Illustreret Folkebad

Et belærende og underholdende Ugeskrift, udgivet af en Forening.

Udkom 1854-57. 1.-3. Bind + Ny Suite 1.-2. Bind.

Fra april 1856 betegnet Ny Suite, og udgiveren anført som Jacob Erslev.

Mere om tidsskriftet på:

https://danskforfatterleksikon.dk/1850p/p72807.htm

Udarbejdet 2024 af Niels Jensen

Illustreret Folkeblad,

et belærende og underholdende Ugeskrift.

Udgivet

af

en Forening.

Første Bind.

Kjøbenhavn.

Bianco Lunos Bogtrykkeri.

1855.

Indhold.

Ved Siden af de Frihedsbestræbelser, der røre sig i vor Tid, gaaer Haand i Haand med disse en dyb Trang efter Indsigt i Livets store og almindelige Spørgsmaal. Den Grundtanke, at Frihed og Oplysning betinge hinanden, vinder med hver Dag mere Udbredelse og ad mangfoldige Veie arbeide Frihedens og Oplysningens sande Venner til det store fælleds Maal: Folkenes Velvære.

Af Hovedmidlerne til at naae dette Maal have Alle erkjendt billige, belærende og underholdende Tidsskrifter at være de hensigtsmæssigste, og de Lande, der staae fremmest i Nationernes Række, have derfor i lang Tid tilbudt de Videlystne mange Midler til at udvide deres Erkjendelse af Livet.

Den Retning som Folkelivets Udvikling i de sidste Aar har taget i vort Fædreland, har paa mange Maader fremkaldt Trangen til en hensigtsmæssig Læsning i vort Modersmaal, der ved sin Prisbillighed kunde vinde almindeli Indgang og ved sit Indhold paa engang virke belærende og underholdend

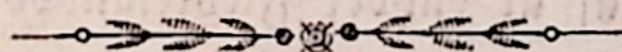
Under Forudfølelsen af at enhver Fædrelandsven vil understøtte herh sigtende Bestræbelser, har derfor en Forening dannet sig for at afhjæl dette Savn ved at udgive et Skrift i ugenlige Hefter under Titlen „Illustre Folkeblad."

Skriftets Indhold vil være belærende og underholdende, og i belærende Deel indeholde Meddelelser om Alt hvad der har meer end blikkets Interesse. Da Skriftet er bestemt for en større Læsekreds, vil belærende Deel indeholde saadanne Meddelelser der kunne antages at

mindre bekjendte for de Fleste, men som ikkedestomindre maa formodes at have Interesse for Alle. Det vil være en Hovedopgave ved Affattelsen af disse Meddelelser at give dem en Form, der almeenfattelig og klar vil gjøre det let og behageligt for enhver tænkende Læser at følge Udviklingen. Som Gjenstande for disse Afhandlinger ville vi nævne: Naturvidenskaberne, saadanne Industrigrene, Maskiner og Haandværksfag, der spille en særdeles Rolle i Samfundslivet, Statistik, Statsoekonomi o. s. v.

Skjøndt det saaledes vil være en Hovedopgave for Skriftet at udvide Forstandens Synskreds, vil der paa den anden Side blive draget Omsorg for i den underholdende Deel ved historiske Skildringer, Scener af Folkelivet, Noveller, Blandinger Digte o. s. v. at give Følelsen og Fantasien rig Anledning til Udvikling. Ved Valget af de medfølgende Romaner og Noveller vil Hovedhensynet være, at disse mere gaae ud paa at danne Hjertet og Forstanden end paa en unaturlig Ophidselse af Indbildningskraften.

Da et Skrift med det nævnte Formaal forhaabenligt vil finde en velvillig Modtagelse hos Publicum, idet nemlig Faa eller Ingen vil tage det i Haanden uden jo at finde Noget, der svarer til hans Forventninger, haabe Udgiverne, ved en talrig Subskribtion at see Foretagendets Folkelighed anerkjendt.

Naturbetragtninger.

Billeder af Jordens Historie.

I.

Det er umuligt at opstille en eller anden Mening om Maaden, hvorpaa den Planet, som vi beboe, er fremstaaet. Alle Anskuelser, som Naturforskere, Philosopher og Mystikere paa forskjellige Tider have udtalt desangaaende, ere og blive tomme Phantasispil; thi ingensteds, hverken paa eller i Jorden, saavidt vi for nærværende Tid kjende den, eiheller udenfor samme i Verdensrummet finde vi Nogetsomhelst, der overhovedet kunde føre os til en om end kun tilnærmende Formodning om Jordens og Verdenslegemernes første Oprindelse. Vi ville i vor Fremstilling gaae en Vei, der er omvendt den som den videnskabelige Grandsker gaaer, idet han nemlig af en sildigere Tilstand ved Tænkning ledes til Erkjendelsen af en tidligere, og vi ville, støttende os til Videnskabens Resultater, begynde med den tidligste Tilstand, Videnskaben fortiden har kunnet erkjende. Før vi gaae videre, ville vi imidlertid erindre om, at alle Stoffer vi kjende, Metaller, Stene, Vand o. s. v., kunne ved tilstrækkelig Opheden forvandles til Damp, og herfra igjen ved Afkjøling gaae over, gjennem draabeflydende Tilstand, til den faste, hvorunder vi see dem i Naturen. Som et almindeligt bekjendt Exempel herpaa kan Vand særligt anføres, der, ved blot at udsættes for Vinterkulden, størkner til Iis, og allerede ved den lave Varme, der frembringes i Kjøkkenet, forvandles til Damp. At Metallerne, der endnu ere i fast Tilstand ved de Varmegrader, hvor Vandet er flydende og damp- eller luftformet, lade sig forsætte i flydende Tilstand ved stærkere Varme, er bekjendt fra Metalstøberierne. Da Planet-Massernes Bevægelse og deraf følgende Former særligt ville blive behandlede i et andet Afsnit af disse Betragtninger, ville vi her begynde Jordens Historie paa det Punkt, hvor det Stof, hvoraf den bestaaer, var eet for sig værende Legeme. Dette Legeme, der var overordentligt ophedet og dannede en smeltet flydende Masse, maatte ifølge de enkelte Deles Tiltrækning nærme sig til at antage Kuglens Form. Som en uhyre stor frit i Verdensrummet svævende ildagtig Draabe bevægede den sig frem i hvirvlende Hurtighed igjennem Verdensrummet, i den samme Bane og efter de samme Love, som Jorden og alle øvrige Planeter endnu for nærværende Tid bevæge sig omkring Solen. Dette Svar maa for Lægmand klinge eventyrligt og fabelagtigt, men det er dog sandt eller idetmindste sandsynligt. Med Rette vil mangen en Læser af disse Blade spørge: hvorfra vide de Lærde da dette paa et Haar nær, hvorledes kunne og ville de bevise denne sælsomme Paastand. — Rigtignok har Ingen seet til; thi da de første Mennesker fremstode, befandt Jorden sig vistnok allerede i den samme Tilstand, hvori den endnu for nærværende Tid befinder sig; men vel belærer os den nærværende Tilstand af Jordens Indre, som efter al Sandsynlighed endnu bestandig bestaaer af et ildagtigt, flydende Material, at den faste Jordbund, som vi beboe, ikke er andet end størknede ydre Lag af den oprindeligen flydende Kugle. Men hvorledes, spørges der, hvorledes i al Verden kan man da vide og erfare, i hvilken Tilstand Jordens

Indre befinder sig, da endnu Ingen er stegen ned i dens ubekjendte Dyb, som havde kunnet bringe Efterretning om, hvorledes det seer ud tistnede? Vel er endnu Ingen stegen derned, men Jorden selv opsender til os fra dens ubekjendte Indre mange Budskaber og mange Hentydninger om sammes Beskaffenhed.

Utallige Forskninger, anstillede paa alle Punkter af Jordkloden, have ført til det overensstemmende og derfor uomstødelige Resultat, at de dybere Lag af Jordbunden besidde en af Luftens Temperatur uafhængig Varme. og at denne Varme bestandig tager mere til, jo dybere man trænger ind i Jorden i lodret Retning, altsaa imod dens Midtpunkt. Indvirkningen af Solvarmen strækker sig nemlig kun til en vis Dybde, som man let kan overbevise sig om ved Boringsforsøg. Der, hvor Virkningen af Solvarmen ikke mere mærkes, hvor Jordbunden ikke mere bliver opvarmet af Solen, befinder sig et Lag, hvori der Aar ud, Aar ind hersker den samme Varme, den samme Temperatur. Dette underjordiske Lag, som Geologerne kalde „den uforanderlige Temperaturs Zone", ligger ikke overalt i samme Dybde under Overfladen, idet Jordoverfladen ikke overalt modtager den samme Solvarme, men snart bliver opvarmet stærkere, snart svagere af Solen. Under Æqvator, hvor Jordoverfladen er udsat for den stærkeste Indvirkning af Solen, maa Solvarmen naturligt trænge meget dybere ind i Grunden end hos os, hos os igjen dybere end i Polaregnene, som næsten hele Aaret igjennem ere bedækkede med Iis og Snee. Derfor vil ogsaa den uforanderlige Temperaturs Zone ligge dybere under Jordens Overflade i Omegnen af Æqvator end hos os, og hos os dybere end i Polarzonen. Ialmindelighed er Dybden, hvori man træffer paa den uforanderlige Temperaturs Zone, ikke betydelig; i vore Egne beløber den sig til 30—40 Alen. Den uforanderlige Temperaturs Zone og overhovedet den efterhaands Forsvinden af Solvarmens Indvirkning under Jorden, er Aarsagen til en meget bekjendt Erfaring, hvorom man ofte hører tale i Familierne, nemlig at dybe Kjeldere og Brønde om Sommeren ere koldere og om Vinteren varmere end Luften ved Jordens Overflade. Varmen, som hersker i den uforanderlige Temperaturs Zone, er nemlig stedse lig „Aarets Middeltemperatur". Under Aarets Middeltemperatur forstaaer man i Meteorologien (Videnskaben om Jordatmosphærens eller det Jorden omgivende Luftdækkes Tilstande) Gjennemsnitsværdien af alle „Dagenes Middeltemperatur" for et Aar. Middel=Dagstemperaturen finder man, naar man i hver Time af Dagen (Døgnet) een Gang optegner Varmegraden, og herpaa sammenlægger alle 24 iagttagne Varmegrader og dividerer med 24. Har man nu et Aar igjennem daglig og hver Time optegnet Varmegraderne, og paa denne Maade forskaffet sig 365 Middel=Dagstemperaturer, saa kan man let finde Middeltemperaturen for Aaret paa det Sted, hvor man befinder sig (Iagttagelsesstedet), idet man blot behøver at lægge de 365 Dagstemperaturer sammen og dividere Summen med 365. Aarets Middeltemperatur er nu stedse lavere end Dagens Middelvarme om Sommeren, stedse høiere end Dagens Middelvarme om Vinteren. Som Følge deraf maa ogsaa Varmen i Dybet i den uforanderlige Temperaturs Zone om Sommeren være ringere, om Vinteren derimod større end Luftens Varme, og følgeligen maae ogsaa dybe Kjældere og Brønde om Sommeren være kjøligere, om Vinteren varmere, end Luften ved Overfladen, fordi netop Temperaturen i hine Kjældere og Brønde næsten altid er den samme.

Paa hiin Side af den uforanderlige Temperaturs Zone begynder nu Varmen, og tager til jo dybere man trænger ind i Jorden, som talrige anstillede Iagttagelser i dybe Bjergværker, ved Udboringen af artesiske Brønde, i Huler o. s. v. uomstødeligen have beviist; og Varmeforhøielsen paa 100 Fods Dybde beløber sig i Gjennemsnit til en heel Grad efter Celsius's Thermometer, som er inddelt i 100 Grader. Til Bevis herfor kunne de ved Boringen af den artesiske Saltsolebrønd ved Neuzalzwerk i Westphalen anstillede Iagttagelser tjene. Man fandt der Temperaturen i en Dybde af 580 Fod, 19,7° C., i 1285 Fods Dybde 27,5° C., i en Dybde af 1935 Fod, 31,4° C., endeligen i den største Dybde, man der naaede, 2144 Fod, 33,6° C. Antage vi nu, — og hvad hindrer os i denne Antagelse? — at Varmens Stigning følger

paa samme Maade i endnu større Dybder, saa komme vi ved en simpel Beregning til det Resultat, at Jordens Indre allerede i en Dybde af 10,000 Fod, d. v. s. ved en i Forhold til Jordens Gjennemsnit høist ubetydelig Dybde maa besidde det kogende Vands Temperatur (100° C.) og i en Dybde af omtrent 9 Mile en Varme af 2500°, d. v. s. Temperaturen af smeltet, ildflydende Platin, det mest strengt-flydende Metal. Men nu er det rigtignok ved de hidindtil anstillede Jagttagelser overensstemmende bleven godtgjort, at Varmens Stigning ikke paafølger saa rask i større Dybder som i de øvre Jordlag, at nemlig i større Dybder den Strækning, man har at tilbagelægge, for at erholde en Varmeforøgelse af een Grad, beløber sig til mere end 100 Fod, men ikkedestomindre bliver det en afgjort Sag, at Jordens Indre befinder sig i en smeltet, ildflydende Tilstand, og at Dækket af den styrknede Jordskorpe eller Jordkruste, paa hvis Overflade vi boe, i Gjennemsnit i det høieste beløber sig til 15 Mil. Da nu Jordkloden indeholder 1719 Mil i Diameter, saa følger heraf, at den langt overveiende største Del af Jordkloden er i flydende Tilstand, og den styrknede Skorpe neppe udgjør mere end Papirdækket paa en kunstig Jordglobus eller ikke engang er saa tyk i Forhold til hele Jorden som Skallen af et Æg er til selve Ægget. — Men ere da ingen andre Beviser forhaanden for, at det Indre af Jorden er i en ildflydende Tilstand, end de anførte Jagttagelser og de paa samme grundede Beregninger? — Jo vistnok gives der andre Beviser og det meget talrige og slaaende! Disse ere de hede Kilder og fremforalt Lavaudstrømningerne fra de ildsprudende Bjerge (Vulkanerne) og Jordskjælvene. I alle Dele af Jorden, de koldeste selv ikke undtagne, træffer man paa hede, ja kogendehede Kilder, hvis Vande aabenbart fremstrømme fra meget betydelige Dybder; thi endnu er det ikke lykkedes f. Ex. ved Carlsbader Springet eller ved Geiseren paa Island, at udgrunde Canalens Dybde, hvorfra det kogende Vand fremstrømmer med saa stor Voldsomhed. Men et endnu mere slaaende Bevis for den høie Varme i Jordens Indre levere Vulkanernes Lavaudgydninger. Vi see de gløbende, smeltede, seigflydende Lavamasser, som fremqvælde fra Vulkanernes ugrundelig dybe Kraterschachter, ofte besidde en Hede af henved 2000° C., efterhaanden bedækkes med styrknede Slakker, og tilsidst styrknes til en fast Stenmasse. Disse styrknede, til Sten blevne Lavamasser have en umiskjendelig Lighed med andre Stenarter, som vi bemærke paa Jordens Overflade, og som der sammensætte mægtige Bjerge og hele store Strækninger af Jordens Overflade. Nu bestaae de styrknede Lavastrømme fra ældre for lang Tid siden udslukkede Vulkaner, om hvis Virksomhed ingen Efterretninger ere forhaanden, fordi samme upaatvivlelig fandt Sted paa en Tid, da Menneskeslægten endnu ikke var til, virkelig af Basalt og Trachit, Stenarter, vi gjenfinde overalt i de senere Udbrud af Vulkanerne. Vi tør derfor med fuld Ret antage, at alle Basalt- og Trachitmasser oprindeligen have befundet sig i en smeltet, ildflydende Tilstand som den nærværende Lava. Men med Trachiten og Basalten ere mange andre Stenarter og især Porphyren og Graniten, saavel med Hensyn til deres Sammensætning, som til deres indre og ydre Lag og deres hele Udseende saaledes beslægtede, at vi ogsaa maae anerkjende at disse Stenarter, som tage saa væsenlig en Andel i Sammensætningen af den styrknede Jordskorpe, oprindeligen have været i en ildflydende Tilstand. Men af Granit bestaaer Skelettet af den styrknede Jordskorpe; thi paa alle Punkter af Jorden, under de forskjelligste Stenarter, træffer man tilsidst paa Granit, overalt danner denne Grundlaget for Schachtebygningen, hvoraf Jordskorpen bestaaer. Heraf fremgaaer klart og tydeligt, at hele Jordkloden oprindeligen maa have befundet sig i den samme Tilstand, som den fra Vulkanerne for nærværende Tid fremstrømmende Lava endnu besidder, og at Graniten var det første styrknede Produkt, som dannede sig ved Afkjølingen af Overfladen af den gløbende, ildflydende Jordkugle.

Hvor lang Tid Jorden maa have tilbragt i en fuldkommen smeltet Tilstand, derom lader sig ikke udtale den allermindste Formodning. Men det kunde ikke feile, at en saa kæmpestor, gløbende, flydende Masse, svævende midt i Verdensrummet, som har en yderst lav Temperatur, og besidder en langt større Kulde

end vore Thermometre formaae at angive, maatte udstøde uhyre Masser af Dampe, og især af Vanddampe; thi alle Stenarter, som have Styrkningen af ildflydende Masser at takke for deres Tilblivelse, indeholde endnu Vand i betydelig Mængde, ligeledes udstøde de glødende Lavastrømme vedvarende hvirvlende Skyer af Vanddampe. Ja ofte udstrømmer der af Krateret af Vulkaner, der ere i Udbrud, en saa stor Mængde af Vanddampe, at der danner sig over Vulkanen og Omegnen svære Regnskyer, hvorfra der ofte nedstyrter uhyre Vandmasser, som nedbruse fra Vulkanens Skraaninger som svulmende Bække, føre Sand, Aske, smaa og store Stene med sig, og bedække det til Vulkanen grændsende Land vidt og bredt med ødelæggende Dynd. Naar allerede en eneste Vulkan er istand til at frembringe saa betydelig en Mængde af Vand, hvilken uhyre Masse af Vand maa der da ikke i Skikkelse af Damp være udstrømmet fra den glødende, flydende Jordkugle. Ifølge heraf maatte Jorden meget snart omgive sig rundt omkring med et tykt og tæt Dække af Skyer, som maa have været saa stærkt, at Solens Straaler vanskeligen formaaede at igjennemtrænge dem, og Jordens Overflade derfor kun blev oplyst af Ildskinnet af den glødende Planet. Saaledes opstod fremmest Jordens Atmosphære. Men det kunde ikke forblive ved Skydannelsen alene. De uhyre Masser af Vanddampe, hvoraf Skydækket bestod, maatte ved Indvirkningen af Kulden i Verdensrummet meget snart vorde fortættet til draabeflydende Vand, og det dannede Vand formedelst Tyngdekraften falde ned paa Jordens Overflade. Betænker man, hvilke uhyre Masser af Vanddampe der vedvarende maatte uddunste af Jorden, saa vil man indsee, at saalænge denne Dampudvikling varede maatte der ogsaa uafbrudt falde skybrudagtige Regnstrømme ned paa alle Punkter af Jordens Overflade. Om nu end Jordens Overflade endnu befandt sig i glødende, smeltet Tilstand, saa maatte den dog endelig ved Indvirkningen af det langt koldere Vand og Atmosphærens koldere Temperatur overhovedet styrkne udvendigfra, og der maatte saaledes efterhaanden danne sig et fast, om ogsaa kun meget tyndt Steen- eller Granitdække omkring hele Jordkuglen. Og om endogsaa det fra Atmosphæren nedstrømmende Vand i Begyndelsen og i lang Tid i det Dieblik, da det berørte den hede Overflade af Jorden, igjen blev forvandlet til Damp, saa maatte der dog endelig komme en Tid, da den styrknede Jordskorpe ikke mere var saa hed, at den havde kunnet forvandle alt det Vand, der faldt ned paa den, til Damp, og der maatte derfor danne sig et Vanddække omkring hele Jordkloden, og dette efterhaanden bestandig erholde en betydeligere Styrke. Saaledes opstod lidt efter lidt i Løbet af Aartusinder, ja maaskee Millioner Aar — thi at et uhyre Tidsrum maa være henrunden, førend den glødende Jordkugle bedækkede sig med en styrknet Skorpe, beviser simpelthen den Omstændighed, at Lavastrømme ofte efter flere Aar ere fuldkommen glødende, ja flydende i deres Indre — det første Hav, „Urverdenshavet", som jevnt bedækkede alle Jordens Punkter. Naturligt maatte dette Urverdenshav, da Jorden endnu bestandig afgav en overordentlig Hede, besidde en meget høi Temperatur, ja, vi kunne frit antage at samme Aartusinder igjennem har befundet sig i en kogende Tilstand. Men kogende Vand virker opløsende, selv paa den haardeste Stenart. Man tænke kun paa Islands hede Kilder, hvis Vand indeholder saa stor en Mængde opløst Kiseljord (et af de Mineralier, der er vanskeligst at opløse), at der paa Kildernes Rande afsættes tykke Lag af Kiselsinter. Det kogende hede Urverdenshav maatte derfor virke opløsende paa den styrknede Jordskorpe. Nu bestaaer Graniten, hvoraf vistnok den første Jordskorpe var sammensat, af Qvarz, Feltspat og Glimmer, og indeholde begge de sidste to Mineralier en betydelig Mængde Kali, Natron og Magnesia. Disse tre Legemer forbinde sig let med Kulsyre og Svovlsyre til Salte, og at de tvende ovennævnte Syrer ikke maa have manglet i Jordens Dampatmosphære, derfor taler den Omstændighed, at Vulkanerne vedvarende udaande en umaadelig Masse af Kul- og Svovlsyregas. Ifølge heraf maatte Vandet i Urverdenshavet meget snart blive besvangret med kul- og svovlsur Natron, Kali, Magnesia og andre Salte, med et Ord det maatte erholde en saltagtig Beskaffenhed. Virkelig findes ogsaa de nylig nævnte Salte endnu for nærværende Tid i

stor Mængde i Havvandet. Dog er det sandsynligt, at Saltindholdet i Urverdenshavet har været anderledes end i det nærværende.

Vi see altsaa, at Jorden oprindelig har været en ildflydende, senere og mange Aartusinder igjennem en glødende Kugle, bedækket med en tynd men glødhed styrknet Skorpe af Granit, omgivet af et tykt kogendehedt Vanddække og en endnu tykkere Dampatmosphære.

Dampmaskinen og dens vigtigste Anvendelser.

Hvad Bogtrykkerkunsten er blevet for den aandelige Udvikling som Befordringsmiddel for Videnskab og Oplysning, det blev næsten i kortere Tid, Dampmaskinen for den menneskelige Vindskibelighed. Dampmaskinens Opfindelse betegner et nyt Vendepunkt i Mekaniken; ved Indførelsen af denne Maskine begynder en ny Tidsregning i Industriens Historie; og de uforudseelige Følger, som denne Opfindelse vil have for det menneskelige Samfund og den almindelige Oplysning, sikrer denne Maskine en betydelig Plads i Menneskehedens Aarbøger. Dens bestandigt tiltagende Anvendelse overalt i Livet giver den en saa stor Betydning og dens saare sindrige Indretning en saa høi Interesse, at vi tro Mange med Velvillie ville følge vor Fremstilling af denne underfulde Maskines Indretning og store Anvendelser.

Mennesket gjorde unægteligt et betydeligt Fremskridt da det lærte at benytte de to Naturkræfter: det flydende Vand og Vinden, da det lærte at gjøre disse til villige Tjenere af sin Villie; og større blev Virkningen da det lærte at anvende endog blot den større Del af disse Kræfter. Hvor særdeles Meget opnaaede man ikke allerede ved disse Kræfter; tænke vi blot hvorledes man ved disses Hjælp lettede eller tildels ophævede de mest anstrængende Arbeider, hvad Haandværksfliden og Søfarten have vundet, hvorledes fornemmelig ved deres Hjælp den store Verdensomsætning fremkom, og hvorledes alle Nationer kom i Berøring med hverandre for gjensidigen at udvexle deres Tanker som ogsaa deres Frembringelser. Ved Dampmaskinens Opfindelse blev der gjort et ligesaa nyt og vistnok ikke mindre stort Skridt fremad; thi nu blev Mennesket sat istand til at frembringe Kraften naar og hvor det behøvede den til sin Hensigt.

Hvor store og nyttige de Kræfter end ere der findes i Vindene og det flydende Vand, hvor gavmild end Naturen viser sig i denne Henseende, føler Mennesket i Virkeligheden dog dybt sin Afhængighed. Vel driver Vinden Møllerne og fylder Skibenes Seil, men bestandig forandrer dens Retning og dens Styrke sig; og ofte hviler denne Kraft i lang Tid, medens den til andre Tider kan yttre sig med en saa voldsom Styrke at man ikke kan blive Herre over den. En lignende Kraft frembyder sig i det flydende Vand. Kun sjeldent lader det sig uden betydeligt Arbeide lede derhen hvor man kunde ønske at bruge det, og endnu langt vanskeligere lader dets Hastighed eller dets Mængde sig forandre. Vi maa opsøge denne Kraft hvor den findes og indrette og begrændse vort Værk efter den naar vi ville bruge den.

I Dampmaskinen derimod blev fundet et Middel til at forskaffe os den forønskede Kraft paa ethvert Sted vi maatte ønske den, hvor der blot findes Brændsel og Vand. Vel har ogsaa Krudtets Opfindelse lært os en mægtig Kraft at kjende; men da dens Virkning kun varer et Dieblik, har denne kun havt liden Indflydelse paa Industrien. Dampmaskinen har først sat os istand til at frembringe en saadan eensformig og vedvarende Kraft som Industrien i dette Ords videste Betydning, kunde ønske. Dampmaskinen forhindrer os imidlertid ikke i at benytte enhver anden Kraft der kan være til vor Fordel; men i utallige Tilfælde tilbyder den os en Hjælp hvor andre Kræfter ikke staae til vor Raadighed. Et Vandfald er saaledes i Reglen langt billigere, men man finder sjeldent saadanne i Byerne, hvor netop Industrien hovedsagelig behøve dem og de færreste have 20 til 30 Hestes Kraft. Igjennem hele Maaneder kunne de ofte unddrage os deres hele

eller størstedelen af deres Hjælp. Dertil kommer at et Vandfalds Eier ofte er meer eller mindre afhængig af Andre. Hvor billig end Vindkraften er, saa kan den dog paa Grund af sin Ustadighed, sjeldent gjøre Industrien nogen Nytte. Levende Dyr ere endelig enten for dyre eller for svage.

Dampmaskinen arbeider naar og hvor vi ønske det med en Eensformighed, som vi selv ikke ved Hjælp af Vandet formaae at frembringe; ingen Kraft lader sig saa let formindske og forstørre. Vel koster Dampmaskinen ikke ubetydeligt at underholde, men dog kun mens den arbeider. Den lader sig opstille overalt og fordrer forholdsmæssigt kun lidet Rum.

Før vi imidlertid videre indlade os paa Betragtninger over denne Opfindelses overordentlige Vigtighed for det menneskelige Samfund, ville vi kaste et Blik paa dens Historie og dens tiltagende Udbredelse.

Naturlærens Fremskridt i Slutningen af det syttende Aarhundrede havde lært flere Lande, at indsee Muligheden af en fordelagtig Anvendelse af Dampen, og ledet til Opfindelsen af en Maskine hvis Indretning beroede paa Dampens Elasticitet. Engellændernes praktiske Tænkning lykkedes det ogsaa her, først at angive og udføre en saadan. Denne mærkværdige Opfindelse, skjøndt halvandet hundrede Aar gammel, har imidlertid først for et halvt Aarhundrede siden formaaet at tildrage sig almindelig Opmærksomhed og dens Anvendelse har først i de sidste 30 Aar faaet den fortjente Udbredelse.

Ligesom Opdagelsen af de moralske Sandheder saaledes gaaer ialmindelighed ogsaa de vigtigste techniske Opfindelser forud for den Tidsalder der lærer at anerkjende deres Betydning og at anvende og benytte dem. En vis Modtagelighed maa først vaagne, Trangen først blive levende. Hvor længe var Krudtet ikke opfundet før det aldeles kuldkastede Folkeslagenes tidligere Krigskunst! Hvorlænge var Kartoflen ikke bekjendt før den fandt almindelig Indgang som et uskatteerligt Næringsmiddel!

Tilmed staae en ny Opfindelses Ufuldkommenheder ofte iveien for dens Anerkjendelse, idet den i sin første Tilstand i Reglen kun tilbyder tvivlsomme Fordele, og neppe lader ane hvad den sildigere kan blive til. Saaledes gjøre de fleste Opfindelser kun langsomme Fremskridt, selv uden at Fordommen behøver at sætte sig imod dem, thi visse Mangler vil som oftest hindre en altfor hurtig Udbredelse selv af det Bedre som enkelte af dem kunne besidde.

Dette bekræftes paa det Fuldkomneste af Dampmaskinens Historie. Den første af disse Maskiner som Savery i Aaret 1700 indrettede, fandt i lang Tid ingen technisk Anvendelse. Den anvendtes næsten kun til kunstige Vandværker i Haver, til hvilket Brug Peter den Store lod en saadan Maskine forsende til St. Petersborg. Langt betydeligere og fordelagtigere var det Arbeide som den New-komm'ske Maskine ydede, dog fandt selv denne kun udelukkende Indgang i Bjergværkerne, og kun i Kulgruberne blev den temmeligt almindeligt udbredt, fordi Omkostningerne ved dens Underhold her kom mindre i Betragtning. 70 Aar forløb inden Watt og Boulton gav denne Maskine, der saa længe næsten var blevet staaende paa samme Punkt, en langt fuldkomnere Indretning, der gjorde den brugbar ved mangfoldige Leiligheder. Dog først noget senere da Engellænderne begyndte den almindelige industrielle Væddestrid for at vedligeholde deres Overherredømme, indsaae disse først hele Vigtigheden af Dampmaskinen, og hvorledes de, som Besiddere af de rigeste Kulminer, alene ved denne Maskine havde et Middel til, ogsaa i Fremtiden, at sikkre deres Industri den tidligere Overlegenhed. Tidligere var vel bygget Møller af forbausende Virkning og Størrelse, langt større og colossalere bleve de imidlertid nu. I Colebrookdale hævede en saa meget Vand til 100 Fods Høide, at denne kunstige, stedse cirkulerende Vandstrøm fra tre høie Fald drev ligesaa mange store Vandhjul. En Mølle der i Størrelse overtraf alle tidligere blev sat i Bevægelse af en eneste Dampmaskine. En anden drev otte Myntværker, som i een eneste Time prægede 30,000 Stykker Mynt og tillige strakte Metalstængerne dertil o. s. v. En overordentlig Anvendelse fik Dampmaskinen ved Udpumpning af Vandet i Kulgruberne og flere Tusinde kæmpemæssige Maskiner arbeide i denne Hensigt i Cornwallis; — ved en eneste Grube arbeide saaledes fire Maski-

ner af tilsammen 810 Hestes Kraft Dag og Nat i Forening og udrette saaledes, naar man regner at en Hest kan arbeide 8 Timer om Dagen, lige saa meget som 2,400 Heste vilde være istand til.

Overalt hvor en rundtdreiende (roterende) Bevægelse som fordrer stor Kraft skal finde Sted, betjener man sig med stor Fordel af Dampmaskinen, og søger stedse at overføre enhver Bevægelse til en roterende for at kunne anvende denne Maskine. Saaledes bruges nu Dampmaskinerne i Cattun- ja selv i Bogtrykkerierne, nogle bruges til at sønderslaae Stene, andre anvendes i Landbruget, til at drive Tærske- og andre Maskiner.

Efterhaanden som Dampmaskinen vandt større Anvendelse i Industrien, begyndte man snart at tænke paa at anvende den til Skibsbrug; thi hvor høit end den Kunst at afbenytte Vinden til Seilads var bragt, hvor mange Fordele man end havde vidst at aftvinge denne lunefulde Tjener, saa formaaede man dog saare lidet i en Storm — i Vindstille og med Modvind saa godt som Intet. Ligesaa afhængig er Sømanden paa Floder og i smalle Farvande, hvor Vandets naturlige Strømninger, vel kunne begunstige hans Fart i een Retning men vanskeliggjøre den i samme Grad i den modsatte.

Ogsaa denne Anvendelse blev, vistnok ikke uden store Anstrengelser, omsider udført. Det første Skib der ved Hjælp af en Dampmaskine bevægede sig uafhængig af Strøm og Vindens Luner, bragte Amerikaneren Fulton istand 1807. England saae førstegang et Dampskib 1811. Hvor hurtigt Dampskibe vandt Udbredelse kan sees deraf at allerede omtrent i Aaret 1830 blev een af Amerikas store Floder, Missisippi, befaret af over 200 Dampskibe.

Den nye Fare som Dampmaskinen medfører ombord i Skibe kan vistnok ikke benægtes; men sees der hen til de mange Farer som en Søreise med Seilskibe fører med sig, saa maa Dampskibet paa Grund af sin Hurtighed og Sikkerhed visselig ubetinget gives Fortrinnet. Ubestrideligt er det derfor at Dampskibet er een af den nyere Tids vigtigste Opfindelser, og see vi hvilken Udbredelse den allerede i faa Aar har faaet, saa er det vanskeligt at forudsee hvad Betydning den ved mulige Forbedringer endnu kan faae.

Endnu yngre er Opfindelsen af Dampvogne. Allerede mod Slutningen af det forrige Aarhundrede havde man gjort Forsøg i Frankrig og i Begyndelsen af dette Aarhundrede saae man i Leeds en Dampmaskine trække en lang Række Kulvogne paa en dertil indrettet Jernbane. Men store Hindringer satte sig endnu en Tid lang imod Jernbaners Anvendelse i større Udstrækning. Ogsaa denne Opgave blev løst og omtrent 1830 kjørte man førstegang ved Dampens Hjælp mellem Manchester og Liverpool; og snart derpaa overspændtes den civiliserede Verden af et uhyre Jernbanenæt, til Trods for hiin Spot som den første Pariser-Dampvogn vakte idet den neppe flyttede sig fra Stedet. Man lo ad Papin da han yttrede Tanken om Anvendelsen af Damp til Skibsbrug og smilede endnu da Fulton indrettede sin Dampfregat; thi kun de Dristigste torde nære nogen synderlig Tillid til disse Forslag.

Det er mærkværdigt hvor ubetydelige Forandringer denne Maskine undergik i fulde 70 Aar, skjøndt den havde beskjæftiget mange af Datidens mest udmærkede Mechanikere. Enkelte Smaating bleve vel forandrede, men i Hovedsagen blev den dog den samme, og var neppe brugelig til andet end at drive en Pumpestang. Da kom Watt og gav ved en gjennemgribende Forandring alle Dele en saadan Grad af Fuldendthed, at neppe en høiere synes mulig. Dog netop denne Fortræffelighed ansporede fra alle Sider Opfindelsesaanden. Jo fuldkomnere Maskinen blev, desto mere kappedes man om at indføre nye Forbedringer, thi desto vigtigere blev jo Maskinen. Ved Slutningen af det forrige Aarhundrede var neppe meddelt 30 Patenter paa Opfindelser i denne Retning; i de paafølgende 20 Aar blev allerede meddelt 100 og i de 8 derpaa følgende endog 90 saadanne Patenter.

Den langt overveiende Del af disse Patenter var imidlertid uden al Betydning. Imidlertid var der foruden Wats, der udstedt 1769 var det sjette i Rækken, mange der bragte betydelige Fordele, hvilket vil sees ved at betragte Virkningen af de vigtigste Maskiner. Savary's Maskine hævede saaledes med 88 Pd. Stenkul kun 2—3 Millioner Pund

Vand 1 Fod høit, Newkommen's Maskine allerede 8—9 Millioner Pund. De bedste Maskiner af Watt og Boulton hævede derimod 24—30 Mill.; ja den Wolff'ske naaede 50 Mill. og mange Cornwall'ske Maskiner have oversteget 60 Mill. Saa hurtigt tiltog denne Maskines Udbredelse at man anslog Antallet af Maskiner som Storbrittanien besad 1830 til 15,000. England som man skyldte Opfindelsen har ubestrideligt ogsaa indført de allerfleste og vigtigste Forbedringer i Dampmaskinen, og det var derfor ikke besynderligt at man regnede, at England i førnævnte Aar havde omtrent 3 til 4 Gange saamange Dampmaskiner som alle andre Landre tilsammentagne.

Allerede tidligt kom Dampmaskinen til Nederlandene. 8 Maskiner arbeidede 1803 i det store Kanonstøberi i Lyttich. Dog ogsaa her udbredte den sig meget hurtigt. Østflandern havde t. Ex. saaledes 1810 kun een Maskine og 10 Aar senere allerede 60, hvoraf 54 alene i Gent.

Dampmaskinen udbredte sig snart til de øvrige Lande i Europa og skjøndt den kun langsomt fik Indgang i saadanne Lande, t. Ex. Schweitz, hvor Stenkullene vare dyre og derimod Vandfaldene almindelige, saa varede det dog ikke længe før flere af de skjønne Schweitzer Søer bleve beseilede med Dampskibe.

Intetsteds udenfor England fandt Dampmaskinen imidlertid saa hurtig Udbredelse som i de nordamerikanske Fristater. Træets Billighed, den store Mængde Strømme uden tilgængelige Bredder, og Manglen paa andre Veie i Forbindelse med den høie Priis paa Haandarbeide befordrede i disse hurtigt opblomstrende Lande i overordentlig høi Grad den snare Udbredelse af denne Maskine.

Det viser sig af denne korte historiske Antydning at Dampmaskinen vel har været opdaget i omtrent 150 Aar, at den for 70 Aar siden begyndte i England og først 30 Aar senere i andre Lande at udbrede sig almindeligt, og vi tvinges til at studse naar vi see med hvilken uhyre Hurtighed den udbredtes da den ligesom blev gjenfødt ved Watt.

Et nærmere Studium af denne Maskine maa endog afseet fra dens overordentlig hyppige Anvendelser, ogsaa fra en anden Side have en høi Interesse. Hvor langt end Dampmaskinen muligviis er fra sin Fuldendelse, hvor meget der maaskee endnu kan gjøres for at spare en Deel af den betydelige Varme der endnu gaaer tabt, saa fortjener den allerede nu vor høieste Beundring. Ingen anden Maskine ligner i saa høi en Grad en sand Organisme, hvori de enkelte Virksomheder paa eengang understøtte og betinge hverandre, hvori de gjensidigt ere Middel og Hensigt, Aarsag og Virkning. Vi ville derfor i det Følgende forsøge at fremstille de Grundtanker hvorpaa Dampmaskinens Indretning beroer, for saaledes at bane Veien til en klar Opfattelse af denne mærkværdige Maskine.

(Fortsættes.)

Historiske Skildringer.

Ægypterne*).

Møris.

Det ældste Folk, som vi kjende i Historien ere Ægypterne. For adskillige tusinde Aar siden herskede der en Kong **Møris** over dem; denne lod en stor Sø udgrave af sine Undersaatter, for deri at opsamle Vandet fra Floden Nilen, og opbevare det for den varme Aarstid, da der er Mangel paa Vand. Ægypten er nemlig et hedt og tørt Land, hvor der næsten aldrig falder Regn eller Dug. Men Nilen flyder midt igjennem det, og frugtbargjør det ved sine Oversvømmelser. I Martsmaaned begynder dens Vande at stige af den megen Regn, som falder i Bjerglandene, hvorfra Nilen har sit Udspring; derpaa voxer den bestandig mere, indtil den træder over sine Breder, og i Augustmaaned oversvømmer hele Ægypterlandet, saa at man farer med Baade over Markerne, og Stæderne rage frem som Øer af en stor Sø. Saaledes som dette skete for tre og firetusinde Aar siden, saaledes skeer det ogsaa endnu i vore Dage. Først

*) Efter Althaus „Gesch. d. a. W."

paa den Tid, da Vinteren begynder her hos os, falder Vandet igjen indenfor sine Breder, da saaer man i Dyndet uden at pløie eller harve, og allerede i December blomstrer Hørren, i Januar bryder Vinstokken ud, i Marts er Kornet modent til at skjæres (med Segle) og i Juni Maaned har man allerede modne Vindruer.

Men naar Nilfloden ikke stiger høit nok, eller naar den oversvømmer Landet for meget, kommer Ægypten i stor Fare. Derfor lod Kong Møris hiin store Sø grave, som efter ham blev kaldt Møris-Sø, og var en stor Velgjerning for Ægypterne. Steg nemlig Vandet for høit, blev det ledet i Søbækkenet, og indtraf der stor Tørke, kunde man igjen lede Søens Vand paa Markjorden. Mange tusindegange tusinde Mennesker maatte mange Aar igjennem arbeide, for at skaffe Jorden bort; da Bækkenet var dybt nok, lod Kongen endnu opføre to store Pyramider midt i Søen for ham og Dronningen. Paa Kongens Pyramide var endvidere sat hans Billedstøtte, siddende paa en Throne; paa Dronningens Pyramide kom ligeledes en Throne og Billedstøtten af Kongens Kone — Alt udarbeidet af sort hvidplettet Marmor.

Sesostris.

Efter Møris regjerede Kong Sesostris. Da det var forkyndt hans Fader af Phtha*), at hans Søn skulde blive Jordens Herre, lod han alle Drenge, som vare fødte paa samme Dag som hans Søn, bringe til Hoffet og opdrages med Prinds Sesostris, paa det at de maatte blive hans troeste Tjenere og Feltherrer. Ved Begyndelsen af hans Tog var der 1700 af dem, som alle erholdt Anførerposter. De vare dygtig hærdede, og maatte f. E. altid først spise efterat have tilbagelagt en Vei af adskillige Mile.

Sesostris var krigerisk; hans første Tog gik imod Araberne. Derpaa angreb han Lybien (den nordlige Deel af Afrika), og udbredte sit Herredømme indtil det atlantiske Hav. Derpaa blev der foretaget et ni Aars Erobringstog, som gjaldt alle Guldlande; først blev Ethiopien undertvungen, som maatte udrede sin Tribut i Guld, Elfenbeen og Ibenholt. Imidlertid gik en Flaade paa 400 Skibe ind i de persiske og indiske Farvande, en anden i Middelhavet, og erobrede alle Kyster og Øer. Med sin Landhær skal Sesostris være trængt frem til Ganges og det indiske Hav; derpaa gik han norvestlig imod Scyterne, og undertvang dem indtil Donfloden. Først Europa satte en Grændse for hans Seiervindinger, det være, at Hunger og Besværligheder eller de krigeriske Geter oprevе næsten ganske hans hele Hær. Overalt lod han oprette Søiler til Erindring om hans Seiervindinger. En Mængde Mennesker bragte han med tilbage til Ægypten som Slaver; fangne Konger maatte trække hans Seiersvogn. Da skete det, at en af disse Konger ufravendt saae paa et Hjul, og da han blev spurgt derom, gav han til Svar: „O Konge, Hjulets Omdreien erindrer mig om Lykkens Forandring. Saaledes som her det som er neden kommer oven, og det som er oven kommer neden, saaledes er det ogsaa med Kongerne, som idag ere paa Thronerne, imorgen i Trældom!" Dette Ord rørte Sesostris, og de fangne Konger trak forfremtiden ikke mere Seiersvognen.

De undertvungne Folkeslag bleve anvendte som Arbeidere ved de Kjæmpebygninger, som Sesostris lod opføre. Endnu idag ere de uhyre Ruiner deraf at see i Ægypten. Først staaer der de høie Spidssøiler, som man kalder Obelisker; mange af dem ere saa høie som Taarne, og dog kun udhuggede af en eneste Steen. Mange Inscriptioner og Figurer er der indgravet paa Obeliskerne. Derpaa kommer der lange Alleer af Dyrebilleder af Steen, igjennem disse kommer man til en stor Søilegaard, bag hvilken Templet ligger. Taget paa Templet bliver baaret af 134 Søiler, af hvilke mange have 30 Fod i Omfang. Saaledes lod Sesostris bygge Templer og Paladser af Slaverne; foran hans skjønneste Palads stod hans egen Billedsøile, 50 Fod høi, og hans Kones lige saa høi; 4 Figurer af Steen, enhver 40 Fod høi, forestillende hans Sønner. Paa Bygningens Vægge vare alle hans Krige og Triumphtog afmalede og alle overvundne Folkeslag med deres Dragter og Vaaben afbildede.

Efterat Sesostris havde regjeret længere end en Menneskealder, blev han blind og bragte sig selv af Dage. Men alle de Fol-

*) Ildens Gud.

keslag, som han havde underkastet sig, gjorde sig igjen fri for det ægyptiske Herredømme. Men af hine Billeder ere endnu mange blevne tilovers, dog maa man trænge ind med Fakler i de mørke Tempelgange, naar man vil besee dem. Thi Ægypterne byggede deres Templer og Paladser meget mørkt, mange endog i Klippehuler og underjordiske Rum.

Cheops og Chephren.

Under Cheops maatte hele Folket arbeide, for at bygge den store Pyramide for ham, hvori han vilde lade sig begrave. Da maatte først Steenblokkene brydes i den arabiske Bjergstrækning, de bleve derpaa slæbte til Nilen og førte over paa Skibe. Paa Veien til Hovedpladsen maatte der brydes en Gang midt igjennem et Bjerg, denne var en Fjerdingvei lang, og man maatte arbeide derpaa 10 Aar igjennem. Ved Pyramidebygningen vare bestandig til samme Tid hundredetusinde Ægypter beskjeftigede, og hver tredie Maaned kom Raden til andre Hundredetusinde, og tyve Aar varede det, inden den ene Pyramide var færdig. Men de bleve ogsaa byggede saa høie, som et middelmaadigt Bjerg. I det Indre gjorde man Gange til en Gravhvælving, hvori Ligkisten kom til at staae. Den indvendige Steenmasse bestod af Kalksteen, de udvendige Steenplader vare af Granit og Marmor; men disse ere nu ikke mere forhaanden. Dog Kæmpebygningen selv har trodset Aarhundrederne, og staaer der urokket.

Cheops skal have regjeret i halvtredsindstyve Aar, og efter ham hans Broder Chephren i lige saa lang Tid. Ogsaa denne tvang Ægypterne til at bygge en stor Pyramide. Denne og Cheops's og endnu en Tredie ere de største, men der gives endnu en Mængde mindre. Alle ere endnu vel vedligeholdte, og staae i Mellemægypten. Man tæller i det Hele 40, og inddeler dem i fem Grupper. I Formen ere de alle eens; udgaaende fra et bredt Grundlag løbe de spids til imod oven, og ende sig i et fladt Tag. En Side vender nøiagtig imod Østen, den modsatte imod Vesten, den tredie imod Nord, den fjerde imod Syd.

(Fortsættes.)

Krigsdandsen og Krigsskikke hos Indianerne.

Naar en indiansk Stamme anseer sig for fornærmet af en anden, saa erklæres den fjendtlige Stamme Krig af Overhovedet. Denne løfter da sin Kølle til Tegn paa, at han vil begynde Fjendtlighederne, og Alle, der have Lyst at drage med i Krigen, flokke sig nu om ham for at marschere afsted og samle Flere omkring sig. Hvis det egentlige Overhoved (som ifølge Arv besidder denne Værdighed), samt de Ældre og Raadgivende, ansee Krigen for betænkelig, eller ønske paa anden Maade at udjævne Stridighederne, saa lade de det ikke mangle paa Taler og Formaninger, og ikke sjeldent dæmpes den opflammende Kamplyst, og et ligefremt Brud undgaaes; men afstaaer Anføreren uagtet alle Forestillinger ikke fra sin Beslutning, og drager ud, saa følges han af alle dem, som have stemt for Krigen. Ingen kan imidlertid tvinges til at gaae med, og det hænder sig ofte, at Anføreren drager bort blot med een eller to af sine Venner. Han betegner da iforveien det Sted, hvor han vil leire sig, og begynder det rædsomme indianske Krigshyl. Alle, der have Lyst til at følge ham, stemme i med, og fem Dage efter skeer Afmarschen. Førend man drager i Felten, afholdes Krigsdandsen, hvoraf medfølgende Afbildning forestiller en Scene, som er tegnet paa selve Stedet aldeles tro efter Naturen. Krigsdandsen er beregnet paa at vække Tilskuerens Frygt og Forbauselse og indgyde dem Forbittrelse mod Fjenden. De Dandsende ere overmalede paa den meest afskrækkende Maade, de holde deres dræbende Vaaben i Hænderne, efterligne i Dandsen alle krigerske Bevægelser og Stillinger, som pleie at forekomme i et Slag, og kappes om at overgaae hinanden i skrækindjagende Blik og Gebærder. Sædvanlig udføres denne Dands omkring en dertil opreist høi Stang paa en rummelig Plads, der er indesluttet af Pæleværk, enten under aaben Himmel eller under et Tag af Træbark. Enhver Deeltager træder frem i krigersk Dragt, seer foragtelig hen paa de malede Pæle, som om Fjenden var der, og gaaer derpaa ind paa Pladsen;

idet han kommer hen til den i Midten opreiste Stang, støder han til den eller knuger den med Armene, og lader som om han foretager Skalperingen*) med den, kort sagt, han bærer sig ad, som om det var den virkelige Fjende, han havde med at gjøre, og huul Stønnen, Stampen med Fødderne og skjærende Krigsskrig høres idelig under Dandsen. De Stillinger og Bevægelser, hvormed man forestiller, at Fjenden opdages, samt Tilbagetoget og Seiren, ere isærdeleshed høist levende og udtryksfulde. Men Krigsdandsen er tillige den Maade, hvorpaa Indianerne søge at hverve Deeltagere til Kampen, thi Enhver, der er med i Dandsen, antages for at have givet sin Stemme til Krigen, og er forpligtet til at gaae med. Naar Krigsdandsen er forbi, samles Provianten, og Læderet til Reparationer af Moccassinerne**) indpakkes. I en særegen Pung opbevarer Anføreren omhyggelig den hemmelighedsfulde Krigsmedicin. Denne Pung betragtes nemlig som et Slags Trolddomsmiddel, hvilket saavel Anføreren som enhver Enkelt af Folket bærer hos sig ved ethvert Krigstog til personlig Beskyttelse. Hos nogle Stammer er det Skik at tage et hedt Dampbad inden man drager i Krig; man opholder sig da i Badet omtrent 4 Dage, og forbereder sig ved at drikke en Slags The, som koges paa bittre Urter. Efter denne Tids Forløb begiver man sig ufortøvet paa Marschen. Den Vildhed, som lægges for Dagen i Krigsdandsen, staaer i fuldkommen Overeensstemmelse med Indianernes Skikke og hele Fremgangsmaade under selve Kampen. Naar Indianerne beslutte at hævne sig paa Nogle af en anden Stamme, søge de i Almindelighed at yppe Striden ved at gaae ind paa det fjendtlige Gebeet og begaae et raskt, som oftest, tillige grusomt natligt Overfald, der kan forfærde og ægge Fjenden. De trænge da saa dybt ind i Fjendens Land som det er muligt uden at opdages, og lykkes det dem at iværksætte Overfaldet, saa lade de en Tomahavk***) ligge ved Siden af den eller dem, som de have dræbt, for at man kan vide, hvilken Stamme der har begaaet Gjerningen. Derpaa begive de sig i største Skyndsomhed hemmelig bort. Dette maa da af den anden Stamme betragtes som en Krigserklæring. Hvis Gjerningen nu imidlertid ikke er begaaet med hele Stammens Samtykke, men paa egen Haand af nogle Enkelte, ønsker altsaa Overhovedet ikke Krig, saa sender han et Gesandtskab og gjør Undskyldninger. Han lader da sædvanlig sige, at Fornærmelsen er skeet uden hans Vidende og at nogle af de unge, ubesindige Folk i hans Land have gjort det; at der ikke er givet Foranledning, end sige Ordre dertil fra hans Side og at Gjerningen af ham og hans Raad i høieste Grad misbilliges; at det vilde gjøre ham ondt, hvis derved skulde gives Anledning til et Fredsbrud imellem Stammerne, da han Intet ønsker mere end Fred, og at man er villig til at afbøde Fornærmelsen ved offentlig Sorg over den Dræbte, eller paa anden Maade. En saadan Undskyldning bliver sædvanlig taget for god, og al Uenighed mellem de forskjellige Partier ophører. Men hvis den fornærmende Part vægrer sig ved at give en Undskyldning og andrager paa Fred, saa begynder Krigen, der føres med stor Iver og Livlighed paa begge Sider. Ethvert Indgreb i en anden Stammes Rettighed har Krig til Følge, og omendskjøndt Indianerne ikke just kjende Begrebet Eiendom i Ordets strenge, udelukkende Betydning, saa ere dog selv de raaeste iblandt dem velbekjendte med deres Stammes Rettigheder ligeoverfor andre paa deres eget Gebeet, og modsætte sig eftertrykkelig ethvert Indgreb i disse. Drab hævnes med Drab; begaaes en mindre Fornærmelse, saa sendes der Bud til Overhovedet for den Stamme, hvortil Fornærmeren hører, for at spørge, om Gjerningen er skeet ifølge høiere Ordre, og saafremt dette ikke er Tilfældet, paamindes man om for Fremtiden at forhindre Gjentagelsen af lignende Tilfælde. Er det et Tyveri, fordres der tillige Skadeserstatning, og Anføreren for Stammen erindres om at tilholde deres „unge Folk" ikke tiere at gjøre sig skyldige i deslige, da Følgerne i saa Fald ikke ville udeblive.

Mod, List og Forsigtighed ere en indiansk Krigers uundværlige Egenskaber, og selv i en

*) See længere hen angd. Forklaringen af Ordet.

**) En Slags Fodbeklædning.

***) En Art store og farlige Øxer. Exemplarer af saadanne ere at see paa det ethnographiske Museum her i Byen.

erklæret Krig, hvor der aabent drages i Kamp mod Fjenden, holdes det for rosværdigere at skade hinanden ved List end ved et frit, ærligt Angreb. Man skjuler sig bag Træer, Bakker, og Klipper, træder kun frem for at skyde og gaaer derpaa atter tilbage i Bagholdet. Paa mangfoldige Maader søger man at overliste og komme uformodet bag paa Fjenden. Naar Indianerne nærme sig et fjendtligt Land, gjøre de sig saa meget som muligt Umage for at skjule Sporene af deres Fodtrin. Undertiden adsprede de sig og marschere hele Dage i længere Afstand fra hinanden, hvorpaa de ved Nattens Frembrud igjen støde sammen og bivouakere; til andre Tider rykke de frem i den saakaldte „Indianerlinie", det vil sige, de gaae En for En tæt bag hinanden, saaledes at Enhver omhyggelig træder i sin Formands Fodspor, for at Fjenden ikke skal faae Kundskab om deres Antal. Jo nærmere de komme Fjenden, jo forsigtigere og opmærksommere ere de; de vælge da haarde og stenede Veie eller vade igjennem Bække, og søge ved at efterligne visse Dyrs Lyd at faae Fjenden lokket i Baghold. Naar de marschere i Afstand fra hinanden, støde de let sammen igjen, idet de give Signal ved Efterligning af Drosselens Slag om Dagen og Uglesktrig om Natten. De ere overordentlig skarpsindige i at anbringe deres Fodspor og vælge Kjendemærker og Betegnelser saaledes at kun de selv kunne kjende dem; de opdage ikke blot let om Andre ere gaaede ad denne eller hiin Vei, men kunne ogsaa skjælne, til hvilken Stamme de høre, om det er Venner eller Fjender; ja Mange iblandt dem paastaae endog, at de blot af Fodsporene kunne slutte sig til, hvilken Stamme det er som har marscheret der, hvor Sporene sees.

Hvad Ordener og Ærestegn er for civiliserede Folkeslags Soldater, det Samme, ja endnu mere, er for Indianeren hans Fjendes Skalp*), og derfor holdes det af Enhver for en Æressag altid at studse Haaret saaledes, at det er beqvemt arrangeret for en mulig Skalpering. „Naar vi drage i Krig", sige de, „saa vide vi ikke hvorledes det kan gaae, Alt er lige paa begge Sider; det vilde følgelig være upassende, hvis en Kriger vilde berøve sin Fjende Leiligheden til at sætte sig i Besiddelse af de Ærestegn, som han selv stræber efter." Da en Indianer engang blev gjort opmærksom paa, at hvis dette var Grunden til at de kun lode Isseshaarene voxe, saa kunde de ligesaa gjerne lade Haaret groe over hele Hovedet, svarede han: „Min Broder! Mennesket har kun eet Hoved, og een Skalp af dette Hoved er tilstrækkelig til at vise, at det har været i min Vold. Lode vi, som de Hvide, Haaret voxe over hele Hovedet, saa kunde der tages flere Skalper af eet og samme Hoved, og det vilde være falsk Spil! En feighjertet Person kunde da uden Fare komme i Besiddelse af saadanne Ærestegn og derved gjøre den tappre Kriger Hæderen for den vundne Seier stridig."

Denne Skalpering er for Indianeren den høieste Nydelse. Har han overvundet sin Fjende, saa kaster han ham til Jorden, sætter Foden paa hans Hals og griber efter Haarbusken paa Issen. Han spænder nu Hovedhuden godt an og skjærer med en skarp Kniv rundt omkring Haarene et Stykke fra, som han da river fra Hovedet. Andre bruge ogsaa Tænderne, hvilket lader sig gjøre uden at man behøver at frygte nogen Modstand, naar Fjenden f. Ex. efter et Slag af Tomahawken er falden bedøvet til Jorden. En øvet Kriger behøver neppe 10 Minuter hertil. Operationen er paa Stedet dødelig, saafremt den fine Hud, der umiddelbart bedækker Hjernen, ogsaa gjennemskjæres, og ligeledes naar den Skalperede iforveien er bibragt et Slag med Tomahawken. I andre Tilfælde har man Exempler paa, at Adskillige have overstaaet Skalperingen; der skulle saaledes i det vestlige Amerika findes ikke Faa, som gaae med en Sølvplade paa det skalperede Sted, og som befinde sig fuldkommen vel. Skalpen hænges op til Tørring, derpaa bemales den med forskjellige Farver og opbevares som Seierstegn. En Kriger nyder Agtelse, eftersom han kan fremvise et større eller mindre Antal af disse.

At formilde Krigens Grusomhed ved at benaade de gjorte Fanger, og at underhandle med Fjenden om deres Udvexling, er Noget,

*) Hudbedækningen paa Issen med den derpaa voxende Haartot, som Indianerne aldrig undlade at berøve deres Fjender, see forresten Forklaringen i det Følgende.

som Indianerne ikke kjende til. Alle Fanger blive enten dræbte, optagne i Stammen eller gjorte til Slaver, og saa strenge ere Indianernes Begreber om Ære, at saafremt En, der ved Dommen over Fangerne enten er optaget i Stammen eller gjort til Slave, senere skulde bortflygte, saa bliver han ikke optaget blandt sin egen Nations Krigere igjen.

Det er et grueligt Skuespil at see indianske Krigere komme tilbage fra et lykkeligt Krigstog med deres Fanger og Skalper; disse sidste bæres foran paa en 5—6 Fod lang Stang, derpaa følge Fangerne, og endelig Hæren selv, istemmende det frygtelige Skalphyl. Et særegent Hyl gives for hver enkelt Skalp, og i dette udtrykkes saavel Seierherrens Jubel som den Overvundnes Skræk. Forskjelligt fra dette Skrig er forøvrigt det Allarmskrig, som man udstøder naar en eller anden Fare er forhaanden. Skalphylet og Allarmskriget bestaae nemlig vel begge af Tonerne A og O, udstødte efter hinanden, O'et stærkere betonet end A'et; men i Skalphylet holdes den sidste Tone meget længe og er omtrent en Octav høiere end den første. I Allarmskriget derimod slaaes disse Toner egentlig blot an, og den sidste Tone er kun lidet høiere end den første. Disse Skrig, især Skalphylet, ere noget af det Rædsomste man kan tænke sig, og den Virkning, det gjør paa den, der første Gang hører det, er ubeskrivelig.

De Fanger, der dømmes til Døden, behandle Indianerne paa en overordentlig grusom Maade; saa sindrige de imidlertid ere i at udfinde alleslags Piinsler, saa beundringsværdig er paa den anden Side den Fasthed og Standhaftighed, som de Dødsdømte lægge for Dagen, idet de synge Dødssangen og under denne spotte deres Bødler paa den foragteligste Maade.

Sædvanlig henrettes en til Døden dømt Forbryder paa følgende Maade: Efter at den endelige Dom er udtalt over ham, bringes han i en saakaldet Wigwam (en Slags Hytte), og der ved Hjælp af Strikker og Bark fastgjort til en Træstamme. Derpaa giver man ham et Par sammenbundne Stykker Træ i Haanden, med hvis Klappren han ledsager sin Dødskrigssang. Naar han har afsunget den, løses han og maa nu løbe Spidsrod imellem to Rader Fruentimmer, der ere bevæbnede med Stokke. Herefter tillaves en Ret bestaaende af Hundekjød stegt i Bjørnefedt, som tilligemed en Slags Gemyse af sure Bær sættes for ham, og som han tvinges til at spise. Derpaa males han sort over hele Kroppen og bindes til en Pæl. Omkring denne lægges der Ved og medens Kvinderne stikke Ild paa dette, synger han sin Dødssang, idet han kaster de haanligste og foragteligste Blik paa sine omkringstaaende Fjender. Naar han er brændt, samler man Benene og binder dem til Krigsfanen, en lang rødmalet Stang. Undertiden henstilles ogsaa den Dødsdømte til foreløbig Øvelse for de unge indianske Drenge, der da skyde med Pile efter dem. De bindes da ligeledes til et Træ, og under Skiveskydningen, der altid skeer med saadanne Pile, som vel kunne saare, men ikke nødvendig medføre Døden, besynge de deres egne Heltegjerninger, og hvorledes de selv tidligere have gjort Fanger, som de have tilføiet de samme Piinsler. Tilsidst gjør et Slag af en Tomahavk Ende paa deres Liv. Schawneerne gjorde engang en Kriger af Muscognernes Stamme til Fange og dømte ham til at brændes efter først at have ladet ham udstaae grusomme Piinsler.

Han holdt sig kjæk under alle Piinsler, som om han ikke følte den allerringeste Smerte, og tilraabte sine Bødler, at han især deleshed havde indlagt sig sin Krigerhæder ved Seire over deres Stamme, samt at han endnu var dem langt overlegen i den Kunst at pine, hvilket han skulde vise dem, naar de vilde løse ham og overlade ham en af deres Flinter. Slaaede af det Dristige og usædvanlige i hans Forlangende, tilstod man hans Begjæring. Han greb nu en af Flinterne, svang den omkring sig, banede sig Vei igjennem Folkemassen, og løb med en uhyre Hurtighed afsted. Man sendte en Hagel af Kugler efter ham, men de gik ham forbi, og han undslap uskadt. I det Fjerne saae man ham springe ned af en Høi, hvorpaa han styrtede sig i en Flod og svømmede bort, uden at nogen var istand til at indhente ham. En Anden, der skulde brændes, forlangte ligesom den Forrige at blive løsladt for at vise sine Fjender hvorledes de egentlig skulde pine deres Fanger.

Da man havde opfyldt hans Forlangende, udbad han sig en Pibe og noget Tobak, tændte Piben og satte sig, nøgen som han var, ned paa det brændende Ved og begyndte at ryge uden at forandre en Mine. En af Krigeranførerne sprang da op og erklærede ham for en brav Kriger, og for at bevidne ham sin Agtelse, benaadede han ham for at brændes og dræbte ham med Tomahavken.

Indianernes Dødssange indeholde sædvanlig en Fortælling om deres egne eller Forfædres Heltegjerninger i Krigen og paa Jagten; bindes de til Pælen for at dø som Fangne, er det derimod især Haan og Skjældsord til deres Fjender. Vi hidsætte her en Prøve paa en saadan Sang: „Min Død nærmer sig. Jeg seer disse Uslinge, der ville berøve mig Livet, Ild og kogende Vand skal dræbe mig. Naar man taler om mig i vor Landsby, da ville mine Landsmænd sige: „„Anantukat døde som en Helt, med Foragt for sine Fjenders Raseri. Vi ville skærpe vore Tomahavker og bedække hans Legeme med Skalper. De have kogt Suppe paa hans Kjød og drukket den; vi skulle drikke Suppen af deres Kjød og kaste deres Been for Hundene."" „Bind mig kun godt fast, hører Du? Piin mig kun ligesaa grusomt, som jeg vilde have piint Dig, hvis jeg var bleven den Seirende; Du skal see, om jeg er en Kvinde. Nei, Anantukat frygter hverken Smerter eller Død. Mine brave Forfædre vente mig hist i Vesten, snart er jeg hos dem."

Fægtemesteren.

Det er just 30 Aar siden, at jeg ankom til St. Petersborg, for at nedsætte mig i denne Hovedstad som Fægtemester. Anbefalingsbreve fra udmærkede Mænd i mit Fædreland satte mig istand til at slutte Venskab med Grev Alexis Woronzoff, der meget levende interesserede sig for mig. Han forskaffede mig flere Elever, og opfordrede mig til at ansøge hos Keiseren om at erholde den indbringende og hæderlige Ansættelse som Fægtemester ved et Regiment, og gav mig i denne Hensigt et Anbefalingsbrev til en Adjutant hos Storfyrst Constantin, der dengang opholdt sig paa Slottet Strelna ved St. Petersborg.

Næste Morgen leiede jeg en Drosche og begav mig, forsynet med mine Vidnesbyrd, paa Veien til Strelna. Da jeg ankom til Slottet blev jeg meget hurtigt indladt til Keiserens Broder. Han stod i et Værelse med Ryggen imod en stor Ild, og da jeg kom ind vendte han imod mig sit Ansigt, der hørte til de meest frastødende jeg nogensinde har seet. Han slog med Ridepidsken paa sine Støvler, og de endnu vaade Stænk paa hans Pantalons vidnede om, at han nylig var kommen fra et Ridt eller en Mynstring. Ved et Bord i Nærheden sad General Rodna med Pennen i Haanden og syntes at skrive efter Storfyrstens Dictat.

Døren havde neppe lukket sig efter mig, før Fyrsten, idet han betragtede mig med sine gjennemborende Øine, spurgte i en raa Tone:

„Hvad for en Landsmand?"

„Englænder, Deres keiserlige Høihed," svarede jeg.

„Hvor gammel?"

„Sex og tyve Aar."

„Navn?"

„Grim."

„De vil være Fægtemester ved et Regiment?

„Det er tilvisse mit høieste Ønske, Deres keiserlige Høihed."

„De er altsaa en Fægter af første Rang?"

„Jeg har siden min Ankomst til St. Petersborg flere Gange fægtet offentligt, og jeg ønsker at Deres keiserlige Høihed maatte høre deres Mening, som have været Øienvidner til mine Præstationer."

„Jeg har hørt tale om Dem; men De har kun havt at gjøre med Fægtere af anden Rang."

„Hvilket med Rette gav dem Fordring paa min Skaansel, Deres keiserlige Høihed."

„Skaansel?" gjentog han med flammende Øine idet han trak foragteligt paa Munden; „men naar De nu havde taget mindre Hensyn dertil, hvad saa?"

„Jeg vilde have truffet min Modstander

ti Gange, førend han havde truffet mig to, Deres keiserlige Høihed."

„Ha! og vilde De ogsaa kunne gjøre det med mig?"

„Det vilde komme an paa, hvorledes Deres keiserlige Høihed ønskede at blive behandlet. Hvis som Prinds, saa er det sandsynligt, at Deres Høihed vilde træffe mig ti Gange, og kun blive to Gange truffet. Hvis derimod Deres keiserlige Høihed ønskede at blive behandlet som enhver Anden, saa vilde De faae ti Stød og jeg to."

„Lubenski!" raabte Storfyrsten, idet han gned sine Hænder, „Lubenski! bring Floretter! Vi skulle strax faae det at see, Herr Pralhans!"

„Er det muligt, at Deres Høihed vil nedlade Dem til —"

„Min Høihed befaler Dem at træffe mig ti Gange, hvis De kan. Vil De maaskee allerede trække Dem ud af Affairen? Her, tag De denne Floret og Maske. Pas paa!"

„Deres Høihed befaler mig altsaa bestemt?"

„Ja, ja!"

„Jeg er færdig."

„Ti Gange!" gjentog Fyrsten, idet han faldt ud, ti Gange, mærk Dem vel! Mindre gjør det ikke. Ha, ha, ha!"

Uagtet denne Opfordring indskrænkede jeg mig dog til Forsvaret, og lod mig nøie med at afparere Stødene, uden at gjengjælde dem.

„Nu da!" raabte han vred; vil De have mig til Bedste? Hvorfor støder De ikke?"

„Deres Høihed! Respecten —"

„Til Helvede med Respecten! Stød De! Stød!"

Jeg bemærkede gjennem Masken, at hans Kinder glødede og hans Øine vare underløbne med Blod; og jeg gjorde derfor Brug af den givne Tilladelse og tilføiede ham tre Stød efter hinanden.

„Bravo!" raabte han. „Nu er det min Tour. Ha! Truffen! Truffen!"

Han havde virkelig truffet mig. Jeg traf ham derpaa fire Gange rask efter hinanden, og blev derpaa igjen truffen engang.

„Hurra!" raabte han triumpherende. „Rodna, saae De det! To imod syv!"

„To imod ti, Deres keiserlige Høihed," rettede jeg, idet jeg trængte skarpt ind paa ham og bibragte ham tre Stød efter hinanden. „Otte, — ni — ti! Nu ere vi qvit."

„Godt! godt!" raabte Storfyrsten i en bifaldende Tone, „meget godt! Men det tilfredsstiller mig ikke endnu. Kaarden — ikke nok — nytter ikke imod Rytteri — bruger Sablen. Kan De ogsaa tilfods forsvare Dem imod en bereden Ulan? Parere et Landsestød? Hvad?"

„Jeg troer nok, jeg kan det, Deres keiserlige Høihed."

„De troer det blot! De veed det altsaa ikke bestemt?"

„Jeg beder om Forladelse, Deres keiserlige Høihed, jeg tvivler ikke derpaa."

„Lubenski!" raabte Storfyrsten igjen. Officieren traadte ind.

„En Hest og en Landse, hurtigt!"

„Men Deres keiserlige Høihed —" begyndte jeg.

„Aha! De er vel bange?"

„Jeg er ikke bange, men med Deres keiserlige Høihed til Modstander vilde jeg lige saa ugjerne være Seierherren som den Overvundne."

„Dum Snak, Smigrerie! Den første Prøve var god. Nu til den anden."

I dette Øieblik ankom Officieren udenfor Paladsets Vinduer med en prægtig Hest og en Landse i Haanden.

„Nu da!" raabte Constantin, idet han ilede ud og gav mig Tegn til at følge. „Giv ham en god Sabel, Lubenski; og tag Dem nu sammen, Herr Englænder, eller De vil blive spiddet som en Skrubtudse."

Med disse Ord svang Storfyrsten sig i Sablen. Med stor Færdighed gjorde han de vanskeligste Evolutioner med Hesten, medens han svang Landsen over Hovedet.

„Færdig?" raabte han, idet han red hen for mig.

„Færdig, Deres keiserlige Høihed," var mit Svar, og han gav Hesten af Sporene og galopperede hen til den anden Ende af Alleen.

„Det er dog vel kun Spøg, det Hele?" sagde jeg til General Rodna.

„Ingenlunde," svarede denne; „han støder Dem enten ned, eller De faaer Ansættelsen.

Forsvar Dem, som om De stod paa Valdpladsen."

Sagen havde taget en langt alvorligere Vending, end jeg havde ventet. Havde jeg troet, at han frit vilde tilstaae mig at gjengjælde Slag med Slag, saa vilde jeg trøstig have ladet det komme an derpaa; men da jeg ansaae mig forpligtet til kun at gjøre et indskrænket Brug af min skarpe Sabel, medens jeg var givet til Priis for min hensynsløse og fyrstelige Modstanders spidse Landse, saa var jeg aabenbart uheldigt stillet. Det var imidlertid for seent at træde tilbage.

Jeg samlede min hele Koldblodighed og gjorde mig fattet paa at modtage Storfyrsten, der allerede havde naaet Enden af Alleen og netop vendte sin Hest. Dyret kom jagende i strakt Galop, og Constantin havde saaledes lagt sig henad dets Hals, at han næsten skjultes af den flyvende Manke.

Da han naaede mig, førte han et Stød, imod mit Bryst; men jeg parerede det og sprang til Siden, og Hest og Rytter foer forbi mig uden at tilføie mig nogen Skade.

„Meget godt, meget godt!" raabte han, „endnu engang!"

Uden at give mig Tid til Indvending eller tillade mig nogen Bemærkning, red han igjen tilbage, og, efterat have spurgt mig om jeg var færdig, forøgede han Angrebet med største Forbittrelse. Jeg holdt, ligesom første Gang, mine Øine skarpt hæftede paa ham, saa at ingen af hans Bevægelser undgik mig. I det afgjørende Øieblik parerede jeg med en Quart, og gjorde ved et Spring tilhøire hans andet Angreb ligesaa uskadeligt som det første.

Constantin udstødte et formeligt Hyl, sprængte uopholdeligt tilbage og syntes fast at have foresat sig at denne Turnering skulde ende sig til hans Fordeel; men da jeg for tredie Gang saae ham komme susende, besluttede jeg, at denne Gang skulde være den sidste.

Med Stormens Fart sprængte han løs paa mig; men, istedetfor at lade mig nøie med en blot Parade, førte jeg denne Gang et kraftigt Hug over Landseskaftet, der blev gjennemskaaret, og Constantin var saaledes afvæbnet. Derpaa greb jeg med Lynets Fart Hestens Tømme, tvang den med et kraftigt Ryg i Haserne, og satte idetsamme min Sabel for Rytterens Bryst.

General Rodna udstødte et Raab af Forfærdelse, da han troede, jeg vilde gjennembore Prindsen. Constantin maa have troet det Samme, thi Farven forlod et Øieblik hans Kinder. Jeg traadte et Skridt tilbage, bøiede mig for Storfyrsten og sagde:

„Deres keiserlige Høihed har nu seet, om jeg er dygtig og værdig til at undervise russiske Soldater i Fægtekunsten."

„Ja, ved min Sjæl, det er De! Aldrig har jeg seet en mere øvet Fægter, og De skal faae et Regiment, hvis jeg kan udvirke Dem et. Følg med," tilføiede han, idet han svang sig af Sadlen og gik foran henimod sine Gemakker.

Her tog han en Pen og skrev under min Ansøgning til Keiseren, som jeg heldigviis havde i Beredskab:

„Jeg anbefaler ydmygst Deres keiserlige Majestæt Ansøgeren, da jeg har overbeviist mig om, at han i enhver Henseende er den Post værdig, som han ansøger."

Jeg behøver ikke at tilføie, at jeg faa Dage efter fik den Ansættelse som jeg ønskede.

Vor Tids Ungdom.

Et nordamerikansk Foredrag.

Nu, min gode Shakespeare, siig mig om De kan
Hvad Forskjel er der paa en Yngling og en ung Mand.

Dette Spørgsmaal blev engang gjort Shakespeare af en fordrukken, snavset Grovsmed med en funklende rød Næse. Svaret var, at der var den samme Forskjel som paa et halvstegt og et helt stegt Æble. Man seer altsaa, at ogsaa i hin Tid, da man lod Skjæget voxe, forstod man ved en Yngling ikke videre end Begyndelsen til et Menneske. Skjøndt aldeles grøn i legemlig Henseende, var saadan en Fyr dog i sine egne Tanker udrustet med alle Kjendetegn paa moden Manddom. Han ærgrede sig over at blive kaldt en Dreng skjøndt han selv netop røbede sin Ferskhed

ved at see suurt naar Nogen tiltalte ham med denne Titel. Da hans Moders Forklæde-Baand, dengang, saavelsom nu, vare af Gummielasticum, og saaledes gav saa meget efter at han kunde løbe en lille Smule paa sin egen Haand, saa var han taabelig nok til at bilde sig ind, at han selv havde klippet dem over med Uafhængighedens Sax og nu havde Lov til at nyde alle en Voxens Rettigheder og Privilegier. Men Drenge er og bliver dog Drenge om de end gjøre sig nok saa megen Umage for at gebærde sig som Mænd.

Mine Venner! I vore vanslægtede Tider gives der ingen Ynglinge mere blandt Hankjønnet; der ere kun Pattebørn og Mænd. Aldrig saasnart har en Hvalp fyldt sit 16de Aar førend han begynder at tordne og lyne og lapse sig som om han concurrerede til en Grad i Liderlighedens og Vidtløftighedens Skole — skraaer Tobak som en Hest æder Hø, røger Cigarer, som om hans Anseelse beroede paa Udførelsen af denne raske Daad, drikker Sopkener, som om hans Charakteer vilde udsættes for en væsentlig Fare saafremt han ikke optog saa mange som muligt af Ældres Vaner og Tilbøieligheder. Saa forsøger han at pine noget frem paa Siden af Kinderne som skal forestille Bakkenbarter — ja hvor det ogsaa er imponerende at see et saadant flaut Fjæs omgivet af noget forkrøblet Mos, hvilken Misundelse opvækker man ikke blandt sine Kammerater med disse Bakkenbarter! Hvilket høitideligt Dieblik i Livet er det ikke for ham, naar han opdager de første Dun spire frem paa den nøgne Kind! Saa er han ikke længere noget Barn, men en fuldfærdig Mand i den meest omfattende Betydning af dette Ord. Skulde hans Moder engang i et ubesindigt Dieblik komme for Skade at sige Noget til ham der ligner en Formaning, saa siger han at hun ikke er nogen „Mand af Ære", og skulde hans Fader gjøre Mine til at ville straffe ham paa en haandgribelig Maade, saa tager han sig ganske langsomt om Hagen, som om han vilde sige: Ja vov, om du tør, saa skal du faae med mig at bestille. Ja, man behøver ikke at stille Nutidens unge Mennesker i Gabestokken; de spare En Uleiligheden og gjøre det selv saa grundigt som det er muligt. Et Par rigtige Bakkenbarter, stive Flipper, høihælede Støvler og den ene Knap i Vesten knappet, saa har man en fuldstændig Cavaleer, og skinner han da ikke i sin fulde Middagsglands, saa kommer han aldrig dertil. At høre en Dreng førend han endnu ret er gammel nok til at binde an med en fuldvoxen Græshoppe, slaae om sig med de skrækkeligste Eder, det er dog næsten det værste af Alt. Saa vilde jeg hellere have, at en af mine Drenge skulde amputere begge sine Been, eller speculere i Jernbane-Actier, end at jeg skulde gaae og blive melankolsk ved Tanken om at jeg var Skyld i Tilværelsen af et saadant Frø. En lille Trumf paa engang imellem, f. Ex.: ved Gud, eller for Skam! det kunde endda passere, men i denne vor gode By, hvor man bander og spiller og svirer og lapser sig fra Morgen til Aften, her seer jeg virkelig ingen Forskjel paa Drenge, unge Mennesker og virkelig voxne Mænd. Stop dem Allesammen i en umaadelig stor Sæk, ryst dem godt sammen, og saa ud med dem paa eengang, jeg vædder ti mod En at ikke den meest Skarpsynede skulde kunne kjende dem fra hinanden.

Det er et fortræffeligt Land, vi boe i, mine Venner; Skovene voxe frodigt, og det smaa Krat nedenunder skyder ufortrødent op tilligemed dem. Himlen maa vide, hvordan det vil spænde af til Enden, men det Haab trøster jeg mig ved, at vi tilsidst allesammen komme i Himmerige. Det skee!

(Yankee Humour.)

Epigram.

„Hvor slet og efter eget vrange Tykke
Uddeler Skjebnen Guld og Hæderssmykke!
Der er nu B., — hvad har han gjort?
Og dog han lever glimrende og stort!"
— Ih nu, for Pokker! Manden har gjort —
Lykke! —

Ægte Mod.

En agtværdig Kjøbmand med en stor Familie havde lidt et betydeligt Formuestab, fordi en Slægtning, for hvem han var gaaen i Caution, ikke kunde dække sin Gjæld. Efterat

han havde løst sine Forpligtelser, spurgte en Ven ham, hvorledes han havde baaret sig ad med at overvinde Vanskeligheder, som vilde have nedtrykt enhver Anden. „To ganske simple Midler have hjulpet mig,“ sagde han, „jeg solgte min Eqvipage og kjøbte mig to nye Forklæder.“

I Oehlenschlägers Album.

Forgjæves har jeg spurgt min Hjerne
Og grundet dybt paa langs og tvers,
— Ak Hvo skrev ikke meer end gjerne
Til Dig de allerbedste Vers! —
Men Hovedtanken jeg har funden
Blev altid een og ikkun een:
Hvad er et Digt til Dig igrunden?
En Ugle, skikket til Athen!
Og for sig værdig frem at trænge
Med Krandse for Din lyse Aand,
Man maatte eie Harpens Strenge.
Som funkler i Din egen Haand:
Men Hjertet kjender ingen Skranker,
Og tro mig, naar jeg siger frit:
Kan Hjertets Tak opveie Tanker,
Er intet Blad saa tungt som mit!

Ludv. Bødtcher.

Anecdoter.

Følgende Anecdote fortælles om Englænderen Partridge, som var berømt for Forfærdigelsen af Almanaker for omtrent 100 Aar siden. Da han engang reiste tilhest ud paa Landet, standsede han ved et Værtshuus, for at spise til Middag, og lod derpaa sin Hest trække frem, for at han kunde naae den næste By, hvor han havde isinde at tage Natteleie. Da han skulde til at bestige sin Hest, sagde Staldkarlen til ham: „dersom De vil følge mit Raad, Herre, saa vil De forblive hvor De er for inat, da De vistnok vil blive overfalden af en øsende Regn.“ „Sladder, Sladder“, udraabte Partridge; „der er en Sexpence til Dig, min brave Mand, jeg ønsker Dig en god Eftermiddag.“ Partridge fortsatte sin Vei, og, meget rigtigt, han blev gjennemblødt af en svær Skylregn. Partridge blev forundret over Mandens Forudsigelse, og da hans Tanker altid var henvendt paa hans Almanaks Interesse, red han paa Øieblikket tilbage, og blev modtagen af Staldkarlen med et plat Grin. „Ikke sandt, Herre,“ sagde han, „De seer at jeg havde Ret.“ „Ja, min Knøs, det havde Du; og jeg vil give Dig en Krone, paa det Vilkaar, at Du fortæller mig, hvorledes Du vidste Besked om denne Regn.“ „Jo, Herre,“ svarede Manden, „Sandheden er denne, vi have en Almanak i vort Huus, kaldet Partridges Almanak, og denne Karl er en saa bekjendt Løgner, at naarsomhelst han lover os en smuk Dag, saa vide vi altid, at det vil blive ganske det Modsatte. Men nu er der, Herre, ved denne Dag, den 21de Juni, anført i vor Almanak, som hænger indvendig paa Døren, „stadigt smukt Veir, — ingen Regn.“ Jeg saae herpaa, førend jeg førte Deres Hest ud, og saaledes var jeg sat istand til at kunne advare Dem.“

Den engelske Professor Porson var engang i et Selskab, hvori der befandt sig adskillige anerkjendte literaire Personligheder, og iblandt Andre Herr Simony, en Digter, som havde en meget høi Mening om sine Frembringelser, og der, da Samtalen kom paa nogle af hans egne Arbeider, udbredte sig som sædvanlig over deres Fortræffelighed. „Jeg vil sige Dem, min Herre,“ sagde Porson, „hvad jeg troer om Deres Arbeider: de ville blive læste, naar Shakspeares og Miltons ere forglemte — Alle saae paa Professoren —; men ikke før den Tid.

En Maler fik den Opgave, at male to Procesførende, hvoraf den ene havde vundet, den anden tabt sin Proces. Da han havde overtænkt, hvorledes han bedst skulde udtrykke denne Tanke, malede han to Personer, den ene nøgen, den anden i det blotte Linned.

En Ven spurgte en Anden, hvorfor han havde giftet sig med saa lille en Kone. „Fordi“, svarede han i Spøg, „man af ethvert Onde bør vælge det Mindste.“

Naturbetragtninger.

Billeder af Jordens Historie.

II.

Dyr og Plantelivets Opvaagnen.

Ved den udvendigfra paafølgende Størkning af Jordkuglen maatte de ildflydende Masser, hvoraf dens Indre bestod, nødvendigviis blive heftigt sammentrykte fra alle Sider; thi det er en bekjendt Kjendsgjerning, at hede Legemer trække sig sammen ved Afkjøling. Men da nu den størknede Skorpe endnu var meget tynd, saa formaaede den ikke at opholde den Modstand, som Jordens ildflydende Indre satte imod den i sine Bestræbelser efterat udvide sig igjen og paany at indtage det gamle Rum. Følgen heraf var, at ved den uhyre Kraft fra Jordens Indre blev den faste Jordskorpe paa utallige Steder sprængt og de voldsomt indtvungne ildflydende Masser pressede frem af de opstaaede Revner og Spalter og optaarnede sig over den størknede Skorpes Overflade. Til samme Tid maatte med disse med frygtelig Magt fremvældende Masser store Stykker af den størknede Skorpe hæves iveiret. Paa denne Maade opstode de første Bjerge og Plateauer (Sletter) paa Jordens Overflade, som i Skikkelse af Øer ragede frem af Urverdenshavet. Øerne vare ligesom den første størknede Skorpe dannede af Granit, af hvilken Steenart ogsaa de senere Udbrud af Jordens Indre endnu i lang Tid bestode. Paa denne Maade dannedes Modsætningen imellem Hav og Land. Men de omtalte Øer vare nøgne og øde; endnu smykkede intet venligt Grønt, ingen farvet Blomst deres fra Havet blottede Overflade, thi der manglede overalt den smuldrede, frugtbare Jordbund, som er uundgaaeligt nødvendig, for at Planter kunne trives. Eensomme, nøgne, splittede Granitklipper af umaadelig Udstrækning, ombruste af det hede, dampende Hav, uafladeligen vædede af den fra de tætte Skydække nedstrømmende Regn, dunkel og uhyggelig belyst af det matte, røde Lysskjær fra de igjennem den tætte Dampatmosphære sparsomt indtrængende Solstraaler: dette maa have været det Syn, som det første Land, der dukkede op over Urverdenshavets bevægede Overflade, frembød.

Men imedens hine øde Granitøer laae stive og stumme der, naar de ikke maaskee bævede ved underjordiske Magters Kraftytringer, begyndte der at røre sig et tusindfold Liv i Vandenes Skjød. Gaadefulde, underligdannede, ormagtige Dyr (Graptolitherne) som endnu findes forstenede i Graaskiferen, som er opstaaet fra de første Flammer fra Urverdenshavet paa Granitgrund, synes at have været de første levende Skabninger, hvormed Havet blev befolket. Paa dem fulgte snart Millioner af Polyper, senere — maaskee efter mange Aartusinder — Mollusker, krebsagtige Dyr og Fiske. Paa samme Tid som Graptolitherne bleve de første Planter skabte. De vare ligeledes Beboere af Havet, ufuldkomne, sandsynligen farvede brune eller røde og Planter af bruskagtig eller læderagtig Beskaffenhed, uden Blade og Blomster svømmende frit i Vandet, ligesom de nu i vore Have levende Tangarter. Men Planternes Antal var paa hiin Tid endnu meget ringere end Dyrenes, og Dyrskabelsen synes overhovedet at være begyndt langt tidligere og paa en heel mangfoldigere Maade end Planteskabelsen. Iblandt Dyrene fra hiin tidligste Periode af det organiske Liv paa Jorden, vare nærmest de allerede omtalte Graptolither især Fiskene, som i vore Dage endnu findes opbevarede i Lagene af den ældste Graa- eller Leerskifer deels i Aftryk, deels forstenede, høist mærkværdige. De besade nemlig alle et tykt Pantser af forskjellig Beskaffenhed. Nogle Arter existerer ikke mere, til andre findes endnu nogle Arter med tilsvarende Bedækning i Haifiskene og Rokkerne. Disse danne i Forhold til de øvrige med anderledes Skjæl begavede Fiske en kun meget ringe Deel af den samtlige nulevende Fiskeskabning; men i den første Periode af Dyrlivet maa disse med sjeldne Haarplader og Haarskjæl begavede Fiske have været ualmindelig hyppige, thi mange Lag af de nævnte Stenarter vrimle af de forstenede Levninger af Samme og af Aftrykket af deres haarde Pantser. Alle Dyr og Planter fra hiin Periode maae have været ganske anderledes organiserede end Havets nuværende Beboere. Det ligger tydeligt for Dagen, at

Verdenshavet ogsaa efter Skabelsen af de første Dyr og Planter endnu maa have besiddet en betydelig Hedegrad, som øieblikkelig vilde dræbe de nulevende Sødyr og Planter. For mange af mine Læsere vil det lyde sælsomt eller endog utroligt, at der overhovedet skulde have levet Skabninger i saa hedt Vand. Men De ville ikke mere finde det underligt, naar jeg giver Dem den Forsikkring, at der ogsaa for nærværende Tid lever lavt organiserede, ufuldkomne Dyr og Planter i hede Kilder indtil 60 Grader Reaumur.

Allerede maae Millioner af mangegestaltede Vanddyr af de nævnte Afdelinger af Dyreriget have befolket Urverdenshavets dampende Strømme, da det af utallige Klippeøer bestaaende Land endnu bestandig var nøgent, skaldet, øde og uoplivet. Dog endelig begyndte den skabende Kraft ogsaa at røre sig her; den kaldte fremmest Planter tillive. Deels ved en længe vedvarende Indvirkning af Atmosphæren nemlig, (som efter Dannelsen af det første Land endnu maatte være glødende hed, da Jordens glødende Indre endnu uafbrudt udstraalede en umaadelig Hede igjennem den svage størknede Skorpe), deels ved Magt af de ligeledes hede, fra den tykke Sky- og Dampatmosphære uafladelig nedstyrtende Regnskyl blev den nøgne Steenmasse paa Øernes Overflade i Løbet af mange Aartusinder efterhaanden forstyrret; den forvittrede og adskiltes i sine chemiske Bestanddele i Kiseljord, Leerjord, Magnesia o. s. v. Saaledes opstod den første Jordbund paa hine Øers Overflade, og nu var Muligheden givet til at Planter kunde vegetere her. De første Væxter paa Fastlandet vare dog høist ufuldkomne Skabninger, deels fordi Jordbunden endnu ikke var saa vidt forberedt, at høiere Planter havde kunnet trives i samme, deels fordi Mørket endnu bækkede Jordens Kreds, idet de mægtige Dampmasser, som saavel Hav som Land endnu uafladelig udstødte, endnu dengang tilhyllede Himlen med et mørkt Sky- og Taageslør, som laa trykkende uhyggelig paa de nøgne ugjæstfrie Ølande, og som Solens Lys endnu ikke formaaede at gjennembryde. Derfore vare de første Landplanter Skyggeelskende og ikke grøntfarvede Væxter, nemlig Svampe (Champignoner) sandsynlig af træagtig Beskaffenhed, lig de træagtige Hattesvampe, som endnu i vore Dage findes i de mørke, med en fugtighed Atmosphære opfyldte Urskove i de tropiske Egne. Ogsaa synes denne Svampvegetation at have været meget sparsom, thi man har indtil nu først fundet to forskjellige Arter i kun faa Exemplarer som plumpe, forstenede Masser af svampartig Dannelse i de ældre Lag af Graaskiferen.

(Sluttes).

Dampmaskinen og dens vigtigste Anvendelser.

(Fortsat.)

Meningerne ere i høi Grad delte med Hensyn til Opfindelsen af den første Dampmaskine, idet endog i England flere tilskrive en Marquis af Worcester Æren for samme, medens Franskmændene som oftest anse den bekjendte Physiker Papin eller en vis Sal. de Caus for de egenlige Opfindere. For en uhildet Betragtning viser det sig imidlertid rimeligst at den engelske Capitain Savery ikke alene angav, men ogsaa udførte den første Indretning, hvorved en nyttig mekanisk Kraft opnaaes ved Dampen, og som havde Fordring paa Navn af en Dampmaskine.

Efter tidligere at have gjort en Mængde frugtesløse Forsøg tog Savery i Aaret 1698 Patent paa sin Opfindelse og forklarede den i et lille Skrift „the Miners friend", der udkom første Gang 1699 og anden Gang 1702 forøget med et Tillæg.

Ved denne Maskine kunde vedvarende Vandet hæves iveiret, og Dampen bevirkede dette paa en dobbelt Maade; idet der nemlig først frembragtes et tomt Rum ved Dampens Afkjøling og Fortætning, der bevirkede en Indsugning af Vandet, hvorpaa dette ved frisk Damp blev formedelst dennes Elasticitet hævet endnu mere. Denne Maskine blev derved en Art Suge- og Trykpumpe, kun at ikke et Stempel hævede Vandet, men at dette skete afvexlende ved den ved Dampens Fortætning frembragte Sugning og ved Trykket af den friske Damp.

Saverys Maskine har følgende Indretning: I en Kjeddel A Fig. 1 bliver Vand ved Opvarmning forvandlet til Damp og denne Kjeddel staaer i Forbindelse med en Beholder B, hvorfra atter gaaer et Rør, hvis nedre Ende gaaer til det Vand, der skal hæves og hvis øverste Ende naaer til det Sted, hvortil man vil hæve Vandet. Ved c, d og e ere Haner anbragte, hvorved man vilkaarligt kan afspærre Rørene paa disse Steder. Lukker man nu Hanerne c og d efter at B er fyldt med Damp fra A og aabner Hanen e, saa vil, idet Dampen i B afkjøles og fortættes, den ydre Luft derved trykke Vandet i Karret C op i Røret b og fylde en Deel af B. Lukker man derpaa Hanen e og aabner c og d, saa vil, naar Dampen i Kjedlen har tilstrækkelig Spænding, denne trykke paa det i B værende Vand og dette derved føres gjennem a til Beholderen D.

Det indses let at denne Maskine fordrer at Dampen har en betydelig større Spændkraft end Luften, naar Vandet skal hæves til nogen betydelig Høide, saa den af denne Grund maa omgaaes med Forsigtighed, samt at en ikke ringe Del af Varmen gaaer tabt ved at den paa Vandet trykkende Damp i meer eller mindre Grad fortættes. — Imidlertid er denne Savery'ske Maskine en virkelig Dampmaskine og dens Indretning meget sindrig; og skjøndt den meget snart blev fortrængt af hensigtsmæssigere Maskiner, saa har den dog, som vi senere skulle see, i den nyere Tid funden Beundrere, der have forsøgt at forbedre dens Indretning og i nogle Tilfælde kunne Maskiner af denne Indretning virkelig anvendes med Fordeel.

Spørgsmaalet hvem en saa overordentlig vigtig Opfindelse som Dampmaskinen er at tilskrive, har naturligt en ikke ringe historisk Interesse, og er som Følge heraf blevet behandlet paa mange Maader navnlig i England og Frankrig. Ingen af disse Undersøgelser har imidlertid formaaet at godtgjøre, at Nogen før Savery har bragt nogen brugbar Maskine istand.

Uden Tvivl blev man i de tidligste Tider vaer at Dampen kan opnaae en overordentlig Spændkraft. Det kunde ikke længe blive ubekjendt at naar Vand i et tillukket Kar udsættes for en stærk Ild endogsaa det stærkeste Laag bliver kastet af eller ogsaa Karret selv springer, samt at Dampen udstrømmer med stor Voldsomhed af en lille Aabning. Det er da let forstaaeligt, at Oldtidens Philosopher som Aristoteles og Seneca antoge Jordskælvenes Aarsag at være underjordiske Dampe. Men saa lidet som man vil paastaae at de første Mennesker som allerede maatte kjende Vindens og Vandets Kraft, skulde have Del i Opdagelsen af Seilet, Vindmøllen og Vandhjulet, ligesaa uantageligt er det, at Dampmaskinen skulde være antydet ved hine Jagttagelser. Antager man at man i lang Tid havde forstaaet at sprænge faste Legemer ved at ophede Vand, der var indsluttet i dem, saa forraader dog dette ikke det ringeste Begreb om en Dampmaskine. Paa en langt kunstigere Maade have vi alt i Aarhundreder anvendt Krudtets Sprængkraft, og dog er Fremstillingen af en Maskine, som er istand til at frembringe en stadig Bevægelse ved Hjælp af denne Kraft, en Opgave, som indtil vore Dage endnu ikke er løst.

Lærde, som allerede i Oldtiden have villet see Spor af Dampmaskinen, beraabe dem især paa et Apparat, som Hero af Alexandrien angav omtrent 100 Aar før Christus. Imidlertid er det endnu ikke lykkedes at frembringe nogen væsenlig mechanisk Virkning ved dette Apparat.

Ingen har været ivrigere end Montgéry for at ville paavise Spor til Dampmaskinen hos de Gamle. Alle hans Bemærkninger vise imidlertid ikke andet end at Ægypterne i uklare Udtryk tale om Ildens og Dampens forunderlige Egenskaber. Om en mekanisk Anvendelse af Dampkraften findes intet Spor. Ligesaalidet findes i de upaalidelige Efterretninger vi have om en Maskine, som en spansk Søkaptain Blasco de Garay skal have foreslaaet Karl 5. Alt hvad man veed om denne Maskine giver ikke mindste Grund til at antage den for en Dampmaskine.

En Franskmand, Sal. de Caus, anvendte 1615 Damp til at trykke Vandet ud af en Heronskugle, og en Italiener, Branca, lod 1629 en Dampstraale virke paa Skovlene af et lille Hjul, saa at dette ved Dampens Anstød blev sat i en omdreiende Bevægelse.

Begge disse Indretninger bleve imidlertid uden nogen væsenlig practisk Anvendelse.

Som tidligere bemærket antage flere Engellændere at en Marquis af Worcester er den første Opfinder af Dampmaskinen. Denne Mand beskrev nemlig 1663 under Titlen „a century of inventions" et Apparat, der ved Hjælp af Dampen skulde være istand til at hæve Vandet i en stadig Straale til en betydelig Høide. Tegningen til denne formeentlig første Dampmaskine, som man i den nyere Tid har udført, beroer imidlertid tildels paa en aldeles vilkaarlig Opfattelse af det nævnte Skrift, hvor Beskrivelsen af denne Maskine er ligesaa kort som uklar. Det er tilmed uden for al Tvivl at hverken Worcester, der var en Mand med mange fixe Ideer, eller nogen Anden efter ham har udført en lignende Maskine.

Omtrent tyve Aar senere foreslog Mechanikeren James Moreland, efter at han i England ikke kunde finde nogen Deltagelse, en Maskine for Ludvig 14, hvorved and ved Dampens Hjælp skulde hæves iveiret. Man kjender imidlertid ikke andet til denne Indretning end hvad der indeholdes i et senere fundet Manuscript, der er holdt i temmelig almindelige Talemaader. At Moreland imidlertid har gjort eiendommelige Forsøg med Dampen fremgaaer deraf, at han allerede angav, at naar Vand ved Ophedning forvandles til Damp, udvider det sig, naar ingen Hindringer ere tilstede, over et omtrent 2,000 Gange større Rum end det oprindeligt indtog.

Ingen erhvervede sig imidlertid i hiin Tid større Fortjenester af Dampens Physik end Franskmanden Denis Papin, selv om vi paastaae at hans Bestræbelser ikke kunne frakjende Savery Æren for Opfindelsen af Dampmaskinen. Siden 1680 havde han gjort mange Forsøg over Virkningen af indesluttet Damp. Han opfandt den bekjendte Gryde, der endnu bærer hans Navn, og Sikkerhedsventilet, der er saa uundværlig ved Anvendelsen af Dampe med stor Spændkraft. Han overgik alle sine Samtidige i grundigt Kjendskab til Dampens Natur, skjøndt ogsaa han endnu nærede mange vrange Forestillinger. Han anede at Dampen engang vilde blive anvendt til at drive Fartøier frem, og antog, at den engang vilde blive benyttet til at kaste Bomber med. Han indrettede en Maskine, som i sit Væsen falder sammen med Savery's, og skjøndt han gjorde mange af sine Forsøg bekjendte før Savery angav sin Maskine, saa bekjendtgjorde han dog først sin Maskine efter at han havde lært Savery's at kjende; og det synes udenfor al Tvivl, at denne Physiker hverken kan gjøre Savery Æren stridig for Opfindelsen af den første virkelige Dampmaskine, eller Newkommen for Indretningen af den første Stempelmaskine.

Imedens Papin beskæftigede sig med Forbedringen af Savery's Maskine, opfandt Engellænderen Thomas Newkommen i Forbindelse med J. Cawley den første med Stempel virkende Maskine, hvorpaa han fik Patent 1705. Denne Maskine, hvis Indretning for en stor Del er begrundet i Papins Forsøg, forbrugte langt mindre Kul end Savery's, var langt virksommere og lod sig udføre i meget betydelig Størrelse, og fandt som Følge heraf meget snart Indgang overalt i Bjergværkerne. Er Newkommen saaledes end ikke den første Opfinder af Dampmaskinen, saa er han dog den man har at takke for dens almindelige Udbredelse. Tilmed er af alle indtil vore Dage opfundne Dampmaskiner det langt overveiende Antal Stempelmaskiner, og vistnok fremgaaede af denne første. Deslige Maskiner blive forøvrigt endnu anvendte hist og her med nogle uvæsenlige Forandringer til Udpumpning af Vand.

Indretningen af den Newkommen'ske eller atmosphæriske Maskine er i det Væsenlige følgende:

I en Kjeddel a (Fig. 2) bliver udviklet Damp og denne trænger, naar Hanen b aabnes, ind i Cylinderen c under Stempelet d. Dette Stempel er ved en Kjæde forbundet med en Vægtstang e f, paa hvis Arm f er anbragt en Modvægt g og en Pumpestang h. Naar Dampen nu trænger ind under Stemplet stiger dette, da Modvægten g overvinder den uundgaaelige Gnidning og vel ogsaa en Del af Lufttrykket, og som Følge heraf synker Pumpestangen h. Saasnart Stemplet imidlertid naaer den øverste Rand af Cylinderen bliver ikke alene Damphanen b lukket, men tillige Vandhanen i aabnet, hvad der

har tilfølge at endel koldt Vand fra Beholderen k bliver sprøitet ind i Cylinderen ved i. Denne Indsprøitning bevirker Dampenes Afkjøling og Fortætning, og Lufttrykket vil snart være stærkt nok til at foranledige Stemplets Tilbagegang og Stigningen af Pumpestangen h og Modvægten. Det indsprøitede og det ved Dampens Fortætning fremkomne Vand bliver derpaa ledet bort gjennem Røret m og Damphanen b derpaa aabnet paany. Paa Vægtstangen f er tillige befæstet en anden Pumpestang n, som hæver koldt Vand gjennem Røret p til Beholderen k, hvorfra man igjen Tid efter anden leder noget Vand til den øvre Flade af Stemplet for at gjøre den tættere og derved forhindre Dampens Gjennemtrængen.

Denne Maskine undergik, som naturligt var, ligeledes en Mængde Forandringer. Ved den første Maskine blev Vandet t. Ex. ikke indsprøitet, men Cylinderen c blev afkjølet udvendig ved Overgydning med Vand. Et tilfældigt Hul i Stemplet paa en Maskine, hvorigjennem Vandet sivede, gav Anledning til Indsprøitning. Senere blev Cylinderen ikke stillet over Kjedelen men ved Siden af den. De forskjellige Haner bleve dreiede ved Haandkraft indtil en opvakt Dreng ved Navn Humphrey Potter, der var sat til dette noget kjedsommelige Arbeide fik det lykkelige Indfald at dreie dem ved Hjælp af en Stang, der var fæstet til Vægtestangen. Denne Mechanisme blev senere forbedret af H. Beighton (1718).

Savery's Maskine blev nu snart glemt, og medens Newkommens Maskine udbredtes over hele den civiliserede Del af Europa arbeidede de meest udmærkede Mechanikere paa at gjøre den yderligere fuldkommen. Imidlertid henrandt næsten 70 Aar inden denne Maskine undergik nogen væsenlig Forandring. Alle Bestræbelser uagtet havde endnu Ingen formaaet at hæve dens Grundfeil, og at udfinde nye Regler for dens Indretning, hvorved den blev gjort skikket til mere omfattende Anvendelser. Da fremtraadte James Watt, hvis Geni det lykkedes ved en gjennemgribende Forandring at bringe den til en Grad af Fuldkommenhed, som overtraf endog de dristigste Forventninger. Med al Ret bliver denne høitanpriste Mand anseet som den anden Opfinder, ja som den egenlige Skaber af Dampmaskinen*).

En lille Model, der var sendt Watt til Istandsættelse fra Universitetet i Glasgow 1763, samt de Opdagelser i Varmelæren, som den lærde Black netop paa den Tid nys havde gjort, og endeligt Omgang med sin Ven D. Robison foranledigede Watt til at vende hele sin Opmærksomhed mod Forbedringen af denne Maskine, og efter at han gjennem en fleraarig Granskning og talrige Forsøg havde seet sine Tanker modnes havde han, der var uden Formue, den sjeldne Lykke at finde en Mand i Bolton (eller Boulton), der vidste at paaskjønne hans Planer og som tillige var istand til at gjennemføre dem.

Watt tog det første Patent 1769, skjøndt han allerede 1768 byggede en Maskine til Kulminen i Kinneil efter sin Opfindelse. Senere blev der meddelt ham Patenter i Aarene 1780, 82 og 84.

Watt skrev lidet eller næsten Intet. Theoretiske Undersøgelser vare ikke hans Sag. Hans Arbeider vare rent practiske, og hans Opfindelser bleve i Reglen strax udførte. Imidlertid tog han ofte Patent paa Maskiner, som han ikke havde udført, ja som han aldrig udførte, og som saadanne kunne nævnes Expansionsmaskinen, Høitryks- og den saakaldte Hjulmaskine, alle Maskiner, som han neppe nogensinde har udført. Var end ved disse og lignende Ideer Veien banet for mangen senere Opfindelse, saa maa man paa den anden Side ikke oversee, at hans vidtomfattende Patenter i lang Tid bandt Hænderne paa mangt et opfindsomt Hoved. Watt hører i Sandhed til de Lykkelige, der ikke alene nød fuldkommen Anerkjendelse af sine Fortjenester, men tillige i rigt Maal indhøstede Frugterne af sine store Opfindelser. Denne sidste Fordel skylder han især sin Forbindelse med Bolton. Watt var med sit store Geni fuld af Ideer, som han med sindrigt Blik vidste at forfølge og over hvilke han uafladeligt studerte, havde en omfattende practisk Indsigt, men manglede saa godt som

*) J. Watt blev født i Greenok 1736 og døde 84 Aar gammel 1819 i Soho. 1824 bevilgede Parlamentet flere Tusind Pund Sterling til Oprettelsen af et Mindesmærke for ham.

ganske Evne til at gjøre sine Opfindelser indbringende. Han var ikke alene uformuende, men en ren Lærd og Kunstner, der mest opholdt sig paa sit Studerkammer og sjeldent besøgte Værkstederne. Bolton derimod var rig, og vidste at skatte Watts Ideer, han havde stor Indflydelse og megen Indsigt i Handelsforholdene samt en særdeles industriel Duelighed. Watt forbandt sig imidlertid først med Bolton 1774, efter at Dr. Roebuck, med hvem han først var traadt i Forbindelse, var geraadet i oekonomisk Forlegenhed. 1775 blev det store Dampmaskine Fabrik i Soho ved Birmingham anlagt, der endnu blomstrer som et af de mest udmærkede.

Man inddeler Dampmaskinerne i tre Hovedclasser:

1) Hydrauliske, hvor Dampen virker umiddelbart ved sin Spændkraft til at hæve Vand. Til denne Classe hører Savery's Maskine.
2) Rotation, hvor Dampen ved Udstrømning bevirker en jevn Omdreining. Disse Maskiner have ikke opnaaet nogen practisk Betydning; og
3) Stempel eller Cylindermaskiner.

Under den sidste Classe skælnes igjen tre forskjellige Arter: a) Atmosphæriske, hvor den ydre Lufts Tryk benyttes til, afvexlende med Dampen, at føre Stemplet op og ned. b) Enkelt virkende, hvor Dampen kun virker paa den ene Side af Stemplet; og c) dobbelt virkende, hvor Dampen virker paa begge Sider af Stemplet. Newkommens Maskine (Fig. 2) er et Exempel paa en atmosphærisk Maskine.

Den første enkelt virkende Dampmaskine, som Watt indrettede, havde den i Fig. 3 fremstillede Form. Gjennem d gaaer Dampen ind i Cylinderen og udbreder sig over Stemplet og gjennem e ledes Dampen bort til Fortætteren; ved Hjælp af Røret a dannes en Forbindelse mellem det øvre og nedre Cylinderrum naar c aabnes.

Ere d og e aabne, men Forbindelseshanen c tillukket, saa vil den gjennem d indstrømmede Damp bevirke Stemplets Bevægelse nedad og derved hæve Vægten b.

Bliver c aabnet efterat Stemplet har naaet Bunden af Cylinderen, og d og e tillukkede, saa indtræder en Ligevægt i Trykket paa begge Sider af Stemplet, idet Dampen fra Cylinderens nedre Del kan udbrede sig gjennem a i den øvre, og Vægten b vil da bevirke at Stemplet gaaer opad.

Man seer let at Dampen omvendt kunde anvendes saaledes at den hævede Stemplet opad; man maatte da anbringe Vægten b paa selve Stemplet.

Ved den dobbelt virkende Maskine, Fig. 4, kan Dampen fra a strømme ind i Cylinderen ad de to Veie b og c, og herfra gjennem to andre d og e ud i Fortætteren, eller i den frie Luft. Stemplet synker naar Hanerne b og e ere aabne og c og d ere lukkede (som i A), og stiger naar omvendt c og d ere aabne og b og e lukkede (som i B).

(Sluttes.)

Historiske Skildringer.

Ægypterne.

De Dødes Dyrkelse.

Ægypterne anvendte megen Møie paa at dyrke deres Døde, og da de troede, at Sjelen ikke skilte sig fra Legemet, saalænge dette ikke var forraadnet, anvendte de den største Omhyggelighed paa at vedligeholde de døde Legemer og beskytte dem imod Forraadnelse. De havde tre Maader til at behandle Ligene, en for de simple Folk, en for de mere Anselige og endelig den omstændeligste og kostbareste Maade for Kongerne og de Fornemme. Naar en af de Sidste var død, udtog man de indre Dele af Legemet og vaskede det indvendigt med Viin. Derpaa fyldte man det saaledes rensede Legeme med Røgelsesager og vellugtende Krydderier, syede det igjen til og lagde det i 70 Dage i Salt. Naar denne Tid var omme, omviklede man det ganske fra oven til neden med fine Bind, over Ansigtet blev der strøget Gips, og paa Gipsen blev Ansigtet afmalet med Farver. Derpaa stillede man Liget i en forziret Ligkiste, paa hvilken der var alleslags Indskrifter og Tegn (Hieroglypher). Men de Ringeres Liig bleve kun

lagte i Salt og derpaa omviklede med Bind; men alle Døde bleve ikke begravede i Jorden, men opbevarede i underjordiske Gemakker, som vare anlagte ved enhver By. Naar nu en By var saa stor som Theben, hvor Sesostris's store Templer og Paladser staae, da blev der af disse Grave lidt efter lidt en heel underjordisk Dødningeby. Den ved Theben strækker sig to Milsvei hen under Jorden, og alle Kamre staae i Forbindelse med hinanden, saa at det er meget vanskeligt igjen at finde Udgangen. Derinde er det umaadeligt hedt og en bedøvende Dunst af de mange Liig eller Mumier, som man ogsaa kalder dem. Disse Mumier ere deels opstillede ved Væggene, deels ere de faldne om og revne ned, saa at man gaaer i Støv af Døde. I mange Kamre ere ogsaa Væggene bemalede med Figurer, hvis Farver endnu have vedligeholdt sig ganske friske. Der ere afbildede Kjøkkenredskaber, de Fornemmes Møbler, de ægyptiske Krigeres Vaaben, Barker og Baade besatte med Musikantere, som spille paa Harper med 21 Strenge.

Paa denne Maade ere vi især komne til Kundskab om de gamle Ægypters Sæder og Skikke. Det var naturligt at de udrustede deres Grave og Gravsteder med den selvsamme Pragt som deres Paladser. De bedste Kunstværker prydede Dødningebyen; der blev ødslet med Guld ved Tilberedningen af de kongelige Mumier. Man har fundet Mumier, paa hvilke alle Fingre og alle Tæer, Ansigtet og maaskee hele Hovedet vare indesluttede i massive Guldfutteraler; andre havde et heelt Overtræk af Guld og vare bedækkede med Juveler. Vore Museer (Kunstsamlinger) besidde en Overflødighed af Halskjæder, Ringe og andre Klenodier af Guld og Ædelstene, et Udbytte fra Gravene. Da Kongegravene maatte være de rigeste, saa bleve de ogsaa mest mishandlede. Pharaonernes (Kongernes) Overvindere fandt rige Skatte i Gravene.

Domstole for de Døde.

Men i hine Byer for de Døde bleve kun de ordentligt opstillede med i Mumierækkerne, som i Livet ikke havde begaaet noget Skjændigt. Derfore blev der holdt Dom over enhver Afdød, hvor Anklagere og Forsvarere kunde træde op. Mangen En indhentede Straffen endnu i Døden, om han endog i Livet havde unddraget sig samme, og en større Skam gaves der neppe, end Nægtelsen af en hæderlig Begravelse.

Sagnet melder, at Ægyptens Konger nøde Agtelse og Kjærlighed, thi de vare Lovene lydige, og deres Navne blandede sig med alle Folkets Bønner og Offringer. Ved Kongens Død anlagde hele Folket Sorg, Templerne bleve lukkede, 72 Dage igjennem blev der holdt inde med alle Festligheder, Mænd og Qvinder bestrøede deres Hoveder med Aske, bade og fastede. Imidlertid blev Kongens Mumie og Ligkiste tilberedt. Naar Sørgetiden var udløben udstillede man Liget ved Indgangen til Gravmælet, og der havde Enhver ud af Folket Ret til at anklage Kongen formedelst en eller anden slet Handling. Herpaa holdt Præsten Sørgetalen, erindrede om den Hedengangnes Dyder og om de Tjenester, som han havde ydet Fædrelandet. Gav nu den forsamlede Mængde sit Bifald, saa afsagde de 42 Eedsvornes Ret Dommen, og Kongen fik en hæderlig Begravelse. Nogle Fyrster — siger man — have ved Folkets Misfornøielse og Indsigelse forbrudt denne sidste Æresbevisning, og er der saaledes vederfaret dem en retfærdig Straf for deres slette Gjerninger. Frygten for Retten over de Døde var særdeles egnet til at fastholde Fyrsterne paa Retfærdighedens og Dydens Vei. Endnu træffer man i Ægypten meget talende Vidnesbyrd for denne Skik. Navnene af adskillige Herskere ere omhyggeligen udslettede paa de Mindesmærker, som de lode opreise i deres levende Live; de bleve borthamrede selv i Gravene.

Kasterne.

Præsterne havde den meste Magt i Landet ved Siden af Kongerne. Alle Ægypterne vare inddelte i Stænder, som man med et portugisisk Ord har kaldet Kaster, og hvoraf man talte sex til syv. De vigtigste vare Præsternes Kaste, Krigernes, Agerdyrkernes, Haandværkernes og Hyrdernes. Ingen turde træde over fra en Kaste i en anden; var Faderen en Hyrde, saa maatte ogsaa Sønnen igjen blive en Hyrde om han end ingen Lyst havde dertil, men derimod de bedste Anlæg for noget Høiere. Hele Landet var deelt i tre Dele:

den ene Deel tilhørte Kongen, den anden Præsterne og den tredie Krigerne. Agerdyrkerne havde intet Land, som tilhørte dem selv, men maatte dyrke det for Grundbesidderne, og Hyrderne vare de meest foragtede og de meest plagede af alle Stænder. Derfor maatte ogsaa Israeliterne, som bleve regnede til de forhadte Nomader, udstaae saa haard en Behandling af Ægypterne.

Den meest ærede Kaste var Præsternes. De vare Kongernes Opdragere og Raadgivere, de udgave Lovene, og dømte Folket efter disse Love. De bestemte efter Stjernernes Løb og Nilens regelmæssige Stigen over sine Bredder Aarets Inddeling og Kalenderens Ordning; de vare de eneste Lærde i Landet og pleiede Kunster og Videnskaber. De vare tillige ogsaa Læger, dog saaledes, at Enhver kun studerede Lægemidlerne for en bestemt Sygdom. Der gaves altsaa Læger for Diensygdomme, Mavesygdomme, brækkede Lemmer o. s. v., som det ogsaa tildeels er Tilfældet hos os. Om deres Kjendskab til Naturkræfterne vidne de Undere, som de udførte for Moses's Øine. Derfor bleve de ogsaa ansete af Folket som Troldmænd.

Ypperstepræsterne boede ved Kongens Hof; Præsternes Sønner havde de fornemste Steder ved Hoffet, og med dem bleve Prindserne opdragede. Med ængstelig Nøiagtighed var det foreskrevet Kongen naar han skulde staae op, offre, spise og gaae til sin Gemalinde. I de første Timer efter hans Opstaaen bleve Depescherne aabnede. Derpaa forføiede Kongen sig, iført prægtige Dragter, med Krone og Scepter, til Templet. Her prædikede Ypperstepræsten for ham, hvilke Egenskaber en god Konge maatte have, og læste et Afsnit af Rigshistorien for ham, for at belære ham.

Næst efter Præsterne vare Krigerne den meest ansete Kaste. Men disse dannede ikke en staaende Hær af Besoldede (Soldater) som hos os. Tanken om en leiet Hær, som solgte Liv og Lemmer til en Herre, kom slet ikke i de vise Ægypters Sind. Loven havde overdraget Krigstjenesten til en Klasse af Nationen som en Forrettighed og forbunden en Overdragelse af Jordegods dermed, som de beholdt arveligt saavelsom deres Kald. Ægypterne tænkte, at det vilde være fornuftigt at anbetroe Statens Bevogtning til Folk, som besade Noget, hvis Forsvar laa dem paa Hjertet.

(Fortsættes.)

Schamyl,

Circassiernes Overhoved.

En af de frygteligste Fjender, som Rusland har havt at kæmpe med i Asien er Anføreren Schamyl, hvis Levnetsløb, saaledes som det fortælles af de fleste Skribenter, mere ligner en Roman end en jevn Historie. Overordentligt i sig selv er det blevet hævet næsten til det Vidunderlige ved de forskjellige Tillæg, der ere gjorte til det ifølge Menneskenes naturlige Tilbøielighed til at overdrive det der slaaer dem med Beundring.

Det synes at for omtrent tredive Aar siden har en Slags Mysticisme taget Overhaand iblandt Stammerne paa Caucasus. Den blev i en vis Grad begunstiget ved den Eensomhed, som omgiver dem og er istand til at frembringe mægtige Virkninger paa dem. Henimod Aaret 1823 tog den Skikkelse af et System under Navn af Sufisme, og de som ere indviede deri holdes for at staae i directe Forbindelse med Gud og at være anbetroede deres mahomedanske Troesbrødres Skjæbne. En af de fornemste Lærere i dette System var Kasi Mollah, som forlangte ubetinget Tro og Lydighed af sine Tilhængere. Han omgav sig med faa Udvalgte, kaldte Murider, som havde indviet dem til Døden, hvis det var nødvendigt for at forsvare deres Tro.

Schamyl var en af de meest udmærkede iblandt disse Murider. Han blev født i Aaret 1797 i den lille circassiske Landsby Himri. Fra hans tidligste Ungdom udfoldede han en majestætisk Stolthed, en stærk Kjærlighed til Uafhængighed, og stor Alvor i Characteren. Foragtende hans ungdommelige Kammeraters Forlystelser og Adspredelser, trak han sig tilbage fra deres Selskab, for at gjennemlæse Koranen og tænke efter over Prophetens Udsagn. Endskjøndt han var svag af legemlig

Constitution, underkastede han sig dog alle Sorter Strabadser, trodsede enhver Slags Fare, og brød sig ikke om, hvad han maatte lide, saalænge han kun kunde overgaae sine Medbeilere. Dersom det engang hændtes i hans Kampe med dem at han blev slaaet, trak han sig tilbage mørk og fortvivlet, for at begræde sit Uheld og Vanskjæbne. Netop paa denne Tid blev hans Sind grebet af en streng religiøs Enthusiasme, som, da den blev næret af hans Lærere, ikke undlod at frembringe mægtige Resultater.

Vor Helt var bleven en Yndling af Kasi Mollah paa den Tid da det uheldige Sammenstød ved Himri fandt Sted. Forfulgte af Russerne havde Tcherkesserne under Kasi Mollahs Commando indtaget deres Standqvarteer i denne Fæstning, som de troede utilgængelig. General Rosen gik frem trods alle Hindringer, og beleirede Citadellet. I fire Dage og Nætter blev det bombarderet. Forrest iblandt sine Murider stod Kasi Mollah, med Opmuntring og Bøn til sine Soldater, som faldt rundt omkring ham bedækkede med Saar. Efter den mest heroiske Modstand blev der intet Andet tilbage for Circassierne, end at døe som tappre Mænd. Russerne havde just, efterat have kæmpet strengt i fem og tyve Dage, indtaget den sidste Redoute. Der overlevede endnu fire og tyve Murider, bedækkede med Saar og dryppende af Blod. Kasi Mollah laa paa Knæe; befalende sin Sjæl til Armeernes Gud, anraabende Allah, drev han stedse endnu opmuntrende paa den lille Levning af Folk, han havde tilbage. Alle Muriderne omkom snart med Undtagelse af en Eneste, som skjøndt streifet af to Kugler og saaret af et Bajonetstik, formaaede at undslippe fra den almindelige Ødelæggelse, og siden blev Ruslands mest uforsonlige Fjende. Denne Eneste var Kasi Mollahs Yndlingsdiscipel Schamyl. Hvorledes den unge Helt undslap er en Gaade, som endnu ikke er bleven løst. Men da han igjen viste sig i Spidsen for Tcherkesserne, blev han af Russerne betragtet som En, der var opstaaet fra de Døde. Fra denne Tid af betragtede hans Landsmænd ham som særdeles yndet af Himlen, og han blev den Øverste iblandt Muriderne. Da han en anden Gang ligeledes paa en vidunderlig Maade undslap, dengang Hamsad Bey omkom tilligemed alle de andre Murider ved Beleiringen af Fæstningen Chunsach, steg han endnu høiere i deres Agtelse, hvilket ledte til at han blev udnævnt til Hamsad Bey's Efterfølger.

Czaren sendte nu General Grabbe til Armeen i Caucasus, med Ordre at forfølge Schamyl hvorsomhelst han maatte findes, da hans Indflydelse og Forvovenhed daglig blev mere og mere frygtelig. Generalen besluttede at angribe Løven i hans Hule, gik lige løs paa Fæstningen Allkucho, hvor han havde opslaaet sin Residents. I fire lange Maaneder blev Fæstningen bearbeidet af de russiske Kanoner. Russerne tabte en stor Deel Folk. Der er endog sagt, at af femten Hundrede, som begyndte Angrebet, er kun et Hundrede vendt levende tilbage. Alligevel lykkedes det General Grabbe efter mange fortvivlede Anstrængelser at indtage Fæstningen. Russerne vare i det Forhold af 30 til 1; de dræbte alle og enhver som de saae: gamle Mænd, Fruentimmer og endog Børn faldt som Offere for deres Raseri. Da der ikke var nogen eneste Overlevende tilbage, søgte de ivrigen imellem Hobene af Dræbte efter Schamyls Legeme, men det fandtes intetsted. Han var undsluppet som ved de to foregaaende Leiligheder, og paa følgende Maade.

Der var paa Bjergets Side en stor Hule, hvorhen nogle Murider havde trukket sig tilbage, og iblandt dem var Schamyl. Det var ingen let Sag at undslippe, da alle Tilgange kunde oversees af Russerne. Hvad kunde de trofaste Murider gjøre? De opofrede deres Liv, for at frelse deres Prophets. Da de fandt i Hulen nogle Træstammer og Planker, bandt de dem sammen med Touge, for at gjøre en Flydebro eller Flaade af dem, hvilken de satte ud paa Floden, som flød ved Bjergets Fod. Neppe vare de komne ombord derpaa, førend Russerne raabte, „der er Schamyl!" Der blev strax givet Ordre til Kosakkerne, at sætte efter Flaaden. De gjorde deres Bedste, styrtede med Hestene ud i Floden, naaede snart Flaaden, og myrdede alle Muriderne, som fandtes paa den. Nu er Schamyl vistnok død. Ikke saa; han er undveget. Imedens at Russernes Opmærksomhed var henvendt paa Flaaden, sneg en Mand sig upaaagtet ud fra Hulen til

Floden, svømmede over den, og forsvandt snart paa den modsatte Side imellem Bjergene. Vi kunne forestille os Virkningen af denne tredie Undvigelse paa hans Landsmænd. Hans Nederlag bidrog endog mere til at forstærke hans Indflydelse iblandt dem end en Seiervinding vilde have gjort, for det beviste for alle Stammerne, at han var virkelig sendt af Gud og beskyttet af den Almægtige.

Efter Indtagelsen af Alkuho trak den uindtagelige Helt sig tilbage til Dargo, hvorhen Russerne, berusede af deres sidste Held, snart styrede deres Marsche. Dargo er beliggende midt imellem steile Klipper, paa Toppen af et Bjerg, hvorhen man ikke kan nærme sig uden igjennem snoede Defileer og umaadelige Skove. Schamyl pønsede paa Hevn. Han gav Ordre til Circassierne ikke at fyre et eneste Skud, saalænge som General Grabbes Expeditionstropper vare paa Marschen. Da derpaa hele Styrken var fuldkommen i hans Magt, styrtede han en Hær af Bjergboere ned over dem fra alle Sider, lig en Bjergstrøm. Indesluttede baade for og bag, og angrebne med Rasenhed i Flanken vare Russerne nærved alle blevne dræbte. Aldrig har der været noget frygteligere Blodbad. General Grabbe, som havde gjort Regning paa en brillant Seier, undslap med megen Vanskelighed, ledsaget af nogle faa Kosakker. Som et Tegn paa Autocratens Unaade, blev han efterfulgt i Commandoen af General Gurko, som var mere forsigtig, men ligeledes uheldig. Førend at Russerne fik Tid til at komme dem efter deres Nederlag, gjorde Schamyl Indfald i Avaria, som var allieret med Rusland, beleirede en russisk Garnison der, og bragte den ved Udhungring til at overgive sig paa Naade og Unaade. Nogle Tropper vare blevne afsendte til deres Understøttelse, men Schamyl, som havde faaet Underretning om deres Nærmelse, lagde sig i Baghold for dem, og dræbte hver Mand.

Advaret ved disse Uheld forstærkede Czaren sin Armee, og sendte General Kluke til Avaria med en Styrke, der var tregange saa stor som Schamyls. Neppe var han ankommen der, førend Schamyl leverede ham Slag, og bibragte ham strax et Nederlag. Han forfulgte ham derpaa paa hans Flugt, overvandt ham igjen, og nødte ham tilsidst til at søge Tilflugt i Fæstningen Chunsach. Den krigerske Prophet skulde just til at indtage Pladsen, da General Dolgorucki ankom med friske Tropper. Endskjøndt han havde kæmpet næsten uophørligt i tre Maaneder, saa afslog han dog ikke at levere Slag. Hans Folk styrtede ind paa Fjenderne lig Løver, drev dem tilbage, og vare seierrige overalt, da de bleve angrebne i Ryggen, og var nød til at gjøre Front imod to Armeer. Schamyl udførte nu Underværker. Da han saae sig indesluttet fra alle Sider af Ild og Sværd, styrtede han sig i Spidsen for sine Folk ind paa en russisk Carree, bragte den i Uorden, og banede sig Vei igjennem den. Russerne bleve frelste fra aldeles Ødelæggelse, men de mistede mange Folk. Schamyl vendte tilbage, plyndrede Avaria og tog Indbyggerne tilfange. Nogle Uger derefter beleirede han kjekt to andre Fæstninger, som to russiske Generaler havde inde. Saaledes blokerede han Levningerne af to Armeer, der vare blevne sendte imod ham, den ene efter den anden, og Rusland var nødt til at sende en tredie Armee, for at befrie dem.

Han er ligesaa stor som Lovgiver og Regent som han er som Kriger. I otte og tyve Aar har han udholdt en ulige men heldig Kamp imod den russiske Autocrat. I Spidsen for blot en Haandfuld Folk har han fuldkommen holdt ham Stangen, og dersom Tyrkerne nu spiller Krigen over i Georgien, da ville de circassiske Bjergfolk spille en vigtig Rolle i den.

Schamyl er af Middelhøide; hans Haar er af en lys blond Farve; hans Øine funkle som Brillanter nedenunder tykke, sorte Øienbryn; og hans Skjæg er næsten hvidt. Uagtet hans utrættelige Virksomhed er han yderst afholdende, spiser maadeligt, drikker Intet undtagen Vand, og sover kun faa Timer. Ved at betragte ham nøie vil Beskueren af ham komme til den Overbevisning, at han ikke er noget almindeligt Menneske. En Digter siger, idet han taler om hans Veltalenhed og Majestæt, „han har Lyn i sine Øine og Blomster paa sine Læber".

Om de offentlige Baller i Paris.

Af
P. de Reynaud.

Dandsens Udøvelse og Fornøielse maae være Mennesket meget naturlig, thi der er intet Folk, som jo meer eller mindre hengiver sig dertil. Dandsen udgjorde endog en Deel af Gudsdyrkelsen i Oldtiden, ikke alene hos Hedningene, men ogsaa hos Israeliterne, og ydermere hos de første Christne. Det er et archeologisk Punkt, som er uden for al Tvivl, og som iøvrigt ikke er saaledes indhyllet i Tidernes Mørke, at man jo kan gjenfinde Spor af denne Skik, uden at man behøver at gaae meget langt tilbage i den forbigangne Tid. Jesuiten Menetrier, som skrev, i Aaret 1682, en Afhandling om Balletterne, forsikkrer virkelig at have seet Munke dandse i Kirken med Chorbørn Paaskedag, syngende Halleluja. Ydermere, denne Benævnelse „Choret", som vi give den Deel af vore Templer, som er nærmest Høialteret, opvækker ikke ved sin Etymologi en simpel Forestilling om Sang, men vel ogsaa og mere endnu en Forestilling om Dands; thi dette er den sande Mening af Latinernes chorus og Grækernes χορος, hvoraf Ordet Chor er afledt, som Brugen nu indskrænker til musikalsk Betydning, uagtet vi temmelig ofte kalde Dandsen den choregraphiske Kunst. Et andet Spor som Anvendelsen af denne Kunst ved de religiøse Ceremonier i den christelige Gudsdyrkelse har efterladt er os givet ved det latinske Navn præsul, som tjener til at betegne en Prælat, en Biskop, og som egentlig betyder En, som anfører Dandsen. Alt dette burde maaskee bevæge vor nyere Geistlighed til at vise mere Overbærelse med Dandsen end de i Almindelighed gjøre, hvori de da vilde stemme overeens med Fenelon. Denne vise „præsul", hvem en Landsbypræst spurgte, om han maatte lade sine Bønder dandse, svarede ham: „Lader os ikke dandse, min Herr Pastor, men vi ville lade disse stakkels Folk dandse; hvorfor skulde vi forhindre dem i et Øieblik at glemme, at de ere ulykkelige?"

Jeg er fuldkommen af Fenelons Mening, omendskjøndt jeg er stærkt overbevist om, at vore Landboere ere i en social Stilling, der meget overgaaer den, de indtoge under den store Konge, og at de følgeligen have meget færre Sorger at glemme. Iøvrigt er det ikke netop dem, der handles om i denne Artikel, der er helliget de offentlige Baller i vor støiende Hovedstad. Jeg tilstaaer, at hvad disse angaaer, da vilde den geistlige Overbærenhed undertiden blive sat paa en alt for haard Prøve, og at disse Baller kun kan gjøre Regning paa Politibetjentenes Overbærelse.

Det ligger vistnok ikke i disse Foreningers Natur, at danne et Cursus for Moral og vakkre Sæder. Det vilde være formeget forlangt, om man fordrede her at finde Horats's gratiæ decentes, blyfærdige Gratier i deres naive Reenhed. Jeg indrømmer at Bacchantinder undertiden lader sig see der, men jeg taaler ikke at Satyren viser der sin kløftede Fod og sin utugtige Næse. De Udskeielser, som man der overgiver sig til, saare iøvrigt mere Smagen end de gode Sæder, og disse Slags Forsamlinger maa ved deres Skamløshed selv snarere frastøde end tiltrække de Ynglinge, som Naturen har begavet med Sands for det Sømmelige. Den figurerede Dands, som der indtager første Rang, og som har faaet et Navn, som jeg er snerpet nok til ikke at ville nævne, er noget af det nædleste, dummeste, plumpeste, væmmeligste, man kan forestille sig.

De Gamle havde en Dands, som stod i et ilde Ry, der blev kaldet cordacis, og som man, sagde de, ikke kunde dandse med koldt Blod og uden at være drukken; men denne cordacis, hvormeget cordacis den end var, kunde ikke nærme sig den Dands, hvorom her er Talen. Det Lidet, som Lucian siger derom, tillader ikke at tvivle. Man kan troe, at det var en Pantomime, der var alfor menneskelig udtryksfuld, men det var ikke en Bestialitet. Men det kunde ikke destomindre være, at der var en Slags Analogie imellem den dumme nymodens Dands og en Slags forbedret cordacis, som Grækerne kaldte bibasis, i hvilken Dandserne, istedenfor at nøies med at stampe i Gulvet efter Takten, sparkede hinanden med Hælen i Bagdelen.

Under alle Omstændigheder er det en styg og sorgelig Sag med denne lave Smag i den unge Alders frie Forlystelser. Jeg sagde nylig at de udmærkede Organisationer maatte i disse Udskeielsers Natur selv finde et Bevaringsmiddel derimod; men man maa i sin Dom tage Hensyn til det Almindelige, og ikke til Undtagelserne. Fra dette Synspunkt af kan man sige, at den Raahed, som hersker paa de offentlige Baller, har skadelige Følger for de unge Mennesker af visse Klasser, som den fornedrer, og endog for visse andre, som den ikke forædler. Naar Mascarille vil agere Marquis, er han vistnok paa en mindre gal Vei, end Marquien, der vil antage Karethspringerens Manerer.

Man kan, om man vil, behandle mig som laudator temporis acti (den svundne Tids Berømmer); men jeg maa sige at paa min Tid de Grisetter, som havde den Ære at omgaaes Underlieutenanter og Studenter, vilde ikke have tilladt sig de besynderlige Bevægelser med Benene og Armene, som man beundrer hos Mabile. Jeg tvivler endog om at Underofficererne og Handelsbetjentene vilde have taalt det i deres Selskaber.

Men hvorfor skal man ikke modig gaae lige til Kilden for dette Onde? Ak! det er kun altfor sandt at det især er det svagere Kjøns elendige Forfatning som nærer det stærkeres Udsvævelser. De enkeltstaaende Fruentimres Tilstand, der ere nødsagede til at leve af deres Arbeide, er saa trængselsfuld iblandt os, at man næsten maa undres over at de Faldnes Antal ikke er talrigere. Bær Dem ad dermed som De vil med at opgjøre en ung Arbeiderskes Indtægt og Udgift, og jeg indestaaer Dem for at De i Virkeligheden ikke kan undgaae at komme til en Underbalance, som kun kan udfyldes ved Lasten eller ved Resignation: ved Hunger og Smerte. Her bør vistnok gjøres Noget. De fattige Arbeidersker ere udentvivl kun lidet frygtelige for den offentlige Rolighed: det er ikke dem, der bryde Brostenene op og bygge Barricader; men dette maa ikke være en Grund til at glemme dem. Problemet er temmelig vanskeligt, men det kan lade sig opløse. Kunde man ikke, for Exempel, danne Etablissementer, hvor de arbeidende Fruentimmere, der ere uden Familie, kunde leve i Fælledsskab under Bestyrelsen af agtværdige Qvinder, der bleve valgte af Municipaliteterne? Det er altid bedre og mere oeconomisk at leve samlede end enkeltstaaende. Der er desuden den Fordeel derved, at Hjertet ikke sammensnerpes, at man kan komme den Svage tilhjælp og forebygge Fortvivlelse. Jeg har ingen Udførelsesplan at foreslaae. Iøvrigt er her ikke Stedet dertil. Men jeg gjentager det: her bør vistnok gjøres Noget. Fattige Pigers Skjæbne er noget af det Sørgeligste i vor Tidsalder. Her findes Elendighed, Smerte, Nedværdigelse som man ikke finder i Østerlandene, hvor vi dog ere meget tilbøielige til at troe at Fruentimmeret er i en vedvarende foragtelig Trældoms Tilstand.

Til Byen!

Og saa tager jeg da til Byen! Naar jeg længe dvæler i det Frie, i den grønne Natur, træder Byen mig altid igjen imøde som et velgjørende og styrkende Element. Da faaer jeg Lyst til at digte en Elegi modsat den Schiller'ske, naar han i sin „Spadseregang" feirer Bortfjernelsen fra Staden og med høittonende Hilsener iler ud paa Landet. Medens han i sande Hexametre priser sig lykkelig der, fordi han „endeligt undflyede Værelsets Fængsel og den snevre Samtale", og glad redder sig ud til den grønnende Skov og op paa Bjerget med den rødligt straalende Top — kunde jeg have Lyst til at digte den omvendte „Spadseregang", der iler til Byen og længes efter et kjært Ansigt og gemytlig Samtale. Jo mere jeg nærmer mig den foran mig liggende By, desto mere vælder min Stadelegi frem. Som et eventyrligt Fantom, har Schiller ladt Staden tilbage bag sig, Staden, hvis bevægeligt virkende, Menneskenes tusindfold nyttede Kræfter sammensattende Liv han vel veed sindrigt at udmale, men som dog tillige midt i hans Udmaling igjen fordreier sig for ham til et Alt opslugende og forgiftende Uhyre, for hvilket han flygter i Naturens Arme. Og saa trøster han sig med Homers Sol, der

endnu bestandigt smiler til os fra den samme blaa Himmel. Jeg har mit hele Liv igjennem ikke kunnet trøste mig med Homers Sol. Jeg holder mig hellere til Amfions stadbyggende Strengeleg. Han slog kraftigt Harpen, og ved dens Klang kom saa Stenene løbende af sig selv, for at bygge en mægtig Stad. En Stad! En Stad! Jeg elsker den stadbyggende Muse, der indordner det menneskelige Livs Nomadedrivt indenfor den lyksaliggjørende Harmonis faste Grændser.

Vær mig hilset, o Stad, med de rødligt straalende Tage! Vær mig hilset, o Sol, som beskinner dem smukt! Jeg bliver veltilmode, naar jeg fornemmer den altid nærmere kommende Larm, der arbeider bag disse Mure, i dens betydningsfulde Travlhed. Det er Mennesket med dets Bestræbelser, Forhaabninger og Ønsker, med dets opfindende og erhvervende Hænder, som der bevæger og tumler sig i Tilværelsens Trængsel og Hast. Det er Mennesket, der yttrer sig lydeligt i Dagens Angst, i Minutets Jubel, i Øieblikkets Aandeløshed. Det er Mennesket, som det indretter og hjælper sig, som det værger sig og kæmper med Tilværelsens Magter, som det banker og hamrer, tæller og regner, væver og tømrer, aldrig kan tilfredsstille sig og altid hengiver sit Kjæreste paa Øieblikkets usikkre Bølge. Det er Mennesket med dets glade Ansigt, med dets uhyre Taalmodighed, dets tragiske Skjebne, dets ironiske Modsætninger, tærende Hjerte, der altid har Saar, enten af Kjærlighed eller Had. Af alle sine Fornødenheder og Trængsler, Vaner og Onder, Glæder og Talenter, af sin Liden og Stræben, har han der gjort sig en Stad, hans Bestemmelses omgjærdede Kampplads. En Kampplads er et ærværdigt Sted, mærket af Skjebnen. En Stad er ligesaadan et ærværdigt Sted, mærket af Skjebnen. Lad Naiviteten boe histude i Skoven med det skyggefulde Løvtag eller oppe paa Bjergene eller nede i den leende Dalnymfes kilderige Dyb. Menneskene higede fremad og byggede sig Stæder. De ilede en avant ind i Verdenshistorien. Lærenemme, dreve de alleslags Kunster og Haandværker, Aandens og Haandens Beskjeftigelser. De trængte sig sammen; nogle pønsede paa at forskjønne Livet, andre studerede det og søgte at begribe det. Saaledes boede de Side om Side, Enhver paa sin Vis beskjæftiget med at lægge Livet tilrette for sig. De formerede sig, og deres Stæder blomstrede; thi deres Iver og Trang var stor og uendelig.

Jeg styrter mig ind i Stadens Tummel. Der ere mine Venner og Brødre. Aabn mig disse Porte, sorgbetyngede Stad! Snart blander jeg mig igjen i din hede Trængsel, i dine kampmodige Rækker. I Trængselen finder jeg nok hvad jeg elsker og stræber efter, i Trængselen ved Siden af andre Hjerter trøster sig mit Hjerte. Skov og Bjerg synke altid fjernere bag mig, og Ensomhedens Gysen viger mere og mere for Stadens gemytlige Larm. Mennesket har ikke længere hjemme i den naive Natur, han hører til i Historiens Kamp og Reflexion, i Byerne.

Staden har slynget ham ind i Bedriftens brusende Malstrøm, han har lært at bruge sig, og af Prometheusgnisten i ham er en gnistrende Flamme slaaet iveiret. Staden hvælver det hyggelige Tag over hans Hoved og slutter ham fast til Jordens varme Bryst. I Huset er Plads for en hel Verden, her vugges i det stille Værelse Fremtidens Daad, her vogter Mennesket sin Kjærlighed og Fortvivlelse, her boer han med sine Planer, sine Tanker, sin Spøg og sine Guder. Som Huset beskytter ham for Elementerne, saaledes beskytter Vennen og Konen ham for Ensomhedens Skræk; Kjærligheden skjærmer ham mod Egoismen, Hadet mod Ligegyldigheden, Hungeren mod Kjedsommeligheden, Daarskaben mod Gammelklogskaben, Forfængeligheden mod Selvforagten, det utilfredsstillede Hjerte mod Udmattelse i Stræben. Forat Mennesket kan lære Mennesket at kjende, have de opreist deres Huse ved Siden af hinanden i Byerne. I Naturens Skjød taber Mennesket sig i Elementet; i Staden giver han sig hen til Menneskene og gjenfinder sig selv i de Andre, i deres Vildfarelse og Sandhed. Staden er Pantheonstemplet for de menneskelige Tilstande.

Gid Stæderne maa blomstre og velsignes, jeg elsker Stæderne! Jeg elsker Byer og Huse.

Stæder, Huse, Gader, Broer og Folket dertil — hvilket storartet Maleri for en Men-

neskeven! Intet Naturmaleri med Aftenrøde og Purpurskyer og Dalenes hele Farvepragt, ingen Landskabs-Elegi og -Hymne kan maale sig med Byernes Drama. Modtag, o Stad, Vandreren indenfor dine venligt vinkende Volde! Optag ham dybt i dit Skjød og lad ham ret leve sig ind i Dig! Jeg vil fordybe mig i dine tusinde forskjellige Ansigter, ære dine Kunstnere, tale med dine Lærde, elske dine Kvinder og i dine Kirker tænke paa den usynlige Kirke. Jeg vil kjøbe paa dine Torve, spise ved dine Borde, hvile under dine Tage og le og lytte i dine Selskaber. Jeg vil agte paa al din Gjøren og Laden, ethvert Moment i en Stad er historisk.

Vær mig nu hilset i Nærheden, min Stad! Faa Skridt, og jeg staaer i Dig. Nu staae vi ligeoverfor hinanden, Du herlige By; og idet jeg hermed ender min anti-Schiller'ske „Spadseregang", velsigner jeg endnu engang, Byesbarn som jeg er, Amfions stadbyggende Muse.

(Efter Theodor Mundt.)

Thorvaldsen og hans Fødeland.

(Af H. C. Ørsted.)

Man omtaler ofte vort Forhold til Thorvaldsen, som om Danmark ikke havde nogen anden Deel i ham end Fødselen; sin Kunst skulde han skylde Italien, sin første Opmuntring England. De, som tale og skrive saaledes, have vistnok en ganske anden Hensigt end den at nedsætte deres eget Folk; men ligesom Sorgen over kjære Afdøde ofte yttrer sig i Selvbebreidelser over, at vi ikke have elsket dem nok eller været dem nok, saaledes have disse Mænds fædrenelandske Sorg let fundet at vi ikke have gjort alt for vor Thorvaldsen og derfor ikke kunne regne ham udelukkende for vor Eiendom, man maae lade det øvrige Europa have sin Deel i hans Kunstnertilværelse ligesom i Nydelsen af hans Værker. Denne Følelse er nu til Overflødighed blevet fyldestgjort, det er Tid, at vi ogsaa sørge for at der ikke skeer vort eget Land Uret, til Ære for en af dets Sønner. Vi ville ikke tilegne os nogen større Deel i den herlige Mand, end der tilkommer os: vi ville ikke besidde Noget med Uret; men hvad vores er, det ville vi hævde og ikke ved uretfærdige Selvbebreidelser give vore driftige Avindsmænd nye Midler til at nedsætte os. Thorvaldsen skal Intet tabe ved dette Forsvar for hans Fødeland. Jeg har talt til hans Ære, medens han levede; det, som jeg nu har at sige, skal ikke vidne om ringere Beundring og Kjærlighed. Kunde hans Aand følge vore Foretagender her paa Jorden, vilde han med Glæde see de mange Minder om Fædrelandets sande Kjærlighed til ham fremdragne og sin ædle blide og aabne Characteer fremstillet som et Speil, hvori Danskhedens Grundtræk træde Verden for Øine.

Man tilstaaer Danmark Thorvaldsens Fødsel og Opfostring; men dette vil man regne for omtrent Intet. Det er sandt, at her gjælder det om meget Andet; men man tillade os dog, at vi begynde med Begyndelsen. Hvert Folk har sin Eiendommelighed, som afpræger sig i dets Børn, deels ifølge de samme hemmelighedsfulde Love, som give Afkommet Lighed med Forældrene, deels ifølge Opfostring og Opdragelse, hvis Beskaffenhed atter har sin Rod i Folkets Væsen. Disse almindeligere Forhold hindre ikke, at der af et Folk mangengang udspringer Mennesker, som synes at tilhøre et ganske andet; men Thorvaldsen var ingenlunde at henregne til disse Undtagelser; han havde det fuldblomneste danske Præg. Hans fyrige vidtomfattende Aand var omgivet af den milde, beskedne Ro, indenfor hvilken Saamange nødigt ville tilstaae, at Geniet kan have sit Sæde. Jeg henleder saameget hellere Opmærksomheden paa dette hans danske Præg, som den Indbildning synes mig meget udbredt, at Overmod, Heftighed, eensidig Kraftyttring skulde være Geniets rette Kjendemærker, saa at det danske Præg skulde røbe Mangel paa Geni, og saadanne Danske være de høiestbegavede, som mest fjernede sig fra deres Folks Eiendommelighed.

Der kan ingen Tvivl være om, at Thorvaldsen jo var sig sit Værd og sin Dygtighed

bevidst; men denne Bevidsthed hvilede i sin egen kraftige Ligevægt, og trængte ikke til den Nydelse, som visse Aander føle ved at nedsætte Andre. De to modsatte, mangengang i samme Menneske forenede Laster, at hovmode sig og at ydmyge sig, vare ham lige fremmede. At den her skildrede Charakteer og Tænkemaade er den, som mest almindeligt findes hos de Danske, vil man neppe kunne nægte, naar man kun tager behørigt Hensyn til, at den i en saa ædel Reenhed ikkun findes i de Bedstes altid lille Antal. Naar det her Sagte skal anvendes paa Mængden, kan der naturligviis kun være Tale om Characterens Beskaffenhed, ikke om dens Kraft og Reenhed. Jeg kunde maaskee her nøies med at henvise til det, som jeg andetsteds har sagt om den danske Charakteer; men det skjønne Mønster, vi her have at fremvise, giver en god Anledning til yderligere at belyse Sagen. Lysten til at træde frem, at lade sine Yttringer gaae foran Handlingerne, at udsmykke og anprise dem, at give Handlingerne selv noget Afstikkende ved den Maade, hvorpaa man udfører dem, og de Tillæg, man giver dem, kort til at gjøre sig gjældende ved at frembyde sin egen Personlighed, er en Feil, der ikke er vort Folk naturlig, ligesom den var Thorvaldsen i høieste Grad fremmed.

Det er langt fra min Hensigt hermed at tildele vort Folk en ubetinget Roes; jeg vil kun dermed have et vigtigt Træk af dets Eiendommelighed angivet. Vi bør villigt tilstaae at hine vor Charakteer modstridende Feil hænger sammen med visse Dyder, som heller ikke ere almindelige iblandt os. Lysten til at vise sin Personlighed, som i visse Udartninger kan blive saa hæslig, har sin Kilde i den udadstræbende Characteer, som Kraftfølelsen ofte antager, og som naturligviis ikke blot yttrer sig i Feil; men hvoraf blandt andet den Foretagsomhed, der udretter saa usigeligt meget i Verden, er en Følge. Denne Dyd er ikke almindelig hos os: selv Virksomheden i dens Hverdagsskikkelse, Arbeidsomhed, er ikke saa herskende hos os, at vi turde tilegne os den som Nationaldyd. Jeg har ved en anden Leilighed viist, at disse Dyder tiltage hos os med den voxende Dannelse; men her er det nok, at de ikke henhøre til dem, som udspringe af vort Folks Eiendommelighed. Derimod hengiver Dansken sig gjerne til en indre eftertænksom og omskuende Nyden af Tilværelsen; „hans Tanker løbe saa vide", som Kæmpeviserne saa hyppigt udtrykke det. Det er fra denne Tilstand, han gaaer over til sine betydningsfuldeste Handlinger; men herved har han ogsaa faaet den Bevidsthed, at der er Grund til at handle.

Med den Danskes Utilbøielighed til at gjøre sig selv gjældende hænger det ogsaa sammen, at han ikke har nogen Forkjærlighed for den Form af Ærefølelsen som man udtrykker ved le point d'honneur og som Tode skjæmtsomt kaldte Æreprikken. Dansken viser ingen urolig Begjerlighed efter at holdes for tapper; men paa den anden Side taaler han aldeles ikke at ansees eller behandles som feig; møder noget Saadant ham, sættes alle hans Kræfter i Bevægelse. Man har et Sagn fra Successionskrigen, i hvilket dette træffende er udtrykt, og som har deslige Sagns gode Egenskab, at fremstille Tingenes og Menneskenes sande Charakteer, selv om de ikke skulde have den historiske Sandhed. Som bekjendt anfaldt de jydske Ryttere i Slaget ved Hochstädt den franske Garde noble med en saadan Tapperhed, at denne næsten blev tilintetgjort; men Sagnet føier til, at den tappre Anfører „ikke fandt den Kamplyst hos sine Ryttere som han ønskede, førend han oversatte dem det franske Krigsraab vive le roi som en stor Forhaanelse, der satte dem i Vrede. Nu styrtede de sig med den største Hæftighed ind i Kampen, som endte paa en for dem saa glimrende Maade." Ogsaa i de gamle Kæmpeviser, hvori Sagn og Digtning ofte med saamegen Troskab afspeile Folkets Charakteer, finder man hyppigt denne rolige Fasthed i at afværge Skjændsel, og Afviisningen udført paa en Maade, som viser, at der var mere Kraft tilstæde, end den der behøvedes til det blotte Forsvar. Det er saaledes meget betegnende i Kæmpevisens Fortælling om Niels Ebbesen, at han, da Grev Geert erklærer ham fredløs, ikke svarer ved at forsikkre om sit Mod eller ved at prise det, men ikkun siger ganske ironisk, „aldrig var jeg nogen Tid saa ræd, jeg turde fuldt vel skjælve." Hans paafølgende forvovne Handling, med en lille Skare at ride ind i den Stad, hvor den fjendtlige Fyrste havde sit Hovedqvarteer,

og der dræbe ham, gav den bedste Forklaring over denne Ironie.

Jeg vender tilbage til Thorvaldsen. Et Menneskes Opdragelse har ordenligviis sin Charakteer efter Land og Folk, og vi have i de faa Efterretninger, som ere komne til os fra Thorvaldsens Børneaar, ingen Grund til at formode nogen Undtagelse med Hensyn paa ham. Sandsynligviis har han under sin Opdragelse modtaget de samme Indtryk og den samme første Underviisning, som andre Børn af den lavere Middelstand, hvortil hans Forældre hørte; maaskee den dog noget oversteeg dette Maal, da hans Moder var Datter af en Præst; imidlertid er det vist, at han ikke nød nogen høiere Skoleunderviisning. Om hans Kunstneropdragelse vide vi allerede noget Mere. Det er bekjendt at han strax som Dreng tiltrak sig sine Læreres Opmærksomhed. Han nød altsaa ikke blot sin Underviisning i en dansk Indretning af danske Lærere; men man kom ham ogsaa imøde med dansk Velvillie. Man misforstaae mig ikke, som om jeg kunde mene, at der i andre Landes Læreindretninger ikke skulde findes Mænd, som med Glæde vilde komme det unge Geni til Hjelp: men da vor Thorvaldsen har nydt denne Deeltagelse i Fødelandets Skjød, kan man jo ikke nægte, at det er dette, som dannende har opfostret ham. Der manglede her ikke paa Øine, som tidligt saae, hvad der kunde ventes af ham, og forskaffede ham det opgaaende Genies Paaskjønnelse.

Denne Paaskjønnelse indskrænkede sig ikke til Academiet om den og med Rette gik ud fra samme. Det er en bekjendt Anekdote at den Præst, som confirmerede ham i Begyndelsen af Forberedelsestiden stillede ham blandt de andre fattige Drenge, som ikke havde nydt den høiere Skoleunderviisning; men da han ved at spørge Drengen, om han var Broder til den Thorvaldsen, som havde udmærket sig ved Kunstakademiet, erfarede, at det var denne fattige Dreng, selv, satte han ham øverst og behandlede ham siden med Udmærkelse.

Man behøver blot at læse den Deel af Thieles lærerige Bog om Thorvaldsen og hans Værker, som handler om Kunstnerens Ungdomsliv, for at see, hvorledes han allerede dengang mødtes med forekommende Velvillie og i sine Kammerater fandt Brødre, i sine Lærere Fædre. Den, som vil følge hvert af disse Træk, maa jeg henvise til Thieles Bog; her vil jeg blot erindre om, at hans unge Kunstbrødre dreve paa ham, at han ikke maatte unddrage sig fra Prøvearbeidet for den lille Guldmedaille, da de mærkede, at han havde en Ulyst til denne, for hans Fremtid saa nødvendige Prøve, og at han, da han, efter endelig at være nødt til Udarbeidelsen af det første Udkast, overvældet af Frygt vilde forlade Prøven, førtes tilbage ved en Lærers venlige Tiltale og Opmuntring.

Den som formaaer at sammenfatte, hvad der ligger i den hele Omgivelses Indvirkning paa den sig udviklende Dreng og Yngling vil baade indsee og føle, at Danmark har været for den unge Kunstner Alt, hvad et Fødeland kan være sin Søn. Dette vedblev det ogsaa siden, forstaaer sig, saaledes som Tingenes Natur tillod det; men førend jeg viser dette, maa jeg standse ved en anden Betragtning.

Thorvaldsen var ofte nær ved at lade sig overvælde af Mistillid til sig selv. Der er maaskee ingen Feil, som stærkere end denne hænger sammen med den danske Charakteer: han var ogsaa heri vor sande Landsmand. Jeg tvivler ikke om, at Mange ville sige, at dette er en slet Ros baade for ham og for os. En vis letfodet Logik vil sige: Aanden kan ikke Andet end være sig sin Kraft bevidst; Mistillid til egen Kraft er derfor intet Andet end Kraftløshed. Jeg kunde allerede hertil svare, at denne Slutningsmaade maa være falsk, da der gives saa mange Exempler paa Mænd af stor Dygtighed, der have følt hiin Mistillid. Men denne tilsyneladende Modsigelse imellem Aandskraft og Mistillid til egne Kræfter, er det heller ikke vanskeligt at opløse. Den hidrører ofte fra den store Tanke, Manden har om sin Stræbens Gjenstand, og de dertil svarende større Fordringer, han gjør til det Værk, han har foresat sig. Jo større hans Idee virkelig er, jo mere han føler det guddommeligt Uendelige deri, desto mere utilstrækkelig maa hans egen Kraft forekomme ham Værkets Frembringelse gjennemtrænger ham med en Følelse, lig den Religionen indgyder os; han vil derfor maaske aldrig tilfredsstille sig selv i det frembragte Værk, vil aldrig finde, at han har virkeliggjort det, som svæ-

vede for hans Aand. Her faaer Verdens Bifald sin Betydning; den opretholder ham ved det Vidnesbyrd, at han lykkeligt har vist den nogle Glimt af en høiere Tilværelse, saa at han ikke ganske kan have forfeilet sit Maal, om han end ikke har naaet alt det, han stræbte efter. Men enhver Charakter, som findes hos store Mænd i mægtige Omrids, findes ogsaa hos Hverdagsmennesker, kun i formindsket Maalestok. Alle de, som fordre Meget af dem selv, enten i Henseende til Pligt eller til Forretningers Udførelse, ville betragte deres egne Kræfter med en Mistillid, som staaer i Forhold til hine Fordringer, og Frygten baade for den indre og ydre Beskæmmelse, hvormed Opfyldelsens Mangelfuldhed truer, vil let nedtrykke dem.

Enhver føler, at denne Charakter i sit Grundvæsen er ædel; men lader os hverken nægte, at den kan udarte til usel Svaghed eller dømme uretfærdigt om andre Charakterer. Ofte er f. Ex. den fremsprudlende Kraft saa virksom, at den ikke kan standse ved Betragtningerne af Gjenstandens Storhed, som skulde indgyde en vis Sky; men den trænger sig frem, nedbryder og skaber, glæder sig ved sit Værk og faaer i denne Glæde vanskeligt Die paa Manglerne ved det Udrettede; men der er udrettet noget Stort, Verden har maattet følge med, Fremtiden maa rette Feilene. Enhver kan let sige sig selv, at den samme Charakter ogsaa, kun i formindsket Maalestok, hyppigt kan forekomme hos Hverdagsmennesker, og at denne hensynsløse Virksomhed let kan udarte til en smaalig og det Gode hemmende Stivhed, til en al fremmed Ret tilsidesættende Egennytte, ja til en ondskabsfuld Glæde ved at skade Andre.

Jeg nævner her ikke flere Charakterer. Den her skildrede Modsætning er nok til at vise, at den Hæder, jeg tillægger den danske Charakter, ikke udelukker Erkjendelsen af de andre Former, hvori Menneskenaturen yttrer sig. Maaske kunde jeg have sparet mig dette, da jeg allerede tidligere har vist, at jeg ikke tænker mig høi Fortræffelighed knyttet til nogen af de menneskelige Eiendommeligheders Hovedformer, som hver indbefatter de mest uligeartede aandelige Værdier; men det har forekommet mig, at der temmelig almindeligt hersker et Hang til at foretrække visse af disse Former for alle andre, og derfor holdt jeg ikke en videre Behandling af Gjenstanden for overflødig.

(Fortsættes.)

Lyriske Forsøg.

af

Theodor Uggolini.

Fuglen.

Lille Fugl!
Siig mig hvorfor Du ei synger,
Vintren forgaa'r
Og nu er det Vaar,
Alt i den frie Natur sig forynger.
Du føler kanskee
Hvad ei Du kan see
Og Kummer Dit lille Hjerte nedtynger.

Lille Fugl!
Vil Du ei prøve Din Vinge,
Og let og glad
Ved det grønne Blad
Mellem de andre Smaafugle Dig svinge,
Og qviddre Din Sang
Paa den grønne Vang
Og Vaaren Din venlige Hilsen bringe.

Lille Fugl!
Flyv nu og søg Dig en Mage;
Men, saa og naar
Sommeren forgaa'r,
Maa Du ret gjerne her komme tilbage
Og synge mig lidt
I et Qvirre Vivit
Om Livet derude i Som'rens Dage.

Fiskeren.

Nede ved Stranden staa'r Fiskerens Hytte,
Baadene, hisset i Bølgernes Favn,
Til de brusende Vover lytte,
Hvilende der i sikker Havn.

Solen med mattere Purpur forgylder,
Fjernt over Søen, den blaa Horizont,
Fisk'ren alt i sin Baad, opfylder
Munter og glad, sin vante Dont.

Medens ved Stranden, de muntre Smaaglutter
Lege og tumle sig, friske og fro,
Hist i Hytten den flinke Mutter
Sysler med Aftensmaden, tro.

Mangen en Rigmand maaskee vilde bytte
Glimmer og Glands og sit prægtige Sted
Med den beskedne Fiskerhytte,
Hvor der bo'r Nøisomhed og Fred.

Spurven og Svalen.

En Svale og en Spurv i Somrens Tid,
Vare blevne fortrolige Venner
Og tumled' sig muntre hid og did
I Byen, paa Tagenes Render;
De sadde i Reden saa luunt og godt,
Naar stundom det regned derude,
For de holdt ei af hvad der var vaadt
Og at høre Stormene tude.

Saalænge som Luften var varm og mild
Livets Lykke de lærte at kjende,
Men nu kom Efteraarstid, saa vild,
Da var denne Glæde tilende; —
Thi Svalen mærked' den maatte afsted
Til den sydlige Hemisphære
Og Spurven kunde ei følge med,
Derfor den bedrøved mon være.

Da sagde Svalen en Dag til sin Ven:
„Min kjære Spurv, vil Du mig ei følge;
Til varme Lande vi flyve hen,
Over Havets blaanende Bølge."
Da svared Spurven: „jeg følger med Dig,
Thi her er kun bladløse Grene
Og Vintren er saa kjedsommelig
Især naar man er ganske ene."

Saa fløi de tilsammen over Dannevang
Over store og mægtige Vande,
Men Spurven, den blev saa træt engang,
Den kom ei til de varme Lande;
Men sank ned i Bølgens kolde Favn
Og Svalen fulgte den trolig,
De fandt i Havet en sikker Havn
Der slumred forened de rolig.

Sommeraften.

Kom lad os gaae derned til Lunden,
Der er saa frisk og svalt i Aftenstunden. —
Kom nu, min Pige! vil Du med,
Der lytte vi til Fuglestemmer
Og Hjertet Kummeren forglemmer,
Der nyde vi den stille Fred.

Nu Solens sidste Straaler falde
I Striber paa det fjerne Bjerg og kalde
De natlig-dunkle Skygger frem,
Og Droslens blide Klagetoner
Bortsvæve over Skovens Kroner,
Og Lærkens Sange følge dem.

Der under Træers milde Skygge
Vi ville tænke paa vor stille Lykke
Mens Nattergalen Triller slaaer,
Der vil vi glemme Verdensvrimlen
Og drømme blidt os ind i Himlen,
Hvor ingen Sorger meer os naaer.

Verdensharmoni.

Hvad er det vel for en sælsom Magt,
Der synes at staae med Gud i Pagt:
Det yppige Liv i Skoven;
De duftende Blomster uden Tal
Med Fuglenes Sang i den løvrige Hal
Og Zephyrluftning fraoven.

Man føler en klar Bevidsthed om,
At denne Magt fra et Væsen kom,
Man ikke paa Jorden finder,
Og hvis De Fuglenes Sang forstaaer, —
Betragt kun Naturen en blomstrende Vaar,
Hver Tvivl og Uro forsvinder.

See kun den flagrende Sommerfugl
Og Frøen, som forlader sit Skjul;
Opvaagned af Vintrens Dvale.
See Myren og den flittige Bi,
Hør Bækken som risler ved eensomme Sti
Gjennem skyggefulde Dale.

Og seer De Blomsten blive til Støv,
Naar Efteraarets gulnede Løv
Dem Tidens Vexel forklarer.
Da mærker De en styrende Haand:
De fornemmer den Eviges store Aand,
Som deri sig aabenbarer.

Og denne uforklarlige Magt,
Som blev af Gud i Naturen lagt,
Den skjønne Jord at oplive,
Er den store Verdensharmoni;
Jeg troer at man finder mere deri
End Nogen kan beskrive.

Huusholdningskunst.

Et Middel til, ved vide Skorstene, at forhindre Rygningen af de i samme udmundende Kakkelovne.

Alle Skorstensopsatser ere kun lidet gavnende Foranstaltninger imod den besværlige Rygen i Husene; langt sikkrere bliver samme forebygget, naar man efter Omstændighederne anbringer to til fire Skudde af Jernblik, som staae ligeover for hinanden, i de Skorstene, som have nogen opstigende Retning. Skuddene løbe i Jernrender, og ere saa lange, at de afspærre omtrent Halvdelen af Skorstenens Vidde. Ved de Sidstes Reengjøren tager man dem ud. Paa denne Maade blive Skorstenene paa adskillige Steder gjorte snevrere, og Trækken i samme gaaer saameget raskere igjennem Aabningen, fordi den varme Luft concentrerer sig under Skuddene; men ikke alene Trækken bliver formeret ved denne Forandring, men ogsaa Indvirkningen af Vindstødene fra oven af bliver formindsket. Det er fordelagtigt at anbringe det nederste Skud omtrent fem til ti Fod over Ildstedet og ogsaa at lade de øvrige følge over hinanden i samme Afstande. Skuddenes Antal retter sig da efter Skorstenens Længde.

Til at borttage Fidtpletter af enhver Slags Stoffer er følgende Middel at anbefale. Man bestryger Fidtpletterne paa Tøiet noget tykt med Æggeblomme, lader den blive godt tør i Luften, og river den derpaa varsomt af, hvorpaa Stedet bliver vasket reent med lunkent Vand. Ved fine Stoffer maa dette naturligviis skee med den nødvendige Forsigtighed, hvorfor man efter Omstændighederne kan betjene sig af en blød Lap. Fidtpletten er da forsvunden, thi Æggeblommen trækker alt Fidt til sig.

Har man anvendt denne Fremgangsmaade med Fløiel eller lignende Stoffer, saa viser der sig vistnok som uundgaaelig Følge, efter Vortrydningen af Fidtpletten et Onde af en anden Art. Dette bestaaer i de fatale Glandssteder, som Fløielet erholder ved at blive vædet og ved Borttagelsen af den tørrede Æggeblomme. For at borttage disse ildeudseende Steder, betjener man sig af hede Vanddampe. Den simpleste Indretning hertil er et ikke ganske brændendeheed Strygejern, hvorover man lægger en godt befugtet Klud og nu holder Vrangen af Fløielet tæt derover, saa at de hede Dampe tilbørligen kunne gjennemtrænge samme, imedens man til samme Tid børster Netten af Fløielet med en blød Børste saalænge, indtil de nedtrykte Steder paa Tøiet reise sig igjen og Glandsen saaledes forsvinder.

Et Kaffeesurrogat.

I en Fabrik for Meelvarer ved Chalon fandt man, at Bønneskaller, som vare udsatte for Heden, gave en cacaolig Lugt fra sig. Man gjorde videre Undersøgelse, og ristede dem som Kaffee, hvorved de bleve brune og lugtede som Kaffee med Rav eller Vanille. Malte og overgydede med hedt Vand give de en meget velsmagende og aromatisk Drik, som man efter Behag kan drikke som Caffee eller Cacao. Man lader Bønnerne nogen Tid udbolne i varmt Vand, hvorpaa Skallerne let lade sig aftrække.

Curiosum.

I Paris er en Mathematiker, Charles Bourseul, fortiden beskjeftiget med at udfinde Maaden, hvorpaa de articulerede Lyd fremkomme, for dernæst ved Electricitetens Hjælp at forplante det mundlige, saaledes som man nu ved den electro-magnetiske Telegraph

forplanter det skriftlige Ord. Han ender sin Anmeldelse saaledes:

„Der skee hvad der vil, saa er det vist, at i en mere eller mindre fjern Fremtid vil det mundtlige Ord blive forplantet i en Afstand ved Electriciteten. — Jeg har begyndt paa at anstille Undersøgelser, de ere delicate og udfordre Tid og Taalmodighed; men de Tilnærmelser, jeg har opnaaet, lade skimte et gunstigt Resultat."

Anecdoter.

Da Dr. Johnson tilbød Mrs. Porter sin Haand, meddelte han hende, at han ganske var blottet for Penge, og at desuden en Onkel til ham engang var bleven hængt. Hun svarede, at hun heller ikke besad flere Penge, og omendskjøndt hun ikke kunde rose sig af, at nogensinde Nogen af hendes Familie var bleven hængt, saa havde hun dog Halvtredssindstyve, som i Gjerningen fortjente det.

En Lærd, som undertiden var meget adspredt, bankede engang om Aftenen paa sin egen Dør. Tjeneren som i Mørket ikke kjendte ham, tilraabte ham: „Herr Professoren er ikke hjemme!" hvorpaa Hiin roligt svarede: „Godt, jeg vil komme igjen", og vendte om igjen.

En gammel rig Dame havde den Vane, aarlig at give en Fest, hvortil hun indbød alle sine Slægtninge, hvoraf Mange vare betænkte i Testamentet efter hendes Død. Ved en saadan Fest raabte den gamle Dame, hentydende til sine talrige Efterkommere: „Hvilket opløftende Syn, at see sig omgivet af saamange blomstrende Grene, som alle ere udsprungne af den samme Stamme". „Ak", sagde sukkende en af de tilstedeværende Gjæster til sin Nabo, „Grenene vilde vistnok blomstre endnu mere, naar Stammen hvilede i Jorden."

Et ungt Menneske fra Landet kom til Byen, for at besøge sin Forlovede, men kunde længe ikke finde paa, hvad han skulde sige hende. Endelig begyndte det at snee stærkt; dette greb han, for at sige hende, at hans Faders Faar vilde lide meget derved. „Nu," sagde Damen, idet hun venlig tog ham ved Haanden, „jeg vil frelse et af dem."

En Reisende kom om Vinteren fra Alleghany-Bjergstrækningen til Nyyork, og blev spurgt, om det der var ligesaa koldt som i Byen. „Endnu meget koldere," svarede han med et Blik paa Thermometret; „thi der har Man ingen Thermometre, og Kulden stiger ligesom det falder den ind."

En Syg, som var fortrædelig over, at han allerede havde udgivet saamange Penge til Medicin, uden at han havde sporet kjendelige gode Følger deraf, sagde til sin Læge: „Doctor, De synes endnu bestandig ikke at naae Sædet for mit Onde. Hvorfor gaaer De ikke lige løs paa den sande Grund til min Sygdom?" „Det vil jeg ogsaa, svarede Lægen, naar De bestemt ønsker det;" og han hævede sin Stok og sønderslog den paa Bordet ved Sengen staaende Brændeviinsflaske.

En med Smag smykket Dame sagde engang til en ved sine Seiervindinger berømt General: „De har allerede erhvervet saamegen Hæder, hvoraf kommer det at De bestandig stræber efter mere?" „Ak, naadige Frue," svarede Generalen, „De er saa skjøn, hvoraf kommer det, at De altid vil være skjønnere?"

Ved Nytaarstid overgav et vist ungt Menneske Frederik den anden af Preussen en Lykønskning paa Vers. Kongen lod ham komme for sig, og spurgte: om han selv havde gjort Versene. Den forlegne Gratulant sagde nei. — — Nu det er godt, her vil jeg forære ham Noget, fordi han ikke har gjort Versene; thi dersom han havde gjort dem, vilde jeg have ladet ham bringe i Daarekisten. Nu uleilige han sig næste Aar ikke igjen.

Naturbetragtninger.

Billeder af Jordens Historie.

II.

Dyr og Plantelivets Opvaagnen.

(Sluttet.)

Lidt efter lidt afkjøledes Havet mere og mere, idet Jordens størknede Skorpe bestandig blev tykkere, og derfor ogsaa Hedeudstraalingerne fra Jordens Indre efterhaanden bleve svagere. Ifølge heraf formindskedes ogsaa Havets Vanddampeuddunstninger betydeligt, Atmosphærens Skydække blev efterhaanden tyndere, indtil endelig Solens Straaler formaaede at gjennembryde samme og begyndte at oplyse Jordens Kreds. Da svævede et nyt Livs Aande over de øde Klipper og de mørke Vande, den antog Legemer i forskjellige Skikkelser, og fremtraadte i Tilværelsen som Plante og Dyr. De allerede forhaandenværende lavere Vækster paa Fastlandet gik tilgrunde, henfaldt i deres Bestanddele og bleve paa den Maade til den første, naturlige Gjødning for den stenede, sandagtige Jordbund, som herved erholdt den første Humusgehalt, og blev istand til at ernære høiere, fuldkomnere Vækster. Snart bedækkedes de adspredte Øer med Vegetation, som i Begyndelsen var sparsom, men senere bestandig blev yppigere, og fortrinsviis synes at have bestaaet af Buske og Træer, sidste tildels af colossale Dimensioner, som deres forstenede, i Leerskiferlagene begravede Stammer, Grene og Blade bevidne. Men hvor forskjellig vare hine første Buske og Træer fra de nu vegeterende! Ingen farvet Blomst smykkede hine colossale plumpe Træmasser, ingen saftig Frugt hang ved deres korte, tykke, uformlige Grene, kun Blade af høist simpel Dannelse bedækkede Qvistene, og Blade, som sandsynlig ikke vare farvede grønne, men brune, fordi Jordens Belysning endnu var noget mørk, sandsynlig rødlig. Thi det grønne Farvestof, hvorpaa Bladenes og de unge Plantedeles grønne Farve beroer, avles kun under Indvirkningen af et klart Lys. De Buskvæxter, som man kjender fra hiin fjerne Periode, synes fordetmeste at have været af kaktusartig Dannelse, uden Blade. Til hvilken Klasse af Væxtriget alle disse Væxter monne have hørt, lader sig ikke med Sikkerhed bestemme efter de ufuldkomne Levninger af samme, som ere blevne os opbevarede i forstenet Tilstand; men saameget er vist, at de vare høist ufuldkomne Plantedannelser, som stode endnu meget dybere i Plantedannelsernes Række, end de træagtige Bregner, som fornærværendetid høre til de tropiske Bjergskoves skjønneste Prydelser. Allerede disse første Træers og Buskes plumpe Skikkelse forraadte deres Ufuldkommenhed; de synes i enhver Henseende som de første Forsøg af den skabende Natur. Iblandt dem fortjener især et kæmpestort Træ at omtales, hvis colossale Stammefragmenter temmelig hyppigt forekomme i Lagene af de saakaldte Overgangsbjerge, eller i de Lag, som nærmest dannede sig i Urverdenshavets Gebet ved Nedslag fra Vandet. Dette Træ besad nemlig en tyk, søileformig Stamme og enkelte Grene, som vare stillede i en Spirallinie omkring Stammen, og som endtes hver enkelt i en Busk af liniedannede Blade. Disse sade paa skjældannede Forhøininger, hvorfore Stammens Bark har et knudret eller skjældannet Udseende. Andre Træskikkelser (Kalamiterne) vare beslægtede med vore Æskehalme, idet deres Stamme og Grene vare ledede og hule. Endnu andre Træer, sandsynlig de fuldkomneste, som Naturen dengang formaaede at frembringe, synes, ifølge de Frugter, man har fundet af dem, at have lignet de Naaletræer, som nu danne store Skovstrækninger paa det sydligste Amerikas høie Bjerge, de saakaldte Arcuariafyrrer. Men hine Forverdenens Træer skille sig dog fra de Sidste ved den besynderlige Bark. Samme er nemlig paalangs af Stammen forsynet med Furer og Lister, og hine ere besatte med segl-agtige Indtryk, Arrene af de affaldne Blade. Man kalder derfor hine Træer „Segltræer" (Sigillarier). Deres Stamme var indtil henimod Spidsen uden Qviste, men blev der deelt i nogle stærke plumpe Grene, som hver især bar en mægtig Krone af lange, nedhængende, stribeagtige Blade. Da Levningerne af disse Træer og overhovedet af de hidtil nævnte Planter findes paa alle Punkter af

Jorden, hvor de ældste Graa- og Leerskiferlag ligge blottede, i Polaregnene ligesaavel som under Æqvator, saa maa der i hiin fjerne Fortid overalt paa hele Jordens Overflade have herskede det samme Klima. I Virkeligheden kunde det ikke heller være anderledes, idet dengang den forholdsviis kun lidet størknede Jordkugle endnu udstraalede en saa betydelig Hede, at den, og ikke Solvarmen, opvarmede Atmosphæren paa Landet. Vi ville senere faae at see, at denne Tilstand endnu har vedvaret mange Aartusinder igjennem, at et umaadeligt Tidsrum forløb, førend Jorden var afkjølet og størknet saavidt, at Solstraalerne kunde udøve nogen Deeltagelse i Opvarmningen af Luften og Landet. Man kan godt anslaae Luftens og Landets Temperatur paa hiin Tid, da det første Fastland bedækkede sig med Vegetation, til 50 indtil 60 Grader Reaumur. Men denne Temperatur er altfor høi til at Landdyr formaaede at udholde den. Indtil nu er der heller ikke fundet noget Spor af Landdyr i de Steenlag, som stamme fra hiin Tid, og det er derfor meget sandsynligt, at hine første Der, selv efterat de fuldstændigt have bedækket sig med Plantevæxter, en rum Tid ganske har maattet undvære det dyriske Liv.

M. W.

Historiske Skildringer.

Ægypterne.

Guder og Dyr bleve dyrkede.

Ægypterne have vel været det frommeste Folk, som nogensinde har levet. De havde en Mængde Guddomme, som de dyrkede og helligholdte, fremfor Alle var det Nilstrømmen, som dannede Grunden og Middelpunktet i deres Gudstjeneste. Ægypten er jo ikke andet end et Stykke Plantejord i det ufrugtbare Sand, skabt og opholdt ved Nilen. Derfor blev denne velgjørende Flod ikke alene feiret ved Tilnavnet den Hellige, Faderen og Opholderen, men endog dyrket som en Gud, ja betragtet som den synlige Afbildning af den øverste Guddom Ammon, som i denne Skikkelse oplivede og bevarede Ægypten. Derfor kaldte Grækerne ogsaa Nilen den ægyptiske Jupiter.

De ægyptiske Philosopher havde udtænkt sig lignende Inddelinger paa Himlen som paa Jorden, de havde en himmelsk og en jordisk Nil. Den himmelske Nilgud havde tre Vaser, som Sindbilleder paa Oversvømmelsen: en af disse Vaser betegnede det Vand, som Ægypten selv frembringer, den anden det, som paa Oversvømmelsens Tid kommer til Ægypten fra Oceanet, den tredie Regnen, som ved Nilens Stigen falder i de sydlige Dele af Æthiopien. Den store Gud Cnuphis, der er fremstillet paa et stort Antal Mindesmærker, er Kilde og Rettesnor for den jordiske Nil. Han har menneskelig Skikkelse, sidder paa en Throne og er indhyllet i en blaa Tunika. Men paa det menneskelige Legeme sidder et Væderhoved med grønt Ansigt, og i Haanden holder han et Kar, hvoraf han udøser det velgjørende Vand.

Sindbilledet paa den frugtbare Jord var Gudinden Isis, med hvilken Guden Ossiris som Nilgud formælede sig. Men begge Guddomme, Ossiris og Isis, ere ogsaa tillige Solen og Maanen; Ossiris gjorde Solaaret, Isis Maaneaaret. Begge bleve ogsaa afbildede i menneskelig Skikkelse og opstillede for Folket til Dyrkelse. Selv til Typhon, den ødelæggende Vind, nu kaldet „Chamsin", havde man indviet Templer, thi man holdt ham for Fader til det Onde, og søgte at forsone ham ved Offringer.

Taknemmelighed og Frygt dreve ogsaa til at dyrke Dyrene, eftersom disse viste sig nyttige eller skadelige for Menneskene. Saaledes blev den storkagtige Fugl Ibis tilbedt, fordi den opædte de Slanger, som havde deres Reder i Nilens Dynd. Af Frygt tilbad man Krokodillen, dette 20 Fod lange Fiirbeen, som lynsnar farer løs paa sit Bytte, og med sin skjælbelagte Hale kan kantre en heel Baad. Krokodillens Fjende er Ichneumon eller Pharaonsrotten; denne veed at finde Krokodilleægene i Sandet, og fortærer dem. Derfor blev den holdt høit i Ære af Ægypterne, og modtog Takoffer. En udmærket Æresbeviisning nøde Kattene. De

hvilede paa kostbare Tæpper og Hynder, bleve fodrede med de lækreste Spiser og kun betjent med Sølv- og Guldkar. Den som uforsigtigviis dræbte en Kat, maatte uden Barmhjertighed døe. Det hellige Dyrs Liig blev indbalsameret, indviklet i kosteligt Lærred og høitidelig bisat.

Dog var det ikke sjeldent, at man i en Stad dyrkede Dyr som hellige, som man uden Betænkelighed slagtede i en anden. Men for alle Ægyptere uden Undtagelse var Oxen, kaldet Apis, hellig; thi den var for dem et Sindbillede paa Agerdyrkningen, og paa Agerdyrkningen hvilede hele det borgerlige Liv. Den hellige Oxe maatte være sort paa hele Kroppen, og foran i Panden have en fiirkantet hvid Plet; kun da var Guden ægte. Dens Palads var i Kongestaden Memphis; Præsterne opvartede den og rækkede ham Spiserne knælende. Naar en ny Apis var funden, saa jublede hele Folket. I et høitideligt Optog blev det guddommelige Dyr ledet af Præsterne til Templet. Krigere droge foran det, ved Siden af det gik to Rader skjønt smykkede Drenge og sang Lovsange. Syv Dage varede den glædelige Fest. Men døde Guden, saa sørgede hele Landet, og det saalænge, indtil en ny Apis var funden.

Psammetich.

I Aaret 666 før Christus forenede sig tolv Fyrster og delte Herskabet over Ægyptens Land imellem sig. Til Forevigelse af deres Navn byggede de den berømte Labyrinth. Herodot, Historiens Fader, har besøgt den paa sin Reise i Ægypten, og var ganske forbauset over Bygningens vidunderlige Pragt og Størrelse. Han beskriver den saaledes: „Man seer i det Indre tolv Forsale, bedækkede af et Tag og med ligeoverfor hinanden staaende Døre. Sex af disse Sale ligge imod Norden, sex imod Syden. Værelserne i Labyrinthens Bygning ere alle dobbelte, Halvdelen underjordisk, Halvdelen ovenpaa disse; deres Antal er 3000, 1500 i hver Etage. Dem over Jorden have vi gjennemgaaet, men om dem nedenunder vide vi Intet, uden hvad man har sagt os, da Opsynsmændene for ingen Pris vilde vise os dem. Der var, hed det, de Kongers Grave deri, som lode Labyrinthen bygge, saavelsom de hellige Krokodillers. Men hvad de øverste Gemakker angaaer, da maae vi tilstaae, at vi aldrig have seet noget saa Storartet iblandt de Værker, der ere udførte af Menneskehænder; den uendelige Mangfoldighed af de med hinanden forbundne Galerier og Sale og Gemakker foraarsager tusinde Overraskelser, idet Beskueren snart kommer fra en af Salene i de Gemakker, som omgive den, snart fra disse Gemakker i Søilehallerne, snart fra Søilehallerne til andre Sale. Lofterne og Væggene ere alle af Steen, og paa Væggene er der indgravet en Mængde Figurer. Enhver af Salene er indfattet af en Række Søiler, som ere sammenføiede af aldeles hvide Stene. Ved Hjørnet, hvor Labyrinthen ender, hæver sig en 240 Fod høi Pyramide, som er prydet med store Figurer i ophøiet Arbeide. Ved Hjælp af en underjordisk Gang hænger denne Pyramide sammen med Labyrinthen."

Kjæmpepaladset var sammensat af tolv enkelte Paladser, ikke blot efter de ovennævnte tolv Fyrsters Antal, men ogsaa efter Antallet af Ægyptens tolv Provindser. Naar Sammes Afsendinge forsamlede sig, bragte enhver sine Præster og Offerdyr med, og i de store Sale holdt man Raad.

Iøvrigt var de tolv Pharaoners fælleds Regjering af kort Varighed. Der fandtes en gammel Spaadom, som sagde, at engang skulde den komme til at herske over hele Ægypten, som bragte sit Offer i en Kobberskaal. Da skete det ved en Fest, hvor alle tolv Konger vare forsamlede, for at offre til Guderne, at Præsten kun uddelte elleve Skaale og Psammetich fik ingen. Hurtig fattede denne sin Beslutning, og tog sin Hjelm af Hovedet, og bragte Drikkeofferet deri. Fyrsterne bleve forskrækkede, og af Frygt for at Spaadommen skulde gaae i Opfyldelse, forviste de Psammetich til de sumpige Egne af Nederægypten Men Præsterne spaaede ham, at der vilde opstige Kobbermænd af Havet og hævne ham paa de elleve Fyrster. Det syntes Psammetich umuligt, dog ikke længe derefter kom der troe Tjenere og berettede ham, at der ved Havets Bredde var landet Mænd, som ganske vare bedækkede med Kobber fra Hovedet indtil Fødderne. Det var

græske Sørøvere, som satte Alt i Skræk, thi endnu aldrig havde man i Ægypten seet harnisklædte Mænd. Psammetich vandt de fremmede Mænd til Venner, og ved deres Hjælp fordrev han sine Medkonger. Saaledes gik Spaadommen i Opfyldelse, og Psammetich blev Eneherskær. Af Taknemmelighed indrømmede han Grækerne Boliger ved den pelusiske Nilmunding, tillod ogsaa Udlændinge at løbe ind i ægyptiske Havne med deres Varer, og saaledes opstod der en levende Handelsomsætning, især med Grækenland. Ogsaa dannedes der nu en ny Kaste, Tolkenes. Det hidindtil tillukkede Ægypten blev nu besøgt af mange Fremmede, ikke blot for Gevinstens Skyld, men ogsaa for Viisdommens Skyld, som var at finde hos det høitdannede Folk.

Necho.

Psammetichs Søn Necho (Necao) fulgte sin Faders Grundsætninger, og beforbrede Handel og Skibsfart. I denne Hensigt gjorde han det Forsøg, at forbinde Nilen ved en Kanal med den arabiske Havbugt. Han tog ogsaa phønisiske Søfarende i sin Tjeneste, og lod hele Afrika omseile af disse. Man afseilede fra det røde Hav (den arabiske Havbugt) og styrede mod Syden, stedse langsmed Kysten. Farten gik rigtignok ikke saa hurtig som nutildags; naar det var Efteraar stege de Søfarende iland og saaede Korn, byggede sig Hytter og ventede saalænge, indtil Kornet var modent. Da høstede de og seilede videre. I det tredie Efteraar kom de lykkelig igjennem Middelhavet tilbage til Ægypten.

Necho var ogsaa krigerisk, og trængte erobrende frem indtil Euphrat; men ved Circesium blev han slaaet af Nebukadnezar, Konge af Babylonien, og maatte ilsomt trække sig tilbage. Under hans Efterfølgere sank Riget mere og mere, og blev 525 før Christus et Bytte for Perserne. Psammetich og Necho havde først aabnet det tillukkede og „bittre" Ægypten, som de Fremmede kaldte det, for Udlandet og blandet fremmede Sæder med de indenlandske; men den gamle ægyptiske Stat var ikke derved bleven stærkere; thi Folkeslagene blive kun stærke, naar de kunne voxe og udvikle sig efter deres Viis.

Det sorte Hav.

Det sorte Hav, de Gamles Pontus Euxinus, af Tyrkerne kaldet Kara Degnitz, af Grækerne Maure Thassala, af Walacherne Mare Niagara, af Russerne Czarne Mare, ligger mellem 41° 6′ og 46° 7′ nordlig Brede og 27° 25′ og 41° 46′ østlig Længde fra Greenwich. Den største Bredestrækning fra Mundingen af Dnieper til den lille Bugt ved Punderaklea beløber sig til 83 Mile. Fra Krim til Constantinopel seiler man ved gunstig Vind i 40—50 Timer. Den nordlige Kyst fra Donau til Isthmus ved Krim er i det Hele taget lav, gjennemskaaret af mange Landtunger, Laguner og Dniepers, Dniesters og Bugs moradsige Mundinger. Sydkysten af Krim er næsten overalt omsluttet af høie og steile Klipper. Kun ved Parekop, i Havbugten ved Kertsch og fornemmelig henimod Kuban blive Bredderne lavere. Ved Østkysten nærmere Kaukasus' strække høie Skove sig til Havet, og dens sydlige Grændse danne høie Bjerge, som kun sænke sig ved Batum og Poti. Vestkysten mellem Bugten af Burgas og Varna, hvor Balkanbjergenes Skrænter strække sig ud til Havet, er meget høi og næsten overalt utilgængelig, ogsaa nordligere ved Donaumundingerne forbliver den endnu temmelig steil og nogle hundrede Fod høi.

Om Sommeren ere her Stormvindene hyppige, som bringe smukt Veir, om For- og Efteraaret derimod Sydvindene. Klimatet er fugtigt og koldere, end man efter Bredegraderne kunde vente og er det sorte Hav i Regelen ogsaa stedse fri for Iis, saa er dog Havnen ved Odessa, saavelsom Havet langs med Kysten til Dnieper og Mundingen af Donau hver Vinter tilfrosset. Hvad man fortæller om den hyppige og tætte Taage paa det sorte Hav, er en Fabel og stærke Storme ere aldrig ledsagede deraf. Besværlig for Skibsfarten i den slette Aarstid ere de fremherskende Sydvinde, hvilke, da Strømningen er dem imod, frembringe en saakaldet skærende Sø, som virker meget ødelæggende paa Skibe. Iøvrigt er Havet i Almindelighed meget dybt og har kun en eneste Ø, Slangeøen, 5 Mile østlig for Sulinamundingen. Den er næsten fiirkantet, tom og

ubeboet, er omtrent tusind Alen i Giennemsnit og har steile og klippefulde Bredder. Den er de Gamles Leuke, den samme Ø, som Achilles modtog af sin Moder Thetis som Forœring, og hvor Skyggerne af de to Venner Achilles og Patroklus efter deres Død viste sig for de Søfarende.

Vestkysten.

Naar man kommer fra Bosporus og er seilet forbi Canar Rumuli og det sidste Slot ved Havbugten af Kidendereh, seer man langs med den europæiske Kyst af det sorte Hav intet uden steile sorte Tradystmasser af bizarre Former, hvis Fod stedse bliver beskyllet af Brœndingens hvide Skum. Kun hist og her bliver den ugjestfrie Bjergvœg gjennembrudt af smaae grønne Dale og Bugter, som afgive en nødtørftig Ankerplads. Den første heraf er Bugten ved Vosunia, derefter noget nordligere Kiliabugten med en forfalden Havnedœmning og et gammelt Slot paa en Klippe, indtil man 6 Miil fra Canar Rumuli opdager det steile Cap Kara Burun (det sorte Cap), paa hvis Høider der befinde sig nogle Batterier. Det har stor Lighed med Indløbet til Bosporus og hedder derfor ogsaa det falske Indløb. Skibe, som ere komne nordfra have ofte forvexlet det med det rigtige og ere ved denne Misforstaaelse strandede. Midea, med kun 500 Indbyggere ligger paa en rummelig Plateau, hvis steile Kalkvœgge mod Øst beskylles af Havet, mod Syd af en lille Bœk. Mundingen af samme yder Skibe, som ikke stikke for dybt og som kunne komme over den Indgangen tilspœrrende Barre, en taalelig Ankerplads. Herfra kommer man til Iniada, hvor der befinder sig en Ovarantaineanstalt: her afhente tyrkiske Skibe det Artillerimateriale, som bliver fabrikeret i Støberierne ved St. Slattof tre Mile lœngere ind i Landet. Lœngere nordlig, fra Høisletten, hvor Aktuboli, i Oldtiden en grœsk Colonie Agathopolis, nu et smudsigt Fiskerleie med 500 Huse staaer, nyder man en herlig Udsigt mod Norden. Tilvenstre viser sig et høit keglebannet Bjerg, Babia, som lidt efter lidt sœnker sig og viser, mellem dets sidste Skraaninger og Byen Indløbet til en Bugt. Derefter hœver Bjergkjœden sig atter og sœnker sig paany, for at danne den sydlige Rand af Burgasbugten. Den sidste Baggrund danner en tredie Høidegruppe, som med Cap Emeneh, den sidste Gren af Hœmusbjerget, sœnke sig i Havet. Den nœste By er Sizuboli, som ligger paa en fremspringende Halvø og hvis Bugt frembyder en god Ankerplads. Byen har kun 2000 Indvaanere og driver Handel med Brœnde, Kul og Viin. I Baggrunden af den ligelydende Golf, paa et Forbjerg mellem tvende saltrige, kun ved smalle Landtunger fra Havet adskilte Søer, ligger det meget vigtigere Burgas. Besiddelsen af disse tvende Havne, hvorfra Veie føre til Balkan, er yderst vigtig for en over disse Bjerge mod Konstantinopel fremrykkende Hœr, naar samme tillige behersker det sorte Hav, og den bliver derved befriet fra den Møisommelighed, at tilføre sig sine Forraad ad de besvœrlige Bjergveie. Russerne bemœgtigede sig i Feldttoget 1829 allerede den 15 Februar Sizeboli i en Haandevending, og lettede derved deres Fremrykken meget. Burgos er det nordøstlige Rumeliens Stabelplads og exporterer Korn, Uld, Talg, Smør, Rosenvand og Pibeleer. Indbyggernes Antal beløber sig til 3000, hvoraf de to Trediedele ere Mohamedaner. Beliggenheden er formedelst de mangfoldige i Nœrheden vœrende Sumpe, usund. I Bugten af Tschienghenh Iskelisi ligger for det meste de Skibe for Anker, som formedelst Modvind ikke kunne komme til Odessa. Har Kysten hidtil kun bestaaet af øde Tradyst- og Kalkklipper, saa antager den allerede i Omegnen af Sizeboli en ganske anden Characteer. Med Skov eller Frugttrœer bedœkkede Skraaninger, udstrakte Hvede- og Maismarker sœnke sig i bølgende Linier ned mod Havet, og de talrige over Marker og Enge udspredte bulgariske Bøndergaarde vise, at Egnen er tœt befolket og velhavende. Lœngere nordlig ligge de smaa Havne Lukhierlon med 4000 og Messembria med 3000 Indbyggere, begge ere lidet besøgte og den første for større Delen meget farlig. Messembria ligger meget malerisk paa en Kunsten og Kysten beherskende Halvø; den østlige Halvdeel af Balkankjœden ender her med Cap Emehely. Den bestaaer af lave bølgeformede og skovbegroede Bjerge, og Dale og Flober mangler den aldeles. Dette Cap seer rigtignok ikke saa truende og

vild ud som Kara Burun, men gjør ved sin Tomhed, sine øde Omgivelser og Bølgernes evige Brusen mod dets Fod et sørgmodigt Indtryk. Mægtige, over hinanden kastede Leerskifermure vise, hvilke Jordrevolutioner denne Deel af Kysten har været underkastet. Fra Cap Ehemneh til Varna viser Bredden intet uden skovbedækkede Skraaninger, gjennemskaarne af mangfoldigt forgrenede Dale og velbebyggede Sletter. De bulgariske Landsbyer blive igjen hyppigere og Alting forkynder Nærheden af en betydelig Stad. Varna svarer dog ved sit Ydre ikke til disse Forventninger, thi endskjøndt den er en Paschas Residents og Provindsens Hovedstad, saa har den dog Lighed med en stor og smudsig Landsby. Havnen er kun middelmaadig, skjøndt den bedste paa hele Vestkysten af det sorte Hav. Rheden er tilgængelig for Nordøst- og Sydvestvindene; men da den er beskyttet mod de fremherskende Nordenvinde og har en sikker 5—8 Favne dyb Ankergrund, saa bliver den til alle Aarstider temmelig stærkt besøgt af Skibe. Staden tæller 25,000 Indbyggere og driver en betydelig Exporthandel af Levnetsmidler til Constantinopel. Dens store strategiske Betydning viste sig under Krigen i 1828, da Russerne sørgede for at bemægtige sig samme, for at benytte den som Basis for deres videre Operationer hiinsides Balkan. For nærværende Tid, da Havet er i de allierede Flaaders Besiddelse, vilde Varna blive en meget væsentlig Hindring for en over Balkan fremrykkende Fjende, da Troppecorpserne, som befinde sig der, til enhver Tid kunde gjennembryde Russernes Operationslinie. I 1828 var den kun befæstet ved en simpel Vold, en Grav uden bedækte Veie, Udenværker og smaa Bastioner; desuagtet udholdt den en 89 Dages Beleiring og faldt kun ved Forræderi af Fæstningens Commandant Jussuf Pascha. For nærværende Tid ere Fæstningsværkerne ved franske Ingenieurer blevne meget forbedrede, og en ved detascherede Forter forskandset Leir for 30 til 40,000 Mand bleven oprettet. Man klager dog endnu stedse over den altfor store Udstrækning af de ved en russisk Ingenieur anlagte Værker, som vanskeliggjøre Forsvaret meget, da de danne en Enceinte af ikke mindre end 12,000 Fod. Foruden ved flere Beleiringer er Varna historisk mærkværdig ved et ulykkeligt Slag af Ungarerne mod Tyrkerne den 10de November 1440.

Sultan Murad II. førte den tyrkiske, Wladislav IV. af Ungarn og den berømte Hunyades den ungerske Hær. Titusind Ungarer og Kong Wladislav faldt i denne blodige Kamp.

Baltschik, tre Mile fra Varna, med en sikker Rhed, før 1840 endnu en elendig Landsby, er, siden Kornudførselens Frigivelse, i fuld Opblomstring og tæller allerede 3000 Indbyggere. Ofte seer man paa Rheden flere hundrede Skibe. I Juni afholdes her Marked, hvor man bringer Heste, Hornqvæg og Faar tiltorvs. Stedet har en ret smuk Beliggenhed ved Foden af Kridtbjerge, hvis hvide Vægge danne en malerisk Contrast til Omgivelserne.

Omtrent en Miil nordligere mellem Cap Suzanlik Kalagria (med Ruinerne af et russisk Citadel) ligger Bugten Kavarna med Byen af samme Navn, for hvilken i den senere Tid, den forenede engelsk-franske Flaade ankrede. Tidligere var den en blomstrende og smuk Stad med flere end 1000 Huse, men blev 1828 aldeles ødelagt af Russerne, og har siden den Tid ikke reist sig. Egnens Charakteer har allerede her forandret sig. De umaalelige, næsten forladte Sletter forkynde allerede Nærheden af Rusland; i de sjeldne Landsbyer ere Husene af malet Træ forsvundne og man finder kun lave Hytter af Leer eller Jord. Som Brændselsmateriale bruger man istedetfor Træ tørret Komøg. Alting forraader Steppens Naboskab. Mangelia, nu kun beboet af Tyrker, har 1000 Indbyggere. Rheden er ufuldkommen beskyttet mod Nordenvinden, og Skibbrud ere her meget hyppige, da heftige Strømninger gaae ind mod Land. Forbi det farlige Cap Tugla kommer man til Kustendsche, en af Mure omgivet Landsby med 3000 Indbyggere paa et Cap af 70 Fods Høide over Havet, med en lille Havn og Resterne af en nu ødelagt romersk Havnedæmning. Her laae Romernes Tomi, Ovids Deportationssted, hvor han skrev sine Tristier. Lidt Syd for denne Landby løber, tvers over mod Donau til Rassova, en Jordvold, Trajansvolden kaldet, og herfra udstrækker sig, i Nord og Vest begrændset

af Donau, den saakaldte Dobrudscha, der næsten kan betragtes som en Ørken, deels fordi Russerne i 1829 havde taget Størstedelen af den tartariske Befolkning derfra, deels fordi den indre Jordbund overalt, med Undtagelse af den nordlige Ende, hvor Granithøiene af Matschin hæve sig, bestaaer af porøs Kalksteen, hvorigjennem Vandet siver, saa at der danner sig smaa Kilder. Den er kun sparsom befolket, Landsbyerne ligge vidt fra hinanden og Drikkevand er kun at erholde af faa, lave Brønde. Korn bliver neppe avlet her. Hø og Grøntfoder træffes sjelden, da den sparsomme Vegetation om Sommeren tidlig ophører og visner, og Faare- og Bøffelhorderne blive førte til Græsning ved Donaubredderne. Hele Egnen sydlig næsten til Bahardschik og Varna bærer samme Charakteer; Tropper kunne ikke holde sig i samme, naar de ikke medbringe Proviant, Fourage og Vand.

Sex Mile nordøstlig fra Kustendsche ligger den temmelig betydelige Landsby Karakerman, hvor Kysten bliver lav og sumpig og hvor Donaumundingens Gebet tager sin Begyndelse. Der er af disse fem, som danne et flere Mile bredt, moradsigt Delta og fra Syd til Nord slutte sig til hinanden i følgende Orden: Portissa, Jalowa-Kutschuk, St. Georg (russisk Georgievski, tyrkisk Kedril), Sulina og Kilia. De ere ved smaa, lave, af Rør og Siv bedækkede, meget ofte under Vand staaende Øer, adskilte fra hinanden; de tvende vandrigeste, Kilia og Sulina befinde sig i Russernes Hænder, hvis Grændse dog siden 1829 strakte sig til Georgskanalen. De meest besøgte af disse, er Sulinakanalen, hvis Munding er spærret af en Barre, over hvilken Vandet kun har en Dybde af 10 til 12 Fod; en Vandstand, som ved systematisk Skjødesløshed af Russerne stedse aftager mere og mere. Kanalen, som begynder ved Galacz, er smal, gjør mange Krumninger og gaaer gjennem et med talrige Pelikaner og Frøer befolket Morads, hvor kun de enkeltstaaende, paa høie Pæle opreiste Vagthytter, erindre om Tilstedeværelsen af Mennesker, hvem Koldfeber og uhyre Sværme af Muskitos gjøre Opholdet og Livet her besværligt. Talrige Vrag og halvnedsunkne Skibe bære Vidne om Indløbets Farlighed. Opad Floden kan man, ved Hjælp af Seil, kun komme med Ostsydostvind, ellers maa man lade sig slæbe. Da Farvandet ofte ved Strømning forandrer sig og Sømærkerne ere upaalidelige og hyppig drive, saa er det ikke raadelig, uden Lodser at vove sig derind. Om Foraaret, ved Høivande, holder det meget haardt at trække Skibet opad Strømmen, og man bruger da som oftest tre til fire Uger for at komme til Galacz. Det farligste Punkt paa selve Strømmen er ved Isakschi, mod hvis Klipper mange Skibe strande. Kiliamundingen bliver formedelst de mange smaa Øer i dens Farvand lidet benyttet. Donauarmen, som gaaer til de tvende Udløb: Jalorvod-Kutschuk og Portissa, antager, efter sin Adskillelse fra St. Georgskanalen, Navnet Dunaweg, falder i Søen Ramsin, ved hvilken Dobrudschas Hovedstad, Babadong med 10,000 Indbyggere ligger, og forlader denne atter, for, deelt i to Arme, at løbe ud i Havet. I den tørre Aarstid have disse tvende Indløb for større Skibe en ringere Dybde, om For- og Efteraaret derimod finde ogsaa saadanne tilstrækkeligt Farvand. Begge Mundinger have for Sulinakanalen endog det Fortrin, at de spare de Skibe, som seile til Constantinopel, en Omvei af næsten 30 Mile og som ved meer eller mindre kunstige Sandbanker aldeles ikke ere nær saa farlige.

(Fortsættes.)

Thorvaldsen og hans Fødeland.

(Af H. C. Ørsted.)

(Sluttet.)

Vi komme nu til et nyt Tidspunkt i Thorvaldsens Levnet. Fædrelandet havde med Kunstakademiets store Guldmedaille tilkjendt ham den høieste Ære det kunde skjænke en ung Kunstner, og hermed var den lykkelige Rettighed sammenknyttet, at blive sendt til Kunstens Hovedsæde. Men indtil det Stipendium, som var ham bestemt, blev ledigt, savnede han ikke offentlig Understøttelse til sin Forberedelse eller hædrende Bestillinger, som

baade gave ham Øvelse og Opmuntring; at han siden i Rom steg til den store Høide, han opnaaede, kan ikke gjøre noget Skaar i vor Ret til ham, saalidet som beslægtede Forhold kunde hindre andre Nationer i at tilegne sig Æren for deres udmærkede Kunstnere. Man vil maaske sige, at han levede og arbeidede saalænge i Rom, at den Virkning, Livet i denne Stad havde paa ham, maatte være langt større, end den, han havde modtaget i Hjemmet. Det maa dog strax herved bemærkes, at han medbragte det Vigtigste: de store Naturgaver og en allerede erhvervet betydelig Kunstnerdygtighed. Det vilde sikkert være en stor Vildfarelse, hvis man ombyttede den Paastand: han dannede sig i og ved Rom, med den: Rom dannede ham, hvilket man iøvrigt ogsaa kan sige med Sandhed, naar det rigtigt forstaaes; men Misforstaaelsen ligger nær; den maa forebygges. Thorvaldsen var en Mand, som lærte usammenligneligt mere gjennem Øiet end gjennem Øret. Man kan ikke tvivle om, at han i Rom gjorde sine vigtigste Fremskridt i Kunsten ved Betragtningen af Oldtidens Værker. Det var det gamle Grækenland og det gamle Rom, som gjennem disse talte til ham. De vare hans tause Lærere, ligesom mægtige Levninger af Fortidens Naturbegivenheder kunne være Naturforskerens. Hvad Kunstnere og Kjendere sagde ham, kunde vel vække mangen Tanke hos ham; men havde han taget disse Lærdomme altformeget til Hjerte, vilde han aldrig have opnaaet den rene Skjønhedsanskuelse, som udtrykkes i alle hans Værker. Hvad der i de Lærdomme, man meddelte ham, var sandt, det maatte han, mere end nogen Anden, lære af Kunstværkernes og Naturens Beskuelse. Derfor gik han saalænge grublende omkring, tit i tilsyneladende Uvirksomhed," medens hans Tanker løbe saa vide", og hans store Aand fik det Næringsstof, den havde hentet af alle disse Anskuelser, forvandlet til Bestanddele af dens eget Væsen, ligesom det sunde Legeme tilegner sig den nydte Føde og forvandler det Brugbare deraf til sine egne organiske Bestanddele.

Det, jeg her har sagt, er kun rettet mod dem, som altfor udelukkende fremhæve det romerske Menneskeselskabs Indflydelse paa Kunstneren, ofte uden at de selv have den falske Forestilling om Sagen, som deres altfor lidet veiede Udtryk opvække hos Mængden; men efter at have stillet os det sande Forhold klart for Øie og anviist de omgivende Menneskers Indflydelse paa Thorvaldsen de sande Skranker, er det ogsaa Tid at tilstaae den sin Ret. I Rom, som baade er Hjemmet for saamange Kunstnere og Kunstkjendere, og hvorhen, de som ret ville dyrke de skjønne Kunster, sammenstrømme fra alle Verdens Kanter, der maa Samfundslivet være gjennemtrængt af en Sands og Begeistring for Kunsten, som paa intet andet Sted har sin Lige, og som nødvendigviis maae virke dannende og opmuntrende paa Kunstnerne. Lad end den Velgjerning, Fleerheden af dem herved nyde, være forholdsviis større end den, som tilflød en af Naturen saa høit begavet Kunstneraand som Thorvaldsens, den maa dog ogsaa for ham have været betydningsfuld og usigeligt meget større, end den kunde have været i nogen anden Stad. Vi bør uden Modsigelse tilstaae, at Kjøbenhavn, som endog bør indrømme mange andre Stæder Fortrinnet i Henseende til en saadan Kunstneren dannende og opmuntrende Omgivelse, her maa lade Kunsternes store Hovedstad have en saare høi Forrang. Vi ville holde os langt fra at kaste nogen Skygge paa vor egen gode Ret til Thorvaldsen ved at nægte nogetsomhelst fremmed Krav paa Deeltagelse i ham. Kun for Intet at forsømme, som kan bidrage Sit til at belyse det sande Forhold, bør det her bemærkes, at Danske ikke udgjorde nogen ringe Deel i Thorvaldsens romerske Omgivelse, og at deriblandt vare mange ædle Kunstnere og aandrige Videnskabsmænd. Vi tilstaae naturligviis, at han gav dem langt mere, end han kunde modtage af dem; men ogsaa de omgave ham med Begeistring for Kunsten, medens de tillige vare ham levende Vidner om Fødelandets Kjærlighed. Særskilt fortjener dog her at nævnes vor berømte Landsmand Zoëga, som efter Alles Mening, og navnligt Thorvaldsens egen, var hans fornemste Veileder i Rom.

Man foreholder os, at det var en engelsk Rigmand, hvis paaskjønnende store Bestilling dannede det Vendepunkt i Thorvaldsens Kunstnerliv, hvorfra hans store Verdensberømthed

gik ud. Lad kun Englændernes storartede Brug af deres Rigdomme have den lovlige Ros — det er ikke blot af den danske Kunst, at den bør erkjendes — lad kun England have sin Deel i ham ligesaavel som Rom og næsten alle andre Lande, med Paver, Keisere, Konger og Fyrster — han er hele Europas, hele Verdens Eiendom, uden derfor at ophøre ret egentlig at være vor. Men naar man nu og da omtaler den hæderlige Bestilling, der skete ved Hope, som om Thorvaldsen uden denne var bleven indskrænket til en ubetydelig Løbebane, bør Sagen nærmere belyses.

Hvo vil afgjøre, hvad der vilde blevet af et stort Geni, dersom ikke denne eller hiin Begivenhed var indtruffen, som fremkaldte et Vendepunkt i hans Liv. Geniet berøres af utallige Tilfælde, som kunne vække det: snart en Kjærlighed, snart en Medbeiler til Æren, snart en Ydmygelse, snart en Opmuntring, snart en Tilsidesættelse. Der gives i Verden Tilfælde nok, som kunne vække Geniet; men kun ved Sammenstødet af visse indre og ydre Betingelser bliver et af disse Tilfælde den udvortes Anledning til en vigtig Overgang. Disse Begivenheder, som vi kalde Tilfælde, staae i en nøiere Sammenhæng med hele Tilværelsen, end man ved første Øiekast skulde tænke. Dette lader sig i mange Exempler mere eller mindre fuldstændigt eftervise og bringe til Indsigt; men har man tilegnet sig denne, hvor hertil findes Midler, vil man let tiltræde den Overbeviisning, at det er en Fornuftfordring til os, at vi skulle troe, at alle disse saakaldte Tilfælde staae under en høiere Lov. Jeg vil oplyse dette ved et berømt Exempel, som ikke vil tabe af sin Betydning derved, at dets Gjenstand er et Geni som tilhørte Videnskaben. Det Exempel vil maaskee ved første Øiekast synes hentet for langt borte; men jeg har med Forsæt valgt det saaledes, fordi det her ikke blot gjælder mig om den enkelte Begivenhed, men om en Grundsætning. Jeg ønsker at modarbeide den falske Indbildning, som Mange have om Tilfældets Betydning, og vilde pege hen paa den høiere Lov, hvorefter deres Virkning maa bedømmes. Der siges, at Newton skulde være kommen paa sin store Skabelse, Verdensmechaniken, ved et Æble, som fra et høit Træ faldt ned paa ham. Dersom denne Fortælling er sand, beviser den dog ingenlunde, at han ikke uden dette faldende Æble skulde have fundet sin Verdensmechanik; nei, det kan tvertimod ansees som vist, at han ifølge hele sin Tankegang og ifølge alle de Forberedelser, Verdensaanden havde truffet ved den nærmeste Fortids, til dette Maal hensigtende Opdagelser, maatte have følt sig opfordret til den samme aandelige Skabelse, og selv om man vilde indbilde sig, at en udvortes Vækkelse hertil var ham uomgjængeligt fornøden, kunde en saadan ikke mangle blandt de utallige Tilfælde, som dagligt omgive ethvert Menneske.

Det er let at see den overordentlige Ulighed i de to her foreliggende Begivenheder: paa den ene Side en høihjertet og begeistret Kjender af Kunsten, paa den anden Side det villieløse Æble; men Ligheden, at et Tilfælde synes at danne Vendepunktet i den Enes Kunstnerbane, i den Andens hele Verden omfattende Tankebevægelse, er ikke mindre klar. Det er sandt og bør aldrig nægtes, at Gavmildheden i Hopes Tilbud og det Ædelsind, han viste i sit hele Forhold til Thorvaldsen, knytte hans Minde paa en ærefuld Maade til den store Kunstner; men det vilde dog være en Synd mod den aandelige Natur, hvis man indbildte sig, at han havde været nødvendig til Thorvaldsens Kunstnerstorhed. Hope er her i samme Tilfælde som alle de Mennesker, der have udrettet Noget: de nyde med god Grund Æren for den Villie, som deri har været virksom; men forsaavidt Betragtningen holder sig paa det Standpunkt, hvor der kan tales om Aarsag og Virkning, maa man erklære, at der vilde have været Midler nok til at udrette det samme uden dem. Vilde man gaae over til det høieste Standpunkt, hvor hvert Individ selv maa have sin anviste Plads, og hvor alle tilsammen udgjøre een Verdensorganisme, eet Fornuftrige, eet Forsynetsrige, vilde vistnok Individets Nødvendighed atter komme til sin Ret, men i en Tingenes Orden, hvor det ligesaavel er Middel som Øiemed. Det kunde ved et flygtigt Øiekast synes, at jeg burde have indskrænket mig til strax fra først af at henvise til denne høieste Betragtning; men Enhver, som tænker videre, vil let see den

store og uendeligt omfattende Vigtighed af at betragte Fornuftsammenhængen i den endelige Tilværelse, uden hvilken der ingen Forberedelse gives til den høieste Betragtning, som stedse kun foresvæver os i en Dæmring, hvori vort anende Blik dog skuer med desto mere Klarhed, jo mere det har øvet sig i en retskaffen Betragtning af Fornuftsammenhængen i den endelige Tilværelse.

Det er derfor vel værd noget nærmere at følge den indre Sammenhæng i den heromhandlede Begivenhed. Vi maae tilstaae os, at den var skabt til at danne et Vendepunkt i Kunstnerens Liv, men ingenlunde, at et andet Vendepunkt vilde have været umuligt. Det er nok, at den ganske var, som om den var beregnet til at virke paa Thorvaldsen. Han stod just i Begreb med at forlade Rom, sikkert mismodig over, at han ikke kunde hjembringe noget Vidnesbyrd om Frugten af sin mangeaarige Stræben. En tilstrækkeligt afgjørende Opmuntring var der endnu ikke mødt ham i Kunsternes Hovedstad. Den uforventede, kraftige Opmuntring i et Nedtrykkelsens Dieblik maatte være af en usigelig Virkning. Den Kant, hvorfra den kom, var heller ikke uden Betydning. En ligesaa stor Bestilling fra hans Fødeland selv fra hans egen Konge, vilde ikke have havt det Opløftende under Tvivlens Modfaldenhed, som Brittens, hvis Tilbud ene kunde bestemmes ved Kunstnerens Værd uden al Indblanding af fædrelandsk Forkjærlighed. Men imedens vi med Rette tillægge Begivenheden al denne Vægt, maae vi tillige mindes, at hans indre Udvikling ogsaa havde naaet et eget Vendepunkt af Kunstnerhøide; Modfaldenheden kunde blot være forbigaaende. Sæt, at han ikke havde faaet denne Bestilling og havde været nødt til at reise hjem: skulde man da her have været mere blind for hans Værd, end man var førend han havde naaet den høie Kunstnerudvikling? For mig er Svaret ikke tvivlsomt. Jeg hørte allerede Thorvaldsen omtale med de største Forventninger, førend han havde faaet sit europæiske Navn. Men vil man sige, hvad hjalp ham denne Anerkjendelse her hjemme, hvor der manglede ham paa saamange Kunstens Hjelpemidler, som han maatte søge i Rom? Jeg svarer hertil, at Fødelandet ligesaa godt kunde tilstaae ham een eller flere Reiser til Rom, ja hele Aars Ophold der, som det har tilstaaet mangen Videnskabsmand det. Men indvender man videre, han vilde her kun have faaet ubetydelige Bestillinger, hvilket man troer at kunne bevise derved, at han i de tidligere Aar af sin Kunstnerstorhed ikkun erholdt faa Bestillinger herfra. Besvarelsen af denne Indvending er let; thi Nærværelsen af den store Kunstner kunde ikke være uden Virkning. Iøvrigt er det ikke mig, som vil vove at udgrunde Alt, hvad der vilde være skeet i Henseende til Thorvaldsen, hvis Hopes Bestilling var udebleven, ligesaalidet som jeg tiltroer mig at sige, hvorfor der ikke tidligere skete en saadan Bestilling i Kunsternes store Hovedstad; men det er dem, der tillægge hiint ene Tilfælde, en udelukkende Net, som have at vise, at intet Andet var muligt. Imidlertid har alt det, som jeg her siger for at værne om Fødelandets lovlige Adkomst, Intet at gjøre med den Klage, Nogle føre over, at der gaves en Tid, hvor der herfra skete altfor ubetydelige Bestillinger hos ham. Hvis den er grundet, som jeg ikke tør nægte, saa lad den vendes udtrykkelig mod dem, den rammer, Afdøde eller Levende; men den danske Tænkemaade rammer den ikke. Saalænge Kunstneren levede saa langt fra sit Fødeland var Opfordringen til Bestillinger ogsaa fjern, undtagen for de Faa, som havde et eller andet offentligt Foretagende at lede. At der til alle Tider og i alle Lande er skeet de store Mænd Uret fra Nogles Side, er nær ved at være uden Undtagelse. Vil man gjøre Enkeltes Uret mod Thorvaldsen til en Bebreidelse mod det danske Folk, saa vil man sætte sig i den Nødvendighed at fordømme alle Nationer med Hensyn paa næsten enhver af deres store Mænd.

Den Paaskjønnelse, han senere nød baade af sit Fødelands Folk og Regjering, sammensmeltede paa en Maade med hele Europas; men med Sandhed kunne vi dog sige, at vi ikke heri forsømte os. Paa store Bestillinger herfra manglede det ikke; man bød ham med Glæde de ham fornødne Kunstnerbeqvemmeligheder, naar han opholdt sig hos os, der sendtes en kongelig Fregat til at føre ham og hans Kunstværker hjem.

Paa de velfortjente Æresbelønninger

manglede det ei heller. Kunde noget Folk modtage en Fyrste med større Æresbeviser, end det danske modtog sin Thorvaldsen? Hvilken Iver viste det ikke for Stiftelsen af hans Musæum? Betragte vi de herved tilveiebragte Bidrag i Sammenligning med vort Folks Størrelse og Midler, tør man vel sige, at intet Folk har, i Forhold til sine Evner, givet et stærkere Beviis paa sin Kjærlighed og Beundring for en stor Mand. Det er bekjendt nok, hvor almindeligt det var i alle Stænder at vise ham enhver Hylding. Ved hans Død var Sorgen vor Kjærlighed og Beundring værdig. Hans Jordefærd var saa stor, saa skjøn, saa harmonisk vidnende om vore Følelser, at den ligesaavel hædrede Folket som den Mand, man vilde hædre.

Hvor talrige end de Minder ere, som Thorvaldsen har efterladt sig adspredt i de forskjellige Lande, lever det dog intetsteds saa fuldeligt og i sin hele Omfatning som her. For os staaer hans hele Levnet afbildet fra den spæde Alder indtil hans lette og hurtige Oldingsdød. Han ophørte aldrig at elske sit Folk, og at mindes de Kjærlighedens Baand, der knyttede ham til det. Modersmaalet vedblev stedse at være det Sprog, hvori han især elskede at udtrykke sig, og som han tildeels vilde have glemt under sit lange Ophold i fremmede Lande, dersom han havde været behersket af nogen Lyst til at hengive sig til Udlandets Indtryk og ikke tvertimod bestandigt havde levet med Landsmændene i den fremmede Stad og talt med dem i Hjemmets Sprog.

Den Hylding, han modtog overalt, og de store Beviser paa Gunst og Beundring, hvormed saa mange Fyrster hædrede ham saavel som dem selv, vare lige saa langt fra at lade ham elske sit Fødeland mindre som fra at opvække nogen Overmodets Svimmel hos ham. Han blev stedse sig selv og stedse Dansk. Hos os, hvor Beundringens Jubel var saa inderligt sammensmeltet med Kjærlighedens Slægtskabsfølelse, vilde han, at hans Værkers store Hovedstamme og Alt, hvad hans Kunstnerliv havde samlet, skulde bevares. Her skulde disse Værker nu og gjennem kommende Aarhundreders Række opsøges af alle Landes Kunstvenner. Kort, Thorvaldsen elskede Danmark som en Søn sin Moder og elskedes atter af denne Moder som den herligste Søn og af hver enkelt Dansk som en beundret Broder. Forholdet imellem det danske Folk og Thorvaldsen synes mig isølge alt dette som et af de skjønneste Exempler paa et sandt og sundt organisk Forhold mellem et Folk og en af dets store Mænd.

Flugten.

Original-Fortælling

af

Theodor Uggolini.

Aftenen bredte sin Skygge trindtom, hvor før var Liv og Munterhed; en mild og venlig Luftning afløste den trykkende Hede og den klare blaa Himmel begyndte at farves af Aftenrødens Purpurskjær, medens enkelte Stjerner kom tilsyne. Nede ved Havnen, hvor Skibene løbe ind forat befries fra de Rigdomme de bringe hjem fra fjerne Lande, herskede dyb Stilhed, som kun afbrødes af Bølgernes monotone Pladsken mod Fartøierne og Vindens Susen i Tougværket. Der laa et Huus, omgivet af en yndig Have, hvorfra man havde Udsigt over den vidtudstrakte Havflade. En berusende Duft opfyldte Havens skyggefulde Gange og et Vandspring blandede sin melankolske Rislen med de muntre Fugles Sang; der var udbredt en ubeskrivelig Ynde over dette Sted, som endnu mere forhøiedes ved den skjønne Sommeraftens tause Ro.

I en lille Pavillon, der vendte ud mod Søen, sadde tvende Personer i en tilsyneladende livlig Samtale. Den ene var en ung Mand paa en Snes Aar, hans Ansigtstræk bare Præg af Alvorlighed og Bestemthed, hans høie, ædle Pande vidnede om Forstand og Kløgt, og fra de fyrige Øine straalede Mildhed og Venlighed medens et melankolsk, men tillige vemodigt, Smil omkring den lille Mund gav det et Anstrøg af Dybsindighed og Blidhed, han lod Blikket langsomt glide hen over Havets blanke Speil og sagde:

„Seer De Emma, hvor Fiskene hoppe lystigt omkring i de klare Bølger histude, see der dukker en af dem op over Overfladen, som om den vil see, hvad der foregaaer deroppe, ikke ahnende de mulige Farer, den derved kan foraarsage sig."

„De hoppe muntre gjennem Livet, i det kolde vaade Element, og det have de vel ogsaa Aarsag til; thi de kjende ei til Jordelivets Sorger og Glæder." svarede den unge jomfruelige Skikkelse, ved hans Side.

Efter hendes Ydre at dømme, var hun vel omtrent paa samme Alder som Manden, hendes Ansigtstræk vare regelmæssige, og smukt formede, hendes Dine vare blaae, og udtalte en barnlig Naivitet og Trohjertethed samt mindede uvilkaarligt om Idealerne af de nordiske Qvinder, som saa ofte, med hellig Begeistring, ere blevne besjungne af Digterne; medens tillige de lange ravnsorte Lokker og den mørke Ansigtsfarve bare et sydligt Præg.

„Derude, hvor Himmel og Hav synes at smelte sammen og forene sig til Eet," sagde den unge Mand, som hed Joseph, „der, langt borte, ligger mit Fædreland, det skjønne Italien, Harmoniens Vugge. Jeg forlod det med smertelige Minder, min Fader faldt, som et Offer for Frihedens hellige Sag, og Sorgen derover, lagde kort derefter min Moder i Graven. Jeg stod der ene i Verden, mig vinkede de friske danske Strande; de skjænkede mig et andet Fædreland. Himlen havde nedlagt den guddommelige Gave i min Sjæl, som man kalder Poesi; ved den erhvervede jeg mig snart et agtet Navn og Fortjeneste. Jeg fandt Dig, mit Hjerte kunde ei være lukt for den dybe og inderlige Følelse, Du vakte deri; to beslægtede Sjæle mødtes paa deres Vei og knyttedes til hinanden med Kjærlighedens faste, uopløselige Baand."

„Ak! kjære Joseph!" udbrød Emma, „mine Forældre ville aldrig tillade mig at knytte nogen Forbindelse med Dig, hvem jeg dog saa inderligt elsker."

„Kan Du forlade Dine Forældres Huus," sagde Joseph, „og forsage en Verden, som der kun kan byde Dig Fornøielser, Adspredelser og maaskee en glædeløs Tilværelse, kan Du sønderrive de Baand, der binde Dig til Dit Fædreneland, forat følge mig over det vide Hav, til Arkadiens blomstrende Sletter, hvor Du maaskee vil føle mangt et Savn."

„Der er kun een Stemme i mit Indre," svarede Emma, „der siger mig, at hvor Du er, maa jeg ogsaa være. Jeg vil følge Dig hvorhen Du gaaer, hos Dig er jeg lykkelig."

„Nuvel," begyndte han igjen, „om en Maaned vil jeg atter være her, et Skib skal da være parat til at tage os ombord; og Nattens Mørke vil da sikkert begunstige vor Flugt."

En Taare perlede i hendes Øie og et blidt og uendeligt kjærligt Smil svævede paa hendes Læber, hun rakte ham Haanden, han greb den, og trykkede et brændende Kys paa den. Maanen smilede klart og venligt ned til dem, og var det tause Vidne til det ømme Farvel, de sagde hinanden før de skiltes.

Den rige Grosserer Fribert var i mange Henseender en høist forunderlig Person. Naar man tilfældigviis traf ham paa Gaden, kunde man altid bemærke en ualmindelig Travlhed, udbredt over hans hele Væsen; man saae ham næsten mere løbe end gaae, hvilket undertiden voldte ham Ubehageligheder, idet han nemlig i sin store Geskæftighed stundom løb Folk overende eller berørte dem temmelig ublidt paa Albuerne eller Skuldrene. Naar han var i Selskab, var han munter og beleven, og forstod altid at vedligeholde Conversationen. Der hvilede da et vist Velbehag og en Selvtilfredshed i hans Ansigtstræk, paa Børsen derimod, eller i sit Comptoir, var han altid den beregnende og kyndige Forretningsmand.

Om hans Herkomst har jeg kun Lidet at fortælle. Han var født i Kjøbenhavn af fattige Forældre, som, efter hans Confirmation. ikke saae sig istand til at kunne yde ham nogen Understøttelse, han kom da paa et Handelscomptoir, hvor hans Principal tog sig af ham, og lod ham undervise i Handelsvidenskaben, hans ualmindelige Talent til dette Fag forskaffede ham snart hans Foresattes Yndest, saa at han, efter nogle Aars Forløb, blev Bogholder, med en anseelig aarlig Løn. Han var nu i Stand til at kunne hjælpe sine Forældre, og han gjorde det ogsaa i rigeste Maal. Paa en Forretningsreise i

Udlandet erhvervede han sig en betydelig Formue og blev bekjendt med Emilie Wildenstein, en ung og smuk Pige, han fattede Kjærlighed til hende og havde den Lykke at blive gjenelsket. De feirede deres Bryllup i Kjøbenhavn og hun skjænkede ham en Datter, som erholdt Navnet Emma. De levede lykkeligt sammen mangt et Aar, Handelshuset Fribert var bleven et af de største og agtværdigste Huse, og kunde endog concurrere med de betydeligste i Udlandet. Det unge Ægtepar beboede et Landsted nede ved Havnen, hvor de levede i Glæde og stille Lyksalighed, og saae deres Datter Emma blomstre frem. Deres store Rigdom lode dem dog ei heller ganske fri for den Tids og deres Stands latterlige Fordomme, og det var den eneste mørke Sky paa deres rene Glædeshimmel, og de ahnede vist neppe at den tildeels skulde formørke den. Emma havde naaet sit tyvende Aar, hun var smuk som den rødmende Rose, naar den, efter en varm Sommerdag, vederqvæget af den kjøle Aftenluft og forfrisket af den milde Dug, udmunder sin herlige Duft, hendes Forstand var alt tidligt modnet, hun besad en lys Aand, en levende Phantasi og et ømt og kjærligt Hjerte. Paa et Familiebal lærte hun Joseph Raimund at kjende, og i hendes Hjerte tændtes en Gnist af den første, dybe, inderlige Kjærlighed; hvo kunde vel ikke ogsaa være bleven indtaget af den herlige Yngling, naar han med ædel Begeistring, i Poesiens bevingede Sprog, talede Frihedens hellige Sag, han elskede ogsaa Emma og just som Lykkens Sol kaldte Haabets spirende Blomst frem i deres Bryst, kom en Stormvind og truede med at sønderbryde den.

Emmas Forældre fandt det ikke passende, at deres Datter knyttede nogen Forbindelse med den unge Digter, og forbød ham derfor, oftere at komme i hendes Nærhed. Ikkedestomindre kunde dette ei hemme deres inderlige Kjærlighed til hinanden, og stundom i de klare Sommernætter, naar dyb Stilhed herskede trindomkring, kunde man bemærke de Tvende, siddende i et Lysthuus ud mod det dunkelblaae Hav, hensjunkne i huldsalige Drømme.

Tiden ilede ustandset og rastløs fremad. — Sommeren havde forladt de danske Sletter og Høststormene hvirvlede de gule Blade henover de øde Marker, Havet begyndte at blive uroligt og de regn- og stormfulde Octoberdage indfandt sig. — I de gode Tider, naar Lykken og Glæden tilsmiler os, glemme vi kun altfor let Skjebnens vexlende Spil og Lykkens Ustadighed, og tænke ikke paa, at Alt er saa foranderligt paa denne Jord, hvorofte blive ikke vore skjønneste Forhaabninger tilintetgiorte, hvor mangen Gang forandrer ikke vor høieste Glæde sig til den dybeste Sorg.

Naar Vaaren og Sommeren komme, føle vi os saa lette, den venlige Sol opliver Naturen trindtomkring, hvorfor skulde den ikke ogsaa oplive os? Glædens Blomst udvikler sig skjønnest om Sommeren; men Sommeren er kun saa kort, Efteraaret med sine barske Storme kommer og Blomsten visner hen. Der kommer dog stundom ogsaa om Efteraaret en klar og venlig Dag, hvor Solen smiler mildt fra Himlens rene Blaae, og bringer os til at forglemme de Savn, Høststormenes barske Vildhed bereder os.

Det var en mørk Octoberaften. Joseph Raimund ventede længselsfuldt, nede ved Haven, paa sin Elskede. Det var den Aften, de havde bestemt til deres Flugt, ude paa de skummende Bølger vuggede sig en stolt Tremaster, medens en gunstig Vind fyldte dens Seil, længere ind mod Strandkanten laa en lille Baad, der, som det syntes, var bestemt til at føre de Elskende ud til Skibet. Et Qvarteerstid var forløbet, hvilket forekom Joseph at være en hel Evighed, da nogle Buske bøiedes tilside i Haven og Gjenstanden for hans inderlige Kjærlighed, Maalet for hans Længsler, hans Sjæls Ideal, den dyrebare Emma ilede ham imøde, en hjertelig Omfavnelse var deres Hilsen, hvorefter Joseph sagde:

„Kom Emma, Baaden venter os, og en gunstig Vind vil snart føre os ud paa det store uendelige Hav til et Land, hvor ingen Vinterstorme knække den venlige Blomst, hvor Solskin og Sommer er Dagens Liv og Lyst, og hvor en blomstrende og smilende Natur vil berede os et herligt Paradis."

Emma kastede et sørgmodigt Blik omkring sig i disse hende saa venlige Omgivelser, hendes Barndoms glade Tumleplads. I denne Have havde hun plantet saa mangen Rose, plukket saa mangen dustende Martsfiol. Maaskee, tænkte hun, skal jeg aldrig mere gjensee disse Steder; en fremmed, ubekjendt Haand vil maaskee langt borte fra mit dyrebare Fædreland, fra min Barndoms beskedne og lykkelig Bolig nedsænke mit Lig i Jordens kolde Skjød. Dog, mit Hjertes Stemme vil jeg følge, jeg kan ei forlade min Joseph, vore Skjebner ere for evigt knyttede til hinanden.

De havde naaet Strandkanten og stege nu i Baaden, som let og hurtigt gled henover de rullende Bølger, snart laa den ved Siden af Skibet, de stege op ad Faldrebstrappen og befandt dem nu ombord, hvor Capitainen, en venlig og forekommende Mand, anviste dem et hyggeligt og beqvemt Værelse i Kahytten, Baaden blev trukket op og begunstiget af Vinden gled Skibet sikkert og hurtigt gjennem Farvandet. Millioner af Stjerner tindrede paa den mørke Octoberhimmel, Joseph og Emma spadserede Arm i Arm op og ned ad Dækket, hun saae sit Fædrelands Kyster i utydelige Omrids forsvinde for hendes Blikke, tilkastede dem et veemodigt Afskedsblik og sagde:

„Som Skibet, der pløier de urolige Bølger og som Ørnen, der med stærke Vinger kløver det luftige Element, saaledes vil min Tanke ogsaa stundom gjennemløbe det uendelige Rum og dvæle der i mit Barndoms stille Hjem, omsvævet af det Haab, at mit fremtidige Hjem i Italiens blomstrende Egne vil give mig Erstatning for det tabte."

„Ja, det vil det," svarede Joseph, „dog ville vi ei for bestandigen forblive der; naar Længsel efter at gjensee det dyrebare Fædreland bemægtiger sig vor Sjæl, da løfte vi freidigt som den lille Trækfugl Vingerne og vende atter tilbage til de danske Sletter, og kjærlige Forældre ville da vel ogsaa give deres Datter Tilgivelse fordi hun fulgte sit Hjertes Tilskyndelse og ledsagede den, der saa inderligt elskede hende og som satte sin hele Livs-Lykke i hendes Gjenkjærlighed." De rakte hinanden kjærligt Haanden, og Joseph vedblev efter et Øiebliks Taushed: „Kom Emma, lad os styrke os ved den natlige Hvile og drømme om Italiens venlige Dale og skyggefulde Lunde."

Joseph og Emma havde saaledes tilbragt otte Dage paa Søen og omsider nærmet sig de italienske Kyster, de befandt sig nu i Middelhavet i Nærheden af Øen Malta; det var Eftermiddag; Søen var rolig og Veiret klart og smukt og paa Dækket stode de nu og stirrede ud mod det blaa Firmament, hvorpaa i den vestlige Kanal enkelte smaa Skyer viste sig. Joseph afbrød Tausheden, greb Emmas Haand og sagde:

„Seer Du hist paa Horizonten, som en blaalig Taagestribe Arkadiens Landskaber komme tilsyne, der ville vi bo og bygge, der skal vort Liv henrinde som en venlig Sommerdag og skyldfrie Glæder ledsage os paa vor Livsvandring."

Emmas ømme og kjærlighedsfulde Blik hvilede paa ham og Haandtryk var hendes Svar, tause gik de frem og tilbage.

Henimod Aften begyndte en temmelig skarp Vind at blæse fra Sydvest og fyldte Seilene, Bølgerne begyndte at skumme og Skibet gled hurtigt gjennem Farvandet, sorte og truende Skymasser viste sig paa Horizonten og Capitainen mente at en stærk Storm var ivente, den udeblev heller ikke længe, Havet begyndte voldsomt og mere uroligere at bevæge sig, Skibet kastedes hid og did, med vildt Raseri susede Stormen gjennem Tougværket og blandede sig med Matrosernes Skrigen og Capitainens Commandoraab, af og til væltede en Bølge hen over Dækket og vildt skummede den fraadende Brænding og truede med Død og Fordærvelse og Capitainen mægtede ei at styre Skibet, det foer med vild Hurtighed henover Havet, en Bold for de rasende Elementer.

Joseph og Emma stode paa Dækket, de holdt hinanden fast omslyngede og bade en stille Bøn. „Maaske sagde han, vil Bølgesengen her blive vor Grav. Ak! hvorfor just nu da Lykken aabner sig for os og Livet bliver os saa skjønt."

„Skulle vi døe her," afbrød Emma ham, „saa have vi dog den Trøst at skulle døe med hinanden, og hisset forenes til evig Glæde."

Et forfærdeligt Brag lød, Skibet var tørnet mod et Klipperev og søndersplittet, Mandskabets Skrig og Stormens Hyl blandede sig til et forvirret Chaos, de sank ned i Bølgens Favn tilligemed Joseph og Emma og Maanen brød gjennem Skyernes Rifter, som om den vilde være Vidne til den skrækkelige Scene.

I en lille Dal i Nærheden af Chamberi laae et lille enligt Landsted beskygget af høie Poppel- og Oliventræer og omgivet af yndige Haver og Viinbjerge, fra en nærliggende Høi havde man Udsigt til den herlige Omegn, de fjerne Bjerge, det dunkelblaae Hav og de smilende Landskaber. I Haven, der omgav Landstedet, stod en lille Pavillon hvorom der snoede sig tætte Epheuranker, paa en Bænk i samme sad et ungt Fruentimmer beskæftiget med Haandarbeide, ved hendes Side sad en ung smuk Mand og læste i en Bog, undertiden fløi et let og venligt Smiil over hans milde Ansigt, noget længere borte stod en lille rødmusset Dreng og legede under muntre Spring med en sort Pudel. Det var Joseph og Emma.

Bølgerne havde ei begravet dem, da Skibet strandede, de havde været saa heldige at naae Vraget og Fiskere fra Malta havde bemærket dem og bragt dem iland. De vare derfra tagne til Chamberi, hvor Joseph, som besad en ikke ringe Formue havde kjøbt det ovenomtalte Landsted. I den nærliggende Kirke vare de blevne viede, og de havde nu alt levet sex Aar sammen i Lykke og Glæde her i den venlige, smilende Natur. Emma havde skænket Joseph en Søn, en munter og livlig Dreng, som i Daaben havde erholdt Navnet Emil, Joseph havde her ganske helliget sig til Poesien og hans Navn var bleven anseet og udbredt over hele Italien. Naar han ikke beskæftigede sig med Muserne var han hos sin Kone og sit Barn og havde henlevet mange lykkelige Dage i denne, hans lille Familiekreds. Naar de i de stille Sommeraftener spadserede i Haven og Emil hoppede lystig og glad foran dem eller de hvilede sig paa en Bænk i de skyggefulde Alleer, da greb stundom en mægtig Længsel efter Emmas Fædreland, deres Sjæle, og især var det hende der længtes efter sine Forældre og sit Barndomshjem. Saaledes sadde de ogsaa den Aften da Læseren gjenfinder dem i Italien, de havde i flere Dage været ivrigt beskæftigede med at ordne deres Sager til den nærforestaaende Afreise; thi de havde besluttet at vende tilbage til Danmark. Joseph lukkede Bogen i og Emma lagde sit Haandarbeide tilside, hun kaldte paa Emil og denne nærmede sig nu med lystige Spring fulgt af Pudelhunden.

„See Dig engang om, min Dreng," sagde hun, „Dalen hist, og denne Have faaer Du maaskee aldrig meer at see, disse venlige Omgivelser maa Du forlade; vi reise til Danmark."

„Men skal Karo ikke med," afbrød Emil hende, „jovel min Søn," tog Joseph tilorde, „han følger naturligviis med os."

„Er der da, kjære Fader i Danmark ogsaa en saa smuk Have som denne," vedblev Emil.

„Ja, langt smukkere," svarede Faderen. „Om tre Dage reise vi, see Dig derfor endnu engang om her, betragt de lysegrønne Træer og den dunkelblaae Himmel, at Du naar vi ere langt borte herfra endnu kan glæde Dig ved Erindringen derom."

Han tog kjærligt Emmas Haand i sin, de reiste sig og gik under munter Samtale hen til deres Bolig, hvor de snart overgave sig til den stille Hvile.

Tre Dage derefter laae i Havnen ved Genua en Baad og som det syntes ventede den Nogen. En Reisekareth rullede frem. Joseph og Emma traadte ud tilligemed Emil og Karo, de bestege Baaden, som styrede mod et Skib, der laae i nogen Afstand fra Havnedæmningen. Snart havde de naaet det og befandt sig nu ombord, de tilkastede de forsvindende Kyster et veemodigt Afskedsblik og tilvinkede dem med Haanden endnu de sidste Farvel.

Jeg fører nu atter Læseren tilbage til Grosserer Friberts Huus nede ved Havnen, der er ei Alt saaledes som for sex Aar siden, betragt engang Haven og Huset hist, de ere endnu de samme, dog nei! see engang! Haven staaer jo øde, ingen Blomsterduft strøm-

mer os imøde, Springvandet risler saa melankolsk og sørgmodigt, vildt Ukrudt groer allevegne frodigt frem, Huset seer saa tomt og trist ud, dog lader os træde indenfor, mon det ogsaa der har forandret sig, nei Omgivelserne ere endnu de samme, vi betræde den hyggelige Dagligstue, det første vort Blik møder er en aldrende Mand og ved hans Side et Fruentimmer, der ligeledes synes at være tilaars, de sidde i Sophaen, den svage Dæmring oplyses mat af den knittrende Ild i Kaminen mens udenfor Efteraarets barske Vind suser gjennem Træerne. Det er Grosserer Fribert og hans Kone, de ere ikke mere det muntre og glade Ægtepar som tidligere, Livets Sorger havde bortjaget det lette og freidige Sind, dog synes der at hvile et Udtryk af stille Ro og Hengivenhed i deres Ansigtstræk, de sidde tause, hensunkne i stille Betragtninger og synes ei engang at lægge Mærke til en Hunds Gjøen udenfor og sagte Støi paa Trapperne førend Døren aabnes og en qvindelig Skikkelse, fulgt af en ung Mand, og en lille Dreng, ilede henimod dem, omfavnede dem og under Bønner og Taarer bad dem om Tilgivelse, det var Emma. Hvo formaaer vel at beskrive Forældrenes Glæde ved Gjensynet af deres saa længe savnede Datter, de havde forlængst indseet det Urigtige i at have villet tvinge hende til ikke at følge sin naturlige Tilbøielighed og sit Hjertes Stemme. Med Glædestaarer tilgave de hende, og Fribert tog tilorde:

„Vil Du være vor Alderdoms Trøst og Glæde som Du var vor Ungdoms Stolthed og Haab, da vær velkommen i Dit Barndomshjem, som altid vil staae aabent for Dig.“

Joseph Raimund, som havde staaet i nogen Afstand og med stille Glæde været Vidne til den rørende Scene, traadte nu hen til Emmas Forældre og sagde:

„Kan de ogsaa tilgive mig, fordi jeg elskede hende og berøvede dem en Datter.“

„Hvorfor ikke,“ svarede de, „vi see jo at De har begrundet vor Datters Lykke, og at De er en brav og elskværdig Mand.“

„Kom Emil,“ sagde derpaa Joseph, idet han vendte sig til Drengen, „kom og hils paa Dine Bedsteforældre.“

Udenfor rasede de vilde Septemberstorme og det gule Løv raslede henad Havens øde Gange medens Havets Bølger skummende kastedes op mod Strandbredden, indenfor derimod var det som om en mild Sommerluftning havde hidført forfriskende Ambradufte; der havde en Fredens og Velsignelsens Engel udbredt sine beskærmende Vinger.

Joseph og Emma boede siden den Tid i Grosserer Friberts Huus, hvor de levede mangt et Aar i stille Glæde og Lyksalighed. Undertiden naar de i de smukke Sommeraftener sadde nede i Haven og nøde den friske og kjølige Luft lyttede Bedsteforældrene opmærksomme til Joseph og Emmas Fortællinger om hvorledes Herren bevarede dem fra Døden i Havet og om det blomstrende Italien.

Lyriske Forsøg

af

Theodor Uggolini.

Paa Havet.

Zephyr svæver over Søen,
Bølgen ruller sagte frem;
Iler den maaskee til Øen,
Til mit fjerne Fædrehjem.
Langt fra hine friske Strande,
Fra den dunkle Bøgeskov,
Her kun ubekjendte Vande
Skumme henad Skibets Bov.

Jeg kun Firmamentet skuer
Og det vidtudstrakte Hav,
Hvor maaskee en Storm snart truer
At berede mig min Grav. —
Skal da Reisens Maal kun gjælde:
Havets dybe, dunkle Skjød,
Dog kun Maagers Skrig fortælle
Fjerne Fædreland min Død.

Men min Tanke er derhjemme
Paa Sjølundas fagre Ø,
Kunde jeg vel og forglemme
Øresundets friske Sø.

Her jeg drømmer mig tilbage
Til mit elskte Fædreland,
Snart min Længsel bid mig drage
Til dets Havomkrandste Strand.

Lys og Skygge.

Mørket hviler i Skov, paa Sø, over Bjerge og Dale,
Og de eenlige Træer, som hisset ved Bækken staae,
I dens brusende Vande phantastiske Billeder male;
Mens sorte Sky'r urolige over Horizonten gaae.
Hvor uhyggelig er dog Nattens sælsomme, dunkle Skygge,
Alt bliver ved den saa eensomt og saa tyst;
Hvilken sælsom Contrast til Dagens venlige Hygge,
Til Menneskets Larm og Fuglenes jublende Lyst.

Men see! Nu de mørke og truende Skyer forsvinde,
Den hulde Maane skinner saa klart og saa venligt ned.
Gjennem Skoven de milde, forfriskende, vestlige Vinde
Med sagte Susen afbryde den stille, natlige Fred.
Udsletted er hvert Præg af den Uhyggelighed, som hviled'
Over Bjerge og Dale i Skov og Sø,
For Maanelysets stærke Straaler er Mørket ilet
Langt borte til Skyggernes usynlige Ø.

Sangerens Død.

Du eensomme Vandrer hisset paa Stien som slynger
Ad mosbegroede Klippestykker sig hen,
See ud over Sletten, Ruinerne der, hvor Vedbendeplanten sig klynger
Til Murens klamme, af Tiden forvittrede Steen.
Der lyder kun Uglens Tuden og Flaggermusen sig klamrer
Til den nøgne Væg mens Ravnens hæse Skrig
Indjager Rædsel og op af Dybet det lyder som En sig jamrer,
En Røst fra Graven, en Aandestemme lig,
I en forsvunden Tid; stod der paa hiin øde Slette
En prægtig Borg, som kneisede høit over Land;
Og kan Du nu, eensomme Vandringsmand, mine lønlige Tanker, ei gjette,
Saa sæt Dig her ned paa Stenen i det øde Sand.
Hør hvad jeg fortælle vil og tænk Dig da ogsaa tilbage
I en Tid, da voldsom og vilkaarlig Magt
Desværre blev betragtet som lovlig, i Middelalderens Dage
Da de Mægtige svælged i ødsel Pragt.

See de forfaldne Mure, hvor Maanelyset spiller
I sælsom Glands med blegt og uhyggeligt Skjær
Mens en Steen, som Stormen rev fra Muren, med Bulder i Afgrunden nedtriller
Og vækker et Minde om en blodig begaaet Færd.
En mægtig Konge boede engang der i hine Dage,
Han førte Sceptret med Vold og Tyranni;
Underkued' og mishandled' ved despotiske Midler de Svage
Og stod de Ringe, Betrængte aldrig bi.

Han havde en Hustru, uskyldig og reen som en Lilje,
Hun lindred med kjærligt Sind de Trængendes Nød
Og stod, som en Trøst i Sorgen og som en Engel paa de Fattiges Tilje,
Og venligt hun gav, med velsignende Haand, dem Brød.
Hun var skjøn som en Lysalf i Fyrtryllelsens Morgenrøde,
Beskeden og mild, som den duftende Martsviol,
Som de rødmende Roser, der yppigt i Sommeraftenen gløde.
Bestraalede af den nedgaaende Sol.

En Aften ved Sommertid tonede festlig Støien
Fra Borgen ud i den stille og tause Nat,
En Sanger, med Luthen i Haanden, af Mestren ledsaget, gaaer til Høien,
Paa hvilken Borgen sig hæved' saa steil og saa brat.
De træde ind i Hallen, opad Marmortrappen de stige,
Nu staae de i Salen, hvor Tummel og Spil

Uvilkaarlig standses og Gjæsterne med taus
Ærbødighed vige
For Sangeren, som Hjerterne røre vil.
De svulmende Strenge bæve,
Fra Sangerens dybe Bryst
Med salig henrivende Lyst
De himmelske Toner svæve:
Da Aftensolens sidste Purpur svandt,
En eenlig Hyrde vandred gjennem Skoven.
Snart var det Nat, den sidste Dæmring svandt
For Stjernehærens matte Blink fra oven;
Men ned fra Lunden lød en sælsom Sang,
Som vakte blide Længsler, kjærlig Smerte
I Hyrdens elskovssyge Hjerte,
Og kaldte til Bevidsthed, i hans Sjæl en
heftig Trang.
Han tænkte paa den hulde Salighed,
Han i sin Barndom nød ved Hjemmets Arne-
sted —
Ak! nu han fremmed var, ved Verdens
dunkle Vei
Hans Eensomhed og Sorg forlod ham ei. —
Den blide Sang, i Aft'nens stille Stund,
Indlullede hans Sjæl i Kjærlighedens Blund;
Han iler ned hvor Sangens Toner lød,
I Aftensolens sidste Purpurglød
Han seer en Qvinde, nei en Engel underskjøn,
Som lover ham sin Kjærlighed og gier ham
Elskovs Løn. —

De Toner taug, den hulde Dronning,
smiler,
Bevæget følte hun sit Hjerte slaa,
Veemodig hendes Blik paa Sangeren
hviler
Og skuer mildt ham ind i Øiets dunkle
Blaa.

Men Kongen staa'r mørk og ræd i Hu og
med Armen,
Under vilde Gebærder, han svinger sit Sværd
Og støder under truende, rædsomme Miner
det Sangeren i Barmen,
En Haanlatter følger den vilde og blodige
Færd.
Med Fortvivlelsens Taarer i Øinene Meste-
ren iler
Gjennem Salen til Hallens eensomme Gang,
Der han sønderslaaer Luthen ved en Søile
medens mat han sig hviler
Og hører dens sidste hendøende Klang.

Forlængst er dog nu den prægtige Borg hist
forsvunden,
Een Søile kun der endnu tilbage staaer,
Men stundom, naar Fuldmaanen lyser paa
Himlen saa blodrød i Midnatsstunden
I det barske, vilde og stormfulde Efteraar.
Da forener sig med Uglens Tuden et sæl-
somt: „tilbage“,
Som kom det op af Hallens eensomme Gang,
Det er Sangerens vemodige, alvorsfulde To-
ner og Klage,
Det er Luthens sidste hendøende Klang.

Nat.

Natlige Fred!
Stille og venlig mig vinker.
Du er min Trøst
Glæde og Lyst
Stjernen histoppe kjærlig blinker.
Naar jeg fra Sorger Kummer og Nød,
Flygter til Søvnens rolige Skjød,
Bliver mit Sind
Vugget ind
Blidt i huldsalige Drømme.

Natlige Fred!
Vil Du mig følge i Livet.
Stjernernes Skær
Leder mig her,
Haabet blev jo af Gud mig givet
Naar mit jordiske Dagværk er endt,
Sjælen til Paradiset er vendt,
Hisset engang
Englesang
Mig paa min Vandring ledsager.

Ved en Vens Grav.

Saa hviler Du i sorten Jord,
Ei mere Lyset flammer,
Kun Hængeasken frodig groer
Her, hvor i Eensomhed Du boer
I Gravens stille Kammer.
Din lyse Aand fra Verdens Strand,
Sig svang til Paradisets Land;
Jeg vier Dig en Taare.

Jeg veed, vi samles hist engang. —
Snart skal jeg der Dig møde.
Der juble vi til Englesang,
Der følger efter Natten lang

En evig Morgenrøde.
Saa hvil kun her i stille Fred,
Snart sænker man maaskee mig ned
I Graven, ved Din Side.

Forglem mig ei.

Følgende Tildragelse er Aarsag i at Tydskerne kalde denne velbekjendte blaae Blomst, hvis botaniske Navn er myosotis palustris, „Vergeß mein nicht". Der er en Grav i Maynz, Navnet paa den er for lang Tid siden udslidt; men den almindelige Tro siger at den i forbigangen Tid skal have tilhørt en tydsk Ministrel, Musicus og Digter, hvis Familienavn man ikke længere erindrer. Han blev kaldt Heinrik, og da hans Vers, (af hvilke nogle endnu ere til) altid gik ud paa at rose „de Skjønne" og over dem Alle satte han „Marie", blev han kaldet Heinrik Frauenlob. Da Heinrik afreiste fra Maynz, nedtrykt og i fattige Omstændigheder, for at forsøge sin Lykke i et fremmed Land, alene og uden Venner, med Undtagelse af hans Romancer og Talenter, lod han tilbage en ung Pige, som med inderlig Længsel saae ud i Fremtiden, og uophørlig bad for hans lykkelige Tilbagekomst. Efter en kjedelig og smertefuld Fraværelse af over tre Aar vendte Heinrik tilbage, rig og anseet. Førend hans Ankomst havde Marie hørt hendes Elskers Navn omtale i Byen Maynz, og altid blandet med Ros og Beundring af hans Geni og høie Dyder. Men en ædel Tillid og en velgrundet Følelse sagde hende, at hverken Fordeel eller Hæder vilde gjøre saa mægtigt og glædeligt Indtryk paa hendes Ven som det første „Velkommen" fra den Pige, der bestandig havde baaret ham i sit Hjerte, og havde ventet saalænge paa ham.

Da Heinrik langtborte saae Røgen opstige fra Byens Huse, standsede han overvældet af sine Følelser. Han satte sig ned paa en Græsbænk ved Floden, og digtede en melancholsk Sang, som om en ukjendt Anelse dæmpede hans Glæde.

Den næste Dag ved Solens Nedgang løde Klokkerne fra Kirkerne i Maynz med festlig Klang, som om de vilde forkynde Heinriks og Maries forestaaende Bryllup, som skulde finde Sted næste Dags Morgen. De Elskende vandrede just i dette Dieblik i en skyggefuld Allee, som snoer sig langsmed Flodens skraae Bredder. De satte dem ned paa et Tæppe af svulmende Grønsvær, og tilbragte lange og flygtige Diebikke, seende taus paa hinanden — saa fulde vare deres Hjerter, og saa vanskelig lode deres Følelser sig udtrykke ved Ord.

Den Purpurglød, som den nedgaaende Sol havde efterladt paa Horizonten, brændte nu blegere og guul, og Tusmørkets dybe Skygger gik frem fra den ene Ende af Himlen til den anden. Begge syntes at føle, at det var paatide at vende hjem. Da Marie ønskede at bevare en Erindring om denne lykkelige Dag, pegede hun med sin Haand til nogle af disse smaa blaae Blomster, som groede ved Flodens Breder. Heinrik, som strax fattede hendes Mening, plukkede nogle af disse Blomster; men idet han var isærd hermed, gled hans Fod, og han styrtede i Vandet, og Strømmen rev ham bort. Forgjæves stræbte han at naae Breden, men den voldsomme Strøm rev ham altid bort igjen. Med yderste Anstrengelse kastede han Blomsten mod Land og raabte „Forglem mig ei" hvorefter Blomsten siden har faaet Navn.

Marie forblev ugift, og døde som Nonne i et af Byens Klostre.

Besynderlig Cur.

En Læge, melder Gazette des Hospitaux, som blev kaldet til en Syg i det farligste Stadium af Cholera, forordnede samme, med den svageste Forhaabning om et gunstigt Udfald, som Brækmiddel 1½ Gramme Ipecacuanha, som skulde tages tre Gange i et Mellemrum af en halv Time. Den Person, som skulde række den Syge Lægemiddelet, mente, at der under det franske Udtryk prises (Do=

sis) især da Lægemidlet bestod af et Pulver, skulde forstaaes Noget at snuse, og lod ifølge heraf den Syge snuse den tredie Deel af Ipecacuanhapulveret. Den Syge maatte derpaa nyse saa stærkt og vedholdende, at der herved blev fremkaldt en stærk Reaction. Den Syges Hud blev igjen varm, Symptomerne paa den farlige Sygdom toge af, og da Lægen kom igjen, fandt han den Syge paa Veien til Bedring.

Anecdoter.

Ingen Skygger, jeg beder! „Jeg kan ikke lide Skygger i Malerier," sagde Dronning Elisabeth til Daniel Myers; „De maa male mit Portrait uden Skygger." Da Hendes Majestæt talte saaledes var hun nærved sit tredsindstyvende Aars Alder, og „Skyggerne", som hun menneskeligen kaldte dem, vare Rynker, der vare dybe nok til at man kunde lægge et Halmstraa deri.

Bidende Gjengjældelse. Da den intelligente Historieskriver Orme var Præsident ved Varehuset for Udførsler i Madras, spurgte han en Morgen ved Frokosten Herr Davidson, som arbeidede under ham, af hvad Profession hans Fader var? Han svarede, at han var Sadelmager. „Men Kjære", sagde Orme, „hvorfor gjorde han ikke Dem til Sadelmager?" „Jeg var altid noget lunefuld," sagde Davidson, „og valgte hellere at forsøge at gjøre min Lykke, ligesom De har gjort, i det ostindiske Compagnies Tjeneste. „Men jeg beder, min Herre," vedblev han, „af hvad Profession var Deres Fader?" „Min Fader," svarede Historieskriveren noget skarpt, „var en Gentleman." „Og hvorfor," sagde Davidson med stor Ligefremhed, „opdrog han ikke Dem som en Gentleman?"

Voltaire overøste Hertugen af Choiseul med Vers og Digte til hans Ros, og lovpriste ham meget som sin Velynder, da Hertugen stod i stor Anseelse ved Hoffet. Men saasnart Choiseul faldt, saa hørte ogsaa Voltaire op med at vise ham den forrige Høiagtelse. Hertugen vidste og mærkede det. Da nu hans nye Huus Chanteloup var blevet opbygget, og man spurgte ham, hvad for en Veirhane man skulde sætte paa Taget, sagde han: sæt en Voltaire derpaa. Dette skete ogsaa.

En Reisende gjorde ved Middagstid Holdt i en lille skotsk By, og fordrev sig Kjedsomheden efter Bordet dermed, at han befriede sine Tænder for Levningerne fra Maaltidet med en Tandstikker. Da traadte Opvartningspigen ind, og spurgte: „Er De snart færdig med Tandstikkeren?" „Hvorfor? Kan jeg ikke bruge den saalænge jeg selv lyster?" „Ak Gud, nei," svarede Pigen, „den hører Clubben til, og Herrerne spørge allerede en heel Time efter den.

„Hvad er naturlig Magi?" spurgte En. „Et smukt Pigebarn," erholdt han til Svar, og i Grunden var Svaret ikke ilde.

En Reisende traadte efter en heftig Pladskregn ind i en Gjæstgivergaard, og bad Værten om at sige ham, hvor der var en dygtig Ild, thi han var ganske vaad; derpaa vendte han sig til Kjældersvenden, og sagde: „bring mig strax et Glas Øl, for jeg er afskyelig tør."

En vis Greve lod engang en Jøde komme, for at sælge gamle Sager til ham. Efter at Handelen var sluttet sagde Greven til Jøden: veed Du vel, at nu hænger man altid en Jøde og et Æsel sammen i England? Ei! sagde Jøden, saa er det godt at vi to ikke ere der.

Enhver Ting vil have sin Aarsag. Det er alletider meget ønskeligt for en Syg, naar han kan tilbageføre det Onde, hvoraf han lider, til en synlig Aarsag. En Dame, som led af en meget heftig Snue, beroligede sig først derover, da hendes Kammerpige opdagede, at hun havde forkjølet sig ved at læse en fugtig Theaterplacat.

Naturbetragtninger.

Billeder af Jordens Historie.

III.

Steenkullenes Dannelse.

Aartusinder maae være henrundne efter hiin Tid, da de øde Granitklipper — under hvilken Form det første Fastland var dukket op af det skummende Urverdenshavs hede Skjød — havde begyndt sparsomt at bedække sig med sælsomt dannede Planter. Under dette lange Roligheds-Tidsrum havde ikke alene Fastlandet vundet i Udstrækning, ogsaa Vegetationen var traadt ind i et ganske andet Stadium. Ved Saltflodens aldrig hvilende, endnu bestandig hede Bølger vare store Stykker af de fra Havets Grund og paa Øernes Skraaninger affatte Slamlag, som nu vise sig som krystallinske Skiferstene, igjen blevne sønderslagne og opløste, for atter at nedslaaes som nye Slamlag, som idet de størknede til Steen, dannede mægtige Leerskifer-, Graaskifer- og Kalklag paa mange Steder af Jordens Overflade (de saakaldte Overgangsbjerge). Ved Affætningen af disse Lag paa Granitøernes Skraaninger vandt ogsaa disse i Omfang; men bestandig endnu blev Fastlandet indskrænket til et Antal Øer, som vare adspredte over hele Jordens Overflade. Men disse Øers Udseende havde under denne Periode mægtigt forandret sig. Den kummerlige Vegetation, som i Begyndelsen bedækkede de øde Øers tynde Jordskorpe, var forsvunden; ogsaa de kolossale plumpe, tildeels bladløse Træskikkelser, som i sin Tid dannede aabne Skove hist og her, vare for langtidsiden gaaede under og henfaldne i Støv; et tæt Plantedække af en Yppighed, som for nærværende Tid neppe de frugtbareste Landstrøg i de tropiske Zoner kunne fremvise, over hvilket der ragede en høistammet Skov, aagrede overalt paa Øernes Overflade, idet disse ved Forraadnelsen af den første efterhaanden undergaaede Vegetation havde bedækket sig med et tykt Lag af fed frugtbar Jordsmon.

Vi ville ikke lade os tilbageskrække af disse Jordens første, ældste Urskoves hemmelighedsfulde Dunkelhed! Kæmpestammer af mere end hundrede Fods Høide hæve sig paa alle Sider og forgrene sig ved gaffelformig Deling til mægtige Kroner, som stødende til hinanden og gribende ind i hinanden danne et tæt Bladtag, som de matte Straaler af Solen, der endnu bestandig blinker igjennem den dunstfulde Atmosphære med et rødligt Skin, ikke formaae at gjennemtrænge. Det er Skjæltræer (Lepidodendron), en uddød Træslægt, som udmærkede sig derved, at dens Bark er heelt over bedækket med regelmæssigen stillede, ophøiede, skjælagtige Ar af rhomboidalsk Form, som hidrørte fra de affaldne Blade. Disse sidste vare dannede som en Syl og af fast læderagtig Beskaffenhed, lig Naalene paa vore Fyrretræer, stode tæt ved hinanden og bedækkede de gaffelformige, sandsynligviis horizontaludstaaende Grene, fra hvilke der hævede sig tapagtige skjælbedækkede Frugter. Disse Skjæltræer, som ikke ere beslægtede med andre Væxter af den nu levende Planteverden, uden med den fine Bjørneklo, hvis tapagtige Frugt leverer det hyppig som Strøpulver brugte „Hexemeel" (semen lycopodii), var den første i Sandhed skjønne Træskikkelse, som Naturen skabte. Ved Siden af disse hæve sig plumpe, ikke mindre store Sigillarier og smekkre bladløse Kalemiter med stribede Stammer, som hist og her ogsaa udelukkende synes at have dannet Skoven, og hvis Grupper synes at have frembudt samme Skue som de luftige sirlige Bambusbuske, som nu i alle tropiske Egne tage saa levende en Andeel i Skovenes Dannelse. I Skyggen af dette majestætiske Skovtempel stod en yppig Underskov i frodig Væxt og en ikke mindre yppig urteagtig Plantevæxt i tætteste Masse groede frem af den moseagtige vaade Jordbund, der vrimlede af Vandpytter og utallige smaa Bække. Denne lavere Vegetation bestod især af Regnfang af mangfoldig og tildeels høist elegant Skikkelse.

Men saa skjønne, saa imponerende disse Skove end have været, saa ville de dog ikke have formaaet at oplive et menneskeligt Sind. Endnu smykkede ingen farvet Blomst de utallige Grene og Bladbundter, endnu hang der ingen Næring ydende saftig Frugt paa Træer-

nes Grene, endnu ikke oplivede nogen munter Fuglestemme, noget surrende Insect det tætte Bladtag eller det yppige Plantetæppe, thi endnu var der intet Landdyr til, endnu indskrænkede den dyriske Skabning sig til et Hav af levende Orme, Bløddyr, Krebs og Fiske. Et eensformigt Grønt, om ikke Brunt, skuede Øiet hvorhen det monne vende sig, og Intet afbrød den uhyggelige Stilhed i den livløse Skov undtagen Vindens Naslen i Træernes Top eller Braget af en omstyrtende Stamme eller nedfaldende Green af et uddødt Træ. Solens rødlige Lys faldt kun sparsomt igjennem de tætsammenslyngede Toppe af Kæmpetræerne, og en qvalm Hede opfyldte uafladelig de fugtige, mørke Haller i den stumme Skov!

(Fortsættes.)

Dampmaskinen og dens vigtigste Anvendelser.

(Sluttes.)

Omendskjøndt Dampcylinderen med sit Stempel kan betragtes som den første og væsentligste Deel af Dampmaskinen, saa er det dog klart, at en Mængde andre Dele maae føjes til for at indrette en virkelig Dampmaskine.

Den ene af disse Dele tjener til Dampens Udvikling, den anden til Dampens Anvendelse. Den sidste udgjør Dampmaskinen i mere indskrænket Betydning.

Dampudviklingsapparatet, der sædvanligt findes i et særeget Rum, bestaaer af to Hovedbdele, Kjedlen og Ovnen.

Den første maa have tilstrækkelig Størrelse og Styrke, og maa tillige være saaledes indrettet, at den vedvarende kan forsynes med Vand, og undertiden tømmes for at renses, eller, naar Omstændighederne fordre det, udbedres. Man maa endvidere kunne iagttage hvor højt Vandet staaer i Kjedlen, hvor varmt det er og hvor stort Damptryk man har. Dampen der skal strømme i Cylinderen maa i Nødstilfælde kunne ledes ud i den atmosphæriske Luft. — Ovnen maa være ildfast, og fremfor alt være indrettet saaledes at man faaer den størst mulige Mængde Damp udviklet af en vis Mængde Kul eller Træ. Brændselet maa forbrænde fuldkomment og Varmen afbenyttes paa den hensigtsmæssigste Maade; der maa være stærkt Træk og en høj Skorsteen. Tillige maa Ildens Styrke kunne behersked saaledes, at Dampudviklingen svarer til det vexlende Forbrug.

Det er tillige ønskeligt at saamange af disse Fordringer som muligt tilfredsstilles af selve Maskinen, eller at den selv besørger dem.

Den egenlige Dampmaskine udfordrer foruden Cylinderen et Apparat, ved hvilket Dampen i Cylinderen kan blive tilstrækkeligt fordelt. Dampen maa endvidere ikke alene kunne indstrømme eller undvige let, men man maa ogsaa kunne afpasse dens Mængde og Hastighed saa nøje som muligt.

Maskinen maa tillige paa det punkligste kunne udføre det hele kunstige Arbejde med Haner og Klappe. Dampcylinderen maa foroven og forneden være vel lukket. Stemplets Beklædning maa være varigt og damptæt, og derhos foraarsage den mindst mulige Gnidning.

For at forvandle Stemplets retlinede op- og nedgaaende Bevægelse til en kredsformig, er almindeligviis en stor Vægtstang nødvendig tilligemed en Krumtap. Et stort Svinghjul tjener til at udjevne de ved Krumtappen foraarsagede Ujevnheder i Bevægelsen.

Skal endeligt den undvigende Damp fortættes, som sædvanligt er Tilfældet, maa ikke alene et eget Apparat anbringes, men en Pumpe maa tillige bestandigt føre koldt Vand til Fortætteren, og en anden, en Art Luftpumpe, maa igjen bortskaffe Vandet fra Fortætteren. - Maskinen maa saaledes sætte tre Pumpestange i Bevægelse, nemlig foruden de to sidstnævnte, tillige dem der forsyner Kjedlen med Vand.

Dette er ialmindelighed de væsentligste Dele, som høre til en Dampmaskine. I en fuldstændig Beskrivelse af de forskjellige Maskiner maatte imidlertid anføres en Mængde andre Indretninger, som her maa forbigaaes, da Hensigten kun er at gjøre Maskinens Hovedtræk anskuelige; og vi ville for at naae

dette Maal fortrinsvis betragte Indretningen af en Maskine af Watt og Boulton.

Dampen bliver udviklet i den store Kjeddel A (Fig. 5), og stiger derfra gjennem Hovedrøret B ind i det Dampcylinderen omgivende Hylster C.

En Klap tillader den herfra gjennem Røret a Indgang i Rummet D. I dette halvcylindriske Rum bevæges ved Hjælp af Stangen c en egen Art Ventil (Hane), saaledes at Dampen ved Hjælp heraf afvexlende føres gjennem Rørene b og d over eller under Stemplet.

Bevægelsen af Stemplet og dets Stang E sætter Vægtstangen F i Bevægelse, og ved dennes anden Arm bevæges atter Stangen G, der igjen leder Bevægelsen gjennem Armen H til Hjulaxen e, der følgeligt omdrejes. Paa denne Axe sidder Tandhjulet I, som griber ind i et Drev og derved sætter Axen f i Bevægelse, paa hvilken Svinghjulet K er anbragt for at gjøre alle disse Bevægelser saa eensformige som muligt.

Stempelstangen E er ikke befæstet umiddelbart paa Enden af F, men paa et parallelogram-lignende Apparat ved g, hvorved bevirkes at denne Stang bevæges uden Slingring i en fuldkommen lodret Linie. Hylsteret h fyldes med Værk, der er gjennemtrukket med Talg, som forhindrer Dampen fra at undvige.

Eftersom Dampen har virket over eller under Stemplet maa den fortættes og et lufttomt Rum frembringes. Til den Ende bevirker det nævnte Ventil i D afvexlende Forbindelse mellem Cylinderens øvre eller nedre Deel og Fortætteren R gjennem Røret Q. Fortætteren er et lukket Rum, der bestandigt modtager koldt Vand. En Hane, som man vilkaarlig kan stille, tjener til at regulere den indstrømmende Vandmængde. For at der imidlertid kan erholdes et muligst lufttomt Rum i Fortætteren maa ikke alene Vandet bortskaffes, naar Dampens Fortætning er tilendebragt, men ogsaa den Luft, der bestandigt dannes under Fortætningen. Dette skeer ved Hjælp af en Luftpumpe S, der staaer i Forbindelse med Fortætteren. Denne Pumpe sættes i Bevægelse af den ved Vægtstangen F befæstede Pumpestang L. Det ved denne Pumpe bortskaffede varme Fortætningsvand flyder ud i en Beholder, i hvilken en anden Pumpe, Vandpumpen i, staaer. Denne er en sædvanlig Trykpumpe, der kan hæve en tilstrækkelig Mængde af dette lunkede Vand, og fører det gjennem Røret N og Forsyningsrøret O til Kjedlen for at erstatte det her fordampede Vand. M er denne Pumpes Stang.

Vægtstangen F sætter endnu en tredie Stang P i Bevægelse, hvilken fører til en Pumpe der forsyner Fortætteren med koldt Vand fra en Brønd eller anden Vandbeholder. Vandet flyder fra Pumpen gjennem et Rør til en stor Beholder U, og fra denne i en saadan Mængde, som Hanen m tillader, der indstilles ved m', ind i Fortætteren R.

Vægtstangen sætter saaledes tre Pumper i Bevægelse, hvilke selv afhjælpe Maskinens Trang.

To andre Indretninger, der staae i Maskinens Tjeneste, udgaae fra Axerne e og f. Paa den første (e) er nemlig anbragt en rund Skive saaledes at dens Centrum ikke falder sammen med Axens Centrum, hvilken kaldes en excentrisk Skive, og som bevirker en Frem- og Tilbagegaaen af Stangen n. Herved fremkaldes atter en Bevægelse i Vinkelvægtstangen o, og denne virker da gjennem cc paa Ventilet i D. Man seer altsaa at enhver Ombrejning af Axen e foranlediger en Op- og Nedgang af Stemplet, og denne Virkning bliver paany Aarsag til den næste Bevægelse af Stemplet.

Paa den anden Axe f er befæstet et Tandhjul p i hvilket et andet, q, griber ind. Samtidigt med det Sidstes Axe omdrejes den saakaldte Moderateur eller det koniske Pendul V. Jo hurtigere Maskinen og altsaa ogsaa q's Axe gaaer, desto mere fjerne sig ifølge Centrifugalkraften de to Kugler, der ere befæstede paa Enden af de sexformede, hinanden krydsende Stænger. Ved denne Fjerning forandres imidlertid Stillingen af Ringen r, der herved hæves ivejret. Denne Ring virker atter gjennem en lang Vinkel s paa Klappen t, der ved Ringens opadgaaende Bevægelse bestandigt lukkes mere og derved forhindrer Dampen fra at strømme i for stor Mængde ind i Cylinderen. Ved denne sindrige Indretning sørger Maskinen selv for at tilvejebringe en eensformig Gang, idet Dam-

pen for en Deel afspærres naar Bevægelsen bliver for hurtig, og omvendt indlades mere Damp i Cylinderen naar Bevægelsen bliver for langsom.

Historiske Skildringer.

Assyrerne.

Ninus og Semiramis.

Landets ualmindelige Frugtbarhed, imellem Euphrat og Tigris, havde hidlokket mange Mennesker. Men de kunde ikke alle forblive sammen; thi — som Bibelen fortæller — da de vilde bygge en stor Stad med et himmelhøit Taarn, som skuede vidt ud over Sletten, forvirredes deres Sprog, og Staden fik Navnet Babylon eller Babel, d. e. Forvirring.

En tapper Kriger, ved Navn Ninus, erobrede Babylon og de tilgrændsende Lande. Da han nu belæsset med rigt Bytte var vendt hjem fra sine seierrige Tog, vilde han ogsaa have en Residentsstad, som var ham værdig. Han valgte dertil en liden Stad ved Tigris, og byggede den ved Hjælp af de mange Tusinde Overvundne saa stor, at den nye Stad efter Sagnet havde tolv Mile i Omkreds. Og stor maa den have været, thi Propheten Jonas fortæller om den, at der har alene været 120,000 Børn i samme, og det saa smaa, at de ikke kunde kjende den høire Haand fra den venstre. Hvilket Antal Mennesker maa det ikke have været, naar man nu regner de Voxne dertil! Hvor smaa maa da vore største Stæder, Paris og London synes! En eneste saadan Stad kunde alene gjælde for et særskilt Rige. Men af Kæmpestaden er der ikke blevet andet tilbage end en Høi og en Landsby, ved Navn Nunia.

Men efter Opbyggelsen af denne Stad blev den rastløse Ninus ikke hjemme i sin skjønne Residentsstad, men drog videre ud imod Østen indtil den faste Stad Baktra. Her lærte han et Fruentimmer at kjende, som var ligesaa skjøn som klog, og hed Semiramis. Der gik det Sagn om hende, at hun var en Datter af en Gudinde, som havde sat hende ud strax efter hendes Fødsel; men derpaa havde Duer bragt hende Næring og opvarmet hende under deres Vinger. Denne vidunderlige Qvinde gav Ninus et Middel ihænde, hvorledes han kunde betvinge Staden, hvis Beleiring opholdt ham. Det lykkedes, og Glæden over Seieren saavelsom Semiramis's Skjønhed og Klogskab henrev Kongen saaledes, at han udvalgte hende til sin Gemalinde.

Efter Ninus's Død herskede Semiramis som Formynder for hendes Søn Ninyas. Hun foresatte sig endnu at overgaae sin Mands Berømmelse. Saaledes som han byggede Ninive saaledes byggede hun Babylon saa stor, og forskjønnede den med saadan Pragt, at Efterretningerne herom grændse til det Utrolige. Byen var en stor Firkant og havde over 14 Mil i Omkreds. Murene vare saa høie som Taarne og saa brede at sex Vogne kunde kjøre ved Siden af hinanden paa dem. Paa hver Side af Muren var der 25 Kobberporte. Midt igjennem Staden flød Euphrat, hvis tvende Bredder ligeledes vare indfattede med en høi tyk Muur. I Midten var der en 30 Fod bred Bro med to skjønne Paladser ved hver Ende. Ethvert af disse Paladser bar paa hvælvede og høitoptaarnede Terrasser de yndigste Haver, som syntes som ved Tryllekraft at svæve frit i Luften med deres duftende Blomster og skyggefulde Træer. Disse vidunderlige luftige Anlæg kaldte man Semiramis's svævende Haver, og regnede dem til Verdens syv Underværker. Paa Broens østlige Side hævede Belustaarnet sig op imod Skyerne. Dette var et rigt smykket Tempel, paa hvis Spidse der stod en colossal Billedstøtte af den her dyrkede Solgud, Belus, som fra sit høie Udkig beherskede hele Egnen. Taarnet var 60 Fod høit, altsaa høiere end det høieste Taarn, man nu kjender.

Men ikke alene i Babylon men overalt, hvor Semiramis kom frem, maatte nye Stæder og Paladser og forbausende Anlæg forevige den store Dronnings Navn. Og ligesom hun havde overgaaet sin Mand i Bygningskunsten, saaledes vilde hun ogsaa overgaae ham i Krigsbedrifter. I Spidsen for en stor Hær gjennembrog hun i hurtig Seiers-

flugt Asiens Lande, og betvang de endnu ikke underkuede Folkeslag. Det assyriske Rige strækkede sig snart fra Middelhavet indtil Indus, og fra det sorte Hav til det arabiske Hav. Kun et Folk i Østen, Indierne, vare uafhængige af Assyrierne. Det Land, som disse beboede, skulde være det største og skjønneste, og bidhen drog nu Dronningen med en mægtig Hær. Allerede var hun trængt seierrig over Grændsefloden Indus ind i Landets Indre, da hun pludselig stødte paa en stor Hær, hvis blotte Syn forskrækkede hende. I Spidsen af samme stod en Række Elephanter, som ikke alene bare hele Taarne fulde af Krigere paa deres Rygge, men ogsaa nedsloge Alt med deres Snabler, og med deres Fødder nedtraadte Alt, hvad der kom dem iveien. Allerede ved Synet af dem bleve Hestene skye. Asiens stolte Beherskerinde vilde ikke staae tilbage for Indierne. Da hun selv ikke havde en eneste Elephant, lod hun sig gjøre et stort Antal. Hun lod nemlig slagte mange tusinde Bøffeloxer, og lod Huderne af dem berede saaledes, at de saae elephantagtige ud, og bedækkede dermed ligesaamange Kameler, paa hvilke bevæbnede Mænd satte sig. Disse kunstige Elephanter stillede hun i Spidsen. Indierne bleve i Begyndelsen bange ved Synet af saamange Elephanter, og trak sig ilsomt tilbage. Men snart erfarede de Listen ved Overløbere. Da fattede de Mod paany, og gjorde et rasende Angreb. Kamelerne rendte skye tilbage og bragte Alt i Forvirring. Den assyriske Hær flygtede, mange Mænd bleve dræbte, Semiramis selv reddede sig kun ved en skyndsom Flugt. Med en lille Hob kom hun beskjæmmet tilbage til sit Land.

Snart derefter opstod der et Oprør iblandt hendes eget Folk. Hun sad just og lod sit Haar flette, da Efterretningen derom blev overbragt hende. Hun sprang ud, og styrtede sig med flyvende Haar midt imellem Banden. Synet af den opbragte Dronning stillede strax Oprøret og bragte Folkene til Rolighed. Til Minde herom blev hendes Billedstøtte opreist i den Skikkelse, hvori hun havde vist sig for Oprørerne.

Da hun følte at hendes Ende nærmede sig, overgav hun Herredømmet til Ninyas. Selv unddrog hun sig alle Menneskers Aasyn, som om hun var bleven henflyttet iblandt Guderne. Hun fløi, som Fabelen fortæller, i en Dues Skikkelse op imod Himlen.

Men hendes Efterfølger Ninyas var meget qvindagtig og regjerede saa slet, at man almindeligen ønskede Semiramis tilbage. Han indesluttede sig i Paladset med sine Koner, og skammede sig saameget for Mænd, at han slet ikke lod sig see af dem. De fleste af hans Efterfølgere lignede ham, saa at deres Navne ikke engang ere fundet værdige til at optegnes. Den sidste af disse blødagtige Vellystninge var Sardanapel.

Sardanapel (895 Aar f. Chr.) og Arbaces.

Sardanapel overgik alle sine Forgængere i Sletheb. Hans Navn er bleven et Spottenavn for alle forvorpne Vellystninge. Om Regjeringen bekymrede denne Konge sig slet ikke; denne møisommelige Forretning overlod han til Andre. Selv indelukkede han sig i Borgen med sine Fruentimmer, legede med dem, spandt ogsaa Uld med dem. Han pyntede og sminkede sig paa Qvindemaneer og bar endog en Fruentimmerkjole. I denne qvindlige Dragt traf engang Arbaces, Statholderen i Medien, ham. Dette Syn oprørte ham. Han fortalte det til sine Soldater, forbandt sig med endnu to andre Feltherrer, og stiftede en Sammensværgelse imod den uværdige Konge. Da Sardanapel erholdt Efterretning herom, krøb han i Skjul i sit Palads. Men da han ikke troede sig sikker i nogen Krog, saa fattede han en fortvivlet Beslutning: han kom frem og vilde vove et Slag. Da alle Oprørerne endnu ikke vare samlede, faldt han over en lille Flok af dem, og slog dem virkelig paa Flugten med sin Hær. Herover blev han næsten ude af sig selv af Glæde. Han gav det ene Gjæstebud efter det andet, og det ene var kosteligere end det andet. Hans hele Hær maatte med til Gjæstebud og være lystig.

Denne Jubel erfarede Arbaces og faldt ved Nattetider over den svælgende Leir. De der endnu reddede sig, indesluttede sig med Kongen i den faste Stad Ninive. Til Ulykke traadte den rivende Flod Tigris over sine Bredder, og ødelagde en Deel af Bymuren. Arbaces var i Anmarsch; da faldt den feige

Konge i Dødsangst, stak selv Ild paa sit Palads, og indebrændte sig med sine Koner og Skatte. Arbaces tog Riget i Besiddelse, thi den anden Feltherre, Belesys, Statholder i Babylonien, udbad sig blot Asken af det brændte Palads. Vistnok var der endnu mange Skatte skjulte deri.

Det sorte Hav.

(Fortsat).

Nordkysten.

Imellem Kiliamundingen og Odessa falder Dniester ved tvende Udløb i det sorte Hav. Dniesterbugten er fem og en halv Miil lang og halvanden Miil bred, paa det smalleste Sted, mellem Akerman og Slarov-Goroditscha, kun 5/8 Miil bred. Akerman er en befæstet Stad nærved Dniestermundingens høire Bred, omtrent fire Mile sydvestlig for Odessa, og har 26,000 Indbyggere. Den ligger ved Foden af en Klippe, paa hvis Tinde der er anlagt et Citadel. Den til Havet og Dniester grændsende Deel af Staden bliver forsvaret af en stærk Muur, Landsiden af dybe Grave. Havnen er god og bliver oplivet ved en udbredt Handel med Salt og Fiske fra den nærliggende Sø. Historisk mærkværdig er Akerman ved det Forlig, som her blev sluttet imellem Rusland og Tyrkiet i September 1826, og som gjorde Fyrstendømmerne Wallachiet og Moldau uafhængige af Porten og stillede dem under Ruslands Protectorat.

Odessa, Ruslands betydeligste Handelsplads ved det sorte Hav, hvorhen Dniester, Bug og Dnieper føre Raaprodukterne fra hele den sydlige Halvdeel af det europæiske Rusland, ligger amphitheatralsk paa en temmelig høi Steppeplateau tæt ved Havet. En smuk anlagt, 200 Trin Kjæmpetrappe, under hvilken Vogne bekvemt kunne kjøre igjennem, fører ned til Stranden. Fra den sædvanlige Vognbefordring kommer man fra begge Sider af Staden ad to dybe gjennemskaarne Dalveie til Havet, hvilke, da de ere de eneste Veie for Varer til Havnen, næsten altid ere stærkt besærdede. Tvende med Brystværn forsynede og af Batterier forsvarede Møller adskille Rheden paa den høire Side af Staden fra Quarantainehavnen, tilvenstre for Krigs og Praktikahavnen. I den første, hvor alle ikke-russisske Krigsskibe gaae for Anker, kunne 300 Skibe finde Plads. Indseilingen er bekvem, Ankergrunden god, men for Skibe af stor Drægtighed ikke dyb nok. I Krigshavnen ligge fordetmeste 10—12 mindre Krigsskibe, bestemte til at krydse ved de nærliggende Kyster, samt de russisske Skibe, som, kommende fra russisske Havne, ikke behøve at underkaste sig Quarantaine. Denne Krigshavn og ikke den ved Rheden derfra adskilte Quarantainehavn er i den sidste Tid bleven bombarderet af den fransk-engelske Flaade. Rheden er meget stor og i det Hele taget meget sikker; dog ikke tilstrækkelig beskyttet mod Sydostvinden. Paa den sidste Pynt af Havnen, tilvenstre for Rheden ligger Citadellet og Lazarethet; Staden er befæstet, og imellem den og Havnen hæver sig en Række Caserner, som, sete fra Havet, tage sig meget godt ud. Odessa er regelmæssig bygget og den lange og smukke Terrasse, som behersker Havet, er heelt omsluttet af pragtfulde og storartede Huse. Omgivet af smukke Anlæg staaer Malmstatuen af Hertugen af Richelieu, som har gjort sig meget fortjent af denne Stad. Odessa er uden Hensyn en blomstrende Handelsstad, fornemlig siden den i Aaret 1817 blev erklæret for en Krigshavn. I Aaret 1810 havde den kun 8,000 Indbyggere, nu tæller den flere end 90,000, hvortil endnu kommer 30,000 Udlændinge og Søfolk samt 11,000 Arbeidere fra de storrussisske og vestlige Provindser, som fordetmeste om Vinteren vende tilbage til Hjemmet. Trods dette er Staden, da alle Bygningsforetagender ere anlagte og udførte i en meget storartet Maalestok, dog, med Undtagelse af Havnen ikke meget livlig. Antallet af de aarlig indkommende Skibe beløber sig nu i Gjennemsnit til 2000, medens der i 1836 kun ankom 1253 og afgik 1221. Hele Omsætningen bliver meget forskjellig angivet fra 50—80 Million Rdlr.; Indførselen heraf beløber sig kun til en Tredie-deel. Udførselen bestaaer navnlig af Hvede, Talg, Hørfrø, Læder, Reb, Smør, Kaviar m. v. En Groshandelen er næsten udelukkende i Hænderne paa udenlandske Huse, Italienere, Tyd-

skere, Englændere og Grækere; Russerne ere Detailhandlere, Haandværkere og Embedsmænd.

Odessas Beliggenhed paa en Høislette over Havet udsætter den aldeles for alle Vinde. Vinteren er meget streng, Sommeren meget varm, og den megen Støv af den fine Kalksteen, hvorpaa Staden hviler, er i høi Grad utaalelig, og frembringer hyppige og farlige Diensygdomme. Desforuden lider den af det store Onde, at Drikkevand saavel som Brændsel er yderst sjeldent; thi rundtom Staden udstrækker sig en øde træ- og vandløs Steppe lige til Kiew.

Paa det Sted, hvor nu Citadellet og Lazarethet staaer, hævede sig fordum en lille tyrkisk Fæstning, Hadschi Bey, som den russiske Admiral Ribas paa Potemkin's Befaling borttog. Keiserinde Catherina II. befalede, at anlægge her en Stad, som, ifølge et Raad af Akademiet i St. Petersborg, efter hvis Mening her tidligere havde staaet en Colonie, Odessus, erholdt Navnet Odessa. Efter Keiserindens Død forfaldt den i nogen Tid og først i Begyndelsen af dette Aarhundrede, da Hertugen af Richelieu blev Gouverneur, tog den et raskt Opsving, som kun i Aaret 1812 blev forstyrret af Pesten. Hertugen af Richelieu's Eftermand, Greven af Langeron fortsatte sin Forgængers Bestræbelser, og General Fyrst Woronzoff, som fra Aaret 1823 fulgte ham, virkede ligeledes i samme Hensigt.

Omtrent ni Mile fra Odessa ligger Staden Ortschakoff med Citadellet St. Nikolaus. Indseilingen i Dnieper og Bug mellem Ortschakoff og Kap Kilburun er kun en halv Miil bred og Farvandet desforuden ved en Sandbanke indskrænket til to Trediedele af den oprindelige Brede; indenfor bliver Bugten derimod halvanden Miil bred. Floden er sædvanlig fra December til Januar tilfrosset. Bug falder omtrent fire Mile østlig for Ortschakoff i Dnieper, og er ved Mundingen næsten 1 Miil bred og 3½ Favne dyb. Dens Løb er kredsformig og Bredderne meget farlige. Staden Cherson paa den nordlige Bred af Dnieper, driver en vigtig Handel til Odessa med de Varer, som samles fra det Indre navnlig med Uld og Korn; men siden Odessa blev en Frihavn, tabte den meget. Fyrst Potemkin har grundlagt denne Stad, og den store Admiralitetsbygning i Cherson og Forternes imponerende Vælde vise, at han har villet oprette en Hovedstation for Marinen. For nærværende Tid er Staden altfor stor til dens 20,000 Indvaanere, thi den tæller ikke mindre end 36,000 Huse.

Omtrent fire Mile fra Mundingen af Burg, der, hvor Floden Ingul forener sig med den, ligger paa den nordlige Bred Slikolagoff, hvor Værfterne til den russiske Krigsmarine for det sorte Hav befinde sig. Denne Stad har ligeledes Potemkin at takke for sin Grundlæggelse, og imponerer navnlig ved sine brede Gader, store frie Pladser og anseelige Bygninger, som dog kun i deres Ydre ligne Palaier, i det Indre derimod see ud som Hytter. Staden er ikke opført ganske efter dens oprindelige Plan og der, hvor der skulde have været hele Qvarterer, træffer man ofte kun enkelte Huse. Ved Dnieper erholder Slikolagoff til enhver Tid med Lethed det til Skibsbygning fornødne Materiale, som: Træ, Hamp og Tjære, og de her byggede Skibe kunne, selv om det er Tredækkere, siden Udseilingen er gjort dybere uhindret komme til Sebastopol for der at blive udrustede. Slikolagoff er ved sin Beliggenhed tilstrækkelig beskyttet.

Krim,

som strækker sig fra den sydlige Kyst af Rusland ind i det sorte Hav, er omtrent saa stor som Hannover, og har ikke flere end 200,000 Indbyggere. Den danner en Halvø, som staaer i Forbindelse med Taurien ved Strædet Perakok, der paa det smalleste Sted kun er 24,000 Fod bred. Mod Nord bliver Krim beskyllet af det donske Hav, mod Ost af det asowske, mod Syd og Vest af det sorte Hav. Saligir, den største Flod paa Halvøen, adskiller denne i tvende fra hinanden meget forskjellige Halvdele. Den nordlige Deel udgjør en uhyre Slette af Sand og Leerskiver, stærk blandet med Salt og med fremherskende Steppevegetation, hvorfor den ogsaa kun kan benyttes til Græsning. Den sydlige Deel er derimod meget bjergfuld og smykket med frugtbare, af herlige Skove gjennemskaarne Dale. Kysten af Krim er meget steil, undtagen ved Kaffa, hvor den sænker sig; den har flere Forbjerge, som hæve sig lodret over Havet.

Mod Nord og ved det asowske Hav viser Jordbunden sig i Almindelighed meget flad og ujevn.

Den nordlige Halvdeel af Krim er meget usund, navnlig i Nordenden af det dovne Hav, hvor ondartede Febre hyppigst forekomme, hvilke Udlændinge sjelden undgaae, den sydlige Deel derimod, som ved høie Bjerge er beskyttet mod Nordenvinden og som er tilgængelig for de forfriskende Søvinde sydfra, er sund. Klimatet er her mildt og ualmindelig frugtbart, og naar det om Vinteren undertiden fryser, saa skeer det kun i klart Veir, og Thermometret synker sjelden under otte Grader. Det Stræde, som adskiller Krim fra Taurien, bliver gjennemskaaret af en Jordvold med en dyb Grav foran, som der synes aldrig at være bleven færdig. I Midten af denne Vold ligger den af Tyrkerne anlagte og endnu for nærværende Tid i god Stand værende lille Fæstning Pawkop, som dog nu ikke længer er af nogen militairisk Vigtighed. Krims Befolkning bestaaer nemlig af Tartarer, fordetmeste høie og smukke Mennesker af en mørk Hudfarve. De ere Mahomedaner, lade deres Hoved rage og bære Turban. Deres Sæder minde om Oldtidens Simpelhed. De ere meget gjestfrie, men arbeide ikke gjerne. De leve tildeels af deres Hjorder og drive kun liden Agerdyrkning. Skjøndt enhver Familie er i Besiddelse af en skreven Koran og endskjøndt Børnene lære at læse og der i enhver Landsby befinder sig en Skole, saa ere Tartarerne dog meget uvidende. De græske Nybyggere, som for Størstedelen stamme fra Anatolien, vende i Regelen tilbage til deres Hjem, saasnart de have erhvervet sig en lille Formue. De leve i Landsbyer ved det asowske Hav, ere havesyge, gjerrige, trættekjære og udføre alleslags Forretninger, men ere slette Landoekonomer. Mændene have tildeels bibeholdt den græske Dragt og ere i Almindelighed meget stærke; Fruentimmerne klæde sig paa tyrkisk Viis og have nu og antaget Sløret. De tydske Nybyggere ere de flittigste og udfolde en betydelig Virksomhed i de Haandværk, som de udøve i Hovedstaden, samt drive Viinavl. Deres Boliger ere bedre indrettede end de andre Nybyggeres og enhver Landsby har sin egen Kirke.

Fra gammel Tid af var Krim beboet af Taurierne og hed derfor Taurien. Mod Slutningen af det 6te Aarhundrede f. Ch. F. satte Grækerne sig fast her og oprettede et Aarhundrede senere det lille Kongerige Bosporus, som efterhaanden udstrakte sig over hele Halvøen og senere kom under Mithridatus's Scepter. Efter dennes Omstyrtelse fra Tronen, hørte det til Romernes Rige, indtil Folkevandringen begyndte, længe før den gjorde sig frygtet i Europa, hvor Allemannerne, Gotherne, Sarmaterne og senere Ungrinerne ødelagte Halvøen. De sidstnævnte bleve fordrevne af Keiser Justinian, hvorefter Landet en Tid lang nød en sjelden Ro og Fred. I Begyndelsen af det syvende Aarhundrede bemægtigede Korsarerne sig Krim og ved Slutningen af det niende Aarhundrede blev den Skuepladsen for blodige Krige mellem Beherskerne af Konstantinopel og Rusland. Først 1237 erobrede Tartarerne under Anførsel af Nagau Landet. I Aaret 1261 satte Genueserne sig fast her og byggede Kaffa, hvorfra de udbredte deres Herredømme over hele Sydkysten, hvor endnu Ruiner af deres Fæstningsværker vække Forbauselse og Beundring; men i den sidste Fjerdedeel af det 14de Aarhundrede hidkaldte Tartarerne Tyrkerne, som i kort Tid ødelagde alle genuesiske Colonier og satte sig selv fast paa Øen, som de lode regjere af en Khan. Saaledes forbleve Forholdene i tre Aarhundreder, under hvilken Tid, da Tyrkerne ikke tilstedede nogetsomhelst europæisk Skib Adgang til det sorte Hav, Handelen paa Krim aldeles forfaldt. Men nu var Rusland bleven Tyrkens Nabo og gjorde snart sin Magt gjældende. Allerede 1737 faldt Lasny ind paa Krim og ødelagde flere end 1000 Landsbyer. I de følgende Aar blev Ødelæggelsen gjentaget og Krim tog nu Deel i alle Lidelser af Krigene mellem Rusland og Tyrkiet, indtil Katharina II. 1783 definitivt erobrede den og indlemmede den i det russiske Rige. Ved Freden 1791 indvilligede Porten i dens Afstaaelse. Ogsaa denne sidste Krig havde været en sand Ødelæggelseskrig; talrigt beboede og blomstrende Stæder vare forvandlede til Grushobe og næsten hele Befolkningen forsvandt. De nye Bebyggelser have kun meget ufuldkomment udfyldt disse Afbrydelser. Krim er politisk

indbeelt i Gouvernementerne Simpharopol, Feodosia, Kosloff og Parekop, som dog endnu udstrækkes over en Deel af Taurien. Hovedstaden Simpheropol i det Indre af Landet ved Saligir, er, afseet fra den frugtbare Dal ved Floden, omgiven af øde Stepper, og, som alle af Catharina II. byggede Stæder, storartet anlagt, men bestaaende af daarligt Materiale og har kun 8000 Indvaanere, hvoraf de 3000 ere Tartarer. Betydeligere er Karassu-Basar, en livlig Handelsstad, med et fuldkommen orientalsk Præg, og befolket med 15,000 Indvaanere, som næsten kun bestaae af Tartarer, Armenier og Karaiter. Paa Vestkysten af Krim ligger Eupatoria eller Kosloff, fordum en betydelig tartarisk Handelsstad, og endnu af betydelig Udstrækning, men som kun viser Øiet snevre og uregelmæssige Gader, halvforfaldne Mure vildvoxende Haver og elendige Hytter. Stadens Forfald hidrører navnligen derfra, at Freqventsen mere og mere centraliserer sig i Odessa, og at Kystskibsfarten finder en langt bedre Havn i Sebastopol, hvor Rheden ikke som her er aaben og farlig.

Som Odessa er det sydlige Ruslands Koffardihavn, saa er Sebastopol, beliggende næsten paa den sydvestlige Spidse af Krim, dets Krigshavn. En Arm af Havet trænger en Miil ind i Landet med en Brede af to tusinde Alen i Gjennemsnit, og en Dybde, som tillader de største Linieskibe at gaae for Anker tæt ved Land. Ingen farlige Klipper eller Dybder gjøre Farvandet usikkert. Indseilingen er ved hvilkensomhelst Vind, let og bliver forsvaret af anseelige Befæstninger. Denne Bugt danner Rheden, og paa dens sydlige Side ere fire andre Bugter, der tjene som Havne, og ere saa dybe som selve Rheden. Imellem to af disse Bugter ligger Staden Sebastopol, af Tartarerne Ak-Toar kaldet. Høiderne som omslutte Rheden, ere øde og blottede for al Vegetation; man seer intet uden nøgne Klipper og med Rette bærer Staden Navnet Ak-Toar (Hvidklippe). De symmetriske Gader slutte sig kun med Møie til det vanskelige Terrains steile Skrænter, og kun en en eneste Gade, som allerede i betydelig Høide gaaer langs med Krigshavnen, er noget bedre end de andre, og her staaer den smukke Cathedralkirke, den smagløse Admiralitetsbygning, nogle elegante Hoteller og Haver, hvor den ufordrivelige Støv ikke lader noget Grønt spire frem. Stiger man høiere saa finder man Haver med smaa Villaer, som bestandigen bliver pidskede af heftige Storme. Dog nyder man herfra en herlig Udsigt og kan med eet Blik overskue Havneanlæggene.

De fire Havne: Quarantainehavnen, Koffardihavnen, Krigshavnen og Reparationshavnen befinde sig paa den venstre Bred af Rheden; den første ved Indseilingen, de tre andre omtrent i Midten. Beskyttet mod Stormen ved høie Bredder frembyde de sidste en beqvem og sikker Ankergrund og blive forsvarede af stærke Batterier.

Det første Batteri, ved Indløbet i Rheden tilhøire, er Quarantainebatteriet tilvenstre for Havnen af samme Navn, det er opført af Jord og paa 100 Kanoner.

Paa den samme Side af Rheden paa Forbjerget tilhøire for Quarantainehavnen hæver sig et stjerneformigt, muret Fort med 101 Kanoner, hvoraf 50 vende Mundingerne mod Rheden.

Endnu længere mod Øst, paa Cap Alexander, staaer et andet Fort, kassematteret og creneleret, som det forrige, med 64 Kanoner.

Ved Indløbet til Krigshavnen paa St. Nicolaus befinder sig et Fort paa 190 Kanoner, ligeledes cassematteret og creneleret som de forrige. Af dets tvende Hovedfacer forsvarer den ene Rheden, den anden bestryger Krigshavnen i dens hele Udstrækning.

(Fortsættes.)

Tiflis.

Hovedstaden i den russiske Kaukasusprovinds Grusien, ligger ved Floden Kur, som her bliver seilbar. Den har over 4000, Huse og 30,000 fordetmeste christelige Indvaanere, hvortil endnu kommer omtrent hundrede mahomedanske Familier. De Christne høre deels til den armeniske deels til den gammelgræske Troesbekjendelse. Tiflis bestaaer af den gamle og den nye Stad. Den

første er slet og uregelmæssigt bygget, den sidste er, især siden 1796, opført igjen med større Regelmæssighed; kun ere Gaderne her, ligesom i den gamle By, ogsaa fordetmeste saa snevre, at de ikke kunne befares af nogen Vogn. De betydeligste Bygninger ere: den gamle Kathedralkirke, Fyrst Madelows Palads og det vidtløftige store Karavanseri. Tiflis er Residentsen for Generalgouverneuren over samtlige russiske Kaukasusprovindser, Sæde for en georgisk Patriarch og en armenisk Erkebiskop, og har 2 catholske, 20 armeniske, 15 græske Kirker, 8 Skoler, hvoriblandt Opdragelseshuset for unge Adelige og de offentlige Skoler for Børn af de dannede Stænder udmærke sig; to Bogtrykkerier; endvidere varme Bade, en Mynt, og Indvaanerne underholde Gevær-, Bomulds-, Uld-, Halvsilketøis- og Baandsfabrikker og drive en betydelig Handel, som førend den nuværende Krig udbredte sig mere og mere. Nær ved Staden paa et Bjerg ligger Fæstningen Heraklea, og siden 1819 er der i dens Omegn bleven anlagt fem Landsbyer af tydske Colonister. Navnet Tiflis skal være opstaaet af Thili varm. Byen blev iøvrigt opbygget Aar 455 af Kong Wochtang Gury Aslan, 1395 erobret af Mongolerne, i det sextende Aarhundrede beleiret af Tyrkerne, som her ofte bleve slagne af Perserne, og den 11te Septemher 1795 indtaget af Perserne. Den 26de September 1814 blev iøvrigt den i Gulistan imellem Rusland og Persien sluttede Fred, som overgav Grusien vedvarende i Ruslands Hænder, her ratificeret.

Folket og dets Videnskabsmænd.

En Samtale mellem en Student og en Bonde.

Af C. Ørsted.

Mængden seer i hver en Himlens Stjerne
Kun en Lysprik paa det hvalte Blaae;
Store Stavnes Glands fra Tider fjerne
Den paa lige Viis for Øiet staae.

Dog har Ret den Ringe til at skue
Op mod Stjernen med den rene Glands;
Dog har Ret hans Hjerte til at lue,
Ved et Hædermindes fjerne Krands.

Danmark blandt din Fortids Navne straaler
Tyge Brahes for den hele Jord,
Paa dens Kreds, hvor Nogen Himlen maaler,
Seer han Navnet lysende fra Nord.

Skal dit Folk da stedse kun fornemme,
Gjennem dunkle Sagn hans gamle Ny?
Skal hans Minde det tilsidst forglemme,
Som et virkningsløst hensvundet Gny?

Tør til Menigmand vi frit ei sige:
Stjernen, som Du seer paa Himlen staae,
Er en Sol som spreder Straaler rige
Over Kloder, der omkring den gaae?

Lad kun Ord om Tyge Brahe lyde
Frit og aabent til den ringe Mand.
Stol derpaa, Alt vil hans Hjerte fryde,
Som har Ære bragt hans Fødeland.

Bonden. Velkommen herud til os i vor Afkrog. Jeg glæder mig mere, end De let tænker, hvergang jeg seer Dem her; thi De taler saa jevnt med os Bønder, som om De var vor Ligemand, og dertil lærer man altid saa meget af Dem. Jeg mindes endnu, hvor mange Oplysninger De gav mig sidst om Alt, hvad jeg spurgte Dem om; jeg tænker at De vil være ligesaa god dennegang.

Studenten. Min kjære Ven! De giver mig formegen Ros; men hvad jeg kan gjøre for at fortjene den, det vil jeg gjerne.

Bonden. Jeg har læst Adskilligt om, at man vil opreise et prægtigt Æreminde for Tyge Brahe. Det synes jeg nu ganske vel om; thi jeg har altid hørt, at han var en Mand, som havde gjort sine Landsmænd stor Ære. Men nu har jeg siden læst endeel derom i adskillige Blade og det har været mig for høilærdt, at jeg ikke ret vidste, hvad jeg skulde tænke derom; saameget har jeg dog kunnet mærke, at den Sag skulde være for høi for Menigmand. Det kan jeg nu ikke troe, at De vil holde med; thi jeg har altid mærket, at De ikke anseer Menigmand for at være saa dum endda, og at De godt har seet, at der findes Mange blandt os som

baade vil og kan troe Noget, naar man kun vil tale saaledes til os, at vi kan forstaae det.

Studenten. Jeg tænker, at de Forfattere, som De sigter til, ikke have meent de oplystere Almuesmænd, men den ganske raa og uvidende Mængde.

Bonden. Ja, det tænkte jeg ogsaa først; men saa tykkedes mig dog ikke rimeligt, at man kunde forlange, at intet offentligt Hædersminde skulde sættes for Nogen, uden at Enhver, om han ogsaa var nok saa uvidende, skulde kjende ham. Men det være nu som det vil; nu har al det kløgtige Snak forvirret mig, og jeg vilde gjerne vide saa godt Beskeed med denne Sag, som min Fatteevne tillader; saa at jeg ogsaa kunde sige et fornuftigt Ord til mine Venner derom. Forleden hørte jeg Nogen sige: det var jo kun en Stjernekiger; er det værd at gjøre saameget Væsen af saadan En? Mig synes vel, at de godt Folk talte høit om Noget, som de ikke forstod, og jeg havde havt Lyst til at svare dem; men jeg mærkede nok, at jeg selv var altfor ukyndig dertil.

Studenten. Nu velan, skal vi lade som om vi havde saadanne overmodige Karle for os, og give os i Snak med dem. Paa denne Maade vil det allerletteligst give sig, hvad der kan være at svare paa saadan Tale.

Bonden. Ja, det synes mig overmaade godt om.

Studenten. Nu lader jeg da, som vi tale med disse Andre; men vi vil ikke gjøre Talen langtrukken med at sige saadanne Ord som: nu sige vi, saa sige de; men vi vil for Nemheds Skyld sige Vi, De foran hver Tiltale og Svar.

Bonden. Det er godt, det kunde jeg agsaa mangen Gang bruge, naar jeg fortæller, hvad der er bleven talt om. Men mig synes, at De ikke skulde sige Vi, men Jeg, i deres eget Navn; thi den anden Jeg har her ikke Noget at sige.

Studenten. De staaer dog paa min Side. Desuden kan jeg saa ogsaa tænke, at jeg taler tildeels i de Mænds Navn, af hvem jeg har lært det meste af det, jeg siger. Jeg begynder da.

Vi. Veed i godt Folk vel, hvad en Stjernekiger har at bestille.

De. Ja, han skriver Almanakker.

Vi. Hvordan tænker I vel, at det gik til, førend Menneskene havde Almanakker.

De. Det har man vel altid havt.

Vi. Nei deri tage I storligen Feil. Jeg vil ikke tale om, at det kun er fire hundrede Aar siden, man fandt paa at trykke Bøger, hvorved det siden blev muligt, at hver Mand, som vilde koste nogle Skilling derpaa, kunde have sin Almanak i Huset; men gaae vi nogle tusinde Aar længere tilbage i Tiden, havde man heller ingen skreven Almanak, fordi den Kunst at skrive ikke var opfunden.

De. Ja, det have vi aldrig tænkt paa. Saa havde man vel dengang heller ingen Stjernekigere.

Vi. Jo; der fandtes ogsaa dengang Mænd, som med stor Opmærksomhed betragtede Himmelens Løb, og I kan troe, at de blev søgte og høit agtede af Alle.

De. Ja, Folk var vel sagtens nysgjerrige, ligesom de er endnu.

Vi. Sikkert; men det var dog vel ikke den bare Nysgjerrighed, som drev dem til at spørge: naar har vi Jevndøgn, naar den længste Dag, naar har vi den korteste? Betænker dog at naar Ingen lægger Mærke til Himlens Løb, kan man ikke vide forud, hvorlænge der er til hver Aarstid, og at man skal have ondt ved at iagttage den rette Tid til at saa eller foretage noget Andet, som hører til at dyrke Jorden. Nutildags kan vistnok en Mand, som ingen Almanak har, see efter, hvad Tid Andre begynde deres Markarbeider; men naar Ingen veed det, har de ikke denne Hjelp.

De. Men saa maa det ogsaa have staaet slemt til, da man ingen trykte Almanakker havde; thi saa var der maaskee mangent Sogn, hvor man ikke engang havde en skreven.

Vi. Det er sandt; men have I vel Lyst til at vide, hvordan det da gik til.

De. Ja, det gad vi vel vide.

Vi. I gamle Dage, da vi vare katholske og tilbade Helgene, havde man langt flere Høitidsdage, der holdtes paa bestemte Dage af Aaret, end vi nu have, som Helligtrekonger, Mariæ Bebudelse, St. Hansdag, Michels Dag og mange andre. Om disse Festdage udgik der Anordninger fra Paven gjennem Erkebiskopper, Biskopper og andre høie Geist-

lige til Præsterne. Der blev dem sagt hvormange Maaneskifter der skulde forløbe fra een Fest til den anden, undertiden gav man dem vel ogsaa andre Himmelmærker. Landmændene toge saa disse Festdage til Mærkedage. De saakaldte bevægelige Festdage, som ikke falde paa nogen bestemt Maanedsdag, f. Ex. Paaske, Christi Himmelfart, Pintse, kunde ikke bruges paa samme Maade; men de bestemmes ligeledes efter Himmelmærker.

De. Men hvordan gik det til hermed, førend Christus blev født.

Vi. Da havde de ogsaa Festdage, som deres Præster og Øvrigheder fastsatte efter Himlens Løb. Men gaae vi langt tilbage i Tiden, til Menneskenes ældste Tilstand, da de Intet vidste om Himmelens Løb, da levede de af Jagd og Fiskeri og af de tilvoxende Træers og andre Planters enten Frugter eller Nødder.

De. Deraf skulde der da ikke Mange leve paa en lille Plads. Om der ogsaa kun var ti Mænd i vort Sogn, vilde de ikke finde nok til Føde, og endnu mindre forliges derom.

Vi. Det er sandt. Der levede ogsaa i den Tid kun faa Mennesker paa Jorden, og disse forligtes vistnok slet.

De. Hvordan kom de da til at dyrke Jorden?

Vi. Først lærte de paa deres Jagter at kjende saadanne Dyr, som let lode sig tæmme og føre til Nytte, især allesiags Hornqvæg; dem samlede de og opdrættede Yngel af dem. De drev dem vidt omkring i Landet, hvor der var Føde for dem at finde. Saaledes kunde de leve for en stor Deel af disse Dyrs Mælk og klæde sig med deres Skind. Ved at agte paa alt det der voxede omkring dem, kom de omsider til at udfinde Kornavlen. Det gik langsomt; men tilsidst søgte hver Mand en Strækning, som han kunde dyrke, og oprettede derpaa en Bolig efter de Tiders Leilighed.

De. Og nu behøvede man Stjernekigere.

Vi. Allerede længe før havde de klogeste Mænd givet Agt paa Himlens Løb, og fattet Noget deraf. Tro ikke, at man gav dem et saa underligt Navn som Stjernekigere; det er et slet Ord som Ukyndige have opfundet. Man kaldte dem dengang Vise; fordi de for det meste havde større Indsigter i alle Ting end Mængden; men nu kalder man dem Stjernekyndige eller med et Ord, som er hentet af Græsken, Astronomer; dog Navnet er det mindste: Hovedsagen er, at man behøvede Stjernekyndigheden, for at indrette Jordens Dyrkning, for at anordne Festdage og alle Slags offentlige Sammenkomster, kort, at man ogsaa i verdslig Betydning maa see op til Himlen for at indrette Sagerne vel paa Jorden.

De. Vi havde aldrig tænkt, at Verden skyldte de Stjernekyndige saameget.

Vi. Den skylder dem endnu langt mere.

De. Hvad kan det vel være.

Vi. Vi kan ikke nævne Alt paa eengang. Lad Søfarten være det første.

De. Da veed vi dog, at Matroserne ikke ere Stjernekyndige.

Vi. Ikke mere end I, som dog nu have indseet, at Stjernekyndigheden er kommen eders hele Stand til Nytte.

De. Det er sandt; men forklar os da Sagen.

Vi. Til at seile saa nær ved Land, at man enten seer Land den hele Tid eller dog veed, hvordan man skal styre, for snart at finde Land igjen, dertil behøves ingen Hjelp af Stjernekyndigheden; men naar man skal seile over store Havstrækninger, hvor man i hele Uger ikke seer Land, saa kan man ikke undvære den. Allerede i meget gamle Tider lode Sømændene sig lede af Stjernerne. Lidt efter lidt er man kommen videre, og nu har man Bøger og Regningsforskrifter og Redskaber til at maale Buer paa Himlen, som de Stjernekyndige have lært Sømændene at bruge, og som ingen Styrmand, der skal tjene paa lange Reiser, tør være ubekjendt med.

De. Det er sandt; vi have hørt Sømænd tale om saadant Noget.

Vi. Men de Stjernekyndige have endnu gjort baade Sømandsskabet og saa at sige alle Jordens Beboere en stor Tjeneste ved at vise, at Jorden er en Kugle og ved at udmaale dens Størrelse.

De. Vi have vel hørt i Skolen, at Jorden er en Kugle, men kunne vi ogsaa stole derpaa?

Vi. Intet er vissere. Vi ville ikke tale

vidtløftigt herom; det kan allerede give Eder Visshed nok, at man har gjort Kugler, hvorpaa alle Lande ere tegnede som paa Landkort, og at man kan reise Jorden rundt derefter. Alle Landkort ere ogsaa tegnede efter saadanne Beregninger. I har sikkert ogsaa hørt, at Jorden ofte er bleven omseilet. Kunde man vel have vovet paa saadant, naar ikke Stjernekyndigheden havde viist Veien.

De. Ja, det er sandt. Det havde vi aldrig tænkt paa. Men vi skulde jo høre flere Ting.

Vi. I har vel erfaret, at de Stjernekyndige kunde sige Sol- og Maaneformørkelser forud og det mange Aar, førend de skulle indtræffe.

De. Ja, men dette er da ikke til stor Nytte.

Vi. I skal faae at see, at det her endda ikke kommer saameget an paa Nytten; men Nytte er der dog. Veed I hvad Folk tænkte i Menneskeslægtens Barndom, naar de saae en Solformørkelse?

De. Ja, hvad skulde de vel tænke Andet, end at det vel gik snart forbi?

Vi. Ja, det tænke I nu fordi det er bleven sagt; men i hine Dage kom der en stor Skræk over Folk. De vidste ikke, hvad det var, der gik for sig, og ængstedes ved den Tanke, at Solen skulde gaae under, og hele Jorden synke ned i Mørke og Kulde.

De. Men nu ere vi klogere.

Vi. Ja vist, fordi det er sagt Eder. I have det ikke af Eder selv; men hvorfra I saa have det, kommer det dog fra først af fra de Stjernekyndige. Uden saadan Underretning skulde I ikke være klogere end de Vilde, som gjæstedes af Amerikas Opdager Christoffer Columbus. Da de viste sig gjenstridige mod ham, truede han dem med en Solformørkelse, som han havde forudberegnet. Disse Folk som slet ikke begreb dette, bleve meget forskrækkede, da de saae Formørkelsen komme; de fik de høieste Tanker om hans Indsigt og Magt og bønfaldt ham om at lade Formørkelsen ophøre. I gjetter let, at han lovede det, imod at de maatte love ham Lydighed.

De. Ja, ja; vi vil da ikke sige, at denne Kundskab er til ingen Nytte.

Vi. Deri gjør I vel. Men lægge I ikke Mærke til, at der er noget langt Høiere i saadanne Forudsigelser, end den Nytte, vi talte om?

De. Nei, siig os det.

Vi. Hvordan kan det vel gaae til, at Mennesker kunne sige saadanne Ting saa nøie forud, at de ikke engang feile et Minut i Klokkeslettet.

De. Vi begribe det ikke, det er forunderligt.

Vi. Men I forundrer Eder dog ikke over, at I selv kan sige, at Solen vil gaae ned iaften og staae op imorgen.

De. Nei; det veed vi.

Vi. Men det er dog en Forudsigelse.

De. Ja, men vi have seet, at det hver Dag skeer saaledes.

Vi. Det er da, at I have mærket, at Naturen følger ligesom en vis Forskrift, en vis Lov, — Gud har indrettet det saa, at Dag og Nat følge paa hinanden.

De. Ja, paa denne Maade kunne vi sige Meget forud; f. Ex. at Dagene længes fra Juletiden til St. Hansdag; at Maanen staaer sildigere og sildigere op hver Aften, naar den er i Aftagende; at der vil komme Frugt paa Træerne efter Blomstertiden.

Vi. Nu vel, vi kunne Alle sige noget forud om Tingene, naar vi kjende den Orden, som Skaberens Viisdom har foreskrevet dem.

De. Ja, saadan er det.

Vi. Men nu maae de Stjernekyndige da have lært langt Mere om den guddommelige Orden, end I nogensinde ville komme til at begribe.

De. Ja, de maae da være meget kløgtige.

Vi. Men der er endnu noget langt Mere deri, og det Noget, som vi ret maa glæde os ved!

De. Hvad er det?

Vi. At Gud har givet Mennesket Evner til at see saa Meget af de vise Love, hvorefter han har indrettet Alt.

De. Ja, det kan dog ikke hjelpe os Ulærde stort.

Vi. Har I da ikke af vor hele Samtale mærket, at Meget deraf kommer Eder til Gode, og værer forvissede om, at en stor Deel af det, som de Stjernekyndige have lært andre oplyste Mennesker om Verdens Stor-

hed og den guddommelige Lovgivning i Naturen, har bidraget til deres egen Dannelse; fordi det i al Stilhed er blevet optaget i de Mænds Kundskabsmasse der ved Skrifter eller Tale oplyse de Stænder, der ikke anvende saa megen Tid til at lære Videnskaberne som dem, der ene leve for disse.

De. Paa denne Maade maae vi da troe, at de Stjernekyndige ere de vigtigste Mænd i hele Verden.

Vi. Nei, det vilde værre en stor Overdrivelse; de Stjernekyndige ere vistnok ganske nødvendige Led i Videnskabsmændenes store, over al Verden udbredte Samfund: Verdens Oplysning og Menneskesamfundets Udvikling kunne aldeles ikke undvære dem; men de ere paa ingen Maade de eneste nødvendige Videnskabsmænd. For det første have alle de Mænd, som have anvendt deres Liv til at undersøge Naturen, paa utallige Maader bidraget saavel til Menneskenes Oplysning om den Storhed og Viisdom, Gud har aabenbaret i Verden, som til at opdage og udbrede usigeligt mange nyttige Ting, hvoraf vi nyde Godt i det daglige Liv. Men det er ikke blot Naturens Grandskere, som paa denne Maade have været Eders Læreres Lærere og derved eders Velgjørere; alle de Mænd, som have lært Verden Noget i Videnskaberne, have ligeledes gjort sig fortjente af Eder. I tænke maaskee mindst paa, at de, som have erhvervet sig store Kundskaber i lærde længst uddøde Sprog eller i de Sprog, som endnu tales i fremmede Lande, ikke blot have virket til Bedste for dem, som forstode at lære af dem; men ogsaa for de utallige Andre, som have godt af de Kundskaber og den Forstandens Forædling, som hine Mænds Bestræbelser have indført i Verden. Det samme gjelder om alle rette Videnskaber; de udbrede deres hemmelge Virkninger fra Kongeborg til Hytte: og, kun for at nævne Eet endnu blandt Mange, alle Videnskaber have hjulpet de Lærde til bedre at forstaae Bibelen, som jo er kommet til os fra fjerne Lande og er affattet i de hæbraiske og græske Sprog. Men hvad de Lærde selv have lært, deraf lader man Eder nyde Frugterne, for saavidt som I kunne modtage dem.

De. Alt det have vi ikke tænkt paa. Det klinger smukt nok. Vi kan endelig ikke sige Noget derimod.

Vi. Saa ganske have I vel neppe Ret, naar I sige, at I aldrig før have tænkt derpaa. I have tidt mærket noget Saadant; men ikke gjort Eder Rede derfor og endnu mindre overskuet Sagen i sin store Sammenhæng, og derfor svæve I endnu i et Slags Uvished, og vide ikke ret, hvad I skulle sige derom.

De. Ja, saaledes er det.

Vi. Lader os da besee Sagen lidt nærmere med hverandre. Ville I gjøre en Tankereise med os igjennem Tiden herfra og til de ældste Tider og tilbage igjen.

De. Det forstaae vi ikke ret; men kunne vi følge med, saa ville vi gjerne besee denne Sag nøiere.

Vi. O! Reisen er let; vi ville strax begynde den. Vi ville først nogle Øieblikke besee vor egen Tid. I have Alle oplevet store Forbedringer deri: I Agerdyrkningen have I jo selv ret været Vidner dertil; Haandværksarbeider gjøres for det meste bedre; Fabrikvarer forfærdiges lettere og faaes følgelig for langt billigere Priser; man reiser bedre og hurtigere; Underviisningsvæsenet er gaaet fremad; mange Love og Indretninger ere blevne forbedrede.

De. Alt dette er sandt.

Vi. Altsaa have I det bedre og vide mere end eders Fædre.

De. Det maa vel være saa.

Vi. Men i eders Fædres Tid skeete der ogsaa Forbedringer; saa at ogsaa de havde Fortrin for deres Fædre.

De. Det kan vel ikke nægtes.

Vi. Og atter maae vi sige om dem, at de vidste Mere og nøde flere af Livets Goder end deres Fædre.

De. Man skulde jo troe det; men vi have dog hørt, at det en Tid lang gik meget tilbage med vore Forfædre.

Vi. Nu og da er det skeet, undertiden er endog de fleste oplyste Riger i lange Tider gaaede tilbage; men naar Menneskene saa atter begyndte at gaae fremad, benyttede de al den Kundskab, som de fandt nedlagt i Fortidens Bøger, og saa gjorte de store Skridt fremad.

De. Ja, det er da troligt nok.

Vi. Veed I da nu, hvad der endelig kommer ud af alt dette?

De. Ikke saa lige. Sig os det.

Vi. I den Tid, som vi kalde den gamle, var Menneskeslægten ung, og i den allerældste var den i sin Barndom. Hensætte vi os nu med Tankerne i denne Menneskeslægtens Barndom, saa indsee vi let, at der dengang, som til enhver Tid, var Nogle, som vare snildere end de fleste Andre, og saadanne Mænd fandt paa nyttige og fornøielige Ting, som de Andre lærte af dem.

De. Det forstaaer sig.

Vi. Men af de Mennesker, som havde lært disse Ting, lærte deres Børn dem.

De. Det giver Fornuften.

Vi. Og da disse Børn vare blevne til Mænd, fandtes der atter snilde Hoveder, som gjorde nye Paafund, og saaledes vedblev Verden bestandigt at gaae fremad, naar ikke nu og da visse ulykkelige Tider indtraf, hvor man gik tilbage; men hvorefter man siden igjen indhentede det Forsømte.

De. Vel da. Verden gaaer i det Hele fremad. Det er begribeligt nok, at saadan er den gode Guds Huusholdning.

Vi. Men hvem var det nu, som hjalp Menneskeslægten saaledes fremad?

De. Det var jo de Snildeste, de Eftertænksomste, de bedst Oplærte.

Vi. Og de, som havde lært meest af Fortiden, maa vi vel kalde de Lærde, og forsaavidt de havde en grundig Videnskab i deres Fag, Videnskabsmændene.

De. Ja, saa er det.

Vi. Saa at de Lærde og Videnskabsmændene ere Menneskeslægtens Lærere og Velgjørere.

De. Naar vi ret betænker det, er det begribeligt nok. Medens vi arbeide for dem med at saae og høste og skove i vor Ansigtes Sved, arbeide de igjen for os.

Vi. Og give Eder langt mere, end I give dem.

De. Ja, det tør vi ikke nægte.

Vi. Deres Løn i Gods og Penge er kun liden imod det, de udrette; saa at det ikke er ubilligt, at vi lønne dem med nogen Ære.

De. Det gjøre vi ogsaa gjerne.

Vi. Og mon vi ikke have Grund til at glæde os, naar Nogen af vore Landsmænd kan sættes blandt disse Menneskeslægtens Lærere?

De. Sikkert. Ligesom hver af os er glad og stolt, naar der er Nogen af hans Slægt, som agtes og æres af Alle, saaledes maa ogsaa det hele Folk, ellers maatte man jo sige, at det ingen Følelse havde for Ære og Skam.

Vi. See! saaledes ere vi enige.

De. Men var Tyge Brahe en saadan Menneskeslægtens Lærer?

Vi. Ja, derom er hele Verden enig.

De. Men der har Nogen sagt os, at de Danske kun troer det, fordi de Fremmede sige det.

Vi. Lader Eder ikke Saadant binde paa Ærmet. Hans Konge, Frederik den Anden, der havde et ægte dansk Sind, understøttede ham i Sandhed kongeligt. Blandt Andet forlenede han ham med Øen Hveen og adskillige Godser, som indbragte betydeligt. Der byggede Tyge Brahe ved Hjelp af de store Indtægter, Kongen tilstod ham, sit Uranienborg og sit Stjerneborg, der bleve forsynede med alle de kostbarere Redskaber, som udfordredes til Himlens Jagttagelse. De fleste af disse Redskaber havde han selv udtænkt og bestyret deres Forfærdigelse. Der gik snart Ry af Hveen i alle Lande. Videlystne unge Mænd strømmede dertil fra alle Kanter. Konger og Fyrster besøgte ham. Det er sandt, at han efter denne Tid blev forfulgt af nogle fornemme Avindsmænd. Den ny Konge Christian den Fjerde, som dengang var meget ung, lod sig, trods al sin Snildhed, besnære af dem. De udmalede paa det stærkeste for ham Alt, hvad der kunde sætte Tyge Brahe i et ufordeelagtigt Lys, især hans Stolthed og den kostbare Maade, hvorpaa han lod alt det, der hørte til hans Videnskab udføre, og det lykkedes dem at faae Kongen til at oversee hans høie Fortjenester og ene at tænke paa Feil, som i Anklagerne vare vare hadefuldt overdrevne. Da den store Mand saae sig miskjendt og forfulgt, blev han vred og forlod sit Fødeland; men han ophørte derfor ikke at elske det. Der har heller aldrig hos os manglet paa Mænd, som af egen Indsigt kunde paaskjønne hans Værd. Vi kunde og-

saa med Stolthed sige, at han ikke er den eneste store Stjernekyndige vi have havt. Blandt disse har især Ole Rømer opsvunget sig til en høi Berømmelse. Han lærte de andre Stjernekyndige at maale Lysets Hastighed. I ville maaskee finde disse Ord ubegribelige; men naar I høre, at det var en stor og dybtskjult Sandhed, han opdagede, og at alle Sagkyndige i hele Verden ere enige herom, maa det være Eder nok. Det var en Dansk, en Landsmand, hvis Navn skal nævnes saalænge Stjernevidenskaben har Dyrkere. Men have vi havt saadanne Mænd som disse to og desuden andre Stjernekyndige, som fortjene at nævnes med Ros, skulde det dog være sært, om vi skulde behøve at lade os sige af Fremmede, at Tyge Brahe var en stor Stjernekyndig.

De. Ja; det glæder os at høre, at vi have havt saadanne Mænd.

Vi. Og hvad det angaaer, at vi skulde tage saa meget Hensyn paa Udlandets Vidnesbyrd, saa lader os betragte Sagen lidt nøiere. Naar vi høiligen agte og beundre Een af Vores, mon det da ikke skulde glæde os, at hele Verden stemmer i med, og vilde det være urimeligt, om vi følte os styrkede og mere forvissede om, at vor Beundring ikke var overdreven, naar saamange store Vidnesbyrd kom til?

De. Nei, saa overmodige kunne vi dog ikke være.

Vi. Mon vi da ikke ære os selv, naar vi oprette et Minde for ham.

De. Jo, det kan Enhver skjønne. Men er han nu den, som allerbedst fortjener et saadant.

Vi. Det ville vi ingenlunde paastaae. Vi vedgaae gjerne, at Danmark i Forhold til sin Størrelse har havt mange høitfortjente Mænd. Men det er os her nok, at han er blandt de høitfortjente. Lader os, saasnart vi kan, tænke paa flere.

Bonden. Tak for denne Oplysning. Jeg har indbildt mig at staae ved Deres Side, imedens De gav den, og endskjøndt jeg ikke kunde sige det samme. Men tillad mig endnu et Spørgsmaal.

Studenten. Kom med saamange, som De vil, og forsaavidt som jeg formaaer skal der ikke mangle Dem paa Svar.

Bonden. Jeg begriber ikke, hvorfor man gjør det Hædersminde for Tyge Brahe saa kostbart. Jeg har tidt seet det, som er oprettet for Bernstorff; det har vist ikke kostet Tiendedelen, maaske ikke Tyvendedelen af det, som vi her taler om.

Studenten. Deri har De Ret. Et smukt og værdigt Minde for Tyge Brahe vilde kunne haves for en langt ringere Sum, end det paatænkte kræver.

Bonden. Er det da for at gjøre desto større Ære af Tyge Brahe, at Mindet skal være saa ostbart?

Studenten. Det troer jeg ikke er Hovedtanken; men man vil hermed skaffe Staden en Prydelse og en ypperlig Kunstner et vigtigt Arbeide, hvori hans udmærkede Dygtighed ret kan have Leilighed til at vise sig.

Bonden. Stikker der ikke heri en stor Forfængelighed? Tyve Tusinde Rigsbankdaler for en Prydelse synes mig altfor meget.

Studenten. Naar Prydelsen er et Kunstværk, har det en høiere Betydning og Virkning; det gjælder her ikke om Brask og Bram.

Bonden. Det synes mig vel, at der er nogen Mening heri; men jeg kan dog ikke gjøre mig Rede derfor.

Studenten. Sagen kunde vel trænge til vidtløftige Oplysninger; men jeg vil forsøge, hvad jeg i Korthed kan udrette for at sætte Sagen i noget Lys.

Bonden. Ja, derom beder jeg Dem.

Studenten. Ikke sandt, naar De seer en Stue, hvor Alt staaer i god Orden, saa føler De en Tilfredshed, endog uden at tænke videre derpaa, og hvor De seer Uorden, foraarsager det Dem en Utilfredshed.

Bonden. Ja, det forstaaer sig; og ligesaa hvis det er en Have, en Skov eller deslige. Man gider langt heller seet noget Ordentligt end noget Uordentligt.

Studenten. Men hører der ikke Forstand og Eftertanke til at bringe Ting i god Orden?

Bonden. Det kan Ingen tvivle om.

Studenten. Det er ligesom en hemmelig Fornuft, som taler til os igjennem god Orden, og naar man eftertænker Sagen nærmere, bliver denne Fornuft ikke længer hem-

melig for os, men vi føle dog allerede Fornøielsen derved uden at gjøre os Rede derfor.

Bonden. Det er sandt.

Studenten. Vore Sandser og Følelser maae da være saaledes skabte, at det Fornuftige i Tingene gjør et behageligt Indtryk paa dem, uden at vi selv vide, hvordan det gaaer til.

Bonden. Og saa sige vi om det at det er smukt?

Studenten. Ja, og naar det opvækker en høi og dyb Følelse hos os, sige vi, at det er skjønt. Saaledes gaaer det os jo, naar vi see en ret herlig Kirke eller et fortræffeligt bygget Slot.

Bonden. Naar jeg nu tænker mig om, mindes jeg meget vel, at jeg har havt en usædvanlig Følelse ved saadanne Ting; det var mig, ligesom jeg paa eengang følte Tilfredshed og Ærbødighed derved.

Studenten. Har De aldrig undret Dem over, at Bygmesteren har kunnet finde paa at indrette det Altsammen saa smukt?

Bonden. Det mindes jeg vel ikke; men nu da De bringer mig paa Tanke derom, mærker jeg nok, at jeg burde undre mig derover. Saadant maa have kostet megen Eftertanke og Overlæg; men jeg kan tænke, at meget kan ogsaa beroe paa en egen Naturgave.

Studenten. Der træffer De ret. Ligesom vi have en Evne til at glæde os ved det Fornuftige i Tingen, uden at gjøre os omstændeligt Rede derfor, saaledes have vi ogsaa en Evne til at frembringe dette Fornuftige, uden at vi udtænke det Stykke for Stykke.

Bonden. Det har jeg mærket selv ved det, som jeg pleier at foretage i mit daglige Liv. Men Nogle maae da have saadanne Evner i et langt større Maal.

Studenten. Saaledes er det i Sandhed; og om de Mænd, som have en ganske sjelden Gave til ligesom af sig selv at udfinde noget Fortræffeligt, sige vi, at de have Geni.

Bonden. Men der er dog meget Skjønt, som Menneskene ikke have frembragt, f. Ex. Regnbuen, den klare Stjernehimmel, den grønne Skov.

Studenten. Ganske vist. I alt det Skjønne, Naturen viser os, er det den evige Fornuft, som paa en egen Maade aabenbarer sig for os. Men uagtet al den Pragt og Herlighed vi see i Naturen, er der dog maaskee Intet, der gjør et større Indtryk paa os end den Skjønhed vi see hos Mennesket. Vi føle os henrevne deraf, enten vi saa see den hos Barnet, hos Manden eller Qvinden.

Bonden. Det er vel, fordi vi selv ere Mennesker.

Studenten. Dette er vist ikke uden sin store Betydning; men i Mennesket ligger det meest levende Udtryk for det Aandelige. Snart udtrykker den menneskelige Skjønhed Godheden, snart Klogskaben, snart Modet, snart det til at udføre Aandens Befalinger fortrinligt skikkede Legeme; kort jeg kan ikke opregne alle de aandelige Egenskaber, som aabenbare sig i Menneskeskabningen, jeg gjør mig heller ikke Rede derfor, naar jeg glæder mig over noget Skjønt deri.

Bonden. Jeg har ikke glemt, hvad De før sagde, at det ligger i vor hele Natur, at vi maae glæde os derover uden lang Grublen.

Studenten. Det er derfor Menneskeskjønheden, som de største Kunstnere allerofteſt have gjort til Gjenstand for deres Arbeide.

Bonden. Bliv ikke vred, om jeg maaskee spørger ret eenfoldigt. Skjønne Mennesker kunne vi jo see for Intet, hvorfor skal man da betale Kunstnerne store Summer for Billeder af dem?

Studenten. Har De nogensinde seet en skjøn Mand eller Qvinde, som frembragte et ganske reent Skjønhedsindtryk paa Dem; et Indtyk mener jeg, hvori intet Fremmedt, Skjønheden uvedkommende, indblandede sig?

Bonden. Jeg veed ei ret, hvad jeg skal svare.

Studenten. For det første finde vi aldrig alt det, som hører til en fuldendt Skjønhed, forenet i een Skabning. Tænk Dem, at hertil hører, at enhver Deel af Ansigtet ikke blot skal være smuk, men ogsaa passe den ene til den anden; ja, alle Legemets Dele maae være skjønne og passe til hverandre.

Bonden. Ja, men altfor nøieseende maa man ikke være.

Studenten. Det er sandt; man kan glæde sig over det Skjønne, man seer, uden at opholde Tanken altfor længe ved det Ufuld-

komne; men selv hos den, der hjerteligst, om jeg saa maa sige meest uskyldigt, overlader sig til Indtrykket, svækkes dette dog, ham ubevidst ved enhver Mangel.

Bonden. Det maa være sandt.

Studenten. Nu maae vi for det andet betænke, at det Skjønne hos et levende Væsen ikke altid viser sig i sin Fylde. Snart kan et Træk af Legemets eller Sjælens Lidelser frembringe en forbigaaende Forandring deri, snart kan et Alvorstræk formindske den Ynde, som bedst passede sig til et Smiil, snart et muntert Udtryk hindre os i at hengive os til Virkningen af et Ansigts eiendommelige Alvorspræg. Kort, Legemets og Sjælens Tilstand maa paa det fuldkomneste passe til Ansigtets Charakteer, hvis Skjønheden skal gjøre sit hele fulde Indtryk.

Bonden. Er der endnu mere?

Studenten. Ja, for det tredie forstyrres det Indtryk, skjønne Mennesker skulde gjøre paa os, ved vort personlige Bekjendtskab med dem. Det hænder sig ofte, at vi have en eller anden velgrundet eller ugrundet ugunstig Følelse mod dem. Denne behøver ikke at overveie de venlige Følelser for dog at udrette saameget, at vi ikke modtage Indtrykket af det Skjønne hos dem med aabent, uhildet Sind. Men om vi end ganske ville vende vor Tanke herfra, er det dog vist, at alle de Smaating, som indblande sig i vor Samliv med Mennesker, om ogsaa disse Ting slet ingen uvenlige Følelser vække, men tvertimod velvillige, ved utallige Sideindtryk hindre os fra at henvende Sind og Sands fuldkomment paa det Skjønne hos dem.

Bonden. Jeg troer De har Ret; nu falder det mig ind, at vor Opmærksomhed ikke fæster sig ret meget paa velbekjendte Menneskers enten Skjønhed eller Hæslighed, men desto mere, naar de ere os som allermest fremmede.

Studenten. See da nu, hvilke Fordele Kunstneren og Kunstværket har. For det første kan Kunstneren danne sit Værk saaledes, at intet Uskjønt, endnu mindre noget Hæsligt kommer deri.

Bonden. Jeg kan tænke, at han tager den skjønneste Pande af Een, den skjønneste Næse af en Anden, og atter af en Tredie den skjønneste Mund; saa bliver det Alt skjønt.

Studenten. Nei, dersom han saaledes forsøgte at samle det Stykke for Stykke, vilde han intet heelt aandeligt Indtryk frembringe; men hans Sjæl maa fra først af have en lykkelig Evne til at fatte det Skjønne, og derhos maa den ved lang Øvelse være opfyldt med Forestillinger om skjønne Gjenstande. Han vil da, om jeg saa maa sige, opdigte en skjøn og betydningsfuld Menneskeskabning, ligesom en Mand med ædle Naturgaver, som kjender Verden og Mennesker, kan opdigte en skjøn og lærerig Fortælling. Begge Dele er en indvortes Skabelse.

Bonden. Ja, saa kan jeg tænke, at der hører meget til et saadant Arbeide.

Studenten. Og saa maa Haanden endda være saa øvet, at den lystrer Tanken, for at han kan frembringe et Værk, der viser for Andres Øine, hvad han har seet og skabt i sin egen Aand.

Bonden. De gav mig før høie Tanker om de Stjernekyndige og om alle Videnskabsmænd; nu nøder De mig til ogsaa at fatte høie Tanker om Kunstnerne.

Studenten. Det er mig kjært. Hvad nu det andet Punkt angaaer, kan jeg være kort; De gjætter let selv, at Kunstneren ikke giver sit Billede noget Træk af en Charakteren fremmed Stemning eller Sygdomsfølelse eller Slappelse. Værket staaer der reent og sundt og kraftigt.

Bonden. Og alle de Smaating, som pleie at bortlede vor Opmærksomhed fra at føle det Skjønne, dem vil den rette Kunstner vistnok holde borte.

Studenten. Det er sandt, det er kun slette Kunstnere, som forvirres af saadanne Ting. Men betænk nu ret, at naar vi staae og betragte Kunstværket, ere ogsaa vi befriede fra alle de forstyrrende Indvirkninger, hvorom vi talte, og vi kunne ganske overlade os til det rene Skjønhedsindtryk. Medens vi glæde os derover, blander sig ingen Egennytte, ingen Begjærlighed, intet Had deri.

Bonden. Jeg føler meget vel, at det er en Sindsstemning. De har fuldkommen bragt mig fra den falske Mening jeg før havde om Kunstværker; men fortryd ikke, at

jeg vedbliver at trætte Dem med Spørgsmaal. Det synes mig med alt dette, at Kunstværkerne ikke kunne virke ret meget til Menneskenes Forædling; udretter ikke en god Prædiken langt mere?

Studenten. Dette Spørgsmaal forudsætter en Sammenligning, som ikke bør forsøges. Religionen er en aandelig Livsfornødenhed for Mennesket, og Prædiken er et af Hovedmidlerne til dens Forkyndelse: Kunsten er en Livets Blomst. Men det vilde føre os for langt bort fra vor Samtales Hensigt at gaae til Bunds i denne Sag; det kan være os nok her at betænke, om ikke den ene gode Bestræbelse i Menneskelivet understøtter den anden, naar man kun gaaer saaledes til Værks, at den ene ikke drives saaledes, at den forstyrrer den anden. Saaledes tør jeg sikkert sige, at De vil give mig Ret i, at Virkningen af Gudstjenesten i Kirken understøttes af gode Samtaler, selv naar de ikke handle om Religion, af gode Bøgers Læsning og af Alt, hvad der bortdrager Menneskets Tanker fra det Slette eller Ubetydelige. Jeg forudsætter bestandigt, at der Intet skeer, hvorved det ene Indtryk forstyrrer det andet.

Bonden. Det er sandt.

Studenten. Et Kunstværk, som er, hvad det bør være, frembringer da Indtryk, som understøtte det øvrige Gode i Mennesket.

Bonden. Jeg forstaaer Dem; man skal ikke her spørge, hvilke Midler til det Gode, der skulde skattes høiest, men lade dem alle frit gaae frem paa deres Vei, naar kun ikke det ene kom til at hindre det andet.

Studenten. Det er Meningen.

Bonden. Men jeg mærker vel, at jeg aldrig har seet eller dog aldrig ret seet saadanne Kunstværker som dem, hvorom De taler; jeg hører derom, som om det var Efterretninger fra langtbortliggende Lande og om Dyr og Træer, jeg aldrig havde seet.

Studenten. Men De har dog mærket saameget, at det er værd at see.

Bonden. Deri har De Ret.

Studenten. Nu velan, saa stræb at faae Noget at see. Naar de kommer til Kjøbenhavn, saa gaae ind i Frue Kirke, og betragt de herlige Billedhuggerværker af vor Thorvalden. De forestille Christus og Apostlerne. Den store Kunstner har, om jeg saa maa sige, digtet disse Billeder saaledes at de vise, hvorledes han tænkte sig dem, de skulde forestille. Naar man betragter dem med reent og roligt Sind, uden nogen Tanke om at bedømme dem eller at fortælle om dem, kort uden nogen anden Tanke, som kunde foraarsage Sindsadspredelse, vil man føle sig greben af Andagt og Ærbødighed. Deres Aasyn og Stilling lade os føle, hvad vi have læst i Bibelen og hørt forklare om dem. Det er, som om de traadte os paa en sandselig Maade nærmere, som om vi nogle Øieblikke levede med dem. Tro mig; der er en større Virkning heri, end jeg kan gjøre Dem Rede for, og jo mere man har øvet sin Sands for det Skjønne, jo større er Virkningen.

Bonden. Vil nu et Billede af Tyge Brahe eller en anden ypperlig Mand virke ligesaadan?

Studenten. Ja; kun med den Forskjel Sagens Natur medfører. Kunstneren kan ikke ganske frit digte Tyge Brahes Ansigt; thi vi have Portraiter af ham; men naar Hovedtrækkene bevares, bør han lade os see ham med det Udtryk, som han i sine sjælfuldeste og reneste Opløftelser til Stjernehimlens Betragtning eller Udgrundelse maa have havt. Kunstværket maa ledsage denne Hovedafbildning med alle Slags Udsmykkelser, som antyde Mandens Virksomhed.

Bonden. Skal det staae paa et Torv?

Studenten. Det veed jeg endnu ikke saa nøie; men paa en offentlig Plads, hvor Alle kunne komme til at see det, skal det staae. De kan derfor tænke Dem, at Værket maa have en betydelig Størrelse og være støbt af et Metal, som godt modstaaer Luftens Virkninger.

Bonden. Jeg spurgte før, hvorfor det skulde være kostbart; jeg kan nu svare mig selv.

Studenten. Lad os da nu kaste et Blik ud i Fremtiden for at see, hvad Glæde de Mænd, som have gjort Sammenskud til Mindet, kunne have af Udgiften. Tænk Dem, at det nu staaer der. Vi see Folket flokkes om det, og vi høre dem tale. Den ene siger, det var en verdensberømt Mand, og det var vor Landsmand. En Anden

siger, see, hvor dybsindig han seer ud og hvor høihjertet. Han var stolt, maaskee for stolt; men maatte han ikke føle, at han var sat til noget Stort i Verden. Han maa have tilbragt mangen vaagen Nat med at betragte Himmelen, siger Een. Sikkert, faaer han til Svar, han bestemte nøie Stederne for mere end tusinde Stjerner og det var maaskee endda ikke hans største Arbeide. Hvad gjorde han da mere? Han lærte os, at Kometerne ikke ere blotte Luftsyn, men Himmellegemer, som vandre omkring Solen. Han fandt Rede i adskillige tilsyneladende Uordener i Maanens Gang, som før havde forvirret de Stjernekyndige. Han lærte dem, hvorledes de ved een Nats Iagttagelse skulde finde det, man kalder Polhøiden, hvoraf man seer, hvorlangt et Sted ligger mod Nord eller Syd. Han viste ligeledes de Stjernekyndige, hvorledes man skal beregne den Afbøining Stjernernes Lysstraaler lide, medens de gaae til os gjennem Luften. Og hvad betyde alle de mange andre sære Redskaber, som vi see her? spørger atter en Stemme. Det er, svares der, de mange nye og sindrigt udtænkte Redskaber, som han selv anvendte og lærte de Stjernekyndige at bruge. Men iblandt dem seer jeg her en Jordglobus; det var dog ikke hans Opfindelse? Nei, men den antyder, at Jordbeskrivelsen faaer en saa vigtig Hjelp af Himmelkundskaben, at den Mand, som forøger vor Himmelkundskab, saaledes som *Tyge Brahe*, lægger Grunden til store Forbedringer i Jordbeskrivelsen. Men hvorfor seer man blandt alle disse Redskaber ingen Kikkert? spørges der. Fordi Kikkerten først blev opfunden efter hans Død. See, desto mere Ros fortjener han for at have udrettet saameget, uden dette store Hjælpemiddel, og desto mere Undskyldning for det, hvori han kunde feile. Hvor herligt, siger en Yngling med straalende Øine, saaledes at gavne hele Verden, og vinde et udødeligt Navn! ja, svarer hans Nabo, og gjøre sit Fædreland Ære. Ved Siden af dem staaer en tredie Yngling, med et dybsindigt Blik, og tænker, det er vel værd at anstrænge alle sine Kræfter for et saadant Maal og glemme for det tusinde Morskaber, som lokker Mængden. Jeg maa endnu engang see ind i det herlige Aasyn, førend jeg gaaer herfra. Jeg skal ikke glemme Dig. Nu gaaer en Flok bort, og man hører blandede Stemmer iblandt dem, som dog alle lyde paa, at man kan glæde sig ved at være Dansk, at vi have havt flere herlige Mænd, og at vi maae stræbe snart at faae Minder oprettet for flere. Det bør vi; men vi burde ikke nøies med at oprette nogle faa store og kostbare Minder for Enkelte af vore verdensberømte Mænd, vi burde vise Iver for at hædre andre høitfortjente Mænd med smukke Minder, hvis Bekostelighed ikke satte for snævre Grændser for Udførelsen af vore Ønsker. Hver Stad, hvor en ypperlig Mand blev født eller har virket med Kjærlighed og Frugt, burde være betænkt herpaa. Lad *Aarhuus* mindes, at den kan tilegne sig *Ole Rømer*, lad *Ribe* have Minder for *Fasting* og *Bording*, *Odense* for *Kingo*, og hvormange saadanne Exempler kunde jeg ikke nævne. En Stad eller Egn ærer sig selv ved at ære sine Mindeværdige. Mindet kunde snart være en Mindestøtte med kunstneriske Prydelser, snart et Maleri eller Billedhuggerarbeide, som opstilledes paa et Sted, hvor der ofte finder Sammenkomster Sted. Men passende Indskrifter maatte alle saadanne Minder have for at enkelte Mellemtiders Sløvhed ikke skulde have til Følge, at ikkun Enkelte i senere Tider vidste Betydningen. Man skulde desuden ved Opdragelsen sørge for at Ungdommen lærte at kjende og ære saadanne Minder. Naar man da tillige vogtede sig for Overilelser i at sætte Minder, som især letteligt skeer, naar man beslutter sig til Oprettelsen strax efter en Mands Død, vilde denne Vane til at mindes og ære Landets fortjente Mænd bidrage til at forstærke Fædrelandskjærligheden ved et Træk af ædel Selvfølelse, vække og forstærke Sandsen for det Gode og Store, opmuntre Ungdommen og udbrede Smagen. Ja, nu skilles vi ad, lader os hver bidrage Vort til, at der lægges Haand paa Værket.

Nullers Værd.

Ved Middagstid, da mine Contorister havde ophørt med Arbeidet, for at nyde deres Maaltid, befandt jeg mig ene i mit Contoir, siddende foran et Bord, der var bedækket af Papirer, blandt hvilke der ogsaa laae et Brev, som samme Morgen var mig leveret tilligemed et Visitkort, hvorpaa man læste: A. Biedmann fra Hamborg. Jeg havde aabnet dette Brev, ganske beskjæftiget med andre Sager, og da jeg saae, at det var en Anbefalingsskrivelse, hvoraf jeg modtager overmaade mange, havde jeg kastet det fra mig paa Bordet, hvor det endnu laae, sammenblandet med Udkast til Jernbaner og Beregninger, og ventede paa, at jeg skulde værdiges at beskjæftige mig med det. Halvt skjult i denne Forstyrrelse, de Trefjerdedele deraf bedækkede af andre Papirer, kunde man, som det laae, kun læse de to første Linier, der løde saaledes:

„Min kjære Ven!

Jeg har herved den Ære at anbefale paa det meest Udmærkede min gamle og agtede Ven, Hr. Biedmann fra Hamborg, der er Eier af en Formue paa 12 . . . .“

Afbrudt ved et overliggende Blad, lod Tallet en fuldkommen Uvished finde Sted med Hensyn til Hr. Biedmanns Formue; man kunde endog antage, skjøndt det var lidet sandsynligt, at den stakkels Mand kun eiede alt i alt 12 Francs, 12 Mark Banco, om man hellere foretrak dette. Denne Supposition satte mig i en munter Stemning; jeg kunde ikke lade være at smile. Vistnok havde Intet været simplere end strax at skaffe mig Vished med Hensyn til den anbefalede Person, men jeg foretrak lidt efter lidt at komme til Kundskab om den Stilling, man skulde anvise ham i Verden.

Ak! tænkte jeg, overvældet af Øieblikkets Indtryk, man skatter kun en Mand efter hvad han eier. Er denne Mand, der er mig recommanderet, behagelig, underholdende, udmærket i en eller anden Retning? Herom siges der Intet, og hvad kunde det ogsaa nytte at tale herom. Det er tilstrækkeligt at nævne hans Formue, det er den sande Maalestok, hvorefter man bør indrette sin Modtagelse. Men er jeg selv ganske fri for at nære den samme Anskuelse? Jeg vil anstille et Forsøg. Thi den Idee, af en Mands Formue at slutte sig til hans Personlighed, er sandelig ikke mere paafaldende end deres Mening, som troe at kunne gjette sig dertil af en Mands Haandskrift. Har man ikke hørt Folk, erfarne i denne Kunst, sige med fuldt Alvor: Dette I antyder Sjelsstorhed, dette Sving tyder paa en letsindig Character; Trækket i dette P røber en Smule Gjerrighed.

Idet jeg derfor benyttede mig af den ganske særegne Stilling, hvori Brevet laae, trak jeg det overliggende Blad bort, men kun saameget, at det næste Ziffer kom tilsyne, ret som en Spiller, der ikke strax vil see sin sande Stilling, men langsomt vender sit Kort. Der viste sig et Nul; jeg ventede mig det. Det er ikke længer 12, det er 120 Francs. Jeg tilstaaer, at denne Addition noget forandrede min Mening med Hensyn til den Paagjeldende. Ak! min stakkels Biedmann, Du har just ikke vundet Synderligt med Dine 120 Francs om Aaret; thi af en Slags Velvillie for den, der var mig recommanderet, antog jeg, at det forestillede Indtægten og ikke Capitalen.

Med 120 Francs om Aaret reiser man hverken med Deligencen eller paa Jernbanen; man har Skotøi, tilsmudsket af Støv, og en Kjole med Huller paa Albuen. En Anbefaling til en Rentier for saadan en Størrelse, antyder tilstrækkeligt, hvad der er at gjøre. Med Opoffrelse af to eller tre Daler vil jeg trække mig ud af den Affaire.

Men jeg vil opgive en Tanke, der er saa bitter for min Protegé. Jeg vil hellere troe, at hans Lod er mindre ulykkelig. Ganske rigtigt! 1200 Francs.

Hvad er vel en Mand, der eier 1200 Francs?

En Kræmmer, der har trukket sig tilbage fra sine Forretninger? Eller skulde det være en Commis? Sikkert ikke det; det maa snarere være en Professor, der har forladt sit Universitet. Jeg skal altsaa formodentlig skaffe ham Elever og overhænge Forældre. Men vi trænge aldeles ikke til Din Lærdom, min kjære Biedmann, vi ere forsynede dermed

i Overflod. Skulde jeg maaskee gjøre mine stakkels Børns Timeseddel endnu længer, end den for Øieblikket er, og berøve dem deres faa Fritimer? Og hvem indestaaer desuden for, at denne Professor ikke er en Communist? Er man Communist eller er man det ikke med 1200 Francs? Det er et tvivlsomt Spørgsmaal.

Communist? Nei! Sproglærer? Nei, intet af det Slags. . . . . 12000 Francs! Aha! Det er en Mand med Levemaade. Veed De vel, Hr. Biedmann, at De i Forhold til Deres Nuller voxer i den almindelige Mening og i min. Thi det er kun altfor sandt, at man til en ringe Formue knytter meget vulgaire Forestillinger. Det er nu engang en af Samfundets Vildfarelser. Vel vil jeg ikke paastaae, at der ikke skulde findes Undtagelser, at der ikke kan være meget agtværdige Folk med 1200, 800 ja selv med 400 Francs. Men min Mand staaer jo nu udenfor denne Klasse, der kan henregnes til de tvivlsomme Stillinger. Det synes jeg langt bedre om; med denne Formue kan han ret vel tilbringe Vinteren her, og jeg skal ret gjerne proponere ham som Medlem i Klubben, samt invitere ham til det første Selskab, jeg gjør.

Men hvad kan han dog være med sine 12000 Francs? Jeg tør vædde paa, at det er en Philantrop. Det er det første Stadium for dem, der opkaste sig til Reformatorer. Et Ziffer mindre, og der er for lidt, et Ziffer meer, og der er formeget for at arbeide paa Samfundets Reorganisation. Det er i Sandhed et smukt Kald at reise for at forbedre Menneskeslægtens Stilling, især naar man selv har det Fornødne.

Men lader os ikke snakke blindt hen i Veiret, det kan dog neppe være en Philantrop . . . . . 120,000 Francs! Hvilken Tilværelse! Chef for et Handelshuus med europæisk Credit, Kunsternes Beskytter, de Fattiges Velgjører, Ridder af flere Ordener, Damernes Yndling — og med Alt det dog en Smule medtaget og kjedsommelig. Stakkels Mand, det er kun altfor almindeligt. Han søger sikkert Adspredelse og Bevægelse; hvor han dog er at beklage, og jeg skal gjøre Alt hvad der staaer i min Magt for at mildne hans slette Humeur.

Men, skulde der monstro endnu være mere? Umuligt, jeg maa see feil. Nei, thi min Correspondent gjentager det med Bogstaver: „Jeg siger een Million to Hundrede Tusinde Francs i Renter" og det endog understreget. Hvilken Mand, hvilken overvældende Formue, der gjør selve Indbildningskraften tilskamme; thi een Million to Hundrede Tusinde Francs Rente forudsætter en Capital af 25 til 30 . . . . . Johan! raabte jeg pludseligt.

Min Tjener kom.

— Hvad Tid omtrent var den Herre her, som overgav dette Kort med Brevet her?

— Klokken ti.

— Er han ung eller gammel?

— Hverken det Ene eller det Andet.

— Var der intet Udmærket ved ham?

— Jeg kan just ikke sige, at han tog sig meget godt ud.

— Og dog synes jeg . . . . men det gjør Intet til Sagen. Gjentag mig hvad han sagde.

— At det gjorde ham ondt, at han ikke traf Herren hjemme, men at han vilde komme igjen Klokken to.

— Men Du skulde have sagt, at jeg kom strax; Du sklude have budt ham en Stol.

— Jeg vidste ikke, at jeg skulde behandle ham anderledes end enhver Anden.

— Hvor det dog er kjedeligt. Han sagde jo Klokken to; der er altsaa Tid dertil endnu. Ja, jeg vil spare ham Uleiligheden at gaae Veien to Gange. Johan, tag mig gesvindt min Hat, og saa gaaer Du strax hjem og siger til min Kone . . . . nei, til Middag lader det sig ikke gjøre. Du siger altsaa, at jeg i Aften medbringer en Herre af Distinction, der er meget interessant og uhyre rig. Lad hende forberede Alt, for at Modtagelsen kan svare dertil; hun maa sørge for at invitere sine bedste Veninder, og jeg paa min Side skal sørge for nogle Herrer. Siig, at det er Hr. Biedmann fra Hamborg, husk endelig det, Biedmann, det er et Navn, der er kjendt over hele Verden. Dog, meld ham heller som Hr. Baron de Biedmann, det falder mere i hendes Smag.

Amicus.

En ny Jernbane.

Novelle af Louise Otto.

Majestætisk hæver en stor Bjergkjede saamange Toppe mod Himlen, at Vandrerens Øie neppe formaaer at tælle dem; vidtstrakte Klippetinder og skovomkrandste Toppe skue dristigt op mod Himlen og stirre alvorsfuldt ned i Dalene, idet de synes at tilvinke hinanden og med et flygtigt Smiil at have opfundet et nyt Tegnsprog. Ogsaa Beboerne af den eensomme Dal nedenunder udtyde paa deres Maade disse Tegn. Naar Taagen fra Bjergskoven hæver sig som mørkegraae Skyer, indhyller Spidserne i en tyk Damp, og de hvide Bølger drive igjennem den tætte Skov, da siger man i Dalen: naar Bjergmanden ryger sin Pibe, og hans Bedstemoder koger Kaffen til ham, saa veed han ret vel, hvorfor han gjør det. Han maa gjøre sig det ret beqvemt og mageligt i sit Hjem, thi alt den næste Dag vil det regne trindtomkring, og det en Regn, som vil vare mindst tre, ja maaskee otte Dage.

Veronika, der boede i det nette lille Huus i Dalen, vidste det ogsaa ret godt, og sagde det derfor advarende til de tvende Fremmede, som vare tagne ind hos hende.

„Sikkert vil jeg ikke jage Eder bort, men blive De her idag, maae de ogsaa blive her flere Dage; thi imorgen ville vi faae en dygtig Skylregn."

Smilende svarede Edgar:

„Og selv om den lille Veirprophetinde nu ogsaa spaaer rigtigt, hvad gjør saa det til Sagen, om man under en Byge vandrer et Stykke Vei?"

Betænkeligt rystede hun paa Hovedet. „Herren kjender Intet til et Uveir imellem vore Bjerge. Imorgen vil De nok kjende mere dertil! Men, som Herrerne ville. Der gaaer Veien op til Ruinen; hold Dem i Skoven stedse til Venstre, og naar De en Stund ere vedblevne at stige op, ville De snart være deroppe. Maaskee faaer De endnu en smuk Solnedgang at see."

„Vil De ikke være vor Førerske?" spurgte Edgar og vilde gribe Veronikas Haand. Hun drog den strax til sig; Kindernes fine Rødme traadte stærkere frem, de mørke Øienhaar sænkede sig over hendes blaae Madonnaøine, og idet hun med Gazellens Lethed hoppede ind i Huset, udbrød hun: „Nei, jeg har formeget at varetage, og Veien er meget let at finde."

Dermed forsvandt hun. Med dybsindigt Blik saae Edgar efter hende, og sagde: „Gid jeg var Maler, for at kunne afmale hende!"

„Slige Madonnaansigter gives der mange af her tillands", svarede Wilhelm, Edgars Ledsager, der saae noget rolig og dagligdags ud; „man tænker ofte, at der maa findes noget Vidunderligt bag disse sjælfulde Øine, og dog er hun en Pige, ligesaa kjedsommelig som de andre. Det katholske Væsen er Dem endnu noget Nyt, og derfor tiltrækker det Dem. Mig skal intet fromt Ansigt mere besnære, dertil kjender jeg disse Helgeninder for godt. Den hele Dag er for dem Festdag, for at de ikke skulle behøve at arbeide; om Aftenen en Smule Dands og Elskov, og om Morgenen Syndsforladelse i den hellige Messe."

Endnu igaar vilde Edgar roligt, ja endog bifaldende have hørt paa en slig Ytring af sin Kammerat, men idag saarede den ham. Dog svarede han Intet derpaa, men han ledte Samtalen hen paa Ruinen og Veien dertil, som de netop havde betraadt.

Begge disse Vandrere hørte til en Bygningscommission, som var sendt til denne Egn for at undersøge Terrainet til Anlæg af en Jernbane. Edgar var Techniker og Styrer af hele Planen, skjøndt han ikke blev anseet derfor, men maatte overlade Æren for sine Anstrengelser til en gammel Bygningsraad, som kun lidet forstod sig paa slige Ting, men hvis Hovedfortjeneste det var, at han forstod at drage de for hans Fag brugbareste unge Mænd til sig og anvende deres Kræfter saavel til det Almindeliges som sin egen Fordeel. Saaledes havde han ogsaa vundet Edgar, der havde erholdt de bedste Vidnesbyrd fra en polytechnisk Anstalt i en nærliggende By, for sig, og havde anbetroet Ledningen af de nødvendige Forarbeider til ham. Nu var han kommen til denne Egn med den øvrige Commission, og havde villet tage Ophold i en Mølle, der forekom ham at være det eneste Sted vidt og bredt omkring, hvorfra man kunde undersøge Stedet. Men Møl-

leren vilde gjerne være fri for disse ubudne Gjæster. Han raadte dem derfor til at begive sig til hans Svoger, der havde en Meierigaard, hvor der var Plads nok til at tage mod de Fremmede, og som laae omtrent en Fjerdingvei fra Møllen. Meieriet havde tidligere hørt til Møllen; men ved Forældrenes Død havde Sønnen arvet Møllen og Datteren Meierigaarden, som hun nu ved sin Mands, Antons, Hjelp selv drev. Veronika, en elskværdig Pige paa 18 Aar, var deres ældste Datter.

Omendskjøndt dette Meieri ikke var noget egentligt Værtshuus, vare Besidderne af samme dog forberedte paa Besøg af Fremmede. Vel toge de, der besøgte denne skjønne Egn, sjelden lige forbi, men undertiden hændtes det dog, at enkelte Tourister kom til den stille Dal, og da glædede sig ved her at finde et gjæstfrit Tag. Saaledes havde Medlemmerne af Commissionen ogsaa været her en Dag, og medens de øvrige henimod Aften vendte tilbage, erklærede Edgar, at han vilde blive til den næste Dag, eftersom Hovedarbeidet nu var tilende, for med Ingenieuren endnu at foretage enkelte Opmaalinger.

Nu gik Edgar og Wilhelm op til Ruinen. Det var en gammel, ganske forfalden Bygning, der ikke beboedes af nogen levende Menneskesjæl. Kun Ugler og Flaggermuus havde deres Reder der. Beliggende midt i en Skov paa Toppen af en Klippe, havde det været en frygtet Ridderborg, der havde behersket Egnen trindt omkring, og tjent flere end een Røverbande som Tilholdssted i denne Ørken. Nu var den for længe siden sunken sammen paa nogle faa bemossede Mure og et Taarn nær, i hvilket engang havde været et Capel. Der havde man paany opført et Alter, for engang om Aaret at holde Gudstjeneste der og lade læse Messe — maaskee for den hensmuldrede Slægt, som fordum, trodsende paa gamle Vaabenmærker, havde udøvet mangen en Udaad. Ved de gamle Mure var der just ikke ret Meget at see eller beundre, men Øiet kunde ikke blive træt af at skue ned fra dem, saa vidt udbredt laa det blomstrende Landskab nedenunder, saa omvexlende vare Omgivelserne. Nede i Dalen Møllen ved den skummende Skovbæk — ikke langt derfra Meieriet, som gjæstfrit havde modtaget Vandrerne. Ved Siden deraf stod paa en lavere Høi et Crucifix, hvorpaa netop Solens sidste Straaler faldt, saa at Helgenskjæret glødede stærkt om Frelserens Hoved, medens Aftendæmringen dybere nede alt begyndte at udbrede sig. Fra et fjernt Capel lød Aftenklokken — derpaa steeg et „Ave Maria" op fra mangen en Landsbykirke, og den milde Klang af de mange Klokker smeltede harmonisk sammen. Skoven syntes høitideligt brusende at svare derpaa, den rislende og springende Kilde at hviske det sagte efter, Øiet selv høit at raabe det mod Himlen, saa at den blinkende Aftenstjerne hørte det og, lokket af Klangen, traadte frem af den skjulte Hvælving. Overalt Fred — og da Klokkerne forstummede — overalt Stilhed.

Edgar var blevet stille og eftertænksom. Da sagde han, idet han uvilkaarligt sukkede: „Jeg vilde ønske, at vi kunde forskaane dette skjønne Landskab for vor kjedelige Jernbane. Den vil være en Streg af en Vandals Haand tværsover en Mesters herligste Maleri. At vi skulle blande Larmen af et undertvunget Element ind i Skabningens store Accord her, hvor Alt saa fredeligt og harmonisk smelter sammen, vilde være Skade. Sig mig, kjender De intet andet Terrain? De har jo været her i længere Tid end jeg."

„For Guds Skyld," svarede Wilhelm smilende, „bliv dog ikke sentimental! Det passer daarligt for Folk af vort Fag. Hvor deelte end Meningerne om Banens Retning have været, deri stemme de dog alle overeens, at man intetsteds uden netop mellem disse Bjerge kan komme over Kjeden. Vi finde aldrig noget bedre Terrain."

Med et fuldt Hjerte steg Edgar ned og hørte neppe, hvad hans Ledsager videre yttrede, om han ogsaa var istand til nu og da maskinmæssigt at svare derpaa. Da de kom til Høien, hvorpaa Crusifixet stod, iagttoge de igjennem Aftenskumringen et qvindeligt Væsen paa Knæ for samme. Det var Veronika, der neppe havde faaet Øie paa de tvende Mænd førend hun lynsnart sprang op; thi hun var ligesaa kydsk i sin Bøn som i alt Øvrigt. Skjøndt hun som Catholik var vant til, andægtig blandt en andægtig Mængde, at

bede enten i et Capel eller under fri Himmel, underholdt hun sig dog ofte i sin inderste Sjæl med Gud, hvilket hun stræbte at unddrage Andres Blik. Dette Crusifix stod her saa eensomt i Naturens store Tempel, sjelden forvildede en stille Vandrer sig derhen. Men Veronika boede i Nærheden, og der var saa stille, langt mere stille end i hendes lille Kammer, og hendes Hjerte var saa fuldt. Hun vidste egentlig ikke selv hvoraf, maaskee var det i Anledning af de Forandringer, som den lille Dal skulde undergaae. Hun ængstedes ved Tanken derom, og kunde dog ikke gjøre sig selv Rede hvorfor. Aldrig havde hun fjernet sig længere end et Par Mile fra sit Hjem; født og opdragen her, havde hun kun seet Lidet af Verden og kun hørt Jernbanens og Dampens Magt ubestemt omtale. Saalænge hun havde levet her, — og det var siden hendes Fødsel — var rundt omkring Intet blevet anderledes, end det altid havde været — nu skulde paa engang alt forandres et nyt og uvant Liv udvikle sig, ja, naar hun adspurgte sit bankende Hjertes Bevægelse, da forekom det hende, som om allerede nu og pludseligt Alt var forandret — hun vidste kun ikke hvorledes og hvormed — da tog hun sin Tilflugt til dette hellige Sted, hvor hun stedse havde ladet sine meest dybfølte Tanker opstige, skjøndt uarticulerede, som Bøn til Gud. Saaledes havde hun netop nu bedet for hele sin Hjemstavn, og anraabt om den Høiestes Beskyttelse for det nye Foretagende, bedet ogsaa for den Fremmede, hvis Komme var knyttet dertil; den sidste Bøn var hende selv ubevidst; det opgik for hende ved den Skræk og Rødme, hvorved hun saae ham komme, og da hun skyndsomt reiste sig, vilde hun iilsomt flygte.

Men da Edgar kaldte hende tilbage, kunde hun ikke andet end blive staaende og besvare hans Hilsen, og begge gik ved Siden af hinanden henimod Meierigaarden.

„Himlen er jo ganske skyfri," sagde han, „hvad bliver der af Spaadommen om Regnen?"

„Føl kun paa Græsset," svarede hun, vis i sin Sag, idet hun bøiede sig ned mod Grønsværet; „ikke een Dugdraabe er falden, og Atmosphæren er endnu tung som om Middagen. Skoven har ophørt at afsætte Dampe, men imorgen ville vi ikke kunne see den for Regn."

Dette blev ogsaa Tilfælde. Om Natten indtraf et heftigt Uveir. Den brusende Torden rullede majestætisk igjennem Bjerget, der næsten bævede derved. Endlig begyndte det at regne og den næste Morgen var Skovbækken bleven til en skummende Flod, Dalveien selv til en Strøm, og endnu stedse faldt Regnen i Strømme.

Veronikas Broder, Vincentz, en Dreng paa 12 Aar, bragte Herrerne deres Frokost og spurgte drillende, om de ikke snart vilde bryde op derfra. Vilhelm var i daarligt Humeur, og Edgar ærgrede sig kun over, at Veirprophetinden skulde beholde Ret. Han vilde trodse hende, og svarede, at de om en Time vilde tage afsted. Vincentz smilte; men Pater Gregor erklærede, at de maatte blive, thi selv om de ikke vare bange for Regnveiret, vilde de neppe komme længer end til den næste Landsby, eftersom Veien var slibrig og man ikke kunde komme over Bækken, ligesaalidt som man enten her eller i den nærmeste Landsby kunde opdrive Heste eller Vogn, — ja maaskee neppe i et Par Miles Omkreds. Saaledes var der intet Andet at gjøre, end at de maatte blive. Først paa den tredie Dag, da Regnen tog noget af og en af Møllerens Karle bragte Efterretning om, at den nedenfor næste Landsby af Uveiret afbrudte Bro over Bækken igjen var istandsat, kunde de tvende Reisende flytte deres Vandringsstav videre.

Tre Dage i en saadan Afsondring, tilbragt hos en stille, simpel Bondefamilie! Ægteparret, Veronika, to mindre Sødskende, en Pige og en Karl, det var det eneste Selskab. Indesluttet ved Regnen hos dem, uden Arbeide, uden Bøger og uden noget af de tusinde Midler, hvormed man i en stor By kan faae den længste Tid til at gaae! Vilhelm var nærved at fortvivle af Kjedsomhed, men Edgar følte sig som hjemme i Familien; de tre Dage bleve for ham som tre Timer. Tryllerinden som bevirkede dette Under, var Veronika. Han talte dog langtfra ikke saameget med hende eller nærmede sig hende paa nogen fortrolig Maade — men han blev aldrig kjed af at betragte hendes huuslige Færden, aldrig kjed af at lade sit Blik følge hende i hendes

Sysler. Han saae hvorledes hun uden Larm forestod det hele Huusvæsen, lærte den yngre Søster at sye, hørte Drengen i hans Lectier, gjennemsaae hans Opgaver fra Skolen, og hvor hun selv ikke vidste rigtig Beskeed, tillidsfuldt henvendte sig til Edgar om Hjælp, og ofte blev han overrasket over hendes simple men træffende Bemærkninger, som han meente mangen dannet Pige i de store Byer vilde have misundt hende.

Saaledes overraskede Afskeden ham, og Veronika selv yttrede at det vilde blive meget eensomt naar Herr Edgar ikke mere var der.

„Men om jeg nu kom tilbage?" spurgte han, og da hun forlegen taug, tilføiede han: „Ak! De vilde neppe gjerne have, at jeg atter kom hertil for at fordærve Deres skjønne Hjem med den stygge Skinnevei. Den skjønne Skovbæk maa da indsnevres med høie Dæmninger, den stolte Klippe hist sprænges, og selv Høien, hvorpaa Korset staaer, vil ikke blive forskaanet. Ja endog den øverste Deel af Eders Have maae vi fratage Eder. Selv om De ogsaa, Veronika, vilde kunde trøste Dem over alt Andet jeg tager fra Dem, hvad vil De da sige, naar jeg skal forstyrre Korset og alle Deres Blomster? O! det vil gjøre Dem ondt at see mig igjen. De vil i mig kun see Deres Lykkes Forstyrrer.

„Det er vel sandt," svarede hun aabent, „jeg glæder mig ikke over Jernbanens Anlæg, men er det til Bedste for Landet, vilde det være Uret af mig for min Skyld at ønske det anderledes. Vel ere Blomsterne i min Have, som jeg selv har pleiet, mig kjære; men som jeg har saaet dem, vil jeg ogsaa kunne plante dem om — og Korset — maaskee finder jeg dertil en eller anden afsides Plet — og skulde det ikke være Tilfældet, nu, saa maa man dog stedse bære den kjære Herre Gud i sit Hjerte, ellers nytter det ikke at knæle for ham, og derfra kan Ingen tage ham bort. Nei, nei, Herr Edgar! Kom de kun i Guds Navn igjen."

Og denne Gang maatte hun finde sig i, at han greb og inderligt trykkede hendes Haand. Men Vilhelm traadte reisefærdig ind, snart kom Forældrene til, og et Ord til Tak og Afsked var Alt, hvad Edgar fik Leilighed til at sige. —

(Fortsættes.)

Lillien.

Af **Jul. Strandgaard.**

Du Junos Blomst, o Lillie,
Ak vredes ei paa mig;
Selv med min bedste Villie
Kan jeg ei skaane Dig.
Jeg lovet har at sende
Dig i en skjøn Bouket:
Du værdig er for hende,
Thi Du er ei koket.

Du og en Rose ere
Et Billed af min Brud;
Du skal Symbolet være
For hendes Lilliehud.
Men Rosen ved din Side
Er hendes røde Kind,
Ved Eder skal hun vide
Mit elskovsvarme Sind.

Og naar jeg dertil sætter
Hiin Blomst fra alfar Vei,
Saa troer jeg let hun gjætter
Min Bøn: „Forglem mig ei!"

Rask bryder jeg din Stengel;
— See ei saa sorgfuld ud:
Du gaaer jo som en Engel
Med Hilsen til min Brud.

Din hvide Farve smiler
Saa bly, saa uskyldsreen,
Naar Øiet paa Dig hviler;
Jeg veed som Dig kun Een:
Men denne Ene bærer
Tillige Rosenskjær;
Den hvide Farve her er
Kun Hælvten noget nær.

Dog iil nu med min Længsel
O Blomst, til Annas Hjem.
Min Elskov, spræng dit Fængsel
Og iil med Blomsten frem.
Siig, naar om nogle Dage
Min Lillie falmer hen,
Staaer evig ung tilbage
Min Kjærlighed igjen.

Punschevise.

Af Jul. Strandgaard.

Der skrives baade op og ned
Om Guldets Værd med mere,
Og dog veed Faa kun ret Beskeed,
Derfor vi vil probere,
Om vi ei kunne naae,
Et kort Beviis at føre
For hvordan bedst man Guld kan faae, —
Nu vel, behag at høre.

Vi tænke os nu Bollens Rand
Som Californiens Grændse;
Vi søge Guld i Flodens Sand,
Det Andet ei vi ændse,
Men for at finde rigtig Vei
Saa maa man flittig øse:
Her hjælper det min Sandten ei,
Om Nogen vilde døse.

Dog om vi nu den hele Flod
Ud over Landet tømme,
Saa bli'er der vaadt, hvor før vi stod
Og Folk maa til os svømme.
Nei, ødelægge vil vi ei,
Barbarer er vi ikke,
Og før vi vælge denne Vei,
Vil vi det Hele drikke.

Og naar vi saa har drukket tæt,
Saa er vi næsten fulde
Af ægte Guld, — og seer Du det
Er netop hvad vi skulle.
Thi skjøndt nu Guldet viser sig
Som Kobber først paa Næsen,
Saa har vi Guldet indeni,
Det er det rene Væsen.

Ja Guldet er vor Phantasi,
Og den igjen vor Stræben;
Ja, Phantasien, ønske vi,
Skal sprudle frem fra Læben.
Saa ofte som jeg ønsker Guld
Og ret i Lysten bliver,
Saa seer jeg først at blive fuld
Af sand Guldgraver-Iver.

Nu haaber jeg da nok De kan
Omtrent min Mening fatte,
Hvad jeg har meent med Flodens Vand
Og med de gyldne Skatte;
Men, mine Venner, siig De kuns
Ifald De ei forstaar'et,
Saa faae vi end en Bolle Punsch
Og saa maaskee vi naar'et.

Min Søn! vil Du vinde Verdens Agt,
Ei buk!
Dig blænde ei Jordens Glands og Pragt
Til Buk!
Thi, hvad Du kjøber Dig ved at bukke,
Derover Du siden tit dybt maa sukke;
Foragt Du heller
Da Bagateller
End buk!

Naar Stormand møder Dig paa Din Vei,
Ei buk!
Kjøb ligesaalidt hans Ja som Nei
Ved Buk!
Og han foragter Din Ringheds Kaabe
Til selv at gjøre det; — vær ikke Taabe!
Mød Du hans Harme
Med ædel Varme!
Ei buk!

Naar Viismands Prædiken er forslidt,
Ei buk!
Tænk ikke paa at blive ham qvit
Ved Buk!
Ei Manden det er, der gi'er Ordet Vægten,
Er Sandhed saaret, — Ih! saa forfægt'en
Siig, hvad Du mener!
Kun slet den tjener
Dit Buk!

Om Dig en Tydsker til Bedste har
Ei buk!
Et Smiil Du offre slig opblæst Nar!
Ei Buk!
Staae ham her Tingene alt for slemme,
Saa bed Du ham smukt om at blive hjemme!
Lad ham kun mærke
Vi er ei stærke
I Buk!

Naar Du seer Fruen ved Roret staae,
Ei buk!
Fordi hendes Naade har Buxerne paa,
Ei buk!
Og mærker Du, det der stikker Konen,
Er Tanken om Dameemancipationen
Det maa Du høre
Dig mindst skal røre
Til Buk!

Og seer Du Daarlighed fjern og nær
Ei buk!
Men siig kun reentud som Tingen er
Ei buk!
Man længe nok har bukket og tiet,
Man ei sig derved fra Trældom har friet,
Hvor spændt man lytter!
Tro ei Du nytter
Med Buk!

Og, spottes haanligt med Skrift og Gud,
Ei buk!
Og skjælder Nogen Din Konge ud,
Ei buk!
Fordi Du Verden vil Sandhed lære,
Derfor kan Du godt Din Konge ære,
Dog kan Du bedre
Med Daad ham hædre
End Buk.

End slæbte miskjendt Du Dig ihjæl
Ei buk!
De Store belee dog alligevel
Dit Buk.
Du Taffel og Kjælder og samt Maitraissen
Smukt overlade kun til Noblessen,
Maa skjøndt i Skyggen
Ei krumme Ryggen
Til Buk.

Sidst naar Du stander ved Gravens Dyb,
Saa buk!
Erkjend, at Du er et usselt Kryb!
Og buk!
Men ei, saalænge Du her skal vandre,
Du glemme, at Du er saa god som de Andre!
Hæv stolt Dine Blikke!
Tal Sandhed! dog ikke
Med Buk.

Min Søn! hvis Du vil i Verden frem,
Saa buk!
Og, lign ei i trodsig Løben frem
En Buk!
Men vær dog ikke en ussel Kryber,
Der let for Gunst og Gave lyver!
Vær snild og forsigtig!
Dog ærlig, oprigtig —
Og buk!

Anecdoter.

Hans Holbein malede Kong Hendrik den Ottende i England. En Greve vilde see ham male; Holbein lod sig høfligt undskylde. Den stolte Greve brak Døren op, og Holbein kastede ham ned af Trapperne. Strax derpaa fremstode de Begge for Kongen, Greven for at forlange Hevn, Holbein for at bede om Beskyttelse. Lorden var paa ingen Maade at formilde, indtil Kongen endelig med vredladen Stemme sagde til ham: „ved Eders Liv forbyder jeg Eder at forgribe Eder paa min Maler! I maa vide, at jeg i et Dieblik af syv Bønder kan gjøre syv Grever, men af syv Grever som I vilde jeg ikke kunne gjøre en eneste Holbein."

En Geheimeraad, som var overlæsset med Arbeide, havde under en Samtale med en anden Embedsmand Brug for et Actstykke, og raabte derfor paa sin Tjener, for at han skulde hente det. Da Tjeneren ikke kom, reiste den Fremmede sig idet han sagde: „jeg vil see efter ham." — „Gjør Dem ingen Uleilighed," sagde Geheimeraaden leende; „jeg kjender min Johan; han er udentvivl i dette Dieblik gaaet ud at spadsere for mig, da han veed, at jeg selv formedelst Forretninger ikke har Tid dertil.

Ak! sagde en 84 aarig Mand til sine Venner, som glædede sig over, at han var kommen sig efter en svær Sygdom, og bade ham om at staae op af Sengen: Ak! mine Venner, det er neppe værd for den korte Tid, der er tilbage, at klæde sig paa igjen.

Naturbetragtninger.

Billeder af Jordens Historie.

III.

Steenkullenes Dannelse.

Aartusinder henrandt i denne Tilstand af ubevægelig Rolighed, uden at der blev skabt nye Dyr- eller Planteskikkelser. Da skjælvede paaengang Jorden i nye convulsiviske Krampetrækninger; den faste Skorpe bristede paa utallige Steder; glødende Masser, som senere størknede til Porphyr, fremqvældede med uhyre Magt af de dannede Revner og Spalter og udgjøde sig i Alt ødelæggende Ildstrømme over Landet; mægtige Dele af Jordskorpen bleve hævede iveiret og trængte Havet over sine Breder. Det oprørte Oceans Vande overstrømmede de skovbegroede Øer; ved de rasende Havbølgers Indtrængen, under den løsladte Stormvinds Magt styrtede de tusindaarige Træer sammen og knuste ved deres Fald hele Busk- og Urtevegetationen, som bedækkede den af tykke over hinanden liggende Lag af allerede forraadnede Træstammer og hensmuldrede Plantemasser bestaaende Jordbund. Disse Dynger af de nedbrudte Skove og den knuste Underskov, som vare optaarnede ovenpaa hinanden saa høie som Bjerge, bleve tilligemed de Lag af stærkt Træ og hensmuldrede Plantesubstants, som fandtes under dem, ved det skummende Havs Springflod bortskyllede fra Øernes Overflade og flaadede sammen i Fastlandets Bugter og imellem Øerne, her nedsænkte paa Havets Bund og bedækkede med Dynd, Sand og Steenrudera. Bestandig nye Rudera og Gruusmasser af de ved hiin voldsomme Revolution forstyrrede Dele af Jordskorpen og Fastlandet bleve i Form af Lag affatte over disse i Havets Skjød begravede Skove, hvilke Lag lidt efter lidt i Løbet af Aartusinder fortættede sig til fast Steenmasse, Leerskifer, Sandsteen og Konglomerater af forskjellig Slags. Ved det voldsomme Tryk, som disse mægtige Steenlag udøvede, bleve de sammenbrækkede og over hinanden hobede, med Jord og Dynd blandede Træstammer og Plantemasser, som laa begravede under dem, mere og mere knuste imellem hinanden og til samme Tid efterhaanden langsomt forkullede ved den betydelige Hede, som vedvarende trængte frem igjennem den endnu bestandig tynde Jordskorpe fra Jordens glødende, flydende Indre. Paa denne Maade opstode af hine første Urskove, af hine herlige, majestætiske Bregne- og Lepidodendronlunde — Steenkulsfløtserne! At samme ikke er andet end forkullede Plantemasser, som ved heftig og længe vedholdende Tryk have erholdt en steenagtig Beskaffenhed, fremgaaer deraf, at Steenkullene under Mikroskopet ved stærk Forstørrelse endnu lade skjelne den al Plantesubstants eiendommelige Cellebygning, og navnlig ogsaa deraf, at man i Steenkulsfløtserne har fundet og endnu hyppig træffer paa store, endnu fuldkommen vel bevarede, omend ved det enorme Tryk bredttrykte Stammer af Skjæltræer, Sigillarier, Calemiter og Træbregner og hele Lag af forkullede Bregneblade og andre urteagtige Planter. Især ere Skiferleerlagene (Kulskiferen), som gaae igjennem Steenkulsfløtsene og danne deres Under- og Overlag ualmindelig rige paa velvedligeholdte Aftryk af utallige Bregneplanter og paa forkullede Blade af Skjælplanter og andre Væxter. Mange Steenkulsfløtser bestaae paa enkelte Steder ene af tæt i hinanden sammenknuede Stammer og Grene af de nævnte Træer. I Kulgruberne i Shuylkill i Nordamerika har man fundet Sigillariestammer indtil 100 Fods Længde, og næsten lige saa lange og velvedligeholdte Stammer af Skjæltræer ere gjentagne Gange bleve trufne i Steenkulsfløtserne i England. Man kjender allerede de forkullede Levninger af 40 forskjellige Arter af Skjæltræer, 35 Arter af Sigillarier, 10 Arter af Calamiter og af mere end 250 Arter af Bregner, hvoraf mange maae have været af træagtig Væxt. I ingen Periode af Jordens Planteliv har der været saamange Bregner som i hiin, der gik forud for Steenkullenes Dannelse. Siden den Tid er der henrunden et overordentligt langt Tidsrum, og endnu ophede vi vore Ovne med det forhenværende Træ af Jordklodens første Skove.

Efter de Beregninger, som ere anstillede af en af Tydsklands dygtigste Naturforskere

(Bischoff) over den sandsynlige Alder af de forskjellige Lag, hvoraf Bygningen af den faste Jordskorpe bestaaer, maa der siden Dannelsen af Steenkullene idetmindste være henrunden otte Millioner Aar! Hvilket Tidsrum i Sammenligning med et Menneskes Levetid! Hvor lille, hvor ubetydelig synes „Skabningens Herre", naar man seer hen til den store forudgangne Tilværelse af den moderlige Jordbund, som bærer og ernærer ham! Millioner Centner Steenkul blive aarligen udrevne af Jordens Indvolde og anvendte til Brændsel, Gas- og Damptilberedning og andre techniske Øiemed, men hvo tænker naar han tager Kullene, som udbrede Varme, Lys og Rigdom, i Haanden, at de ere et Beviis paa en undergaaet stor og vidunderlig Skabning, at de ere en Gave, som den alvise og algode Skaber har skjenket til det overmodige og egennyttige Menneskes sildigste Efterkommere paa en Tid, da der længe endnu ikke var at tænke paa Menneskeslægtens Tilværelse!

(Fortsættes.)

Det sorte Hav.

(Fortsat.)

Krim.

Paa den anden Side af Krigshavnen, paa Kap Paul, forsvarer et Batteri paa 80 Kanoner Indløbet til denne Havn.

Paa den venstre Bred af Rheden bestaae Forsvarsværkerne 1) af et Batteri med 17 Kanoner; 2) af et Fort med 104 Kanoner paa Kap Konstantin; 3) af et Fort med 90 Kanoner i to Etager paa et Kap ligeoverfor Fort Alexander; 4) af to Batterier med 34 Kanoner, som krydse deres Ild med Batteriet paa Cap Paul. Citadellet, en 8 kantet Polygon med fire Bastioner og to fremskudte Værker, ligger udenfor de to sidste Batterier paa den venstre Bred af Rheden.

Marschal Marmont, som 1836, paa Keiser Nikolaus Indbydelse, besøgte Sebastopols Fæstningsværker, holdt dette Citadel for at være uden ringeste Nytte, da det ligesaalidt forsvarer Havnen, eller Rheden, hvorfra det ligger i altfor stor Afstand, som Staden, fordi denne ved Havnens hele Brede er adskilt fra samme. I saa Henseende fandt han Anlæggelsen af detacherede Forter paa Høiderne syd for Staden meget hensigtsmæssig, og, ifølge de nyeste Efterretninger, staaer man i Begreb med at udføre dette, ogsaa af andre Militærautoriteter meddeelte Raad. De øvrige Værker derimod og selve Havnens Fortrin, vakte i høieste Grad hans Beundring. En anden Autoritet, den franske Ingenieur Oberstlieutnant Yonval', som ligeledes af egen Anskuelse kjender Sebastopol, udtaler sig mindre gunstig; dog lader hans Dom sig vel forene med Marschallens, da han ligeledes finder Anlægsplanen fortræffelig, og kun dadler Udførelsen i Enkelthederne, som Marmont ikke synes at have bemærket. Han siger:

„Cassematterne ere byggede af store Brudsteen, hvis Mellemrum ere udfyldte med blød Kalksteen. Efter Alt, hvad jeg har bragt i Erfaring, er dette Muurværks Varighed meget tvivlsom, og allerede ved den blotte Rystelse som de indløbende Skibes Signalskud har foraarsaget, have flere Slutstene løsnet sig. Forsiderne ere godt udførte og udenfra see Værkerne meget imponerende ud. Murene ere næsten 3 Alen tykke, men Cassematternes Skydehuller saa smaae, at det er en Umulighed, at sigte til høire eller venstre, en Mangel, som Russerne holde for uvæsentlig, da de kun forlade sig paa det store Antal af deres Skyts.

„Cassematterne tjene tillige som Caserner, og ti Mand indtage samme Plads som to Kanoner. I Midten af hvert Batteri staaer en Ovn til at gløde Kugler i. Alle disse Anlæg, i hvilke Cassematteringssystemet udelukkende er fulgt, ere de eneste i sit Slags, da man endnu intetsteds har anvendt dette System i en saa stor Maalestok; men alle Batterier have ogsaa de store Mangler, som ere uadskillelige fra dette System, thi enhver fjendtlig Kugle virker, naar den trænger ind, ved Splinterne, der løsne sig fra Steenmuren, som en Kardætskild, og Krudtdampen samler sig i saa stor Mængde i Gallerierne, at Artilleristerne umulig kunne betjene Skytset længe, uden at være udsatte for den Fare at qvæles. For at afhjælpe Kuglernes Indtrængen, har Ingenieurene saa meget som

mulig formindsket Skydehullerne hvilket er ledsaget af den allerede anførte Uhensigtsmæssighed; og forat lede Røgen bort, ere lave Vinduer anbragte, som dog svække Murene, og tillade Bomberne, fra den indre Side, at falde ind i Cassematterne .... Fra Indløbet i Krigshavnen til den yderste Pynt af Sebastopols Rhed, strækker sig den sædvanlige Ankerplads for Skibe, og her kan den hele Flaade med Lethed finde Ly. Denne Deel er slet ikke befæstet, idet alle Forsvarsmidler ere concentrerede ved Indløbet til Rheden. Samtlige Værker ere for nærværende Tid befæstede med omtrent otte hundrede Stykker Skyts, som næsten alle ere rettede mod Søen, idet Forsvaret paa Landsiden, som bekjendt, er yderst svagt. De murede Batterier ere i flere Henseender uhensigtsmæssig construerede og Virkningen af mange Kanoner, ved deres daarlige Opstilling, paralyseret. Sebastopol er derfor at betragte som en stærk og vigtig, men derfor aldeles ikke uindtagelig Fæstning, for hvilken Russerne ville udgive den. Ved de utallige Angrebsmidler, som Marinens Fremskridt og de forskjellige Grene af Krigskunsten stille til Raadighed, har Sebastopol formange svage Punkter, for at kunne ansees som uindtagelig.

Sebastopols Havn har foruden de allerede anførte Fordele endnu den, med stor Lethed at kunne forsyne Flaaden med Vand. Dette skeer formedelst en lille Flod, Tschernaga Retschka, som i Baggrunden af Bugten løber ud i Havet. En fransk Ingenieur, Hr. de Raucour, kom paa den Tanke, ligeledes at benytte den til den flydende Dokke, som dengang skulde anlægges. De anstillede Forsøg viste snart, at man ved en Kanal, kunde regulere Tschernaga Retschkas Fald saaledes, at den 30 Fod over Havfladen, kunde naae Stranden. Planen er nu bleven udført ved Hjælp af en Kanal paa 18 Versters Længde, to Aqvaducter og en Tunel paa 24,000 Fod. Ved denne Kanal bliver de til Reparation af Skibe bestemte Dokker paa denne Maade gjorte flydende. Thi medens Dokkerne i andre Havne blive fyldte og udtømte formedelst Ebbe og Flod, eller, hvor dette ikke finder Sted, ved af Dampe eller Haandkraft bevægede Pumper, saa tilsteder her, hvor Ebbe og Flod ligeledes mangle, Forskjellen i Vandets Niveau, til enhver Tid, ved Aabning af en Sluse, Dokkernes Fyldning og Udtømning. De kunne paa een Gang optage 3 Linieskibe og 2 Fregatter, og ere, med uhyre Omkostninger byggede af den engelske Ingenieur Uplon.

Sebastopols Rhed udmærker sig ved et physikalsk Phænomen, hvilket forhøier dens Fortrin endnu mere: daglig, undtagen ved stormfuldt Veir, blæser fra Solens Opgang indtil Middag, Vinden fra Østen, og fra Middag til Aften fra Vesten, saa at en Flaade tidlig kan forlade Rheden og vende tilbage igjen om Aftenen, stedse ved gunstig Vind. En stor Plage er derimod Bænkebiderne, som ere yderst talrige og virke ødelæggende paa Skibene.

Sebastopols hele Befolkning, omtrent 40,000 Sjæle, hellige, middelbar eller umiddelbar Krigsmarinen deres Tjeneste. Afskedigede Officerer og Matroser boe der, og Arbeidere af enhver Art ere dragne derhen.

Flaaden i det sorte Hav, hvis Stationssted er Sebastopol, bestaaer af:

17	Linieskibe med	1608	Kanoner
7	Fregatter med	348	—
7	Brigger med	140	—
25	Skonnerter med	200	—
1	Skruedamper med ...	120	—
12	Hjuldampere paa 2760 Hestes Kraft med	60	—
15	mindre Dampskibe paa circa 2000 Hestes Kraft.		
85	Skibe med	2476	Kanoner.

desforuden en Deel Kanonbaade.

Blandt Skibene, af hvilke de syv største dog have lidt meget ved Sinope, nævne vi: Konstantin, Tolv Apostle, Tre Helgener, Paris, Wartschau med 120 Kanoner; Maria, Chabrois, Tschesne, Svitoslaf, Rostislaf, Wagudial, Varna, Gabriel, Selafael, Uriel med 84; Massembria, Sigeboli, Kuluvtsga, Medea med 54; Kagul, Flora, Kowarna med 44; Skruedamperen Bosporus med 120; Damperne Wladimir, Gramawhetz og Bessarabia paa 400 Hestes Kraft mod 8; Krim, Odessa, Chersonesus paa 250 Hestes Kraft med 4; Maladets Boels og Grosznii paa 150 Hestes Kraft med 4 Kanoner.

Øst for Cap Chersonesus, paa hvis vestlige Pynt de Gamles Cherson laae, medens der, hvor nu det græske St. Georgskloster

hæver sig, paa Cap Ai Burun, fordum stod et Dianatempel, i hvilket Iphigenia offrede Mennesker, ligger Havnen Balaclava, et aldeles af høie Bjerge indesluttet, rummeligt, dybt og naturligt Bassin, med en saa smal Indgang at man troer at befinde sig paa en Indsø. Da dens Beliggenhed særdeles egner sig til Skjulested for Smuglere og Sørøvere, saa har den russiske Regjering forbudt alle Skibe Adgang, og tilsteder den kun i Tilfælde af Havsnød. En meget besværlig Bjergvei fører herfra til Jalta. Et Fyrtaarn paa en Klippe betegner Indløbet til en meget rummelig Bugt imellem Cap Nikita og Cap Ai Theodor. Denne Rhed har, omgivet af høie Bjerge, en overordenlig skjøn Beliggenhed, og er, undtagen fra Syd-Ost, beskyttet mod alle Vinde; men selv om Vinden allerede har lagt sig, forbliver dog stedse Havet i Bugten af Jalta, endnu længe ved at være i Bevægelse, og det af Bølgerne løsrevne Sand forværrer endnu stedse Bugtens Ankergrund mere og mere. Den med Staden ligelydende Flod falder umiddelbar ved dens Porte i Havet.

Landeveien ved Jalta, længere mod Øst løber langs med Havet, men tusind Fod over samme. Tilhøire hæver sig en meget steil Bjergkjæde af en Høide fra tre til fire tusind Fod, tilvenstre løbe, næsten lodret sænkede Forbjerge ud i Havet og danne beskyttende Bugter, i hvilke der fordum, i Krims Blomstringstid, befandtes talrige Havne. Enkelte Navne, som Parthmik og Ursuf, ere endnu forblevne, men de betegne nu de Villaer, som de russiske Adelsmænd her have opslaaet. En af de smukkeste er det Fyrst Woronzoff tilhørende Slot Marhanda, midt i Viinbjergegnene af Magarasch.

Sex Mile fra Jalta kommer man til den tatariske Landsby Aluschta, Middelalderens Alustan Phrurian, som dengang var en betydelig Stad og et Bispesæde, og nu driver megen Viinavl. Her aabner sig den steile Klippevold som omslutter hele Sydkysten af Krim og midt i Porten noget længere ind ad Landet til, hæver Tschatir Dagh sin taffelformige Tinde 4960 Pariser Fod over Havet. Paa hver Side af Tschatir Dagh, Tatarernes Teltbigerg, Grækernes Trapezus, Russernes Palata Gora, fører et Bjergpas op til Høisletten, som dog begge kun ere tilgjængelige for Muldyr.

Den næste Stad ved Kysten er Feodosia eller Kaffa, som, i den ved Havet beliggende Deel, minder om dens fordums Besiddere, Genueserne. Den med Stranden parallel løbende Gade er omsluttet af Arkader, som Gaderne i Bologne brolagt med store Steenplader, og Husene bære den, halv fæstnings- og halv palaiagtige Charakteer af alvorlig Pragt, som udmærker saa mangfoldige Bygninger fra Italiens Middelalder. Stiger man op af den steile Sidegade, saa befinder man sig i den russiske Stad, og stiger man atter høiere, saa kommer man til den tatariske Forstad, og endnu høiere til et stort Antal Veirmøller med otte Vinger, som omgive hele Byen og staae paa øde og tomme Klipper. Staden er halvmaaneformig og har langtfra ikke det Omfang, som under Genuesernes Herredømme. En græsk Kirke, en Moskee, en armenisk Kirke, en Synagoge saavel for de karaitiske, som for de talmudistiske Jøder og nogle smukke Brønde ere de sidste Rester af deres fordums Herlighed. Indbyggerantallet beløber sig til 4500 Sjæle. Blandt disse ere mange Grækere, karaitiske Jøder og Armenier, som drive Handel der.

Bugten, ved hvilken Feodosia ligger, strækker sig, fra et Cap af samme Navn, i en Længde af fem Mile til Cap Tschauda. Nærved Feodosia er Kysten lav og sandet, længere mod Øst derimod høi og omsluttet af øde Skrænter. Havet er reent og dybt til tæt ved Bredden undtagen ved Cap Tschauda. Feodosias Rhed er rummelig, men aaben for Øst og Sydostvinden; Ankerpladsen gjælder for een af de bedste i det sydlige Rusland.

I Aaret 1180 landede en Genueser i den Bugt, hvor de Gamles Theodosia havde staaet. Han kjøbte af Khanen i Saltaja, det nuværende Eski-Krim, et Stykke Land i Bugten, og grundlagte Staden Kaffa, som snart stod i fuld Blomstring, endskjøndt Venetianerne 1292, for Handelsinteressers Skyld, erobrede og plyndrede den nye Coloni, som de dog snart igjen maatte forlade. Erobringen af Constantinopel truede dog Genuesernes Herredømme paa Krim. Tatar-Khanerne, som kun med Uvillie havde taalt deres Tilstede-

værelse, fik nyt Mod, og medens en talrig tatarisk Hær 1475 indesluttede Kaffa fra Landsiden, viste sig den 1ste Juli en tyrkisk Flaade paa 482 Seilere ved Havnen. Efter tredsindstyve Dages fortvivlet Modstand overgav Kaffa sig paa Naade og Unaade, og snart derpaa vare alle Genuesernes Besiddelser faldne i Tyrkernes Hænder.

Paa den østlige Spidse af den tauriske Halvø, ligger, i Baggrunden af en dyb Bugt, ved Nordsiden af Havnen, Staden Kertsch, paa en ubetydelig Høi. Den bliver behersket af et noget høiere Bjerg, Mithridatusbjerget, som sænker sig steil ned mod Havet. Her stod den gamle Pantikapaums Akropolis, og endnu hæver sig paa dets Tinde en af store Klippeblokke bedækket Gravhøi, Mithridatus' Grav. Under Gravhøien bærer en Klippeblok Navnet: Mithridatus' Sæde. Herfra skal Kongen af Pontus med Stolthed have betragtet sin talrige Flaade, Romernes Skræk. Herhen flygtede han efter sit sidste Nederlag, som han led ved Pompejus og sin Søns Forræderi, her sluttede han frivillig sin hæderlige Løbebane, her reiste Pharnaces Oprørsbanneret mod Rom, og herhen kom, saae og seirede Cæsar.

Staden Kertsch er bygget i nyeste Stiil med lige, regelmæssige Gader og elegante Steenhuse; den tæller nu 10,000 Ingbyggere, og Havnen har erholdt Betydning, siden alle Skibe, som tidligere besøgte det asowske Hav, her maa ligge i Quarantaine, og er endnu Middelpunctet for Handelen i denne, saavelsom den østlige Deel af det sorte Hav. I Aaret 1851 var Strædet ved Kertsch besøgt af 1000 Skibe.

Det i det asowske Hav førende Stræde af Kertsch, bliver paa det smalleste Sted behersket af Landsbyen Jeni Kala. Stedet viser en halv orientalsk og halv genuesisk Characteer, og er for nærværende Tid næsten udelukkende beboet af Græker. Et paa Nordsiden anlagt Fort forraader ved Bygningsmaadens plumpe Uregelmæssighed at det er et Værk af Tyrkerne. Et tykt fiirkantet Taarn, omgivet af fire smaa Karnapper, minder derimod om Genuesernes Krigsbygningskunst.

Paa den anden Side Strædet ligger Taman, nogle elendige, straatakte Hytter paa en øde, flad Grund. Kun faa større Huse, hvor Officererne — her er et Stationssted for Kosakkerne fra Kuban — boe, udmærke sig deriblandt. Kirken af Træ er omgivet af en Muur, som beskytter den mod det, af Vinden ofte i Høide med Muren sammenhobede Sand. Ikke langt fra Tanan hæver sig Citadellet Phanagoria med gode, rummelige Caserner, som beherske Bugten af Kuban.

Det asowske Hav, til hvilket Strædet af Jeni Kale fører, er et Hav eller snarere et Morads af ringe Dybde (høist 50—53 Fod), 20 Mile langt og 32 Mile bredt, som sædvanlig fra November til Marts er upassabel. Indseilingens Dybde udgjør 2 Favne. Den nordlige Kyst hæver sig i Regelen omtrent hundrede Fod over Havfladen, er steil og af rødlig Farve; den østlige Kyst er beboet af Kosakker, meget lav og fra Don — Temruk, — for det meste gjennemskaaret af Indsøer og Moradser. Paa Vestsiden adskiller den smalle, sandede Landtunge Arabad, efter en lille Landsby af samme Navn, den dovne Sø eller Serabscha, en Lagune, hvis mudbrede, stillestaaende Vande udbrede en afskyelig Stank, og blive afbenyttede til at vinde Salt ved. Den dovne Sø er selv for Baade vanskelig at beseile. Bredderne ere paa en mangfoldig og forunderlig Maade indskaarne og det lader sig vanskelig bestemme, hvor Landet ophører og Søen begynder. Da Don udgyder en betydelig Vandmængde i det asowske Hav, saa er Vandet temmelig godt og drikkeligt. Denne Flod indmunder sig i den nordvestlige Pynt af Havet og er ved to Sandbanker adskilt i tvende Arme, hvor i Syd den ubetydelige Stad Asow ligger. Fire Mile længere mod Vesten ligger Taganrog, Keiser Alexanders Dødsstad, grundlagt 1705 af Peter den Store. Vandet er her saa sumpet at Handelsskibe ikke engang kunne komme til Bredden, men maae udlosse paa Havet i Karrer. Rheden har en Udstrækning af tre Miil, men opfyldes imidlertid mere og mere af Sand, da Don hidfører store Masser deraf. Denne Omstændighed i Forbindelse med Quarantainens Forflyttelse til Kertsch har nedsat Taganrog betydelig som Handelsplads. Dens Hovedhandel bestaaer af Kaviar, Læder, Talg, Korn, Uld, og andre siberiske Producter, som blive førte nedad Don og ombyttede i Raastoffer. Taganrog har 29,000 Indbyggere,

er godt bebygget men af ringe Livlighed. De udstrakte Fæstningsværker ere meget forfaldne.

De asiatiske Kyster.

Idet vi fortsætte vor Reise langs med den asiatiske Kyst, begynde vi igjen med Phanagorien, og betræde nu et Terrain, som er temmelig ubekjendt. I den fjerne Baggrund hæver sig allerede Kaukasus-Kjæden til en anseelig Høide, Forgrunden udfyldes derimod af en uoverskuelig med høie Siv bevoxet Slette, ved hvilken den ene af Kubans trende Arme vender sig mod Havet, medens de andre to Arme løbe ind i det asowske Hav. Floden har sit Udspring fra Bjerget Ellerus, og er, som enhver Bjergstrøm underkastet store Niveauforandringer naar Sneens Smelten om Foraaret bringer den til at stige, og forvandler hele Mundingens Leie til en stor Sø, paa hvilken man da ikke seer andet end Kosakkernes paa Pæle opreiste Vagthytter. Kuban løber ud i en stor Sø, Kisil-Tatsche, der, som de nordtydske Haffs er adskilt fra Havet, ved en 5 Mile lang, lav Landtunge, gjennem hvilket Vandet ved Burgos-Mundingen og en Landsby af samme Navn, baner sig en Udvei. Her befinder sig ogsaa Quarantainen af Anapa, en Fæstning, som i Aaret 1784 tildeels blev bygget af Tyrkerne, 1701 taget af Russerne, derpaa atter tilbagegivet Tyrkerne og blev betydelig forstærket. I Begyndelsen af Feldttoget 1828 tog Oberst Parowski den, efter 4 Ugers Cernering, og ved Freden i Adrianopel kom den definitivt i Russernes Hænder. Anapa, med 3000 Indbyggere, var fordum Midtpunktet for Slavehandelen mellem Tscherkesserne og Tyrkerne, og af denne Grund tillagde de sidstnævnte den et saa stort Værd og afstod den kun da intet andet Middel blev tilovers for dem. Staden beherskes mod Syd og Sydvest, af en næsten 200 Fod høi, lodret sig sænkende Høiderække, medens Egnen paa Nordsiden og ad Havet til er flad og sumpet.

Bugten af Anapa frembyder om Sommeren en temmelig god Rhed, men er dog ikke dybere end halvanden til to Favne og dybtstikkende Fartøier maae, uden at være beskyttede mod Vinden, ankre temmelig langt fra Kysten. Havnen er forsvaret af en Molo med Bastioner.

Fra Kuban til Anapa er Kysten lav og sandet; den bliver dog snart høiere og bestaaer slutteligen kun af Kaukasus' Skraaninger, som her nærme sig Havet. Veien fører, i steil Høide, umiddelbar til Havet, og bliver næsten paa alle Puncter, som ere gunstige for Smughandel med de i det Indre endnu ubetvungne Tscherkesser, indesluttede af blækhuuslignende Forter, saakaldte Kreposter, men som næsten alle i den sidste Tid ere blevne rømmede og ødelagte af Russerne. For det første støder man, 6 Mile fra Anapa paa Sudschuk Kale, et af de betydeligere af disse Forter, ved en god, rummelig Bugt, som i Østen beskyttes mod alle Vinde af en 1000 Fod høi, øde Bjergkjæde, i Vesten af skovbegroede Høie. Synet af Kysten bliver her herlig. Rigtignok berøve de, umiddelbar op af Havet stigende kaukasiske Bjerge Øiet de storartede Alpelandskaber, men herpaa bøde Forgrundens Skjønheder og de fra Tinden ned til Kysten, med de skjønneste Ege, kæmpestore Buxbomtræer med Stammer af 15 Fod i Gjennemsnit, Tamarinde-, Olnander-, Rhododendron- og andre smuktblomstrende Buske, bedækkede Bjerge. Frugtbare Kornagre, fortrinlige Græsgange til Faar, Geder og Bøfler eller Heste oplive, og Hytterne i Frugthaver bringe Afvexling i dette Skovlandskab. Fire Mile længere borte, ved en Bugt med god Ankergrund, er Veien spærret af Fortet Galondschik, og ti Mile derfra befinder sig det berømte Fort Gargana, tidligere lukket af en Muur, hvoraf man endnu opdager Spor. Her fører en Vei imellem Havet og et lodret sig sænkende Bjerg, og man kan med nogle Forskandsninger og et ringe Troppeantal temmelig længe opholde en lille Armee. Det vilde være unødvendig at opregne alle disse omtrent 18—20 Kreposter, og vi nævne kun de vigtigste, Sukkum Kala, med en god Havn, men en meget usund Beliggenhed, Redut Kala, som tillige er en Handelsplads for Imeretien og Georgien, Poti og endelig St. Nikolai eller Tschesketill ved Tschuruksu, som danner Grændsen mellem Rusland og Tyrkiet. Bagved Sukkum Kale træder den maleriske Bjergstrækning, som hidtil har dannet Kysten, tilbage, og Mingreliens uoverskuelige Slette, paa hvilken tætte Skove afvexle med Siv og kratbevoxet Marskland, danne Forgrunden. Bagved denne hæver sig derimod

gradeviis den egentlige Kaukasuskjædes snee- og iisbedækkede Kæmpetinder, Elbrus og Kosbek, høit over Skyerne. Havet er paa denne Kyst, forsaavidt vides, sædvanlig meget dybt, og Skibe kunne komme Landet temmelig nær. Søvindene ere sjelden heftige, derimod blæse Landvindene fra de høie Bjerge ofte meget stærkt. De hæve sig hver Aften og vare til senest Kl. 10½. Paa Grund af de gunstige Kystforhold, og da det russiske Herredømme kun strakte sig saa langt, som Krepostern es Bøssekugler naaede, blev der, trods det strenge Opsyn, drevet en meget livlig Snighandel med Tscherkesserne, som her forsynede sig med Munition og Salt.

Tschuruksu danner Grændsen imellem Rusland og Tyrkiet, og paa dens venstre Bred begynder Districtet Basiston, beboet af Baserne, en arbeidsom, haardfør, tapper men tillige røverisk Stamme, som kalder sig græsk eller mohamedansk, alt eftersom Interessen kræver det. Egentlige Stæder gives der ikke her, men blot Bazarer, en Gade, bestaaende af Boder, et Kaffehuus, og et Par Khaner, hvor der ugentlig bliver afholdt et Marked. Bazarer af denne Art ere i Tschuruk, Batum, Riza, Kapa. Synet af Kysten er meget malerisk. Med tætte herlige Ege-, Bøge- og Naaleskove bedækkede Bjerge hæve sig 4—5000 Fod over Havet, og ved Foden af denne Bjergkjæde slynge sig bølgeformige Dæmninger, bevoxede med Hedeurter, Myrte, Rhododendron, Azalan o. s. v.; kun faa Steder af Skovene ere blottede for Cultur, men disse forblive aldrig ubenyttede, og ofte seer man Kornmarker paa de steile Bjergskraaninger, hvor ingen Plov kan komme til. Her bliver Jordbunden bearbeidet med en togrenet Gaffel af en eiendommelig Construction. Fordetmeste avles der Mais. Denne Kyst er ogsaa Constantinopels Frugthave, og man seer her hele Skove af Nødde-, Aprikos-, Blomme-, Æble- og Kirsebærtræer.

Den første tyrkiske By af nogen Betydning er Batum, en af de faa gode Rheder paa Sydkysten af det sorte Hav, som er femten til atten Favne dyb, og indtil Kysten selv for Linieskibe dyb nok. Tidligere fandt her en livlig Handel Sted, nu har Byen kun 2—300 Indbyggere. Omegnen er især rig paa Oliventræer, og hvor den ikke er bebygget, speile Rhododendron- og Azalanskove sig i Havet. Da Kysten her er meget flad, egner den sig især deleshed til Udskibning af store Troppemasser. Den bliver dog snart igjen steil indtil Riza, 16 Mile fra Batum, en stor Bazar i en frugtbar Egn.

Den betydeligste Stad i denne Deel af Lilleasien er nu Trabisonde eller Trapezunt. Den har 25—30,000 Indbyggere og ligger ved Foden af en Bjerghøide, i en velbekjendt, smuk, af Skove og Dale gjennemskaaret Egn. Den er i militair Henseende som Indskibningsstad paa Veien til Erzerum Midtpunctet af den tyrkiske Forsvarslinie i Asien, af Vigtighed. For Handelen med Persien og en stor Deel af Centralasien er den Hovedentrepotet, siden Skibsfartens Frigivelse paa det sorte Hav. Indførselen beløb sig i 1852 til over 16 Millioner Rdlr., hvoraf ¾ gik til Persien. Tydskland har en ikke ubetydelig Andeel i denne Handel, dog har England i den Henseende første Rang; det leverer Jern, ufarvet og trykket Kattun og Bomuldsgarn næsten udelukkende hertil. Udførselen — 6—7 Millioner Rdlr. — bestaaer navnlig af Silke, Nødder, Safran, Tobak, Kobber, Vox, Galæbler, Blodigler o. s. v. Denne Stad er meget gammel; Xenophon, som her paa sit berømte Tilbagetog naaede det sorte Hav, berører den under Navnet Trapezus, som den han erholdt formedelst sin Skikkelse. Den er omgivet af en gammel Muur, der, som det Staden i tvende Halvdele adskillende Citadel, er meget forfalden. Kun den til Havet grændsende Deel af Staden bestaaer af Huse, alt det Øvrige er kun store, med Mure omgivne Haver. Gaderne ere smalle, de fleste Huse af Steen og kun paa en Etage, saa at man, naar Alt er grønt, ikke seer Huse, men kun en blomstrende Skov. Havnen ved Trabisonde er meget daarlig, og man seer der yderst sjeldent noget Fartøi; den egentlige Rhed er 1½ Miil fra Staden ved Landsbyen Platana, som rigtignok har den behørige Dybde og en sikker Ankergrund, men er aldeles udsat for Storm.

Veien fra Trabisonde til Tiraboli (det gamle Tripolis) fører langsmed Kysten, ofte over Basaltklipper, og gjennem en fortløbende Række Haver med Azalan, Myrte og Rho-

dodendron, dybe blomstrende Dale, skovbevoxede Høie, gjennemskaarne af utallige Bække og Floder. Først efterat være kommen over den lille Flod Bazar Tschai kommer man til Riismarker og betræder Sletten, som danner de af den dybe og rivende Trabolisu fra Bjergene nedskyllede Steenhobe. Staden Tireboli ligger ved Foden af mægtige Høie tætved Havet, men er uden Betydning. Landeveien herfra til Karasan er næsten utilgængelig, da ikke engang Pakheste komme igjennem, og man derfor foretrækker Søveien, som i 3—4 Timer fører til Maalet. Karasan er en net Stad, som dog med Undtagelse af de temmelig omfangsrige Ruiner af de gamle græske Volde som Genueserne og Tyrkerne senere have afbenyttet til deres Befæstninger, intet Mærkværdigt har at opvise. Herfra kommer man til Varna med en fortrinlig Havn af tyve Fods Dybde og derefter til Eumich, hvor der drives betydelig Skibsbyggeri og bliver fabrikeret Seildug af Bomuld, Ankerpladsen er kun om Sommeren god.

Samsun er den betydeligste Koffardihavn paa dette Kyststrøg, hvor Producterne fra det Indre af Lilleasien blive ombyttede med Frembringelserne af den europæiske Industri. Den halvcirkelformige Rhed er om Vinteren usikker og Kysten vanskelig at beseile. Omtrent midtveis mellem Samsun og Sinope (tyrkisk Sinup) løber Kisil Irmak, de Gamles Helys, ud i Havet.

Sidstnævnte Stad, 50 Mile fra Trabisonde og lige saa langt fra Constantinopel, er ved Tilintetgjørelsen af den tyrkiske Flaade (den 30te November 1853) bleven mærkelig. Forsvarsværkerne ere meget ubetydelige, de bestaae af nogle gamle forfaldne Taarne, som hidrøre fra Tiden før Krudtets Opfindelse, og et Batteri paa et Forbjerg, som i Aaret 1807 skal være bleven anlagt af franske Ingenieurofficierer, men er aldeles ude af Stand til at forsvare en af Sinopes tvende Havne.

Fem Mile fra den lille Stad Ireboli ligger Cap Korempa, det høieste Punct paa Kysten af det sorte Hav og kun 32 Mile fjernet fra det sydlige Punct af Krim; ved klart Veir skal man paa Midten af Havet kunne see begge Puncter. En imellem disse tvende Puncter trukken Linie deler det sorte Hav i en østlig og en vestlig Deel, som ofte begge udmærke sig ved en ganske forskjellig Retning af Vinden.

Kracli (Heraklea) er vigtig med sine Kulgruber, som aarlig levere omtrent 50,000 Tønder gode Steenkul, og for nærværende Tid, systematisk bearbeidede af engelske Ingenieurer, forsyne den engelsk-franske Flaade i det sorte Hav med Brændmateriale. Kullagene strække sig 18—20 Mile langs med Kysten, og bestaae af den ægte Steenkulsformation. Herfra til Indløbet i Bosporus, som paa den ene Side bliver betegnet ved Anatoli Kanar, paa den anden Side ved Rumili Kanar, frembyder Egnen intet af videre Mærkværdighed.

En ny Jernbane.

Novelle af Louise Otto.

(Fortsat.)

2.

Over et halvt Aar var henrundet, siden Edgar havde været i Veronikas romantiske Hjem, og i al den Tid havde hun Intet hørt fra ham; men dog havde den Efterretning udbredt sig, at Planen med den ommeldte Jernbane var færdig og antaget, saa at man med Foraarets Komme kunde begynde Bygningen af Banen.

Høsten var kommet og Vinteren — nu ogsaa Foraaret med Alt, hvad det bringer: Paaskelillier, det spæde Grønt og de blaae Violer, syngende Lærker og qviddrende Svaler — mon Edgar ogsaa vil komme, spurgte Veronika sig selv. Thi stedse maatte hun tænke paa ham, paa ham og disse tre Dage. Det var en sød Drøm, en behagelig Erindring; da var der ingen qvælende Længsel, ingen Følelse af Tomhed og Forladthed. Det forekom hende, som hun i disse tre Dage var blevet vakt til et nyt Liv, som havde hun opnaaet et Gode, der ikke kunde tages fra hende. Hun forstod ikke at gjøre sig Regnskab derfor — men hun følte, hvor beriget hun var blevet

i sit Indre, hvorover hun aldrig kunde blive træt af at frydе sig. Hun opfyldte alle sine smaa huuslige Sysler med forøget Omhu, idet det forekom hende, at hun forrettede Alt, som i hine tre Dage, for Edgars Øine. Sine yngre Sødskende underviste hun med mere Lyst og Iver end før, thi af Edgars Ord havde hun øst mangen en lærerig Betydning, og da han havde opmuntret hende til denne Beskjæftigelse, var hendes allerede søsterlige Pligt hende nu et kjært Arbeide. Hun kunde takke Capellanen i Landsbyen for, at hun besad mere Dannelse end de andre Piger i Landsbyen; han havde i Skolen bemærket hendes høiere Anlæg, og givet hende privat Underviisning i Forening med nogle andre Børn, og selv endnu veiledede han hende, da han ofte indfandt sig i hendes Faders Huus. Capellanen var en oplyst Mand, hvis Godhed for Veronika kun bar de meest velgjørende Frugter, hvorfor hun ogsaa med oprigtig Agtelse var knyttet til ham.

Men skjøndt Veronika saaledes færdedes med travl Virksomhed i sit Hjem, følte hun dog ikke mere den Glæde ved mange Ting, hun før havde deeltaget i. Tilforn havde hun gjerne tilbragt et Par Dage hos sin Tante i den nærmeste Markedsby, naar der gaves Dands og Lystighed. Men nu havde hun tabt Lysten til larmende Adspredelser, og stedse forstod hun at fremkomme med et eller andet Paaskud for at blive hjemme, og hvormeget Forældrene end stræbte at overtale hende dertil, var hun dog ikke at formaae til at forlade sit Hjem. Heller ikke hendes Fætter Xaver, der i en Nabolandsby drev en lille Gaard, og som ofte besøgte hende, formaaede Mere ved sine Bønner. Hun var ikke at bevæge til at tage Deel i nogen Dandsefest, hvilket hun ofte havde gjort i hans Selskab. Ja hun undveg ham saa ofte han besøgte Huset, svarede ham kort og tilbageholdende, og vidste saaledes at vise enhver Fortrolighed fra hans Side tilbage. Det havde før været en almindelig Mening, at der vilde blive et Par af dem — men nu blev Forældrenes Tro dertil stedse mere vaklende, og Xaver nedslaaet — han kunde ikke tage saameget Mod til sig, som der udfordredes for at hidføre en afgjørende Forklaring. Hidtil havde hun fundet sig i mangen en Frihed fra hans Side som begrundet i deres Slægtskabsforhold, men nu, da hun begyndte at ane, hvorpaa hans Bestræbelser gik ud, søgte hun mere og mere at trække sig tilbage. Naar Moderen bebreidede hende, at hun havde viist sig uhøflig mod Fætteren, svarede hun at hverken vilde de finde eller hun være det, naar han ikke vilde have, at hun skulde vise sig venligere mod ham end mod Andre, men det kunde hun paa ingen Maade være. Moderen trængte da ikke videre paa hende, og naar Anton yttrede til sin Kone, at Datteren nok ikke vilde vide noget af Xaver, tog Moderen hende i Forsvar og meente, at hendes Tid endnu ikke var kommen. — Den gode Kone drømte ikke om, at netop fordi hendes Tid var kommen, kunde hun ikke taale og finde sig i at modtage en Andens Beilen.

Saaledes var Foraaret kommet. Paa en af dets smukkeste Aftener knælede Veronika for Crucifixet, og hendes lydløse Bøn var hendes sjælfulde Hjertes Foraarshymne. Hele Naturen syntes at bede ligesom hun. Himlen hvælvede sig over hende med sin blaa Kuppel, den høieste Bjergtop, paa hvilke Sneen endnu laa som et sølvvirket Teppe, lignede et festligt smykket Alter, paa hvilket den nedgaaende Sol funklede som en gylden Monstrants og et himmelsk Skjær og ombølgede det hele Maleri — og midt i denne Herlighed knælede Veronika, og det syntes hende som hendes Hjerte maatte forgaae i Kjærlighed og Længsel, strømme over af Henrykkelse over den herlige Skabning — hun vidste ikke selv ret, hvad hun følte.

Da lød det pludselig tæt ved Siden af hende:

„Veronika!"

Hun forskrækkedes ikke, men stod smilende op lagde mildt sin Haand i Edgars, som han havde rakt ud imod hende. Hendes Hjerte bankede næsten hørligt, men intet Ord kom frem.

„Jeg kom just ned af Høien her bagved", sagde han endeligt, og da jeg alt langt fra saae en kvindelig Skikkelse knæle her, anede jeg vel, hvo det var, og styrede mine Skridt herhen."

„Jeg tænkte det nok", svarede Veronika, „da jeg hørte, at Fernbanen ikke langt herfra

var under Arbeide, har jeg hver Dag staaet paa Udkig efter Dem."

Og nu fortalte han hende, at han hovedsagelig maatte lede Anlæget, at han alt i nogen Tid havde havt Ophold i den nærmeste By, og nu havde begivet sig paa Veien hid, og søgte Ly for en Nat i hendes Forældres gjæstfrie Huus — ja muligt maatte han lægge Beslag derpaa i flere Uger. Thi paa Grund af de mange Vanskeligheder, som Terrainet her frembød, vilde man ufortøvet reise en Banegaard her for derfra at lede Arbeidet.

Hun lyttede til hans Fortællen med stille Glæde og forsøgte ikke at skjule den. Næsten som i Triumph førte hun ham ind til de Gamle, og ligefremt og aabent toge disse imod ham, og indrømmede gjerne Edgar Ophold i deres Huus, saalænge han maatte behøve det.

Og nu fulgte en Tid, fuld af behagelig Nydelse for de tvende elskende Hjerter. Foraar var det ude Foraar inde i deres Bryst. De blaaøiede Violer saae smilende op til dem og paa samme Maade skuede de igjennem Øiet hinanden dybt i Sjælen. Lerkerne sloge deres Triller i Luften, Nattergalene i Buskene, men disse forkyndte ikke deres Glæde og Lykke med mere Jubel, end den, hvormed Veronika og Edgar tilhviskede hinanden Kjærlighedens ømme Ord.

De Gamle saae paa dem med bange Glæde, Xaver med en bitter Følelse — nu vidste han, at han intet mere havde at haabe af Veronica; intet kjærligt Ord talte han meer til hende, ingen Bøn om hendes Haand rettede han til Forældrene — han forsmaaede at hente sig et beklagende Afslag; men dog vilde han ikke have, at hun skulde glæde sig ved sin Kjærlighed; han misundte hende den og vilde ikke fæste Lid dertil. Spottende spurgte han Forældrene, om de da indbildte sig, at slige fornemme Herrer saae i Deres Datter meer end et Legetøi; hun vilde blive forført, og da vilde man lade hende blive siddende; det var de fine Herrers Maade at opføre sig paa mod simple Piger — og selv om han ogsaa lod, som han vilde ægte hende, troede de da, at en Kjætter vilde holde sit Ord, og hvorledes kunde hun overhovedet være bekjendt at give en Kjætter sin Tro?

Dette var en Tvivl, som Fader Anton allerede før havde havt, og han talte derfor desangaaende med Veronikas faderlige Ven, den gode Capellan. Men denne smilede mildt og svarede, at Kjærligheden var kommen fra Himlen og udjevnede enhver Forskjel, som menneskelig Fordom havde frembragt. Elskede Veronika og Edgar hinanden ret af Hjerte, vilde de stedse forblive et Par, som priste deres Gud ved deres lykkelige Kjærlighed. Han vilde ikke gjøre sig nogen Samvittighed af at trolove Pigen til Kjætteren, naar blot ikke hans Forældre vægrede sig ved at give deres Samtykke dertil.

Men det var det betænkeligste Punkt. Edgar havde aabent anholdt om Veronikas Haand, efterat han havde tilbragt et Par Maaneder i hendes Nærhed, og den gjensidige Tilstaaelse af deres Kjærlighed paa samme Tid var undsluppen dem. Seierrigt havde han bekæmpet alle Indvendinger — at hun var for fattig, uvidende, simpel og af en anden Tro end han — men spurgte man ham om, hvad hans Forældre sagde dertil, og at Veronika aldrig skulde blive en anden Familie paatvungen, som maaskee vilde skamme sig over hende — søgte han stedse at give et undvigende Svar. Aldrig havde hans Fader, sagde han endelig engang, villet indskrænke ham i den fri Udøvelse af hans Villie, han vilde heller ikke gjøre det nu, og selv om han skulde have nogen Fordom imod hende, vilde et personligt Bekjendtskab snart overvinde den. Men spurgte man, hvorledes hans Moder vilde optage denne Efterretning, da blev han Svar skyldig.

Den Tid var kommen, da Edgar maatte forlade denne Egn; Sommeren nærmede sig sin Ende, og den største Strækning af Banen var fuldført. Skinneveien løb tæt forbi Veronikas Have og selv et Stykke af den havde hun maattet aftræde. Men ufortrøden, som hun forhen havde yttret, havde hun med Edgars Hjelp omplantet Blomsterne, og til Crucifixet havde Edgar opsøgt et afsides Sted, medens den gode Capellan derpaa paa ny havde indviet det. Utallige Arbeidere havde frembragt Forandring, sprengt Klipper, gravet og bygget. Alt var blevet forandret, og for Veronika var det, som om hun vandrede i en ny Verden. Vel stod endnu det gamle, fortrolige Hjem, hvor Edgar lod hende

tilbage — tillige var der fremstaaet noget Nyt, hans Skabning kaldte hun stedse Banen. Nu maatte han tage bort, men naar Værket ganske var fuldendt, vilde han komme tilbage og føre Sine til hende. Han tilstod for Veronika, at hans Forældre havde gjort deres Samtykke afhængig af en Samtale med ham, men at han ikke tvivlede om at erholde det. Egenligt havde de tiltænkt ham en anden Brud, og vare kun vrede paa ham, fordi han havde gjort et andet Valg — men selv om de endnu skulde anmode ham om at trække sig tilbage, vilde de nok forandre deres Mening, naar de først lærte hans Elskte at kjende. Men det skulde ikke strax skee som saadan. Saasnart Banen blev aabnet, vilde han bringe sine Forældre til hende, da skulde de lære hende at kjende, som han havde gjort det, og da vilde de med Glæde kalde hende Datter. Han sagde ikke dette blot for at trøste Veronika, han troede det fuldt og fast selv med den almægtige Kjærligheds blinde Tillid. Som altid saaledes beseirede han ogsaa nu enhver ængstelig Indvending med ømme Forklaringer, som hun i beskeden Tiltro lyttede til, som om ethvert Ord var et Orakelsvar.

Beroliget lod hun ham reise, sikker paa hans Tilbagekomst. Havde hun før, da hans Komme havde forherliget hendes rene Tilværelse og hans Bortreise fordunklet den, været lykkelig, hvormeget mere maatte hun da være det nu da alle Kjærlighedens Strænge i hendes Hjerte gave Gjenlyd, og han ganske havde hengivet sig til hende. Hvilket Paradis havde han ikke skabt i hendes Hjerte, og hendes Tanker dvælede stedse der. Erindringen lod enhver Time, hun havde tilbragt ved hans Side, blomstre uvisneligt og som en Talisman forjog den enhver ængstelig Tvivl.

Livets smaa Gjenvordigheder og Bekymringer anfegtede hende ikke længer, thi hun levede kun i den Elskte; men for at gjøre sig værdig til hans Kjærlighed, var hun saa virksom og rastløs i sit Hjem, saa at selv Forældrene maatte tilstaae, at de aldrig havde seet hende saa omhyggelig, arbeidsom, opoffrende og god, som nu, og Ingen kunde give Xaver Ret i hans Paastand at hun var overmodig og forblindet, og nok engang vilde komme til at fortryde sin Daarskab, at ville hæve sig over sin Mand, og at hendes Forfængelighed om kortere eller længere Tid dog vilde faae sin fortjente Straf.

(Fortsættes.)

Det almindelige Bedste.

I Folk! I standse dog jer Klage!
I maae ei tvivle, ei forsage!
At Fyrsterne for jer sig plage,
Det bør jer Alle vel behage;
Ved Dag, ved Nat, til hver en Stund
De Eders Bedste ønske kun.

I skal ei smæde, fange Grille,
I skal ei Eders Fyrster drille,
I skal dem Eders Tak tilstille,
Fordi de Eders Bedste ville!
Og her i Verden, veed Enhver,
End Pengene det Bedste er.

Hvorfor mon Himlens store Hal
Gud Herren saa i Miskundhed
Har smykt med Stjerner uden Tal?
Vi Mennesker det ikke veed.

Hvorfor mon hele Jorderig
Gud Herren saa i Miskundhed
Har smykt med Blomster yndelig?
Vi Mennesker det ikke veed.

Hvorfor i vort og andet Land
Har Kongerne i Miskundhed
Med Ordner smykt saa mange Mand?
Det Gud i Himlen selv ei veed.

Anecdoter.

— (Indsendt.) Faa Mennesker ere saa aabenhjertige, at angive de sande, hemmelige Bevæggrunde til deres Overtrædelse til den katholske Kirke, som hin Mand, der for nogen Tid siden med en saadan Anmodning indfandt sig hos den agtværdige katholske Præst G.... i Westphalen. „Men, min Ven!" sagde denne oplyste Geistlige formanende, „har I ogsaa vel overveiet og prøvet dette Skridt? Det er min Grundsætning, kun at optage i vor Kirkes Skjød dem af en anden Bekjendelse, som af indre Overbeviisning og vigtige Grunde have besluttet denne Overtrædelse. Har I ogsaa havt saadanne vigtige Grunde for Øie ved en moden Selvprøvelse?" — „Det forstaaer sig, Herr Pastor!" var Svaret; „jeg har været i Slagsmaal med min Broder, der har banket mig, og den øvrige Familie behandler mig ogsaa slet — seer De, Herr Pastor! — saa vilde jeg gjøre dem Allesammen den Skam, at blive katholsk."

Den, der vil skjærpe en Mands Hukommelse, skal blot laane Penge af ham.

Adspredthed. En Adelsmands Kone i Irland blev engang pludselig syg, og han befalede derfor en af sine Tjenere saa hurtigt som muligt at sadle en Hest og hente Lægen i den nærmeste By. Inden dette imidlertid kunde skee, og Brevet til Lægen blev skrevet, kom Damen sig igjen, og nu tilføiede Manden hurtigt følgende Postscriptum i Brevet til Lægen: „Da min Kone igjen er bleven rask, behøver De ikke at komme." Og nu lod han Tjeneren hurtigt ride afsted med Brevet.

For kort siden tilbød En en af sine Bekjendte et Veddemaal. Han vilde nemlig bevise, at denne Side af Gaden var den anden. Væddemaalet blev indgaaet, og den Første spurgte nu, idet han pegede over paa de modstaaende Huse: „Er det ikke den ene Side af Gaden"? Jo vel! var Svaret. „Og er dette ikke den anden Side"? „Naturligviis", indrømmede den Anden. „Nu", sagde Manden, der havde foreslaaet Væddemaalet, „betal kun, thi efter Deres Egen Erklæring har jeg beviist, at denne Side af Gaden var den anden." Modparten blev slaaet af den Andens Logik, saa at han strax betalte Væddemaalet.

Langt Maal. En vittig Fyr traadte i London ind i en Boutik og sagde, at han ønskede at kjøbe et Stykke af de fineste Kniplinger. Efter at have udsøgt sig nogle, der faldt i hans Smag, spurgte han Jomfruen, hvormeget hun vel forlangte for saameget af Kniplingerne som kunde række fra hans ene Øre til det andet; hun maatte maale som hun vilde, enten over Hovedet eller under Hagen. Efter megen Snak frem og tilbage, kom de overeens om Prisen, Manden betalte, og begyndte at maaale, idet han sagde: „Det ene Øre er her, men det andet er naglet til Galgen i Bristol. De har neppe Kniplinger nok, for at kunne holde Deres Ord, men imidlertid tager jeg dette Stykke med mig, og Resten kan jeg faae, naar jeg næste Gang kommer her forbi."

„Af hvilken Sygdom er Din Kone død?" spurgte en Ven en anden. „Bestemt veed jeg det ikke," var Svaret, „men jeg formoder, det kom af, at hun har levet for rask." — „Hvorledes det?" — „Jo, da vi giftede os, var hun efter sit eget Udsagn tre Aar yngre end jeg, og da hun nu døde var hun ifølge Døbe- og Dødsattesten sex Aar ældre.

En Samtale.

Rykkeren: „Min Herre, jeg kommer for at spørge ..."

Skyldneren: „Ah, Høistærede, jeg veed det ... jeg er i Deres Gjæld og De maa betales, forstaaer sig!"

Rykkeren: „Det var endelig et Ord som er Tak værd ..."

Skyldneren: „Jeg be'er! Intet at takke for! Det er jo ganske naturligt!"

Rykkeren: „Det glæder mig at høre Dem tale saaledes! — Altsaa naar vil De behageligst clarere?"

Skyldneren: „Naar? Tilgiv, min Herre, De er dog virkelig vel nysgjerrig!"

Forverdenens Archiv.

Geologien er en ganske ny Videnskab; den tilhører Slutningen af det forrige Aarhundrede med Hensyn til sin Fødsel og det nærværende Aarhundrede med Hensyn til sine Ungdomsaar; men ingen Videnskab har i et saa kort Tidsrum og i sin Barndom gjort saa glimrende Fremskridt, ingen tilkjæmpet sig saa glimrende Seire over falske Meninger, Overtro og Vantro, ingen paa en saa paafaldende Maade viist den menneskelige Aands Evne til at hæve sig i de dristigste Sving som denne nye Videnskab, og paa samme Tid har den en saa dybtgribende, saa stor en Interesse, at ogsaa i denne Henseende ingen anden Videnskab formaaer at sammenlignes med den.

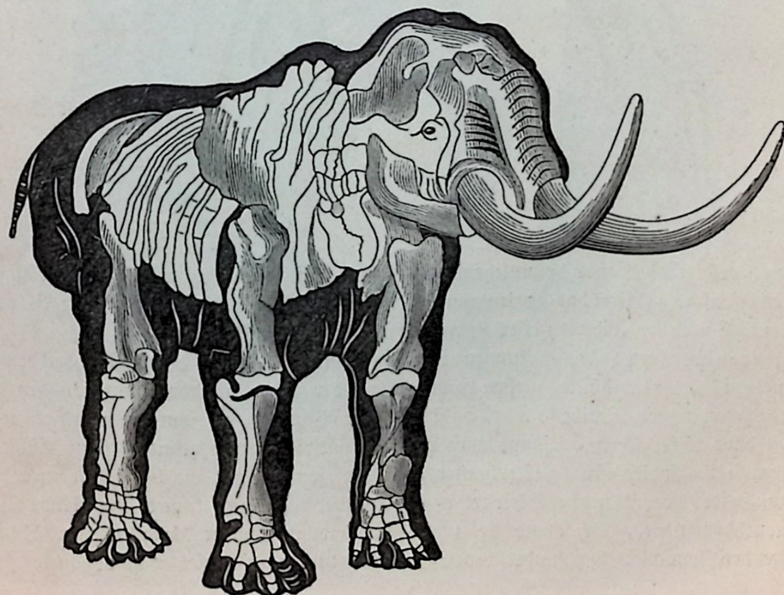
Mennesket har med Sikkerhed ført sin Slægts Historie over 2000 Aar tilbage; Alt, hvad der er optegnet før Herodot, hvem man ikke med Urette kalder Historiens Fader, er tvivlsomt.

Mennesket har med en vis Sikkerhed forfulgt Himmellegemernes Historie, og i ægyptiske Hieroglypher, i chinesiske Annaler fundet Kjendsgjerninger optegnede, som lade forudsætte en dobbelt saa høi Alder for denne Videnskab. Vi vide, hvor Solen for 40 til 45 Aarhundreder tilbage stod i Dyrekredsen, hvilke Cometer og Planeter da vare synlige, og ved Siden af Astronomiens Historie lære vi ogsaa noget af Menneskeslægtens at kjende; vi vide nemlig, at gamle, af Nutidens forfængelige Børn udlete Folkeslag allerede dengang med Held have beskjæftiget sig med den meest alvorlige og ophøiede af alle Videnskaber, med Astronomien.

Et Tal af 4 à 5 Aartusinder synes at være et betydeligt — men hvad er det i Sammenligning med Jordens Alder! Historien og Astronomien synes at være Videnskaber af den agtværdigste Slags — men hvad betyde de i Sammenligning med Geologien! Der have vi Fabler, Sagn, den fra Mund til Mund gaaende Tradition, eller det skrevne Ord til Kilde, eller vi have Øiet, som fører os ind i Verdensaltets uudmaalelige Dybder, og Mathematiken som lærer os at kjende de Love, hvorefter Verdenslegemerne bevæge sig, som Hjelper. Men hvad har Geologien?

Sand og Steen under vore Fødder!

Og dog er det lykkedes at slutte sig til Forverdenens Archiv, og af den uendelige Rigdom paa deri opbevarede Organismer med stor Sikkerhed at paavise Rækkefølgen af talrige, fra hinanden tydeligt adskilte Epoker saavel med Hensyn til Jorden i Almin-

delighed som med Hensyn til Plante- og Dyr-verdenen i Særdeleshed, hvis Alder gaaer saa langt tilbage, at Ælden af Menneske-slægtens Historie forsvinder til et reent Intet, og at tusindgange saamange Aar, som vi ere vante til at tilstaae denne, ikke vilde tilstrække for endog kun tilnærmelsesviis at angive Jordens Ælde.

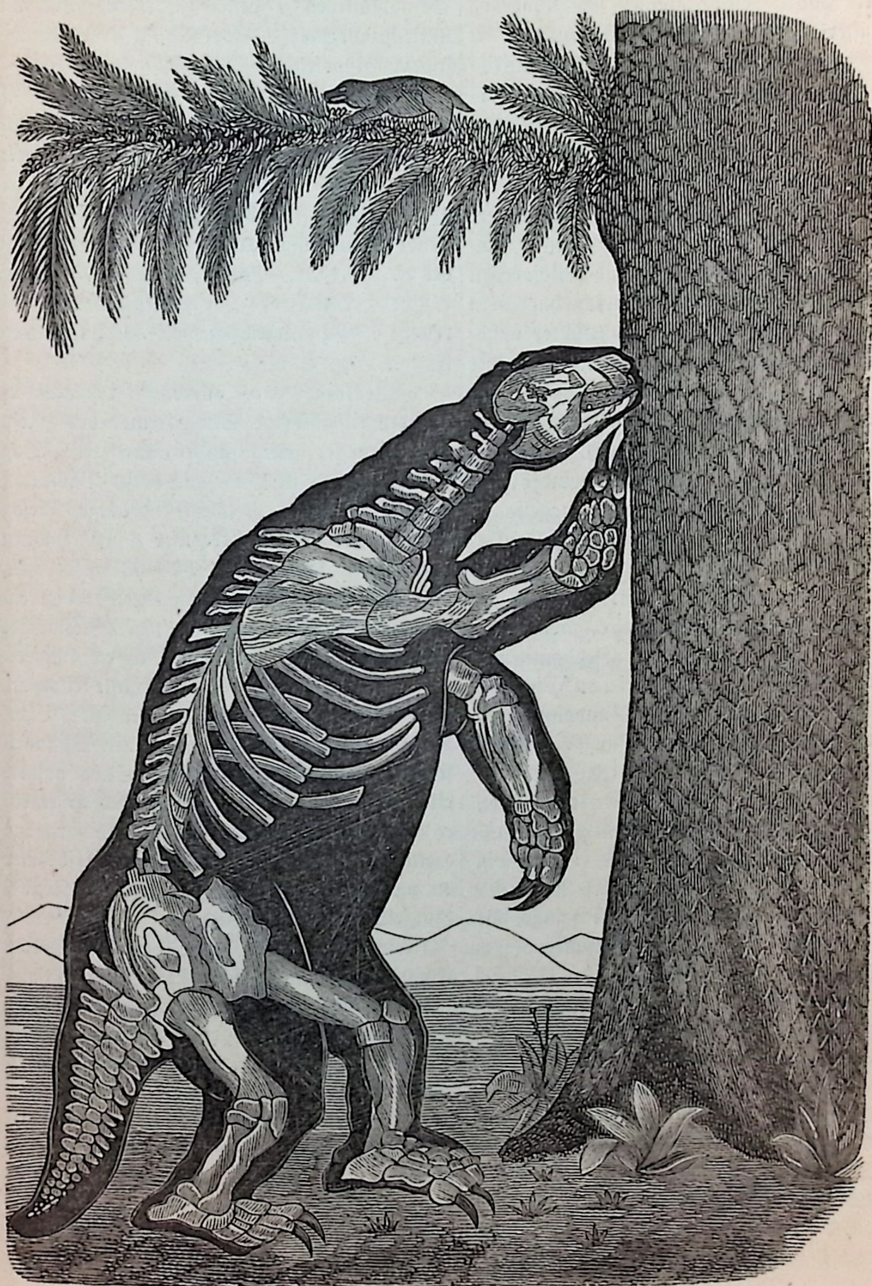
Til denne Erkjendelse fører os de Steenlag, som vi finde udbredte over hele Jorden, og som i en stor Rækkefølge gaae fra de yngste, i deres Oprindelse Nutiden nærmeste, ned til stedse ældre Dannelser (Formationer), til de ende ved den, som maa betragtes som den uroprindelige (sit venia verbo) Masse; til denne Erkjendelse føre os de i Steenlagene hvilende forstenede Dyr og Planter fra Forverdenen, og høist lærerig er deres Rækkefølge, idet vi først, det vil sige, vi paa Overfladen nærmest støde paa saadanne, som

have den største Lighed med de nulevende — som den saakaldte Elephas primigenius, Mammouth-Dyret fra Siberien eller Kjæmpehjorten, saaledes som den er funden i en Tørvemose i Irland, hvilke næsten ganske stemme overeens med Nutidens Dyr, og kun synes at have været større, skjøndt man ogsaa endnu i Bagindien finder Elephanter af 7 Alens Høide, hvortil neppe Skelettet af et Mammouthdyr naaer, og alene de uhyre Huggetænder, som man har fundet ved Canstatt i Würtemberg, af 19 Fods Længde og 1 Fod i Gjennemsnit, lade slutte til en endnu større Udvikling.

Men allerede i denne Periode, den nemlig, der gaaer umiddelbart foran den nuværende Verden, og som man pleier at kalde den antidiluvianske, finder man tillige atter Dyr, som neppe ere beslægtede med de nulevende, og som tilmed ere sande Uhyrer. Et saadant Dyr er Mylodon, med Tilnavnet robustus, hvis Skelet man opdagede i Pam-

pisthone ved Rio la Plata ikke langt fra Buenos-Ayres, og som den nedenstaaende Afbildning viser os, formodentlig for at søge sin Føde, lænet til et Træ, der ogsaa tilhører en forbigangen Tid, en Sigillarie, paa hvis Green tillige findes en Repræsentant af en Dyreart fra Nutiden, nemlig **Ai** eller Dovendyret, afbildet i en Størrelse, der svarer til den, som **Mylodon robustus** har. Trods al dens Plumphed see vi dog Pattedyrets Charakteer utvivlsomt udpræget; det var et Dyr, som vi nu see dem, kun mere plumpt og klodset, og

ville vi maaskee paa Tid og Sted nærmere komme tilbage til samme og de øvrige her afbildede Dyr.

Ogsaa Planterne, som vi finde opbevarede i disse øvre Steenlag, ere paafaldende beslægtede med Nutidens. Gran, Fyr, Ahorn og Almetræer fremtræde først, og man har fundet saavel hele Stammer som Blade og Blomster paa det Skjønneste forstenede. Et Træ fra denne Periode synes at være uddødt; det er Bernsteenstræet (Pinus succiniser), hvis forhærdede Harpix man finder i Mængde i de nordlige Kystegne.

Man skulde troe, at der i disse øvre Lag, hvori Dyr og Planter fra Nutiden ere saa hyppige, ogsaa godt kunde træffes Levninger af Mennesker, og førend Vildfarelsen af dette Antagende blev opklaret, har man ogsaa troet det; den lærde Scheuchrer opdagede et saadant fuldstændigt Skelet og kaldte sit Fund Homo, diluvii testis; men dette „Menneske, Vidne fra Syndfloden" har ved Læren om den sammenlignende Anatomie forvandlet sig til en Kjæmpesalamander, en Acholot, og Intet fører til den Antagelse, at der allerede samtidigt med de gigantiske Dovendyr, Kjæmpehjorte og Mammouthsdyr har levet Mennesker, naar ikke et mærkværdigt Fund i det Würtembergske, hvor man fandt 8 eller 9 colossale Elephanttænder lagte forsviis over hinanden (ved Sløifningen af en Høi til Fundamentering af et Lystslot tætved Canstatt), og ved Siden deraf umiskjendelige Spor af Ild med Levninger af Trækul, lader slutte til virksom Hjelp af fornuftbegavede Væsener ved denne Opstillen af Knoklerne. Ellers er intet Lignende opdaget, og de forstenede Mennesker paa Guadeloupe ere det kun i samme Betydning som man kalder Blomsterne paa Carlsbads Kilde forstenede.

(Fortsættes.)

Dampmaskinen og dens vigtigste Anvendelser.

(Sluttet.)

Efter i det foregaaende at have fremstillet Dampmaskinen i dens Hovedtræk ville vi sluttelig meddele en kort Udsigt over Dampskibets Historie.

Det er hævet over enhver Tvivl, at Æren for at have indrettet det første Dampskib, skyldes Amerikaneren Fulton, der i Aaret 1807 udførte samme. Det er ikke mindre afgjort at Flere før ham have forsøgt at anvende Dampmaskine ved Skibsfarten, saaledes f. Ex. Ol, Evans, Stevens, hvilken Sidste, der ligeledes var en Amerikaner, indrettede et Dampskib næsten samtidigt med Fulton.

Skovlhjul vare allerede foreslaaede af Savery til at drive Skibe fremad ved Hjælp af Mennesker eller andre Kræfter. Dog synes Savery ikke at have bragt Dampen i Forslag i denne Retning. Mange Forsøg bleve imidlertid anstillede med Hjul i Havnen ved Havre i Aarene 1787—93 af Duquet, som bleve satte i Bevægelse deels ved Mennesker og deels ved Heste. 1732 fremlagde Greven af Sachsen en Plan til en Bugseerbaad med Skovlhjul for det franske Akademi, hvilken Baad skulde drives ved fire Oxer, og i den nyere Tid, navnlig siden Opfindelsen af Dampskibet, ere flere Skibe udførte efter dette Princip, idet man ved Hjælp af et Hjulværk giver Skovlhjulene den fornødne Hastighed og tillige lader Hestene arbeide med en passende Langsomhed, enten i et Trædehjul eller i en Hestegang.

Andre troede at kunne bevirke et Skibs Fremskriden ved at foranstalte, ved Dampmaskinen eller en anden Kraft, en bestandig Udstrømmen af Vand fra Skibets Agterstavn. Allerede 1758 gjorde Dan. Bernoulli opmærksom paa denne Anvendelse af Vandets Reaktion, og erholdt den Priis som Akademiet i denne Henseende havde udsat. Den samme Idee forfulgte Franklin og senere Rumsey i Amerika, og selv i den nyeste Tid har man holdt en brugbar Anvendelse af dette Princip for mulig.

Gautier angav 1755 en Mængde Ideer til ved Hjælp af en Dampmaskine at sætte Skovlhjul i Bevægelse, og endnu tidligere (1736) foreslog en Englænder Jon. Hulls Admiralitetet, at indrette Bugseerbaade med Skovlhjul, der skulde bevæges ved en atmosphærisk Dampmaskine og en Krumtap. Hulls Forslag fandt imidlertid intet Bifald, og da den af ham foreslaaede Indretning ogsaa var meget ufuldkommen, bleve hans Bestræbelser snart ganske forglemte, saa at Alle, der senere anstillede Forsøg ikke synes at have den mindste Kundskab om Hulls.

Den første (efter Hulls) der forsøgte at bevæge et Skovlhjulskib ved Hjælp af en Dampmaskine, var Franskmanden Perier (1775); da han imidlertid anvendte en særdeles svag Maskine (af een Hestes Kraft) og tillige anstillede sine Forsøg i Seinens Strømninger, bleve de uden vigtige Følger, og nogle Forsøg af Marquis'en af Jouffroi (1780) paa Saône ved Lyon, og af d'Arnal og Blanc, faldt ikke meget heldigere ud.

En lignende Skjæbne havde flere Engellænderes Bestræbelser. Med stor Bekostning forsøgte 1790 Symington, der var understøttet af Banquieren Miller af Dalvington, at indrette et Dampskib der skulde drives ved Skovle, og efter hans Søns Opgivende skulde det virkeligt være lykkedes ham at bevæge en saadan Baad med en Hastighed af 7 Fjerdingvei i Timen. Vist er det imidlertid at Miller snart opgav sine Forsøg. Clarke, Buchanan, Dikinson og navnlig Bell gjorde ligeledes Forsøg.

Allerede før 1790 beskjæftigede Fitsch og Rumsey sig i de forenede Stater og sildigere Fulton og Livingston med Anvendelsen af Dampkraften paa Skibsfarten. Livingston tog allerede 1799 et Patent; da han imidlertid ikke bragte noget Skib istand inden den fastsatte Frist af eet Aar, og senere gik til Paris som Gesandt, blev Patentet igjen ophævet. Kort derefter begav Fulton sig til Paris i Haab om at finde mere Understøttelse her, og gjorde endog Keiseren Forslag om at bygge Dampskibe. Omendskjøndt han ikke syntes at være heldigere end sine Forgjængere, saa blev han dog snart overbeviist om, at Misligheden ved de tidligere Forsøg hovedsagelig var at søge i Anvendelsen af en altfor svag Maskine, idet man ikke tilstrækkeligt tog Hensyn til at et Skib uden Sammenligning fordrer mere Kraft naar det skal bevæges af en Maskine ombord, end naar dette kan skee fra Land. Efter Livingstons Raad og med hans Understøttelse bestilte han derfor en Maskine paa 20 Hestes Kraft, og ilede derpaa igjen til Newyork for at bygge et passende Skib til denne Maskine. Med hvilke glimrende Følger hans Anstrængelser bleve kronede er almindeligt bekjendt. Den 3die October 1807 løb hans Dampskib, Clermont, af Stabel; det udbredte Frygt og Skræk blandt Mængden; thi den glødende Røgsøile og Larmen fra Maskinen og Hjulene gave Fartøiet Udseende af et Uhyre. Det bevægede sig imidlertid med største Lethed, ikke alene i Bugten ved Newyork, men tilendebragte endogsaa uden mindste Uheld, en Reise derfra til Albany paa omtrent 37 Miil i 32 Timer.

Skjøndt Fulton før sin Afreise til Amerika havde i England gjort sig nøie bekjendt med de her anstillede Forsøg, synes disse Forskninger dog ikke at have været til væsenlig Nytte. Derimod bidrog den Beskyttelse han fandt hos sin høie Velynder Livingston, og et nyt Patent, som denne forud bevirkede ikke Lidet til at sikkre Fulton Æren for Opfindelsen fremfor Stevens.

Dampskibsfartens Kunst var hermed funden, og for intet Land var denne Opfindelse vigtigere end for de forenede Stater. Intetsteds er en mindre Befolkning med Trang til alle et civiliseret Folks Fornødenheder, fordeelt paa saa store Landstrækninger. At tænke paa en Forbindelse af alle Egne ved Hjælp af gode Landeveie lader sig derfor ikke gjøre. Ligesaa vanskeligt og bekosteligt vilde det være, at lægge Broer og Veie over de mange store Floder der gjennemstrømme Landet. Intetsteds kunne derfor Dampskibe gjøre større Nytte og intetsteds kunde Omstændighederne mere lette deres Anvendelse. De fleste af de nordamerikanske Floder ere brede, dybe og uden betydeligt Fald, og Bredderne ere forstørstedelen bedækkede med uhyre Skovstrækninger, saa man overalt har billigt Brændestof. Man erkjendte ogsaa snart den hele Vigtighed som Opfindelsen vilde have for

disse Stater, og i faa Aar formeredes disse nye Skibe i det Utrolige.

1810 kom det første Dampskib avad Ohio til Neworleans. Paa Missisippi var 1815 4 og allerede 1822 70 saadanne Skibe. Nu er Antallet paa denne Flod flere Hundrede.

Dampmaskinens Anvendelse som Befordringsmiddel tillands er Enhver bekjendt ligesom ogsaa et Jernbanenæt snart overspænder den hele civiliserede Verden. Da Dampmaskinen saaledes som den anvendes paa Jernbanerne har en noget særegen Indretning, der er lempet efter Vanskeligheden ved at føre store Forraad af Sand og Kul med sig, og vilde fordre langt betydeligere Plads end her kan tillades for at beskrive nogenlunde tilfredsstillende, skal her blot bemærkes, at medens Dampskibets Fart kan anslaaes til mellem 3 og 5 Miil i Timen, vil Dampvognens derimod være at ansætte til mellem 5 og 8.

Historiske Skildringer.

Phonicierne.

Det ældste og berømteste Handelsfolk i Oldtiden vare Phønicierne. I den ældste Bog, vi have fra Fortiden, i første Mosesbog, bliver Sidon, Phøniciernes Hovedstad, kaldet Kanaans førstefødte Søn. „Kanaan" kaldte Jøderne hele Kyststrækningen langsmed Middelhavet fra Lilleasien af indtil Ægypten, og dette hebraiske Ord betyder „Kjøbmændenes Land".

Det lille Land var en smal Kyststrækning, som beskylledes af Middelhavet; dets Brede beløb sig neppe til fem Miil, dets Længde var 25 Miil. Det var adskilt fra det øvrige Asien ved Libanons og Antilibanons høie Bjergstrækninger. Grunden var klippeagtig og ufrugtbar, og tilstædede hverken Ovægavl eller Agerdyrkning. Saaledes saae Phønicierne sig trængte ud paa Havet, som blev deres egentlige Hjem og ernærende Moder, og foreløbigen tilbød dem sin Rigdom paa Fisk.

Fiskefangsten gjorde Folkene bekjendte med Havet og dets Farer. Da den store Ø Cypern laa ligeoverfor dem, saa sammentømrede de Skibe, og vovede sig derover. Men Cypern var allerede befolket, og som Fremmede vilde man ikke lade Phønicierne lande, da man ansaae dem for Fiender. Phønicierne tiltvang sig Landingen ved List og ved Vold, fandt Meget, som der manglede dem, plyndrede, indskibede sig igjen og droge til deres Hjemstands Kyst. Skibsfarten vækker Menneskenes Mod, gjør dem listige og opfindsomme. Phønicierne gjentoge deres Farter, og da de bemærkede at de godtroende, uvidende Øboere satte stor Værdi paa smaa brogede Legetøisager, bragte de saadanne med, og begyndte en Tuskhandel. Men de glemte ikke at plyndre, og naar de kunde, førte Phønicierne ogsaa Mennesker bort med sig, for at sælge dem andetsteds som Slaver. Snart vidste de at bringe det dertil, at Cyprerne arbeidede for dem; de bragte dem derimod hvad de havde, og forhandlede de af dem erholdte Frugter og Arbeider igjen i andre Egne. Saaledes bleve Phønicierne lidt efter lidt Herrer over Øen Cypern. Formerede nu Indvaanernes Antal sig altformeget i deres eget Fædreland, saa gik en Hob over til Cypern, og bosatte sig der. En saadan Nedladelse i et fremmedt Gebet kaldes en Koloni.

Kolonien paa Cypern gav, formedelst Øens righoldige Kobberværker, god Gevinst, og opvækkede Lysten til at grunde endnu flere Kolonier. Saaledes seilede Phønicierne til den endnu længere bortliggende Ø Kreta, derpaa omkring hele Lilleasien indtil Strædet ved Dardanellerne, som skiller Asien fra Europa. De fore igjennem dette Stræde, og beseilede Bredderne af det sorte Hav. Overalt oprettede de faste Punkter, hvor de senere kunde udbedre deres Skibe, indtage Næringsmidler og ombytte Varer. Derpaa seilede de til det europæiske Grækenland og ind i det græske Øhav. Dog, Grækerne i Lilleasien bleve nu selv Søfarende, toge Phønicierne til deres Læremestere, og fortrængte dem derpaa fra alle Handelspladser. Dog kunde de europæiske Grækere ikke ganske undvære Phønicierne, fordi disse bragte dem mange vellugtende Urter, Harpixer, Frugter, ædle Me-

taller o. s. v., som de brugte til deres Offere og Templer.

Desto fastere nedsatte derfor Phønicierne sig paa Afrikas Nordkyst. Her anlagde de paa en Landpynt, ligeoverfor Øen Sicilien, det berømte Karthago, som sidenefter blev en egen mægtig Stat, og derfra seilede de over til Sicilien, byggede ogsaa her Stæder, og underlagde sig en stor Deel af Øen. Endelig seilede de endnu længere imod Vesten Herkules's Søiler (Strædet ved Gibraltar), som af de Gamle blev betragtet som Verdens Ende. De landede paa den europæiske Side i Spanien, og fandt her i Begyndelsen en saadan Mængde Sølv, at de lode alle deres Sager og Redskaber af Træ, Steen og Kobber tilbage der, og bragte Sager af Sølv tilbage derfor. Selv Ankerne skulle de have ladet sig støbe af Sølv. Deres berømteste Koloni i Spanien var Tarsis eller Tartassis.

Dog heller ikke her fandt de dristige Kjøbmænds Vindesyge sit Maal; de seilede endnu ud over Verdens formentlige Ende, og kom til de brittiske Øer, hvor de fandt et nyt Metal, Tinnet, hvorfore de ogsaa kaldte Landet Tinøerne. Da de ofte med Held havde gjentaget deres Fart derhen, gik de indtil Tydsklands nordlige Breder, og fandt der det glindsende Rav, af Grækerne kaldet Elektron. Da de bragte dette vidunderlige, gjennemsigtige Legeme til Middelhavets Lande, betragtede man det som det kostbareste Klenod, og vurderede det høiere end Guld. Saaledes som man nu besætter Guldringe med Ædelstene, saaledes smykkede man dem dengang med Rav.

Fra alle Egne paa den bekjendte Jord tilførte nu Phønicierne ethvert Folk det, som de fortrinligt ønskede, og ved mangehaande Kunstgreb vidste de at vedligeholde sig i Besiddelsen af den indbringende Handel. Saaledes fortalte de, at naar man kom ud over Herkulessøilerne, blev Havet saa tyk som Grød, og man maatte slaae sig igjennem ildspyende Uhyrer. Forsøgte alligevel et fremmedt Skib at følge dem, for at lære deres hemmelige Veie at kjende, saa ledte de det med Flid vildt, indtil det geraadede paa Sandbanker eller sønderslоges paa Klipperne.

Dog ikke alene tilvands, ogsaa tillands drevе Phønicierne Karavanhandel imod Norden, Østen og Syden. Fra det indre Land nordlig for Phønicien, fra Armenien nemlig, hentede de Jern og Staal, Heste og Slaver; fra Østen, fra Babylonien og Persien Lærred, maaskee ogsaa Silke; fra de sydligere beliggende Lande Krydderier og Specerier. De fulgte der Brederne af den arabiske Havbugt, og fandt ved Kysten af den store arabiske Halvø hine Harpixer og vellugtende Urter, som alle Folkeslag brændte ved deres Offringer. Ogsaa opdagede de der en Overflødighed af Guld og Elephanttænder, hvoraf man skar Elfenbeen. Da det først blev bekjendt, at Kjøbmænd landede i Arabien, kom de fjerneste Folkeslag og bragte deres Varer til Ombytning. Saaledes førte østlige Folkeslag over den persiske Bugt Ostindiens Frugter til Phønicierne, uden at disse nogensinde lærte Ostindien at kjende. Af særdeles Værdi for dem vare Paafuglene og Aberne og Canelen fra Øen Ceylon; Phønicierne troede, at alle disse Frembringelser kom fra det Indre af Arabien.

Hanekampen.

(Efter Hogarth.)

Hanekampene, en Yndlingsforlystelse for det engelske Folk, dog mest for den lavere Klasse, vare allerede Oldtidens Folkeslag bekjendte og meget afholdte, navnligen i Athenen. Man siger at de allerede paa Solons Tid hørte til de offentlige Skuespil, og vist er det, at der i Athenen paa Themistokles's Foranledning hyppigt blev afholdt Hanekampe. Det er sandsynligt at Grækerne lærte denne raae Forlystelse af Perserne; thi hos disse saavelsom i Ostindien forekomme Hanekampene allerede i de tidligste Tider, og deres Stridshaner vare i Oldtiden særdeles berømte formedelst deres Mod og Styrke. I England, hvor Folket var næsten lige saa lidenskabeligen indtaget for dette Skuespil som Spanierne for deres Tyrefægtninger, blev der allerede holdt Hanekampe i det 12te Aarhundrede, og i det 16de Aarhundrede

gaves der endog adskillige udførlige Værker, som indeholdt Forskrifter for Kamphanernes Fodring og Afrettelse.

Ved saa stor en Forkjærlighed for Hanekampen henvendte man naturligviis en særdeles Opmærksomhed paa Hanernes Fodring og Opdragelse; thi jo skjønnere, stærkere og modigere disse ere, desto større Fornøielse frembyder deres Kamp. Først og fremmest kommer Alt an paa Valget af en dygtig Høne; denne maa være af en god kraftig Yngel, stor, og især stærkt bygget bagtil. Dens Farve skal være enten sort, bruun eller plettet; dog foretrækker Nogle de gule. Naar Udrugningshønen har en Top paa Hovedet og Sporer paa Benene, saa er dette et velkomment Tegn paa Tapperhed. Den maa overhovedet ikke være tam og taalmodig, og ikke taale nogen Uret af andre Høner. Den bedste Tid til Udrugning er fra Enden af Februar til Enden af Marts. Medens Hønen ligger, maa hun ikke blive forstyrret; hun maa have det bedste Foder tæt ved sig og daglig erholde frisk Vand. Kyllingerne lader man blive saalænge sammen, indtil de begynde at jage og bide hinanden, derpaa spærrer man de Haner, som man vil opdrage til Kamphaner, inde hver i et eget Rum med en fri Plads, men som maa være forsynet med Trægulv, for at han ikke skal beskadige sit Næb.

Man udvælger Kamphanerne efter følgende Forskrift. Hverken de meget store eller de meget smaa ere brugelige. Hovedet maa være lille, Øiet stort og fuldt af Ild, Næbet stærkt og noget bøiet ved Roden, men især maa Benet være stærkt og i Farve ligne Fjerenes Hovedfarve. Sporene maae være rue, lange, lidt krummede og staae vendte indad. En skarlagenrød Krave omkring Halsen tyder paa Kraftfylde og Mod. Er Hanen udvalgt efter disse Forskrifter, saa afstudser man Kammen paa ham, derpaa Manken fra Hovedet indtil Skuldrene tætved Huden, saaledes ogsaa Halefjerene og alle Fjer paa Bagkroppen, som da maa vise sig meget rød. Ogsaa Vingerne blive rundt afstudsede, dog saaledes, at man tilskjærer hver enkelt Fjer skraa og spids, for saaledes at blive farlige for Modpartens Øine. Dette bliver gjentaget i nogen Tid før Kampen, paa det at han kan fremstaae ganske efter Kunstens Regler. Paa Fodringen, især før Kampen, kommer det særdeles meget an. Man giver dem da sædvanlig allerede sex Dage iforveien ristet Brød, som er blødt i stærkt Øl. Til Fægtningen selv blive de undertiden forsynede med skarpe lange Jernsporer, og saaledes er Fægteren færdig.

Efter disse Bemærkninger over Stridshanerne selv, gaae vi over til Forklaringen af det her meddeelte Billede af Hogarth, hvorved han med de skarpeste Træk fremstiller denne barbariske og paa hans Tid almindelig yndede Forlystelse og gjør den foragtelig og latterlig. Vi benytte os hertil af den aandrige Lichtenbergs Commentar.

Den magre tynde Skikkelse i Midten af Billedet, der er klædt som en dannet Mand, men med Udtryk af høieste Dumhed i Ansigtet, forestiller ligesom Præsidenten i Forsamlingen. Da han har den Ære at være Formanden for et saa agtværdigt Selskab, hvoraf en Tredieedeel idetmindste bestaaer af Tyve og Bedragere, saa lader strax hans Nabo tilvenstre ham bøde for denne Ære, idet han, som det synes med heldigt Udfald, søger at fravende ham en Banknote, som den svagsynede og svagsindede Herre har lagt foran sig paa Hatten, for dermed enten at belønne Hanerne eller bestride et eller andet Væddemaal dem angaaende. Fra ovenaf ned saavelsom fra den høire Side af Formanden udstrække sig flere Hænder efter denne; disse tilhøre nogle dygtige Slagtere, hvilke ligesom Herren ogsaa ere tilbøielige til at vædde, og idetmindste søge en ærligere Vei til Banknoten, end Tyven tilvenstre. Længere hen tilhøire af Herren bemærke vi en Mand med en Krykkestok og et Hørerør, gjennem hvilket sidste han af sin Nabo lader sig sige Ting, som sandsynlig ikke kan forblive hemmelige.

Strax under denne sidder en Hanefodrer med korslagte Arme paa Bordet. Han befinder sig nærmest den blodige Kamp, og seer derpaa med en lærd Kjenders Mine. Han holder som ubedrageligt Kjendetegn paa hans Kald i den venstre Haand en Sæk, hvoraf en Hane kigger frem. Bagved ham sidder en Skorsteensfeier, for fattig til at vædde med det øvrige Selskab, tager han dog varm Andeel i Skuespillet. Høiere oppe

staaer der En, som er nartig nok til af en eller anden Grund at vende Selskabet Ryggen. Det store Bandoleer tvers over Skuldrene betegner ham som en Qvæghyrde, og derfor som et værdigt Medlem af Forsamlingen. Høist morsomt er det ved Siden af ham foregaaende Optrin. Paa det bageste Galleri, som løber omkring Kamppladsen, staaer der nemlig en Franskmand, som her med sin fine franske Følelse, hvo veed ved hvilket Tilfælde, maa være kommen imellem engelske Slagtere og Lommetyve. Han er meget omhyggeligt klædt, og har et virkeligt fornemt Udseende. I den høire Haand holder han en Daase, af hvilken han just er i Begreb med at tage en Priis. Men den skarpe Lugt af den franske Tobak er altfor angribende for en strax under ham staaende drøi Englænders Nerver, og bevirker hos ham en uvilkaarlig Nysen, som vistnok er meget ukjær ved en saadan Leilighed for den, der er stædt i denne Tilstand.

Midt iblandt den tætsammentrængte Pøbelhob, tilvenstre af den præsiderende Herre, bemærker man en tyk, undersætsig Figur, som lider meget ved Trykket af de paa ham liggende Karle, dog endda noget mindre end den ulykkelige Skaldepande, som af det heftige Stød trænges tæt hen til Skranken og taber sin Paryk.

Iblandt de øvrige mere eller mindre virksomme Tilskuere er der neppe endnu to ærlige Ansigter. I Forgrunden befinde sig nogle Rideknægte, som ere kjendelige paa deres hjelmagtige Huer og Ridepidske. Deriblandt er en Beskjenket, hvem en Kammerat just er ifærd med at stjæle Pungen fra, og en anden Karl, hvis Ryg er siret med en hvid Galge, en temmelig tydelig Hentydning paa, at han er vis paa den virkelige.

Ernæringen.

Man har anstillet talrige Forsøg angaaende Ernæringen, og det saavel i Henseende til Fordøielsen som i Henseende til Hungerens og forskjellige Næringsmidlers Virkning, hvilke Forsøg have givet overraskende Resultater.

Iagttagelserne over Fordøielsen fandt bedst Sted hos Mennesker, som havde en Mavefistel, det vil sige, et Saar paa Bugen, og som gaaer ind til Maven. Gjennem dette Saar kunde man nøie undersøge, hvor hurtigt de enkelte Spiser bleve fordøiede Ved disse Iagttagelser har det viist sig, at Fordøielsestiden er meget forskjellig, og, alt efter Spiserne, varer fra 1½—5½ Time. Hurtigst fordøier man modne søde Æbler, Speilæg, kogt Hjerne, kogt Melk, raa Æg, modne sure Æbler; stegt Oxelever derimod først efter to Timers Forløb, kogt Rygmarv, raat Kaal, sød Melk, ristet Oxekjød, Østers, blødkogte Æg, raa Skinke i 3 Timer; Hvedebrød, gammel Ost og Kartofler i 3½ Time; og Svinekjød, kogt Kaal og Bedefedt først efter henimod 5 Timers Tid.

Hvad Virkningen af de forskjellige Spiser angaaer, saa har man gjort den Erfaring ved Hunde, at de kunne leve længe af bare Knokler, men derimod døde de, naar man fødede dem alene med Sukker, og skjøndt en Smule Fidt, som de tilmed nøde, var tilstrækkeligt til at forvandle Sukkeret til Fidt, fandt man dog efter deres Død intet Spor af Fidt i dem.

Dyr, som man fodrede med Spiser, hvori der ikke fandtes Phosphor eller Kalk, bleve fede, men døde af Beenbrud. Fodrede med ublandet Æggehvide og Ostestof, døde Dyrene ligeledes, og det Mærkværdige herved er, at de døde efter samme Tids Forløb, som naar de slet ingen Næring havde erholdt.

Forsøg paa Mennesker have godtgjort, at det er skadeligt at nyde eensformig Kost. En Afvexling heri er især sund og nærende. Dette er en Erfaring, som man har gjort saavel i Caserner som i Fængsler, og af den Grund afvexler Kosten der hver Dag i Ugen, saa at der daglig gives forskjellig Mad. En Læge i England har paa sig selv villet probere Virkningen af eensformig Kost. Han spiste i 45 Dage blot Brød og Vand; derved tabte han 8 Pund i Vægt; derpaa spiste han i 4 Uger kun Brød og Sukker, dernæst 3 Uger Brød og Bomolie, men han bukkede under ved Forsøget, og døde, efter saaledes i 8 Maaneder at have anstillet Experimenter paa sig selv. Det er derfor ikke Kræsenhed,

naar man har Appetit til forskjellige Spiser, og hurtigt bliver kjed af een og samme Ret, men det er en Nødvendighed, at man vexler dermed. Forsøg have viist, at Kaniner, som den ene Dag fik Byg, den anden Dag Kartofler, have levet, men erholdt de blot Kartofler eller blot Byg, døde de hurtigt.

Forsøg med Hensyn til Hungerens Virkninger har man kun anstillet paa Dyr, og det viste sig da, at medens Trefjerdedele af Blodet forsvandt, fortæredes Fidtet næsten aldeles og Kjødet var indsvundet til det Halve, ja selv Huden var formindsket med en Trediedeel, og Knoklerne havde blot en Sjettedeel af deres Vægt. Mindst vare Nerverne formindskede, og dette afgiver Beviis paa, at Nerverne besidde en større Vedligeholdelsesevne, saalænge der endnu er det mindste Spor af Ernæringsstof. Af mangfoldige Forsøg har man draget den Slutning, at et udvoxet Menneske, der veier omtrent 130 Pund, maa dø, naar han ved Hunger har tabt omtrent 50 Pund af sin Vægt.

Til Slutning ville vi kun anføre nogle Næringsmidler og deres Egenskaber. Af Kornet er Hveden det meest nærende, og spiser man, som Englænderne gjøre, Kjød dertil, saa trives Legemet godt derved. Riis sætter Fidt, men Riis alene er et daarligt Næringsmiddel, og det fordøies kun, naar det nydes med noget Smør, Fidt eller Kjød. Kartofler er en billig og dog dyr Ret; de indeholde ikke meget Næringsstof, og man maa spise meget deraf for at blive mæt; desuden er det nødvendigt, at krydre dem med Smør, Fidt eller Kjød, da de ellers aldeles ikke ere nærende. En god, jevn Kost er Bønner, Ærter og Lindser, kun ere Bælgene ufordøielige, og maae ikke benyttes.

Ialmindelighed regner man ikke Drikke med blandt Næringsmidlerne, og Salt troer man kun er en Smagssag, men det er en stor Vildfarelse. Kaffe og Thee er efter deres Natur nærende, og et Glas godt Øl erstatter næsten et Maaltid, og endelig er Salt og en rigelig Nydelse af samme et fortrinligt Næringsmiddel.

Slutningen

af afdøde H. C. Ørsteds Tiltale til Christian den 8de ved hans Thronbestigelse.

„Vi leve i en stor og mærkelig Tidsalder, fuld af Farer, truende Farer, baade for Folk og Fyrster. I Aarhundredernes Række have nye Kræfter udviklet sig, Oplysning og Hjelpemidler have ikke blot i en uhyre Grad formeret sig, men ogsaa taget nye Retninger, saa at de true voldsomt at sprænge de gamle Former, dersom ikke en viis og fredelig Omdannelse forebygger saadanne borgerlige Rystelser, hvis Ende, om de fik Overhaand, maaskee ingen Nulevende turde haabe at see. Dette er os en stor og tillidindgydende Tanke, at Deres Majestæt har deeltaget i denne Tidsalders Dannelse, og at De allerede paa mere end een Maade har givet Borgen for, at De er indviet deri. Vi stole derfor ikke blot paa den Indsigt i Forretninger, den Iver for disses raske og velordnede Gang, den Evne til at sætte alt dette i Bevægelse, som Thronens Arving alt saa ofte viste; men vi glæde os end mere ved, at Deres Majestæt bringer med paa Thronen vor Tidsalders udvidede, frisindede Ideer, forbundne med et stort, i Erfaringens Skole modnet Overblik over Verden.

Deres Majestæt vilde sikkert ikke tiltroe os, at det skulde være pludselige sønderbrydende Forandringer, vi ventede af Deres Regjering; vi have tvertimod det sikkre Haab, at de store indgribende Forbedringer, hvortil Tidsalderens raske Gang opfordrer, ville af Deres Majestæts fra al Ængstelighed fjerne Aand paa eengang med Kraft vorde paaskyndede og med viis Forsigtighed ledede.

I det jeg havde den Ære at staae for min Konge i dette høitidelige Øieblik, holdt jeg det for min Pligt, at udtale dette Folkets tillidsfulde Haab, ikke som noget Deres Majestæt nyt eller lidet bekjendt; men det er Fædrelandskjærlighedens Trang at udtale sig, og Statens friske Liv trives, hvor Kongen bestandig har en levende nærværende Overbeviisning om, at hans store og gode Forsætter have Rodfæste i Folkets Hjerte, og

hvor Folkets Kjærlighed stedse næres ved Overbeviisningen om Kongens Kraft og gode Villie. Da de Ord, som tales i Kongernes høie Sale, i vore Tider gjenlyde til de fjerneste Hytter, vil ogsaa det, som her er talt, være et Bidrag, om nok saa ringe, til at oplive og vedligeholde den Kjærlighed imellem Folk og Konge, som er danske Folks gamle Natur.

Vi nedbede Guds Bistand og rige Velsignelse over Deres Majestæt og vort elskede Fødeland, som De kaldtes til at styre."

Denne Tale skal ikke ganske have fundet Majestætens Bifald, men den gjør Forfatteren Ære i hans Grav. Den fremføres her med Hensyn til vor nuværende Stilling og ifølge Schillers

„Dem Verdienste seine Krone.
Untergang der Lügenbrut."

En ny Jernbane.

Novelle af Louise Otto.

(Fortsat.)

3.

Edgars Fader var en høitstaaende Embedsmand i en fjern Residentsstad, men først i de senere Aar havde han svunget sig op til denne Stilling; thi ellers havde han sikkert ladet den ældste Søn studere og dernæst betræde den diplomatiske Bane, istedetfor at det nu blev de yngre Sønners Lod, medens Edgar, engang bestemt for det techniske Fag, maatte bryde sin Bane ad denne Vei. Det havde derfor været Faderen meget velkommen, at han i en anden Stat havde faaet Beskjeftigelse ved et større Foretagende, og Afstanden bidrog derved tillige meget til at sætte Sønnens Stilling og Forhold i et bedre Lys. Og selv i det Tilfælde, at Edgar ikke skulde vinde Berømmelse ved dette Foretagende, var der endnu den Udvei at lade ham ægte Datteren af Bygningsraaden, hvis høire Haand og Støtte han var. Faderen var en ærgjerrig og klogt beregnende Mand — ligesaavel for sine Børn, som for sig selv — men paa den anden Side nærede han stor Kjærlighed til dem, var godmodig og tilgjængelig for ædlere Følelser, naar man kun forstod at anslaae den rette Streng.

Men høist forskjellig fra ham i dette Punkt var hans Kone. Hun gik for at være en udmærket Dame, Enhver maatte beundre den Orden, hvori hun holdt sit Huus, og rose den Ynde og Gjestfrihed, hvormed hun tog mod Fremmede. Med fremragende selskabelige Talenter forbandt hun Fasthed og Energi i Charakteer, hvorved hun blev sin Mand langt overlegen. Aldrig var hun veget saameget som en Tomme fra Pligtens og Velanstændighedens Vei, men hvad hun selv havde gjort, fordrede hun med uefterglvelig Strenghed af Andre. For hende gaves der ingen Undskyldning. Maaskee havde hendes Hjerte aldrig talt, maaskee havde hun virkelig saa længe undertrykt dets Stemme, indtil hun voldsomt men for stedse havde bragt det til Taushed, og derfor undte hun heller ikke Andres Følelser nogen Berettigelse. Hun indbildte sig, at hun ogsaa havde havt sine Kampe og sine Lidelser, men hun saae foragteligt og fornemt paa Enhver, der forsvarede Berettigelsen af Hjertets Røst — hun kaldte sligt Svaghed, og i Virkeligheden gjorde hun ogsaa Alt kun af iiskold Pligt, Vane eller som oftest af Beregning. Sin Mand beherskede hun fuldstændigt, men hun søgte at skjule dette Herredømme saavel for Verden som for ham selv. Hun forstod at drive ham stedse længer og længer frem paa hans Løbebane, at bibringe ham en høiere Mening om ham selv og hans Stilling, og hvad han skyldte samme, end han selv nærede. Hun besad ingen af Hjertets blidere Følelser, men forstod at give sig Udseende af at besidde dem alle. Saaledes syntes hun at være besjælet af den reneste Moderkjærlighed for sine Børn, men egentlig vare ogsaa de kun et Redskab for hendes Forfængelighed og Ærgjerrighed. Idet hun bestræbte sig for at sørge for deres Fremtid, havde hun kun de ydre Livsinteresser for Øie, medens det var hende aldeles ligegyldigt, om hendes egne Ønsker og Planer stemte overeens med deres, hvis Fremtid det i Hovedsagen gjaldt. Enhver Modsigelse søgte hun at affærdige ved

at beklage sig over Miskjendelse og Utaknemmelighed for al hendes Møie og Opoffrelse. Saaledes havde hun ogsaa disponeret over Edgars Haand, og ganske vundet Moderen, der var en Ungdomsveninde af hende, for sin Plan, at forlove ham med Datteren Therese. Edgar kjendte dengang ikke Pigen og hans Modsigelse blev bragt til Taushed ved den Indvending, at han dog først maatte lære hende at kjende, og ikke dømme for overilet. Edgars Hjerte var endnu frit, og han tænkte derfor, at den ham bestemte Brud muligen kunde svare til hans Ønsker, og selv efter at have seet og i hende fundet en elskværdig og dannet Pige, tænkte han endnu det samme idet han var vis paa, at hun idetmindste ikke vilde gjøre ham ulykkelig, selv om han ikke skulde føle sig lykkelig med hende. Han var uvidende, om Therese kjendte noget til den trufne Afstale; hun kom ham ugeneert imøde; men skjøndt han haabede, at Planen var hende ubekjendt, viste hun dog tydelig, at hun ikke vilde forsmaae hans Beilen. Da han saae Veronika, følte han vel, at nye Bevægelser opstode i hans Hjerte; det forekom ham, at han nu først følte hvad Kjerlighed var, men hvad kunde vel Veronika blive andet for ham end en skjøn Idyl, der snarere tilhørte en Drøm end Virkeligheden — og uden dog at nærme sig Therese mere end før, vedblev han at være lige venlig og forekommende i sin Omgang med hende, da han atter tilbragte nogen Tid i hendes Nærhed. Skjøndt hendes Fader ofte lod falde Vink og Hentydninger, vidste Edgar dog at undgaae, at det kom til nogen afgjørende Erklæring.

Men da Foraaret kom, og Edgar vendte tilbage i Veronikas Nærhed, da vaagnede paany den længe undertrykte Kjerlighed, der ligesom havde ligget i Dvale, og han følte sig stærk nok til at overvinde alle Fordomme, som kunde reise sig fra Hverdagsmenneskers Side. Gjennemtrængt af denne Følelse tilskrev han sine Forældre, og bad dem om deres Samtykke og Velsignelse til sin Forbindelse. Moderen svarede ham slet ikke, Faderen kun med faa, irettesættende Ord, at Edgar var for gammel til at overlade sig til slige romantiske Ideer, han kunde dog ikke være saa forblindet, at ville knytte en evigvarende Forbindelse med den første den bedste Landsbypige, og endnu mindre saa slet for en øieblikkelig Lidenskabs Skyld at ville bryde et tidligere givet Ord og gjøre den stakkels Therese Uret. Til ingensomhelst anden Forbindelse maatte han gjøre Regning paa sine Forældres Velsignelse.

Edgar var som tilintetgjort ved dette Svar; paa Indvendinger og Modsigelser havde han været fattet, men ikke paa denne for hans Forlovede saa foragtelige Tone, og den uretfærdige Bebreidelse af hans Forhold til Therese skar ham i Hjertet og opfyldte hans Sind med den dybeste Harme. For Veronika skjulte han Forældrenes Svar, og overtalte hende til at troe, at han hellere vilde udbede sig deres Samtykke mundtligt end skriftligt. I Virkeligheden var han ogsaa overbeviist om, at han let kunde overvinde Forældrenes Fordom, naar de først lærte Veronika at kjende, og han tænkte derfor over, hvorledes han paa en passende Maade kunde hidføre en Sammenkomst, men hvor hans Forældre der skulde lære Veronika at kjende som en Fremmed ikke som hans udvalgte Brud, for at de med ubestukket Øie kunde vurdere hendes Fortrin, der ellers vilde formindskes ved den forudfattede Mening. Men for at blive befriet for enhver Forpligtelse mod Therese, og rense sig for Beskyldningen for Utroskab mod hende, forekom det ham at være værdigst for ham, meest ærefuldt for Therese, naar han gjorde hende til sin Fortrolige og talte aabenhjertigt med hende. Et følsomt Pigehjerte, sagde han til sig selv, maa nære velvillige Tanker om enhver Pige, der elsker, selv om hun ikke hører til samme Stand, og han besluttede sig derfor til at gjøre Forsøg paa i hende at skaffe sin Brud en Veninde.

Da derfor hans Forretning igjen førte ham i Bygningsraadens Nærhed, søgte han at benytte det første gunstige Øieblik til at blive alene med Therese. Hun modtog ham med sin tidligere Venlighed og med en Slags søsterlig Fortrolighed, der gav ham Mod til at aabne sit Hjerte for hende uden Forbeholdenhed. Han skildrede Veronika og sin Kjerlighed til hende saavelsom sine Forældres Modsigelser. Med Begeistring talte han om Hjertets Souverainitet, og anede ikke, at han

derved ligeoverfor hende begik en Majestæts-forbrydelse.

Therese reiste sig med fortørnet Harme og sagde med tiltvungen Kulde: „Og det vover De at sige til mig! Indseer De ikke, hvor fornærmeligt mod mig De handler ved at gjøre mig til Deres Fortrolige i en uværdig Elskovsforbindelse? Ja, De gaaer endog saavidt at tiltroe mig at ville understøtte den. Tænker De saa slet om mig, at De troer jeg skulde billige, hvad hele Verden fordømmer, Noget Deres Forældre ogsaa have gjort. Jeg indseer fuldkommen, hvor krænkede de maae føle sig ved Deres Opførsel — og dog tør De driste Dem til at opfordre mig til at understøtte Dem i Deres Trods imod dem? Jeg havde rigtignok troet, at De havde en bedre Mening om mig."

Et Dieblik stod han som forstenet for hende — havde hun ikke forstaaet ham, eller havde han ikke hørt rigtigt? Han kunde ikke troe andet, end at dette maatte være Tilfældet. Med flammende Blik begyndte han atter idet Stemmen rystede:

„Sagde jeg Dem ikke, at Veronika er en englereen Pige, at hun er min Brud" — — —

„Og Deres Forældres Kummer" afbrød Therese ham. „Jeg kjender disse englerene Piger blandt vore Bjerge bedre af det virkelige Liv end af Fortællinger. Disse Fruentimmere, som gjerne paatrænge sig som Førerske for de Fremmede — det skeer vist sjeldent, at Nogen af dem erobrer sig en Brudgom paa denne Maade — tage ogsaa gjerne tiltakke med en mere kortvarende Hylding — og selv om denne Veronika ogsaa var en Undtagelse fra de andre, hvormed kunde De da retfærdiggjøre at hjemføre en raa, udannet og tilmed anderledes troende Bondepige som Deres Forældres Svigerdatter?

„For Dem aldeles ikke", svarede Edgar oprørt. „De har Ret! jeg havde en ganske anden Mening om Dem. Jeg troede, at i denne fine Pigeskikkelse ogsaa maatte findes et fiintfølende Qvindehjerte, der kun vilde lytte til dets egen Stemme, og ikke til forældede Fordomme; jeg søgte hos Dem et søsterligt Forbund; det forekom mig ofte, at jeg i Deres Blik iagttog en skjøn Begeistring, naar jeg forelæste Dem et eller andet herligt Værk, og hvad der i et Digt kunde røre Dem, det maatte, troede jeg, i Virkeligheden ogsaa fortjene Deres Deeltagelse. Ja, jeg tilstaaer, at jeg i Dem havde haabet at finde en Bundsforvandt for mig og min Brud, men dog bedrøver det mig ikke saameget, at finde mig skuffet i dette Haab, som at jeg maa regne Dem blandt de Tusinder, der vandre ved vor Side i hulde Qvindeskikkelser, men som have af deres Hjerte bortkastet alt hvad der er Mildt og Qvindeligt."

Saaledes skiltes Edgar fra Therese.

Hun havde ikke besvaret hans sidste Ord — Hun havde følt sig truffen og ydmyget deraf og tænkte nu paa Hævn.

Therese var ikke slet af Characteer, hun var en kjærlig Datter og gjaldt for et Mønster paa Sædelighed og alle huuslige Dyder. Hun havde Kundskaber og selskabelige Talenter, men hun var opdraget som de fleste unge Damer opdrages, nemlig efter Convenientsens Fordringer. Sine Forældre adlød hun blindt om ikke af Kjærlighed saa af Vane. Sine Talenter havde hun kun udviklet for at kunne glimre dermed i Selskaber og gjøre et Partie; thi Ægteskabet var for hende det eneste qvindelige Formaal — men det skulde være et Partie, der passede til hendes Stand — en jevnbyrdig Herkomst og en sikkret Stilling vare hendes Hovedfordringer. Faderen havde uforbeholdent betegnet Edgar for hende som den, han ønskede til Svigersøn, og havde i den Henseende meddeelt hende den af hans Forældre foreslaaede Plan. Hun havde givet efter for dette Ønske, selv om Edgar havde mishaget hende, — men da han var en smuk, genial Mand, med et indtagende Væsen, stod han hende godt an, og hun forsøgte at elske ham, og gjorde det ogsaa, forsaavidt man kan kalde det Kjærlighed, naar en Pige gjør sine Følelser afhængige af ydre Forhold og Forældres Villie. De vare gjensidig høflige og artige imod hinanden, thi hun holdt det for passende at indrette sin Opførsel efter hans. I Begyndelsen fandt hun det rigtigt handlet af ham, at han ikke skyndte sig med at fremkomme med sin Erklæring — denne Tøven passede fuldkommen til hendes Begreber om Velanstændighed, hvorpaa al hendes Gjøren og Laden gik ud; men senere faldt det hende underligt — nogen Smerte derover eller Længsel derefter følte hun ikke, det havde i hendes

Dine kun noget Ydmygende — at omgaaes saa hyppigt med en Mand, der ikke var hendes erklærede Brudgom, og dette syntes hende heller ikke velanstændigt. Undertiden haabede hun at kunne fremkalde en saadan Erklæring naar han med poetisk Begeistring forelæste hende Elskovsscener af et eller andet Digt; da bestræbte hun sig for at synes bevæget, lod sine straalende Dine hænge ved hans, men mere end et inderligt Haandtryk kunde hun ikke fremkalde.

Da derfor Edgar efter en længere Fraværelse igjen vendte tilbage, og i en stærkere Bevægelse end sædvanligt søgte at blive alene med hende, troede hun, at nu var Dieblikket til hans Erklæring kommen; men hvor blev hun ikke skuffet. Under alle Omstændigheder forekom det hende at være høist upassende at søge Hjelp og Raad hos hende for hvad hun kaldte en Mesalliance, og hvorfor hun nærede den meest rodfæstede Afsky, og saameget mere opbragt maatte hun blive, da denne Tilstaaelse tilintetgjorde alle hendes Planer og Forhaabninger, ja høiligen ydmygede hende. Det var ikke den forsmaaede Kjærligheds Smerte, der rørte sig hos hende, nei, det var Harme over den lidte Ydmygelse. Dette vilde hun imidlertid skjule for ham, og derfor vendte hendes Forbittrelse sig mod hans Forbindelse og mod hans Forlovede.

(Fortsættes.)

Havfruen.

(Et Eventyr.)

At Irlænderne — saaledes fortalte en Ven mig, som i lang Tid opholdt sig i Irland, og derved tilstrækkeligen havde studeret og iagttaget dette Folks Charakter — ere Overtroen meget hengivne, er bekjendt. Naar de om Aftenen samle sig om den knittrende Kaminild, saa bestaaer deres Underholdning udelukkende af Gnome- og Spøgelsehistorier. Eventyr have de en stor Mængde af, og deres Samtaler dreie sig for det meste om det Vidunderlige. En saadan Conversation bliver rigtignok ogsaa af andre Nationer fundet behagelig; men Irlænderen er forskjellig fra disse derved, at han holder sine Opdigtelser for Sandhed og er istand til at dræbe den, der vover at tvivle derpaa. Han betegner endog visse, ofte endnu levende Personer, som ere Heltene i hans Fortælling, og lader sig ikke engang af disse selv belære.

Hvor vidt denne Overtro gaaer — vedblev min Ven — derom skulde jeg selv modtage et paafaldende Beviis.

Jeg vandrede en Dag ved Atlanterhavets Strandbred, hvor der befandt sig et lille Fiskerleie, ikke langt derfra bemærkede jeg paa en Klippe en forfalden Bygning, der som en Stenrede hang ved Skrænterne. Jeg spurgte en ung Fiskerpige efter Navnet paa dette Slot. Hun korsede sig.

— Det er Hexehuset! sagde hun. Halte-James har boet der, dengang han havde Omgang med Jomfruen. Hellige Jomfru! med en Dryade, der havde grønne Dine men ingen Fødder.

— Hvor kan Du snakke! kjære Barn! svarede jeg smilende. Hvem var denne Halte-James?

— Naar I vil være opmærksom, sagde den unge Pige, saa vil jeg fortælle Eder om ham. Sæt Eder her i Baaden ved Siden af mig og lee ikke saadan. Jeg kan ikke lide man leer naar jeg fortæller en alvorlig Historie.

Jeg fulgte Indbydelsen og steg i Baaden. Hun roede den lidt ud paa Søen og fortalte mig derpaa Følgende:

— For tyve Aar siden levede her et underligt ungt Menneske, han hed James og havde erholdt Tilnavnet Halte-James, fordi han paa det venstre Been var halt. Min Moder har tidt fortalt mig, at Ingen kunde lide ham, thi han var altid mørk og indesluttet og førte gudsbespottelige Talemaader. Naar han var alene, talte han med sig selv, ofte stod han i Maaneskin oppe paa Klippen og sang ud i Natten, saa at Dalbeboerne bleve helt uhyggelig tilmode. Kirken besøgte han aldrig og en gammel Kone, som døde for fire Uger siden, har forsikkret mig, at han tilbad Djævlen.

Til samme Tid hørte man her i Fiskerleiet tale om en Havfrue. Mange Fiskere havde seet hende, naar de om Aftenen vendte

hjem. Hun opholdt sig sædvanlig i en Bugt, redte sit lange, med sælsomme Blomster og Koraller smykkede Haar, betragtede sig i et lille Speil og sang undertiden et Kvad i fremmed Sprog, som Ingen forstod. I Ansigtet skal hun have seet ud som andre Mennesker; hendes Legeme endte i en Fiskehale, som var besat med grønne Skjæl. Saaledes fortæller istetmindste min gamle Bedstefader, som aldrig lyver, fordi han stedse er beruset.

— Forunderligt! raabte jeg, og forsøgte at omslynge den smukke Piges smækkre Midie.

— Det Forunderligste er endnu tilbage, svarede hun, hvem det ikke faldt ind at hindre min uskyldige Fornøielse. Derpaa vedblev hun:

Jeg veed ikke hvorledes James var bleven bekjendt med Havfruen. Men saa meget er vist, at han lærte hende at kjende og vilde giftes med hende. Nymfen havde, som man vel kan tænke sig, ikke noget derimod. Hun lod James tage hendes Skælbedækning af og fulgte ham saa i Klippeboligen, som J. ansaae for et Slot. Paa hendes Bryllupsdag, som ingen Præst indviede, sagde hun til ham, at han skulde gjemme hendes Skælbeklædning i en fast tillaaset Kiste, thi undertiden, især-delesheb ved Nymaane, var der Noget som mægtigen drog hende tilbage til de forladte Havregioner. James opfyldte alle hendes Ønsker. Han gjemte Slangehammen i en velforvaret Kiste, hvortil han selv bestandig bar Nøglen hos sig. Derpaa giftede han sig, og levede vel tre Aar med hende. De havde tvende Børn med blaae Haar og grønne Øine, de klattrede og sprang som Katte omkring paa de spidse Klipper og skrege dertil som Stormfugle naar et Uveir var i Vente.

For tre Aar siden tildrog der sig Noget hvorpaa alle Fiskerleiets Beboere endnu tænke med Skræk og Forfærdelse. Det var Nymaane og James havde af en Forglemmelse ladet Nøglen til Slangehammens Gjemmested blive siddende. Havfruen benyttede sig af Leiligheden, da hun atter længtes efter Søen. Medens James sov, aabnede hun sagte Kisten, tog Skjælbeklædningen paa og forlod Huset. Nogle Folk, som endnu leve, og min Bedstefader, der stedse er beruset, have seet hende, hvorledes hun snoede sig som en Orm ned ad Klipperne med de to Unger efter sig som hvislende Slanger. De toge Veien til Havet. Da de lige vilde til at styrte sig i det, kom James tilsyne oppe paa Klippen og raable med forfærdelig Stemme. De svarede ham med et frygteligt Hyl og forsvandt i Bølgerne — James efter dem — man har aldrig mere seet noget til dem.

Pigen taug.

Jeg trykkede til Tak et brændende Kys paa hendes friske Rosenlæber. Hun stødte mig blidt tilbage, foldede Hænderne og bad et fromt „Fadervor“ for de Forsvundnes Sjæle, derpaa vendte vi tilbage til Fiskerleiet efter endnu at have kastet et frygtsomt Blik paa Hexehuset og det fraadende Hav nedenunder.

Sebastian Gomez.

Murillo's Mulat.

Fortælling af Rosenhain.

Solen var netop gaaet op i Øst og hele Sevilla hengav sig endnu til Hvilen, da flere unge Mennesker, af hvilke den yngste omtrent kunde være 15, den ældste 20 Aar, paa en Junidag 1658, traadte sammen for Indgangen til et smukt Huus paa Pladsen ved Klosteret St. Francisco.

Efter gjensidigen at have hilset hinanden og en af dem havde banket paa, blev Døren aabnet af en gammel Neger.

„Godmorgen, Gomez,“ sagde de næsten samtidigt, „er Mesteren allerede opstaaet?“

„Endnu ikke, mine unge Herrer,“ svarede Negeren med hul Stemme.

„Og hans Søn?“

„Sennor Gaspar ryger en Cigar med Mandez Ozorio, i Haven,“ sagde Negeren endnu søvnigere end tilforn.

„Hvor I gaber, Gomez,“ sagde Pedro til ham. „Man skulde tro, I endnu sov.“

„Sandelig, Sennor Pedro, jeg er heller ikke vis paa om jeg endnu er vaagen.“

„Hvilket dovent Menneske,“ raabte Flere tilsammen, medens de tumultuarisk stormede ind i Atelieret og ilede enhver til sit Staffeli.

„Doven!" gjentog Negeren, idet han fulgte efter; „doven? Jeg veed ikke, hvad det hedder at være doven; men det veed jeg, var jeg bleven Herre istedetfor Slave, saa vilde jeg sove hele den lange Dag; det er saa behageligt."

„Ved St. Jago de Compostella, det er sælsomt!" raabte Suarez, som havde aabnet sin Malerkasse og taget sin Palet frem, „hvo af Eder var sidst i Atelieret?"

„Sover Du ogsaa, ligesom Gomez," svarede Autolinez, „at Du forglemmer, at vi Alle gik herfra paa eengang."

„Gomez, var Nogen i Atelieret, siden vi forlod det?" spurgte Tabar med Øinene heftede paa sit Staffeli.

„O, Zombien har igjen arbeidet," sagde Gomez med alle Tegn paa Ængstlighed og Frygt.

„Zombien, Zombien!" raabte Suarez ærgerlig. „Naar jeg kunde faae fat paa eders Zombi, jeg skulde bearbeide ham, til han gav mig en Tilstaaelse. Mine Herrer, det er en ilde anbragt Spøg, I drive med mig, netop jeg renser min Palet langt omhyggeligere end I. Og den er nu saa tilsmurt, som havde jeg nylig brugt den."

„Holdt, her er et Hoved paa Hjørnet af mit Lærred," sagde Suarez, staaende foran sit Staffeli.

„Det er Portraitet af Canonicus Isenby," raabte Cordova. „See, Venner, see!"

„Hvor fortræffelig! Hvilken Lighed! Det er virkelig talende!" lød det fra alle Sider.

„Og see, her paa mit Lærred," sagde Doursta. „Mig blev et Barn malet, som slet ikke er daarligt. See; dog, det er Tid at vi gjøre Ende paa Sagerne, den Spøg er saa forslidt."

„Zombien!" mumlede Gomez.

„Virkelig, naar det er Zombien, som gjør alle de Hoveder, vi hver Morgen finde paa vort Lærred," sagde Villavicemio, „saa kunde han ogsaa, da han blander sig i Alting, have den Godhed at male Madonnahovedet paa min Nedtagelse af Korset. Det vil ikke lykkes mig at give det det Udtryk, Guds Moder skulde have. Siden otte Dage stryger jeg hver Gang det Hoved ud, som jeg har malet."

Medens Villavicemio talte saa, var han ligegyldig traadt hen til sit Staffeli. Pludselig udstødte han et Skrig og stod uden Bevægelse der.

„See paa Villavicemio, Venner," raabte Pedro, „han er bleven til en Billedstøtte."

Da han vedblev at være taus, reiste de sig Alle fra deres Pladse, nærmede sig hans Staffeli, men forstummede som han.

I Midten af Villavicemio's Maleri, ved Foden af Korset, der hvor den unge Spanier Aftenen tilforn havde udkradset det Madonnahoved, han havde malet, var der tegnet et andet. Det var kun en Skizze, men Udtrykket var saa behageligt, saa rent, Omridsene vare af en saadan Fiinhed, Coloriten saa henrivende, at alle øvrige Figurer paa Maleriet derved fordunkledes.

„Hvor skjøn!" raabte alle de unge Mennesker med Henrykkelse.

„Virkelig, jeg veed ikke, hvem der kunde have malet dette Hoved," sagde Suarez, „naar det ikke har været Gaspar."

„Hvad er der med Gaspar?" raabte i munter Tone en ung Mand paa sexten Aar, som traadte ind i Atelieret, og som Disciplene hilsede tilligemed Mendez Ozorio.

„Hvilken indesluttet Character maa Du være, Gaspar?" sagde Pedro. „Din Fader beklager, at Du foretrækker Literaturen for Malerkunsten, og nu synes det, som Du vendte op og ned paa Tingenes sædvanlige Orden og maler om Natten medens Du studerer om Dagen."

„Hvem beskylder mig for, at male om Natten?" spurgte Gaspar leende.

„See her!" raabte i samme Øieblik alle Disciplene, ihetmindste de, hvis Lærred havde erholdt en Tilvæxt af Hoved, Hænder og Arme.

Mendez saae det og sagde alvorlig:

„Paa mit Ord, Venner, det er ikke Gaspars Arbeide."

„Hvad har Du for Grunde, som bringe Dig til den Anskuelse?" spurgte Perez.

„Simpelthen, fordi Gaspar ikke er istand til —"

„At spille et Puds?" spurgte Tabar.

„At male saa smukt," vedblev Ozorio.

Disse Ord ledsagedes af Disciplenes Latter.

„Saa er det Dig, Ozorio," sagde de.

„Jeg vilde glæde mig, hvis jeg kunde gjøre saadanne Forsøg," svarede Ozorio, men mig er det ikke, jeg er dog vel ikke i den Alder til at staae op hver Nat, for at spille Eder et Puds."

„Hvem kan det da være?"

„Zombien!" mumlede Gomez atter.

„Til Arbeidet, Venner, til Arbeide!" sagde Gaspar med et Blik paa Uhret. „Jeg hører min Fader staae op. Hans Toilette er snart gjort. Jeg vil for min Deel bortfjerne mig og gaae hen af Veien."

„Hvor gaaer Du hen?"

„Jeg vil læse nogle Vers, som jeg har dediceret Sennor Ozorio."

„Jeg er født til at blive et Offer af Fader og Søn," sagde Ozorio leende. „Da jeg var ung kildrede og bearbeidede Murillo mig, for at faae mig til at skrige eller lee og studere paa mig, som Velasqvez ved sine Bønder; nu, da jeg er bleven ældre, qvæler Sønnen mig med sin Poesie, som fra Morgen til Aften døver mine Øren. Forhaabentlig vil jeg blive forskaanet af Børnebørnene; idetmindste skulde de gjøre Musik for mig, skjøndt jeg ikke er nogen født Musiker. Paa Gjensyn mine Venner."

„Sebastian, Sebastian, Sebastian!"

„Paa dette Disciplenes gjentagne Raab ilede en lille Mulat ind i Atelieret.

„Her er jeg, mine Herrer", sagde han skjælvende.

„Sebastian, noget friskt Lærred!" sagde den Ene, „Sebastian, Olien!" raabte den Anden; Sebastian, min Palet!" „Sebastian, riv noget Kronguult for mig", og noget Carmin for mig; „og noget Carmin for mig", sagde en Anden; noget Okker for mig", sagde en Sjette. „Kom her, Sebastian! gesvindt, gesvindt!"

I den forgjæves Bestræbelse, for at tilfredsstille alle disse Ønsker og Befalinger, ilede den stakkels lille Mulat fra den Ene til den Anden, og Alle modtoge ham med Puf, da han ikke kunde betjene dem Alle til een Tid.

„Nu, hvad er der da paafærde? Man skulde tro, Atelieret stod i Flammer!" Disse i en alvorlig Tone udtalte Ord bragte Alle til Taushed, medens Enhver bukkede for den Indtrædende.

Det var en Mand paa omtrent 40 Aar med et ædelt, men noget stolt Udtryk i sit Ansigt og en overordentlig Elegance i Klædedragt.

„See, Sennor Murilla!" sagde Villavicemio, pegende paa sit Malerie.

„Virkelig, meget godt! Bravo! Villavicemio!" sagde Murilla. Du gjør synlige Fremskridt.

„Jeg har ikke malet det, Mester!" sagde Villavicemio med Beklagelse.

„Destoværre; men hvem var det da?" svarede Morillo. Tal, tal; hvem var det da; hvem var det? „tilføiede han utaalmodig" thi det er mærkelig; hvilken Tone, hvilken Friskhed, hvilken Colorit, hvilken Lethed af Penslen! Jeg tøver intet Dieblik, mine Venner, med at tilstaae, at den, som har malet dette Madonnahoved engang vil blive Mester over os Alle, Nu? Ingen taler et Ord? — Alt er forstummet? — ingen af Eder vil tilstaae? — jeg vilde gjerne bekjende, naar jeg havde gjort det, og ved St. Jago de Campostella, jeg vilde ønske, jeg havde gjort det. Var det Dig, Pedro?"

„Nei, Sennor!"

„Eller Dig, Surray?"

„Ak nei."

„Skulde det have været Gaspar?"

„Han benægter det, Sennor Murillo!" sagde Gerez.

„Naar han nægter det, maae vi troe ham", svarede Murillo. Men hvem kan det være? Dette Hoved har ikke af sig selv stillet sig i Midten af Villavicemios Malerie."

„Ved vor hellige Moder, Sennor Murillo", sagde Cordova, den yngste af Disciplene, naar man turde troe Gomez og den lille Sebastian —"

„Nu!"

„Saa er det Zombien, der —". Cordova blev afbrudt af Disciplenes almindelige Latter. „Ja, I maa lee over mig", tilføiede han leende, „men I maa tilstaae og kunne ikke nægte, at der i den senere Tid er skeet Ting — Ting, som ikke foregaae hver Dag."

„Det er sandt, thi de foregaae om Natten", sagde Villavicemio.

„Hvad skeer hver hver Nat?" spurgte Murillo, uden at afvende sit Blik fra det vidunderligt malede Madonnahoved.

Cordova begyndte at fortælle:

„Eders Befaling tilfølge, Sennor, forlod ingen af os Atelieret, før vi havde lagt Alting tilside, renset vore Paletter, udvasket vore Pensler, stillet vore Staffelier tilrette og vendt Lærredet omkring. Nu, Sennor Murillo, finde vi, siden omtrent en Maaned en Discipels Pensel fuld af Farve; en Andens Palet tilklattet, og snart er en Arm fuldført, som om Aftenen kun var skizzeret; snart griner os i Hjørnet af Maleriet en Djævel imøde og viser sine Horn; snart finder man igjen Hovedet af en Engel, snart af en gammel Mand eller Profilet af en ung Pige eller Karikaturen af en Fremmed, som Aftenen tilforn besøgte Atelieret. Kort, Sennor Murillo, jeg vidste ingen Ende, vilde jeg fortælle alle de overnaturlige Historier, som hver Nat tildrage sig i vort Atelier."

„Er Gaspar en Sonnambule?" spurgte Villavicemio sin Mester.

„Nei; men om saa var, kan man dog ikke antage, at han skulde male bedre om Natten med lukkede Øine end om Dagen med aabne. Nei, mine unge Venner, den, som har malet dette, er mere end Begynder, mere end Efterligner. Det er incorrect, det er ufuldendt; men Geniets hellige Ild taler for denne Pensel. Dog vil det være en let Sag, at opdage Gjerningsmanden. — Sebastian!"

„Naar I haaber, at bringe noget ud af Sebastian, Sennor," sagde Villavicemio, „saa kan jeg sige Eder — at han veed ligesaa lidt som vi; — dog nei, jeg skuffer Eder, han paastaaer, det er Zombien."

„Det ville vi snart faae at see, Sebastian!"

„Her, Mester!" sagde den lille Mulat, som paa det første Raab var ilet hid.

„Befalede jeg Dig ikke, hver Nat at sove her?"

„Jo, Mester!"

„Og sover Du her?"

„Jo, Mester!"

„Saa siig mig, hvo der om Natten kommer i Atelieret eller hvem der om Morgenen er der forinden Disciplene komme? Hvem? svar mig."

„Ingen, Mester!" svarede den lille Mulat forskrækket og pillede med Knapperne af sit Ærme.

„Ingen? Du lyver, infame Dreng, Du lyver! Har Du ikke Øine saa godt som vi?",

Murillo pegede paa Madonnahovedet paa Villavicemio's Maleri.

„Ingen — uden mig — Mester, jeg tilsværger Eder!" sagde Sebastian med foldede Hænder.

„Saa hør mig!" sagde Murillo med alvorlige Blikke og høitidelig Stemme. „Jeg maa vide, hvem der har malet dette Madonnahoved; hører Du? Jeg maa vide det, det siger jeg Dig. Inat har Du at vaage, istedetfor at sove, og naar Du til imorgen tidlig ikke har opdaget den Skyldige, saa lader jeg Dig ved min Majordomus give tyve Slag og Du veed han kjender ingen Naade. Tænk paa, hvad jeg har sagt Dig. Men, jeg troer, Du mumler der noget? Naar Du har noget at sige, saa siig det, tal — jeg giver Dig fuld Tilladelse."

„Jeg vilde kun spørge, Mester," sagde Sebastian med Taarer i Øinene, „naar i Nat Alting bliver paa sit Sted, og der paa de unge Herrers Lærred Intet findes, hvad saa? —"

„Det er noget Andet; istedetfor tyve Slag erholder Du da tredive. Naa; — til Arbeide, mine Venner."

Underviisningen begyndte, og der herskede under samme den dybeste Stilhed. Murillos Begeistring for den høie Kunst, hvilken han takkede for sit glimrende Navn og sin Formue, var saa stor, at han ikke havde taalt, at en af hans Disciple havde vovet at ytre et profant Ord i hans Nærværelse; og ved profane Ord forstod Mestren ethvert Ord, som ikke havde nogen Henthydning til Kunsten.

(Fortsættes.)

Romance.

Frem flyver Skyen med rasende Iil,
For Boreas vældige Brusen;
Sommerens milde og venlige Smiil
Er forsvundet bag Bøgenes Susen.
Løvets Raslen og Regnens Pidsken
Minder om Ødes natlige Hviskeu.

Lydløs sig lister en Skikkelse frem,
Ei ændsende Stormen og Regnen,
Langsomt den sniger i Natten sig hen,
Vaklende Skridt bebuder dens Segnen.
Stormens Tuden og Nattens Mørke
Passer ret til Fortvivlelsens Styrke.

Prægtigen skinner hist Rigmandens Slot,
Ved Straaler fra hundrede Kjerter.
Derinde er Alt saa herligt og godt.
Der er ei sorgbetyngede Hjerter.
Skikkelsen styrer did sine Fjed
Endnu haabende paa Barmhjertighed.

Skuer, ved Lysenes funklende Skin,
En Qvinde da skjøn som en Engel.
Liig Lillien, som vugges af Aft'nens Vind,
Men Ak! Afbrækket er nu dens Stengel:
Ved Barmen hviler trygt den Spæde,
Som Moderens Armods Taarer væde.

„Hvo vover at trænge herind sig vel."
Saa raabte den Rige med Harme.
„O! hjælp mig, jeg beder jo ikkun stil
Min Hunger; red mig fra Dødens Arme."
M n bort hun jages med bittre Ord,
Ledsaget af Latters haanende Chor.

Atter i Uveiret iler hun frem;
Barnet hun vildt til Hjertet knuger
Lokkerne flagre for stormende Vind
End hun forgjæves paa Redning ruger.
Paa Spædes Kind, hun trykker er Kys —
Men ak! den er kold; slukt er Livets Lys.

Paa Aasynet spiller et rædsomt Smiil,
Og Diet uhyggeligt glindser
Af Vanvidets aandsfortærende Ild;
Ei Ulykken mere hun ændser.
Vildt gjennem Stormens hyle Susen
Lyder Søens bedøvende Brusen.

„O, Freden mig kalder; herlige Havn"
Udraaber hun, mens frem hun styrter —
Og Bølgerne trykke hende i Favn
Til Uveirets vilde Accorder.
Et Suk udstøder Naturens Bryst,
I Havets Bulder og Vindstødets Røst.

Henrik Lucas.

Hjemmet.

I stille Ro Naturen hviler,
Indhyllet i sit dunkle Flor.
Den hele Verden mig tilsmiler;
Selv Nattergales ømme Chor.

Mildt Zephyrs Aande Skoven rører
Med lette Luftning, medens Duft
Af tusind Blomster med den fører,
Igjennem klare rene Luft.

Hist Søens Vove skjønt forgyldes,
Af Lunæ Straalers matte Skin —
Og dog med stille Vemod fyldes
Mit tause høit henrykte Sind.

Hvad bringer Taaren vel i Diet,
Hvad gjør at Hjertet er beklemt,
Hvad har til Glæden Sorgen føiet,
Hvor flyver Tanken vel nu hen.

O! bort den flyver over Bølge,
Langt bort til fjerne Kyster hen.
Ak! hvis jeg kunde den kun følge
Til dig mit elskte, elskte Hiem.

Henrik Lucas.

Anecdoter.

Et komisk Tilfælde lagde for nogen Tid siden Beslag paa Parisernes Lattersyge. I Gaden Argenteuill i Nærheden af Palais Royal var en Menneskemasse forsamlet, fordi man havde overrasket en Tyv i at gjøre Indbrud i et Huus. Tyven var retireret op paa Taget, hvor det var farligt at følge ham. Han var iført en Blouse, havde ingen Sko paa, og saaledes rutschede han i nogen Tid frem og tilbage paa Taget, som om han søgte efter et Vindue, hvorigjennem han kunde undslippe. Endelig forsvandt han. Imidlertid havde man hentet en Afdeling Soldater og havde besat alle Udgange fra Huset; tillige bleve nogle Skorsteensfeiere sendte op paa Taget, men som først naaede derop, just som Tyven forsvandt. I næsten 2 Timer havde man gjen-

nemsøgt Huset, da en Commissionair bragte Soldaternes Anfører følgende Brev: „Tappre Sergeant; De skal ikke lade deres Folk vente længere paa mig. Naar De erholder dette Brev, er jeg allerede langt borte. Behag at undersøge Nabohuset, og De vil da see, hvor simpelt min Flugt lod sig iværksætte. Jeg krøb fra det ene Tag over paa det andet, aabnede her Vinduet paa et Kammer, og fandt dette meget smukt udstyret. Navnlig forefandt jeg i en under Sengen staaende Kuffert en Overfrakke og et Par lakerede Støvler, trak begge Dele paa og bortfjernede mig roligt gjennem Porten, som den nysgjerrige Portner havde ladet staae aaben. Jeg talte endogsaa nogle Dieblikke med Dem og yttrede, at De vist vilde have megen Møie for at finde Tyven. Jeg siger Tyven; thi jeg maa tilstaae, at jeg i ovennævnte Kuffert tillige fandt 100 Francs i Bankbilletter og ligesaa Meget i Guld, hvilket jeg stak til mig." Da man havde overbeviist sig om Rigtigheden af de i Brevet omtalte Kjendsgjerninger, lod man Soldaterne gaae, og den nysgjerrige Menneskemasse adspredte sig.

Konernes Værd. En amerikansk Planter sad engang til seent ud paa Aftenen og tømte en Flaske Viin med en Ven fra Byen. En ung og smuk Negerinde opvartede dem og morede dem med Dands og Musik. Da Vinen steeg den Fremmede til Hovedet, bad han Slavinden at bringe sig noget koldt Vand. Men Herren gav hende Vink om at blive og forlod derpaa Værelset. Kort efter kom Værtens Ægtefælle med et Kruus Vand, men gjennemblødt til Skindet af den just nedstrømmende Regn. Bestyrtet og med et spørgende Blik saae den Fremmede paa Planteren, som roligt svarede: De undrer Dem at jeg i et saadant Veir sender min Kone istedetfor min Slavinde til den fjerntliggende Kilde. Men Sagen er ganske simpelt den: Slavinden koster mig 50 Dollars, men en Kone kan jeg faae for Intet.

Hertug Ludvig af Rohan blev, under Ludvig den Fjortendes Regjering, tilligemed Madame de Villiers og von Ecker en Skolemester i Paris, anklaget for Høiforræderi og overbeviist. Hans og Madame Villiers Dom var at halshugges, og Skolemesteren at hænges. Den berømte geistlige Taler Bourdaloue (en Jesuit) paatog sig at forberede Hertugen til Døden. Men da Ridderen fandt mere Glæde i det nærværende end i det tilkommende Liv, saa vare alle geistlige Forestillinger og Grunde forgjæves. Herr Rohan forblev utrøstelig, fordi hans Liv saasnart skulde faae Ende, og hørte hverken paa den Geistliges Formaninger ei heller paa den Veltalenhed, hvormed han søgte at berolige den Ulykkeliges vaandefulde Hjerte i hans Livs sidste Dieblikke. Prædikanten, som ellers var vant til at opvække Opmærksomhed og Beundring, geraadede i en ikke ringe Forlegenhed, da han bemærkede den slette Virkning af hans Veltalenhed, især da han saae at Alles Dine og Ører vare henvendte paa ham og hans fornemme Himmelsvandrer. Til Lykke kom hans Aandsnærværelse ham til Hjælp. Han henvendte sig til de Officerer, som vare beordrede til Dommens Fuldbyrdelse om at understøtte ham. En af disse Herrer besteg Skafottet, og tiltalte Ridderen med militærisk Veltalenhed i følgende Ord: „For Fanden, min Herre, hvad gjør De der for dumme Streger? Hvortil denne barnagtige Frygt for Døden? En Mand af Deres Stand, en Soldat, skulde ikke frygte for Noget i Verden! For Satan! Forestil Dem at De stod i Spidsen for en Løbegrav og hundrede Kanonkugler pebe dem omkring Ørene; eller at De ved en beleiret Fæstning blev commanderet til Storm o. s. v." Ved denne flydende Soldaterveltalenhed blev Ridderen i et Dieblik mere rørt, end ved alle den berømte geistlige Talers theologiske og moralske Grunde! Han fik Mod, underkastede sig fattet sin Skjæbne og døde med Standhaftighed.

„Johan!" tilraabte en Herre fortørnet sin Tjener, der fortvarende bestjal ham, „enten Du eller jeg maa ud af Huset." „Vel! naadige Herre, og hvor gaaer De da hen?"

Over Skypompen*).

Af

H. C. Ørsted.

Alle de Naturgrandskere, som ikke selv have udtænkt en Forklaring over Skypompen, ere temmelig enige om, at Videnskaben endnu ikke har lært os noget Tilfredsstillende derom. I en vis Betydning kan dette maaskee endnu længe vedblive at gjælde; naar man nemlig fordrer en Forklaring, som fuldkomment skal gjøre Rede for den første Forandring i vor Lustkreds, hvor fra denne Natur Begivenhed hidrører. Det synes, at man af overdrevent Hensyn til denne høiere Fordring, som vi saa ofte maae lade henstaae uopfyldt, har forsømt det lettere og dog saa frugtbare Arbeide, at sammenstille de Særsyn, Jagttagelserne over Gjenstanden have lært os, og at opstige Trin for Trin fra Virkning til nærmeste Aarsag, indtil det maaskee lykkedes at see en klar Sammenhæng i hele Sagen, endskjøndt der i Henseende til den sidste Aarsag endnu kunde savnes Meget for at tilfredsstille vor Videbegjærlighed.

Ved at følge denne beskedne Vei synes det mig, at vi omtrent maatte komme lige saa vidt i vor Kundskab om Skypompen, som vi endnu ere komne med Hensyn paa Tordenveiret, Regn, Vind og saa mange andre Naturbegivenheder, om hvilke vi vel med temmelig Sikkerhed kunne angive, hvilke Kræfter der frembringe dem, men ikke nøiagtigt bestemme alle de Omstændigheder, som høre med til, at Virkningen skal frembringes paa et givet Sted og med en given Styrke.

Trækkene til Skildringen af den omhandlede Naturbegivenhed har jeg samlet af talrige adspredte Beskrivelser, som vi skylde Jagttagere fra forskjellige Tidsaldere og Verdensegne, saa at jeg tør haabe, at den herved opnaaede Sammenstilling af Kjendsgjerninger skal afholde os fra mange Vildspor som hidindtil have forført de Fleste af dem, der have søgt at forklare Skypompen.

Det er sandsynligt nok, at jeg endnu har overseet Adskilligt, som kunde tjene til Sagens Oplysning, vel ogsaa misforstaaet et eller andet Træk i Beretningerne, men dette vil let kunne afhjælpes med velvillige Meddelelser, da man nu her har en kort Oversigt til Veiledning.

Førend jeg beskriver alle de Skikkelser, Skypompen kan antage, vil det være godt at bemærke, at Hovedsagen deri er en heftigt omhvirvlet Luftmasse, som dreier sig om en Midlinie, hvis ene Ende er i Skyen, medens den anden berører Jorden, eller dog nærmer sig den. En saadan hvirvlende Luftmasse vilde for sig være usynlig, men den synlige Dunst, det Vand, de jordagtige og andre faste Dele, den optager, gjøre den synlig.

Nogle have villet skjelne mellem Skypomper over Vandet og over Landet; men denne Forskjel er uvæsentlig: thi man har seet Skypomper, som vare dannede over Vandet, gaae op over Landet og omvendt, Skypomper, dannede over Landet, vandre hen over en Vandflade.

Skypompens øverste Deel er næsten altid videre for oven end for neden og har snart Skikkelse som en omvendt Kegle, snart som en Tragt, snart som et noget krummet Horn. Den mellemste Deel er almindeligviis meget snævrere og ofte bøiet, ja har vel undertiden modsatte Bugter. Den nederste

*) Nærværende Afhandling (siger Forfatteren) i 1842 er skrevet i Aaret 1837, og en Oversættelse deraf har været indført i Schumachers astronomischer Jahrbuch for 1838. Fra Tydsk er den bleven oversat paa Engelsk. At den ikke allerede for længe siden er bleven trykt paa Dansk har kun sin Grund deri, at en Leilighed ikke tidligere har frembudt sig, til at faae den bekjendtgjort i noget Tidsskrift eller nogen Samling. Siden denne Afhandling skreves, have mange Forhandlinger over Skypompen fundet Sted, især mellem nordamerikanske Lærde. Ingen af Disses fremsatte Meninger om Skypompens Oprindelse, synes mig bragt til ret Klarhed. Det har ikke forekommet mig nødvendigt at udsætte Bekjendtgjørelsen af min Afhandling, indtil disse Stridigheder kunne afgjøres, da jeg for det meste her indskrænker mig til at beskrive Begivenheden og de deri stedfindende Omstændigheder og til at vise disses Sammenhæng: et Arbeide, som ikke vil være forgjæves, selv om vi om nogle Aar kunne faae dybere Indsigt i Sagen. Adskillige Smaaforbedringer har jeg givet Afhandlingen, i det den nu (1842) gives til Trykken.

Deel er tilsyneladende udvidet, dog neppe, uden ved de Vand eller Jorddele, som Hvirvelen slynger ud omkring sig. Undertiden seer man dog Skypomper med Udvidelser eller Indsnerpninger paa andre Steder men dog kun som sjeldne Afvigelser fra den almindelige Regel. Ordentligviis nedhænger der kun een Skypompe fra een Skye men nu og da viser der sig flere; man har endog engang talt 14, som syntes at høre til een Sky.

Skypompernes Høide findes meget ulige angiven. Egentlige Maalninger har jeg ikke fundet, men kun Anslag efter Skjøn. De fleste har man tillagt en Høide af 1500 til 200 Fod; men nogle ere blevne sete i saadanne Afstande, at deres Høide ikke kan have været under 5 til 6 tusinde Fod. Nogle Iagttagere have ogsaa angivet dem meget lavt, endog kun til 30 Fod; men disse have vistnok taget Støttens nederste Deel for den hele. Dette kan læt hænde den, som ikke har den rette Kundskab om dem, da man i Begyndelsen af en Skypompes Dannelse, især over Havet, ofte seer en Vand- og Draabestøtte hæve sig fra Overfladen uden nogen synderlig Forbindelse ved en Sky, som dog findes naar man søger den, men undertiden ikke engang staaer lodret derover. Skulde en saadan begyndende Skypompe siden hindres fra at uddane sig, kunde man let tage Skypompens Fod for det Hele. Af alle omstændelige Beskrivelser over Skypompen seer man, at dens øverste Deel staaer i Forbindelse med en Sky.

Skypompernes Gjennemsnit ere meget ulige. Deres nederste Deel er som oftest nogle hundrede Fod, ja undertiden over tusinde, dog er den ogsaa hyppigt meget mindre. Disse Maal ere tagne efter den allernederste Deel, hvortil man da ogsaa har regnet den Hvirvel af Draaber eller faste Dele som den kaster omkring sig; derimod gives der nogle Tilfælde, hvor man har maalt Skypompen i Gjennemsnit, efter den Fordybning den har frembragt i Jorden, hvilket giver en langt ringere Størrelse. Gjennemsnittet af den mellemste Deel er ofte kun bleven anslaaet til saa Fod, men fornemmelig af uerfarne Vidner. Det vil i det Følgende befindes meget sandsynligt at den mellemste Deel af Skypompen er omgivet af en Lufthvirvel som unddrager sig Iagttagelsen, fordi den ingen uigjennemsigtige Dele indeholder.

Skypompens Farve angives som oftest at have været graa, mørkeblaa vel ogsaa mørkebrun, undertiden ildrød. Man seer da, at Skypompens Farver ere de samme som de, Skyerne antage i forskjellige Belysninger.

Skypompernes mellemste Deel er ofte gjennemsigtig; dog gjælder dette vel ikke let uden om dem som befinde sig over Vandet. Man har seet en Skypompe, hvis mellemste Deel var uigjennemsigtig, medens den gik over Landet, men blev gjennemsigtig medens den gik over en Flod. Paa Havet har man undertiden fundet denne Deels Gjennemsigtighed saa stor, at man kunde see solbelyste Skyer derigjennem. Naar en Skyponpe, som overalt er uigjennemsigtig, begynder at svækkes, seer man de skyagtige Dele, som ovenfra ere nedstegne deri, trække sig tilbage, og da Draaber, Skum, Støv og deslige, som gjorde den anden Deel uigjennemsigtig, nu ikke længere hvirvles høit op, bliver ogsaa den midterste Deel gjennemsigtig.

Skypomperne holde sig i Almindelighed desto længere, jo større de ere, sjeldent holde de sig ½ Time, og neppe finder man nogen, som holdt sig en fuld Time.

Skypompen bliver sjeldent, om nogensinde, sin hele Tid paa eet Sted. I dens Hastighed og Retning hersker stor Ustadighed. Undertiden gaaer den saa hastigt, at den med en saadan Fart kunde gjennemløbe 7 eller 8 Miil i een Time, undertiden gaaer den saa langsomt frem, at en Fodgænger let kan følge den, undertiden staaer den en kort Tid ganske stille. Dens Bane er ofte paa en lang Strækning lige; men ikke sjeldent brydes den. Nu og da gaaer den i Zik-Zak. Imidlertid har Skypompens Bane dog for det meste en Hovedretning. Man har angivet, at Skypompernes Retning som oftest gaaer fra Sydvest til Nordost, og virkelig synes de Optegnelser, vi have, at bekræfte dette.

Skypompen holder sig ikke bestandigt til Jorden, men hæver og sænker sig ofte afvexlende man seer derfor at den paa nogle Steder af sin Bane har oprykket Træer med Rod, paa andre kun afrevet Toppene og atter paa andre aldeles ikke berørt dem. Denne

skiftende Stigen og Synken, bliver ofte tydeligt seet naar Skypompen gaaer over en Slette eller over Havet.

Skypompernes ombreiende Hastighed er ogsaa meget forskjellig. Ofte er den saa stor, at Øiet neppe kan følge den, ofte er den mindre voldsom. Næsten alle Jagttagere nævne udtrykkelig denne Hvirvelbevægelse, og jeg finder den ikke benægtet af Nogen blandt dem som selv have betragtet Skypompen. Vel have nogle amerikanske Naturgranskere, som med stor Omhu have undersøgt de ved Ødelæggelser betegnede Spor, som en Skypompe havde efterladt sig, erklæret, at disse ikke røbede, at nogen omdreiende Bevægelse havde fundet Sted; men det vil i det Følgende vise sig, at der under Skypompen, naar denne ikke berører Jorden, foregaaer en stor Virkning, som er ledsaget med Omdreining.

Man har ligeledes i Skypompen bemærket en opstigende og nedstigende Bevægelse: naturligviis den ene indenfor den anden. Der hersker i Henseende til Retningerne adskillige tilsyneladende Modsigelser imellem Jagttagelserne, men disse Modsigelser vilde finde deres Opløsning i det Følgende.

Mange Jagttagere have tydelig seet Vindinger som Skruegange i Skypompen, og det ikke sjeldent paa eengang nogle, som vare vundne til Høire, andre til Venstre. En Jagttager, Frederik Rabe, som iagtog en Skypompe i Lolland, saae Halm, Blade og andre lette Gjenstande stige op i Vindinger uden Skypompen.

Den Kraft hvormed Skypompen virker, er ofte meget stor. Den har flyttet Kanoner, som ikke vare ganske smaae, kort fra deres Sted. Ofte oprykker den store Træer med Rod. Man har seet den føre et stort Træ 600 Fod bort fra dets Sted. Den løfter Tage, ja omstyrter Husene selv. Den har ført Bjelker, som hørte til Tagenes Træforbindelse, 1400 Fod bort. Den har flytttet hele Træhuse og sat dem andetsteds hen. Man har seet en Skypompe sammenrulle fugtigt Lærred paa en Bleg og føre dette med en tilfældigt indviklet Bjelke, tilsammen mere end 500 Pund, over et 40 Fod høit Huus, hen til et Sted, som laae 150 Fod derfra. Ting af ringe Vægt føres meget længere bort. Man har seet en Skypompe føre en Sypose 1½ Miil bort og et Brev over 4½ Miil. Paa Vandmasser viser den ogsaa en stor Virkning. Man har seet en Skypompe udtømme en Fiskedam og sprede Fiskene rundt omkring. I Havnen ved Christansøe bragte en Skypompe Vandet til at synke saa dybt, at en stor Deel af Bunden blev blottet. Dog virker den ikke altid saa voldsomt; den har endog gaaet over temmelig smaae Skibe uden at gjøre stor Skade. Den har til Lands løftet Mennesker op og undertiden sat dem ubeskadigede ned igjen. En Mand, som havde den kjække Videbegjerlighed, at følge efter en Skypompe, blev ved een af dens Vendinger indviklet deri, men kom ubeskadiget ud deraf Det er sandsynligt, at nogle af de Tilfælde, hvor man har seet Frøkorn, Smaadyr og deslige nedfalde som en Regn kunne have deres Oprindelse fra Skypomper.

De anførte Exempler vise tydeligt nok, at der i Skypompen er en løftende Kraft: Det vilde være let at formere disse med mange flere dersom der ikke af andre Grunde vilde forekomme nok i det Følgende. Kun her endnu et Exempel, som faaer sin Vigtighed ved den Omhu, hvormed Gjenstanden er bleven undersøgt. Den 19de Juni 1835 gik nemlig en stor Skypompe over Egnen af Neu Brunswick i Nordamerika, og dens Virkninger bleve inden faae Dage meget omhyggeligt undersøgte af tvende Videnskabsmænd med særdeles Hensyn paa Retningen af de Kræfter, som her havde yttret sig. Det forstaaer sig, at det dog kun var Retningerne i Jordens Nærhed hvorover en saadan Undersøgelse kunde give Oplysning. Skypompen var gaaet fra Vest til Øst og gjennemløb 7 danske Miil i mindre end 50 Minutter. Man fandt, at de Træer, som vare omkastede i Midlinien af dens Bane eller i Nærheden deraf laae med Toppene mod Øst, saa at de røbede en Luftstrøm i samme Retning, som Skypompen havde taget. De Træer derimod, som vare faldne længerude paa begge Sider laae vel med Toppene mod Øst, dog ikke ligeud i denne Retning, men tillige vendte mod Banens Midlinie. Man opdagede derhos, at der i Begyndelsen paa hvert Sted, maa have hersket en modsat Retning, nemlig fra Øst til Vest, efterdi raadne og skrøbelige

Træer, som altsaa først omkastes, laae under de andre og pegede hen mod den Egn hvorfra Skypompen kom. Dette forklares let, naar man antager, at der nær ved Jordens Overflade heelt igjennem gaaer en Luftstrøm hen mod Midpunktet af det Sted hvorover Skypompen for Dieblikket staaer. Heraf følger, at deromkring dens forreste Halvdeel maatte være Tilstrømninger, hvori den østlige Retning var overveiende, men om den bageste Halvdeel maatte derimod den vestlige Retning have Overvægt. Paa nogle Steder hvor Skypompen syntes, efter en Tidlang, at have hævet sig, atter at være nedsteget, fandtes de omkastede Træer at ligge med Toppene pegende mod et fælles Midpunkt.

Disse Undersøgelser fandt ogsaa mange Omstændigheder, som viste, at deri den indre Deel af Skypompen har været en høi Grad af Luftfortyndning, saa at Luften omkring den og under den har strømmet til, undertiden med stor Voldsomhed. Ikke blot Tage og Lofter vare afløstede; men endog Gulve fandtes opbrudte, hvilket ei letteligt forklares, naar man ikke antager, at Luftens Tryk udenfra meget hurtigt og stærkt var blevet formindsket, saa at den indsluttede Lufts Udvidekraft maatte faae en betydeligt Overvægt. Det samme bekræftes ved mange andre Virkninger af samme Skypompe. Vægge og Vinduer fandtes ofte kastede udad. I et Huus, som havde lidt meget af Skypompen, var et Sengelagen ført hen i Revnen paa en Væg, og sad fast deri, som om det deri var indstoppet; paa samme Maade fandtes et Lommetørklæde i en Revne i den modsatte Væg. De vare naturligviis førte saaledes af Luften i Værelset, som ifølge sin Udvidekraft der ikke længer fandt tilstrækkelig Modvægt udenfra, maatte strømme ud.

De Ting, som af Skypompen vare løftede i Veiret og bortførte, fandtes drevne til Nordsiden, mere eller mindre langt bort, alt eftersom deres Vægt var ringere eller større.

Skypompen er ofte ledsaget af en stærk Larm. Den sammenlignes af de Fleste med Lyden af mange tungtbelæssede Vogne paa en Steenbro, af Andre med det brusende Havs Bølgeslag mod en Kyst, atter af Andre med Lyden af et stort Vandfald. Foruden denne heftige Larm har man ei sjeldent endnu hørt en hvinende Lyd.

Skypompen efterlader ofte en svovlet Lugt, og man har Exempler paa, at den har udbredt en Stank over hele den Strækning, hvorover den er gaaet. En Person, som havde været indviklet i en Skypompe, havde dog deri ingen Lugt bemærket.

Skypomperne vise sig ikke lige hyppigt overalt. De ere hyppigere paa Havet end paa Land, ved Kysterne, end langt ude paa Havet eller dybt inde i Fastlandet, i varme Egne fremfor i kolde. De synes i Særdeleshed hyppigt at avles paa Steder, hvor Vindstille ofte afvexler med Uveir. Ogsaa i Egne, som ikke have bestemte Tidsrum for stadigt Veir, dannes Skypomperne for det meste ved stille Veir, som let afvexler med ustadige Vinde. I de fleste Tilfælde har man før deres Dannelse iagttaget Tordenskyer paa Himmelen. Som oftest danner der sig flere Skypomper enten tillige eller strax efter hverandre, og mangengang seer man en ny danne sig, hvor kort før en anden var forsvunden.

Det er sjeldent at læse Beretninger over Skypomper, uden ogsaa derved at finde elektriske Særsyn bemærkede. — Lynild savnes næsten aldrig. Torden høres ligeledes meget ofte, og nogle Iagttagere have udtrykkeligt bemærket, at den store Larm, som følger med Skypompen, let hindrer fra at høre de mindre stærke Skrald. Man har ogsaa bemærket et udbredt Lys derved, som har ladet Folk formode at Kornet paa Marken stod i Brand, og man har siden med Forundring fundet det uskadt. Man anfører ogsaa om en Skypompe, at Ildkugler skulle være udfarede derfra, hver ledsaget af et Knald som et Flinteskud; men her har man sandsynligviis ladet sig skuffe af elektriske Gnister. Ofte følge store Tordenveir ovenpaa Skypompen; gaae vel ogsaa foran.

Skypomperne ledsages ofte af Hagel og stordraabet Regn, enten medens de vise sig eller kort efter.

Lufttrykket er meget sjeldent blevet angivet af dem, som have beskrevet Skypomper. I mine Optegnelser finder jeg kun eengang Qvægsølvhøiden i Barometret angiven, nemlig i en Iagttagelse over en Skypompe, som 1775 den 16de Juli gik over Omegnen af Staden Eu. Barometret havde i tre Dage staaet paa 28 Tom. 5 Linier, men faldt 2½

Linie Kl. 7 om Morgenen. Kl. 8 viste Skypompen sig, og ved Middag var Qvægsølvet atter steget til samme Høide i Barometret, som det havde om Morgenen. Denne Angivelse er mærkværdig nok til at lade os ønske flere lignende.

I de fleste Jagttagelser antages Skypompens Dannelse som begyndende ovenfra; men Nogle anføre udtrykkeligt, at de saae den begynde nedenfra. Michaud, som 1789 iagttog nogle Skypomper i Havnen ved Nizza, lægger megen Vægt paa denne Begyndelse fra Havets Overflade; men det vil i det Følgende vise sig, at dette kun er en Tilsyneladelse, som beroer paa, at den Lufthvirvel, som danner dem, er usynlig, saalænge den ikke er opfyldt med Dunster eller Vanddraaber.

Paa Havet sees ved Skypompens Begyndelse i Almindelighed en kredsformig Deel, som bliver ujevn og derved faaer et sort Udseende. Derpaa hæver Vandet sig til en Støtte paa nogle Favnes Høide, hvori en stærk indvortes Bevægelse er kjendelig. Den opskummer, spruder Vanddraaber iveiret, kaster dem ogsaa i stor Mængde ud til Siderne, saaledes at de tydeligt vise en opadgaaende og en udadgaaende Retning, i det de bevæge sig i paraboliske Krumninger som skraat opstigende Springvand. Man har ofte sammenlignet den indvortes Bevægelse, i denne Vandstøtte med en Kogning og troet at finde en Bestyrkelse herfor i den Dunst- og Taagemasse, som sædvanligt svæver derover; men de la Nux, som i 40 Aar havde levet paa Øen Bourbon, hvor man meget hyppigt seer Skypomper, paastaaer, at denne Dunst kun er en Tilsynelabelse, som hidrører fra den store Mængde af opsprudende Draaber, og at man kun behøver at see Vandstøtterne i den rette Belysning, for at overbevise sig herom. Det vilde maaskee dog være for dristigt at paastaae, at dette altid er Tilfældet. Der er i sig selv intet Umuligt i, at der kunde danne sig Dunster om det bevægede Vand, naar det nemlig havde en lavere Varmegrad, end Luften, og afkjølede de i samme indeholdte Dampe; men dette bør ikke antages at have fundet Sted, uden at de iagttagne Omstændigheder give nærmere Grund dertil.

Paa Landjorden tillader Sagens Natur ikke letteligen at iagttage den begyndende Dannelse af Skypompens nederste Deel. Jeg finder heller ingen Angivelser herover i Beskrivelserne.

Skypompens øverste Deel beskrives altid som udgaaende fra en tyk Sky. Man bemærker ofte kun en meget ringe Udvæxt paa Skyen, men som lidt efter lidt udvider sig og frembyder den forlængede tragtdannede Deel. Over Havet har man ofte seet Skypompens øverste Deel staae langt fra det Sted, som laae lodret over den nederste; men man har da seet dem nærme sig hinanden, indtil deres Forbindelseslinie faldt den lodrette Stilling nærmere.

Fra Skypompens øverste Deel, som altid er i Skyerne, har man meget ofte, saavel over Land som Vand, seet en tynd Taagestribe nedstige eller nedsynke. Man har ofte seet den vedligeholde sig i den uddannede Skypompe. Dette bemærkes lettest over Havet, hvor dens nederste Deel sædvanligt er gjennemsigtig. Engang har man bemærket, at den blev synlig, imedens en Skypompe gik fra det tørre Land over en Flod.

Skypompens øverste Deel kan sættes der, hvor den for et uopmærksomt Øie taber sig i Skyerne. Før den ovenomtalte Skypompe over Egnen af Eu viste sig, saae man Skyerne dele sig og nogle gaae i modsat Retning af de øvrige, hvilket hentyder paa en efterfølgende Omdreining. En opmærksom Jagttager, Holm, bemærkede ved en Skypompe i Nærheden af Kjøbenhavn (1779) en Omdreinings-Bevægelse i de høiereliggende Skyer, som Revner i de nederste gave ham Leilighed til at see. Fra den øverste Deel af Skypompen udgik hvide Skyer, som havde en Hvirvelbevægelse ligesom Skypompen selv.

Naar Skypompen nærmer sig sin Opløsning, bliver den mellemste Deel, især nærmest mod Jorden, mere og mere gjennemsigtig. Sædvanligt skilles Skypompen ad i Midten medens den øverste Deel trækker sig tilbage og forsvinder i Skyerne. Det er ikke sandsynligt, at disse strax gaae over til en rolig Tilstand. J Holms nysnævnte Jagttagelse viste det sig ogsaa tydeligt, at Skyerne vedbleve at have en omdreiende Bevægelse, efter at man ikke længere saae nogen

Skypompe. Det bemærkedes tillige, at ikke blot de Skyer, som havde udgjort Skypompens øverste Deel, men ogsaa de øvrige i nogen Afstand havde en ombreiende Bevægelse.

Spørge vi nu efter alt det Foregaaende, hvad er en Skypompe? saa synes det nærmeste Svar at være: den er en Lufthvirvel. Den er i sig selv ikke mere synlig end Luften; men de Deele deraf, som enten ere blandede med Dunster, Vanddraaber eller faste Dele, træde synligt frem for Øiet.

Denne Hvirvels, Oprindelse kan ikke søges i de lavere Luftegne. Alle de Gjetninger, som ville udlade Skypompen af Jordens enten faste eller draabeflydende Masse eller fra Hvirvler, som danne sig her nede ved Jorden, vise sig som aldeles ubegrundede. Man har i ældre Tider villet forklaret dem af underjordisk Ild, men da de vise sig paa Havet uden Tegn paa vulkanisk Udbrud, da de ofte forekomme paa Steder, som sjeldent eller aldrig ere vulkaniske Virkninger underkastede, og da man overalt ikke har kunnet paavise nogen Særegenhed enten i Jordskorpens Bygning eller i Havets Beskaffenhed, hvortil Skypompens Dannelse skulde være bunden, men det derimod fremgaaer af alle Jagttagelserne at den Luftbeskaffenhed, hvorunder Torden saa ofte frembringer Skypompernes Dannelse, saa synes det ikke tvivlsomt, at deres Oprindelse maa søges i Skyernes Rige. Den Mening, at Skypompen kunde frembringes ved to modsatte Vinde, som satte en mellemliggende hvilende Masse i en ombreiende Bevægelse, har ofte været fremsat og er ligesaa ofte bleven gjendrevet ved den simple Bemærkning, at Skypomperne som oftest opstaae midt i en særdeles rolig Luftmasse. Om derimod Lufthvirvler paa denne Maade kunde frembringes i høiere Luftegne og udbrede sig nedad, er et andet Spørgsmaal hvorom mere siden.

Ved den Hvirvelbevægelse, Jagttagelserne have vist os i Skypompen, erholde alle Dele en Bestræbelse til at gaae bort fra Midlinien og ud mod Omkredsen. Denne midpunktflyende Virksomhed er, som bekjendt, en nødvendig Følge af Kredsløbets Natur, men selv den, der ikke kjender Kredsbevægelsens Love, kan gjøre sig Sagen beskuelig ved paa en eller anden Maade, at bringe et Glas eller en Flaske som er fyldt med en Blanding af Vand og Sand til at dreie sig om en lodret Axe. Man vil da see de vægtfyldigere Dele gaae udad og de øvrige blive desto nærmere ved Midlinien, jo vægtsvagere de ere. De Dele, som føres længst ud fra Midlinien, hæve sig tillige; men dette skeer, fordi den Virksomhed, som driver dem udad, finder en Grændse ved Omkredsen og derfor nøder de bevægede Dele til at stige opad, som er den eneste Retning, hvori de kunne give efter for Trykket. At denne Virkning ogsaa kan foregaae i en fri Luftmasse, derom kan man let overbevise sig, naar man udbreder Røg f. Ex. fra en Tobakspibe i Luften, og derunder, endog i een eller to Fods Afstand, tilveiebringer et hurtigt Kredsløb; man vil da let paa Røgen kjende Lufthvirvelens Udbredelse. Ved Hvirvelbevægelsen maae altsaa Delene stræbe bort fra Midlinien, og rundtom den frembringes en stor Luftfortyndning. Man kunde sammenligne det Rum med et lufttomt Rør. Saalænge som Lufthirvlerne endnu ikke have naaet Jorden, maa den underliggende Luft strømme op deri for at udfylde den Tomhed, som de udadjagede Luftdele have efterladt. Ifølge heraf maa Luften atter fra alle Sider strømme til, altsaa de af den omkastede Gjenstande nogenlunde pege hen imod et fælles Midpunkt, naar den ikke har nogen stærk, fremskridende Hastighed; men naar denne er stor, maa begge Kræfternes Indflydelse paa Retningen blive kjendelig. Naar den ombreiende Bevægelse er kommet ned til Jordens Overflade, hindres disse Tilstrømninger ved den midpunktflyende Kraft, som stræber at drive Luftdelene udad. Saalænge Skypompen endnu ikke har naaet Jordens Overflade, maa der i dens Indre herske en opadgaaende Strøm, som her udgjør den løftende Kraft. Støder den paa Bygninger, kan det meget let hænde, at Tilstrømningen nedenfra enten ganske eller for en stor Deel standses. Herved kommer der til at herske en stærk Luftfortyndning baade rundt om og over dem, saa at den i en Bygning indsluttede Luft maa trykke Vinduer og Vægge udad og løfte Tage Lofter og andre Gjenstande, som have Luft under sig opad.

Et saa langt Rør, som det, der dannes

i Skypompen ved den midpunktflyende Kraft, kan ikke tilstrækkeligt efterfyldes ved Tilstrømningen nedenfra; en Deel af Skymassen ovenfor maa da synke ned i Hvirvelen. Det er naturligviis i Nærheden af Midlinien, at den nedsynkende Masse med mest Kraft drives nedad; videre ude faaer den midpunktflyende Kraft mere og mere Overhaand ja i en vis Afstand vil den endog ganske hindre denne Skymasse fra at synke. Den stærke Luftfortyndning i Midliniens Nærhed kan derfor let give Anledning til den nedstigende Taagestribe, som man saa hyppigt har bemærket i Skypomperne.

(Fortsættes.)

Historiske Skildringer

Phonicierne.

2.

Tilfældet havde ført Phønicierne til flere Opdagelser, som de snildt vidste at benytte til at levere glimrende og iøinefaldende Varer. De opfandt Glasset og Purpurfarven. Ogsaa den kunstige Vævning af Uld skulle de have fundet paa, ja man tilskriver dem ogsaa den første Brug af Bogstavskrift.

Phøniciske Kjøbmænd — fortæller man — som førte Salpeter paa deres Skib, landede ikke langt fra Sidon ved Floden Belus, ved hvis Bred fandtes fiint Kiissand. De vilde her tillave sig et Maaltid, og da de manglede Stene til dermed at holde Kjedlen over Ilden, toge de store Stykker Salpeter fra Skibet, lagde dem paa Sandet og satte Kjedlen derpaa. Salpetret blev flydende i Heden blandede sig med Aske og det gloende Sand, og da Ilden var udbrændt, fik de Overraskede Øie paa en glasagtig Masse. Glasset var saaledes opfundet, men foreløbig vidste man ikke at bruge det til Andet end til Smykker og Zirater. Vinduer af Glas kjendte de Gamle ikke, de havde blot Forhæng eller Jalousier. Deres Drikkekar vare fordetmeste Leerkruse eller Bægre af Metal, og selv deres Speile vare af Metal. Derimod prydedes Tæpper og Vægge i deres Værelser med Glas. Senere gik den Kunst at gjøre Glas over til Ægypterne. disse forstode at danne den flydende Masse ved Hjelp af Blærer, derefter paa en Dreieskive at give den den Form, der behøvedes, eller at tilskjære den efter Behag. Romerne erholdt paa Christi Tid næsten alt deres Glas fra Ægypten, men et Bæger af Glas var dyrere end et af Guld.

En anden Gang førte en phønicisk Hyrde sin Hjord paa Græs ikke langt fra Havbugten ved Tyrus. Hans Hund havde sønderslidt en Muslingskal og kom med en høirødt farvet Snude tilbage til sin Herre. Denne afviskede, i den Mening, at Hunden var saaret, med en Tot Uld det formeentlige Blod; der fandtes intet Saar, men Ulden havde erholdt den smukkeste røde Farve. Nu saae Hyrden efter og opdagede den sønderbidte Musling, som var den ægte Purpursnekke. Snart blev det tyriske Purpur vidt og bredt berømt og gjaldt for den største Kostbarhed, saa at kun Konger og rige Folk kunde overkomme at bære den.

Hvormange Opfindelser maae ikke være udgaaede fra dette driftige og erhvervslystne Folk. Regnekunsten bliver udtrykkelig udgivet for en af deres Opfindelser, og deres Handel maatte nødvendigviis føre det med sig. Hvor erfarne de vare i Bygningskunsten beviser det pragtfulde Tempel i Jerusalem, som Salomo lod opføre ved phøniciske Kunstnere, hvilke hans Ven, Kong Hiram, havde sendt ham.

3.

Ved en saa udbredt Handel og Samqvem rundt over alle Lande og Have vare Phønicierne blevne til det rigeste og meest velhavende Folk i hele Verden. „Deres Kjøbmænd — siger Propheten Jesaias — ere Fyrster, deres Kræmmere de Ypperste i Landet. Deres tidligere saa fattige Land lignede nu en smuk Lysthave. Hver fjerde Miil fandtes en Hovedstad med fortløbende Landgaarde indtil den næste By. Og hvilket Liv overalt! Der flagre Seil, her snurre Hjul, hist banke Hamre; Alt lever og virker, Alt handler, Stæder og Kyster vrimle af

travle Mennesker. Phønicien var hele Verdens Markedsplads.

Dog Rigdommen og Velstanden hos dette Folk af Kjøbmænd vakte de krigerske Naboers Begjærlighed. Dets nære Undergang blev det forudsagt af Propheterne Ezechiel og Jesaias: „Klager, i Skibe fra Tarsiis! Hjemme er Ødelæggelsen. Over Havet strækker Gud sin Arm, og Riger bæve; Fordærvelsen træffer, saaledes vil Gud det, Phøniciens Stæder. Du, plyndrede Sidon, jubler ikke mere, og din Styrke, o Tyrus, skal forstyrres"!

Det var omtrent 600 Aar før Christi Fødsel da Nebucadnezar brød ind i Landet med en stor Hærmagt. Sidon erobrede han let, men Tyrus maatte han beleire i 13 Aar, saa haardnakket forsvarede Indbyggerne sig. Og da han endelig havde erobret den, fandt han dog kun en menneskletom By; thi Indbyggerne vare med alt deres Gods og Eiendom flygtede over til en nærliggende Ø og havde der nedsat sig. Her hævede sig snart et nyt Tyrus med samme Pragt som den gamle By paa Fastlandet, og blev paa ny Sædet for Verdenshandelen. Dette vedblev den at være indtil Aaret 333 før Christi Fødsel, da Verdenserobreren, Alexander den Store, Konge af Macedonien, drog imod dem.

Tyrierne sendte ham Penge og Levnetsmidler imøde, men forbøde ham Adgang til Staden. Dette opbragte den stolte Kriger, og han besluttede at tiltvinge sig Adgangen med Magt. Staden laae en Fjerdingvei fra det faste Land og var beskyttet ved en høi Muur, Alexander lod bygge en fast, 200 Fod bred Dæmning ud i Havet hvortil han især deles hed benyttede Ruinerne af det gamle Tyrus. Med Forbauselse og Skræk saae Tyrierne Dæmningen rykke deres Stad stedse nærmere. Allerede var den næsten færdig, da en heftig Storm bortskyllede en stor Deel af den i Havet opkastede Jordvold. Alexander lod sig ikke afskrække herved, med fordoblet Anstrengelse blev Arbeidet paany paabegyndt, en Flaade beskyttede Arbeiderne mod Phøniciernes Angreb, især deles hed mod deres Dykkere, som usete svømmede under Vandet og angrebe Arbeiderne. Snart havde Dæmningen atter naaet Øen. Nu begyndte den egentlige Beleiring af Byen, og Macedonierne stormede med saadant Raseri, at Murene snart styrtede sammen. Dog en ny og langt stærkere var allerede af Tyrierne opført indenfor den første Ringmuur. Ogsaa denne blev forceret, og Alexanders Soldater trængte ind i Staden, men Tyrierne forsvarede sig med saamegen List og Tapperhed, at hine igjen maatte trække sig tilbage. Aabningen i Muren blev hurtigt udbedret, og under et nyt Angreb omslyngede Tyrierne deres Fjender med Næt, overøste dem med gloheд Sand, saa at selv Alexander nu begyndte at tænke paa Tilbagetog. Endnu et sidste Forsøg vilde han vove; med sin Flaade indesluttede han hele Staden og lod nu storme paa alle Sider. Imidlertid havde han vel heller neppe nu erobret Staden, naar ikke en taabelig Overtro hos Tyrierne var kommen ham tilhjelp. De troede, at een af deres Guder havde forladt Tyrus, og tabte nu Modet. Saaledes trængte Alexander endelig ind i Staden, som han i 7 Maaneder havde beleiret. Han var saa forbittret over den haardnakkede Modstand, at han stak Ild paa Staden, lod 2000 Fanger korsfæste og solgte 30,000 som Slaver. Vel blev Tyrus senere gjenopbygget, men dens Kraft og Berømmelse var borte, og Verdenshandelen trak sig over Alexandrien, den af Alexander grundlagte Stad ved Nilens vestlige Munding.

Den tscherkessiske Kyst.

De russiske Forter i Tscherkessien ligne alle hverandre, saa at en Beskrivelse af et af dem vil være tilstrækkelig til at lære de andre at kjende. De findes langs med Kysten i et Mellemrum af omtrent 10 (engelske) Mile, og ligge sædvanlig ved Mundingen af Bjergfloder, saa at de beherske de Dale, hvorigjennem Vandet har banet sig Vei til Søen. Landet frembyder sædvanlig steile Bjerge, som ere bedækkede med tætte, fra Søesiden utilgjængelige Skove. Forterne ere ialmindelighed opbyggede af tilhugne Sandsteen, der blive bragte herover fra Halvøen Kertsch. Da

Tscherkesserne ikke have Kanoner, have Murene erholdt en i den nyere Tid usædvanlig Høide, for at de desto bedre kunne beskytte mod en Bestorming. Forterne ere sædvanlig byggede i en Fiirkant, have Skydehuller for Musketter og paa Hjørnerne Taarne, der ere besatte med 4 eller 5 store Jern- eller Broncekanoner. En Mørser eller 2 i Centrum fuldstændiggjør Armeringen. Den 500 til 1000 Mand stærke Garnison ligger i Træbarakker, der ere opførte indenfor Murene, hvor undertiden ogsaa en Kirke er opført. Paa den udvendige Side indeslutte stærke Pallisader et Par Huse, og beskytte tillige en nærliggende Frugt- og Kjøkkenhave. De Indfødte paastaae, at Russerne have været fast indesluttede i disse militaire Fængsler, og naar deres Heste eller Hornqvæg havde nødt dem til at vove sig en halv Miil fra Fortet, for at hente Foder, saa maatte de rykke ud i Slagorden, med Kanoner og opplantet Bajonet. Da Russerne havde Kanonbaade, der krydsede mellem Forterne, havde de naturligviis hele Kysthandelen i deres Magt, og holdt hele Kysten i deres Jernnet. Men nu, da Russerne have trukket sig tilbage, seer man enkelte store Handelsbaade fra Trapezunt med deres livlige røde Vimpler fare til Kysten og styre deres Cours til hine Forter. De Indfødte forsamle sig da strax paa deres vilde smaa Heste, og nedlægge paa Jorden deres med Korn fyldte Sække af Gedeskind. Deres høie Huer af Faareskind, deres lange Klæder, deres Bøsser, som de bære i Futteraler af lodden Gedeskind i en Rem, de lange glimrende Pistoler, der stikke i deres Bælter, danne en paafaldende Contrast til de tyrkiske Matrosers brogede Costume. Efter at man gjensidig har hilst paa hinanden, begynder Handelen. Tyrken fylder og tømmer et Træmaal med Salt, som Tscherkessen modtager, og hvorfor han tvende Gange fylder Maalet med Korn. Paa denne Maade føres denne simple Tuskhandel, der er taget betydeligt til siden Russernes Afmarsch. Penge ere næsten ubekjendte, og istedet derfor træder enten Salt eller hvidt Calico. Hvad den bekjendte Handel med tscherkessiske Piger angaaer, da hører den til de sædvanlige Ting. Den laveste Priis for en Pige er omtrent 8 à 900 Rd., men for Varer af prima Qvalitet maa man betale indtil 3500 Rd. Da nu en Kjøber, der kan betale saa høi en Priis, nødvendig maa være en Mand af Formue og høi Stilling, saa vinder den Skjønne, der bliver hans Eiendom, istedetfor de ublide Dage i sit Hjem, et sorgløst og luxuriøst Liv, og derfor gaae de fleste tscherkessiske Piger ikke ugjerne til Tyrkiet, medens den grædende Moder trøster sig over Tabet af Datteren med den klingende Mønt.

Dog, vi ville vende tilbage til Forterne. Naar man nu træder ind i dem, ere nogle Popler, en vild Rosenbusk, en mager Kat det eneste Levende, man møder. Alt ligger i Ruiner og i den største Uorden. Nogle forkullede Træblokke betegne Stedet, hvor Barakkerne have staaet; en forstyrret Hal af tilhugne Steen, halvtbegravede Kanoner og Hjul af Kanonvogne vise sig der, hvor engang et Taarn har staaet. Ødelæggelsen af Gjenstande, der beløber sig til en Værdi af 1,000,000 Rd., fylder Sindet med Forbauselse. Foustager med Kartetscher, Bomber og Kanonkugler ere spredte omkring i stor Mængde; overalt bedække de Jorden og hindre Besøgerens Gang. Skjøndt disse Forter ikke ere meget stærke mod Søesiden, vilde deres Indtagelse dog have kostet de Allierede megen Tid, Penge og Menneskeliv. I Sucsum-Kale, det største og vigtigste af disse Forter, havde Russerne efterladt næsten Alt. Denne Plads er i Sommerens Tid et ganske fortryllende Opholdssted, har smukke Huse og en herlig botanisk Have. Russerne have sikkert meget beklaget at have maattet forlade dette Sted. Nu slentrer man omkring i de stille Huse, og af de overalt adspredte Bøger, Huusgeraad etc., slutter man sig til Beboernes Characteer med en Følelse, der ligner den, man besjæles af, naar man besøger Pompeji. De tscherkessiske Høvdinger ere herlige Folk, velvoxne, prægtigt klædte og med fine Ansigtstræk. Blandt disse er Enim-Bey, Schamyls Naib eller Repræsentant, den mægtigste og klogeste. Hans Villie gjælder som en Lov paa hele Kyststrækningen fra Tujak til Anakriafloden. Her har han bygget Mosker og Skoler, og er saa elsket af Tscherkesserne, at en Høvding rigtigt kunde sige: „Før han kom, vare vi vilde Dyr, og naar han nu befalede os at styrte os i Havet, saa vilde vi gjøre det uden

mindste Betænkning." Han har et værdigt, majestætisk Udvortes, er stedse ledsaget af et Følge af Ryttere, og et rødt Banner bæres foran ham. Hans hvide tscherkessiske Tunika, hans gule Vest og høie graa Hue af Faareskind bidrager fortreffeligt til at fremhæve hans mørke, stærkt markerede Ansigt.

Sebastian Gomez.

Murillo's Mulat.

Fortælling af Rosenhain.

(Sluttet.)

Saasnart Murino forlod Atelieret, syntes Enhver at ville gjøre sig skadesløs for den ham paalagte Taushed. Naar under Mesterens Nærværelse Alt syntes dødt, saa var hans Bortgang Tegn paa Tilbagevenden af Liv; selv Staffelierne syntes igjen at blive oplivede. Da i dette Øieblik alle Disciplenes Tanker vare beskjæftigede med en Gjenstand, som selv vakte Mesterens Opmærksomhed, saa dreiede Samtalen sig øieblikkelig igjen om disse smaa nydelige Skabninger, disse yndige, lette og behagelige Skikkelser, som hver Morgen vare fremtryllede paa Lærredet og hver Nat igjen forsvandt — for at gjøre Plads for andre.

„Siig os nu, Sebastian." raabte Villavicemio, saa snare Døren efter Murillo var falden ilaas, og man ikke mere kunde fornemme Lyden af hans Skridt, „siig os, hvorfor gav Du ikke Mesteren, da han spurgte Dig, hvem der havde gjort alt dette, det samme Svar, som os — Zombien?"

„Fordi dette Svar vilde have paadraget mig en Tugtelse, Sennor Villavicemio, svarede Sebastian, hvis Tunge, ligesom Disciplenes, siden Mesteren havde forladt Atelieret, syntes at være løst fra sine Baand.

„Nu, jeg har grundet Haab om, at Du imorgen tidlig ikke vil komme derfra med Din Zombi!" raabte Mendez.

„Tal ikke ilde om Zombi, Sennor Mendez," sagde Sebastian, som om han forskrækkedes, — „thi see, hvorledes han har hævnet sig paa den venstre Arm af Eders hellige Johannes; den er idetmindste bleven en halv Alen længere end den anden."

„Sebastian har Ret, Mendez," sagde Pietro, bøiende sig over sin Naboes Staffeli.

„Armen er for lang. Men siig os, Sebastian, hvem er Zombien?"

„Ja, ja, Sebastian, siig os, hvem er Zombien?" raabte flere Stemmer tillige.

Jeg har aldrig seet ham, kjære Herrer; men min Fader, som heller ikke har seet ham, erfarede af sin Bedstefader, der ligesaa lidt havde seet ham, at Zombien er et Spøgelse, en ond Aand, som hver Nat besøger Jorden, for at stifte Ulykke."

„Jeg vilde ønske, jeg om Dagen kunde gjøre, hvad han bestiller om Natten, sagde Tobar. „Bring mig noget Gult, Sebastian!"

„Troer I ikke, det er gult nok, Sennor?" svarede Sebastian.

„See engang mit Billede, Sebastian; er det for gult?" spurgte Gerez.

„Tvertimod, Sennor, det er blaat — et dybt, dunkelt Blaat. Vandet er blaat, Træerne ere blaa, Engene ere blaa. Gjør I med Villie Alting blaat?"

„Nei, sandelig ikke!" sagde Gerez.

„Man skulde troe det," svarede Sebastian.

„Det er sælsomt; men denne lille Slave med sit Ansigt er saa vanskabt som en Abe."

„Hvad er da Negeren andet end en Abe?" sagde Villavicemio.

„Blandet med noget Papagøie," bemærkede Tobar.

„Paa den eneste Forskjel nær, at Papagøien kun snakker efter," svarede Pietro, "og Sebastian selv tænker og taler.

„Akkurat som Pagagøien, der ved Forsøg paa at tale, undertiden træffer det Rette, tilføiede Tobar.

„Du synes ogsaa at bedømme Billeder," sagde Villavicemio.

„O, jeg gjentager kun, hvad jeg hører Mesteren dømme," svarede Sebastian med et saa trohjertet Blik, at Enhver, som hørte det, maatte tro paa Sandheden af Udsagnet, „Thi jeg er jo kun en Abe, en Papegøie;" han holdt et Øieblik inde, derefter vedblev han: eller en Slave!" og disse Ord ledsagede af et saa dybt Udtryk af Veemod, at

Disciplene, hvor muntre, adspredte og tilbøielige til Grusomheder de end ellers vare, forbleve ingen af dem urørte.

„Hvilken naragtig Dreng Du er, Sebastian!" sagde Pietro, idet han sagde ham venligt i Ørene. „Adieu, Sebastian; fang Zombien, eller din Ryg maa undgjelde derfor."

„Fang Zombien eller din Ryg kommer til at undgjælde derfor," gjentoge Disciplene, da de forlode Atelieret. Adieu, Sebastian; til Lykke, mine Anbefalinger til Zombien."

„Zombien, Zombien!" gjentog Sebastian, seende efter den Sidste, som forlod Atelieret. „Ville disse Christne aldrig lære Medlidenhed at kjende?"

Udstødende disse Ord i samme Tone, hvori han havde udtalt Ordet Slave, begyndte Sebastian at rense Atelieret. Da Natten overraskede ham ved dette Arbeide, tændte han en Lampet, og kastende ængstelige og frygtsomme Blikke omkring sig, for at forvisse sig om, at han virkelig var alene, nærmede sig Villavicemio's Staffeli; men da han betragtede Hovedet af den hellige Jomfru, som var fremkommet paa en saa underlig Maade, oplivede de matte, tunge Øine og de dvaske Ansigtstræk, hele Legemet erholdt sin orientalske Elasticitet igjen, og mumlende imellem Tænderne disse Ord: „Mesteren siger, jeg vilde ønske at have gjort det, — syntes han at være fordybet i salig Henrykkelse.

Længe stod han der uden at bevæge sig, da en Haand lagde sig paa hans Arm, og saa langt bort syntes hans Tanker og Følelser at have baaret ham, at han udstødte et heftig Skrig af Forfærdelse.

„Sebastian!" sagde en blød Stemme.

„Er I det, Fader?" sagde Sebastian, idet han saae op mod en høi, gammel Neger, som stod for ham.

„Hvad foretager Du dig her, min Søn?"

„Intet, Fader! Jeg betragter kun dette Billede.

„Sebastian," sagde den gamle Neger, kastende et Blik fuld af feberagtig Uro paa Sønnen, „jeg hørte, hvad Disciplene sagde, da de bortfjernede sig. Er Du her for at vaage?"

„Ja Fader," svarede Drengen.

„Og Zombien?" sagde den gamle Mand, kastende et ængsteligt Blik omkring sig i det store, rummelige Atelier, som Lampens svage Skin endnu gjorde uhyggeligere.

„Jeg har ingen synderlig Frygt for ham, Fader," sagde Sebastian med et uvilkaarligt vantro Smiil.

„O, min Søn, spøg ikke," sagde den gamle Neger, hvis Frygt aabenbarede sig i hans skjælvende Knæ, som neppe formaaede at holde ham opreist. Spot ham ikke. Naar han bar Dig bort med sig, hvad skulde der da blive af den gamle Gomez? Jeg vil forblive hos Dig, min Søn. Jeg er rigtignok i stor Angst, men det gjør intet. Han maatte tage os begge med sig, naar det skulde saa være.

„Min gode Fader," sagde Mulatten, „der gives ingen Zombi; det er en gammel Overtro fra vort Fædreland. Den ærværdige Pater Ambrosius, som ofte kommer her, har ogsaa sagt Eder det, Fader, og I maa troe ham; han er en hellig Mand og siger intet uden hvad der er sandt."

„Men dette lille Hoved og i Særdeleshed dette, af den hellige Jomfru, som satte dem alle i Forbauselse, at selv Mesteren ved Taffelet talte derom med Sennor Mendez Ozorio, den unge Mester Gaspar og alle de Øvrige, — hvo kan have frembragt dem, foruden Zombien?"

„I vil senere erfare det; men nu, Fader, var det bedre, om I lod mig være alene."

„Du taler forgjæves Dreng, jeg forlader Dig ikke. Betænk Barn, hvad Du er for mig! De hvide Mænd have Huse, Penge — de have Friheb — Frihed, Barn. Men Du veed ikke, hvad det er. Du blev født som Slave, men jeg — jeg blev gjort dertil. — Jeg — jeg var født som Fri, Sebastian!"

„O, det er kun altfor sandt, Fader! Det er skrækkeligt, at være en Slave!" sagde Sebastian og brød ud i Taarer.

„Skrækkeligt!" gjentog den gamle Neger. „Skrækkeligt, og intet Haab nogensinde at bryde Lænkerne, og sikkert intet Haab for Dig, Sebastian."

„Fader!" sagde den unge Mulat, hæ-

vende sine Dine mod Atelierets Glaskuppel, gjennem hvilken Nattens Stjerner tindrede, „histoppe lever Gud, som er en Gud for Alle, for Negeren som for den Hvide; for Slaven, som for hans Herre. Lad os bede til ham, han vil bønhøre os."

„Men kun et Mirakel kan hjælpe os."

„Gud formaaer at gjøre Mirakler, Fader!"

„Ak, min Søn! Han gjør nu til Dags ingen Mirakler mere, og mindst for vor Skyld!"

„Hvo veed! Hans Ærværdighed sagde mig, en Christen turde aldrig tvivle. Men nu, dyrebare Fader, gaae og læg Eder til Hvile; sov vel og tro mig. I veed, jeg er ikke noget Barn mere. Jeg gaaer i mit sextende Aar. God Nat!"

„God Nat, min Søn; og maatte Gud engang gjøre Dig fri!"

„Først maa I vorde fri. I siger jo selv, at jeg blev født som Slave og ved Tiden vænte mig dertil. God Nat, Fader!"

„God Nat," sagde den gamle Neger, idet han endelig beqvemmede sig til at gaae til Ro. „God Nat."

„Saasnart Sebastian var alene, udstødte han et Glædesskrig; men pludselig fattende sig raabte han bedrøvet; „Tyve Slag, naar jeg ikke tilstaaer; tredive naar der i Morgen tidlig ingen nye Figurer befinde sig paa Billederne, og femogtyve maaskee naar jeg opdager den Skyldige. Usle Slave, hvad havde Du med saa stolte Drømme at gjøre? Jeg vil forglemme Alt og ikke tænke mere derpaa. Ak, hvor søvnig er jeg ikke idag," tilføiede han gabende. „Jeg vil bede til Gud, at han vil begeistre mig."

Sebastian knælede paa Gulvtæppet, der tjente ham til Leie; men udmattet af Dagens Arbeide sank han tilbage paa en af Atelierets Marmorsøiler, og vaagnede ikke før de første Solstraaler trængte ind igjennem Vinduerne. Uhret i Klosteret St. Francisco slog halv fire, da han gned sine Dine for at blive fuldkommen vaagen. „Op, dovne Dreng," sagde han, Du har endnu tre Timer for Dig — tre Timer, som Du kan kalde for dine egne — tre Timer i hvilke Du er din egen Herre. Benyt dem, stakkels Slave. Det er tids nok, at tage dine Lænker paa og bære dem, naar Du vaagner. Frisk Mod! Du kan endnu i tre Timer gjøre hvad Du vil." Det er lidt nok." Drengen, som nu var bleven rask og munter, traadte hen til Villavicemios Stafeli. „For det første maa jeg stryge alle disse Figurer ud." Dermed tog han en Pensel med Olie og afdækkede den hellige Madonnas Hoved, som svagt belyste den matte Morgendæmring, som endnu saae skjønnere og yndigere ud. „Stryge det ud!" sagde han ved sig selv, efter et Dieblik Eftertanke og et Smiil over den forrige Nats herlige Frembringelse. „Stryge det ud? de vovede det ikke, trods alle deres Spidsfindigheder, og jeg skulde have større Mod, end de? Nei, nei; tusinde Gange hellere Svøben — hellere Døden, nu saa maa være! Men dette Hoved lever — aander — taler. Dersom jeg strøg det ud flød sikkerligen dets Blod; det vilde være et Mord. Nei, jeg vil hellere fuldende det."

Disse Ord vare neppe udtalte, før Paletten ogsaa befandt sig i Sebastians Hænder; Farverne bleve blandede og Drengen var i fuld Arbeide.

„Dog desuagtet maa jeg stryge det ud; jeg faaer Tid nok til Mesteren staaer op og Disciplene komme," sagde han ved sig selv. „Hendes Haar besidder ikke den behørige Lethed, — der er noget Haardt deri, — det udfordrer en zartere Pensel, — her maa være Skygge, denne Linie er for markeret, — det gjør hendes Udseende gammelt, — Jomfruen skal bede, — hendes Læber maa være aabnede en ubetydelig Smule, — saa, — det vil være rigtigt! Men drømmer jeg, synes hun ikke virkelig at aande? — ere hendes Dine ikke rettede mod mig? Jeg synes at fornemme et Suk under Sløret, som falder over hendes Skuldre. — O, hvor skjøn, hvor hellig seer hun ikke ud."

Imidlertid var Solen gaaet op og belyste med sine glimrende Straaler gjennem Atelierets Vinduer Alt rundt omkring; men Sebastian, aldeles fordybet i sit Arbeide, bemærkede det ikke. Han forglemte Alt — Tidens Fremrykken — sit haarde Slaveri — og de tyve Slag, som ventede ham. Begeistret af sin Kunsts Genius, saae den unge Kunstner kun den hellige Jomfrues Aasyn med det blide og salige Smiil — han var ikke

lænder Slave — han var fri — der gaves ingen Trældom i den lyse Verden, hvori han levede. Pludselig hørte man Lyden af Fodtrin; Klangen af velbekjendte Stemmer rev ham ud af sine salige Drømme og førte ham tilbage paa Jorden, hvor han kun var en Slave.

Sebastian følte, uden at vende sig omkring, at Murillo og hans Disciple stode bag ved ham. Overrasket og forvirret havde han ingen Fatning til at undskylde sig eller Mod til at flye. Han ønskede at Atelierets Gulv maatte aabne sig og opsluge ham. Men forgjæves var hans Ønske; der sad den stakkels Dreng med Paletten i den ene og Penslen i den anden Haand; han vovede ikke at røre sig og ventede i stum Fortvivlelse den Straf, hvormed man havde truet ham.

Der herskede et Øieblik paa begge Sider dyb Stilhed, thi var Sebastian af Skræk over at see sig greben paa frisk Gjerning, ligesom bleven forvandlet til Steen, saa vare Murillo og hans Disciple ikke mindre forbausede over det, som de med aabne Øine vare Vidne til. De unge Mennesker vilde af lutter Glæde give ham deres Beundring tilkjende, men et Tegn af Mesteren bragte dem til at tie. Han skred høitideligt henimod sin Slave og sagde, skjulende under en alvorlig Mine den Glæde, der maatte opfylde enhver Kunstner ved Opdagelsen af en saa herlig Genius.

„Sebastian, hvem er Din Mester?"

„De, Herre!" svarede Drengen med neppe hørlig Stemme.

„Jeg mener, Din Mester i Malerkunsten, Sebastian."

„De Herre!" svarede Slaven.

„Hvorledes? Jeg gav Dig jo aldrig Underviisning," udbrød Murillo forbauset.

„Nei, Mester; men I gav de Andre den og jeg lyttede," svarede Sebastian, gjort modigere ved sin Mesters mildere Tone.

„Og drog Nytte deraf," sagde Murillo.

„I har ikke forbudt mig det!" sagde Sebastian, „og jeg tænkte ikke det kunde skade Nogen."

Murillo svarede venlig: „og ved Spaniens hellige Skytspatron, Du har draget mere Nytte deraf end nogen af mine Disciple. — Du arbeider altsaa ved Nat?" tilføiede han.

„Nei Mester, ved Dag."

„Til hvilken Tid da? mine Disciple komme sædvanlig Kl. sex."

„Fra tre til fem, Mester! Jeg sover først, for at glemme min Ulykke."

Murillo smilede. „Og har Du ogsaa forglemt, hvad jeg igaar lovede Dig, Sebastian?" sagde han til ham.

Den stakkels Dreng blev bleg og sittrede, som om han alt følte Slagene.

„O, Sennor Murillo!" raabte alle Disciplene med bedende Stemme; „Tilgivelse for Sebastian, Naade!"

„Jeg er rigtignok meget oprømt, — men jeg maa gaae videre; — denne Dreng fortjener mere Belønning end Naade."

„Belønning, Belønning?" gjentog Sebastian neppe istand til at holde sig opreist, medens hans taarefyldte Øine bedende hævede sig mod Mesteren.

„Ja, Sebastian, Belønning!" svarede Murillo venlig. „Naar jeg tænker paa alle de Vanskeligheder, Du havde at overvinde, før Du kunde skabe et saadant Billed' som den hellige Madonna, eller ogsaa kun saadanne Hoveder, som jeg har seet paa andre Billeder, — naar jeg tænker paa de Timer, Du har maattet afknappe af Din nødvendige Nattero, paa den Søvn Du forkortede Dig, for at kunne arbeide rolig og sikker for Opdagelse, — naar jeg tænker paa den Opmærksomhed, Du helligede min Underviisning, paa den Omhu, hvormed Du samlede Dine Kundskaber, og Din Flid ved Anvendelsen af samme, — saa veed jeg ikke, hvad jeg kunde afslaae Dig, naar Du fordrede det af mig som Løn. Tal altsaa, hvad skal det være?"

Sebastian vidste ikke om han sov eller om han var vaagen. Hans Blikke svævede hid og did og fæstede sig snart paa Mesterens venlige Ansigt, snart paa de leende Disciple, han kunde ikke tro, at alle disse velvillige Ord vare rettede mod ham, eller at det, som berørte ham, kunde stemme Andre saa munter.

„Fat Mod, Sebastian!" hviskede Villavicemio ham i Øret; „Mesteren glæder sig over Dig. Forlang, hvad der er Dig kjærest, en smuk, ny Dukat? Sennor Murillo afslaaer Dig den vist ikke."

„Een!" — raabte Pietro — „idetmindste ti!"

„Tyve!" raabte Gaspar, „min Fader giver Dig gjerne tyve."

„Du er rigtignok temmelig rundhaandet med min Børs, Søn; men jeg vil ikke staae tilbage for Dig og Dine Venner," sagde Murillo med et velvilligt Smiil. „Nu, Sebastian," tilføiede den store Maler, idet hans prøvende Blik hvilede paa Slaven, paa hvem Disciplenes Ord ikke syntes at gjøre ringeste Indtryk. „Enhver svarer, kun Du ikke, dog er det Dig, jeg spurgte; siig, tilfredsstiller Dig den Løn, Du nævnte? Du har blot at sige. Jeg er glad ved det, som Du, min kjære Dreng, har udført, saa tilfreds med Opfattelsen, den fine og lette Pensel, de smukke Farver — kort, med hele Billedet; Tegningen kun turde være mere correct, men Udtrykket er fortræffeligt, i Sandhed guddommeligt, at jeg vil give Dig Alt, hvad Du forlanger, og hvad der staaer i min Magt at give Dig."

„O, Mester, Mester! men jeg tør ikke vove det," — og Sebastian hævede sine foldede Hænder bedende imod ham, medens paa de halvtaabnede og zittrende Læber disse Ord syntes at danne sig og pludselig igjen at hendøe i de straalende Øine, i den svulmende Aare paa Panden, hvor Geniet lyste, — tydelig udtalte sig, at han havde et Ønske, i hvis Meddelelse kun Frygten forhindrede ham.

„Er Du en Nar?" sagde Gaspar. „Hvorfor taler Du ikke naar min Fader beder Dig?"

„Tal dog," tilføiede en Anden, „forlang Guld!"

„Nei, forlang smukke Klæder, Sebastian; Du har en god Figur, rank og smuk formet, de ville klæde Dig godt."

„Jeg troer at have en Anelse om, mine Herrer," sagde Villavicemio, „jeg troer at vide, hvad Sebastian skatter høiest; han monne vel ønskes optaget blandt Sennor Murillo's Disciple."

En Glædesstraale opklarede for et Øieblik Mulattens Ansigt.

„Hvis det er dette, saa siig det, mit Barn," sagde Murillo venligt.

„Dog bed ham ogsaa om en god lys Plads," sagde Gonzalez, hvis Staffeli stod meget daarlig, da han var den yngste blandt de Optagne.

„Nu, er det dette?" sagde Murillo til ham.

„Sebastian rystede paa Hovedet."

„Nei?" spurgte Murillo noget overrasket.

„Sebastian," sagde Gaspar til ham, „det er idag en af min Faders gode Dage; Du tør vente Alt af ham; bed engang om Din Frihed."

Med et Skrig, hvori Fryd og Angst sælsomt blandede sig, sank Sebastian for Murillos Fødder og raabte: „Frihed for min Fader!" Han holdt inde, — Taarer kvalte hans Ord.

„Og Din egen Frihed; sørger Du ikke for den?" spurgte Murillo.

Sebastian sænkede Hovedet og undertrykkede et Suk.

„Min Faders Frihed fremfor Alt!" sagde han.

„Ja, min stakkels Dreng, og Din tillige!" raabte Murillo, som, ei istand til at skjule sin Bevægelse, bøiede sig ned over Sebastian, hævede ham op og trykkede ham med Henrykkelse til sit Bryst.

Dybe Sukke lode sig pludselig fornemme, de syntes at komme fra de fjerneste Kroge af Atelieret, Alles Øine rettede sig derhen; det var den gamle Neger, som græd bitterlig.

„Jer fri, Gomez!" sagde Murillo, strækkende sin Haand ud imod ham.

„Fri, for min hele Fremtid at tjene Eder, Mester!" svarede Gomez, medens han laa paa Knæ for ham.

„O, min Mester! min kjærlige Mester!" var Alt, hvad Sebastian i sin dybe Bevægelse formaaede at sige.

„Sebastian," sagde Murillo, vendende sig om imod ham, „Din Pensel har viist, hvilket Talent Du er i Besiddelse af; Din Bøn viser mig, at Du har et varmtfølende Hjerte, og begge i Forening fuldende Kunstneren. Endnu i Dag optager jeg Dig iblandt mine Disciple."

„Eders Discipel? O! nei, det er for meget!" raabte Sebastian. „Jeg, Søn af en Neger! en Mulat! en Slave, Eders Discipel!"

„For Gud gives der ingen Negre, ingen Mulatter eller Slaver!" sagde Murillo med

hellig Iver. „Alle ere Mennesker og som saadanne lige for hans Øine, hvorfor skulde det være anderledes hos mig?"

„Men disse Herrer!" sagde Sebastian, medens han sky betragtede paa de Omkringstaaende.

„Vi ville Alle glæde os over, at have en saadan Kammerat," var det eenstemmige Svar.

„Og jeg ved at kalde Dig min Broder," tilføiede Gaspar, medens han trykkede Sebastians Haand.

„Bravt sagt, min Søn," sagde Murillo, og idet han vendte sig mod den unge Mulat, tilføiede han: „Min Søn kaldte Dig sin Broder, Sebastian; saa maa jeg vel være Din Fader. Lykkelige Murillo! jeg har gjort mere, end malet Billeder, jeg har frembragt en Maler! thi Dit Navn vil tillige med mit bevares i Efterverdenen, og Din Berømmelse vist krone min Popularitet. Jeg vil være lykkelig, naar man engang i Kunstens Historie nævner Dig som „Murillo's Mulat."

Og dette skete ogsaa virkelig. Sebastian Gomez blev langt oftere kaldet ved dette, end ved sit rette Navn. Optaget blandt Murillo's Disciple, blev han senere en af de største Malere, paa hvem Spanien med Stolthed kastede sit Blik.

Mange Private i Sevilla priste sig lykkelige ved at være i Besiddelse af Malerier fra Sebastian Gomez's Atelier. Men de beundringsværdigste Værker af denne Kunstner befinde sig i Sevilla's Kirke; — disse ere den hellige Madonna med Barnet, den hellige Joseph, Christus paa Korset med St. Peter for sine Fødder, som anraaber ham om Tilgivelse.

Gomez blev den betydeligste af Murillo's Disciple. Han besidder, som sin Mester, en vidunderlig Glands i Farverne, en let og fiin Tegning, en naturlig Stiil og en dyb Indsigt i Luft- og Lyseffecten. Han overlevede Murillo kun faa Aar og døde 1689 eller 1690.

En ny Jernbane.

Novelle af Louise Otto.

(Fortsat.)

4.

Et Par Uger henrandt for Veronika efter Edgars Afreise i uforstyrret Salighed; han havde tilskrevet hende, og hun blev aldrig træt af atter og atter at læse hans Breve og derved fordybe sig ganske i Lykken over sin Kjærlighed.

Da kom en Dag atter Postbudet til deres stille Huus. Men Brevet, han dennegang bragte, var ikke fra Edgar, men bar hendes Faders Adresse fra en ubekjendt Haand. Anton undrede sig ikke lidet derover, thi han modtog næsten aldrig noget Brev, og da han ikke godt kunde læse, bød han Veronika aabne Brevet og læse det for ham. Hun sittrede strax, saa snart hun saae Underskriften; det var fra Edgars Moder. Faderen begyndte allerede at rynke Panden og med bankende Hjerte læste hun:

„For at udrive Dem af en betænkelig Vildfarelse, beslutter jeg mig til herved egenhændigt at gjøre Dem den Meddelelse, at min Søns Forbindelse med Deres Datter kun maae ansees som en daarlig Spøg, han paa unge Menneskers Viis har tilladt sig. Han har oprigtigt tilstaaet mig dette og er angerfuld vendt tilbage til sin ham længstbestemte Brud. For det Tilfælde, at han atter skulde faae isinde at optage Spøgen, meddeler jeg Dem dette, for at De kan vise ham tilbage paa fortjent Maade. Det vilde virkelig gjøre mig ondt, om Pigen skulde lade sig bevæge til at fatte taabelige Indbildninger. Saasnart hun derimod ægter en Anden, er jeg villig til at sende hende 100 Rdlr. til hendes Udstyr. Skulde De efter Alt, hvad der er foregaaet, endnu troe at have Ret til at fremkomme med Bebreidelser, saa maa De kun tilskrive Dem Selv og Deres Datter Skylden; thi at en Mand som min Søn ikke vilde ægte en simpel Landsbypige, det maatte De vide af Dem Selv; for Alvor har han vist neppe havt det isinde, og selv om det ogsaa skulde have været Til-

fældet, saa vilde dog Visheden om, derved at nedkalde sine Forældres Forbandelse, afholde ham derfra."

Veronika havde læst Brevet langsomt og tydeligt tilende, hun var blevet ligbleg og hendes Stemme sittrede — men hun havde ikke afbrudt Oplæsningen, hvorofte end Faderen tænderskjærende havde villet rive Brevet ud af hendes Haand, skjøndt han ikke selv forstod at læse det — men hun vedblev at læse det, bævende som var det hendes egen Dødsdom, til Ende, og da hun var færdig dermed, satte hun sig hen til Vinduet, mod hvis kolde Skive hun trykkede sin brændende Pande.

Anton rasede; han udstødte vilde Forbandelser over de rige og fornemme Folk, som troe at kunne tillade sig Alt mod de simplere Classer, tillade sig enhver slet Handling, og troe at kunne udjevne Alt med nogle lumpne Penge — selv et sønderbrudt Hjerte og et forspildt Liv. Veronika lod ham tale, som om hun Intet hørte; men da han sagde: „og selv jeg har ladet mig skuffe og troet, at denne Edgar meente det alvorligt."

Da faldt hun ham i Talen og sagde, idet hun reiste sig stolt: „Fader, jeg kan frasige mig Edgar, thi for min Skyld skal han hverken udsætte sig for sine Forældres Forbandelse eller nogensomhelst Smerte; men aldrig vil jeg ophøre at elske ham og fæste min Lid til ham. Edgar kjender Intet til dette Brev, hans Moder ønsker blot ikke, at han skal elske mig, og har derfor skrevet Dig til, fordi hun mener, at Du saa skulde forbyde Edgar Adgang til vort Hjem, og vi saaledes skulle blive skilte."

„Aa! Du kjender ikke disse unge Herrer," svarede Anton, „og Du tænker som alle forliebte Piger, at Din Skat maa være bedre end alle Andre. Maaskee har han ogsaa meent det alvorligt, saalænge han var her, men da han nu igjen er kommen imellem sit overmodige Slæng, skammer han sig vel over at have indladt sig med en simpel Pige som Dig, og for at bringe det i Glemmebogen, har han nu forlovet sig med en Anden, og gjør Alt, hvad hans Fru Mama forlanger. Jeg kunde vel tænke det, thi han vilde aldrig ret ud med Sproget, naar Talen faldt paa hende."

„Nei, Fader!" svarede Veronika med Fasthed, „om Edgar faaer Du mig ikke til at tvivle; dertil kjender jeg ham forgodt." Og ved denne Mening holdt hun standhaftig fast, Faderen maatte sige, hvad han vilde. Men i sit Hjerte kjæmpede hun Forsagelsens bittre Kamp. Hun vidste nu, at Edgars Forældre vilde forbande ham for hendes Skyld, og hvorledes skulde hun udholde Bevidstheden herom, om hun ogsaa var istand til at finde sig i og forglemme de falske Beskyldninger og al den Skjændsel, hvormed Brevet havde overvældet hende. — Om Natten bad hun stille paa sit eensomme Kammer, om Dagen foran Crusifixet, som Edgar havde anviist en ny affondret Plads, og skjøndt hun i Bønnen ikke fandt Ro og Trøst for det sønderrevne Hjerte, saa fandt hun dog Mod til at bringe Forsagelsens store Offer.

Nogle Dage henrandt saaledes, da modtog hun et Brev fra Edgar. Ganske som i sine tidligere Breve tilskrev han hende og anmodede hende om paa den Dag, Banen høitideligt skulde aabnes, hvilket vilde finde Sted om kort Tid, at være tilstede ved den nærmeste Banegaard, hvor der skulde gives en Fest for Arbeiderne og Omegnens Beboere, hvor da Comiteen og nogle indbudne Fremmede, som skulde kjøre med det første Prøvetog, vilde opholde sig et Par Timer. Selv kunde han ikke undslaae sig for at tage med Toget, og da tillige hans Fader, overtalt dertil af ham, havde gjort Reisen hertil, ønskede han at forestille Veronica for ham som sin Brud og bede om hans Velsignelse dertil. Han vilde altsaa ansee det for sikkert, at hun vilde komme, maaskee i sin Tantes Følgeskab, og han vilde derfor slutte sit Brev i Haab om snarligt Gjensyn.

Triumferende viste Veronica sin Fader Brevet og sagde: Saaledes tænker Edgar, og jeg har havt Ret i min Mening om ham. Men raad mig nu til, hvad jeg skal gjøre; thi ikke at gaae derhen men tilskrive Edgar, at jeg gjør Afkald paa ham og derfor ikke kan komme, kan jeg dog ikke gjøre; jeg forstaaer ikke ret at betegne ham min Mening, jeg veed neppe hvorledes jeg skal sammen-

sætte et saadant Brev; eller skulde jeg gaae hen og mundtlig sige til hans Fader, at jeg ikke vil være Skyld i, at Edgar skal volde sine Forældre nogen Sorg, at jeg giver ham hans Ord tilbage — — —"

„Nei, mit Barn"! svarede Anton med raa Stemme, bag hvilken han søgte at skjule sin Medynk, som næsten knuste hans Hjerte, „det vilde see ud, som om vi vilde ydmyge os selv for det stolte Pak. De tiltroe os nu engang enhver Gemeenhed, fordi det Ædle hos dem kun bestaaer i høflige Former, som vi ikke besidde, idet de kun benytte disse til dermed at skjule deres Charakteers Sletbed. Bagefter vilde de maaskee beskylde Dig for, at Du ikke meente, hvad du sagde, og kun søgte at vinde Edgar ved dine Kunstgreb".

„Men hvad skal jeg da gjøre"? spurgte Veronika grædende,

„Gaae derhen med mig og som min Brud"! svarede istedetfor Faderen Xaver, der alt en Stund havde lyttet ved den paa Klem staaende Dør og nu pludselig traadte ind. „I behøve ikke at blive saa forskrækkede for mig", vedblev han, „jeg har jo allerede længe vidst og tænkt, hvorledes den Historie vilde ende. Jomfrue Veronika! Hidtil har jeg tiet stille, fordi jeg ret godt mærkede, hvor høit Din Hu stod, og vel kunde tænke mig hvad Svar jeg vilde hente mig — men da I nu indseer, at det ikke kan blive til noget med Edgar, var det vel det Bedste, at I sagde „Ja" til mig — og naar Veronika da kommer til Festen som min Brud, staae de hoffærdige Folk, beskjæmmede, naar de see, at hun allerede af sig selv har valgt en Anden".

Forældrenes Aasyn syntes at tilkjendegive, at de nok kunde have Lyst til at overveie dette Forslag, men Veronika svarede, skjælvende af Vrede: „Xaver, jeg har ellers ikke havt Noget imod Dig, men da Du fremkommer med et saadant Forslag, var det end kun i Spøg, saa maa jeg foragte Dig, ligesom Du, ved at gjøre mig et saadant Tilbud, har viist, at Du foragter mig. Jeg giver Afkald paa Edgar, men jeg kan ikke række min Haand til nogen Anden, naar Hjertet ikke følger med, og mit vil stedse tilhøre ham". Faderen forsøgte at afbryde hende, men hun vedblev: „I kunde vel sige, at jeg giver det bedste Beviis paa min Frasigelse af ham derved, at jeg indgaaer en ny Forbindelse, men jeg er ikke saa svag, at jeg skulde trænge til Tvang for at gjøre, hvad der er Ret. Jeg vil troe, Xaver, at Du har mig kjær, og jeg vil derfor tilgive Dig, men lær heraf at tænke bedre om mig og om alle andre Piger. Lad mig kun gaae, jeg skal nok udfinde, hvad jeg skal gjøre eller lade".

Med disse Ord gik hun ud. Forældrene saae medlidende efter hende og hørte neppe de Bebreidelser, Xaver gjorde dem, fordi de havde ladet det komme saavidt med Edgar.

(Fortsættes.)

Tjenerskabet.

(Af F. V. Castelli.)

Jeg vil begynde med et almindeligt Ordsprog, fordi man derved tillige giver Læseren at forstaae, hvad man gaaer udpaa. Mit Ordsprog byder: „Tjeneren er sin Herres Fjende," og det en intim Fjende, en Fjende, som veed vore Hemmeligheder, som kjender vore Glæder og Sorger, en Fjende, som sover under vort Tag.

Forat retfærdiggjøre mit Ordsporg, vil jeg ikke henpege paa Forbrydelser, som undtagelsesviis af Tjenere ere udøvede mod deres Herre; men kun tale om hverdaglige Ting.

Hvor er hiin gamle Tjener bleven af, hvis Typus kun endnu forekommer i Romaner og Tragødier, hiin gemytlige, dydige og uegennyttige Tjener, som græder naar hans Herre seer bedrøvet ud; som ogsaa græder naar han seer glad ud; som græder naar han omfavner sit Herskabs Barn; som grædende følger Bedstefaderen til Graven og grædende ledsager Datterdatteren til Alteret? Hvor er han, denne Mand, som sikkert gav den første Idee til Præmierne, som ere udsatte for fortjenstfulde Tjenere? Hvor er Du, gamle Tjener, med hvide Haar, som naar en Herre har mistet sin Formue, grædende tilbyder sine Sparepenge og grædende beder om, at maatte

vedblive at tjene uden Løn? Med ikke faa Undtagelser omgaae de fleste Tjenere deres Herre, fra det mindre Bedrageri, at de tage Eau de Cologne og give ham Brøndvand istedet, til det større, at de ere i Forstaaelse med Haandværkerne og lade disse skrive mere op end de betale dem, og stikke Resten i deres egen Lomme, at de lade Fremmede kjøre i deres Herres Vogn og sælge den Havre, som de afknappe Hestene og at lade Creditorerne vide, naar Herren faaer Penge.

Dog, vi ville i Orden gjennemgaae de forskjellige Klasser af Tjenere og komme saaledes først til Huushovmesteren.

En Huushovmester, som tjener hos et rigt Herskab, maa kunne trække sig tilbage i 10 Aar og leve af sine egne Midler. En berømt Mands Ord vil bedst kunne skildre Dem en Huushovmester. Da man raadede ham at jage denne bort, efterat have bedraget ham paa den meest uforskammede Maade, svarede han: „Derfor vil jeg vel tage mig iagt, han er allerede feed, jeg maatte saa atter fede en anden.“ Huushovmesteren føler Vigtigheden af sin Person, han troer derfor at være forstandig, duelig og uundværlig, han gjør det qvindelige Personale sin Opvartning, han lader dem leve, forat de ogsaa kunne lade ham leve, og seer gjennem Fingre med dem, forat de ogsaa skulle see gjennem Fingre med ham.

Kammertjener er egentlig en galantere Benævnelse for første Tjener. Med Rette siger man: Der gives ingen stor Mand for en Kammertjener. Kammertjeneren er affecteret i Tjenesten og i Antichambre, udenfor Huset er han en Herr von. Han gaaer uden Livrée og taler stedse om sin Herre i pluralis. Vi vare igaar i Theatret. Vi kjøre idag til Ballet hos Grevinde. Ligeledes betjener han sig, naar han taler om Herskabet, af samme Døbenavne, som disse i daglig Tale bruge; f. Ex. Først Nikert og Grevinde Lorè spiste idag hos os og imorgen spise vi hos Grev Hans.

Kammerpigen bærer Hat og Schavl, hun er nervøs og en sand petitte maitresse. En fornem Frue, Baronesse H., havde en Dag gjort en Landtour. Om Aftenen kjørte hun atter til Byen, til Operaen. Ikke langt fra hende tiltrak et ungt Fruentimmer sig Herrernes Opmærksomhed. Baronessen lorgnetterede hende, hun var virkelig meget elegant klædt og Baronessen saae med nogen Overraskelse, at den Ubekjendtes Kjole kom den overordentlig lig, som hun havde baaret Dagen iforveien. Et Kaschemirsschavl bedækkede skjødesløs den Skjønnes Skuldre. Baronessen bemærkede ærgerlig at Schalet nøiagtig lignede det, som hun Allene troede sig i Besiddelse af og hvoraf hun var saa stolt. Man kan tænke sig hendes Overraskelse, da den Ubekjendte vendte sig om og Baronessen saae, at det var hendes Kammerpige.

Kudsken i de fornemste Huse, som, indhyllet i Pelts med studset Overskjæg majestætisk bestiger Bukken og aldrig seer sig omkring, leder rolig og med en Art Selvtilfredshed sine Heste til det Sted, som Tjeneren eller Jægeren ved Herskabets Indstigen har tilraabt ham, han undviger andre Vogne saa lidet som mulig og tilkaster de fattigere Kudske og Vogne, som møde ham, spodske Blikke. Kommer han atter hjem, saa stiger han ned, overgiver sine Undergivne Tømmen og bryder sig ikke mere om Heste og Vogn. Han er sædvanlig stor og stærk, hans Ansigt viser intet Spor af Deeltagelse, hans Stemme er tør og sjelden hørlig. Kudsken i borgerlige Huse er fordetmeste en Tyran mod de stakkels Heste. Han tilbringer hele Dagen i Gaarden med at pudse Seletøiet og vaske Vognen, hvorved han bærer en Piækker og et qvadrillieret Lærredsforklæde. Hensigten med denne Geskjæftighed er egentlig kun den, at man endelig ikke skal see ham ubeskjæftiget og derfor bruge ham til Andet. En saadan Kudsk drikker gjerne og drikker ikke lidt. Iøvrigt kan Herren kun kjøre ud naar det behager Kudsken, thi Fuxen halter eller den brune har tabt en Sko. Herren maa tage en Fiaker.

Jægeren er „den smukke Karl“ par excellence blandt Tjenerskabet. Han maae idetmindste være 5 Fod, 8 Tommer høi, stærk, godt bygget og være i Besiddelse af et smukt Overskjæg. Herskabet stadser med ham og klæder ham derfor ogsaa fremfor alle andre Tjenere elegant. Man bruger ham til alle andre Forretninger mere end til den, hans Navn egenlig antyder. Han har ofte hele Aaret igjennem intet at jage efter.

Forinden jeg fra Tjenerskabet i de større Huse nedstiger til Tjenerskabet i de borgerlige Huse vil jeg endnu kortelig omtale den saakaldte Leietjener.

Man stiger af i en større Gjæstgivergaard og strax tilbyder sig en Tjener for Tiden under Ens Ophold. Disse vide Alt, kjende Alt, men forklare hyppig offentlige Mærkværdigheder saa taabelig at man ordentlig gyser derved. De see næsten ud, som om de stode paa Anlæg til at fange Fugle og plukke de fangne ogsaa mangen Gang vel antagelig.

Huusholderskerne ere sædvanligen Enker, lade som om de ere Fruer og have efter hvad de sige udstaaet mange Ulykker og Lidelser, de fortælle, at de fra Fødselen af ikke have været kaldede til at tjene. Blandt denne Klasse gives der vel ogsaa mange brave og deres Herre hengivne, med hvem de derimod, naar han endnu er Ungersvend, kun altfor gjerne ønske sig givte. De værste Huusholdersker ere naturligviis Præsternes.

Jeg har nu kun tilbage at omtale Huusmesterne og Huusmesterinderne, dog, derved gjennemfarer mig en sand Skræk. Naar en ung og ledig Mand tager sin Huusmesterinde til Oprømning, da maa han tage hendes Mand, Huusmesteren til Støvlepudsning. Og naar man kun hver fjortende Dag feiede Deres Værelser rene og naar man først til Middag bragte dem Deres pudsede Støvler, eller de selv maatte hente dem, og naar de faaer Deres Aviser først da at læse naar Huusmesteren og hans Venner alt have læst dem, taal det og beklag Dem ikke, ellers er De fortabt. Alt Ondt vælter ind paa Dem. Fra denne Dag er De for Deres Venner aldrig mere hjemme, men vel for Deres Creditorer; De erholder Deres Breve først efter tre Dage, men Huusværtens Qvittering bringer man Dem fjorten Dage før den udløbne Termin. Naar De kommer hjem og Gadedøren er lukket, da maa de banke sex Gange og naar de slaaer et Søm ind i deres Værelse for at hænge et Maleri op, saa vil man gjøre dem den Bemærkning, at naar saadant skeer endnu engang, da vil Verten give dem en Opsigelse.

Derfor raader jeg dem i deres egen Interesse: hvad deres Huusmester end mon gjøre, bevæbn dem med Taalmodighed, klap hans Hund, hans Kat, hans Barn og hans Kone, og naar han fornærmer dem, saa forær ham noget, betal Enhver sin Uleilighed, og giv ham for Alting en betydelig Nytaarspresent.

Af min hele Skildring fremgaaer, at den er tregange lykkelig, som ikke har nogen Tjener nødig, men lykkeligst de, som hverken behøver at befale eller adlyde.

Tragisk Scene paa en Valplads.

„Jeg saae hvorledes en Kone", fortæller Oberst Landmann i hans „Recolections of my military life", som endog hørte til den brittiske Nation, havde hævet en stor Steen, for at give en stakkels Karl af 9de eller 45de Regiment Dødsslaget dermed. Det skrækkelige Fruentimmer stod bagved Manden, som sad paa Jorden, ganske hjælpeløs, da en Musketkugle Dagen iforveien havde knust begge Benene paa ham. Det pludselige Syn af mig holdt det djævelske Fruentimmer tilbage, men hun holdt bestandig endnu Stenen i begge Hænder, og syntes kun at overlægge, hvorvidt min Nærværelse kunde hindre hendes morderiske Hensigt. Under denne momentane Tøven, fremtraadte fra Tykningen paa den anden Side en Person, som jeg strax kjendte at være en Mand af 5te Bataillon af det 60de Regiment. Hans Beskjeftigelse var tvivlsom, Lyst til Plyndring havde sikkerligen forført ham til at blive tilbage fra sit Corps, dog haaber jeg at hans Havebegjerlighed har indskrænket sig til de Dødes Eiendom. Manden var en Tydsker, og han og jeg havde indseet Fruentimmerets djævelske Hensigt, Endnu bestandig laae min Haand paa Fæstet af min Sabel, som jeg havde trukket halvt ud, med den Beslutning, med Magt at forhindre Udførelsen af Mordplanen, men Tydskeren spildte ingen Tid med at tænke efter. Han løb til, hævende sin Mu-

sket halvt paa Skulderen, og uden videre at sige Noget, uden at han brummede for sig selv: „Du er ved Gud intet Fruentimmer, Du er Djævelen", holdt han sit Gevær tæt ved hendes Øre, og førend jeg endnu kunde gjøre mig en klar Idee om hans Forehavende, forsvandt den øverste Halvdeel af Hovedet og blev adsplittet i tusinde Stykker omkring imellem Buskene, medens hendes Legeme næsten saa lige som et Lys faldt hen over den saarede Soldat. Efterat Marodeuren omhyggeligt havde løst Fruentimmerets Forklæde, som rigeligen var fyldt med Uhre, Ringe og andre værdifulde Gjenstande af denne Slags, sprang han afsted og forsvandt igjen i Krattet.

Anecdoter.

Behageligt chirurgisk Raad. Med Hensyn til Ubeqvemmelighederne ved et Beenbrud giver Hippokrates følgende Raad. „Ved et Beenbrud vise Musklerne sig saa stærke, at Benet, trods Virkningerne af Forbindingen, ved den indtrædende Sammentrækning af Musklerne bliver forkortet. Dette er en saa beklagelig Følge, at hvor man har Grund til at formode, at det vil indtræffe, vilde jeg raade den Syge til ogsaa at lade sit andet Been brække, for at Benene igjen kunne erholde idetmindste lige Længde."

En rig og i sin Bye anseet Mand levede hver Dag herlig og i Glæde, og copierede den rige Mand i Evangeliet saa ivrigt, at han endelig, for at tilfredsstille sine Creditorers Fordringer, maatte sælge sit smukke store Huus. Engang befandt han sig i et talrigt Selskab; et Medlem af samme spurgte ham, hvorledes han dog havde kunnet komme paa den Tanke, at sælge et saa fortræffeligt Huus. Jeg var mæt og kjed af det, svarede han kort. De maa sagtens være mæt af det, føiede hans Nabo til, thi De har jo spiist det op.

Godtkjøbs-Uhret. Under Krigen 1796 kom en Matros i London til Mac Laven, en Uhrmager, viste ham et lille fransk Uhr, og forlangte at vide, hvormeget det skulde koste at reparere. Efterat have undersøgt det sagde Uhrmageren, „det vil koste mere at reparere end det selv har kostet." „Det bryder jeg mig ikke om", sagde den begede Matros, „jeg vil endog give Dem det Dobbelte, hvad Uhret har kostet mig, thi jeg har en Slags Forkjærlighed for det." „Hvad har I vel givet for det?" sagde Uhrmageren, „Ih!" svarede Matrosen, „jeg gav Krabaten et Slag paa Hovedet for det; og dersom De vil reparere det, vil jeg give Dem to."

Blandinger.

Guldgravning i Skotland. For nogen Tid siden blev ved Kirkmicheel, paa Hertugen af Atholes Godser, fundet Guld, og ligeledes Nord for Cairnwell. Det fandtes i løsrevne Klippestykker, som der ere meget talrige. Det var, efter en foretagen Analyse, saa reent som det australiske Guld. En Hr. Lowden, der i mange Aar har opholdt sig i Australien i Nærheden af Guldminerne, gjorde denne Opdagelse.

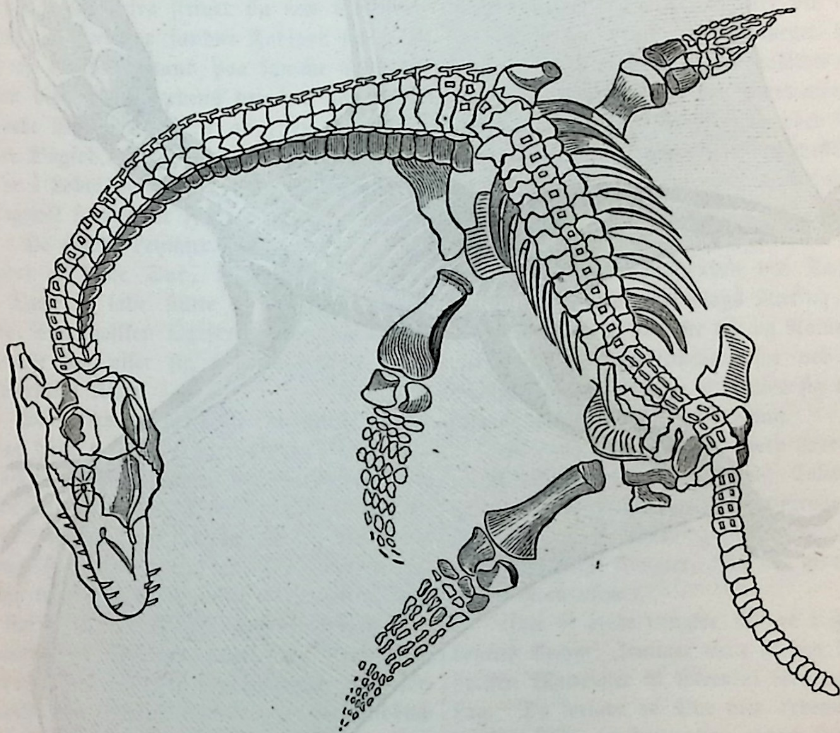
Erter og Kartofler. I et for kort Tid siden afholdt Møde af Landhuusholdningsselskabet i St. Marcellin, Departementet Isere, blev berettet følgende besynderlige Factum. En Landmand stak en Ert ind i en Kartoffel og plantede dem saaledes i afvigte Marts Maaned. Erten skjød en Stengel, som var bedækket med Bælge, og Kartoflen gav 11 sunde Knolle. Landmanden meente, at paa denne Maade kunne man ikke alene erholde en dobbelt Høst, men ogsaa forhindre Sygdom i Kartoflerne.

— Der gives Sandheder, som mange Mennesker foragte, fordi de aldrig have prøvet dem, og som de ikke ville prøve, fordi de foragte dem.

Forverdenens Archiv.

(Fortsat.)

Jo længere vi skride tilbage i vore Undersøgelser, til jo ældre Dannelser af Jordskorpen vi naae, desto besynderligere og tillige lavere Dyr- og Plantearter træde os imøde. Kun den sidste antidiluvianske Periode viser os de fuldkomne, nemlig Pattedyrene; først da see vi Jorden tilstrækkelig udviklet for at afgive Opholdssted for dem; i den nærmest foregaaende, den saakaldte secundaire Periode, ere Skildpadder og Fiirbeen de fuldkomneste Dyr, rigtignok ikke slet saa uskadelige Skabninger, som vore, men Skildpadder af 8 til 9 Alens Længde og mindst 3½ Alens Tykkelse eller Høide, og Fiirbeen saa lange som den største Hvalfisk. Et sligt Uhyre tilhører det under Navnet Hydrarcher fremstillede Skelet, der er 120 Fod langt; et lignende Dyr, men neppe en Fjerdedeel saa stor, er den saakaldte Plesiosaurus, hvortil vi føie et andet, der synes at gjøre alle Fortællinger om den flyvende Drage, der lyde over til os fra Alderdommens fabelagtige Tider, til Sandhed. Det er

Plerodaktilus, der i visse Maader erindrer om vor Vampyr eller flyvende Hund, skjøndt intet Pattedyr som denne, og som tillige adskiller sig fra den derved, at dens Flyvehud ikke er udspændt mellem Tæerne, men ligesom hos det flyvende Egern mellem Bag- og Forfod, sa at dette Uhyres Kløer blive istand til frit at gribe dets Bytte. Det uhyre Hoved, halvt saa stort som hele Kroppen, og de med skarpe, spidse Tænder besatte Kindbeen vise, hvilken farlig Fjende den maa have været for de Dyr, den formaaede at overmande. For at anskueliggjøre dens Størrelse findes en Flaggermuus aftegnet ved Siden af den.

Planterne fra denne Periode ville vi senere lære at kjende som Sigillarier, Lepidodendror, Cicaspalmer og dermed beslægtede Træer.

Endnu lavere organiserede ere Dyrene fra de endnu dybere liggende Formationer. Af dem finde vi fordetmeste kun Fodspor, deels af Fugle, men især af gigantiske Frøer; de sidste ere næsten haandformige, og Frøen har Hænder. De have endvidere den Egenskab, at Forfødderne ere meget mindre end Bagfødderne; ogsaa det tyder paa et hovedsagelig til Springen indrettet Dyr. Men naar Frøen ikke springer, men gaaer langsomt, sætter den først sit lille Forbeen til Jorden, og trækker samme Sides Bagbeen efter sig, og derfra skriver sig den Besynderlighed, at ved de fundne Fodspor staaer en stor og en lille Haand paa samme Side tæt foran hinanden, medens der hos andre fiirføddede Dyr ved Siden af eller foran den høire Bagfod findes en venstre Forfod, saa at de i Løbet stedse staae paa tvende ved en Diagonal forbundne Fødder.

De enkelte Lemmer, som man hidtil har fundet af disse Dyr, især deleshed Hoveder og Tænder, lade slutte til en uhyre Størrelse, mod hvilken Oxefrøen i de amerikanske Sumpe kun viser sig som en Ægget nyligt undsluppen Unge.

Man troer, at disse gigantiske Frøer maae have været Rovdyr; bekjendt er det, at Frøerne idetheletaget ere det, forudsat, at vi kalde alle Dyr, som leve af andre Dyr, saaledes: Frøen lever af Insekter. Var hiint Uhyre fra Urverdenen en Frø, maatte det ogsaa leve af Rov, vel ikke af Insekter, men af større Dyr. Mange Tænder fra Forverdenens Dyr tilskriver man disse Amphibier, Frøer, Fiirbeen eller Salamandere, og formedelst den vidunderlig forviklede Tandbygning kjender man dem som Labyrinthodonter; disse halvt fiske-, halvt frø-, halvt fiirbeenagtige Dyr fandt vel deres rigeligste Næring i deres muddrede Element, men fordetmeste vare Dyrene pantsrede, hvad enten det var som Skildpadderne og flere Fiskearter med Been- og Hornplader, eller med Hylstre af Steen som Muslinger og Snegle. Der udfordredes stærke Tænder for at gjøre slig Næring istand til at nydes, og Naturen har derfor ved Bygningen af disse Dyrs Tænder anvendt en Omhu, der er beundringsværdig. Et saadant Besties Tænder vare uforgjængelige; enhver Sammenligning ophører med Hensyn til deres Haardhed; klippefast, jern- og staalhaard — alt det betyder Intet; thi de bedste File af det hærdede Staal blive stumpe paa slig en Tands Emaille, og dog bestaaer selve Massen af Tanden, som hos alle øvrige Dyr, af i og for sig langt blødere Bestanddele, som Naturen har vidst at forene til saa enormt haarde Substantser, nemlig af Kalk, Phosphorsyrer og Flußspatsyrer, forbundne til phosphor- og flußspatsuurt Kalk, et Kunstgreb, som den menneskelige Tænkning har afluret Naturen, nemlig af to i og for sig bløde Legemer ved chemisk Forbindelse at frembringe et meget haardt, f. Ex. af Tin og Kobber det saakaldte Klokkemetal (?), Kanonmetal, der overtræffer dets enkelte Bestanddele saavel i Haardhed som i Seighed, eller af Kul og det blødeste Jern det haarde Staal, eller med Tilsætning af en Tusindedeel Sølv det endnu haardere indiske Staal eller Woods.

En saadan Beskaffenhed ved Tænderne var nødvendig til den Slags Næring, disse Skabninger vare henviste til, og Naturforskeren samler slige Enkeltheder, for ved Sammensætningen af mange at danne sig et Billede af den forsvundne Skabning.

Planterne fra denne Periode høre til de meget ufuldkomne; det er Rør, Calmus og Skovgræs af kjæmpemæssig Størrelse, dog uden den smukke Udvikling til duftende Blomster og kostelige Frugter, som der gives i de yngste Formationer.

Idet vi blade længere tilbage i Forverdenens Archiv, kommer man til den Tid, i hvilken Materialet til Steenkul blev dannet i Lag. Da forlade os Dyr med Ledemod, vi see kun Fiske og det endog meget sparsomt, Snegle og andre Skal- eller Bløddyr, men derefter Planter i den største Pragt, især deleshed Bregner og Palmer, Sigillarier og Lepidodendror. De tvende sidste Former ere uddøde, men Ligheden mellem de første og de nuværende fremgaaer tydeligt af de Afbildninger, der findes i det af Duncker og v. Meyer udgivne Værk.

Endelig gaaer i de underste Lag af For-

mationerne, som ligger nærmest Ursteenmassen (der fandtes foran alle Planter og Dyr, og som aldeles intet Spor skjuler af nogensomhelst Skabning) det animalske og vegeterende Liv tilbage til de simpleste Organismer, der kun bestaae af bløde Celler, og som ingen Beenbygning besidde, nemlig Alger og Fucus, Polyper og Søestjerner, hvormed Skaberen begyndte Jordens Befolkning for gjennem de Trin, som vi her kun som Indledning og i Forbigaaende have berørt, at hæve den til sin nuværende Tilstand.

Til dette Studium finde vi opbevaret i Forverdenens Archiv 25,000 forskjellige Dyr og 2,000 forskjellige Planteformer, hvoraf alene paa Europa kommer 24,500, fordi de øvrige Verdensdele kun høist mangelfuldt ere bekjendte, en Rigdom paa Materiale, som kan kaldes uhyre.

Paa denne sikkre Grund og ikke paa phantasierige Digteres Beskrivelser eller paa pralende Fortællinger af Uhyrers Overvindere, men paa de for vore Øine værende Rester fra Forverdenen hviler Geognosien, Videnskaben om Jordens Om- og Udvikling. Alene Skabelsen foreligger os ikke klart, Uddannelsen fra den ene Periode til den anden derimod fuldkommen. Skabningen selv har ikke efterladt sig andet end det Skabte, Intet om Hvorledes. Derover, hvorledes Planetsystemet, hvorledes Jorden og Solen ere fremkomne, have vi kun Formodninger, desto brugeligere, jo sandsynligere de ere, men Intet factisk begrundet.

(Fortsættes.)

Over Skypompen.

Af

H. C. Ørsted.

(Sluttet.)

Naar Lufthvirvelen er nær over Havet, maa Vandet under den stige, deels formedelst Luftfortyndningen derover, deels formedelst den fra alle Sider tilstrømmende Luft. Desuden maa den i Vandet indeholdte Luft stræbe op mod det mindre fyldte Rum derover, saaledes som altid skeer, naar Luften fortyndes over Vand, og fornemmelig naar det desuden er i en livelig Bevægelse. Herved skeer det da, at Vandet hæver sig, bruser og skummer under den sig nærmende Lufthvirvel; men dennes større eller mindre Nærhed ved Overfladen maa have en stor Indflydelse paa Virkningens Størrelse.

Naar Lufthvirvelen ganske kommer i Berøring med Overfladen, det være sig over Land eller Vand, danne de omhvirvlede Luftdele ved deres midpunktflyende Kraft en uoverstigelig Hindring for Tilstrømningen af den omgivende Luft. Luftens Bevægelse meddeler sig ogsaa til alle letbevægelige faste Dele og til de draabeflydende, der komme i Berøring med Hvirvelen. De faae derved ikke blot en Bevægelse udad, men tillige en opadgaaende. Dette skeer saaledes: Hvirvelbevægelsen slynger de faste Dele paa Jorden eller Vanddraaber paa Havet ud mod Omkredsen; men paa den lige Vei udad finde de en stor Modstand af den omgivende Masse, saa at de maa stige, medens de fjerne sig fra Midlinien, hvilket ogsaa viser sig ved, at Skypompen danner en Fordybning, hvor den har gaaet over, en løs Jordbund, og ligeledes blotter Bunden i mindre dybe Vandmasser, hvorover den gaaer. Man kan ikke tvivle om, at der ligeledes dannes en Fordybning i Havet men den bemærkes der mindre let. Paa Vandet seer man Virkningen af disse forenede udad og opadgaaende Bevægelser meget fuldkommet; thi rundtomkring Skypompens Fod seer man Vand, kastet i paraboliske Krumninger: ja en Iagttager har seet Vandet rundt om Skypompens Fod frembyde Skikkelsen af en omvendt Skaal. I det Hele kan man sige, at Vandet rundt omkring Skypompens Fod danner en uhyre Krands af opløftet Vand, med sprudende og skummende Overflade.

De af Skypompen omfattede stigende Dele komme ved den dermed forenede Omdreining til at gaae i Vindinger omkring den. De faldende Dele, f. Ex. Draaber eller faste Dele, som have været drevne opad, førend Skypompen berørte Jorden eller som maaskee ere komne saa langt ud, at Hvirvlen ei længer kan bære dem, maae ligeledes gaae i

Vindinger; men som maae krydse de foregaaende: thi en opstigende og en nedstigende Bevægelse, som gaae til samme Side, f. Ex. begge til Høire, maae krydse hinanden, som d a b og c d i vedstaaende Figur. Man kan da i en gjennemsigtig Skypompe paa en og samme Tid, finde to Skruegangsbevægelser, hvoraf den ene er vundet til Høire, den anden til Venstre.

Man har sagt, at Skypompen over Havet for det meste er gjennemsigtig, fordi den indeholder Vand; men saavel Erfaringen som Tingenes Natur vise, at dens Indre ikke indeholder nogen sammenhængende Vandmasse. Det vil være rigtigere at sige, at Skypomper, som befinde sig over Vandet, sjeldnere ere uigjennemsigtige fordi de ikke kunne indeholde Støv, og altsaa kun for saavidt kunne blive uigjennemsigtige, som de enten indeholde mangfoldige smaae Draaber eller, det som formodentlig er det sædvanligste, meget af den taageagtige Skymasse. Man forstaaer da let, hvorfor det Nederste af Skypompens mellemste Deel sædvanlig bliver gjennemsigtigt mod Slutningen, naar Hvirvelbevægelsen svækkes, og Skytragten desaarsag forkortes.

Vi have seet, at den Luft, som staaer over Skypompen, maa synke ned i den Deel, hvor Luften fortyndes, følgeligen især i Nærheden af Midlinien. Strækker Lufthvirvelen sig nu, som vi formode, langt op over den nederste Skymasse, hvori den blotte Jagttagelse sætter dens Begyndelse, saa maa den nedsynkende Luft, som kommer fra et langt koldere Rum, fortætte de Dampe, den træffer paa sin Vei, og deraf danne deels store Draaber, deels Hagelkorn. Man forestiller sig let, at de frosne Dele under alle disse Bevægelser hyppigt maa komme ud af den Berøring med den varmere og fugtige Luft og ligeledes hyppigt komme tilbage deri paany saa at de afvexlenede snart blive saa stærkt afkjølede, at Vand, som siden kommer i Berøring med dem bliver til Jis, snart møde det fornødne Vand, hvoraf de kunne danne sig en Jisskorpe. Paa denne Maade, kunne store Hagel fremkomme, sammensatte af mangfoldige Lag, det ene udenom det andet.

Alt dette stemmer paa det meest overraskende med Erfaringen. Store Hagelbyger og mægtige Regnskyl ledsage næsten altid Skypompen. Ja, det turde maaskee ikke være for dristigt at formode at de store Hagelveir, som saa tidt hærje lange men ikke brede Strækninger af de frugtbareste Lande, frembringes ved store Lufthvirveler i de høiere Luftegne: om jeg saa turde udtrykke mig, Skypomper, som gaae hen over de nederste Skylag. Saavidt jeg skjønner, forekommer der i de store Hagelbyger ingen Omstændighed, som ikke passede hermed.

Den Elektricitet, der ledsager saadanne Hagelbyger ligesaavel som Skypompen, kunde maaskee bidrage sit til at frembringe en større Mangfoldighed af Bevægelser end den, der opstaae af de blotte Hvirveler, og saaledes bidrage til Hagelens Dannelse, saa at Voltas Formodning om Elektricitetens Medvirkning til Hageldannelsen hermed vil finde nogen Anvendelse; men vi vilde ikke finde os nødte til at antage denne Medvirkning, dersom ikke Elektricitetens Nærværelse under alle disse Hageldannelser viste sig saa øiensynligt.

J Skypompens Midlinie og dennes Nærhed maa upaatvivleligt ogsaa en Deel Vanddampe fortættes. Herfra kan den storbraabede Regn hidrøre, som er faldet ned paa Skibe, hvorover en Skypompe er gaaet og som man har fundet dannet af fersk Vand. Den ovennævnte Skypompe, hvis Spor saa omhyggeligt bleve iagttagne i Nordamerika, maa ogsaa have indeholdt Vand, da alle Legemer, den havde truffet, vare bestænkede med Mudder paa Vestsiden, hvorfra den kom.

Ved alle hurtige Dampfortætninger frembringes Elektricitet. Vi see dette noksom i Tordenveiret. Skypompen maatte da være ledsaget af Lynild og Torden. Maaskee kan man af den i Skypompen udviklede Elektricitet forklare de afvexlende Tiltrækninger og Frastødninger, hvorved man nu og da har seet Skypompen udstøde smaae Skymasser og atter optage dem. At de bleve tiltrukne af et andet Sted end det, der havde frastødt dem, stemmer aldeles med Elektricitetens Naturlove. Men uagtet den Visshed, vi have om, at Skypompens Dannelse er ledsaget af elektriske Virkninger, tør vi dog ingenlunde deraf slutte, at Elektriciteten er dens Aarsag.

Agtede Naturgrandskere have yttret denne

Formodning men uden deraf at forklare Skypompens mangfoldige Særegenheder. En af de mærkeligste Bekræftelser, man har villet finde herfor, er, at Skypompens Omdreining kunde hidrøre derfra, at den gjennemtrængtes af en stor elektrisk Strøm, som ved Jordens Magnetisme fik sin Omdreiningsbevægelse. Imod denne Mening synes mig dog, at Meget taler. Endskjøndt man har de tydeligste Beviser paa Skypompens elektriske Natur, saa synes det mig dog ingenlunde beviist ved nogen af de iagttagne Virkninger, at den indeholder en stadig elektrisk Strøm. En saadan maatte upaatvivleligt være meget stærk for at meddele en saa stor Masse som Skypompens en hastig Bevægelse; desuden maatte den give Mennesker og Dyr dræbende Stød, hvorpaa Beretningerne ingen Exempler indeholde; nagtet man skulde vente dette af den stærke Elektricitetsudvikling, som deri ofte foregaaer, skjøndt, som det synes, kun stødviis, ikke som stadig Strøm. En endnu stærkere Indvending er, at Skypompen, hvis dens Elektricitet skulde være af den Beskaffenhed at Jordens Magnetisme kunde give den en stærk Hvirvelbevægelse, maatte virke umaadeligt stærkt paa Magnetnaalen; men dette er aldrig blevet iagttaget paa de mange Skibe, som have været i Nærheden af en Skypompe. Skulde det endog engang træffe, at Compassets Naal dreiede sig ved en Skypompes Nærværelse vilde dette ikke være Beviis nok; thi dette kunde være Følgen af de elektriske Udladninger, som ere blevne paaviste i Skypompen; men en elektrisk Strøm som den, hiin Theori forudsætter, maatte altid forurolige Magnetnaalen betydeligt.

Det forekommer mig derfor indlysende, at Skypompens Elektricitet, ligesom Tordenveirets, ikke er Naturbegivenhedens Aarsag, men Virkningen.

Den Svovllugt, man har bemærket efter Skypomper, synes at være af samme Natur som den, man har mærket, hvor Lynet har slaaet ned.

Den Larm Skypompen saa ofte medfører kunde maaskee hidrøre fra de deri sammenstødende Hagel, som her slaaes heftigt mod hinanden. At mange sammenstødende store Hagelkorn kunne foraarsage en saa stor Sum af Lydbevægelse, at denne kan sammenlignes med Havets Brusen eller Lyden af et Vandfald, har aldeles intet Overordentlig; i begge Tilfælde er det smaae Deles Sammenstød, som frembringe Virkningen. Den hvinende Lyd maa finde Sted, naar der foregaaer Indstrømning af Luft i Skypompen.

Den Omstændighed, at der ofte nedhænger mange Skypomper fra en Sky, maa upaatvivleligt forstaaes saaledes, at Skyen enten ikke virkelig har været een, eller at den har indeholdt saa mange Hvirveler, som der viste sig Skypomper. Dette stemmer ogsaa vel med Holms Iagttagelse i Kjøbenhavn 1779, da han saae flere Skyer dreie sig i Hvirveler.

At Lufthvirvelerne ikke behøve at staae lodret paa Jorden, er aabenbart. Heraf følger atter, at Skypompens øverste og nederste Deel kunne synes ikke at høre sammen. Reiser den skraaliggende Lufthvirvel sig og kommer den lodrette Stilling nærmere, ville Fod og Hoved synes at nærme sig hinanden. Man har Exempler paa, at Skypompen har dannet ovale Huller i Jorden. Dette maa naturligviis skee, naar Lufthvirvelen afviger betydeligt fra Lodrethøiden.

At Skypomperne ofte tage deres Retning fra Sydvest til Nordost, kan tilskrives Hyppigheden af disse Vinde. Skypomperne ere ofte bøiede. Det maa tilskrives de Vinde, som herske i forskjellige Høider over Jorden, og som flytte hele den Luftmasse, hvori Hvirvelerne befinde sig. Intet hindrer, at den ene Hvirvel ogsaa i denne Tilstand fortsat indvirker paa den anden.

Man holder sig for overbiist om, at skarpe Kanonskud formaae at adsprede en Skypompe. Det er vel ikke utænkeligt, at Kugler, som traf paa en saadan Maade, at deres Retning gik tvertimod de Deles Omdreiningshastighed, som de mødte kunde have denne Virkning; men om de Erfaringer, vi have, ere tilstrækkelige til at godtgjøre, at den virkelig finder Sted, vover jeg ikke at afgjøre.

Vi have nu, ved at betragte Skypompen, søgt af de iagttagne Virkninger at slutte os til de nærmeste Aarsager og have derved fundet at en Hvirvel, som begynder fra de høieste Egne i Luften og udbreder sig nedad, udgjør det Væsentlige heri; men nu spørges videre, hvad er Hvirvelens Aarsag? Vi indsee meget vel, at en Lufthvirvel kan frem-

bringes ved to paralele Luftstrømme, som gaae i modsatte Retninger. Intet hindrer os i at antage saadanne Strømme i de høiere Luftegne. De maae ofte finde Sted der, medens Luften er rolig nedenfor; men vi maae tilstaae, at vi ikke have noget Beviis for, at der virkelig findes saadanne Luftstrømme der paa den Tid, hvor en Lufthvirvel dannes. En meget sandsynlig Formodning bliver det dog, naar vi betænke, at de maae være hyppige, og at de formaae at frembringe den omhandlede Virkning.

Erfaringen viser at saadanne modsatte Strømme ofte kæmpe mod hinanden i de øvrige Luftegne, medens der hersker en stor Rolighed i de lavere Luftlag. Vi vide ogsaa, at de modsatte Strømninger, som frembringes ved de ulige Varmetilstande over Land og Hav, tit strække sig til en betydelg Høide, og der endnu ere i stor Bevægelse, medens en Stilstand er indtraat herneden.

At Vindstrømme, som gaae over hinanden, ogsaa maae kunne frembringe Lufthvirveler, hvis Midlinie da nærmer sig mere eller mindre til at være parallel med Jorden, forstaaer sig selv. Ogsaa disse maae frembringe store Blandinge mellem høiere og lavere Luftlag og give Anledning til Regn og undertiden Hagel. Dette synes at passe meget vel til mange af vore Tordenveir; men endnu har jeg ikke nøie nok gjennemtænkt, hvorvidt det kan udstrækkes.

Historiske Skildringer.

Græske Herrer. — Herkules og Theseus.

1 Herkules.

1. Heltens Ungdom.

I Theben levede en Konge Amphitryon, som havde en smuk ung Kone ved Navn Alkmene, og denne var Herkules's Moder. Med hende, sige Digterne, havde Guden Zeus i Mandens Fraværelse hemmeligt formælet sig, og Frugten af dette Ægteskab var Herkules. Dog Juno, Zeus's skinsyge Gemalinde, havde erfaret sin Mands Utroskab og vilde nu hævne sig paa den lille Dreng. Neppe var den unge Herkules 8 Maaneder gammel, saa sendte hun to giftige Slanger til hans Vugge; men Drengen strakte smilende sine Hænder mod dem og qvalte dem begge. Gudernes Fader fik en særdeles Forkjærlighed for den smukke, kraftige Dreng, og han tænkte nu paa, hvorledes han kunde forlene denne sin Søn med Udødelighed. Dertil hørte imidlertid, at den unge Herkules idetmindste eengang maatte have hvilet ved Junos Moderbryst, og derfor overlagde Jupiter med Merkur, hvorledes den himmelske Gudinde skulde blive overlistet. Gudernes stedse parate Bud tøvede ikke længe; engang, da Juno sov, ilede han med bevingede Skridt ned paa Jorden, hentede den Lille og lagde ham ved Junos Bryst. Men Drengen tog saa heftigt til sig, at Gudinden vaagnede og høist opbragt paa den jordbaarne Patteglut rev ham fra sig. Hun gjorde det med saadan Heftighed, at en Deel af Mælken spildtes, som fordeelte sig i den blaa Æther og dannede Mælkeveien.

Amphitryon, der ikke følte nogen Skinsyge over, at hans Gemalinde havde født Jupiter en Søn, erkjendte snart hans store Bestemmelse, og sørgede derfor omhyggelig for, at Drengen tidligt blev underviist af de bedste Lærere i alle de Kunster, hvorved hiin Tids Helte udmærkede sig. Allehaande krigeriske Øvelser afvexlede med fredelige Beskjæftigelser. Herkules gjorde de meest forbausende Fremskridt, men yttrede ogsaa tidlig en overordentlig Heftighed. Hans Lærer Linus, som lærte ham at spille paa Lyre, gav ham engang nogle Slag, fordi han havde spillet slet. Derover blev Drengen saa opbragt, at han dræbte sin Lærer med Lyren. Til Straf herfor fjernede Amphitryo ham fra sit Hof og sendte ham paa Landet, hvor han maatte vogte Hjorder.

2. Herkules paa Skilleveien.

I Landlivets Eensomhed modnedes Drengen til Mand, og her blev hans store Bestemmelse ham klar, at blive Menneskehedens Velgjører. Engang, da han med store Tanker og Planer i Sindet streifede alene om i Egnen, kom han til en Skillevei. Idet han

endnu overlagde, for hvilken Retning han skulde bestemme sig, viste sig pludseligt 2 Gudinder for ham. Den ene, skjøn og lokkende af Skikkelse, halvt blottet og forfængeligt beskuende sig selv, gik uden Sky løs paa den unge Mand, bøiede sig mod ham og lovede ham den største Fryd og Lykke, naar han vilde følge hende. „Hvo er Du?" spurgte Herkules med prøvende Blik. „Mine Venner" svarede hun med selvbehagelig Latter, „kalde mig Vellysten, mine Fjender derimod Lasten." Da skuede den unge Helt efter den anden Gudinde; hun var ikke saa smuk, men paa hendes Aasyn straalede en himmelsk Fred, beskeden men værdig stod hun der, og med sine klare lyse Øine skuede hun alvorlig og dog venligt Manden i Aasynet. „Hvorhen fører Du mig?" spurgte Herkules hende. „Jeg fører Dig" — var Svaret — „til Arbeide og Fare, men lover Dig Udødelighed, Ære og Berømmelse hos Guder og Mennesker, naar Du anbetroer Dig til min Veiledning." Disse Ord greb Heltens Hjerte; han følte, at han var Søn af en Gud og skulde fuldbringe noget Ærefuldt paa Jorden. Hurtigt tog han sin Beslutning; den paatrængende Vellyst stødte han tilbage, og rakte den beskedne Dyd sin Haand. Denne førte ham paa ubanede Veie, i 12dobbelt Arbeide prøvede hun hans Villie og hans Kraft, men hun gjorde ham ogsaa til Menneskeslægtens Velgjører, til sit Folks første Helt, om hvem alle Digtere sang og da han i alle Kampe viste sig som en Helt, steeg hans Aand til Himlen og boede som en Gud blandt Guder.

3. De tolv Herkules-Arbeider.

For at prøve hans Mod og Standhaftighed sendte Guderne Herkules paa det Delphiske Orakels Befaling til Kong Eurystheus, for at han skulde udføre, hvad denne maatte paalægge ham. Helten fulgte den guddommelige Anviisning og knurrede ikke, da den strenge Eurystheus paalagde ham det Sværeste, et Menneske nogensinde havde fuldført.

1. Det første Arbeide var at nedlægge en Løve, som anrettede store Ødelæggelser i Skovene i Landskabet Argolis imellem Nemea og Kleona, og som ikke kunde fældes ved noget Skud, da Pilene sprang af paa dens tykke Pelts. Herkules angreb Rovdyret med sine blotte Hænder, trykkede det sammen, og dræbte det derpaa med sin Kølle. Han trak nu det uigjennemtrængelige Skind af den og hængte det om sig som en Kappe.

2. Han dræbte den Lernæiske Slange eller Hydra, et Uhyre med 100 Hoveder, der stedse voxede ud, altsom de bleve afhuggede. Dette Udyr huserede ved Lernæ, i de sumpige Ørkener i Landskabet Argolis. Intet Menneske og intet Dyr turde vove sig i dets Nærhed, det slæbte dem ned i sine Smuthuller og slugte dem. Herkules drog mod dette Uhyre ledsaget af sin Ven Irlaus. Denne maatte antænde en Skov og række ham en brændende Træstamme; saasnart Herkules med et seglbannet Sværd havde afhugget et Hoved, holdt han strax Branden til Kroppen, og Hovedet kunde saaledes ikke paany voxe ud. Da han paa denne Maade lykkelig havde fældet Uhyret, dyppede han sine Pile i dets Edder, hvorved de bleve forgiftede og ufeilbarligt bragte Døden.

3. Herkules maatte fange en Diana helliget Hind. Dette Dyr havde Kobberfødder og gyldne Horn, og løb saa hurtigt, at neppe Pilen kunde indhente det. Men Herkules blev ikke træt; ufortrødent jagede han Dyret saa længe, indtil det udmattet sank ned og blev hans Bytte.

4. Han fangede det erymanthiske Vildsviin, som ødelagde Sletten omkring Bjerget Erymanthus i Thessalien, tog det levende paa sine Skuldre, og bar det til den forskrækkede Eurystheus i Mycene.

5. Han rensede i een Dag Augias' Stald, som var Konge i Elis. Tre Tusinde Stykker Hornqvæg havde i rum Tid staaet her i denne Stald, uden at Gjødningen var bleven bortskaffet. Opgaven syntes derfor umuligt at løse. Men Herkules rev en Væg af Stalden ned, ledede en Arm af Floden Peneus ind i den, og saaledes skyllede Bølgerne Snavset bort.

6. Han dræbte Stymphaliderne, uhyre Rovfugle med Kobberfødder og Næb, hvilke opholdt sig i de tætte Skovegne ved Søen Stymphalis i Arkadien og anrettede stor Skade i Omegnen.

7. Han fangede den rasende Tyr, som ødelagede Markerne paa Creta. Minos den Yngre havde engang udbedt sig den

af Neptun, men sat den mellem sin Hjord, hvor den geraadede i Naseri og nedstødte Alt. Herkules bemægtigede sig den rasende Tyr og bragte den levende til Mycene; Eurystheus lod den igjen slippe løs, og nu ødelagde den Attikas Marker.

8. Han bragte den thraciske Kong Diomedes' Heste til Mycene. Den grusomme Diomedes lod alle Fremmede kaste for disse Dyr, og Ingen vovede sig til Thracien af Frygt for at blive kastet for Hestene. Herkules, ledsaget af flere modige Mænd, indsnibede sig til Thracien, dræbte Hestenes Førere, bragte Hestene selv ombord og førte dem til Eurystheus, der lod dem drive ud i Bjergkløfterne, hvor de bleve sønderrevne af vilde Dyr.

9. Han hentede Amazon-Dronningens, Hippolytes, Sværdbælte. I en Træfning, som hun leverede ham med sin tappre og krigsvante Qvindeskare, dræbte han Dronningen, tog hendes Sværdbælte og bragte det til Eurysthus' Datter.

10. Han hentede Geryons Hjorder fra Erythia i det vestlige Ocean og førte dem til Mycene. Geryon var en Kjæmpe med 3 Hoveder; og hans Hjord blev bevogtet af en Hund, der ligeledes havde 3 Hoveder. Herkules dræbte begge med sin Kølle.

11. Han hentede Hesperidernes gyldne Æbler og dræbte Dragen, som bevogtede dem. Denne Opgave var høist besværlig, thi Herkules vidste i Begyndelsen slet ikke, hvor Hesperidernes Have laa. Paa Lykke og Fromme gik han fremad, kom til Nordvestkysten af Afrika, hvor Kjæmpen Atlas bar Himlen paa sine Skuldre. Denne opdagede Hesperidernes Opholdssted for ham, men derfor maatte ogsaa Herkules en Stund tage Himmelhvælvingen paa sine Skuldre.

Hesperiderne vare Nympher. Ved Jupiters og Junos festlige Formæling bragte Guderne forskjellige Bryllupspresenter, og Jordens Gudinde Titæa lod af Jorden voxe et Træ, som bar gyldne Frugter. Dette Træ skulde hine Nympher bevogte, men de lode sig forlede til at smage paa den lokkende Frugt. Da sendte Juno til dets Bevogtning en frygtelig Drage. Medens den sov dræbte Herkules den med sin Kølle, plukkede de smukke Æbler og bragte dem til Eurystheus.

12. Herkules fuldførte tilsidst den allersværeste Opgave; han hentede Hunden Cerberus fra Underverdenen. Pluto havde kun paa den Betingelse givet sit Minde til, at Helten maatte indlade sig i Kamp med det trehovede Uhyre, naar han vilde angribe den ubevæbnet. Den kraftfulde Heros gik Utysket ind paa Livet og overmandede den med sin Kjæmpestyrke. Herkules bragte Cerberus levende til Eurystheus, men denne befalede ham heller at bringe den tilbage til Underverdenen. Ogsaa dette fuldførte den haardtprøvede Mand, og nu var han løst fra sin Plageaands Slaveri. — Men Eurystheus' Datter, Admite, blev begeistret af Herkules' Bedrifter, og hun blev den, som først indførte Heltens guddommelige Tilbedelse.

4. Herkules afskaffer Menneskeofferinger i Egypten og betvinger Kjæmpen Antæus.

I Egypten levede en Tyran ved Navn Busiris. Han udgav sig for en Søn af Neptun og havde den Vane, hvert Aar at slagte en Fremmed, der betraadte hans Land, som et Offer for Jupiter. Dette var blevet ham tiltraadet af Sandsigeren Thrahius fra Cypern under en stor Tørke, som hjemsøgte Egypten. Busiris forsøgte Midlet først paa hiin Sandsiger, og see! Tørken ophørte. Derfor holdt han Sædvanen vedlige og offrede hvert Aar et Menneske. Da Herkules ankom, førte man ham ligeledes til Offeraltret, men Helten betænkte sig ikke længe, han dræbte Busiris med alle hans Herolder, og dermed havde Menneskeoffringerne en Ende.

Endnu var en Menneskedræber tilbage, Kjæmpen Antous. Han var en Søn af Jorden, og naar han berørte sin Moder, fik han stedse nye Kraft. Saaledes overmandede han Enhver, der vovede at binde an med ham thi hans Moder ydede ham stedse Hjælp. Da Kjæmpen opfordrede Herkules til Kamp, salvede denne sig med Olie og han bestrøede sig med Sand. Herkules kastede sin Fiende til Jorden; men da han mærkede, at han stedse med fornyet Kraft sprang op, hævede han ham i Veiret og qvalte ham i sine Arme.

(Fortsættes.)

Libanons Cedere.

(Efter det Tydske ved M. Th. Becher.)

Libanons berømte Lund af Cedertræer ligger idetmindste to Dagsreiser fra Beirut, nærved Bjergkjedens nordlige og maaskee høieste Top. Der staae Cederne i Baggrunden af et udstrakt Amphitheater, som er aabent imod Vest og omgivet af Libanons høieste Bjergtoppe, af hvilke nogle endnu ere 2—3000 Fod høiere og tildeels bedækkede med Snee. Midt i dette ophøiede Naturens Tempel kneise Cederne som dets eensomme Beboere, medens der rundtomkring ikke øines noget andet Træ, ja neppe kan opdages noget Grønt. Den Reisende føler sig greben af hellig Gysen, og hans Hjerte stemmes til den Andagt, Mennesket saa gjerne hengiver sig til ligeoverfor den ophøiede Natur.

Hvor kraftig og inderlig denne Følelse end er, der fremkaldes ved blot at betragte Naturen, faaer den dog endnu rigeligere Næring ved mangfoldige med den bibelske Historie sammenhængende Tankeforbindelser, og derved bliver det Land, han betræder, ham først i Sandhed et helligt Land. Foran ham hæve sig „Herrens Træer, Libanons Cedre, som han har plantet;" han seer de „Guds Cedre," Psalmisten havde for Øie, da han sang: „Den Retfærdige skal grønnes som et Palmetræ, voxe som Cederen paa Libanon." Disse Skabningens Oldinge skue saa ærværdigt ned paa den Besøgende, som om de havde en Bevidsthed af, at de have været Vidne til Salomons Pragt og Herlighed og allerede dengang forkyndte hans Lov og Priis, der grundede Bjergene ved sin Kraft, da Davids vise Søn sluttede et Forbund med Kong Hiram og bad, at man vilde hugge Cedere paa Libanon til at bygge Herren et Tempel, og Hiram var beredt til at gjøre efter hans Forlangende med Cedere og Fyrretræ og bød sine Tjenere at hjælpe Salomons Tjenere. Ja med de vældige Cedertræer sammenligner Propheten i sin Spaadom mod Ægypten det assyriske Kongeriges stolte Magt: See, Assur var som et Cedertræ paa Libanon, meget høit, med skjønne Grene og tæt Løv, saa at dets Top ragede høit op mellem store, tykke Grene. Vandene gjorde, at det blev stort, og Fugtigheden, at det voxede høit. Strømmene gik rundt om dets Stamme, og Bækkene løb til alle Træer paa Marken. Derfor er det bleven høiere end alle andre Træer og fik mange og store Grene; thi det havde Vand nok at udbrede sig i. Alle Himlens Fugle byggede Rede i dets Grene og alle Markens Dyr havde Unger under dets Tag og i dets Skygge boede alle store Folkeslag. Det havde smukke, store og lange Grene; thi dets Rødder havde meget Vand. Intet Cedertræ i Guds Have kan sammenlignes med det, og Fyrretræerne vare Intet mod dets Qviste og Kastanietræerne Intet mod dets Grene, ja det var smukkere end noget andet Træ i Guds Have. Men dets Overmod styrtede det assyriske Herredømmes stolte Træ, og saaledes taler Herrernes Herre: „Paa den Tid, da det foer ned i Underverdenen, sørgede jeg over, at Dybet bedækkede det og Strømmene maatte staae stille og de store Vande ikke kunde løbe, og jeg bevirkede, at Libanon sørgede over det og alle Træer visnede hen for dets Skyld." I sin Vrede mod Pharao taler han videre: „Hvor stor troer Du da, at Du er med din Pragt og Herlighed blandt de muntre Træer? Med dem skal Du begraves under Jorden og ligge mellem de Uomskaarne, der ere faldne for Sværdet."

Efter hine første Indtryk fremkalder Synet af Cedertrælundene hos Besøgeren Følelsen af alt det Jordiskes Forgjængelighed. Af de tusinde og atter tusinde majestætiske Træer, som engang prydede Libanons Toppe, seer han kun denne lille eenestaaende Lund, og det vil neppe vare længe, inden ogsaa disse faa Træer „synke under Jorden." I sin Jordbeskrivelse anfører Büsching 26 Reisende, fra Belon (1550) til Stephan Schulz (1755), som have beskrevet og talt Cederne. Deres Angivelser vakle imellem 35 eller 36, som le Bruge talte 1682, og 15, som Pococke saae 1739; de fleste Tællinger af Andre nærme sig Tallet 24, omendskjøndt de ogsaa afvige meget fra hinanden. „Dette har sin Grund deri, siger Büshing, at den Ene tæller nøiagtigere, altsaa rigtigere end den Anden, at den Ene regner flere eller færre Træer til de store, og at nogle af de største Træer, der tidligere vare til og taltes med, i de senere Tider ere gaaede ud." Rigtigheden af denne

Grund anerkjender Robinson tildeels; mere poetisk er det Folkesagn, hvortil Franskmanden Thevenot, der bereiste Libanon 1655, først hentyder, og som Hollænderen Cornelius Bruger bekræfter Troværdigheden af i sin „Reise i Levanten 1702;" efter dette skulle de hemmelighedsfulde Cedere med Forsæt unddrage sig enhver Beregning, saa at det er aldeles umuligt at angive deres Tal, ikke fordi den Tællende tilfældigviis tager Feil, men fordi en høiere Magt forhindrer ham i at afsløre den hellige Hemmelighed. I ethvert Tilfælde er Tallet af de ældgamle og store Cedertræer smeltet overordentlig sammen. Den franske Søofficier Laure, som besøgte Libanon 1837 i Prindsen af Joinvilles Følge, talte kun 15 til 16 gamle Cedere, der alle vare mere eller mindre nær ved at gaae ud. Under de gamle Cedere stode efter et Skjøn 40 andre, der i Sammenligning med hine kunde kaldes unge, endskjøndt de mindste Stammer holdt 10—12 Fod i Omkreds. Hermed stemmer Robinsons Angivelse nogenlunde overeens; han giver den trøstelige Forsikkring, at Træernes Antal den Dag i Dag synes at være i Tiltagende og i det Hele taget beløber sig til flere hundrede.

Igjennem Aarhundreder have de været Gjenstand for ærefrygtsfuld Skaansel. Allerede Belon fortæller, at Erkebiskoppen af Damascus bestræbte sig for at bevise ham, at Salomon med egen Haand havde plantet Cederne i den Orden, hvori de endnu stode. Dengang gjaldt det for en Slags Valfart blandt de Christne at besøge Cederne paa Libanon; da imidlertid hver Pilegrim tog et Stykke Ved af de hellige Træer til at skjære Kors af, frygtede Maroniternes Patriarch for Træernes fuldstændige Ødelæggelse og truede enhver fremtidig Beskadigelse med Bandsættelse, idet han tillige paa det indstændigste anbefalede alle Christne at skaane de i den hellige Skrift høitpriste Træer. Kun Maroniterne havde Tilladelse til een Gang om Aaret, Aftenen før Frelserens Forklarelsesfest, at skjære Grene af dem. Paa denne Høitidsdag, der indtræffer i August Maaned, altsaa paa en til at bestige Bjerget gunstig Aarstid, begive Maroniter og Pilegrimme sig til Libanons Bjerge, tilbringe Natten i Lunden, beværte hinanden med Viin af de Druer, der voxe paa Bjerget, og antænde en Ild af de Grene, de have skaaret af Cederne. De tilbringe saaledes hele Natten med at synge, dandse og gjøre sig tilgode; den følgende Dag helligholdes Festen paa Bjerget og Patriarchen holder Messen ved et Alter, man opreiser under en af de største og ældste Cedere. Den samme „Cedernes Fest" omtaler Dr. Hunter og beretter, at Patriarchens Tilhængere især helligholde Erindringen om Jomfru Maria, fordi Skriften sammenligner hende med Libanons Cedere; la Roqve omtaler en Angivelse af Maroniterne, at disse Cedere, hvis Grene paa den Tid ere saa regelmæssigt udstrakte, som om de vare ordnede ved Kunst, altid forandre deres Skikkelse, naar den første Snee falder. De før udbredte Grene hæve sig umærkelig, samle sig, rette Spidsen mod Himlen og danne en Pyramide. De sige, at Naturen tilskynder dem til denne Bevægelse og lader dem antage en ny Skikkelse, uden hvilken de ikke vilde kunne bære Sneens tunge Byrde, der hviler paa dem i saa lang Tid. Naar denne rigelige Snee smelter, er den ikke alene Skyld i, for at tale med Propheten, at Cedernes Nødder have Overflødighed af Vand, men den vander og frugtbargjør ogsaa Libanons godt dyrkede Skraaninger.

Hertil kan føies et Sted af Lamartines Reise (1832), man kunde være tilbøielig til at holde for en digterisk Udførelse af hiin Bemærkning. „Vi stege af og satte os under en Klippe for at betragte dem. Disse Træer ere Naturens berømteste Mindesmærker i hele Verden; Religion, Poesie, Historie have kappedes om at prise dem. Araberne af hvilkensomhelst Sect nære en overleveret Ærefrygt for disse Træer. De tilskrive dem ikke alene en uforgængelig Livskraft, men ogsaa en Forstand, der lader dem aflægge Prøver paa Viisdom og Omsigt, svarende til Menneskenes Anelse og Fornuft. Man siger, at de forstaae Aarstidernes Vexlen; de strække deres uhyre Grene, som om de vare Lemmer, de udbrede dem og trække dem sammen, hæve dem op imod Himlen eller sænke dem ned til Jorden, eftersom Sneen falder eller smelter. Antallet af disse Træer formindskes bestandig; tidligere Reisende talte 30—40, nyere 17, endnu nyere 12, for Tiden er der kun 7

tilbage. Efter disses Størrelse og hele Udseende at dømme tør man sikkert antage, at de have været til i de bibelske Tider. Rundt om disse ældgamle Vidner fra Fortiden staaer en mindre Lund, der synes at indeholde en 3—400 Træer. Hver Sommer stige Beboerne af de nærliggende Dale og Landsbyer op til disse Cedere og høitideligholde en Messe ved Foden af dem. Under disse Grene er der opsendt mangen en varm Bøn, og der findes neppe noget andet Sted et smukkere Tempel til at dyrke Gud i."

I lang Tid holdt man Lunden ved El-Herzé for den eneste Levning af Libanons gamle Cedere; men 1805 opdagede Seetzen to andre Lunde af større Omfang, og paa deres Reiser gjennem Bjergene have de americanske Missionærer ogsaa truffet Cedere andre Steder. Robinson, hvem denne Meddelelse skyldes, tilføier et Vidnesbyrd af Prof. Ehrenberg, der forefandt Cedere i rigelig Mængde paa den Deel af Bjerget, der ligger Nord for Veien imellem Baalbek og Tripolis. Træerne ere af alle Størrelser, baade unge og gamle, men ikke saa gamle og ærværdige som de almindelig besøgte. Rigsfriherre Carl von Hügel traf ligeledes paa sin Reise i Orienten (1835) en Cederlund paa omtrent 1000 Stammer. Iblandt disse staae de 7 majestætiske Træer, om hvilke der blandt Syriens christelige Secter gaaer det Sagn, at de have beskygget dette Sted lige siden Verdens Skabelse. Keiserinde Helena, Constantin den Stores Moder, angav, at det var de samme Træer, under hvilke den hellige Jomfru Maria havde slumret.

Dog det er paa Tide, at vi see hen til de Cederes Skikkelse, der prises saa høit og ansees for hellige. Ere de virkelige smukkere end noget andet Træ i Guds Have? Vi ville lade Læseren selv dømme. Den, der kjender Fyrre- og Granskove af egen Anskuelse, forestille sig tre af de største Stammer, tænke sig dem sammenvoxede til en Stamme i en Høide af 8—12 Fod, tillæge de tre Hovedgrene, som dele sig der, istedetfor Granens ranke Holdning Fyrrens krumme og snoede Væxt, saaat de yderste Spidser ikke rage i Veiret, men bøie ud til Siden og gribe vidt om sig, fremstille sig endelig Sidegrenene som nye Træer, der skyde frem af Hovedstammen, i uhyre Forhold strække sig vandret ud i eiendommelig snoede Bugter og med deres laveste Grene berøre Jorden, — og han vil idetmindste have en svag Forestilling om Cederens Udseende paa Libanon, men ogsaa kun en svag; thi vore kjæmpemæssigste gamle Graner's Omfang kan ikke sammenlignes med deres Hovedgrene, og Sidegrenenes Brede overgaaer undertiden Træets Høide.

Disse uhyre Udstrækninger og Forhold lade sig ved første Diekast ikke let forene med vore almindelige Forestillinger om et Træes regelmæssige Skjønhed, og Udtrykket af en vild, eiendommelig, ja besynderlig Ophøiethed træder os saa bestemt imøde, at enhver Følelse af det Yndige og Behagelige maa forstumme. Ligesom Klipperne voxe frem af Bjergkjedens Grundflade saaledes stirre de vældige, graabrune Stammer paa os; ligefra Roden af ere de furede af Alder, hist og her spaltede af Lynild. Blege og nøgne udtørrede Grene rage frem i Luften ved Siden af de friske, besynderlige Knoller have afsat sig paa Enden af dem, og sælsomme Figurer, hvilke den bevægede Indbildningskraft let antager for Dyre og Menneskeskikkelser, see fra deres mørke Huller paa os med hule Spøgelseøine.

Vi vilde saaledes modtage ganske det samme Indtryk som af en vild og sønderreven Klippeegn, naar ikke Løvtaget erindrede os om, at der endnu findes frisk Liv i disse ærværdige Planteruiner. Naalene ere næsten sortegrønne og sidde i tætte Skjerme, i Terrasser eller Stokværk paa de vidtudstrakte Grene, hvis underste Deel sænker sig ned til Jorden. Træets Billede modtager først det rette Præg ved denne mørke Klædning, hvis grønne Farve frembringe en saa meget mere gribende Virkning, som man ikke kan opdage noget Spor til Vegetation paa den med nedfaldne Naale og Kegler bedækkede Jordbund. Som en folderig Kappe bølger den ned fra Skuldrene til Træets Fod, og det ligner i Sandhed en ærværdig Naturens Ypperstepræst, der iført sit hellige Embedes alvorlige Dragt sænker eller udbreder sine Arme som for at velsigne og forkynde den almægtige Skabers Priis.

De yngre Cedertræers Udseende er meget forskjelligt fra de ældgamles; Toppen, der

hos de ældste viser sig afstumpet og fladtrygt, er hos de yngre spids, og de enkelte Stokværk danne brede Pyramider, som ikke sjelden ere af en overordentlig Skjønhed og gjøre en høist malerisk Virkning. Jo yngre Træerne ere, desto mere ligne de mere almindelige Naaletræer, navnlig Granen og Lærketræet, fra hvilket sidste de, naar de staae i tætte Grupper, ofte kun adskille sig ved Stammens Farve. Nogle Botanikere henregne derfor ligefrem Cederen til en Afart af Slægten Lærketræ, med hvilken ogsaa de enkelte Dele stemme overeens. Eiendommelig for Cederen er dens langsomme Væxt og den lange Tid, der hengaaer, inden den bærer Frø.

Udviklingens seige Langsomhed, de bevarende Egenskaber ved den Harpix, Ægypterne anvendte til at balsamere Ligene med, saavelsom ved den af Cedertræ vundne Olie, hvormed de Gamle bestrøg deres Bøger for at unddrage dem Fordærvelsen, i Forbindelse med Træets lange Levetid, der uden Tvivl kan anslaaes til over 1000 Aar, synes at gjøre det troligt hvad de Gamle berette om det vellugtende Cedertræes uforgjængelige Styrke og Varighed. Foruden Salomons Tempel skal ogsaa det berømte Dianatempel i Ephesus for største Delen være bygget af Cedertræ, og Plinius omtaler et Apollotempel i Utica, i hvis Muurværk man for nylig, efter omtrent 2000 Aars Forløb, i Virkeligheden har fundet det dertil anvendte Træ, der holdes for Cedertræ, fuldkommen vel bevaret. — Nyere Undersøgelser have imidlertid angrebet den Tro, hvortil Træets hele Natur synes at opfordre, og søgt at vække Tvivl om den gamle Antagelse, at hine Templer skulde være byggede af Cedertræ fra Libanon. Loudon beretter, at Cedertræets Ved er af rødlig hvid Farve, let og blødt, ingenlunde vanskeligt at arbeide i, men meget tilbøieligt til at trække sig sammen og kaste sig og slet ikke varigt. Et Tværsnit deraf viser efter Loiseleur Deslongchamps bestemt fremtrædende Aarsringe; hvert Aar afsættes tydelig to Ringe, en smal med tætte Trevler, haard og rødbruun, en løsere, mere svampagtig, der er 3—4 Gange større og af hvidagtig Farve. Paa de Træer, der ere voxede paa Bjergene, ere Ringene smallere og Trevlerne finere end paa dem, som groe paa Sletten. Et Stykke Cedertræ, som Dr. Pariset 1829 tog med fra Libanon og gav Form af en lille Plade, viste en fast, smukt aaret og farvet Overflade, der i det Hele kunde kaldes smuk. En Kubikfod Cedertræ veier i Gjennemsnit 43 Pund. Varennes de Fenille holder det for det letteste af de paa Harpix rige Træer, og da det just ikke indeholder megen Harpix og har grove Trevler, mener han, at det umulig kan være saa fast og varigt, som man i Almindelighed antager. Han betvivler derfor, at det har været anvendt til at bygge Templerne i Jerusalem og Ephesus. Denne Tvivl har ført til en anden, om overhovedet de Cedere, vi endnu forefinde paa Libanon, ere af samme Slags som Bibelens Cedere.

Denne Tvivl, som vilde berøve Cederen dens skjønneste Prydelse, kunne vi ikke tiltræde, og vi finde Udtrykkene baade hos Propheten og hos Psalmisten overensstemmende med den Anskuelse, vi endnu den Dag i Dag erholde af Cederen. Desuden kan Spørgsmaalet om Veddets Varighed endnu betragtes uafgjort, da det udtrykkelig angives, at der er Forskjel mellem Veddet af Slettens og Bjergenes Træer.

Vi tilføie endnu nogle faa Bemærkninger om Cederes Udbredelse. Foruden paa Libanon findes de ogsaa paa Syriens og Lilleasiens andre Bjerge, navnlig paa Taurus, ligeledes i Africa paa Atlaskjeden. Dette Træe blev tidlig indført i Europa paa Grund af Træets naturlige Majestæt og den Ærefrygt, de Christne altid havde viist det. De Cedere, der plantedes i den botaniske Have i Chelsea før 1683, gjælde for de ældste i England. Fra den Tid af udgjøre Cederne en herlig Prydelse for mange af Englands Parker, hvor de opnaae en Høide af 80 Fod og udvikle sig til deres fulde Brede. I Frankrig blev Cederen indført af Bernard de Jussieu, der 1734 bragte to smaa Planter med fra England. Efter en anden Bemærkning skal en Ceder allerede 1607 være bleven plantet i den botaniske Have i Montpellier, der blev anlagt 1598 under Henrik 4de. I Frankrig trives de ogsaa godt og blive ligesaa høie som i England. Tydsklands Clima synes at være mindre gunstigt for dem; idetmindste staaer den i Wörlitz plantede Ceder, skjøndt den i 16 Aar naaede

en Høide af 25 Fod, langt tilbage for de engelske og franske i ædelt og værdigt Udseende, og Cederne i Berlins botaniske Have kunne ikke give os noget rigtigt Begreb om dette Træes majestætiske Eiendommelighed.

---

24 Timer i Kjøbenhavn.

I Jylland, hvor jeg er født og opdragen, har jeg havt en Gaard i Forpagtning, og da Forpagtningstiden var udløben der, overtog jeg en paa Laaland, og den har jeg endnu.

Jeg har kun to Gange i mit Liv været i Kjøbenhavn — saadan har det nu føiet sig — men jeg ønsker saamænd ikke oftere at komme der med min gode Villie. — Den første Gang var en Sommer for nogle Aar siden; jeg troede, at jeg ret skulde faaet seet mig om; men da jeg havde spadseret lidt omkring i Gaderne, fik jeg en saa ulidelig Smerte i mine Fødder af at gaae paa de fordømte Brostene, at jeg maatte stige ind i en Drosche. Efter Kjøretouren vilde jeg give Kudsken 2 Mk. som jeg syntes kunne være nok for hans Uleilighed; Men saa blev han grov og forlangte 3 Rdlr. som jeg ogsaa maatte give ham for at blive ham qvit. Men saa svoer jeg en Ed, at jeg aldrig oftere skulde sætte mine Been i den By, og har holdt Ord til for kort siden, da jeg nødsagedes til at gjøre min anden Reise dertil for at hæve en Arv, der var tilfalden mig efter min afdøde Moster. Naar Folk fra min Hjemstavn komme til Staden, pleie de altid at tage ind i „Knapsteds Gaard" eller „Hvide Hane" for her er Alting mere jevnt og simpelt og Livet mere gemytligt, end paa disse saakaldte Hoteller, hvor en fiin Cavalleer med hvidt Halstørklæde agerer Opvarter og lader som han ikke rigtig kan forstaae, hvad der siges til ham paa bredt Dansk, og naar saadan en Fisk nu endelig har fattet, hvad der reqvireres, saa veed han ikke rigtig om han vil udføre Ordren eller ei, men betragter det som en Naadessag. Nei! i „Knapsteds Gaard" eller „Hvide Hane" der veed man hvad man har at gjøre naar Expeditionen ikke er efter Ønske; thi i saa Fald gaaer man selv ud i Kjøkkenet og holder et Fandens Spectakel med Peer og Paul, og kort sagt, lader ganske som man var hjemme; men paa Hotellerne kan man ikke engang finde, hvor Kjøkkenerne ere. — Jeg for min Deel skulde dog helst foretrække „Hvide Hane," for der er saadan en grumme dannet Mand Gjæstgiver; han skal nemlig i sin Tid have været Præst og kan føre saadan en pen Samtale baade med og uden Politik, alt som Gjæsten ønsker det, og det vil sige Noget i vore Tider.

I „3 Hjorter" har ogsaa Mange hjemmefra pleiet at tage ind tidligere; men siden Eieren for et Par Aar siden ombøbte Stedet til „Hotel 3 Hjorter," har han mistet megen Søgning fra den Kant.

Efter til Frokost at have faaet mig en Sopken Dansk og en bid Mad hos Gjæstgiveren i „Hvide Hane" gik jeg op til Raad- og Domhuset paa Gammeltorv for at finde Skifteretten, af hvilken Arven skulde udbetales mig og som man havde sagt mig holdtes i en af de inderste Kroge i Bygningen. Jeg slap dog temmelig nemt derind, thi udenfor Opgangen traf jeg en Mand, hos hvem jeg forespurgte mig, og han viste mig derop med stor Beredvillighed. Jeg takkede ham for hans Uleilighed og troede at Sagen dermed var endt, men han greb mig i min Kjoleflig og yttrede:

„Ja seer De! jeg hører til Skifteretten, „for jeg er Bud ved den og pleier at blive „erkjendt for min Uleilighed."

Hvormeget jeg saa vred mig, maatte jeg ud med 8 ß. for ham.

Jeg gik nu ind i en stor Sal, hvor der stod et stort Bord, om hvilket der deels sad, deels stod en Mængde Mennesker af forskjellige Nationer og Stænder og talte i Munden paa hverandre. Døden sanker her Mennesker sammen endogsaa i levende Live. Der var et Parti, som især var gyselig høirøstet, og kun med besvær blev holdt i Tømme af en Mand med lærd Udseende, som jeg hørte blev kaldt „Assessor." Ved at spørge mig for, hvorfor de Mennesker vare saa ivrige, fik jeg et rigtigt Begreb om „hvad Arvingernes formodede Kjærlighed til den Afdøde" vil sige. Det var nemlig en grumme rig Mand,

der var død, og uagtet hver af Arvingerne vilde erholde meget betydelige Summer efter ham, negtede de dog at udbetale hans Læge det ingenlunde ubillige Honorar som han nedlagde Paastand om. Det synes mig dog var en Skam, for vilde de ikke vise sig erkjendtlige imod ham, fordi han havde skaffet den Syge Lindring, burde de dog i alt Fald gjøre det af den Grund, at han havde gjort det af med ham, at de kunde komme til at arve.

Jeg sad en god Stund og ventede at man skulde expedere mig; men da Ingen saameget som saae til mig, gik jeg hen til en lang En, som sad ved Bordet og skrev i en Protocol, der, som jo var ret passende, var iført et hvidt Liigbind.

„Vær saa god at gjøre mig færdig, sagde „jeg, der er en lang Vei til Laaland."

Skriveren, som jeg nu saae havde store Huller paa Albuerne, afbrød mig, idet han arrigt tyggede paa en Skraa:

„Herre! jeg kan ikke; — har ikke lært „at skrive med mere end een Haand af Gan„gen" — og saa skrev han videre, som om jeg aldrig havde været til.

Jeg henvendte mig derfor til en Anden, som ogsaa sad og skrev i en Protocol, der paa Grund af det hvide Liigbind saae ud til at være i nær Familie med den første. — Jeg tiltalte ham paa samme Maade, som den første, men han afbrød mig ogsaa idet han saae over Brillerne og med Fanen af Pennen viste over paa en Mand, som sad ved den modsatte Side af Bordet og lod til at kjede sig ikke saa lidt, og sagde:

„Der sidder en af Assessorerne." Jeg seer over til Assessoren. Det var en meget pen Mand, som behandlede mig høfligt, Noget, som jeg just ikke kan rose de Andre for, og da jeg havde forklaret ham, hvad jeg ønskede, kaldte han paa Skriveren med Hullerne paa Albuerne og sagde til ham at han skulde tilføie Protocollen noget. Denne var nu lutter Høflighed og i en Fart blev noget indskrevet, som derpaa blev læst op for mig, men hvoraf jeg, paa Grund af at det oplæstes med Forbigaaelse af alle saadanne Smaating som Intrepunctionstegn og uden Ophold i en rædsom Bræqetone, ikke forstod et Ord. Imidlertid underskrev jeg det, da Vedkommende ønskede det og syntes at ansee det for en reen Biting, om jeg havde forstaaet Meningen eller ei. Assessoren udbetalte mig derefter Arven, som beløb sig til omtrent 2000 Rdlr. Skriveren skjævede imidlertid over til Pengene og da jeg havde puttet dem i Lommen og tog min Hat for at gaae, standsede han mig tilligemed en anden tilkommen og gjorde mig opmærksom paa, at det var dem, der havde haft med Boet at gjøre og at der ved Boets Slutning pleiede at blive hønset til dem. De troede nok nu at de skulde slaae mig plat; men „luur Jyden! han la'er sig ikke saadan tage ved Næsen." Efter nogen Søgen i min Buxelomme, fandt jeg to Tomarksstykker, hvoraf jeg bød dem hver eet. Den sidst Tilkomne saae paa det, sagde „Nei Tak" vendte mig Ryggen og gik, og glad blev jeg, for saa var de 2 Mark sparet, og hvad der er sparet er fortjent.

Den Anden derimod var ikke saa storagtig; han saae paa Mønten, vendte Skraaen og puttede den i Lommen — og væk var den. —

Da jeg saaledes maatte ansee mig for at være sluppen for ret godt Kjøb, gik jeg ud i Byen med den Beslutning at gjøre mig, saavidt muligt, en fornøielig Dag. Rigtignok kjendte jeg ikke et Menneske i hele Byen, men Skjæbnen vilde at jeg skulde træffe flere end nok.

Jeg kom ned af en Gade, som jeg læste paa Hjørnet hed Vimmelskaftet, og hvor der myldrede af Mennesker, som vistnok allesammen maatte have haft forskrækkeligt travlt, saadan rendte de. Men da jeg kom ned paa Østergade, blev Stimlen meget værre, og da jeg ikke kunde overbevise mig om, at Folk løb saaledes for deres Fornøielses Skyld (hjemme i Saxkjøbing, min nærmeste Kjøbstad, gaaer Folk anderledens astadigt) henvendte jeg mig til en Smaadreng paa Gaden med Spørgsmaal, om der nogetsteds var Ildebrand eller ellers noget paafærde, siden Folk foer saadan afsted. Men han gloede paa mig, stillede et Griin op, fløitede i Fingrene og kaldte paa en Kammerat, som stod noget nede i Gaden, med de Ord: „Chrissian! „kom skal Du see! her er en af de tossede „Rigsdagsmænd."

Jeg blev grumme indigneert herover; thi det skal Gud vide, at er der Noget, jeg

i hele mit Liv har skyet som andet Ondt, saa er det Politik. Jeg har altid passet mine Ting og været stræbsom i min Virken, saa at jeg Gudskeelov! er bleven en ret velhavende Mand, men det er ogsaa kommen deraf, at jeg altid har holdt mig fra det, jeg ikke har forstaaet og det har i Besynderlighed været Politiken. Jeg har altid sagt (og jeg troer det holder Stik) at man kan gjøre en Bonde til Rigsdagsmand, ja! man kan gjøre ham til Minister, hvis man vil, han er og bliver dog en Bonde alligevel. Vor Sognepræst derhjemme, som er en gammel forstandig Mand og en rigtig Tamp til at præke, siger ogsaa at det er syndigt, naar Folk, som ikke ere oplærte i Politiken, ville give sig af dermed, og deri maa jeg give ham ganske Ret, skjøndt rigtignok Nogle paastaaer, at han kun taler saa af egen Interesse, idet de ville have hørt ham raisonnere som saa: „Naar Landmanden giver sig af med Politik, passer han ikke sine Jorder; gjør han ikke det, høster han kun maadeligt; høster han kun maadeligt, offrer han ogsaa kun maadeligt, altsaa maa Landmanden ikke give sig af med Politik;" — men jeg synes dog at saadan Slutning ligger for langt borte.

Nogle mindre Befæstede ere nu vel i den senere Tid blevne rokkede i deres Tro paa Præstens Argumentation, siden vi ovre hos os have faaet en Biskop, som er af en mere krigerisk Tænkemaade, og slaaer nogle gevaltige Slag — forstaaer sig med Tungen — for Fædrelandet, være sig nu til dets Fordeel eller Skade; men vi mere Rettroende tænke da nok, at han ved passende Leilighed slaaer om.

Jeg havde saaledes al god Grund til at blive opbragt paa Drengen, da han kaldte mig Rigsdagsmand, og jeg vilde netop til at revse ham derfor, da han løb om af en anden Gade. Idet jeg stod og saae efter ham, kom en Sjouer ansættende i Luntetrav og da han syntes at jeg stod ham iveien, tog han mig om Livet og rendte videre, idet han flyttede mig et Skridt til Venstre. Allerbedst som jeg nu staaer og seer efter ham, kommer et ufortrødent Postbud og tramper mig paa min Ligtorn paa den høire Fod, hvorpaa han med et henkastende „Om Forladelse" traskede videre. Jeg kunde for Smerte i et Par Øieblikke ikke bevæge mig af Stedet, men da lød pludseligt et frygteligt Brøl ovenfra ned til mig: „Varsko'! Afveien!" Jeg saae om og blev et Hestehoved vaer næsten paa min Skulder; med et Spring var jeg inde paa Fortouget, hvor jeg opdagede, at Raabet var kommet fra en Kudsk ovenpaa en Diligence, hvor han sad og i al Magelighed saae ind til Folk af Vinduerne paa 1ste Sal og nedlynede fremdeles en forskrækkelig Mængde Skjældsord til mig „fordi jeg ikke selv kunde passe paa at rubbe afveien itide."

Dette var nu ogsaa Uret, for det var ikke mere end den Slyngels Pligt, at paasee, at han ikke kjørte Folk over og følgelig var det mig, der burde skjælde ham ud, fordi han ikke varsko'de mere betids. Jeg vilde netop gjøre ham dette begribeligt, da i det Samme en afskyelig Hund af Kjøterracen, som Kjøbenhavnerne i Særdeleshed ynde og Krigsministeren i Særdeleshed hader, kom løbende med en saadan Fart imellem Benene paa mig, at jeg satte mig plat ned paa de brede Stene. Jeg blev naturligviis ikke lidet opbragt, men til hvad Nytte? thi Hunden havde klogeligen smurt Haser. Tilmed maatte jeg døie den Ærgrelse, at høre adskillige Springfyre, der gik forbi, sige: „See til ham fra „Landet! See til ham fra Landet!" og saa sniste de og stødte til hverandre.

Yderlig ilde tilmode over saamange Uheld retirerede jeg op i en Boutik, deels for ikke at være mere end nødvendig paa Gaden, deels for at kjøbe et Tørklæde til min Kone. En Herre i sorte Klæder og med hvidt Halstørklæde af velærværdigt Udseende spurgte mig med en fornem Mine i en hvidskende Tone, hvad jeg ønskede, og da jeg sagde, at jeg vilde kjøbe et Tørklæde, saae jeg med Forbauselse Herren nok saa adrait krybe op ad en Stige og hente en stor Pakke ned oppe under Loftet. Jeg troede det var Herren selv, og mindst kunde jeg vente at han ikke var andet, end Alenrytter eller Bodkarl, som vi kalde dem hjemme hos os. Jeg saae paa flere Tørklæder og valgte et, som jeg betalte; idet jeg saae paa det under Sammenlægningen yttrede jeg: „Bare det nu er rigtigt godt? Rytteren satte sin Mund i Lave" til et medlidende Smiil og skjød, uden at yttre noget, da han rimeligviis var for fornem hertil,

Pengene hen til mig igjen og begyndte at pakke Tørklædet ned blandt de andre. Men jeg lod mig ikke saaledes affspise. Jeg snappede Tørklædet fra ham med de Ord:

„Nei! holdt det er Pinedød mit“ og gik afsted med mit Indkjøb. Jeg troer nok at Rytteren tabte baade Næse og Mund paa Disken.

Uden yderligere Uheld arriverede jeg ned paa Kongens Nytorv og da jeg over Indgangen til et stort Huus saae skrevet med store læselige Bogstaver „Caffehuus“ gik jeg derind og fik mig en meget god Kop Kaffe for 4 ß. Her fandt jeg det meget behageligt; der var noget vist „Hvide Haneagtigt“ som gjorde et velgjørende Indtryk paa mig. I god Ro og Mag nød jeg derfor Cafeen til en Cigar og fik derefter fat i en Avis; ved at kaste Øiet i den, saae jeg at der samme Aften skulde være Maskerade i Casino. En saadan havde jeg aldrig seet før, hvorfor jeg syntes at det kunde være ret morsomt at tage derud, i ethvert Fald vilde jeg da have noget at fortælle min Kone, naar jeg kom hjem. Jeg besluttede dog først at raadføre mig med Gjæstgiveren i „Hvide Hane“ derom og lod Opvarteren strax hente en Drosche, da jeg ikke ønskede oftere at udsætte mig for de Farer, som true en Mand fra Landet, naar han er tilfods paa Kjøbenhavns Gader.

Hjem kom jeg da til „Hvide Hane“ i god Behold og efter en nøie Raadslagning med Verten, blev det afgjort, at jeg skulde tage paa Maskeraden, mod at han besørgede saavel Billet som Dragt. Jeg gik derpaa til Sengs, for at nyde den Hvile forud, som jeg skulde undvære om Natten. Kl. 8 blev purret ud, hvorpaa jeg klædte mig paa og krøb i en Domino, som Værten havde anskaffet til mig. Jeg gav Værten mine Penge i Forvaring imidlertid, og beholdt kun 1 Rdlr. i Lommen, for ikke at komme, i Fristelse; derpaa rullede jeg med bankende Hjerte afsted til Casino.

Jeg kom op i den store Sal og da jeg begyndte at see mig lidt omkring, havde jeg nær blevet forskrækket for alle de mange forunderlige Masker; men meest forundret blev jeg dog, da En, efterat jeg havde gaaet lidt omkring, kom hen og tog min Haand og sagde:

„Godaften Forpagter Hjarup! hvad Fanden! er du ogsaa her?“ Jeg troede saamænd at ikke et Menneske i hele Kjøbenhavn kjendte mig, idetmindste var jeg mig bevidst Ingen at kjende, og derfor undrede jeg mig naturligviis saare meget og spurgte ham, hvem han var. Men han svarede blot: „Ja gjæt engang! og gjætte gjorde jeg paa alle mine Bekjendte i Jylland og Laaland, men det slog ikke til.

„Siden Du ikke kan gjætte, hvem jeg „er, Hjarup“ sagde nu Manden, „saa kan „Du ialtfald give et Glas Punsch.“

„Ja det kan jeg,“ svarede jeg, og afsted gik det hen til Conditoren ved Indgangen.

Men det var ligesom alle mine Bekjendte havde sat hverandre Stævne paa Maskeraden, thi paa Veien derhen kom ikke mindre end 2 Pigebørn og 1 Mandfolk og hilste paa mig og tiltalte mig ved Navn, uden at jeg kunde gjætte, hvem de vare.

„Kom med, kom med!“ sagde min første Bekjendt, „da Hjarup har tabt, giver han Punsch.“

5 Glas varm blev i Hast reqvireret og nydt; men jeg slap ikke hermed, thi hvergang jeg blot vendte mig om, voxede strax Bekjendte af mig frem ligesom Paddehatte, ja! en Dame var endogsaa saa inderlig glad ved at see mig, at hun bestemt havde kysset mig, hvis Handskerne ikke havde været iveien. At jeg ogsaa maatte byde disse mine nye Bekjendte Forfriskninger, fulgte af sig selv.

Pludselig huskede jeg paa, at jeg kun havde taget 1 Rdlr. med og at den rimeligviis langt fra vilde være tilstrækkelig til Betaling af, hvad der var nydt; urolig henvendte jeg mig derfor til Værten, med Spørgsmaal om Regningens Beløb; men han afbrød mig:

„Det skal De aldrig bryde dem om Hr. „Forpagter! jeg skal tage mig den Frihed at „sende Regningen hjem til Dem i „Hvide „Hane“ imorgen.“

Hvad! han ogsaa! det var s'gu ubegribeligt! Jeg hørte ellers ikke en Eneste blive nævnt ved Navn; men mit kjendte alle; det var ordentligt lidt uhyggeligt.

Da mine Bekjendtes Skare for et Dieblik ophørte at formere sig, begav jeg mig, rigtignok lidt ør i Hovedet af den nydte Punsch, igjen ind i Salen; men her var

det reent galt, thi for hvert Skridt, jeg gik, blev jeg tilt med „God Aften, Hjarup! hvordan har Du'et?" — Jeg var tilsidst nær bleven rent tosset i Hovedet! Imidlertid da alle lod til at være mine meget nøie Bekjendte, meente jeg, at det ikke var Umagen værd at genere sig, men det Bedste at lade som jeg var hjemme, og da jeg tilmed, som sagt, var bleven oprømt af Drikkevarerne, greb jeg den Dame, som før nær havde kysset mig, om Livet, da hun just kom forbi mig, og farer afsted med hende i en hvirvlende Polka. „Afveien!" hørte jeg man raabte, „afveien! Forpagteren vil dandse" — og dandse gjorde jeg. Hurra! afsted i Takten saavidt muligt efter en af Lumbyes egne. Musiken bruste, de Dandsende bruste mig forbi, Tilskuerne, syntes jeg bruste mig forbi, det bruste i mit Hoved, og jo mere jeg dandsede, desmere opløste Alt sig for mig i en almindelig uhyre Brusning, hvor jeg kun selv syntes at være et Moment. Tilfældig kastede jeg mit Blik paa Gasflammerne; det var ligesom de bestandig kom nærmere og nærmere og hvirvledes ind med i den almindelige Brusning. Pludselig blev alting mørkt for mit Øie med Undtagelse af en eneste Gasflamme, som jeg syntes var ligeved at brænde mig paa Næsen. Det var ikke til at udholde. Jeg gjorde endnu et Par fortvivlede Dreininger og klamrede mig til min Dame, idet jeg forsøgte at stoppe; men strax fik jeg et Stød i Ryggen og jeg hørte Noget falde til Gulvet med et „Bum" hvorved jeg havde en utydelig Fornemmelse som af at det var mig og min Dame, der faldt. Aldeles bedøvet laa jeg stille et Par Øieblikke, men blev snart vækket ved en ubehagelig Følelse som af at Nogen dandsede Polka paa min Mave. Havde dette ikke vækket mig, vilde ialtfald de Spark, som min Dame i sin Befippelse gav mig i Ansigtet, da hun reiste sig, have muntret mig. — Ved egne og Andres Bestræbelser blev jeg endelig bragt paa Fode igjen; men jeg havde nu kun eet Maal nemlig at finde, hvor Udgangen var. Saasnart jeg kunde besinde mig herpaa, raabte jeg: „Afveien! jeg vil ud!" hvorpaa jeg ilede gjennem Salen ned ad Trappen og kastede mig i den første den bedste Drosche og kjørte afsted hjem til Hvide Hane."

Ti Minuter efter Ankomsten hertil laa jeg i min Seng og faldt snart i en urolig Slummer og maatte døie den Pine nok engang i Drømme at opleve næsten alt, hvad der den Dag var hændet mig.

Det var høit op paa Dagen da jeg vaagnede, og jeg var meget tilbøielig til at antage det Hele for en fæl Drøm, da det i det Samme bankede paa Døren. Det var Conditorens Karl fra Casino med en Regning til mig paa 24 Rdlr. 5 Mk.; den var sgu' idetmindste virkelig. Der var intet Andet her, jeg maatte gjøre gode Miner til slet Spil, og betale den.

Jeg havde netop igjen lagt mig tilbage i Sengen, da det atter bankede, og ind kom en Kone, der forklarede at hun kom for at hente en Domino, som var leiet ud iaftes til Maskeraden i Casino. Jeg vendte Hovedet; der laa den fæle sorte Tingest paa en Stol. Konen tog den ifølge min Paaviisning og begyndte at lægge den sammen, men standsede pludselig og udbrød:

„Ih! Gud! Herren har nok ikke brugt den, kan jeg see, da Addressen sidder paa den endnu."

Jeg saae op; med Knappenaale var hæftet midt paa Ryggen af den en stor Seddel, paa hvilken med Bogstaver, saa store som Fractur, var skrevet:

„Forpagter Hjarup til Lindehøi; Hvide Hane."

Seddelen var undgaaet min Opmærksomhed, da jeg klædte mig paa; her var altsaa Grunden til mit udstrakte Bekjendtskab.

„Brugt den!" svarede jeg; „nei! jeg kom ikke til det;" — jeg maatte dog redde min Ære ved en lille Løgn.

Saasnart hun var borte, sprang jeg ud af Sengen, kastede Klæderne paa mig i en Fart, kaldte paa min Kudsk og befalede ham øieblikkelig at spænde for, da vi strax skulde afsted. Det var ligesom Jorden brændte under Fødderne paa mig. Da jeg havde klaret Værtens Regning og kort efter sad paa Vognen, sagde jeg til Niels, min Kudsk: „Naa! Gudskeelov! nu er det overstaaet; det var en forbandet Tour."

„Der synes jeg dog der var ret Plaseer," sagde han idet han smidskede op til Kokkepigen, som stod i Vinduet og tilkastede

ham et overordentlig venligt Afskedsnik. — Men vist er det, at jeg trak ikke mit Veir rigtig let, førend jeg var en stiv Miil borte fra Byen, og jeg haaber med Guds Hjælp at jeg aldrig skal have nødig at sætte mine Been mere i Danmarks Riges Hovedstad.

W.

Blandinger.

Sjelden Lykke. Engelske Aviser bringe næsten hver Uge lokkende Berretninger om Udvandrere, som ere blevne rige. Gid man stedse vilde betænke, at det altid kun er Enkelte, som begunstigede af Lykken fremfor mange Tusinde, vende tilbage til deres Hjem, belæssede med mange Skatte. I hvilken unævnelig Elendighed, i hvilken grændseløs Nød maa ikke Fleertallet af dem geraade, der seende Slotte af Guld for sig, paa Lykke og Fromme tiltræde en Vandring til Australiens Vildnisser. Kun fra de Enkelte, der ere blevne rige, indløbe udførlige Beretninger; om de Ulykkelige høres Intet. Ingen spørger efter dem, man kjender ikke deres Spor, og i kortest mulige Tid ere de tilintetgjorte. Til de lykkelige Udvandreres Tal hører en skotsk Smed, der levede i Edinburg i trængende Omstændigheder og var betynget med en stor Gjæld og en talrig Familie. For to Aar siden vidste han ved et hurtigt Salg af sine faa Eiendele at sammenbringe en ringe Sum, hvorved han blev istand til at bestride Reiseomkostningerne til Australien for sig, sin Kone og hele sin Børneflok. Ankommen der begav han sig til Minerne, Fortuna var ham gunstig i faa Maaneder var han velhavende, efter Forløbet af et Aar rig. For nogen Tid siden sendte den forhenværende Smed en anselig Sum Penge til en af sine Creditorer i Edinburg med Anmodning om at indbyde samtlige Creditorer til et Gjæstebud, og udbetale enhver af dem, hvad han var dem skyldig ved hans Afreise til Australien tilligemed Renter. Gjæstebudet for de forsamlede Creditorer hørte forresten til de ganske eiendommelige, da Folk af de meest forskjellige Stænder her traf sammen. Der var Præst, Advocater, Kjøbmænd, Lærer, Skrædder, Slagter, Bager, Sypiger etc. De fra Australien oversendte Penge strakte ikke alene til Betalingen af samtlige Creditorer og den prægtige Anretning, men ogsaa til de Fattige blev en ikke ubetydelig Sum tilovers.

Jordens Skikkelse. Mr. Elliot, en amerikansk Luftskipper, udtaler sig i et Brev, hvori han omtaler sin Luftfart i Baltimore, paa følgende Maade om Jordens Figur, som den viser sig fra Ballonen af. Jeg veed ikke, om jeg før bemærkede, hvor tvivlsom en Luftskipper kan blive med Hensyn til Jordens runde Figur, Philosophien paatvinger os Overbeviisningen derom, men et Blik paa Jorden oppe fra en Ballon viser den som et uhyre Jordbækken, hvis dybere Deel er lige under vore Fødder. Jo høiere vi stige op desto mere synes Jorden at vige tilbage — formelig at synke, medens Horizonten udvides stedse mere og herligere. Paa en klar Dag er det for Luftskipperen, som svævede han næsten i lige Afstand i det uhyre Rum, foroven den blaae concave Hvælving og forneden det paa samme Maade udstrakte Jordbækken.

Et Teppe af Elfenbeen. Blandt de Mærkværdigheder, man i det kommende Aar vil komme til at beundre paa Industrieudstillingen i Paris, vil være et Elfenbeensteppe fra Indien. Det er flettet af utallige fine og smalle Striber Elfenbeen paa samme Maade, som man fletter Teppe af Straa, og det har en Længde af 20 Fod, medens Breden er 6 Fod, Prisen paa dette i sit Slags eneste og kunstigste Teppe er — 300 £. Et saadant Stykke maa næsten være uforgjængeligt, men tillige have en meget ubehagelig Egenskab, en altfor stor Glathed.

Farlige Tyvefangere. I England har man gjort gjentagne Forsøg paa at fange Faare- og Hønsetyve etc. ved Hjælp af saakaldte Blodhunde. Man bringer først Hundene til det Sted, hvor det røvede Qvæg er dræbt; herfra skal Blodhunden, snusende rundt omkring Stedet, finde Tyvens Spor og nøie følge dette, indtil den naaer det Sted, hvor Rovet er skjult. Saaledes fortæller et engelsk Blad, at Politiet i den senere

Tid flere Gange har betjent sig af Blodhunde for at efterspore Faaretyve. Hundene have ofte i en Afstand af 3 Miil, efter at have gjennemstøvet flere Grevskaber, bragt det paagjeldende Bytte, der mange Gange var omhyggelig skjult, frem, og hvad mere var, de have ved deres Gjøen eller Anfald betegnet den af Huusbeboerne, der havde dræbt eller bortpractiseret Dyret.

Et Bal i Tiflis. I Fr. Bodenstebs fortreffelige Værk: „Tusind og Een Nat i Orienten" beskrives et saadant paa følgende Maade:

Salonlivet i Tiflis adskiller sig i intet Væsentligt fra det i de større Stæder i Europa. Kun ved høitidelige Leiligheder, paa Gratulationsdagene, paa Statholderens store Balparée, udfoldes en Pragt og Mangfoldighed i Klædning, saa at man selv i Paris og Constantinopel ikke seer noget Lignende. Til de store Baller i Sardarpalladset bliver sædvanligt et Tusind Par indbudte. De georgiske Damer vise sig da saa rigt smykkede, at de bogstavelig bære deres hele Formue i Perler, Ædelstene og kostbare Stoffer tilskue. Ja, jeg har kjendt Damer, som have laant Smykker fra deres hele Bekjendtskab, for ret at kunne tage sig godt ud paa disse Baller. Medens den dandsende Verden bevæger sig i Midten af den store Sal, sidde de stolte asiatiske Gjæster, som ikke dandse, langs med Væggen, med blinkende Dolke i sølvindvirkede Belter, som om det gik til Kamp. Her sidder ved Siden af den stolte Tscherkesser-Høvding, der en Tid lang har underkastet sig Russerne, for ved gunstig Leilighed atter at styrte løs paa sin Arvefjende, den persiske Muschlasid (Overpræst), bedækket med den sorte phrygiske Hue i en blaa Talar, med et saa alvorligt Ansigt, som om han vilde kalde de Troende til Bøn. Hiin kjæmpestore Mand, med de tynde, bruunlige Kinder og i det skarlagenrøde Gevandt, er Truchmenernes Fyrste, der ligeledes for kort Tid tilbage har underkastet sig den Moskovitiske Padischa tilligemed hele sin Stamme, og som nu, blendet af den ham omgivende Glands, ikke veed, hvorhen han skal vende sit undrende Blik, og i Midten de ætheriske, af Juveler og Guld glimrende Peris, der omslynge Mændene i Dandsen, som var det hele Huus deres Harem og enhver Gjæst deres Hjertenskjær. Den bredskuldrede Mand hist, med de store Øine, det rødlige Skjæg og den sølvbræmmede Vaabenkjole, er en Tartarchan fra Daghestan. Hans Haand, hvis Fingerspidser ere farvede blaae med Henna, hviler paa hans Kinshal (Dolk), idet han tænker, Allah er stor og hans Veie forunderlige, at han har ledet mine Skridt til Skjønhedens Gemakker, hvor Qvinderne i Kostbarhedens Pragt, paa Fødbernes Letsind springe om for fremmede Mænds Blik, uden Slør og uden Skam, som om de ikke brybe sig det Ringeste om deres egne Mænd.

Anecdoter.

Heldige Øieblikke. Forest iblandt Bordglæderne staae, hvad en sirlig Novelledigter har kaldet „hine lykkelige Stemninger, hvori vore animalske Aander søge og fremdrage ligesom til Overfladen vore intellectuelle Gaver og erhvervede Fuldkommenheder." Af saadanne Stemninger drog Maleren Thomas Lawrence særdeles Fordeel; for man har sagt, at han hyppig indbød dem, der skulde sidde for hans Portraiter, til at deltage i hans gjæstfrie Bord, og greb den gunstigste Leilighed til at „stjæle" under deres „heldige Øieblikke" Træk, som han lykkelig overførte paa Lærredet.

Skriv tydeligt. En Mand efterlod et Testament, hvori han bestemte, at al hans Eiendom skulde overgives til en Herr Londen eller en Herr Loudon som boede i samme By, men paa ingen Maade stode i fortrolig Forbindelse. Ved Retsdom blev Sagen afgjort til Forbeel for Herr London, og det alene, fordi Testator var engang seet at tale til ham, og intet saadant Sandsynlighedsbeviis kunde fremføres til Gunst for Herr Loudon. Denne Sag hidrørte fra Testators utydelige Haandskrift; hans n'er og u'er vare ganske eens. Man seer heraf Vigtigheden af at skrive tydeligt.

Forverdenens Archiv.

(Fortsat.)

Det høist skitzerede Billede, vi have for os om Jordoverfladens Dannelse, omfatter det uudmaalelige Tidsrum fra Jordens Tilbliven som selvstændigt Legeme (Dunstkugle) indtil den erholdt en fastere Skikkelse og Beboelighed. Hvad vi om dette Tidsrum sige, vide vi ikke; vi fremsætte det som Formodninger og snarere som Drømme. Det kan være gaaet saaledes til, thi saa var det i Overeensstemmelse med de fra Begyndelsen herskende Naturkræfter, men det kan ogsaa være gaaet til ikke ganske saaledes; thi sandsynligviis kjende vi endnu ikke alle Love; for Meget af hvad der foregaaer omkring os have vi ingen Sandser eller de ere, dersom vi ere i Besiddelse af dem, for grove til at omfatte hvad der foregaaer.

Et Exempel maa oplyse dette. Vi see en Hund en Hest at løbe, vi see endog Sneglen krybe, altsaa have vi i Øiet en Sands for Bevægelsens Maaling, det vil sige Hestens, Sneglens men ikke for Lynets, den er os for hurtig, og heller ikke for Plantens Vext, den er os for langsom. Et Græskar i god Jord, begunstiget af Sol og Regn, skyder i 3 Maaneder en Ranke af 10, ja nogle paa 50 Fods Længde, en saadan Ranke voxer altsaa daglig mindst sex Tommer, men vi see det ikke, vi bemærke kun, at det er skeet.

Ligesaalidet mærke vi Jordens Omdreien eller dens Fortløben paa sin Bane — begge Dele finde dog Sted, ja der gives Jordrystelser, Jorden vakler, som det ved Jagttagelser er blevet udfundet, i sit Løb; vi have vel en Følelse af Vognens Rysten, med hvilken vi kjøre een Miil i Timen, men for Zittringen af den store Kareth, paa hvis Imperiale vi sidde, for Jordens Zittren, som i en Time tilbagelægger 17000 Miil, have vi ingen Følelse. Dertil er den ikke hiin nok!

Vel er dette ufuldkomne Sandser, men der gives ogsaa Phænomener, for hvilke vore Sandser just ikke ere for grove, men for hvilke vi slet ingen Sands besidde. Hvad lærer os, om et Stykke Staal er en Magnet eller ikke? Vi kunne ikke see det, ikke høre, ikke smage, ikke lugte, ikke føle det; det magnetiserede Staal er ligesaa glat ligesaa ujevnt som det umagnetiserede, det er hverken længere eller kortere, det seer eens ud, det har ingen Lugt, ingen forandret Klang, for at vide, om Staalet er magnetisk, maa man gjøre Forsøg dermed, uden det vilde Mennesket, selv med de skarpeste Sandser, aldrig have opdaget Magnetismen i Staalet, ja, man har kjendt Magnetens Kraft, og dog har det været næsten 2000 Aar, inden man opdagede een af dens mange Egenskaber: dens Retning fra Syd mod Nord.

Endnu en anden Virksomhed i Naturen — som gaaer for sig overalt, og maaskee betinger de vigtigste Momenter af Jordens Udvikling — er netop, fordi vi ingen Sands have, som svarer dertil, forbleven skjult indtil de seneste Tider: nemlig den indre Sammenhæng mellem Varme, Electricitet og Magnetisme, ifølge hvilken een af disse Kræfter erstatter og fremavler den anden. Først i Aarene 1819 og 1820 opdagede tilfældigviis Ørsted Electromagnetismen og den ivrige Forsker, Seebeck Thermomagnetismen, og dog have begge Kræfter været virksomme uafbrudt og i de største Forhold, været virksomme ligefra den Tid, der først gaves forskjellige Temperaturer og forskjellige Substantser, der kom i Berørelse med hinanden; ja Kræfterne ere saa mægtige og omfattende at en Naturkyndig, Professor Pohl, endog troer fra dem at kunne aflede Jordens og Himmellegemernes Bevægelse.

Naar nu intet Menneske ved sine Sandser er istand til at adskille en Traad, gjennem hvilken den mægtige galvaniske Strøm fra et kraftigt Batteri bruser, fra en anden indifferent, naar Ingen uden ved et Experiment formaaer at opdage den magnetiske Virkning af et thermomagnetisk Apparat*), ja

*) Et Apparat, der er sammenloddet af flere Stykker uligeartede Metaller, sædvanlig Antimon og Wismuth, og fom er saa følsomt; at Tusindedelen af en Thermometergrad lader sig maale mellem dens Lodninger. Denne ubetydelige Forskjel gjør Apparatet magnetisk, og een med samme forbunden Magnetnaal angiver ved sin Afvigelse mod Øst eller Vest fra dens oprindelige Retning Varme eller Kulde, og det er sandsyn-

— afseet fra disse skjulte Kræfter — naar en saa stor, over hele Altet udbredt Kraft som Tyngden eller den almindelige Gravitation, hvis Love tilmed staae skrevne paa Himlen med lysende Træk, først blev opdaget af Gallilei og Newton og kun for et Par Aarhundreder tilbage, skjøndt dog hvert Menneske føler og seer dens Virkning, og de største Lærde i utænkelige Tider ved Mathematikens Hjælp have eftersøgt og forfulgt dens Spor paa Himlen, saa maae vi ikke undre os over at høre den Paastand fremsat, at vi sandsynligviis endnu ikke kjende alle Naturlove, at vi maaskee engang vilde opdage og finde nye, saa at den paa de hidtil kjendte Love støttede Anskuelse viser sig som urigtig.

Vi maae derfor undlade at give en Hypothese over Jorddannelsen i den Betydning, at det skulde være en fuldkommen naturtroe Fremstilling af det virkeligt Tilgangne, og nøies med hvad der foreligger os som Formodning eller Sandsynlighed.

Vi befinde os paa Mythens Gebeet, og skulde saavidt muligt sondre det Sande fra det Falske, men have tillige den ikke behagelige Opgave at skulle afklæde Fablerne deres skjønneste Smykke, Digtningen, og det bliver mangen en Gang vanskeligt nok. Som i Menneskehedens ældste Historie saaledes er ogsaa her Sandhed og Digt saaledes sammenslynget og indviklet, det Fortalte saa muligt, det Sande saa vanskeligt at skjælne fra det Tilsatte, at man maa opgive Forsøget.

I utallige Forsteninger af Skabninger — som kun tildeels ligne Nutidens, men fordetmeste ere dem meget ulige og kun fjernt beslægtede — see vi Aftryk, de tildeels fuldstændige og velvedligeholdte Billeder af en forgaaet Plante og Dyreverden.

Et vigtigt Spørgsmaal er: hvorfra kom disse Dyr, hvorledes fremstode de? Antagelsen, at Gud vilkaarligt har skabt dem, er ikke alene lidet tilfredsstillende, men tillige for uværdig. Den store Verdensaand, der skabte Solsystemerne og Mælkeveien, kan umuligt have givet sig af med Potteskaar — hvortil vi efter denne Anskuelse blive, kan heller ikke have gjort Prøver af Dyr og ladet dem løbe, og da han saae, at de ikke vare gode, gjort andre, som vare bedre.

Hele Udstrækningen af det, vi kun høist ufuldstændigt sammenfatte under Ordet Universet, idet vi ikke formaae at optage Uendeligheden af dette Begreb i os, bliver dannet, ordnet, regjeret efter evige, uforanderlige Love — hvorledes kunde da en Undtagelse være tænkelig? Men vi Mennersker have for Skik at holde det for umuligt, som vi ikke kunne begribe, fordi vi stedse gaae ud fra os selv, og gjøre os til Norm for Alt. Men dette er ligesaa taabeligt som urigtigt, selv om det bliver udtalt af store Lærde.

Forfatteren erindrer at have i et strengt videnskabeligt Værk fra 1854 fundet den Bemærkning, at Gud i Fortiden har ladet Plantedækket paa Jorden være saa yppigt, for deraf at danne Steen- og Brunkullene, fordi han i sin Viisdom havde forudseet at Menneskene vilde omgaaes slet med Skovene, og derfor komme til at lide Mangel paa Brænde. Denne, ifuldt Alvor fremsatte Lære er høist komisk; det Spørgsmaal paatrænger sig uvilkaarligt, hvorfor har Gud ikke hellere skabt Mennesket, hvis Daarskab han forudsaae, viist, end at han skulde lade Nioghalvfemsindstyvehundrededele af en yppig Vegetation forgaae, for at gjemme Eenhundrededeel til de taabelige Menneskers Ovne og Sæbefabrikker. Naar et Barn blev spurgt, hvortil har Gud ladet de mange Træer i Skoven voxe, og det dertil svarede, fordi vi Børn der kunde lege Skjul, eller for at vi kunne faae Juletræer, var dette Svar ikke det mindste taabeligere end den ovennævnte Antagelse.

Vi kjende ved hvad vi kalde Materie, Substants, visse Love, efter hvilke disse forholde sig, tiltrækkes og bevæges. Disse Love ere mekaniske, og de lade sig bringe under Udtryk, som Mathematiken lærer at forstaae.

Men Materien har endnu andre Egenskaber, som Mathematiken ingenlunde formaaer at bringe i Formler, skjøndt den nyere Chemie giver sig ud derfor. Disse Egenskaber er Forbindelsen af to simple Stoffer til et, fra de tvende forskjellige, tredie sammensat Stof, i hvilket Væsenet, Grundbestanddelen er forsvundet. Det luftformige Legeme Ilt og Metallet Calcium danne en Jordart, Kalkjord; Ilt og Jern danne Rust o. s. v.

---

ligt, at det er denne Virksomhed, som betinger hele Jordens Magnetisme.

Af 55 bekjendte enkelte Stoffer indgaae 4, nemlig Ilt, Brint, Kulstof og Qvælstof, indbyrdes besynderlige Forbindelser, som aldrig ere kantede, eller bestaae af lige Linier eller Flader, men som stedse danne rundt begrændsede Legemer.

For Øiet gives der altsaa et sikkert Kjendetegn, hvorpaa man kan adskille disse forskjellige Grupper fra hinanden; den ene Gruppe er stedse begrændset af Kanter, man kalder den uorganisk, den anden stedse rundt begrændset, man kalder den organisk. En Glasblære, en Agatkugle ere ogsaa rundt begrændsede, men de ere ikke Naturlegemer, men Kunstproducter, og kunne saaledes ikke regnes med til de organiske Legemer.

En meget betegnende Forskjel mellem organiske og uorganiske Legemer er de førstes Sammensætning af flydende og faste Substantser, og deraf følgende Bøielighed, for de uorganiske derimod enten kun det ene eller det andet og deraf følgende Haardhed eller det fuldkommen Modsatte: Opløselighed (Vand og Luft).

En tredie væsentlig Forskjel er den, at de uorganiske Legemer stedse udgjøre et Hele, medens de organiske stedse bestaae af Dele (deraf Navnet organisk ɔ: sammenledet). Naar man kløver en Krystal af rhomboidisk Kalkspath (ikke sønderknuser, men spalter), saa erholder man mange mindre Krystaller af samme Form; naar man fortsætter det saa længe som den menneskelige Duelighed og de menneskelige Redskaber formaae, saa erholder man stedse igjen den samme Form. Ikke saaledes med de organiske Legemer. Deler man et Græsstraa, et Dyr, saa erholder man lutter uligeartede Stykker: Blade, Stengel, Rod, Ax, i Axene Skal og Kjerne, deri igjen Meel, eller hos Dyrene Hoved, Fødder, Krop.

Organiske Legemer have Dele (Lemmer) af forskjellig Form, uorganiske lade sig dele med vedblivende samme Form; organiske Legemer kunne blive lemlæstede ved Deling, uorganiske forblive stedse et Hele.

Idet vi gaae videre paa de vundne Spor, finde vi ved Sønderlemmelsen af organiske Legemer en til de mindste Dele gaaende Forskjel i Sammensætningen. Alle organiske Legemer ere i deres meest enkelte Punkter af uligeartet Beskaffenhed, medens de uorganiske, lige til de største Masser, vi finde, ere af ligeartet Beskaffenhed. Delene af de sidste Slags ere homogene, ɔ: hvilket Stykke man end tager af et krystalliseret Legeme, det ligner dog i sin indre Beskaffenhed hvilketsomhelst andet Stykke, medens det organiske Legeme heelt igjennem er heterogent (uligeartet); ikke alene Dele i det Store: Bark, Marv, Blomster eller Knokler og Kjød lade sig paafaldende skjelne fra hinanden, men ogsaa de uendelig mindste Dele, af hvilke Alt sluttelig bestaaer, Cellerne have Vægge af ganske anden Substants end det, der indesluttes af dem.

En af de vigtigste Forskjelligheder imellem organiske og uorganiske Legemer er den, at de første voxe, de andre derimod ikke. Ingen har endnu seet en Krystal opstaae — selv ved Hjælp af et Solmikroskop bliver Krystallet ikke til, det er der — det voxer ikke, men den ene færdige Krystal slutter sig til den anden færdige. Ikke saaledes med de organiske Legemer, der er Intet fuldfærdigt, der bliver Alt dannet atomistisk. Det organiske Legeme (Planten, Dyret) optager Stoffer, som ere brugelige for det, og forvandler dem til saadanne Dele, hvoraf det selv bestaaer. I Gjødning og i Jord, som nære Hvedeax, er ingen Stivelse tilstede, men Straaet, Urinen, Leeret eller Jorden, hvorpaa Planten staaer, bliver forflygtiget, forvandlet til Kulstof, Qvælstof og Ilt + Brint, og af disse Stoffer, Alkali i Leeret og af Svovelkiset skaber først Plantespiren sin Næring, men den optager ikke Kulstoffet og Svovelkiset, som de forekomme, frie og enkelte, men forvandler dem til smaa Blærer, som vi kalde Celler, og disse Blærer sætter Spiren i Række indbyrdes, og danner saaledes lidt efter lidt stedse større Dele, som alle ere sammensatte enkeltviis af slige Celler; paa samme Maade gaaer det til med Dyrene.

I denne Fremgang er det organiske Legemes Existents betinget; hindrer man den, ophører det. Denne Fremgang kalder man „Væxt“ — Stene voxe ikke. Væxten hører altsaa til de vigtigste Kjendemærker paa Organismen. Alt Uorganisk er blivende, alt Organisk foranderligt. En Krystal forbliver stedse hvad den er og som den er, naar ikke ydre Indflydelser forstyrre den; et organisk

Legeme forbliver ikke en Time, ikke et Secund som det er; en uophørlig Vexlen af Stoffer finder Sted, een Deel af hvad der danner det forhaandenværende organiske Legeme gaaer uophørligt tabt for det, og stedse bliver noget Andet optaget istedetfor; med Ophøret af denne Vexlen af Stoffer er Ophøret af det organiske Legeme som saadant nødvendig forbundet; det bliver da uorganisk, vi sige, det døer. Denne Ophøren kaldes Døden. Men da intet af Materien i Verdensrummet gaaer tabt, saa ophører Materien af det organiske Legeme saa lidet med Døden, som det uorganisk Legemes Materie gjør det, hvilket aldrig døer; det forandres kun i en tilbagegaaende Retning. Først bleve Urstofferne, Kulstof, Brint Ilt og Qvælstof — hos Dyrene tillige Kalk og hos Planterne Kiis til Dannelsen af de fastere Dele, (Knokle, Bark) forvandlede til Celler, for at ernære Legemerne, lade dem voxe — man kalder dette Liv; nu gaaer Cellerne alle over til Qvælstof, Kulstof, o. s. v., Sammenhængen ophører Legemet hensmuldrer, raadner, og vi finde i Levningerne meget let Urstofferne; mange af dem fordunste ved denne Opløsning og forraade kun deres enkeltvise Optræden ved Lugten som f. Ex. Brint. Denne Tilintetgjørelse af Existentsen ved ydre Indflydelser eller ved indre Anordninger — Døden — er en ligesaa nødvendig Betingelse for det Organiske som Livet. Tilblivelse, Tilværen, Tilintetgjørelse hører med til det Organiske, Tilværelse og Vedblivelse til det Uorganiske.

(Fortsættes.)

Aragos Ungdomshistorie.

Født i Departementet Pyrenæerne i Aaret 1786, besøgte Frantz Arago Almueskolen, i sin Landsby, Estagel. Gjennemmarschen af en Troppeafdeling, der hørte til den pyrenæeske Armee, den Ophidselse, som den spanske Invasion havde sat Drengen i, indgjød ham Forkjærlighed for Soldaterstanden, og hans Forældre vare nødte til at holde Vagt over ham, ja den 7aarige Dreng blev ofte indhentet en Miil borte fra sit Hjem, som han havde tilbagelagt i Forening med de forbimarscherende Tropper. Natten efter Slaget ved Peires-Torles forvildede sig nogle spanske Soldater, og 5 af dem tilligemed en Brigadeer ankom før Daggry til Pladsen foran Landsbyen Estagel, hvor den lille Arago ligeledes befandt sig. Saasnart Spanierne fik Øie paa Frihedstræet, raabte de, somos perdidos! den 7aarige Arago løber ind i sin Faders Huus, tager en Landse, som en Soldat har forglemt, stiller sig ved et Gadehjørne og angriber den forbidragende Brigadeer i Spidsen for hans 5 Mand og saarer ham. Et Sabelhug skulde netop straffe den kjække Dreng, de bevæbnede Bønder ilede til og gjorde Spanierne til Fanger.

Kort Tid efter flyttede Familien Arago til Perpignan, hvor den unge Frantz besøgte Communalcollegiet. Litteraire Studier vare nu hans Yndlingsbeskjæftigelse indtil følgende Omstændighed gav hans Tanker en anden Retning. Paa en Spadseretour paa Volden seer Arago en meget ung Ingenieur-Officeer, der er beskjæftiget med Ledningen af forskjellige Bygningsreparationer. Drengen har Mod til at spørge Officieren, hvorledes han i saa ung en Alder allerede er kommen til at bære Epauletterne. „Jeg kommer fra den polytechniske Skole," svarede Officieren. „Hvad er det for en Skole?" — „Det er en, hvori man bliver optaget efter at have underkastet sig en Examen." „Forlanger man Meget af Candidaterne?" „Det vil De kunne see i det Program, som Regjeringen hvert Aar lader tilstille ethvert Departement. De finder det forøvrigt i Bibliotheket i den polytechniske Skoles Journal."

Den videbegjærlige Frantz iler strax til Bibliotheket, og fra det Øieblik forlader han Corneille, Racine og Mollière, for udelukkende at beskjæftige sig med Mathematik. Den mathematiske Professor ved Collegiet i Perpignan var en meget brav Geistlig, men en daarlig Mathematiker. Arago maa da lade Legendre's, Lacroix's og Garniers Værker komme fra Paris, og studerer nu, kun understøttet ved en Privatmands Raad, som tilfældigviis havde gjort mathematiske Studier til sin Yndlingsbeskjæftigelse. I et halvt Aar

havde Arago gjort sig færdig til at underkaste sig Adgangsexamenen til den polytechniske Skole, men ved Examinatorens Sygdom blev denne udsat et Aar.

At blive Officier i Artilleriet, det var hans inderligste Ønske, og da han har hørt, at en Officier maa forstaae at dandse, fegte og musicere, benytter han Morgentimerne til ogsaa at lære disse Kunster.

Det ønskede Øieblik til Examen kom endelig, og Arago begav sig med en af sine Colleger fra Skolen i Perpignan til Toulouse, hvor Candidaterne skulde prøves. Hans Kammerad, der først blev examineret, faldt aldeles igjennem. Da Arago træder hen til Bordet, tiltaler Examinatoren Monge ham paa følgende Maade:

„Naar De ikke kan svare bedre end Deres Kammerad, er det til ingen Nytte, at jeg prøver Dem."

„Min Kammerad," svared den 17aarige Arago, „kan sine Pensa langt bedre, end han har viist; jeg haaber at være lykkeligere end han; men hvad De nyligt yttrede, kunde forknytte mig og berøve mig hele mit aandelige Mod."

„Forknythed er altid Ignoranternes Skjul. Jeg har gjort Dem det Forslag ikke at examinere Dem for at spare Dem for Skammen af et Nederlag."

„Jeg kjender ingen større Skam end den, hvormed De i dette Øieblik overvælder mig. Examineer mig; det er Deres Pligt."

„De taler i en høi Tone; vi ville snart see, om Deres Stolthed er berettiget."

„Jeg er beredt," svarer det unge Bruushoved.

Monge gav derpaa Candidaten et Spørgsmaal af Geometrien, som Arago besvarede meget godt.

„Jeg kunde hermed ansee Prøven for endt," begynder Monge paany; „men for min egen Fornøielses Skyld vil jeg endnu give Dem tvende Opgaver at løse." Da ogsaa disse bleve besvarede paa en glimrende Maade, springer Monge op af Stolen, omarmer Arago, og erklærer høitideligt, at denne skal indtage den første Plads paa hans Examensliste.

Under sin Kammerads Examination havde Arago maattet høre mange drøie Sarkasmer af Candidaterne fra Toulouse over dem fra Perpignan (det var første Gang, at der havde fremstillet sig Candidater fra Perpignan). Som en Satisfaction, der var ydet hans Fædrenestad, henrykte derfor Monges Omarmelse og Erklæring vor Helt, som han beskedent nok selv yttrer i sin „Histoire."

I den polytechniske Skole havde Arago ved Prøven ved Overgangen til den anden Classe en lignende Scene. Examinatoren var dennegang den berømte Geometriker Legendre, faa Aar senere Aragos Ven og Collega. Da denne traadte ind i Professorens Cabinet, bar man just en Elev afmægtig bort. „Jeg troede," siger Arago, „at denne Omstændighed maatte have stemt Hr. Legendre noget mildere, men det var ikke Tilfældet." „Hvorledes hedder De?" spurgte han mig barsk.

„Arago!" svarede jeg.

„De er altsaa ingen Franskmand."

„Var jeg ikke det, stod jeg ikke her for Dem. Jeg har aldrig hørt, at man blev optagen i denne Skole uden at have beviist, at man var det."

„Jeg bliver ved min Mening, at man ikke er nogen Franskmand, naar man hedder Arago."

„Og jeg paastaaer, at jeg er en Franskmand og det en meget god Franskmand, mit Navn maa være Dem saa ubekjendt det være kan."

„Lad os ikke stride længere derom," sagde Legendre; „gaae De hen til Bordet."

Men neppe har Arago Kridtet i Haanden førend Legendre atter kommer tilbage til sin tidligere Anstødssteen og vedbliver:

„De maa være fra et Departement, som først for nylig er kommen til at høre til Frankrig."

„Nei, min Herre," svarer Arago, „jeg er fra Departementet Øst-Pyrenæerne."

„Hvorfor sagde De ikke det strax; Alt bliver nu klart; De er af spansk Herkomst, ikke sandt?"

„Det er muligt, men i min beskedne Familie have vi ingen Stamtavle; enhver er en Søn af sin Gjerning. Jeg erklærer Dem endnu engang, at jeg er en Franskmand, og det maa være Dem nok."

„Livligheden i dette sidste Svar," for-

tæller Arago, „havde ikke stemt Hr. Legendre til min Gunst, og jeg fik det strax at mærke. Thi medens jeg besvarede ham et Spørgsmaal, der fordrede Anvendelsen af de dobbelte Integraler," afbrød han mig med de Ord: „Methoden, De anvender der, har De ikke fra Deres Lærer; hvorfra har De taget den?" „I et af Deres Skrifter," svarede jeg. „Hvorfor har De valgt netop denne? Maaskee for at smigre mig?" „Intet mindre end det. Jeg har valgt den, fordi den syntes mig den bedste." „Naar De ikke kan bevise mig det, erklærer jeg Dem, at De vil faae en slet Anmærkning, idetmindste hvad Charakteren angaaer."

Beviset faldt ganske ud til Examinatorens Tilfredshed; en anden svær Opgave, som paa glimrende Maade blev løst af Candidaten, skaffer ham Lærerens Velvillie, der afskediger ham med følgende Ord: „Jeg seer, at De har anvendt Deres Tid godt, vedbliv dermed i det næste Aar, og vi ville skilles som gode Venner."

Ved Consulatets Omdannelse til Keiserdømme havde flere Elever vægret sig ved at tage Deel i Hyldingen af det constituerede Overhoved, Skolens Commandant, General Lacuée, berettede denne Vægring for Keiseren. Hr. Lacuée, raabte Napoleon, De kan ikke i Skolen beholde Elever, der have viist sig som ivrige Republikanere. Send Dem væk. Nogle Øieblikke efter vedblev Keiseren: Jeg vil først kjende deres Navne og Rang efter deres Promotion. Da han den næste Dag saae Listen, gik han ikke videre end til det første Navn, og som var det første af Artilleriet. „Jeg jager ikke de Første bort," sagde han; „havde det endda været de daarligste! Hr. Lacuée, lad De denne Sag fare."

„Intet var mærkværdigere," fortæller Arago, „end Mødet, hvori General Lacuée skulde tage Eleverne i Eed. Man bemærkede i det store Amphitheater, som indesluttede alle Eleverne, intet Spor af den alvorlige Stemning, som et saadant Øieblik krævede. De Fleste svarede ved Deres Navns Opraaben: „her" istedetfor: „jeg sværger." Denne Scenes Eensformighed blev pludselig afbrudt derved, at en Elev, Søn af Conventsmedlemmet Brissot, med Stentorstemme raabte: „Nei, jeg sværger ikke Keiseren Lydighed!" Lacuée, bleg og opbragt, befalede en Afdeling af Elever, som stode bevæbnede bag ham, at gribe den Skyldige. Detachementet, i Spidsen for hvilket jeg stod, vægrede sig ved at adlyde, da Brissot med største Rolighed sagde til Commandanten: „Siig mig, hvorhen jeg skal begive mig, og tving ikke Eleverne til at vanære sig selv ved at lægge Haand paa en Kammerad, der ikke sætter sig til Modværge." Den derpaa følgende Dag blev Brissot udstødt af Skolen."

Ved denne Tid blev Secretairpladsen ved Observatoriet i Poisson anbetroet Arago; efter nogen Tøven, som skrev sig fra hans Forkjærlighed for Artilleriet, modtog han Pladsen under den Betingelse, at han kunde træde ind i Artilleriet, naar han vilde. Hans Navn blev altsaa staaende paa Listen over den polytechniske Skoles Elever. Nogle Maaneder efter kom den ovenomtalte Brissot til Arago i Observatoriet, og satte ham i en ikke ringe Forlegenhed ved følgende Tiltale: „Jeg har ikke seet Dem længe, fordi jeg, siden jeg forlod Skolen, har øvet mig i at skyde med Pistoler. Jeg har nu deri erhvervet mig en sjelden Duelighed, som jeg vil benytte til at befrie Frankrig fra Tyrannen, der har berøvet det alle sine Friheder. Mine Forholdsregler ere tagne; jeg har leiet et Kammer paa Carousselpladsen ganske nærved det Sted, hvor Tropperne skulle passere forbi ham, og fra Vinduet i mit beskedne Kammer skal Kuglen gaae igjennem hans Hoved."

Man kan tænke sig, i hvilken Stilling denne fortrolige Meddelelse satte Arago. Denne gjorde sig al Umage for at bringe Brissot fra hans Forehavende; med stor Møie lykkedes det ham at aftvinge Brissot Løfte om at ville opsætte sit Forehavende nogen Tid. Han iler til Brissots Moder, der allerede har lidt saa Meget ved Revolutionen, og beder hende at forene sine Bestræbelser med hans, for at forhindre Sønnen i at udføre sit blodige Forsæt. Moderen, der ellers var en brav og herlig Kone, svarer: „Naar Sylvain — det var Sønnens Fornavn — troer at opfylde en Pligt mod sit Fødeland, er det hverken min Hensigt eller mit Ønske at afvende ham fra sin Plan." Arago var altsaa henviist til sig selv, naar han

vilde bringe Brissot paa andre Tanker. Han havde hos ham bemærket en Forkjærlighed for Romanforfatterskab, og benyttede denne Omstændighed til hver Søndag, især naar der skulde afholdes en Revüe, at føre sin Ven ud paa Landet og taalmodig høre paa Dagens poetiske Frembringelser. Paa de første Udflugter viste Brissot sin Ven sin Duelighed i Pistolskydning, hvilket ikke var Arago meget behagelig, da denne Omstændighed vilde have compromitteret ham, naar Brissot var kommen til Udførelsen af sit Forehavende. Endelig lykkedes det dog den Veltalenhed, hvormed Arago stillede ham literair Berømmelse i Udsigt, og Haab om Held med et Elskovseventyr, Brissot havde betroet ham, at bestemme ham til at gjøre en Reise over Havet, og saaledes blev Arago befriet fra den største Forlegenhed, han nogensinde har været i. „Brissot døde, efter at han havde bedækket Murene i Paris med Placater til Gunst for Restaurationen", føier Arago til.

I Aaret 1806 sendes Arago tilligemed Biot til Spanien, for at fortsætte det ved Mechains Død afbrudte Arbeide med Meridianens Opmaaling. Her begynder for Arago et Liv fuldt af Farer og Eventyr. „Blot een Anecdote af Tusind", skriver Arago, og man vil see, hvilket sælsomt Liv Afsendingerne fra Bureau des longuitudes førte". Arago vilde indrette en Station for sine Udmaalinger i Nærheden af Cullera paa Toppen af de Høider, som begrændse Floden Nucars Dalseng, da Alcaden i en af de nærliggende Landsbyer gjorde ham opmærksom paa, at disse Bjerge tjente Røvere paa Landeveien til Ophold. Arago reqvirerede Nationalgarde, hvortil han havde Ret. Men hans Eskorte blev af Røverne anseet for en mod den rettet Expedition, og en Kamp udspandt sig imellem dem og Øvrighederne i Cullera, i hvilken der paa begge Sider gaves Saarede, ja en Alguasil blev paa Pladsen; den næste Dag naaer Arago til sin Station. Den paafølgende Nat bankes der, under et heftigt Storm- og Regnveir, ved Midnatstid paa Hyttens Dør. Paa Spørgsmaal om, hvem det var, svarede en kraftig Røst: en Toldbetjent, der bad om Ly for nogle Timer. Tjeneren lukker op, og en stor og stærk Mand bevæbnet indtil Tænderne, kommer tilsyne, lægger sig ned paa Jorden og falder isøvn. Den næste Morgen, da Arago taler med sin Gjæst udenfor Hyttens Dør, bliver denne pludselig urolig, hans Blik bliver flammende, og da jeg saae ud i samme Retning, bliver jeg Alcaden i Cullera vaer, der nærmede sig os tilligemed sin Alguazil. „Kun den Erkjendtlighed, jeg er dem skyldig for den mod mig sidste Nat udviste Tjeneste," siger Toldbetjenten til Arago, „afholder mig fra at benytte Leiligheden til med et Carabinskud at befrie mig fra min største Fjende. Lev vel, min Herre". Og borte var han, idet han som en Gazelle sprang fra Klippe til Klippe. Da Alcaden naaer Hytten, kjender han i den Flygtende Anføreren for alle Røverne i denne Egn. Nogle Dage senere kom under et lignende Uveir den foregivne Toldbetjent igjen til Hytten, og falder atter fast isøvn. Aragos Tjener, en gammel Soldat, vilde nu dræbe Røveren, hvori Arago dog forhindrer ham. Den næste Morgen fandt følgende Dialog Sted mellem Røveren og hans Vært: „Deres Stilling er mig fuldkommen bekjendt", siger denne; jeg veed, at De ikke er nogen Toldbetjent; fra en god Kilde har jeg erfaret, at de staaer i Spidsen for Røverne i Omegnen. Siig mig, om jeg har Noget at befrygte af deres Folk"? Tanken om at bestjæle Dem, er for længe siden falden os ind, men vi have tænkt, at De ikke har taget Deres Penge med Dem herhid, hvor De ikke behøve dem, følgelig vilde vort Forsøg have forfeilet Maalet. Vi antage forøvrigt ikke at være lige saa stærke som Kongen af Spaniens Tropper. Disse lade os drive vor Haandtering temmelig uforstyrret, men naar vi vilde forgribe os paa Keiseren af Frankrigs Afsendte, vilde man sende hele Regimenter imod os, og vi maatte da snart bukke under. Tillad mig at tilføie, at min Erkjendtlighed er det sikkreste Værn." „Jeg vil troe paa Deres Forsikkring og rette mig derefter. Siig mig, om jeg kan reise sikkert om Natten, da det bliver mig besværligt at begive mig fra den ene Station til den anden i Solheden om Dagen?" „Ja, det kan De; jeg har allerede givet de nødvendige Befalinger." Nogle Dage efter reiste Arago om Natten i en Bjergegn, da han ved Midnat bliver anholdt af flere Ryttere og tiltalt

paa følgende Maade: **Halla lá Sennor!** Tiderne ere slette, De, der have Noget, maae hjelpe Dem, der Intet have. Giv os Nøglen til Deres Kufferter, vi ville blot skille Eder af med det Overflødige." Arago havde allerede givet Nøglen fra sig, da det pludselig faldt ham ind at sige: „Man har dog forsikkret mig, at jeg kunde reise uden Fare" „Hvad hedder De, min Herre? „Don Francisco Arago." **Hombre vaya usted con Dios!"** (Reis Du i Guds Navn!) og Rytterne vare forsvundne.

Endnu andre meget interessante Scener fra Spanien fortæller Arago, som vise, hvor langt tilbage dette Land stod endnu i Begyndelsen af dette Aarhundrede, men skulle vi fortælle alt det Interessante, som findes i denne Bog, maatte vi heelt afskrive den.

Arago befandt sig paa Øen Majorca, da den politiske Gjæring i Spanien, som havde sin Aarsag i de Franskes Indmarsch, naaede sin Spidse. Det Rygte havde udbredt sig, at Arago havde taget sit Ophold paa Høiderne, for at lette de franske Troppers Ankomst, hvilke han hver Aften gav Tegn. Dette Rygte blev dog først farligt for Arago, da en af Napoleons Ordonantsofficierer, Berthemie, kom til Palma, og som bragte den spanske Eskadre i Mahon Befaling til strax at begive sig til Toulon. Hele Staden var i Oprør, og Generalcapitainen Kives kunde blot derved redde Officierens Liv, at han lod ham indespærre i det befæstede Slot Belver. Pøbelhobe droge nu til Bjergene for at hente „Franskmanden" (Arago), som forklædt og med Nød og neppe reddede sig til Palma, hvor han ligeledes lod sig indespærre i Slottet Belver, for at blive beskyttet mod den rasende Pøbelsværm. Under hans Fangenskab sendte den eneste ham troblevne Ven, hans Medarbeider Rodriguez, der var spansk Commissair, ham Aviser, ofte uden selv iforveien at have gjennemlæst dem; thi en Morgen fandt Arago i et saadant Blad en Artikel med følgende Overskrift: **Relacion de la ahorcadura del senor Arago et del senor Berthemie** (Beskrivelse over DHrr. Aragos og Berthemies Henrettelse). Efter denne Beskrivelse havde Berthemie viist sig meget gjenstridig, spyttede den Geistlige i Ansigtet, ja selv Crusifixet; Arago havde derimod været ganske resigneert, og havde roligt ladet sig hænge. Tillige beklagede denne Artikel, at en ung Astronom havde ladet sig bruge til under Videnskabens Maske at begunstige de Franskes Indmarsch i et venskabeligtsindet Land. Arago frygtede for, at denne Fabel kunde blive til Virkelighed, og aftalte derfor med Rodriguez en Plan til Flugt, som han med Berthemie bragte til Udførelse den 28de Juli 1808. Efter mangehaande Farer landede Flygtningene den 3die August i Algier. Den franske Consul modtog dem godt, og expederede dem videre med falske Passe. De tvende Lidelseskammerater indskibede sig nu som omflakkende Kjøbmænd, den ene fra Schwekat i Ungern (?), den anden fra Leoben, paa et af Deiens Skibe, som afgik til Marseille. Allerede vare de komne til Lionerbugten og nærved Marseille, da de mødte et spansk Sørøverskib, som bemægtigede sig Deiens Skib og dets Indhold, skjøndt Spanierne levede i Fred med Maurerne, men under det Paaskud, at de havde brudt den Blocade, hvori Frankrigs Kyster vare blevne satte; de bleve førte til Rosas, hvor Arago og hans Kammerad bleve puttede i en gammel Veirmølle for at holde Qvarantaine.

Deiens Skib havde en rig Ladning inde, hvilket gav Autoriteterne i Rosas Lyst til at ansee det som god Prise. De paastode derfor, at Arago var Eier af Skibet, og toge ham i Forhør, endnu førend Quarrantainen var tilende. Man trak derfor tvende Streger mellem Veirmøllen og Stranden, og en Dommer stillede sig ligeoverfor Arago i en temmelig stor Afstand, hvilket gav det talrigt forsamlede Publikum Leilighed til at tage Deel i det lydelige Forhør, som Arago gjengiver paa følgende Maade.

„Hvem er De?"

„En fattig omvankende Kjøbmand."

„Hvorfra er De?"

„Fra et Land, hvor De vist aldrig har været!"

„Hvad er det for et Land?"

Jeg vovede ikke at svare, da Passene befandt sig i Dommerens Hænder, og jeg ikke vidste, om jeg var fra Schwekat eller Leoben, Jeg svarede imidlertid paa Lykke og Fromme, at jeg var fra Schwekat, og lykkeligviis var dette det rigtige Svar.

„De er ligesaa lidt fra Schwekat som jeg er derfra," svarede Dommeren mig. „De er en Spanier og tilmed fra Valenzia, som jeg kan høre paa Deres Dialect."

„De vil dog ikke straffe mig, fordi Naturen har givet mig Talent for Sprog. Jeg lærer meget let Dialecter fra de Egne, hvor jeg driver Handel; jeg kan f. Ex. Dialecten fra Iviza".

„Jeg tager Dem paa Ordet; her er en Soldat fra Iviza, med hvem De kan tale".

„Med Fornøielse; jeg vil endog synge en Hyrdesang for ham".

Hvertandet Vers af denne Sang er adskilt ved en Efterligning af Gedernes Bræggen. Med en Dristighed, hvorover jeg endnu den Dag i Dag forundrer mig, stillede jeg mig hen og sang den Melodie, som alle Hyrder fra denne Øe kjende. Min Ivizanero erklærede strax med Taarer i Øinene, at jeg var fra Iviza. Jeg sagde derpaa til Dommeren, at naar han vilde sætte mig i Forbindelse med En, der talte fransk, ville Resultatet blive det samme. En emigreret fransk Officier tilbyder sin Tjeneste til dette Experiment, og efter en kort Underholdning erklærer han mig for at være en Franskmand. Dommeren, der var bleven utaalmodig, raabte:

„Lader os standse med disse Prøver, der føre til Intet. Jeg opfordrer Dem, min Herre, til at sige mig, hvo De er. Jeg indestaaer Dem for Deres Liv, naar De vil svare mig oprigtigt."

„Det skulde være min største Fornøielse at kunne give Dem et Svar, der fandt Deres Bifald. Jeg vil forsøge derpaa, men jeg siger Dem forud, at jeg ikke vil sige Sandheden. Jeg er en Søn af Værten i Mataro."

„Jeg kjender Manden; De er ikke hans Søn."

„De har Ret. Jeg har iforveien underrettet Dem om, at jeg vil forandre mit Svar, indtil jeg finder, at det behager Dem; jeg vedbliver derfor, jeg er en Titiritero (Marionetspiller) og har spilt i Lerida."

Publikum modtog dette Svar med almindelig Latter, og dette gjorde Ende paa Forhøret. Efter at have yttret, at han seent eller tidligt nok skulde udfinde, hvem jeg var, trak Dommeren sig tilbage.

Efter flere mislykkede Forsøg paa at flygte bleve Fangerne efter afholdt Quarantaine førte til Casematterne i Fæstningen Rosas, og da disse bleve nødvendige ved Forsvaret mod de Franske, til en Kirke, derpaa til et Taarn, og endelig bragtes de til Havnen Palano, hvor Arago gjorde Bekjendtskab med Ludvig Philips Moder. Her begyndte Forhørene paany indtil deres Friheds pludselig forkyndtes dem. Arago havde nemlig, medens han maatte holde Quarantaine, tilskrevet Deien i Algier, at hans Skib mod al Folkeret blev holdt tilbage, og at den ene af de to Løver, der befandt sig paa Skibet og som vare bestemte for Napoleon, var død. Den sidste Omstændighed oprørte især desheд Deien, som ved sine Trudsler bevirkede Frihed for Skibet og Fangerne.

Den 28de November seilede Arago altsaa paany til Marseille og kom den paa faae Søemile nær, ja han saae allerede de hvide Bygninger, der smykke Høiene omkring Byen; men der reiste sig en pludselig Stormvind, som drev Skibet mod Syd, indtil det atter den 5te December landede ved Afrika (Budschin). Der paastaaer man, at man i Vintermaaneder ikke kan naae Algier tilsøes. De beslutte sig derfor til at foretage den farlige Reise tillands, og efter store Farer, og efterat deres Liv flere Gange har været truet — engang bleve de kun reddede derved; at en Matros, som befandt sig i deres Følge, foregav, at de vare Christne men reiste til Algier for at blive Musselmænd — kom de endelig dertil den 25de December. Efter et Ophold af sex Maaneder i Algier, ved hvilken Leilighed Arago giver interessante Oplysninger over Sæderne i Afrika, indskibede han sig atter den 21de Juni 1809 til Marseille, og naaede endelig, ikke uden atter at løbe den Fare at blive tagen af en engelsk Fregat næst ved Indløbet til Havnen, den 2den Juli 1809 denne Stad.

Efter sin Tilbagekomst til Paris, forelagde han sine Iagttagelser, som han i Farens Dage havde baaret paa sit blotte Legeme, for Bureau des longuitudes i Videnskabernes Akademie, som faa Dage derefter, den 18de September 1809, i en Alder af 23 Aar, med 47 Stemmer af 55 udnævnte ham til Medlem.

Historiske Skildringer.

Græske Heroer. — Herkules og Theseus.

I. Herkules.

(Fortsat.)

5. Herkules' Død.

Efter at Herkules havde fuldført endnu berømmeligere Gjerninger, vendte han tilbage til Theben. Udmattet af den store Anstrængelse faldt han her i en Sindssygdom, der steg indtil det heftigste Raseri. Under slige mørke Anfald udøvede han mangen en Ulykkesdaad, plyndrede endogsaa det delphiske Orakel og fornærmede Apollos Guddom. Da forkyndte den spaaende Præstinde ham: Først da vil Du komme Dig af Dit Vanvid, naar Du atter i tre Aar tager Tjeneste som Slave. Herkules fulgte Raadet og traadte i Tjeneste hos Dronning Omphale i Lydien. Denne betjente sig saa godt af den Magt, som han frivilligt havde givet hende over sin Person, at hun endog formaaede ham til at iføre sig hendes Klæder og satte sig til Spinderokken, medens hun bedækkede sig med hans Løvehud og greb hans Kølle.

Efter at han havde overstaaet de tre Aar og i dem viist Lydighed, formælede han sig med Dejanira. Hendes Fader hed Oeneus, og da han ikke vilde give nogen af de mægtige Friere Afslag, lovede han hende til den, der gik seirrigt ud af en Væddekamp. Herkules vandt Prisen. Da han nu drog hjemad med sin unge Kone, kom han til den rivende Strøm Eranus, ved hvilken Centauren Nessus boede. Denne tilbød sig at tage Dejanira paa sin Ryg og svømme med hende over Floden, hvad der var meget let for ham at gjøre, da han forneden var en Hest med 4 Fødder og oventil et Menneske med 2 Arme. Dejanira naaede lykkelig til den anden Bred, men der vilde Centauren udøve Vold mod hende. Herkules, der hørte hendes Skrig, spændte hurtigt sin Bue og skjød en Piil over Strømmen med en saadan Magt, at den gik Ærerøveren gjennem Brystet ud af Ryggen. Nessus mærkede snart, at han var saaret med en af de Pile, som Herkules fordum havde dyppet i Slangegift. For nu at hævne sig, overgav han Dejanira sit ulden af Blod gjennemtrukne Gevandt, og sagde hende, at naar hun engang befrygtede at Manden skulde blive hende utro, skulde hun kun lade ham bære Klædningen, da vilde hans Kjærlighed strax vende tilbage til hende.

Leiligheden frembød sig kun altfor snart. Herkules havde i en Kamp erobret sig den smukke Prindsesse Iole, og Dejanira blev skinsyg paa hende. Hun erindrede sig Centauren Nessus's Gevandt. Da Herkules en Dag vilde bringe Jupiter et Offer paa et Forbjerg paa Øen Euboa, oversendte hans Gemalinde ham en smukt forarbeidet Offerklædning. I denne Klædning havde hun vævet Ulden af Nessus's Gevandt. Neppe havde Herkules trukket denne Klædning paa og opvarmet den med sit Legeme, førend han følte en brændende Smerte. Rasende rev han den af Kroppen, men tog Hud og Kjød med. Overmandet af Smerten slyngede han Overbringeren af den fordærvelige Gave fra Klippen ud i Havet. Da han følte, at han ikke kunde leve længer, lod han sig sætte over til Trachine, hvor Dejanira, af Fortvivlelse over hendes Gaves skrækkelige Virkning, berøvede sig selv Livet. Herpaa lod Herkules sig føre til Bjerget Oeta, lagde sig paa et stort Baal, som Iolaus hjalp ham at reise, og befalede sin Ven Philoktetes, hvem han iforveien skjænkede sine Pile, at antænde det. Men Jupiter antændte Baalet og fortærede Alt hvad Dødeligt var ved Helten med sit Lyn og optog ham i en Sky til Himlen. Det Udødelige var reddet, og Herkules levede fremdeles som den største Halvgud i Olymp.

II. Theseus.

Landskabet Attika blev paa Herkules's Tid behersket af en Konge, der heed Aegeus. Denne havde vel to Gemalinder, men endnu ingen Børn. Han spurgte Oraklet til Raads, og dette gav ham det gaadefulde Svar: han skulde reise. Aegeus begav sig paa Veien og besøgte først sin Ven Pittheus, som var Hersker i Troizene. Denne gav sin Gjæsteven sin Datter Aethra til Kone, thi det var blevet ham spaaet, at hun skulde med en Frem-

med faae en Søn, hvis Navn skulde blive vidtberømt. Aegeus dvælede endnu nogle Dage i Troizene, da beredede han sig til Afreisen; men førend han besteeg sit Skib, gik han med Aethra til en afsides Egn ved Havet, hvor der laa store Klippestykker, og stærk som han var løftede han en stor Steen op og lagde sit Sværd og sine Sko derunder. „See, Aethra!" — sagde han — „føder Du mig en Søn og han voxer til, saa før ham hen til denne Steen og lad ham løfte den. Kan han det, først da siig ham, hvo hans Fader er; og seer jeg da engang en Yngling, bærende disse Sko og bevæbnet med dette Sværd, komme til mig, saa vil jeg med Glæde anerkjende ham for min Søn".

Aethra lovede det og skiltes med bedrøvet Sind fra sin nye Gemal. Denne kom snart derpaa lykkelig tilbage til Athen og lod sig ikke forstaae med for Nogen, hvor han havde været.

Aethra fødte en Dreng, saaledes som et Orakel havde forudsagt Pittheus det. Denne kaldte sin Dattersøn Theseus, og opdrog ham med største Omhu i alle legemlige Kunster, som dengang smykkede Manden og bragte ham Ære. Drengen voxede op til en skjøn, kraftig og klog Yngling, og trøstede alene ved sit Ydre Moderen for Kjedsomheden af sit censomme Liv i Fædrenehuset; thi hendes hemmelige Gemal Aegeus kom aldrig igjen.

Da Theseus havde naaet sin fulde Mandomskraft, ønskede han Intet mere end at see sig om i Verden og forsøge sig i Eventyr. Dertil opflammede ham især Herkules's Bedrifter og Taler, da denne ofte paa sine Tog pleiede at tage ind hos sin Gjesteven Pittheus, og ofte havde glæbet sig ved at see Ynglingens Ærgjerrighed. Dengang stod Helten alt i sin Berømmelses bedste Glands og var, hvorhen han kom, Gjenstand for almindelig Beundring. Den unge Theseus tog ham da til Mynster, og virkelig havde Naturen ogsaa bestemt ham til en Heros, thi i Legemskraft og Klogskab var han Herkules's Lige.

Den ømme Moder kunde ikke længer holde sin Søn tilbage; da førte hun ham hen til den store Steen, under hvilken for 20 Aar siden hans Fader Aegeus havde gjemt sit Sværd og sine Sko. Med Lethed væltede Theseus Stenen bort, omgjordede sig med Sværdet og bandt Skoene under sine Fødder. Moderen viste ham derpaa det Sted, hvorfra Faderen fordum var afseilet, og raadede ham til at gaae tilsøes til Athen.

Men den dristige Yngling forkastede det forsigtige Raad, thi netop derfor — meente han — at Landveien var meget farlig, maatte han indslaae denne, for at han kunde rense Landskabet Argolis og Landtungen, den skovrige Isthmus, for Avindsmænd.

Neppe havde Theseus tilbagelagt en Dagsreise, saa fandtes der allerede en Leilighed til at prøve hans Mod. I Skoven ved Epidauros boede nærved Veien et overmodigt Utyske, ved Navn Periphetes, der oppassede alle de Forbigaaende og ihjelslog dem bagfra med en svær Kølle. Theseus, der iforveien var advaret, gjennemsøgte Egnen meget forsigtigt, og da han fik Øie paa Kjæmpen, udfordrede han ham høit til en Kamp. Vildmanden kom trodsig frem og svingede sin Kølle over ham, men førend Slaget kunde falde, sad allerede Ynglingens Sværd i Livet paa ham, saa han høit stønnende sank tilbage og faldt til Jorden. Glad stak Theseus sit Sværd i Skeden og greb Periphetes's Kølle, som nu blev hans troe Ledsager.

Idet han nu med kjækt Mod drog videre kom han til beboede Egne, hvor Folk fortalte ham forskrækkelige Historier om en anden Vildmand, som de kun kaldte ved Navnet „Granbøieren" eller ogsaa Sinnis ɔ: „Ugjerningsmanden." Denne Røver huserede ved Indgangen til den korinthiske Landtunge, og der bøiede han to nærstaaende Graner sammen med sin stærke Arm, idet han indbød de Forbireisende til at gjøre ham den Kunst efter; kunde de ikke det, hængte han dem op paa Træerne. Theseus, der med Undtagelse af Herkules ikke havde seet nogen Mand, der kunde maale sig med ham i Styrke, var ret begjærlig efter at prøve Kræfter med Sinnis. Han kom, tog fat paa de glat tilhuggede Grantræer og bøiede dem saa kraftigt sammen, at deres Spidser krydsede hinanden. Ved dette Syn blegnede Uslingen for første Gang i sit Liv; thi han mærkede, at Straffen var nær. Theseus greb ham derpaa ved Struben og hængte ham op paa Grantræet ligeoverfor en Ulykkelig, som Sinnis for kort Tid siden havde klynget op.

Dernæst kom Theseus til en Egn, hvor store Vildsviin huserede og ødelagde de stakkels Beboeres Agre. Disse Dyr bleve opjagede og dræbte af Helten; endnu aldrig havde Folkene seet en saa vældig Jæger, og Alle strømmede til for at see deres Velgjører.

Imellem Korinth og Megara gik en Vei langs ad en Klippeskrænt, neden under hvilken Havet brusede dybt. For dette snævre Pas advarede man Theseus; thi der lurede en grusom Kjæmpe, Skiron, paa Vandrerne, for pludselig at støde dem ud i Havet. Hidtil havde Ingen kunnet betvinge denne Misgjerningsmand; dog Theseus var ikke bange for ham. Han gik løs paa ham, og brødes længe med ham; men endelig styrtede han ham ned i den samme Afgrund, der allerede havde opslugt saa mangen uskyldig Vandringsmand.

Theseus kom stedse nærmere til Athen, hans Faders Hovedstad, men en Hovedkamp stod ham endnu tilbage. Damastes, Strækkeren (Prokrustes) kaldet, huserede ved Bredden af Cephissus, og indbød venligt alle Forbigaaende til sin Bolig, beværtede dem og førte dem derpaa til et Sovekammer, hvor der stod tvende Senge, en stor og en lille. Var Gjæsten af ringe Væxt, lagde han ham i den store Seng, bandt ham ved Fødderne fast til den nederste Ende og trak saalænge i Hovedet, til Issen berørte den øverste Ende — en Marter, der stedse endte med Døden. Men var Gjæsten stor, kastede han ham i den lille Seng og huggede saa meget af Benene, indtil Misforholdet var hævet. Theseus, som var underrettet om den Slettes Vane, tog frivilligt ind til ham og lod sig roligt føre til Marterkammeret. Damastes anviste ham den korte Seng og glædede sig allerede i sit Indre til det Øieblik, da hans Gjæst vilde lægge sig ned. Men til sin Skræk følte han sig selv omslynget, løftet op og lagt paa Marterbænken. Ingen Bønner hjalp, Hovedet blev snøret fast med den parat liggende Slynge, Benene udstrakte, og hvad der var for langt, afhugget med den velbekjendte Øxe. For derpaa at ende hans Pine gav Seirherren Prokrustes endnu et Naadestød med sit Sværd.

Nu kom Theseus til Athen, men der herskede Tvedragt mellem Aegeus og hans Broder Pallas's Sønner, som stræbte efter Herredømmet, og som den gamle, svækkede Konge ikke vidste at modstaae. For Faderen kom derfor hans herlige Søn som en Engel fra Himlen, men Kongens Brodersønner stræbte ham efter Livet. Theseus fattede den kloge Beslutning først af alle Ting at erhverve sig Folkets Kjærlighed og vise det, at han var kommen for at gjøre Vel mod Menneskeheden. En vild Bøffeltyr drev netop da sit Uvæsen paa Marathons Sletter; det var den samme Tyr, som Eurystheus havde sluppet løs. Det rasende Dyr streifede indtil i Nærheden af Athen og Ingen vovede sig mere ud paa Sletten. Theseus greb et Kastespyd i sin høire Haand og begyndte strax Kampen. En Mængde Nysgjerrige skuede fra Stadmurene paa, hvor behændigt Theseus mødte Tyrens Stød og hvor kraftigt han endelig stødte det Spydet i Brystet. Glade jublede Athenienserne Seirherren imøde.

Snart derpaa ydede Theseus dem en langt vigtigere Tjeneste. Den mægtige Konge Minos paa Kreta, hvis Søn Athenienserne havde dræbt, var gaaet imod dem med en stor Hær og havde tvunget det Atheniensiske Folk til at sende ham en aarlig Tribut af syv unge Drenge og Piger, som bleve drevne ind i Labyrinthen, en Have med Irgange, hvor et Uhyre, Minotaurus, fortærede dem. Netop nu skulde Sendingen af de ulykkelige Offre afgaae til Kreta, da tilbød Theseus sig frivilligt til at gjøre Toget med og fremstille sig for Minos som Offer. Med blødende Hjerte saae den gamle Fader sin blomstrende Søn skilles fra sig, men denne lovede, ifald han seirrig vendte tilbage, at ville lade sætte et hvidt Seil op istedetfor det sorte, hvormed de stakkels Børn afseilede.

Skibet ankom til Kreta; Drengene og Pigerne bleve udskibede. Theseus's smukke Skikkelse og kraftige Manddom behagede Kongedatteren Ariadne, og snart havde Helten vundet hendes Hjerte. Da nu Offrene skulde bringes til Labyrinthen, gav Ariadne Theseus hemmeligt et Nøgle, hvis Traad han ubemærkt knyttede fast ved Indgangen; nu trængte han modigt frem med sit Sværd mod Minotaurus. Denne, halvt Menneske, halvt Tyr, vilde sluge Helten, men Theseus afhuggede dens Hoved og kom lykkelig med Sine igjen

ud af Labyrinthen. Hemmeligt flygtede han med de 7 Drenge og de 7 Piger; ogsaa Ariadne tog han med i sit Skib, og glad seilede Selskabet tilbage til Athen.

Alt længe havde Aegeus med Længsel ventet Skibets Tilbagekomst, hver Dag gik han til Stranden og stillede sig paa en Klippe, hvorfra han kunde overskue Søen i viid Udstrækning. Nu kom Skibet, endnu kunde man ikke skjelne Seilenes Farve; men Theseus havde forglemt at sætte et hvidt Seil til istedetfor det sorte. Den gamle Konge stirrer, og, o Jammer! et sort Seil vifter fra Skibet. Fortvivlet styrter han sig ned i Havet for at begrave sin Sorg i Bølgerne. Fra den Tid fører det græske Hav ogsaa Navn af det „ægæiske."

Bitter Anger greb Theseus, da han erfarede sin Faders Død. Dog Athenienserne jublede og udvalgte strax den heltemodige Søn til deres Konge i Faderens Sted. Nu tænkte Helten paa, hvorledes han skulde gjøre det Land, han i Fremtiden skulde beherske, blomstrende og kraftigt. Først besluttede han at forene de i viid Afstand adspredte Beboere til eet Stadgebeet. Athen bestod dengang kun af en simpel Borg, Akropolis, og af nogle omkring samme liggende Gader, som tilsammen vare omsluttede af en Muur. Rundt omkring paa Sletten laae tolv smaae Kolonier, der lignede Landsbyer, og som hver havde sin egen Behersker. Theseus turde, i Tillid til sin Anseelse, vove paa at gjøre disse Smaakonger et Forslag. Han foreslog dem at opgive deres Grændser og forene sig med Moderstaden. Derfor skulde de have Sæde og Stemme i et Raad, hvoraf Theseus selv kun skulde være et Medlem. Deres Herredømme vandt altsaa i Grunden i Betydning, og saa gik de tolv Høvdinger ind paa Theseus's Forslag. De snevre Mure om Athen bleve nedrevne og de tolv Byer sluttede sig til deres fælles Midtpunkt. Indbyggerne deeltes i tre Klasser, Agerdyrkere, Haandværkere og Adelige. Blandt de sidste bleve alle hine regjerende Familier optagne, og kun af disse valgtes Medlemmerne af den øverste Domstol og Præsterne.

Disse Indretninger vare et vigtigt Skridt til Dannelse, et Skridt, som Landskabet Attika gjorde forud for alle andre græske Stater. Snart vandt den atheniensiske Stat Anseelse i hele Grækenland. Theseus forenede ogsaa det nærliggende Gebeet Megara med Athen, afmaalte derpaa Attikas Grændser, og da han indførte nye Lege og Fester, drog han de nærmeste Naboer til Athen, som gjerne nedsatte sig i en saa livslysten By.

I Krig havde Theseus betinget sig Overbefalingen; men da Alt nu levede i Fred, besluttede han at tage Deel i et Heltetog, som hans Mønster og Forbillede Herkules foretog. Denne var det netop blevet paalagt at hente Amazondronningens Belte, og han hvervede overalt i Grækenland tappre Ynglinge til Staldbrødre paa dette Tog. Theseus sluttede sig med Glæde dertil og vandt i den Grad sin Mesters Kjærlighed, at denne skjænkede ham det skjønneste Bytte, nemlig Amazonen Antiope.

Idet han igjen vilde vende hjem, traf han en forvoven Yngling ved Navn Pirithous, en Søn af Lapitherkongen Ixion fra Thessalien; denne var brudt ind paa de marathonske Marker, for der at bortføre en talrig Hjord. Det var ikke saameget af Rovsyge som snarere af en Forfængelighed, at udmærke sig ved en dristig Streg — thi ogsaa han brændte af Begjærlighed efter at nævnes blandt sin Tids stærke og berømmelige Mænd. Endnu havde han ikke seet hverken Herkules eller Theseus, men han længtes efter at skue dem Ansigt til Ansigt. Maaskee havde han kun af den Grund gjort Indfald i Marathon, for at blive personlig bekjendt med Theseus.

Med hemmelig Glæde og Beundring saae han herpaa Helten komme, thi at det var Theseus, forraadede ham strax Skikkelsens udmærkede Adel, Gangens Værdighed og Stemmen. Noget Saadant havde han endnu aldrig seet; beundrende stod han stille, men han fattede sig og raabte ham imøde, idet han som Tegn paa Fred rakte sin Haand ud mod ham: Værdige Helt, ærefrygtsfuld bøier jeg mig for Dig. Vær Selv min Dommer: Hvilken Opreisning forlanger Du? Theseus saae paa ham med Velvillie: „At Du bliver min Vaabenbroder", svarede han. Glad faldt Pirithous ham om Halsen, og begge bleve uadskillelige Venner.

Endnu mangt et Eventyr bestod Theseu

med sin Ven mod sine Fjender. Men paa hemmelige Fjender i sin Nærhed havde han ikke agtet; disse vare hans Onkel Pallas' Sønner, som kaldtes Pallantider. De benyttede enhver Leilighed til at gjøre Theseus mistænkt hos Folket, som stræbte han efter Eneherredømmet. Athenienserne forglemte hurtigt de Velgjerninger, Helten havde viist dem, og banlyste ham af Staden. Han drog til Øen Skyros til Kong Lykomedes; denne modtog ham venligt, men i Hjertet var han falsk sindet og tragtede efter, hvorledes han bedst kunde blive af med den farlige Gjæst; thi han var bange for Pallantiderne i Athen. Da nu Theseus slet ikke gjorde Anstalt til igjen at reise bort, førte den lumske Lykomedes ham op paa en Klippespidse for at vise ham Landskabet og Havet. Da Helten, uden at ane noget Ondt, skuede omkring, stødte Lykomedes ham ned i Havets Afgrund. Paa saa elendig Maade endte en af Menneskeslægtens Velgjørere. Athenienserne angrede snart deres Utaknemmelighed, byggede Theseus Templer og Altre, og hentede senere hans Been fra Øen Skyros til Athen. I Slaget ved Marathon viste Heltens Aand sig for dem, og man sagde, han havde stillet sig i Spidsen for Athenienserne og tappert hugget ind paa Perserne.

Heroertog.

Argonautertoget. — Den trojanske Krig.

Jason eller Argonautertoget.

Som en Forening af Mange til et Tog i Udlandet er isærdeleshed Argonautertoget mærkværdigt; det falder i den tidligste Periode af den græske Historie, endnu 60 Aar før den trojanske Krig. Helten i dette Foretagende var Jason, en thessalsk Kongesøn.

I Thessalien laae Staden Jolkus, som var grundlagt af Jasons Bedstefader, der heed Kretheus. Kretheus Søn Acheson skulde have fulgt sin Fader i Regjeringen, men Pelias, en Slægtning af det kongelige Huus, frarev denne Herredømmet, og Aeson maatte vandre ud paa Landet med den lille Jason, hvor han henlevede sine Dage i stille Tilbageholdenhed. Jason bearbeidede Marken men blev tillige af Centauren Chiron underviist i allehaande skjønne Kunster og voxede op til en kraftig Yngling.

Engang vilde Pelias bringe Poseidon, Havets Behersker, et Offer, og dertil indbød han mange Gjæster, Jason, som netop havde forladt sin Lærer og vandrede tilbage til sit Hjem, hørte tale om Festen i Jolkus og ønskede ogsaa at see den. Da han kom til Bækken Anauras, var denne opsvulmet ved Regnskyl. Ved Bredden sad en lille, svagelig gammel Kone, der ogsaa gjerne vilde over, men nu utaalmodig ventede ved Bredden. Jason havde Medlidenhed med Konen, tog hende paa sine stærke Arme og bar hende velbeholden over Vandet. Paa den anden Bred mærkede han til sin Skræk, at han havde ladet en af sine Sko blive stikkende i Dyndet, og at gaae til Festen med kun een Sko, syntes ham dog ikke raadeligt. Allerede vilde han vende om; dog den gamle Kone raadede ham med slebne Ord til trøstigt at fortsætte sin Vandring. Og neppe havde hun udtalt, saa forsvandt hun pludseligt for hans Øine. Da erkjendte Jason, at han havde baaret en Gudinde over Floden og nu gik han med freidigt Mod videre.

Et Orakel havde engang spaaet Pelias, at han skulde tage sig iagt for Manden med een Sko, thi han vilde bringe ham i Fordærvelse. Da nu Pelias saae Jason komme med een Sko, forskrækkedes han; thi han tænkte paa Spaadommen. Gierne havde han strax sendt Ynglingen bort eller ladet ham myrde, men dog afskyede han saa strafværdigt at krænke Gjæstfriheden. Da tænkte han paa en List. „Jeg afstræder Dig gjerne Herredømmet og giver Dig mit Scepter Jason, hvortil Du desuden har en Slags Ret, naar Du drager bort og henter mig det gyldne Skind." Den heltemodige Yngling modtog strax dette Forslag og rustede sig til det store Tog.

Med det gyldne Skind forholdt det sig saaledes. I Staden Orchomenos i Bøotien herskede engang en Konge, som havde tvende Børn, en Søn, Phrixus, og en Datter, Helle. Moderen til disse Børn døde, og der kom en ond Stedmoder, som tragtede dem efter Livet. For at undgaae Døden flygtede den kjække Phrixus over Havet. Men

da de kom til det Stræde, som skiller Asien fra Europa, faldt Helle fra Vædderen ned i Havet, som efter hende fik Navn af „Hellespont“ ɔ: Helles Hav. Vædderen bar Phrixus til Kysten af det sorte Hav, til Landet Kolchis. Der offrede han det gyldne Faar til Guderne, og Skindet ophængte han i Krigsguden Ares' hellige Lund. Kongen af Kolchis, Aetes, holdt det smukke Skind høit i Ære, thi der var spaaet ham, at han skulde regjere saalænge, som han beholdt det gyldne Skind. Derfor lod han ogsaa den hellige Lund omgive med en stor Muur og stillede en ildsprudende Drage, som aldrig sov, foran Indgangen. Dette var Pelias vel bekjendt, og han meente, at Dragen vilde opsluge Jason.

Jason rustede sig imidlertid, og indbød Grækenlands berømteste Helte, iblandt dem Herkules og Theseus og Sangeren Orpheus, til Deeltagelse heri. Et langt Krigsskib, en Galei med 50 Par Aarer, blev tømret, hvilken erholdt Navnet Argo*). Besætningen kaldte man Argonauter, Kjølen til dette mærkværdige Skib var tømret af en Eeg fra Dodona, som havde den Gave at kunne tale, ja endog spaae; denne Gave gik nu over paa Skibet.

Under Jasons Anførsel afseilede nu Heltene. Ved Indgangen til det sorte Hav traf de paa Symplegederne; det var to Klipper, som bestandig sloge sammen, saa at ethvert Skib, som vilde igjennem, blev knuust. Argonauterne erholdt af Sandsigeren Phineus det Raad, at udsende en Due; fløi denne lykkelig igjennem, skulde de trøstig seile videre, men omkom den, skulde de ikke forsøge Gjennemfarten. De lode nu en Due flyve ud fra Skibet, kun et Par Slagfjedre bleve udrevne af de sammenslaaende Klipper, forresten kom den derfra med Livet. Da fik Argonauterne Mod, de fore igjennem og kun den bageste Deel af Skibet blev noget beskadiget. Fra den Tid af stode Symplegederne fast paa Havets Grund, thi den Spaadom var blevet dem tildeel, at de skulde staae urokkelige, naar først et Skib lykkelig var faret igjennem.

Paa en Øe, der blev beboet af Dolionerne, herskede en Konge ved Navn Cyzikus. Denne var Argonauternes Komme blevet spaaet, og han modtog Gjæsterne venligt og forsynede dem ved deres Afreise med allehaande Levnetsmidler. Kort efter at Argonauterne vare seilede bort, drev en ugunstig Vind dem tilbage til den samme Havn, som de nyligt havde forladt, men som de i Mørket ikke kjendte. Dolionerne troede, at deres Fjender, Pelasgerne, vare landede, og drev dem med væbnet Haand tilbage. Derover opstod en hidsig Fægtning, og Jason rendte Cyzikus sit Spyd gjennem Livet. Ved Dagens Frembrud indsaae begge Parter deres Feiltagelse. Man begravede Kongen med stor Pragt og anstillede til hans Ære høitidelige Lege ved hans Begravelse. Skjøndt Jason mod sin Villie havde begaaet dette Drab, saa var dog Rhea, Landets Skytsgudinde, saa fortørnet paa ham og hans Staldbrødre, at Styrmanden Typhus ikke kunde bringe Skibet af Stedet. Natten derpaa viste Minerva sig for Typhus og gav ham det Raad at offre for Rhea paa Bjerget Dindymus; dette gjorde han, og Argus udskar hendes Billede af Træ og byggede hende et Capel.

Da de Seilende igjen kunde drage bort, kom de efter mange Eventyr atter til en Øe, og bleve der anfaldne af de værste af alle Rovfugle, af Nymphaliderne. For at holde dem borte, satte de deres Hjelme paa og sloge med Spydene paa deres Skjolde. Ved denne Larm og Hjelmbuskenes Viften bleve de drevne bort.

Endelig kom Heltene til Floden Phasis i Kolchis og der landede de. Jason gik strax til Kong Aeetes og forebragte sit Ærinde, at han maatte bringe Pelias det gyldne Skind. Kongen lovede at føie ham, naar han først alene kunde spænde tvende vilde Tyre med Kobberhove og Ildaande for en Plong, dermed omploie 4 Gaardes Jorder og i Furerne saae Dragetænder. Da skulde han endnu nedlægge en Skare Kjæmper, som vilde voxe frem af Dragetænderne. Det var haarde Betingelser, og Jason geraadede i en ikke ringe Forlegenhed. Dog Medea, Kongens Datter og en stor Troldqvinde, hjalp ham ud af Nøden. Hun havde vundet den smukke og tappre Yngling kjær, og lovede ham sin Bistand, naar han vilde sværge at ægte hende og føre hende til sin

*) Arco betyder i det Phøniciske: „lang“.

Hjemstavn. Da Jason havde gjort dette, gav Medea ham en Salve, hvormed Helten bestrøg sit Skjold, sin Landse og sit Legeme. Denne Salve gjorde ham stærk mod alle Trin og Stød og Ildflammer fra Tyrene.

Nu spændte Jason modig Tyrene, som bleve pleiede i Templets Lund, for Plougen, uden at blive fortæret af deres glødende Aande. I de dragne Furer strøede han Dragetænderne og skjulte sig da hurtigt i den nære Skov. Og see! det varede ikke længe, da voxede Kjæmper i Harnisk frem af Ageren. Men Medea rakte sin Elskede en Steen, som Jason kastede midt i Kjæmpeskaren. Da begyndte disse at kives og strides med hverandre og i Naseriet slog den Ene den Anden ihjel.

Saaledes havde Jason lykkelig løst sin Opgave, men dog vægrede Aeetes sig ved at give ham det gyldne Skind, ja han vilde endog stikke Argo i Brand og myrde Heltene. Men Medea førte Jason om Natten til den hellige Lund, hvor Skindet hang, med sine Tryllekunster bragte hun Dragen i Søvn, og Jason kunde uanfægtet borttage Skindet. Endnu samme Nat besteeg han med sine Staldbrødre Argo, tog Medea og hendes lille Broder Absyrtus med og foer i al Stilhed bort.

Den anden Morgen saae Kong Aeetes, at han var ført bag Lyset, og mod i Hu satte han efter Flygtningerne. Da Medea paa Seilene kjendte sin Faders Skib, greb hun sin lille Broder, slagtede ham og strøede Lemmerne omkring paa Vandet, men Hovedet plantede hun paa en Klippe ved Havkysten. Aeetes kjendte strax sin myrdede Søns Lemmer, og opsamlede dem med kummerfuldt Hjerte, for at vise den Døde den sidste Ære. Imidlertid vandt Argonauterne et Forspring og undslap lykkelig Forfølgelsen.

Da Jason rigtig havde overbragt Pelias det gyldne Skind, gjenlød hans Roes fra alle Munde; men at afgive Herredømmet i sin Levetid, dertil kunde Pelias ikke beqvemme sig. Hun var gjerne bleven ung engang endnu, for ret længe at kunne føre Scepteret. Ogsaa Aeson, Jasons Fader, var bleven meget gammel. Men Medea besluttede ved sine Trylleurter igjen at forynge den gamle Mand. Hun slagtede en ung Buk og blandede i dens Blod Saften af mange kraftige, foryngende Urter. Herpaa aabnede hun Aarene paa Aeson, lod det gamle sygelige Blod flyde ud, og gjød istedetfor det unge, kraftige med Tryllesaft blandede Blod af Bukken. Neppe begyndte det nye Blod sit Kredsløb i den gamle Mands Aarer, før han sprang op, lystig og glad som en Dreng, og al Svaghed var forsvundet af Lemmerne.

Saasnart Pelias Datter hørte om dette Under fik hun Lyst til ogsaa at gjøre sin Fader ung igjen og hun bad Medea staae hende bi. Trylleqvinden lovede hende at tilberede den foryngende Saft; da gik hun med Datteren til Kongens Sovegemak, og denne aabnede ham, uden at han mærkede det, en Aare. Pelias forblødte sig og døde: men den snue og onde Medea havde kun taget Bukkeblod uden Urtesaft, og omendskjøndt hun gjød dette i Kongens Aarer, kunde hun dog ikke igjen gjøre ham levende.

Den trojanske Krig.

(Omtrent 1200 Aar f. Chr. F.)

1. Scener af Iliaden.

1. Peleus og Thetis' Bryllup.

Da Peleus, en Konge i Thessalien, feirede sit Bilager med Havgudinden Thetis, vare alle Guder og Gudinder indbudne til Festen med Undtagelse af Eris, Tvedragtens Gudinde, fordi man befrygtede, at hun efter sin Sædvane vilde stifte Strid og Kiv og forstyrre Festens Munterhed. Af Harme over denne Tilsidesættelse tænkte hun paa Hævn. Medens alle Gjæster hengave sig til Festens Glæder, aabnede hun Døren til Salen og lod et Guldæble med Paaskriften „til den Smukkeste" rulle henad Gulvet. Men næppe havde Gudinderne seet Æblet og Paaskriften, førend en Strid om sammes Besiddelse hævede sig blandt dem, og Enhver paastod at være den Smukkeste. Den største Fordring herpaa gjorde imidlertid Here (lat. Juno) Himmeldronningen og Zeus's Gemalinde, Pallas Athene (Minerva) Viisdomsgudinden og Aphrodite (Venus) Gudinden for Kjærlighed. Da ingen af dem vilde give efter, befalede Zeus, for at gjøre Ende paa Striden, at Gudernes Sendebud Hermes (Mercurius) skulde føre de rivaliserende Gudinder til en for sin Skjønhed berømt Prinds, nemlig Paris, Søn af den

trojanske Konge Priamus; denne skulde da som Skjønsdommer afgjøre Striden. Den smukke Kongesøn vogtede netop sin Faders Hjorder paa Bjerget Ida, da de tre Gudinder viste sig for ham og foredroge ham Aarsagen til deres Strid. Enhver søgte at vinde ham med Løfter: Here lovede ham, naar han vilde erklære hende for den Smukkeste, Herredømmet over alle Jordens Lande, Athene at ville gjøre ham til den Viseste blandt Menneskene, men Aphrodite lovede at skjænke ham Helena, den smukkeste Kone paa Jorden. Denne Gave foretrak Paris for alle andre; han erklærede Aphrodite for den smukkeste Gudinde og overrakte hende det gyldne Æble. Til Tak derfor ledede hun ham til Sparta i Grækenland, til Kong Menelaus, der havde formælet sig med den skjønne Helena. Menelaus modtog den trojanske Prinds med Gjæstfrihed, men denne belønnede ham slet. Thi en Dag, da Kongen var fraværende, bortførte han hans Gemalinde med alle hendes Skatte og flygtede med det kostbare Bytte til Troja.

Derover svor Grækerfyrsterne Trojanerne Hævn, og da Priamus vægrede sig ved at tilbagesende den røvede Helena, begyndte Grækerne en 10aarig Krig mod Troja, der endte med dette Riges Undergang.

(Fortsættes.)

Aleppo.

Aleppo, en af Hovedstæderne i det tyrkiske Asien, det gamle Chalybon og Beröa, ligger i en skjøn og overordentlig frugtbar Slette, som vandes af Steppefloden Koik, og taber sig imod Syden og Østen i Ørkenen. Der er rigtignok kun lidet tilbage af dens tidligere Herlighed og Storhed. For hundrede Aar siden talte den endnu 350,000, selv i 1794 endnu 258,000, nu neppe endnu 70,000 Indvaanere. Før Jordskjælvet 1822, som næsten ganske ødelagde den, var Staden efter sin Befolkning og Størrelse den tredie Stad i det tyrkiske Rige, og endog nu er den, endskjøndt kun deelviis opstaaet af Ruinerne, en af de anseligste og betydeligste Stæder i Orienten.

Aleppo er Sædet for en Pascha, hvis fordum prægtige Palads ligger mest i Gruus, for en Mollah (muhamedansk Erkebiskop), for en græsk Patriarch og for en maronitisk og en jakobitisk Biskop. Næsten alle Europas handelsdrivende Nationer underholde Consulater her. Iøvrigt har Staden 30 tildeels pragtfulde Moskeer, adskillige christelige Kirker for næsten alle Confessioner, en Synagoge, 45 Bazarer, 2 offentlige Bibliotheker og Læseværelser og over hundrede offentlige Bade- og Kaffehuse. Dervischerne besidde 4 Klostere, Katholikerne et.

Opholdet i Aleppo er med Hensyn til Klima og Natur ypperligt. Det første er sundt og langtfra ikke saa hedt, som man skulde troe det under denne Brede. Om Vinteren falder Thermometret undertiden under Nul, og i mindre beskyttede Beliggenheder fryse undertiden Oliven- og Orangetræerne. Culturen i Omegnen giver den ved Damaskus lidet efter. Dalen er en sand Have, og alle Høiene ere bedækkede med Træplantninger og Viinranker. Alle Levnetsmidler avles i Overflødighed og ere godt Kjøb, Indvaanernes Sæder ere milde, thi de talrigt her boende Fremmede befordre Dannelsen. Staden har ti Forstæder, som for det meste endnu ligge i Ruiner, det samme gjælder tildeels ogsaa om den Muur, som engang omgav den, kun det ved Jordskjælvet ligeledes ødelagde Citadel er for største Deel igjen istandsat, og behersker som tidligere Staden. Gaderne ere vel, som i alle Stæderne i det tyrkiske Orient, snevre og mørke, men godt brolagte og renligere, end dem i Damask og Smyrna. Mange Huse ere opbyggede af Qvadersteen og mange Paladser, deels i venetiansk deels i arabisk Bygningsstil, staae endnu fra tidligere Tid.

Aleppo er en af Hovedhandelspladserne i Orienten. Den staaer ved Caravanerne i levende Forbindelse med Bassora, Damask, Bagdad, Smyrna og Konstantinopel, og er Stapelpladsen for europæiske, levantiske, persiske og indiske Produkter. Det omtalte Jordskjælv, en derpaa følgende Pest, og Oprørene blandt Druserne og andre Nabobjergfolk, hvorved Caravaneveiene bleve gjorte usikkre, have meget lammet Byens Handel og Erhvervsom-

hed. Indvaanerne forfærdige nemlig Silke-, Bomulds- og Uldtøier, Tæpper, Shavler, Tresser, Guld- og Sølvtraad, Guld- og Sølvkar, Bijouterier, som ere berømte for deres Skjønhed og Fuldkommenhed. I nyeste Tid bliver der ført en betydelig Søhandel over Alexandrette, som ligger 20 Mil derfra.

Anecdoter.

Sultanens Skarpsindighed. I „Sketches in Greece and Turkey" fortælles følgende Anekdote, som tildrog sig kort efter den nuværende Sultans Thronbestigelse, og viser, at han i mange Henseender ikke er tilbøielig til at følge den tyrkiske Tros strenge Traditioner.

Ved Begyndelsen af hans Regjering besluttede Ulemaerne om muligt at forhindre Sultanen fra at udføre de Reformer, som hans Fader havde begyndt, og som mishagede de ægte Tyrker saa saare, da de ligemeget saarede deres Racestolthed og deres religiøse Begreber. Til Opnaaelsen af denne Plan søgte de at lægge Beslag paa den unge Fyrstes religiøse Betænkeligheder. Da han en Dag som sædvanlig bad ved sin Faders Grav, hørte han en huul Stemme udraabe de Ord! „jeg brænder"! Næste Gang, da han bad sammesteds, bleve de samme Ord gjentagne. Sultanen henvendte sig til Overhovedet for Imanerne med det Spørgsmaal, hvad denne Tildragelse skulde betyde, og erholdt til Svar, at hans Fader, omendskjøndt en stor Mand, dog ogsaa havde været en stor Reformator, og sandsynlig maatte gjøre frygtelig Bod i den anden Verden. Sultanen afsendte sin Svoger, og efter denne adskillige andre af hans Stordignitarier, for at forrette deres Bøn paa samme Sted, og alle fornam de samme frygtelige Ord.

En Dag tilkjendegav han sin Hensigt, at ville begive sig til sin Faders Grav i et stort Følge. Det skete, og foruden hans Hofstat ledsagede de fornemste Lærere i den mahomedanske Lov ham ligeledes. Atter hørte Man under hans Bøn de Ord: „jeg brænder!" og Alle, undtagen Sultanen, skjælvede. Denne reiste sig, hidkaldte sine Gardere, og befalede dem at borttage Qvaderstenene ved Gravmælet. Forgjæves forestillede Muftierne ham, at dette var en stor Vanhelligelse, og advarede ham for Følgerne. Sultanen lod sig ikke afskrække: Gravmælet blev aabnet, og i en Hule, som man behændig havde anbragt deri, fandt man — ingen brændende Sultan, men en Dervisch. Abdul Meschid saae entidlang stivt og taus paa ham, derpaa sagde han, uden at vise det ringeste Tegn paa Vrede: „Du brænder? Bosphorus skal bringe Dig Kjøling". Faa Minutter derefter befandt Dervischen sig i en Sæk, og Sækken i Bosphorus; men Sultanen red tilbage til sit Palads, ledsaget af sine Ministre og Stordignitarier, som vedvarende raabte: Maschalla! Allah er stor! Der gives ingen Gud uden Gud og Mahomed er hans Prophet".

Hvilken skiden Skjorte De har paa! Kort efter Bolivars Indtog i Bogota, som fulgte efter Spaniernes Nederlag ved Bajaca, gav han et stort Gilde for mange af de første Familier i Byen, og lige før Middagsmaaltidet ankom en engelsk Oberst. Bolivar saae paa ham og sagde: „min gode og brave Oberst, hvilken skiden Skjorte De har paa til dette store Middagsgilde; hvorledes gaaer det til"? Obersten svarede: „det gjorde ham virkelig ondt, men for at sige Sandheden, det var den eneste Skjorte, han havde". Da Bolivar hørte dette, lo han og sendte Bud efter sin Huushovmester, og befalede ham at give Obersten en af sine Skjorter. Manden tøvede, blev staaende og saae paa Generalen; derpaa sagde denne igjen, noget utaalmodig, „Hvorfor gaaer De ikke, som jeg har befalet Dem"? Huushovmesteren fremstammede: „Deres Excellence har kun to Skjorter — een har De paa, den anden er i Vasken"! Dette fik Bolivar og Obersten til at lee hjertelig; den Første bemærkede skjemtende: „Spanierne retirerede saa hurtigt foran os, saa at jeg var nødt til at lade min svære Bagage blive tilbage ved Bagtropperne".

Besynderlig Anelse. Grimaldi havde en dyb Rædsel for den 14de Dag i Maa-

neden. Ved dens Nærmelse var han altid nervøs og urolig; strax efter at den var forbi, var han en anden Mand igjen, og udraabte bestandig, „Ah! nu er jeg frelst en Maaned endnu". Han døde tilsidst den 14de Marts. Han var født, døbt og gift den 14de i Maaneden.

Cartouche. Den franske Røver Cartouche plyndrede i Selskab med to andre „Herrer" Postbaaden fra Melun, hvor de gjorde en god Deel Bytte, idet de lode Passagererne lægge sig ned paa Dækket, og saaledes plyndrede dem i Magelighed. „Disse Penge ville kun være lidt til Tre", hviskede Cartouche til sin Nabo, da de tre Erobrere glædede dem over deres Gevinst; „dersom Du kunde sætte Aftrækkeren paa Din Pistol i Nærheden af din Kammerats Øre, saa vilde den maaskee gaae af, og vi vare da kun To til at dele". Besynderligt nok, som Cartouche sagde, Pistolen gik af, og Nr. 3 faldt. „Giv ham en Kugle til", sagde Cartouche, og den anden Pistol blev affyret imod ham. Men aldrig saasnart havde Cartouche's Kammerat affyret begge sine Pistoler, førend Cartouche, greben af en heftig Forbittrelse, trak sine Pistoler, og raabte: „lær Du Uhyre, ikke at være saa graadig efter Guld, og dø som Offer for Din Troløshed og Gjerrighed!" Saaledes dræbte Cartouche den anden Røver; og der er intet Menneske i Europa, som kan sige, at den Anden ikke havde fortjent sin Straf.

En Highwayman. Brennon, den berømte irske Highwayman (Stratenrøver), var en lille Bonaparte i sit Fag. Han plyndrede engang tre Officerer i en Postchaise, og lod dem vide, da han forlod dem, at han vilde melde dem til Hertugen af York, Armeens Overfeltherre, som uværdige til at tjene Kongen, da de havde ladet sig plyndre af en enkelt Mand. Han bar midt om Livet et Læderbelte, spækket med Pistoler. Et Forsøg blev engang gjort af to Politibetjente i Byen Tipperary paa at arrestere ham tidlig om Morgenen i Sengen; men han sprang ud af Vinduet, og hans Kone kastede et Par Pistoler ud til ham. De forfulgte ham til en Nabomark, hvor de naaede ham i hans Skjorte; men han standsede den Ene ved et Vandsted med den ene Pistol, medens han holdt den anden Pistol over den nærmeste Politibetjent, og truede ham til at afføre sig sine Klæder, som han derpaa tog paa, og nødte saaledes Politibetjenten til at vende tilbage til Byen i den Tilstand som han (Brennon) havde forladt den.

Napoleons Grumhed. Madame de Bourienne siger, i det hun taler om Bonapartes Characteer saaledes som den udfoldede sig i den tidligere Deel af hans Løbebane: „Hans Smil var hykkelsk og ofte upassende anvendt. Faa Dage efter hans Tilbagekomst fra Toulon fortalte han os, at da han laa for denne Plads, hvor han commanderede Artilleriet under Beleiringen, modtog en af hans Officerer Besøg af sin Kone, med hvem han kun en kort Tid havde været gift, og som han elskede med Ømhed. Faa Dage efter blev der givet Ordre til et andet Angreb paa Byen, ved hvilket denne Officeer skulde være med. Hans Kone kom til General Bonaparte og bønfaldt ham med Taarer om at fritage hendes Mand fra Tjenesten den Dag. Generalen var ubønhørlig, som han selv fortalte os med en Slags vild Hoveren. Angrebsøieblikket kom, og Officeren, der iøvrigt var en tapper Mand, som Bonaparte selv forsikkrede os, følte en Anelse om sin nærforestaaende Død, blev bleg og skjælvede. Han havde Plads ved Siden af Generalen, og i et Mellemrum, da Skydningen fra Byen var meget stærk, raabte Bonaparte til ham: „Tag dem iagt, der kommer ex Bombeskal?" Istedenfor at bevæge sig til en af Siderne styrtede Officeren ned, og blev bogstaveligen deelt i to Dele. Bonaparte lo høit idet han beskrev denne Tildragelse med en rædsom Omstændelighed.

I Plymouth er der eller var der en lille Grønning ligeoverfor Gouvernemmentshuset, hvilken det ikke var Nogen tilladt at passere. Ingen Skabning havde Lov til at nærme sig undtagen Generalens Ko. Skildvagterne havde særdeles Ordre til at vise Enhver bort, som forsøgte at gaae over den forbudne Græsplet. En Dag vilde den gamle Fru D** — der havde besøgt Generalen — gaae

over Grønningen, for at skyde en Gjenvei. Men hun blev standset af Skildvagten, der raabte hende an, og bad hende vende om og gaae en anden Vei. Hun gjorde Indvendinger; Manden sagde at han kunde ikke andet end adlyde sine Ordre, som lød paa at han skulde forbyde Enhversomhelst at gaae over dette Stykke Jord. „Men," sagde Fru D. med en fornem Mine, „veed De hvem jeg er." Jeg veed ikke hvem De er, Frue „svarede den ubevægelige Skildvagt, „men jeg veed hvem De ikke er — De er ikke Generalens Ko." Fru D. opgav nu viseligen al Argumenteren, og gik en anden Vei.

Londonsk Bekjendtgjørelse. Tabt. En Plan til Opførelsen af et Monument for Prinds Albert er tabt paa Veien fra Mansionhouse til Buckingham-Pallads. Dersom En eller Anden skulde finde den, skal han ikke gjøre sig videre Uleilighed dermed, da den er til ingen Nytte, ei engang for Eieren selv.

Bedre at arbeide, end at græmme sig. To Gartnere, som vare Naboer, fik deres Avl af tidlige Ærter ødelagt ved Frosten. Den ene af dem kom ind til den anden, for at sørge med ham. „Ah!" raabte han, „hvor ulykkelig! Veed Du, Nabo, at jeg har ikke gjort Andet end græmme mig siden. Men, Gud fri mig, Du synes at have en herlig Avl som kommer op; hvad er det?" „Ih, det er det, jeg saaede strax efter mit Forlis." „Hvad! og de komme allerede op?" sagde han, der græmmede sig. „Ja," svarede den Anden, „da Du græmmede Dig, arbeidede jeg."

En Reisende, der ikke meente at der kunde gives noget Udmærket, som ikke var fra hans Fædreland, var engang kommen op i Vor Frelsers Taarn paa Christianshavn. „Potztausend!" sagde han til sin Ledsager, „siig mig, er dette Taarn bygget her?"

En taus Kone. Madame Reignier, en juritdisk Embedsmands Kone i Versailles, lod under Samtalen i et talrigt Selskab falde nogle Bemærkninger, som ikke vare paa rette Plads, men ikke videre af Betydenhed. Hendes Mand irettesatte hende for hele Selskabet, sigende: „Stille Madame, De er en Nar!" Hun levede 20 eller 30 Aar efter den Tid, og yttrede aldrig et eneste Ord, ikke engang til hendes Børn! Et foregivet Tyveri blev begaaet i hendes Nærværelse, for at tage hende ved Overraskelse, men uden Virkning; Intet kunde bringe hende til at tale. Naar hendes Samtykke blev forlangt til et af hendes Børns Giftermaal, bøiede hun sit Hoved, og underskrev Ægteskabscontracten.

Tom Dibbin og Pebermyntekagen. Tom Dibbin havde et Landsted nærved Boxhill, hvor han fandt Fornøielse i at trække sig tilbage efter sine theatralske Arbeider. En stormfuld Nat efter at Herr og Madam Dibbin havde været nogen Tid tilsengs, vækkede Madam Dibbin, der var bleven holdt vaagen ved det voldsomme Veir, sin Mand og raabte: „Tom, Tom staae op!". „Hvorfor?" sagde han. „Hører Du ikke, hvor slem Vinden er?" „Er den?" svarede Dibbin halvt isøvne, men kunde ikke undlade at komme med et Ordspil: „Stik en Pebermyntekage ud igjennem Vinduet, min Kjære; det er den bedste Ting af Verden for Vinde."

Blandinger.

Gravskrift over en ung Kone.

Stands, Vandringsmand, og deel min dybe Smerte,
Saa ung saa skjøn hensov hun blidt —
En Steen her hviler nu paa hendes Hjerte,
Men ingen meer paa mit.

Gnieren efter Døden.

Dengang tilsidst han Døden led
Og kom til Helved, Peter Blok
Udbrød: „O, hvilken Ødselhed!
En Trediedeel gav Hede nok!"

Epigram.

Blidt Adam drømte med Haand under Kinden,
Da af hans Ribbeen Gud skabte Qvinden.
— Du stakkels Adam! — jeg mener, min Tro!
Din første Søvn var Din sidste Ro!

Forverdenens Archiv.

(Fortsat.)

Naar vi tale om Organismerne, som befolkede Jorden, maae vi betragte tvende forskjellige Slags, Planter og Dyr, og spørge, hvorved adskille de sig fra hinanden og hvilken Slags var først til.

Det sidste Spørgsmaal er lettest at besvare; Planterne vare de første. Dette maa være indlysende for Enhver, som blot vil lægge Mærke til den simple Kjendsgjerning, at Planterne meget vel kunne existere uden Hjælp af Dyrene, men omvendt disse ikke uden ved Hjælp af Planter. Selv Løven og Kjæmpeslangen kunne ikke undvære Planterne, skjøndt de begge utvivlsomt vilde sulte ihjel i et Kornmagazin, men Løven, der ikke erkjender noget Blad, Straa eller Frugt for Næring for sig, ernærer sig dog af Dyr der æde slige Ting, men uden Planter vare disse sidste ikke til, og saaledes kan Løven ikke bestaae uden at der findes Planter. Det Samme gjælder om Ørnen og Krokodillen; selv Svalen, der lever af Insecter alene, vilde ikke kunne existere i en planteløs Ørken, fordi der i en saadan ingen Insecter vilde findes.

Ved Siden af denne Grund, der strax er indlysende for Enhver, gaaer en anden endnu dybere liggende parallel. Dyrene, forsaavidt de aande ved Lunger, kunne ikke taale en Overfyldning af Kulsyre i Atmosphæren. Men forudsætter man en saadan Overfyldning at ville finde Sted, var det altsaa nødvendigt, at den bortskaffedes, og dette skeer ved Hjælp af Planterne, som netop befinde sig særdeles vel ved den rigelige Mængde af Kulsyre, der forbruges til deres Udvikling. Forverdenens Archiv har ogsaa fra de tidligste Epoker kun opbevaret os Vanddyr, som ikke aande Luft, og af de næstpaafølgende Epoker Amphibier, som endnu den Dag idag (hvad directe Forsøg, anstillede af v. Humboldt, have beviist) ere forsynede med slige Aandedrætsredskaber, at de til en vis Grad kunne undvære Iltet i Luften. Krokodiller kunne leve hele Timer og Dage i et med Qvælstof og Kulsyre opfyldt Rum, i en Atmosphære, som vilde bringe et Dyr med varmt Blod, en Fugl, en Kanin Døden ved første Aandedrag.

Langt vanskeligere er Besvarelsen af det første Spørgsmaal, thi begge Grupper, Planterne og Dyrene, have i deres Urform, i deres simpleste Skikkelser, saa megen Lighed, saa stort et Slægtskab, at det bliver vanskeligt — i tidligere Tid var det endog umuligt — at drage en Grændse mellem Dyr- og Planteriget, som man antog gik umærkeligt over i hinanden, f. Ex. Zoophyterne (Dyrplanter) hvoraf vi her give en Afbildning.

Det er sertularia geniculata, et polypagtigt Dyr, med udvortes tilsyneladende Plantecharacteer, uden dog i mindste Maade at være Plante mere end f. Ex. alle Coraller, fordi de have et fast Standpunkt og ikke forlade deres Plads, ligesom man paa den anden Side ogsaa antog, at Planteriget lidt efter lidt gik over til Mineralriget, Litophyter (Steenplanter) som f. Ex. Apiocrinites rotundus, ligeledes en Polyp;

hvad der seer ud som Blade paa en Blomst, det er de spidse bevægelige Fangeredskaber, halvt Muskel halvt Steen, med tusinde Led, og bringende Alt, hvad der kommer den nær, Døden; ogsaa Bægeret og Blomsterstilken er Steen, inddeelt i Led.

Dyr og Plante have den simpleste Grundform, Cellerne tilfælleds, Sammensætningen af faste og flydende Dele, Væxt, Ernæring, Forplantning og en uendelig Mangfoldighed af Former; fælleds for Dyr og Planter er Organisationen, Inddeling i Led, samt Lemmernes Anvendelse til visse Øiemed, til Fordøielsen, til Avling, til Afsondring af overflødige Substantser, o. s. v., eiendommelig for begge Grupper er Tilbliven, Uddannelse og Forgjængelighed.

Alle disse Kjendemærker have Mineralierne ikke, og alle disse ere fælleds for Dyr og Planter. Spørgsmaalet er nu, om vi finde tilstrækkelige Kjendetegn for tydeligt at kunne skjelne mellem Dyr og Planter, og holde disse to Begreber fast og bestemt udenfor hinanden. Først ville vi have at udfinde Ligheden og dernæst i den at paavise Forskjellen.

Planter og Dyr behøve Næring. — Planterne finder den, Dyret søger den; Planten optager fra Luft og Vand Kulstof, forvandler det til Celler og bliver saaledes opholdt; bydes der Planten skadelige Substanter, optager den ogsaa dem i sig og forgaaer. Dyret vælger sin Næring, er den det tilbudne ikke svarende til dets Beskaffenhed, forsmaaer det den; fortsættes denne Operation, døer Dyret vel ogsaa, men ikke fordi det har taget skadelig Næring til sig, men fordi det slet Intet har faaet. Planten forgiftes, Dyret udhungres.

Vel kan Mennesket ogsaa forgifte Dyrene, men Dyret, som lever i Naturtilstand, vælger sin Næring og vælger ingen, der er skadelig. Koen paa Marken spiser ingen Skavgræs (eqvisetum) og ingen dermed beslægtet Plante; blandet med Hø eller ved Staldfodring æder den vel samme, naar den gives den ituskaaret; men det er Tvang, der bliver anvendt mod den. Men Planten drager, staaende i det Frie, af en Jordbund, der ikke er den tjenlig, slette Safter og forgaaer.

Men skal Dyret søge sin Næring, maa det kunne forlade sin Plads, maa kunne bevæge sig fremad, eller idetmindste kunne naae længere, end Legemet i hvilende Tilstand rækker. Hjorte og Harer løbe, Orme krybe, Polyper sidde tildeels fast paa et eller andet Sted, men de gribe om sig med deres Arme, og hente fra det sig stedse bevægende Element Vandet, deres Næring, de søge den, gribe den.

En charakteristisk Forskjel mellem Dyr og Planter ligger altsaa i deres Bevægelse, men hertil kommer endnu en anden, Dyret vælger sin Næring, foretrækker Et forsmaaer et Andet, det har altsaa selv paa Organisationens laveste Trin Følelse; Dyret har en Sands, Planten ikke.

Planter og Dyr afsatte Substantser, som de have optaget i sig, men Planterne kun i Gasform, Dyrene saavel i denne som i en flydende og fast Form, hvilket aldrig skeer hos Planterne. Ligeledes er Optagelsen af Næringsstoffet først forskjellig ved disse tvende organiske Grupper. Planterne tage kun deres Næring til sig i flydende Form, selv det faste Kulstof, der som Gas er fordeelt i Luften, tilføres Planten af Vandet, der har optaget det i sig, men Dyret tager forstørstedelen faste Næringsstoffer til sig, skjøndt ogsaa flydende, det drikker; men selv det lille Infusionsdyr finder et endnu mindre, som det nedsluger. Fisken, Muslingen, Billen æde faste Sub-

stantser, og herved adskille Dyrene sig væsentligt fra Planterne, men af selve denne Forskjel fremgaaer paa samme Tid, at Planterne ere Midlere for hele Dyrelivet. Intet Dyr optager nemlig Stoffet, som er nødvendig til dets Ernæring, til sig i dets Urform, intet Dyr nyder reent Qvælstof, Ilt, Kulstof eller Brint, men det skeer først, efter at Substantserne, som skulle ernære Dyret, have indgaaet andre Forbindelser, først da kan det tage de farligste Giftarter til sig uden Skade, og slige Forbindelser iværksætter Planten. Det vilde være forgjæves Møie at føde en Muus eller et Egern med Kulstof, Ilt, Brint og Qvælstof, men i Hvedekornet, i Nødden ere disse Substantser saaledes forenede og forberedte til Meel, Sukker, Fedt og ætherisk Olie, netop som Dyret bruger dem.

Man har tidligere troet, at idetmindste Ilt directe blev sat i Forbindelse med det dyriske Legeme, idet samme indaander den dermed svangre atmosphæriske Luft, men ogsaa dette er blevet fuldstændigt gjendrevet. Blodet i Lungerne optager ikke Iltet, men den fra Hjertet i Lungerne indtrædende Blodmasse, som fra hele Legemet tilbagefører det forbrugte Kulstof, afsætter i Lungerne dette Kulstof til den indaandede Luft, og støder ved Udaandingen samme fra sig som Kulsyre, hvorved Blodet ikke bliver rigere paa Ilt men vel fattigere paa Kulstof, og derved igjen rødere, friskere og mere istand til at ernære, fortsætter sin Vandring gjennem Legemet.

Planter og Dyr v o x e, men Planterne i det Uendelige saalænge de leve og ere sunde (Alderen er ikke nogen Sygdom for Planterne, som den er det for Dyrene), Dyrene kun indtil deres Legeme er fuldstændigt udviklet. Der indtræder en Modenhedsperiode, ud over hvilken intet Dyr bliver større, saalænge det befinder sig i Naturtilstand, men Planten voxer fort, hvad enten det er et Græsstraa eller et Mahognitræ, og først Døden gjør Ende paa Væxten.

Dyrene og Planterne have D e l e, L e m m e r, O r g a n e r. Dyrene af een og samme Slægt stedse et nøie b e s t e m t Antal, som hverken formeres eller formindskes, Planten et overordenligt v e x l e n d e. Enhver veed, at til Begrebet Hund, Kat, Hest o. s. v. hører der 4 Fødder, meer eller mindre er en Vanskabning eller en Lemlæstning. Hvo kan derimod sige, hvormange Grene der hører til for at man skal erkjende en Ting for en Rosenbusk — hvor mange Blade, for at man skal kalde et andet for et Kirsebærtræ; men et Dyr, som har 6 Fødder vil Ingen kalde et Pattedyr, men kalder det et Insekt, og et Dyr uden Fødder kalder man Orm eller Slange, Maddike eller en Fisk.

Heraf udledes en b e s t e m t G r æ n d s e for Væxten ved Dyreriget, og en M a n g e l p a a e n s a a d a n G r æ n d s e for Planteriget. Dette sidste bibrager derved væsentlig til at opfylde sin Bestemmelse, at berede de organiske Stoffer af uorganiske Elementer til Dyrenes Brug; enhver Plante er et Foraadskammer, et Magazin, muligt bliver deri nedlagt en ny Qvantitet af Næringsstof for høiere organiserede Skabninger, og netop derfor have de en fortvarende Væxt.

Ikke saaledes er det med Dyrene, de samle ikke, de b r u g e; den organiske Materie, Dyret tager til sig, bliver tildeels forvandlet til andre organiske Stoffer til Dyrets Næring, tildeels udstødt; med dette udstødte Stof gaae endnu andre Substantser bort, der ikke længer ere brugelige for Legemet. Dyret tager til saalænge, som det optager mere i sig end det afsætter. Dyret forbliver i sin Form, Størrelse og Styrke, (det er udviklet, udvoxet) naar Optagelsen og Afsætningen balancerer, det tager af (det forældes, svækkes), naar det ikke længer optager saa Meget som det udsondrer ɔ: ikke blot naar det spiser mindre, men naar det fordøier og tilegner sig Føden mindre. At spise meget gjør ikke stor og stærk, det see vi paa overfyldte, afmagrede Børn, men Fordøielsen, Assimileringen af det Nydte.

Er endelig det organiske Livs Proces saavidt fremskredet, at en slig Optagelse ikke længer finder Sted, saa følger Døden, og den organiske Substants bliver forvandlet og gaaer atter over til uorganisk.

(Fortsættes.)

Klub Social *).

En Time efter denne Aftale, da Davich var naaet hjem, begav Kamilla Desmoulins sig til Lucile Duplessis, hans Elskede, hvem han to Aar senere giftede, Talma og Chénièr gik i Theatret, for endelig at tale lidt om hans nye Frembringelse, Carl X., over hvilken de ved Bordet havde iagttaget en ufrivillig Taushed, Grimond de la Reynière søgte Operaen, for overeensstemmende med en Vane, at fordøie sit Maaltid der; medens Guillotin begav sig til de Valgmænd, han et eller andet Sted havde beordret at give Møde, — skrede Danton og Marat, ad samme Vei som om Morgenen, henimod Palais-Royal.

Naar dette allerede ved Dag frembød det livligste og mest brogede Billed, saa var det om Aftenen ved Lanternernes Skin endnu mere Tilfældet: havde jo alle Juveel-, Sølv- og Krystalvare-Sælgere, alle Galanterihandlerinder, alle Skræddere og Frisenrer, med Kaarden ved Siden bemægtiget sig hine nye Boutiker, hvis fyrstelige Besidders Skandalproces havde tjent dem til Anbefaling. I det ene Hjørne støiede Naritettheatret, i hvilket Skuespiller Bordier med sine Farcer forstod at lokke hele Paris til sig; i et andet larmede Nummer 113 det frygtelige Spillehuus, paa hvilket Hr. Andrieux først for kort siden havde digtet følgende Stropher:

En tredobbelt Indgang har denne Hule:
De hedde Skjændsel, Haab og Mord;
Dog Haabet fører ind til Sale,
Hvor kun ved Mord og Skjændsel man kom frem.

Ligeoverfor dette Spillehelved befandt sig Caffé du Foi, Foreningsstedet for alle Nyhedslystne; i Midten af denne, med de nævnte Punkter dannede Trekant, endelig hævede sig det tidligere anførte, berygtede Circus med sit Læsecabinet, sit Liniedandsertheater og den for hin Aften i en romersk Klub forvandlede Club Social.

Allerede ved deres Udtræden af Paafuglegaden, der dengang, ligesom nutildags, kun frembød ringe Færdsel, bemærkede Danton og Marat Tegn paa det bevægede Liv, som stedse pleier at gaae forud for en politisk Crisis. Rygtet om Briennés Entledigelse og Tilbagekaldelsen af Necker, begyndte at udbrede sig; Folket forlod Husene for gruppevis at samles omkring i Gaderne, overalt hørte man de tvende Modstanderes Navne blive nævnte: Briennés med Anklang af triumpherende Had, Necker's med Taknemmelighed og Glæde. Midt i denne Forvirring tonede dog imidlertid ogsaa Kongens Priis; thi — ikke at forglemme — i Aaret 1788 var Alt, idetmindste i Ord og Skrift, endnu monarchisk sindet.

Marat og Danton forfulgte deres Vei uden at blande sig i disse Grupper, gjennem hvilke paa Pont neuf selv Vognene kun møisommelig kunne bryde sig en Bane.

Hvad der gav disse Grupperinger undertiden en truende Characteer var den endnu ufuldstændige Vished om den circulerende Nyhed, saa at Muligheden af en Skuffelse hist og her gav Anledning til en større Lidenskabelighed, end der i det Hele laae til Grund for Folkestemningen.

Jo mere man nærmede sig Palais-Royal desto trættere blev Menneskevrimmelen. Hertugen af Orleans's Palais var endnu dertil glimrende oplyst, og af Skyggerne, som man bag de lette Vinduesforhæng saae ile forbi, turde man slutte sig til et talrigt Selskab hos Hs. Høihed.

Marat og Danton vare altfor meget vandt til den stormende Bevægelse af Menneskemassen, for ikke strax gjennem Gaarden des Fontaines, paa den modsatte Side af den om Morgenen tagne Vei, nemlig gjennem rue de Valois at have tilkæmpet sig Adgang til Palais-Royal.

Ved Udgangspunktet af Doppeltgalleriet, som dengang kaldtes Tartarleiren, holdt Danton trods sin Ledsagers Modstand inde. Det var ogsaa virkeligt et seeværdigt Skuespil at betragte hine sminkede, med Fiedre og Juveler smykkede Fruentimmer med blottet Bryst og blottede Lægge, hvorledes de med lystne Bevægelser hidlokkede de Forbigaaende eller forfulgte dem med haanende Ord. Nogle spadserede sammen og syntes gjensidigen at være i bedste, venskabeligste Forstaaelse til

*) Af Alex. Dumas nyeste Roman „Ingenue“.

hinanden; Andre mødte hinanden fjendtligt og lode Udtryk falde, for hvilke Tilhørereren beskjæmmet maatte skrækkes tilbage, thi det var vanskelig at vænne sig til at høre saadanne Talemaader af saa straalende Skikkelsers Mund, som ved Holdning og Klædebragt vel ikke i noget andet Punkt dannede nogen Forskjel paa hiin Tids fornemme Damer, end at de bare falske Juveler og protesterede derimod, at Ordsproget: „Hun stjæler som en Hertuginde," paa dem kunde finde nogen Anvendelse.

Danton betragtede disse natlige Trækfugle med synlig Interesse. Den kraftigt byggede Mand følte sig, hvor og i hvilken Stilling han maatte befinde sig, tillrukken af Fornøielser, eller det Metal, som giver En Midlerne dertil ihænde, saa maatte han ogsaa stedse betragtende dvæle ved en Vexelleerbod med sine Sølvstænger og Guldmynter, saaledes som han idag havde hæftet sine Blikke paa de løsagtige Damer.

Paa Marats Vink drog han endelig videre, men ikke uden stundom at kaste sit Blik paa den smudsige Vrimmel.

Men neppe vare de trængte frem i Stamgalleriet før den sædelige Fristelse fulgte paa den physiske. Frivole Bøger vare dengang i Velten, og bleve falbudte af Mænd, der vare at kjende paa deres Kapper, som de bare, trods Sommerens Solhede. De Forbigaaende bleve antastede og maatte høre Cataloget over hele deres forgiftede Literatur blive opregnet! „Ønsker de ikke le Libertin de qualité af Grev Mirabeau? En allerkjæreste Roman! Eller Feliciat ou mes fresdaines af Hr. de Merciat, med Staalstik? Eller Compère Mathieu af Abbé Dulaurens?" denne Handel betegnede man dengang med Udtrykket: „Boghandel under Kappen."

For at blive fri for disse Smudshandlere, for hvilke Danton ikke ganske nærede samme Afsky som Marat, der var en streng Beundrer af Rousseau, ledte de hurtigt deres Skridt ind i Haven. Ikke uden Møie lykkedes det Marat og Danton at arbeide sig igjennem til Terrassen, hvorfra man steg ned i Circus. Nu var kun et Adgangskort nødvendig for uden videre at optages i de Udvalgtes Tal. Danton var i Besiddelse af to, og de bleve saaledes uden Vanskelighed indladte. Tvertimod, de tvende Indtrædende hilsedes paa det mest Venskabeligste af Commissairerne, som forstode sig paa Anstand. Salen frembød et i Sandhed straalende Syn. Henved to tusind Kjerter belyste den aristokratiske Forsamling.

Amerikanske Faner slyngede sig om Frankrigs Banner og beskyggede zirlige Skjolde, hvorpaa de, af den forenede Armee tilkæmpede Seire vare optegnede. I Baggrunden var der opstillet tre laurbæromkrandsede Byster; i Hjørnerne Lafayettes og Franklins, i Midten Washington's.

Theodor Lameth, den ældste af de to Brødre førte Forsædet; som øverste Protocolfører fungerede Laclos, Forfatter til Liaisons dangereuses. Tribunerne og Gallerierne vare opfyldte af Damer som vare stolte ved Titel som Beskytterinder af den amerikanske Uafhængighed. Iblandt disse bemærkede man Mad. de Genlis, med en Polonaise af stribet Taft og en Hovedbedækning à l'insurgente.

Marquisen af Villette, den smukke og gode, som hendes Velynder Voltaire betegnede hende, i Kjole à la Circassienne med Blonder og tigrede Baand.

Theresia Cubacous, dengang kun Marquise af Fontenay, senere bleven berømtere under Navn af Mad. Tallien; til alle Tider skjøn, men paa hin Dag endnu mere henrivende under det sorte Slør gjennem hvilket, som tindrende Stjerner, hendes fyrige spanske Blikke funklede.

Marquisen af Beauharnais, Josephine Tascher de la Pagerie, elskværdig Kreolerinde fuld af naturlig Hengivenhed hvem Mademoiselle Lenormand først for faa Dage siden havde spaaet en Konge- eller Keiserkrone.

Den bekjendte Olympe de Gouges, født i Montpellier af en Marschandiserinde og en kronet Fader; sælsomme Væsen, som, uden at kunne læse og skrive, dicterede sine Secretairer Theaterstykker og Romaner. Hun traadte ind i Salen samtidig med Marat og Danton, og blev modtaget med tregange gjentaget stormende Bifald under Hentydning til hendes, kort iforveien opførte fem Aar forgjæves ventede nye Stykke: De Sortes Slaveri. Skjøndt det var faldet igjennem, blev der dog, formedelst den deri nedlagte Intention, Forfatterinden stor Anerkjendelse til Deel.

Midt iblandt denne Mængde skjønne, rige og begavede Damer, som paa hin Aften havde givet Møde i Klub social, flaggrede feiret og apotheoseret, Dagens Herold omkring, Marquis af Lafayette, dengang en smuk, elegant ung Mand paa eenogtredive Aar.

Patricier og i Besiddelse af en uhyre Formue; ved sin Kone — Datter af Hertugen af Ayme, hvem han havde giftet i hendes 16de Aar — beslægtet med en af Frankrigs fornemste Familier; som tyveaarig Yngling, ved den Frihedslustning, der strømmede over Europa, fordreven fra Frankrig, uden endnu at vide, hvor han skulde nedsætte sig, havde han hemmeligen udrustet tvende Skibe og var ankommen for Boston, som et halvt Aarhundrede senere Byron skulde vise sig for Missolunghi. Men heldigere end nævnte Digter skulde han opleve det Folks Befrielse til hvis Hjælp han var ilet hid.

Den Begeistring, Lafayette vakte ved sin Tilbagekomst til Frankrig, var endnu langt større end den, man i Amerika havde viist ham; han blev udelukkende Gjenstand for Conversationen, og selv Dronningen havde værdiget ham et venligt Smiil. Franklin havde udnævnt ham til Borger, Ludvig XVI. udnævnte ham til General. Denne Popularitet var ham en behagelig Følelse, og Generaluniformen klædte ogsaa den unge 31 aarige Mand særdeles vel. Dette havde hans Forfængeligheb vel ofte tilhvidsket ham, og skulde vel ogsaa denne engang opdukkede Svaghed nogensinde kunne forsvinde, Damerne gjentoge det saa hyppigt for ham, at han kun med stor Anstrængelse formaaede at glemme del.

Med Lafayette deelte Grev d'Estaing hiin Aftens Enthousiasme. Beseiret i Indien, hvor han to Gange havde været Krigsfange, havde han opnaaet Ære og Berømmelse i Amerika, efter at have leveret en resultatløs Fægtning ved Horve og maattet afstaa fra en Storm paa Santa Lucia, lykkedes det ham dog endelig at beseire Commodore Byron.

Ved Siden af Lafayette var Grev Hektor d'Estaing allerede en Olding og medens førstnævnte var Gjenstand for Damernes Opmærksomhed vakte sidstnævnte nærmest Mændenes Interesse og bestormedes med Yttringer paa den varmeste Deeltagelse;

Endnu mange Andre blandt de Tilstedeværende, som dengang kun vare libet kjendte skulde senere opnaae stor Berømmelse.

Abbé Grégoire, der dengang flakkede om som Docent i Philosophien; hans Skrift, om Negerslaveriet var rigtignok dengang endnu ikke bleven udgivet, men han var alt beskjæftiget med Forstudierne til dette Dagens Spørgsmaal, hvis Løsning han havde helliget sit Liv;

Clavière, en af hin Tids ivrigste Negrophiler;

Abbé Raynal, som netop var vendt tilbage fra Deportationen, der havde givet ham Ideen og Stof til hans begge Indiernes philosophiske Historie;

Condorcet, — som stod i Begreb med at tiltræde sin tredie Livsphase, efter at han med d'Alembert havde været Mathematiker, med Voltaire Rescencent og nu med Vergniaud og Barbaroux vilde være Statsmand, Condorcet, den rastløse Tænker, der i Palaierne saalidt som i sit Studeercabinet, i Mændenes Larm og Tummel saalidt som i Ensomheden lod sig forstyrre i sin Tankegang; som i alle Specialvidenskaber var bedre bevandret end selve de Mænd, der udelukkende hengave sig til Faget; Condorcet endelig, den Alt prøvende, Alt overveiende og Alt i sig optagende Aand; —

Brissot, der dengang vendte tilbage fra Armerika og sværmede for Friheb og Lafayette som senere skulde affatte Adressen til de fremmede Magter og give et vist Parti et berygtet Navn;

Roucher hvis Digt, Maaneberne, netop var kommen for Lyset, og som dengang havde en Oversættelse af Smith's Nationens Rigdom under Arbeide;

Matourt endelig, Forfatter til Mémoirs sur l'sclavage des négres, som i det Dieblik da Marat og Danton traadte ind i Salen besteg Talerstolen og roligt oppebiede, det Dieblik, da den ved Olympe Gouges Ankomst bevirkede Sensation havde lagt sig og tilladt ham at komme tilorde.

Erindringer fra Skotland.

(Efter det Franske ved M. Th. Becher.)

I.

Angerens Taarer.

Solway-Bugten adskiller for en stor Deel England fra Skotland og ligger paa samme Brede som Kiæmpedæmningen i Irland, i denne Egn er der foregaaet en stor Mængde historiske Begivenheder, til dem knytte sig mange mundtlige Overleveringer og smukke, indholdsrige Sagn. Ved dens Bredder indskibede Marie Stuart sig, da hun sidste Gang forlod sit elskede Kongerige, da hun ved Forræderi blev indesluttet paa sin uforsonlige Fjende Elisabeths Borge. Herfra gik Prætendenten Carl Edvard under Seil til Frankrig, efterat han ved en dyrekjøbt Erfaring havde overbeviist sig om, at han aldrig skulde komme til at beklæde den Throne, han i saa mange Aar havde kjæmpet for.

Om nu end den Reisende er meget beskjeftiget med disse vigtige Begivenheder, kan han dog ikke lade være at henvende sin Opmærksomhed paa et gammelt fiirkantet Taarn, som han bemærker paa det øverste af den steile Strandbred, ved Foden af hvilket han vandrer, og saa nær ude ved Kanten, at det saae ud, som det hvert Øieblik skulde styrte ned i Havet. Spørger man sin Ledsager, eller den første den bedste Bonde, man møder, hvad det er for et Taarn, erholder man istedetfor Svar følgende Oplysninger.

En smuk Eftermiddag i Juli Maaned for omtrent 3 Aarhundreder siden seilede en mægtig skotsk Baron ved Navn Hobdome over den bredeste Deel af Solwaybugten. Han ilede, forat han kunde bringe til sit Hjem 12 engelske Fanger, som han uden nogen tænkelig Grund havde revet bort fra deres sørgende Familier; den stolte Baron havde kun en eneste Ridder med sig. — Der har aldrig raset nogen voldsommere Storm end den, der pludselig overfaldt Baaden, da den omtrent havde tilbagelagt den halve Vei. Lige med Eet begyndte Stormen at brøle, Havet at syde, Tordenen at rulle. Næsten i samme Øieblik blev Forstavnen splintret af Lynilden, og i kort Afstand kuldseilede et Fartøi med hele sit Mandskab.

„Hvis vi ikke skynde os at lette Baaden, gaae vi under Alle tilsammen", sagde Lord Hobdome til sin Ledsager. Ved et kraftigt Øxehug kappede han derpaa Masten og kastede den overbord med Seil og Ræer. Imidlertid formindskede denne Forsigtighedsregel ingenlunde Faren. Nu fik Lord Hobdome et skrækkeligt Indfald, kom til at tænke paa et i Sandhed djævelsk Middel. Han foreslog ikke, at man skulde kaste Lod, saaledes som det ofte skeer ved Skibbrud i den nyere Tid; thi derved vilde han jo have udsat sig for samme Fare som de Andre, der vare ombord. Han vilde kun redde sin egen Person og brød sig ikke om alle de Andres Frelse. Derfor henvendte han sig til sin Ledsager og sagde med saa vældig en Røst, at man uagtet de rasende Elementers Larmen kunde høre den langt borte:

„Det er afgjort, Ridder Ben-Lorn, at disse forbandede Englændere maae opoffres, for at et Liv kan frelses, der er saa nødvendigt for Fædrelandet som mit".

Det var et hjerteskjærende Syn at bemærke de stakkels Fangers overordentlige Anstrengelser, for at reise sig alle i Forening og sætte Magt imod Magt; men deres Lænker vare altfor godt smeddede til, at de kunde sprænge dem. Ved at kaste Blikket ud over de skummende Bølger maatte de uden Tvivl indsee, at et Skibbrud næsten var uundgaaeligt; ikke desto mindre var dog ikke enhver Straale af Haab slukket, da Stormen jo hurtigt kunde lægge sig, hvilket ikke saa sjeldent skeer. Selv i den meest overhængende Fare haabe vi ligetil det sidste Øieblik, og saalænge vi ikke ere blevne fuldkommen følesløse. Forresten skjælver Mennesket ved Tanken om at skulle døe for et Medmenneskes Haand.

Da Modstand saaledes var umulig, prøvede Englænderne paa at formilde den frygtelige Baron ved Bønner og Taarer, men forgjæves. Nu var der altsaa ikke Andet at gjøre end at hæve Øine og Hjerter til ham, der lægger Tømme paa de oprørte Bølger; de ventede med Taalmodighed paa den rædselsfulde Straf, der forestod dem og kort Tid efter ogsaa ramte dem.

Lord Hoddome og Ridder Tristan Ben-Lorn, begge begavede med Kæmpekræfter, droge deres blinkende Sværd af Skeden, og med samme Ligegyldighed, som om Talen var om at slagte umælende Dyr, halshuggede de Fangerne den ene efter den anden. Naar de havde dræbt den ene af dem, kastede de Legemet i de fraadende Bølger. En skrækkelig Ventetid for dem, hvem Raden endnu ikke var kommen til!

Paa den Maade omkom de tolv Ulykkelige; Fartøiet lettedes ikke lidet, ellers vilde den ubønhørlige Baron have ladet Ridderen dele Skjebne med Englænderne. Til Lykke for denne sidste havde Stormens Voldsomhed begyndt at tage af, Baaden begyndte hurtigt at kløve Havets Overflade, dreven frem af to Aarer, som Lord Hoddome alene haandterede. Efter en Times Seilads naaede de Strandbredden langt ud paa Natten.

Neppe havde Baronen sat Foden paa Land, førend han udstødte Forbandelser over sig selv paa Grund af de tolv Mord, han nylig havde gjort sig skyldig i. Ligetil næste Dags Morgen vedblev han at løbe omkring paa Strandbredden og udstøde gjennemtrængende Skrig som en Besat. Imidlertid lagde hans ophidsede Tilstand sig snart, og denne Mand, der hidtil havde været døv for Samvittighedens bebreidende Røst, ydmygede sig for Himlen, idet han aflagde det Løfte, at han til sit Livs Ende vilde indeslutte sig i saa vild en Bolig, at ingen dødelig skulde have Mod til at nærme sig til den, og hvor han vilde være afsondret fra ethvert levende Væsen med Undtagelse af Ørnen, Natuglen og Gribben. — En Maaned var endnu ikke forløben, førend den vigtigste Deel af Lord Hoddomes Løfte var opfyldt; et meget omfangsrigt Taarn havde hævet sig paa en Klippetinde, som om det ved en eller anden Tryllekraft havde banet sig Vei derop gjennem Bjergets Indre og hængt sig op paa Klippens høieste Spids. Denne eiendommelige Bygning kaldte den nye Eneboer „Angerens Taarn".

I en gammel skotsk Ballade, hvis Titel er „Lord Hoddomes Klage", lader Minnesangeren Baronen heelt igjennem udtale den dybeste Sorg over at have styrtet i Havet og sendt ind i Evigheden de stakkels Fanger, der med ham seilede over Salwaybugten; vi ville anføre to Vers af den:

„Ak! Paa Havets Bund har jeg nedsænket en Olding, hvis Lokker vare hvide som Snee; hans Haar ville blive til Neb, der skulle trække min Sjæl gjennem Helvedes mørkeste Svælg. Jeg har boret mit Sværd i en skjøn Ynglings Bryst; han elskede en yndig Pige; nu sidder hun ved Strandbredden og græder fra Solens Opgang til den sænker sig i Havets Skjød; hendes Øine, der ere fulde af Taarer, stirre ud over de grønlige Vover og med fortvivlet Røst udbryder hun: „Min elskede Wellie, vil Du aldrig mere komme tilbage til Din Brud?"

I Anledning af den ovenfor meddeelte Fortælling beretter man, at Richard Steele, den meest berømte Forfatter i „Tilskueren" næst efter Addison paa en Reise i Cumberland bemærkede en lille Dreng, som sad paa en Klippe og med Opmærksomhed syntes at læse i en tyk Bog.

„Hvad er det for en stor Bog?" spurgte Steele, og standsede sin Hest foran den unge Hyrde.

„Biblen, min Herre," svarede denne.

„Hvad lærer den Dig, min Dreng?"

„Veien til Himlen."

„Ah!" svarede Steele med et Smiil, vil Du vise mig den Vei!"

Den lille Bondedreng forlod sin Plads, gik nogle Skridt fremad, vendte sig om, pegede med sin Finger paa et Taarn, der hævede sig over Klippetoppene, og sagde: „Gaa derigjennem!" Han pegede paa „Angerens Taarn."

II.

Smeden i Gretnagreen.

Naar man begiver sig fra den gamle By Carlisle henimod Salway-Bugten, kan Høien ved Haribee ikke Andet end fængsle Opmærksomheden. Her foretoges Henrettelserne paa Borgerkrigenes Tid. Naar den Fremmede vandrede nede i Dalen, gjenlød fra Toppen af disse Høie følgende Ord i hans Ører: „Hav Barmhjertighed med mig, o Gud, efter din uendelige Miskundhed," hvilket i Almindelighed udtaltes af de Dømte, der paakaldte Religionens Trøst.

Saasnart man var kommen over Englands Grændser, opfordrer Kudsken paa den Deligence, hvor den Reisende maa skynde sig med at tage Plads, idet han peger derhen med sin Pidsk, til at lægge Mærke til et smukt hvidt Huus, der ligger omtrent en Snes Skridt til Høire af Landeveien og er omgivet af smukke Enge. „Dette Sted, siger han, er Gretna Green, hvor de Elskende pleie at flygte hen for at lade sig vie."

Det er næppe nødvendigt at erindre Læserne om, at de skotske Love anerkjende et Ægteskab for gyldigt, der er indgaaet i to Vidners Nærværelse uden nogen Geistligs Mellemkomst; det er tilstrækkeligt, at begge Parter udtale deres endelige Ja for to andre Personer. Da vor Automedin mærkede, at min Nysgjærrighed var sat i Bevægelse, holdt han stille og ilede ind i det hvide Huus, for at hente en trykt Blanqvet til det Beviis, de Nygifte modtoge, der iøvrigt ikke har noget Mærkeligt ved sig. Paa mit Spørgsmaal: „Har De seet den berømte Smed selv?" svarede han: „Nei, i nogle Maaneder har den gamle Vulcan hvilet paa Kirkegaarden; nu hamrer Sønnen i hans Sted paa Jernets og Giftermaalets Ambolt. Forresten findes der en Medbeiler paa den anden Side af Landeveien, i det lille Landsted, De kan see derhenne."

Derpaa steg Kudsken igjen op paa sin Plads og tilføiede med dæmpet Stemme og et dybt Suk: „I hvor mangfoldige Familier har denne Smed ikke bragt Sorg!" Medens vi kjørte videre, meddeelte han os en Mængde Begivenheder, han havde været Vidne til i den Tid, han havde reist paa denne Landevei, og hvoraf vi som Prøve anføre følgende:

„En smuk Sommeraften kom vi rask afsted, da en Støvsky pludselig hævede sig i det Fjerne, skjøndt ikke en Vind rørte sig. Jeg opdagede snart to Vogne, der fulgte efter hinanden med en overordentlig Hurtighed. Det var let at see, at den bageste kom nærmere og nærmere til den forreste. Da vi kom nær nok, opdagede vi i den første Vogn en ung Mand og en ung Pige; i samme Øieblik fordoblede Hestene for den sidste Deres Hurtighed, gjorde et langt Spring og kom forbi det forreste Kjøretøi, der 5 Minuter efter naaede Gretna-Green. Saasnart det seierrige Kjøretøi standsede, steg en ærværdig Mand ud, ilede henimod Døren paa den anden Vogn og udbrød med en vred og fortvivlet Stemme: „Usling, giv mig min Datter tilbage!"

„Disse Ord gjorde den ønskede Virkning, da de bleve understøttede af en Tjeners hæse Stemme, der ledsagede Oldingen, og især ved det skrækindjagende Syn af en Pistol, som den opbragte Fader holdt i Haanden. Kort sagt, endte vor Kudsk sin Fortælling, Oldingen henvendte sig til mig om at føre ham og de unge Folk tilbage til Carlisle, og og da min Vogn ikke var fuld, troede jeg at burde opfylde hans Forlangende."

III.
En Blodhævn.

Idet vor Kudsk sluttede sin Beretning, dreiede vi om en Krumning af Veien, og i det Fjerne viste sig et gothisk Taarn for vore Øine. „Det er Domkirken i Dumfries," bemærkede han. Det varede heller ikke ret længe, inden vi naaede denne By, som har spillet en saa vigtig Rolle i de indre Stridigheder, der fordum ødelagde de to Folk.

Den mærkelige Begivenhed, der senere bragte den berømte Robert Bruce paa Skotlands Trone, foregik ved Høialteret i denne Kirke, der før Reformationen hørte til et Dominikanerkloster. Denne heltemodige Patriot, som allerede 1304 rugede over Planer til Oprør, forlod pludselig Edvard 1stes Hof og begav sig hurtigt til Dumfries. Her vilde han have en Sammenkomst med Røde-Comyn, en mægtig Stammehøvding, hvem han mistænkte for at have aabenbaret den engelske Konge en Deel af Sammensværgelsen. De mødtes i det Indre af Kirken.

Der var imidlertid kun hengaaet nogle faa Minutter efter Samtalens Begyndelse, førend Comyn svarede paa en af Bruces Beskyldninger med disse temmelig ligefremme Ord: „De lyver, Sir Robert!"

Man kan let begribe, at der ikke behøvedes mere for at faae denne Sidstes Blod til at koge, saa at han øieblikkelig borede sin Dolk i sin Modstanders Bryst. Da han imidlertid var begavet med et Hjerte, der følte for An-

dres Lidelser, og med en ædel og høimodig Sjæl, blev han greben af Rædsel over dette Mord paa et helligt Sted, endnu førend han havde saaet Tid til at trække sit Vaaben ud af den ulykkelige Comyns Legeme. Han ilede ud af Kirken og traf tæt ved Hovedindgangen to af sine Venner, Baronerne Kindesay og Kirckpatrick, som ventede paa ham der.

„Hvad feiler Du? Hvorfor er Du saa bleg? Hvorfra er dette Blod paa Klingen af din Dolk?" spurgte de ham.

„Desværre for mig! svarede Bruce; jeg troer, at jeg har dræbt Røde-Comyn."

„Du troer det kun, afbrød Kirckpatrick ham; jeg paatager mig hurtigt at bringe Sagen til Visbed."

Derpaa ilede han hen til det Sted, hvor Comyn laae, og fuldendte hvad Bruce havde begyndt. Denne Begivenhed havde givet Anledning til de nulevende Kirckpatrickers Vaaben og Valgsprog: en Haand, der er knyttet om en Dolk, hvorfra der drypper Blod, og deromkring Ordene: „Jeg gjør Sagen mere sikker." Helligdommens Hvælvinger gjenlød ligetil Aften af de Klageskrig, der bleve udstødte af den store Mængde Mænd, Qvinder, ja endogsaa smaa Børn, som strømmede til; thi Beboerne i denne Egn nærede stor Forkjærlighed for den myrdede Herre.

Klokken slog 12 i Abbediets Kamre; i Klosterets meest assides Celle vaagede tre Dominikanermunke ved de dødelige Levninger af Sir John Comyn den Røde. Da disse fromme Munke sang Morgenmessen, bleve de pludselig grebne af Forfærdelse ved at høre en klagende Røst, den syntes dem at lyde fra den Dødes Ligklæde; den sagde tydelig: „Hvorlænge vil Du holde din Hevn tilbage, Herre?"

Hertil svarede en anden ligesaa klagende, ligesaa hemmelighedsfuld Stemme: „Lid med Taalmodighed, indtil denne Dag vender tilbage om 52 Aar."

I Aaret 1356 foranstaltede Sir Roger Kirckpatrick, en Søn af Comyns Morder, en pragtfuld Fest paa Slottet Caërlavrock*) i Anledning af sin Forlovelse med Lady Marie Mac-Alpine, der efter samtidige Krønikeskriveres Beretning ikke havde sin Lige i Skjønhed hverken i England eller i Skotland eller i Irland. Det var netop den 52de Aarsdag efter John Comyns ulykkelige Endeligt.

Iblandt de indbudne Gjæster befandt sig Sir James Lindesay, en Søn af den anden Deeltager i den Udaad, vi nylig have omtalt. Den unge Ridder havde selv været indtaget af den yndige Lady Marie; men da hun havde erklæret sig til Fordeel for Sir Robert, syntes han at have undertrykket ethvert Spor af Skinsyge; i Virkeligheden forholdt det sig ganske anderledes.

Lindesay havde vundet Kirckpatricks Mundskjænk for sig, og denne havde lovet at komme et bedøvende Pulver i den Viin, han om Aftenen skulde række sin Herre. Det prægtige Maaltid var endt; Solen var for længe siden gaaet ned, og det overalt oplyste Slot lignede et af Feepaladserne i 1001 Nat. En glimrende Ungdom hengav sig til Dandsens Glæder efter de muntre Toner af Sækkepiber og andre Instrumenter; Ørerne frydedes ved Troubadourernes melodiske Sang og Harpespil.

Lige med Eet fremtraadte nye Sangere og efter dem fulgte en Flok smukke Pager med Sølv- og Guldskaale i Hænderne; de gik langsomt igjennem de prægtige Sale.

Foran Sir Roger Kirckpatrick standsede hans egen Page, kastede sig paa Knæ og rakte ham en Guldskaal. Denne havde næppe nydt af de Forfriskninger, hvis udsøgte Smag sikkerlig ikke blev overgaaet af Gudernes Nectar og Ambrosia i gamle Dage, førend han blev overfalden af en uimodstaaelig Døsighed og Søvn. Ved denne Hændelse blev Festen naturligviis afbrudt, og alle Gjæsterne forføiede sig bort.

Under den almindelige Ro, som kort efter var udbrudt over hele Slottet, var dog een Mand vaagen, nemlig James Lindesay. Veiledet af det blege Skin af en lille Fakkel, han holdt i Haanden, begav han sig sagte til det Værelse, hvor Kirckpatrick endnu laae i sin dødlignende Slummer, og gjennemborede den ulykkelige unge Mands Hjerte.

Et Sagn lægger til, at i det Dieblik, han traadte over Dørtærskelen til Sir Rogers

---

*) Dette Slot er virkelig det Ellanzowan, hvorom Walter Scott taler i sin Guy Mannering. Endnu findes betydelige Levninger deraf omtrent fire Miil fra Dumfries.

Soveværelse, hørte han over sit Hoved Lyden af en overmenneskelig Stemme, der udbrød: „See her den røde Comyns Gjenfærd, der nærmer sig, ridende paa Stormens Vinger!"

Da Morgensolens første Straaler forgyldte den gamle Borgs Muurtinder, havde Lindesays Ganger allerede ført ham langt bort fra Caërlavrock. Imidlertid blev han dog paagreben', inden en Maaned var hengaaet, og dømt til Døden efter Kong David 2dens udtrykkelige Befaling. Den Straf, der ventede ham, var ikke den, en Kriger haaber at komme til at lide, selv om han er skyldig; den ulykkelige Ridder blev nemlig hængt.

Naar Du besøger Egnen omkring Hovedstaden i Grevskabet Galloway, der er rig paa maleriske Skjønheder, fører Hændelsen dog sikkerlig til Bredderne af en krystalklar Bæk, der med sagte Rislen ruller sine Bølger fra Øst til Vest og falder ud i Nith østen for Dumfries. Paa en af dens Bredder hæver sig en betydelig Ruin, nemlig Levningerne af Abbediet Lincluden, der fordum beboedes af et talrigt Antal Benedictinerinder. Det blev grundlagt under Kong Malcolm 7de af Uttrecht, Lord af Galloway; senere bleve disse fromme Qvinder fordrevne af Sorte Archibald, Greve af Douglas.

Nutildags hersker en dyb Taushed imellem disse ærværdige Mure; man seer kun Køer og Geder afæde det Græs, der i Cellerne er traadt istedetfor de Fliser, hvormed de fordum vare prydede, og i de Hvælvinger, hvor der før lød fromme Sange, høres nu kun Uglens og Allikens ildevarslende Skrig.

Hvis Du, førend Du begiver Dig til disse Egne, har hørt Fortællingen om Lindesay, vil Du betragte dem med fordobblet Opmærksomhed; thi i Lincluden ilede Sir Roger Kirckpatricks Trolovede med at finde et Fristed efter hans sørgelige Endeligt, hvem hun elskede; i dette Kloster aflagde den Qvinde Navneløftet, der var bestemt til at være Borgfrue paa Caërlavrock.

Alterbilledet.

I.

To Aar før Trediveaarskrigens Ende da Wrangels Hær var draget fra Vinterqvarteret i Thyringen over Weser til Westphalen, kom en Aften en ung svensk Kriger, ledsaget af to Ryttere, til en westphalsk Landsby ved den hessiske Grændse. Han vendte tilbage fra Turennes Leir ved Mainz, hvorfra Wrangel havde sendt ham, for at bringe Franskmændene Budskabet om hans Nærmelse. De udmattede Heste kunde af Mathed ikke naae Wrangels Feltleir, som endnu laae i nogle Miles Afstand hen ad Weserens Bredder, og den unge Mand, som vi kalde Alborg, valgte ikke gjerne sit Natteleie i en Krog, som lovede liden Hvile efter et møisommeligt Ridt. Værtinden klagede over gjentagne Plyndringer, som hun leed ved omstreifende svenske Krigsfolk, og først, da hun saae, at den venlige Ritmester vilde opveie enhver Vederqvægelse for Rytter og Hest med Sølv, haabede hun endnu at kunne opdrive noget.

Alborg overlod til sine Ryttere selv at sørge for deres Natleies Beqvemmeligheder og gik ud i det Frie. Han var paafaldende forstemt, og tænkte paa den Bedrøvelse, hvormed hans tappre Feltherre maatte optage hans Budskabs ugunstige Udfald, da Franskmændene, af Skinsyge mod de seirende stolte Svenskere, havde forkastet Indbydelsen at forene sig med de svenske Hære, for at bringe Krigen til Schwaben og Baiern. Den milde Maiaften stillede efterhaanden Alborgs Mismod, og med deeltagende Sind betragtede han i Dalen de blide opadgaaende, med frisk Bøgegrønt behageligt omsluttede og smykkede Høie. Landsbyen laae ved Foden af den tæt beskovede Fjeldvæg, og høiere, adskilt fra de øvrige Huse, en lille Kirke med graat Skifertaarn, hvis Udvortes erindrede om den fortærende Krig. Noget længere bortfjernede, ved Kanten af den dybt henadløbende Skov, saae man en vild Ruinhob, hvor kun endnu et gammelt Taarns Forside og en gammel Muur med spidse hvælvede Vinduesbuer, hentydede paa tidligere Menneskeboliger. Paa den hiinsidesliggende Høi syntes ligeledes Ruiner at titte frem af Skovens Mørke.

En stille Bevægelse vaktes i Alborgs Bryst, da han sammenlignede, det unge Foraarssmykke, hvilket Naturen havde udbredt over Høie og Dale med alle hine Spor af Menneskeraseri, og de bedrøvede Blik af Landsbyfolkene, som vendte hjem fra Markerne, hvor de med Ulyst havde forrettet et Arbeide, som Stridshestenes Hove næste Dag kunde søndertræde. Saa fyrig han elskede Krigens Roes, vakte det dog for første Gang i ham Ønsket, at Fredsbudskabets Arbeide, som for tre Aar siden havde været her i Westphalen, maatte blive velsignet.

I denne Stemning nærmede han sig Kirken, som han fandt aaben. Nogle gamle Folk sadde, adsplittede paa de halvt forfaldne Bænke, hensjunkne i stille Andagt. Alborg traadte hen til Altaret, hvor Lampen brændte, hvor Aftensolens Straaler, som faldt gjennem et rødt malet Vindue, underskjøn oplyste Alterbilledet. Det var den hellige Jomfru med Barnet paa en Skythrone foran hvilket knælede en blomstrende Pigeskikkelse ved en gammel Kones Haand. Billedets Kunstværd syntes ikke at være den unge Mand ganske ubetydelig, men fremfor Alt tiltrak den elskværdige Pigeskikkelse ham, hvis Træk vare fremstillede med saa megen Sandhed at hun kun kunde være afluret Livet.

Da de fleste Andægtige vare bortgaaede, spurgte Alborg en gammel Mand, om Billedet ikke havde en Betydning. Den Adspurgte vidste ikke mere, end at det var blevet skjenket af det gamle Herskab førend Krigens Begyndelse, og skulde være af en stor Mester. Da Alborg forskede videre, erfarede han, at Landmanden under det gamle Herskab forstod Slottets Eiere, hvis Ruiner laae i nogen Afstand ved Høien. Paa Ritmesterens videre Spørgen kunde den Gamle intet Svar give, det være, at han virkelig, som han sagde, først i den senere Tid havde bosat sig i Landsbyen, eller var tilbageholdende mod den Fremmede; men han henviste Spørgeren til en aldrende Kriger, Niclas kaldet, som skulde være meget bevandret i den gamle Historie og være meget snaksom. Alborg lod sig den ikke langt fra liggende Bolig betegne, og gik derhen, da han ikke vidste at tilbringe Aftenen bedre.

Han fandt let den lave Hytte, og da han paa et barsk „Herind!“ aabnede Døren til den lille Stue, saae han i Midten af samme den gamle Mand sidde ved et rundt Bord, af hvis rynkefulde Træk endnu lyste Ild og krigerisk Barskhed. Hans Haar var graanet, men den røde Knebelsbart og de børstige Bryn, under hvilke de store Øine rullede, da han saae den Indtrædende, forraadte, at det engang maatte have givet hans Ansigt endnu vildere Udtryk. Han holdt i Haanden et gammelt Sværd, som han syntes at have betragtet. Omkring paa Væggen hang en Blikhjelm, en Hagelbøsse og et Rytterpantser, og paa Gulvet laae Jern=Stykkugler. Paa Bordet saae Alborg ligge Bibelen og nogle Flyveblade over Krigshistorien.

„Jeg hører,“ begyndte Ritmesteren, „at her boer en gammel Krigskammerat, og jeg seer, at man har rigtigt berettet mig.“

„Krigskammerat,“ svarede den Gamle og maalede den unge Mand. „Jeg tænkte ikke, unge Herre, at vi kunde være Krigskammerater.“

„Men maaskee har I tjent samme Sag, hvorfor jeg fægter.“

„Jeg har i tredive Aar tjent mange Sager, tilfods og tilhest, kjære Herre! Men jeg seer, at I hører til Svenskerne. Jeg kjender Farven; vi vare Fjender ved Leipzig og ved Lützen.“

„I har fægtet mod Svenskerne?“ spurgte Alborg.

„Ja, under Pappenheimerne. Hvo som betaler bedst, dem følger man; det var gamle Landsknægtsæder. Men det er sandt; naar jeg stod paa den anden Side har jeg altid fægtet mere lystig. — See, Herre, jeg tænkte just paa den gamle Historie, da I traadte herind. — Men sæt Eder dog, naar det behager Eder ved en gammel Krigsmand, jeg har jo endnu en Stol. — Jeg saae til mit gamle Sværd, det har i mange Aar troligt holdt ud mod Brunsvigerne. Der er ingen Skaar, hvoraf jeg ikke vidste at sige, hvor jeg har hugget dem. Men, min unge Herre, I vil vel ogsaa engang erfare det, det gyser ret koldt i En, naar man med graa Haar sidder saa eensomt og tænker paa den blodige gamle Historie.

Han taug efter disse Ord, og rev tankefuld Klingen med det venstre Ærme, hvor-

ved Alborg saae at den venstre Haand manglede. „Tabet af denne har formodentlig gjort Eder udyglig?" spurgte Ritmesteren.

„Udygtig," svarede den Gamle med en spottende Latter. „Nei, Herre, det var kun Lærepenge, maatte jeg sige. Jeg mistede Haanden, da Brunsvigeren mistede den venstre Arm."

„I mener Hertug Christian af Brunsvig. I har tjent under ham?"

„Trolig indtil det var ude med ham. Herre, det var en Kriger. I maa vide det, hvor standhaftigt han fæstede for de skjønne Pfalzinder, og bar ogsaa deres Handsker som Felttegn paa Hatten. Jeg var hos ham, som jeg siger Eder, da han ved Namur blev bortskudt Armen; han lod den sig aftage ved Krigstrompetens lydelige Skingren, for at forglemme Smerten. Og Spinolaerne lod han sige, den Venstre havde han vel mistet, men havde endnu en Arm til at fægte med Fjenden. Saaledes gik det ogsaa mig. — Ja, en heel Helt, var Brunsvigeren, det maa være sandt. Her veed man ogsaa at fortælle om ham. — See, det er et Minde om ham," vedblev den Gamle, og tog en Sølvdaler op af Bordskuffen, hvorpaa en Haand fra Skyerne svang et Sværd, og paa Bagsiden stode Ordene: „Guds Ven, Pavens Fjende." Om han har været Guds Ven," fortsatte den gamle Kriger, „det maa han nu selv bedst vide, men Paven kunde han sandelig ikke udstaae."

„Ganske rigtig, det ere de Dalere, som Hertugen lod præge af det Sølv, han her havde taget af Kirkerne."

„Ja, Herre, det var et Bytte!" gjentog den Gamle, leende i Skjægget. „Saadant noget seer man ikke let igjen. Og den gyldne Herr Liborius, som vi løste fra sit Fangenskab i Paderborn — pure Guld, siger jeg Eder, firsindstyve Pund tung. — Jeg har selv baaret den paa mine Arme til Hertugen."

„I var altsaa paa hiin Tid her?"

„Det skulde jeg mene, tre Gange var jeg med Brunsvigeren her. Den første Gang — ha! da gik det skrækkeligt til her. Herfra indtil høit ved Main, hvor Tilly bankede os Pelsen ud, intet bag os end Brandsteder, ødelagte Marker og de Plyndredes Jammerskrig ... Jo nu, derfor er der Krig!"

„Udentvivl erindrer I Eder hiin Tids gamle Historie," begyndte Alborg igjen. „Kunde I maaskee ogsaa sige mig, hvad Altarbilledet her i Kirken har at betyde?"

„Billedet her i Kirken?" gjentog den Gamle, og saae den unge Mand fremmed i Ansigtet. „Ei, hvad kan Billedet angaae Eder? Herre, det var ikke til min Tid Brug, at de unge Krigssvende saae efter malte skjønne Billeder; de smukke Qvindebilleder med Kjød og Blod vare dem kjærere."

„Jeg har med Fornøielse betragtet Billedet", svarede Alborg, „man vidste i Kirken ikke nøie at sige mig, hvorfra det er kommen, og det synes dog at have en særegen Betydning."

„Den Gamles Ansigt var alvorligt. Han saae paa sit Sværd og paa et stort Skaar i dets Midte. „Med Krigshistorien har Billedet intet at gjøre," begyndte han endelig igjen, „men jeg har hørt af gamle Folk her, at det var skjænket af en Adelsfrue, som boede paa Slottet, hvoraf I ikke langt fra Kirken seer Taarnene og en Muur. Den skjønne lille Pige, som knæler for Jomfruen, var Datteren af en riig Herre i Münsterland. Hendes Moder havde viet hende til Klosteret, men da hendes eneste Broder var falden i Krigen, formælede hun sig med Slottets unge Herre. Slottet blev ødelagt da Brunsvigerne for tredie Gang drog igjennem Landet (1626).

„Nu, hiin Ødelæggelse, den var formodentlig forbundet med særdeles ulykkelige Omstændigheder?"

„Hvo har sagt Eder det? Hvad kunde I have med den gamle Historie at gjøre;' svarede Krigeren og kastede et forskende Blik paa den Fremmede.

Alborg forsikkrede, at han blot ønskede, behagelig at forkorte de kjedsommelige Timer ved hans tvungne Ophold i Landsbyen.

„Ja nu, jeg kan jo fortælle Eder det. I har maaskee seet de gamle Mure, som sees fra Skoven en Miil herfra."

„Ligeoverfor Kirken paa Høien?"

„Ganske rigtig. Man kalder det sædvanlig Waldburg. Der boede til sin Tid en Adelsmand, da denne Byes Godsherre ægtede den skjønne Frøken, som jeg har sagt Eder. Friherren paa Waldburg havde ogsaa friet til hende, og tilgav hende ikke, at hun

havde givet ham en Kurv. Han havde vel kunnet glemme det; thi det var ogsaa blevet ham forundt, at finde en smuk Frøken, som jeg har ladet mig fortælle. Men han tilgav det ikke, og kastede et bittert Had paa den lykkelige Mand, som havde ført den rige Brud hjem. Da vi for anden Gang med Brunsvigeren drog gjennem Landet (1623), optog Herren her paa denne adelige Gaard os ikke altfor venligt, og lagde os med sine opbudne Bønder et Baghold, hvor mangen en tapper Karl maatte bide i Græsset. Vi vidste dengang ikke, hvorledes det egentlig var gaaet til, men da vi tre Aar kom tilbage, da stiklede Herren paa Wartburg Brunsvigeren, og denne blev derover heftig vred. Vi brøde op herfra, for at trække til Nedersachsen, og Godsherren skulde betale svære Krigsskatter. En stor Hob kom ind i Slottet. Adelsmanden havde tilkaldt sine Bønder og vilde værge sig. Slottet blev stukket i Brand, og i den vilde Larm omkom han selv. O, det var en skrækkelig Nat! Den arme Mand, saaledes havde han ikke fortjent det, om han ogsaa havde spilt os den sletteste Streg. Men saaledes gaaer det nu i Krigen, er engang Vreden løsladt, da er der intet Ophold. Tappert fægtede Adelsmanden, det er sandt; jeg har selv hugget dette store Skaar i mit Sværd, da jeg værgede mit Skind imod ham."

„Han faldt for Eders Haand?" spurgte Alborg.

„Ja, hvo kan sige, for hvilken Haand han er falden, hvor fra alle Sider trængte sig Krigere om ham, som svang deres Sværde. Herren af Waldborg —"

„Nu, hvad er der bleven af ham?', faldt Alborg ind.

„Han havde været det værdt, at man havde gjort det ligesaa ved ham. Folk siger, han havde med Glæde seet Slottets Brand. Nu, havde han havt sin Skadefryd derover, saa gik det ogsaa ham, som han fortjente det. Da sidenefter Tilly kom i Landet, blev alt forraadt. Han maatte flygte og hans Slot blev ødelagt, saa at ikke en Steen blev tilbage. Snart derefter skal han være faldet i et Slag."

„Og hvad blev der af Adelsmandens stakkels Gemalinde?" begyndte Alborg igjen.

„Det vil jeg sige Eder. Vi bleve efter Branden lagt i Leir ikke langt herfra. Ved Dagens Anbrud, da alt var stille, og Ilden kun endnu blussede svagt i de sammenstyrtede Mure, gik jeg til Slottet. Jeg havde maaskee isinde at see mig om efter Kostbarheder, men det forglemte jeg snart. Ikke langt fra de rygende Mure saae jeg en ung Kone sidde paa en Steenhob. Et lille Barn laae i hendes Arme. Hun forskrækkedes da hun saae mig; men det havde hun sandelig ikke nødig. Det faldt mig ind, hvad min Moder engang havde fortalt mig, hvorledes hun i sin Ungdom sad jamrende og grædende ved sine Forældres afbrændte Huus, og jeg blev saa blød om Hjertet, at et Barn kunde betvinge mig. Ja, kjære Herre, det er godt, at man i Krigen undertiden oplever saadant noget; jeg troer, ellers blev Mennesket til et heelt vildt Dyr. — Jeg indgjød hende Mod, og hun bad mig om at føre hende til et Huus, som laae en Miilsvei borte. Jeg overlagte en Smule — hvert Dieblik kunde Trompeten blæse til Opbrud; men der maatte komme deraf hvad der vilde, jeg gik foran paa Veien, som hun viste mig. Barnet blev hende for svær, som jeg saae; jeg tog det paa mine Arme, og tiltalede det venligt, for at det ikke skulde forskrækkes for min Hjelm og Snurbart. Saaledes kom vi lykkeligt til Huset, hvor hun fandt Ly og jeg gik derpaa strax tilbage til vore Folk, som just søgte efter mig."

„Og den ulykkelige Moder, den knælende Pige paa Altarbilledet?"

„Nu ja, jeg siger Eder, det ligner som en Draabe Vand den anden. Saa ofte jeg betragter Billedet, tænker jeg paa det Dieblik, da jeg saae hende ved Flammens Skin paa Steenhoben. Jeg forglemmer aldrig i mit Liv, hvor venligt hun takkede mig, da jeg tog Afsked fra hende i Huset, hvor hun blev".

„Og hvad er der siden blevet af hende og hendes Barn?" spurgte Alborg.

„Det kan jeg ikke sige Eder nøie. Jeg drev siden endnu længe omkring i Krigen. Fra Pappenheimerne gik jeg til Banner, og holdt ud hos ham, indtil Munken fra Frankrig gav ham Gift i Vinen. — En Helvedesbrand, saaledes at fordærve en tapper Helt den kjære Guds Gave . . . Snart fik jeg og-

saa saa meget, at jeg havde nok," føiede den Gamle til, udstrækkende sit lamme Been: og saa kom jeg her for fem Aar siden og vil nu vel her slutte mine Felttoge paa Jorden. Jeg har vel siden forespurgt mig om den stakkels Kone, men man vidste Intet at sige mig, end at hun skal være død langt herfra hos sine Slægtninge. Hvad der her hørte til Godset er kommet i andre Hænder, som det sædvanlig gaaer i urolige Tider, hvor Enhver lærer at plyndre af Krigsfolket og godt lader sig fiske i rørt Vande, naar det ikke gaaer med Magt."

Historien havde dybt bevæget Ritmesteren. Han indbød den Gamle at gaae med ham til Kroen, og Niclas ledsagede ham gjerne, da han hørte, at Alborgs Ryttere ogsaa havde tjent under Banner. Alborg lod ham drikke med sine Folk, og fandt en velgjørende Adspredelse ved at høre til deres Fortællinger over deres frygtelige Feltherres Krigstoge. Han forlod den Gamle med en frivillig Gave, og fortsatte ved Dagens Anbrud sin Vei til Weseren.

(Fortsættes.)

Historiske Skildringer.

Den trojanske Krig.

(Omtrent 1200 Aar f. Chr. F.)

2. Grækerne i Aulis.

Ivrigst rustede sig til Krigen Menelaus og hans Broder Agamemnon, Konge i Argos og Mycene, den mægtigste af de græske Fyrster; men tillige opbøde de Kongerne i alle øvrige græske Stæder, og det varede ikke længe, saa strømmede fra alle Sider Hærskarer sammen, for at tage Deel i Hævnen mod det overmodige Troja. Heltene forsamlede sig i Havnen Aulis i Bøotien, hvor en Flaade paa 1200 Skibe, som førte over 100,000 Krigere, kom sammen. Længe laae Skibene rustede i Havnen, men vedholdende Vindstille holdt dem tilbage. Da udbrød Utilfredshed i den græske Hær. For nu at erfare Aarsagen til den ugunstige Vind, blev Spaamanden Kalchas opfordret til at sige sin Mening og angive et Middel, hvorved Ondet kunde afhjælpes. Seeren forkyndte, at Artemis (Diana), Gudinden for Jagden, var forbittret, fordi Agamemnon havde fældet en hende helliget Hind, og at Gudindens Vrede kun kunde udsones ved Iphigenias, Agamemnons Datters Offerdød. Kongens Faderhjerte blødte ved denne Tale, men de andre Fyrster trængte paa ham, saa at han maatte give efter. En af de meest veltalende Anførere, Odysseus, Konge paa Ithaka, gik til Argos og lokkede Jomfruen af Moderens Arme under det Paaskud, at hun i Leiren skulde formæles med Achilles, den Tappreste af Grækerne. Alt stod Jomfruen ved Offeraltret, da forbarmede Artemis sig over den Uskyldige, indhyllede hende i en tyk Skye og førte hende til Tauris, beliggende paa Kysten af det sorte Hav, hvor hun gjorde hende til sin Præstinde. I hendes Sted fandt man ved Altret en hvid Hind. Gudinden var forsonet, en gunstig Vind svulmede Seilene, og Skibene landede lykkelig paa den fjendtlige Kyst.

Dog allerede før deres Afreise skulde Grækerne ved et ugunstigt Forvarsel forberedes paa Krigens Langvarighed. Ved en Offring skjød en gruelig Drage frem fra Altret, svang sig op paa et over Altret fremragende Platantræ, slugte 8 unge Spurve tilligemed deres Moder, og blev strax derpaa af Jupiter forvandlet til en Steen. Dette Jertegn udlagde Kalchas, paa Grund af Tallet ni, saaledes, at Grækerne skulde ligge 9 Aar for Troja og først i det tiende erobre Staden.

3. Kampen for Troja.

Troja var en stærk befæstet Stad i Lilleasien, som Grækerne ikke kunde erobre ved første Angreb; de maatte skride til en formelig Beleiring. Men snart slap deres Forraad op, og de saae sig nødte til at udsende enkelte Afdelinger af Hæren for ved Plyndring af de nærliggende Øer og Kyster at afhjælpe Manglen. Trojanerne havde imidlertid tilkaldt deres Bundsforvandte og gjorde tapper Modstand. Grækerne opsloge en befæstet Leir, der bestod af Træhytter, bedækkede med Græstørv eller Siv. Anførerne kjæmpede fra Stridsvogne, som vare forspændte med een

eller to Heste; de Menige strede tilfods; Rytteri gaves der endnu ikke.

Angrebsvaabnene vare Landser, Sværd, Kastespyd, Buer og Slynger: Forsvarsvaabnene bestode i en Hjelm, et Brystharnisk og Beenskinner af Erts, og endelig i et Skjold, som sædvanligt var overtrukket med en Oxehud, ofte med Erts. Brystet var beskyttet af et Harnisk, hvortil sluttede sig et Bælte. Man kjæmpede ikke i Masse, men de enkelte Helte strede Mand imod Mand. Om de første ni Aar af Kampen vide vi Lidet, og kun det sidste Aars Historie er blevet os bekjendt ved den udødelige Homers Sange.

4. Paris' Kamp med Menelaus.

Hæren, ordnet efter Folkestammer efter Nestors, den gamle vise Konge i Pylos, Raad, stod opstillet i Slagorden, da man endelig blev Støvet vaer af de fra deres Mure uddragende Trojanere. Nu satte ogsaa Grækerne sig i Bevægelse. Da begge Hære vare hinanden saa nær, at Kampen kunde begynde, traadte Kongesønnen Paris frem af Trojanernes Række, klædt i et broget Pantherskind, Buen hængende om Skulderen, Sværdet ved Siden, og idet han svingede Landsen, udfordrede han den Tappreste af alle Grækere til at vove en Tvekamp med ham. Da Menelaus saae den Ubetænksomme, glædede han sig som en Løve, hvem netop et anseeligt Bytte, en Buk eller en Hjort, kommer iveien. Hurtig sprang han i fuld Rustning fra Vognen ned paa Jorden for at straffe sin Hustrues frække Røver. Paris gyste ved Synet af en saadan Modstander, og som havde han seet en giftig Slange, vendte han sig blegnende om og skjulte sig i Sines tætteste Klynge. Da Hektor, hans tapprere Broder, saae ham saa feigt at løbe tilbage, tilraabte han ham fuld af Uvillie: „Broder, efter Skinnet at dømme er Du vel en Helt, men i Virkeligheden er Du en qvindagtig, ublue Forfører. Gid Du hellere var død førend Du skulde beile til Helena. Seer Du ikke, hvorledes Grækerne hæve en Skoggerlatter, fordi Du ikke vover at holde Stand mod den Mand, hvis Ægtefælle Du har stjaalet. Du fortjener at strækkes til Jorden af den Mand, mod hvem Du har forsyndet Dig!" Paris svarede ham: „Hektor, Dit Hjerte er haardt og Dit Mod uimodstaaeligt som en Øxe af Erts, hvormed Skibstømmermanden tilhugger Bjælken. Du dadler mig ikke med Urette, men bebreid mig ikke min Skjønhed; thi ogsaa den er en Gave fra de Udødelige. Men vil Du see mig kjæmpe, velan saa byd Grækere og Trojaner at holde inde med Kampen, da vil jeg vove en Tvekamp for Folket med Helten Menelaus om Helena og alle hendes Skatte. Hvo af os der seirer skal hjemføre Helena, et Forbund skal bekræfte det, da dyrke I i Fred det trojanske Land, og hine seile hjem til Argos."

Glad overrasket hørte Hektor disse Ord, han traadte frem midt for Slagordenen og hæmmede, holdende Spydet frem, Trojanernes Stormløb. Da Grækerne fik Øie paa ham, sigtede de omkaps efter ham med Kastespyd, Stene og Pile, men Agamemnon raabte høit til de græske Rækker: „Holder inde, Argiver, skyder ikke; den hjelmbeskyggede Hektor begjærer at tale." Grækerne lode Hænderne synke, og stode hensunkne i Taushed trindtomkring.

Hektor forkyndte nu med lydelig Røst sin Broder Paris' Beslutning. Paa hans Tale fulgte en dyb Stilhed; endelig tog Menelaus tilorde: „Hører paa mig" — raabte han — „paa hvis Sind den almindelige Kummer sværest hviler. Endelig, saa haaber jeg, ville I Trojanere og I Argiver blive færdige med Striden, og forsonede ville vi skilles fra hinanden. Een af os to skal døe, men I Andre skulle skilles ad i Fred. Lader os nu offre og sværge og derpaa skal Tvekampen gaae for sig."

Begge Hære bleve glade over disse Ord, thi de længtes efter Enden paa den langvarige Krig. Paa begge Sider trak Vognstyrerne Hestene an i Tømmen, Heltene sprang ned af Stridsvognene, spændte deres Rustninger af, og lagde sig ned paa Jorden. Den ene Fjende lagde sig tæt ved den anden, ret som om de vare Venner. Hektor sendte iilsomt tvende Herolder til Troja for at bringe Offerlammene og hente Priamus; ogsaa Hærføreren Agamemnon sendte en Herold ned til Skibene for at hidskaffe et Lam.

Helena sad netop, underrettet ved Gudernes Budbragerske Iris, der ved Hjælp af Regnbuen stiger ned til Jorden, om den fore-

staaende Tvekamp, paa Borgens Tinde ved Siden af Priamus, da Herolderne bare Pagtofrene gjennem Staden. Herolden Idæus fulgte med et blinkende Viinkruus og et gyldent Bæger til Brændoffret. Denne nærmede sig Kong Priamus og sagde til ham: „Gjør Dig færdig, o Konge! Trojanernes og Grækernes Fyrster nærme sig Dig og kalde Dig ud paa Marken, for at Du der skal besværge det hellige Fordrag. Din Søn Paris og Kong Menelaus ville kjæmpe med Spyd om Qvinden; hvo der seirer i Kampen, ham skal hun følge med sine Skatte. Da seile Danaerne med alle deres Mænd tilbage til Grækenland."

Kongen forskrækkedes, dog befalede han sine Svende at spænde Hestene for og med ham besteg Antenor Vognen. Priamus greb Tømmen, og Hestene fløi afsted over Sletten til Leiren. Da de vare komne midt imellem de tvende Folkeslag, forlod Kongen med sin Ledsager Vognen og skreed frem i Midten. Nu iilte ogsaa Agamemnon og Odysseus til. Herolderne førte Offerdyrene frem, blandede Viin i Kruset og bestprengte begge Konger med indviet Vand. Derpaa drog Atriden Menelaus Offerkniven frem, som han stedse bar ved Siden af Skeden til sit store Sværd, afskjar Lammenes Pandehaar, og kaldte Gudernes Fader til Vidne paa Forbundet. Herpaa overskjar han Struben paa Lammene og lagde Offeret paa Jorden. Herolderne gjød under Bøn Vinen af de gyldne Bægere, og hele det trojanske og græske Folk bad derpaa høit: „Jupiter, og alle I udødelige Guder! Hvo af os der først bryder Eden, hans Hjerne flyde paa Jorden som denne Viin."

Men Priamus talte: „Nu, I Trojaner og Græker, lader mig atter vende tilbage til Ilions høie Borg, thi umuligt kan jeg med mine Øine see paa, hvorledes min Søn her paa Liv og Død kiæmper med den forbittrede Menelaus, og alene Zeus veed, hvem af begge Undergang er bestemt." Saaledes talte Oldingen, da hans Offerlam vare lagte paa Jorden, besteeg derpaa med sin Ledsager Vognen og styrede Hestene igjen mod Staden Troja.

Nu afmaalte Hektor og Odysseus Rum til Kamppladsen og rystede i en Kobberhjelm tvende Lodder for at afgjøre, hvo af de tvende Kjæmper, der først skulde kaste Landsen. Hektor rystede med bortvendt Aasyn Hjelmen; da sprang Paris' Lod ud. Begge Helte bevæbnede sig nu og vandrede i Pantser og Hjelm, med de mægtige Landser i Haanden, midt blandt Folkene, med truende Blik og beundrede af deres Landsmænd. Endelig traadte de overfor hinanden i det afmaalte Kamprum og svingede forbittrede deres Spyd. Dertil ved Loddet berettiget udslyngede Paris først sit; det traf Menelaus Skiold, men Landsespidsen bøiede sig mod Ertset og sank tilbage. Nu hævede Menelaus' sit Spyd og bad dertil med høi Stemme: „Zeus, lad mig straffe den, der først har fornærmet mig, at man endnu i de seneste Slægter skal skamme sig ved at tilføie Gjæstevennen Ondt." Hurtigt fløi Spydet, trængte gjennem Paris' Skjold og selv igjennem Harnisket og overskjar Kjortlen ved Lysken. Derpaa rev den frygtelige Atride sit Sværd af Skeden og førte et vældigt Hug paa Modstanderens Hjelm, men knittrende sprang Klingen itu. „Grusomme Zeus, misunder Du mig Seiren?" raabte Menelaus, styrtede løs paa sin Fjende, greb ham i Hjelmen og trak ham baglænds hen mod den græske Slagorden: ja han skulde have slæbt ham bort og den stramme Halsrem have kvalt ham, naar ikke Gudinden Aphrodite havde seet hans Nød og sprængt Hjelmremmene. Saaledes blev den tomme Hjelm i Menelaus Haand; han kastede den utaalmodigt hen til Grækerne og vilde atter give sig i Kast med Modparten. Men see — Paris er forsvunden, Gudinden har indhyllet ham i en Sky og hurtigtført ham til Troja, hvor hun lagde ham ned ved Siden af den elskede Helena.

Paa Kamppladsen gjennemstormede Menelaus endnu stedse som en Rasende Hæren for at opspore det tabte Bytte, men hverken Trojanerne eller Grækerne formaae at paavise Fyrstesønnen. Da hæver Agamemnon sin vidtgjenlydende Stemme og raaber: „Hører I Græker og I Trojaner. Menelaus har seiret, I have svoret Eden og giver nu Helena og Skattene tilbage, betaler ogsaa fremdeles Tribut til Grækerne." Danaerne høre disse Ord med Jubel, men Trojanerne tie. De meente, Paris, beskyttet af Guderne, var

endnu ikke overvunden — og Kampen udbrød paany.

5. Hektor og Ajax i Tvekamp.

Engang saae Gudinden Pallas Athene (Minerva) fra det høie Olymp de tvende Brødre Hektor og Paris ile hen til Kampen; da fløi hun som en Stormvind ned til Staden Troja. Ved Jupiters Bøg mødte hende Apollo, der kom fra Borgens Tinde, hvorfra han ledede Trojanernes Slag, og nu tiltalte sin Søster saaledes: „Hvilken Iver er dog kommen over Dig, Minerva? Er Du endnu stedse betænkt paa Trojas Fald, Du Ubarmhjertige? Og dog har Du lovet mig at lade den afgjørende Kamp hvile for idag! Lad en anden Gang Feltslaget rase, da Du og den strenge Juno ikke ville hvile førend Ilions høie Stad synker hen i Gruus.“ Ham gjensvarede Pallas Athene: „Du Langttræffende, det være som Du siger. Men hvorledes tænker Du at stille Mændenes Kamp?“ „Vi ville — talte Apollo — forøge den vældige Hektors Mod, saa at han udfordrer En af Danaerne til afgjørende Tvekamp; lad os da see, hvad disse udrette.“ Dermed var Gudinden tilfreds.

De Udødeliges Tale havde Seeren Helenos fornemmet i sin Sjæl. Hurtig iilte han hen til Hektor og talte: „Priamus' vise Søn, vil Du dennegang lyde mit, Din Dig elskende Broders Raad? Byd alle de Andre, Trojaner og Græker at hvile fra Kampen, men selv udfordre Du den Tappreste af alle Argiver til Tvekamp. Dig truer ingen Ulykke, derfor er jeg Dig Borgen.“

Hektor glædede sig over dette Ord. Han holdt de trojanske Hobe tilbage og traadte, holdende Spydet paa Midten, mellem de kjæmpende Hære. Paa dette Tegn hvilede strax Striden paa begge Sider, thi ogsaa Agamemnon lod sine Krigere leire sig. Men Minerva og Apollo satte sig i Skikkelse af tvende Gribbe paa Jupiters Bøg og glædede sig over de tappre Mænd, hvor roligt de leirede sig mellem en Skov af Landser. Midt blandt de kjæmpende Folk begyndte nu Hektor at tale saaledes: „Trojanere, og I Grækere, hører, hvad Hjertet nu byder mig at gjøre; Forbundet, som vi nylig havde sluttet, har Zeus selv sønderrevet, hele Folket skal afgjøre, om Troia skal falde eller ikke. Dog i Eders Hær ere de tappreste Mænd, og hvo der vover at kjæmpe med Hektor, han træde frem og stille sig imod mig, saa maa Seirherren bære mine Vaaben til sine Landsmænds Skibe, men sende mit Legeme til Troja; men naar Apollo skjænker mig Seir, saa hænger jeg den Beseiredes Rustning op i Phøbus Apollos Tempel i Troja.“

Danaerne taug, thi det var farligt at modtage Kampen og beskjæmmende at undslaae sig derfor. Da reiste sig Menelaus og straffede sine Landsmænd med Ord: „Vee mig! ikke Mænd, nei Qvinder ere I. Er der ikke Een iblandt Eder, der kan modstaae Hektor? O! forvandle Eder til Snaus, I Uslinge; men jeg vil omgjorde mig til Kampen.“ Saaledes han talte og greb derpaa til Rustningen; men Grækerne holdt ham tilbage, og hans Broder Agamemnon greb hans Høire og talte: „Vogt Dig, Broder, for at stride med den stærke Mand, der alt har kastet saa mangen tapper Græker i Støvet.“ Og den kloge Olding Nestor holdt en Tale til Folket: „Var jeg endnu saa ungdommelig som I, der gyse tilbage, jeg vilde selv stille mig til Kamp.“ Da trængte de bedste Helte sig frem, Odysseus, Diomedes, de to Ajaxer og Idomeneus, alle disse tilbøde sig til den frygtelige Kamp. „Lodbet maa afgjøre det — saa begyndte Nestor atter — og hvem det end træffer, han vil kjæmpe saa Grækerne skulle glæde sig derover.“ Nu mærkede Enhver sit Lod, og kastede det i Agamemnons Hjelm; Folket bad, Nestor rystede Hjelmen og ud sprang Ajax' den Telamoniers Lod. Glad kastede Helten sit Lod for sine Fødder og raabte: „Venner, sandelig er det mit, og mit Hjerte er glad, thi jeg haaber at seire over Hektor.“

Hurtigt havde Ajax indhyllet sit Kjæmpelegeme i sin Rustning af Erts og da han kjækt skreed frem, lignede han selve den skrækkelige Krigsgud. Troerne zittrede og den vældige Hektor blev alvorlig. Ajax nærmede sig ham holdende sit Kobberskjold med syvhudet Overtræk frem for sig. Da han stod ligeoverfor Hektor sagde han truende: „Hektor nu skal Du erkjende, at der endnu blandt Danaerne findes Helte, om endog den guddommelige Achilles mangler paa Kamppladsen.

Velan da, lader os begynde den blodige Kamp." Ham gjensvarede Hektor: „Telamons herlige Søn, tiltal mig ikke som et svagt Barn eller en ukrigerisk Qvinde. Vel er mig bekjendt Slag med Mænd, jeg forstaaer at vende Skjoldet med Tyrehuden tilhøire eller tilvenstre, kan ogsaa ret godt dandse den skrækkelige Krigsguds Dands og styre Hestene i den tætte Slagvrimmel. Velan ikke med hemmelig List, nei aabent sender jeg Dig Spydet, Du tappre Helt!" Med disse Ord udsendte han med et høit Sving Landsen, og ind foer den i Ajax's Skjold, gjennemtrængte de 6 Lag og standsede først i den 7de Hud. Nu fløi Telamonierens Landse gjennem Luften, den gjennembrød Hektors Skjold, overskjar hans Kjortel og vilde være trængt ind i Lysken, naar ikke Hektor ved en Bøining havde undgaaet den. Begge trak Spydene ud af Skjoldene og rendte som ustyrlige Vildsviin paa ny mod hinanden. Hektor sigtede, stødende med Spydet efter Midten af Skjoldet, men hans Landsespids bøiede sig paa den haarde Hud og gjennembrød ikke Ertset. Ajax gjennemborede med sit Spyd Modstanderens Skjold og streifede hans Hals, saa at det sorte Blod sprøitede ud. Da veeg Hektor en Smule tilbage, men hans kraftige Høire greb en Marksteen og traf dermed sin Fjendes Skjoldknap, saa at Ertset drønede. Dog Ajax greb en endnu større Steen fra Jorden og kastede den mod Hektor med en saa stor Kraft, at han sønderbrød Skjoldet og saarede Modstanderens Knæ; Hektor sank baglænds ned, dog tabte han ikke Skjoldet af sin Haand, og Apollo, som usynlig stod ved hans Side, reiste ham hurtigt op igjen. Begge Helte vilde nu gaae løs paa hinanden med Sværdet for endelig at afgjøre Striden, men da iille Herolder fra begge Sider til, og strakte deres Stave mellem de Kjæmpende.

„Nu er det nok med Kampen", raabte Idæus, den trojanske Herold, „begge ere I tappre og yndede af Jupiter, derpaa ere vi Alle Vidner." Og Hektor selv talte til Helten Ajax: „En Gud har skjænket Dig Ajax den vældige Krop, Din Kraft og Færdighed i at kaste med Spyd; lad os derfor idag lade den afgjørende Kamp hvile; en anden Gang ville vi kjæmpe saalænge, indtil Guderne give det ene Folk Seir, det andet Fordærvelse." Da blev Ajax venlig og rakte sin Modstander Haanden. Og Hektor sagde fremdeles: „Lader os nu gjensidig skjænke hinanden berømmelige Gaver, for at det engang kan hedde sig blandt Græker og Trojaner: See, de kjæmpede Tvedragtens Strid sammen, men i Venskab skiltes de fra hinanden." Efter at dette var talt løste Hektor sit Sværd med det sølverne Greb og den sølverne Skede og det ziirlige Sværdbælte. Men Ajax løste sit skjøntbaldyrede Purpurbælte fra Livet og rakte det til Hektor. Saaledes skiltes de fortræffelige Helte.

(Fortsat.)

Blandinger.

Sorgetale over et tomt Glas.

O! mine andægtige og opmærksomme Tilhørere! Med en veemodig Følelse see I mig staae ved den frygtelige Rand af et tomt Glas, og svimlende seer jeg derned.

Saavidt det menneskelige Øie naaer finder dette Glas Intet som kunne styrke Aanden, opløste Sjælen og henrykke Sandserne! Intet! Intet! Et frygteligt Ord! Intet! O græder med mig, Alle I som i et fuldt Glas have fundet Eders eneste Lykke! Græder over Sæbernes Forfald: Hvorledes kan man lade et Glas være tomt! Naar Kant siger der gives intet tomt Rum i Naturen, saa har han sikkert ikke seet dette Glas! O, havde han seet dette Glas, da havde han grædt og udraabt „Der gives et tomt Rum, O, fyld det Du udødelige Kjeldersvend"! Eller han havde med sin Imagination i Aanden fyldt det med det ædleste Fluidum.

O, Venner og Bekjendte, naar jeg betænker, hvad der havde kunnet vordet af dette Glas — drukket nemlig! — Naar jeg betænker, hvor modtageligt Naturen skabte det — for Viin og Brændeviin nemlig! Naar jeg betænker, hvad det navnligen kunde blevet mig — naar det havde været fuldt nemlig! Da, o da griber en Smerte min Sjæl, som jeg kun med Pennen formaaer at udtrykke.

O, du Glas! du Eenøiede hvoraf Lyset er udrundet, hvi stirrer Du, som min Skjæbne, paa mig med dit hule Øie? O, du Glas, som fødtes til at omfatte dit Aarhundredes bedste Aander, hvi skuer du saa aandeløst paa mig?

Kan jeg stampe Snapser op af Jorden, kan et Viinbjerg voxe i min Haand? For dig er jeg ofte gangen i Rendestenen, intet Hul har jeg skyet, naar du kun vinkede mig; min største Fjende har jeg fulgt, naar jeg haabede, at finde dig — og nu! nu udraaber jeg med Klopstock:

Nur den hængenden Tropfen am Eimer.
Er war aus der Hand des Almächtigen auch.

See mine Venner og Bekjentere og Tilhørere! der staaer Glasset, som en afgangen Abonent, huult og sørgeligt! Naar jeg betænker, at der i dette Glas kunne være Rødviin, hvilken Vemodighed griber mig da! Naar jeg betænker, at der i dette Glas kunde være Spendrupsk Aquavit, hvilken Smerte griber mig da! Naar jeg betænker at der i dette Glas kunde være gammel Rom, hvilken Qval griber mig da! Og naar jeg endelig betænker, at der i dette Glas kunne være Finkel — Finkel-Jochum. — — — O, som Musik klinger dette Ord! — hvilket Raseri griber mig da. — — —

Saphir.

Nyt Brosystem for Armeerne til Overgang over Floderne.

En Herr Janvier i Paris har opfundet et nyt Brosystem, som letter den ellers saa byrdefulde Transport i Felten af Materiellet til Broeqvipagerne. Det bestaaer af lette Smaabaade af Trærammer, som overtrækkes med en dobbelt Beklædning af Lærred, der er gjennemtrukket af Cautchouk,*) og kunne sammenlægges og udfoldes som en Portefeuille. En Vogn kan saaledes optage et vist Antal af dem og deres Hager.

Dette Brosystem har i nogen Tid hver Uge været kastet over Seinen ved Saint-Cloud, og er bleven studeret under alle sædvanlige Betingelser af Pontoniercorpset. Løverdagen den 21de October blev dette Brosystem i Keiserens Overværelse underkastet en sammenlignende og afgjørende Prøve, ved den successive Overgang af Corpser og Tropper af alle Vaabenarter: Infanteri, Cavaleri og Artilleri, som gik i alle Marschtakter fra langsomt Skridt til Løb i Colonne.

Janviers Bro har vist sig fuldkommen tilfredsstillende under hele Troppernes Overgang. Den er bleven prøvet i den rivende Strøm under en af Saint-Cloudsbroens Buer, og har der ligeledes holdt sig brav. Kort, dette simple og veludførte Brosystem synes at opfylde Betingelsen for Lethed og Bevægelighed, som man især maa efterstræbe ved Udførelsen af Feltbroer.

*) Gutta Percha vil vel ligeledes kunne anvendes hertil. R.

Burkes Besøg i Bedlam.

Da Burke var ifærd med Tilberedelserne til hans Anklage for Overhuset imod Warren Hastings, General-Gouverneur i Ostindien, blev det fortalt ham, at en Person, som i lang Tid havde opholdt sig i Ostindien, men nu var en Lem af Bedlam, kunde forsyne ham med mange nyttige Underretninger. Burke gik følgelig til Bedlam, blev ført til den Afsindiges Celle, og modtog af ham i en lang, fornuftig og velført Samtale Resultaterne af mange forskjellige Kundskaber og Indsigt i de indiske Sager, og god Underretning for den Process, man dengang havde isinde at anlægge. Da Burke forlod Cellen sagde han til Opsynsmanden, som ledsagede ham, at den stakkels Mand, som han nylig havde besøgt, blev meget uretfærdig behandlet; thi han var saa fuldkommen ved sine Sandser som noget Menneske kunde være. Opsynsmanden forsikkrede, at der var tilstrækkelig Borgen og meget god Grund for hans Indesperring. Burke paastod, at det var en skjændig Sag, og truede med at offentliggjøre Sagen ja endog at bringe den for Parlamentet. Opsynsmanden sagde derpaa til ham: det skulde gjøre mig ondt, om De skulde forlade Huset med et feilagtigt Indtryk; førend De gjør det, behag at trine tilbage til den stakkels Herres Celle, og spørg ham, hvad han havde til Frokost. Burke kunde ikke afslaa hans Begjæring. „Vær saa god min Herre", sagde han til sin indiske Raadgiver, og fortæl mig, hvad De havde til Frokost". Den Anden viste strax den Afsindiges vilde stirrende Aasyn, og raabte: Bønder med Søm under Skoene, det er skammeligt som de behandler os; andet giver de os ikke.

Kunstudstillingen i Brüssel.

Iblandt de talrige og skjønne Kunstværker, som iaar pryde Væggene paa Kunstudstillingen i Bryssel, er der et, som heeltigjennem characteriserer den germaniske Genius. Det er et Maleri af de Leys, og forestiller en Scene af Goethes Mesterværk — „Faust". Skuepladsen, som Kunstneren har valgt, er Promenaden foran Stadens Port, hvor Studenter, Soldater, Borgere og Haandværkere ere stimlede sammen, for at høitideligholde Opstandelsens høie Helligdag.

De Leys udstiller iaar fire Malerier — det bedste er utvivlsomt „Faust"; han har ganske sat sig ind i Forfatterens Aand. Medfølgende Lithographi giver en Afbildning af dette Maleri.

Om Frembringelsen af farvede Lysbilleder.

(Efter det Tydske ved **M. Th. Becher.**)

Ved en Lov af 15de Juni 1839 tilsikkrede den franske Regjering Lysbilledernes Opfindere en livsvarig Pension, under Titel af „folkelig Belønning", paa den Betingelse, at de skulle offentliggjøre Hemmeligheden ved deres Kunst. Herved blev Photographien overgivet til Manges Skarpsindighed og naaede i kort Tid stor Fuldkommenhed. Imidlertid er der endnu et Skridt tilbage at gjøre; at det vil lykkes, er der gode Udsigter til. Hvor meget vi end maae beundre Lysbilledets Troskab og Fiinhed i Tegningen, mangler den fuldendte Troskab, det levende Udtryk dog en meget væsentlig Bestanddeel, Farve. Vi forlange at Naturen ikke blot skal give os Tegninger, men Malerier, i hvilke de fremstillede Skikkelsers Farver fremtræde i alle derrs Schatteringer med samme Nøiagtighed som Forskjellen mellem Lys og Skygge. Heri har man søgt at understøtte Naturen paa en meget ubehændig Maade, idet man lagde Farverne paa med en Pensel. Saadanne malede Lysbilleder have naturligviis slet ingen videnskabelig Interesse. Det vidner ogsaa om en lidet fiin Smag, naar Nogen finder Behag i dem i en meget høi Grad. Ofte skal den tilføiede Farve kun dække det Feilagtige i Billedet, eller vel ogsaa ligesom Sminken skjule de Rynker, Lysbilledet, der ikke smigrer, gjengiver med altfor stor Troskab.

Allerede kort efter Daguerres overraskende Opdagelse forhandledes i det franske Academie, altsaa i høieste Instants, det Spørgsmaal, om det var muligt at meddele Lysbilledet de naturlige Farver ved Hjælp af Lyset selv. Anledningen hertil var den Opdagelse, man vilde have gjort i Paris, at man paa en Metalplade kunde frembringe alle Regnbuens Farver. Dette er nu vistnok ikke vanskeligt, men hænger heller ikke sammen med de farvede Lysbilleder. Ikke destomindre troede man i Paris allerede at have vundet Spil og holdt Farvernes Frembringelse ved selve Lyset for sikkret. Imod denne Lettroenhed erklærede en af de berømteste Naturkyndige sig, nemlig den afdøde Arago, og efter Forsøgenes daværende Standpunkt havde han fuldkommen Ret. Han fremhævede med Skarpsindighed de Vanskeligheder, der skulde løses. Det gjaldt om at finde en eneste Materie af den Beskaffenhed, at Lysstraalernes svage chemiske Virksomhed kunde yttre sig saaledes paa den, at enhver anderledes farvet Straale frembragte en eiendommelig Forandring; denne Forandring ved den eiendommelige Farve maatte ovenikjøbet svare til de indvirkende Lysstraaler. Denne Vanskelighed forekom Arago saa uovervindelig, at han henviste Haabet om at frembringe farvede Lysbilleder til Drømmenes Verden.

Efter nogle Aars Forløb forandredes Sagernes Stilling imidlertid, hvilket fornemmelig skyldtes Becquerels Iagttagelser og Forsøg. Skjøndt disse Forsøg ikke fuldstændigt løste det omhandlede Spørgsmaal, traadte dette dog ind i et nyt Udviklingstrin og kunde ikke længere holdes for et tomt Drømmerie, for en fuldkommen Umulighed.

Det var ikke practiske, men reent videnskabelige Synspunkter, der tilskyndede Becquerel til hans Forsøg. I en Række af Aar havde han beskjæftiget sig med at udforske

Lysets chemiske Indflydelse paa forskjellige Legemer. Under disse Beskjæftigelser lagde han Mærke til en Kjendsgjerning, der er os Borgen for, at det engang vil blive muligt at male ligesaagodt med Lyset, som vi nu tegne dermed.

Det lykkedes nemlig Becqerel 1848 at tilberede Overfladen af en Sølvplade saaledes med Chlor, at der viste sig Farvetoner paa de af Lyset trufne Steder, og det saadanne, som svarede til de farvende Straaler, af hvilke de vare blevne oplyste. Det er bekjendt, at de meest glimrende Farver opstaae, naar Sollyset gaaer igjennem et tresidigt Glasprisme. Becqverel lod først sine Sølvplader være udsatte for et saadant Farvespectrum, til hvis Farvetoner Billedets fuldkommen svarede, kun at de vare mørkere og det desto mere, jo længere Lysets Indvirkning havde varet.

De sammensatte Farver, der meest anvendes i Livet, lade sig gjengive med samme Held, hvorved der aabnedes i Livet, lode sig gjengive med samme Held, hvorved der aabnedes Udsigt til en practisk Benyttelse af den gjorte Iagttagelse. Becqverel prøvede den strax med farvede Kobberstik, hvis Billedside han lagde paa den tilberedede Plade og saaledes udsatte for Sollyset. Han mangfoldiggjorde ligeledes Malerierne ved Hjælp af det mørke Kammer (camera obscura). Under de gunstigste Omstændigheder medtog Besørgelsen af en smukt farvet Efterligning ti til tolv Timer. Ved fortsatte Forsøg lærte Becqverel snart at tilveiebringe en mere følsom Paalægning, der optog Indtrykkene saa hurtigt, at den Tid, i hvilken Pladen skulde udsættes for Lyset, kunde være 10 Gange saa kort. Farverne i de frembragte Billeder vare ikke saa smukke som Vandfarverne, navnlig noget mørke; undertiden erholdt han imidlertid saa livligt farvede Billeder, at man var berettiget til det Haab, at man ved større Øvelse kunde opnaae fuldkommen tilfredsstillende Resultater.

For de Læsere, der mere specielt ønske Oplysning om Sagen, fremsættes her en kort Beskrivelse af Becqverels Fremgangsmaade. Sølvpladen dyppes to, tre Gange i Chlorvand, hvorved der dannes Chlorsølv og Pladen antager et svagt Rosenskjær. Gjentages Neddypningen oftere, eller lader man Pladen blive for længe i Vædsken, bliver Chlorsølvlaget for tykt, og Farverne vise forskjellige Overgange, da de ere fremkomne lidt efter lidt. Ved saadanne Plader er Resultatet forskjelligt, og en eller anden Farve er gjerne den fremherskende. Ulige heldigere var Udfaldet, naar Chloret ved en galvanisk Strøm blev løst fra sin Forbindelse med Vandet og i samme Dieblik kunde komme i Berøring med Sølvpladen, der stod i Forbindelse med Batteriets positive Pol (Zinket) ved en Staaltraad og var sænket ned i Saltsyre, som var meget fortyndet med Vand. Indvirkningen af det friblevne Chlor forandrede strax Sølvpladens Farve, der i kort Tid gjennemløb talrige Forandringer og det i følgende Orden: graa, guul, violet, blaalig, grønagtig, derpaa graa, rosenrød, violet, blaa. Ved den violette Farves anden Optræden afbrydes Fremgangsmaaden, Pladen afvadskes og tørres. I det syrlige Vand, hvorigjennem den galvaniske Strøm lades, bliver Pladen ikke over et Minut og det uagtet den hyppige Skiften af Farver, hvilken man tydelig kan iagttage i et halvmørkt Værelse.

Til Spørgsmaalets fuldstændige Løsning manglede dog endnu et meget vigtigt Punkt. Det kom nemlig an paa at holde de ved Lyset frembragte Farver fast, gjøre dem uimodtagelige for videre Indvirkning af Lyset, hvilket slet ikke vilde lykkes for Becqverel. Hans Billeder kunne opbevares i Mørke uden at lide mindste Forandring; naar de kom til Lyset, udøvede dette strax sin Indflydelse paa det modtagelige Stof og fik lidt efter lidt Billedet til at forsvinde. Desuagtet var det ved Becqverel vundne Udbytte af den Beskaffenhed, at det opmuntrede til videre Forsøg. Aragos Mening var modbeviist ved uigjendrivelige Kjendsgjerninger. Hvo der følte Lyst og Kald til at fortsætte Undersøgelserne, tog ikke mere fat paa et Foretagende, hvilket Videnskaben forud betegnede som ufornuftigt og umuligt.

En fransk Cavallerieofficier, Niepce af St. Victor, var et Sødskendebarn af den ulykkelige Mand, der unegtelig havde større Ret til Opfindelsen af Lysbilleder end Daguerre, men hvem det ikke var forundt at tage Deel i den endelige Seier, hvortil han havde knyt-

tet alle sit Livs Forhaabninger. Tilskyndet af en Slags Familieerindring beskjæftigede han sig i sine ledige Timer med at studere Photographie. Det nærmeste Udbytte af hans Bestræbelser var at overføre Lysbilleder paa Glas. Becquerels Jagttagelser bragte ham paa den Tanke, om der ikke muligviis fandt en Sammenhæng Sted mellem de Farver, Flammerne modtage af visse Stoffer, og dem, der frembringes af Lyset.

Den pragtfulde, saakaldte bengalske Flamme er tilstrækkelig bekjendt. Chemien har lært os at kjende de Legemer, der meddele Flammen den eiendommelige Farve, i hvilken findes alle de syv Grundfarver: rødt, orange, guult, grønt, blaat, indigo, violet.

Niepces Formodning stadfæstedes ved Udfaldet; allerede efter 3 Aars Forløb kunde han forelægge det franske Academie en lang Række Kjendsgjerninger. Dyppede han Sølvpladen i Chlorvand, hvori et af de ovenstalte Legemer var opløst, traadte blandt alle Billedets Farver fornemlig den frem, som Flammen modtog af dette Legeme. Blandede han alle de Bestanddele sammen, som hver for sig gave en bestemt Farve, viste alle Farverne sig i meget levende Schatteringer. Vanskeligheden bestod i at træffe det rigtige Forhold, forat den ene Farve ikke skulde faae Overhaand over den anden, og ved fortsatte Forsøg lykkedes det ogsaa at hæve denne.

Det er eiendommeligt, at Farverne kun komme tilsyne paa metallisk Sølv, og at deres Livlighed er afhængig af dettes Reenhed. Paa Papir, der er gjennemtrængt af en Sølvopløsning, fremkommer kun Sort og Hvidt, men paa Sølvpapir fik Niepce temmelig gode farvede Billeder, der dog staae tilbage for dem paa reent Sølv. Efterat Niepce ved Berøring havde faaet fortræffelige Afbildninger af farvede Kobberstik, anvendte han ogsaa det mørke Kammer. Han forsøgte paa at efterdanne kunstige og naturlige Blomster, dernæst hvilkesomhelst Naturgjenstande. For det meste betjente han sig af en Dukke, som han iførte forskjelligt farvede Tøier, og ligeledes behængte med Guld- og Sølvbaand. Forsøgene lykkedes næsten altid; særdeles mærkværdigt var det, at Guld og Sølv paa Billedet tydelig bevarede deres Metalglands. Af Ædelsteen og farvet Glas forfærdigede Niepce ogsaa skuffende Afbildninger.

Niepce forstod med sjelden Duelighed at rydde de Hindringer af Veien, han stødte paa under sine Forsøg; og at opnaae et Resultat, hvorom Enhver, der saae Billederne, maatte komme i den høieste Forundring. Skjøndt han ikke kunde opnaae fuldkommen Sikkerhed i sine Fremstillinger, bør vi dog derfor ikke opgive Haabet om et endeligt og fuldstændigt Held. Selv ved de simpleste photographiske Foretagender lade Omstændighederne sig ikke beherske i den Grad, at vi med ubedragelig Sikkerhed hver Gang kunne forudsige det samme Udfald.

Tiden, hvori Pladen maa være udsat for Lyset, retter sig efter dens Tilberedelse. Ogsaa herover har Niepce anstillet Forsøg og fundet Stoffer, hvorved Tiden kan forkortes betydeligt. Der ligger dog kun liden Vægt paa den Herlighed, hvormed Billedet fremkaldes, saalænge det ikke er lykkedes at ophæve Lysets Indvirkning og forhindre Billedets Forsvinden.

Førend Niepce forelagde det franske Academie den anden Række møisommelige Forsøg ved hvilke han opnaaede større Sikkerhed, men ikke kom det endelige Maal synderlig nærmere, erholdt man fra den anden Side af Verdenshavet Underretning om, at Becquerel og Niepce havde faaet en ny virksom Medarbeider i deres Bestræbelse. Campbel i Nordamerika forenede sine to Forgjængeres Fremgangsmaade. Efter hans Angivelser lade de af ham frembragte Billeder Intet tilbage at ønske hverken med Hensyn til Form eller Farve; de ligne ganske Miniaturbilleder, kun overgaae de dem langt i Enkelthedernes Fiinhed. Om han overhovedet er kommet det opstillede Maal nærmere, lader sig imidlertid ikke bestemme af hans ufuldstændige Meddelelser, der ikke engang ere frie for Modsigelser.

I den allernyeste Tid har det unge Nordamerika fremstillet nok en Kæmper for at kappes med det gamle Europa om den ærefulde Seier. Endnu før Niepce fremtraadte med sine Forsøg, bekjendtgjorde den amerikanske Photograph Hill, at han efter to Aars Arbeide havde været heldig nok til at opdage Maaden, hvorpaa man kunde frembringe farvede Lysbilleder. Hans Fremgangs-

maade blev en Hemmelighed, hvorfor hans Angivelsers Sandhed betvivledes meget, om han end roste sig af at have tilveiebragt 45 Landskaber og Portraiter i de meest forskjellige Farver, af hvilke han vilde have udsat flere i hele 4 Maaneder, hver Dag 6 Timer, for Sollyset, uden at Farverne havde lidt nogen mærkelig Forandring. Imod al Forventning bekræftedes disse Angivelser af en Comission i Washington. Opfinderen, der boer i en vild Bjergdal, langt borte fra Kunstens Skoler, skal have fremlagt talrige Prøver af farvede Lysbilleder, der hverken vare belagte med Glas eller overtrukne med Noget. Commissionen har afgivet Beretning til Senatet og foreslaaet, at denne saavelsom Hills Fremstilling skulde optages i Acterne og udgives i Trykken.

Uagtet de amerikanske Beretninger tale et meget tillidsfuldt Sprog, gjøre de dog ikke noget overbevisende Indtryk paa os, da de maae bekjende, at Opdagelsens praktiske Enkeltheder ikke ere bragte til Fuldkommenhed. Endvidere er det endnu en usand Paastand, idetmindste med Hensyn til Europa, at de fleste Physikere allerede havde opgivet Haabet om et heldigt Udfald af deres Bestræbelser.

I Slutningen af sin sidste Afhandling udtaler Niepce tvertimod, at han slet ikke anseer den endelige Løsning af dette vigtige Spørgsmaal for tvivlsom, om han end er sig de talrige Vanskeligheder bevidst, der maa overvindes, førend man kan rose sig af at have naaet Maalet.

En ny Jernbane.

Novelle af Louise Otto.

(Sluttet fra 7. Hefte*.)

Veronika gik ikke til Banegaarden og heller ikke skrev hun til Edgar. Hun vidste hverken at gjøre det Ene eller det Andet, uden at berede ham den bittreste Smerte, og derfor gjorde hun Intet. Det var som skulde hun afvente et Tegn fra oven — som kunde Noget skee, der vilde hidføre en Afgjørelse og en Forklaring, der vilde være ham mindre smertelig.

Noget skete der ogsaa — Nogle Dage efter Banens Indvielse kom Edgar selv til hende. Han forskrækkedes over hendes blege Udseende og sagde: „Du var vel syg og kom af den Grund ikke derhen?"

Faderen Anton vilde med haarde Ord forklare ham Alt, men Veronika bad om selv at maatte sige ham det. Hun førte Edgar ud i Haven til sin Yndlingsplads, der saa ofte havde seet dem fortroligt forenede, og her søgte hun at gjøre ham forstaaeligt, at de maatte gjøre Afkald paa hinanden. Hans Forældre vilde dog aldrig give deres Indvilligelse, men heller forstøde ham, og efter hvad der var forefaldet vilde hendes Familie ei heller samtykke. Han vilde Intet høre derom, indtil hun endelig sagde ham Alt — og viste ham Moderens Brev.

Nu fortalte ogsaa han paa sin Side Alt, sin Moders Indvendinger, men hvorledes han haabede at vinde sin Fader, naar denne havde lært hende at kjende, og derved igjen beseire Moderens Modstand — at han aldrig havde havt eller nogensinde vilde have en anden Brud, og at det kun var et Paafund af Moderen. „Nei!" udbrød han til alle Veronikas Indvendinger, „hvormeget man endogsaa er en Moder skyldig, saa er man dog ikke pligtig at opoffre hende hele sin Livslykke, naar hun er indtaget af Fordomme. Min Stilling er saaledes, at jeg kan leve uafhængigt og ernære Dig, — vi forlove os nu med hinanden, og naar det ikke meer staaer til at ændre, vil Moder nok beqvemme sig til at lære Dig at kjende og gjøre Afbigt for sin Uretfærdighed mod Dig."

Veronika vedblev sin Vægring; efter at hun forgjeves havde udtømt alle sine Grunde, sagde hun; „Vi maae have Samtykket førend Forlovelsen, jeg bliver Dig tro saalænge, og bringer Du mig det, forandrer Faders Sindelag sig ogsaa — men indtil da lad os stilles, — og kan Du forglemme mig, vil det være det Bedste for os — og finder Du en Anden, som kan gjøre Dig lykkelig, skal jeg bede for Dig — og for hende." Men

*) Paa Grund af uforudseete Omstændigheder er Slutningen bleven noget forsinket, som vi herved bede undskyldt.

han lod hende ikke tale længere, han tillukkede hendes Mund med hede Kys og svoer hende evig Troskab. Saaledes skiltes de fra hinanden.

Over et Aar var forløbet siden denne Afskedsstund. I Begyndelsen havde Edgar skrevet ofte, men da ikke mere. Hun havde lovet sig selv, at hun, naar han ophørte at beskjæftige sig med hende og at sende hende Tegn paa at han var i Live og elskede hende, da ogsaa vilde ophøre med at gjenkalde Mindet om sig hos ham. Hun handlede derefter, og da Svaret udeblev paa et af hendes Breve, skrev hun ikke igjen. Hun vovede ikke at udtale hans Navn i Andres Nærværelse eller at spørge hvad der var blevet af ham. Kun i stille Bøn udtalte hun hans Navn og bad for hans Sjæl og hans Lykke. Men jo mere stille hun bar denne Afsigelsens Smerte hos sig selv, desto mere led hendes Legeme og Ungdomskraft ved denne Tvang. Hendes Kind blegnede, hendes Øie blev mat, hendes svævende Gang langsommere, hendes Aandedræt dybere, neppe formaaede hun mere at gaae til Ruinen, der ved Edgar var bleven hende saa dyrebar — kun til den nærliggende Høi rettede hun sine Skridt til Crucifixet, foran hvilket hun havde skriftet hele sin Lykke og hele sin Smerte. Der sad hun ofte Timer igjennem og fordybede sig i Erindringen om Edgar — hun var ofte tilmode som dengang, da han efter den første lange Skilsmisse var kommen tilbage — men han kom ikke. Og Alt var saa forskjelligt fra da. Den lydløse Stilhed rundt omkring var afbrudt af Locomotivets skingrende Piben og Egnens Skjønhed ved den snorlige Bane. Der var ikke saa eensomt som før. Fra den nærliggende Banegaard kom ofte Fremmede hid, lokkede af den smukke Dal og de romantiske Bjerge. Edgar havde kun altfor vel havt Ret, da han sagde: at hans Komme vilde forandre Alt, og at han vilde blive hendes Lykkes Forstyrrer.

Fader Anton saae med Smerte, hvorledes hans elskede Barn henvisnede — og skiøndt han ikke holdt meget af Læger, vilde han dog nu lade en hente; men Veronika vilde ikke tillade det. „Ingen Kunst kan hjelpe mig for det, ieg feiler", sagde hun. „Du veed jo hvad det er, selv om jeg ikke taler derom." Anton forstod hende kun altfor vel, og afstod derfor fra sit Forsæt. Men en Dag fortalte han hende, at en Embedsmand ved Banen havde berettet ham, at Edgar ikke længer var i Tydskland men var reist til England, og at Ingen vidste, naar hau kom tilbage.

England — det lød saa fjernt og fremmed for Veronika — hun sagde sig selv, at hun ikke vilde komme til at gjensee Edgar og det var hende tillige en Trøst, at han maaskee med Villie havde lagt et Vand imellem dem, for saaledes at gjøre Frasigelsen lettere og saaledes var da det sidste Haab, hun ubevidst hidtil havde næret, forsvundet. Faderen havde vel troet at bedrøve hende ved den første Efterretning, men dog endelig derved at bringe det til, at hun skulde betragte Edgar som død for sig og siden trøste sig over hans Tab — men han bemærkede netop det Modsatte. „Nu er det forbi," sagde Veronika med et dybt Suk, — hun meente derved ikke med sin Kjærlighed men med sit Liv.

Xaver havde endelig afstaaet fra sit Frierie, da Veronika, selv efter at Edgar var ganske tabt for hende, vedblev sin Vægring, og han havde nu ægtet en Anden. Men han syntes ikke at leve lykkelig med hende; han havde elsket Veronika over Alt og kunde ikke taale at see, hvorledes hun vaklede mod Graven. Før havde han været en brav Mand, men nu vænnede han sig til Drik og sad daglig i Kroen, som vilde han der søge Forglemmelse, medens hans stakkels Kone græmmede sig hjemme og ved sine Bebreidelser kun gjorde hans Opførsel værre.

Veronikas Sygelighed tog mere og mere til — hendes Omgivelser vænnede sig mere og mere til den Tanke, at hun snart vilde falde bort. Hun klagede ikke, fordi hun gjerne fortaug saavel sin ydre som indre Smerte, hun havde heller ikke Feber og holdt ikke Sengen — og paa andre Sygdomme give Bønder ikke Agt. Kun hostede hun, var stakaandet og blev Dag for Dag mattere, men stedse sagde hun: „Naar Foraaret kommer vil det nok blive bedre."

Og det blev Foraar, det blev Mai.

Veronika var hidtil ikke gaaet længere end lidt udenfor Husets Dør, naar Solskinnet indbød hende dertil, men en Morgen for-

langte hun at gaae til Høien med Crucifixet. Den korte Vei var nu meget lang for hende, og hun kunde ikke tilbagelægge den alene, men kun ved at støtte sig paa Moderens Arm: Da hun var kommen derop, faldt hun næsten aldeles sammen paa det indviede Sted, men pludselig reiste hun sig op med vidunderlig Kraft og betragtede med et saligt Smiil den solbeskinnede Egn. „Jeg befinder mig ganske vel, kjære Moder!“ sagde hun, „Du kan godt lade mig blive her alene, og afhent mig først, naar Solen skal til at gaae ned.“

Efter nogle Indvendinger opfyldte Moderen hendes Ønske. Ikke ret længe havde Veronika siddet der alene, da stormede en Vandrer op ad Høien og raabte høit med en Stemme, hvori der paa eengang laa baade Smerte og Glæde: „Veronika!“

Hun kjendte Stemmen — to Aar vare henrundne, siden hun sidste Gang fornam den — men disse to Aar forsvandt som et Intet. „Edgar!“ raabte hun og afmægtig sank hun i hans Arme; hans Kys og Taarer bragte hende atter til sig selv. Nu smiilte hun saligt og raabte: „Gud har hørt min Bøn at see Dig endnu engang forinden jeg døer — jeg haabede det ikke — men Gud kan gjøre mere end vi bede om og forstaae — og hvorledes det saa end er — jeg tør glæde mig over dette Gjensyn, thi ethvert jordisk Ønske har jeg forsaget.“

„Du er bleven mig tro, som jeg Dig,“ udbrød han; „Du maa ikke døe, naar Du vil følge mig til Amerika, bringer jeg Dig her min Moders Velsignelse!“

„Det er for seent,“ sagde hun, „jeg vil døe i mit Hjem, men det er sødt at jeg nu kan gjøre det i Dine Arme.“

Og nu paafulgte Spørgsmaal og Forklaringer over hvad der var passeret i disse tvende Aar. Edgar var vedblevet at skrive, efter at Veronika havde ophørt at svare paa hans Breve, men disse Breve havde hun ikke erholdt, hvo der havde tilintetgjort dem, kunde de ikke begribe. Da han ikke oftere fik Svar, troede han, at hun ikke mere vilde tilskrive ham, fordi hun var fast bestemt paa at give Afskald paa ham, og mod denne Beslutning vidste han Intet at sætte uden den faste Bestemmelse at blive hende tro og dog endelig engang tilkjæmpe sig hende. Fra en Maskinbygger erholdt han imidlertid en ærefuld Indbydelse at gaae med ham til England og der skaffe sig nøiere Efterretning om en ny construeret Maskine. Han modtog Tilbudet, fordi han søgte Adspredelse og Forandring. Der udviklede han sine Studier og og kom først efter et Aars Forløb tilbage til sine Forældre, med hvem han paany talte om sin Forbindelse med Veronika — og da disse nu efter to Aars Prøve troede at maatte opgive Haabet om at kunne forandre hans Beslutning, indvilligede selv Moderen under den ovennævnte Betingelse deri.

Da Edgar nærmede sig Veronikas Hjem og spurgte om hende, erholdt han vel den Efterretning, at hun endnu var ugift, men svagelig og neppe til at gjenkjende. Dreven af bange Anelse ilede han videre og fandt hende saaledes.

Veronika havde Ret, Edgar var kommen for seent. Han veeg ikke mere fra hendes Side og tilkaldte den berømteste Læge i Egnen — men denne kunde ikke bringe Redning for hende. — Efter fire Ugers Forløb døde Veronika i sin Elskers Arme.

Da man havde lagt hende i Kisten, styrtede den fordrukne Xaver ind i Liigstuen, afrev sit Haar og anklagede sig for hendes Morder. Edgar førte ham ud med sig og udspurgte ham nøiere.

Xaver svarede: „Jeg tilintetgjorte Ebers Breve — men jeg gjorde det ikke af egen Tilskyndelse. Jeg erholdt et Brev med Penge og den Forsikkring, at jeg skulde faae Mere, naar jeg kunde skille Dem og Veronika fra hinanden — jeg ønskede det, thi jeg elskede hende selv og maatte tillige hævne mig over, at jeg var bleven forsmaaet — jeg hadede Dem. thi førend de kom her, var hun mig ikke ugunstig — men af mig selv er jeg ikke falden paa den Tanke at tilintetgjøre Brevene, dertil raadede man mig i det Brev, som ikke havde nogen Underskrift. Postbudet var min Ven og gjorde ogsaa Alt for Penge. Ebers Brev gav han til mig, og trøstede sig med, at det ikke vilde blive opdaget fordi Breve ofte gik tabte siden den nye Indretning og Jernbanens Anlæg.

Edgar lod sig senere forevise dette Brev; det var fra Thereses Haand.

Therese havde handlet efter Aftale med Edgars Moder — de troede begge efter deres Begreber kun at gjøre et fortjenstfuldt Værk naar de kunde skille dette Par ad. Gjennem en af Edgars tidligere Kammerader havde Therese hørt Tale om Xaver, der gik for at være Veronikas Brudgom, og derfor blev fundet brugbar til at være Redskabet; han var blevet rigeligt belønnet derfor. Gjennem en Jernbanebetjent, der stod i Forbindelse med hendes Fader, vidste hun at skaffe sig nærmere Underretninger om Veronika — hun hørte at Edgar ikke mere bekymrede sig om hende og hun var tilfredsstillet. At hun var syg, bragte hun ikke i Forbindelse med hendes brudte Hjerte — overhovedet troede hun ikke, at man kunde døe af Hjertesorg, og idetheletaget ikke at det kunde være Tilfældet med en Landsbypige. Forøvrigt havde Therese efter sit Brud med Edgar forlovet sig med en Lieutenant ikke af Kjærlighed men af Forfængelighed. — Veronikas Sygdom bestemte Edgars Moder til at give sit Samtykke — ikke for derved muligviis at redde den stakkels Pige, men fordi hun haabede, at Døden snart vilde befrie hende for en saadan Svigerdatter. Hun modtog derfor Efterretningen om Veronikas Død med Glæde, og haabede nu, at Edgar vilde blive i Fædrelandet og med Tiden slutte et passende Parti — men han følte sig ikke istand til at gjensee en saadan Moder, der ved Trudsel om sin Forbandelse havde frataget ham sin Pige og lagt den første Spire til hendes Død — han saae ikke sine Forældre igjen, men tilskrev dem fra den Havn, hvor han indskibede sig til Amerika. Maatte han end gjøre denne Reise eensom og alene, istedetfor med den, han havde valgt af Kjærlighed, saa foretrak han dog dette fremfor at leve blandt dem, der havde forstyrret hans Livslykke og dræbt hans Brud. Han følte, at han maatte foragte sin Moder, skjøndt han vidste at Tusinde af de saakaldte dannede Damer ikke vilde have handlet anderledes end disse to. Sikkert havde han maattet foragte det hele Kjøn, naar ikke Erindringen om Veronika havde bevaret ham derfor. Aldrig vil han forglemme hende!

Alterbilledet.

(Sluttet.)

II.

Næppe var Alborg redet nogle Mile i den skjønneste Maimorgens friske Køling, da nogle svenske Ryttere, som sprængte over Veien, meldte ham, at Wrangels Hær var i Anmarsch. Han lod sig føre af dem og efter to Timers Forløb stødte de paa en anden Hob, som drog mod et skjønt Slot, der laae i en behagelig Slætte i Skyggen af høie Lindetræer. Krigsfolkets heftige Bevægelse syntes at forraade et fjendtligt Anslag. Alborg sprængte foran, men i det Dieblik han naaede Slottet, havde Hoben allerede stormet Porten og trængte rasende ind i Gaarden. Huusherren, en aldrende Mand, søgte ved rolig Værdighed og venlige Ord at afværge Rovbegjærligheden. Bag ham fremstyrtede med flagrende Haar en Kone, som angstfuld vilde afholde ham fra at nærme sig den fremtrængende Hob. Jamrende og hændervridende fulgte hende to blomstrende Jomfruer. De vilde Krigere forbleve følelsesløse ved dette Syn, og medens nogle trængte ind i Slottet bleve de ulykkelige Beboere omringede af de Andre.

Med draget Sværd gjorde Alborg sig Plads gjennem Trængselen. Da saae han, hvorledes en Kriger af frygteligt Udseende rasende omfattede den ene af Jomfruerne. Han fløi til og med tordnende Stemme fordrende Lydighed, kastede han den Forvovne tilbage. Jomfruen sank afmægtig i hans Arme, og med levende Overraskelse erkjendte han i det dødblege Ansigt det hulde Pigebilledes Træk, som han havde seet i Landsbykirken.

De bestyrtede Krigere vare vegne tilbage, da de fornam Ritmesterens Stemme. Borgherren, hans Gemalinde og Jomfruern. traadte med lydelig Tak for deres Frelsere Den Afmægtige var kommet sig igjen og et Blik af hendes skjønne Die faldt paa den Fremmede, der med ængstelig Deeltagelse bøiede sig for hende. Han lagde hende nu i hendes Slægtninges Arme, traadte tilbage, og da han selv havde fattet sig, talede han i en alvorlig Tone til Krigerne, som havde

vovet Forsøget til Plyndring. Han befalede dem at leire sig foran Slottet, og at vente Feltherrens Ankomst, som skulde dømme dem.

Da Alle havde føiet sig efter hans Bud, gav Alborg begge sine troe Ryttere det Paalæg at iagttage de Fordægtige og fulgte Borgherrens Indbydelse at udhvile i Slottet. Man førte ham ind i en stor Sal, der var smykket med flanderske Tapeter, hvorpaa viste sig en broget Blanding af Jagttoge, landlige Feste og Krigseventyr. Men Alborg havde kun Øie for den skjønne Jomfru, som han havde udrevet af de vilde Krigere. Endnu var der Spor af Skrækken at see i hendes Træk, men da hendes Kinder efterhaanden farvedes med fiin Rødme, blev ham hendes Lighed med Alterbilledet endmere paafaldende. Hun var, som Alborg nu erfarede, Borgherrens Cousine, men den anden Jomfru, Frøken Elisabeth, paa hvis Arm hun støttede sig, Husets Datter. Begge vare smykkede med høi Ynde; men Frøken Anna forbandt elskværdig Behagelighed, høiere Værdighed, og de mørke Øines Ild syntes at sige, at de vare mere modtagelige for ømme Bevægelser, end stærke Følelser og sværmerisk Opbrusning. Paa Elisabeths klare Pande, der var omskygget af gyldne Lokker, boede derimod stille Munterhed og af hendes blaae Øine talde Følelse og venlig Godhed.

Friherre v. Halding var en noget alvorlig Mand, hans Gemalinde en from, omhyggelig Huusfrue. Efter Forfriskningen, hvormed hun venlig paatrængende beværtede Gjæsten, saae Alborg ubemærkt nogle Timer forsvinde i den snæver forbundne Kreds. Forglemmende den lidte Medfart, lode Friherren give Krigeren en rigelig Foræring foran Slottet; men Alborg modsatte sig denne ufortjente Høimodighed saa bestemt, at det endelig kun lykkedes Fruen, at formilde hans Strenghed.

Da Indtrykket af den frygtelige Rolighedsforstyrrelse var bleven svagere, kom Alle lidt efter lidt i den sædvanlige Stemning, og de Fremmedes Nærværelse afbrød ikke de huuslige Beskjæftigelser. Begge Jomfruerne vare ved deres Arbeide i Dagligstuen, hvor Alle havde forsamlet sig, Elisabeth ved Rokken og Tenen, Anna ved Broderiet, som var bestemt til et Altarklæde for Naboklosteret. Den flittige Huusfrue gik paaseende og raadende mellem begge, naar hun ikke blev kaldet ud for at see til Huusholdnings-Beskjæftigelserne. Friherren sad med Ritmesteren ved det store runde Egebord med den sidste uforseglede Flaske af sin ældste Rhinskviin, og talde med ham om Krigsbegivenhederne, hvilke han i sin Ungdom under Tillys Faner havde oplevet som Deeltager, og i senere Aar som meget undertrykt Vidne i sin Huusfaderstand. Alborg fortalte, i en frygtelig Oversigt, sit Krigslevnet, og gav derefter kun sjeldent et Bidrag til Samtalen, men ofte svævede hans Blik til Bordet og Vinduerne, hvor Annas fine Fingre bevægede sig paa Purpurfløielet af hendes Broderi. Han havde allerførst, i sit sextende Aar, lært Krigstjenesten i den herlige Bernhard von Weimar's Hær, under en gammel vakker Oberst's Ledning, som modtog ham af en elsket Pleiefaders Hænder i Nedersachsen. Senere, da Døden bortrev den tydske Helt midt paa Seirens Løbebane, og hans tappre Skarer bleve vundne ved Franskmandens Argelist, gik Alborg, med sin Oberst's Tilladelse til Svenskerne, hvor han allerførst fægtede under Banner og Thorstensen. Hans Velyndere stode endnu under de gamle weimarske Regimenter hos Franskmændene ved Rhinen.

„Herr Ritmester,“ sagde Friherre von Halding, fyldende de høie Bægerglas, „jeg seer, at vi have fægtet for ganske forskjellige Sager, men jeg hører ogsaa, at De elsker det tydske Fædreland, og det gjør nu Alle ondt, at det maa vente sin Lykke fra Rom, Wittenberg eller Genf, nu da de Fremmedes Overmod viser sig saa trodsigt, og for deres fiette Gevinst ville afværne Freden fra de ødelagte tydske Lande. Stød til! Fredens Velsignelse for Alle — huuslig Velsignelse for enhver tapper Kriger efter det lange blodige Arbeide!“

Da Alborg hævede Glasset mødte hans Blik Annas fyrige Øine. Hun havde vendt sit Blik fra Broderiet til Himmelen og istemte Bønnen for Freden.

„Kom, I Piger!“ tilføiede Friherren hurtigt, „det er en rigtig Fruentimmersundhed; I maae gjøre os Besked.“

Han fyldte derpaa Jomfruerne to mindre Glas, og da Alle klinkede med Gjæsten, til-

føiede Friherren: „Al Velsignelse for vor Frelser!"

„Al Velsignelse!" gjentog Jomfruerne med bevæget Stemme.

Da begge Mændene havde sat sig, sagde Alborg efter en Pause: „De har Ret, ædle Friherre, Begeistringen, som opflammede Kæmperne i de første Tider, er allerede for længe siden afkjølet, og godt kan mangen En spørge sig selv: hvorfor strider Du?"

„Begeistring?" gjentog Friherren, „Ja den var der, og man maatte ære den, paa hvilken Side man ogsaa fandt den i det tydske Bryst; men de Fremmedes Egennytte har misbrugt den for sine gemene Lyster."

Endnu sade Mændene i saadan Samtale om Fædrelandets Trængsel, da pludselig Trompettoner forstyrrede dem, og derpaa meldte en Rytter, at Wrangels Hær var i Nærheden. Alborg gik med Friherren Hærføreren imøde. Wrangel steeg af foran Slotsporten, og hørte Beretningen om Alborgs Sendelse med mørk Mismod, men han undskyldte sig, da Friherren indbød ham at udhvile hos sig. Han gav hurtig nogle Ordrer, og Alborg fik det Hverv med en Skare prøvede Ryttere, som han tildeelte ham, at blive tilbage indtil videre, for at opretholde Forbindelsen med Kønigsmarks Hærafdelinger.

Intet kunde være behageligere for Alborg. Han tog, efter Feltherrens Villie, sin Bolig i en lille By, to Mile fra Slottet, og sjelden hengik nogle Dage, uden at Ritmesteren havde besøgt Friherren, hvem den ædle Krigers Nærhed gav Beskyttelse mod alle Efternølere og Røvere, som endnu stedse gjennemstrøifede Omegnen. Det Indtryk Anna havde gjort ham, ved de besynderlige Omstændigheders Sammentræffen i det første Dieblik, gravede sig stedse dybere i hans modtagelige Sjæl, og ogsaa i Annas Hjerte vakt med al den Varme hendes fyrige Hjerte var istand til.

Allerede havde deres Blikke forraadt deres Hjertes Hemmelighed, da Alborg en Dag fra Lindealleen, som stødte til Slotsporten, paa en Sidestie kom ind i Haven, hvor han imellem høie Taxushækker, som førte til en grøn Plads med en halv forfalden Springbrønd, saae Frøken Anna komme frem. I næste Dieblik stod han for den Overraskede, og da begge vandrende ved hinandens Side kom til Springbrønden, havde de udtalt Tilstaaelsen af deres Kjærlighed og vexlet Troskabsløfter.

Elisabeth stod tankefuld ved Brønden og kastede en afplukket Bouquet i Bækken, hvis Blomster den bevægede Vandflades Kredse igjen dreve tilbage til hende. Hun syntes at have anet hendes Venindes Hemmelighed; men hendes Kinder mistede deres Couleur, da hun saae Alborg komme ved Annas Side. Ritmesterrn spurgte atter om hendes Fader, og gik med begge Jomfruerne ind i Slottet, hvor man modtog ham med Glæde, da han ikke havde været der i fire Dage, der syntes ham en glad Forudbetydning for hans Haabs Opfyldelse.

Fra denne Dag erfarede han, deels af Friherren, deels af Anna selv, flere Omstændigheder om Frøkenens Skjæbne. Hun var, som han strax havde anet, den ulykkelige Enkes Datter, hvem han kjendte af den gamle Niclas's Fortælling. Efter hendes Moders Død, der kun faa Aar under mange Trængsler overlevede sin Gemal, blev Anna opdraget i Friherrens Slot, men hendes Fædrenearv var ved Tidens Forstyrrelse bleven frareven hende, medens Krigen ogsaa forstyrrede hendes sidste Haab, det Mødrene Stamgods. Erindringen om hendes Huus's Ulykker bevægede hende saa meget, at Alborg stedse undgik, at opvække hin mørke Tanke, og da den tabte Arv var det Mindste, der bekymrede ham, saa bleve ham de Omstændigheder, som derved vare forbundne næsten ganske i Mørke.

To Maaneder vare hengaaede, og Alborg havde besluttet, at bede Annas Onkel om Frøkenens Haand, da han en Dag erholdt et Brev fra sin faderlige Ven, Obersten, hvori følgende Ord overraskede ham paa det Høieste:

„Da jeg tilfældig er kommen til Kundskab, hvor De nu opholder Dem, saa tør jeg ikke længere opsætte en Opdagelse, som jeg ellers vilde have gjemt til vort Gjensyns nære Tid. De kunde komme i den Omstændighed at drage Nytte deraf, som maaskee senere vilde undgaae Dem; i ethvert Tilfælde er jeg pligtig ikke længere at skjule Hemmeligheden. Navnet, som De hidindtil har

ført, er ikke den Slægts Navn, af hvilken De stammer. Deres Fader var Friherre von Horst. Hans Stamsæde Waldburg ligger i Egnen, hvor De nu opholder Dem. Han blev for tyve Aar siden forbandet og sat i Ban, fordi han skulde have gjort Parti med Hertug Christian af Brunsvig imod sit Fædreland og imod den gamle Tro. Derpaa begav han sig til den danske Hær og døde af de Saar han fik ved Lutten. De kom, som fireaarig Dreng, til en tro Ven i Brunsvig, som, for at bevare Dem imod Forfølgelser, opdrog Dem under et fremmed Navn, indtil han overgav Dem til min Ledelse. Fra nu af bliver denne Hemmelighed endnu imellem os. Ved vort Gjensyn vil det vise sig, om De allerede nu igjen kan antage Deres Navn."

Alborg var bestyrtet og en mørk Ahnelse sagde ham, at hiin Hemmelighed kunde forstyrre hans Lykke. Han vidste nu, at han var den Mands Søn, som dødeligt havde hadet Annas Forældre, og maaskee krænket dem mere end hvad der fremgik af den gamle Krigers Fortælling. Hans Bryst var sønderrevet af smertelige Følelser, men ikke et Øieblik blev han tvivlraadig. Den Elskede, som havde betroet sig til ham, den Ubekjendte, vilde han tilstaae Alt.

Anna havde paa denne Dag lovet ham en Sammenkomst. Hun var i Haven. Han omfavnede hende med sittrende Arme, sluttede hende endnu engang til det uroligt bankende Bryst og, med Veemod seende ind paa hende, tændte han endnu engang sit Hjerte ved Ilden i hendes Øine, som endelig hang ved hans Blik. En stum Pause fulgte, og endelig løste sig fra hans Læber det ulykkelige Ord.

„Horst!" raabte hun med et Angstskrig og foer ud af hans Arme. „Rudolf v. Horst, — Morderen — Mordbrænderen —"

„Evige Gud!" raabte Alborg, ude af sig selv, og slog sig for Panden. „Anna! Anna!" vedblev han, da hun gysende var veget tilbage og afværgende udstrakte sine Hænder imod ham.

„Bort! bort!" raabte hun med vilde Blikke og rev sig løs, da han havde grebet hendes Haand. „Min Faders Blod er paa Deres Hænder."

Den heftige Bevægelse havde udtømt hende saa meget, at hun var falden afmægtig om, dersom ikke i dette Øieblik Elisabeth, tilkaldet ved Angestskriget havde optaget hende i sine Arme.

Friherren og hans Gemalinde kom til. Meddelelsen lod sig ikke udsætte, og da Elisabeth og Kammerjomfruen havde ført Frøkenen ind i Slottet, tilstod Alborg sin Kjærlighed til Anna, sit Haab, og den frygtelige Opdagelse, som syntes at have tilintetgjort det for stedse. Friherren saae paa ham med mørke Øine. „Unge Mand," sagde han efter en Pause, „vær forsikkret, at denne ulykkelige Opdagelse ikke kan formindske den Agtelse og Taknemmelighed, hvormed jeg stedse vil tænke paa Dem, og den Aabenhjertighed, hvormed De har blottet alt, sætter Dem endnu høiere i mine Øine; men De maa selv føle det, Anna kan aldrig give den Mands Søn sin Haand, som myrdede hendes Fader.

Alborg var tilintetgjort. Førend han endelig — betvingende Smerten — løsrev sig, gav Friherren ham endnu engang den Forsikkring, at Rudolf von Horst, ifølge Efterretning, som næppe vare at drage i Tvivl, dreven af Hævngjerrighed, havde ladet Anna's Stamgods stikke i Brand, og ved hans Sværd var hendes Fader falden. Alborg erindrede sig den gamle Krigers Fortælling, som ikke havde beskyldt Friherre von Horst saa haardt, og i den første Opbruusning var han næsten blevet forledet til strax at gaae til ham, for at fordre den Gamles Vidnesbyrd; men han besindede sig, da han ikke turde forraade en Mand af den Slags sin Hemmelighed. Han var imidlertid endnu tvivlraadig, da to Dage efter den ulykkelige Opdagelse en Befaling ankom fra hans Feltherre, der kaldte ham iilsomt til Hessen, og forstyrrede ham i hans Drømmerier.

Han maatte selv samme Dag bryde op. Hans Vagtmester anførte Rytterhoben, hvilken han tankefuld efterfulgte. Da han var i Nærheden af Slottet gav han en Rytter sin Hest, og gik gjennem Lindealleen til Haven, hvor han haabede at finde Anna, som han i nogle Linier havde bedet om det sidste Levvel,

da han strax sendte Friherren sin Afskedshilsen.

Anna sad med Elisabeth foran et Lysthuus. Hendes skjønne Ansigt var blegt, ombølget af de lange brune Lokker, som et blaat Baand sammenholdt; hendes Dines Glands matte og døsige. Da hun stod op ved den unge Mands Nærværelse, syntes en Forklaring at omsvæve den høie Skikkelse.

„Anna!" sagde han med tung Stemme, „jeg takker Dem for det sidste Beviis paa Deres Godhed, at jeg endnu tør see Dem .... Hans Følelser overvældede ham, han rev hendes Haand til sit Bryst, og raabte med smertelig Tone: „Lev vel!"

„Alborg!" svarede hun ømt og vedblev efter en Pause, „jeg kan kun kalde Dem ved dette Navn — kun under dette Navn vil jeg tænke paa Dem .... En mørk Skjæbne river os fra hinanden .... Ak! jeg maa forglemme Dem. Lev vel — for evigt!"

Hun sank tilbage paa Grønsværsædet og blev omfavnet af hendes Veninde, som ogsaa syntes at være bevæget af stridende Følelser. Alborg styrtede til Annas Fødder. Hun gav ham den iiskolde Haand, som han, ude af sig selv, trykkede til den brændende Pande. Endelig sprang han op, heftede endnu et Blik paa den hensunkne Skikkelse — hvis Die næsten udslukket var fæstet til ham — og stormede ned ad Lindealleen.

III.

Nogle Maaneder forløbne og allerede havde Rygtet forkyndet meget om Wrangels Seierstog gjennem Schaben og Baiern, da Anna en Dag sad med Elisabeth foran Slotsporten under Skyggen af et gammelt Lindetræ. Den afbrudte Samtale var endelig ganske ophørt, og begge var hensjunken i Tanker, da saae de pludselig en gammel Mand komme hinkende paa en Krykke. Hans stride Knebelsbart og hans gamle Felthue forraadte en fordums Kriger, da han endnu kun var fjernet nogle faa Skridt, forskrækkede hans Ansigts raae Træk Pigerne.

„Edle Frøken," sagde den Gamle til Anna, „De maa ligesaa lidt blive bange for mig nu, som for tyve Aar siden, da jeg bar Dem fra Brandstedet til Deres Slot."

Anna gjenkjendte Alt ved hans Ord, hvad hun vidste fra hendes Slægtnings Fortællinger, om hiin Nats skrækkelige Hændelser, hvorpaa den Gamle hentydede. „Hvo er I?" spurgte hun ængsteligt og holdt Pengestykket frem, som hun ved hans Komme havde ladet hente.

„Jeg kommer ikke derfor," sagde han, men med Tak modtager jeg af Deres Haand Mindeskillingen og lægger den til andre, som jeg opsparer til Nødens Tid."

Efter disse Ord lænede han sig paa sin Krykke og saae paa Jomfruen. Han havde paa sin Vandring i Omegnen, hvormed han, trods sin Skrøbelighed, søgte at opmuntre sit eensomme Livs Kjedsommelighed, erfaret noget om det Forefaldne i Friherrens Slot, ja selv om det paafaldende Optrin imellem Alborg og Anna, og ifølge sine Kundskaber til tidligere Begivenheder uddraget en Slutning, som kom Sandheden temmelig nær. Nysgjerrig efter at udforske mere, som kunde berigtigte hans Formodninger om den svenske Ritmester, i hvis Skjæbne han tog levende Deel, havde han allerede opholdt sig i nogle Dage i Slottets Nærhed, for at aflure en Leilighed for at see Frøken Anna.

„Jeg kjendte Dem strax, ædle Frøken," sagde han efter et Dieblik. „De har ganske Deres Moders Skikkelse, som hun knæler paa Billedet i vor Kirke."

„I har kjendt min Moder?" spurgte Anna overrasket.

„Ja, siger jeg Dem, jeg har ledsaget hende, da jeg fandt hende paa Brandstedet. Jeg har seet Deres Faders Slot i Flammer og var jo selv derved, da den ulykkelige Mand faldt for de fjendtlige Sværd."

„I har seet det?" raabte Frøkenen livligt.

„Kjære Anna," faldt Elisabeth ind, „væk ikke mere de skrækkelige Erindringer, de ville ganske forstyrre Din Sjæls Fred."

„Lad mig spørge, Elisabeth," svarede Anna blidt med bævende Stemme. „Hvad Skrækkeligere kan jeg høre, end hvad jeg allerede veed! Tal, gamle Mand, I saae det, hvorledes Friherre von Horst dræbte min Fader?"

„Friherre v. Horst dræbt Deres Fader? Det kan Ingen have seet, naar jeg ikke har seet det. Brunsvigerens Ryttere have dræbt

ham, da han værgede sig med sine Folk imod dem."

„Og han har antændt Slottet?" begyndte Anna igjen efter en Pause, ventende Svaret med stirrende Blik.

„Gamle Mand," sagde Anna, idet hun reiste sig rask iveiret, „dit Haar er graat, jeg beder Dig gaae ei i Graven med en Løgn. — Har Du sagt Sandhed!"

„Saa sandt jeg ønsker, at Gud maatte forlene mig efter et uroligt Liv en blid Dødstime!" svarede den Gamle, hævende sin høire Haand.

Overvældet af sine Følelser sank Anna til sin Venindes Bryst.

„Gaae! gaae!" tilraabte Elisabeth i alvorlig Tone den Gamle, og han tabte sig snart under Træernes Skygge.

Anna løsrev sig atter nogle Øieblikke Elisabeths Arme, og foldende Hænderne paa Brystet, rettede hun Blikket til Himlen. „Han har ikke arvet Blodskyld," sagde hun bevæget.

„Nei, hvorledes kunne vi betvivle denne Mands Ord, som selv var Vidne?" svarede Elisabeth.

„Jeg kan troe hans Udsagen i denne Henseende," begyndte Anna igjen. „Jeg veed min stakkels Moder havde Vished derom, fordi hun selv i det græsselige Øieblik, da Sværdene trængte ind paa min Fader, laae afmægtig i Haven. Friherre v. Horst kan heller ikke selv have svunget Brandfaklen — ak, jeg maa troe det! .... Men Du veed, Elisabeth, hvor grusomt og hævngjerrigt han har forfulgt vort Huus, saa at man maatte tiltroe ham Alt. Og, ere ikke Documenterne blevne røvede, hvis Tab har skilt os ved vore Godser. Han har min Moder i hendes sidste Timer, da hun spiste tilbetlet Brød, anklaget som Ophavsmand til hendes Ulykke, kaldt ham en — Morder."

Hun taug nogle Øieblikke, og sagde derpaa fattet, med stille Resignation i Tonen, „jeg maae for evigt være adskilt fra ham, men — han har ikke arvet Blodskyld, det skal trøste mig i Livet og i Døden!"

Medens Anna saaledes forsynede sig med den elskede Mands Minde, gik han ligegyldig Farer imøde, søgte Døden paa mangen Valplads og medens Tusinde i glad Livslyst faldt omkring ham, maatte han bære Livets Byrde. Saaledes var mere end et Aar forløbet, da drog Wrangels Hær endnu engang til Weseren, for at forene sig med Königsmark i Westphalen. Paa en Høstaften kom Alborg, som han endnu stedse kaldte sig, med en Rytterafdeling, som hørte til Hærens Fortrav, til Landsbyen, hvor hans Ulykke havde begyndt. Han erfoer tilfældig i Kroen, at den gamle Kriger var død med forrige Vinters Ende, men han vovede ikke at gjøre et Spørgsmaal, der kunde have ledet Samtalen paa den Elskede. Tvivlraadig, om han endnu denne Aften skulde tøve i Staden, hvor han engang havde ligget, og let kunde haabe at faae Efterretning om hende, gik han til Kirken i hvis Nærhed, Rytterne vare leirede, for at udhvile nogle Timer. Hestene vare langs Muren bundne ved Piletræerne; paa Kirkegaarden laae Rytterne omkring deres Vagtild, og fortærede de Levnetsmidler, som de havde sammendrevet i Landsbyen. Alborg stillede en Skildvagt for Kirken, for at beskytte den imod Vanhelligelse, og lod den oplukke for sig. Da han traadte foran Alteret og skuede ved Kirkelampens matte Belysning den Elskedes Træk, sank han ned paa Trinnene og kaldte sig sin Lykkes korte Drøm tilbage.

Længe havde han været tabt i disse Erindringer, da pludselig ved det midnatlige Timeslag en klar Glands paa engang oplyste Kirken og Billedet. Alborg foer op og gik ud. Et dybt Mørke indhyllede Dalen. Enkelte Stjerner skinnede paa den mørkeblaa, hvælvede Himmel og i det Fierne lyste Skinnet af Vagtilden over Skovenes halvt visnede Toppe. Omkring ham var dyb Stilhed. Tankefuld vandrede Alborg over de Dødes Boliger, omkring iblandt de Sovende, hvilke, indhyllede i deres Rytterkapper, laae paa Gravstenene. Ved en Vagtild, som endnu kun blussede mat, lænede han sig til et Gravmonument og saae over det pragtfulde Hvilested. Endelig faldt hans Øine paa Monumentets Inskription, og bestyrtet foer han tilbage, da han skuede Annas Slægtsnavn i store sorte Bogstaver, og stod som tilintetgjort, da han, ved næste Blik, ogsaa læste Navnet Anna i gyldne Træk. Først efter nogle Øieblikke var han fattet nok, til at læse Inskriptionen nøiere, hvorved da viste

sig, at den Anna, paa hvis Grav han stod, allerede var død halvfjerdsinstyve Aar tidligere. Men næppe troede han sine Øine, da han i samme Gravmonument paa et andet Skjold fandt sit eget Stammenavn, og nu opdagede han, at i forrige Aarhundrede et skjøndt Baand havde forenet begge nu fiendtlig adskilte Slægter.

Hans Hjerte slog lydeligt, og endnu engang hævede sig det begravne Haab over den bange Ahnelse, som i nogen Tid havde nedtrykt hans Sjæl. For at bedøve Stormen i sit Indre gav han Befaling at blæse til Opbrud. De Sovende foer op fra Liigstenen og i faa Minuter vare alle Ryttere tilhest og Alborg i Spidsen.

Hans Urolighed steg, da han med den gryende Dag nærmede sig Slottet, hvor han engang havde løsrevet sig fra den Elskede. Han førte sin Commando paa en Omvei, for ikke at forstyrre det dyrebare Huus's Beboere, og drog ad Skovens Udkant, hvortil Lindealleen stødte, til Staden, hvor hans Ryttere skulde vente Hærens Ankomst. Strax efter sin Ankomst indhyllede han sig i en Kappe og gik alene til Slottet. En munter Høstmorgen smilede over det venlige Landskab; men en tungsindig Følelse greb Alborgs Hjerte, da han gjensaae denne Egn, hvis Billede var i hans Sjæl i yppig Sommergrønt, som han havde forladt den, nu stod i Høstens falmede Smykke. Med dvælende Skridt gik han paa den velbekjendte Vei til Haven. Han nærmede sig Hækkegangen, der førte til Springbrønden, hvor engang Anna med den første Kjærlighedstilstaaelse sank i hans Arme; men da han endnu var bag den skjærmende Taxusvæg, hørte han en dyb mandig Stemme bede Dødspsalmen De profundis. Som bedøvet blev han staaende, og da han endelig opmandede sig og traadte om Hjørnet, saae han en Præst gaae ned ad Gangen, men i samme Øieblik traadte Elisabeth i Sørgeklæder frem paa den anden om Hækken.

Begge fore et Skridt tilbage. „Alborg!“ sagde Frøkenen, kjendende ham. „Herr Ritmester —“ føiede hun til og en hurtig Rødme fløi over hendes blege Ansigt.

„For Guds Skyld; hvad er her forefaldet?“ raabte han bævende.

„Hun er ikke meer,“ sagde Elisabeth sukkende. „Idag ved Midnat er hun død!“

Han hørte ikke de sidste Ord, og var uden Besindelse sjunken ned. Da han igjen opslog Øinene, fandt han sit Hoved i Elisabeths Arme, som havde søgt at kalde ham tilbage til Livet. Han saae med stirrende Blik paa Jomfruen, hvis Lokkefylde, som utvungent bølgede over den sorte Klædning, den friske Morgenvind drev om hendes Tindinger, og da han endelig var vendt tilbage til sin Ulykkes Bevidsthed, bad han hende at sige ham Alt. Anna var i det forrige Aars Høst gaaet i Kloster, for, som hun sagde, at løse det høitidelige Løfte, hun havde givet sin Moder. Førend hun kunde aflægge det, udviklede sig Sygdommen, som havde naget hendes Liv. Hun ønskede at tilbringe sine sidste Dage iblandt sine Egnes Kreds, og døde i Elisabeths Arme.

Frøkenen gav ham et forseglet Brev, som Anna nogle Dage førend sin Død havde betroet hende med det Paalæg, at overgive Ritmesteren det, naar han kom tilbage, men ellers, efter tre Aar, at brænde det uaabent. Alborg fandt deri Forsikkringen om hendes Kjærlighed og hendes Glæde, at de kunde lægge hans uvanhelligede Billede til hendes brudte Hjerte. Han trykkede Bladet til sine Læber; og da hans Taarer vædede det, mødte han Elisabeths grædende Øine. Han fattede hendes Haand med et hurtigt Tryk, anbefalede sig, og gik ind i den næste eensomme Gang. Da han en halv Time efter atter vendte tilbage, bad han Frøkenen om at melde sine Forældre hans Tilbagekomst, da han ikke vovede, ved sin Fremstillelse i deres Kreds, igjen at oprøre Smerten ved de ulykkelige Erindringer.

Han gik. Den følgende Aften, da Anna's Liig blev bisat i den nære Klosterkirke, fulgte ogsaa han Liigbærerne, saae den elskede Skikkelse, da Liigkisten endnu engang blev aabnet, og blev staaende bedøvet ved Gravens Indgang, hvis Døre lukkede sig med dumpe Gjenlyd, indtil man vakte ham.

Da han kom tilbage til Staden, var just den svenske Hærs Fortropper ankommet, og i samme Nat maatte Alborg bryde op med sine Ryttere. Nogle Maaneder derefter saae han sin faderlige Ven, som med de

weimarske Regimenter var gaaet over fra Franskmændene til Svenskerne. Obersten hørte sin unge Vens Historie med stor Deeltagelse. Han overleverede ham en forseglet Pakke, hvilken Friherre v. Horst kort før sin Død, havde nedlagt i sin Fortroliges Haand med det Paalæg, engang i Tiden at overgive hans Søn den. Alborg fandt deri flere Skrifter, som angik hans Arvefordringer, og nogle Documenter, hvilke Friherren, som han ikke uden Anger tilstod, havde vidst at bemægtige sig ved sin Fjendes Slots Brand. Paa en senere skreven Seddel sagde han sin Søn, at han troede, at hine Documenter maaskee kunde blive et Middel til at ophæve den Forbandelse, som man, uden at høre hans Forsvar havde lyst over ham; i denne Hensigt vilde han ikke længer afholde dem fra deres Eiendomme og tilsidst raadede han sin Søn, engang ivrig at betjene sig af hint Middel. Leopold v. Horst, som han nu kaldte sig, gad ikke følge et saadant Raad! han sendte strax alle hine Skrifter, med Undtagelse af den senere Seddel, til Friherre von Halding, for saa meget som muligt at reengjøre sin Faders Minde, og bad om Tilladelse, naar Freden kom istand, igjen at afhente, hvad der tilhørte ham selv.

Mod Aarets Ende blev Freden forkyndt det betrængte Folk. Horst forlod Krigstjenesten, og iilte til Egnen, hvorhen smertelig søde Erindringer kaldte ham, og maaskee ogsaa en hemmelig Længsel, som han selv næppe kunde forklare sig. Han havde, da han fra Anna's Grav endnu engang maatte ile til Kamppladsen, fundet Adspredelse i Krigens afvexlende Begivenheder, og bestemt sig til den Resignation, hvortil hun gav ham Exemplet og i hendes Afskedsord havde formanet ham.

Da han ankom til Slottet, modtog Friherren ham som en dyrebar Paarørende, og overraskede ham ved den Efterretning, at det var lykkedes ved hans Indflydelse, at ophæve Virkningen af Rudolf von Horst's Banlysning, og igjen at tilfredsstille Sønnens Arvefordringer. Ogsaa Annas's tabte Godser havde hans Huus igjen faaet tilbage.

Paa den festlige Dags Aften, da Freden blev feiret i Kirken, vandrede Horst med Elisabeth i Haven og overgav hende Anna's sidste Linier. „I Elisabeths Arm vil jeg døe," havde hendes sittrende Haand skrevet. „Tag mit sidste Kys af hendes Læber og agt hendes Kjærlighed som mit Testamente." Elisabeth fulgte hans Arms Træk, og tilstod ham den Tilbøielighed, som hun længe taus havde næret. Nogle Maaneder derefter bleve de forbundne. Horst lod Waldborg ligge i Ruiner, men Anna's Stamslot igjen opbygge og Landsbykirken skjønnere istandsætte, hvori han ofte med Elisabeth foran Altaret tænkte paa den Uforglemmelige.

Historiske Skildringer.

Den trojanske Krig.

(Omtrent 1200 Aar f. Chr. F.)

6. Achilles.

Vi have ovenfor omtalt Peleus's Giftermaal med Havets Gudinde. Af dette Ægteskab avledes en Søn, som blev kaldet Achilles og som snart udmærkede sig ved Skjønhed, Snarraadighed og Tapperhed. Thetis, hans Moder, vilde strax efter hans Fødsel gjøre ham udødelig, og dykkede derfor, uden Peleus's Vidende, ved Nattetid Drengen i en Ild, for at tilintetgjøre det Dødelige ved ham, men om Dagen salvede hun ham med Ambrosia. Dog Peleus passede hende engang op, og da han saae Drengen vride sig over Ilden, skreg han høit op og forhindrede sin Gemalinde i ganske at fuldende hendes Forehavende. Vred forlod hun nu sin Gemal, for aldrig oftere at besøge den dødelige Mands Huus; hun dukkede ned i Havets Dybder til sine Forældre og Sødskende; men Achilles var ved Ilden bleven usaarlig indtil Hælen, hvorved hans Moder havde holdt fast, og som derfor ikke var blevet berørt af Ilden.

Peleus bragte sin Søn til den vise Chiron, for at denne skulde opdrage ham til en Helt. Denne nærede sin Pleiesøn med Løvens Indvolde og Vildsvinets og Bjørnens Marv, hvorved han blev stærk og kraftig. Achilles var af Skjæbnen bleven bestemt en dobbelt

Lod: enten skulde han døe i sit Hjem fjernt fra Vaaben og Kampe, men tillige uberømt, som en høitbedaget Olding, eller falde i sine Aars Blomster, men da ogsaa kronet med Ære. Imellem begge Lod havde han Valget. Gudinden Thetis vilde af moderlig Kjærlighed bevare sin Søn for den tidlige Død, og bragte ham hemmeligt til Kong Lykomedes paa Øen Skyros. Thi Kalchas havde spaaet, at Troja ikke kunde erobres uden Achilles. Da nu hele Grækenland rustede sig, vilde Fyrsterne ogsaa indbyde den unge Helt til at tage Deel i Kampen, men han var intetsteds at finde. Imidlertid lykkedes det den snue Odysseus, der stedse vidste Raad, at opspore ham og bestemme ham til Kamp. Odysseus forklædte sig som Kjøbmand, tog allehaande Varer med sig og viste sig saaledes ved Kong Lykomedes Hof paa Øen Skyros. Der havde man stukket Achilles i Frueklæder og opdraget ham mellem Kongens Døttre. Odysseus udbredte nu for Pigerne skjønne Armbaand, Baand, Ringe og andre Pyntesager, men tillige Vaaben. Lykomedes Døttre grebe efter Stadsen men Achilles efter Vaabnene. Derved forraadte han sit Kjøn og de blanke Vaaben vakte hans Kamplyst saa stærkt, at han villig fulgte Odysseus til Aulis.

Achilles var Trojanernes frygteligste Fjende; hvem hans Landse traf, var forloren; han alene ødelagde 23 Stæder i Landskabet Troas. I Kampens tiende Aar havde Grækerne en Dag gjort et stort Bytte og Achilles forlangte den smukke Slavinde Briseis for sig, men Agamemnon afslog ham hende. Derover opstod en heftig Strid, hvis Ende var, at Achilles med alle sine Myrmidoner, som han havde bragt med sig fra Thessalien, skilte sig fra de øvrige Grækere. Han laae nu rolig i sit Telt, fordreb Tiden med Citherspil og skuede roligt paa Kampen. Trojanerne kom den græske Leir stedse nærmere og nærmere, og bleve stedse dristigere, fordi Achilles var borte. Dog dette bekymrede ikke den vrede Pelide, Odysseus med hele sin Veltalenhed formaaede ikke mere Noget over ham, og om kort Tid vilde han vende tilbage til sit Hjem.

Da hændtes det, at Patroclus i sin Ven Achilles's Rustning drog ud til Strid mod Troerne. Disse troede at see Achilles selv, flygtede til Staden eller, naar de modstode Patroclus, bleve strakte til Jorden. Dog, for langt lod han sig henrive af sin Kamplyst; Hektor, Priamus's vældige Søn, stillede sig imod ham, og Patroclus bukkede under for denne i Striden. Da Achilles saae sin dyrebare Kammerads Lig, blev det Nat for hans Øine, med begge Hænder greb han det sorte Støv og bestrøede dermed sit Hoved, sit Aasyn og sin Klædning. Da kastede han sig, saa lang han var, paa Jorden, afrev sit Hovedhaar, og hans Jammerhyl gjenlød saa frygteligt i Luften, at hans Moder fornam den Grædendes Stemme og stigende op af Havet iilte til sin Søn. Her hørte hun hans Klage og hans Beslutning at hævne den faldne Ven. Men da hans Rustning var i Hektors Hænder, begav Havets Gudinde sig til Hephæstos (Vulcans) Bolig, som paa hendes Bønner forfærdigede Achilles en ny prægtig Rustning. Denne bragte den sørgende Moder til sin endnu klagende Søn.

Denne gik nu til Folkeforsamlingen og udsonede sig med Folkefyrsten Agamemnon, og nu drog Grækerhæren med nyt Mod i Kampen, hvori ikke alene Mennesker men ogsaa Guder toge Deel — paa Trojanernes Side saavelsom paa Grækernes. Den frygtelige Mars brølede som en Storm, den skadefro Eris rasede mellem Skarerne, Zeus tordnede fra Olympen og Poseidon, Havets Behersker, rystede Jorden, saa at selv Pluto i Underverdenen forskrækkedes! Achilles rasede som en ophidset Løve iblandt Hjorden, stampende travede hans Heste over Skjolde og Liig, Axen paa Vognhjulene dryppede af Blod, og lige til Sædet stænkede Blodbraaberne. Saaledes trængte han de Flygtende i Strømmen Skamander, og styrtede sig efter dem med Sværdet. Snart blev Vandet rødt af Blod, hans Hænder bleve trætte af at dræbe, og Flodguden Skamander selv forbittredes paa den skrækkelige Mandbraber. Han begyndte at svulme op, oprørte sine mørke Bølger, kastede de Døde med lydelig Larm mod Strandbredden, og bragende slog dens Brænding mod Achilles' Skjold. Kun med Møie, klattrende langs med et løsrevent Elmetræes Grene, naaede denne Bredden, men Flodguden bruste efter ham, Bølgerne

beskyllede hans Skuldre, og Jorden slap under hans Fødder. Da kom Minerva og hjalp ham, at han igjen kunde naae Bredden. Dog den fortørnede Flodgud kaldte den nærliggende Simois tilhjelp, og først da Hephæstos med sin Ild antændte Træerne ved Strandbredden, Fiskene, forskrækkede af Varmen, ængstelig snappede efter frisk Vand Strømmen endelig selv bølgede i lys Flamme, anraabte han Gudernes Moder Juno om Medlidenhed, og paa hendes Bud slukkede Hephæstos Flammerne, men Skamander rullede sine Bølger tilbage i sit Leie.

7. Hektor og Andromache.

Da Slaget rasede saa frygteligt udenfor Trojas Mure, iilte Hektor tilbage til Staden, for at paalægge sin Moder Hekuba ved høitidelige Løster at forsone den opbragte Pallas Athene, at Achilles ikke ved overmenneskelig Kraft skulde erholde Seir. Den fortræffelige Mand benyttede denne Leilighed til at hilse paa sin Hustru og sine Børn og hele sit Huus, førend han atter iilte til det rasende Slag. Ægtefællen var ikke hjemme. „Da hun hørte — fortalte Skaffersken — at Trojanerne lede Nød og at Seiren hældede til Grækerne, forlod hun angstfuld Huset for at bestige et Taarn. Ammen maatte bære hendes Barn efter hende."

Hurtig tilbagelagde Hektor atter Trojas Gader. Da han havde naaet den Skæiske Port, kom hans Gemalinde i iilsomt Løb ham imøde. Ammen, der fulgte hende, bar den lille Purk Astyanax, skjøn som en Stjerne, ved Brystet. Med et stille Smiil betragtede Faderen Barnet, men Andromache traadte grædende hen til ham, trykkede ømt hans Haand og sagde: „Grusomme Mand, sikkert bringer Dit Mod dig engang Døden, og Du forbarmer Dig hverken over Dit stammende Barn eller Din ulykkelige Hustrue, som snart vil blive Enke. Skulde jeg miste Dig, var det det Bedste at ogsaa jeg gik til Underverdenen. Min Fader har Achilles dræbt, min Moder har Dianas Bue berøvet mig, mine 7 Brødre ere ombragte ved Peliden. Uden Dig har jeg ingen Trøst. Du, Hektor, er mig Fader, Moder og Broder. Derfor vær barmhjertig, bliv her paa Taarnet, gjør ikke Din Dreng faderløs, Din Kone til Enke. Stil Hæren hist paa Figenhøien, der ere Murene frie til Angreb og lettest at bestige, did have de tappreste Krigere, begge Ajaxerne, Atriderne (Menelaus og Agamemnon) Idomeneus og Diomedes tre Gange ledet Stormen — hvad enten en Seer aabenbarede dem det, eller deres eget Hjerte drev dem dertil."

Kjærligt svarede Hektor sin Gemalinde: „Ogsaa mig harmer alt dette, min Kjære! Men skamme maatte jeg mig for Trojas Mænd og Qvinder, naar jeg her fra det Fjerne feig og blødagtig vilde være Tilskuer til Kampen. Ogsaa driver mit Mod mig til at kjæmpe i de forreste Rækker. Vel siger mit Hjertes Stemme mig: engang vil komme den Dag, hvor det hellige Ilion vil synke sammen og Priamus og hele hans Folk; men Brødrenes og Folkets Nød er ikke saa bitter, som at Hektors Gemalinde, bortført i Fangenskab, skal sidde i Argos ved Væverstolen og bære Vand, og Mænd da skue paa den Grædende og medlidende sige: „Det var Hektors Kone!" Saaledes talte den tappre Mand og udstrakte sine Hænder mod Drengen; men Barnet skjulte grædende sit Aasyn ved Ammens Bryst, thi det var bange for Kobberhjelmen og den frygtelig vaiende Hestehale. Faderen saae smilende paa Barnet og den ømme Moder tog hurtigt den glimrende Hjelm af Hovedet og lagde den paa Jorden, kyssede derpaa sit kjære Barn og vuggede ham i sine Arme. Da bad han med himmelvendt Blik: „Zeus og I Guder! Lad denne Dreng blive sin Fader lig, stræbende fremad for Trojanerfolket. Lad ham blive mægtig i Troja, og naar han engang vender hjem fra Striden, gid Folket da sige: „Sønnen er endnu tapprere end Faderen.". Med disse Ord gav han sin Hustrue Sønnen i Armene, som smilende gjennem Taarer trykkede ham til sit Bryst. Men Hektor klappede hende fuld af inderlig Veemod med sin Haand og sagde: „Stakkels Kone! Sørg ikke saameget i Dit Hjerte; mod Gudernes Villie dræber mig Ingen, men endnu har ingen Dødelig undgaaet sin Skjæbne. Gaae Du nu tilbage til Væverstolen i Dit Huus og til Rokken og befal over Dine Terner, men Manden maa ud i Kampen og seire eller falde." Og da han havde sagt det, tog Hek-

tor rask sin Hjelm og iilte fort til Slagets Tummel. Grædende og kummerfuld skuede den blomstrende Qvinde efter ham.

(Fortsættes.)

Den hvide Rose.

(Af C. W. Contessa.)

Viinmaaneden havde strax ved sin Ankomst paastaaet sin gamle Ret, over Høibjergenes langstrakte Ryg i en Nat lagt et glindsende Sneedække, og Vinden som hisset fra strøg herover, gav ogsaa i de fjernt liggende Dale tydelig Beretning derom.

I Overførster Wolfgangs Huus samlede Huusfællerne sig lidt efter lidt, da Aftenen kom, i Dagligstuen om den varme Ovn. Kun Overførsteren og hans Søn vare endnu ude i Forretninger.

„Tante Tinel," begyndte Elisabeth, Overførsterens syttenaarige Datter, idet hun holdt op med at spinde og stemte Tenen i Siden. „Du kunde vel fortælle os noget. Du er mig desuden endnu Historien skyldig om den hvide Rose. Vinden raser allerede udenfor i de tørre Blade; Tiden passer godt dertil."

Tante Christine smilede og saae til Huusmoderen.

„Begynd kun," sagde Fru Anna, „saa forgaaer Tiden hurtigere, indtil Fader kommer."

„Kun ikke om den hvide Rose," sagde en dyb Basstemme bag om Ovnen, som tilhørte den gamle Jæger Conrad. „Det er idag den tredie, Maaneverel, og Fredag ovenikjøbet."

Christine skottede tilbage hen til det mørke Hjørne. „Saa veed I vel ogsaa noget om den hvide Rose?" spurgte hun forundret.

„Hm, derom lod sig meget sige!" brummede hiin. „Naar kun ikke just nu maaskee en havde Ørerne derved, som jeg ikke kan og maa nævne:

Thi i Tusmørkets blege Skin
Træder hun i Huset ind."

Elisabeth sprang op, antændte en lang Fyrrespaan og stak den paa den høie Jern-Lysestage, som stod til Væggen. Men Fru Anna sagde: „I gamle Ulykkes-Prophet, I kunde vel ved lys Dag gjøre En bange midt iblandt Folk!"

„Det kommer an paa Tiden, ikke paa mig!" svarede han. „Det gaaer nu ganske besynderligt til her. Spøgeriet oppe paa Bjerget har længe ikke været saa gal. Det har igjen noget at betyde. Var ogsaa saaledes for 15 Aar siden, da Preusserne kom ind i Landet. Og jeg har det fra en god Haand," vedblev han efter et kort Ophold, „at Keiseren derover ruster sig ganske i Stilhed til Krig. Hvem skal det gjælde, uden vort Land?"

I dette Øieblik lød et Slag paa Vinduet, som med et stærkt Riis. Alle fore forskrækkede sammen. „Vent, Du fordømte Fredsforstyrrer!" raabte Conrad, stod op og gik til Vinduet. „Det var ingen anden, end den vilde Junker derovre fra Liebenwalde, som altid sniger sig her omkring Huset. Men jeg er ham paa Spor." Han lukkede Vinduet op og saae ud. Alt var stille. Han kastede det uvillig igjen til og sagde: „Hvad maae den Gamle vel have syndet, at Gud straffede ham med en saadan Søn!"

„Men et smukt Menneske er det dog!" sagde Christine.

„Og er langtfra heller ikke saa slem, som I gjør ham."

„Ak, tal kun ikke derom!" afbrød hun Fru Anna sukkende, og saae halvt stjaalent hen til hendes Datter, som med mørk Rødme arbeidede ved Rokken. „Fortæl os hellere eders Historie, Tante Tinel, at vi kunne komme paa andre Tanker."

Christine lagde ny Hør paa, satte sig derpaa tilrette paa Stolen, og efterat hun endnu engang havde kastet et sky Blik til Vinduet, begyndte hun:

„Paa de høie Bjerge i Schweizerlandet, som skulde være meget, meget høiere end vore, der voxer, som de sige, en meget sjelden Blomst, som bliver kaldet Alpenröslein. Denne Blomst har endnu Ingen funden i vore Bjerge, men sandt og vist er det, at derimod hos os engang aarligt viser sig en anden Rose, hvis Lige man ikke træffer i hele Verden. Hvo, som har Mod nok at begive sig op paa det

høie Bjerg Natten før Christihimmelfartsdag, og derpaa veed det rigtige Sted —"

Hun blev her afbrudt. Døren blev aabnet, og Overførsteren traadte ind med sin Søn, en Dreng paa femten Aar. „Fader!" raabte Elisabeth glad, idet hun reiste sig og løb ham imøde. Det forekom hende, som saae han bleg og forstyrret ud. Han omfavnede det elskværdige Barn, saa hende ind i de fromme blaae Øine, som saa fuld af Glæde, Kjærlighed og Sorg saae op til ham og kyssede hende paa Panden.

„Mit Hjertes Hjerterose!" sagde han blidt med bevæget Stemme. Derpaa rakte han sin Kone Haanden, vinkede ad den gamle Conrad og begav sig med denne og sin Søn til Sideværelset, hvis Dør han tillukkede efter sig. Hans Kone saae ængstelig efter dem. Efter en kort Stund traadte de igjen ud; Conrad tog sin Hat, samt sin Bøsse fra Væggen og forlod Kammeret idet han mumlede nogle Ord ved sig selv.

Bordet var dækket, Aftensmaaltidet paasat; Elisabeth sagde Bordbønnen; tause satte sig Alle. Overførsteren spiste ikke, stod ofte op for at see ud af Vinduet og syntes meget urolig. Da traadte endelig Jægerdrengen Franz ind ad Døren. „Hvorfra kommer Du?" tilraabte han hiin. „Fra Staden, Hr. Overførster, som De veed," svarede han. „Jeg kommer over Liebenwalde, da bragte de just Junkeren død hjem. Det hedder, at han skal være bleven skudt i vort Forstdistrict."

Overførsteren sprang op og stirrede paa ham, derpaa greb han pludselig efter Stolens Ryg, som for at holde sig derpaa, satte sig mat og langsomt ned og slog Hænderne over Øinene. Efter en lang Tid sagde han sagte: „Jeg har vel ahnet det! Dog Gud er mit Vidne," fortsatte han med stærkere Stemme, „at jeg ikke vidste det i det Øieblik, da jeg skjød paa ham."

Med et lydeligt Skrig styrtede nu Konen og Datteren over ham. Elisabeth kastede sig ned paa Stolen, slyngede sine Arme om Faderen og hulkede høit.

„Jeg er ingen Morder!" raabte han og rettede sig iveiret. „Det var Nødværge, saa sandt Gud er mig naadig! To Gange skjøde de efter mig, og først da han allerede havde anlagt til tredie Skud paa mig, kom jeg ham i Forhaanden. Du kan bevidne det, Karl. Fortæl Du det, som det gik til!"

„Fader!" svarede Drengen, „dersom min Flint ikke havde forsaget mig, saa havde Du slet ikke faaet Skud. Ja, see kun Moder, vi havde været oppe paa det lange Bjerg, hvor Fader havde anslaaet Brændet, og da vi nu igjen gik hjem, da finde vi — —"

„I den sorte Jordbund ved den store Bøg," faldt Overførsteren ind.

„Ja i den sorte Jordbund ved Bøgen, der finde vi tre Vildttyve, som vi tænkte; de havde pjaltede Blouser paa og vare sværtede i Ansigterne. Vi gik ind paa dem, Fader raabte dem an. Da skreg den ene: Ha, er Du der, jeg har længe ventet paa Dig! sprang efter sin Bøsse, som stod lænet til Træet og skjød efter os. Jeg var ikke seen; som Du mig, saa jeg Dig! tænkte jeg, tog Karlen paa Kornet og trykkede løs. Flinten forsagede. Men imidlertid skjød ogsaa allerede den anden; jeg hørte godt Kuglen pibe igjennem imellem os. Skyd dog den Hund ned, skreg derpaa den første til den tredie; og da denne tøvede, rev han ham Geværet af Haanden og lagde igjen an paa Fader. Men Fader var hurtigere end han: Bøssen til Kinden, og Knald og Fald, det var kun eet!"

„Vær os naadig og barmhjertig!" skreg Tante Tinel.

„Der paakom mig en Gysen," vedblev Overførsteren, „da jeg saae ham falde. Jeg ilede hurtigt bort, som om et Riis jagede mig derfra; thi først nu fik jeg en Ahnelse, hvo det vel kunde være."

Hans Kone hævede Hænderne op mod Himlen og raabte: „Saa har han bragt Dig til det, og Du er uskyldig for Menneskene og for Gud!"

„Ja, for Gud er han det," sagde Conrad, der just nu igjen var traadt ind i Værelset — „en anden havde sandelig ikke saaledes ladet to Gange skyde paa sig — men for Menneskene vil det falde ham svært. Striden for nylig med Junkeren paa Markedet bryder ham Halsen. Man vil dog nu troe, at han gjorde det af Hævn."

Overførsteren sprang op og gik op og ned ad Stuen med store Skridt.

„Men de to andre,“ raabte hans Kone, „de ville dog bekræfte det — —“

„Det ville de ikke,“ faldt Conrad ind. „Jeg veed hvo de vare. Det var Officieren, der med Junkeren er kommen til Besøg, og hans Tjener. Officieren har vel heller ikke skaanet vor Herre ved den nylige Strid, da han blandede sig deri, og Tjeneren er ingen anden, end Jægeren Budolf, der forrige Aar stod i Tjeneste hos os, og den som Herren jagede bort formedelst hans Laster. Han har svoret høit, at han vilde huske ham det, og nu lader det slette Menneske sig vel ikke Leiligheden gaae ubenyttet bort. Derfor er mit Raad, Hr. Overførster, De maae bort og det strax; thi de ville snart være her for at hente Dem.“

Men imod dette Raad erklærede Wolfgang sig nu heftig og paastod at blive, for at afvente sin Skjæbne. Flugten vilde kun først gjøre ham mistænkelig for Beskyldningen. „Mit eget Blod,“ raabte han, „vilde jeg nu med Glæde give derfor, var det ikke skeet. Ak, jeg faaer vel ingen rolig Time mere. Stedse, stedse vil jeg høre Knaldet, vil jeg see ham falde. Men hvo i mit Sted havde ikke ogsaa gjort det? Det tør jeg spørge. Jeg er et Menneske, og mine Dommere ere ogsaa Mennesker. Nei, jeg bliver!“

Men Conrad meente, just derfor, fordi hans Dommere ogsaa vare Mennesker, maatte han bort. Han gav ham at betænke, at den Skudte havde været preussisk Officier, hans Fader var en fornem og hos den nye Regjering en meget gjældende Mand; han anførte ham Religionens Forskjel og som han selv med Grund eller Ugrund dog vel stedse endnu maatte gjælde for en Tilhænger af det gamle Herskab, viste han ham, hvorledes begge Dele ved Bedømmelsen af hans Gjerning meget vilde blive taget i Betragtning. Nu traadte ogsaa hans Kone paa Conrads Side, og hans Beslutning begyndte at vakle.

„Og naar jeg tænker mig,“ sagde Conrad endelig, „hvorledes De er vant til fra Ungdommen af at leve i Guds frie Luft og have Omgang med Bjergene derude, som med Deres gamle Venner, og hvorledes den friske Skovduft og Fuglesang ligesaa godt høre til et ærligt Jægerblods Livs- og Sjæle-Næring, som Spise og Drikke og Orgelklang paa Søndagen, og jeg nu saaledes, seer Dem sidde for mig i Fængslet i hele Maaneder, ja naar det gaaer godt, Aarlang, eller vel endog indtil Deres Livs Ende, og det smalle Gittervindue tildeler Dem Guds Luft og Sol saa slet og sparsomt, som en gjerrig Fattigfoged Betlerne Hospitalsuppen, og Deres Liv forbittret mellem den fugtige, mørke Muur, som et anskudt Vildt, og De tør aldrig, aldrig hænge den troe Bøsse over Skuldrene, og drage ud og synge:

Frisk op, ind i den grønne Skov! — Herre, naar jeg tænker mig det — nei, for Djævelen, jeg gider slet ikke tænke mig det! Det sønderbryder mig Hjertet!“

Han vendte sig uvillig bort og store Taarer rullede ham over de brune foldede Kinder. Overførsteren rækkede ham Haanden, kastede derpaa et Blik til de fortræffelige Geværer, som hængte i lange Rækker paa Væggen, og sagde: „Ja, Conrad, jeg troer Du har Ret. Jeg holder det ikke længe ud, og dog gad jeg endnu gjerne leve for at ville dette.“ Han drog Moder og Børn til sit Bryst.

„De kunde jo skrive derovre fra,“ sagde Conrad, „naar De er i Sikkerhed, og forsvare Dem. Og imorgen gaaer jeg til Deres gamle Ven, Advokat Hübner, i Byen. Han vil vel repræsentere Dem.“

Da rettede Wolfgang sig iveiret og sagde: „Velan, jeg gaaer! Gud give, at jeg tør komme igjen.“ — Hans Søn skulde ledsage ham, Elisabeth slyngede Armene om hans Hals, og hviskede ham den Bøn i Øret at tage hende med. Dog, da han forestillede hende, at hun svag og uvant til Besværligheder, som hun var, let kunde blive ham til Byrde, og at Moderen uden hende jo da blev ganske forladt, afstod hun bedrøvet derfra. „Ak, og hvor bittert er det,“ føiede han hertil med sagte Stemme, „at være saaledes ganske alene og forladt, det maa den gamle stakkels Fader derovre nu vel føle! Han var altid saa venlig imod mig! nu vil han dog stedse kalde mig sin Søns Morder, om ogsaa Retten dømmer mig fri!“

Stille grædende pakkede Moderen Vask, Klæder og Penge sammen. Christine hjalp med. Men Elisabeth sad bleg og stum med de foldede Hænder lagt i Skjødet og stirrede

hen for sig; dog, da Faderen nu greb efter Hat og Bøsse sprang hun iveiret. Alle ledsagede ham indtil Veien paa Høien foran Huset, som førte over Veien til Bøhmen. Her rakte han taus endnu engang Haanden; men da han tilsidst kom til sin Datter, da brast hans Hjerte; han omfavnede og kyssede hende og græd lydeligt. „Det er den høieste Tid!" sagde Conrad nu. „Mig tykkes, jeg hører Stemmer i Skoven. Gaa bort!" Da rev han sig løs, og skred med sin Søn hurtigt ned ad Høien. „Forglem ikke din stakkels Hjertenskjære!" tilraabte Elisabeth ham endnu med mat Stemme, og i dump Taushed førte Moderen den halv afmægtige Pige tilbage til Hjemmet.

(Fortsættes.)

Anecdoter.

Doctor M. i K. var en ligesaa stor Gnier som Lækkermund, især regnede han Aal til sine Yndlingsretter. En Dag havde han ladet sig hente en særdeles skjøn Net fra Torvet, og da denne Qvantitet var for stor for et Maaltid, lod Doctoren den større Rest gjemme til sig i Spisekammeret, som befandt sig i Kjelderen. Tilfældet vilde, at paa samme Tid to Arbeidere smaahuggede Brænde i Kjelderen. Lugten forraadede snart Nærheden af Spisekammeret for dem og pirrede i høi Grad deres Appetit. For at tilfredsstille den gjorde de et Indfald i Kammeret, og valgte til Ulykke for Doctoren netop de skjønne Aal. Vilde de ogsaa kun smage paa dem, saa var Fru Doctorindens Kogekunst Skyld i at Aalen snart var forsvunden til et aldeles Intet. Kort efter dette Attentat reiste Doctorens Appetit sig ogsaa; men Pigen kom tilbage med det Sorgens Budskab, at Aalene vare vel ikke bortsvømmede, men under alle Omstændigheder dog forsvundne. Doctorens Vrede var stor, men blev dog saavidt holdt i Skranker af ham, at han selv overbeviste sig om Fadenes Tomhed, men ligeledes om de med fornyede Kræfter arbeidende Brændehuggeres Brøde. Rolig gik han til sit Huusapothek, tog der et hurtig virkende Brækmiddel, og skyede ikke til Tabet af Aalene endnu at føie Udgiften til en halv Pægel Brændeviin, blandede det imellem hinanden, og begav sig nu igjen ned i Kjelderen.

„Kun flittig, Børnlille," tiltalte han de Dømte, „Brændet maa endnu idag være færdigt. Der, drik engang, paa det at det kan gaae hurtigt." Paa fede Aal smager en Kommensnaps altid godt, Brændehuggerne faldt derfor med Begjerlighed over den, og Flaskens Indhold var snart forsvunden.

Men efter neppe ti Minutters Forløb begyndte den Ene at gnide sin Bug og at befinde sig skrækkelig upasselig. Den Anden vilde trøste ham, men gjorde snart de samme Grimasser og viste de samme Symptomer. Doctoren gav sig hist og her Noget at bestille, og iagttog derfor med et skarpt Øie sine Patienter. Ikke længe behøvede han at vente, thi pludselig kastede begge Øxen bort, og med et: „Herr Doctor, jeg faaer ondt!" befordrede de Aalene under skrækkelige Trækninger frem for Dagens Lys. Efter at de havde hørt op at lide, tog Doctoren dem i et strængt Forhør, og de udstandne Qvaler saavelsom en aaben Bekjendelse befriede dem for videre Straf.

En Digter bar nogle Vers til en Kritiker, med Bøn at sige ham sin Mening derom. Efter Gjennemlæsningen af Digtet sagde Kritikeren: „Disse Linier behøve Ild, kjære Herre!" Og han kastede dem i Ovnen.

En Chemiker erklærede nyligt, da han roste de nyeste Opdagelser i sin Videnskab, at man ogsaa havde opdaget, at der i Sneen indeholdtes en betydelig Grad af Varme. En Irlænder, der var tilstede, bemærkede, at Chemien var en kostelig Videnskab, og spurgte derpaa Taleren om, hvormange Sneeboldte der vehøvedes for at bringe en Theekjedel til at koge.

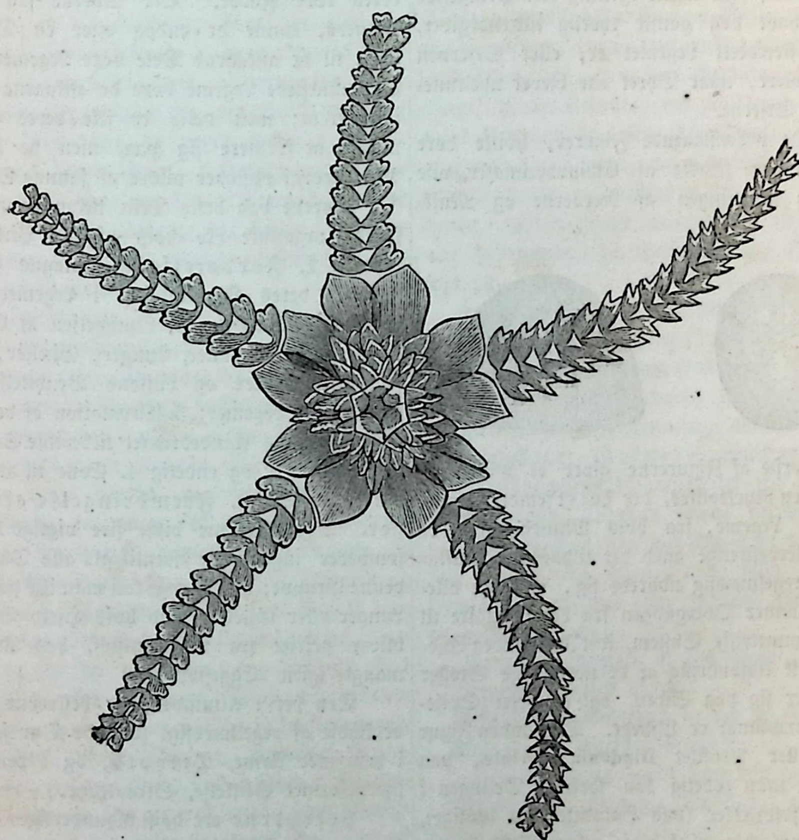
Milton havde, efterat han var bleven blind, ægtet et trættekjært Fruentimmer. Hertugen af Buckingham kaldte hende en Rose. „Over Farver kan jeg ikke dømme," svarede Milton, „men De maa vel have Ret, thi Tornene føler jeg daglig,"

Forverdenens Archiv.

(Fortsat.)

De regelmæssige Dyr følge i Forverdenens Archiv paa de uregelmæssige; de ere vel næsten ligesaa ufuldkomne som disse, thi ogsaa de mangle flere Sandser, men de have dog allerede tydelige Ledemod; deres Legeme er et fem eller fleersidet bredtrykt Dække, med en Aabning paa en af de brede Sider. Omkring denne Aabning sidde Lemmerne, sædvanlig forenede i en Trekant og med en af deres Sider heftede til en af Hovedlegemets fem Sider, saa at der deraf opstaaer en femkantet Stjerne.

Den nedenstaaende Tegning leverer os Afbildningen af en Søestjerne (Asterias), som fundet i et Kalklag, tydelig viser Armenes Ordning rundt omkring Kroppen. Endnu den Dag idag befolke de Havene, om end i andre Arter; den her staaende

Pentagonaster regularis (regelmæssig femstraalet Søestjerne) kan følgelig gjelde som en Repræsentant for alle Dyr af denne Klasse.

Her see vi allerede Muskler, først ringformige om Munden og Rumpen, hvilke virke paa samme Maade som Lidsen i en Tobakspung; de tjene hovedsagelig til at aabne og lukke Munden. Til disse slutte sig andre, der gaae i Retning af Lemmerne. Da en Muskelbevægelse ikke er tænkelig uden Nerver (skjøndt man længe har troet, at Hjertet i de høiere organiserede Dyr ingen Nerver har fordi de ere saa fine, at de derved ere undgaaede Opdagelsen) idet Dyrets Villie først gjennem Nerverne meddeler sig til Musklerne, men fremdeles Muskelbevægelsen, som bliver frembragt ved Paavirkninger udenfra, Contractilitet og hvad dermed staaer i Forbindelse, kun er en Funktion af Nerverne (saa-

vidt vi idetmindste vide det), saa er det nødvendigt, at disse Dyr, som besidde en saavel af deres Villie som af ydre Indvirkninger frembragt Bevægelighed, ogsaa have Nerver, og dette er ikke en blot Formodning, men de ere faktisk paaviste. En Hjerne, Nervernes Kilde, er vel ikke tilstede, men vel et Centralorgan, en Slags Ganglium. Om Aabningen, der tjener som Svælg, ligger nemlig en Nerveslening, som udsender tydelige Straaler til alle Extremiteter, og saaledes hos de Individer, som ingen egentlig fremspringende Dele have dog ganske tydelig tilkjendegiver, hvor fleerdeelt Legemet er, eller Stjernen vilde være, naar Dyret var blevet uddannet til en Stjerne.

De nedenstaaende Figurer, hvilke høre til den store Klasse af Echinodecimater, vise tydelig Ordningen af Nerverne og Musklerne.

Den første af Figurerne giver et Billede af Slægten Nucleolites, der har et femdeelt æggeformet Legeme, fra hvis Mundaabning de fem Nervestrenge med det tilhørende Muskulatur regelmæssig udbrede sig, og som allerede danner Overgangen fra det regulaire til det symmetriske System, idet den anden Aabning til Udsondring af de ubrugelige Stoffer befinder sig paa Siden, og en bøiet Spise- og Tarmkanal er tilstæde. Den anden Figur fremstiller Profilet **Diadema seriale**, paa hvilken man tydelig kan forfølge Delingen i 20 Skjoldrækker (paa Halvdelen 10 synlige), og under enhver af disse er en Muskelstræng og en igjennem denne trukken Nervestreng tilstede. Echinodermaterne høre allerede til de bedre og høiere organiserede Dyr; de have et blødt, geleeagtigt, men dog muskuløst Legeme, og ere bedækkede med en Kalkhud, som er sammensat af overordentligt mange Skjolde og bevæbnet med Pigge, hvis Sted man, da de fordetmeste ere afbrukne, tydeligt kan kjende paa Tegningen. I daglig Tale kalder man dem Søepindsviin; de leve endnu i næsten alle Have, og man finder Exemplarer af dem i Mængde i Naturaliecabinetterne.

Staae Dyrene paa dette Trin, saa er den enkelte Aabning ikke mere tilstrækkelig til deres Ernæring; man finder da et mere sammensat Fordøielsessystem, en Tarmkanal og paa Nerveenderne udvikler sig Noget, som idetmindste ligner en høiere Sands, om det just ikke er det i den Betydning; der danne sig Oine som runde Punkter paa Spidsen af Lemmerne, og som gjøre sig kjendelige ved deres røde Farve. Ere Dyrene saa vidt dannede, kunne de endog efter en Deling leve; til de afskaarne Dele voxe Legemet, til det lemlæstede Legeme voxe de afskaarne Dele igjen frem; men dette er ikke deres eneste Maade at formere sig paa, men de lægge Æg, hvoraf opstaaer andre af samme Slægt.

Dyrene paa dette Trin tilkomme mange for det organiske Liv høist vigtige Virksomheder. 1. Fordøielse af optagne Substantser, deres Forvandling i Legemet ved Ernæringsprocessen; 2. Optagelsen af Luft i dertil egnede Organer, Lunger, Gjæller, altsaa Aandedræt og Luftens Benyttelse til Fordeel for Legemet; 3. Circulation af de ved Fordøielsen og Aandedrættet tilberedte Safter, Blodomløb, og endelig 4. Evne til at forplante sin Slægt, Frembringelse af Unger. Dog tilkomme disse fire vigtige Virksomheder ingenlunde samtidigt alle Dyr af denne Gruppe; hos mange kan man ikke paavise Lunger eller Gjæller, ved hvis Hjelp Blodet bliver befriet fra dets Kulstof, hos mange mangle igien Æggestokke.

Den her i Almindelighed beskrevne Hovedklasse af regelmæssigt formede Dyr falder i dem med Arme, Polyper, og i dem af stjerneformet Skikkelse, Straaledyr.

Polyperne ere høist vidunderlige Skabninger og for Jordens Bygning af den hidtil uanet Vigtighed, hvor smaa de end ere (rigtignok langt større end Kalk- eller Kiseldyrene, hvis Skaller og Pantsere man finder ophobede til Bjerge, men som dog neppe ere større end et Knappenaalshoved). En Polyps Legeme er en huul Cylinder, med en Aabning, der kan sammensnøres, foroven og en Fod forneden. Den er gjennemboret paa langs, har foroven Munden, omgivet med 6, 8 eller 12 Arme, i Midten af den øvre

Deel en Mavehuulning, og fra denne en Canal, som gaaer igjennem Foden, paa Enden af hvilken findes den anden for Legemet nødvendige Aabning. Stilken, Foden staaer enten stedse fast, og da er Dyret ubevægeligt, det vil sige, det kan ikke forlade sit Sted, eller Foden kan efter Behag hefte sig fast eller ikke.

Ved Hjelp af Armene føre disse smaa Dyr deres Næring til sig, som igjen bestaaer af andre endnu mindre Smaadyr; de ere alle Vandbeboere og have den Evne at kunne udskille af det Element, hvori de leve, af Vandet, kulsuurt Kalk, i hvor ringe Qvantitet det end findes deri. Denne Kalk lade de falde neden under sig, og efter Antallet af deres Arme dele de deres Bolig i Celler; have de ingen Arme (i Kunstsproget kalder man slige Tentakler) saa er deres Celle halvrund, have de 12 Arme, har Cellen 12 stjerneformede, ved meget tydeligt skarpkantede Radier deelte Celler.

Disse Dyr formere sig vel ved Æg, hvorved de alene danne nye Individer, men de formere sig tillige ved Aflæggere og Knopper, hvorved Familien forstørres.

Dyret har omtrent Form af en Pære, paa hvis Krone Armene sidde, hvorved de fange deres Bytte; paa den nedenstaaende Afbildning seer man den stjerneformede celleagtige Huulning, som Foden indtager og hvori hele Dyret kan trække sig sammen og skjule sig. Coralstokken giver et Begreb om, hvorledes Dyret bygger sig et Underlag, hæver sig op og da deles i to, fire og flere Arme og saa fremdeles, indtil hele Træer opstaae, som vi see i Naturaliecabinetterne, eller hele Bjerge, Øer og Øegrupper, Archipelager, som vi finde i Sydhavet i stor Udstrækning, og som de i Fortiden have maattet være udbredte over hele Jordfladen, thi vi finde deres Kalklevninger i Europas Bjerge i uhyre Mængde, og ikke blot i Nærheden af Troperne, men overalt, hvor Juraformationen forekommer.

(Fortsættes.)

Den hvide Rose.

(Af C. W. Contessa.)

(Sluttet.)

Sex lange, lange Maaneder vare nu næsten hengaaede siden hiin sørgelige Aften. Undersøgelsen imod den Fraværende var imidlertid bleven fuldført, og hans Proces truede, trods hans gamle Ven, Advokat Hüberts redelige Forbøn, med den slemmeste Udgang. Aarsagen dertil havde Conrad størstedeels rigtigt forudsagt; hertil kom endnu Overførsterens Flugt, der gav enhver Beskyldning større Vægt. Hans Bestilling var imidlertid bleven besat af en anden. Fru Anna havde maattet vige med sin Datter, og var draget til den lille Nabobye. Christine vilde ikke forlade hende, og den gamle Conrad var ogsaa bleven hos hende, til Beskyttelse og Forsvar, som han sagde.

Her levede hun nu stille og eensomt af deres Hænders Arbeide; thi der var paa Rettens Vegne bleven lagt Beslag paa Overførsterens Gods, og de havde ofte kummerligt maattet hjælpe sig igjennem, naar hun ikke adskillige Gange, til hendes Forundring, havde modtaget betydelig Understøttelse fra en ubekjendt Haand. Conrad havde derover sine egne Tanker, som han dog ikke vilde meddele; kun engang, da igjen Talen faldt derpaa, fremsagde han med stor Rørelse Verset af en gammel Sang:

„Vergeben, Mensch, ist das Gebot,
Vergelten Gottes Sache.
Dem Feinde wohlthun in der Noth,
Das ist des Christen Rache."

Fra Wolfgang havde hun kun to Gange i Begyndelsen modtaget Budskab, men nu havde hun allerede i længere Tid forgjæves ventet paa videre Efterretning. Elisabeth, som med uendelig Kjærlighed hang ved sin Fader, afgræmmede sig synlig; ja det syntes næsten, som hun, foruden Græmmelsen for den Fraværende, endnu ellers bar en stille Smerte skjult i sit Hjerte. Hendes tidlige Munterhed og ungdommelige Lyst til Livet var ganske forsvundet; den friske Rødme, som ellers blomstrede paa hendes Kinder, blegnede mere og mere med hver Dag. —

„Nu vil Fader vel ikke mere kalde mig sin Hjertensrose!" sagde hun mangengang smilende, naar hendes Blik traf Speilet. Det skar Moderen dybt i Hjertet.

Og saa havde da Vinteren, der ved sin første Begyndelse tilførte hende Kummer, nu ved sin Afsked ikke igjen villet tage den bedrøvelige Gjæst med sig; denne syntes meget mere at gjøre sig det beqvemmere i Huset, og selv Foraaret, der udenfor begyndte at smykke Bjerg og Dal med Haabets Farve, bragte hende kun endnu varmere og bangere Længsel efter den Bortfjernede.

Saaledes sadde de en Aften igjen stille og bedrøvede sammen. Den gamle Conrad var gaaet ud. Fru Anna heftede de sørgelige Blikke paa sin Datters blege Ansigt, som indesluttet i sig selv, saae ned paa sit Arbeide, medens af og til Taarer stjal sig frem under de nedsænkede Øienhaar og rullede ned ad hendes Kind. Det kunde Moderen ikke længer taale at see, hun brød den ængstelige Taushed og sagde: „Tante Tinel fortæl os nu engang noget igjen. Det er længe siden vi hørte Noget."

Elisabeth saae iveiret. „Ja, om den hvide Rose!" raabte hun hurtigt. „Jeg har sidste Nat havt en vidunderlig Drøm om den. Jeg beder Dig, fortæl!"

„Mig er det ligemeget," svarede Christine. „Jeg holder mere af Tale, end af Taushed. Talen giver frisk Blod. Og dermed begyndte hun sin Fortælling:

Paa de høie Bjerge i Schweizerland, som skulde være meget, meget høiere end vore, der voxer, som de sige, en meget sjelden Blomst, som bliver kaldt Alpenröslein. Denne Blomst har endnu Ingen fundet i vore Bjerge, men sandt og vist er det, at derimod hos os engang aarligt viser sig en anden Rose, hvis Lige man ikke træffer i hele Verden. Hvo som har Mod nok at begive sig op paa det høie Bjerg Natten før Christihimmelfartsdag, og derpaa veed det rigtige Sted, han kan finde Rosen, og hvo som har fundet den, har et Ønske frit førend Solen gaaer op, og hvad han har ønsket, vil skee endnu samme Dag, eller samme Aar. Men paa hvilken Maade nu denne Rose skal være fremkommen, det bliver saaledes fortalt:

„Der var engang en underskjøn, fiin Frøken som levede ved Dronning Libussa af Bøhmens Hof, og engang da Dronningen, formedelst Jagten, var draget til Bjergene, øinede Aanden, der driver sit Væsen paa Bjergene, den skjønne Wlasta og fattede en heftig Kjærlighed til hende. Den antog derpaa menneskelig Skikkelse, og drog med talrigt Tjenerskab og stor Pragt til Dronningens Hofleir for at frie til den skjønne Wlasta. Men denne havde allerede i Stilhed vendt sin Kjærlighed til en ung, tapper Ridder, afviste derfor alle Bestræbelser fra sig, og da alligevel hendes Slægtninge og selv Dronningen stedse skarpere satte ind paa hende, at hun maatte give den prægtige og overmaade rige Frier sin Haand, lod hun sig overtale af den unge Ridder til hemmelig at undflye med ham. Det var Natten før Christihimmelfartsdag. Dronningen var igjen draget paa Jagt i Bjergene, da omgik Frøkenen sine Bevogtere, og undveg af Jagtslottet, hvor Dronningen just huserede med sit Følge, og steg modig høiere op i Bjergene indtil det Sted, hvor hun skulde træffe Ridderen. Men Bjergets Aand, der snart havde erholdt Kundskab om hendes Flugt og Hensigt, klædte sig paa og førte Ridderen ved mangeslags Blændværk vild, dybt ind i Skove og Sumpe, og jeg veed ikke at sige, om han nogensinde igjen er fundet ud deraf. Saaledes skete det da, at den stakkels Wlasta ikke fandt sin Kjæreste paa det bestemte Sted, og efterat hun længe havde ventet og haabet, og ikke længer meente sig sikker der, steg hun endnu længer op paa Bjergets Ryg; thi hist fra førte her Ridderens Vei indtil den naaede en Egn, som endnu denne Dag hedder „den Faste," og hvor i ældgammel Tid Borgen Navor skal have staaet, som tilhørte Tydskernes Konge, Ariovist. Da kunde hun for Træthed og Angst ikke naae videre, satte sig paa en Steen og græd bitterlig; og da hun nu heller ikke vovede sig længere fremad i det gruelige Øde, blev hun siddende paa Stedet og skuede stedse ud efter den Egn, hvorfra hendes Ridder og Frelser skulde komme, og Natten legede brusende med hendes lange gule Haar, og fra det ene Øieblik til det andet haabede hun stedse: nu vil han komme, fortvivlede derpaa igjen og græd og klagede, indtil endelig Morgenen kom, da Solen stod op, og hendes El-

stede endnu intetsteds viste sig, da brast hendes Hjerte af overvættes Lidelse; men til samme Time kom ogsaa Bjergets Aand til Stedet og meente, at hun nu villig vilde følge ham som hendes Frelser efter saadan udstanden Angst og Nød. Men hun havde allerede fundet sin Frelser og behøvede ikke mere nogen anden. Og som han saaledes nu saae hende ligge for sig bleg og kold, men dog endnu stedse skjøn, da kom Smerten og Angeren voldelig over ham, og han kunde ikke mere taale at see Dagens Lys, det drev ham i mange Aar ned i sit mørke Rige, dybt under sine Bjerge. Dog førend han gik begravede han den stakkels Wlasta der, hvor han havde fundet hende, og lod paa Graven spire en hvid Rose, som aarlig paa denne Dag ved Solens Opgang igjen skulde blomstre, og svor derved, at dersom En fandt den og bar en ret varm Længsel eller tung Lidelse i sit Hjerte og udtalte paa dette Sted sit kjærligste Ønske, da skulde det gaae i Opfyldelse. Og saaledes er den hvide Rose opstaaet."

Den gamle Conrad, der under Fortællingen var traadt ind i Værelset og stille havde sat sig i sin Krog, sagde nu, da hun var til Ende og alle taug: „Ja, saaledes er det. Og mangen een er siden den Tid vel gaaet derop, for at finde den hvide Rose, men har ikke fundet den og er heller ikke vendt tilbage; thi Historien har sit men, og Aanden fra Bjerget aflader ikke sin Maneer:

„Bedrag og List i Nakken,
I Ansigtet Venlighed."

Elisabeth trængte hidsig ind paa ham, at han skulde tale, naar han vidste mere at sige derom; men der var intet mere at bringe ud af ham. „Var jeg her," brummede han, „saa fortalte Tante Eder slet ikke Historien. Jeg har en Modbydelighed derimod og veed ret godt hvorfor, og vi alle vide jo ogsaa, paa hvilken sørgelig Maade hun allerede engang blev afbrudt for os."

Elisabeth taug; men fra denne Aften af viste sig en mærkelig Forandring i hendes hele Væsen. Hun blev efterhaanden igjen munter og snaksom, ja hun trøstede ofte Moderen, at nu vilde hendes sørgelige Skjæbne snart forandre sig, og hendes Øine lyste da af en usædvanlig Ild.

Da Mai var kommen, og strax i sine første Dage viste sig saa mild og venlig, at selv Bjergets dets høieste Punkt imod Sædvane allerede aflagte den hvide Vinterklædning, da traadte Elisabeth en Dag for sin Moder og sagde i en frygtsom Tone og med nedslagne Blikke, hvor skjønt Veiret var, og at hun havde Lyst igjen engang at gaae til det nogle Mile fjerntliggende Fruekloster, for hist at besøge Søster Barbara, hendes Slægtning og Gudmoder. Dertil gav Moderen gjerne sin Tilladelse; men den gamle Conrad tilbød sig strax at vilde være hendes Ledsager; det syntes Elisabeth just at have ønsket; og saaledes begave begge sig, allerede den næste Morgen, paa Veien.

Men de vare neppe en Miil fra Hjemmet, da blev Elisabeth pludseligt staaende paa et Sted, hvor Veien deelte sig, og sagde: hendes Vei fører nu til Venstre, thi det var ingensinde hendes Hensigt, at besøge Søster Barbara i Frueklosteret. „I Morgen er det Christihimmelfartsdag," vedblev hun, „derfor vil jeg være paa Bjerget i denne Nat; maaskee at den hvide Rose er mig forundt."

Conrad forskrækkedes heftig over disse Ord, og gjorde sig ængstelig al Møie, at overtale hende fra dette Forehavende; den hele Historie er dog kun et eenfoldigt Eventyr, paa hvilket intet fornuftigt Menneske med Alvor troer, og endnu meget mindre derfor vil sætte Liv og Lemmer paa Spil. Dog forgjæves. „At Du ikke selv holder det for et eenfoldigt Eventyr," sagde hun, „det veed jeg meget vel, og endnu for nyligt har Du forsikkret, at det dermed havde sin Rigtighed. Ogsaa er det nu allerede for tredie Gang forjættet mig i Drømmen, at jeg skal finde Rosen, og Stedet, hvor den staaer, tydeligt blevet mig betegnet. Jeg gaaer." Da han nu forestillede hende, hvilke Farer en Nat paa Bjerget i den nuværende tidlige Aarstid kunde bringe hende, hvor mange der vare gaaede efter Rosen, som aldrig vare vendte tilbage, ja da han endelig tilstod hende, at han selv i sin Ungdom havde vovet Gangen for en Piges Skyld, som han havde havt meget kjær; men hvad der hist var vederfaret ham, aldrig vilde komme over hans Læber, og at han kun som ved et Under var kommet derfra med Livet, da svarede hun roligt: „Lad skee hvad vil! Jeg kan ikke leve uden min

Fader, jeg kan ikke længer taale at see Moder græde, mit Helbred gaaer derved dog til Grunde, det føler jeg vel. Derfor maa jeg forsøge det, og bliver Rosen mig til Deel, saa ønsker jeg, at Fader snart vender tilbage og igjen kommer til Lykke og Ære; da har enhver Nød Ende, og gjælder det endogsaa mit Liv, nu, saa døer jeg for min Fader, det er en skjøn Død!"

Conrad saae hende en Stund taus i de lynende Øine, da fattede han sagte hendes Haand og sagde: „Du vil altsaa ønske Dig din Fader!"

„Hvor kan Du endnu spørge!" raabte hun, „Hvad for et andet Ønske kunde jeg vel have paa Jorden? Maaskee havde jeg ellers ogsaa endnu andre naragtige Ønsker i mit Hjerte, men Himlen har udryddet dem med Roden. Dog, jeg maae fremad. Levvel, naar Du ikke vil ledsage mig! Jeg tænkte tilvisse, at Du vilde staae mig bi paa denne Gang, dog — — —"

„Elisabeth!" afbrød han hende, „tænker Du saa slet om den gamle Conrad? Det var mig jo kun om Dig. Den gamle, møre Ende Livstraad her er jo ikke værd at tale om. I Guds Navn da. Det gjælder Fader!" — Dermed skred han rask foran paa Veien tilvenstre og Elisabeth fulgte ham. Saaledes vare de ved Middagstid komne det høie Bjerg ganske nær. Veien havde forekommet hende kort, thi Conrad fortalte underveis mangen Historie fra gammel Tid, sang ogsaa undertiden en smuk Sang, hvoraf han kunde mange. Eftermiddagen lod dem ved Bjergets Skraaning øine en lille hvid Sky, der efterhaanden blev større. Men snart stege paa andre Steder endnu flere iveiret. Conrad blev staaende, rystede betænkeligt Hovedet, og meente, det var et meget slemt Tegn; det betydede et stort Uveir til Natten. Elisabeth sagde: „det er tilvisse slemt, dog staaer det ikke til at ændre og skred stedse fremad. I den sidste By, der allerede laae høit oppe paa Bjerget, trængte Conrad paa, endnu at medtage en Fører; dog, i Begyndelsen fandtes ingen villig dertil, enhver forudsaae den haarde Dyst, der forestod denne Nat, og raadede ham alvorligt, at tøve til næste Dag. „Da er det for sildig!" raabte Elisabeth. „Det gaae som det vil, Conrad! Jeg maae fremad!" — Da viste sig endelig en, imod en anseelig Løn, beredt til at føre dem. Men Veir-Spaadommene stadfæstede snart deres Rigtighed. Den hvide Skymasse, som dannede sig af de smaa Skyer og havde leiret sig paa Bjergets Ryg i Skikkelse af en lang Pude, sænkte sig stedse længere nedad, og kort før Solens Nedgang brød Stormen løs derfra. De Vandrende saae sig snart indhyllede i Skyen. Stormen blev mere og mere rasende, Kulden mere og mere skjærende, jo høiere de kom op; endelig kom ogsaa hertil endnu stærke Sneefoge, som næsten betog dem Syn og Aande. Ingen kunde see mere end et Skridt fra sig. Føreren flygtede bag en Klint; Conrad raabte efter Elisabeth, som han just først nu havde seet tæt foran sig, — hans Stemme havde i Sneefoget tabt al Klang og han erholdt intet Svar. I stor Angst ilede han stedse raabende fremad; endnu kunde han tydelig skjelne Elisabeths Fodtrin paa den friskfaldne Snee, fra det ene Øieblik til det andet haabede han at see hende. Pludseligt forsvandt Sporet paa Randen af en Kløft; han hørte Vandet bruse nedenunder, under hans Søgen frem og tilbage brød Natten fuldkommen ind. Den tilbageblevne Fører bar Lanternen. Conrad fandt det for Klogest først at indhente denne; Klinten, hvor han havde ladet ham tilbage, kunde neppe være to hundrede Skridt borte; men i Mørket forfeilede han selv Veien og først efter en Times Forløb lykkedes det ham at naae Klinten, hvor han ogsaa endnu fandt Føreren. Uveiret begyndte nu at lægge sig; de tændte Lyset i Lanternen og begave sig hurtig igjen afsted. Conrad jublede lydelig og udgjød Glædestaarer, da de ved Kløften og hiinsides Vandet igjen fandt Elisabeths Fodtrin; thi indtil her var den hemmelige Frygt overgaaet ham, at hun her maatte være forulykket. De fulgte nu Sporet med friske Kræfter, og om de ogsaa her og der gik tabt deraf, saa lykkedes det dem dog gjensidig atter at finde det; men dermed hengik dog det meste af Natten, og da de havde naaet Bjergets Ryg og vilde vende nedad paa den anden Side, til det „Faste," begyndte Solen allerede at dæmre. Da blev paa engang flere Stemmer lydelige for dem, og snart derpaa saae de tre Mandsskikkelser komme dem imøde. Anraab og Svar fulgte paa begge Sider.

Conrad forskrækkedes over den bekjendte Stemme. Rask ilede han mod de tre Vandrerer — det var Overførsteren Wolfgang med sin Søn og en Fører. Forbauselse, Skræk, Glæde og Smerte trængte paa samme Tid saa mægtig til Conrads Bryst, at han intet Ord var mægtig, og længe stod han stum og forstemt ved al Spørgen. Endelig raabte han mandig: „Tilbage, Fader, tilbage! Skue Sporene der i Sneen, de ere dit Barns Fodtrin!“ Det maa vi først finde igjen! Og saaledes drog han hiin bort med sig; men paa Veien fortalte han ham hele Sammenhængen. „Mit Barn,“ raabte Wolfgang i smertelig Angst, „mit stakkels Barn, hvor er Du? Ak, det var det altsaa, vedblev han, som i det sidste Herberg ikke lod mig nogen Ro, og drev mig midt paa Natten til Opbrud! Men mit stakkels Barn i dette Øde, i denne frygtelige Nat!“

Nu vare de imidlertid, efter Førerens Forklaring komne til Stedet, som kaldtes „det Faste.“ Stormen syntes her at have huseret paa det Heftigste, og havde bortveiret ethvert Spor. De deelte sig nu efter at have aftalt et Samlingssted. Men Conrad, efter at han nu havde flakket omkring Klippeblokkene, skred just op til det enkelt liggende Bjerg, paa hvilket, efter Sagnet, Bjergaandens Slot og Bopæl skal have været, eller som Andre mene, den gamle Borg Navor skal have staaet. En Fjeldgruppe hævede sig paa Toppen; denne bliver kaldet den „Fastesteen“. Tæt over denne svævede en Steenørn. Conrad fandt igjen det tabte Spor. Med et angst-bankende Hjerte ilede han henad. Ovenpaa stødte han paa Wolfgang, der ligeledes paa den anden Side havde besteget Bjerget. Aandeløs og taus viste han denne Sporene. De førte dem til en enkelt liggende Granitblok. Paa den flade Rand af samme løb en Sneelærke frem og tilbage, blev oftere staaende og dreiede det lille Hoved, som skuede den nysgjerrig hen efter noget paa den anden Side. Nu traadte de om Hjørnet, og see! der sad Elisabeth, Hovedet lænet til Stenen, bleg og med tillukkede Øine, som om hun slumrede, men de blege Læber smilede venligt, som bevæget af en skjøn Drøm; Vinden legede sagte med hendes løsgaaede, lange gule Haar; i hendes Skjød laae afplukkede Urter og Blomster. Wolfgang og Conrad stode begge en Stund stirrende og som fastgroede til Jorden; det var, som vovede ingen at sætte en Fod videre fremad, for ikke at møde det næste Øieblik, hvilket maaskee havde et forfærdeligt Ord at sige dem, der dog allerede blev ahnet af enhver i det bange Bryst. Og ingen Lyd yttrede sig rundt omkring; høit over dem drog Ørnen langsom sine Kredse; i Østen steg Solens dunkelrøde Rand op over Bjerget. — Da traadte Wolfgang endelig til, knælede ved Siden af sin Datter. „Elisabeth,“ sagde han med vaklende Stemme, „mit Barn, min Hjertens-Rose!“ og fattede blidt hendes Haand; men hurtig lod han den igjen falde, stirrede hende et Øieblik i det blege Ansigt, slap derpaa Hænderne over sine Øine, og sank med et bedøvet Skrig til hendes Bryst. Da Conrad saae dette, sprang han til og lagde sin Haand paa Elisabeths Pande. Den iiskolde Kulde, som ved Berørelsen trak ham i Hjertet, udsagde allerede tydeligt det længe frygtede Ord. Hans Arme sank ned, hans Hoved bøiede sig, hans Knæe vaklede, han lænede sig til Fjeldet, for ikke at falde. „Jeg vidste det jo,“ sagde han sagte, „ak, jeg vidste det jo strax fra Begyndelsen, at det vilde ende saaledes.“ Nu var det atter dødsstille rundtomkring. Efter en lang Stund rettede Wolfgang sig iveiret, skuede hen til det blege Englebillede, hans Øine fældte Taarer og han sagde med bitter Vee i Hjertet og brudt Stemme: „See, Conrad, hun er gaaet ud for at opsøge den hvide Rose, men jeg har fundet den!“

Dog nu faldt Solens de første røde Straaler paa Elisabeths Ansigt, og gjennemstrømmet af en glad Følelse sprang Wolfgang iveiret, fattede Conrads Arm og raabte: „For Guds Skyld, Conrad, see, hun er ikke død; skaf Hjælp! Jeg har tydeligt seet Øiet trække. Hun lever!“ Og kastede sig atter paa Knæ ved Siden af hende og lagde forskende den skjælvende Haand paa hendes Bryst. Conrad hævede Øinene og Hænderne mod Himlen: „Mit Liv da for dette!“ sagde han sagte. „Dog, om endnu var Hjælp,“ vedblev han, „er den ikke at finde her. Lad os derfor tænke paa, at skaffe hende hurtigt ned!“ Han sprang frem, og tilraabte Staldbrødrene. Og

af afhuggede Grene blev hurtigt en Bærebør sammenslættet, og saaledes bare de Pigen ned ad Bjerget. Wolfgang havde sendt sin Søn i Forveien, for at han strax fra næste Landsby kunde udsende en Doctor eller Saarlæge. Da de derfor naaede did, fandt de allerede en duelig Læge fra Staden tilstede, der just havde været beskjæftiget i Nabolavet, og var bleven hentet hertil. Dog forgjæves opbøde Kunst, Midler og Iver Alt hvad de formaaede. Hun havde selv baaret sit sidste varme Ønske, det ungdommelige Hjertes Liv og Kjærlighed, hist op til Faderen, fra hvem hun nedstammede og vendte ikke igjen tilbage i det ødelagde Bryst.

Derpaa satte det sørgelige Tog efter nogle Timers Forløb, paa Wolfgangs Opmuntring, sig paa ny i Bevægelse videre ned ad Slætten til.

Wolfgang var nu bleven Herre over sin Smerte; han havde afsluttet med Haabet for denne Verden; men hans Blik var fulgt hende, idet hun svang sig mod det Høie, og hendes Haand deelte de mørke Skyer, der bebyrdede Jorden, og en hiinsides Straale var falden i Natten, som omgav ham.

Saaledes droge de langsomme og tause; Solen hældede sig allerede til Nedgang, da en prægtig, rigtklædt Mand tilhest, ledsaget af to Tjenere, mødte dem. Han anholdt Bærerne, der vare foran ved Liget, og efter nogle Spørgsmaal til dem, saae Conrad og Wolfgang, hvorledes han pludselig sprang af Hesten, ilede til Baaren, og slog det derover dækkede Tøi tilbage. Conrad gjenkjendte nu den gamle Friherre, hvis Søn Wolfgang havde skudt. Med faste Skridt gik Wolfgang hen til ham og stillede sig ligeoverfor Friherren. Denne saae alvorligt ned paa Liget, og da han derpaa kastede Blikket iveiret og iagttog hiin, traadte han et Skridt tilbage og raabte i stor Bevægelse: „Wolfgang! Wolfgang!" —

„Ja, det er mig!" svarede denne. „Jeg giver mig i deres Hænder. Lad mig nu først bringe mit Barn til Hvile, derpaa overgiver jeg mig til dem."

Conrad fortalte nu Friherren Alt; hvorledes Elisabeth var gaaet op paa Bjerget, for at finde den hvide Rose og at ønske sig Faderen tilbage, hvorledes det skrækkelige Uveir forrige Nat havde overfaldet dem og skildt dem ad, hvorledes Wolfgang, fortæret af Længsel efter Kone og Barn, og paa Veien for at besøge dem (der opstaae deraf hvad der vilde) ikke havde havt No i det sidste Herberge, men var blevet drevet frem midt i samme Nat, og hvorledes han endelig om Morgenen havde fundet sin hvide Rose.

I Friherrens Ansigt vexlede Udtrykket af de forskjelligste Følelser. Han kæmpede mod Bevægelsen, der vilde overmande ham, og saae bestandig taus til Jorden. Endelig sagde Wolfgang: „See, Herre, det er mig ikke om min Lykke eller Liv at gjøre, det har i dette Øieblik intet Værd for mig, men vel om Deres Mening om mig, derfor lægger jeg min Haand paa mit dyrebare Barns kolde Bryst, og gjentager det for Dem, jeg kjendte ikke Deres Søn, da jeg skjød paa ham, og først da han for tredie Gang vilde trykke af paa mig, kom jeg ham i Forkjøbet. Jeg tænker, at De idag vil troe mig." Da rakte Friherren, dybt rystet, rask ham Haanden og raabte: „Wolfgang, jeg troer Dig, Du stakkels Fader, og jeg tilgiver Dig!" Wolfgang greb den frembudte Haand, og begge saae paa hinanden og Taarer brød ud fra deres Øine. Friherren lovede høitideligt, at hans første Bøn hos den nye Landsherre skulde være, at Wolfgangs Proces blev afbrudt og han selv blev sat ind igjen i sin Bestilling.

„Ak, Wolfgang," vedblev han derpaa, „havde I ikke dengang paa Markedet saa haardt og foragteligt tilbageviist min Søn, da han begyndte at tale til Eders Datter, hvo veed, om ikke Alt da maaskee havde vendt sig til det Bedste. Han elskede hende lidenskabeligt, det er blevet mig klart; han havde oftere seet hende og to Gange talt med hende. Og naar ikke Alt bedrager mig, saa var han heller ikke hende ligegyldig." — Her nikkede Conrad betydningsfuldt med Hovedet: — „Denne Kjærlighed," vedblev hiin „havde maaskee tæmmet det unge Menneskes Vildskab og gjort mig til en lykkelig Fader. Wolfgang, jeg kjendte Eders Datter vel; jeg har længe iagttaget hende i Stilhed, jeg havde hende kjær, som mit eget Barn, og heller ikke nu, da I var fraværende, har jeg vendt mit Øie fra hende."

„Jeg ved det vel," raabte Conrad, „jeg

har gjettet Dem, Herre!" fattede hastigt hans Haand og kyssede den.

Han vinkede ham at tie, og sagde: „Gud har villet det anderledes! Lader os nu bringe den stakkels Moder sit Barn og fuldende den sure Gang med hinanden. Jeg ledsager Eder." Saaledes drog de videre og bragte den stakkels Moder det sørgelige Gjensyn, den største Glæde og den tungeste Kummer — Liv og Død paa eengang i Hjemmet.

Friherren holdt Ord. Wolfgang blev igjen indsat i sin Bestilling, og Christine kunde ikke holde sig fra at bemærke, at den hvide Rose dog saaledes paa en eller anden Maade maatte have bevaret sin Kraft.

Wolfgang frydede sig kun ved sin Lykke for sin Kone og sin Søns Skyld. Skjæbnen havde bortjaget hans Livs Blomstren og ingen rigtig Glæde vilde mere blive moden for ham.

Men den gamle Conrad slæbte sig fra den Tid stille og indesluttet omkring i Huset. Han kunde ikke tilgive sig selv, at han blot et eneste Dieblik paa Bjerget var veget fra Elisabeths Side, og da den hvide Rosenstok paa hendes Grav bar den første Rose, beredede de ogsaa den gamle troe Ven sit sidste Hvilested ved hendes Side.

Bestigelsen af „Galenstok."

Alperne i Berner Oberland udmærke sig fremfor alle andre Bjerge i Verden ved deres eiendommelige Form; deres skarpkantede Omrids, saavelsom deres ofte kantede, sønderrevne Skikkelse bevise Heftigheden af den Omvæltning, som frembragte dem. Forgjeves søger man der Jurabjergenes eensformige Toppe eller Vogesernes afrundede Kugler eller Auvergnebjergenes kjæmpe- og dog regelmæssige Buer. Berner Høilandets Characteer lader sig ikke sammenligne med noget andets, men har sikkert ogsaa Fortrinnet af de største maleriske Skjønheder.

Hvo der har besøgt Oberlandet og med nogen Opmærksomhed betragtet Bjergenes Former, vil midt iblandt de talrige sig dristigt hævende Spidser have bemærket et Bjerg, der adskiller sig fra alle de andre ved sin afrundede Form, som danner en høist imposant prægtig Sneekuppel. Dette er Galenstok, som man seer godt fra Mayenwand og endnu bedre fra Seidelhornets Høie. Den behersker den skjønne Rhonegletscher paa det høieste Punkt af den Kjede, som stiller Wallis fra Canton Uri. Ofte havde jeg tænkt over, hvad Grunden kunde være til denne usædvanlige Bjergform, som aldeles ikke gjentager sig i hele Kjeden: da jeg ikke kunde komme til noget Resultat derover, raadslog jeg med de meest erfarne Førere, om man ikke kunde vove at bestige dette Bjerg, men de fandt Foretagendet voveligt, ikke saa meget paa Grund af Bjergets Høide eller Steilhed, som paa Grund af dets ganske usædvanlige Form.

Den bekjendte Fører Jacob Leuthold gjorde mig især opmærksom paa en Iisskraaning, der er henved 300 Fod lang, og som man ikke kan bestige anderledes end ved at man med en Øxe udhugger Fodtrin i hele dens Længde. Til Nød lod dette sig vel gjøre, meente Leuthold, men traf det paa en varm Dag, vilde hele Trappeindretningen paa denne Iisgang være bortsmeltet, forinden vi vare vendte tilbage, og da var det ingen let Sag at udhugge ved Nedstigningen, altsaa baglænds, nye Trin. Den dristige Fører meente forøvrigt, at Foretagendet lod sig udføre, naar man vilde afvente en Dag i August, hvor der var falden en stærk Snee. Den modige Leuthold skulde imidlertid ikke tage Deel i dette Foretagende, thi han døde strax efter denne Raadslagning, og saaledes udsattes Planens Udførelse, indtil de bekjendte Iagttagelser over Gletscherne af Agassiz tilbøde den ønskede Foranledning og Leilighed til atter at optage den næsten forglemte Plan og bringe den i Udførelse.

Vi havde allerede henlevet næsten en Maaned ved Aar- Gletscheren og camperede i den Hytte, som Hr. Dollfuß- Ausset havde ladet bygge paa den venstre Gletscherbred, og som er alle Tourister bekjendt under Navnet „Dollfuß' Pavillon." Vi vare bestandigt beskjæftigede ikke alene med at iagttage Gletschernes Fremrykken men med at optegne

alle Bevægelser ved enhver Forandring, som vare virksomme ved Indflydelsen af de forskjellige Bevægelser i Atmosphæren. Flere Rækker af forskjellige Tegn vare trinviis mærkede paa Gletscheren, hvorpaa man iagttog de daglige Forrykninger; desuden var en Mængde andre Signaler og Stænger opstillede ved Randen og Enden af samme, som skulde fuldstændiggjøre de Iagttagelser, som kort iforveien vare komne istand ved Hr. Agassiz' Bestræbelser. Disse Arbeider, hvis Resultat endnu ikke var overgivet til Publikum, udfordrede fra vor Side den største Omhyggelighed. Vi havde ingen Tid til Excursioner, ei heller til at bestige den nærliggende Bjergtop, saaledes som det kunde være skeet det foregaaende Aar. Vor Iver for Iagttagelserne var saa stor, at det ikke faldt os ind at beklage os over den vedvarende Møie, det kostede os.

Vi tænkte ikke paa at forlade vor Post, men bleve afbrudte i Gangen af vore Observationer ved en af hine heftige Storme, som undertiden pludselig bryde løs i de høitliggende Dale. Taget paa vor Hytte blev næste ganske afbrudt af Orkanen, og da vi vaagnede om Morgenen, vare vi halvt begravede i Snee. Der blev os intet Andet tilovers end at blæse til Retirade og ikke uden Møie naaede vi Grimsel-Hospitiet. Men neppe vare vi komne der, før Veiret atter blev godt. Efter den heftige Storm, der rasede Dagen iforveien, fulgte en herlig og stille Aften; dog var der faldet formegen Snee til at vi strax kunde fortsætte vort Arbeide. At benytte denne Fritid til at bestige Galenstok syntes mig den bedste Anvendelse; jeg gjorde strax begge dHrr. Dollfuß, Fader og Søn, dette Forslag, der efter nogen Raadslagning blev antaget og sat i Værk. Instrumenterne, som vi tænkte at benytte, bleve indpakkede, vor Vært, Zybach — sørgelig Ihukommelse — fik travlt med at sørge for Levnetsmidler, medens Hr. Dollfuß opviklede en Rulle farvet Stof, for deraf at danne en Fane, der skulde flagre fra Toppen af Galenstok.

Den følgende Morgen Kl. 3 den 18de August begave vi os da paa Veien. Selskabet bestod af otte Personer: de tvende Herrer Dollfuß og jeg, ledsagede af fem Førere. De tilbageblivende Gjæsters bedste Ønsker ledsagede os; der var nogle Tourister tilstede, som gjerne vare fulgte med, naar deres Koner havde tilladt det. Den ægteskabelige Magt turde de ikke modstaae, men de lovede os idetmindste at blive den Dag over i Hospitiet, forat have den Fornøielse at afvente vor Tilbagekomst og lykønske os til et heldigt Udfald.

Klokken 4 havde vi besteget Toppen af Grimsalen, hvor Dødsøen ligger. Himlen var skyfri og Spidsen af Monte-Rosa glødede i Morgenbelysningen, medens hiin gjennemsigtige Luft var synlig paa den indre Kjede, hvilken Belysning vor berømte Landskabsmaler (Calame) har gjengivet saa fortræffeligt i sin Afbildning af Monte-Rosa, som bliver beundret i Museet i Neuschatel.

Snart laa Galenstok lige over for os; dens store Kuppel og den lange Sneeskraaning pirrede meer end nogensinde før vor Nysgjerrighed, dog ikke uden at vække vor Tvivl om at Foretagendet vilde lykkes. Ved Randen af en Afsats gjorde vi Holdt, for at raadslaae om Veien; da vi vare enige i den Henseende, stege vi ned af en lille Skraaning, der dog mod den øvre Side af Rhone-Gletscheren er meget steil; her havde vi af Forsigtighed bundet os fast tilhinanden, da den nyfaldne Snee kunde skjule en Afgrund for os. Ankomne paa Gletscheren, betraadte vi strax Galenstok, idet vi i Zigzag styrede vor Cours mod den laveste Side af Kanten. Sneen var frosset, saa at den neppe gav efter under vore Trin. Klokken var neppe 10, da vi allerede vare naaede til en Fordybning, som vi senere gave Navnet af Galensadlen. Høiden var her omtrent 10,000 Fod Udsigten fra dette Punkt er imposant; den omfatter paa den ene Side Finsteraarhorns store Kjede og dens dybe Dale, paa den anden Side den øvre Deel af Réalp-Dalen, som over Andermatt fører til Furka. For vore Fødder strakte sig en Deel af de storartede Firner (Sneemarker), som støde op til Rhone-Gletscheren. Men hvad der især tildrog sig vor Opmærksomhed var selve Galenstok, som vi nu saae i Profil for os. Intet er saa forskjelligt, saa modsigende som de tvende Sider af dette Bjerg, der mod Rhonedalen gaaer ned i en jevn Skraaning og

mod den anden Side henimod Réalp danner en næsten lodret Klippevæg, saa klippefuld og mørk, at hvo der ikke er begavet med en ganske særegen topographisk Sands, her ikke vilde gjenkjende Galenstok. Denne Contrast gav os Nøglen til den Gaade, vi ikke kunde begribe. Det var øiensynligt, at den Kant, paa hvilken vi befandt os, uden Afbrydelse forlængede sig til Bjergets Kuppel, medens en anden Kant, løbende parallel med den første, men mindre høi og kun synlig paa nogle Punkter strækker sig hen under et Dække af Snee. Mellemrummet mellem begge Kanter danner saa at sige en Beholder for Sneen, som der hober sammen i stor Mængde, og, idet samme opfylder hele Mellemrummet og ganske bedækker Klippen, giver Bjerget langt borte fra Udseendet af en Kuppel. I orographisk Forstand havde Bjerget altsaa intet Usædvanligt i sin Structur, Massen bestaaer af fremragende Kanter, som de den omgivende Toppe, og dens regelmæssige og afrundede Omrids mod Rhonesiden er kun Resultatet af denne overordentlige Ophoben af Snee.

Hovedøiemedet med vor Excursion var dermed opnaaet, og vi havde kunnet være tilfredse dermed. Men Dagen var saa smuk, Toppen saa nær ved os! Vi havde Leilighed til at maale dens Høide efter Barometerstanden, og dernæst, skulde vi ikke plante vor Fane? Dette var Grunde nok til at bestemme os — ogsaa for de mindre Ærgjerrige.

Klokken 11 begave vi os paa Veien mod det høieste Punkt, idet vi stege op ad en jevn Skraaning, dog holdt vi os i en vis Afstand fra Randen, da vi havde bemærket, at Sneen paa enkelte Steder af Kanten hang ligesom ud over Klippevæggen. Bestigelsen af Toppen var let, og man skulde snarere have holdt Selskabet for Skoledrenge, der klattrede op paa en Høi, end for Naturforskere, som indtoge Toppen af et endnu jomfrueligt Sneebjerg. Ankomne paa Høiden, lod jeg den yngre Hr. Dollfuß have Forrangen, da jeg vilde lade ham have den Tilfredsstillelse at plante Fanen og saa at sige i Videnskabens Navn tage dette Punkt i Besiddelse, som hidtil ingen menneskelig Fod havde betraadt. Dette var for ham og os alle et høitideligt Øieblik, ikke alene for den Æres Skyld at have besteget et Bjerg, der var holdt for ubestigeligt — hvad her i og for sig var en meget ringe Fortjeneste — men især for Pragten ved det Panorama, der udfoldede sig for vore Øine. Man er som blændet ved Udsigten fra et sligt høit Punkt og man føler sig rigt belønnet for den Møie og de Farer, man udsætter sig for for at nyde den. Det overvældende Indtryk, man faaer af Alpekjeden, er ikke istand til at beskrives.

Fra det maleriske Standpunkt betragtet, maa jeg dog bemærke, at det Fortryllende ved slige Udsigter fra høie Bjerge mere bestaaer i Detaillen af Landskabet, der rykkes Øiet saa nært, end i Panoramaets Udstrækning. Ganske vidunderligt virker Synet af de skarptegnede Bjerghøiders storartede Chaos ved Siden af de dybe Dale, de afbrudte Kjeder, dernæst de sig fra de skinnende hvide Sneemarker hævende Spidser, løsrevne Brudstykker o. s. v. Det meest øvede Øie vilde her forgjeves bestræbe sig for at gjenkjende Gjenstandenes primitive Sammenhæng. Dernæst maa man ogsaa lægge Mærke til Contrasten mellem Lys og Skygge, som meget bidrager til at forhøie Indtrykkets Magt. Aardalens dybe Svælg og hiint andet, ikke saa dybt, hvor Rhone trænger frem af Gletscherne, dernæst noget længere tilbage Kjæmpealperne med deres stive Affald, deres sønderrevne og takkede Toppe. — Alt dette gjenkaldte i vor Erindring de skjønneste Øieblikke af vort Alpeliv; blandt Andet saae vi Schreckhorn, paa hvis Top vi bemærkede den Stang, hvorpaa jeg med min Ven Escher v. d. Linth havde befæstet en Fane, og noget længer tilhøire Wetterhorns tre Spidser, hvor vi Aaret iforveien vare samlede og paa den ene af hvilken — det saakaldte Rosehorn — Sporene af vor Opstigning endnu vare synlige. Desuden havde vi ved vor Side tvende af vore daværende Førere, som stedse havde ledsaget os paa disse forskjellige Excursioner, og saaledes kunde vi med disse Reisekammerader recapitulere alle Begivenheder og Eventyr fra vore forskjellige Bjergtoure ligefra Jomfruen til Galenstok, hvilket ikke lidet bidrog til vor Munterhed.

Næsten en Time dvælede vi paa denne Top og anstillede nogle Iagttagelser med vore Instrumenter. Barometerstanden var

$0^m,488$. Thermometret vaklede mellem 0 og — 2° L. Denne Temperatur, som ved stille Veir vilde have været meget taalelig, lod os føle en skarp Kulde, fordi Vinden begyndte at blæse heftigt. Det var umuligt at tegne og forgjæves forsøgte vi at tænde en Lampe, som vi havde nødig til vore videre Observationer; saa besluttede vi os til Tilbagetog og skyndte os at naae Hospitiet tidsnok for at bevise dem, der ventede os der, at det ikke var nogen Heltegjerning at klattre op til en slig ubestegen Bjergtop, som de troede det.

Klokken var næsten 1, da vi igjen begave os paa Veien. Sneen var paa den for Solen udsatte Skraaning bleven betydelig blød, saa at vi nu sank ned til Anklen. Paa den anden Side var Skraaningen ikke steil nok til at rutsche ned; vi maatte — som Førerne sagde — „have Heste for vor Slæde." Dette er en staaende Talemaade for hine Rutschpartier, hvor de tage Herrerne ved Benene og saaledes løbe ned med dem af Skraaningen.

Da vi kom til det Sted, hvor vi maatte troe, at Sneen hang ud over Klippevæggen, bare vi Omsorg for at træde i hinandens Spor og at indslaae den samme Vei, som vi havde gaaet om Morgenen. Vi gik altsaa Een for Een med Føreren Jean i Spidsen af Colonnen. Muntre og glade over vor Expeditions Lykken, sladdrede vi og glædede os alt til Touristernes og Oberlandets Føreres Overraskelse, som vor Fane paa Toppen af den for ubestigelig ansete Galenstok vilde foraarsage, da jeg pludselig sær, hvorledes der foran mig dannede sig en mægtig Spalte, som med Lynets Hurtighed udbredte sig. Bjerget aabner sig og hele Sneens Overflade forsvinder i Afgrunden med et frygteligt Drøn. Saalænge jeg lever, vil Storheden af dette Skuespil aldrig gaae mig af Minde — skjøndt det kun varede et Dieblik. De underfulde, azurblaae Isvægge, som bleve synlige i Afgrunden, forsvandt strax igjen. Spalten, som havde streifet min venstre Fod, løb mellem Benene paa Føreren videre fort bag mig; denne kastede sig strax til Siden for at redde sig. Intet Skrig, intet Ord hørtes under denne Scene; men da jeg saae mig om, for at underrette mig om mine Kammerader, saae jeg kun bestyrtede Ansigter . . . . . der manglede Een — to Skridt borte fra mig hang en Stok over Afgrunden; den, hvem den tilhørte, var forsvunden og revet med af Bjergmassen, der nys var indstyrtet. Hr. Dollfuß (Faderen), der var blevet noget tilbage, begreb ikke strax Grunden til denne Bevægelse. Han paalagde os at være forsigtig, og først nu bemærkede han, at vor Trop ikke var fuldtallig — den Manglende var hans Søn! I samme Dieblik, som vi havde gjort denne skrækkelige Opdagelse, bleve vi indhyllede i en tæt Sneeskye; det var Støvet af den indstyrtede Masse, som Vinden tilførte os hvirvlende. Det vilde være vanskeligt at sige, hvad der under denne Stilling foregik i os. Hvert Dieblik maatte vi vente, at da Stødet engang var givet, vilde ogsaa den anden Side af Bjerget rive sig løs og begrave os i en Afgrund; Tusinde Tanker og Erindringer gjennemkrydsede mit Sind. Lidt efter lidt blev Sneehvirvlen mindre tæt, saa at vi begyndte at kunne skimte utydelige Omrids. En Straale af Haab oplivede os igjen, da vi kunde overbevise os om, at ingen ny Spalte havde viist sig. Jeg rykkede hen til Randen af Afgrunden og lagde mig paa langs paa Sneen, idet jeg af Forsigtighed bandt et langt Bælte om Livet, for at Førerne i Nødsfald kunde trække mig tilbage, hvis ogsaa denne Sneevæg skulde styrte ind. Jeg formaaer ikke at skildre, med hvilken Dødsangst Hr. Dollfuß fulgte enhver af mine Bevægelser, og hvor ofte han spurgte mig, om jeg endnu ikke saae noget Spor af hans Søn. Først saae jeg Intet uden en uhyre Sneemasse i Bevægelse i en Dybde af mere end 1000 Fod under mig. Dette var den indstyrtede Sneemasse, der som en Lavine rullede ned til Gerschen-Dalen ovenfor Réalp. Efter nogle Dieblikkes Forløb troede jeg igjennem Taagen og næsten lodret under mig at bemærke en mørk Gjenstand, der laa midt paa Lavinens Bane. Var det ham? Endnu turde jeg ikke troe det og kunde ikke med Bestemthed svare paa Førernes Spørgsmaal. Snart tvivlede jeg ikke meer, jeg kunde kjende min Vens Hat. Et andet Spørgsmaal var det nu, om han var død eller levede endnu, og hvor gjerne havde jeg ikke strax givet det ængstede Faderhjerte den beroligende Forsikkring, at hans Søn var i Live; men hvor-

ledes turde jeg det? Der udfordredes efter min Mening et Vidunder, for at kunne troe, at han ikke var knuust af den Masse Snee, ikke var falden ned som død. Imidlertid maatte man allerede betragte det som et Mirakel, at han, istedetfor at blive revet med af Lavinen, var bleven liggende saa nær ved Randen — 70 Fod under os. Nogle Minuter senere troede jeg virkelig at opdage en Bevægelse. Han var altsaa ikke død! Man begriber let det Indtryk, som denne Opdagelse maatte frembringe, og neppe havde jeg udraabt Ordene: „Han lever!" saa styrtede J. Währen, Hr. Dollfuß' Yndlingsfører, sig fra Høiden ned af Skraaningen. Vi udstødte Alle et Skrig, da vi saae ham forsvinde. Lykkeligviis faldt han paa Sneen fra Lavinen, 30 Fod fra Toppen, og da denne Snee var meget blød, sank han saa dybt deri, at han havde Umage med at arbeide sig op deraf. Imidlertid begyndte den unge Hr. Dollfuß at komme sig af den Bedøvelse, Faldet havde foraarsaget. Han anstrængte sig for at see opad, og da han fik Øie paa mig, var Faderen naturligviis hans første Tanke. Forsikkringen, at denne var ubeskadiget, og at Ingen foruden han selv var forulykket, oplivede strax hans Mod. Han forsøgte at reise sig op, men nu opdagede han, at han ikke mere kunde bruge den høire Arm. Var den brukken eller kun forstuvet? Det vidste han endnu ikke. Men brukken eller forstuvet — det gjør Intet til Sagen — raabte han til os, — naar Ingen Andre end jeg er revet ned med. Men hvorledes havde det været muligt at han saaledes var blevet standset og opholdt i sit Fald? Under disse Omstændigheder var det sandeligt at ansee for et reent Mirakel. Nu kom det imidlertid an paa at finde Midler og Udveie til at befrie Hr. Dollfuß fra sin hjelpeløse Stilling. Vi vidste ikke ret, hvorledes vi skulde tage fat derpaa, kun det vidste vi med Bestemthed, at vi ikke vilde forlade Pladsen uden ham. Men vore Førere, der ellers ere saa rolige ved de Farer, de kjende, vare her ganske desorienterede. Det var umuligt at stige ned af den lige Skraaning, Lavinen var gaaet ned af. Hr. Dollfuß maatte altsaa bringes derop, men imellem ham og os befandt sig en lodret Væg af 30 Fods Høide, derpaa igjen en meget steil Skraaning af omtrent 40 Fod (i det Hele altsaa en Afstand af 70 Fod).

Nu blev En af Førerne (Bannholzer) bundet ved et Toug og vi nedlode ham i en Dybde af 30 Fod, indtil hvor hans Kammerad Währen befandt sig, hvem han hjalp med at arbeide sig frem af Sneen; derpaa forsøgte de ved gjensidig at hjelpe hinanden at komme de øvrige 40 Fod dybere ned, hvilket imidlertid var et Kunststykke, hvortil der udfordres de bedste Gjemsejægeres Duelighed og Mod, og som bestaaer i stedse nøie at treffe den Plet, hvor Sneen er dyb nok til at bære Foden.

Saaledes naaede de ved Duelighed og Taalmodighed endelig ned til Hr. Dollfuß. Strax begyndte de at befrie hans Legeme fra Sneen, og da han fuldstændig var udgravet, fandtes desværre, at ikke alene hans Arm var ubrugelig, men at ogsaa et Been viste sig saa beskadiget, at det ikke kunde gjøre nogen Tjeneste. Hvorledes skulde nu en Mand i denne Tilstand blive bragt op af en Skraaning paa 60 ja paa nogle Steder 70 Fod. Nedad vilde det have været en Umulighed men opad havde man altid flere Hjelpemidler. Ogsaa manøvrerede de tvende Førere saa godt, at det lykkedes dem at bringe Hr. Dollfuß op af den første Skraaning; her bandt de ham til Strikken, og vi hidsede ham op til os, idet vi bare Omsorg for at lade Touget vikle sig op over vore Stokke, som vi til den Ende havde lagt ned ved Randen af Afgrunden. Paa samme Maade bleve bagefter de tvende Førere trukne op, og ogsaa de kom velbeholdne op til os.

Flere lange og qvalfulde Timer vare forløbne ved dette Uheld, indtil vi atter havde fundet den, vi troede fortabt. Da vi Alle igjen stode samlede paa Toppen, havde Solen allerede stærkt nærmet sig Finsteraarhorn. Hr. Dollfuß havde nu overbeviist sig om sine Lemmers Tilstand. Hans Arm var ikke brukken, som han havde befrygtet, og Foden var kun let forstuvet. Det blev besluttet, at tvende Førere skulde sendes til Obergestelen, for at sende os dette Steds Chirurg imøde. Imidlertid leed Invaliden af betydelige Smerter i Armen; han bad mig indstændigt at gjøre Forsøg paa igjen at bringe den i Fred, og var overbeviist om, sagde han, at jeg uden

just at være Chirurg, kjendte det menneskelige Legeme tilstrækkeligt for at kunne gjøre ham denne Tjeneste. I Begyndelsen afslog jeg ham det, men maatte dog tilsidst føie ham i hans Bøn; thi han forsikkrede, at det havde været langt bedre om vi havde ladet ham blive liggende i Lavinen, end nu nægte ham den Lettelse, han forlangte. Der gives Momenter i Livet, hvor Omstændighederne forøge et Menneskes Kræfter paa en overordentlig Maade, og hvor man ved en fast Tro og ligesom ved Inspiration bliver sat istand til at foretage hvad man til anden Tid ikke turde driste sig til. Saaledes paatog jeg mig da denne Opgave! uden nogensinde før at have seet den, og det lykkedes mig saa vel, at jeg ligeledes forsøgte at behandle Foden, som jeg lagde en Forbinding om, der blev lavet af vort Linned! Saaledes kunde man nu undvære Chirurgen fra Obergestelen, og vi kaldte derfor begge Førerne tilbage, som skulde hente ham. Hr. Dollfuß kunde imidlertid ikke gaae, og han blev derfor bundet til en Maskine, som en af Førerne tog paa Ryggen og saaledes bar ham til Galensadlen. Her maatte vi tage nogen Forfriskning til os, thi først nu ansaae vi os at være udenfor al Fare. Det vil forekomme Mange af vore Læsere noget besynderligt og latterligt naar jeg videre beretter, hvorledes vi kraftige Mænd her begyndte at græde — som Børn. Men disse Taarer vare en ganske naturlig Følge af den Slappelse, som maatte afløse en saa stor legemlig og aandelig Spænding.

Til Grimsel-Hospitiet kom vi først seent ud paa Aftenen, hvor vi med Jubel bleve modtagne i den klartoplyste Sal ved et glimrende Taffel.

William Johnson.

I Amerika blive som bekjendt Folk opfordrede til at indtræde i de saakaldte „Maadeholdsforeninger," hvoraf der i det Land gives mange og forskjellige, men Alle have de til Hensigt at indskrænke Nydelsen af berusende Drikke.

Efter at have bivaanet en Forsamling i dette Øiemeed, og med ikke liden Forundring hørt Formanden bebreide de af de Tilstedeværende, der ikke hørte til Foreningen og som vare Yndere af stærke Drikke og tillige gjort opmærksom paa at Vand og The vare gode „Slukningsmidler," (Noget som vor Ven aldrig havde hørt eller havt Ahnelse om) henvendte Formanden sig til William (Bill) Johnson, en ægte Amerikaner og Tilbeder af Spirituosa eller som Bill „for Korthedens Skyld" kaldte det „Guds Vand," og spurgte ham om han ikke havde Lyst til at forene sit værdige Navn med de Andres og forpligte sig til paa kortere eller længere Tid ikke at nyde Spiritus. Bill, som endnu ikke ganske var kommet sig efter den sidste Nyhed og vigtige Opdagelse, at Vand kunde slukke Tørst, betragtede Spørgeren en kort Tid og udbrød derpaa med en Stemme som forkyndte at han ikke var aldeles fastende:

„Ja! dersom Deres Velærværdighed vil tillade mig selv at bestemme Vilkaarene."

Dette blev indrømmet og Bill skrev Følgende:

„Jeg William Johnson forpligter mig til ikke at drikke berusende Drikke i Et Aar."

Bill var godt kjendt af de Tilstedeværende og nogle meente at denne Forpligtelse var uden Betydning, at Bill ikke vilde holde sit Løfte over 3 Dage; Andre at han maaske vilde holde ud en Uge og endelig Nogle som indrømmede 14 Dage. Bills Vært, Gjæstgiveren, meente, at Bill ikke vilde overleve Contractens Udløb.

Forinden Aaret var omme spurgte en af Foreningens Formænd, Johnson:

„Naa, Bill, har Du isinde at fornye Contracten?"

„Hm! Jeg veed ikke; det er muligt; dette Aar er jo slidt ret godt afsted. Vil De tillade mig at bestemme Vilkaarene?"

„Ganske som Du vil, Bill, naar Du bare forpligter Dig til ikke at drikke Spiritus." Bill skriver:

„Jeg William Johnson forpligter mig herved til, ikke at drikke Spiritus i Ni Hundrede og Ni og Halvfemsindstyve Aar og dersom jeg lever til Udløbet af denne

Tid, forpligter jeg mig til at indgaae Contract paa Livstid."

Nogle Dage efter at dette passerede, besøgte vor Ven sin gamle Vært (thi Bill havde siden han indtraadte i Foreningen maattet flytte til et andet Sted), der betragtede ham med et barsk Øiekast.

„Aa, Jack!" jamrede Bill i en tilsyneladende lidende Tilstand, holdende Haanden i sin venstre Side, — „jeg har saadan en Klump i den venstre Side."

„Det er fordi Du har hørt op med at drikke Spiritus. Du kan ikke leve i 2 Aar paa den Maade."

„Dersom jeg begynder at drikke, vil saa Klumpen gaae bort?"

„Naturligviis! dersom Du ikke begynder igjen faaer Du ligsaadan en Klump i den høiere Side."

„Troer Du det min Ven?"

„Jeg veed det, Du vil faae dem paa Armene, Ryggen, Brystet, Hovedet, ja, hele Kroppen vil blive bedækket med Klumper."

„Lad gaae da," sagde Bill.

„Kom Bill," sagde Værten, idet han fyldte 2 Glas som stode paa Bordet — „Kom lad os drikke sammen."

„Nei," sagde Bill — „jeg kan ikke, jeg har fornyet Kontracten."

„Du har Fanden heller! Du er en god Nar."

„Ja seer Du Jack, jeg er blevet overtalt dertil paa en Maade jeg ikke godt kunde modstaae."

„Jeg vilde ønske Fanden havde disse vandede Foreninger. Naa, paa hvor lang Tid har Du nu forskrevet Dig?"

„Paa Ni Hundrede og Ni og Halvfemsindstyve Aar," stammede Bill.

„Du lever ikke et Aar."

„See her, Jack. Er Du ogsaa vis paa at Klumpen vil gaae bort dersom jeg begynder at drikke?"

„Ja!"

„Og dersom jeg ikke drikker, vil jeg faae en lignende Klump paa den anden Side?"

„Ja!"

„Naa, saa troer jeg det er bedst at lade være at drikke, her er Klumpen," vedblev Bill idet han fremtrak og holdt en Pung med 200 Rigsdaler op for Næsen af den forbausede Vært, „og Du siger, at jeg vil faae flere af denne Slags Klumper, — det er netop mit Ønske!"

Paa en af de sydlige Øer, hvor Christendommen endnu ikke er almindelig og hvor endeel af Indbyggerne leve i en næsten vild Tilstand henvende vi Læserens Opmærksomhed med følgende sandfærdige Begivenhed:

Et af disse ulykkelige Mennesker, paa hvem Troen paa Gud dog havde begyndt at virke, blev af sin Præst, (en Herrnhuther) bebreidet for det Urigtige og Uchristelige i at have 2 Koner. Den Indfødte tog sig dette paa Samvittigheden og forlod Præsten i en meget bedrøvet Stemning. Nogle Dage efter dette. kom han igjen til Præsten, og med en triumpherende selvtilfreds Mine udbrød han:

„Nu mig god Christen, mig inte ha meer 2 Koner, mig kun een."

„Hvad har Du gjort med den ene?" spørger Præsten.

„Mig spiist hende, Sir," var den Vildes Svar.

Historiske Skildringer.

Den trojanske Krig.

(Omtrent 1200 Aar f. Chr. F.)

8. Achilles og Hektor.

Stedse nærmere kom Achilles, Krigsguden lig i frygtelig Herlighed; paa hans høire Skulder vuggede sig den skrækkelige Landse af Asketræ fra Pelion, hans Vaaben af Erts glimrede omkring ham som en Ild eller som den opgaaende Sol. Da Hektor saae ham, blev han beklemt om Hjertet, hans Been rystede og han vendte sig om mod Porten. Dog efter ham fløi Peliden som Falken bag Duen, der ofte bøier af til Siden medens Rovfuglen skyder lige fremad i sin Flugt. Saaledes flygtede Hektor langs Trojas Mure henover Veien, forbi Skamanders tvende sprudlende Kilder, den varme og den kolde, stedse videre om Murene, og en Stærk flygtede men en Stærkere fulgte efter. Saaledes omkred-

sede de Priamus's Stad tre Gange, og opmærksomt skuede de evige Guder fra Olympen ned paa Kamppladsen og med Skræk saae Priamus og Hans paa den bedste Trojaners Fare. Som en Jagthund den af sit Leie opskræmmede Hjort, saaledes trængte Achilles Hektor, han undte ham intet Smuthul og ingen Hvile. Ogsaa tilvinkede han Grækerne, at Ingen maatte kaste sit Spyd efter Hektor og forkleine ham, Achilles, den Roes, med egen Haand at have nedlagt Grækernes frygtelige Fjende.

Da de nu for fjerde Gang paa deres Runde om Trojas Mure vare komne til Skamanders Kilder, da hævede sig Jupiter paa Olymp, strakte den gyldne Vægtskaal frem, og lagde to Dødslodder i, en for Peliden og en for Hektor. Derpaa tog han Vægtskaalen og veiede; da sank Hektors Lod dybt ned mod Hades, og øieblikkelig forlod Phøbus Apollo hans Side. Men til Achilles traadte den krigerske Gudinde Pallas Athene og hvidskede ham i Øret; „Staae stille og udhviil Dig, medens jeg overtaler hiin til kjækt at kjæmpe mod Dig.“ Achilles lænede sig, adlydende Gudinden, paa sit Spyd af Ask, men hun traadte i Deiphobos' Skikkelse ganske nær til Hektor og sagde til ham: „Ak, min ældre Broder, hvor Peliden trænger Dig haardt! Velan, lad os holde Stand og afvæbne ham.“ Skuende glad op svarede Hektor: „Du var stedse min troeste Broder men nu elsker mit Hjerte Dig endnu mere, fordi Du vover Dig herud, medens alle de Andre sidde bag Murene.“ Athene tilvinkede Helten og skred med hævet Landse foran ham henimod den udhvilende Achilles. Hektor tilraabte denne først: „Ikke længer undflyer jeg Dig, o Pelide, mit Hjerte byder mig at holde Stand, at enten jeg dræber Dig eller selv falder! Men lad os sværge ved Guderne: naar Jupiter forlener mig med Seiren, vil jeg ikke mishandle Dig, men tilbagegive Dine Landsmænd Dit Lig, efter at Rustningen er aftagen. Det samme love Du ogsaa mig.“

„Ikke tale vi om Accord,“ svarede Achilles mørkt. „Saalidt som en Hund stifter Venskab mellem Mennesker og Løver, saalidt som Eendrægtighed finder Sted mellem Ulve og Lam, ligesaalidt vil Du bringe mig til at gjøre Noget for Dig, og Een af os maa blodig styrte til Jorden. Tag Din Kunst sammen, Du maa være Landsesvinger og Fægter paa samme Tid. Dog, ikke skal Du slippe fra mig; det Onde, Du har tilføiet mig og Mine, skal Du nu paa eengang bøde for.“ Saaledes talte Achilles og udslyngede Landsen. Dog Hektor sank hurtig i Knæ, og Spydet fløi over ham ned i Jorden. Her greb Athene det og gav det til Peliden uden at Hektor saae det. Med kraftigt Sving sendte Hektor nu sit Spyd, og dette feilede ikke, men traf midt paa Achilles' Skjold, men prællede tilbage. Bestyrtet saae Hektor sig om efter sin Broder Deiphobos, thi han havde ikke en anden Landse at kaste. Dog denne var forsvunden. Da forstod Hektor, at det var Pallas Athene, som havde skuffet ham. Vel indsaae han nu, at Skjæbnen vilde naae ham; saa tænkte han kun paa ikke at synke uberømt i Støvet. Han trak sit vældige Sværd fra Hoften og stormede, svingende det i sin Høire, frem som en Ørn, der skyder ned paa et Lam. Peliden afventede ikke Slaget, han trængte frem, dækket af sit Skjold, Hjelmen nikkede, Manken flagrede og stjerneklart glimrede hans Spyd, som han vredt svingede i sin Høire. Hans Øie gjennemspeidede Hektors Krop, forskende efter, hvor et Sværd kunde bide. Da fandt han Alt omhyllet af den blanke Rustning; kun hvor Nøglebenet forbinder Hals og Skulder, viste Struben sig, det farligste Sted, en Smule blottet. Did ledede Achilles snarraadigt sit Stød og gjennemstak Halsen saa mægtigt, at Landsespidsen trængte ud gjennem Nakken. Hektor sank ned; men Spydet havde ikke gjennemskaaret hans Strube og dybt aandende bad den Faldne: „Jeg besværger Dig Achilles ved Dit Knæ og ved Dine Forældre, lad mit Legeme ikke ligge beskæmmet ved Danaernes Skibe; send det til Troja til Mine!“

Men Achilles rystede sit frygtelige Hoved og talte: „Besværg mig ikke ved mit Knæ og ved mine Forældre, Du min Vens Morder. Ingen skal jage Hundene væk fra Dit Hoved, selv om Priamus vilde opveie Dig med Guld.“ „Jeg kjender Dig — stammede Hektor — Dit Hjerte er af Jern! Men tænk paa mig, naar Apollos Skud træffer Dig ved den Skæiske Port.“ Med

denne Spaadom forlod Hektors Sjæl hans Legeme og foer til Hades. Men den grusomme Achilles raabte efter den bortdragende Sjæl: „Døe Du, min Lod modtog jeg af Jupiter; men nu vil jeg bringe min Ven Patroclus Sonofferet. Og nu afdrog han den Dræbtes Rustning, gjennemborede begge hans Fødder Scenerne mellem Anklen og Hælen, gjennemtrak dem med Remme og bandt disse fast ved Vognsædet. Derpaa svingede han sig i Vognen og drev sine Heste med Svøben mod Skibene, slæbende Liget efter sig. Støvskyer ombølgede den Slæbte, hans nyligt saa elskelige Hoved drog med afrevet Haar en bred Fure i Sandet. Fra Murene saae hans Moder Hekuba det gruelige Skuespil, kastede Sløret langt bort og saae jamrende efter sin Søn. Den gamle Fader vilde efter sin Søns Morder og kjæmpe med ham om Byttet. Han kastede sig paa Jorden og raabte: „Hektor, Hektor! alle andre Sønner, Fjenden berøvede mig, forglemmer jeg over Dig! O! var Du dog død i mine Arme!"

Rolig sad Andromache i et af Paladsets Gemakker, thi endnu havde hun Intet hørt om Ulykken. Hun baldyrede nu et smukt Purpurgevandt med broget Broderi, og bød en af sine Piger at stille en stor Trefod ved Ilden, for at tilberede hendes Mand et varmt Bad, naar han vendte tilbage fra Kamppladsen. Da fornam hun Hyl og Jammer fra Taarnet. Med en mørk Anelse i Hjertet raabte hun: „Vee mig! I Piger, jeg frygter for, at Achilles har afskaaret min mægtige Gemal fra Staden." Med bankende Hjerte stormede hun gjennem Paladset, iilte op paa Taarnet og saae ud over Murene, hvorledes Pelidens Heste slæbte hendes Mands Lig henover Sletten. Da sank Andromache afmægtig tilbage i sin Svogers og Svigerindes Arme, og det kostelige Haarsmykke, Haarbaandet, Huen, og det smukke Pandebaand, en Gave fra Aphrodite fløi langt bort fra Hovedet. Da hun endelig kom til Bevidsthed, raabte hun hulkende med brudt Stemme: „Hektor! Vee mig Arme! Du, elendig som jeg, født til Ulykke som jeg! Forladt sidder jeg nu i Smerte og Jammer i Huset, og den umyndige Dreng vil, berøvet sin Fader, opvoxe under Graad. Han vil komme til at betle hos sin Faders Venner og man vil støde ham bort, fordi han ingen Fader har. Da tager han grædende sin Tilflugt til Moderen, der er uden Ægtefælle, og Hektors Lig mætter Hundene." Saaledes talte grædende og jamrende sig den stakkels Qvinde, og Trojanerinderne sukkede.

9. Achilles og Priamus.

Først nu da Vennens Død var udsonet, blev Patroclus' Liig brændt, og høitidelige Lege bleve afholdte for at feire Begravelsen. Kun Hektors Liig laae som et Offer paa Marken, og tidligt om Morgenen spændte Achilles sine Heste i Aaget, befæstede Liget til Vognen og slæbte det 3 Gange om Patroclus's Gravmæle. Dog Apollo beskyttede Liget for Forraadnelse, og ogsaa de andre Guder forbarmede sig over den Faldne.

Gudernes Budbringerske Iris steeg atter ned og tilskyndede den hvidhaarede Priamus til at fare til Achilles's Leir og udløse sin Søn. Da gjorde Priamus sig færdig, lod Vognen forspænde, og foer, beskjærmet af Hermes (Mercur), i Nattens Stilhed midt gjennem den græske Leir til Achilles' Telt. Helten hvilede allerede; den gamle Konge omslyngede hans Knæ og kyssede da de Hænder, som allerede havde ihjelslaaet saamange af hans Sønner: „Guddommelige Achilles!" — saaledes talte han — „tænk paa Din Fader, der gammel er som jeg, maaskee ogsaa trængt af fjendtlige Naboer, i Angst og uden Hjelp. Dog bliver ham det Haab tilbage igjen at see sin elskede Søn. Men jeg, der engang havde halvtredsindstyve Sønner og deraf nitten med een Viv, er bleven berøvet de fleste af dem i denne Krig og tilsidst ved Dig den eneste, der formaaede at skjærme Staden og os Alle. Derfor kommer jeg nu til Skibene for at løskjøbe ham, min Hektor, og medbringer umaadelige Løsepenge. Frygt Guderne, Pelide, forbarm Dig over mig og tænk paa Din egen Fader! Maa jeg ikke lide, hvad ingen Dødelig har fristet, thi jeg trykker den Haand til mine Læber, som har dræbt mine Børn!" Saaledes talte Oldingen, og Helten tænkte sig sin Fader og tog den Gamle blidt ved Haanden. Men denne sank for Pelidens

Fødder og græd; ogsaa Achilles græd over sin Fiende og over sin Ven, og hele Teltet gjenlød af Klagetoner.

Da sprang Achilles som en Løve ud af Teltet og ham fulgte hans Staldbrødre. Foran Teltet spendte de Hestene af Aaget og førte Herolder ind. Da toge de Løsepengene af Vognen og lode kun to Kapper og en Kjortel tilbage for dermed anstændigt at tildække Hektors Lig. Derpaa lod Achilles, fjern og useet af Faderen, Liget vadske, salve og beklæde. Achilles selv lagde ham paa et tilberedt Leie, og medens hans Venner løftede den Døde op i Vognen, udraabte han sin Vens Navn og sagde: Bliv ikke vred og forbittret paa mig, Patroclus, naar Du i Underverdenen fornemmer, at jeg tilbagegiver Hektors Lig til hans Fader! Han har bragt ikke uværdige Løsepenge, og ogsaa Du skal faae Din Andeel deraf."

Nu vendte Achilles tilbage til Teltet, satte sig ned ligeoverfor Kongen og talte: See! Din Søn er nu udløst. Indhyllet i ærbar Klædning ligger han paa Vognen. Saasnart Morgenen gryer kan Du tage ham i Skue og da fare herfra. Men lad os nu tænke paa Aftensmaaltidet, Du har Tid nok til at begræde Din Søn, naar Du har bragt ham til Staden; thi vel fortjener han mange Taarer." Derpaa lod Achilles tilberede et Maaltid og beværtede sin Gjæst. Under Maaltidet studsede Priamus over Heltens Skikkelse og Væxt og denne beundrede paa sin Side Oldingens ærværdige Udseende og hans vise Tale. Derpaa blev et Leie beredt og Achilles tilsagde ham en Vaabenstilstand af 9 Dage, for værdig at jorde den ædle Hektor. Den ulykkelige Fader kunde ikke sove og allerede før Dagens Frembrud viste Hermes sig for ham og mindede ham om at vende tilbage til Troja. Da stod Priamus op og foer med det dyrebare Legeme tilbage til det sørgende Ilium.

10. Trojas Erobring.

Efter at Grækerne havde ligget 10 Aar for Troja og kjæmpet forgjæves, toge de endelig deres Tilflugt til List. Paa Odysseus Raad fældede de paa det skovfulde Idabjerg høistammede Fyrretræer, og nu sammentømrede den kunstrige Helt Epeos en mægtig Hest. Først gjorde han Hestens Fødder og derpaa Bugen, over den føiede han den hvælvede Ryg, bag til Lysken, fortil Halsen og over den forenede han siirligt Manken, der flagrende syntes at bevæge sig. Hoved og Hale bleve rigelig forsynede med Haar, opretstaaende Øren satte paa Hestehovedet og skinnende Glasøine anbragte under Panden — kort, Intet manglede, som rører og bevæger sig paa en levende Hest. Og fordi Minerva hjalp ham, fuldendte Mesteren Værket i tre Dage til hele Hærens Beundring.

Nu stege de tappreste Helte, Achilles' Søn Noptolemus, Menelaus, Diomedes, Odysseus, Philoklet, Ajax og flere Andre, tilsidst Epeos, der havde forfærdiget Hesten, ind i dens rummelige Bug; men de andre Grækere stak Teltene og Leirsagerne i Brand og seilede til den nærliggende Øe Tenedos, hvor de stege iland.

Da Trojanerne saae den græske Leir gaae op i Røg og tillige Skibene vare forsvundne, strømmede de fuld af Glæde ud af Staden hen til Leiren og saae her den vældige Træhest. Medens de indbyrdes strede om man enten skulde brænde Dyret eller skaffe det ind i Staden, traadte Laokoon, Apollos Præst, midt iblandt dem og raabte: „Usalige Medborgere, hvilken Afsindighed driver Eder. Mener I, at Grækerne virkelig ere seilede bort, eller at en Gave fra Danaerne ikke skulde skjule et Bedrag? Kjender I ikke bedre Odysseus? Enten er en eller anden Fare skjult i Hesten, eller det er en Krigsmaskine, der af de i Bagholb lurende Fjender skal drives frem mod Staden. Men hvad det ogsaa monne være — stoler ikke paa Trædyret." Med disse Ord stødte han en mægtig Jernlandse ind i Hestens Side. Spydet sittrede i Træet, og fra dets Indre tonede en Gjenklang som af en Kjælderhule. Men Trojanernes Sandser vare forblændede. See, da bragte paa eengang trojanske Hyrder en fangen Græker hid. Sinon var hans Navn; de havde fundet ham i Sivene ved Skamanders Bredder. Da glædede Alle sig; nysgjerrigt stillede de sig omkring ham i en Kreds og trængte paa, at han paa Stedet skulde bekjende, hvad Hesten betød. Netop det havde den Listige ønsket; thi han havde iforveien aftalt med sine Landsmænd,

at han skulde lade sig fange af Trojanerne og da bevæge dem til at føre Hesten i deres Stad. Han begyndte nu høit at græde og anstillede sig længe som om han for Alt i Verden hverken kunde eller turde aabenbare Hemmeligheden. „Nei, jeg beder Eder — talte han — dræb mig heller strax." Desto nysgjerrigere bleve Trojanerne. Endelig gav han efter for deres Bønner og Trudsler. „Saa hører da" — udbrød han — „Grækerne seilede nu hjem. Paa Præstens Befaling blev denne Hest sammentømret, for at gjøre Danaernes Hjemfart heldig; thi den er et Sonoffer til Eders Stads krænkede Skytsgudinde, hvis Billede engang Odysseus og Diomedes forbryderisk røvede. Kommer Hesten uskadt i Eders Stad, vil denne efter Seerens Udsagn være uindtagelig og beherske Folkeslagene trindt omkring. Netop det vilde Eders Fjender forhiodre, derfor byggede de Hesten saa stor, at den ikke kan gaae igjennem Porten.

Saaledes talte den listige Græker og de bedaarede Trojanere troede hans glatte Tunge. Skyndsomt lagde de Hjul under Hesten, fastgjorte Strikker om dens Krop, og Gamle og Unge spændte sig for. Hvo der ikke var saa lykkelig at faae fat i en Strikke, sluttede sig idetmindste til det Tog af Drenge og Piger, som festligt smykkede gik paa begge Sider og sang høitidelige Sange. Nu komme de til Porten, men Hesten er for stor. Flux ere stærke Mænd tilrede og nedrive en Deel af Stadmuren. Jublende skyde de Hesten gjennem den vide Aabning og Toget gaaer gjennem de lange Gader hen til Borgen. Her, foran Gudindens Tempel bliver det vidunderlige Dyr høitideligt opstillet, for at Enhver kan see det og glæde sig over dets Besiddelse.

Saa glad Dagen, ligesaa skrækkelig var den paafølgende Nat. Medens Alt laa i dyb Slummer, sniger Sinon sig hen til Træhesten, aabner sagte Døren og de bepantsrede Mænd stege ud af den mørke Bug. De gaae til Byens Porte, Vægterne sove, dem dræber man. Men udenfor vente allerede Grækernes byttelystne Skarer, Portene blive aabnede og med glad Seirsskrig trænge Danaerne ind i den værgeløse Stad. Sinon løber med Brandfakler omkring i Gaderne og antænder Husene. For seent mærke Trojanerne Forræderiet; i alle Gader, i alle Huse bliver der tappert kjæmpet. Snart staaer hele Staden i Flammer, og hvad der ikke falder for Grækernes Sværd, døer Flammedøden. Kun en lille Hob redder sig, med den Aeneas. Da han saae Alt tabt, Flammen at slaae ud fra Spidsen paa Husets Tag, slikkende op mod Himlen, tog han hurtig sin gamle Fader Anchises paa Skuldrene, sin Søn Ascanius ved Haanden, og saaledes undslap han lykkelig Fordærvelsen.

Ikke saa heldig var Kong Priamus. Han var med Kone og Børn flygtet ind i det Indre af Paladset, og havde der kastet sig ned for Huusgudarnes Alter. Paa dette hellige Sted haabede den ulykkelige Olding at finde Naade hos de forbittrede Fjender. Men hvor havde han skuffet sig. Med dragne Sværd trængte de derhen; først gjennemborede de Sønnerne for Faderens Øine, derpaa ham selv. Hans Hustrue og smaa Børn slæbte de til Skibene, og deelte dem imellem sig som Slaver. Menelaus fik atter sin Helene, men det skjønne Ilion laae i Gruus.

(Fortsættes.)

Theodor Körners Minde.

(Af Hanne Irgens.)

Fjernt fra den Grav, hvor Du paa Laurbær hviler
Gjentoner Dig til Ære Harpens Klang,
Paa Tankens Vinger let min Aand heniler,
At synge Dig en sagte Mindesang.
Vil, hedenfarne Helt! vil Du tillade
En nordisk Pige, til Dit kolde Støv
At offre hen et Par Kjærmindeblade,
Ømt blandet med Cypressens dunkle Løv.
Ej kan min stille Taare Dig fornærme,
Blidt fra din Himmel seer Du ned til mig.
Du var jo skabt for Uskyld at beskjærme,
Maae ikke Uskyld da begræde Dig.
I Fredens Arne syslet ømt Dit Hjerte
Med stille Videnskab og Phantasie,

Du skildred Zrinys Heltemod og Smerte
Begeistred af en indre Sympathie
Du tolked Elskovs Haab og Fryd og Længsel
Og Rosamundes Lidelse og Qval;
Naar flygtet ud fra Hverdagslivets Trængsel
Du sang saa sødt som Lundens Nattergal.
Da stemte Du Din Lyres Harmonier,
Og underfuldt dens Sølverstrenge lød;
Og endnu toner Skjaldens Melodier
Og priser Heltens Levnet og hans Død.
Høit blussed i Din unge Barm en Lue,
Som freidigt Mod og Dyder Næring gav;
Ak Skjebnen fjendsk den vilde underkue
Og valgte grum dertil en tidlig Grav.
Med Dødens Glavind i Din Haand Du kjæmped,
Og faldt for Frihed, Fædreland og Ret;
Dit Heltemod først Gravens Mørke dæmped;
Men om Dit Minde evigt straaler det:
Ej solgte Du Dit Liv for ussel Vinding,
Frivillig gik Du hvor det Æren gjaldt;
En Borgerkrone blomstred' om Din Tinding,
Da Du i Strid for Tydsklands Frihed faldt,
Og farved i Dit Blod den aldrig visner.
Den Purpurblomst blandt grønne Egeløv,
Selv nu, da Dødens Pust Dit Hjerte isner,
Erkjendtlig pryder den Dit blege Støv.
Thi nu, da Graven dækker koldt Dit Hjerte,
Der var paa Dyd og Følelse saa rigt,
Først Verden ret Dets Værd at kjende lærte,
Ak! da det brast for Fædreland og Pligt.
Dog slumre sødt! Dit elskte Banner seiret,
Klar smiler Himlen efter Tordenbrag.
Trindt om Din Grav har Dine Landsmænd feiret
Den tydske Friheds skjønne Fødselsdag.
Jeg en Cypresse om Dit Minde slynger,
Den syner ei — den falmed i min Haand.
I Nattens Øde jeg Din Gravsang synger,
Kun hørt af Gud og Din forklarte Aaand.
Ja mens min Haand i Harpens Strenge bæved,
Og Læben toner veemodsfuldt om Dig,
Din milde Skygge for mit Øje svæved
Og med et himmelsk Smiil belønned mig.

Artilleristerne Barrot og Saunier ved Rivoli.

„De piemontesiske Tropper, ilende til Rivolis Forsvar (i Felttoget i Lombardiet 1848 og 1849), som nylig var bleven angrebet (af Østerrigerne), vare nødsagede til at lade 2 4re=pundige Kanoner istikken ved Floden Etsch. Tvende Artillerister fra Savoyen, Barrot og Saunier, forlangte og erholdt Tilladelse til at tage dem tilbage, hvilket Hverv de lykkelig udførte under en Hagl af Fjendens Geværkugler." (See medfølgende Lithographi.)

Anecdoter.

Gyldne Kys. For at faae Penge til en Krig med Frankrig sad Kong Eduard IV. af England daglig flere Timer, for selv at modtage sine Undersaatters Bidrag, der indfløb temmelig rigeligt. Blandt Andre bragte ham en rig, men smudsig og gjerrig gammel Kone 20 Lstrl., en stor Sum for den Tid. Dette syntes Kongen saa godt om, at han ikke alene takkede hende derfor, men ogsaa tilføiede: „For Eders Gavmildhed skal De have Lov til at kysse en Konge." Da dette var skeet, trak den Gamle en anden Pung frem og sagde: „Hillemænd! naar Konger sælge deres Kys saa billigt, saa giv mig et endnu, og her er andre 20 Lstrl. til Eder!" Kongen smiilte, tog hende paa Ordet, og holdt sine Kys for at være godt betalte.

„Beær mig med Deres Nærværelse paa Onsdagaften, De er saadan en Løve," sagde en indskrænket Mand, der skulde have Selskab, til en ung Forfatter. Denne, et vittigt Hoved, svarede ham: „jeg takker Dem, men den Aften skal jeg æde Ild hos Grevinde **** og staae paa Hovedet hos Herr **."

Forverdenens Archiv.

(Fortsat.)

Den anden Afdeling af disse regelmæssige Dyr omfatter Straaledyrene eller Radiaterne; de ere af ringe Vigtighed for Bygningen af Jordoverfladen, og have ikke afgivet Noget til Dannelsen af Jordskorpen; dog er det vigtigt at lære dem at kjende, da de, skjøndt nær beslægtede med den forrige Classe, dog gjøre et betydeligt Skridt fremad, idet de ved Siden af en Organisation, som staaer langt høiere end den, de første Dyr, Infusionsdyrene, havde, besidder endnu en Egenskab, som mangler de dem umiddelbart Forangaaende, Polypperne, nemlig den frie og vilkaarlige Bevægelse.

Af disse bløde Dyr af denne store, talrige Classe har Forverdenens Archiv ikke opbevaret os noget. Deres kun af Gelee bestaaende Legeme var ikke egnet til at efterlade sig Indtryk i det dem omgivende Sand; men de nulevende Arter svare sandsynligviis til de uddøde, og da maae vi forestille os blandt disse Dyr ret egentlige Polyper med mange Arme, kun uden Fod; enhver Arm seer ud som et Træ i formindsket Maalestok; den har en Stamme, mange Grene og Qviste og paa hver Qvists Ende et Organ, ved Hjelp af hvilket Byttet bliver fanget og bragt til den midt imellem alle 8, 12 eller flere Arme liggende Mund, eller dets Saft kun udsuget af Fangeorganet. Dyrene have meget forskjellig Størrelse enten smaa som Polypperne eller indtil flere Fod i Gjennemsnit, naar man udstrækker deres Arme. Deres Bevægelse skeer derved, at de langsomt indsuge Vandet og hurtigt støde det ud, altsaa ved den tilbagevirkende Kraft af det stødende paa det stødte Legeme, ligesom ved Tertinerne, eller ogsaa derved, at de sætte deres Legeme i en hurtig paa hinanden følgende vexlende Sammendragning og Udstrækning, hvorved de (som Tilfældet er med de mindste Infusionsdyr) hurtigt bevægede sig fremad og det i enhversomhelst vilkaarlig Retning.

Som for Polyppernes Legeme Bægerformen saaledes er for Straaledyrenes Linseformen den fremherskende; men det største Omfang, som hos Linserne er kredsformet, er ikke saaledes hos disse Dyr, men derimod mangekantet, og skjøndt det overfladisk betragtet, nærmer sig Kredsformen, saa viser dog en nøiere Betragtning stedse Delingen ved Radier, og Antallet af disse Radier er igjen stedse 4 eller 5 eller et Multiplum af begge disse Tal.

Hvad her er sagt om Formen af Straaledyrenes Legemer gjelder ogsaa om dem iblandt disse, som vi alt have betragtet, nemlig Echinodermata, saavel som om Hanestjernen (Crinoidea). De første have en fast, kalkagtig Skal, men denne er ikke deres egentlige dyriske Hylster, men kun en Støtte for samme, hvorover den dyriske Hud er spændt. Legemets Grundform ligner en omhyggelig skallet Appelsin rund og kugledannet, regelmæssigt sammensat af mange Afdelinger, som vise, at det kugleformede Dyr ingenlunde er en Kugle. Paa Ryggens Ophøininger befinder sig en Mængde Vorter, hvorpaa Pigge sidde, hvoraf de have Navn af Echinodermata. Hvor Rundingerne springe stærkest frem ere Piggene af en kalkagtig Masse tillige størst og stærkest; der, hvor Afsnittene støde sammen, befinder sig den store, temmelig bevægelige udstrækkelige Mundaabning, paa den modsatte Side findes ingen anden Aabning, men derimod Rygraden. Dyrene kunne enten bevæge sig, og de have da Munden forneden, eller de sidde fast ved Ryggen, og da sidder Munden foroven, men i dette Tilfælde ere den øverste Halvdeels Afsnit bevægelige og blive da til Arme, hvormed de gribe Byttet.

Af disse Skabninger have Sedimentlagene i Havet opbevaret os utallige Exemplarer. Crinoiderne, som sjeldent forekomme fuldstændigt og, da de let gaae itu, idetmindste aldrig med hele deres Stilk, seer man afbildet ovenfor. De plane Smaastjerner ere de enkelte Ledemod, af hvilke Stilken bestaaer, som undertiden hobe sig saaledes op, at denne vidunderlige Skabning, en Steentulipan, maa have havt en Høide af flere Favne.

Til de regelmæssige Dyr fører endnu en besynderlig Afart, som man hidtil neppe har antaget for herhenhørende, nemlig den armdannede, som, fordi dens Mund stjerneformigt er besat med korte Arme, kaldes Stjerneormen. Havene i den varme Zone har disse Dyr at opvise i Mængde; fingertykke og lange,

eller saa tykke som en Medisterpølse og 10 til 12 Tommer lange forekomme de i de tropiske Kystegne og blive fangne af Chineserne og som en Delikatesse betalt langt dyrere end de kosteligste Østers, skjøndt de neppe vilde smage os godt.

Mange af disse Dyr have endnu ganske den Egenskab, fra hvilken Betegnelsen regelmæssig hidrører, nemlig Delelighed i forskjellige Retninger og dog stedse i lige Halvdele. Da de nemlig ere valseformede, saa kan man, naar man lægger Snittet gjennem deres Axe, skille dem i mange forskjellige Retninger i lige Dele, og da de paa den ene Ende af det valseformede Legeme have en Stjerne af Fangarme, som afgiver denne Stjerne ved sine Arme og den dermed forbundne, igjennem hele Kroppen løbende Muskelbygning en Veiledning ved denne Deling.

Men nu gives der blandt disse Dyr med stjernedannede Fangorganer, Tentakler, flere, der allerede antyde Overgangen for det regulaire til det symmetriske System, idet hos dem Legemets Længde er deelt efter Bug og Ryg, og de paa Bugen have flere Sugevorter end paa Ryggen; fremdeles finder man ogsaa undertiden en Mave med en tilbageførende, mod Mundaabningen ledende Tarmkanal, hvilket allerede fører os fra Regelmæssighed til Symmetrie.

Denne, en Antydning til en høiere Udvikling, træder fuldstændigt frem i en Klasse af Dyr, i Molluskerne, og det først i Havsneglene, som neppe kunne adskilles fra Stjerneormen, naar man ikke som Naturforskeren er fortrolig med den tilsyneladende ubetydelige men meget væsentlige Forskjel.

Bløddyrene have et tydeligt fremtrædende Legeme med Fordøielses- og Ernæringsapparat og en Galde affondrende Lever, og med et fuldstændigt, skjøndt enkelt Hjerte, med Gjæller o. s. f. Bløddyrene have fremdeles et for denne Krop ved en Hals adskilt Afsnit, som bærer Sandse- og Bevægelsesredskaberne, og som derfor snart kaldes Krop, snart Hoved, snart slet og ret Fod. Omkring Munden staae to Føleorganer, der kunne trækkes ind og ud, og paa disse sidde Øinene, hvoraf der imidlertid kun er to; i Munden kan tydeligt skjelnes Kjævebeen med Tænder, heller ikke Tungen mangler, og af alt Dette see vi, at vi allerede have at gjøre med langt høiere udviklede og bedre organiserede Dyr. Men først den høiere Orden nyder alle de nævnte Fortrin, de, der nærmest slutte sig til de regulaire Dyr, have endnu intet Hoved og intet Sandseorgan.

De laveste af Molluskerne have et blødt eller læderagtigt Foutteral, som, ganske tilsluttet, kun har to Aabninger, paa een af hvilken Munden sidder. Dyrene ere deels fastsiddende, deels svømme de omkring, aldrig afsætte de til deres Foutteral en haard Substants, som Tilfældet er med de næstfølgende, der kaldes Muslinger, og af hvilke man finder utallige Levninger, just fordi den haarde, uden paa Foutteralet affondrede Masse, Kalk, gjorde deres Opbevaring i Jordkuglens Archiv mulig.

Ved Muslingerne er Kroppen sammentrykt, Foutteralet omgiver den paa to Sider og af en Sprække i samme kan Dyret strække Foden frem, som tjener den til at holde sig fast, bevæge sig fremad eller til at bore med, alt som Dyret vil bruge den. Foutteralet har tvende røragtige Forlængelser, af hvilke den ene tjener til at indsuge Vandet (hvoraf Næringen affondres i Tarmkanalen) den anden til at udstøde det, der ikke kan benyttes. Paa denne Maade ernære Muslingerne sig, thi, med Undtagelse af Kammuslingerne, som ved en rythmisk Op- og Tillukning af Skallen kunne svømme, ligge de stille paa Bunden; nogle Arter af samme befæste sig endogsaa dertil ved Toug, de saakaldte Byssus.

Foutteralet affondrer af den i Legemet optagne Næring det kulsure Kalk, og danner deraf en haard Skal, som med to Klapper omslutter Foutteralet og hele Legemet. Meget elastiske Baand forene i en yderst kunstigt formet Beholder de tvende Klapper, hvori Legemet hviler. Dele heraf, som ere voxede til paa Skallerne, gjennemtrængte af en uhyre Muskelkraft, som man langtfra skulde søge i disse tilsyneladende af lutter Gelee bestaaende Dyr, ere istand til at slutte Skallerne saa fast sammen, at en kraftig Mand har hele sin Arms Styrke, understøttet af Løftekraften af en dertil indrettet Kniv, nødig for blot at aabne en Østers, som langt fra er saa stor som en Haandflade, (Dyret deri neppe saa stort som en Daler), og dog lykkes Aabningen

ikke uden at den Deel af Skallen, hvor Kniven bliver stukket ind, knuses. Alt ved Perlemuslingen er Aabningen saa vanskelig, at man slet ikke forsøger det, men lader Dyrene døe, hvorpaa de aabne sig af sig selv. Hos de større Muslinger, de saakaldte Kjæmpeøsters eller Gypas, er det ganske umuligt, og den, der vilde prøve paa at stikke sin Haand imellem de aabne Skaller, vilde strax miste den.

En anden Art af Muslinger adskilles naturvidenskabeligt fra alle andre, som ovenfor i Almindelighed characteriserede, og det derved, at medens det geleeagtige Legeme paa de sædvanlige Muslinger viser sig sammentrykt paa Siden, og Foutteralet og Skallerne omslutte dem tilhøire og tilvenstre, saa ere disse andre sammentrykkede fra oven og nedad. Af disse saavelsom af de andre Muslinger maae Havene i den ældste Tid have vrimlet, thi deels finder man Aftryk af dem deels deres virkelige Skaller i en uhyre Mængde, sammendyngede til hele Bjerge.

Overgangen fra Muslingerne til Snekkerne danne Mollusker, som vel ere smaa — kun en Tomme lange — dog langt bedre udviklede end hine, idet de have et Hoved og paa dette Sandseorganer. De kaldes Vingefødede, fordi Fouteralet, som halvt bedækker deres Legeme, ender i vingedannede Hudtapper; i de nøgne Snekker have vi et omtrentligt Billede af dem. I Havene findes de i uhyre Mængde, og de tjene især Hvalfiskene til Næring. I Steenlagene findes de ikke, skjøndt mange af dem have Ansats til en haard Skal.

Desto hyppigere finder man i Sedimentlagene de sig til hine Dyr sluttende Snegle, som vi ikke behøve at beskrive i deres almindelige Form, thi Enhver kjender denne saa temmeligt, men vigtige ere enkelte Særegenheder og Forskjelligheder imellem Land- og Vandsneglene. Disse sidste aande nemlig ved Gjæller, medens Landsneglene havde et formeligt Lungeorgan og en egen Respirationsaabning. Særegenhederne bestaae i Skallens, Sneglehusets Skikkelse, som er siirdobelt forskjelligt; for det Første have de den Form, vi almindeligt see hos Sneglene, kegledannet, for det Andet ganske flad, paa begge Sider fordybet indtil Midten. for det Tredie med Kamre, som Nautilus og Papirsnekken, og endelig flad og fordybet, men uden at den indre Ring hænger sammen med en ydre. En Undtagelse, som i alt Fald kunde give en femte Form, leverer Arten Chilon, hvis Skal bestaaer af 6 til 8 Stykker; dog er det den eneste af den Slags og kan derfor ikke optages blandt de almindelige Former.

Sneglene med Kamre maa man betragte som en egen Art af Dyr, som kun ved den ydre Lighed i Formen af den kalkagtige Skal er beslægtet med Sneglene; de blive ogsaa opfattede som en egen Familie, og i de naturhistoriske Værker beskrevne under Navnet Cephalopoder. De ere de fuldkomneste af disse bløde med en Skal forsynede Dyr, og den saakaldte Blæksprutte er den egentlige Repræsentant for samme, hvorfor den kaldes Blæksnegl, skjøndt den intet Sneglehuus bærer.

Disse Dyrs Legeme er valseformet og omgivet af et vidt foroven aabent Hylster, som besidder alle Grader af Styrke, fra Bladgulbets Fiinhed indtil Nautilusskallens Tykkelse! Legemet er deels lige udstrakt (Blæksprutten) deels kroget eller dannet som et Posthorn (Papirsnekken, Nautilus, Ammonshorn); ved de lige sidder den kalkagtige Substants i det Indre; dette er den saakaldte Sepiaskal, det hvide Fiskebeen; ved de krogede befinder den sig udvendigt og danner Sneglen.

Blandt Forsteningerne forekomme lige og krumme disse Dyr tilhørende Arter i Mængde og af høist forskjellig Størrelse. De lige, som man finder ved hvert Skridt i Sandet ved den gamle Weichselmunding, oppe paa Stranden, hvorhen Floden selv ved den høieste Oversvømmelse aldrig naaer op, og som, af et guuligt-hornagtigt Udseende, af en Fingers Længde og Tykkelse, kaldes Tordenkiler, eller som forekomme i Steenlagene i de würtembergske Alper i utrolige Qvantiteter og det i Størrelse af en Fods Længde og derover, og som have erholdt det videnskabelige Navn: Balemiter, tilhøre blæksprutlignende Dyr og ere enten opstaaede ved Forsteninger af det ydre keglesormede Hylster, eller ved Forstening af de indre Knogler.

Endnu gives der forskjellige af disse Dyr i den varme Zones Have, men Ammoniterne selv ere uddøde, og de endnu existerende indskrænke sig til de to nævnte Papirsnekker og Nautilus (Argonauta argo og

Nautilus pompilius) som ere de eneste Snekker med Kamre.

Papirnautilus har en meget tynd Skal, der næsten seer ud, som om den var gjort af hvide Oblater. Skallen hører til Conchyliecabinetternes Pryd, og bliver selv i de tropiske Egne af det store Ocean skattet saa høit, at dens Besidder opbevarer den som en Kostbarhed, forviser den ved høitidelige Leiligheder ved Bryllupshøitider, idet Bruden, holdende Haanden høit iveiret, svinger den i Dandsen og lader den see i mangfoldige Vendinger.

Alle disse Dyr have samme Bygning som de Cephalopoder, som man kalder Blæksprutter. Et ved en Hals fra Kroppen tydeligt adskilt Hoved bærer Sandseorganerne, en Mund med Papagoiesnabel, tvende store paa en Stilk siddende, langt fremragende og bevægelige Øine, Følehorn og otte eller flere, stedse parrede Fødder (fordi disse sidde ved Hovedet, kaldes de Cephalopoder). Fordetmeste have disse Fødder en eller flere Rækker Værker af en eiendommelig Beskaffenhed, de kunne nemlig, medens de i sædvanlig Tilstand staae frem som en Linse foran Armeens Masse, trækkes saaledes tilbage, at de blive hule og fordybede i Armen. Denne Indretning gjør dem til sande Kopper. Naar Armen (eller Foden, hvilket stedse hos Dyr bruges i samme Betydning) slutter sig til de bløde Dele paa en eller anden Skabning, suger den sig fast dertil med saamange Vorter, som komme i Berørelse dermed. En voldsom Løsriven gjør meget ondt, og selv om Dyret slipper af sig selv er under enhver Sugevorte opstaaet en Hævelse, ligesom de Kopper, Barberen sætter, frembringe.

Under Halsen begynder det valseformede Liv, som ikke sjeldent bliver over een Fod langt og henimod fire Tommer tyk. Nærmest Halsen er en Art Krop, hvori Spiserøret udvider sig; det tjener ved sin skarpe Saft til at blødgjøre de optagne Substantser og tilberede dem til Fordøielsen; thi Dyret er meget graadigt og sønderriver med sin krumme hornagtige Snabel og sluger ved Hjælp af sin takkede Tunge Alt, hvad dens otte, 2 Fod lange Arme kunne naae.

Bag Kroppen befinder sig Mavehulen og ikke langt fra samme den meget store Lever, hvorpaa findes en ligeledes meget udstrakt Blære, Sepiaens Beholder, en bruun Vædske af en ualmindelig skjøn varm Tone, og af stærktfarvende Kraft. Man veed ikke, hvad denne Vædske egentligt er, om det er Dyrets Urin eller noget Andet. Paa Grund af dens Forbindelse med Leveren, hvorfra den modtager sin Næring, dens Farve, dens sæbeagtige Beskaffenhed og dens bittre Smag troer Forfatteren, at det ikke er Andet end Dyrets Galde. For dette har denne Vædske endnu en anden Betydning. Naar en Fare nærmer sig og truer dette ellers forsvarsløse Dyr fra de graadige Beboere i Havet, som alle ere Rovdyr, saa udsender den en Portion af denne brune Vædske. Denne farver og mørkner Vandet trindt omkring i en saabetydelig Grad, at Dyret, saalænge det befinder sig i det formørkede Rum, ikke kan sees udvendigt fra, og Fjenden følgelig ikke kan faae fat paa den; men tillige synes den farvende Substants at være de øvrige Sødyr saameget imod, at de vende om, saasnart de komme til det farvede Sted, noget, som man daglig kan see i Middelhavet, hvor disse Dyr ere ualmindelig hyppige og tjene den simplere Folkeklasse til Spise. Venedigs Laguner ere talrigt beboede af dem; seilende i en Gondol paa det klare gjennemsigtige Element, som kun ved Muddermaskiner kan holdes seilbar for Skibe, og som kun har 7 Fods Dybde, kan man meget godt iagttage deres Færden, især naar Fartøiet ikke breves af Aarer men af en sagte Vind. Aareslagene skræmme Sepierne, som ellers svømme muntert omkring i Solskinnet.

Nogle af dem have en særegen stærk Lugt af Bisam, deraf deres Navn Sepia moschata, og disse især have et vidunderligt skjønt Farvespil. Hængende med Armene ved Hjelp af Sugevorterne paa en eller anden Gjenstand paa en Pæl, eller en svømmende Green, see Sepierne smudsigtgule ud omtrent som Hudfarven paa den simple Italiener, der ikke har vadsket sig (som kun er bruun i Ansigtet), nu og da vise sig nogle mørkere Pletter, hvorved Ligheden bliver endmere paafaldende. Tirrer man dette Dyr, eller bevæger det sig frivilligt enten legende eller fangende sit Bytte, saa opstaaer paa Ryggsiden et underskjønt Farvespil, brede, brogede Baand

overtrække Kroppen, mørke, rustbrune Pletter træde frem derimellem og forsvinde, pludselig bliver Bugen levende blaa, glindsende som Metal som Fjedrene paa de tropiske Fugle; ligesaa hurtigt forgaaer denne som de andre Farver, og nu bliver Blæksprutten mørk rosenrød, hvilket ved den sædvanlige Kjødfarve seer ud, som naar Blodet stiger et Menneske til Hovedet.

Dette Dyr, ligesaa godt tilhørende Fortiden som Nutiden, forekommer rundt omkring Europas Kyster, men især deleshed hyppigt i de nærmere Havstrækninger. En særegen Art af samme naaer en Størrelse som Legemet af en velnæret Mand, bliver meer end een Alen lang og halvt saa tyk; de 8 Arme, som sidde ved Hovedet, have vel en Længde af 10—12 Fod og ere besatte med stærkt trækkende Kopper, hvoraf vel et hundrede Par sidde paa hver Arm. Dette Dyr, som i ældre Tid kaldtes Polyp, og endnu hyppigt, idetmindste af de Ukyndige, benævnes saaledes, er høist farlig for Menneskene, ingenlunde fordi det formaaer at fortære dem, men fordi det omslynger den Badende med en eller et Par af sine Arme og trækker ham under Vandet. I Grækenland, hvor denne Sepia octopodia forekommer hyppigt og af usædvanlig Størrelse, skulle Folk ikke bade sig anderledes end med en skarp Kniv i Bæltet, som omgiver deres Hofter. Naar nu et saadant Uhyre, som formedelst sin gjennemsigtige Beskaffenhed neppe kan iagttages i Vandet, nærmer sig saameget, at det kommer i Berøring med den Badendes Legeme, saa søge han han at afskjære den berørende Arm, som let kan skee, da samme Substants er meget blød, men neppe vilde hjelpe ret meget, da der er 8 Arme og den Ulykkelige hurtigere er fængslet, end han kan gjøres fri. De af Uhyret udsugede Steder skulle være saa smertelige, at Folk, som saaledes ere blevne beskadigede, men lykkelig reddede, have ligget syge Maaneder igjennem.

Formodentlig har dette Dyr givet Anledning til Fablen om Kraken. Montfort, en bekjendt Naturforsker fra det forrige Aarhundrede, beskriver af Skipperes Fortællinger om forulykkede Matroser en Kjæmpepolyp, der, jo længer han taler derom, bliver større. Først omslynger den Mennesker, derpaa Negrenes Baade ved Kysten af Africa, dernæst river den Matroser ned fra en Koffardifarers Takkelage, men naar han kommer til de amerikanske Matrosers Fortællinger, bliver Sagen romantisk. I Hvalfiskes Krop have disse fundet Arme af 40 Fods Længde og i Spidsen 2 Fod tykke med Sugevorter saa store som en Tallerken (Hvalfisken lever af Søeorme, saa store som Nødder, og kan ikke sluge et Græskar, langt mindre en Kjødklump saa stor som Masten paa et Krigsskib). Paa en Hvalfiskefangst have amerikanske Matroser seet, hvorledes en uhyre Hvalfisk blev omslynget af en Polyp, og at den skreg som et pidsket Barn (en yderst heldig Lignelse); endelig har en Polyp paa eengang trukket 12 Skibe med sig ned i Havet — og sandsynligviis spiist dem: vi ville haabe, at den ikke fordærvede sin Mave derved.

Mærkværdig er det, at Montfort, som fuldstændiggjorde Buffons Naturhistorie og skrev et stort Værk over Mulluskerne, kunde eftersnakke slige Fabler endnu i Slutningen af forrige Aarhundrede. Naar Biskop Pontoppidan i Begyndelsen af samme Aarhundrede opskrev Sligt, saa gaaer det i hvert Fald bedre an, men for Aaret 1799 vil det dog ikke godt kunne passe.

Hiint Uhyre, Kraken, eengang sat her paa Jorden, ikke istand til at forplante sig, men tillige udødelig, er som Søeslangen falden betydeligt i Credit, og bliver til en simpel Avisand, som en amerikansk Capitain, hvem intet Mærkværdigt er mødt paa Reisen, giver New-Yorker Journalisterne til Bedste.

Alle de her anførte Dyr, med Undtagelse af den sidste fabelagtige, høre til Skabningens Urtyper, vise sig i den allerældste Formations Forsteninger og gaae ned til den yngste Tid, tilhøre ogsaa den nuværende Tid, skjøndt de i denne ere sparsomt repræsenterede.

(Fortsættes.)

Borgen Eslings Ødelæggelse.

(Et slesvigsk Sagn.)

Oversat efter det Tydske.

I nordvestlig Retning af Flensborg, og omtrent halvanden Miil fjernet fra denne Stad, ligger et stort, men fuldstændigt øde Stykke Land, hvilket især fra Øst til Vest har en vældig, ja vel mileviid Udstrækning. Denne store Ørken er mod Syd og Nord næsten overalt omgivet af nøgne eller med sparsomt Mos og Hedeukrud bevoxede Sandbjærge. Men overskrider man disse Bjerge, for at trænge ind i det indesluttede Øde, da føler man sig ved den fremmede og bestandig afvexlende Omgivelse besynderligt greben, og kommer snart til den Overbeviisning, at der i dette vide og uhyggelige Rum engang maa have fundet en sjelden Begivenhed Sted, der har foranlediget Dannelsen af de eventyrlige dannede Bjerge, Kløfter og vide Slætter, i hvilke igjen befinde sig fuldstændige øagtige Bjerge og Høie. Dog forgjæves vilde man udtømme sig i Gisning over dette eiendommelige Syn, naar ikke et Sagn, der endnu toner fra enkelte Aldrendes Mund, udbredte et Lys over de her i fjernere Aarhundreder stedfundne Omvæltninger. Men da den yngre Slægt, tilstrækkelig beskjæftiget i forfængelig Selvbehag og med den skabende Nutid, ikke mere agter paa Fortidens Sagn, saa ville vi lytte til de Gamles Tale og gjengive Fortællingen om Ridder Esling og hans Borgs Ødelæggelse, for at ikke allerede de følgende Generationer forgjæves skulde spørge: hvorledes ere disse Bjerge, Dale og Kløfter opstaaede, og hvad har kunnet bevæge den algode Opholder af alt det Skabte, til at forvandle denne vistnok engang frugtbare og velsignede Egn til et saadant Øde.

For lang Tid siden, formodentlig i det fjortende Aarhundrede, hævede sig paa den nordlige Ende af det, endnu saakaldte „Schloßberget", en statelig Borg, der tilhørte Ridder Esling. Ikke langt og kun adskilte fra samme ved en bred og dyb Borggrav, laa paa en lavere Høi Udbygningerne, hvilke ligeledes efter den Tids Brug vare omgivne, deels med en bred Grav, deels med en høi Muur. En tæt Skov omsluttede det Hele, saa at man kun fra Tindingen af den paa Bjerget liggende Borg nød en hvid og herlig Udsigt, blev Bau's og Handemitt's Capeller vaer, og i stille Veir, naar de ellers bølgende Trætoppe hvilede, vel ogsaa formaaede at høre Aftenklokkens klare Klang. Dog, Borgens Beboere adlød ikke den festlige Ringen, de lode Raabet til Andagt uagtet, og forsømte i Nydelsen af deres sandselige Fornøielse at hæve Hjertet i Bøn til Deres Herre og Frelser. De bare vel Christennavnet, men vare Ugudelige og Vantroende, som ikke skammede sig ved at drive Spot med Herrens Ord og med hans indviede Tjenere, hvilke kom herhen for at bringe Naadens og Forløsningens Glædesbudskab. Rov og Plyndring, Menneskelemlæsten og skrækkelige Mordgjerninger vare ved Siden af Jagten Borgbeboernes forbryderiske Dagværk, medens Natten blev henlevet i vild Jubel og de skjændigste Laster. Men endelig var Maalet for Synden fuldstændig, thi da efter et blodigt Røvertog Ridderen igjen samlede sine Troe om sig, for i vild Lag at nyde Syndens Løn for deres Gjerninger, da drog paa Festens Dag et frygteligt Uveir op over Egnen og nedslog sit tilintetgjørende Indhold over Herskabet Esling. Mørke og tunge Skyer bedækkede Himmelen og gjorde midt paa Dagen den tætte Skovs Tusmørke til en gruelig Nat. Men snart droge enkelte Lyn gjennem Luften og Tordenen rullede paa ophøiet Viis derover og forkyndte vidt omkring den sig nærmende Fordærvelse. Dog altid hurtigere og heftigere fulgte Lynene paa hinanden, Himelen syntes at være et Flammehav og i den stille og til Qvælen hede Luft henrullede Tordenen ikke mere fjern, men gjorde med sine frygtelige Slag Jorden bævende under de forsagende Menneskers Fødder. Det var i Uveiret, at den fortørnede Guds vældige Stemme talede: „Hævnen er min, Jeg vil gjengjælde!" — Da Borgbeboernes Angst imidlertid var steget til det Høieste, da suste igjen Træernes Toppe bevæget af en vederqvægende Vind og faa Øieblikke derefter bleve de mørke og tunge Skyer fordeelte og stedse lysere blev Skydækket, som endnu

skjulte Himmelens skjønneste Blaa. I Borgen Esling veeg snart Dødsangsten for en vild Glæde, som i ugudelig Overgivenhed ingen Grændse fandt, og var liig de faldne Aanders dæmoniske Lyster, der jublende dynge Synder paa Synder, fordi Fordømmelsesdommen levner dem endnu en kort Frist. Men kort var ogsaa Eslingernes rasende Glæde, thi iilsomt stormede flere Bud hertil med Efterretningen: „Lynilden har slaaet ned i Skoven og har antændt, og i lys Lue slaae Flammerne i Veiret paa forskjellige Steder!" Stumme modtoge de vilde Svende den sælsomme Tale, men derpaa jagede alle derud i bevinget Iilsomhed, for at blive Vidner til den skrækkelige Ødelæggelse. Ja, skrækkelig var Ødelæggelsen, thi allerede havde Ilden i en viid Udstrækning fra Syd til Nord angreben den herlige Skov og udbredte sig nu, drevet ved en sagte Vestenvind, stedse videre hen mod Øst, hvor den statelige Borg prunkede paa de skovomkrandste Høie. Raad- og hjælpeløse stirrede de ellers med alle Farer Bekjendte paa det græsselige, storartede Skuespil, men bleve bestandigt trængte videre tilbage af den stærke Hede, som var saa stor, at Træer og Buske endnu længe førend Ilden naaede dem, fortørredes af samme og altsaa bleve et let Bytte for de sig nærmende Flammer. Man frygtede imidlertid ikke for Borgen og Gaardbygningerne, thi de brede Grave og de høie Mure syntes sikker at kunne afvende enhver Fare, og virkelig havde det ved de altid om sig gribende Brande Udseende af, at enhver Frygt var overflødig, idet Ilden, endnu længe førend den kunde blive farlig for Bygningerne, fordeelte sig og vedblev at rase mod Syd og Nord, indtil de igjen forenede sig østlig for „Eslinger Berge" og derpaa fortsatte sin Hærjen i en videre Omkreds. Dog, just denne midlertidige Opholdelse af Borgen ved deres Sidebygninger, var Foranledningen til Beboernes Undergang, hvilke gjort sikkre, tøvede med deres Flugt, indtil ingen Redning mere var muligt. Medens de tilintetgjørende Flammer rundt omkring ødelagte Alt, havde Ilden ogsaa allerede angrebet den humusrige Jordbund og gløbede stedse videre fremad med en utrolig Hurtighed. Da tilvistede de heftigt blivende Vinde Gløbningen stærkere og snart blussede Flammerne op igjen og angreb den forhen forskaanet blevne Deel af Skoven, i hvis Midte Borgen laa. Med frygtelig Hurtighed og med en gruopvækkende Bragen og Larmen væltede de tilintetgjørende Ildmasser sig uopholdelig frem og havde allerede fattet den nordlig beliggende Gaardbygning. Da man derinde i den statelige Borg endelig besluttede sig til en hastig Flugt. Men denne blev endnu forlænget, man saae det rige Arvegods ødelagt og den herlige Skov, saavidt Øiet naaede, i Flammer eller indhyllet i tætte Røgskyer, og vilde derfor ideminbste redde de Kostbarheder og Skatte, hvilke vare skjulte i Borgen. Saaledes bleve Vognene endnu belæssede med det Værdifuldeste, og først da jagede Eslingeren i stormende Iil, forvirret og uden Besindelse, væk med Sine. Men Gru og navnløs Skræk angreb snart de ulykkelige Flygtninge, thi da de i faa Øieblikke vare ilede gjennem de endnu staaende blevne Skovstrækninger, da var den ellers velbekjendte Vei spærret af store nedstyrtede Trægrene, som overalt hindrede en videre Fremtrængen. Skrækkelige Stilling! Bagved sig de knittrende Flammer, som truede Alt med Tilintetgjørelse, foran sig Synet af den gruvækkende Ødelæggelse, forkullede og adsplittede Træstammer midt i en Ørken, hvor af den overalt glødende Jordbund tætte Røgskyer stige iveiret og her og der de klare Flammer sloge iveiret. Her var Gjengjældelsens Time, den frygtelige og visse, som slaaer Enhver, der ikke agter „den Dag idag", men vedbliver at forstokke sit Hjerte i Synden. Fravendt var nu den hellige og retfærdige Guds Aasyn, forsvunden vare de kjærlige og hjælpende Engle, og om det sikkre Bytte jublede de skrækkelige Dæmoner, disse frygtelige Tjenere af denne Verdens Fyrste. — Fremad! Fremad! lød det altid græsseligere i Eslingernes Ører, de steilende Heste bleve rastløs drevne her og snart derhen, indtil endelig Aftenen dæmrede og, o, vee! de af Fortvivlelsen Jagede geraadede i en bundløs Sump og fandt hist deres Undergang.

Borgen blev et Bytte for Flammerne og den af den stærke Hede udtørrede Jordbund, hvilken var oversaaet med Affaldet af en siden Aartusinder staaende Skov, blev i

faa Dage fortæret af det ødelæggende Element indtil den løse Undergrund. Høstens Storm jagede allerede store og tætte Skyer af Aske og af Sand fra Ødelæggelsens Sted, Rødderne af de endnu staaende forkullede Træstammer bleve blottede og paa disse fuldendte Tidens Tand Fordærvelsen, saa at de tilbagevendende Storme stedse dybere og dybere kunde udhule de øde Brandstæder.

Saaledes lyder i det Væsentlige Sagnet, hvilket gjennem Aarhundreder har holdt sig i Munde blandt de næste Beboere af hiin Fordærvelses Skueplads. Ja, Flere ville endnu have hørt af Ældre, at nogle af Flensborgs Beboere have umaget sig, længe efter Skov- og Jordbranden, for at opdage den Sump, i hvilken Eslingerne skulde være sunkne med rigt ladede Vogne. Dog enhver Efterforskning har været forgjæves i denne Hensigt; Gravene ere tildækkede af den, som beredede de Straffældige den og sandsynligviis vil Stedet, hvor disse Ulykkelige sank med deres Skatte, aldrig blive opdaget. Men kaster vi et Blik paa denne Egns nuværende ødelagte Tilstand, saa vinde vi et anskueligt Billede af Ødelæggelsens Størrelse.

Vestlig for Landsbyen Frøsle ligger tre simple Colonist-Steder, som i endnu vestligere Retning herfra besidde nogle indfredede Stykker Land, hvilke aabenbart hørte til den af Ilden ødelagte Egn. Disse frugtbargjorte Kobbler ere de sidste Culturforsøg, hvilke ere gjorte i denne Retning, og den store Hede, Gjenstanden for vor nuværende Betragtning, tager her sin Begyndelse. Overskuer man Egnen ved Indtrædelsen i dette Indøde, da seer man, saavel tilhøire som tilvenstre, hvorledes en Række høie Sandhøie løber i en bøiet Linie fra Øst til Vest og ligesom indeslutter*) den vide og brede Deel, i hvilken man befinder sig. Men tilsynelande i denne deres Midte og omtrent tusind Skridt fra Hedens Begyndelse, hæver sig det saakaldte „Schloßberg" eller „Eslingberg", der dog ikke ligesom Indfatninget løber fra Øst til Vest, men udstrækker sig modsat fra Nord til Syd. Jordlaget er overalt ulige hen indtil disse Bjerge, en bestandig Afvexlen af mindre og større Jordophøininger, som taler for, at ogsaa her idetmindste stykkeviis, efter Skovbranden maa have fundet en Jordbrand Sted. Paa Slotsbjergets nordlige Ende, der har en statelig Høide og en anseelig Længde, skal Borgen Esling have staaet, og umiddelbart paa dette Bjergs nordlige Ende befinder sig ogsaa den brede Borggrav, der omgav Borgens Sidebygninger. Men paa Slotsbjergets østlige Skraaninger befinder sig endnu halvt under Hede og Moos et temmeligt stort Stykke Steenbro, saasom ogsaa ved Mosets Afriven paa og ved Bjerget enkelte Brudstykker af gule brændte Teglstene ere at finde. Men disse ere de eneste Spor, som man her finder af en tidligere Tid, thi ogsaa paa Eslingsbjerget have Stormene, der efter Jordbranden rasede i denne Egn, aflagert i det mindste stykkeviis et alenhøit Lag Flyvesand. Maaskee vilde dog en Eftergravning paa dette Bjerg, som paa flere andre Steder, hvor endnu Spor ere forhaanden, at her engang have staaet smaa Boliger, levere interessante Resultater. Paa Slotsbjerget selv nyder man en meget viid Udsigt, man har ogsaa her Leilighed til at varetage, at man, ankommet paa dette Bjerg, først har gjennemskredet den mindste Deel af den frygtelige Udørk, thi usynlig udstrækker sig imod Vest, snart mere i sydlig og snart igjen mere i nordlig Krumning den store Hede, som størstedeels bestaaer af en udvidet fem til sex Alen dyb udhulet Slætte, i hvilken her og der enkelte Bjerge ligge midt deri som Øer i Havet. Til de mærkværdigste Syn i denne Egn høre de saakaldte „vaade Klipper", to Bjerge, hvilke ligesom de fleste øvrige ligger fuldstændig øagtig, og dog paa deres Overflader i en temmelig stor Udstrækning holder Vand, medens ellers overalt i den dybe Slætte intet Spor af en Kilde eller af et staaende Vand er forhaanden. Det mindste af disse Bjerge ligger i vestlig Retning omtrent 1000 Skridt fjernet fra Slotsbjerget, og det andet, det

---

*) I „Dankwerth's Landesbeschreibung" finder man paa Kortet i Amtet Flensborg rigtigt angivet Det her betegnede Indøde under Navnet „Frost-Sandt", kun ere de i Ødet selv befindende Bjerge ikke optagne. Ogsaa ligge „Schaffhus", „Kricksted, (Kragelund, Kraklund eller Kraklundgaard og „Schütterhuss" paa Kortet i et rigtigt Forhold.

større, der har sit Leie i lignende Afstand fra det Sidste, i sydvestlig Retning. Vandet paa det større Bjerg lader man afløbe gjennem forskjellige Grave, hvorimod man søger at vedligeholde Vandet paa det mindre til Drikke for de paa Heden græssende Faar. Det besynderlige Syn, at der paa dette Bjerg samler sig store Vandfloder, medens rundt omkring Dalen ingen Draabe er at finde, hidrører derfra, at de forholdsmæssige Flader, hvilke disse Bjerge indtager i Sletten, ved den store Skov- og Jordbrand er bleven skaanet af Ilden, og saaledes bevarer Regn- og Sneevandet ved en fast og compact Undergrund, medens de store Dale med en sandig Overflade og med et løst eller stenet Underlag begjærlig opsluger det faldende Vand. Paa disse Bjerges Overflader og Bredder maa ogsaa længe have bevaret sig en Buskvæxt eller Krat, hvorved Flyvesandet her er blevet afholdt fra at trænge frem, hvad man allerede tydeligt seer paa Bjergets Bredder, hvor Sandet rundtomkring er leiret ligesom en Vold og her har fundet aabenbar Modstand. Disse Bjerge ere saaledes Høidemaalerne, hvorefter man kan bedømme i hvilken betydelig Dybde de vide og udstrakte Slætter ere blevne uddybede ved Stormene, og man maa i Sandhed forbauses, naar man tager Massen af det her udhvirvlede Sand i Dieſyn. Men saadanne forbausende Masser behøvedes der ogsaa for at danne de store Rækker af Høie, hvilke strække sig rundtomkring denne Ødelæggelsens Dal. Fornemmelig er den nordlige Høiderække betydelig høi, indholdsrig paa Masse, og endnu mærkværdig derved, at Menneskehænder have været behjælpelige ved deres Dannelse og Retning. De nærmestboende Landeiendomsbesiddere have nemlig, for at standse den skadelige Flyvesand, gjentagne Gange flettet et dødt Hegn i Retningen fra Øst til Vest, ved hvilket Sandet ogsaa er blevet standset i sin Flugt. Ved Eftergravning finder man endnu her og der i disse Rækker af Høie vel bevarede Gjerder staae i Sandet. Rigtignok har denne Foranstaltning været af en væsentlig Nytte, men desuagtet har de i Nord og Øst beliggende Jorder dog lidt betydeligt af Flyvesand. Ja, først for faa Aar siden opdagede man, i en Fjerdingveis Afstand fra den egentlige Ødelæggelses Arnested, en righoldig Tørvemose, hvilken var tildækket med 1 til 2 Fod høit Flyvesand. *)

De paa det eventyrligste dannede Høie finder man i Nærheden af den store Bakkerække, som løber hen i Nord og Syd. Nogle have en Skikkelse af en Halvmaane, andre ere kredsformige og have i Midten en dyb udhulet Bæk, nogle ere langagtige eller firkantede, andre igjen runde med en jevn Overflade eller hæver sig i Form af en Sukkertop. Disse forskjellige Figurer ere næsten alle blevne foranledigede ved Jordbranden, thi hvor nu Dale, Kløfter og Fordybninger ere forhaanden, der er den humusrige Jordbund bleven et Rov for Ilden og Vindene have i Tidens Løb henveiret den løse Sand paa og over hine Flader, der ere blevne forskaanede for Jordbranden. Men flere Kæmpehøie, hvilke hist og her i den store Slætte bleve staaende vel vedligeholdte, have ved den løse Sands Henveiren rundtomkring Foden af samme, først derved have vundet et kjæmpeagtigt Udseende. Ogsaa disse indtil nu af ingen Menneskehaand berørte Grave af Landets gamle Beboere vilde maaskee ved stedfindende Eftergravninger give et for Oldsagerne interessant Udbytte.

Uden at besidde Localkundskaber og uden behørig at vurdere Sagnet og de tidligere Tidsforholde, have nogle villet betvivle Borgen Eslings Tilværelse. De have meent, at der paa det saakaldte Slotsbjerg i Fortiden har lagt et Teglbrænderi, men dette er en Vildfarelse; thi det tidligere berømte ved Frøsle værende Teglbrænderi laa i Nærheden af nu østligt beliggende Colonistſteder, hvor man endnu finder herlige Leer- og Mergelgruber, hvad ellers ikke er Tilfældet i den hele af Skovbrand ødelagte Egn. Borgen Esling har vistnok ikke alene existeret, men maa ogsaa have været et stort Herredømme, hvorom de betydelige Pertinenſier, hvilke have hørt til samme, give Vidnesbyrd. Man kan med Sikkerhed antage, at ikke alene de nærmestliggende Gaarde Kracklund (Meierigaard) Skyttehuus og Faarehuus, men ogsaa

*) Denne Tørvemose, hvis Omfang man endnu ikke kjender, er fast sammenpresset af Sandets Vægt; men leverer et saa fortrinligt Brændmateriel, hvortil intet Lignende i den herværende Egn bliver fundet.

den hele Landsby Frøsle har hørt til denne Borg; thi efter Ældres Forsikkring skal endnu i det forrige Aarhundrede af Indbyggerne i Landsbyen Frøsle paa den kongelige Amtstue i Flensborg være blevet betalt en aarlig Afgift under Navnet „Esling-Gelder" eller „Esling-Canon", der nu bliver betalt under Navnet Kracklund-Canon. Kracklund eller Kracklundgaard har aldrig været et Stamgods, men kun været en Herskabet Esling underlagt Meierigaard, ligesom Skyttehuus (Jæger- eller Forstbolig 2c.) og Faarehuus (Skæferiet) vare saadanne adskilte Gaarde. Allerede disse tre Besiddelsers Leie umiddelbart bag den nordlige Høiderække og i forholdsmæssig lige Afstand fra hinanden, saa at samtlige Gaardes Jorder toge deres Begyndelse i Øst og Vest, hvor Skovbranden er begyndt og ophørt, viser tydeligt, at det Hele i tidligere Tider har været forenet. Meierigaarden Kracklund spilte naturligviis, efter Stamgodsets Undergang, Hovedrollen indtil ogsaa denne i Aaret 1767 blev udparcelleret. De fjerntliggende Parcellsteder blive nu kaldte Kracklundfeldt. Skyttehuset synes ved Udparcelleringen at være blevet udeelt, hvorimod Faarehuset blev deelt i fire Parceller, af hvilke den sydøstlig beliggende Parcell bliver kaldt Sønderhuus. Borgen Esling laa saaledes omtrent i Midten af Eiedommen, thi nordligere vare de ovennævnte Gaarde, sydligere de udstrakte Marker, Enge og Moser, som nu tilhører Landskabet Frøsle, men østlig og vestlig de betydelige Skove; hvilke bleve ødelagte ved Branden. Sandelig en skjøn Eiendom, som i Fladeindhold har beløbet sig til mere end en Qvadratmiil! Men at Borgen Esling ikke forekommer i Hertugdømmet Slesvigs Historie, omendskjøndt de tilgrændsende Landsbyer Bau og Handevidt oftere blive nævnte, kan ingenlunde svække Paastanden af dette Herskabs Tilværelse; thi ved den temmelig store Afstand fra den gamle Hærvei kunde denne Borg meget godt existere, uden derfor at være optaget i de os tilkommende nødtørftige Efterretninger fra denne Middelalderens tidligere Tid. Mange Borge fra den daværende Tid dele vist ogsaa samme Skjæbne, hvad især maa være opstaaet deels af deres fjerne Beliggenhed, deels af en Eiers manglende Leilighed til at fremhæve sig ved store eller krigeriske Gjerninger, men hovedsagelig, fordi man ved Reformationens Indførelse har taget saaliden Betænkning paa Opbevarelsen af de i Klosterne værende Archiver. For flere Aar siden havde Forfatteren Leilighed til at undersøge et Sted i den nordøstlige Deel af Hertugdømmet Slesvig, hvis Beboere forsikkrede, at der først for lang Tid siden havde staaet en Borg. Det betegnede Sted gjorde sig blot mærkelig ved en ubetydelig Jordhøining, men ved Eftergravning bleve snart den gamle Bygnings Kjeldermuure blottede og mange store Muurstene udgravede. Sydlig for Borgen løb en nu ubetydelig Bæk i en dyb Kløft, medens Rummet nordlig for samme overalt ligesom var oversaaet med Brudstykker af røde Teglsteen. Sandsynlig stod her Gaarde eller Avlingsbygningerne, I nogen Afstand, dog afsides fra Borgen, maa ogsaa have staaet en Smedie, da man ved Eftergravning her fandt mange Smedeaffald; men omtrent 1500 Skridt fjernet fra Borgpladsen laa et lavt med Skov bevoxet Stykke Land, hvilket Beboerne kaldt for „Troldkrog", til hvilken Benævnelse sandsynlig en i Dalen opkastet rund Høi, paa hvis jevne Overflade stod en gammel Eeg, har givet Anledning. Her til denne Høi førte forskjellige i Dalen opkastede Veie, og dette vistnok meget gamle Anlæg var ved den skjønne Omgivelse endnu stedse at kalde smukt. Sandsynlig har denne Høi været et Yndlingssted, hvor Ridderne aflurede det fra de tilgrændsende Enge forbidragende vilde Vildt; men maaskee fornøiede sig ogsaa her Borgens Fruer paa særskilte Festdage, naar de Arbeidsomme og Dydige engang undte sig en let Hvile fra Teen og de kunstige Væwninger. Kort sagt, den opmærksomme Iagttager fandt for mange Spor af et tidligere bevæget Liv, men desnagtet var dog hverken at finde noget Historisk herover, eller havde Stedets Navn eller Sagnet om de her stedfundne Begivenheder bevaret sig i Folket.

Desto værre byder den hele Egn rundtomkring Eslinger-Øde kun et sørgeligt og ligeligt og lidet oplivende Syn, saa at det vilde være urigtigt, at opmuntre nær eller fjernt Boende til et Besøg i den store Ødelæggelses Dal. Hvo, som sjelden har Leilig-

hed fra den daglige Beskjæstigelse at opmuntre sig ved et landligt Partie, vilde kun have liden Fornøielse af en Udflugt i Frøsler Bjerge, medens de, som ved en uafhængig Stilling, hyppig kan berede sig en saadan Behagelighed, kun uvillig bortvender det forvændte Øie fra den tidligere Ødelæggelses vilde Gjenstande.

„Men hvad nytter det ogsaa," udraaber maaskee mange Læsere, „at saadanne Fragmenter af Fortiden igjen blive dragne frem for Dagens Lys?" — hvorpaa vel maa svares, at den materielle Nytte, dette Nutidens store Drivehjul, rigtignok i de fleste Tilfælde er meget ringe, og at de, som kun finde deres Fornøielse i sandselig Lyst, kan have liden Fordeel ved en Forsken, som hverken formerer den nærværende Rigdom, eller yder den svælgende Glæde. Men dens Sjæl, som har hævet sig over hines raa Tilstand stræber overalt efter Lys og Sandhed. Han fyldestgjør ikke den bevægede, kunstrige og yppige Nutid, han kan vel beundre Meget af samme, men vil ikke forgude det Tomme og Intetsigende, men forfølger med vedholdende Troskab den eneste Vei, som fører til det sidste og ophøiede Maal, og ved Betragtningen og ved Nydelsen af den rige Nutid, seer snart tilbage i den advarende Fortid, og snart fremad i den forhaabningsfulde Fremtid. Saaledes dvæler han ogsaa gjerne, hvor Gravstederne hvælve sig over de Gamle, og hvor Ødelæggelsens Haand har tegnet: „see Herligheden er dernede!"

Historiske Skildringer.

Den trojanske Krig.

(Omtrent 1200 Aar f. Chr. F.)

II. Odysseus's Omflakken.

1.

Da Odysseus efter Trojas Ødelæggelse med sine 12 Skibe seilede til sit Hjem, drev en Storm ham hen til Cyclopernes Land, disse vilde Kjæmper, som hverken plantede eller saaede; thi uden Arbeide voxede deres Hvede og Byg og den ædle Drue frem, alene befrugtet af Jupiters Regn. De kjendte hverken Love eller Folkeforsamlinger til gjensidig Raadslagning; de boede eensomt i hvælvede Klippehuler i Bjergene. Foran Cyclopernes Land laa en lille Øe, fuld af Skove, i hvilke talrige Gedehjorder streifede omkring. Did kom Odysseus Skibe i en mørk maanefri Nat. Ved Dagens Frembrud stode Grækerne op og gjennemvandrede Øen, nedlæggende vilde Geder med deres Pile til Næring. Da de endnu havde tilstrækkeligt Forraad af Viin tilbragte de Dagen i glad Lag.

Men snart lagde de ved den opstigende Røg og Folks Stemmer Mærke til Cyclopernes nærliggende Land, og den følgende Morgen gjorde Odysseus sig færdig med en Deel af sine Staldbrødre til at seile over til Landet, for at udforske, hvilke Mennesker der beboede det. Da de landede ved Strandbredden, saae de en af Laurbærbuske beskygget Klippehule, omgivet af langstammede Grantræer og høittoppede Egetræer. I Hulen boede en Mand af Kjæmpeskikkelse, som eensomt vogtede sin Hjord og ikke omgikkedes med Andre, men alene for sig selv udtænkte skrækkelige Gjerninger.

Odysseus udvalgte 12 af sine Staldbrødre og bød de Andre at blive ved Skibene. Nu vandrede han videre med sine Venner, som bare Viin i en Skindpose og dertil Reisekost. Ankomne til Hulen fandt de ikke Kjæmpen hjemme; thi allerede havde han drevet sin Hjord ud paa Græsgangen. I hans Fraværelse betragtede Grækerne nysgjerrigt Hulen: rundtomkring stode Kurve med Oste, Lam og Gedekid vare i Staldene, heller ikke manglede der paa Kar, Bøtter og Baller til Opbevaring af den rigeligt tilstedeværende Mælk. Grækerne antændte en Ild og spiste af Ostene. Snart derpaa kom Kjæmpen tilbage med en vældig Dragt tørt Brænde, som han med lydelig Bragen kastede paa Jorden, saa at Grækerne af Skræk flygtede hen i en Krog af Hulen. Nu drev han Faarene og Gederne, han skulde malke, ind i Klippehulen, medens han lod Væderne og Bukkene blive udenfor. Derpaa satte han for Hulens Indgang et mægtigt Klippestykke, som neppe 22 firhjulede Vogne

havde kunnet skaffet af Stedet. Da Kjæmpen hvvde malket sin Hjord og vederqvæget sig ved Mælken og det Tiloversblevne var hældt i Karrene, antændte han en Ild. Da bemærkede han de Fremmede og vred talte han saaledes: „Hvo ere I, og hvorfor gjennemskjære I Havets Bølger? Ere I Røvere og ville bekrige fremmede Folk?"

Ved hans Tales raa Brølen og ved Synet af dette Skrækkebillede bævede Grækerne: dog Odysseus, fattende hurtigt Mod, svarede: Grækere ere vi fra Kong Agamemnons Hær, og paa Hjemfarten fra Troja, som vi ødelagde, ere vi ved Stormen førte til ubekjendte Farvande; bønfaldende nærme vi os Dit Knæ, bedende Dig om Gjæstfrihed. Men frygt Du Guderne; thi Zeus beskjærmer de Fremmede.

Den grusomme Cyclop svarede: „En Taabe er Du, o Fremmede, som byder mig at frygte Guderne; hvad bekymre vi Cycloper os om Zeus og de salige Guder, da vi dog ere langt fortræffeligere end de. Af Frygt for Guderne vil jeg hverken skaane Dig eller nogen af Dine Kammerader. Dog siig mig, hvorhen Du har styret Dit Skib, og om det befinder sig i Nærheden eller er længere borte?" Hurtig udtænkende en List, svarede Odysseus herpaa: „Vort Skib er strandet paa Klipperne og vi alene ere undgaaede Fordærvelsen."

Uden at sige noget Videre greb nu Uhyret to af Odysseus' Kammerader, slog dem som unge Hundehvalpe mod Jorden, saa at Blod og Hjerne sprøitede omkring. Derpaa sønderhuggede han dem Led for Led, og fortærede dem da saa graadigt, at hverken Kjød eller Knokler bleve tilbage. Da Afskummet saaledes havde fyldt sin Bug med Menneskekjød og Mælk, strakte han sig saa lang han var ud i Hulen og faldt i en dyb Søvn. Nu havde Odysseus kunnet støde ham sit Sværd i Brystet, naar ikke den Tanke havde holdt ham tilbage, at dog ikke alle Grækere vare istand til at bortvælte det mægtige Klippestykke fra Indgangen. Indesluttede i Hulen, havde de Alle maattet døe en skammelig Død.

Den anden Morgen greb Cyclopen atter to Grækere og fortærede dem til Frokost, derpaa løftede han uden Møie Klippeblokken iveiret og satte den igjen for Indgangen, som naar En sætter et Laag paa en Potte, hvorefter han drev Hjorden ud paa Græsgangen. Nu tænkte Odysseus paa, hvorledes han skulde hævne sig og gjengjelde ham hans Grusomhed. I Hulen laa tyk og lang som Masten paa et 20 aaret Skib, Cyclopens Kølle, af Olivenkræets Stamme. Denne lod Odysseus sine Staldbrødre gjøre glat, men selv tilspidsede han den foroven, brændte Spidsen, og skjulte omhyggelig Køllen under en Skarndynge. Derpaa udvalgte han ved Lodtrækning 4 af sine Kammerader til med ham at støde Køllen i Øiet paa den sovende Cyclop. Denne Kjæmpe havde nemlig kun eet Øie, og det sad midt i Panden.

Om Aftenen kom den grusomme Cyclop tilbage, forrettede som sædvanlig sit Arbeide og slagtede atter to Grækere, som han fortærede til Aftensmad. Nu nærmede Odysseus sig ham og rakte ham en Kande med Viin. Kjæmpen tømte den med Henrykkelse, lod den fylde tre Gange og tømte den hvergang, uden at formode noget Ondt. Ogsaa Odysseus's Navn forlangte han at vide, for at kunne give ham en Gjæstegave igjen.

„Mit Navn skal Du erfare," sagde den kloge Odysseus, „dog give Du mig da ogsaa Din Gave. Ingen saaledes kalde mig min Fader, Moder og Søskende, Ingen er mit Navn."

Derpaa gjensvarede den skumle Kjæmpe: „Nu da, saa vil jeg fortære Ingen tilsidst — det skal være Din Gave." Med disse Ord sank Cyclopen tilbage og faldt i en saa dyb Søvn, at hans Snorken lignede den rullende Torden.

Nu gjorde Odysseus sig rede, tog Køllen og holdt den i Ilden, indtil dens Spids var et gloende Kul; derpaa toge de 4 Mænd fat, og borede med al Magt Stammen ind i Kjæmpens Øie. Den brændende Pæl fortærede Kjæmpens Øienlaag og Øienbryn, sydende hedt sprang Blodet frem og Øiet hvislede, som naar et glødende Jern bliver dyppet i koldt Vand. Cyclopen udstødte et saa grueligt Hyl, at Hulens Vægge siltrede. Rasende og afsindig af Smerte kaldte den Blindede de andre Cycloper tilhjelp; de kom til Hulens Indgang og spurgte: „Hvad skriger og brøler Du saaledes for? Har man

røvet Dine Hjorder eller gjør Nogen Dig Fortræd?" — „Ingen", skreg Polyphem, „Ingen vil dræbe mig, Ingen har overlistet mig."

Cycloperne, som ikke forstode dette Svar, meente, at Polyphem var gaaet fra Forstanden, og droge igjen bort. Men Odysseus loe i sit Hjerte og glædede sig over, at hans List var lykkedes. Følende sig for med Hænderne tog Kjæmpen Klippeblokken bort fra Indgangen, satte sig selv derfor, og vilde slippe Faarene ud, for da bedre at kunne opspore de fangne Fremmede. Dog Odysseus bandt de tykuldede Vædere, tre og tre sammen og under den midterste skjulte han en Græker. Til sig valgte han den største og stærkeste Buk i Hjorden, og hang sig under dens Bug, idet han med Hænderne holdt sig fast i dens lange Uld. Saaledes travede Vædderne om Morgenen ud med Grækerne og Polyphem, der beføltе Ryggen paa ethvert Faar, mærkede Intet til Bedrageriet. Tilsidst kom hans Yndlingsbuk, der bar Odysseus, og til den sagde han: „Min lille Buk hvorfor traver Du saaledes bag efter Hjorden, Du var jo ellers den Første til at gaae ud paa Engen og den Første, der vendte hjem. Sikkert bedrøver Dig Din Herres Øie, som den lumske Mand har blindet. Kunde Du blot sige mig, hvor han har skjult sig, snart skulde da hans Hjerne overstænke Jorden." Derpaa lod han ogsaa den gaae ud.

Da de vare komne et Stykke bort fra Hulen, løste Odysseus Grækernes Baand, og nu ilede de rask til Bredden, hvor Kammeraderne modtoge dem med Glæde. Vædderne bleve bragte ombord og nu sattte de af. Da de vare roede et Stykke bort fra Øen, tilraabte Odysseus Polyphem disse haanende Ord: „Ha! Polyphem! Du slugte ingen foragtelig Mands Staldbrødre, men Zeus har ved mig straffet Din Udaad." Da slyngede Kjæmpen et uhyre Klippestykke i Havet, saa at den ved Kastet opstaaende Bølge igjen drev Skibet mod Øen; dog ved ivrig Roen kom Grækerne atter bort fra Cyclopernes Øe, og Odysseus raabte paany: „Polyphem, naar Nogen spørger Dig om, hvo der har blændet Dig, saa fortæl ham: Stadhærgeren Odysseus, Laertes' Søn fra Ithaka, har gjort mig blind." Da erindrede Polyphem sig en gammel Spaadom og raabte: „Vee mig! nu tænker jeg paa Seeren der engang forkyndte mig, at jeg vilde miste mit Øie ved en Græker ved Navn Odysseus. Dog troede jeg stedse, at denne Fiende var en stor og mægtig Mand, endnu stærkere end jeg — og saa kommer der en saadan ussel Tingest, ret en Skovisk, der beruser og bedrager mig! Kom dog engang hid! — vendte han sig til Odysseus — kom dog hid; jeg vil tilgive Dig Alt og bede min Fader Poseidon skjænke Dig en gunstig Hjemfart." Dog Odysseus tog sig vel iagt derfor. Da bad Polyphem til Poseidon, Havets mægtige Behersker, at han maatte hævne Fornærmelsen mod sin Søn og give Odysseus en daarlig Reise. Og nok engang slyngede han et Klippestykke i Havet saa at Skummet sprøitede iveiret; men Odysseus og hans Kammerader roede hen til Øen, hvor den anden Deel af Mandskabet var blevet tilbage. Der offrede Odysseus Polyphems Yndlingsbuk til Zeus.

Fortsættes.)

Barselgildet.

Det var en Eftermiddag i Sommeren 1853. Mine Forretninger for den Dag vare just endte og jeg sad i min Yndlingsstilling, med Benene paa Bordet og det øvrige Corpus tilbagelænet i Sophapuderne, (Undskyld denne Uskik dydzirede Læserinder! jeg er endnu Ungkarl og slige Unoder vænner man sig først af med naar man faaer sig en Kone) da indtræder et „mandigt," rødmusset Bondefruentimmer, som er overstadigt belæsset med tildeels fyldte Tørklæder og Poser, gjør et Knix og siger „Goddav! Jeg skulde hilse fra vor Faer og vor Moer og fra vor lille Dotter om Di vilde gjøre dem den Behagelighed at komme derud paa Søndag Formiddag og følges med til Kirke og følges med tilbage og spise til Middag blive der en Timestid eller to ligesom Deres egne gode Villie siger til." Dernæst gjør hun nok et Knix og nu er Touren til mig at handle. Jeg lader altsaa min Pige fremsætte Mad,

Øl og Brændeviin til at fylde i „Vedeqvinden" og hente det sædvanlige Qvantum Meel, Gryn og Brød til at fylde i hendes Poser. Efter at have takket og sagt Farvel med endnu et Knix, (hvilke alle foretages med samme Zirlighed som „det lette Qvægs Spring paa Engen," fjerner hun sig og saa er da det forbi.

Dagen efter havde „vor Moer" travlt. Hun skulde nemlig tage mod „Føring" d. e. visse Kander Melk og visse Pd. Smør af hver inviteret Familie, og derefter traktere Overbringerinderne af samme, medens „vor Faer" henter „Kokkeqvinde" og gjør Indkjøb.

Men næste Dag, den egenlige Gildesdag, naaer Commersen dog først sit Høidepunct. Tidligt fra Morgenstunden af strømme Gjæsterne til og, da Gildet er betalt, bliver det ikke forsømt uden af høist gyldige Grunde. Her seer man Oldinge, som knap kunne gaae ene, hist fra daggamle Børn, endnu i Svøbet, „men Herregud! hvorfor skulle de smaa Stakler blive hjemme."

Da Klokken var omtrent 2 kom da ogsaa jeg anstigende. Udenfor modtoges jeg af festlige Toner fra en Mand og en Dreng, der blæste paa Clarinet af alle Livsens Kræfter. Da jeg nu kom ind vare Gjæsterne placerede ved Bordet efter den strængeste Etikette. Dagligstuen var, besynderlignok, den Dag det fornemste Værelse; thi her sad ved Bordenden den, der havde baaret Barnet og den, der stod hos, hvilke to ere de Vigtigste i det hele Laug. Paa Bænken ved den ene Side af Bordet sad de fornemste af Fruentimmerne, i Spidsen for hvilke det tilkom mig at sidde i min Egenskab som Degn. En Kjøbenhavner af Mandens Familie havde just indtaget mit Høisæde, hvilket han dog strax bad mig modtage og, da jeg ellers havde kommet til at spise af Fad med en Patteglut, vægrede jeg mig ikke længere end høist nødvendigt. Efter at have siddet i taus Forventning circa ½ Time kom endelig Grødfadene og efter at have siddet foran disse i taus Beundring circa ¼ Time udbrød endelig en gammel „vor Moer" „See i Guds Navn," hvorpaa Samtlige grebe til Skeerne, (som hver Families Overhoved gemeenlig selv medbringer.) Da vi just vare allerbedst i Gang gjør Kjøbenhavneren pludselig en lynsnar Bevægelse henimod mig, medens den høieste Forfærdelse stod tegnet i alle hans Miner. I det samme hørtes en vislende Lyd som af sagtelig hensarende Vande og — jeg spilede forbauset Øine og Øren op for at blive klog paa hvad, der var paa Færde. Og det blev jeg; thi et Øieblik efter løftede Kjøbenhavnerens Naboerske sit Pattebarn i Veiret med de Ord: „Men dog hedder! hvad er det du gjør Mette" og henvendte sig derpaa ganske rolig til en af de tjenende Aander med Anmodning om en reen Blee! Det øvrige Selskab lod sig slet ikke forstyrre heraf, men spiste ganske roligt, medens det forlangte Reqvisit behørigt blev anbragt.

Efter at den fornødne Ventetid var endt kom Fisken og uden flere Forskrækkelser for den stakkels Kjøbenhavner endtes da Maaltidet. Under samme spilledes de lystigste Dandse, efter samme blev afsungen en Psalme, hvoraf bestandig Versenes sidste Halvdeel blev gjentaget 3 Gange. Saa kom Spillemanden med sin Talerken, som Rosinen i Pølseenden, og først da han havde faaet Pengene i Lommen og sagt sit „Mange Tak! Allesammen!" fik man Lov at reise sig op, marscherede nu til Hobe ud, Mandfolkene til een og Fruentimmerne til en anden Side. Imidlertid var Dandsesalen, circa 9 Alen i Fiirkant, og forsynet med et Leergulv, der i Jevnhed ikke gav Pløiejord noget efter, bleven rydbet og vi stormede nu endrægteligen derop for ikke at gaa Glip af den Forestilling, som derpaa begyndte, nemlig Dandsen med Barnet paa Armen, hvilken udførtes af Gudmoderen og den første Fadder.

Forestillingen var endt! Vi andre havde nu Lov at begynde Dandsen. Jeg saae paa de første Stykker og da derefter en Mazurka spilledes, tog jeg en af Baldamerne og begyndte. Men hun kunde ikke komme i Takt, hvorfor hun gjentagende Gange raabte til mig: „Træd hart." Jeg stampede da det Bedste, jeg kunde, og saa gik det da, skjøndt vi rigtignok hist og her væltede nogle Rollinger, hvilke i store Skarer fore omkring de dandsende Par. Mellen hver Dands lyksaliggjordes Selskabet ved Cavalerernes sprudlende Vittigheder, saasom „Vi have arbeidet hart og fortjent Brændeviin." „Saadanne Korte (Dandse) ere aldrig længere" o. s. v. Brændevinet gik overorden-

lig hyppig omkring og nødes i saa rigt Maal, at man maatte forbauses derover. — Lidt ud paa Aftenen lukkedes Vinduer op paa alle Sider, hvorved man, varme og svedige, kom til at sidde i en afskyelig Træk. Jeg absenterede mig derfor og gik ind i Dagligstuen, hvor der rigtignok var en voldsom Hede, men som jeg dog foretrak for Storstuens Trækvind og Støv. For Bordenden sad nu Kjøbenhavneren og spillede Solo med 3 Bønder. Nede ved Kakkelovnen sadde 2 Gamle i gemytlig Passiar, og da der just var en Plads tilovers, tog jeg Sæde og blandede mig i Samtalen, der dreiede sig om „Ole Smith," en Mand, der var død for ½ Snees Aar siden, men som den Ene paastod hans Broder havde seet sidde i Kirken i en graa „Langtrøie" (Frakke) forleden Søndag. Jeg tillod mig at betvivle denne Beretnings Troværdighed, og yttrede at alt saadan Snak kun var Overtro, hvorpaa den Anden for at fordrive min Vantro fortalte Følgende: „Det kan vel nu være en 15 til 16 Aar siden, lad mig see! det var samme Sommer jeg kjøbte den Blissede, dengang var han 4 og nu er han vel snart en Snees Aar, ja saa bliver det saa ilav. Naa! jeg gik da en Dag over til min Svoger i Skafteløv, I veed nok, ham der har Karen. Og der var baade Jørgen Hansen og Mads Olsens Jens. Naa! vi sad da og snakkede baade om det og om det saa Klokken var vel en 11 da jeg gik hjem. Saa veed I jo nok at der gaaer en Sti forbi Kirkemuren og den gik jeg da ad. Naa! da jeg nu kom gaaende i mine egne Tanker hører jeg lige paa engang Noget pusle henne ved Muren ligesom om der blev kradset paa den indvendige Side og som om Noget krøb op af den. Lige med Et seer jeg et laadent Asen, lige bestemt som en Kat, staa deroppe og glo paa mig med noene fæle skinnende Øine. Naa! jeg løb jo det Bedste jeg kunde, for saa bange som jeg var dengang har jeg aldrig været hverken før eller efter. Men det jeg har fortalt, dersom det ikke er sandt hvert Ord, saa skal jeg aldrig være ærlig. „Men saa var det vel en Kat?" udbrød jeg. „Ja vel var det en Kat," svarede Fortælleren med et medlidende Smiil, „men det var ikke nogen rigtig Kat."

Det var imidlertid blevet noget ud paa Natten og nu kom en vældig Punschebolle for Dagen. Tillige med en utallig Mængde Kopper, Øl- Viin- og Snapseglas blev den fremsat paa et i Storstuen improviseret Bord. Nu bleve da flere Skaaler (bl. A. „vor Balles" d. e. Gildets) udbragte og flere saavel „rørendes" som lystige Viser afsjungne. Af den første Sort erindrer jeg kun et eneste, meget indholdsrigt Vers, nemlig:

„Jeg haver havt i Sinde
At jeg Dig vilde skrive til
Men nu har jeg betænket mig
At jeg det ikke vil,
Fordi Du selv ei læse kan
Men det skal udi Andres Haand
Saa haver jeg betænket mig
At jeg det ikke vil."

Et Vers i en af de lystige Sange, som en af „Løverne" gav til bedste begyndte saaledes:

„Nu faaer Du en paa Snuden i selvsamme Stund
Heisa Falaldera!
Din Slyngel, din Æsel, din lumpende Hund
Heisa Falaldera!

og Slutningssangen havde følgende Omqvæd:

Hurra Hurra!
Vi ei herfra
Vil Afsked ta'
Saalænge der er Piger
Og Brændeviin i vort Lag."

Derpaa begyndte „det unge Danmark" igjen at dandse. Klokken var vist over 1 da Folk begyndte at tale om at de snart skulle „ta'ed." Strax foer „vor Moer" og en „Kokkeqvinde" hen til en stor Seng, jeg troede for at fremtage noget Reisetøi, men — det var noget ganske Andet! Først kom et Par skrigende Pattebørn frem for Dagens (eller rettere Nattens) Lys, derpaa blev en stor Dyne tagen tilside og, o Under! fra Dybet fremsteg diverse fulde Grødfade, som nu skulde afgive deres delicate Indhold til de Hjemreisendes Maver.

Bordet blev derpaa fuldstændig dækket, men til min store Forundring og Forargelse var to af de improviserede Smørfade — — ja jeg tør ikke sige reent ud hvad Navn de

bare og knap at deres egenlige Bestemmelse var at tjene til — Underholdning!

Allerbedst som de sadde ved Nadveren hørtes pludselig et voldsomt Skraal. Selv Skeerne syntes at blive forbausede herover; thi de sank alle tilligemed de Hænder, som førte dem, tilbage til Bordet. Musikken taug og hele Selskabet skyndte sig ud i Haven, hvorfra Skriget var kommen. Og — hvilket Syn mødte ei her vort Blik! Lænet mod Stuelængen stod en Skræder ved Navn Samuel med foldede Hænder. Paa hans blodige Hoved balancerede Bunden af en Ballie, hvis Jernbaand nu omsluttede hans smække Midie og ved hans Fødder saa man en Mængde Stavere liggende i en malerisk Uorden. Lige overfor ham til Høire stod en Mand bærende Navnet „Gjæsling" men lydende Navnet Hans Jensen, i en truende Stilling. Til Venstre saa man hans værdige Ægtehalvdeel med den ene Haand i Siden og holdende en Spade i den anden. Den stakkels Skræder gjentog uophørlig med svag Stemme og forskjellig Betoning: „Det skal koste Dig en Skjeppe Æbler Kirstine! Det skal koste Dig en Skjeppe Æbler Kirstine." Det var da uden for al Tvivl at her havde staaet et blodigt Slag og mit Hjerte svulmede ved den stolte Bevidsthed at staa paa en Valplads hvor der var kjæmpet af rigtig „levendes" Mennesker. Mange vare Spørgsmaalene, der strømmede over de tvende Armeer og ligesaa mange de forvirrede Svar. Et tydeligt Begreb om saavel Slaget selv, som sammes Foranledning fik jeg først senere. Det var da gaaet saaledes til: Begge Mændene havde efter Sædvane nydt et betydeligt Ovantum Spiritus og vare derefter i al Venskabelighed fulgtes ad ud i Haven, maaskee for at „skjule deres Fødder." Naar Brændevinets Dunster stege Skræderen til Hovedet stemte det gjerne hans Hjerte til Veemod, hvorimod det hos Hans Jensen gjorde just den modsatte Virkning. Da Samuel derfor grædende forsikrede „Gjæslingen" at han havde staaet ved Kronens Regiment og denne til Gjengjæld under Skoggerlatter fortalte at han havde tjent Kongen som Trainkudsk i 7 samfulde Aar, blev Samuel høist indigneret over denne Mangel paa Medfølelse og — høit grædende undslap ham Ordet „Gjæsling". Dette var Signalet til en Kamp, vel endnu kun i Ord, men saa høirøstet at Hans Jensens Mage hidkaldtes herved. Hun kom til Valpladsen just som Skræderen erindrede „Gjæslingen" om at han (der jevnlig kjørte til K. med Æbler) engang havde opsamlet den paa Torvet liggende Hestegjødning i sin Vogn og derfor faaet over Nakken af sin med større Sømmelighedsfølelse forsynede Halvbroder. Da var det Hans Jensen greb en ved hans Fødder staaende Ballie og satte samme med et sikkert Kast paa Hovedet af den ulykkelige Skræder og opildnet ved dette Syn tog „Gjæslingens" Kone en ved Siden staaende Spade og slog dermed paa Ballien saa kun Bunden af samme blev paa Samuels Hoved, medens det øvrige dalede mod Jorden, hvilket Slag var Aarsag til de mindeværdige Ord: „Det skal koste Dig en Skjeppe Æbler Kirstine!" De stridende Parter, der imidlertid næsten vare blevne ædrue af Vrede, toge strax hjem og kort efter fulgte det øvrige Selskab deres Exempel heri.

Og saaledes endes denne meget lærerige og „rørendes" Fortælling.

Efterskrift: Den stakkels „Gjæsling" er blevet plukket! Retten har nemlig for ganske nylig dømt ham til en Bøde af 100 Rdl. „for hans udviste voldsomme Adfærd."

N. F. N.

Magdalene.

Festerne i Syditalien ere en Blanding af Minder fra det gamle Hedenskab og den romerske Kirkes Ceremonier. Madonna under sine forskjellige Titler maa træde istedetfor de mythologiske Guder og Gudinder. Et Blik paa de Lykkelige, som der skride frem, hjembringende et farvet Baand fra Festen for Madonna del Arco, Hatten pyntet med Løv og Blomster, bærende Navn og Faner, og blæsende paa Hyrdefløiter eller andre simple Instrumenter, vil paa eengang kalde tilbage i Hukommelsen Bacchanalierne, saaledes som

de ere anskueliggjorte i det græske Marmor og de gamle Basreliefs. Skjøndt nær beslægtet med den graa Fortid, er denne Fest dog ikke af nogen høi Alder. Den vidundergjørende Kraft af Madonna del Arco har man nemlig først lært at kjende for 2 Aarhundreder siden. Oprindelig viste det sig ved et Tærningspil. En af de Tabende strakte sin Arm ud imod hende, bebreidende hende hans forgjæves Bønner, og kastede hende Tærningerne i Haanden, hvorfra der strax flød Blod. Den Skyldige hang man strax op i det nærmeste Træ og Gudsmoderbilledet, som hidtil kun prydede en Spidsbue ved Veien, blev skaffet til et Capel af beundringsværdigt Arbeide, som lidt efter lidt omdannedes til en stor og prægtig Kirke. Et Convent og et geistligt Broderskab blev stiftet til vor kjære Frues værdige Beskyttelse, og talløse Troende valfartede daglig til hendes Helgenskriin, for at befries fra ethvert tænkeligt menneskeligt Onde.

Madonna del Arco er en Velgjørerske, der omfatter Alt. Nogle Helgener beskytte den Dødeliges Øie, andre Lemmerne; atter andre begunstige Fiskeren og Søemanden, andre igjen Krigsmanden, men vor Madonna del Arco er god for Alt. Hun helbreder Blinde og Lamme, hun giver den Døve Hørelsen og den Stumme Talen. I en Sygdom gjør Intet hendes helbredende Kraft til Skamme; hun er ubedragelig ligefra Frostknuden paa Barnets Fod indtil Spedalskhed.

At en Fest af usædvanlig Art er bestemt for en Helgen af saa vidundergjørende Kraft, og at Tusinde og atter Tusinde hvert Aar kaste sig i Støvet i Ærefrygt for hende, lader sig med Føie vente af hendes Tilbederes overstrømmende Taknemmelighed. Men hun fordrer ogsaa af Alle, som have modtaget et Beviis paa hendes Gunst, en streng og fornedrende Bod, der ikke bestaaer i Andet end at afslikke Støvet fra Alterdøren i Kirken. Tredive til Fyrgetyve Personer af hver Alder, Kjøn og Stand give sig samlede til dette ydmygende Arbeide. Det er interessant og tillige ubehageligt at være Tilskuer, naar de Bodfærdige ankomme til deres Bestemmelsessted, og nedkastede paa Hænder og Fødder, hæve deres paatrængende Bønner, som ved Tungens og Mundens inflammerede Tilstand gaae over til uarticulerede Lyd. Men dette er kun den ene Side af Maleriet, og enhver Ting har to: her det nedslaaende Ophold i det skyggefulde Mørke, der det hjerteoplivende Solskin i Guds frie Natur.

Magdelenes unge Liv var en Blanding, hvori Digt og Sandhed vexelviis var fremherskende.

Den dristigste Fabel, naar den lød fra hendes Læber, optog Tilhøreren som Sandhed, og den blide Pige troede selv med hele sit skjønne Lands Fordomme saa dybt og fast derpaa, at det var vanskeligt at afgjøre, hvad man meest skulde beundre, hendes Eenfoldighed eller hendes fromttroende Sind.

„Jeg vilde gjerne spørge Dig, gode Bianca!" sagde Magdalene til et gammelt graahaaret Fruentimmer, der ligesaa godt kunde have ladet sig afmale som den berygtede Hex i Grotten Posilippo, „jeg vilde gjerne spørge Dig, hvem af de velsignede Helgener jeg vel denne Maaned skal bringe mit Offer?"

„Sæt Dig ned; nei, ikke her i den frie Luft," sagde den Gamle, „kom herind. Her vil vel nok findes en lille Plads endnu. Alt er imidlertid i en saadan Uorden, at jeg troer Monaccello igjen har drevet sit Spil, medens jeg fastede ved mit tyrkisk Hvede og mine tørrede Frugter."

Magdalene fulgte den kloge Gamle i hendes Hule, ugjerne forladende den friske Luft. Det var endnu tidligt paa Morgenen; Lærkerne sang saa høit, at deres Flugt ikke mere lod sig forfølge og deres Sang syntes at komme fra Himlen; Sommerfuglene badede sig i Morgensolen; fra Dalen, som de havde forladt, tonede Fromesseklokken, opvækkende i Hjertet gode og ædle Følelser; Morgenens Velsignelse leirede sig over hele Naturen, og det lille Pigehjerte slog alt hvad der var kjært i Himlen og paa Jorden imøde.

Bianca ryddede brummende op i Hytten, indtil Magdalene, træt af at vente, spurgte: „Skal jeg ikke heller komme igjen imorgen? I synes ikke at være i godt Humeur idag."

„Derfor bevare mig Gudsmoder, mit Barn," svarede den Gamle, „at Du af den Grund skulde vanke herop imorgen. Har Du forglemt, at det imorgen netop er 12

Maaneder siden den Benedidede bevægede sit Hoved, og at hun har paalagt alle gode Catholiker at faste og bede lige til Solnedgang?"

„Det havde jeg forglemt," sagde Magdalene, idet hun i samme Øieblik korsede sig.

„Det er vel værd at erindre sig det. Forgangen Nat hørte jeg hvidske, at det velsignede Skjæg paa Crucifixet i Carmine havde ophørt at voxe, som sædvanligt. Helgenerne see ned til os! Skjøndt jeg er fattig og elendig har jeg dog indvlet Sct. Januar fire Voxkjerter, paa det at Ondet maa vige bort."

„Skal jeg ogsaa bringe ham min Gave?" spurgte Magdalene.

„Hvad behøver Du?" svarede Bianca i en skarp Tone. „Jeg begriber ikke, hvad I unge Mennesker ville. I gaae til Helgenerne for verdslige Goders Skyld, og saaledes røve I fra den Fattige, hvis Smaagaver synke ned til Intet ved Siden af Eders Guld og Ædelstene. Din Bedstemoder befinder sig dog vel, ikke sandt?"

„Fuldkommen," svarede Magdalene; „jeg bad til den hellige Lucia, og hendes Syn er vidunderligt blevet skjærpet. Hun vadsker blot sine Øine i frisk Kildevand, saaledes vil den Helliges naaderige Godhed det."

„Og din lille Broder?"

„Jeg takker Eder Bianca for Efterspørgslen. Ogsaa Antonio befinder sig vel. Fra Ungdommen af er han indviet til den Helgen, hvis Navn han bærer, og hans Skytspatron bevarer ham som en Due sin Unge."

„Allsaa vil Du bede for Dig selv?"

„Nei, gode Moder, ikke for mig selv."

„Saa siig dog engang for hvem. Rødm ikke, Magdalene, med mindre Du vilde bede Helgenen skaffe Dig nogle Hofherrers Gunst."

Den unge Neapolitanerinde sprang op fra sit Sæde og anrettede ved Heftigheden af sine Bevægelser meer Forstyrrelse end Monaccello vilde kunne have gjort i een Uge. „Bianca!" raabte hun, idet hendes store Øie funklede, „I kjendte min Moder, en mere dydig Kone fandtes ikke i Kongeriget. I har baaret mig som spædt Barn paa Eders Arme, under Eders Øine er jeg voxet op, fra Eders Have af kan I see Alt, hvad der betræder vor Dal. Naar jeg med Antonio ved Haanden gaaer til Neapel for der at sælge vore Blomster og Frugter," — her dreiede hun den Gamle om mod Døren — „see er der Veien; ikke en Hæk spærrer Udsigten ikke et Citrontræ, ikke en Ceder ikke et Figentræ kan I see; det forfaldne Mindesmærke hist kaster ingen Skygge paa Veien, og her sidder I den hele lange Dag, og Alt lader sig godt bemærke, hvad der drager forbi; har I nogensinde seet mig lee eller passiare med nogen Mand, siig mig, har I det?"

„Hvilken Larm for Ingenting," afbrød den Gamle hende; „hvilken Feber! Jeg troer Pigen er gal!"

„Nei, Bianca, jeg er ikke gal. Naar de store Herrer kjøbe mine Blomster og ville rose mine Skjønhed, vender jeg mig bort fra dem og græder bittert."

„Desto naragtigere er Du," svarede den Gamle, „Dine Øine have ikke godt deraf."

„Hvad Øine!" udbrød hun heftigt, „hvad bekymrer jeg mig om dem, naar det mangler, hvorpaa de saa gjerne hæfte sig. Jeg vil sige Eder Noget, Bianca," fortsatte hun efter en Pause, hvori hun havde gjenvundet sin Ro, under hvilken den Gamle fuld af Forbauselse havde stirret paa den før saa lakoniske, nu saa lidenskabelige Pige, „jeg siger Eder, Eders Viisdom nytter mig Intet, jeg vil selv bede til Gudsmoder, og hun vil høre mig og styre mine Fjed."

Og uden at vente noget Svar eller kaste et Blik paa den fornærmede Bianca begav Magdalene sig paa Veien ned til Dalen. Hvorledes den vrede blussende Bianca blev tilbage, hvor strengt Magdalene blev irettesat af Bedstemoderen, fordi hun havde vakt en Qvindes Vrede, hvem man tilskrev Troldomskunster, hvorledes Magdalene senere gav Kurven til den ene og den anden Yngling, som mere end hun var velsignet med denne Verdens Gods, hvorledes selv i det solrige Syden Vomeras Skjønhed endnu i det 17de Aar var uden Kjæreste, — hvorledes man hvidskede om, at hun havde gjort Madonna del Arco et Løfte, skjøndt Ingen vidste, hvori det bestod, — Alt det vil jeg ikke videre omtale; dog ville vi bevare i Hukommelsen, at mange af hendes Legesøstre alt betragtede

hende som en gammel Jomfru, og at Bianca ikke lod nogen Leilighed gaae forbi, til at overtale Nabopigerne til at troe at Enhver, der beredede hende nogen Sorg, skulde gaae i Graven som Pebermø, og at Magdelene var bestemt til at gaae samme Vei.

Da Pintsefesten nærmede sig, havde man kunnet see, hvor ofte Magdalene besteeg et af de herlige Forbjerge, som rage frem ved Bugten af Neapel, og som hvert for sig frembyder en Udsigt, som kun afvexler i Skjønhed, en Skjønhed som imidlertid maatte vige for hendes. Ikke alene Trylleriet ved den ophøiede Scene omspændte hendes Sjel som i et Næt; hun følte vel Luftens Reenhed, Søvindens forfriskende Kjølighed, hun vidste, at Himlen var prægtig, Atmosphæren fortryllende, men hun havde aldrig tænkt paa at gjøre sig disse Enkeltheder tydelige. Ubevidst traadte Taarene hende i Øinne, og hendes Hænder foldede sig, naar et friskfvulmende Seil af en besynderlig Form kastede Anker i Bugten. Hendes Barndoms Legekammerat, Drengen, hun elskede, da de ungdommelige Læber hæftede ved hinanden, var to Aar ældre end hun gaaet tilsøs, for at søge Lykken, da han hadede den lade Uvirksomhed i Neapel, og havde svoret, naar han engang kom tilbage, kun at hjemføre hende, hans Ungdoms Legesøster. Det var dette „Naar," der trykkende laa paa hendes Sjæl. Hvilken Lære ligger der ikke i det lille Ord „naar." Da han var dragen bort, talte hun ofte om sin Marcus, og blandede hans Navn i sit Arbeide, kaldte ham vel ogsaa sin kjære lille Mand; men da Maaneder forløb, som gjorde Barnet til Jomfrue, Jomfruen til en fuldvoxen Qvinde, da taug hendes Læbe med Ynglingsthemaet hvorover Hjertet nu dybtfølende udtalte sig med stedse stigende Veltalenhed. Og dog hørte hun Intet fra ham. Ingen Efterretning kom fra ham, ingen Hilsen intet skriftligt Budskab. Tilsidst tænkte hans egen Moder ikke mere paa, at hun havde en Søn paa Søen. Magdalene gik fuld af Pligtfølelse til sit Arbeide, og aldrig besteeg hun Klipperne uden at en Straale af Haab viste sig i Øiet, der endog vilde have oplyst et Sted fuldt af dump Fortvivlelse.

Hvilken kostellg Roman laa ikke i den unge Piges Gemyt! Hendes Virksomhed i det huuslige Liv, Reenheden i hendes Vandel, Fyrigheden i hendes Troe, urokkelig Troskab, uforgjængeligt Haab! Naar Solen sank ned og hendes Blik ikke længer kunde streife om, selv da sagde hun med dæmpet Røst! „Hellige Madonna! vil han ikke komme imorgen?"

Pintsen var kommen. Hundreder af Pilegrimme vare paa Veien til deres Skytsgudinde, de Blinde og Lamme, de Døve og Stumme; da Morgenen gryede, tonede allerede Luften af Hyrdefløiter og Mængdens Jublen, medens andre Lykkeligere havde forsforsynet sig med Klokker og andre Instrumenter i den Tro, at deres Andagt desto snarere vilde findes værdig til Bønhørelse, jo mere gjennemtrængende Larmen var. Veien fra Neapel til Capellet, som førte tæt forbi Foden af Vesuv, var bedækket af Andægtige, som vare opfyldte af Taknemmelighed mod Guds Moder, der havde opfyldt deres Ønsker.

En Gruppe af syv Smaapiger med Blomsterkoste og Frugter drog henad Veien; de havde anraabt Madonna om, at hun skulde helbrede Bedstemoderen. Tilbagevendende Sundhed havde velsignet den gamle Dame, og hine vare nu derfor dragne ud for at nedlægge deres Gaver paa Altret. Før Solopgang havde de forladt deres Landsby paa den anden Side af Neapel, for i rette Tid at ankomme til deres Velgjørerinde og derpaa at tilbringe en glad Dag paa den store Forsamlingsplads. Der kom en festligsmykket Vogn med Billeder, Drapperier og Gaver af stor Værdi fra nogle rige Pillegrimme, som lagde deres Tak for Dagen ved at skjænke jordisk Gods. Endnu for kort siden vare Lamme blandede mellem Blinde, nu bare de glade deres Krykker paa Skulderen, istemmende deres Folkesange og ved deres kraftige Bevægelser godtgjorde de deres Madonnas undergjørende Kraft. Alle nærliggende Egne vare fulde af Virksomhed og Liv; der saae man Blomsterguirlander, og Muslinger, Fløiter og Faner og alt sligt Feststads. Aldrig, forsikkrede den gamle Bianca, havde Madonna del Arco seet en saa smuk Fest.

Men hvor er Magdalene. Har hun om Morgenen besteget Klippen? Har hun ladet sit Blik svæve ud over Søen, for ligesom at

tilkjæmpe sig hans Tilbagekomst? Nei, nei; han er vendt hjem, ved Midnat var han landet. Samme Troskab omfattede begges Hjerter; hans Haand søgte endnu før Dagens Frembrud hendes tilgittrede Vindue — under det havde de beskyggede af Viinløv, siddet som Børn. Han hvidskede: Magdalene, min søde Magdalene! Det var tilstrækkeligt, hun sank paa Knæ for Gudsmoders Billede, og endnu knælende aabnede hun Døren, Magdalenes Roman var blevet til Virkelighed. Neppe var Solen staaet op, førend man saae den taknemmelige Pige med sin Gave, ledsaget af sin Broder, drage til den velsignede Madonna del Arco's Helgenskriin der havde hørt hendes Bøn og ført den Elskede sund og trofast tilbage. Salig svælgede hendes Øie ved Hjemkomsten, da hun i Triumph bar sin Beskytterindes Billede hjem.

Inden en Maaneds Forløb gik Bryllupet for sig.

Præmie-Udstilling for de skjønneste Frembringelser af Menneskeracen i Springfield i Ohio-Districtet i Nordamerika.

En Mængde Mødre mødte med deres Børn for en udnævnt Jury, der tilkjendte følgende Præmier:

Første Præmie, et smukt Sølv-Service til en Datter af William Romme fra Grevskabet Clark, 10 Maaneder gammel.

Anden Præmie, et Sølv-Service til en Søn af William M'Dowell, fra Fulton i Grevskabet Hamilton i Ohia.

Tredie Præmie, et glat Sølv-Service til en Datter af M. A. Caonn fra Philadelphia.

En lignende Udstilling har været holdt i Canada. Mange Mødre gik misfornøiede bort. Da man vilde trøste En med at Præmierne vare uddeelte efter streng Retfærdighed, svarede hun, idet hun betragtede sit Barn, men Retfærdigheden er blind.

Anecdote.

Schmidt, Barberen, afbryder undertiden sin vante Anekdotesnak, og giver sine Tilhørere en kort Forelæsning over Fordelene ved Maadeholdenhed paa sin eiendommelige pudsige Maade. Her er et Exempel derpaa. „Da jeg endnu drak Grog, havde jeg en Kat, et stakkels magert Dyr, gjennem hvis Bug et Lys kunde skinne, og som maatte gaae ud paa Rov. Saa skrege Naboerne evig og altid:" den fordømte Schmidts Kat har igjen stjaalet Mælken. „Men den stakkels Ting maatte enten stjæle eller døe; thi hjemme fandt den ingen Been at gnave, og selv Musene vare saa magre og usle, at der stedse maatte være to af dem sammen for at kaste en Skygge. Da jeg beslittede mig paa Ædruelighed, fik Alt et andet Udseende. Kjøkkenet var velforsynet, mange Krummer faldt af, og den gamle Kat blev feed og ærlig, selv Musene toge synligt til, og den gode Peter kunde gjøre sig et saftigt Maaltid af dem og derpaa strække sig i sød Slummer med den glade Trøst, stedse igjen at finde Noget, naar den vaagnede. Ja, saa længe jeg stak mangt et godt Ølkruus ud, skreeg Mutter, skreeg Fatter, jamrede Bill, klagede Moll, miauede Mis; saasnart jeg blev ædruelig, sang Fatter, nynnede Mutter, smiilte min Kone, knurrede Katten, sang Kjedlen, og jeg kjøbte en nye Stegepande og lagde et godt Stykke Oxekjød derpaa. Forskjellen mellem den ædru og den drukne Schmidt bestaaer deri: Schmidt, Drukkenboldten, var pjaltet, kivagtig og lunefuld, Schmidt ædru er munter, jovial og en god Selskabsbroder, Schmidt fuld var stammende, dum og kunde ikke gaae lige, Schmidt nøgtern er rolig, betænksom og forsigtig. Schmidt Svirebroderen var syg, iilsindet og i Kiv med sig selv, Schmidt afholdende er sund, godmodig og lykkelig. Schmidt i Suus og Duus var slet næret, slet klædt og slet i Charakteer; Schmidt ordentlig er godt næret, ærlig og under Alle det godt.

Forverdenens Archiv.

(Fortsat.)

Dyrearterne af de hidtil betragtede ældste Formationer have alle en vis Eensformighed og tilhøre Slægter, som kun leve i Vandet; det er Dyr af saa lav en Organisation, at Reenheden af deres Medium er dem temmelig ligegyldig. Der gives nogle enkelte Fiske, som rode i Mudderet og for en stor Deel leve deri, men de fleste forlange et reent Vand, som er rigt paa Ilt; der gives endog enkelte, der kun leve i Bjergbækkenes rene krystalklare Vand, som Forellerne, og som døe, saasnart de komme i sædvanligt Flodvand. Af disse Vanddyr finde vi kun yderst faa i de ældste Lag; hvad der forekommer, er Havdyr, som allerede ved denne Benævnelse forraade deres urene Element, og om hvem Erfaringen fremdeles lærer os, at de ogsaa i dette urene Medium opsøge ikke de reneste men tvertimod de meest ureenlige Steder. Alle disse Dyr behøvede ikke den rene iltholdige Luft, som vi indaande den, og kunne endnu leve i en Atmosphære, der i hvert Tilfælde vilde være dødbringende for Landdyrene (Pattedyr og Fugle) og flere af dem synes endog uden ringeste Ubeqvemmelighed at have kunnet taale de i egentligste Forstand skadelige Gasarter, sammenblandede med Vandet; saaledes gives der Snegle og Orme, som kun leve under Stene, under hvilke Vandet næsten er mættet af Svovlbrinte, saaledes seer man i Nærheden af mange Svovlkilder Snegle opholde sig meget vel tilmode, ligesom Orme, Muslinger og Krebs leve i sumpigt, meget kulsyreholdigt Vand, i Egne, hvor endog det dødbringende Phosphorbrinte udvikler sig tilligemed det høist skadelige Svovlbrinte.

Alt dette tyder paa en meget lav Organisation, tyder paa, at disse Dyr ingenlunde ere henviste til Luften og dens Ilt-Indhold, og hvor vi i Jordlagenes Archiv finde slige Dyr, kunne vi med Rette slutte, at Beskaffenheden af det Medium, i hvilket de befandt sig, var betydelig forskjellig fra det, som nu omgiver Jorden, og at der, hvor de høiere organiserede Dyr optræde, Luften ogsaa havde en Beskaffenhed, som, om den end ikke ganske ligner den nuværende, dog idetmindste stod den meget nær.

Mærkeligt er det, at alle høiere organiserede Dyr lettere kunne beskadiges end de lavere organiserede. Man skulde snarere vente det Modsatte, man skulde troe, at en større Modstandsevne maatte høre med til den høiere Organisme, men i Virkeligheden forholder det sig ikke saaledes. Ingen vil paastaae, at en Geranium er en ædlere Plante end en Fyr eller en Eeg, desuagtet kan man ikke forplante et Fyrre- eller et Egetræ ved Aflæggere, men vel en Geranium og tusinde andre lignende Planter. Disse bære i enhver af deres Grene Livsbetingelserne samlede; med et Blad er det vel ikke Tilfælde, og derfor kan man ikke i den foregaaende Linie sætte Deel istedetfor G r e e n, thi ikke enhver Deel af Planten er i og for sig istand til at vegetere, selv Asclepia'en og den skjønne storbladede Ficus, hvilke tvende man som bekjendt kan formere ved Blade, fordre, ligesom Camellia, foruden Bladet ogsaa B l a d s t i l k e n og Ø i e t, som sidder paa Grenen eller Stammen.

Ligesaa forholder det sig med Dyrene af den lavere og høiere Orden. Naturen har ved sin første Skabelse sørget for at skabe Dyr til Jordens Befolkning, hvem de stormfulde Revolutioner i den endnu ikke færdige Skorpe ikke bleve for besværlige. Selv endnu have vi Dyr med en ganske forbausende Livsevne; en Snegl, der kryber over den fugtige Vei, bliver overkjørt af et Voguhjul og skaaret halvt, men dog ufuldkomment over. Det saaledes lemlæstede Dyr hører dog ikke derfor op med at leve, lidt efter lidt affondrer sig den qvæstede Deel fra den sunde, det frygtelige Saar læges i kort Tid og istedetfor den qvæstede affaldne Bagkrop voxer en anden til, og Dyret synes ikke at have lidt noget, naar Udvoxningsprocessen er tilende.

Ganske anderledes forholder det sig med Dyrene af den høiere Orden. Allerede paa Krebsen voxer istedetfor den afrevne Sax kun en u f u l d k o m m e n frem, men paa en Fisk voxer ikke den afrevne Finne, paa en Hund ikke den afhugede Fod, ja den saarede Vinge paa en Fugl læges kun ved en omhyggelig Behandling fra det grusomt-medlidende Men-

neskes Side, der først uden Nytte saarer det stakkels Dyr og dernæst indespærrer det i et Buur, for at forlænge dets Qvaler.

Hos de lavere stillede Dyr voxer ikke alene en afskaaren Deel atter frem, men hver Deel har et selvstændigt Liv; naar man halverer en Regnorm, saa voxer Hovedet til Bagdelen og Enden til Fordelen og netop af denne Art ere alle Unger fra den tidligste og sikkert ogsaa fra de fleste af de følgende Epocher; thi de voldsomme Revolutioner, som Jorden i sin Udvikling var underkastet, udfordrede hos dens Beboere en langt bøieligere Natur end det var nødvendig i senere Tider, ved større Ro og mindre stormfulde Bevægelser af Jordoverfladen.

Til den Slutning, at de høiere organiserede Dyr tilhøre en senere, vor Tid nærmere liggende, Formation, berettiger os Findestedet af deres Levninger; de ligge ovenpaa de tidligere værende. Skjøndt vi nærmere ville betragte denne Gjenstand som høivigtig, og derfor maae skjænke dem et særeget Afsnit, saa synes det dog her at være Stedet til idetmindste at antyde, at man har Ret til at holde Jordoverfladens Lag for saameget yngre, jo nærmere de ligge Overfladen, men omvendt ethvert Lag, der befinder sig dybere end et andet, paa det hvilende, for ældre end dette sidste. Vel forekomme der Tilfælde, hvor Steenlagene have en meget steil Retning, ja næsten staae lodret, men aldrig kan den Omstændighed indtræde, at et Lag af en stor Udstrækning blev vendt om, ligesom man kan lægge en Bog snart paa For-, snart paa Bagsiden, aldrig er det Tilfælde muligt, at en tidligere aflagret Masse derved kom til at ligge ovenpaa en senere fremstaaet. Kunde Sligt virkelig skee ved en uhørt underjordisk Revolution, saa vilde den hævede og omvendte Plade af tvende forskjellige Sedimentsteenlag falde i Millioner Stykker, og alle ligge imellem hverandre og derved vise, at de ikke egnede sig til at bestemme Epocher eller nogensomhelst Alder. Derfor har man Ret til at betragte Lagforholdene som afgjørende, og følgelig ansee de høiere liggende for de yngste, hvilket ogsaa i Almindelighed skeer.

(Fortsættes.)

Det skrækkelige Mord.

(Af Amerikaneren Hawthon.)

En omreisende Tobakshandler kom fra Morristown, hvor han gjorde ret gode Forretninger med Shakernes Syndicus, og reiste til Flekken Parker's-Falls ved Salmonfloden. Han havde en smuk, grøn lille Vogn, hvor der paa de to Sider var malet en Cigarrekiste, med Baggao, en Indianerhøvding, med en lang Fredspibe. Handelsmanden kjørte selv sin Skimmel, og han var endnu en ung Mand af godmodig Charakteer, snu og fiffig i Handelen, men meget yndet af alle sine Kunder; thi Yankierne mene, at skal man nu engang barberes, er en skarp Kniv langt bedre end en sløv. Navnlig saae alle smukke Piger i Kolonierne ham gjerne; thi dem gav han altid den bedste Tobak af sit Forraad, og det er jo ingen Hemmelighed, at Pigerne og Konerne i Ny-England hverken forsmaae en Pibe eller en Cigar. Endelig var vor Handelsmand, Dominik Pike, som det vil vise sig i denne meget mærkværdige Fortælling, nysgjerrig og snakkelysten, det vil sige: han bestræbte sig altid og overalt for at erfare Nyheder og endnu mere for at udbrede dem videre.

Efterat Dominik meget tidligt havde spiist Frokost i Morristown, havde han kjørt syv engelske Mile gjennem en ensom Skov uden at tale et eneste Ord, undtagen, hvad der følger af sig selv, med sig selv og sin Skimmel. Klokken var nu Syv, og han længtes betydeligt efter sin Morgenpassiar, ligesom en stor Kjøbmand efter Avisen. Der syntes virkelig ogsaa at frembyde sig en Leilighed dertil; thi da han havde tændt sig en Cigarre og slog Øinene op, for at see sig om, opdagede han en Mand, der kom ned ad Bjerget, ved hvis Fod vor Ven havde gjort Holdt, for at lade sin Skimmel samle Kræfter. Manden bar en Pakke paa sin Stok over Skulderen og nærmede sig med faste, men dog allerede noget trætte Skridt. Han saae altsaa ikke ud som en Reisende, der var brudt op med den friske Morgen, men snarere som En, der allerede havde vandret hele Natten og tænkte at vandre hele Dagen.

„God Morgen, Ven!" raabte Dominik allerede i lang Afstand Manden imøde." De tager lange Skridt. Hvad Nyt er der i Parker's-Falls!"

Manden trak sin brede Hatteskygge endnu dybere ned over Dinene og svarede temmelig gnavent, at han ikke kom fra Parker's-Falls, hvilket Sted Kræmmeren kun havde nævnet, fordi det var hans eget Bestemmelsessted.

„Nu," svarede Dominik, „saa fortæl mig det Nyeste fra det Sted, hvorfra I kommer. Det behøver slet ikke at være fra Parker's-Falls. Jeg hører gjerne alle Nyheder."

Den Reisende, et Menneske af meget mistænkeligt Udseende, syntes at betænke sig nogen Tid, som om han gik paa Raad med sig selv, om han skulde svare eller ikke. Endelig steg han op paa Vogntrinet og hviskede Kræmmeren i Øret, skjøndt han gjerne kunde have talt ganske høit, uden at et Menneske havde hørt det: „der falder mig kun een Nyhed ind. Den gamle Higginbotham i Kimbalton er igaaraftes Klokken Otte bleven myrdet i sin Have af en Irlænder og en Farvet, der have hængt ham i det store Pæretræ, for at Ingen skulde finde ham før Dagens Frembrud."

Efter denne skrækkelige Meddelelse fortsatte den Ubekjendte sin Vei med endnu hurtigere Skridt, endog uden at vende sig om, da Dominik opfordrede ham til at røge en Cigarre med ham og fortælle ham Enkelthederne ved Mordgjerningen. Dominik fløitede altsaa til sin Skimmel, kjørte opad Bjerget og tænkte derhos paa den sørgelige Skjæbne, der havde ramt Higginbotham, hvem han havde kjendt ganske godt, da han flere Gange havde solgt ham Tobak og Cigarrer af den bedste Sort. Jo mere han tænkte over Sagen, desto mere undrede han sig over den Hurtighed, hvormed Efterretningen havde udbredt sig. Kimbalton laa i lige Retning idetmindste atten Mile borte. Forbrydelsen skulde være begaaet den forrige Aften Klokken Otte, og Dominik erfarede den allerede Klokken Syv om Morgenen, da den Ulykkeliges Familie neppe kunde have opdaget Liget i Pæretræet. Den ubekjendte Fodgjænger maatte altsaa have Syvmilestøvler, da han kunde løbe saa hurtigt.

„Slemme Efterretninger udbrede sig vidunderligt hurtigt," tænkte Dominik Pike; „men denne gaaer endog hurtigere end med Damp."

For nu at løse den vanskelige Opgave til sin Tilfredshed, antog Kræmmeren, at Fortælleren havde taget en Dag feil; og derfor betænkte han sig ikke paa, at fortælle Historien i alle Værtshuse og ellers overalt, hvor han solgte Tobak eller Cigarrer. Da han overalt var den Første, der bragte Efterretning om dette skrækkelige Mord, saae han sig nødt til at tilføie nogle Enkeltheder til den simple Kjendsgjerning, der var bleven ham meddeelt, og saaledes opstod snart en temmelig udførlig Beretning om Begivenheden. Det traf sig ogsaa, at Dominik underveis erfarede Noget, der paa en Maade tjente til Bekræftelse. Higginbotham havde nemlig drevet Handel, og en Mand, der tidligere havde besøgt ham og hvem Kræmmeren fortalte det Forefaldne, bekræftede, at den gamle Handelsmand virkelig havde en Have ved sit Huus, og at han pleiede at gaae igjennem den til sit Huus med de Penge, han havde taget ind om Dagen. Forøvrigt yttrede den samme Mand just ikke nogen stor Beklagelse over Higginbothams Død; thi han gav at forstaae, hvad Dominik ved sine Forretninger med ham ogsaa havde bemærket, at den Gamle havde været en Gnier og Gjerrig. Hans Formue maatte tilfalde en Søsterdatter, der holdt Skole i Kimbalton og var fattig.

Da Dominik fortalte den frygtelige Mordhistorie overalt, hvor han gjorde Holdt eller mødte et Menneske, kom han ikke langt den Dag og overraskedes af Natten i et Værtshuus fem (engelske) Mile fra Parker's-Falls. Han besluttede at blive og fortsætte sin Reise den næste Morgen. Efterat han havde spiist og tændt sig en af sine bedste Cigarrer, tog han Plads i Gjæstestuen og fortalte Mordhistorien, der allerede var saa udsmykket, at han ikke kom tilende med den i en halv Time. I Gjæstestuen befandt sig 20 Personer, og Nitten af disse antoge Historien som en afgjort Sandhed. Den Tyvende, en gammel Forpagter, var ankommen tilhest saa Minuter før Dominik, sad i en Krog og røgte roligt sin Pibe. Da Dominik var tilende med sin Fortælling, stod Forpagteren ganske roligt op, rykkede sin Stol hen lige

for Fortælleren, stirrede uafvendt paa ham og blæste derhos de meest ildelugtende Tobakskyer fra sig, som nogensinde havde saaret Kræmmerens Næse.

„Kan De aflægge Ed paa," spurgte han tilsidst i en Forhørdommers Tone, „at den gamle Higginbotham i Kimbalton iforgaarsaftes er myrdet i sin Have og den næste Morgen fundet hængt i sit store Pæretræ?"

„Jeg fortæller Historren saaledes, som den er bleven mig fortalt," svarede Dominik, idet han tog Cigarren af Munden; „jeg fortæller ikke, hvad jeg har seet, men hvad jeg har hørt. Og forsaavidt kan jeg sværge paa, at Higginbotham er myrdet paa den angivne Maade."

„Nu, og jeg," svarede Forpagteren, „kan sværge paa, at, naar Higginbotham er myrdet iforgaars, har jeg imorges drukket et Glas Grog med hans Aand. Han er min Nabo, og da han saae mig komme ridende, kaldte han paa mig, bad mig drikke et Glas med sig og gav mig et Ærinde med paa Veien. Han synes altsaa at vide ligesaa lidt om, at han er myrdet, som jeg."

„Under disse Omstændigheder kan Sagen rigtignok ikke være sand," meente Dominik, og den gamle Forpagter rykkede igjen sin Stol tilbage i Krogen.

Den gamle Higginbotham var altsaa igjen opstanden, og vor Tobakshandler havde ikke Mod til, igjen at blande sig i Samtalen. Han trøstede sig med et rigtigt varmt Glas, og lagde sig i sin Seng, hvor han hele Natten drømte om Hængning. For ikke igjen at træffe sammen med den gamle Forpagter, som han hadede saameget, at han ønskede ham Higginbothams Skjæbne, stod han op ved Daggry, spændte sin Skimmel for Vognen og kjørte temmelig rask henad Veien til Parker's-Falls. Den friske og behagelige Morgen fremkaldte igjen hans Snakkelyst og det i den Grad, at han sikkert havde fortalt sin Historie, naar han havde mødt Nogen. Men han saae hverken en Landmand med hans Oxer, eller en Fragtvogn, eller en Postvogn, eller en Rytter, eller en Fodgjænger, før han kom til Salmonsfloden. Paa Broen der kom en Mand ham imøde, der bar en Pakke paa en Stok over Skulderen.

„God Morgen!" raabte Kræmmeren til ham, medens han standsede sin Skimmel. „Hvis De kommer fra Kimbalton eller den Kant, kan De maaskee sige mig, hvad der egentlig er sandt i den Historie med den gamle Higginbotham. Er han virkelig for to Dage siden bleven myrdet af en Irlænder og en Farvet?"

Dominik var altfor ivrig, til at han strax skulde kunne bemærke, at den Mand, med hvem han talte, aabenbart selv var en Farvet; thi han havde meget af en Neger ved sig. Mulatten, der pludselig hørte sig saaledes tiltalt, skiftede Farve; thi han blev næsten ganske hvid. Tillige skjælvede han og svarede stammende:

„Nei, nei, ikke af en Farvet. En Irlænder alene har hængt ham igaaraftes Klokken Otte. Jeg selv tog allerede derfra Klokken Syv. Folkene i Huset kunne vel neppe have søgt eller fundet Liget endnu."

Mulatten havde neppe, ligesom uvilkaarligt, sagt dette, før han rask fortsatte sin Vei uagtet sin aabenbart store Træthed. Dominik saae meget forlegen efter ham. Naar Mordet ikke var begaaet Tirsdag Nat, hvo var da den Prophet, der tidligt om Onsdagen fortalte Alt saa nøiagtigt? Og naar den Gamle virkelig var omkommen, men hans Liig endnu ikke fundet, hvorledes kunde da Mulatten i en Afstand af ti Mile allerede vide, at den Ulykkelige hang i Pæretræet, især'deleshed da han havde forladt Kimbalton inden Mordet? Disse tvetydige Omstændigheder i Forbindelse med den Ubekjendtes Forlegenhed og Angst bragte strax Dominik paa den Tanke, at Mulatten maatte være Medskyldig i Mordet.

„Men lad den stakkels Djævel løbe," sagde Dominik ved sig selv. „Jeg vil ikke udgyde sort Blod. Om ogsaa Mulatten bliver hængt, slipper Higginbotham dog ikke. Det var en stor Synd, at hænge den Gamle, men jeg ønsker dog ikke, at han for anden Gang staaer op og gjør mig til Løgner."

Under forskjellige Tanker ankom Pike til Parker's-Falls, der er en blomstrende lille By med tre Bomuldsfabriker og et Jernstøberi.

Kræmmeren kjørte igjennem Hovedgaden og begav sig til det Værtshuus, hvor han

sædvanligt tog ind, Maskinerne vare endnu ikke i Gang, og først nogle Boutiker bleve efterhaanden aabnede. Dominik gav først sin Skimmel dens Morgenhavre; men derpaa fortalte han strax Opvarteren den skrækkelige Ulykke, der havde ramt den gamle Higginbotham. Dog var han dennegang saa forsigtig, ikke at nævne nogen bestemt Tid, hvori det var foregaaet, og han bemærkede at han ikke vidste med Bestemthed, om Morderen var en Irlænder eller en Mulat. Han fortalte heller ikke Historien med den tidligere Bestemthed, men sagde klogeligt forud, at det Hele kun var et almindeligt udbredt Rygte.

Historien kom lynsnart omkring i Byen og blev den almindelige Conversationsgjenstand, som dog Ingen formaaede at føre tilbage til dens Kilde. Higginbotham var saa almindeligt bekjendt paa Stedet, som om han selv havde boet der, fordi han var Eier af Jernstøberiet og Medeier af et Spinderi. Og Ulykken, der havde truffet ham gjorde ogsaa saa stor Opsigt, at Avisen, der udkom i Byen, lod udgaae et sortindfattet Extrablad med følgende Overskrift med store Bogstaver:

Skrækkeligt Mord paa Hr. Higginbotham.

Deri blev blandt Andet den røde Stribe paa den Hængtes Hals nøiagtigt beskreven, og Summen, der skulde være røvet, angivet til 1000 Dollars. Et Sted i Skildringen beskrev meget gribende den Myrdedes Nieces Smerte, som uafbrudt led af Nervetilfælde, siden hendes Onkel var bleven funden med tomme Lommer ophængt paa den tykke Green i hans eget store Pæretræ. Endog et Digt, en Slags Ballade, udkom om den Efterladtes Fortvivlelse. Raadet i Parker's-Falls traadte sammen til Raadslagning og besluttede, i Betragtning af den Forbindelse, hvori Higginbotham havde staaet med Byen, at udsætte en Priis af 500 Dollars paa Mordernes Opdagelse og Tilbageleveringen af det Røvede.

Medens Alt dette skete, stode de fleste Indvaanere i Byen, Herrer og Tjenere, Mænd og Koner, Voxne og Børn, paa Gaden og talte med hverandre om Ulykken, saa at Forretningerne næsten hvilede den hele Dag. Havde Hr. Higginbotham kunnet ahne en saadan Deeltagelse, vilde den maaskee endog have udsonet ham med hans sørgelige Endeligt. Men vor Ven Dominik glemte i sin Hjertensglæde og Forfængelighed den Forsigtighed, som han hidtil havde anseet for nødvendig, steg op paa Byens eneste Brønd og erklærede høit og offentligt, at den Efterretning, der gjorde saa stor Opsigt, var overbragt af ham. Dette gjorde ham strax til en stor Mand, og han vilde netop endnu engang foredrage sin Historie for den forsamlede Mængde, da Postvognen, der havde kjørt hele Natten og omtrent Klokken Fire om Morgenen havde skiftet Heste i Kimbalton, ankom til Byen.

„Nu ville vi faae noget Udførligere at vide om Sagen," meente Mængden.

Vognen blev strax omringet af Folk, da den holdt udenfor Gjæstgivergaarden, og Alle, der hidtil endnu vare blevne hjemme, kom nu styrtende, for nøiagtigt at erfare den skrækkelige Begivenhed. Vor Dominik var naturligviis den ivrigste blandt de Ivrige og hang sig fast ved to Reisende, der nylig vare vaagnede af deres Søvn, ikke kunde forklare sig, hvorfor de paa en saa usædvanlig Maade bleve bestormede af Nysgjerrige, og ikke vidste, hvorledes de skulde svare paa denne Krydsild af Spørgsmaal. De to Reisende bleve i Begyndelsen ganske stumme, skjøndt den Ene var Advokat og den Anden — et Fruentimmer.

„Higginbotham! fortæl os Alt, hvad der er skeet med den gamle Higginbotham!" raabte Flere blandt Mængden, der stod tæt sammentrængt om Vognen. „Ere Morderne grebne? Lider Niecen endnu af Nervetilfælde? Higginbotham! Higginbotham!"

Postføreren bandede og tordnede over, at man opholdt ham saalænge, og over at man ikke allerede forlænge siden havde spændt friske Heste for. Advokaten, der som Jurist ikke holdt af at tale uden efter Akter og Dokumenter, viste, efterat han endlig havde forstaaet, hvad Talen var om, de Nysgjerrige en stor Brevtaske, medens Dominik Pike, i den Overbeviisning, at et Fruentimmer kunde fortælle Sagen ligesaa godt og udførligt som en Advokat, lukkede Vogndøren op og bød Damen Haanden til at stige ud. Hun var ung og frisk og saa smuk, at Do-

minik med Glæde havde hørt enhver anden Historie af hende.

Advokaten tog endlig Ordet og sagde høit, saa at alle Tilstedeværende kunde høre det:

„Mine Herrer og Damer! Jeg kan give Dem den Forsikkring, at en eller anden ufor-klarlig Feiltagelse eller maaskee endog en for-sætligt til Skade for Hr. Higginbotham op-funden Efterretning har frembragt dette Røre, Vi have imorges skiftet Heste i Kimbalton og vilde sikkert have hørt noget om Mordet, hvis et saadant var begaaet. Men i ethvert Tilfælde er Hr. Higginbotham ikke den Myr-dede, og herfor har jeg Beviser. Her er en Skrivelse af hans egen Haand betræffende en Proces som han imorges egenhændigt har overgivet mig, da Posten kom forbi."

Advokaten foreviste derpaa Datum og Underskrift, saa at vor Dominik ikke havde andet Valg tilbage, end at antage, at Hr. Higginbotham heller ikke denne gang var myr-det. Og derfor skulde man snart høre et andet Vidne. Den unge, smukke Dame, til hvem Dominik først havde henvendt sine Spørgsmaal, erklærede nu høit og tydeligt:

„Jeg er Higginbothams Niece."

En Mumlen af Forbauselse og Beun-dring løb igjennem Mængden, da man hørte en saa smuk Dame erklære sig for denne ulykkelige Niece, som man hidtil havde tænkt sig under de skrækkelige Nervelidelser, og om hvem man havde læst en saa rørende Bal-lade i Avisen. Nogle af de Ondskabsfuldeste blandt Indvaanerne i Parker's-Falls gik endog saavidt, at de lydeligt betvivlede, at en saa smuk, ung Dame skulde falde i saa stor For-tvivlelse over en rig Onkels Død, hvis Ar-ving hun var.

„De seer," vedblev Niecen smilende, „at Historien, forsaavidt den angaaer mig, er fuldkomment ugrundet, at den ligeledes er opdigtet med Hensyn til min kjære Onkel Higginbotham. Han har været saa venlig, at give mig Bolig i sit Huus, skjøndt jeg selv fortjener mit Livsophold ved Underviis-ning. Jeg har nu først imorges forladt Kimbalton, for at tilbringe et Par Dage hos en Veninde i Parker's-Falls. Min Onkel ledsagede mig til Postvognen, da han vidste, at han der vilde træffe Hr. Advokaten, hvem han skulde overgive en Skrivelse. Han be-talte selv min Plads i Postvognen, og jeg har saaledes den faste Overbeviisning, at han er i Live, ligesom jeg haaber, ved min Hjemkomst endnu at finde ham i Live."

Denne Tale, som Damen sluttede med en ydefuld Bøining, forekom Alle saa for-standig, saa tydelig og saa godt foredragen, at Hr. Higginbothams Niece strax erholdt Ry for at være en høist aandrig og elskvær-dig Dame. Men paa den anden Side havde en Fremmed maattet troe, at den gamle Higginbotham var dødeligt forhadt af Alle og Enhver i Parker's-Falls! thi Indvaanerne af denne dristige By viste sig i høi Grad for-trydelige og utilfredse over, at Efterretningen om Mordet havde været falsk. Som det for-staaer sig af sig selv, vendte deres Harme sig først mod den ulykkelige Dominik, Tobaks-handleren. Der var temmelig tydeligt Tale om, at lade ham undergaae en høist exem-plarisk Tugtelse. Nogle vilde stryge ham over med Tjære og derpaa putte ham i en Sæk; Andre foresloge derimod, at give ham et offentligt Bad i Brønden, hvorfra han havde udbredt den falske Efterretning. Med-lemmerne af Raadet vare efter Antydning af den Mening, at man skulde forfølge ham for Retten som Udbreder af løgnagtige Rygter, der forstyrrede den offentlige Rolighed. In-tet kunde have frelst den Ulykkelige, hverken for Folkejustitsen eller for en Proces, naar ikke heldigviis den gamle Hr. Higginbothams Niece havde talt til Gunst for ham. Man lod ham altsaa løbe; men han maatte for-trække saa hurtigt, at han ikke engang kunde sige sin Velgjørerinde nogle Ord til Tak, og selv med al sin Skyndsomhed undgik han ikke alle Gadebrengenes Kastevaaben, som fandt deres Munition i en Steen- eller Smudsdynge og forfulgte ham med stor Iver. Han saae sig snart saa overstænket fra Top til Taa af dette Kasteskyts, at han var nærved at vende om og bede om det Bad, hvormed man nogle Øieblikke før havde truet ham; thi nu vilde denne Hevngjerning have været en menneskekjærlig Handling imod ham.

Solen sendte imidlertid saa varme Straa-ler ned paa den stakkels Dominik, at Smud-set, Symbolet paa ufortjent Vanære, snart

tørredes og kunde børstes og gnides heelt af. Kræmmeren besad jo ogsaa, som vi allerede vide, et lykkeligt, muntert Temperament; han fik derfor snart sit gode Humeur tilbage og og lo tilsidst endog høit, naar han tænkte paa den Tumult og Forstyrrelse, han havde frembragt med sin Historie. „Naar Alt kommer til Alt," sagde han ved sig selv, „har jeg sikkert bevirket noget Godt, thi efter Bekjendtgjørelsen fra Raadet i Parker's-Falls vil man indespærre alle Løsgjængere og Vagabonder i Staten Maine. Alle Gjerrige, der læse Avisen, ville skjælve for deres Guld og maaskee anstille nyttige Betragtninger over Faren ved at ophobe store Pengesummer. Hvilken uhyre Opsigt vil den Avisefterretning ikke gjøre! Jeg tør vædde paa, at den trænger lige til Florida; fra Aviserne i Florida gaaer den over i Bladene i Unionens øvrige Stater; deraf tage Londoner-Bladene den, og saaledes ville Menneskene i den gamle og nye Verden ryste over min Historie." Over dette storartede Resultat, hvoraf han var saa stolt som en begyndende Forfatter, der første Gang seer sit Navn trykt, glemte han dog ikke Hr. Higginbothams veltalende Niece. „Ak!" udraabte han i sin Begeistring, „hun er skjøn som en Engel og veltalende som Statssecretairen Daniel Webster. For mig har hun talt! Mig har hun forsvaret mod den rasende Pøbel i Parker's Falls!"

Dominik befandt sig i dette Øieblik ved Bommen paa Veien til Kimbalton; thi han havde besluttet, at reise over denne By, endskjøndt denne Vei bragte ham noget bort fra hans Maal, Moristown. Jo nærmere han kom til Skuepladsen for den foregivne Katastrophe, desto alvorligere tænkte han paa de sørgelige Omstændigheder, desto mere undrede han sig over den Vending, som Sagen havde taget. Naar den første Reisendes Meddelelse slet ikke var bleven bekræftet, vilde han selv ubetinget have holdt den for en Mystification; men Mulatten, der senere talte med ham, havde dog aabenbart havt Kundskab om Rygtet, som altsaa i ethvert Tilfælde var udbredt, eller han havde endog vidst Besked med Kjendsgjerningen selv, hvis det nu alligevel skulde være en Kjendsgjerning. Hvorledes skulde man ellers forklare sig Mandens aabenbare Forfærdelse, da Dominik saa uventet spurgte ham? Der maatte stikke en Hemmelighed bagved. Og den Efterretning, som begge de Reisende havde givet, stemmede aldeles med Offerets Charakteer og Levemaade. Higginbotham havde en Have; i denne Have var der et stort Pæretræ, og under det gik han hver Aften paa Veien til sit Huus. Men Advokatens Vidnesbyrd? Derimod lod sig rigtignok ikke Noget indvende; men paa nærmere Forespørgsel erfarede Dominik, at Higginbotham virkelig havde en berygtet Irlænder i sin Tjeneste.

„Jeg vil dog lade mig selv hænge," udbrød Dominik, da han havde naaet Toppen af en Høi, „før jeg troer, at den gamle Higginbotham ikke er bleven et Offer for sin Gjerrighed. Først maa jeg see ham med mine egne Øine og saaledes overbevise mig om det Modsatte."

Aftenen var ikke langt borte, da Dominik fik Øie paa Chausseehuset, der ligger en fem Minuters Vei fra Kimbalton. Foran ham travede en Rytter, der red forbi Huset, nikkede til Bomforpagteren og fortsatte sin Vei til Landsbyen. Tobakshandleren fulgte lige efter ham, men standsede et Øieblik ved Huset. for at vexle en Mønt og passiare lidt med Forpagteren, en gammel Bekjendt.

Efter de sædvanlige Talemaader om Veiret sagde Dominik, idet han langsomt gjorde Anstalt til at kjøre videre:

„Har Du ikke tilfældigviis seet den gamle Higginbotham i de sidste Dage?"

„Han red nylig forbi," svarede Forpagteren, „og De kan endnu see ham derhenne paa Veien. Han red i Eftermiddags over til en Auktion i Woodfield. I Almindelighed giver han mig Haanden og snakker et Øieblik med mig; men iaften havde han forsinket sig og nikkede blot til mig, at jeg skulde skrive Chausseepengene paa Regning. Det er nemlig en Regel, hvorfra han aldrig afviger, altid at være hjemme til Klokken Otte om Aftenen."

„Det har jeg ogsaa hørt," sagde Dominik."

„Den gode Hr. Higginbotham!" vedblev Bomforpagteren. „Han falder ret af i den sidste Tid; idag navnlig saae han ganske bleg ud, saa at jeg næsten blev bange for ham som for et Spøgelse."

Dominik saae henad Veien og kunde endnu i Tusmørket skimte Rytterens Skikkelse i Nærheden af Landsbyen, og i Støvet, der reiste sig under hans Hests Hove, saae han unegteligt ud som et Spøgelse eller Taagebillede.

„Naar Alt kommer til Alt, gaaer den gamle Higginbotham allerede igjen og er altsaa dog bleven myrdet," tænkte Dominik.

Uden at fortsætte sin Samtale med Forpagteren, drev han med Pidsken sin Hest fremad, og en Tidlang havde han Rytterskyggen eller Skyggerytteren foran sig, indtil han tabte den af Syne ved en Omdreining af Veien. Hundrede Skridt længere borte begyndte allerede Landsbyen. Først saae man nogle Skure, derpaa fulgte to Værtshuse, og ved Siden af det sidste begrændsede en Muur med en Gitterport Hr. Higginbothams Eiendom. Gjennem Porten kom man først ind i Haven og igjennem denne til Huset, der laae længere tilbage, noget tilvenstre. Dominiks Skimmel blev af egen Drift staaende udenfor Gitterporten; dens Herre troede idetmindste ingenlunde at have trukket i Tømmen.

„Ved min Sjæl!" sagde Dominik ved sig selv og skjælvede let. „Jeg kan ikke staae imod, jeg maa see, om den gamle Higginbotham hænger i sit store Pæretræ."

Han sprang ned fra sin lille Vogn, bandt Skimmelen ved Gitterporten og løb ind i Haven, indtil han saae det store Pæretræ for sig. Klokken slog netop Otte. Paa det knortede Træ ragede en tyk Green tversover Gangen, som den formørkede med sin Skygge. Nu syntes Noget at bevæge sig der.

Dominik havde aldrig paastaaet at besidde mere Mod, end Folk af en saa fredelig Stand som hans sædvanligt have. Under andre Omstændigheder vilde Forsigtigheden maaskee have budt ham, ikke at vove sig videre; men nu var hans Hoved ophidset af en Slags fix Idee. Da han saae, at der aabenbart fandt en Kamp Sted, at en Mand søgte at kaste en Anden ned, ilede han strax som en tapper Ridder denne tilhjælp, og det lykkede ham virkelig, at kaste en kraftig Irlænder til Jorden. Ved Siden af Irlænderen under Pæretræet, ikke hængende paa den tykke Green, men allerede med Strikken om Halsen, stod Hr. Higginbotham selv.

„Hr. Higginbotham," spurgte Dominik, „De er en ærlig Mand, og jeg troer Dem paa Deres Ord: er De bleven hængt eller ikke?"

Hvis ikke Læseren allerede selv skulde have fundet Gaadens Løsning, ville faa Ord være tilstrækkelige til at forklare ham, ved hvilket Sammenstød af Omstændigheder den Begivenhed, der nu blev forhindret, var bleven bekjendt saa længe iforveien. Tre Mænd havde sammensvoret sig til at bestjæle og myrde Higginbotham. To af dem tabte efterhaanden Modet til Gjerningen og flygtede, saa at Udførelsen af Forbrydelsen, som de havde aftalt, blev udsat en Dag. Den Tredie besluttede, at udføre Gjerningen alene, da en Redningsmand, sendt af Skjæbnen, viste sig i Tobakshandleren Dominik Pike.

Vi have endnu kun af tilføie, at Higginbotham fik sin Redningsmand ualmindeligt kjær, beredvilligt gav sit Samtykke til den Kjærlighedskläring, som denne gjorde den deltagende Niece, bestred Omkostningerne ved Bryllupet og gjorde et Testament til Fordeel for de forventede Børn. Nogle Aar verefter døde han — som en god Christen i sin Seng; men Dominik, der nu har Brugsretten af Arven, har forladt Kimbalton og anlagt en stor Cigarre- og Tobaksfabrik i den By, hvor Fortælleren boer.

Historiske Skildringer.

Den trojanske Krig.

(Omtrent 1200 Aar f. Chr. F.)

2.

Nu kom de til en Øe, hvor Aeolus, Vindenes Gud, havde sin Residents og efter Behag udsendte Vindene over hele Verden eller lod dem vende tilbage i sin Sæk. Denne Gud modtog Odysseus venligt og skjænkede ham en Sæk, hvori alle Vinde vare indesluttede, men selv gav han ham en gunstig Vestenvind med paa Veien. Kom-

men i rum Sø, faldt Odysseus i Søvn. Imidlertid aabnede Odysseus Kammerader, drevne af utæmmelig Nysgjerrighed, den fasttilbundne Sæk, og see, da foer med Storm alle Vinde ud, og dreve Skibet til Aeolus' Øe. Dog den anden Gang var Aeolus ikke de Fremmede gunstig; han afviste dem med haarde Ord som Mennesker hvem Gudernes Vrede forfulgte.

Sex Dage dreve de omkring paa Havet; den syvende kom de til de kjæmpestore Læstrygoner, der ødelagde 11 af Odysseus Skibe og dræbte mange af hans Folk. Nu havde Helten ikkun eet Skib tilbage og i dette flygtede han med Resten af sit Mandskab og kom til en Øe, der beboedes af Troldqvinden Circe. Odysseus besteeg en Høi og fra denne saae han Røgen stige iveiret fra hendes Palads. Da sendte han 22 af sine Staldbrødre forud for at udforske Egnen. En Mængde Løver og Ulve kom Grækerne imøde, men Dyrene vare ikke rovgjerrige, men logrede med Halerne som Hunde; det var Mennesker, som ved Circes Tryllekunster vare forvandlede til gruelige Uhyrer. Snart naaede Grækerne Tryllepaladset og hørte den melodiske Sang af dets Beboerske, som netop vævede paa et undersuldt Tæppe. Vandrerne kaldte paa Gudinden med lydelig Stemme og ikke var deres Kalden forgjæves; hun traadte ud af Porten og nødte de Fremmede til at træde ind. Uden at nære nogen Mistanke fulgte de Indbydelsen og drak af Vinen, hvori Trylleurter vare blandede. Strax berørte Gudinden dem med sin Stav og forvandlede vare de til Sviin med Børster og gryntende Stemme; kun deres Fornuft var urørt. De arme Grækere græd, men deres Graad blev til Grynten og Circe drev dem ind i Svinestien og lagde Svineføde for dem. Men En, Eurylochus var hans Navn, undløb og bragte Odysseus den sørgelige Efterretning.

Strax begav denne sig paa Veien. Af Frygt vilde Eurylochus ikke ledsage ham. Da han kom i Nærheden af Tryllepalladset mødte han Hermes i Skikkelse af en Yngling. Denne gav ham en Urt Moly, for at beskytte ham mod Circes Tryllekunster. Tillige gav han ham det Raad, at han i det Øieblik, hvor hun vilde herøre ham med sin Stav, skulde trænge ind paa hende med sit Sværd, som om han vilde dræbe hende. Derpaa forsvandt Guden og foer til det høie Olymp.

Odysseus naaede Palladsets Porte og kaldte paa Gudinden, som indbød ham til at træde nærmere. Ogsaa ham rakte hun et Bæger Viin, der var blandet med Trylleurter, dog, Odysseus drak, uden at det skadede ham, thi han havde Urten Moly hos sig. Nu berørte hun ham med sin Stav for at forvandle ham til et Sviin og indespærre ham i Stien hos hans Kammerader. Men da foer Odysseus med draget Sværd løs paa hende og høit skrigende sank Circe for hans Fødder, omfattende hans Knæ og raabte: „Hvo er Du, at Du modstaaer Trylledrikken, hvad endnu ingen Mand har gjort? Er Du maaskee Odysseus, hvis Ankomst Hermes har forkyndt mig? Stik Dit Sværd i Skeden og lad os begge tage Plads paa Tæppet."

Dog Odysseus troede ikke den Listige, forinden hun med Eed havde forsikkret ham, at hun ikke vilde stifte mere Skade. Nu belagde en Terne en smuk Stol med purpurrødt Betræk for Odysseus, foran hvem en anden satte et med Sølv- og Guldkurve rigeligt dækket Bord; en tredie blandede Vinen og den fjerde varmede Vand i en Kobberkjedel til Bad for Odysseus. Efter Badet indhyllede Helten sig i de prægtige Klæder, som Circe rakte ham, og tog Plads paa Sædet. Dog selv nu var han ikke frie for at nære Mistanke, og han rørte ikke Maden, forinden Circe igjen havde forvandlet hans Kammerader fra Sviin til Mennesker. Ved Circes Tryllesaft vare alle disse Mænd blevne langt yngre og smukkere end tilforn, og Odysseus levede med dem et heelt Aar i det smukke Pallads.

3.

Da Odysseus tog Afsked med Gudinden, aabenbarede denne ham endnu Fremtiden. „Du vil" — sagde hun — „ikke førkomme til dit Hjem, forinden Du er steget ned i Underverdenen og har udspurgt Seeren Tiresias om Din Fart." Tillige viste hun ham Veien til det frygtelige Hades, og lærte ham en Offring, hvormed han skulde

hidlokke de Afdødes Skygger. Odysseus mærkede sig Alt nøie.

Farten gik over den store Strøm Oceanus, der omgiver hele Jordkredsen; ved dens Ende, indhyllet i tæt Mørke, laa Stedet, hun havde betegnet ham som Nedgangen til Underverdenen. Her gravede Odysseus et Hul, en Alen i Fiirkant, og gjød deri et Drikoffer af Honning Mælk, Viin og Vand; derover strøede han hvidt Meel. De Dødes Skygger lovede han ved sin Hjemkomst at offre en Tyr og Tiresias iſærdeleshed den skjønneste Buk i sin Hjord. Derpaa overskjar han Struberne paa de medbragte Faar og lod Blodet løbe ud i Gruben. Nu svævede de dødes Skygger hid, Brude og Ynglinge, Oldinger, der havde gaaet Meget igjennem, Piger, bortrevne af Sorg i deres Aars Blomster, ogsaa Mange, som i Krigen vare gjennemborede af den skarpe Landse. Alle vandrede skareviis med skrækkelig Hylen omkring Graven. Odysseus's Staldbrødre opbrændte nu de slagtede Faar og bad til Underverdenens Guder. Odysseus selv satte sig med Sværdet i Haanden ved Kanten af Graven og afholdt de Døde fra at nærme sig Blodet, thi han maatte først adspørge Tiresias. Vel nærmede sig mangen en Ven, endelig ogsaa hans afdøde Moders Sjel, men Sønnen betvang sin Længsel efter at tale med Moderen, og lod først Tiresias drikke af Blodet. Da Seeren havde drukket, spaaede han og tiltalte Odysseus saaledes: „Du ønsker en lykkelig Hjemfart, berømmelige Odysseus; dog Een af de udødelige Guder er Dig imod; Jordrysteren Poseidon bærer Nag til Dig i sit Hjerte, fordi Du har blindet hans Søn Polyphem. Dog endelig maa han lade Dig fare, kun vogt Dig for, naar Du med Dine Staldbrødre lander paa Thrinakria, at dræbe det Qvæg, Du der vil finde græssende. Det tilhører Jordbelyseren Helios og han vil dræbe alle Dine Kammerader, naar Du fortørner ham. Paa et fremmed Skib vil Du naae Dit Hjem, men finde megen Hjertesorg i Dit Huus. Der ere overmodige Mænd, som med skjønne Gaver beile til Din Gemalinde Penelope; Din stakkels Hustrue har allerede længe begrædt Dig og ogsaa Din Søn den unge Telemach har gjort det. Med List og med Magt vil Du dræbe Frierne, men forglem da ikke at bringe Guderne et Takoffer."

Nu ønskede Odysseus ogsaa at tale med sin elskede Moders Skygge, thi denne sad ved Blodet, men saa længe hun ikke havde drukket deraf, formaaede hun ikke at kjende sin Søn. Tiresias sagde da: „Lad hende nærme sig Blodet og smage derpaa, da vil ogsaa hun forkynde Dig det Skjulte."

Odysseus lod strax sin Moder drikke af Blodet og pludselig kjendte hun sin Søn og jamrende talte hun disse Ord! „Hvorledes kom Du, en Levende, ned i denne Skyggedal, til hvilken ingen Dødelig ellers formaaer at trænge, naar ikke Guderne ledsage ham? Er Du endnu ikke vendt tilbage til Dit Hjem paa Ithaka, og har Dine Øine endnu ikke seet Penelope?"

„Nøden," svarede Odysseus, „førte mig til de Dødes Boliger, thi jeg maatte udspørge den thebanske Olding Tiresias' Sjel. Endnu flakker jeg omkring efter min Affart fra Troja, endnu have mine Øine ikke skuet det elskede Land. Dog siig mig, Moder! hvilken Skjæbne har revet Dig bort fra Jorden, enten en fordærvelig Smitsot eller en blid men pludselig Død? Fortæl mig ogsaa om min Fader og om min Søn, føre de endnu mit Herredømme, eller har en anden Mand, der ikke længer venter min Tilbagekomst, overtaget det? Siig mig ogsaa om Ægtefællen endnu venter paa sin Gemal eller alt har formælet sig med en ædel Græker?

Derpaa gjensvarede Moderen: „Endnu dvæler Penelope i dit Pallads, fuld af Jammer sørger hun over Dig, Dag og Nat udgydende Taarer, thi de overmodige Friere trænge haardt paa hende. Endnu øver Din Søn Telemach Herskerembedet, men i Frygt for de Mænd, som fortære Dit Gods. Men Din Fader kommer ikke mere til Staden, han lever paa Landet, sover heller ikke mere i Seng men om Vinteren blandt Trællene ved den varmende Ild og i Sommeren paa en Green under den frie Himmel. Beklagende din Skjæbne, tilbringer han sine Dage i Sorg. Men hverken døde jeg af den tærende Syge eller ved en pludselig Død; kun Længsel og Kummer har bragt mig af Dage."

Greben af Længsel vilde Odysseus nu omfavne sin Moder; tre Gange udstrakte han

Armen efter hende og tre Gange svandt Skyggen ud af hans Tag. Fuld af Veemod raabte han: „Moder, hvorfor bliver Du ikke, da jeg dog længes efter at omfavne Dig, for at vi kunne lette vort sorgbetyngede Hjerte.“ Dog Moderen svarede: „Naar engang de Dødelige blegne, naar Kjød og Been ere fortærede ved Ildens Flamme, da svinder Sjælen hen som et luftigt Drømmebillede, Men gaae Du atter op til Lyset og fortæl Alt til Din Gemalinde.“

4.

Odysseus foer igjen over Oceanet tilbage til Øen Aeæa, Circes Opholdssted. Denne kom hen til det Sted paa Strandbredden, hvor Grækerne vare landede og hende fulgte Terner med Mad og Drikke. Da Alle nu havde vederqvæget sig med Kjød og Viin, fortalte Odysseus hende, langt fra sine Kammerader og talende sagte, sine Eventyr i Underverdenen. Men Circe forkyndte ham fremdeles; „Du vil“ — sagde hun, komme til Sirenerne, skjønne Piger med Svømmefødder, som ved deres melodiske Stemmes Trylleri bedaare de Forbidragende. Men vee dem „der nærme sig, aldrig see de igjen et menneskeligt Aasyn. Rundt om Sirenerne ligge Hobe af dræbte Mænds Knokler. Du, Odysseus, styr forbi og tilstop dine Staldbrødres Øren med Vox, men naar Du begjærer at høre dem, saa lad Dig lænket paa Hænder og Fødder binde til Masten og forbyd dine Mænd at løse Dig.“

„Videre vil der paa Din Vei hæve sig takkede Klipper, Jorklipper kaldede, mellem hvilke ingen Fugl kan flyve, intet Skib formaaer at seile. Paa den anden Side rager et nøgent og skaldet Fjeld, som ingen Dødelig endnu besteeg, op mod Himlen. I Klippen er en dyb mørk Hule, foran hvilken Dit Skib maa seile forbi. Her boer Scylla, et frygteligt Skræmmebillede med en Stemme som en Hund. Hun har 12 Fødder, 6 Slangehalse og ligesaamange Hoveder, besatte med 3 Rader Tænder. Fødderne beholder Uhyret i Hulen men Hovederne strækker det ud for at snappe en Delphin eller et forbifarende Menneske. Aldrig er et Skib seilet forbi uden at have mistet sine bedste Roerfolk. Ligeoverfor Scylla er en anden lavere Klippe, under hvilken Charybdis huserer, som tre Gange daglig indsluger det sorte Vand, og tre Gange giver det fra sig. Gid Du ikke maa ankomme dertil i det Øieblik hun opsluger den salte Bølge, da vilde ikke engang Poseidon selv kunne redde Dig fra Undergang. Roe Du Dit Skib nær forbi Scylla, thi det er bedre at miste sex Kammerader end dem alle tilsammen.

Er Du lykkelig sluppen forbi Scylla og Charybdis, kommer Du til Øen Thrinakria, hvor Solguden Helios har sine skjønneste Hjorder af Qvæg og uldrige Faar, hvis Tal aldrig aftager. Rører I ikke ved disse Dyr, da vil Du komme til Ithaka, skjøndt Farer desuagtet vente Dig. Men dræber Du nogen af dem, da vil det være Din og Dine Kammeraders Fordærvelse, og forladt af Alle vil Du fattig og forladt lande paa Ithaka.

Saaledes havde Gudinden talt, og alt var Morgenrøden at see paa Himlen. Odysseus iilte tilbage til sine Staldbrødre, og snart sade disse paa Roerbænkene, ledsagede af gunstig Medbør. Odysseus aabenbarede nu sine Venner, hvad Circe havde fortalt ham om Sirenerne. Da Skibet nærmede sig de farlige Jomfruer, tog han Vox og tilstoppede dermed Kammeradernes Øren. Men selv lod han Hænder og Fødder binde paa sig og slutte til Masten. Allerede hørte han Sirenernes Sang, der tilraabte den Lyttende: „Kom, priisværdige Odysseus, styr Dit Skib mod Land, smukke Sange ville vi da synge for Dig. Den, der har hørt vore søde Toner, vender glad og begavet med større Viisdom tilbage. Thi vi vide Alt, hvad der har tilbraget sig mellem Grækerne og Trojanerne, og vi kjende Alt, hvad der skeer paa den nærende Jord.“

Da vaagnede i Odysseus' Hjerte et hæftigt Forlangende efter at fare over til Sirenerne, og han bød Vennerne at løse ham; dog disse vare døve for alle hans Bønner og fornam heller Intet til de listige Sireners Tryllesange. Saaledes seilede Skibet lykkeligt forbi og Odysseus udtog af sine Kammeraders Øren Voxet, som havde reddet dem.

Da de havde seilet et Stykke videre, hørte de den dumpe Larm af Charybdis' brusende Svælg, og fulde af Skræk lode Grækerne Aarene synke. Odysseus opmuntrede dem og befalede Styrmanden at styre Skibet fjernt

fra Havhvirvlen tæt forbi Klippen, men om Scylla sagde hain dem Intet. Nu vare de i Strædet, her truede Scylla, hist den gruelige Charybdis; og medens Mandskabets Blikke hæftede sig paa denne, havde den graadige Scylla allerede snappet sex af Roerfolkene. Svævende i Luften, og sprættende med Hænder og Fødder, anraabte de Arme forgjeves Odysseus om Hjelp; han maatte see paa, hvorledes Uhyret slugte hans sex Kammerader.

Odysseus var nu lykkelig sluppen forbi Scylla og Charybdis; med sit nu meget sammensmeltede Mandskab kom han derpaa til Øen Thrinakria, hvor Helios' Hjorder græssede. Nu tænkte Odysseus paa den Advarsel, Tiresias og Circe havde givet ham; for at undgaae Faren, befalede han sine Mænd at styre forbi Øen. Men hans Folk vare saa afkræftede af Roeningen og af Skræk, at de længtes efter Vederqvægelse og Søvn, og uden at agte paa Heltens Advarsel, stode de paa at ville lande paa Øen. Da anede Odysseus, at den skrækkelige Spaadom vilde gaae i Opfyldelse; dog lod han sine Staldbrødre sværge, at de ikke vilde slagte et eneste Stykke af Solgudens Qvæg og Faar, men kun nyde de Spiser, som Circe havde medgivet dem. Alle svore de Eden; men hele Maaneden igjennem herskede ugunstige Vinde; saalænge Forraadet i Skibet rakte til, skaanede Grækerne Qvæget, og da alle Næringsmidler vare fortærede, fangede de Fugle og Fiske til deres Spise. Men da engang Odysseus laa i dyb Slummer, seirede Eurylochus' Raad hos hans Venner, og da han vaagnede, fornam han allerede Duften af det offrede Qvæg. Forgjeves var nu al Skjenden, Gjerningen var fuldført og allerede blev Gudernes Straf aabenbar for dem; thi de afflaaede Huder begyndte at krybe og Kjødet brølede paa Spiddene. Dog de hungrige Grækere smausede i sex Dage af Kjødet, og paa den syvende Dag fortsatte de Reisen.

Saasnart de vare komne ud i aaben Søe, blev Himlen overtrukken af mørke Skyer, en vældig Orcan begyndte at rase, Bølgerne hævede sig med Larm, og Seil og Mast brødes itu. Med lydelig Knagen styrtede Masten ned paa Skibet og knuste Styrmandens Hoved. Tordenen brølede og et Lyn slog ned i Fartøiet, Roerfolkene styrtede overbord og fandt, svømmende som Krager paa de sorte Bølger, deres Død. Odysseus stod endnu alene i Skibet, da løste ogsaa det sig i sine Fuger og den Ulykkelige havde neppe Tid til at sammenknytte Masten til Kjølen med et Seil. Siddende paa denne Flaade drev han svømmende omkring paa de oprørte Bølger. Da forandredes Vinden, Søndenvinden reiste sig og drev den Skibbrudne tilbage til Charybdis, netop som denne indslugte Vandet. I sin høieste Nød saae Odysseus et Figentræ, der var voxet ud af en Klipperevne; dette greb han behændig og svingede sig op, netop som Charybdis slugte Mastetræet. Dog det varede ikke længe, saa gav Uhyret den slugte Kjøl og Mastetræet igjen fra sig; hurtigt sprang den Modige ned paa Tømmeret, og naaede igjen, uden videre at blive foruroliget af Charybdis, det aabne Hav. Saaledes drev han endnu længe omkring, indtil han naaede en Øe, ved Navn Ogygia, paa hvilken den skjøntlokkede Gudinde Kalypso boede. Damen optog Helten venligt, pleiede ham og fik ham saa kjær, at hun ikke mere vilde lade ham fare. Odysseus var gjerne hemmelig flygtet, men han havde intet Skib, og saaledes var han nu atter en Fange.

5.

Medens Odysseus ved Poseidons Vrede blev slynget om paa Havet og led megen Trængsel, blev heller ikke hans Slægt paa Ithaka, hans tro og brave Kone Penelope og hans Søn Telemach, forskaanet for mangehaande Lidelser. Alt var det næsten 20 Aar siden at Helten havde forladt Ithaka, alle andre Fyrster og Helte vare forlængesiden vendte tilbage fra Troja, kun ikke Odyssens. Ene Penelope haabede endnu stedse og bevarede sin Ungdoms Mand sin Troskab. Over hundrede Friere havde indfundet sig i hendes Huus, og huserede der paa den meest uforskammede Maade. De slagtede Odysseus's Qvæg, hans Geder og Sviin, og tvang hans Folk og Piger til at opvarte dem. Dag ud Dag ind levede de i Suus og Duus og vilde tvinge den forladte Penelope til at vælge sig en af dem til Gemal. Laërtas, Odysseus' Fader, var flygtet ud paa Landet af Frygt for de overmodige Mænd, og Telemach var endnu for ung til at styre dette

Uvæsen. Odysseus' Moder var død af Sorg og Penelope græd Dag og Nat for sin Gemal. Da Frierne stedse heftigere trængte paa en Formæling, faldt hun paa en List. Hun arbeidede netop paa et Teppe, og naar dette var fuldendt — saaledes erklærede hun — vilde hun vælge en af Frierne til sin Gemal. Men om Natten ved Faklens Skin tilintetgjorde hun, hvad hun om Dagen havde vævet, og saaledes blev hun aldrig færdig. En sladdrende Pige forraadte imidlertid Frierne hendes List, og disse bleve nu saameget mere paatrængende.

Dog nu forbarmede Pallas Athene sig over den stakkels forladte Penelope og over hendes Søn, den sørgende Telemach; Odysseus, den kloge og listige Mand; var jo hendes Yndling, og ham kunde hun ikke forlade. Da en Dag Poseidon, Havets Behersker, manglede i Gudernes Raad og Gudernes Fader Zeus tillige var i godt Lune, bad den kloge Minerva med indstændige Bønner sin Fader om, at han maatte forbarme sig over den ulykkelige Odysseus og igjen sende ham til det kjære Hjem. Bønnen blev hørt, og Gudernes hurtige Bud Hermes iilte med bevingede Skridt til Øen Ogygia, men Pallas Athene svævede ned paa Ithaka, traadte ind i Palladset, hvor Frierne netop morede sig ved Brædtspil, og i Skikkelse af en gammel Gjæsteven af Odysseus traadte hun hen til Telemach for at trøste ham og oplive hans Mod. Da gjør Telemach sig rede, udruster hemmeligt et Skib, og uden at Penelope veed noget om Afreisen, drager han ud for at opsøge sin Fader. Men Minerva ledsager under Mentors Skikkelse Ynglingen som Fører og Raadgiver.

6

Odysseus havde allerede tilbragt 7 lange Aar paa Kalypsos Øe, og Sorg og Kummer betyngede hans Hjerte. Hver Dag gik han hen til Strandbredden og stuede hen mod den Egn, hvor hans elskede Ithaka laa. Da kom Hermes Gudernes Bud, og Kalypso forskrækkedes, da hun saa ham. De høie Guders Befaling maatte hun adlyde og hun lovede skjøndt med tungt Hjerte, at ville lade Odysseus fare til sit Hjem. Denne fik nu en Øxe, for i Skoven at kunne fælde Træer, og andet Værktøi til at tilhugge Stammerne og danne et Fartøi. Da kom ny Ungdomskraft i Heltens Arme og i 4 Dage havde han fuldendt Arbeidet. Efterat Gudinden endnu havde givet ham Spise Drikke og Klæder med paa Veien, satte han med sit lille Fartøi af fra Øen og styrede Coursen efter Stjernerne.

Sytten Dage igjennem gik Farten lykkelig for sig, og allerede saae den Seilende i Frastand Bjergene paa Øen Skeria, hvor det næste Maal var ham bestemt. Da fik Poseidon, der netop vendte hjem fra Æthioperlandet Øie paa ham, og forbittret kastede han sin mægtige Treforк, saa at Havets Bølger oprørtes og Vinden begyndte at hyle: Angstfuld med bævende Hjerte og zittrende Knæ stod Odysseus i sit lille Skib, og priste dem lykkelige, hvem Døden var beskjæret i den haarde Kamp om Troja; da slog en brusende Bølge sammen over ham og rev Fartøiet om. Helten blev slynget langt borte fra Skibet, og sank dybt ned i Havets Afgrund. Dog, han arbeidede sig op igjen udkastede Havets salte Vand af sin Mund, rystede sit dryppende Hoved, Hans Fartøi var atter kommen i hans Nærhed, dette greb han og svingede sig ind. Saaledes drev han, et Bytte for alle Vinde, om til alle Sider, som naar Nordenvinden driver de tørre Straa hen ad Marken. Da forbarmede en af Havnympherne, Leukothea, sig over den Ulykkeliges Nød, og rakte ham et Slør med den Befaling at fastbinde det under Armen men kaste de tunge Klæder fra sig. Da Odysseus havde gjort dette, slog en ny, stærkere Bølge mod hans Fartøi og sønderslog det. Han svingede sig op paa en Bjælke, og fordi Sløret under Armen beskyttede ham, blev han over Vandet. To Dage og to Nætter havde Stormen varet, da lagde Vinden sig og Odysseus nærmede sig Øen Skerias Bredder. Men Kysten var fuld af Klipper og han vilde været knuust, naar han ikke hurtigt havde omfattet en Klippe, indtil Bølgen var gaaet forbi, dog den tilbagevendende Bølge drog ham atter ud i Havet, og det vilde have været ude med ham, naar hans Øie ikke havde opdaget Mundingen af en Strøm, der ganske i hans Nærhed udgjød sig i Havet. Derhen svømmede han med sin sidste Kraft, og der lykke-

des det ham endeligen at lande. Nu kastede han Nymphens Slør tilbage i Havet og sammendyngede med sine udmattede Hænder et Leie af Moos og Blade under et Krat, og afmægtig sank han ned derpaa. Dog snart kom Søvnens velgjørende Gud og styrkede Heltens Lemmer med frisk Kraft. . .

7.

Øen Skeria blev beboet af de handelskyndige og livslystne Phæaker, over hvem 12 Konger herskede; men den øverste Konge var Alkinous. Denne havde en Datter ved Navn Nausikaa, som var en meget flittig Pige. Tidlig om Morgenen vilde hun vadske sine Brødres Linned og Klæder, og lod derfor Muuldyrene spænde for Vognen, hvori hun satte sig med sine Terner og foer ned til Flodbredden, hvor Odysseus havde skjult sig. Pigerne lagde Vadskertøiet ned i fiirkantede med Vand fyldte Huller stampede det deri og bredte det ud paa det hvide Sand. Derpaa forfriskede de sig ved et Bad og salvede sig med den glindsende Olie; da begyndte de et Boldtspil. Allerede vilde de igjen vende hjem, da kastede Nausikaa endnu engang Boldten hen til en af Veninderne, men denne greb den ikke og Boldten faldt i Vandet. Da hævede Pigerne et høit Skrig, som vækkede den sovende Odysseus. Nu traadte han nøgen, vansiret af Dynd Havgræs og Blade frem. Pigerne flygtede forskrækkede ved Synet af den sælsomme Skikkelse bort, dog Athene indgav Nausikaa Mod, saa at hun vovede at høre paa den Fremmedes bønlige Tale. Denne skildrede i Medynk vækkende Ord sin sørgelige Skjæbne og bad bønligt om et Stykke Tøi til Beklædning. Den rørte Nausikaa indgjød sine Veninder Mod, og lod Odysseus række en Kjortel og Kappe tillige med Olie i en gylden Flaske. Glad steeg nu Helten, medens Pigerne bortfjernede sig, ned i Strømmen for at tage et Bad, og da han havde renset sig for Havets Dynd, salvede han sit Legeme og iførte sig de kostelige Klæder. Hans Skytsgudinde forhøiede hans Skikkelse Størrelse og Fylde, og lod hans Haar bølge i Lokker om Skulderen. Saaledes stod han, før den uanselige Fremmede, ungdommelig Skjønhed og Kraft for de forbausede Piger, hvis Blikke fulde af Beundring hvilede paa den herlige Mand. Efterat Odysseus havde vederqvæget sig med Spise og Drikke, fulgte han Pigerne til Staden; dog Nausikaa løb foran, thi hun undsaae sig for at vende tilbage med en fremmed Mand.

Athene selv viste ham, i Skikkelse af en Pige med en Vandkrukke, Veien til det kongelige Pallads, i hvilket Alt straalede af Guld og Sølv. Odysseus nærmede sig bønfaldende den ved Arnen siddende Dronning og bad, omfattende hendes Knæ, om gjæstfrie Modtagelse. Derpaa satte han sig, ventende paa Svar, paa Arnestedet, dog strax traadte Kong Alkinous hen til ham og førte ham til et prægtigt Sæde. Fra nu af blev Odysseus æret som en Fyrste, og han kunde nu leve i det kongelige Pallads som var han i sit eget Hjem.

Til Ære for den fremmede Gjæst bleve Lege og muntre Feste anstillede, og en Sanger traadte frem, der sang om Krigen for Troja, om Træhesten, hvorved Borgen blev indtagen og om Odysseus Klogskab. Ingen anede, at Helten selv var tilstede. Da man nu opfordrede ham til ogsaa at fortælle Noget, da bevægedes Heltens Hjerte og han begyndte sin Tale, og fortalte nu Alt, hvad han selv havde oplevet siden Trojas Fald, indtil han landede paa Phæakernes Øe. Med Henrykkelse lyttede Forsamlingen til hans Tale, og da Beretningen var tilende, herskede en dyb Stilhed i Kredsen. Endelig hævede sig Alkinous og sagde: „Hil være Dig, Du den ædleste Gjæst, der nogensinde er beværtet under mit Tag. Da Du er kommen til mig, haaber jeg, at Du ikke oftere vil forlade den rette Vei og snart naae Dit Hjem. Paa Skibe og gode Roerfolk have vi ingen Mangel. Men først ville vi bringe Dig vore Gaver. I et kunstfærdig dannet Skriin ligger allerede herlige Klæder, og desuden gyldne Bægre og Skaale af drevet Arbeide. Hertil føier Enhver af os endnu en Trefod og et Bæger. Og naar vi da have offret til Zeus, drage Du fra os i Fred."

Denne Tale gefaldt alle Fyrster og forsamlede Gjæster. Den næste Morgen bragte Phæakerne samtlige Gaver ombord og Alkinous selv stillede Alt omhyggeligt under Bænkene, for at Roerfolkene ikke skulde generes deraf. Herpaa blev i Kongens Pallads feiret

et stort Afskeedsgilde, og bragt Jupiter et Offer af det bedste Hornqvæg.

Skjønt var Skibet smykket og veludrustet; bløde Hynder vare udbredte for Odysseus. Taus steeg Helten ind og lagde sig ned til Søvn. Zeus Slummer var sød, men dyb som Døden. Men Skibet fløi hurtigt og sikkert afsted, som en Vogn, der af fire Hingster trækkes hen over Sletten; det var som om Fartøiet vidste, at det bar en Mand, der i Klogskab kappedes med de Himmelske og som havde gjennemgaaet mere Ondt end noget andet dødeligt Menneske.

(Fortsættes.)

Livet.

Barnet.

Barnets Liv saa ubevidst hensvinder,
Som en Drøm, der kommer ei igjen,
Som en Bæk, hvis klare Bølger rinder
Mellem Engens tusind Blomster hen!

End man i dets lyse Barneøie
Skue kan hver hemmelig Attraa,
Glæden maa for det sit Scepter bøie,
Sorgen langt fra det bortvige maa.

Kjærligt ledes det af Fader, Moder,
End det kjender Dødens Grumhed ei,
Som saa brat kan røve Livets Goder;
Roser spire paa dets glade Vei!

Naar det græder, er kun kort dets Smerte,
Barnetaaren rinder let og mild,
Ingen Kummer tynger paa dets Hjerte,
Ingen Brøde brænder det som Ild!

Al den Sorg, som Jorden har i Eie,
Al den Kummer, som hernede boer,
Flygter bort fra Barnets glade Veie,
Der kun blomstrer Glædens fagre Flor!

Lykkelig Du er, o Barn! skjøndt ikke
Paa Din Lykke selv Du har Forstand!
Snart Du vil, med Savnets vaade Blikke
See tilbage paa Dit Barndomsland!

Ynglingen.

— „Ud i Verden jeg vil,
Jeg er moden dertil,
Jeg ei længere Barn nu vil være!
Jeg vil sprænge hvert Baand,
Som nu tvinger min Aand,
Jeg vil søge mig Lykke og Ære!

Jeg er stærk, jeg er fro
Vil ei unde mig Ro,
Nei, vil kjæmpe og storme i Livet!
Ja, derude jeg vil
I det brogede Spil
Prøve Kræfterne, som er mig givet

Bort fra Stuen saa trang!
Bort med Hvilen saa lang!
Ud i Kampen, hvor Farerne true!
Og den findes der ei
Som kan standse min Vei,
Eller den, som mit Mod kan nedkue.“

— Og han stormer derud,
Som et spirende Skud,
Ak, hvor snart kan den Spire ei knækkes
Og han svinger sig smukt,
Ret med Ørnenes Flugt,
Ak, hvor snart kan de Vinger ei stækkes.

Ja, snart lære han vil,
At hans Kraft ei slaaer til
For i Kampen urokket at blive;
Da vil falde hans Mod
Da vil kjølnes hans Blod,
Og — Fornuften han Sceptret vil give!

Men i Kampen saa haard,
Med de svindende Aar
Vil hans blomstrende Kinder snart blegne
Og det livsglade Smiil
Det vil flygte med Iil,
I dets Sted vil sig Alvorstræk tegne.

Manden.

Han færdes om paa Livets vilde Hav,
Han tumles om af Stormene saa stærke,
Og altfor ofte finder han sin Grav,
Før han har naaet Livets Diemærke,

Ak kun for ofte naaer han ei sit Maal,
Men segner om før Veien er tilende.
Kan ei han tømme Modgangs bedske Skaal,
Da lærer Glæden aldrig han at kjende;
Men kjæmp og strid! fortvivl kun ei paa Veien
Da efter Vintren smiler hisset Maien!

Snart hæver Bølgen ham til Lykkens Top
Men snart igjen saa brat den ned ham kaster,
Og vil ved egen Kraft han naae derop,
Den med at styrte ham tilbage haster,
Saaledes gaae hans Manddoms Dage hen,
Kun sjeldent Glædes Glimt hans Mod oplıver;
Dog i sin Gud han finde kan en Ven
Som ham til Kampen nye Kræfter giver,
Ja, Haand i Haand med Gud han trøstigt strider,
Og naar han prøver ham, taalmodigt lider!

De Kjære værger og beskytter han;
Naar ikkun dem han kan befrie for Smerte,
Han kjæmper til det Sidste, som en Mand
Og dølger Sorgen dybt i eget Hjerte;
Men tro i Hjemmet sysler mildt hans Viv,
Hun kjæmper tro med ham igjennem Livet,
Hun slynger Rosenkjæder om hans Liv,
Hun er det Bedste, som ham Gud har givet; —
Ja Qvinden hun er Livets bedste Smykke,
Foruden hende, tifold Sorger trykke!

Med Gud for Øie og med stadigt Blik
Hen til det Maal, hvorfor vi her maa stride,
Han tømmer trøstigt Livets Malurtdrik
Og kjæmper frem med Herren ved sin Side —
Saa svinde Somre, svinde Vintre hen.
Naturens Former stedse sig forynger,
Hver Vaar staaer Mark og Enge smykt igjen.
Men Tidens Vægt paa Manddomskraften tynger,
Som Livets Vaar saa Livets Sommer svinder
Og snart i Livets Høst vi Manden finder.

Oldingen.

Dunkelt er det før saa klare Øie,
Knækket er nu Mandens stolte Kraft,
Han, hvem nylig Intet kunde bøie,
Maa nu støtte sig ved Krykkeskaft
Han som nys var Manges Hjælp og Støtte
Han, der fast og stærk som Klippen stod,
Uden Hjælp sig nu kan neppe flytte,
Kan ei sikkert gaa paa svage Fod!

Men han sørger ei og uden Klage
Seer han Død og Grav at nærme sig
Uden Anger kan han see tilbage
Fremad see med Længsel inderlig!
Al hans Tid svandt hen i Sorg og Møie,
Idel Kamp mod Livets Bølgehav,
Sorg og Kummer mørknet har hans Øie
Derfor glad han seer imod sin Grav!

Ja, hist oppe, hvor de Stjerner brænde,
Der er Lykke, der er Uskyldsfryd!
Og en varig Fryd foruden Ende
Under Engleharpers rene Lyd. —
Didhen stunder nu hans hele Længsel,
Seierrig han ud af Kampen gaaer,
Dette Liv er ham nu kun et Fængsel,
Frihed hist i Himlen først han naaer!

Af sin Skaber vil han Lønnen kræve
For sin Virken, for sin Kamp paa Jord·
Ei han vil for Herrens Domstol bæve,
Fred og Ro der i hans Hjerte boer. —
Gaae o Olding! frit da ind til Dommen,
Hører du ei Englens milde Ord:
„Skynd Dig, skynd Dig, Timen den er kommen
Og Din Kamp er udstridt her paa Jord!"

Olvar Bonde.

De Bønder sad i Kroen, ved fyldte Pæglemaal
Tømte flitigt Kruset og drak hverandres Skaal,
Røg af deres Piber og mored sig med Snak, —
Tiden, den løb hastigt ved Øllet og Tobak

Om Venden just var Talen, som hærged Danmarks Kyst,
Med denne Gast at snakke, de havde ei stor Lyst
Thi Mord og Brand betegned den Vei, hvor han drog frem,
Og vee den arme Bonde, som han gjæsted i sit Hjem!

„Vor Herre være lovet!" brød ud en Bondemand,
„Endnu han ei er kommen dog hid til Norges Land!"
— „Ak, lov ham ei for tidligt," en Anden ham afbrød,
„Endnu han vel kan komme med Jammer og med Nød!" —

Da treen en Mand af Døren ind og mælte Ord i Hast;
Han var saa bleg og blodig og kunde knap staae fast,
Han gisped' efter Veiret og talte da som saa:
„Nu, gjæve, norske Bønder, I her ei sidde maa!" —

„Nu maa I værne tappert for elskte Fædreland,
Thi ellers dræber Venden hver Qvinde og hver Mand." —
— „Hvad? Venden er i Landet?" skreg høit hver Bondemand,
„Hjælp Gud! thi Ene han kan mod Venden holde Stand!"

— „Ja, høit alt stiger Flammen fra brændende By,
Vildt Vendens Hedning sange, de skingre under Sky!
Og Qvinderne, de skjændes, mens Manden slaaes ihjel
Smaa, spæde Børn de spiddes og knuses imod Fjæld!" —

Da blev saa tyst i Stuen, hver Kind den var saa bleg,
Ei Krusene blev rørte og Glæden reent borteg. —
Op sprang da Olvar Bonde og raabte over lydt:
— „For Pokker! kan da Venden nu gjøre Mænd forknyt!"

„Kom, lad os Alle ile! Vi komme vel tidsnok,
Lad see, om ei vi Nordmænd kan slaae den Hedningsflok! —
Men med en Hovedrysten de Andre lytted til:
— „Mod Venderne at fægte, er et altfor farligt Spil!"

Op sprang den kjække Bonde, tog Øxen fra sin Krog!
— „Gjør hvad I vil, I Andre, Jeg er ei noget Drog,
Jeg vil mit Land forsvare, saalænge som jeg kan,
Og kan jeg end ei seire, dog falde som en Mand!"

„Men falder jeg, skal Flere i Døden følge mig,
Farvel nu Kammerater! levvel! lev lykkelig! —"
Han stormed ud af Døren i mørken Vinternat,
Og trykked' ned i Panden bredskygged' Bondehat.

Vildt Nattestormen tuded' i de bladløse Træer,
Men gjennem Nattens Mørke, man saa et rødligt Skjær
Hist fjernt i Horizonten; — Da fatted' Olvar grant,
At hvad hiin Mand han talte vel maatte være sandt!

Da ilede han hastigt igjennem Mulm og Nat
Saa stor var hans Forlængsel, at faae i Venden fat;
Han ikke Regnen ændsed, som faldt i Strømme ned,
Han tænkte kun paa Venden, han var i Hu saa vred! —

Og altsom han kom Byen nu meer og mere nær;
Blev Himlen trindtom farved' af det blodrøde Skær!
Og altsom meer og meer han nu nærmed Byen sig
I gjennem Luften toned' de fjerne Jammerskrig.

Saa stod han da i Byen, — ak, hvilket rædsomt Syn!
— Han maa vel Haanden knytte og rynke sine Bryn; —
Trindt Blodet flød i Strømme, der Dynger laa af Lig
Og Luften stedse bæved af Qvinders Jammerskrig.

Ei Venden kjendte Forskjel paa Alder eller Kjøn
Ham rørte ingen Klage, ham smelted' ingen Bøn,

Han skaaned' selv ei Barnet, som laa ved Moders Bryst,
At myrde grumt og røve, det var hans største Lyst! —

Til Byens Udkant iled' den kjække Olvar hen
Der kjæmped' end mod Venden en Skare tappre Mænd
Vildt Sværdene de klirred' og Øxerne gjenklang
Det var den norske Bonde, han med sin Øxe svang!

Som Rasende han trænger blandt de Kjæmpende sig frem
Nyt Mod han Dem indgyder, der slaae for deres Hjem!
Hvor Kampen den er haardest, der fører han dem an
Der kjæmper selv han færrest og fælder mangen Mand!

Det var en rædsom Scene; — oplyst af Byens Brand,
Med Raseri blev kjæmpet; blev kjæmpet Mand mod Mand,
Og høit lød Vaabenklangen og Faldnes Jammerskrig,
Og spredt trindtom paa Heden laa Hundreder af Liig! —

Men ak, den lille Skare ei længe staae sig kan,
Heel modigt vel den kjæmper; men kan ei holde Stand.
Snart kjæmper Olvar ene, men med usvækket Kraft,
Saa drabelig en Fjende har Venden aldrig havt!

Med Kraft han svinger Øxen og dræber mangen Mand; —
Men aldrig Een mod Tusind jo dog sig holde kan,
Som Bier de omsværme paa alle Kanter ham
Hvis nu han flygte vilde, ei var det nogen Skam!

— Men han vil ikke flygte! — han holde vil sit Ord; —
Af hundred' Saar han bløder, nu segner han til Jord;
Han overmandet falder; men i en Kreds om ham,
Sig Dynger Lig optaarne, han falder ei med Skam.

Han rolig Døden venter, som synes ham saa nær,
Han gjorde hvad han kunde, nu er ham Døden kjær,
Nu har han holdt sit Løfte, han holdt det som en Mand,
Har værnet indtil Døden for elskte Fødeland!

— Men just som Øxen hæves, at give ham sin Død,
Et Skrig, et sært, forvirret, blandt Venderne der lød: —
„Ved Svantsvit! der kommer jo end en anden Hær;"
— De hastigt bort nu ilte, lod ham tilbage der!

Og det var Olvars Venner, der havde fattet Mod;
Thi Feighed ikke ligger i nogen Nordmands Blod,
Kan end den undertiden sig melde som en Gjæst,
Dog Tapperheden huer den norske Bonde best! —

Og atter Striden raste; dog kun en stakket Tid,
De Nordmænd tappert kjæmper; — snart flygter Venden did,
Hvor Skibene de ligger og heise Seil paa Stand, —
Høit jubler nu i Byen hver Qvinde og hver Mand.

Men hvilken Valplads ligger nu for de Norskes Blik;
Saa oversaaet med Døde, — der Ravne Føde fik!
Den halve By i Aske; — end høres Jammerskrig,
De høres, naar man finder en elsket Frændes Lig!

Men hvor er han, den Kjække, der stred saa mandelig?
Saa spørger man og søger; men finder ei hans Lig,

Man søger overalt nu paa Kampens store Plads,
Og endelig man finder ham midt i et Morads!

„Der ligger han den Brave! mon der er Liv i ham!"
— Jo, man dog undertiden et Tegn paa Liv fornam!
Da Bønderne det mærked' de glade blev igjen,
Med Omhu de ham bare da strax til Byen hen!

De pleied' ham saa troligt, til han blev karsk igjen;
De elsked' ham jo Alle, som Norges bedste Ven!
Saavidt hans Roes mon lyde, hans Kjækhed og hans Mod,
Ved Harpen Norges Skjalde saa ofte tone lod!

L. A.

Bjergmandsbruden.

„Blandt nøgne Klippefjelde,
midt i en vild Natur,
Hvor Fossen i sin Vælde,
fra Klippens steile Muur
Sig dybt i Dalen slynger,
der ligger Falums By,
Hvor Huus til Huus sig klynger
i steile Klippers Lye.

„Men intet Træ Du skuer,
og intet Græsstraa her,
Og ingen Blomster luer
i broget Farveskjær,
Thi fugtig Taage spreder
sig over Egnen hen,
Øiet forgjæves leder,
hver Plante qvæler den.

„Det var i Paaskefesten,
i Østen Solen steeg,
Og for dens Flammer næsten
den kolde Taage veeg.
Fra Kirken Bedeklokken
lød med sin vante Klang,
Og kaldte Bjergmandsflokken
til Andagt, Bøn og Sang.

„Da nærmed sig en Skare
til Kirken sagtelig,
Paa Skuldrene de bare
en Ynglings blege Liig.
I Gruben blev han funden,
som længst indstyrtet var,
Just nu i Morgenstunden
derfra man hid ham bar.

„Iført en Bjergmandskofte
i tætte Folder lagt,
Med Hamren ved sin Hofte,
i pyntet Høitidsdragt
Man fandt ham dybt i Fjældet
at slumre sødt og blidt,
Men Dragten var forældet,
og af et gammelt Snidt.

„Paa Baaren bleg han hviilte
i Ungdoms favre Vaar,
End Læben blegrød smiilte,
som var han død igaar,
Og Haarets Lokker gule
sig ned af Panden sneg,
Ret som de vilde skjule,
at Kinden var saa bleg.

„Rundtom staaer Mængden stille,
med et bevæget Sind,
De klare Taarer trille
ned ad den brune Kind;
Af Medynk Hjertet brænder,
skjøndt ingen før ham saae,
Og ingen ham gjenkjender
af Dem, som rundtom staae.

„Et hæsligt Hviin nu lyder,
en gammel graae Mo'erlil
Igjennem Mængden bryder,
til Liget frem hun vil;
Hun græder og hun synger,
i Øiet Vanvid staaer,
En vissen Krands sig slynger
omkring de hvide Haar.

„Ved Baaren ned hun knæler:
min Ehlis, Hjertensven!
Med sagte Røst hun mæler,
saa kom Du dog igjen!

Jeg vidste nok Du hented'
Din Brud, min Hjertensven!
Men mange Aar jeg vented'.
Saa kom Du dog igjen.

„Hør Kirkens Klokker ringe,
snart skal vort Bryllup staae,
Saadan de monne ringe
dengang jeg sidst Dig saae.
Og seer Du, jeg ei glemte
den Krands Du fletted mig,
I femti Aar jeg gjemte,
min Ehlis, den for Dig."

Forundret Mængden stirrer
paa dette Skuespil,
Som deres Sands forvirrer,
hvordan det ende vil.
Da frem af Hoben træder
en gammel Bondemand,
Mens Graad hans Øie væder,
med Veemod taler han:

„Ja! Ehlis Frobom er det,
nu mindes jeg det grant,
En Bjergmand uforfærdet
som ham, man aldrig fandt,
Med Hjertets fulde Varme
skjøn Ulla elskte han;
Der hviler hun, den Arme!
alt ved sin Fæstemand.

„Fast ei jeg hende kjendte,
dengang hun var saa skjøn,
At kun for hende brændte
hver Ungersvend i Løn.
Bestemt var Paaskemorgen
til deres Bryllupsfest,
Men ofte kommer Sorgen
som en ubuden Gjæst.

„Thi Ehlis var forsvunden
i Bjergets sorte Muld.
En Aare var der funden,
som troedes riig paa Guld;
Derned han kjæk sig vover,
i Haab om sjelden Skat.
Nu har han længe sovet
Fjeldets sorte Nat.

Med Veemod Mængden trænger
sig om den graa Mo'erlil;
Hun mærker det ei længer —
Hun er ei mere til.
Den runkne Høire hviler
i Ligets blege Haand,
Og ved hans Bryst hun smiler
som en forklaret Aand.

Hvad Livet grumt adskiller,
forener Døden tro,
Den Hjertets Længsel stiller,
og skjænker det sin Ro;
Ei meer hun Ehlis savner —
De samledes hos Gud,
Og samme Gravhøi favner:
Bjergmanden og hans Brud.

Anecdoter.

Herr Wetson, en Mand med en overordentlig stor Formue, laa og skulde døe. Da han følte Dødens Nærmelse, bad han en Ven, som pleiede ham, at aabne en Skuffe og tage en gammel Skjorte ud af den, for at han kunde tage den paa. Paa Spørgsmaalet, hvorfor han nu igjen vilde skifte Linned, svarede han: „Man har sagt mig, at den Skjorte, hvori jeg døer, tilhører Konen, som vasker Liget, og dertil er hiin god nok."

Den lille Uskyldighed. „Kysser Papa Dig, fordi han elsker Dig?" spurgte nylig en lille Dreng sin Moder. „Ja vel, mit Barn; hvorfor?" „Nu, saa elsker han vel ogsaa Kokkepigen; thi han kyssede hende sidste Søndag, da Du var i Kirken, vel mere end 40 Gange."

☞ Næste Hefte vil indeholde en kort Skildring af Fyrst Menzikoff, hvis lithographerede Portræt følger med dette Hefte.

Fyrst Menzikoff.

Denne udmærkede Mand blev født i Aaret 1783. Han nedstammer fra Peter den Stores berømte Favorit, Menzikoff, der var hans Oldefader. Han er af Statur af Middelhøide; hans Gang er stolt, endskjøndt han halter lidt, hvilket siges at hidrøre fra et Saar, som han fik i 1828, da han fægtede imod Tyrkerne ved Varna. Hans Ansigtstræk ere paafaldende og stærkt markerede; hans Forhoved er høit og bredt; hans Øine ere klare og funklende; hans Haar er tæt afskaaren. Der fortælles en mærkelig Anecdote angaaende det Saar, som han fik ved Varna. Det siges med Vished, at da han en Aften havde udstedt nogle Ordre, som han ivrigen ønskede punktlig opfyldte, gjennemstreifede han hele Leiren, og da han i Magelighed vendte tilbage, standsede han noget, og stod og skrævede imedens han tog en Priis Tobak. I samme Øieblik hørte man lydeligt Bulderet af Artilleriet, og Fyrsten faldt om paa Jorden. Stor var Forbavselsen i Leiren. Da han blev taget op, fandt man, at en Kanonkugle var gaaet imellem Fyrstens Been, og havde saaret ham alvorlig i Laaret. Saaret var saa betydeligt, at han var nødt til at forlade Armeens Overbefaling.

Fyrst Menzikoff er Eier af de mest udstrakte Landbesiddelser i hele Riget, og tæller sine Livegne i tusindviis; men hans Gjerrighed er grændseløs, omendskjøndt hans Huus i St. Petersborg er indrettet paa den ødsleste Fod. Han bærer et mægtigt Had imod Fremmede. Ikke en Eneste, ei engang en Ambassadør har det været tilladt at komme ind i hans Pallads. — Han er gift med en Prindsesse Dolgoruki, en af de berømteste Damer i Riget, og har en Søn og en Datter. Den Sidste, som er gift med en Adelsmand af høi Rang, er i mange Henseender Faderens Antipode. Hun holder lidenskabelig af fremmede Lande, og gjør alt Muligt for at komme paa Reiser.

Fyrsten er en af disse ærgjerrige Naturer, som gjøre en Mand villig til at modtage hvilketsomhelst Hverv, og da han desuden er en Repræsentant for det gammelrussiske Parti, saa er han især skikket for Keiserens Planer, der selv anseer det for rigtigst for nærværende Tid at bryste sig af sin Nationalitet; saa at Fyrsten er vis paa at blive valgt, naar det bliver ønskeligt at beklæde en Mission eller en diplomatisk Handling med en gammelrussisk Characteer. Saaledes gaaer det til, at skjøndt han er overlæsset med Værdigheder og Æresposter og er i Besiddelse af de høieste Embeder i Staten, er han dog en reen Dukke i Keiserens Haand. — Hans Embeder og Æresposter ere i Sandhed talrige. De ere følgende: Rigsfyrste, Generalgouvernør over Finland, General-Adjudant, General, Admiral, Medlem af det keiserlige Raad, Commandeur for Regimentet Ingrien, Chef for Marinestaben, Øverstcommanderende over alle Tropperne i Finland, Ridder af den keiserlige Andreasorden i Diamanter, Ridder af Alexander Newski-Ordenen ogsaa i Diamanter, af St. Wlademirordenens 1ste Klasse, af St. Annaordenens 1ste Klasse i Diamanter, af St. Georgsordenens 3die Klasse, af St. Stanislausordenens 1ste Klasse, af de preussiske Ordener af den sorte Ørn og den røde Ørn og Fortjenestordenen, af den østerrigske St. Leopoldsorden, Storkors af den svenske Seraphimorden, Commandør af Sværdordenen, af den kongelige St. Ludvigsorden i Frankrig, af St. Hubertsordenen i Bayren, af den kongelige græske Helligaandsorden, af St. Mauritz og St. Lazarusordenen i Sardinien, af den badenske Løveorden, af den hessencasselske Militærorden; desuden bær han en Kaarde med den Indskrift: „for Tapperhed," og adskillige Medailler for udførte Bedrifter i Felttogene 1812 og 1814, og for hans Tjenester imod Perserne og Tyrkerne. En enkelt Anecdote vil være nok til at characterisere hans Bestyrelse i Finland. Det hændtes at en mathematisk Professor i et mekanisk Værk anførte at Hjulene virkede frit, og fremdeles skrev han: at en lige Linie kunde forlænges i det Uendelige uden Grændse. Censor udstrøgle det første Ord uden Commentar og det sidste med den Bemærkning, at Intet i Verden var uden Grændse, undtagen den russiske Keisers Magt og Myndighed. Dog paastaaer man, at Menzikoff skal have megen Intelligents og et Forraad af Vittighed, som han især anvender imod Keiserens Yndlinge.

Da han vendte tilbage fra sin Sendelse fra Constantinopel, tænkte Mange, at Nikolai ikke vilde anerkjende sin Ambassadeurs Handlinger og hjemsøge ham med sin Unaade. Men det var langtfra rimeligt, da han blot havde udført sin Souverains Befalinger. Den paafølgende Tid har viist, at istedenfor at falde i Unaade er han steget høiere i Keiserens Yndest, og er bleven udnævnt til Gouvernør over Krim, hvor han fortiden spiller en vigtig Rolle.

Erindringer fra Skotland.

(Efter det Franske ved **M. Th. Becher.**)

(Sluttet.)

IV.

Robert Burns Vugge og Grav.

Kirkegaarden ved Domkirken i Dumfries gjemmer de jordiske Levninger af den berømteste Digter, Skotland hidindtil har frembragt. Fra hvad Side man end nærmer sig til den, opdager mau paa det høieste Punct af denne sørgelige Jordbund et stort Gravmæle, en Slags Kuppel med spidse Taarne; det ligner en tyrkisk Moskee med Undtagelse af Halvmaanen, en uundværlig Prydelse for en ottomannisk Helligdom.

Træder man ind paa Kirkegaarden og nærmer sig det Gitter, der omgiver Gravmælet, bliver man overrasket ved under Hvælvingen at bemærke en kæmpemæssig Billedstøtte; den forrestiller en endnu ung Mand, der hæver Armen i Veiret for at modtage en Laurbærkrands af Hædersgudindens Hænder. Det Hele er udhugget i blændende hvidt carrarisk Marmor og fremstiller Billedet af Robert Burns.

Denne Digter har ikke skrevet ret Meget, naar man sammenligner ham med hans Forgængere, hans Samtidige og dem, der ere fulgte efter ham; men til Erstatning herfor aabenbarer der sig i hans Smaaarbeider en Gnist af den hellige Ild, der er Betingelsen for den virkelige Digteraand. Burns henkastede sine Digte paa Papiret efter et øieblikkeligt Indtryk; han var i Besiddelse af den Tryllemagt, der uden Anstrengelse og Arbeide oplyste hans Sider med hans Aands brændende Straaler. Han har derved erhvervet sig en uomtvistelig Ret til en Plads paa Toppen af det engelske Parnas ved Siden af Lord Byron, den eneste af de tre sidste Aarhundreders europæiske Digtere, der ikke anerkjender Andre for sin Overmand end den udødelige Shakespeare. — Det er værd at lægge Mærke til, at Robert Burns døde i samme tidlige Alder som Byron, nemlig 37 Aar gammel.

Skotland har nu snart i omtrent et halvt Aarhundrede begrædt Tabet af denne udmærkede Mand. En Typhus bortrev ham i faa Dage; han døde i et simpelt Huus, som endnu er til i Nithgaden i Dumfries. I sin korte Levetid havde han ikke hævet sig over en Landmands beskedne Stilling. Udenfor hans eget Grevskab havde næsten Ingen hørt tale om ham.

Ligesom et pragtfuldt Skjær undertiden efter en regn- og skyfuld Dag pludselig spreder sig over hele Himmelhvælvingen i det Øieblik, Solen gaaer ned under Synskredsen, saaledes udbredte Glandsen af hans Aand sig, saasnart Døden havde bortrevet ham, ligemed Eet over alle Dele af de forenede Kongeriger, næsten til de meest afsides Egne, med eet Ord overalt, hvor man taler det engelske Sprog og forstaaer den skotske Mundart.

De fleste af Robert Burns Arbeider bestaae af Ballader og andre mindre Digte og ere alle forstaaelige for den sunde, jevne Menneskeforstand. Alle Bønder og Bønderpiger i Høilandene kunne et stort Antal udenad ligesaa godt som deres Catechismus. Hyrdens hele Liv hengaaer med at vogte Faar og Gjeder paa Bjergskrænterne under det strenge nordlige Clima og kan betragtes som en lang og besværlig Vinterdag; naar Nordenvinden, der blæser over til ham fra Orkenøerne, begynder at stivne hans Lemmer, giver han sig til at nynne en Sang af Burns og forglemmer, hvor koldt det er.

Naar den unge Pige, der sidder og spinder i Hytten, mærker, at hendes Øine fyldes

af Taarer ved Erindringen om hendes Elsker, som tumles omkring paa fjerne Have, prøver hun paa at synge et eller andet af Robert Burns yndige Digte med sagte Stemme; strax standses hendes Taarer og hans kjærlige Ord bringe Fred og Ro tilbage i hendes Hjerte.

Dumfries er justikke denne berømte Digters Fødeby, om end hans jordiske Levninger hvile der; Æren herfor tilkommer Ayr: en halv Miils Vei fra denne By, ved Siden af en Landevei, der løber langs med Clydebugten, træffer man til Høire henimod Glasgow en meget lille Hytte med to Vinduer, der vende ud til Veien. Ovenover Døren, der er anbragt midt imellem de to Vinduer, er opslaaet et grøntmalet Brædt, hvorpaa med gule Bogstaver staaer skrevet:

I dette lille Huus saae Robert Burns, Skotlands Sanger, Dagens Lys.

Hvor daarlig end denne Hytte er bygget, er den overordentlig venlig og vel vedligeholdt baade udvendig og indvendig. Paa Grund af de Erindringer, som knytte sig dertil, sørger Eieren af denne Egn for dens Bevarelse med den største Omhyggelighed. Den indeholder kun to Værelser; i det ene af dem staaer i en Alkove en gammel Træseng; her kom Robert Burns til Verden.

En af Digterens Ungdomskammerater har i flere Aar boet i denne lille Hytte. Skjøndt han snart er 100 Aar gammel, er hans Hukommelse saa sikker og hans Aandsevner saa usvækkede, at han, naar han vil, kan glæde de Besøgende med Beretninger om sin forhenværende Medlærling. Den Dag, jeg besøgte disse Egne, var Oldingen omgivet af en Mængde Pilegrimme, af hvilke de fleste havde begivet sig derhen fra Stirling, Lanark, ja fra endnu fjernere Steder for af hans Mund at høre nogle af de underholdende Fortællinger, han kan saamange af.

Et lille Stykke Vei fra denne Hytte møder Blikket en anden Gjenstand, der knytter sig til Erindringen om Burns, nemlig Broen over Doune, hvorom der er Tale i Digterens Mesterværk. Midt paa denne Bro, der iøvrigt efter Oldgrandskernes Mening hidrører fra Romernes Tider, mødte Helten i ovenomtalte Digt midt om Natten en Flok Dæmoner, der dandsede rundt efter den djævelske Musik, Bælzebub selv opførte, lænet til Rækværket.

Ganske nær ved denne Bro, paa Toppen af en Høi, der behersker Dounes Bredder, har man til Erindring om Skjalden opreist et overordentligt smukt Mindesmærke. Vi troe ikke at kunne give nogen bedre Forestilling om det end ved at sige, at det ligner Vestatemplet i Rom, hvoraf man hyppig seer Afbildninger hos Kunsthandlerne. I enhver Henseende er det smukkere og gjør et behageligere Indtryk paa Øiet end det, der som bemærket findes paa Kirkegaarden i Dumfries.

Det synes i Virkeligheden, som Beboerne i Kirk-Allowag, den Landsby, hvor Burns blev født, bleve bedrøvede over, at deres Yndlingsdigters jordiske Levninger ikke bleve jordede hos dem, og at de derfor opfordrede Kunstneren til at anvende al mulig Duelighed og til at gjøre saa fuldkomment som muligt det Mindesmærke, hvis Bestemmelse var at forevige Erindringen om Digteren i hans Fødeegn.

Idet vi have paastaaet, at Robert Burns er den største Digter, Skotland hidtil har frembragt, have vi ikke engang tænkt paa at undtage Walter Scott selv. Denne sidste har unegtelig efterladt os en Mængde fortrinlige Digte, der afgive en underholdende Læsning saavel paa Grund af de smukke og velklingende Vers som paa Grund af Handlingens tiltrækkende Enkeltheder; men Walter Scotts Lethed i at skrive Vers var kun en Kunst, han havde tilegnet sig ved udholdende Anstrengelse.

Han manglede den medfødte Gave til at skabe Digteriske Tanker, eller med andre Ord, han var blottet for Digterkunstens Gave, hvilket Ord som bekjendt oprindelig betyder at skabe, at frembringe. Det Digt, hvor han uden Modsigelse har været heldigst, er „den sidste Minnesangers Klagesang," der alene i sine 6 korte Sange indeholder mere af den hellige Ild, end der giver sig tilkjende i alle de andre tilsammen. Det fortjener at bemærkes, at det er skrevet før „Pigen ved Søen," „Marmeon" og „Høvdingen fra

Oerne," der alle ere Mesterværker, hvert i sit Slags*).

Her kunde det være passende at indflette en Fortælling, man ofte hører i Skotland, naar Robert Burns tilfældigviis bliver Gjenstand for Samtalen.

Kort Tid før hans Død var der et talrigt Selskab hos den lærde Professor Fergusson i Edinbourg, hvor ogsaa Burns var tilstede. Blandt de Skilderier, som prydede Salen, fængsledes hans Opmærksomhed fornemlig af et Kobberstik, der forestillede en Soldat, som omkom i en Sneestorm; underneden var der skrevet et lille Vers, hvis rørende Skjønhed gjorde saa stærkt et Indtryk paa ham, at han spurgte sig selv høit nok til, at hele Selskabet kunde høre ham: „Af hvem er dog dette yndige Vers? Det forekommer mig, at jeg har hørt det i min tidlige Barndom."

Der blev strax en dyb Stilhed; Enhver prøvede paa at erindre sig, af hvilket Værk disse Linier vare uddragne; imidlertid lykkedes det ikke nogen af dem at gjætte Forfatterens Navn. Medens disse alvorlige Professorer og lærde Videnskabsmænd vare hensunkne i dyb Eftertanke, kom en lille Dreng paa 11—12 Aar langsomt gaaende fra den modsatte Ende af Salen, og idet han paa en betegnende Maade pegede paa Billedet, sagde han med en sikker, men dog tillige beskeden Stemme: „Disse Linier ere af Langhorne."

„Han har fuldkommen Ret, udbrød Burns, saasnart den gamle Digters Navn opfriskede hans Hukommelse; men jeg er vis paa, at den, som har erindret sig det blot ved Læsningen af dette ene Vers, maa have gjennemlæst en større Deel af Fortidens Skatte end mange ældre Mænd i vore Dage."

Derpaa fæstede han sine glimrende sorte Øine med et eiendommeligt Udtryk paa det Barns Træk, hvis Svar havde fremkaldt hans sidste Bemærkning og som han saae for første Gang, og tilføiede i en høitidelig Tone: „Jeg vover at forudsige, mine Herrer, at denne lille Dreng engang vil blive meget omtalt."

For at faae at vide, om Robert Burns Spaadom er gaaet i Opfyldelse, behøve vi kun at spørge ikke alene England og Europa, men Asien, Afrika og Amerika; thi dette Barn var Walter Scott.

V.

To berømte Riddere fra Middelalderen.

Naar man efterat have forladt Robert Burns Fødeegn, saaledes som de fleste Reisende pleie at gjøre, tager Retningen henimod Glasgow, Skotlands Marseille, fyldes Sjælen med andre mærkværdige Erindringer. Paa Halvveien mellem denne By og Ayr bemærker man en herlig Eiendom til Venstre af Landeveien; den tilhører Lord Eglinton, hvis Navn for nogle Aar siden anførtes i alle franske Dagblade i Anledning af en Tournering, denne Adelsmand, der ønskede at kalde nogle af Riddertidens Forlystelser tillive igjen, havde foranstaltet i sin Park.

Slottet, hvis gothiske Taarne hæve sig op imod Skyerne, er omgivet af store hundredaarige Ege. Dets Opførelse blev foranlediget ved en mærkelig Begivenhed, vi tillade os at meddele:

Marie Himmelfartsdag 1388 erfarede Henri Percy, Greve af Northumberland, at en betydelig skotsk Styrke drog imod Newcastle, hvor han dengang opholdt sig, under Anførsel af den frygtelige James Douglas, med Tilnavnet „den Sorte," ikke alene paa Grund af den Rustnings Farve, han i Almindelighed bar, men fornemlig fordi han var Englændernes bittre og uforsonlige Fjende. Percy begav sig strax paa Vei i Haab om, at de under hans Banner samlede tappre Krigere skulde tvinge Nordens Svøbe til hurtigt at begive sig tilbage til sine Bjerge.

Efter i kort Tid at have tilbagelagt omtrent 30 Miil (engelske) opdagede han paa Skraaningen af en Høi, der behersker Byen Otterburne, beliggende paa Grændsen mellem begge Kongeriger, en heel skotsk Stamme, som syntes at have gjort Holdt for at vente

---

*) Man begriber let, at disse Bemærkninger kun gjælde Walter Scott som Digter; som Romanforfatter har Ingen hidtil nærmet sig ham, og med Hensyn til Fremtiden kan man uden Frygt for at tage Feil paa Walter Scott anvende Shakespeares Ord i Hamlet: „Vi ville aldrig, aldrig træffe paa hans Lige."

paa Nogen. Fra det Øverste af et hurtigt opreist Telt bølgede den sorte Douglas's bekjendte Fane i Vinden.

Det vilde have været Daarskab, om Englænderne strax havde begyndt Kampen, da nemlig Egnens naturlige Beskaffenhed var saa overordentlig gunstig for Modstanderne; at maale sig med Fjenden opsatte Greven af Northumberland derfor klogelig, til Mørket faldt paa.

Endelig udbredte Aftenen sin mørke Skygge over Sletterne, Skovene og de omliggende Landsbyer: Maanen var ifærd med at komme frem over Cheviotsbjergene. Om Eftermiddagen havde Percy været heldig nok til ubemærket at føre sin Armee hen til en Skraaning, som var ligeoverfor den af Douglas besatte. Fra denne skjulte Stilling brød han som en rivende Strøm ind over sine Fjender, og angreb dem saa heftigt og uventet, at endogsaa deres behjertede Anfører blev overrasket derover.

Imidlertid styrtede Sorte Douglas sig ind hvor Kampen var voldsomst og vedblev at kæmpe som en Løve, indtil han blev forladt af de fleste af sine Folk og bukkede under efterat have faaet tre dødelige Saar. Han havde imidlertid solgt sit Liv dyrt, da hans Jernkølle, som efter Jean Froissards Beretning ingen Mand i hele Caledonien kunde svinge, havde bedækket Sletten ved Otterburne med Blomsten af det engelske Ridderskab.

Naar den Reisende nutildags begiver sig til Skotland over Newcastle, bliver han smertelig bevæget ved at betragte en lille sort Støtte, som er opreist i Nærheden af Otterburne, der ligner den, som i Gravene ved Vincennes betegner det Sted, hvor Hertugen af Enghien blev skudt. Et troværdigt Sagn beretter, at den berømteste Douglas, James den Sorte, fandt Døden paa det Sted, hvor Støtten er anbragt.

Den skotske Helts sidste Ord frembragte en Virkning, ingen af Hærene havde ventet.

„Skjul min Død! sagde han i det sidste Øieblik; forsvar mit Banner! Hevn min Død! forglem ikke den gamle Spaadom, at en død Mand henimod Enden af det fjortende Aarhundrede skal blive Herre over en Valplads!"

Denne alvorsfulde Opfordring blev henvendt til en af hans Befalingsmænd, Sir Hugh Montgomery; denne var begavet med en overordentlig Styrke og opfyldt af sværmerisk Begeistring; saasnart han hørte sin Anførers Bøn, begyndte han at samle de Flygtende og det lykkedes ham. De Vidundere af Tapperhed, som Percy havde udført ligefra Kampens Begyndelse, vare ikke nok til at bringe Lykken paa hans Side; hans herlige Armee kunde ikke modstaae de Slag, der bleve førte af Montgomerys Hevnerarm, og blev næsten aldeles tilintetgjort.

Midt imellem de vigende Englændere saaes en Kriger i en forgyldt Rustning, der ligesom de gamle Parthere af og til vendte sig om for at slynge et Kastespyd imod sine Forfølgere; det var den ædle Greve af Northumberland. Han havde ingensinde bedre end i denne korte, men skjebnesvangre Nat fortjent Tilnavnet Hotspur (den overordentlig Modige).

Til Ulykke for ham løde den døende Douglas' Ord endnu for Hugh Montgomerys Øren. De ansporede ham og fyldte hans Sjæl med en saadan Begeistring, at han uden at stramme Tøilen vilde være ilet lige til selve Kong Henriks Palads og have nedlagt sin Handske ved Foden af Kongens Trone, hvis han ikke havde troet sig hevnet tilstrækkeligt ved at have bemægtiget sig Percys Person, der efter Chateaubriands Udtryk var „en bevæbnet Cid, udmærket ved sin Tapperhed."

Med Undtagelse af Tabet af Friheden havde Greven af Northumberland ingen Grund til at beklage sig over at være falden i Hænderne paa en saa udmærket Mand som Hugh Montgomery. Denne behandlede sin Fange med den Opmærksomhed og den høimodige Ridderlighed, som vi f. Ex. beundre hos Edvard den 3dies Søn, den sorte Prinds, efter en af hans Seiervindinger.

Han opførte sig imod ham paa samme Maade, som Helten fra Poitiers behandlede sin kongelige Fange, Johan den Gode af Frankrig, hvem han lod holde et høitideligt Indtog i London paa en overordentlig smuk arabisk Hest, medens Seierherren gik med blottet Hoved ved Siden af den fangne Konge. Ved de glimrende Festligheder, der

siden til Ære for ham bleve givne paa Slottet Windsor, lod den unge sorte Prinds sig det være magtpaaliggende selv at opvarte den fremmede Fyrste.

Saaledes var paa Lidet nær Montgomerys Opførsel mod Henri Percy under dennes langvarige Fangenskab i Skotland. Hvor betydelig end den Sum var, der fordredes i Løsepenge, kunde Greven af Northumberland med Lethed have udredet den, uden at hans Indtægter havde lidt noget betydeligt Skaar. Da han hørte, paa hvilke Betingelser han kunde erhverve sig sin Frihed, udbrød han:

„Det skal aldrig kunne siges, at en Ætling af Huset Percy er løskjøbt for Guld eller Sølv. Skete det, var han udsat for at see Prisen for sin Person gaae over i Hænderne paa den laveste Deel af Folket, eller blive spredt omkring til alle fire Verdenshjørner; thi hvilket Menneske, naar man undtager den Gjerrige, bekymrer sig om at beholde sine Skatte hos sig? Penge ere i bestandig Bevægelse, nogle kastes til høire, andre gives ud til venstre. Derfor, min Herre, tilføiede han, idet han vendte sig til den Ridder, der havde overbragt Montgomerys Forslag, er jeg villig til at forlade mit Fangenskab, naar Eders Herre vil modtage en Løsepenge, meget forskjellig fra den, han forlanger af mig, med eet Ord en Løsepenge i Steen, en Betaling, der kan tjene til et Mindesmærke, hvilket hans Efterkommere kunne betragte med Stolthed lige til de sildigste Tider. See, ville de udbryde med Begeistring, hvad der fordum blev skjænket en af vore Forfædre af den, der holdtes for det Aarhundredes berømteste Ridder, af den tappre Henri Hotspur, Greve af Northumberland!"

Saasnart Montgomery havde givet sit Bifald til dette Forslag, hentede man den dueligste Bygmester i Englands Hovedstad, og under hans indsigtsfulde Styrelse opførte 500 Arbeidere paa en aaben Plads i Montgomerys Skove i fem Maaneder et Slot, i enhver Henseende fuldkommen værdigt en Konges Opholdssted.

Denne storartede Bygning har endnu ikke paa nogen mærkelig Maade lidt af Tidens Ødelæggelse, denne vældige Forstyrrer af Paladser og Byer, ja endogsaa af Kongeriger og Keiserdømmer. Dens udstrakte Forside viser endnu sin oprindelige Skjønhed for den Reisende, der følger Landeveien fra Ayr til Glasgow; det er nemlig Slottet Penoon, den ædle Lord Eylintons nuværende Bolig.

VI.

Et historisk Mord.

„For mit Vedkommende har jeg i Aar foretaget mig en Udflugt til Skotland."

Dette Svar hører man ofte af dem, til hvem man henvender de almindelige Spørgsmaal om, hvorledes de have tilbragt Sommeren, i Paris' adelige Forstad, i November Maaned, naar Efteraarsstormene omkring det hyggelige Arnested have samlet de talrige Selskaber, der adspredte sig ved Foraarets Begyndelse. Nu ere de flygtede langt fra Havets Storme, langt fra den øde og nøgne Natur, som nu omgiver deres Slotte, og spørge endnu engang hinanden, hvor de have været henne i den smukke Aarstid.

De fleste af disse Reisende følge uheldigviis kun de mere bekjendte Veie, som angives af de almindelige Reisebeskrivelser. Paa deres hurtige Reise gjennem Skotland have de rigtignok besøgt nogle af de mærkeligste Steder som Abbotsford, Perth, Katharines Sø o. s. v.; men de have fuldkommen forglemt en af de herligste Naturmærkværdigheder i dette nordlige Sveits, nemlig Vandfaldene ved Clyde.

Ved Glasgow er denne Flod dyb og bred, og dens Vande glide afsted med ophøiet Rolighed; man kan ikke seile ret langt op ad Floden, førend dens Løb bliver meget hurtigt indsnevret. Skjøndt Veien fra Glasgow til Vandfaldene ikke er lang, synes den endnu kortere og tilbagelægges paa en meget behagelig Maade paa Grund af Clydebalens mangfoldige Naturskjønheder.

Man er næppe kommen ind i denne Dal, førend mangfoldige Minder fornyes i Sjælen. Man erindrer sig strax, at Bueskytterne fra Clydedalen fordum vare saa berømte over hele Storbrittanien, at deres Sikkerhed i at ramme var bleven til et Ordsprog. Kommer man længere frem, følger den ene

Gjenstand efter den anden, hvilke alle gjøre et levende Indtryk. Til venstre støder Blikket paa det pragtfulde Palads Hamilton, det sædvanlige Opholdssted for Hertugen af samme Navn. Dette berømte Slot er grundlagt af James, Greve af Arran og Hertug af Chatellerault i Frankrig. Marie Stuart udnævnte ham 1569 til Generallieutenant og pleiede at kalde ham sin „valgte Fader."

I den ene Ende af Parken, paa en Skraaning af Floden Evan, der falder i Clyde, opdager man Ruinerne af Hamiltonernes forrige Borg; det nuværende Slot er af nyere Bygning. Disse Levninger af Taarne er Alt hvad der er tilbage af det berømte Cadyon-Castle. Naar man betragter disse gamle med Vedbende begroede Mure, kommer man uvilkaarligt til at tænke paa Navnet Bothwellhaugh. Det var ham, der myrdede Grev Murray, en naturlig Søn af Jacob 5te, og Regent i Jacob 6tes Mindreaarighed, der var en Søn af den ulykkelige Marie Stuart.

Til dette Mord ophidsedes han af Begivenheder, der idetmindste til en vis Grad kunde tjene til hans Undskyldning.

En af Hamilton Bothwellhaughs Eiendomme var virkelig af Murray overdraget til en af dennes Yndlinge, en raa og voldsom Mand. I Borgherrens Fraværelse sprængte han midt om Natten Portene til Borgen. Hamiltons unge Hustru, der blev vækket pludseligt, lykkedes det kun at undslippe den visse Død over en lille Vindebro, hvortil en Udfaldsport førte ud. Med et spædt Barn ved Brystet maatte hun i den strengeste Aarstid flakke om paa de sneebedækkede Marker. Da hendes Mand næste Morgen ilede til sit Hjem, saae han en halvnøgen Qvinde sidde paa en Klippeblok ved Bredden af en rivende Bjergstrøm; hun stirrede stivt paa sit Barn og vædede det med bittre Taarer; hun havde mistet sin Forstand; det var den for kort Tid siden aandrigeste, meest tiltrækkende, yndigste Adelsdame i hele Skotland.

Medens den trøstesløse Ridder ligesom forstenet i denne vilde Egn lod sine fortvivlede Blikke hvile paa sin unge Hustru, viste sig pludselig et klart Skin i den vestlige Synskreds, hvis Mørke Morgendæmringen ikke havde fuldkommen adspredt. Bothwellhaugh pønsede forgjæves paa Grunden til dette Syn, da uhyre Flammer med Eet brøde frem i samme Retning, og nu kunde der ikke længere være Tvivl om, at hans Fædres Borg gik op i Luer.

Hurtigt satte han Foden i Stigbøilen og begav sig alt hvad Hesten kunde løbe til Byen Linlithgow. Paa sin Vei fra Stirling til Edinbourg skulde Grev Murray næste Dag modtages paa en høitidelig Maade, naar han reiste gjennem denne Stad.

Hamilton skjulte sig paa et Gallerie, der vendte ud til Hovedgaden. Han lagde Sengklæder paa Gulvet, for at man ikke skulde høre Lyden af hans Trin; paa Væggen ligeoverfor det lille Vindue, ved hvilket han tog Post, ophængte han sort Klæde, at man ikke skulde see hans Skygge.

Kort efter nærmede det pragtfulde Tog sig; man bemærkede Regenten midt imellem Tropper og en uhyre Menneskemængde, der spærrede Veien.

Endelig befandt han sig ligeoverfor den skjebnesvangre Altan; Skuddet gik af: Kuglen gjennemborede Murrays Legeme og dræbte en Adjudants Hest, der red ved Siden af ham.

I den store Sal i den nuværende Hertug af Hamiltons Slot viser man endnu den Karabin, hvormed Bothwellhaugh fra det sorte Gallerie i Linlithgow tog en frygtelig Hevn.

VII.

Mærkeligt Hornqvæg.

Medens man paa Veien til Clydes Vandfald tænkte paa ovenomtalte Optrin af Skotlands Historie, vækker Synet af en Skov, der bedækker en Høi hiinsides Cadyow-Castle, Indbildningskraften af dens sørgelige Drømmerier og sætter den i saa stærk Bevægelse, at man troer at høre dumpe Brøl komme ud fra disse ældgamle Træer. Det er i Virkeligheden en Levning af den store caledonske Skov, der i gamle Dage som et uhyre Belte strakte sig fra Nordsøen til det atlantiske Hav, det vil sige tvers over hele Skotland.

Nogle af disse Træer holde 20 Fod i Omkreds; De have kunnet være Vidner til

Druidernes Offringer. I sin meest blomstrende Tid var den befolket af en Race mærkværdige Tyre. Disse Dyrs Farve var mælkehvid, Snude, Horn og Klove derimod sorte; de vare forsynede med en lang, tyk skinnende hvid Manke. Man maa ikke troe, at det er opdigtede Skabninger som Dengen og saa mange andre, af hvilke Mennesket aldrig vil faae Andet at kjende end Navnet. Der gives nigjendrivelige Beviser for deres Tilværelse, hvortil kan henføres følgende Oversættelse af en af de latinske Forfattere, der omtale dem:

„Fordum var Skotland rigt paa vildt Hornqvæg af en ganske eiendommelig Slags; dets Farve var hvid; paa Forkroppen havde det en tyk Manke ligesom en Løve; det var vildt og voldsomt. Menneskene vare det saa forhadte, at det i flere Dage holdt sig fjernet fra de Gjenstande, de vare komne i Berøring med, om det saa kun var med et let Aandedrag. Dets Dristighed var saa stor, at det ikke alene, naar det var ophidset, kastede de meest uforfærdede Ryttere af Sadlen, men ogsaa, naar man begyndte at jage det, ikke var bange for at styrte sig midt ind mellem Jægerne og angreb dem med Horn og Klove. Det bekymrede sig slet ikke om Hundene, ikke engang om dem, vi ansaa for de vildeste og farligste. Skjøndt dets Kjød er lidt haardt, er det tillige saftigt og behageligt."

Efter dette Vidnesbyrd at dømme kan man let forstaae at det maatte være Godseierne i denne Egn magtpaaliggende ved forenede Anstrengelser at udrydde disse frygtelige Dyr. Det lykkedes i kort Tid saagodt, at Jægeren ikke længere stødte paa noget af dem i den caledonske Skov.

Racen er imidlertid ikke ganske tilintetgjort; man har endnu nogle enkelte af dem i Parken ved Slottet Chillingham i Northumberland. Disse have ikke arvet deres Forfædres Vildhed og ere desuden udartede fra den oprindelige Skjønhed, da de ikke ere prydede med den smukke hvide Manke, der gjorde hine Tyre saa mærkelige.

Naar man er kommen lidt forbi denne smukke Levning af den caledonske Skov, kjører Deligencen over Broen Bothwell, der under de indre Stridigheder var Skuepladsen for en af de meest haardnakkede og blodigste Kampe, Historien har meddeelt os Underretning om.

Hæve vi lidt længere henne i Clydedalen Blikket i Veiret, bemærke vi paa en Høi et Slot fra Middelalderen af mørkt Udseende, der viser sig mellem Elme- og Lindetræer. Ved at høre dets Navn vækkes mangfoldige Erindringer, som i lang Tid have hvilet i Sjælens Dyb, og i Tankerne henscætte vi os imellem de nu desværre døde eller fraværende Venner, i hvis venlige Kreds vi glædede os ved at læse Walter Scotts „Puritanerne" for første Gang. Det er i Virkeligheden Craignethan-Castle, som den berømte Romanforfatter kalder Slottet Tillietuellen.

Seer man sig istand til at standse nogle Øieblikke for at besee denne gamle Bygning, vil man blive overrasket over den store Nøiagtighed, hvormed den berømte Skotte har beskrevet hver enkelt Deel deraf.

„See der, vil man vist sige til sin Reisekammerat, det Vindue, hvorudaf Jenny rimeligviis har hældt en heel Kjedel kogende Suppe over Hovedet paa den stakkels Cuddy; her er den Sal, hvor det behagede Kong Carl 2den at tage Deel i den Frokost, Lady Marguerite Bellenden anrettede for ham, og i denne Lænestol, betrukken med falmet Brokade, sad Hans Majestæt sandsynligviis, da han med Ærbødighed kyssede den smukke Borgfrues Kind, en Hædersbeviisning, denne endogsaa gjentagne Gange maatte erindre Henri Morton om under Slottets haardnakkede Beleiring."

„Her endelig de Skydeskaar, hvor den gamle Major Miles Bellenden, lænet til en Kanon, med en tyveaarig Soldats Iver ventede paa Sværmmerens Hær, som han saae komme i det Fjerne under Anførsel af Jean Balfour de Burby."

VIII.

Clydes tre Vandfald.

Et Par Miils Vei fra denne romantiske Bygning opfanger Øret en uforklarlig Lyd, der kommer fra et nærliggende Bjergpas. Strax fristes man til at antage den for den utydelige Susen, Stormen frembringer, naar den farer gjennem Træernes bladløse Grene,

men ved nøiere at høre efter bemærker man, at det ikke kan være Tilfældet. Vort Besøg kan antages at finde Sted i Slutningen af Mai Maaned; paa den Tid staaer Plantevæxten i sin hele Frodighed og det nysudsprungne Løv gjør Skovens Børn saa smukke.

Det er en venlig Aften og Himlen er overordentlig reen og klar; Vinden har lagt sig og ikke et Blad rører sig. Den Larm, hvis Forklaring satte os i Forlegenhed, hidrører altsaa fra det nedstyrtende Vand; thi nu ere vi endelig ankomne til Clydes første Vandfald, ved Navn Stoneybyres. Det er Skik og Brug, at Vognen standser en halv Times Tid, for at de Reisende i Ro og Mag kunne betragte dette ophøiede Naturoptrin.

Endnu inden Hestene havde sagtnet deres hurtige Løb, saae jeg en gammel Kone komme ned ad den lille Fodsti, der fører fra Landeveien til den Klippe, som hænger ud over Vandfaldet; til Trods for den ujevne Skraaning prøvede hun endogsaa paa at løbe. Hun havde heller ikke liden Grund til at skynde sig; fra den anden Side af Veien kom nemlig med lange Skridt en meget høi Mand henover en Eng; han var saa vindtør og skindmager, at man kunde antage ham for Legemliggjørelsen af Hungersnødens Aand; de to Flige af hans korte Kjole skiltes ad ved hvert Skridt, hvilket forøgede det Besynderlige ved hans Fremtræden.

Efter Kudskens Beretning havde den gamle Kone i umindelige Tider været ene om at vise de Fremmede Vei, der kom for at besee disse Egne; men pludselig indfandt sig en slem Medbeiler, og den udmagrede Olding, der imidlertid var begavet med en ikke ringe Styrke, fandt en skjøn Dag paa at gjøre Indgreb i hendes Rettigheder. Hans Anstrengelser kronedes imidlertid ikke med synderligt Held, og de Besøgende lode sig altid helst føre om af den gamle Kone, han vilde fortrænge, skjøndt hun var bleven lidt forstyrret i Hovedet. Hertil bidrage uden Tvivl ogsaa de Oplysninger, deres Kudsk meddeler dem med sagte Røst. Enhver vil hellere give hende nogle faa Skilling, end unde ham dem, der er et vandrende Skræmmebillede for den gamle Kone.

I det Øieblik denne sidste naaede os og tilbød os sin Tjeneste, udbrød der en heftig Trætte mellem de to Medbeilere, og hvis vi ikke havde været altfor meget beskjæftigede med en anden Slags Vrede, nemlig Vandfaldets, hvilket vi vare paa Veien til, kunde det have været ret morsomt at høre paa deres Ordvexel.

For rigtig at see Vandfaldet er det nødvendigt at tage Plads paa den yderste Rand af en flad Klippe, der hæver sig over Strømmen. Uagtet dette ikke er uden Fare, kan man dog kun nødig løsrive sig derfra, men fra Landeveien høres Kudskens stærke Stemme, og man maa bort efterat have kastet endnu et beundrende Blik paa den brede Vandstrøm, der skummende styrter sig ned fra en Høide af 72 Fod.

Herfra fortsætter den Reisende i Almindelighed Veien til Lanark, hvor han tager Afsked med Vognen, da de to andre Vandfald ere altfor langt borte fra Landeveien; desuden er det tilgrændsende Land saa vildt, at ingen Diligence eller Postvogn, ikke engang en let Jagtvogn kan komme frem der.

Det andet Vandfald, Corra-Lynn, befinder sig midt i en Park, der tilhører Lady Bonnington. Den uhyre Vandmasse, det fører med sig, deler sig paa Grund af de Klippers Form, hvorover det styrter ned, i to tydelige Strømme; dets Høide er 84 Fod.

Paa en Klippespids, der hæver sig over de tilstødende Bredder, har den ædle Eierinde ladet opføre en smuk Bygning, hvortil Adgangen staaer aaben for alle Fremmede. Hun har havt det heldige Indfald at smykke de indre Vægge og Gulvet med Speile i forgyldte Rammer; naar man sætter sig i en dertil bestemt Lænestol med Ryggen mod Floden, frembyder Gjenstandenes Afspeiling et overordentlig smukt Syn.

Indenfor Grændserne af samme Park findes ogsaa Clydes tredie og sidste Vandfald, Bonnington-Faldet, hvis Høide er 70 Fod.

Af de tre angivne Talstørrelser seer man altsaa, at Floden Clyde, uden at regne Jordbundens gradvise og mindre iøinefaldende Sænkning, fra sit Udspring, der ikke er langt fra Bonningtonfaldet, til Glasgow har et brat Fald af over 220 Fod.

IX.

Sletten ved Bannockburn.

Førend man fjerner sig fra Lanark bør man ikke forsømme at besee en Bro af romersk Bygning, der er slaaet over en Arm af Clyde. Ikke langt fra dette Mindesmærke fra Oldtiden ligger en dyb Dal; de to Høie, der begrændse den, forenes ved en anden Bro, der er et virkeligt Underværk i sit Slags. Dens skjønne Buer af tilhugne Steen hæve sig til en betydelig Høide over den lille Bæk, der slynger sig gjennem Dalen. Hvis hændelsesviis dette sparsomme Vand blev afløst af en seilbar Strøm, kunde et stort Skib seile derunder, uden at dets Master berørte Hvælvingerne.

Paa denne Broes Rækværk kunde Bygmesteren skrive de samme Ord, som læses paa en Bro i Sunderland: „Med Gud til Hjælper ville vi ikke mistvivle om Noget."

Imidlertid havde det været ønskeligt, om Kunstneren ved begge Ender havde forlænget Rækværket ud over Broen. Min Veiviser underrettede mig om, at der ikke saa sjelden indtraf Ulykker, især i mørke Nætter, at endog Aftenen før min Ankomst var en Mand i Taagen traadt udenfor og fandt en sørgelig Død paa Bunden af Kløften.

Fra Lanark til Perth er der et temmelig langt Stykke Vei; imidlertid mærker den Reisende det ikke paa Grund af de mange seeværdige Gjenstande, som bestandig afbryde Veiens Kjedsomhed. Den tjenstvillige Kudsk vil saaledes vise Dig den berømte Valplads ved Bannockburn, hvor Robert Bruce vandt den glimrende Seier, der til Bytte for hans Lykkeridderkaarde skaffede ham Skotlands Krone. Længere henne kommer man gjennem en venlig Landsby, hvis Navn man ikke engang behøver at spørge om; thi neppe har dens Taarn i det Fjerne viist sig over en Høi, førend flere Stemmer ovenpaa Diligencen give sig til at nynne en Ballade, hvis Begyndelse er: „Min unge og yndige Jessie, Rosen fra Dumblane!"

Denne lille Sang er en af de folkeligste og meest udbredte af den skotske Digtekunsts Frembringelser, og ikke alene her, men ogsaa i England og i Irland, ja selv i de nordamerikanske Fristaters Byer og Hytter nynnes den meget almindelig ved Børnenes Vugge.

Her kunde i Forbigaaende gjøres den Bemærkning, at de fleste skotske Folkesange handle om rørende Gjenstande; de ere en Slags Klagesange, hvis Melodier ere istand til at blødgjøre den haardeste Sjæl. Denne Omstændighed forklarer tilstrækkeligt Grunden til, at disse Sange efterlade uudslettelige Spor i dens Erindring, der har laant Øre til dem fra sin Barndom; thi det er en Kjendsgjerning, at det menneskelige Hjerte i enhver Alder er langt mere modtageligt for blid Sørgmodighed end for Glædens muntre Toner, og i denne Anledning kunne vi sige med den berømte romerske Digter (Horats), „at Karret længe vil levere Duften af det, hvormed det fra først af har været gjennemtrængt."

X.

En By med mange Minder.

I nogen Afstand fra Dumblane vender Kudsken sig om paa sit Sæde og siger saa høit, at alle de Reisende kunne høre det: „Naar jeg er kommen forbi den gamle Muur histhenne, vil jeg opfordre enhver af Dem, mine Herrer, til at kaste et opmærksomt Blik paa den Bygning, der i det Fjerne vil vise sig lige for Dem?

De, som følge hans Raad, opdagede i Luften, umiddelbart over en Skov, et uhyre Kastel, Grundvolden for dets store Taarne synes at hvile paa Træernes Toppe. En 5 Minutter efter er der for Tilskueren ikke mere Spor tilbage af dette Fort, end om han havde seet et Billede deraf i en Tryllelygte.

Deraf maa man dog ikke slutte, at det er et Luftkastel, en af de Luftspeilinger, Pilegrimmen ofte skuffes af paa sin Vandring gjennem Arabiens brændende Sandørkener.

I Nordens Historie er der ikke mange Forter, hvis Navn forekommer hyppigere end dets, som nylig viste sig paa en saa besynderlig Maade; det er kort sagt Slottet Stirling, der i lang Tid var Residents for Skotlands Konger.

Naar Postvognen har naaet Toppen af Høien Moncrief i Grevskabet Perth, udfolder der sig et Landskab for den Reisendes Øine, som med Rette ansees for et af de smukkeste i Europa; et henrivende Panorama udbreder sig

som et stort Landkort fra den ene Ende af Synskredsen til den anden.

Omgivet af grønnende Marker hæver en By sig, der i gamle Dage var Kongerigets Hovedstad, og det er selve Perth. Herforbi løber den smukke Flod Tay ud til Havet, men ikke i lige Linie; den snoer sig i alle mulige Retninger, og ligesom nøler med at forlade det Land, den har Forkjærlighed for.

Hist og her ere de omliggende Marker ligesom besaaede med Hytter og smukke Landsteder; dette hele henrivende Maleri er begrændset af den lange og blaaagtige Grampiansbjergkjede. Hvor langt end disse Bjerge ere fjernede, skjelner man tydelig det høie Ben Lhomond, der synes at beherske de andre Bjergtoppe med streng Alvorlighed.

Perth vinder ikke ved nøiere Bekjendtskab; naar man har beseet den nøiagtigt, nødes man til at indrømme, at den i det Enkelte er en intet mindre end smuk By. Ved at slentre om i dens Gader traf jeg paa en lille lukket Gade ved Navn Curfew, hvorved jeg erindrede mig, at denne Gade eller rettere dette Stræde i Walter Scotts „den smukke Pige i Perth" var Skuepladsen for flere vigtige Begivenheder, og at her boede selve den smukke Pige, Catherine Glower.

Jeg gik længe omkring og søgte forgjæves efter en Gjenstand, der i langt høiere Grad var stikket til at fængsle Opmærksomheden, nemlig Dominikanerklosteret, hvor Jacob den 1ste residerede, da han blev dræbt paa en voldsom Maade. Jeg havde opgivet Haabet om et heldigt Udfald og vendte misfornøiet tilbage til min Bolig, da en Mand, der kjendte Stedets Historie, angav mig et ved Floden liggende Bryggeri, som efter hans Mening var bygget ovenpaa Grunden af det Kloster, jeg søgte. I det Indre af en Gaard opdagede jeg virkelig et Hjørne af en gammel Muur, hvis betydelige Tykkelse og ældgamle Udseende forekom mig at afgive et vægtigt Vidnesbyrd for, at Angivelsen var rigtig.

Hvis her var Stedet til at fremstille de vigtigste Begivenheder i den ulykkelige Jacob af Skotlands Liv, kunde vi dvæle ved, hvorledes han i en Alder af 11 Aar forlod sin gamle Fader og begav sig til Paris, hvor hans Opdragelse skulde ledes af Kongen af Frankrig og hvor han befandt sig udenfor de Rænker, der smededes ved det fædrene Hof; hvorledes han paa Reisen til London blev greben af Henrik den 4de af England og sat fangen paa Windsor Slot; hvorledes hans aldrende Fader døde næsten umiddelbart efter at have erfaret sin elskede Søns Fangenskab; hvorledes han først blev sat i Frihed, efterat han havde været i Fængsel i 18 lange Aar; hvorledes han næppe havde paasat sig sine Forfædres Kongekrone, førend han blev gjennemboret af 21 Dolkestik i det samme Kloster i Perth, hvis Porte om Natten vare blevne sprængte af en Skov Sammensvorne, der myrdede den ulykkelige Konge midt under en munter Fest.

I dette skjebnesvangre Øieblik gjorde hans heltemodige Gemalinde, Jeanne Beaufort, uagtet hendes ene Arm allerede var knust, næsten overmenneskelige Anstrengelser for at redde ham, idet hun vilde forhindre Morderne fra at trænge ind i det Værelse, hvorhen Kongen var flygtet. Denne unge opoffrende Qvinde havde første Gang tiltrukket sig den kongelige Fanges Blik og vundet hans Hjerte, da hun, straalende af Skjønhed og Ynde, spadserede i de skyggefulde Alleer omkring Slottet Windsor. Det var paa samme Maade og paa samme Sted, at senere den ulykkelige Grev Surrey, et Offer for Kong Henrik den 8des Had og Troløshed, blev indtaget af den overordentlig smukke Lady Geraldine, hvem hans overraskede Øine bemærkede gjennem Slottets stærke Jerngitter.

Et sørgeligt Endeligt for en af de meest fuldendte Fyrster, der nogensinde har beklædt en Trone! Under Navn af den kongelige Digter glimrer Jakob i Virkeligheden imellem den Krands af Digtere, hvis Hovedprydelse var den berømte Chaucer, Kongens Samtidige. Denne kronede Planet, der hævede sig paa den engelske Digterhimmel, vil i Sandhed være gamle Englands Hæder og Stolthed ligetil de silbigste Tider.

XI.

Lord Byrons Eiendom.

Her forudskikkes den Bemærkning, at de Steder, hvorom Talen er i dette og de to følgende Afsnit, ikke ligge i det egentlige Skotland; de kunne alligevel medtages i Erindrin-

ger fra Skotland, da den udødelige Sanger fra Newstead (Byron) blev født i Skotland og der tilbragte hele sin første Barndomstid.

Naar man kommer til Byen York *), har man Grund til at blive forundret over at finde dens Mure i fuldkommen god Stand, især naar man erindrer sig den Haardnakkethed, hvormed denne By udholdt mangfoldige Beleiringer i Stridighederne mellem den røde og hvide Rose. Denne gamle By er heelt omgivet af vel bevarede Mure undtagen paa to Steder, hvor der er Aabninger til Floden Ouses Gjennemløb; de udgjørr Befolkningens Yndlingsspadseretour.

Den veloplyste Reisende vil mindes, at Constantin den Store blev født i York, at Geta der blev dræbt af Caracalla. Han vil lade sit Blik dvæle paa Cromwells vældige Taarn, paa Levningerne af St. Marias Abbedie, og idet Hele taget paa de mange mærkelige Kirker, denne By er prydet med.

Er han et Barn af den ene saliggjørende Kirke, vil han, idet han betragter den prægtige Domkirke og de andre ærværdige Minder om hans Forfædres Tro, spørge sig selv med et undertrykt Suk: „Hvorfor giver man ikke disse Bygninger tilbage til dem, hvem de med Rette tilhøre? Ere de ikke byggede af de gamle Dages Catholiker?"

I industriel Henseende udmærker York sig kun ved Forfærdigelse af Handsker; i dens Omegn er der ingen Fabrikanlæg; paa Grund heraf frembyder den Luft, der omgiver den, heller ikke Skuet af uhyre Røgsøiler, hvilke man i Almindelighed seer hæve sig fra og svæve over de fleste andre Byer i Kongeriget.

Den er saaledes ikke opfyldt med qvælende Dunster af Svovl og Steenkul; tvertimod indaander man der i den skjønne Aarstid den behagelige Duft af Violer, Roser og Nelliker, der blomstre i smaa Anlæg ved Husene saavelsom paa de maleriske Bredder af den Flod, der løber forbi denne berømte Stad.

Ad Jernbanen kommer man i to Timer fra York til Leeds, hvor Klædemanufacturer have været almindelig bekjendte i over et Aarhundrede. Herfra kan man reise til Sheffield paa samme Maade, men man gjør bedre i at vælge Diligencen, da man saa kommer dertil om Natten og kan nyde det eiendommelige, men tillige rædselsfulde Syn af de mange glødende Ovne, hvormed alle de omliggende Høie ere besatte.

Naar man betragter disse store Smelteovne og de halvnøgne Arbeidere, der løbe frem og tilbage og hvis Skikkelser tydelig aftegnes ved Flammernes Skin, erindrer man sig uvilkaarligt de tydske Eventyr, hvor Djævlen og hans Følgesvende vise sig midt i Ildsluer paa et aabent Sted i den dunkle Naaleskov eller i en Hule i Harzbjergene.

I Sheffield forarbeides Barbeer- og Penneknive, Saxe, Synaale, alle de fine Jern- og Staalvarer, hvorpaa Udlandet sætter saa stor Priis.

Forlader man Sheffield for at begive sig til Nothingham, den første større By imod Syd, føler man sig greben af en besynderlig Fornemmelse ved Erindringen om, at i denne Egn laae det berømte Abbedie Newstead, som tilhørte Lord Byron. Efterat være kommen igjennem en stor Deel af Skoven Sherwood, i gamle Dage Tilholdssted for Robin Hood og hans Røverbande, befinder man sig pludselig midt paa en stor Rundbeel.

Til høire, tæt ved et stort Gitter, hæver sig et Egetræ, der kaldes „Pilegrimsegen;" efter Sigende stiger dens Alder op til Korstogenes Tid. Uagtet sin høie Alder har dette smukke Træ kraftige Sidegrene ligesom de Cedere fra Libanon, som findes i Paris. Igjennem tre Aarhundreder have de landlige Dandse og Fester fundet Sted i Skyggen af dens Krone; der bekrandses ogsaa den 1ste Mai Landsbyens Maidronning.

Gitterporten aabnes af en Mand, der gjerne kunde være Tambourmajor ved Garden; han boer i et net lille Huus ikke langt fra Pilegrimsegen. De, som have Lyst dertil, kunne altid hos ham styrke sig ved et godt Maaltid, førend de begive sig paa Vandring i disse paa mærkelige Minder saa rige Egne, og medens Forfriskningerne nydes, meddeler den kæmpestore Portner en eller anden lille Fortælling om Lord Byron, hvem han har kjendt personlig.

---

*) For Øieblikket have kun York og Chester beholdt deres gamle Mure.

Naar man er kommen ind i Parken, gaaer man igjennem en sandet Allee, der slynger sig ud og ind mellem to steile Bakker. Efter omtrent et Qvarteers Gang gjør Alleen en Krumning, og nu viser sig pludselig Abbediet Newstead for den Besøgendes Blik.

Det er en meget uregelmæssig Bygning, men unegtelig en af de smukkeste Prøver paa de Mindesmærker, halv Slot, halv Kloster, som i denne Egn vedligeholde Erindringen om de fromme Lehnstider. Naar den Fremmede nærmer sig dertil, falder Hovedsiden af Klosterets forrige Kapel ham allerførst i Øinene. Uagtet Eierne i flere hundrede Aar ikke have tilhørt den catholske Kirke, indtager dog den hellige Jomfru med Jesusbarnet i sine Arme endnu sin oprindelige Plads i en Fordybning ovenover Hovedindgangen, og Frelsens Tegn, Korset, kneiser paa denne hellige Ruins høieste Taarn.

Denne vidtløftige Bygning, hvis lange Søilegange, som danne den indre fiirkantede Gaard, saa tydeligt bære Munketidens Præg, blev opført i det 12te Aarhundrede af Henrik den 2den af England paa en Tid, da denne Fyrste ved at bygge Kirker og Klostere prøvede at dæmpe sine Samvittighedsnag over Mordet af den hellige Thomas af Canterbury.

I 300 Aar blev den beboet af Augustinermunke, men næppe havde Henrik den 8de erklæret sig for „Troens Forsvarer," førend de lærde og fromme Eneboere bleve udjagne af Abbediet Newstead; derpaa overdrog Kongen det til Sir Jean Byron, Herre til Manchester, til hvis Gunst de udstrakte Eiendomme, der vare fratagne Munkene, oprettedes til et Baroni.

XII.

Lorden med det lange Skjæg.

Denne første Lord af Newstead betegnes i Historien med Tilnavnet John Byron den Lille med det lange Skjæg; hans Efterkommere bevarede denne betydelige Eiendom fra Fader til Søn, indtil den blev overdraget til den store Digter George Gordon Byron, der i en Alder af 11 Aar arvede den efter sin Onkel; i Stedets Krønike omtales denne bestandig som Lord Byron den Ondskabsfulde.

Dette Tillægsord fik han paa Grund af den overdrevne og besynderlige Lunefuldhed, hvorved hans hele Liv udmærkede sig. Den første Begivenhed, der gjorde ham til Gjenstand for offentlig Forbittrelse, var hans Duel med en af hans Naboer, Chaworth til Annesley-Hall, Bedstefader til den Lady Marie der senere blev „en glimrende Morgenstjerne" for Digteren, som han pleiede at kalde hende.

Disse to Herrer vare en Aften i al Venskabelighed fulgtes ad ind i et Hotel i London. Under Aftensmaaltidet udbrød en heftig Trætte imellem dem og det blev bestemt, at Sagen skulde afgjøres paa Stedet. De sloges over Bordet uden Vidner og ved det svage Skin af et enkelt Lys. Chaworth faldt, dødelig saaret af sin Modstanders Kaarde.

I Grevskabet Nottingham ere andre Fortællinger i Omløb om Lord Byron den Ondskabsfulde. Man paastaaer for Exempel, at han en Dag blev vred paa sin Kudsk, fordi denne viste sig ulydig imod ham paa en Kjøretour; han skjød ham uden videre ihjel med en Pistol, hvorpaa han lagde Liget ind i Vognen til sin Kone, steg selv op paa Bukken og kjørte hjem.

Lady Byron havde paadraget sig sin Mands Uvillie i Anledning af en reen Ubetydelighed; man fortæller, at denne halvgale Mand styrtede hende ud i den lille Sø, der ligger i den yndige Newsteaddal. Uden Gartnerens Hjælp, der hændelsesviis kom forbi, vilde hun upaatvivlelig være druknet.

Man tilføier, at hvergang han havde en af sine Naboer til Middag hos sig, lod han altid lægge et Par Pistoler paa Enhvers Plads, for at han og hans Gjæst kunde have Midler paa rede Haand til at udjevne de Stridigheder, der muligviis kunde opstaae imellem dem under Maaltidet.

Alle disse Beretninger ere uden Tvivl Overdrivelser af Begivenheder, der i sig selv ikke vare saa alvorlige; men Folket tager ikke Forstanden til Hjælp, naar dets Herrers Liv og Sæder gjøres til Gjenstand for Bedømmelse; det udsmykker tvertimod efter Godtbefindende Fremstillingen indtil de mindste Træk.

Saameget synes imidlertid vist, at Lady

Byron saae sig nødt til at skille sig ved sin Mand paa Grund af dennes voldsomme Sind. Snart efter herskede den fuldstændigste Stilhed paa Slottet. Da Lorden fandt sig forladt af ethvert menneskeligt Væsen, fik han det Indfald at opføde Faarekyllinger; disse smaae Dyr, som tidligere i stor Mængde fyldte hver Krog af Slottet, forsvandt efter hans Død paa en mærkelig hurtig Maade.

I et andet Anfald af mørk Tungsindighed lod han i Hull bygge et stort Skib, som han vilde have til at seile paa i Søen i Newstead Park. Meget forbausede maatte i Sandhed de gode Beboere af de omliggende Grevskaber blive ved at see et Skib paa Hjul bevæge sig gjennem deres Byer og Marker.

Iblandt nogle Gjenstande, som i Newstead hos den Fremmede vække Erindringer om den onde Lord Byron, ville vi her kun nævne en Gruppe store Træer bag ved Blomsterhaven, som have beholdt Navnet „Djævelens Lund." Der finder man flere Billedstøtter af Bly, som forestille Fauner og Satyrer.

Bønderne, som kun kjende lidet til den hedenske Mythologie, betragte dem med Rædsel og ansee dem for Billeder af Djævelen under forskjellige Skikkelser, ikke alene fordi de havde Horn og Heste-Fødder, men fornemlig fordi det var Lord Byron den Ondskabsfulde, som havde ladet dem opreise i denne Lund.

Til denne Lund knytte sig langt mærkeligere Erindringer end dem, Synet af Faunerne og Satyrerne vækker. Følger man en af Gangene, tiltrækker en ualmindelig Lind sig Opmærksomheden; fra een Rod udgaae to alstilte Stammer, hvis Grene slynge sig i hinanden høit oppe i Luften.

Dette Træ havde Digteren Byron valgt som Betegnelse for Forholdet mellem ham og hans Søster. I dets Skygge sagde han Farvel for sidste Gang til denne elskede Søster Aftenen før sin Afreise fra Abbediet, som han havde seet sig nødsaget til at sælge. I dets Bark indskar han hiin høitidelige Aften de to Ord, man endnu saae svage Spor af: Byron-Augusta.

Ligeoverfor Salsvinduerne bemærker man en Eeg, som den vordende Digter plantede den Dag, han kom i Besiddelse af sit Baroni. Ti Skridt dersfra er en krystalklar Dam; fra denne udstrømmer en lille Bæk, som vander det smukke Grønsvær, hvoraf den er indsluttet. Lord Byron havde stor Forkjærlighed for denne smukke Kilde, der bærer hans Navn; Slottets nye Eiere lade der hente Vand til Husets daglige Fornødenheder.

XIII.

Broderlig Kjærlighed.

Oberst Wildmann, den nuværende Eier af denne rige Eiendom, er en aandrig og dannet Mand, hvilket han offentlig har lagt for Dagen, siden han 1817 kjøbte Newstead. Han har allerede anvendt betydelige Summer paa at forskjønne Slottet og Parken; især har han gjort sig Umage for at bevare Alt, hvad der kan minde om hans gamle Skolekammerat Lord Byron. Med en mærkværdig Omhyggelighed har han søgt at redde fra Undergang endog de mindste Gjenstande der havde tilhørt hans Ven.

Sin Selskabssal har han prydet med et smukt Skriin af Ibenholdt, bestemt til at gjemme den Munkehjerneskal, Lord Byron havde ladet forarbeide en Drikkeskaal af; paa dennes Sølvfod har Digteren ladet indgrave nogle Vers af eget Arbeide. Før den ædle Childe Harolds første Pilegrimsreise til Grækenland holdtes undertiden Sviregilder paa Newstead; man forsikkrer, at Lorden og hans unge overmodige Kammerater drak Portviin af denne Skaal.

Den hæderlige Oberst har ogsaa ladet sin Forgjængers Værelse urørt; der sees endnu bestandig den Seng, hvori Byron laae i sin tidlige Ungdom; Murene ere prydede med de Skilderier, han havde ophængt; det er simple Kobberstik, hvilke han havde medtaget fra sit beskedne Kammer i Skolen i Harron, hvor han efter eget Sigende havde tilbragt sit Livs lykkeligste Dage.

Paa en Høi bagved Levningerne af Kapellet hæver en Grav sig; ved Synet af dette smukke Mindesmærke standser den Reisende i den Tanke, at her hviler en hellig Eneboer eller en tapper Ridder fra Middelalderen. Han kommer imidlertid snart ud af sin Vildfarelse og faaer at vide, at her er

begravet en Hund, ved Navn Boastwain, som dens Herre holdt saa meget af, at han mange Gange har udtalt Ønsket om at blive begravet ved Siden af dette troe Dyr.

De, der udførte hans sidste Villie, troede det imidlertid ikke at være passende, om de altfor samvittighedsfuldt rettede sig efter denne Villie; de jordede derfor hans Lig ved Siden af hans Moders i Hvælvingerne under Kirken i Hucknall-Tokard, hvis Spiir man kan see fra Abbediets øverste Vinduer.

Af Alt hvad der leder Tanken hen paa Lord Byron interesserer Intet mere den Reisende end Annesby-Hall, et Slot, der ligger omtrent tre Miil fra Newstead.

Der boede den Marie Chawerth, hvem vi ovenfor have hentydet til og som Byron blev indtaget af kort Tid efterat han var kommen i Besiddelse af sin Eiendom. Uagtet de nedarvede Familiestridigheder, der rimeligviis havde afbrudt enhver Forbindelse mellem de to Huse, blev den unge Lord altid godt modtaget af Maries Moder, der ikke ugjerne vilde have seet om Datteren havde gjengjældt hans Følelser.

Hendes Haab blev imidlertid skuffet; Marie opmuntrede ingenlunde sin ædle Elsker, og havde hun nogensinde næret en svag Tilbøielighed for ham, varede Indtrykket paa hendes Hjerte kun „en flygtig Morgenstund," da det ikke varede længe, inden hun giftede sig med en Anden; denne Mand var hun bleven indtaget i første Gang, hun saae ham fra det Øverste af Taarnet forfølge den flygtende Hjort gjennem Skoven; Jægerens ridderlige Holdning havde ligesom fortryllet hende.

Halvveien mellem Annesley-Hall og Newstead kommer man over den Høi, Lord Byron i „Drømmen" kalder „Diademet;" den Krands af Træer, hvormed den var omgivet og hvoraf Navnet havde sin Oprindelse, er for længe siden omhugget.

Uagtet Tidens fortærende Indflydelse leve i Nottinghamshire endnu flere af den store Digters gamle Tjenere. Den, man er gladest ved at træffe paa, er Nanny Smith, hans gamle Barnepige. Da jeg viste mig ved Indgangen til hendes Hytte, saae jeg hende sidde i en Lænestol tæt ved Ilden og med en Pibe i Munden; hun reiste sig strax op og hendes Udseende fortjente at betragtes med Opmærksomhed. Hun er 84 Aar gammel, svært bygget, men med et lille Hoved. Hun er en levende Krønike fra Fortiden; af de mange Enkeltheder, hun meddelte af sin elskede Herres private Liv, ville vi kun anføre følgende.

Byron indsaae, hvormeget Fedme skader Menneskets Holdning og Maade at træde frem paa, og anvendte i sin Ungdom voldsomme Midler for at forhindre den Tilbøielighed, han var bange for at have dertil. I Hundedagenes stærke Varme indhyllede han sig ofte i 2—3 tykke Kapper; derpaa løb han til den yderste Ende af Parken i det Haab, at den Sved, han derved kom i, skulde frembringe den ønskede Virkning.

Denne Frygt for at blive fed bevægede ham tidlig til Arbeidsomhed og til streng Maadeholdenhed i sin Levemaade. Til Frokost nød han kun tynd Thee med en lille Skive Brød til; til Middag spiste han i Almindelighed en let Budding, Macaroni, eller andet Lignende.

Denne strenge Afholdenhed fortsatte han lige til sit Livs Ende, hvorom vi overbevises ved en Yttring i et af hans sidste Breve: „Fisk og Kjød kan jeg ikke taale; disse Fødemidler vilde gjøre mig grusom, hvis jeg nød dem."

IVX.

En opfyldt Forudsigelse.

Paa en lille Høi, der behersker hele Parken ved Newstead, viser sig en meget smuk Bolig tversigjennem vilde Rosentræer og Hvidtornbuske. Her boer Madam Rushton, Enke efter Lordens Yndlingstjener Robert, hvem han i venskabelige Udtryk omtaler i flere af sine Digte. Da jeg besøgte hende, var hun klædt i Sorg; hendes Mand var nemlig nylig død af et Slagtilfælde. Idet den stakkels Kone fortalte mig denne sørgelige Begivenhed, føiede hun til, at Lord Byron havde forudsagt hendes Mands pludselige Død, da han kun var 19 Aar gammel.

„En Dag, vedblev hun med Taarer i Øinene, seilede de sammen paa Søen dernede; Lorden tog Vand indeni sin hule Haand og stænkede det over Robert med de Ord:

„Tidlig eller sildig vil Du døe af Slag, min Ven!" Imidlertid var Rushton den Gang ingenlunde hvad man kalder udsat for denne Sygdom; men Forudsigelsen var grundet paa den hyppige Næseblod, Tjeneren var plaget med."

Nogen Tid før min Ankomst til Newstead var en Tjener død, som Byron holdt saa meget af, at da han opreiste det Gravmæle, der er omtalt ovenfor, gjentog han til Alle: „Her skal man begrave Joc Murray, Hunden Boastwain og mig selv."

Denne Joc havde været Skibsdreng i sin Ungdom; han forlod Søen for at træde i Tjeneste hos Byron den Ondskabsfulde og forblev paa Abbediet, ligesaalænge Digteren levede. Han vedblev ogsaa at tjene hos Oberst Wildmann, indtil han døde i en Alder af 86 Aar. Man opbevarer et smukt Portrait af denne mærkelige Olding.

Hos en stor Deel af Bønderne i Dalen Newstead hersker en overtroisk Frygt for Abbediet. Lord Byron havde bidraget saa meget til at nære disse overdrevne Forestillinger, at man tilsidst spurgte, om ikke hans Herlighed selv var fuld af Overtro.

Flere end een dristig Bonde vover sig dog ikke om Aftenen ind i Klosterets Gange af Frygt for at møde den Munks Gjenfærd, den berømte Sanger har taget til Helt i et af sine Digte, og mere end een uforfærdet Kammerpige vilde dog være bange for i Mørkningen at gaae ind i et af Værelserne i første Etage; thi hvergang en eller anden Pige om Aftenen har aabnet Fløidørene til et af disse Værelser, har hun troet at bemærke ved Arnestedet og fordybet i Læsningen af en stor Bog med gothiske Bogstaver Spøgelset af en anden Person, som efter den almindelige Antagelse opholder sig i denne gamle Bygning, nemlig Sir John Byron den Lille med det lange Skjæg.

Denne Tro udstrækker sig til Søen i Parken; efter Folkeforestillingen er der nedsænket paa dens Bund en stor Mængde hellige Guld- og Sølvkar. Man paastaaer, at denne Skat holdes tilbage ved en mægtig Trylleskraft. For nogle Aar siden trak man op af Dyndet en stor Kobberørn, der rimeligviis havde været en Prydelse for Augustinernes Kirke. Efterretningen om dette Fund vakte megen Bevægelse i hele Omegnen, hvor man tabte sig i mangfoldige besynderlige Formodninger.

Den store Skerwood Skov, hvoraf Parken ved Newstead udgjorde en Deel, er nu kun til af Navn. De svære og prægtige Træer, imellem hvilke Robin Hood fandt et utilgjængeligt Skjul, ere omhuggede for længe siden.

Øxen har dog skaanet Stammen af en Eeg, der er et virkeligt Mindesmærke; den hedder Parlamentsegen, fordi Kong Johan uden Land, Richard Løvehjertes Broder, for 6 Aarhundreder siden der holdt en Sammenkomst med de adelige Baroner.

Ikke langt herfra viser Ledsageren paa Skraaningen af en Høi en Steen, der er udhugget som et Sæde; det var Robert Hoods Lænestol. Her pleiede denne berygtede Røver at sætte sig, naar hans Speidere underrettede ham om, at en Ladning kostbare Varer vilde komme gjennem Dalen nedenfor. Han blæste i sit Horn og paa dette Tegn kom hans Lieutenant Lille Jean med et halvt Dusin Røvere og de styrtede nu alle som Rovfugle over de ulykkelige Kjøbmænd.

Robin Hood blev født i Omegnen af Nottingham Aar 1160; i Frankrig forvexler man ham undertiden med Skovenes Robin. I Røverhistorien træffe vi ikke paa nogen saa frygtelig og mægtig Stimand som denne, der i flere Aar herskede som en enevældig Fyrste i Skoven Skerwood og laae i bestandig Strid med Kongen af England. Under Navnet Locksby spiller han en vigtig Rolle i Ivanhoe.

Er nu end Egnen rig paa Erindringer om denne Røver, vil den Besøgendes Aand dog ikke beskjæftige sig med Andet end hvad der staaer i Forbindelse med Byron. Efter med Begeistring at have beseet de forskjellige Gjenstande, der i disse Egne knytte sig til hans Historie, henflytter hans Indbildningskraft ham til Grækenlands fremmede Jordbund, den sidste, Sangerens Fødder betraadte. Ved den begiver han sig til den steile Kyst ved Missolunghi, trænger ind i det mørke Gjemme, hvor en af Storbritanniens første Lorder hviler i sin Ligdragt, hvor, mere end det, Lord Byron udaandede sit sidste Suk, Byron, Forfatteren til Childe-Harold.

Han bortreves i sin blomstrende Alder

ved, at Blodet strømmede altfor stærkt til Hjernen; dette fremkaldtes ved en øsende Regn, der nogle Dage iforveien overfaldt ham paa en Ridetour, han foretog sig tilligemed Grev Gamba, Broder til Grevinde Guiccioli.

Uagtet Byron var ganske gjennembløbt, begik han dog den Uforsigtighed at staae af Hesten og seile hjem uden at skifte Klæder; en anden skrækkelig Sygdom havde i lang Tid truet hans Sundhed; thi hans Hjerte var knust.

Uden at tage Hensyn til hans ualmindelige Aandrighed var Lord Byron udrustet med en Mængde sjeldne Egenskaber, der vare skikkede til at skaffe ham Alle deres Hengivenhed, som havde Leilighed til at kjende ham. Han var i høi Grad høimodig og menneskekjærlig.

Uagtet han holdt af at lade sin Tvivlesyge fremtræde i sine Skrifter, havde han dog Tilbøielighed til at tillægge den catholske Religion et Fortrin fremfor de andre Religioner, saa at, hvis hans Livstraad ikke var bleven saa tidlig overskaaren, havde Verden maaskee nu seet Opfyldelsen af en Spaadom, en af hans Venner havde fremført, nemlig at Byron vilde gaae i Kloster.

I de sørgelige Omstændigheder, der hidførte Lord Byrons tidlige Død, ligger en alvorlig Lære for den, som tænker over dem, Grund til at udgyde Taarer endog for den, som ellers aldrig græder. Betragter man disse Omstændigheder med Opmærksomhed, nødes man til i Ængstelse at udbryde:

„Hvorfor døde han saa ung, førend en dydig, men medfølende Ven sammensmeltede sin Sjæl med hans og tilintetgjorde de mindre ædle Spirer, der fandtes hos ham? Hvorfor kunde dette herlige og smukke Skib, efter at det i Stormen havde mistet sit Roer og faaet sine Seil sønderrevne, ikke finde en befaren Styrmand, en duelig Lods, der kunde styre det gjennem de Skjær og Klipper, hvor det gik under ved et sørgeligt Skibbrud."

Historiske Skildringer.

Den trojanske Krig.

(Omtrent 1200 Aar f. Chr. F.)

8.

Da Morgenstjernen stod paa Himlen og forkyndte Dagen, styrede allerede Skibet i fuldt Løb mod Øen Ithaka, og snart derefter løb det ind i den sikre Bugt, som var indviet til Havguden Phorkos. Tvende Landspidser med takkede Klipper løbe her til begge Sider ud i Havet og dannede for Skibene en sikker Havn. Midt for Bugten stod et skyggefuldt Oliventræ, og ved sammes Side en kjølig Grotte, i hvis dybe Indre Havnympherne havde deres Opholdssted. Der stode Steenkruus og Urner i Rader, i hvilke Bierne tilberedede Honningen, ogsaa kunde man der see Væverstole af Steen, med Purpurtraade, som Nympherne vævede til underfulde Tøier. Tvende, aldrig standsende Kilder løbe igjennem Grotten, som havde en dobbelt Indgang, den ene for Menneskene, den anden for Nympherne, hvilken sidste ingen Dødelig betraadte.

Ved denne Hule landede Phæakerne, hævede den stedse dybt slumrende Odysseus af Skibet, lagde ham samt Hyndet ganske sagte paa Stranden under Træet og hentede ogsaa Gaverne og lagde dem noget til Siden, for at ikke nogen forbigaaende Vandrer skulde bestjæle ham under hans Søvn. At vække Helten af Slummeren vovede de ikke.

Da Odysseus vaagnede, troede han at være ført bag Lyset af Phæakerne og at han var kastet iland paa en fremmed Bred; thi Athene havde indhyllet hele Egnen i en tyk Taage, saa at Helten ikke gjenkjendte sit eget Hjem. Men snart tog Athene Taagen bort og nu skuede Odysseus med frydefuldt Hjerte sit kjære Fødeland. Skattene maatte han paa Minervas Befaling skjule i Grotten, og da aabenbarede den kloge Gudinde ham, hvorledes han kunde tage Hævn over de overmodige Friere, der tilsatte hans Gods. Men først, saa raadede Gudinden ham, skulde han gaae til Eumæus, den brave Svinehyrde,

der var vedbleven at være ham troest af alle Tjenere. Men for at Ingen skulde gjenkjende Odysseus, forvandlede Athene ham til en gammel fattig Betler, lod hans kraftige Skikkelse skrumpe sammen til en hæslig Oldings og lagde et Slør over hans Øines Glands. Istedetfor de kostelige Klæder indhyllede hun ham i fattige Pjalter og gav ham desuden en Tiggerpose. I dette Optog viste Odysseus sig for sin troe Tjener Eumæus.

Denne sad netop og skjar sig et Par Sandaler af en Tyrehud; men ved Synet af den Fremmede lod han Arbeidet fare og førte Gjæsten til sin Bolig, hvor han beværtede ham med ungt Svinekjød; thi de fede og mæskede Sviin maatte han jo finde hos Frierne i Staden. Talen faldt snart paa Odysseus, og den formeentlige Tigger svoer ved Zeus, at Helten snart vilde komme og tage Hevn over de Frække. Dog Eumæus vilde ikke troe derpaa og meente, at hans ulykkelige Herre vel forlængst var blevet et Bytte for Fiskene. „Troe ikke det, min Kjære," sagde Odysseus, „ved det gjæstfri Bord og ved Odysseus Arne sværger jeg, før denne Maaned er omme vil han vise sig og tugte de Frække."

Den anden Dag vendte ogsaa Telemach tilbage fra sin Reise, og det hemmeligt, thi Frierne lurede paa ham. Før han gik til sin Moder, tog han først ind til den tro Hyrde, og blev af denne modtagen som en Søn af sin Fader. Ærbødig stod Odysseus op for sin egen Søn, dog Telemach sagde venligt: „Bliv siddende, Gamle, jeg skal nok finde mig en Plads." Men Eumæus iilte med at underrette Penelope om hendes Søns Ankomst.

Nu talte Gudinden Minerva til Odysseus' Hjerte: „Giv Dig tilkjende for Din Søn." Og berørt af Minervas Stav stod nu Faderen, klædt i kostelig Kappe og Kjortel, for Sønnen, der studsende betragtede ham som en Guddom. „Nei, jeg er ingen Gud" — svarede Odysseus — „jeg er Din Fader, for hvis Skyld Du leed mange Krænkelser af overmodige Mænd." Endnu stedse var Telemach vantroende, og først da Odysseus aabenbarede ham, at Forvandlingen var et Værk af hans Skytsgudinde Athene, slyngede Sønnen med Glædestaarer sine Arme omkring den længe savnede Fader. Denne fortalte nu i al Hast Historien om sin Hjemfart og lagde derefter med Telemach en Plan til Hævn. Som Betler vilde Odysseus gaae til Staden, taalmodig taale alle Krænkelser af Frierne, og selv Telemach skulde fornægte sin Følelse for Faderen og roligt see paa, at denne blev mishandlet. I al Hemmelighed skulde Telemach skaffe alle Vaaben ud af Staden, og kun lade Sværd, Spyd og Skjold staae til sig og Odysseus. Ingen, selv ikke Penelope, skulde erfare Noget om Planen.

Efter denne Samtale vendte Telemach tilbage til Staden i det kongelige Pallads. Da Frierne saae ham, bleve de forbittrede, fordi han var undsluppen dem, thi de tragtede ham efter Livet.

9.

Odysseus havde allerede igjen antaget sin Betlerskikkelse, da Eumæus vendte tilbage fra Staden. Den herlige Hyrde beredede sin Gjæst et blødt Leie og den næste Morgen gik han med ham til Staden. Allerede underveis maatte den forklædte Konge taale Krænkelser af en uforskammet Gedehyrde, Melantheus, som holdt med Frierne og førte sine Geder til Staden til Smaus for disse. Da han saae de to Gamle, raabte han spottende: „Sandelig, det kan man kalde, at den ene Døgenicht fører den anden. Krage søger Mage! Hvorfor fører Du nu, Svinehyrde, denne Æder, denne Tallerkenslikker, denne besværlige Betler til Staden, hvor han, gnidende sig op af Dørstolperne, tigger om Krummer? Naar han duede til at passe paa et Hegn, til at feie en Stald, kunde han drikke Valle og faae Fidt paa Lænderne; dog til at bestille Noget har han vist ingen Lyst, og hellere vil han fylde sin Bug med hvad han kan tigge. I Odysseus' Pallads ville Frierne nok kaste Skamlerne paa ham og sønderslaae hans Ribbeen."

Disse og andre Krænkelser taalte Helten med rolig Kulde; Gedehyrden Melantheus iilte nu foran til Palladset, hvor ogsaa Eumæus og Betleren senere indtraf. Foran Boligen paa en Møgbunke laa Odysseus gamle Hund, der fordum var en stolt Jagthund, men nu blev foragtet og næsten for-

tæret af Utøi. Det troe Dyr kjendte strax sin Herre og logrede med Halen, dog formaaede den af Svækkelse ikke at gaae hen til ham. Dens Herre undertrykte hemmeligt en Taare, men Hunden faldt død om, som om den blot havde villet afvente sin Herres Tilbagekomst.

Nu traadte Odysseus ind i Salen og da han af Telemach havde modtaget noget at spise, bad han ogsaa Frierne efter Rad om Gaver, hvilke ogsaa alle meddeelte ham af deres Overflod; kun den Fornemste og Overmodigste, Antinous, afviste ham med Skjeldsord, og slog ham med Skamlen paa Skulderen; dog Odysseus taalte roligt denne Mishandling. Da kom endnu en Betler ved Navn Iros ind i Salen, der havde fri Gang til Frierne. Denne blev forbittret over at see en anden Betler paa sin Plads, stødte Odysseus tilbage og truede ham med knyttet Næve. „Lad Tiggerne kjæmpe" — raabte Frierne — „det vil blive et herligt Skuespil." „Seierherren skal have en feed Svinemave til Belønning," raabte igjen Andre. Odysseus var strax rede, og da han blottede sine kraftige Skuldre og Arme, forbausedes Frierne over hans stærke Bygning. Snart var Kampen endt, thi Odysseus gav Iros et Slag under Øret ved Halsen, saa at Benene knagede og en Blodstrøm stod ud af Munden. Derpaa trak han den Overvundne ud i Forgaarden og satte ham der ned mod en Muur.

Da Aftenen kom blev der antændt en Ild for at oplyse Mændenes Forsamlingssal. Frierne kom nu tilbage fra deres Lege og det larmende Maaltid begyndte paany. Odysseus indfandt sig igjen og betlede hos Gjæsterne i en ydmyg Stilling. Da maatte han igjen taale mangt et Smædeord, isærdeleshed af Antinous, som slet ikke kunde lide Betleren. Endelig begave Mændene sig efter at have drevet deres Spil til No i deres egne Huse. Da traadte den skjønne Penelope med sine Piger ud af Gemakket, thi hun havde hørt af den troe Eumæus, at der var kommen en fremmed Tigger, der vidste at fortælle Meget om Helten Odysseus. Man gjorde et Sæde istand for den forklædte Gamle, og denne fortalte nu, at han var fra Kreta, havde kjæmpet for Troja og der seet Odysseus om hvem han vidste, at han frisk og sund opholdt sig i Thesproternes Land, og snart agtede at vende hjem.

Denne Fortælling klang saa sandsynlig, at Penelope, der i Hjertet glædede sig derover, blev gunstigt stemt for den stakkels Betler og bød sin Terne Euryklea hente hurtigt en Ballie og helde varmt Vand deri, men følte sig bevæget af en glad Anelse, thi hun havde hos den fremmede Mand opdaget bekjendte Træk. Men da hun skjød Ballien hen under Gjæstens Fødder og paa den Fremmedes Been blev det velbekjendte Ar vaer, forskrækkedes hun saaledes, at hun omstyrtede Ballien og spildte Vandet. Men Penelope var allerede gaaet ud og bemærkede det ikke; men Odysseus bød den glade Skafferske med barsk Mine at tie stille.

Efter at Ynglingen Telemach havde bragt Vaaben, indhyllede Odysseus sig i en Tyrehud og strakte sig hen ad Salens Gulv; men Søvn kom ikke i hans Øine.

10.

Med den næste Morgen frembrød Afgjørelsens Dag. Frierne kom og begyndte deres gamle Færd endnu værre end før, uden at lade sig advare ved Tegnene paa den nære Fordærvelse. Kjødet var besudlet af Blod og Taarene stode dem i Øinene. Dog de agtede ikke derpaa, thi Minerva havde slaget dem med Blindhed.

Penelope foranstaltede nu en Kamp og lovede Seirherren sin Haand. Hun stillede 12 Oxer bag hinanden i Salen og bød Frierne at skyde en Piil gjennem Øiet paa Oxerne med Odysseus' vældige Bue. Frierne optoge Kampen, dog Ingen formaaede at spænde den svære Bue, skjøndt de søgte at gjøre den smidig ved at gnide den med Olie og holde den til Varmen. Da bleve Mændene utaalmodige og sagde: „Lad Sagen beroe til imorgen." Dog Odysseus bad i al Ydmyghed, at de dog ogsaa engang vilde overlade ham Buen. Frierne loe og harmede sig over Tiggerens Uforskammethed, men Telemach rakte ham Vaabnet. En Stund betragtede Helten kunstforstandig den ham velbekjendte Bue, da greb han med kraftig Haand Strengen og spændte den — Buen knagede og Pilen fløi gjennem Øinene paa Oxerne uden at feile et eneste.

Men nu var ogsaa Telemach rede; paa et Vink af Odysseus omgjordede han sig med et Sværd, traadte hen til Faderen og begge stillede sig paa Salens Dørtærskel. Rystende Pilene ud af Koggeret, tilraabte Odysseus Frierne med høi Stemme: „Een Væddestrid er endt, men en anden forestaaer. Nu vælger jeg et Maal, som endnu ingen Skytte har truffet.“ Neppe havde han talt disse Ord, saa fløi hans Piil Antinous i Struben; blodig sank denne om og omstyrtede Bordet med Maden. Endnu troede Frierne, at den Gamle af Vanvare havde udskudt Pilen, dog Odysseus raabte med mørkt Blik: „Ha, I Hunde! I troede, at jeg aldrig skulde gjensee mit Hjem, derfor have I ødelagt mit Gods. Dog nu naar Hævnen Eder.“

Imidlertid havde ogsaa Svinehyrden og Kvæghyrden bevæbnet sig og kjæmpede imod Frierne. Disse trak sig tilbage bagved Bordene og Bænkene og lænede sig til Væggen. Eurymachus, en af de Ædleste i Ithaka, raabte: „Vi ville erstatte Dig Alt, frygtelige Odysseus, kun skaan vort Liv.“ Dog han havde talt sit sidste Ord, en Piil fra den skrækkelige Bue skrakte ham til Jorden. Telemach traf ogsaa godt, og et Liig efter det andet fyldte Salen. Da hentede den skjændige Gedehyrde Melanthus Friernes Vaaben, og fortvivlede trængte disse frem. Landserne kastede de mod den grumme Odysseus, men Athene beskjærmede ham og ingen traf. For anden Gang sneg den troløse Hyrde sig bort for at hente nye Vaaben, dog Svinehyrden og Kvæghyrden ilede efter ham, bandt hans Hænder og Fødder, og hang ham op under Husets Tag. Da vendte de Tvende tilbage til Salen og hjalp at dræbe de sidste af Frierne.

Da det frygtelige Myrderi var tilende, kaldte man Skafferskeu Euryklea ned i Salen. Denne jublede ved Synet af de mange Dræbte, dog Odysseus tæmmede hendes Glæde med strenge Ord: „Fryd Dig i Dit Indre, og afhold Dig fra al Hoveren, thi det er Synd at juble over dræbte Mænd.“ Men hun maatte nævne de troløse Piger, som havde holdt med Frierne; de bleve alle, 12 i Tallet, hængte.

Nu skaffede Odysseus og Telemach Legene ud af Salen, Skafferskeu vadskede Blodet bort og Odysseus lod røge med Svovl Penelope havde sovet indtil nu og vidste ikke hvad der imidlertid havde tildraget sig i Huset. Nu kaldte Euryklea paa hende og fødte hende ned i Salen. Helten Odysseus stod for hende i sin fulde Kraft og Storhed og den troe Ægtefelle faldt uden at kunne fremsige et Ord i hans Arme.

(Fortsættes.)

Fiskefartøierne i St. Petersborg.

Medfølgende Lithographi er en Afbildning af et Fartøi, som tjener til Bolig og Botik for en Fiskehandler i St. Petersborg under den kortvarige Sommer. Om Vinteren sælges Fisken, som er stivnet af den overordentlige Kulde, under aaben Himmel, og man fremlægger paa samme Baad Fisk fra Archangel eller Astrachan, fra Søen Jemen og Volga. Om Sommeren henimod 8 eller 9 om Morgenen seer man Husmødre af alle Stænder, ofte i den kostbareste Morgendragt, ledsagede af en Tjener, gaae over de smalle Brædder, som tjene til Bro imellem Kaien ved Neva og Fiskefartøierne. Den første Gjenstand, der møder En paa disse flydende Torve er Synet af Skibets Skytspatrons Billede, St. Ivan eller St. Nikolai, under hvilken en stedse tændt Lampe brænder. Efter at have ærefrygtsfuld korset sig foran denne Gjenstand for Tilbedelse, gaaer Huusholdersken ind i de forskjellige Afdelinger, som indeslutte Fiskene; nogle af disse Afdelinger ere fyldte med salt Vand, og indeholde Havfisk, andre staae i Forbindelse med Flodvandet ved utallige smaa Aabninger. Hun vælger og udpeger med Fingeren de Fisk, hun ønsker, Kjøbmanden trækker dem op af Vandet med et Næt, viser hende dem, og kaster dem tilbage, naar hun ikke synes om dem; det er ofte først efter uendelige Forhandlinger at man bliver enig om Prisen, og Regningen skeer ved Hjælp af disse Tavler med bevægelige Kugler, som man bruger til at regne med, saavel i de simpleste Botiker som i de fornemste Contorer, og endog i Banken.

Forverdenens Archiv.

(Fortsat.)

Den secundaire Formation.

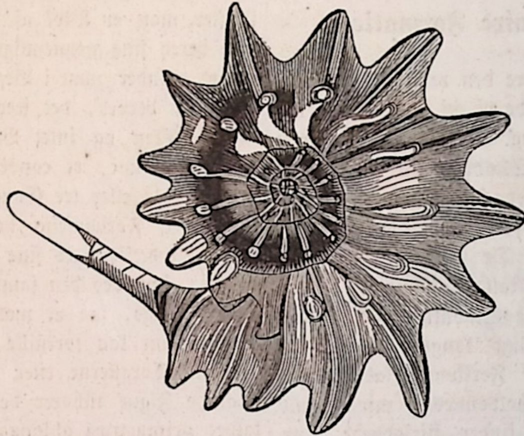
I de Lag, der tilhøre den yngre, den secundaire Formation, finde vi en langt videre udviklet dyrisk Skabning. Der er ikke blot alle Arter af Blød- og Skaldyr, ikke alene Fiske i Mængde, men der findes umiskjendeligt Amphibier og Landbeboere, af disse dog kun Fugle og Insekter. De Spor af Pattedyr, man har, ere mildest talt tvivlsomme. Trods dette betydeligt høiere Skabningstrin er Landet dog umiskjendeligt langt fattigere end Søen. Man finder Ferskvandsskabninger i Mængde, dog uforholdsmæssig mindre end Havbeboerne; man finder fiirføddede Dyr, som synligt ere dannede til at gaae paa Jorden, dog kun paa en jevn og blød Grund; der gives intet Dyr med Hove for at løbe paa en haard Jord, intet Dyr med spaltede Klove, skikket til at klatre paa Bjerge og Klipper; ogsaa Fuglene ere, som deres lange Been og store Skridt vise, henviste til Slette- og Sumpland. Den Slutning, som lader sig drage heraf, og ikke kan afvises, er, at vel er Landet tiltaget i Omfang, men er dog endnu ikke hævet ret meget over Havoverfladen; det har stedse endnu ingen Bjerge, det er endnu ikke Fastland, men Øer, og dets høiest organiserede Skabninger kunne ogsaa kun charakteriseres som staaende mellem Land og Vand, som Amphibier.

Den Gruppe af Dyr, hvormed den tidligere Skabning begynder, mangler ganske i det underste Led af den anden Formation, i den saakaldte Trias (broget Sandsteen, Muslingkalk og Kalksteen, disse 3 Lag tilsammen, som stedse forekomme samlede i det vestlige og nordlige Tydskland, saa at broget Sandsteen danner det underste, Muslingkalk det mellemste og Kalksteen det øverste Lag, bleve af en bekjendt Geolog, Alberti, først benævnede saaledes, og denne Benævnelse „Trias“ har som fuldkommen passende vundet Borgerret). Desto hyppigere forekomme de i senere Lag, saa at de f. Ex. i Jura og alle de Kalkmasser, som tilhøre denne Formation, danne hele Bjerge. Disse saa smaa og dog saa mægtige Dyr opførte sandsynligviis paa den Tid, i hvilken Trias-Gruppen aflagredes, hine Dæmninger, som vi nu see omleire Bjergene i Form af Coralkalk; betragter man en Blok af den Kalk, som de med deres fine gjennemsigtige Legeme afvandt Havet, finder man i Begyndelsen intet Besynderligt derved, det seer ud som grovtkornet Kalksteen og intet Videre. Men tager man en Loupe, et convex Glas, som kun forstørrer to eller tre Gange, for Øiet, seer man med Forbauselse hele Overfladen af Stenen bedækket med fine regelmæssige Tegninger, som ved den samme Steenart stedse vende tilbage, saa at man af disse Tegninger omtrent kan forestille sig Dyret og har benævnt Corallerne efter samme; den hosstaaende Figur tilhører den, som man har kaldet primastræa oblonga og de stjerneformede Zeller, hvoraf enhver var beboet af et Dyr, ere gjengivne i deres naturlige Størrelse, altsaa uden Loupe og kjendelige for det ubevæbnede Øie.

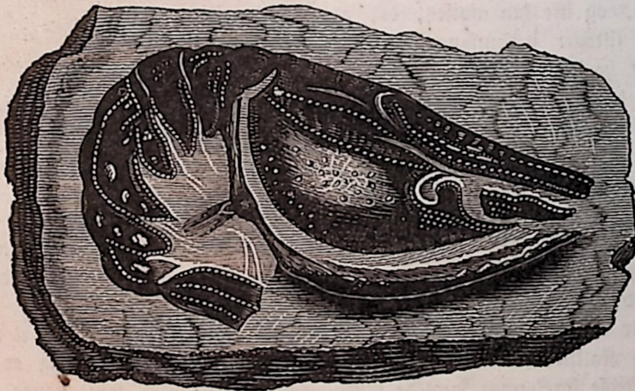
Manglen af Coraller i det tidligere under Jura liggende Steenlag er saa meget mere paafaldende, som mange andre med disse Skabninger beslægtede Dyr forekomme; men høist interessant er det at forfølge de fuldkomnere Arter. Saaledes gives der i den secundaire Formations underste Lag allerede ualmindeligt skjønt udviklede Muslinger og Snegle; dertil høre de prægtige Ammoniter af meget forskjellig Størrelse med ualmindelig smukke Tegninger paa Ydersiden, med Kamre, som ikke danne lige eller hule

Flader, men ere udskaarne, ophøiede eller fordybede, saa at man skulde troe, at Dyret har havt et meget ubekvemt Leie. Den ydre Form er meget forskjellig, mangen Gang overordentligt smuk, som f. Ex. paa **Ammonites varians**, der meget ligner Papirnautilus, eller paa den ganske forunderligt dannede **Ammonites Jason.**

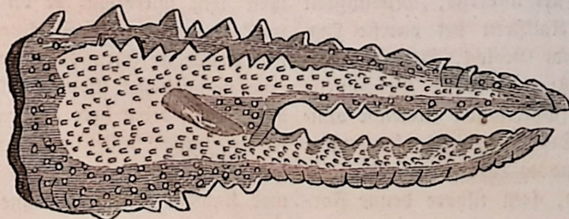

Fremdeles forekomme Krebsene, hvis simpleste Repræsentanter ganske ere forsvundne i den secundaire Formation, men istedetfor hvilke langt høiere organiserede fremtræde, som allerede have stærkleddede fremstrakte Følehorn, Fødder med fine Saxe paa Enderne og desuden to stærke Fangsaxe. En saadan Krebs fra Forverdenen, **Astacus ornatus**, fra Oolit i Yorkshire, viser den følgende Figur 1. I en andens Sax, **Astacus sussexiensis** (Figur 2), finder man endnu tydeligere end i den førstes Forskjel i Dannelsen

1

2

mellem de tidligere og de nuværende Krebs. De skarpe Takker forraade en større Forsvarsevne, som vel maatte være nødvendig paa en Tid, da Havene vrimlede af graadige Uhyrer.

Blandt Fiskene optræde især deleshed her Haierne, og man finder ikke blot deres Tænder forstenede, men ogsaa mange andre Dele, Finner, Ryghvirvler og andet Lignende, hvoraf man kan slutte sig saavel til deres betydelige Størrelse som til deres Mængde. En Art af Fiske, udmærkede ved deres forunderlige Gebiß, synes at have været bestemt til at forhindre Overfyldningen med Muslinger og Snegle; thi ikke alene deres Skjæretænder have været farlige, men selve Ganen har været som brolagt med Steen, saa at det maa have været dem let at knuse de haardeste Muslinger som var det Nødder. Et underskjønt Exemplar af et Hoved af et saadant Dyr befinder sig i Professor Brauns Privatbesiddelse i Bayreuth; Knusetænderne, som beklæde hele Ganen, see ud som de flade sorte Flintestene, som bedække Strandkanten i de Egne, hvor Kridtformationen forekommer.

Nogle vidunderlige Dyr fra denne Epoche tilhøre Fiirbeensfamilien, ihvorvel de ved mangen Særegenhed udmærke sig saameget, at vi kun i Henseende til den ydre Form — ja hos enkelte ikke engang i Henseende til denne — have levende Repræsentanter, som kunne kaldes dem lige, nemlig Fiskefiirbenet (Ichtyosaurus) og Nabofiirbenet (Plesiosaurus), saaledes kaldet, fordi det hyppigt optræder i hiint førstnævnte Fiirbeens Nærhed; hellere kunde man kalde det Svanefiirbenet, thi svømmende paa Vandet maa dette Dyr paa Grund af sin lange, bøielige Hals og sin temmelig hvælvede Ryg have havt stor Lighed med en Svane, men rigtignok af en saa frygtelig Størrelse, at Nutiden selv i de store Nil- og Ganges-Krokodiller ikke kan opvise Magen.

Amphibiernes Udvikling var langt høiere og mangfoldigere, end man nu seer dem, og det synes, som Burmeister saa træffende og sandt siger, at have været Naturen magtpaaliggende, at gjennemarbeide dens bedre organiserede Skabninger i ret mange Underafdelinger, i ret mangfoldige Skikkelser, som det endnu i de senere og sidste Formationer iagttages at være Tilfældet, nemlig ved Pattedyrene.

Saasnart denne, den ædleste og fuldkomneste Skabning viser sig, træde de andre mindre fuldkomne Dyrformer i Baggrunden; blandt de levende have vi langt mere paafaldende forskjellige Arter blandt Pattedyrene end blandt Amphibierne, blandt Fuglene end blandt Fiskene, blandt Insekterne end blandt Blødormene. Saaledes var det ogsaa i Forverdenen, hvor Amphibierne vare de fuldkomneste Dyr, og i deres Tid fandtes i langt større Mangfoldighed end Fiskene.

Kun to af samme ville vi betragte lidt nærmere, nemlig de ovennævnte tvende Saurier, efter Mantells og Richardsons fortreffelige Skildringer.

Ichtyosaurus, som findes meget hyppigt i Juraformationen i England, og det ganske smukt og fuldstændigt vedligeholdt i heelt udvoxede Exemplarer, har en Længde af 15—20 Fod. Hovedet indtager næsten en Femtedeel af hele Legemet, og maaler mellem 3 og 4 Fod. Det er fladt og spidst tilbygget, først lidt foran Øiehulingen befinder sig det spalteformede Næsehul; begge Kjæber ere udhulede og bære i en lang Rand kegledannede, bøiede og yderst spidse Tænder, omtrent 150 i Antal. Disse Tænder have en cylindrisk Rod, hvormed de sidde faste i Tandhulingen, og som under de gamle Tænder danner nye, naar Dyret, som synes at have været uhyre graadigt, har opbrugt de ældre; den nye Tand udstøder da den gamle ligesom hos Mennesket; dog synes det, som om denne Vexlen ikke blot eengang men oftere har fundet Sted.

Der, hvor i det øverste Kjævebeen Tænderne ophøre, viser sig de store Øienhuler, som have et Gjennemsnit af 7 til 8 Tommer. Afseet fra Dyrets i det Hele skrækkelige Skikkelse, maa et Øie af en Tallerkens Størrelse have givet samme et frygteligt Udseende.

I den sorte Øiehule hviler en Beenring, sammensat af 13 til 17 Plader, som laa i det Hvide af Øieæblet, og formodentligt afgav for Øiet en paa Grund af dets Størrelse nødvendig Støtte; Ringens Gjennemboring i Midten tilsteder Lyset Indgang. Denne Dan-

nelse af Øiet findes hos Nutidens Fugle, og selv Hvalfiskene have en lignende ved deres forholdsviis smaa Øine; dog er Ringen paa de sidste kun enkelt, ikke sammensat af flere Plader.

Fra Øret af udbreder Uhyrets mægtige Isse sig; Panden er opstaaende og bliver bagtil flad; Knoklerne træde i Midten og til begge Sider langt frem, og lader saaledes, gaaende til Høire og Venstre, en stor Huling aaben, som tjener til at gjemme det mægtige Muskelapparat, som skal bevæge de lange og store Underkjæber.

Dette uhyre og svære Hoved behøvede en mægtig Støtte, naar det skulde kunne bæres; dertil tjener en kort, tyk Hals, hvis faa Hvirvelknokler saaledes rage ind i Hovedets Masse, at Underkjæben træder frit frem strax foran dem. Den stærke torneformede Fortsætning, som danner Rygraden, stiger fra Hovedet til ned midt paa Ryggen, og danner Støttepunktet for de langs samme og mellem den og Ribbenene liggende Muskelstrænge, der aabenbart vare af en Fods Tykkelse. Hvirvlerne selv ere temmelig kredsformede og flade med Fordybninger for Ligamenterne, see ud som colossale Dambrikker og have ikke sjelden et Gjennemsnit af en Fjerdedeel Alen. Ophøiningerne paa Rygraden, som hos andre Dyr ere voxede temmelig fast sammen med Hvirvlerne, vise sig derimod hos disse Arter af Fiirbeen saa let befæstede, at de næsten altid ere afbrukne, naar ikke hele Dyret, begravet i Dynd og Leer, er forstenet med dette.

Antallet af Hvirvelbenene, som hos Nutidens Dyr er saa constant, at man opstiller det som Kjendetegn paa Familien, er forskjelligt hos Saurierne, hvilket viser deres endnu meget ufuldkomne Udvikling; endnu har der ikke udviklet sig nogen fast Typus. Gaaende ud fra de hidtil fundne Skeletter, kjender man en Mængde beslægtede Arter; Rygraden har 110, 120 ja 145 Led.

Til de 45 af disse Ryghvirvler hæfte paa begge Sider lange, hele Bugen omsluttende, Ribbeen; Halen, der tæller 80 til 85 Hvirvler, har i Begyndelsen tvende Forlængelser, der stedse blive kortere, som afbrudte Ribbeen, derpaa kan man endnu kun kjende een slig Knokkel, og hvor den torneformede Fortsættelse paa Ryggen ophører, taber sig ogsaa Fortsættelsen forneden, og Halen bliver nu ganske rund.

En besynderlig Mærkværdighed erholder dette Dyr ved sine Svømmefødder, som paafaldende erindre om Hvalfiskens, kun have de flere Fingre eller Ledemod, men ellers fuldstændig som disse eller som et Menneskes Haand uden Tommelfinger, og bestaae af en Mængde bag hinanden liggende Fingerknokler, der ved Sener, Muskler og Brusk ere forbundne med hinanden. De vare langt brugeligere til Svømning end til Gang, men synes dog ogsaa at være anvendte hertil. Til de mange vidunderlige Særegenheder ved dette Dyr hører ogsaa den, at dens fire Hænder eller Finner vare bepantsrede som en Jernhandske, imedens dens hele øvrige Legeme ganske undværede en saadan Beskyttelse og var blottet.

Formen af Rygradens Hvirvler med deres hule Forbindelsesflader og deres store Antal lader slutte til en betydelig Bevægelighed hos dette Dyr, hvorved det maatte blive det let, trods dets tilsyneladende klodsede Legemsdannelse, at forfølge sit Bytte. De korte Svømmefødder synes just ikke meget egnede hertil, men af Halehvirvlernes Bygning og deres Sammenligning med de langstrakte Fiskearter viser det sig, at samme var forsynet med en stærk, bred og sandsynlig tvesidet Finne, som stod opret ligesom hos alle vore Fiske (deraf Navnet Fiskefiirbeen) og ikke laa fladt eller horizontalt som hos Hvalfiskene. Med et saa udviklet mægtigt Roer var dette i det Hele slankt byggede Uhyre i ethvert Fald istand til at forfølge sit Bytte paa det Hurtigste.

Høist interessant er det at see, til hvilken Grad af Fuldstændighed Kjendskabet til Forverdenens Dyr er naaet ved den Skarpsindighed, hvormed aandrige Mænd have uddannet den sammenlignende Anatomie, en Videnskab, der i dens nuværende fuldendte Skikkelse maa betragtes som ganske ny. Man veed f. Ex. hvad Ichthyosaurerne have ædt, hvilke Dyr de have taget til sig, og man veed, hvorledes Tarmkanalen var beskaffen, med hvilken deres Fordøielsesredskaber sluttedes. Skarnet fra mange Dyr (Koprolither) har nemlig vedligeholdt sig i forstenet Til-

stand tilligemed de Dyr, det tilhørte. En Undersøgelse af slige Stene viste hos Fiskeøirbenene meget tydelige og umiskjendelige Spor af Fiskeskjæl, Tænder og andet Lignende, som havde været ufordøieligt for Dyret. Paa Skjællenes Dannelse har man endogsaa vidst at bestemme Fiskearterne, hvilket vel synes meget vanskeligt, men som dog er muligt ved et saa nøie Kjendskab til Enkeltheberne, som rette Kjendere af den sammenlignende Anatomie have, idet de forskjellige Fiskearter have forskjelligt dannede, tegnede og ordnede Skjæl, og ligesaa godt som Pattedyrenes Haar og Fuglenes Fjedre ere forskjellige indbyrdes, og vel Ingen vil forvexle Hestens med Bøflens eller Løvens Manke, Harens Haar med Faarets eller en Gaase- med en Hønsefjeder.

Ad denne Vei har man endog fundet, at Ichtyosaurus har næret sig af Sine; saa graadigt et Rovdyr var det, at det fortærede de svagere Dyr af sin egen Slægt, hvilket ikke forekommer i Nutiden. Thi at Hankatten opæder unge Kattekillinger, medens de endnu ere blinde, kommer hovedsagelig deraf, at den holder dem for Rotter; naar de først engang kunne løbe, ere de sikkre for dens Angreb, og kun Rotterne have forsaavidt nogen Lighed med Mennesket og Ichtyosaurus, som de fortære deres Egne, men Rotterne dog kun, naar de ere indespærrede i et Rum, hvorfra de ikke kunne undvige, og hvori der intet andet Næringsmiddel findes; Mennesket under lignende Omstændigheder, f. Ex. et skibbrudent Mandskab i en Baad, naar Provianten slipper op, eller ogsaa, som hos de Vilde i Sydamerika og paa flere Øer i Sydhavet, naar Krigsfanger offredes. Alle disse Grunde foreligge ikke ved Ichtyosaurus; det er hverken tænkeligt, at de offrede deres Guder Krigsfanger, eller at de lede Mangel paa Næring, idet den daværende Epoche var saa overvættes rig paa dyrisk Liv, at Nøden ikke kunde drive Saltvands-Krokodillen til at fortære sin egen Slægt. Naar man nu desuagtet i deres Excrementer utvivlsomt finder Halehvirvler og Fingerknokler af næsten udvoxede Dyr af samme Art, saa er det vel berettiget at ansee dem for de graadigste Uhyrer, Jorden nogensinde har baaret.

Endnu have vi en anden høist mærkelig Kjendsgjerning at berette. Man har endog opdaget, om dette Dyr har lagt Æg eller født levende Unger. Det synes næsten utroligt og dog forholder det sig saaledes, og det beroer ikke paa Slutninger men paa virkelig Erfaring.

Chaining Pearce har i et Lag Leerskifer i Sommersetshire i England fundet et forstenet Exemplar af en Ichtyosaurus, og det i en ganske naturlig Stilling med Fødderne hvilende mod Bugen; saaledes er Dyret blevet overrasket af en voldsom Catastrophe, bedækket med Sand, og dette forstenet med hvad der laae begravet under det, saavidt det kunde forstenes og ikke var udsat for Forraadnelse. Ved Optagelsen gjorde man sig Umage for at bevare den med muligste Omhu, og til den Ende blev hele Blokken hævet og vendt om, saa at man kunde komme til den Deel, som oprindelig havde ligget i det bløde Leer, og da ovenfra var bleven bedækket af Sedimentsteenslaget.

Ved Bortfjernelsen af det hærdede Leer blottede man Uhyrets hele underste Side; samme var fuldkommen vel conserveret, som Aftrykket i Leret lod formode, de bløde Dele existerede naturligviis ikke mere, men Skelettet var saameget skjønnere og fuldstændigere, og medens man, for at naae til det forstenede Dyr fra oven, maatte sprænge Sandstenen med en Meisel, behøvede man fra neden kun at bortkrådse den kun lidet haarde Deig, som var trykket ind imellem Benene.

Ved dette Arbeide saae Finderen med Studsen, at der i Bækkenhulingen befandt sig et Miniaturbillede af Ichtyosauren; det lille Dyr, der var noget forrykket, laa udstrakt efter Længden i Bækkenhulingen, med Hovedet henimod Dyrets Hale, halvt indesluttet af Moderdyrets Bækken og hviilte, som om det i Fødselens Øieblik var blevet dræbt tilligemed dets Moder, halvt inden- halvt udenfor den gamle Ichtyosaurus' Liv.

Den Omstændighed, at man træffer et fossilt Embryo indenfor dets forstenede Moders Liv, er saa besynderlig og eneſtaaende i sin Slags, at man maa betragte Sagen fra alle Sider, forinden man lader det gjelde; men her bliver ingen Tvivl tilstede over Rigtigheden af Antagelsen. Det store Dyr blev, som allerede sagt, afdækket fra den underste

Side; alene denne Omstændighed er tilstrækkelig til at modbevise den Mening, at det lille Dyr skulde være skyllet derhen og slet ikke hørte med til det ældre; ligesaa besynderligt og umuligt maa det forekomme, naar man vilde antage, at det store Dyr var faldet paa det allerede i Dyndet nedsunkne, og dette derved have faaet en Stilling som nyligt født. Tanken, at det lille Uhyre skulde være blevet opslugt af det større, og nu være rykket til henimod Tarmkanalens Udgang, modsiger ligeledes sig selv; thi da det lille Dyr kun er omtrent 6 Tommer (et Ovarteer) langt, saa var det, skjøndt umiskjendeligt en Ichtyosaurus efter alle sine smaa Knokler, dog for spædt til, at det ikke skulde være blevet knuust i det store graadige Uhyres Mave (selv om det undgik Tænderne) længe førend det kunde naae ned i Tarmkanalen, som det da havde maattet forlade som Koprolith, men ingenlunde som ung Ichtyosaurus. Dr. Buckland og Dr. Owen, hvem det mærkværdige Fund blev foreviist, ere ogsaa udenfor al Tvivl om sammes Natur; desuden beviser ogsaa det, at føde levende Unger, først ret Fiskefiirbeens-Naturen. Haierne have en lignende Tarmkanal, snoet som en Vindeltrappe, ogsaa de føde levende Unger, ligesom flere Slanger, Viperslangen (deraf deres Navn viviparæ, levende fødende, i Modsætning til oviparæ, æglæggende) og som de sorte og gule Salamandere og flere andre Reptilier.

(Fortsættes.)

En Begravelse i Algier.

Efter Mohamedanernes Religions Lov maa en Troende, som ligger i Dødskamp og er nærved at modtage Besøg af Dødens Engel, lægges paa Ryggen med den høire Side vendt imod det hellige Huus i Mekka. I denne Stilling bør han ogsaa begraves. De Tilstædeværende læse det sex og tredivte Kapitel af Koranen for ham, og recitere Troesbekjendelsen. I hans Værelse maa der brændes Røgelse og vellugtende Sager, en Sabel lægges paa Bugen af ham, Benene holdes udstrakte, og i det Dieblik da han hører op at drage Aande, maa man binde hans Hage og hans Skjæg. Saaledes bar Mohamed sig ad med Eby-Selem, hans elskede Discipel.

En afdød Troendes Begravelse maa ikke opsættes; det er blot forbudt at begrave de Døde paa visse Timer af Dagen, ved Solens Opgang og Nedgang og ved Middagstid. Ligbegængelsesceremonierne indskrænke sig til Ligets Vaskning, Ligklædet og Begravelsesbønnen. Disse Skikke ere grundede paa Exemplet efter Menneskeslægtens første Fader ifølge Mohameds Vidnesbyrd. Propheten har nemlig lært Muselmændene, at, da Adam laa for Døden, havde han et Besøg af en Legion Engle, som fra Himlen bragte vellugtende Sager og et Ligklæde af et eneste Stykke, hvori de indsvøbte ham efter hans Død, efterat have vasket ham tre Gange med Vand og Blade af Sidr (Lotus).

Naar en Muselmand døer i Algier, da vaske hans Slaver, eller hvis han ingen har, hans Slægtninge hans Legeme godt med et Afkog af krydrede Urter, eller i Mangel deraf med reent Vand, men Hovedet og Skjæget med Blomsten af Khitmi (Althæa) eller med Sæbe; med Kamfer gnide de de otte Dele af Legemet, som især deeltage i Bønnen, i det de berøre Jorden ved Nedkastelsen, nemlig: Panden, Næsen, begge Hænderne, begge Fødderne og begge Knæene; de putte Bomuld dyppet i Kamferopløsning i Munden, Næseborene og Ørene, paa Dinene, under Armhulerne; derpaa klæde de den Afdøde paa som til en Høitidsdag, indsvøbe ham i et hvidt Klæde, og lægge ham paa hans Seng.

Naar denne Ceremoni er forbi, lader man Fruentimmerne komme ind, derpaa Slægtningene, som følge efter hinanden, imedens Liget er udsat. Naar han skal bæres til Jorden, lægger man ham paa en Baare, gjort af Brædder, som man bedækker med et gylden Klæde, eller med Silketøi, efter hans Stand. Naar det er et Fruentimmer, bliver Baaren bedækket med et Gardin fra hendes Sovekammer. Er det en gammel Kone, er dette Gardin altid hvidt, for Andre kan det være farvet; de unge Piger er der forbeholdt et Belte af blaat Silketøi broderet med Guld.

Hvad Kjøn Liget end er af, bliver det baaret af Mandfolk idetmindste fire i Antal, der tilbyde sig selv, og bestandig blive afløste af Andre, der ligeledes ere Frivillige. Enhver maa bære det skifteviis paa de fire Kanter af Ligbaaren, og maa altid begynde ved den Afdødes høire Skulder, og gaaer derfra over til den venstre, dersra til den høire Fod og endelig til den venstre Fod. Den Troende, som bærer en Død, og saaledes gjennemgaaer de fire Sider af Baaren og hver Gang gjør fyrretyve Skridt, udsoner fyrretyve Synder. Bærebøren har ogsaa ofte førend den kommer til Begravelsespladsen skiftet Bærere ti Gange. Legemet bæres hurtigt og med ilende Skridt, i Kraft af dette Udsagn af Propheten: „Dersom han er iblandt de Udvalgtes Tal, da er det godt at lade ham hastig komme til sit Bestemmelsessted; og dersom han hører til de Forskudtes Tal, er det ligeledes godt at skille sig ved ham." Den Afdødes Slægtninge og Venner ledsage ham, men intet Fruentimmer tilstædes det at følge.

Naar man er ankommen til Begravelsesstedet, bliver Liget sat paa Jorden og derpaa strax bragt i Graven, med Ansigtet vendt imod Syd (alle Gravene ligge vendte imod Syd og Nord, imod det hellige Huus i Mekka). Brystet befinder sig lidt ophøiet ved en Forhøining som til den Ende er anbragt paa Bunden af Graven, og man stiller den venstre Albue saaledes at Legemet er støttet derpaa. Naar det er gjort, afdækker man den Dødes Ansigt, for at betragte ham for sidste Gang og man bedækker det derpaa igjen med flade Skifersteen eller med Steenplader der ere indrettede dertil. Naar alle Pladerne ere lagte, kaster man Jord derpaa, og endelig lægger man Graven op. Den er sammensat af fire Stene, som ere satte i en Rectangel; de ved Enderne ligge høiere end de ved Siderne. De Fattiges Grav bestaaer af fire Stykker Skifersteen eller andre Stene; for Middelstanden ere disse Stene tilhuggede, de Rige have dem med Billedhuggerarbeide, hvilende paa et stærkt muret Underlag; ofte er det skjønt fuldt bearbeidet Marmor, som man lader komme lige fra Italien.

Hvorfor jeg blev Pebersvend.

Kjere Læser!

Undertiden falder vistnok paa Gaden dit Blik paa en Mand, der gaaer med Hovedet lidt forover, bærer fiin sort Silkehat og er iført mørk Frakke, skinnende hvidt Linned, tærnet Vest, sorte Beenklæder og fine zirligt blankede Støvler. Hans noget pyntelige Gang er i Almindelighed jevn og rolig og ledsages gjerne af en sagte Nynnen. Om hans Mund spiller gjerne et venligt Smiil, som han har tilovers for Damerne i Almindelighed og de smukke i Særdeleshed, ligesom han ogsaa gjerne kaster et flygtigt Blik — naa Herregud! — paa Damernes Fødder. Kjere Læser! denne Person er mig. Af yderligere Kjendemærker vil jeg anføre, at mit Haar, der før har været brunt, nu er graaesprængt ligesom mine Bakkenbarter; mine Øine ere, siger man, mørkeblaae, skjøndt Nogle paastaae, at de slet ingen Coulør have; min Næse er kroget og ikke saa ganske lille; mine Tænder store, men lidt gule som Følge af en lumsk lille Skraa, jeg gaaer med i Munden, men som jeg troer, at Ingen kan mærke. Af det Anførte vil man allerede have seet, at jeg just ikke er nogen ganske ungdommelig Person, og det er ganske rigtigt; jeg er nemlig oppe i de Fyrgetyve, følgelig har jeg alt i nogle Aar været i Pebersvendenes hæderlige Række. Efter at have underkastet mig en god juridisk Examen, var jeg saa heldig, til Trods for de dengang for de Studerende uheldige Tider, temmelig tidligt at opnaae at blive Embedsmand, og da jeg har været det i en Aarrække, har jeg en ganske god Gage og er endog benaadet med Titel af „Cancellisecretair." Jeg har derfor Midler til at føre et ret comfortabelt Liv og gjør det ogsaa efter Omstændighederne. Jeg boer paa et frit Strøg, har to elegante smukt meublerede Værelser, der er udstyrede med Luxus og hvori forefindes et Udvalg af god Lectüre, saavel dansk, som udenlandsk. Min Værtinde (ja hun har naturligviis sine Feil — thi en Værtinde uden Feil er ikke til at opdrive) holder mine Værelser som de vare blæste; en Karl besørger mine Byærinder og

jeg selv spiser min Middagsmad paa en af Byens bedste Restaurationer. Naar der gives noget i Theatret som duer (hvilket kun er exceptionelt) er jeg en stadig Mand i Parqvettet. Engang hver ottende eller fjortende Dag kommer til mig til en L'hombre nogle af mine Collegaer og det gaaer da meget gentilt til, men jeg maa saa altid en Dags Tid iforveien tale godt for min Værtinde desangaaende, for igrunden er hun, naar jeg ret overtænker hendes Egenskaber, en Brandstok. Jeg fører saaledes, da mine Forretninger ikke ere meget byrdefulde, et Liv, som Tusinder vilde misunde mig; og jeg skjønner ogsaa paa, at jeg har det godt; men dog er der noget galt. Jeg veed nemlig Pokker ikke, hvad det er for en Djævel, der altid huserer i mit Hjem; men vist er det, at hvor jeg boer, føler jeg mig aldrig rigtig hjemme. Dette Uvæsen begyndte for nogle Aar siden, da jeg boede ved Volden og, skjøndt jeg var i alle Henseende vel fornøiet, blev denne Følelse af altid at boe ude, saa stærk, at jeg sagde mine Værelser op, da jeg ikke kunde finde anden Grund dertil end at det maatte ligge i Værelsernes Beliggenhed. Jeg forlod altsaa min smukke Udsigt og flyttede med alt mit Habengut ned midt i Byen. Men her var det reent galt, hvorfor jeg kun holdt ud der ½ Aar. Det gik mig ikke bedre det næste Sted og det derpaa følgende, jeg flyttede ind i, og da jeg saaledes troede at det var mig umuligt at faae en ret hyggelig og beqvem hjemlig Leilighed heri Staden, flyttede jeg ind i min nuværende med Forsæt, ikke at flytte mere, som aldeles unyttigt, og jeg troer nok, at jeg føler mig lidt mere hjemme her nu, end strax efter at jeg flyttede herind. Jeg er overbeviist om, at jeg vilde befinde mig endnu noget mere hjemme her, hvis min Værtinde ikke som sagt var saadan et forskrækkeligt Rivejern og saa rædsom karrig. Hun søger i Henhold til denne sidste Egenskab at gjøre det meest Mulige ud af mig, hun vel kan; naar jeg saaledes maa bede hende, paa Tider udenfor de reglementerede, om Gløder til min Kakkelovn, faaer jeg dem uden Indvending, men jeg maa stedse yde Vederlag for dem med et Stykke Brænde eller to, ikke forsmaa, Tørv. Hun er fra Jylland.

En Søster af mig, som er en halv Snees Aar yngere end jeg, er gift her i Byen med en Grosserer, som er en velhavende Mand og omtrent i samme Alder som sin Kone. Jeg tilbringer stedse her et Par Aftener om Ugen og der bliver da gjerne musiceret, læst høit eller ogsaa faae vi Mandsfolk os en lille L'hombre, dog bliver der aldrig spillet høit, jeg troer rigtignok meest for min Skyld, da man veed at jeg hader alt, hvad der kan bringe mig ud af den Sindsstemning, som de gamle Romere kaldte æquabilitas eller tranqvillitas animi og som jeg sætter som Nummer 1. — Min Svoger er en brav og dygtig Mand som elsker sin Kone inderligt og nyder almindelig Agtelse. Men for dem, som kun have et flygtigt Bekjendtskab til ham, forekommer han noget brutal og skaanselløs i sit Omdømme. Dette er han dog langtfra i Virkeligheden. Sagen er den, at han taler altid i Hyperboler. Han finder saaledes aldrig noget ret smukt, eller mindre godt og mindre passende, men hos ham hedder alting „udmærket deiligt og excellent" eller „nederdrægtigt afskyligt og skjændigt." Naar han hører, at der er blevet begaaet noget, som var mindre rigtigt, er det i hans Mund den „sorteste Ugjerning paa Jorden," for hvilken der ikke kan fastsættes de haardeste Straffe nok; men jeg har i Virkeligheden aldrig hørt ham endnu bringe det over sit Hjerte at sige et haardt eller uskaansomt Ord til sine Undergivne. Hjemme i sin Stue bander han undertiden sine Contoir- og Tjenestefolk saa man skulde troe at han idetmindste vilde slaae dem sønder og sammen, men naar han saa foreholder dem deres Uret, skeer det i den sagtmodigste og blideste Tone og med saa megen Ulyst, saa man skulde troe, at han var bange for, at de skulde tage det ilde op og blive fornærmede. Han kan ikke gaae forbi en Betler uden at yde sin Skjerv og sige et Par medlidende Ord, uagtet han hjemme i sin Stue skjælder alle Betlere ud for det værste Røverpak der er til. Forresten er han lidt corpulent og som Følge heraf lidt magelig, eller maaskee omvendt.

Min Søster, hans Kone, er hvad man kalder en kjøn Kone; hun er en dannet blid Qvinde, som naturligviis kjender sin Mands Maade at tale paa (hvilket han selv in paren-

thesi ikke gjør) og leer af hans frygtelige Udgydelser, da hun veed, at de Intet have at betyde. Hun elsker sin Mand inderligt, og, da de have Raad dertil, søger hun at gjøre Hjemmet saa behageligt og hyggeligt som muligt for sin Mand i den Tid, der levnes ham fra sine Forretninger at tilbringe i sin Families Skjød. Min Svogers har 3 Børn, hvoraf den ældste, Carl, nu er 8 Aar gammel og gaaer i Skole.

Hos ovennævnte Familie sad jeg en Dag i Skumringen og nød med Velbehag en Kop Kaffe. Min Svoger sad i en Lænestol ved Kakkelovnen og udsendte af en ægte Havanna Cigar store Tobaksskyer og udstødte af og til et selvbehageligt „ah ha!“ Carl havde netop drukket sin Kaffe og erklæret sin Moder, at han fandt den god, hvorover hun naturligviis blev grumme glad, da han henvendte sig til mig med det Spørgsmaal: „Hør! Onkel Christian! siig mig, hvorfor gifter Du dig ikke? Du er da stor nok til det?“ Jeg veed Pokker ikke, hvad der gaaer af Børn; men jeg kan aldrig faae dem til at have rigtig Respect for mig. Jeg skulde engang informere for en Bekjendt af mig nogle faa Timer i en Skole; men det var ligesom Pokker var faret i alle Børnene, saadan et Comers gjorde de, og da jeg saa uforvarende kom til at lee over et mislykket Forsøg, paa at sige en Vittighed, som en lille Fyr med et ængsteligt stort Hoved gjorde, var naturligviis Ævret opgivet, og mine Timer bleve betragtede som indviede til den almindeltge Comers. Min Svogers Smaa begynde, Gud forlade mig, alt at kalde mig gamle Onkel Christian. Da jeg syntes at ovennævnte Spørgsmaal var noget nærved at være næsviist, svarede jeg blot: „Hvad kommer det ham ved Peer Næsviis! gaae han hen og læs paa sine Lectier.“ Dette frembragte imidlertid ingen anden Virkning, end at han gav sig til at lee høit. Men nu kom min Svoger mig til Hjelp og foer løs paa ham med følgende Talemaade: „Jeg troer Du er gal Dreng! Du er den værste Unge af et kjødeligt Menneskebarn jeg nogensinde har kjendt og jeg sender Dig bestemt med det Første ud i Børnehuset, for det har jeg Lov til, seer Du!“ Dette bragte vel Fyren til Tausheb for Dieblikket, men Smilet forsvandt ikke ganske fra hans Mund, da han med Rette drog i Tvivl, at en saadan discretionair Myndighed til sans façon at sende Peder i Børnehuset, var overladt Forældrene. Men nu fik Carl i min Søster en Allieret, som jeg ikke havde ventet, idet hun udbrød: „Hør veed Du hvad, Alfred, (saadan hed min Svoger) Carl har igrunden ikke saa ganske Uret. Hvis Christian nemlig nogensinde vil gifte sig, saa er det rigtignok paa den høie Tid, før ellers er jeg bange for at han gaaer reent i Frø.“

„Ho! ho!“ lo min Svoger, saa det klukkede i ham, „Christian gifte sig! nei! min søde Pige, saa gal er han neppe, at han foruden Byrden af at forsørge en Familie vil udsætte sig for Dag ud og Dag ind at høre paa Børnehyl og Ammevrøvl og Gud veed hvad. Nei et roligt comfortabelt Liv foretrækker han og deri maa jeg give ham ganske Ret.“

Dette sagde vel min Svoger, men han var en Skalk, han meente det ikke, thi skulde han en heel Dag ikke see sin Kone og Børn, var han aldeles urolig og troede at de vare komne de græsseligste Ulykker til, hvilke han naturligviis afmalede med de sorteste Farver og i de meest gruopvækkende Udtryk for dem, der havde Lyst til at høre derpaa. Min Søster saae derfor ogsaa kun paa ham og smilede. „Men“ tog jeg til Orde, „Du kan dog ikke vide, om jeg ikke, hvis mit Ønske var blevet opfyldt, havde forandret mig.“

Min Søster begyndte med den Damer medfødte Interesse for Andres Hjerteanliggender at spidse Øren og undlod ikke at bestorme mig med Bønner om at meddele dem, hvad der var Grunden til, at jeg altid var forblevet i den eenlige Stand. Hm! det var saadan en egen Sag at berøre gamle Strenge i Hjertet, hvis Toner vare halv forglemte; men da der var saa hyggeligt i Dagligstuen, der kun oplystes af et knittrende Baal i Kaminen og da den stærke Blæst udenfor pidskede Sneen imod Vinduerne og ruskede i dem, hvilket endmere forhøiede Hyggeligheden, og der kun var tilstede Venner af mig, paa hvis Sympathi jeg kunde gjøre Regning, gav jeg efter. Min Svoger rystede sig et Par Tommer dybere ned i Lænestolen og min Søster satte sig i et Hjørne af Sophaen strikkende paa en Strømpe:

Jeg tog Ordet:

I en Alder af 23 Aar underkastede jeg mig den juridiske Examen og bestod den med Ros. Jeg var dengang et livsglad ungt Menneske, altid ret inderlig kisteglad uden at jeg egentlig vidste anden Grund dertil, end at jeg var det. Mine ydere Kaar havde altid været heldige, saa at jeg ikke havde havt Behov at offre min Tid paa at tjene mit Brød ved Informationer eller paa anden Maade, men kunde uanfægtet af andre Bekymringer frit fordybe mig i mit Studium og overhovedet i de skjønne Videnskaber. Jeg havde mange Bekjendte og var, jeg troer nærmest, paa Grund af mit altid tilfredse Sind og gode Lune, meget søgt i Selskaber, i hvilke jeg ogsaa gjerne deeltog uden at jeg dog glemte, hvad mit Maal var, og idet jeg altid vidste at bevare Maadehold. Qvindelig Skjønhed havde, uagtet de mange unge Damer jeg saae i de mange Familier jeg kom, hidtil kun gjort et flygtigt Indtryk paa mig; jeg havde sjeldent — troer jeg — inclineret for Nogen i længere Tid end høist 24 Timer. — Jeg nød min Frihed i lange Drag og glædede mig over den. — Det skulde ikke blive saaledes.

Træt af de evige Selskaber, til hvilke jeg i de første Par Maaneder efter min Examen deeltog, besluttede jeg for en kort Tid at rive mig løs og udhvile lidt i Eensomhed. — Jeg vidste ikke at gjøre dette paa en anden Maade end at reise en Tour ud paa Landet uden i Forveien at omtale det til Nogen. Som tænkt saa gjort. Jeg valgte til min Reises Maal det deilige Møen og en skjønne Morgen paa en yndig Sommerdag i August Maaned gik jeg ombord paa en af de da brugelige Dagvogne, som gik til Vordingborg. Mit Lod faldt paa det bageste Sæde paa en Bivogn. — Mit Reiseselskab var snart mynstret; thi det Nummer, som skulde sidde ved Siden af mig, mødte ikke og paa Sædet, foran mig sad to gamle Damer, der, uagtet det var meget varmt, dog vare saaledes indhyllede fra Isse til Fod, at man skulde troe de droge til Siberien eller et andet ligesaa koldt Sted. Jeg havde saaledes al god Anledning til at fordybe mig i mine egne Betragtninger, hvorover jeg var ret glad. Klokken slog, Postillonerne blæste, Pidskerne smellede og vi bevægede os langsomt fremad med 1 Miils Fart i Timen. Vi vare accurat komne til Hjørnet af Vimmelskaftet og Klosterstrædet, da vi noget nede i Gaden hørte et rædsomt Brøl, der lignede „Stop,“ men som dog halvt blev siddende i Halsen paa Vedkommende paa Grund af Iveren for at naae os og Ængstelsen for at vi skulde kjøre fra ham. Men min Kudsk holdt og et Øieblik efter havde det savnede Nummer naaet os. Han steg op. Det var en lang tynd midaldrende Mand med et temmeligt landstrygeragtigt Udseende. Hans Kinder besad en temmelig stærk Rødme, som syntes at være deres sædvanlige Couleur, hans Øine foer bestandigt uroligt om i Hovedet og laae i vel megen Fugtighed, hans Næse var lille, men ganske hvid (rimeligviis havde der engang været Frost i den) og stak betydeligt af mod hans røde Ansigt. En Drypp piplede bestandig frem paa Næsetippen og uagtet han uafladelig slog til den, fornyede den sig dog haardnakket. At dømme efter dette Barometer skulde man troe at det var ved Vintertide eller i alt Fald meget koldt; men det havde det tilfælles med alle andre Borometre, at del viste galt. Dryppen knipsede han bestandig uden Barmhjertighed over paa de to indpakkede Damer, hvoraf den ene, da dette nogle Gange havde gjentaget sig, bemærkede „Saa! nu begynder det at regne; saadan er det altid naar Fattigfolk skal more sig.“ Hertil svarede den anden, der ved at see sig om, fik Øie paa Dryppen paa min Sidekammerats Næse „Ja! hu ha! det er bestemt fælt koldt idag,“ hvorefter de begge svøbte Tøiet endnu fastere omkring sig, uagtet det, som bemærket, var det skjønneste Sommerveir med Solskin, saa de lignede aldeles 2 Bylter Klæder. Men havde disse formeget paa, saa havde min Sidemand saamænd for lidt paa; en lugslidt sort Kjole, dito Vest, dito Beenklæder og Vandstøvler samt Linned, der saae ud som det havde en afgjort Modbydelighed for Vand, udgjorde i Forbindelse med en sort bulet Silkehat paa hans skaldede Isse, hele hans Paaklædning. En liden Pakke indsvøbt i Karduuspapir, indeholdt hele hans øvrige Garderobe.

Da vi havde kjørt lidt og han havde faaet sit Veir igjen, henvendte han sig pludselig til mig med det Spørgsmaal:

„I hvilket Fag er De"

„I det juridiske. Og De?" sagde jeg, da det lod til at Complimenter var noget ham Ubekjendt.

„Jeg!" svarede han, „jeg er Elsker."

Denne Yttring contrasterede saa stærkt med hans Ydre, at jeg vendte mig om og saae paa ham og alt begyndte at tænke paa, om det ikke var det Sikkreste at see til at slippe over paa Kudskesædet for saaledes at undgaae en gal Mands umiddelbare Nærhed. Mit Blik maa have forekommet ham mistænkeligt, thi han sagde, „De troer det nok ikke; men det er dog sandt, jeg har gjort Affairer i alle Fag og nu er jeg bleven engageret som Elsker ved det —ske Selskab som fortiden er i St."

„Ah" svarede jeg, „De er Skuespiller."

„Ja det forstaaer sig; det er en høi, en ædel Kunst saaledes at være de store Aanders Organ."

Jeg lagde Mærke til at, i de Kroer vi kom ind i, fandt min Reisekammerat altid Veien ud til Kjøkkenet og lod sig da ikke tilsyne før i det Øieblik, vi skulde kjøre videre, og uagtet jeg aldrig saae ham betale, kom han dog altid ud og satte sig gumlende paa Vognen og tog lidt efter op af Kjolelommen en kort Pibe med et stort Træhoved, hvoraf han gav sig til at dampe grueligt. Jeg troede at han gjorde det tjenende qvindelige Personale sin Opvartning, for at øve sig i Elskerfaget til han skulde optræde paa Theatret; men i Rønnede Kro fik jeg imidlertid den rette Grund at vide. Lidt efter at han nemlig her, som sædvanligt, var forsvunden ad Døren til Kjøkkenet, hørte jeg en Fruentimmer Stemme med en usædvanlig skingrende Kraft bede Nogen, hvem det saa var, reise til noget med et stort H . . . foran, og min Compagnons Stemme derimod i blide Udtryk søge at berolige Stemmen. Et Øieblik blev der saa Ro; men det var kun et Havblik foran Stormen; thi strax derpaa brød et sandt Uveir af Skjældsord løs over min Elsker, hvoriblandt jeg tydeligt skjelnede: „fordømte Tyverad, Pjalt" o. s. v. Jeg kunde ikke modstaae Fristelsen til at kige ud i Kjøkkenet, og der saae jeg min Elsker med de samme beroligende Klap, hvormed man søger at styre en urolig Hest, kjærtegne en før Kokkepige, der som en sand Drage med en Gaffel i Haanden stod og rugede over nogle Fricadeller, der stegte paa en Pande over Ilden. Idet jeg aabnede Døren vendte hun sig mod mig; min Elsker benyttede Øieblikket, snappede en gløhed Fricadelle af Panden og puttede den hele i Munden paa eengang. Men den var ham for varm; han aabnede Munden, stod snart paa det ene Been, snart paa det andet idet han stønnede og Taarerne løb ned ad hans Kinder; ved dette Syn brast jeg i Latter; Dragen blev opmærksom og vendte sig om; Indicierne talte mod min Compagnon, han var forloren. Hun foer ind paa ham med knyttet Næve og gav ham et Slag i Nakken, saa Fricadellen røg ud af ham og ned paa Gulvet, og da han saaledes havde tilbagegivet sit Rov, hed det at redde, hvad der reddes kunde, hvorfor han i to Spring med et Brøl undflyede ud af Døren idet han puffede til mig, saa jeg nær havde maalt Gulvet, og op paa Vognen, hvor han greb en Paraplui, som tilhørte de to gamle Damer og satte sig i Forsvarsstand. Fjenden nøiedes imidlertid med at lette sit Hjerte med en halv Snees Skjældsord ud af Døren og trak sig derpaa tilbage i en fast Stilling ved Skorstenen. Jeg tvivler ikke paa, at Fricabellen quæstionis senere atter er kommen paa Panden og har efter en ny lille Gjennembagning paraderet nok saa stadseligt paa Bordet tilligemed de andre for en ærlig Landmand, som har ladet sig den smage fortræffeligt. Min Compagnon saae heel modfalden ud de første Par Miil og sad en god Time med aaben Mund, for at faae lidt kjølig Luft ind paa sine forbrændte Smagorganer, idet de to gamle Damer foran tilkastede ham nogle gyseligt mistænkelige Blikke og lod ofte falde Ord om, at man maatte rigtignok passe paa, hvad man havde, da man ikke kjendte sit Reiseselskab o. s. v. Den ugenеerte Brug af deres Paraplui, som et muligt Forsvarsvaaben, kunde de ikke tilgive ham; men jeg havde nu faaet opklaret at min Compagnons Gang til Kjøkkenerne gik ud paa, som Jyden siger, at bjerge Føde.

Endelig henved Aften arriverede vi til den lille Stad St . . . uden videre Ubehageligheder for min Sidemand. Det var, som bemærket, hertil han var bleven forskrevet

som Elsker af det sig for Tiden der opholdende Skuespillerselskab. Vi holdt uden for Byens eneste Gjæstgiversted og bleve modtagne af Gjæstgiveren, der stod i Døren med Nathue, hvide Uldstrømper og Tøfler. Forresten var der over Byen udbredt en vis forventningsfuld Uro, som Følge af at der i Byens eneste Avis idag var averteret 1ste Forestilling, som skulde gives paa Raadstuens Loft, og at en Debutant vilde optræde som Elsker. I Gjæstestuen forefandt vi ikke et Menneske med Undtagelse af en Mand med en stor Mave og rædsomme Knebelsbarter og som foreviste et stort rødt Ansigt med mange Rynker bagved en Cigar, hvoraf han udsendte forfærdelige Røgskyer. Han saae ud til at være i de Halvtreds og nippede af og til af et Glas Toddy, som stod foran ham. Om hans Mund var forresten leiret et jovialt Smiil.

Jeg lod mig strax anvise et Værelse da jeg havde besluttet at forblive Natten over der, og efter at have pudset mig lidt, gik jeg ned i Gjæsteværelset, for at høre lidt af Byens sidste Nyt. Som sædvanligt havde Dagvognens Ankomst lokket nogle Borgere hid, der nu med min forbrændte Elsker og Manden med Knebelbarterne fik et Glas varmt Toddy. De betragtede aabenbart min Reisekammerat som en Person, der tilkom en qvalificeret Agtelse, hvilket i Særdeleshed viste sig deri, at de syntes at sætte en Fornøielse i at tractere ham, noget som han paa sin Side ikke betragtede med mindre Fornøielse. Da jeg kom ind, stak de Hovederne sammen med Elskeren, for at faae at vide, hvem jeg var, og da Resultatet syntes tilfredsstillende, leverede Værten uden Forespørgsel et stort Glas Toddy til mig — rimeligviis var det en saadan vedtaget Skik i Huset, som der ikke lod til at være mindste Tvivl om at jeg fulgte, — som han satte paa Bordet med Opfordring til at sætte mig hen hos de andre Herrer. Hermed var Præsentationen forbi og da de vidste hvem jeg var, meente de at det var Luxus at jeg fik at vide, hvem de vare. Imidlertid ansaae jeg den ene, paa Grund af hans lange magre Figur og spidse Næse samt hans spidse blaa Kjole med blanke Knapper for Stedets Skræder; den anden paa Grund af hans blaa Hænder for Farveren, der isøvrigt saae ud som han fik Prygl af sin Kone. Manden med Knebelsbarterne blev betitlet af de Andre med „Major." „Det er mig virkeligt ubegribeligt," sagde Skræderen idet han gjemte sin Næse i Glasset," hvorledes de Skuespillere kan erindre udenad al den Tale, de føre i en Comedie. Sandelig, det maa være meget vanskeligt, meget vanskeligt," lagde han til med Salvelse idet han lagde Hænderne sammen paa det Sted af Kroppen, hvor Maven skulde være. — „Ja det er det ogsaa, svarede min Reisekammerat;" Timer og Dage maae anvendes dertil, for det er intet Haandværk, men en ædel Kunst.

„Ja det er det, he! he!" lo Majoren, der syntes at finde alting morsomt. „Men jeg er paa den anden Side villig til at indrømme, at det vilde see galt ud, havde man ikke Suffløр," vedblev min Reisekammerat idet hans Øine løb rundt i Stuen uden at hvile paa nogen bestemt Gjenstand og han tankeløst knipsede til Dryppen. „Ja det vilde det vist, ha! ha!" lo Majoren.

Farveren, der aabenbart fandt denne Bemærkning, Gud veed af hvilken Grund, ret morsom, satte sin Mund i lave til at lee; men holdt pludseligt inde, som berørt af en ubehagelig Tanke om at hans Stilling i sit Hjem aabenbart var i Minoriteten, da han dog qva Mand i Huset havde gyldig Krav paa at være i Majoriteten.

„Ikke for det" vedblev Skuespilleren, idet hans Øine atter løb rundt i Stuen, „for jeg bruger aldrig Suffløр, nei aldrig; men man maa vide, at Hjælpen er tilstede om den skulde behøves, for det giver Sikkerhed."

„Ja det gjør det," sagde Skræderen.
„Ja naturligviis," lo Majoren.

Farveren vilde ligeledes til at lee, men herved blev det.

„Jeg kjendte engang en udmærket duelig Tjener i Thalias Hal" —, vedblev Elskeren —

„I hvad for noget?" spurgte Skræderen.
„Jeg sagde i Thalias Hal," svarede Elskeren.

„Hvor ligger den?" spurgte Farveren nysgjerrig.

Ved dette Spørgsmaal løb Elskerens

Dine atter rundt i Stuen, atter slog han til Dryppen og tilsidst dvælede hans Blik med usigelig Foragt paa Spørgeren, og jeg fandt det meget besynderligt af ham, at han ikke knustes og forsvandt som et Intet ved det Lyn, som udgik fra min Reisekammerats Dine.

„Jeg haaber," tog denne til Orde. „at ingen af de andre tilstædeværende Herrer ere uvidende om, at Thalias-Hal eller Kunstens Tempel er det samme som Theatret."

„Nei Gud bevares," svarede Skræderen, der aabenbart ingen god Samvittighed havde, men dog var grusom nok til at tilkaste Farveren et bebreidende Blik.

„Som sagt" vedblev Elskeren, denne store Kunstner, som jeg nok tør kalde min Ven, havde indgaaet Væddemaal med en Anden, om at ville spille Hovedrollen i et langt 5 Acts Stykke uden Sufflør og uden at feile eller standse mere end 1 Gang. Vi vare naturligviis alle meget spændte paa Udfaldet. Aftenen kom; Musiken tav, Tæppet ruller op; han træder ind. De første Par Repliker gik ypperligt; men pludseligt faaer han Die paa, at der ingen Sufflør er i Hullet; thi man havde, ham uafvidende, den Aften stillet Suffløren bag en Coulisse; han bliver forvirret, begynder at stamme og gaaer tilsidst reent i Staa. Mine Herrer! han var min Ven, jeg seer hans Knibe, griber den første bedste Bog (da jeg slog den op, saae jeg det var en Psalmebog) og sætter med et Spring over Scenen og ned i Hullet. Min Ven fattede sig, hans Ansigt opklaredes, pludseligt stod alt klart for ham og han spillede derefter sin Rolle som Faa eller Ingen. Han vandt sit Væddemaal. Saaledes bestemmer Vanen i Forening med Troen Gangen i vort Liv." Efter denne Smule Reflexion knipsede han til Dryppen og saae op mod Loftet aabenbart i en ved den nydte Toddy frem kaldt blød Stemning.

Atter lød et bifaldende Ord fra Skræderens Mund, atter udtordnede Majoren med Knebelsbarten bag Cigaren med Latter et „det forstaaer sig" og atter vilde Farveren til at lee; men gjorde det dog ikke. Pludseligt slog et bornholmsk Stueuhr i Værelset. Elskeren foer op: „Hvad? er Klokken saa mange," udbrød han forbauset; saa maa jeg hen at hilse paa Directeuren og det øvrige Selskab og derefter klæde mig; om en Time skulle vi jo begynde."

Vi reiste os; men visse Formaliteter maatte dog først gjennemgaaes førend han kom afsted. Saaledes maatte han drikke et Glas varmt Toddy med Majoren til Tak for hans behagelige Selskab og dernæst et dito med Skræderen for hans lærerige dito. Saa slap han endelig afsted aabenbart i en høist sentimental Stemning, efter at have vexlet gjensidige Haandtryk med Majoren og Skræderen og tilkastet Farveren, der ikke havde tracteret ham et halvt Nik.

Da jeg nok ønskede at see min nye Bekjendt i hans nye Fag som Elsker efter al den nydte Toddy, fik jeg mig uden Vanskelighed skaffet en Billet til Forestillingen, hvorefter der skulde være Bal. Jeg pyntede mig derfor det bedste jeg kunde og gik i Theatret, det vil sige op paa Raadstuens Loft, som Selskabet havde laant. Det Hele var indrettet saa simpelt som muligt; en heel Deel meget lange Bænke udgjorde de siddende Pladser; Resten var Staapladser. Min Major var allerede ankommen og havde faaet sig en efter Omstændighederne god Plads midt paa en Bænk ligefor Scenen, hvor han sad og stønnede af Varme og uafladelig tørte sit Ansigt med et guult Silketørklæde, som han derpaa lagde i sin Hat. Jeg maatte nøies med en Staaplads et Par Skridt fra Indgangen, hvor mine Lugteorganer paa en ubehagelig Maade bleve afficerede ved en stærk qvælende Lugt af alleslags godt og ildelugtende Sager, hvoriblandt dog Lugten af Dyvelsdræk syntes at være den fremherskende. Hvorfra denne Dunst opstod, fik jeg snart at vide, da en tyk Borger ved Siden af mig spurgte et lille blegt og magert ungt Menneske, der sad paa Enden af Bænken ved Siden af mig, hvorledes Apothekeren hans Principal levede. Forresten saae jeg intet Mærkeligt uden at Damerne allesammen foretrak at sidde og transpirere med de dengang brugelige store italienske Straahatte istedetfor at tage dem af i den stærke Varme; men det var noget, som rimeligviis hørte med til Stedets Etikette. Efter at en ynkelig Musik var opført, rullede Tæppet op og Elskeren, min Reisekammerat, kom frem. Han var iført en

Dragt halvt fra Fortiden, halvt fra Nutiden, i hvilken han med et Par store sorte Knebelsbarter og en sort Paryk med Lokker tog sig glimrende ud. Hans hvide Næse skinnede i alt dette Sorte med en forunderlig Glands, saa at det var mig aldeles umuligt at afholde mig fra uafladelig at fæste mine Oine paa den. Jeg var nysgjærrig efter at see, hvorledes han vilde slippe fra Dryppen; men den generede ham slet ikke, thi han knipsede, selv i de Scener hvori han var i størst Extase, uafladelig til den, hvilket dannede et yderst comisk Billede. Det forekom mig at han et Par Gange, rimeligviis paa Grund af den nydte Toddy, fik en uimodstaaelig Lyst til at falde i Søvn opad en af Coulisserne, men blev hver Gang forhindret deri af hans Medspiller, der gik hen til ham og sagde ganske gemytligt „De vilde vist sige Noget" eller „Hvad var det, De sagde?" Navnet paa Stykket der blev spillet, erindrer jeg ikke; men jeg husker derimod godt en Scene, som let kunde have faaet et tragisk Udfald. Min Elsker skulde nemlig bortføre sin Elskede, hvilken Rolle blev spillet af en tyk Madame. De grusomme Forældre havde indespærret hende i et Taarn, i hvilket man saae noget af hende høit oppe i et Vindue. Elskeren kommer med en lang Brandstige, som han sætter til Taarnet og krøb opad, for at hjelpe hende ud paa den, men i det hun vil reise sig, taber hun Ligevægten og hun forsvinder pludselig med et stort Rabalder og Skrig. Elskeren paa sin Side bliver forvirret, den nydte Toddy løb ham endnu rundt i Hovedet, han vakler og styrter med Coulissen ud paa Gulvet. Paa Tilskuerpladserne opstod stor Allarm; de opmærksomme Tilskuere og navnlig Tilskuendes streg og raabte „Uf! det var rædsomt," hvorimod de mindre Opmærksomme raabte og spurgte i Munden paa hverandre: „Hvad var det;" „da Capo!" „gjør det igjen;" „vi saae det ikke" o. s. v. idet de antoge, at det var Noget, der hørte med til Stykket. Publicum blev imidlertid trøstet da begge de Elskende noget efter uskadte traadte frem, hvorover naturligviis opstod en umaadelig Jubel. Min tykke Major, der med levende Interesse havde fulgt Stykket og ved Catastrophen ved Faldet havde reist sig op, brød naturligviis ud i en Storm af Skoggerlatter ved at see Elskeren forsvinde under Coulisen og satte sig, aldeles betaget af Latteren, ned paa den elastiske Bænk med et Sæt; men denne kunde ikke udholde en saadan Tyngde og gik midt over, saa alle Tilskuerne paa den under stor Tummel rullede om paa Gulvet med Undtagelse af den magre Apothekerdreng med det blege Udseende, der, da han sad paa Enden af Bænken, blev vippet i Veiret og faldt med hele sin Tyngde ned paa Hovedet af Farverens Kone, der sad paa Bænken foran ham og, som de øvrige Damer, bar en Straahat af et uhyre Omfang. Den kom naturligviis under Apothekerdrengens Vægt til at ligne alt Andet, end en Hat. I Begyndelsen blev hun forskrækket og brølede: „Uf! Hjelp! Lysekronen falder ned," hvoraf jeg tydeligt fornam, at Skrækken havde gjort hende vild, thi der var ikke det, der lignede en Lysekrone tilstæde; men da hun kom lidt til Besindelse og mærkede at det var et levende Væsen hun havde paa Hovedet, slog Vreden Rædselen paa Flugt og hun begyndte at give Apothekerdrengen fuld Betaling for sin Hat og Renter ovenikjøbet i klingende Mønt. Da han imidlertid kun havde været et blindt Redskab i Skjæbnens eller Majorens Haand, protesterede han ved Raab og Skrig, hvorpaa Nogle toge Parti for ham, Andre for Straahattens Eierinde, og nær havde det udartet til Haandgribeligheder, hvis ikke Musiken havde gjort Ende derpaa ved at falde ind med „Ak! Du lieber Augustin o. s. v.," der virkede beroligende paa Gemytterne. Midt under disse forskjellige Optrin kom jeg uforvarende til at kaste mit Blik paa Farveren, som stod noget borte fra sin Kone, og jeg læste da i alle hans Miner den aabenbarligste Skadefryd ved at see sin Kones ynkelige Tilstand, ja der spillede endog et fornøiet Smiil om hans Mund.

Efter Forestillingen var Bal, paa hvilket jeg ikke saae noget videre Mærkeligt, end at Herrernes Yndlingsdrik var Punsch, Damernes Øl, som naturligviis paa Grund af den stærke Hede blev consumeret i betydelig Mængde. Elskeren viste sig her som en fortvivlet Dandser og mødte i samme Dragt, hvori han havde foretaget Reisen, hvilket syntes at hentyde paa, at det var den eneste Dragt, han

eiede. Jeg forlod tidligt denne Forlystelse, hvori jeg ikke fandt synderlig Smag under saadanne Omstændigheder.

Næste Morgen begav jeg mig lidt fortumlet endnu i Hovedet af den forrige Aftens Lystighed tilfods paa Veien til Møens Klint. Jeg ankom hen paa Eftermiddagen til Liselund og benyttede Resten af Dagen til at besee den venlige Lilleklint. Ved Solens Opgang næste Dag stod jeg parat til at begynde min Vandring til Storeklint. Det var en deilig Sommermorgen; en lille Tordenbyge om Natten havde forfrisket Alt og gjort Luften let. Efterat have nydt en Kop Kaffe og drukket et Glas frisk Mælk, som jeg fik hos Malkepigen paa Marken udenfor Liselund, vandrede jeg trøstig afsted for alene at kunne fordybe mig i den deilige Natur. Da jeg ikke agtede mig tilbage til Liselund før Aften, havde jeg forsynet mig med de nødvendige Fødemidler; jeg kunde derfor frit styre mine Fjed, hvorhen jeg vilde og jeg benyttede ret Tiden; Aborrebjerget, Sommerspiret, Graaryg, Maglevandsfaldet og Dronningestolen besaae jeg det ene efter det andet. Træt af at vandre omkring var jeg ved Middagstid steget ned ved Maglevandsfaldet til Stranden og havde taget mig et forfriskende Bad og sad nu med den ubeskrivelige søde Følelse i Kroppen efter et kjøleligt Bad paa en varm Dag paa Dronningestolen og nød mit frugale Maaltid, hvorpaa jeg mageligt strakte mig i Græsset i Skyggen af en Busk og tændte en Cigar. Der var en høitidelig Stilhed udbredt over den hele Natur; man mærkede her Intet til Menneskenes travle Færden; kun et ganske enkelt Vindpust bevægede let af og til Træernes Løv og derpaa blev det stille igjen; — Myriader af Græshopper peeb i Græsset rundtomkring mig; en enkelt Sangfugl slog af og til en Trille i Skoven; over mig kredsede en Ørn i store Ringe, men saa langsomt og roligt som den vuggede sig paa Ætheren. Havet laa blikstille under min Fod som en glat Flade, paa Bunden af hvilken jeg tydeligt kunde skjelne den hvide Sandbund; et enkelt Sted krusede Vandet sig undertiden let, naar en sagte Luftning berørte det; langt ude laae et Par Seilere med udspændte Seil, men kom ikke af Stedet. En lille Hunds Bjeffen lød langt borte; men taug pludselig og gjorde derved kun endmere opmærksom paa Stilheden rundt omkring mig. Naturen hvilede. Jeg følte mig sært bevæget. En stor Glæde over min Tilværelse som Menneske, der satte mig istand til at fryde mig over Naturen i dens hele Storhed og Skjønhed, blandede sig med en forunderlig Veemod ved Tanken om Altings Forgjængelighed; jeg følte Guds Almagt i Naturen og min egen Ringhed i den Grad at jeg fast blev ængstelig tilmode, og savnede, skjøndt uklart et i aandelig Henseende med mig beslægtet Væsen, med hvilket jeg kunde udvexle mine Tanker og Følelser, og jeg syntes nu, uagtet jeg havde søgt Eensomheden, at jeg var saa alene. Jeg havde i disse Betragtninger reist mig op og stod saa fordybet i mig selv og saae ud over Havet uden at lade mine Øine hvile paa nogen bestemt Gjenstand, at jeg ikke havde agtet paa, hvad der skete i min Nærhed. Jeg blev først vækket da jeg hørte en ungdommelig qvindelig Stemme lige ved Siden af mig udbryde med Latter „Fangen.“ Jeg vendte mig hurtig om, for at see om det gjaldt mig eller en Anden. Vistnok gjaldt det en Anden, om det skulde blive mig. Jeg saae en ung Dame ved Siden af mig i det samme bukke sig og gribe en lille engelsk langhaaret Hund, som forsøgte at smutte fra hende. I det hun reiste sig med sin Fange paa Armen, blev hun synlig overrasket ved Nærværelsen af en Fremmed, som hun ikke havde ventet, og et sagte „Min Gud!“ undslap hendes Læber. Hun var deilig, som den Natur der omgav hende, og som hun stod for mig og slog de mørke Øine til Jorden, og med Kinder, der blussede af Sundhed og Ungdom, var hun skjøn nok til at være selve Klintekongens Brud. Mine Øine hvilede med Glæde paa den unge Pige; det lød i mit Hjerte „Hvad du søger er her, hun er sendt til din Trøst.“ Jeg kunde i min nærværende Stemning godt strax have faldet for hendes Fod. Imidlertid besindede jeg mig dog saavidt at jeg ærbødigt tog Hatten af, idet jeg dog selv var bleven saa overrasket, at jeg forgjæves søgte efter min vante Lethed i at begynde en Conversation. Men den lille Bibi, hendes Hund, hjalp os begge ud af Forlegenheden; thi da den mærkede, at dens

Herskerinde ikke holdt godt fast, sprang den fra hende og løb bjæffende afsted. „O min Hund" udbrød hun; „jeg er saa bange for at den skal falde ned af Klinterne." „Jeg skal hjælpe Dem" svarede jeg og afsted gik det efter Bibi med Latter og Kalden, indtil den lille Strik endelig lod sig fange. Hun takkede mig for min Hjælp og Isen var nu brudt. Vi talte sammen med den Ligefremhed og Imødekommen som Folk paa Landet pleie, og jeg fortalte hende blandt Andet hvem jeg var med mere, som muligen kunde interessere hende. Da jeg sluttede, opfordrede jeg hende til at gjøre Gjengjeld. „Jeg" sagde hun, „jeg hedder Lise og er — I det samme hørte vi en qvindelig Stemme noget borte raabe „Lise" — „det er min Moder, der kalder" afbrød hun, og vi ilede begge hen til hende. Lise forestillede mig for sin Moder, der var en ældre, kjøn, lidt corpulent Kone, som hilste mig med Forekommenhed. Hendes Ansigt forekom mig bekjendt, som om jeg for kort siden havde seet det, men det var mig uagtet al min Grublen, ikke muligt at erindre hvor eller naar. Tilsidst antog jeg at jeg maatte erindre galt og gjorde mig ingen videre Uleilighed for at udfinde om jeg havde seet hende før, eller ikke. Vi spadserede lidt omkring og satte os derpaa ned paa en Bænk, hvor vi havde en henrivende Udsigt ned ad Maglevandsfaldet og ud over Stranden. O! hvor husker jeg den Time godt, hvor klart staaer den ikke for mig! og hvor tydeligt føler jeg ikke, at den vil staae for mig saaledes til mit Livs Endeligt. Lise sad ved Siden af mig og havde taget sin Hat af og lod sit drømmende Blik svæve ud i det Blaa. Jeg havde, som bemærket hidtil stedse været uberørt af qvindelig Skjønhed, men des stærkere Indtryk skulde det nu gjøre paa mig. Jeg kastede netop mit Blik paa hende, som hun sad saaledes, og da gik det som et electrisk Slag igjennem mit Hjerte og i mit Indre lød „Du elsker hende." Kjerlighedens Idee havde aabenbaret sig for mig. En hidtil ukjendt Fryd fyldte mit Sind, jeg kunde have omfavnet alle Mennesker selv min værste Fjende, og den hele Natur hendes lille Hund iberegnet, som hele Tiden havde kastet mere end i en Forstand sure Blikke paa mig; jeg befandt mig næsten i en halv ubevidst Tilstand. — Lises Moder afbrød den indtraadte Taushed.

„Ja! lille Lise, nu er det nok paa Tide at vi tage Hjem, ellers komme vi forsilde til Middag."

„Og hvorlangt har de hjem," spurgte jeg:

„Kun halvanden Fjerdingvei," svarede Lise idet hendes Moder gik lidt foran og vi fulgte bagefter. Vi opholde os i nogen Tid paa en Gaard her tæt ved og kjøre herud til Klinten hver Dag et Par Timers Tid, da Moder aldrig kan blive træt af at spadsere her."

„Kommer de her ogsaa imorgen til samme Tid?" spurgte jeg.

„Ja! det gjør vi vist," svarede hun idet en let Rødme udbredte sig over hendes Ansigt.

Et Par Øieblikke efter sad Moder og Datter i en elegant Fjælevogn og rullede henad Skovveien efterat jeg havde faaet et venligt Affkedssmiil. Jeg begav mig strax paa Tilbageveien til Liselund, da Klinten nu forekom mig saa forskrækkelig øde, jeg vandrede rask afsted og forsøgte paa at overtænke min Stilling; jeg forsøgte at overbevise mig selv om, hvor ufornuftig det var at forelske sig i en Pige, som man kun havde et saa kort Bekjendskab til, at mine Udsigter til at komme i en Levevei endnu kunde være meget lange, at hendes Familie, om hun ogsaa selv var elskværdig, kunde være meget uelskværdig, samt, hvad der var det Vigtigste, at jeg ikke havde noget Tegn paa eller kunde vente Gjenkjerlighed hos hende efter et saa flygtigt Møde, da jeg ikke kunde slutte for mig selv til hende, og mere saadant; men jeg mærkede, at jo mere jeg forsøgte at reflectere desmere Terrain tabte jeg, og tilsidst overgav jeg mig ganske til Tanken om hende, for hvem min Lidenskab voxede jo mere jeg tænkte paa hendes.

Jeg saae Lise og hendes Moder de to følgende Dage, dog fik jeg kun Leilighed til at tale meget lidt med Lise, da flere mig ubekjendte Herrer og Damer ledsagede dem. Men hvor lidt jeg saae hende, var det dog tilstrækkeligt til med hver Dag at trykke Pilen dybere i mit Hjerte, og jeg maatte bekjende at min Lidenskab for hende var voxet i den Grad, at Besiddelsen af hende vilde være nødvendig for mit Livs Tilfredshed. Jeg troede nu ogsaa at have bemærket (ialt-

fald søgte jeg at overbevise mig derom) at hun glædede sig ved at see mig og tale med mig, og byggede naturligviis herpaa sangvinske Forhaabninger.

Det var den 3die Dag, paa hvilken jeg havde seet Lise; skjøndt jeg denne Dag ikke havde meget mere end seet hende, syntes jeg dog i hendes Blik at have læst, hvad der boede i hendes Sjæl; en sælsom Uro opfyldte hele mit Væsen, hvorfor jeg drev omkring til Aften; jeg kastede mig ved Sengetid paa min Seng og laa et Par Timerstid, men Søvnen flyede mine Øienlaage. Jeg stod op og gik ud i Haven. Det var en deilig Sommernat, Luften var opfyldt med Vellugt fra Havens Roser og Natvioler; en Nattergal slog af og til sin eensomme Trille, og ude i Kjæret qvækkede en Frø; forresten ikke en Lyd. Jeg følte mig saa tilfreds og dog saa ængstelig. Hvor forandret var jeg ikke fra imorges og til nu! Henad Morgenstunden fik jeg dog et Par Timers Hvile; hvorpaa jeg klædte mig paa med mere end sædvanlig Omhyggelighed og bestilte en Vogn til store Klint, da jeg nok vilde komme „standsmæsig" afsted. Naturligviis kom jeg en god Stund fortidlig og havde saaledes tilstrækkelig Rolighed til paa selve Stedet at gjenleve i Erindringen de foregaaende Dages Begivenheder. Endelig ankom de Ventede; de vare alene. Jeg gik dem imøde og vi hilsede hinanden som gamle Bekjendte. Jeg fandt Lise endnu smukkere idag end igaar og skjønnere jo længere jeg betragtede hende; dog syntes jeg, at et Slør af Sorgmodighed hvilede over hendes Ansigt og jeg bemærkede med Bekymring at hendes Øine af og til fyldtes med Taarer som ved en indre Bevægelse, hun søgte at skjule. Jeg tiltalte hende i Talens Løb et Par Gange med „Frøken," og jeg bemærkede at naar jeg havde sagt dette, saae hun vist paa mig, som om hun havde noget at sige mig, men holdt inde. Hvad kunde det være? Tilhørte hun en Anden? Var hun ulykkelig? søgte hun Hjælp hos Nogen? disse vare de Spørgsmaal som stormede ind paa mig. Jeg kastede et Blik paa hendes høire Haand; men Handsken dækkede den saa godt at det ikke var mig muligt at opdage blot Conturen af nogen Ring. Jeg blev atter rolig og gjorde mig Umage for at adsprede disse Skyer paa hendes Pande, hvilket ogsaa tildeels lykkedes mig. Vi stege ned ad Maglevandsfaldets Skraaning til Stranden, og drak Vand af den rislende Strøm, som der løber ud i Stranden, af et Bæger som jeg havde med. Hendes Moder havde fundet denne Vandring for besværlig og var imidlertid bleven siddende paa en Bænk ved Skrænten. Lise drak af mit Bæger det klareste Vand, som jeg bød hende, vore Øine mødtes i det Samme og jeg troede at læse i dem Udtrykket af en Følelse, som var mere end søsterlig. Hvor følte jeg mig lykkelig! Jeg havde al min Selvbehærskelse nødig for ikke at bryde ud med, hvad der laa mig paa Hjertet. Pludselig, som om hun ahnede min indre Bevægelse eller min Hensigt, greb hun min Haand idet Rødme og Blegbed afvexlende bedækkede hendes Ansigt: „Vil De love mig een Ting, sagde hun med Anstrængelse, „og det er, i hvad de end maatte erfare" altid at tænke det Bedste om mig. „Jeg lovede det naturligviis ubetinget, skjøndt synlig overrasket, og besvoer hende, hvis hun trængte til Bistand eller var ulykkelig, at have Fortrolighed og Tillid til mig „Ak! nei!" udbrød hun. „For min Lykke raader Ingen i denne Verden, tilgiv mig, men jeg er ikke, hvad De troer jeg er. Lad os skilles jo før jo heller, det er bedst for os Begge. Jeg beder dem opfyld denne min Bøn." — Disse Sætninger sagde hun afbrudt, og med taarefyldte Øine. Da jeg stod aldeles betaget min Selvbehærskelse, vedblev hun: „Hermed siger jeg dem Farvel; Deres Lykke skal være min Bøn." Uden at vente paa Svar ilede hun opad Skrænten. Jeg fulgte snart bag efter idet jeg overveiede hendes Ord, som paa engang aabnede mig en Himmel og en Afgrund, og naaede hende først faa Skridt fra hendes Moder, saa jeg ikke kunde bede hende om en yderligere Forklaring. Vee mig! om faa Minuter skulde Gaaden blive løst. Som vi nemlig just havde sat os paa den samme Bænk som Dagen iforveien hørte vi en Vogn komme kjørende ad Skovveien, der førte til Plainen foran Skrænten til Maglevandsfaldet, Vi vendte os og saae en Vogn med 2 Personer, i hvilke jeg strax gjenkjendte ingen Andre end Majoren og min Ven Skuespilleren;

langt fra skinnede hans hvide Næse som et Snebær imellem de grønne Blade. Ved dette Syn brast jeg uagtet min Sindsstemning i en lydelig Latter, hvorover begge Damerne saae alvorligt paa mig, hvortil de vistnok havde god Grund, da de ikke kjendte mit tidligere Forhold til de Ankommende. Pludselig springer Lises Hund afsted og begynder at gjøe hæftigt ad Hestene; de sprang skye tilside og toge Fart, Kudsken gjorde et kraftigt Ryk, for at standse dem, men Tømmen brast og i rasende Løb foer de henimod Skrænten. Det gjaldt Livet; Med et Par Spring endnu vilde de ufeilbarligen være styrtede ned med Vogn og Mennesker fra den svimlende Høide. Da lød i mine Øre et Angstens Raab fra Lises Moder: „Red dem! Red min Broder!" og fra Lise „Store Gud! red min Mand!" — „Deres Mand?" — „Ja! ja! Majoren." Jeg sandsede Intet mere; alting løb rundt for mig, Vognen var kun faa Skridt fra os; hvorledes jeg med et Spring kom ved Siden af den og ved et Greb heldigviis fik fat i Tømmen just, som Hestene vare ved at gjøre det sidste Sæt, veed jeg ikke, men mit Ryk var saa voldsomt at den ene Hest styrtede, den anden snublede over den, Vognen væltede, og Majoren, Skuespilleren og Kudsken rullede hen i Græsset uden at være komne til Skade. Jeg stod et Dieblik bedøvet; nu fattede jeg, hvorfra jeg kjendte Lises Moders Ansigt, thi skjøndt hendes var smukt, havde det dog en stærk Lighed med hendes Broder Majorens. Da jeg løftede mine Dine op, mødte de Lises; hede Taarer rullede ned ad hendes Kinder; med et Blik, som trængte mig til Sjælen, og hvor paa eengang laae usigelig Kjærlighed og Fortvivlelse saae hun paa mig. Dette Syn kunde jeg ikke udholde; mit Hjerte var nærved at briste. Min Vogn holdt forspændt: jeg sprang op i den; „Kjør til Niels!" raabte jeg, „som Satan var efter Dig, her mister man jo baade Vid og Sands," — og afsted gik det i strakt Carriere. Ved Veiens Omdreining kunde jeg ikke modstaae at kaste et Blik tilbage; de Faldne vare i Begreb med at reise sig; Lises Moder var ifærd med at hjælpe sin Broder Majoren, Lise selv stod i samme Stilling endnu med Haanden paa Hjertet og græd. Som ledet af samme Følelse strakte vi Armene ud imod hinanden, Veien dreiede af, det skjønne Syn forsvandt og — mit Livs Tilfredshed med det — Jeg rullede afsted uden at kunne fatte nogen fornuftig Tanke. „Red min Mand, red min Mand" gjenlød uafladeligt i mine Øren og var nærved til Slutning at gjøre mig vanvittig. En qvælende Fornemmelse i Halsen kunde jeg ikke blive qvit paa nogen Maade, og græde kunde jeg ikke; det var ligesom alle Legemets Functioner vare standsede og jeg intet kunde sandse uden det Raab „Red min Mand." — Jeg kom til Liselund, mechanisk pakkede jeg mit Tøi ind, mechanisk betalte jeg min Regning, mechanisk bestilte jeg Vognen strax til Stege, og saa Dieblikke efter kjørte jeg videre dertil, og uden at vente længer noget Sted end det var nødvendigt for Bestilning af Postheste ilede jeg afsted til Kjøbenhavn, og først da vi rullede ind ad Vesterport begyndte jeg ligesom at faae min Samling igjen. Det var silde om Aftenen og Kjøbenhavns Magistratsbelysning hindrede mig i at blive seet og kjendt. Jeg kom hjem og lukkede mig selv ind saa sagte at ikke engang min Værtinde hørte det. Jeg tændte Lys. Alting laa i Uorden, da jeg ikke var ventet hjem saa snart; jeg kom til at see mig selv i Speilet; men blev næsten forskrækket over mit forandrede Udseende. Det faldt mig ind, at jeg saa godt som Intet havde nydt paa hele Hjemtouren; der fandtes imidlertid ved nærmere Undersøgelse ingen Fødemidler i mit Logis, med Undtagelse af en Flaske Portviin. Jeg trak den op og drak omtrent det Halve af den. Det vederqvægede mig og mine Livsaander oplivedes atter noget; jeg klædte mig af og kastede mig paa Sengen, hvor jeg endelig brast i Graad, mit Hjerte fik Luft, og tilsidst faldt jeg i en urolig Slummer. — Næste Morgen befandt jeg mig ilde, hvorfor jeg holdt mig inde et Par Dage og lukkede min Dør af for mine mange Bekjendte, hvis Besøg i min nærværende Tilstand vilde være mig til Besvær. Men jeg havde ingen Ro paa mig mere; mit Hjem blev mig utaaleligt, jeg maatte ud, bort i det Frie, hvorfor jeg nogle faa Dage efter gik ombord paa et Dampskib til Jylland, som jeg bereiste paa langs og tvers. Jeg var ved Vesterhavet og

saae det i hele dets mægtige Storhed, jeg hørte dets Drønnen og følte den gjennemisnende Havgus; men det gjorde intet Indtryk paa mig; jeg besteg Himmelbjerget og kastede mit Blik paa den henrivende Natur, der udfoldede sig for mit Blik i al sin Efteraarspragt, men det bevægede mig ligesaalidt, som Veiles yndige skovbegroede Høie og smilende Enge. Min Følelse var aldeles afstumpet for ethvert ydre Indtryk selv af Naturen, som dog altid forhen havde tiltalt mig saameget. Ved Juletid kom jeg igjen hjem til Kjøbenhavn. Et længere Tids Ildebefindende havde paa Hjemreisen taget betydeligt Overhaand, og da jeg nok følte at min Sygdom vilde blive alvorlig, lagde jeg mig strax ind paa Hospitalet, hvor Feberen gik over til en heftig Typhus. I flere Maaneder laa jeg mellem Liv og Død, men min Ungdom seirede og da jeg atter blev udskrevet af Hospitalet var det alt blevet Foraar. Med den unge Natur syntes et nyt Liv at begynde i mig. Den heftige Smerte over Tabet af min Elskede var forsvunden og kun en stille Veemod, som ikke forhindrede mig i med Rolighed at overtænke min Stilling, var bleven tilbage; men min forrige Livsglæde kom ikke mere igjen, hvorfor jeg trak mig ud af mine mange Bekjendtes Omgang. — Paa den Maade var Efteraaret kommet og da jeg alt længe havde været fuldkommen restaureret efter min Sygdom besluttede jeg med Iver at kaste mig ind i Forretningslivet, deels for at have en Virkekreds i Overeensstemmelse med det Studium, jeg havde valgt, deels som Middel mod at blive en tungsindig Drømmer. Jeg var heldig nok til snart at faae en Ansættelse i et Kongl. Contoir og ved den Iver, som jeg lagde for Dagen, erhvervede jeg mig snart mine Foresattes Gunst og gjorde hvad man kalder Lykke og saa blev jeg en Pebersvend."

„Og hørte Du aldrig noget senere til Lise," spurgte min Søster med bevæget Stemme.

„Jo det er sandt; da det naturligviis interesserede mig at faae noget nærmere at vide om Majoren og hans Familie, søgte jeg Oplysninger og ad forskjellige Kanter erfarede jeg at Lise kort efter vort Møde paa Møen begyndte at skrante; en heftig Brystsyge udviklede sig hurtig hos hende, og det samme Foraar som gjengav mig min Sundhed og nye Kræfter, bragte hende Døden og en tidlig Grav. Denne Efterretning smertede mig vel, men gjorde ikke noget voldsomt Indtryk paa mig, thi hun var jo dog tabt for mig, og Tanken om at hendes Sygdom vistnok havde samme Kilde som min, var mig et Slags Trøst.

Hendes Moder var, efter hvad jeg kunde opspørge, død tidlig og efterlod sig ingen flere Børn end Lise; hendes Fader var Handelsmand og nogle Aar efter giftede han sig med Majorens Søster, der saaledes var Lises Stedmoder og det var hende, der var med paa Møen. Ved uheldige Conjunturer mistede Lises Fader sin Formue og da han ved sin Fallits Udbrud døde, havde Moder og Datter intet andet Sted at tye hen, end til hendes Broder, Majoren, der var meget rig og eiede et Gods i det Slesvigske. Denne Mand var forresten en godmodig jovial Pebersvend, ihvorvel til sine Tider noget brutal og holdt vel meget af Spiritus. Skjøndt i de Halvtreds fattede han Kjerlighed, ifald man kan kalde det saa, til den 18aarige Lise, som ogsaa, ung og uerfaren som hun var, af Erkjendtlighed eller paa Grund af Overtalelse eller Gud veed hvad, gav ham sin Haand. Lise og hendes Stedmoder bleve vel saaledes udrevne af Fattigdom og Næringssorger, men Moderen havde kjøbt sig et Liv i Overflod med Tabet af sit Barns Lykke."

Jeg taug; min Søster reiste sig og gik hen og trykkede et Kys paa mine Læber men sagde Intet; min Svoger reiste sig ligeledes og kom hen til mig og trykkede min Haand, hvoraf det var tydeligt at min Beretning havde gjort Indtryk paa ham. I sin velmeente Iver for at gjøre noget, som kunde være mig til Behag, kaldte han paa Carl; men Carl lod ikke høre fra sig, thi han var falden i Søvn under Bordet og sov haardt. Endelig fandt vi ham, og efter at min Svoger havde raset lidt og rusket ham meget, fik han Besked om at løbe hen til Grosserer Petersen og bede ham strax komme at spille en L'hombre, hvilket min Svoger vidste, at jeg gjorde meget af. Vi tilbragte saaledes en behagelig Aften, skjøndt jeg fik lidt Skjænd

paa Grund af mit daarlige Spil henad Slutningen, hvilket havde sin Grund i at jeg kom til at tænke paa at jeg havde glemt at lægge 2 Tørv ud til min Værtinde før jeg gik, thi jeg vidste Bestemt, at saa havde hun ikke lagt i min Kakkelovn og jeg vilde saaledes ufeilbarligen komme hjem i et koldt Værelse, og Tanken herom betog mig mit jevne Humør og bragte mig reent ud af Concepterne.

Kjere Læser! har Du fulgt disse Linier med nogen Interesse og kunde Du ønske at høre noget Mere om mine senere Hændelser, da var det vel muligt at dit Ønske kunde blive opfyldt.

W.

En Renegat.

Misa Pascha, som for nærværende Tid har erholdt en Paschas Rang iblandt Tyrkerne, er en født Englænder og hedder Stephan Lakeman. Han gik i tyrkisk Tjeneste fordi han ikke kunde gjøre Carriere hos Englænderne. Lakeman, den fødte Partigænger, har, omendskjøndt han kun er 29 Aar gammel, allerede tjent i Krigene imod Sikherne og imod Kafferne. Han er især bleven bekjendt ved sin Virksomhed imod den sidste Fjende af den engelske Magt. Til Fægtning i aaben Mark vare Kafferne ikke at formaae, men at opsøge dem i deres Smuthuller vilde ikke lykkes de regelmæssige engelske Tropper. Kampen trak sig i Langdrag og Englænderne lede svære Tab, uden at erhverve Berømmelse og Fordeel i den lille Krig. Lakeman gjorde nu Hertugen af Wellington i Aaret 1852 følgende Forslag. Han sagde: „de Hvide formaae ikke at udholde Dagens Hede, medens at Kafferne i Solen ere fulde af Mod og Kraft. Men om Natten fryse de, og da vender Forholdet sig om; det er nødvendigt at vi føre Nattekrigen. Denne Anskuelse var indlysende for Hertugen, og han anbefalede Lakeman til den brittiske Gouverneur over Capcolonien, Generallieutenant Catchart, som strax gik ind paa Planen. Han satte den dristige Partigænger istand til at danne Fricorps paa 150 Mand, som under Navn af Waterkloot-Ranger snart bleve et Tugtens Riis for Kagerne. Mandskabet var ganske klædt i Læder, hvorved de saavel bleve beskyttede imod den natlige Fugtighed og gjorte usynlige for Fjenden, som og satte istand til at trænge igjennem det tornfulde Krat til de fjendtlige Skjulesteder. Bevæbnet med dobbeltløbede, Miniebøsser og Sværdbajonetter, bleve de en uimodstaaelig Krigerskare, som ved Nattelid overfaldt Landsbyerne, afbrændte dem og førte Død og Fordærvelse i den forskrækkede Fjendes Rækker, uden nogensinde selv at lide nogen betydelig Skade. Med kun 80 Mand stormede og indtog Lakeman i Natten til den 13. Juli 1852 Munzellkoppen, en Position, som forhen forgjæves var bleven angrebet af 1000 Mand regulære Tropper med 3 Kanoner. Kafferne kaldte Lakeman og hans Krigere: „Dødens usynlige Skare", og hans Anstrængelser, den Skræk han udbredte, har England især at takke for den fra den Tid af rask paafulgte Tilendebringelse af Krigen. Han har forbundet sig til, ved en mulig Fornyelse af Fjendtlighederne, med 2000 saaledes klædte og bevæbnede Tropper at overtage sig ganske alene Krigens Førelse og bringe den til en hurtig Ende. Kafferne synes ogsaa at nære samme Anskuelser; thi de have gjort de største Tilbud, for at man skulde overlevere dem saadanne Læderuniformer.

Anecdoter.

En Bager var nærværende, da hans Advokat opsatte hans Regning for en Proces. „Gjør mig den ikke al for svær," bad Bageren. „Ja, ja," svarede Advokaten, „saaledes siger De altid til Deres Mestersvend, men det er ikke min Maade at bage mit Brød paa."

En Dame sagde til sin Gartner, at hun havde faaet nogle anonyme Breve, i hvilke man søgte at gjøre ham mistænkt. Madam, svarede det ærlige Skrog, „nævn De mig Navnene paa de Skurke!"

Forverdenens Archiv.

(Fortsat.)

Er allerede Ichthyosaurus et mærkværdigt Dyr, saa er Plesiosaurus det endnu mere. Det er et Fiirbeen med en Svanehals, noget, som fortiden ikke forekommer i Naturen. Hesten og Hjorten have temmelig slanke Halse, men selv Giraffens Hals overgaaer ikke Kroppens Længde; langt videre finder dette Sted hos Fuglene, blandt hvilke Strudsen, Svanen, men fremfor Alle Sumpfuglene, Heiren, Storken, Flamingoen have meget lange Halse; men at et Amphibium, et Fiirbeen, eller endog et skildpaddelignende Dyr (hvorfor man er tilbøielig til at holde Plesiosaurus) skulde have en Hals, der næsten overtræffer den dobbelte Længde af hele Kroppen, er hidtil uhørt, og dog har det været saaledes, dog har Naturen ladet sig gefalde ogsaa at skabe denne Form, hvorom et underskjønt vedligeholdt Skelet fra Lyme-Regis, som er afbildet Side 143 i dette Skrift, giver os et anskueligt Begreb.

Man seer ved første Øiekast, at Hovedet har den største Lighed med Ichthyosaurus'; kjendelige ere de sex Huler for Kjævebenenes og Nakkens Muskulatur, for Øinene og for Næsen; men dette Hoved, i og for sig langt mindre end Fiskefiirbenets, sad ikke tæt til Kroppen, neppe adskilt derfra ved en Hals, tvertimod paa en, der med Indbegreb af Hovedet havde den dobbelte Længde af Uhyrets hele Legeme og blev baaret af 20—40 stærke Hvirvelknokler. Da Skelettet af Dyr af samme Species stedse er eens beskaffent, saa fremgaaer, selv om ingen andre Kjendetegn vare forhaanden, allerede heraf, at der gaves mange forskjellige Species af denne vidunderlige Familie; den paa Side 143 værende Tegning giver os et Billede af Skelettet af Plesiosaurus mærocephalus, som har 29 Halshvirvelbeen.

Halsen var ikke, som paa Flamingoen eller Storken, omtrent af lige Tykkelse over hele dens Længde, men ligesom ved Giraffen tiltog den i Brede fra oven nedad; de tykke og lange Forlængelser paa Halshvirvlerne lade slutte til en stærk Muskulatur, og en saadan behøvede Hovedet, der, bevæbnet med 12 mægtige Gribetænder (paa hver Side sex i Underkjæben og som rakte langt ud over Overkjæven), maaskee var bestemt til at hæve Byttet op fra Havbunden, eller til fra Bredden af at rive Dyr ud af Vandet, uden at Uhyret havde nødigt at forlade sit Element.

Kroppen er ikke langstrakt som hos Fiirbenene men snarere kort, cylindrisk afrundet som hos de store Søskildpadder, uden at dog Dyret har havt et Been- eller Hornpantser, som man ellers vilde have fundet enten heel eller deelviis ved dens øvrige Levninger.

Der, hvor Hals og Krop slutte sig til hinanden, bærer en mægtig Beenbygning Svømmehænderne, som ligne Fiskefiirbenets, men kun ere længere og smallere. De stærke Takker paa Rygradens Knokler tyde hen paa en fremragende Muskulatur, bestemt til at bevæge Hænderne, ved Hjelp af hvilke Dyret sandsynligviis kunde roe sig meget hurtigt frem. Tæt ved Enden af Kroppen staae Baghænderne, der næsten ere aldeles som Forhænderne.

Naar man af Halehvirvlernes Bygning hos Fiskefiirbenet kan slutte, at samme havde opretstaaende Finner, som sandsynligviis vare hiint Dyrs vigtigste Bevægelsesredskab, saa er det af samme Grund her antageligt, at Plesiosaurus manglede et saadant Roer. Halen var vel halvt saa lang som hele Kroppen, dog ikke flad men rund, og synes ikke at have været Dyret til nogen synderlig Nytte uden som et Roer. Af denne Mangel lader sig slutte, at dens Bevægelse var langsommere end Fiskefiirbenets, ligesom vi jo see, at den behændigste Frø trods dens brede med Svømmehud forsynede Hænder dog svømmer meget langsommere end en ligesaa stor Fisk: ja Fisken svømmer tre Gange saa hurtigt som Svanen, hvis Roefødder tre Gange overgaae Fiskens hele Flade. Dette turde saa meget mere have været Tilfældet ved Plesiosaurus, da den lig Svanen ikke svømmede i Vandet men paa Vandet. Den manglende Bevægelighed bliver nu erstattet ved den lange Hals. Det høit baarne Hoved overskuede med dets store Øine en viid Omkreds, og førte dens Svømmehænder den ikke hurtigt nok hen i Nærheden af det udsete Bytte, saa snappede Uhyret med sine forfærdelige spidse

Gribetænder ved Hjelp af den lange Hals saa meget hurtigere til.

Formen af disse Dyrs Legemer var iøvrigt meget forskjellig. Plesiosaurus dolichoderius havde en langt slankere Skikkelse, som, naar de 4 Svømmefødder havde manglet, vilde have erindret om en ganske anselig Slange.

Om det vidunderlige Dyr, som levede i disse Uhyrers Selskab, om Pterodaktilus, have vi allerede anført Adskilligt Side 143 og paa Side 144 givet en Afbildning af samme; dog er endnu at bemærke, at en lige saa forunderlig Blanding af forskjellige Dyrearter finder Sted hos dette Dyr, som Tilfældet er med mange andre af dets Samtidige. Halsen, som har 7 Halshvirvler, tyder hen paa et Pattedyr, den mellen For- og Bagbeen udspændte Flyvehud endog, paa en bestemt Art af Pattedyr, paa Flaggermusene; derimod viser igjen Haanden, at det har været et Fiirbeen; thi hos Pattedyrene have alle Tæer ligemange Led, men hos Fiirbenene har den inderste Taa (svarende til Tommelfingeren) færrest Led, og hver følgende et Led mere indtil den yderste Finger eller Taa, der atter har et Led mindre end dens Formand.

Dette sætter egentligt Pterodaktilus i Fiirbenenes Familie, thi dens Hænder ere nøie dannede saaledes, som vi her have angivet. Dyret — sandsynligviis altsaa et flyvende Krybdyr (Reptil) — var ikke overdrevent stor og levede af Insekter; i dens Nærhed finder man mange af disse, især delesheb en udmærket smuk Art af Libeller, der som et Dyr, der elsker Vandets Nærhed, sandsynligviis udgjorde dens Hovednæring.

Ogsaa om dette Forverdenens Vidunder veed man, at det var nøgent, ja ikke engang havde Haar; thi de af det efterladte Aftryk vise intet Spor deraf.

Dog gaves der blandt Saurierne en Mængde bepantsrede Uhyrer af den graadigste Art, navnlig Gavialerne (Teleosaurus, Megalosaurus, Hylæosaurus, Mosasaurus o. a.). Cotta kalder dem „de høie Baroner i Neptuns Rige, væbnede til Tænderne med et uigjennemtrængeligt Harnisk, sande Havrøvere.“ Deres Skikkelse lignede Krokodillens, kun slankere og mere behændig, 25—30 Fod lange, med et Hoved af 4—6 Fods Længde og et Gab af ikke meget mindre Dybde, men af en langt større Spændeevne, ibet dette Uhyre kunde aabne det til en Høide af 6 Fod og med et Ryk gjennembide et Dyr af en sædvanlig Oxes Størrelse. Iguanodon skal endog have havt den enorme Længde af 70—75 Fod, og have været en pantsret Kjæmpeslange af et Oxehoveds Tykkelse og med et Krokodillegab.

De fleste af disse krokodilagtige Uhyrer adskille sig fra de os bekjendte i Nilen ved deres meget længere og smallere Snude og nærme sig til Gangeskrokodillerne, Gavialerne, hvoraf deres almindelige Navn, som ogsaa bliver berettiget ved deres spidse Gribetænder. Dog maa man ikke troe, at en virkelig Overeensstemmelse har fundet Sted mellem disse Dyr fra Forverdenen og de nulevende Gangeskrokodiller; der findes stedse betydelige Forskjelligheder, som kun tillade tilnærmelsesviis at bringe hine Dyr i een Classe med de nuværende.

Hine Forverdenens Krokodiller havde en stærk beenagtig Skjælbedækning af usædvanlig Tykkelse og Haardhed, saa at de synes at have været usaarlige, deres Hale var sammentrykt i vertikal Retning og tilmed et mægtigt Roeapparat; deres Been vare ualmindelig stærke, stammetykke og korte, saa at de vel ikke vare egnede til Svømning, men vel til at bære det uhyre Legeme paa Landet. Mængden af Tænderne er paa Grund af Gabets forskrækkelige Længde ogsaa ganske usædvanlig.

Flere af disse Krokodiller paa 40 Fods Længde (Dinosaurus, Mystriosaurus) havde Kløer, der lignede Hænder, og det er muligt, at mange af Sporene fra Forverdenens Dyr tilhørte dem. Iguanodonton havde endog Tænder, som kunde sammenlignes med tveæggede Sauge, og som formelig maatte gjennemskære det grebne Bytte. De uhyre Dine, saa store som Tallerkener, sad deels paa Siden, deels meer eller mindre rykkede opad, og der gaves en Species, den alt nævnte Mystriosaurus, paa hvem de stode tæt samlede oven paa Hovedet.

Det frygtelige Udyr, hvis Skelet man har fundet ved Maastricht i det Petersbergske i en Længde af 24 Fod, hører ligeledes til Rækken af disse „Havrøvere.“ Endnu større

Bestier af samme Art har man opdaget i Kridtformationerne i Nordamerika.

Ogsaa Skildpadder af usædvanlig Størrelse har man fundet, dog kun Søedyr, der som bekjendt adskille sig fra Landskildpadderne ved deres fladere Bygning og tillige have lange, ikke til Gang men vel til Svømmen indrettede Been, og ikke kunne skjule disse i den beskyttende Skal som Landskildpadderne kunne, hvorfor ofte lemlæstede Dyr forekomme, hvilke en Saurier, for hvem hele Skildpadden var en altfor haard Bid, til Minde om Mødet afbed en Fod. Spørger man, hvorfor en Søskildpadde ikke ganske kan skjule sin Fod, da ligger Grunden dertil i, at den behøver dem udenfor Skallen. Landskildpadden ligger med heelt indtrukne Lemmer fast paa Jorden, Søskildpadden vilde strax synke tilbunds, naar den ikke bevægede Fødderne; derfor har Naturen, fordi det vilde være overflødigt, og Dyret dog ikke kunde benytte Rummet, og fordi den aldrig skaber noget Unyttigt, nægtet Søskildpadden dette.

Om der paa den secundaire Formations Tid allerede har levet Pattedyr, bliver benægtet af de fleste Naturforskere; dog har man i England fundet Kjævebeen af Dyr, som man troer at burde sætte i Classe med Dyr, der opamme deres Unger, og da Kjævebenene have megen Lighed med Pungdyrenes, saa troer man ikke at feile ved at sætte disse Forverdenens Mammalier i denne Classe, hvad f. Ex. den lærde Naturforsker Owen gjør med tre af disse Underskabninger. Vi maae nøies med at anføre dette Factum, da Pladsen i dette Skrift ikke tillader os at anstille egentlige Undersøgelser om denne Gjenstand; men til Støtte for den Mening, at det har været Pattedyr, og da ogsaa Pungdyr, hvis Rester man finder i Skiferbruddene i Stonesfield, kan idetmindste den Omstændighed tjene, at Nutidens Dyr stedse ere fuldkomnere end lignende fra Forverdenen. Nu ere blandt Pattedyrene de de ufuldkomneste, som regelmæssig nedkomme for tidligt (abortere). Men netop hos Kænguruh og alle med den beslægtede finder dette Sted; de føde deres Unger i ufuldbaaren Tilstand, og have derfor paa deres Legeme et Organ, hvoraf de have deres Navn, hvori de skjule de ufuldbaarne Unger og bære dem saalænge til de have naaet deres Modenhed. Saaledes vilde den Formodning, at hine første Pattedyr — efter al Sandsynlighed meget ufuldkomne Skabninger, i visse Maader Forsøg af den skabende Kraft, — have været Pungdyr, være ganske berettiget.

(Fortsættes.)

Historiske Skildringer.

Characteerbilleder af Persernes Historie.

Cyrus. Kambyses. Darius.

I. Cyrus.

1.

Om berømte Mænds Fødsel og Opdragelse fortæller Sagnet sædvanligt noget Vidunderligt og Paafaldende, som havde Forsynet allerede derved villet gjøre Menneskene opmærksomme paa deres vigtige Bestemmelse.

Astyages, den sidste Konge i Medien, havde en Drøm, hvori han af sin Datter Mandanes Skjød saae et Træ voxe frem, hvis Skygge bedækkede hele Asien og ham selv. Han lod nu Drømmetydere kalde til sit Hof, og fortalte dem sin besynderlige Drøm. Disse udlagde den om en Søn, som Mandane skulde føde og som engang skulde blive Herre over hele Asien og farlig for ham selv. Herover forskrækkedes Kongen, og for at Drømmen ikke skulde gaae i Opfyldelse, fjernede han sin Datter fra Hoffet og sendte hende til det lille Landskab Persis. Der gav han en Perser ved Navn Kambyses hende til Kone, da han ikke frygtede for ham, fordi han var uden Magt og Anseelse og af en fredelskende Characteer. Efter et Aars Forløb erholdt Mandane en Søn, som fik Navnet Kores eller Cyrus (Solen). Kongen, som gjentagne Gange havde drømt om sin Dattersøns fremtidige Magt, blev stedse ængsteligere. Han lod Barnet hente og gav det til Harpagus, en af sine Hoffolk, med Befaling at udsætte samme i den vildeste Bjergegn, saa at det maatte omkomme. Harpagus tog

Barnet, og gik grædende bort. Han kunde ikke bringe det over sit Hjerte selv at dræbe Barnet. Dog frygtede han sin Konges Vrede og gav det til en Hyrde, for at denne kunde sætte det ud. Men heller ikke Hyrden kunde beqvemme sig dertil. Han tog den smukke Dreng hjem med sig og gav sin Kone, hvis Barn netop var død, det. Og nu smykkede de det døde Barn med Cyrus's prægtige Klæder og udsatte det istedetfor ham. Tre Dage efter gik Hyrden til Staden og sagde til Harpagus: „Jeg kan vise Dig Drengens Lig." Da sendte Harpagus sin troeste Landsedrager ud for at see Liget, og denne begravede — Hyrdens Søn.

Men Cyrus voxede op til en smuk Dreng, thi det jevne Liv hos Ovæghyrden bekom ham meget vel. Glad som Lammet paa Engen hoppede han omkring og legede med de andre Børn. Neppe anede Nogen, at den lille Dreng i Faareskindspelsen engang skulde blive den mægtigste Konge i Asien. Alle Børnene havde ham kjær, fordi han var saa munter og tillige forstandig. I deres Lege maatte han stedse være Konge. Engang legede Sønnen af en fornem Meder med de andre Drenge, og Cyrus var igjen bleven valgt til Konge og anviste Enhver sin Post. Men den fornemme Dreng vilde ikke lade sig befale af Hyrdesønnen og viste sig meget gjenstridig. Dog den lille Konge gjorde kort Proces med ham, han lod ham gribe af de andre Børn og tildele en god Dragt Prygl. Den saaledes straffede Dreng løb skyndsomt til sin Fader og fortalte ham grædende, hvad Cyrus havde gjort ved ham. Han sagde vel ikke Cyrus (thi dette Navn havde han endnu ikke, men „Sønnen af Astyages' Ovæghyrde." I sin Vrede gik Faderen til Astyages og tog ogsaa Drengen med og erklærede, at der var viist ham Fornærmelse, idet han sagde: „Min Konge, af din Træls, Ovæghyrdens Søn, blive vi saaledes mishandlede," og derpaa fremviste han Mærkerne paa Sønnens Ryg.

Astyages lovede for den fornemme Mands Skyld at lade den hovmodige Dreng straffe. Han lod strax Hyrden tilligemed hans Søn kalde for sig. „Hvorledes har Du kunnet understaae Dig til" — foer han løs mod Cyrus — „saa skammeligt at behandle Sønnen af en Mand, der staaer høit i Ære hos mig?" „O! Herre" — svarede den lille Cyrus frimodigt — „ham er kun skeet sin Ret. Drengene paa Stedet, blandt hvilke ogsaa han var, havde udnævnt mig til Konge. De Andre gjorde alle, hvad der var befalet dem, men denne var ulydig og agtede ikke paa mig; derfor fik han sin Straf. Har jeg deri handlet Uret, nu vel! saa er jeg her."

Da Drengen talte saaledes, fattede Astyages strax Mistanke; thi ikke alene syntes Ansigtstrækkene at ligne hans Datters, men ogsaa hele Drengens Opførsel var saa fyrstelig og ikke som en Slaves; tillige syntes Tiden, da Mandanes Søn var blevet udsat, at stemme overeens med Drengens Alder. „Hvorledes!" — sagde Astyages ved sig selv — „skulde dette være min Datters Søn? Hvo har givet Dig Drengen?" foer han løs mod Hyrden. Af Angst tilstod denne Alt. Nu vredes Kongen i sit Hjerte over Harpagus og han befalede sin Landsedrager strax at hente ham. Da Harpagus kom, anstillede Astyages sig venlig imod ham og sagde: „Siig mig dog, kjære Harpagus, hvilken Død har Du givet Drengen, som jeg leverede Dig og som min Datter havde født?" Harpagus forskrækkedes, og da han fik Øie paa Ovæghyrden hos Kongen, tvivlede han ikke om, at Sagen jo var forraadt. Derfor fortalte han frit og aabent, hvorledes han havde overgivet Drengen til Hyrden, for at denne skulde dræbe ham. Astyages skjulte sin Vrede og anstillede sig, som om han var overvættes glad over, at Drengen endnu var ilive. „Jeg vil holde et Festmaaltid," sagde han til Harpagus, „og Du skal være med tilbords; men send mig først Din Søn, for at han kan lege med Cyrus."

Da glædede Harpagus sig og sendte sin Dreng, det eneste Barn, han havde. Men Astyages tog Harpagus' Søn, slagtede og opskjar ham Led for Led; af Kjødet stegte han endeel, noget andet kogte han. Saaledes tilberedte han alt godt og holdt det parat. Men da Gjæsterne og deriblandt Harpagus indfandt sig til Maaltidet, bleve Bordene for Kongen og de andre Gjæster dækkede med Lammekjød, men for Harpagus satte man hans Søn med Undtagelse af Hoved, Hænder og Fødder. Disse laae ved Siden skjulte i et Fad. Da Harpagus havde spiist, spurgte

Astyages ham: „Nu, hvorledes har Maden smagt Dig?" „Ganske fortreffeligt," svarede Faderen glad. „Men veed Du ogsaa, hvilken Slags Vildt Du har spiist?" — vedblev Astyages med haanlig Bitterhed. Og see, da bragte paa et Vink af Kongen Tjenerne en tildækket Skaal, og deri vare den myrdede Drengs Hoved, Arme og Been. „Kjender Du det Stykke Vildt?" spurgte Kongen med haanlig Latter. Harpagus blegnede, hans Faderhjerte blødte, men han turde ikke lade sin Smerte komme til Orde. Hurtigt fattede han sig og svarede: „Alt, hvad en Konge gjør, er godt!" Men i sit Hjerte svoer han den grusomme Konge en frygtelig Hævn.

Nu lod Astyages indbyde til sig de samme Magere, som havde udtydet ham Drømmen. De beroligede den bekymrede Konge og sagde: „Din Drøm, Konge, er nu gaaet i Opfyldelse; thi Din Dattersøn er bleven udnævnt til Konge; det er godt, at det kun skete i Leg, thi anden Gang vil han ikke blive det. En Drøm gaaer kun eengang i Opfyldelse."

Astyages glædede sig, lod Cyrus kalde og sagde: „Min Søn, jeg har gjort Dig stor Uret, fordi en bedragerisk Drøm forførte mig dertil; dog Din gode Lykke har opholdt Dig. Drag nu med godt Mod til Perserlandet, hvorhen jeg vil sende Dig. Der vil Du finde en ganske anden Fader og Moder end Hyrden og hans Kone." Herpaa lod han Cyrus gaae, der var ganske forbauset over hvad han havde hørt.

2.

Da Cyrus kom til Kambyses' Huus og gav sig tilkjende, da var hans Forældres Forundring og Glæde over al Maade. De havde allerede længe anseet ham for død.

Men Astyages længtes efter sin Dattersøn og han lod derfor ham og Moderen atter kalde til sig. Drengen var opdragen paa Persernes strenge, krigeriske Levemaade og gjorde store Øine, da han hos Kongen saaledes fandt Alt pudset og pyntet. Selv Kongen paa Thronen havde farvet sine Læber, Kinder, Pande og Øienbryn. Cyrus sprang, saasnart han kom ind, henimod den Gamle, faldt ham om Halsen og raabte: „O! hvilken smuk Bedstefader jeg dog har." „Er han da smukkere end Din Fader?" spurgte Moderen smilende. „Blandt Perserne, svarede Cyrus, er min Fader den smukkeste, men blandt Mederne Bedstefader." Dette Svar behagede den gamle Konge, han begavede Drengen rigeligt, og denne maatte stedse sidde ved hans Side ved Bordet. Her undrede han sig over den Mængde Retter, hvormed Bordet blev besat fra øverst til nederst. „Bedstefader!" raabte han, „Du har megen Møie med at blive mæt, naar Du skal spise af alt dette." Astyages smiilte og svarede: „Er det dog ikke bedre her end i Persien?" „Jeg veed ikke," svarede Cyrus, „men vi blive langt hurtigere og lettere mæt. For os er Brød og Kjød nok for at blive mæt, men I bruge for mange Omsvøb og gjøre Eder for megen Uleilighed for at komme dertil." Med Bedstefaderens Tilladelse uddeelte nu Cyrus de tiloversblevne Retter blandt Tjenerne, og alle fik Noget, kun ikke Sakas, Kongens Mundskjænk og Yndling. „Hvorfor faaer denne Intet?" spurgte Kongen spøgende; „han skjænker jo Vinen saa dueligt." „Det kan jeg ogsaa gjøre," svarede den Lille rask, „og det uden først at tømme det halve Bæger." Derpaa tog han Bægeret, skjænkede Viin deri og rakte det ganske net til Kongen. „Nu," sagde Bedstefaderen, „Du maa ogsaa først smage paa Vinen." „Det skal jeg nok lade være" — svarede Drengen — „thi der er jo Gift deri, det har jeg nyligt vel bemærket ved Dit Drikkelag. Hvad var det for en Larm! Hvor skrege og loe I ikke imellem hverandre! Sangerne skrege sig ganske hæse og Ingen vilde høre paa deres Sang. Saalænge I sade, pralede I af Eders Styrke, og da I stode op, kunde Ingen gaae; I faldt over Eders egne Fødder. I vidste ikke mere, hvo I vare; Du, o Konge, ikke at Du var Konge, hine ikke, at de vare Undersaatter." „Men," sagde Astyages, „naar Din Fader drikker, beruser han sig da ikke?" „Aldrig!" „Og hvad gjør han da?" „Han holder op at tørste, det er det Hele!"

Paa Grund af slige og lignende muntre Indfald, vandt Astyages stedse sin Dattersøn mere og mere kjær. Han lod ham ride, skjænkede ham de smukkeste Heste, tog ham med paa Jagt og sørgede for at more ham, for ret at fængsle ham til sig. Harpagus

glædede sig ogsaa over Ynglingen, men af en ganske anden Grund end Astyages.

3.

Cyrus vendte atter tilbage til Persien og gjaldt snart der for den anseeligste og raskeste Mand i hele Landet. Harpagus sendte ham hemmeligt allehaande Foræringer, for at vinde ham for sig. Engang sendte han ham en Hare. „Du maa skjære den op" — sagde Budet, „naar Ingen seer det." Cyrus gjorde det og fandt til sin Forundring i Bugen et Brev, hvori Harpagus opmuntrede ham til at bevæge Perserne til Affald fra Medernes Herredømme, og derpaa at paaføre hans Bedstefader Krig. Dette Forslag gefaldt den daadlystne Mand. Med Brevet i Haanden traadte han midt blandt det forsamlede Folk og sagde: „Ved dette Brev har Astyages udnævnt mig til Eders Anfører, og jeg befaler Eder derfor, at I møde her imorgen, Enhver forsynet med en Lee." Perserne gjorde, som deres Anfører befalede. Hele Dagen maatte de forrette det sværeste Arbeide, rense en øde Mark og bearbeide den. Om Aftenen efter denne møisommelige Dag befalede Cyrus dem atter at møde den næste Morgen, men vel smykkede. Da Mængden var forsamlet, indbød han dem til at leire sig paa det bløde Grønsvær. Nu bleve Frugter, Viin og Slagteqvæg bragte did, man kogte og stegte, Alle vare glade og gjorde sig ret af Hjertet tilgode.

„Nu kjære Landsmænd" — sagde Cyrus — „hvilken Dag behager Eder bedst, den igaar eller den idag?" „Hvor Du dog spørger," udbrøde Alle forundrede; „igaar vare vi jo Slaver og idag ere vi Herrer!" „Og slige Herrer kunde I stedse være," vedblev Cyrus, „naar I afkaste Medernes Aag, men Slaver som igaar, saalænge Tyrannen Astyages er Eders Herre. Velan da, følger mig og I skulle blive frie!"

Perserne vare allerede længe forbittrede over Medernes haarde Tryk, og derfor var Cyrus' Opfordring dem meget velkommen. De sagde sig løs fra Astyages og udraabte Cyrus til deres Konge. Saasnart Astyages fik Underretning herom, sendte han en Hær imod Oprørerne og satte Harpagus i Spidsen for den. For denne var nu Tiden til Hævn kommen; han gik med hele sin Hær over til Cyrus. Da geraadede Kongen i Naseri og lod alle Drømmetydere korsfæste; men selv drog han med en anden Hær mod Cyrus. Ved Pasargadæ (Persepolis), de persiske Fyrsters urgamle Sæde, kom det til Slag. Astyages blev overvunden og fanget. Cyrus behandlede sin Bedstefader med skyldig Kjærlighed og beholdt ham hos sig til hans Død. Saaledes blev Cyrus Herre over Medien.

De omkringboende Folkeslag, navnlig Armenierne, som havde betalt Mederne Tribut, troede at kunne nægte Cyrus, en Perser, den. Men denne faldt hurtig ind i deres Land og tog hele den armeniske Kongefamilie tilfange. De frygtede for Død eller evigt Fangenskab, men Cyrus skjænkede dem med venlig Høimodighed Friheden, saa at han fra Fjender gjorde sig dem til de bedste Venner og i Forbindelse med dem tvang han alle Nabofolk til at underkaste sig Perserne.

4.

Hele Asien sittrede; da reiste sig i Lilleasien Lydernes Konge ved Navn Krøsus, Astyages' Svoger. Hans Herredømme strakte sig over hele Forasien til Floden Halys, der skilte hans Rige fra Persien. Han var umaadelig rig, og ansaae sig desaarsag for den lykkeligste Mand i Verden. Engang kom Solon, en viis Mand fra Grækenland, til ham. Denne viste han alle sine Rigdomme og Skatte og sagde da med meget Selvbehag: „Velan Solon, Du har jo reist saameget om i Verden, siig mig, hvem holder Du for den lykkeligste Dødelige?" — „Tellus, en Borger i Athen," var Svaret. Krøsus undrede sig over, at han foretrak en simpel Borger for ham, den store Konge, og spurgte uvilligt: „Hvorfor anseer Du ham for den Lykkeligste?" — „Denne Tellus," svarede den vise Solon, „levede i Athen, da Staden var blomstrende og lykkelig. Han havde smukke og gode Børn, oplevede endogsaa at faae Børnebørn og alle bleve ilive. Han selv var brav og agtet i hele sin Omgangskreds. Ved tilstrækkeligt Udkomme levede han lykkelig og tilfreds, og høit bedaget fandt han i en seirrig Træfning Døden for sit Fædreland. Hans Medborgere ærede hans Minde ved en Æresstøtte, som de opreiste ham." — „Men

hvem holder Du for den Lykkeligste efter denne?" spurgte Kongen. „To græske Ynglinge," var Svaret, „ved Navn Kleobis og Biton. De vare Brødre og besade en overordentlig Legemsstyrke. Begge vandt de Prisen i vore offentlige Kamplege. Dertil nærede de en overordentlig Kjærlighed til deres gamle Moder; denne var Præstinde. Engang skulde hun ved en Fest nødvendig drage til Templet; men hendes Oxer kom ikke i rette Tid fra Marken; da spændte de tvende Brødre sig selv for Vognen og trak den gamle Moder til Templet. Og da Folket med Beundring saae dette, da Mændene roste Ynglingernes Kraft og Dyd, og Qvinderne priste Moderen lykkelig ved at besidde tvende slige Børn, da blev Moderen dybt rørt. Glad iilte hun med Sønnerne til Templet, kastede sig ned for Gudindens Billede og bad, hun maatte give hendes Børn hvad der var det Bedste for dem. Derpaa hensank de tvende Ynglinge, overvældede af Udmattelse, i en dyb Søvn, af hvilken de ikke mere vaagnede. Men Grækerne opreiste dem Støtter til Minde om deres smukke Daad og deres skjønne Død."

„O, Fremmede fra Athen!" — raabte Krøsus uvillig, „agter Du da min Lykke for saa ringe, at Du ikke engang sætter den i Ligning med simple Borgeres?" Solon svarede: „O, Krøsus! ofte er en fattig Mand langt lykkeligere end en rig. Og da tænker jeg stedse, at det menneskelige Liv varer i 70 Aar, og at Meget kan forandre sig i den Tid. Priis derfor Ingen lykkelig, før han er død."

Krøsus holdt Solon for meget uviis, fordi han ikke agtede den nuværende Lykke, men bød at afvente enhver Tings Ende. Han brød sig derfor ikke mere om at underholde sig med ham. Dog, kun for snart skulde han erfare, hvor sandt Solon havde talt. Han mistede en Søn, der forulykkedes paa Jagten, og havde nu kun een tilbage, der var døv og stum. Men en endnu større Ulykke forestod ham ved Cyrus. Mod denne udrustede han en mægtig Hær. Men forinden han rykkede i Marken, sendte han Bud til Delphi, en Stad i Grækenland. Der var et Tempel for Apollo, og sammes Præster stode i Ry for, at Guderne igjennem deres Mund aabenbarede Fremtiden. Han lod dem overbringe prægtige Guldkar og andre Gaver og lod spørge, hvilket Udfald den forestaaende Krig vilde faae. Svaret lød: „Naar Krøsus gaaer over Halys, vil et stort Rige falde."

Nu ansaae han Seiren for vis. I glad Forventning satte han over Halys og rykkede Cyrus imøde. Frygtelig var det første Slag, Ingen seirede og Mørket adskilte de Kjæmpende. Krøsus trak sig tilbage til sin Hovedstad Sardes og lod Tropperne gaae fra hinanden. Han havde isinde det næste Aar at rykke frem paany med en endnu større Hær.

5.

Men saalænge lod Cyrus ikke vente paa sig. Neppe var Krøsus i Sardes, saa stod han allerede med sine vilde Skarer af Fodfolk og Ryttere for Hovedstadens Porte. Krøsus blev slagen og Staden erobret. Med klingende Vaaben trængte de forbittrede Fjender ind og huggede Alt ned. Allerede vilde En gjennembore Krøsus, som han ikke kjendte, da dennes ældste Søn, hvem Angsten pludselig gav Mælet, raabte: „Menneske, dræb ikke Kongen." Da førte man Krøsus fangen til Cyrus. I Seirens første Ruus befalede denne, at man skulde brænde ham levende. Strax blev en Brændestabel opreist og Krøsus kastet derpaa i Lænker. Allerede sloge her og der de klare Flammer mod Himlen, da den Ulykkelige, ihukommende den græske Vises Ord, vaagnede af sin sløve Fortvivlelse og pludselig afbrød det forsamlede Folks dybe Taushed, idet han høit udbrød: „O! Solon, Solon, Solon!"

Dette hørte Cyrus, og blev nysgjerrig efter at vide, hvem Krøsus anraabte. Han lod ham derfor igjen tage ned fra Baalet og ved en Tolk spørge, hvad Navnet „Solon" havde at betyde. Krøsus taug en Stund stille, men derpaa sagde han: „Dette Navn bærer en Mand, hvis Underholdning jeg ønsker alle Fyrster, thi den er mere værd end alle Verdens Skatte!" Derpaa fortalte han den Samtale, han havde havt med Solon.

Cyrus blev dybt rørt. Han betænkte, at ogsaa han var et Menneske, og at Intet her paa Jorden var bestandigt. Saaledes skjænkede han Krøsus Livet, og beholdt ham fremdeles hos sig som Ven og Raadgiver. Krøsus var ved sin Ulykke bleven visere; thi

da Perserne udplyndrede den lydiske Hovedstad, sagde han til Cyrus: „Konge, skal jeg sige Dig hvad jeg tænker, eller tie stille i dette Dieblik?" Cyrus bød ham trøstigt at sige, hvad han vilde. Og nu spurgte han: „Hvad har hiin Hob af Krigsfolk hist saa ivrigt at bestille?" Cyrus svarede: „De udplyndre Din Stad og bortføre Dine Skatte." Da svarede Krøsus: „Ikke min Stad og ikke mine Skatte plyndre de, men fra Dig er det, De røve."

Cyrus blev eftertænksom og opfordrede den ulykkelige Konge til fremdeles at aabenbare ham sine Tanker. Da sagde Krøsus: „See, Perserne ere endnu ikke fordærvede ved Rigdom, men af Natur ere de trodsige. Ere de først komne i Besiddelse af Skattene, og Du da vil tage dem fra dem, saa ville de blive gjenstridige. Stil derfor Vagt ved alle Porte, som kan tage Skattene fra de Plyndrende med den Betydning, at en Tiendedeel deraf skal offres til Zeus. Nu vil Du finde dem villige, men neppe senere."

Disse Ord behagede Cyrus ret godt og han fulgte sin Vens Raad. Derpaa sagde han til ham: „Udbed Dig en Gunstbeviisning, og den skal blive Dig tildeel." Krøsus svarede: „Vilde Du blot, Konge! sende Grækernes fornemste Gud mine Lænker og lade ham spørge, om det bruges hos ham at bedrage sine Velgjørere." Budet blev affendt, men de delphiske Præster lod Krøsus sige, at de ikke havde bedraget ham. Et stort Rige var jo gaaet tilgrunde, men de havde ikke sagt, at det persiske Rige skulde ødelægges.

6.

Krøsus ledsagede fremdeles Cyrus paa hans Hærtog. Efterat næsten alle Asiens Folkeslag vare undertvungne, skulde nu ogsaa Grækerne, som boede paa Lilleasiens Vestkyst, bøie sig under Persernes Herredømme. Cyrus havde tidligere tilbudt dem sit Venskab, men overmodige havde de viist Tilbudet tilbage og endog villet forbinde sig med Krøsus. Cyrus svarede dem med følgende Fabel: „Der var engang en Fisker, som længe sad ved Bredden og ved sin Fløiten opfordrede Fiskene til Dands. Men de vilde ikke komme. Da tog han et Næt og fangede dem; og da han trak dem op paa Land og nu saae dem springe omkring sig, sagde han: „Hører kun nu op med at dandse, da I før ikke have villet dandse til min Fløiten." Det gik Grækerne som de fangne Fiske. Cyrus sendte en af sine Feltherrer mod dem, der overvandt dem og underlagde dem sin Konge. Men selv gik han løs mod det store assyriske Rige og angreb Babylon. Denne Kjæmpestad med sine mægtige Mure kunde ikke erobres ved Magt; Cyrus indtog den ved List. I en mørk Nat, da en stor Fest blev feiret i Babylon, lod han Euphrats Vande lede i et andet Leie. Derved blev Floden, som løb igjennem Staden, lavere, og Krigerne trængte, vadende i Vand indtil Bæltestedet, under Murene ind i Staden og overrumplede Indbyggerne midt under den glade Fest. Saaledes blev Cyrus i een Nat Herre over Staden og hele det assyriske Rige.

Men hermed var han endnu ikke tilfreds. Bag det kaspiske Hav boede Massageternes fattige, men kraftige Folk. Ogsaa dette skulde undertvinges. Dronningen i dette Land, Tomyris, bød ham Haand til Forlig, men den dristige Erobrer vilde ikke vide Noget heraf. Seirende trængte han ind i Landet, slog Massageterne og tog endog Tomyris' Søn tilfange. Da kaldte den betrængte Dronning i sin Fortvivlelse hele Folket til Vaaben. Nu blev Cyrus slagen og faldt selv i Træfningen. Den forbittrede Dronning lod Hovedet hugge af Liget og kaste i et Kar, fyldt med Blod, med de Ord: „Drik Dig nu mæt, Barbar!"

Men efter en anden Fortælling skal Cyrus være død hjemme i Fred, og endnu længe efter viste man i Pasargadæ hans af Magere bevogtede Grav.

(Fortsættes.)

Christendom og Astronomi,

en Samtale.

Man vilde aldeles misforstaae Hensigten med denne Samtale, hvis man troede, at den skulde bevise det kopernikanske Systems Rigtighed. Hertil vilde behøves et udførligt

Skrift, som i visse Maader maatte indeholde en heel almeenfattelig Astronomi. Saa ønskelig en saadan kunde være i andre Henseender, vilde den dog ikke erstatte nærværende Samtale; thi denne er ikke skrevet for dem, som indlade sig paa Astronomernes Beviser, og endnu mindre for dem, som besidde enten praktiske Kundskaber i Faget, eller Indsigter i Mathematik og Naturlære, men for dem, som troe, at der gives Grunde til at forkaste Astronomernes Lære, selv naar man Intet forstaaer af Videnskaben. Man siger f. Ex. at det saa kaldte kopernikanske System, der antager at det ikke er Solen, som gaaer omkring Jorden, men Jorden, som gaaer omkring Solen, strider mod Sandsernes aabenbare Vidnesbyrd, at man maa troe, at Tyge Brahe, som nægtede dette System, fortjente mere Tiltro end alle de, som antage det, at man finder den gamle Mening udtrykkeligt bekræftet i Bibelen; at man, selv om der kunde være to Meninger om den rette Forstaaelse af det Sted i Bibelen, der betragtes som Hovedstedet i denne Sag, maatte paastaae, at den kopernikanske Mening strider mod den christelige Bevidsthed. Det er ikke de trykte Yttringer af disse Meninger, som have fremkaldt denne Samtale, men meget mere de Erfaringer, som jeg i Omgangslivet har samlet angaaende de Forestillinger, som den religiøse Gjæring har avlet om denne Gjenstand; Jeg ærer den Fromhed, som heri viser sig; men jeg er paa det mest Levende overbeviist om, at hiin Uvillie kun hidrører fra Misforstaaelser. Disse har jeg efter Evne søgt at hæve og ønsker blot, at min alvorlige Bestræbelse, at skrive fatteligt for ret mange Læsere, maa være nogenlunde lykkedes.

Man vil maaskee bebreide mig, at den Modstander af Astronomien, som jeg har fremstillet, er altfor opfyldt af Fordomme, altfor uvidende, altfor blottet for Skarpsind. Men da jeg her ikke vilde bekæmpe nogen enkelt Person, men virke mod forudfattede Meninger, som jeg har fundet adspredt hos Mange, maatte jeg gaae saaledes tilværks, med mindre jeg vilde have deelt Fordommene mellem flere Personer, hvilket let vilde have medført Vidtløftighed, og i nærværende Tilfælde ikke synes mig at have nogen Fordeel. Maaskee vil man herimod indvende mig, at mangen Tiltale og Svar i denne Samtale vise, at jeg ikke skyer Vidtløftighed, og muligt har jeg i denne Henseende ikke altid truffet det rette Maal, men hvor man finder at visse i sig selv ubetydelige Mellemled Talen tjene til at holde Opmærksomheden længe nok paa et Punkt, hvor dette er tjenligt, haaber jeg at man ikke vil finde dem overflødige.

Alfred. Palmer. Nordskin. Ervin.

Palmer. Nu synes det mig, at vi have faaet aftalt, hvad der hørte til vor Forretning, og da Ervin vil beholde os i denne Aften, saa vilde jeg gjerne bringe en Ting paa Bane, som jeg længe har ønsket at høre kyndige Folks Mening om. Nordskin siger mig saa tit, at alle de nyere Astronomer kun ere Børn, mod vor gamle Tyge Brahe, og at han ikke har mindste Tvivl om, at denne vor store Astronoms Mening om Solsystemet er mere værd end alle de Andres. Men nu have vi Alfred her, som forstaaer Astronomi; jeg har stor Lyst til at høre hans Mening derom.

Nordskin. Den kan De jo høre en anden Gang. Jeg veed den allerede.

Alfred. Det undrer mig. Jeg mindes aldrig at have talt med Dem derom.

Nordskin. Deri har De Ret; men jeg veed jo, at alle Nutidens Astronomer ere af een Mening.

Alfred. Jeg tør ikke kalde mig Astronom, skjøndt jeg har gjort mig nogenlunde bekjendt med Astronomien.

Nordskin. Er det ikke nok! Har De lagt Dem efter Astronomien, er De sikkert en Kopernikaner.

Alfred. Ja jeg troer rigtignok, at Jorden gaaer omkring Solen.

Nordskin. Vidste jeg det ikke forud!

Ervin. Men naar alle de, som have lagt sig efter Astronomien, ere saa enige, maa det vel være fordi der ikke er nogen Grund til Strid.

Nordskin. Tro ikke det! Det er saa en Aftale mellem dem.

Palmer. Det var da en mærkværdig Aftale! Saa mange hundrede Mennesker, af

saamange forskjellige Partier, baade i Religion og i Politik, Mænd, som tildeels laae i Strid med hinanden over vigtige videnskabelige Gjenstande, de skulde dog stedse vedblive at være enige om at holde Sandheden angaaende Solsystemets Indretning skjult! Jeg vilde snarere troe, at alle de, som nu føre Ordet mod det kopernikanske System, stode i Pavens hemmelige Tjeneste, thi denne fordømmer det endskjøndt Tingenes Magt har afnødt ham den Tilladelse, at det tør foredrages, som den beqvemmeste Beregningsgrund. Imidlertid er jeg langt fra virkeligt at give denne magelige Forklaringsmaade Rum; men reent utroligt er det mig, at der blandt de Mange, som have dyrket Astronomien i de sidste to hundrede Aar; ikke skulde, have været Een enten saa redelig eller saa ærgjerrig eller — saa lysten efter den rigelige Belønning, han kunde vente fra det romerske Hof, at han forraadte Hemmeligheden.

Nordskin. Ja vist har der været Saadanne; men naar Nogen træder frem og siger, at det kopernikanske System er falsk, saa ere Astronomerne strax tilrede og forsikkre Alle med een Mund at han ikke forstaaer noget af deres Videnskab.

Palmer. Men saa kunde han jo lære andre ærlige Mennesker den.

Nordskin. Den vantro Verden vilde nok vogte sig for at komme til saadan en Lærer.

Palmer. Men de Troende? De ere nu ingen lille Flok.

Nordskin. De have noget Bedre at anvende deres Tid paa. Lader os ikke længere tale om den Sag. Forlang ikke, at jeg skal troe en nymodens Boglærd bedre end vor gamle danske Tyge Brahe, som hentede sin Lærdom fra Himmelens store Stjernebog.

Alfred. Det forstaaer sig selv, at det maa komme an paa deres egen Villie, om De vil tale med mig om Astronomien; men De sigtede efter mig med et Par Ord; jeg maa dog have Lov til at vise, at De ikke rammede.

Nordskin. Nu lad høre!

Alfred. De talte, som om jeg aldrig selv havde læst i Himlens Stjernebog; men jeg maa dog sige Dem, at jeg mangen Gang, har betragtet Himlen og der seet Ting, som Tyge Brahe aldrig saae.

Nordskin. Det var vel den kopernikanske Theori.

Alfred. De mener det vist ikke saa skarpt, som De siger det; thi De kan dog vel ikke troe, at jeg aldrig skulde have seet paa Himlen med en Kikkert.

Nordskin. Men den Viisdom havde Tyge Brahe ikke!

Alfred. Han døde 1601, og Kikkerten blev først senere opfunden. Den første Gang, den blev brugt til Iagttagelser paa Himlen var 1609, og den første Bekjendtgjørelse om de Ting man opdagede ved dette ny Hjelpemiddel, udkom 1610.

Nordskin. Hvo veed, om ikke Tyge Brahe selv har opfundet den tidligere og brugt den uden at tale derom.

Alfred. Og tillige skulde han have tiet med Alt, hvad han saae dermed? Deres Iver for vor berømte Landsmand fører Dem forvidt.

Nordskin. Nu, hvad saae man da for Nyt paa Himlen med Kikkerten, som Tyge Brahe ikke havde seet?

Alfred. Galilæi, som først brugte Kikkerten til Iagttagelser, opdagede, at Planeten Jupiter havde 4 Maaner.

Nordskin. Nu, det var godt for ham.

Alfred, Men endnu mere for os.

Nordskin. Hvorledes det?

Alfred. Herved have vi faaet et herligt Middel til at bestemme hvormeget et Sted her paa Jorden ligger Østen eller Vesten for et andet.

Nordskin. Ja, heri kan jeg ikke modsige Dem; det er mig for høit.

Alfred. Paa ingen Maade. Jeg skal ved denne Leilighed slet ikke tale efter Kopernikos Viis. Jeg begynder med at sige, at Solen staaer op i Østen; derimod har De jo Intet?

Nordskin. Nei! det er fornuftigt talt.

Alfred. Et Sted, som ligger lige Østen for et andet, har altsaa tidligere Morgen, Middag og Aften end dette, og selv om det ikke ligger nøiagtigt Østen derfor, men tillige mere nordligt eller sydligt, som medfører en Forskjel i Dagens Længde, tilmed i Solens

Opgangs- og Nedgangstid, har dog det østlige Sted tidligere Middag.

Nordskin. Det forstaaer sig.

Alfred. Ligger et Sted saa meget Østen for et andet, at dets Afstand derfra udgjør en fire og Tyvendedeel af hele Jordens Omkreds, saa har hiint allerede Kl. 12, naar dette har Kl. 11. Var Forskjellen to Timer, saa var Afstanden mellem de tvende Steder 2 Gange $\frac{1}{24}$ med andre Ord en Tolvtedeel af Jordens Omkreds. Var Forskjellen derimod kun en halv Time, saa blev Afstanden kun $\frac{1}{2}$ fire og Tyvendedeel det er $\frac{1}{48}$ af Jordens Omkreds. Var Forskjellen 4 Minutter som er $\frac{1}{15}$ Time, saa maatte man dele Jordens Omkreds i 15 Gange 24 det er 360 Dele for at faae en Strækning saa lang som de to Steders Afstand.

Nordskin. Det er altsammen godt nok, men hvad saa videre.

Alfred. Dersom vi nu havde et Tegn, som man paa een Gang kunde see fra mangfoldige Steder, endog mange hundrede Mile fra hverandre, og man i det Dieblik, Tegnet blev seet, optegnede nøie Stedets Klokkeslet efter et Uhr, som nøiagtigt fulgte Himmelens Gang, vilde man da ikke heraf kunne lære Stedernes Tidsforskjel og benytte denne til at betegne deres Beliggenhed Østen eller Vesten for hverandre?

Nordskin. Vel!

Alfred. Men et saadant Tegn have vi hver Gang en af Jupiters Maaner skjuler sig bag den.

Nordskin. Men det beviser jo Intet for Koperniks System!

Alfred. Nei, det meente jeg ikke heller; men jeg har lagt an paa at tale mere med Dem om deres Tvivl og vilde gribe denne Leilighed til at give Dem et Exempel paa, at det ikke er lutter Smaating, man har opdaget, siden Tyge Brahes Aand vandrede hen til en Verden, hvor han ikke behøvede vore Seerør.

Nordskin. Herimod har jeg Intet, naar jeg kun seer, at de vigtige Ting ikke vilde have formaaet ham til at forandre sin Mening.

Alfred. Det er sandt, at denne vigtige Følge af Jupitersmaanernes Opdagelse ikke vilde forandre hans Mening; men der laae noget Andet deri, som vilde have havt en stor Indflydelse derpaa. Betænk engang, at den fornemste Grund til, at Mængden ugjerne antager Koperniks System, er den, at de nødigt vil give Slip paa den Indbildning, at hele Himmelen kun er skabt for Jordens Skyld, og at denne derfor maa være Midtpunktet hvorom det store Verdensalt dreier sig. Maatte der ikke opstaae nogen Tvivl mod denne Indbildning, naar man saae, at ogsaa andre Planeter have Maaner og det Maaner, saa langt fra os, at vi ikke kunne see dem med blotte Dine? I Sandhed, der maatte en stærk Indbilskhed til at troe, at saadanne Maaner, mere vare skabte for os end for den Klode, som de belyse!

Nordskin. Men De sagde jo dog, at disse Maaner havde en stor Nytte for os.

Alfred. De er opfindsom! Men De glemmer, at Planeterne Saturnus og Uranus ogsaa have Maaner, som det endnu er vanskeligere for os at iagttage og som derfor ikke letteligen bruges til dette Slags Bestemmelser. Dog De kunde tænke Dem, at man i Fremtiden maaskee kom til at drage Nytte deraf herpaa Jorden! Men vil De derfor sige, at de blot ere skabte for Jordens Skyld, turde det vel hænde, at De ikke fandt Mange, som troede, at det hermed var deres fulde Alvor.

Nordskin. Men troe De da ikke, at Tyge Brahe, hvis han havde lært denne Opdagelse at kjende, kunde have fundet Svar derpaa?

Alfred. Det troer jeg gjerne; thi hvad kan man ikke forsvare, naar man blot vil værge sig mod den indbildte Ydmygelse at tilstaae sin Vildfarelse? Men jeg har meget for gode Tanker om Tyge Brahe til at jeg skulde troe at han havde villet det. Han var en Sandhedsgrandsker og ingen blot Meningsadvokat; saadant Spilfægteri er ikke for en Mand som ham. Jeg bør imidlertid bemærke at jeg i mit Svar har forudsat, at han havde seet denne Kjendsgjerning i Sammenhæng med de øvrige, deels ved Kikkertens Hjelp, deels ved mathematiske Undersøgelser, skete Opdagelser; thi vanskeligt vil nogensinde en enestaaende Kjendsgjerning bestemme en grundig Tænkers Mening. Allerede i de nærmeste Par Aar efter Kikkertens første Brug

til Iagttagelser paa Himmelen, skete mangfoldige Opdagelser, som maatte have den største Indflydelse paa Forestillingerne om Verdenssystemet. Førend man kjendte Kikkerten, kunde man endnu vedligeholde den Indbildning, at Planeterne udmærkede sig fra Jorden ved deres Skin. Man sagde: Planeterne ere lyse Legemer, Jorden er mørk hvorledes kan man da sige, at Jorden gaaer omkring Solen ligesom de andre Planeter? Den har jo ingen Lighed med en Planet! Kikkerten gjendrev denne Indvending og viste tydeligt, hvad man kun før kunde gjette, at de Dele af en Planet, som ikke beskinnes af Solen, ere mørke ligesom de ubeskinnede Dele af Maanen. Jorden kan da skinne for andre Planeter med samme Glands, som disse eller Maanen skinne for os.

Nordskin. Men vilde Tyge Brahe ogsaa have ladet sig indbilde, at Planeterne skulde være ligesaa store som Jorden eller endog større?

Alfred. Dette behøvede man ikke at lære ham; han vidste, meget godt, at Himmellegemerne ere saa langt borte, at de maae være meget store for at sees saaledes, som vi see dem, og at mange af dem maae være langt større end Jorden. Vel have vi nu nøiagtigere Maalninger, end hans Instrumenter tillode, enskjøndt de for den Tid vare ypperlige; men dette forandrer Intet i Hovedsagen. Hvad han derimod ikke kunde see med blotte Øine, var, at Planeterne have Pletter ligesom Maanen, og at man ved at iagttage disses Flytning kan see, at Planeterne dreie sig om deres Axer.

Nordskin. Herom har jeg engang læst Noget, som viste, at de ellers overalt saa enige Astronomer ere uenige, om Planeten Venus gjør sin Omdreining i noget over 23 Timer eller behøver mere end 24 Dage dertil. Hvad kan man nu tænke om de øvrige Omdreininger.

Alfred. Astronomerne maae finde sig i en meget haard Behandling. Ere de enige saa holde deres Fjender det ikke for Overbeviisning, men Aftaler, Ere de uenige om een eneste Planets rette Omdreiningstid, saa skal dette bevise, at de ogsaa burde være uenige i Henseende til de Planeter, om hvis Omdreiningstid de ikke ere det.

Nordskin. Nu vel da! Vi ville lade Astronomerne være enige om, at Planeterne dreie sig om deres Axer.

Alfred. Tyge Brahe saae heller ikke Bjergene paa Maanen.

Nordskin. Jeg har heller ikke seet dem, og dog har jeg engang seet paa Maanen gjennem en Kikkert; men jeg saae ikke Andet, end at den var ganske ujevn.

Alfred. Rigtig! Men Ujevnheder, saa store, at vi kunne see dem i 50,000 Miles Afstand, maae vel være mere end nogle faa Alen høie! Og store Ophøininger paa en Klode vil De dog vel kalde Bjerge?

Nordskin. Men er Maanen saa langt borte?

Alfred. Det er godtgjort ved Udmaalninger; selv deres Tyge Brahe har bidraget Sit dertil, og om ogsaa ikke hans Maal kunde have al den Nøiagtighed som Nutidens, vilde det dog ikke gjøre nogen Forskjel, som her kom i Betragtning. Men her have vi en Leilighed, hvor De kan lade Dem underviise af Erfaringer og Bemærkninger, som ganske høre til den sunde Menneskeforstands Betragtningskreds.

Nordskin. Lad høre, jeg er nysgjerrig!

Alfred. Seer man ikke de høieste Gjenstande i størst Afstand her paa Jorden?

Nordskin. Det er bekjendt.

Alfred. Og omvendt, naar man kan see Toppen af en Gjenstand langt borte, maa man slutte, at denne Top ligger høit over det flade Land, eller over Havspeilet.

Nordskin. Det er indlysende.

Alfred. Et Bjerg maa allerede være meget høit, naar det skal sees 20 Mile borte. Naar nu Maanen kan sees paa een og samme Tid fra 2 Steder, som ere mere end halvtredie tusinde Mile fra hinanden, saa maa den vel have en Høide over Jorden af mange hundrede Mile. Dette er vel meget ubestemt og svagt udtrykt i Sammenligning med vore nøiagtige Kundskaber, men nok for at vise Dem at der ingen Lærdom behøves for at begribe at Maanen maa være meget længere borte og meget større, end den ueftertænksomme Mængde, som betvivler Astronomiens Beregninger, har kunnet tænke sig. De kunde ogsaa slutte det samme, ja selv faae en større Forestilling om dens Afstand,

ved at overveie, at, enten vi see den staae høit eller lavt paa Himmelen, naar den kun ikke staaer saa lavt, at vi tillige see en Mængde jordiske Gjenstande, som skuffe vort Syn, forekommer den os lige stor, skjøndt den svæver over Steder, som ere mange hundrede — Mile fra hverandre.

Nordskin. Jeg maa vel tilstaae, at min Tvivl her er gaaet for vidt.

Palmer. Hvis deres Tro ikke var derimod, kjære Nordskin, vilde De dog vel nu give efter?

Nordskin. Paa Troen tør jeg vel ikke beraabe mig mod Astronomi, men dog vel paa mine Sandser. Naar disse vise mig, at Himmelen dreier sig og at Jorden staaer, skal ingen Spidsfindighed bringe mig til den Indbildning, at det er Himmelen, som staaer, og Jorden som løber.

Alfred. De er ikke langtfra at nedlægge den Paastand, at vi til Ære for Sandserne skulde gaae fra Forstanden.

Nordskin. Hvorledes?

Alfred. Vi skulle, hvis vi nødtes til at følge deres Grundsætning troe, at en Ting, som vi see langt borte, maatte virkelig være lille og at den efterhaanden blev større, som vi kom den nærmere; at en Allee skulde være smallere paa de Steder, som vare langt fra os, end paa dem, som ere os nær, at Løgterne i Gaden skulde staae desto nærmere ved hverandre, jo længere vi ere fra dem.

Nordskin. Nu disse Feil berigtige Sandserne selv for os.

Alfred. Altsaa trænge Sandsernes Vidnesbyrd til at berigtiges.

Nordskin. Ja ved indbyrdes Sammenligning.

Alfred. Men De vil dog vel ikke sige at Sandserne selv gjøre Sammenligningen; thi den Evne at sammenligne Ting, som vi have seet til forskjellige Tider, maa vel tilskrives Forstanden.

Nordskin. Lad Forstanden have sin Deel deri; men Sandserne gjøre her dog Hovedsagen.

Alfred. Jeg tænker just ikke saa. Men jeg vil hellere spørge videre for at faae deres rette Mening at vide. Naar et Skib gjør en Vending; seer det jo ud, som om Kysterne løb omkring Skibet?

Nordskin. Ja, hvad Andet!

Alfred. Og naar jeg om Aftenen vandrer i Maaneskin, og det grangiveligt seer ud, som om Maanen gik med mig, saa berigtige atter Sandserne sig selv.

Nordskin. Her trænger Sandserne ikke til Berigtigelse, men kun Astronomerne. Det kommer ikke mig ved.

Alfred. Jeg tænker det dog; thi naar nu to Vandrere møde hinanden, og hver af dem forsikkrer paa sine Sandsers Vidnesbyrd, at Maanen er fulgt med ham, hvilken af dem har da Ret?

Nordskin. Jeg vedbliver at sige, at den ene Erfaring da berigtiger den anden, og at vi deraf lære, at Maanen ikke er gaaet med Nogen af dem.

Alfred. Men naar nu en Beboer af Planeten Jupiter traf sammen med En af Jordens Beboere, og den Første sagde efter sine Sandsers Vidnesbyrd, at hele Himmelen dreiede sig om hans Planet, men den Sidste, at det var rundt om Jorden, den dreier sig, saa kunde jo ogsaa her den ene Erfaring berigtige den anden.

Nordskin. Men jeg tvivler om, at Jupiter har Beboere, og har den, træffer de dog aldrig sammen med os.

Alfred. Det gaaer altsaa os Jordboere hermed, som det vilde gaae den Vandrer i Maaneskin, som aldrig mødte Nogen.

Nordskin. Nei! Han kunde berigtige sin Feiltagelse ved at vende om.

Alfred. Paa ingen Maade; thi hans Sandser lærte ham da kun, at Maanen vendte om med ham.

Nordskin. Men lad Sandserne ogsaa nu og da bedrage os; vi have dog intet Andet at fæste Lid til, hvor Guds Ord ikke taler.

Alfred. Forstanden?

Nordskin. Den er ikke at stole paa.

Alfred. De er en stor Uven af den. Men De tillader den dog at udregne hele Almanakken forud med Dagens Længde Solens og Maanens Opgang og Nedgang o. s. v. De tillader den endog at beregne Solens og Maanens Formørkelser hele Aar forud. De tillader den ogsaa at opfinde Maskiner, som give Dem mangfoldige af

Livets Beqvemmeligheder der ellers vilde være Dem uopnaaelige eller ubekjendte. De tillader den endog at ordne det borgerlige Samfund ved velbetænkte Love. Kort Forstanden er en miskjendt Ven, som De bør gjøre Afbigt.

Nordskin. Men feiler da Forstanden aldrig?

Alfred. Hvor skulde jeg vel vove at nægte den Sandhed, at Mennesket kan feile i Brugen af enhver af sine aandelige Evner ligesaavel som ved Sandserne.

Nordskin. Saa bliver der da ingen anden Vished end i det guddommelige Ord. Til det vil jeg holde mig.

Alfred. Det er ret! Saaledes gjøre Astronomerne ogsaa.

Nordskin. Hvorledes skal jeg forstaae dette?

Alfred. Saa naturligt saa muligt. De læse den Lovbog for Verdensbevægelserne, som Gud med egen Haand har skrevet paa Himmelen.

Nordskin. Men de læse den ved Hjelp af deres egen bedragelige Forstand.

Alfred. Lader os dog tale lidt nøiagtigere. Astronomerne have først gjort sig bekjendt med Himmelen ved Hjelp af deres Sandser. De have omhyggeligt samlet Aartusinders Erfaring over Himmelbegivenhederne. De have bestandigt søgt at udtænke bedre Redskaber til at see Himmellegemerne og til at udmaale deres Størrelse, Afstand og Bevægelse. De have stedse sammenlignet deres Beregninger med det som skeete paa Himmelen. Skulde man tvivle om, at saa megen ærlig Flid og Grandskning gav nogen Veiledning til Sandheden!

Nordskin. Ja, naar vor Forstand ikke var saa formørket.

Alfred. Indbild Dem den dog ikke saa formørket, at den tabte Evnen til at forudberegne Himmelbegivenhederne hele Aarhundreder, ja Aartusinder!

Nordskin. Det kunde Tyge Brahe ogsaa, endskjøndt han lod sig lede af Bibelen.

Alfred. Dersom Bibelen indeholdt Veiledning til Astronomiske Beregninger, saa havde den dog vel lært Tyge Brahe de keplerske Love.

Nordskin. Jeg har hørt tale om dem; men de vedkomme vel mest Theorien.

Alfred. De ere grundede paa Erfaring, og deres første Begrundelse skyldes Tyge Brahes skjønne Iagttagelser; imidlertid have nu to hundrede Aars Erfaringer bekræftet dem. Hver ny Planet, som opdages, har givet et nyt Exempel paa disse Love. Da William Herschel 1784 havde opdaget den nye Planet Uranus, kunde man ved Hjelp af de keplerske Love allerede 4 Aar derefter beregne, at den behøvede 84 Aar for een Gang at gaae rundt omkring Solen. Da Piazzi 1801 havde opdaget den ny Planet Ceres, men efter faa Dages Iagttagelser blev syg og siden ikke kunde finde den igjen, fandtes dens rette Sted i det udstrakte Himmelrum ved Beregning, grundet paa samme Love. Atter i den seneste Tid have vi havt et stort Beviis paa de astronomiske Beregningers Gyldighed ved den halleyske Comet. I nogle og halvfjerdsindstyve Aar havde den været usynlig for Jordens Beboere; men dens Bane var beregnet, og den kom til den forudsagte Tid.

Nordskin. Men studser De ikke selv ved, at De forsøger at bevise Astronomien ved Spaadommes Opfyldelse?

Alfred. Dette Ordspil er mig ikke nyt.

Nordskin. De kalder denne Anmærkning et Ordspil!

Alfred. Ja en Leg med Ord. Hvad Andet? Naar De siger, at det ikke passer sig at bevise videnskabelige Meningers Sandhed ved Spaadomme, saa forstaaer De vistnok ved Spaadom en Forudsigelse, udsprungen af en indre Følelse eller Anskuelse, uden at Forstanden kan gjøre Rede derfor; og i denne Mening høre Spaadomme ikke hen under Videnskaben. Desuden beder jeg Dem at spørge deres sunde Menneskeforstand, om det ikke er et stort Beviis paa rigtig Indsigt, naar den lærer os paa en bestemt Maade at forudsige Begivenheder, ikke blot nogenlunde, men med den nøiagtigste Bestemmelse af Tid og Sted; og naar saadanne Forudsigelser have bekræftet sig mange tusinde Gange, er da Beviset uomstødeligt? Og kan man vel med Nytte komme frem med andre Beviser for Folk, som ikke have lært Videnskaben selv

og ikke ville anvende den fornødne Tid for at lære den.

Nordskin. Men var det da ikke muligt at forudberegne Himmelbegivenhederne ligesaa rigtigt efter Tyge Brahes Lære?

Alfred. Førend jeg besvarer dette Spørgsmaal, maa jeg gjøre Dem opmærksom paa, at der i Astronomien gives to Slags Forudberegninger. Den ene grunder sig derpaa at man har samlet nogenlunde fuldstændige Jagttagelser over en heel Række af Forandringer og seet dem bestandigt komme igjen i samme Orden; man forudsiger da, at dette vil fremdeles skee. Dette Slags Forudsigelse udkræver aabenbart ingen Indsigt i Naturlovene. Den anden Art derimod er just bygget derpaa og udmærker sig derved at man af de almindelige Naturlove kan forudsige Noget om Gjenstande, som ere os nye; man bebuder her ikke Gjenkomsten af det, som man allerede før har seet foregaae med samme Ting men Noget, som den af Naturen belærte Fornuft, i Kraft af sin Indsigt, siger maa nødvendigt skee. De to første Exempler, jeg nyligt gav, hørte ganske til denne Klasse, og hverken Tyge Brahes eller det ældre System frembyde noget lignende Exempel. Selv det, jeg tog af den halleyske Comet, hvori endeel af Forudsigelsen beroer paa en oftere fornyet Gjenkomst, indeholder dog det Egne, at man ikke vilde have formaaet at forudsige Ulighederne i Omløbstiderne, dersom man ikke havde havt Newtons herlige Lære, som paa det inderligste sammenknytter sig med Kopernikš, og uden hvilken ogsaa de fleste andre astronomiske Beregninger vilde blive mangelfulde.

Nordskin. Hvori bestaaer da denne newtonske Lærebygning?

Alfred. At fremsætte nogenlunde fuldstændigt Hovedbestanddelene af hans Lære vilde være for meget paa een Aften; men gjerne vil jeg nævne dens allerførste Grundsætninger, thi de tiltale allerede den uindtagne, sunde Menneskeforstand. — Han har udviklet den store Tanke, at Verdensklodernes Bevægelser skee efter samme Love, som Bevægelserne her paa Jorden?

Nordskin. Hvilke ere de Love, hvortil De her sigter?

Alfred. Først maa jeg nævne een som allerede var opdaget før Newton, nemlig, at et ubesjælet Legeme ligesaalidet kan sætte sig selv i Hvile, naar det er i Bevægelse som det kan sætte sig selv i Bevægelse, naar det befinder sig i Hvile.

Nordskin. Dette synes fornuftigt nok, men strider jo mod Erfaring, som viser os, at et bevæget Legeme, f. Ex. en Kugle, man triller hen ad en Bane, tit af sig selv standser.

Alfred. Nei, kun fordi de mange smaae Ujevnheder, den støder paa, og de Luftdele, som den maa drive ud af Veien, lidt efter lidt standse den. Man har ved utallige Prøver overbeviist sig om, at en Bevægelse varer desto længere, jo mere man bortrydder dette Slags Hindringer. Men vi kunne endnu uddrage flere Følger af denne det Ubesjæledes Villieløshed, thi paa Grund af denne kan heller intet bevæget Legeme forandre enten sin Hastighed eller sin Retning.

Nordskin. Men vi see jo dog, at en Boldt eller en Steen, som man kaster efter et lige Sigte, gaaer i en krum Bane.

Alfred. Aarsagen ligger udenfor det kastede Legeme; det er Tyngden, som bestaaer i en Kraft, hvormed Jorden trækker alle Legemer til sig.

Ervin. Den Lov, som De her forklarede, kalder man jo Inertiens Lov.

Alfred. Sandt nok, saaledes kalder man den; men dette Navn frister let til at troe, at man tillægger Legemerne en Kraftløshed, som lidet vilde stemme med Naturen. Det mangler ikke Legemerne paa Kræfter til at virke, men paa en Villie til selv at begynde en Forandring i deres Kræfters Anvendelse.

Ervin. Man maa ret forundre sig over, at Menneskene i Aartusinder have været ubekjendte med en saa naturlig Tanke. Det var jo des Cartes, som først opdagede den?

Alfred. Hellere maa man vel sige, skaffede den almindelig Indgang; thi allerede Galilæi indsaae den. Men i ethvert Tilfælde har man ikke indseet den fulde Betydning af Materiens Villieløshed førend halvtredie Aarhundrede før vor Tid.

Ervin. Vel! Men jeg frygter for, at jeg altfor meget har afbrudt Dem. Jeg bør nu ikke hindre Dem fra at gaae videre.

Alfred. Tyngden er en Følge af,

at alle legemlige Ting i hele Verden tiltrække hverandre. De faldende Legemers Bevægelse frembringes derved, at alle Jordens Dele tiltrække dem.

Noedslin. Det synes naturligt nok forklaret.

Alfred. Nu siger Newton videre at Tiltrækningen mellem to Legemer bliver saa meget svagere, jo længere de komme fra hinanden, og det ikke saaledes, at de tiltrække hinanden to Gange saa lidt, naar de komme to Gange saa langt fra hinanden, tre Gange saa lidt naar Afstanden bliver tre Gange saa stor o. s. v. men han viser at baade Tiltrækningskraften og alle andre Virksomheder, som gaaer lige ud i alle Retninger, virke saamange Gange svagere i den større Afstand, at man maa multiplicere Afstandstallet med sig selv for at finde Svækkelsen, saa at Kraften i 2 Gange saa stor Afstand er 2 Gange 2, eller 4 Gange saa lille, i 3 Gange saa stor Afstand 3 Gange 3 eller 9 Gange saa lille o. s. v.

Nordskin. Det er heelt besynderligt.

Alfred. Det er naturligt. Lader os tage vort Exempel af en anden Virksomhed, som vore Sandser bedre ville kunne følge med. Sæt et Stykke Papiir i Stedet som nu i to Alens Afstand skulde opfange al den Livsvirksomhed, som opfangedes før i den ene Alens Afstand saa maatte det være baade dobbelt saa langt og dobbelt saa bredt, som det første; men dette giver en 4 Gange saa stor Overflade. De seer da, at denne Adspredelsesmaade ligger i Rummets egen Beskaffenhed.

Nordskin. Jeg havde ikke troet, at denne Sag var saa naturlig.

Alfred. Ved en sindrig Regning viser Newton nu videre, at Størrelsen af den Virkning som udspringer af alle Delenes Tiltrækning i en Kugle, ganske er saaledes beskaffen, som om alle disse Dele befandt sig i Midpunktet, hvilket jo ikke kan være Tilfældet i Virkeligheden, men er en stor Lettelse i visse Regninger,

Nordskin. Hvortil bruger han disse Regninger?

Alfred. Naar vi ville sammenligne andre Tiltrækninger med dem paa Jordens Overflade, haves nu hertil et let Middel. Overfladens Afstand fra Midpunktet kunne vi kalde een Jordradius. Er nu en Ting to Jordradier borte fra Midpunktet, saa tiltrækker Jorden den 4 Gange saa svagt; er den 10 Jordradier borte 100 Gange saa svagt; er den 60 Jordradier borte, Tiltrækkes den 60 Gange 60 eller 3,600 Gange saa svagt.

Nordskin. De kommer ind i en lang Regning!

Alfred. Den er nu tilende. Den sidste Regning siger os, hvormeget Maanen tiltrækkes af Jorden, naar dens Afstand er nogenlunde midtimellem den største og den mindste.

Nordskin. Men hvorfor kunne vi see at Regningen er rigtig?

Alfred. De mindes, at den lige Vei er den, Legemernes Bevægelse maa følge, naar Intet bøier dem derfra. Nu gaaer Maanen ingensinde fort i den lige Retning, hvorhen dens Gang i forrige Øieblik sigtede, men Jordens Tiltrækning bøier den bestandigt af derfra, saa at Maanen maa vandre rundt om Jorden.

Nordskin. Men dette synes mig dog ikke saa vist.

Alfred. Den ene Tanke har dog nødt os til den anden; imidlertid ere vi endnu ei tilende. Naar vi beregne den Krumning, som Jagttagelserne vise os hos Maanens Bane, saa er den netop saa stor, som den ifølge Tiltrækningslæren maa være. Den bøier sig i eet Minut 15⅝ Fod af fra den forrige Retning. Tænk Dem ret tydeligt, hvad det vil sige, at blandt alle de utallige Størrelser, denne Afvigning kunde have, træffe vi i Virkeligheden den eneste, som følger af Tiltrækningslæren. Føi endnu hertil, at Maanen i hvert af sine Omløb kommer os engang over en Jordradius nærmere, en anden Gang ligesaa meget længere bort fra os. I hver ny Stilling har den da en anden Afstand og en anden Krumning; men i hver af dem faaer man da ogsaa et andet Tal end 15⅝ og altid netop det, som følger af Tiltrækningsloven. De seer da, at her have vi en sand Utallighed af Overensstemmelser mellem Tanke og Virkelighed. Mener De ikke, at dette maa indgive Tillid?

Nordskin. Jeg tilstaaer, at det er mærkværdigt.

Alfred. Beregne vi nu videre alle

Planeternes Baner omkring Solen, saa finde vi atter, at de ganske ere saaledes beskafne, som de maae være, naar Solen tiltrækker dem efter den af os betragtede Lov. Det samme findes, naar vi betragte de fremmede Planeters Maaner. Deres Baner ere aldeles saadanne som de maae være, naar Planetens Tiltrækningskraft virker efter samme Lov som Jordens og Solens.

Nordskin. Dette er da den almindelige Tiltrækningslære?

Alfred. Kun et meget flygtigt Omrids deraf. For at see den i al dens indre Harmoni, maa man anvende megen Flid og Tid derpaa, som man dog aldrig vil fortryde. Men jeg mærker, at der endnu gives Meget, hvis Udeladelse ikke engang den Hurtighed, hvormed dette Omrids gives, kunde undskylde. Især maa jeg gjøre opmærksom paa, at Newtons Lære godtgjør, at Jordens Figur ganske beroer paa de samme almindelige Naturlove som dens og de andre Verdensklodens Bevægelse. En omhyggelig Undersøgelse har viist, at Jorden har været flydende før den kom i sin nuværende Tilstand. Disse flydende Deele maatte naar ellers Intet hindrede det, ved Tiltrækningen ordnes til en Kugle, hvor alle Overfladens Dele ere lige langt borte fra Midpunktet; men Jordens Ombreining om dens Axe gjorde heri en Forandring. Denne Ombreining sætter ikke Axens Dele selv i Bevægelse, men enhver anden Deel maa beskrive en Cirkel, som er desto større, jo længere den er fra Axen. Nu har baade Grandskning og Erfaring beviist at der i et saadant Kredsløb ligger en Stræben til at gaae bort fra Kredsens Midpunkt og at denne Stræben er størst, jo større den beskrevne Kreds er. Herved skeer det, at Jordens Ombreining udvider Jorden i dens større Midkreds, som vi kalde Æqvator og i alle Deele, som ligge den nær. Denne Jordens mærkelige Afvigelse fra Kugelfiguren opdagede Grandskningen 60 Aar, før man fik samlet de Erfaringer, som bekræftede den Jorden egne Figur, er da et Beviis for, at den dreier sig om sin Axe.

Nordskin. Jeg veed neppe mere, hvad jeg skal sige.

Alfred. Ogsaa Planeterne vise en Afvigning fra Kugelskikkelsen, hver i Overeensstemmelse med sin Størrelse og Ombreiningshastighed.

Nordskin. Jeg nægter ikke, at der findes en stor Eenhed i denne Lære; men al denne Eenhed, er for mig kun Tant, naar jeg maa sige, at den strider mod Bibelen.

Alfred. De sigter til det bekjendte Sted hos Josva, hvor det hedder, at Solen stod stille; men dette, synes mig beviser ligesaalidet, at det har været Forfatterens Mening at Solen virkelig gik, som man kan paastaae, at den, som skriver Almanakken, antager denne Mening, fordi han siger, at Solen staaer op eller gaaer ned, istedetfor at sige: Jorden dreier sig den eller den Dag saaledes at det seer ud i Kjøbenhavn, som om Solen staaer op Kl. 7. Man vilde tvertimod udlee Astronomen, dersom han til Ære for sit System talte saa pedantisk. Vist er det, at om ogsaa Kopernik skulde have fortalt den omhandlede Begivenhed, kunde han ikke uden Pedanteri have talt anderledes end Josva.

Nordskin. Men Bibelen maa dog tages efter Ordet.

Alfred. Efter denne Yttring maa der dog være et Sted, som De ikke vil tage efter Ordet, nemlig: Bogstavet ihjelslaaer men Aanden gjør levende. Men jeg behøver ikke her at fremkalde en vidtløftig Forhandling. Der gives Steder nok, hvor Bibelen taler om Jorden paa en Maade, som umuligt kan tages efter Ordene. Tales der ikke paa eet eller flere Steder om Jordens Kreds, ganske overeensstemmende med vore Forestillinger, men paa andre Steder (f. Ex. Job. 28. 24.) tales der om Jordens Ender og i Johannes' Aabenbaring om 4 Engle, som holdt paa Verdens fire Hjørner. Ja hos Job. Kap. 38. V. 13. og flere Steder i samme Bog tales der om Jordens Vinger, den mest poetiske Betegnelse for Jordens Bevægelse. Skulde man endelig troe, at Bibelen vilde lære os Astronomi, synes det, naar Alt kommer til Alt, at den snarere lærer os Jordens Bevægelse end dens Stilstand. Jeg troer imidlertid, at Bibelen, hvis den skulde lære os Astronomi, vel vilde have talt tydeligere.

Nordskin. Det vil vistnok være vanskeligt, ja maaskee umuligt, at afgjøre Spørgs-

maalet ved enkelte Bibelsteder, men min christelige Bevidsthed taler mod Astronomernes Lære.

Alfred. Forstaaer jeg ret, saa antager De ikke, at Bibelen indeholder den Lære, at Jorden staaer stille, udtrykt i saa klare Ord, at Enhver, som bygger paa Bibelen, maatte overbevises; men De mener, at en dybere Opfatning af Bibelens Mening i dens Heelhed afgjør Sagen. At det nu er Dem og deres Meningsbeslægtede, som heri forstaae Bibelen rigtigt og ere veiledede af den Helligaand, derpaa føler De Dem saa vis, at De tør trodse de stærkeste Modbeviser, hentede af Fornuft og Erfaring.

Nordskin. De trænger mig stærkt. Skal jeg da forlade min Christendom, som jeg forstaaer, for deres Astronomi, som jeg ikke forstaaer?

Alfred. Fagre Ord tit vort Sind bedaare! Udtryk Dem nøiagtigere, og deres Spørgsmaal faaer et ganske andet Udseende. Siig ikke: Skal jeg forlade min Christendom. Men siig: skal jeg berigtige den Maade hvorpaa jeg i Overeensstemmelse med mange Andre nu i nogle Aar har forstaaet Christendommen?

Nordskin. Glem ikke, at denne Maade at forstaae Christendommen paa er ældgammel.

Alfred. Men glem heller ikke, at der selv blandt ældgamle Opfatningsmaader, findes store Forskjelligheder, og glem fremfor Alt ikke, at der har været mange Mænd. om hvis redelige Hengivenhed for Christendommen man ikke tør tvivle, som slet ingen virkelig Strid have fundet mellem deres Religion og deres Videnskab. Der gives altsaa en Maade at opfatte Christendommen paa, ved hvilken den ikke kommer i Strid med Sandheder, som Fornuft og Erfaring vise os som urokkelige; der gives en anden Opfatningsmaade, ved hvilken Christendommen bliver uforenelig med disse Sandheder. Jeg spørger nu ikke om, hvad De kan forsvare for Mennesker; men jeg spørger: Kan De forsvare for Deres Samvittighed at indbilde Dem, at den Helligaand driver Dem til at forkaste afgjorte Sandheder? De siger, at De forstaaer Christendommen, men hverken De eller noget andet Menneske forstaaer den tilfulde. De siger, at De ikke forstaaer Astronomi. Vel sandt! Men her er jo Talen om visse Sætninger, hvorom alle Sagkyndige ere enige, og som De blot paa Grund af deres formeentlige dybere Indsigt i Christendommen vil forkaste, endskjøndt mangfoldige fromme og indsigtsfulde Christne have antaget dem.

Nordskin. Jeg mærker vel, at Sagen faaer et saadant Skin, at jeg maa synes alle dem, som ikke stemme med mig, besat af Hovmod, og dog kan jeg forsikkre, at min Mening i denne Sag hænger sammen med hele mit indre Væsen. Jeg vil tale reent ud: Al Eders Naturvidenskab er mit Sind modbydelig. Den omdanner hele Tænkemaaden og bortvender den fra Gud. Det er i Eders Videnskab ikke ham, som lader Solen staae op og gaae ned, eller som holdet Jorden i sin Haand, eller som giver Sommer og Vinter! Nei! Hos Eder er det de blinde Naturlove, som udrette dette. Det er ikke hans Vrede, som udsender Lynet! Nei! Hos Eder er det kun en elektrisk Gnist, som farer frem efter en blind Nødvendighed. Det er ikke hans Magt som lader Stormen bruse hen over Jorden! Nei! Det er den forstyrrede Ligevægt. Det er ikke hans Godhed, som vander Jorden med Himmelens Væde! Nei! Det er kun et Spil af varme og kolde Luftstrømme, som man har sagt mig.

Alfred. Det kalder jeg vel talt; thi De synes mig klart at have udtrykt den Grundtanke, der bestemmer deres Overbeviisning. Jeg skal stræbe efter lige Klarhed. Men sig mig først; Nægte Naturgrandskerne, at hele Verden har sin Oprindelse fra Gud?

Nordskin. Nei! Det tilstaae de gjerne hvad det Hele angaaer; men til hver enkelt Begivenhed finde de dog Aarsagen i Naturlovene, saa at Gud Intet faaer at gjøre dermed.

Alfred. Men fra hvem troe Naturgrandskerne, at disse Love komme?

Nordskin. Jeg nægter ikke, at de lade Gud være Lovgiver, men for at spare ham al videre Umage med Regjeringen.

Alfred. Troer De, at vi forestille os disse Naturlove som Forskrifter, Nogen havde givet Gud?

Nordskin. De maae vel forestille Dem, at Gud har givet sig dem selv.

Alfred. Men at sige, at Gud rettede sig efter Forskrifter, som han havde givet selv, kunde dog ikke være ugudeligt?

Nordskin. Det turde man vel paastaae.

Alfred. Men troer De, at den dyberetænkende Naturgrandsker anseer denne Forestilligsmaade som Guddommen fuldkommen værdig?

Nordskin. Jeg veed ei, hvad De mener.

Alfred. Naar vi forestille os Naturlovene som de Forskrifter, Gud engang havde fastsat hos sig selv, at Naturen skulde lyde, og som han siden aldrig fraveg, saa vilde man derved lægge vor menneskelige Indskrænkning ind i Forestillingen.

Nordskin. Hvad er da det Sande heri?

Alfred. Hele Tilværelsen er Guds uophørlige Værk, hvori hans uendeligt fuldkomne Fornuft, som aldrig forandres, overalt er afpræget. For vor Betragtning bliver denne den guddommelige Fornufts stedsevarende Virkning og evige Lighed med sig selv til Naturlove. Det er altsaa bogstaveligt sandt, naar der siges, at Gud lader Solen opstaae, Aarstiderne vexle, Lynet fare frem, men mange Mennesker ville gjerne lade Gud udrette disse Ting efter deres egne naturstridige Forestillinger, som dog af dem holdes for saa herlige, at de troe, at man nægter Guds Magt og Viisdom, naar man tvivler paa den, som de laane ham. See her er Hemmeligheden.

Nordskin. Nu vel! Jeg vil da gjerne troe, at man kan være en god Christen, skjøndt man antager det kopernikanske System; men De vil, haaber jeg, ikke nægte, at man kan være en god Christen, skjøndt man forkaster det.

Palmar. Man kan sikkert være en god Christen med reen, barnlig Tro uden enten at forstaae eller antage noget astronomisk System; men letsindigt at forkaste en videnskabelig Mening, som man ikke forstaaer vilde kun lidet sømme sig for en Christen.

Nordskin, Men bedre Christen bliver man dog ikke ved at antage det. Man kan betragte det med Ligegyldighed.

Alfred. Jeg tør ikke engang heri give Dem Ret. Vel er det indlysende, at mange Mennesker maae befinde sig paa et saa lavt Dannelsestrin, at Astronomien maa være dem en meget ligegyldig Ting, og at de først maatte have lært meget Andet, førend de kunde have sand Nytte af denne; men dette er ikke Tilfældet med Alle. Lader os vel betænke, at enhver rigtig forstaaet Kundskab træder med i Christendommens Tjeneste. Jeg studsede før, da de forlangte, at vor Verdensanskuelse blot skulde holde sig til Sandsernes Vidnesbyrd; heri ligger en paa fordærvelige Følger frugtbar Miskjendelse af Menneskenaturen. Videnskaben har dette tilfælleds med Religionen, at den stræber at hæve os over det Sandselige. Christendommen, hvis hellige Bøger ere skrevne i tvende for de fleste Tider og Steder fremmede Sprog og som omfatter saamange Gjenstande for Grandskning, indeholder utallige Opfordringer til Tænkning og Dannelse. En stor Deel af den christelige Verden har fulgt disse og er, trods alle Vildfarelser, som efter menneskelige Vilkaar maatte indsnige sig, dog derved kommen til et usammenligneligt høiere Trin af christelig Oplysning og christeligt Levnet, end de raa Nationer, som uophørligt blande deres grove sandselige Begreber ind i Christendommen. Mennesket er, uagtet Religionen stræber at lære ham noget Bedre, altfor tilbøieligt til at ansee Legemverdenen som den egentlige sande Tilværelse. Skulde det ikke bidrage meget til at rive ham ud af denne lave Tankekreds, naar han seer, at Jorden, som han indbildte sig at være den faste Bærer for Alt, selv kun er et bevæget Led i en større Verden; at Himmel og Jord kun ere en Tilsynelabelse, bag hvilken en dybere og varigere Fornuftorden ligger skjult. Skulde den Indsigt, at hele Verden ikke blot er skabt for Mennesket, være nogen ringe Lægedom mod hans Hovmod. Skulde den Storhed, som en rigtigere Verdensanskuelse stiller Mennesket for Øie, ikke udvide hans Aand!

Nordskin. Hvormegen Lærdom skulle vi da ikke behøve for at blive bedre Christne!

Alfred. Misforstaa mig ikke! Troer De mig saa ukyndig, at jeg kunde indbilde mig, at ethvert Menneske skulde studere alle Videnskaber? Nei! ikke Lærdom er det, som her omhandles: her tales kun om at modtage med Kjærlighed og Glæde de Kundskaber, mange Tidsalderes Grandskere have

opdaget om Verdensbygningen. Det er aldeles ikke ligegyldigt, om Mennesket forsmaaer en ædel aandelig Glæde eller ei. Nydelsen deraf er altid en Tilnærmelse til Gud. Overskue kun engang i Aanden Grundtrækkene af Verdensbygningen. Hver Planet er en stor og mørk Klode som Jorden og faaer sine Omskiftninger mellem Dag og Nat fra den samme Sol. Dette opnaaes derved, at hver af disse Kloder, dreier sig om sin Axe, saa at den ene Side oplyses, medens den anden er mørk; paa samme Maade faaer enhver af dem sine Aarstider ved i en vis Tid paa foreskreven Maade at gaae rundt om Solen, og hver Planet faaer af Solens Skin en Glands, som bidrager til at forskjønne de andres Nat. Ved Betragtningen heraf kunne vi ikke tilbageholde den Tanke, at hine Kloder ligesaavel ere beboede som vor Jord, skjøndt af Væsener, som i mange Maader maae være forskjellige fra dem som her findes. Hvilken uberegnelig Mangfoldighed udspringer her ikke af een stor Grundtanke! Men hvilken umaalelig større Kreds aabner sig ikke for vor Beundring, naar vi betænke, at hver af de talløse Fixstjerner selv er en Sol og Midpunktet for andre Kloders Bevægelse! Vi føle os paa eengang opløftede ved dette Glimt af den guddommelige Viisdoms og Skabekrafts Aabenbaring og gjennemtrængte af den dybeste Ydmyghedsfølelse. Vidste man det ikke før, maatte man her lære det, at vi ere Intet mod Gud, men Noget ved Gud.

Anecdoter.

Man talte engang i Nærværelse af en Adelsmand fra Gascogne om de franske Generalers store Bedrifter, og sagde blandt Andet, at i to Angreb havde en vis Prinds egenhændigen dræbt sex Soldater. Ei! sagde Gascogneren, det er vel ogsaa Umagen værd at forundre sig derover; saaledes som De seer mig her, saa ere mine Madradser udstoppede blot med Knebelsbarterne af dem, som jeg har dræbt under den sidste Krig, det maa man beundre og ikke de Smaating, som De tale om.

Almanzor, en fornem og rig Araber, aad, drak, spillede og væltede sig i al Slags Vellyst. Da han engang martredes af Kjedsomhed, Overmættelse og Lede, kom han paa den besynderlige Grille, at besøge sine Forfædres Grave. Han steg ned i dem og vandrede imellem de hensmuldrende Been, ikke med den alvorsfulde Tanke, at ogsaa han engang skulde blande sit Støv med deres, men med en Vellystnings Idee: at det her var herligt svalt, og at Fordøielses Forretningen gik godt fra Haanden.

Pludselig blev hans Opmærksomhed pirret ved en halv udslettet Indskrift. I denne Grav, hed det, er en større Skat skjult, end Krøsus nogensinde besad. Almanzor, hvis Rigdomme allerede temmeligt vare medgaaede, lod fuld af glad Begjærlighed Graven strax aabne, og fandt — en Haandfuld Støv, og derunder en Marmortavle, hvorpaa følgende Ord vare indgravede:

Før Du, forblindede Dødelige! med formastelig Haand vanhelligede denne Begravelse, herskede her en uafbrudt Ro, en Skat, som Krøsus selv ikke besad.

En gammel Mand fandt paa Gaden en Sølvdaler og tog den op. „Heida, Gamle!" raabte en Mand, som gik bag ved ham, „det er mit Pengestykke, giv mig det tilbage." „Er der et Hul i Eders Daler?" spurgte den gamle Mand. „Ja vel," lød Svaret. „Da er det ikke Eders," svarede venligt den gamle Mand; „naar der igjen skulde møde Eder noget Lignende, da maa I være en lille Smule klogere."

☞ Næste Hefte vil indeholde en kort Skildring af Georg Fox, Stifter af Qvækernes Troessamfund, hvis Lithographie følger med dette Hefte.

Forverdenens Archiv.

(Fortsat.)

Den tertiaire Formation.

Have vi allerede i den secundaire Formation seet Dyr af en Udvikling, som i fuldkomnere Organisation betydeligt overtræffe dem, der findes i Steenkulsformationerne, og overhovedet alle foregaaende Dannelser, saa finder dette i endnu høiere Grad Sted ved Dyrene fra den tertiaire Periode. Alle fundne Rester vise tydeligt, at Nutiden kun er hele Skabningens Slutsteen. Af alle Dyrrigets Classer har man Forsteninger, og Dyrene, de tilhørte, staae de nulevende saa nær, at næsten overalt ikke alene Slægtskabet men endog Identiteten lader sig paavise, hvilket især bedelesbed finder Sted ved de lavere Dyr, men ogsaa tilnærmelsesviis er Tilfældet med de høiere Dyrearter. Imidlertid er det selv der, hvor den ringeste Uovereensstemmelse mellem Fortid og Nutid finder Sted, kun enkelte Slægter, som mangle, Familierne ere der, den hele Typus er conform med de levende Dyrs af samme Art.

Fremskridtet er ikke til at miskjende, den høiere Udvikling falder overalt i Øie. Enkelte Former ere i den tertiaire Periode talrigere tilstede end i Nutiden, saalebes de tykhudede Dyr, de fleerklovede Pattedyr, nemlig Rhinoceros, Nilhesten og Elephanten, hvoraf langt flere Species fandtes, end der nu leve; men Alt, hvad der i Elegants og Formernes Skjønhed staaer ædlere og høiere, findes nu hyppigere end tidligere var Tilfældet.

Endnu en anden meget mærkelig Uovereensstemmelse mellem den tertiaire Formation og Nutiden paatrænger sig Forskeren, og det er Indskrænkningen af visse Former til visse Jordstrøg. I de tidligeste Epocher var Climaet det samme over hele Jordoverfladen, thi det blev kun bestemt indvendig fra; i den secundaire Epoche kan man allerede mærke en Indflydelse af Solen, Jorden er allerede saameget afkjølet, at den er modtagelig for ydre Indtryk, Luften er allerede saa vidt renset og klaret, at den tilsteder slige Indtryk. Men i den tertiaire Epoche seer man allerede ligesom nu, hvorledes Polar- og Æqvatorialegne, som ogsaa østlige og vestlige Landstrækninger beboes af særegne Dyregrupper; de kjæmpemæssige Dovendyr, som findes i Tertiairlagene og som i denne Størrelse ere fuldkommen uddøde, befandt sig kun i Amerika, hvor selv endnu deres meget vanslægtede Efterkommere alene boe. De forstenede Pungdyr forekomme kun ligedes der, hvor man nu ene finder dem, i Australien; saaledes er Findestedet for den forstenede Hippopotamus' Levninger kun Asien (og Afrika vil man maaskee i Fremtiden tilføie, naar engang det Indre af dets Jordskorpe er noget bedre bekjendt, end dens Overflade for Dieblikket er) det vil sige den østlige Halvkugle; paa den vestlige mangler det saavel i forstenet som i levende Tilstand.

Visselig maa man ikke tage den her udtalte Sætning i al Strenghed, udentvivl var Jordskorpens Temperatur paa de tertiaire Dannelsers Trin endnu saameget høiere end nu, at Forskjellighederne i Climatet ikke vare saa grelle og paafaldende, som de nu ere. Der gaves f. Ex. Elephanter paa begge Halvkugler, hvad ikke længer er Tilfælde, men en begyndende Sondring mellem den østlige og vestlige Halvkugle lader sig ligesaa lidt dølge som mellem en varm og en kold Zone, hvad man utvilvsomt seer hos Forverdenens Elephanter og de samtidige Næshorner, forsaavidt man finder dem i Norden. Ikke alene beviser deres Skind, at de tilhørte et raat Clima, ogsaa deres Næringsmidler, Grene af Fyrren og Boghvedekorn antyde dette; begge disse Planter, hvis Spor man endnu fandt imellem Tænderne og i Svælget af disse Dyr, som velvedligeholdte staae i tilfrosne Sumpe, tilhøre den koldere Deel af den tempererede Zone, tilhøre høiere Bredegrader, end disse Dyr nu beboe.

Naar vi forfølge den tertiaire Epoches dyriske Skabning fra neden og opad, see vi, at de mindste Dyr, Infusorierne og Polypperne, ere næsten ligesaa talrige som tidligere; de sidstnævnte dannede i den secundaire Periode hele Bjerge af mange hundrede Qvadratmiles Udstrækning, og selv Infusorierne, hvem man skylder Kridtets Tilværelse, hvortil de hengave deres smaa Sneglehuse, og hvorved ikke ubetydelige Bjergstrøg ere dannede, miste ingenlunde deres store Be-

tydning for Geologien, for Jordbannelsen, kun optræde de, som Corallerne i vore Dage, i mindre Grupper, omkrandse Øer med Rev og Dæmninger, og Ferskvands-Infusorierne danne Leier, udfylde smaa Bækkener med en hvid Jordart, som, meer eller mindre smulrende, er bekjendt under Navnet Bjergmeel eller Trippelse; mange af disse blive formedelst deres Lidenhed og Haardhed (idet de altsaa angribe Metaller og ikke efterlade Ridser) benyttede til Poleerpulver, andre, som føre Alunjord med sig, finder man i Hertugdømmet Toscana især deles ved Siena, ligeledes i Form af Reder; gjort fugtigt med Vand, lader dette Pulver sig danne til en Deig, hvoraf man danner Tegl, som brændt svømmer paa Vand, et til mange techniske Arbeider uovertræffeligt og uerstatteligt Materiale. Denne Slags Tegl har man allerede kjendt i den graa Alderdom, men først i nyere Tid vidst, hvoraf det bestod; dengang vare især de lette Steen fra Pitane i Asien og fra Maxilna og Calentum i Spanien bekjendte. Mange Forsøg bleve anstillede, for paany at vinde dette Materiale, saaledes ogsaa med pulveriseret Pimpsteen, som dog ikke lykkedes, da Glassplinterne i samme ikke har nogen bindende Kraft, men da Professor Fabroni gjorde opmærksom paa den leeragtige Jordart, om hvilken vi ovenfor have talt og som befinder sig paa Grændsen mellem Toscana og Kirkestaten og under Navnet Latte di Luna (Maanemælk) bruges til Poleerpulver, lykkedes Fabrikationen fuldkommen. Under Navn af talc farineux findes det i Frankrig, under Navn af Bjergmeel paa mange Steder i Tydskland (ogsaa kaldes det uægte Meerskum). Noget Lignende finder man i Lapland, og dets organiske Beskaffenhed vilde, selv om den ikke var godtgjort ved Mikroscopet, kunne bevises ved den Brug, Beboerne af disse ugjæstmilde Egne gjøre deraf; de blande nemlig dette Bjergmeel mellem det knuste Korn og betjene sig deraf som et Næringsmiddel, og det er udenfor al Tvivl, at der virkelig deri findes organiske Stoffer, og at det altsaa er tjenligt til at understøtte den dyriske Organisme.

Lignende Dyr, men større, de smaa Kammersnegle, af Størrelse som Erter eller Lindser, men flade, dannede i den tertiaire Epoche større Bjergstrøg. Dyrene eller deres Repræsentanter findes i Millionviis paa Søeplanter, og kunne søges i Flodsandet i enorme Masser. Den Steenart, hvoraf de ægyptiske Pyramider ere byggede, bestaaer af slig Lenticulit-Kalk, og da ved sammes Bearbeidelse de linseformede Smaasteen faldt ud af deres Huller og man rundtomkring finder dem blandede i Jordbunden, saa gav det den Tids overtroiske og vidundersøgende Folk Anledning til den Fabel, som den ældste Geograph Strabo i fuld Alvor meddeler: „Arbeiderne havde udsaaet Lindser, som da bleve til Stene, hvoraf hine Kjæmpeværker ere byggede."

I den tertiaire Formations Lag findes ligeledes Polyper og Coraller, omendskjøndt deres Bygninger ikke ere tilstede i slige uhyre Masser som i de foregaaende Epocher. Det er disse, som stedse have arbeidet paa Jordens Bygning og have virket mægtigere end de stærkeste underjordiske og vulkanske Kræfter. Disse kunde kun løste det alt Tilstedeværende og bringe det frem for Dagens Lys, forstyrre det og kaste det imellem hinanden. De smaa flittige Polyper bygge, skabe og ere, om ogsaa langsomt, saa dog stedse virkende, fuldkommen istand til aldeles at omdanne Jordens Skikkelse i Løbet af Aartusinder. Schleiden (Professor i Jena) siger ligesaa smukt som sandt: I vidunderlig Grad tage Dyr og Planter, hvilke man sædvanligt kun anseer bestemte til at lade sig bære og ernære af Jorden som af deres naturlige Moder, Deel i Jordoverfladens Forandringer, og paafaldende er det ikke de store, ikke Hvalfiskens og Elephantens Kjæmpelegemer, ikke de mægtige Stammer af Ege-Figen- og Boabab-Træerne, men de smaa Polyper, neppe saa store som et Knappenaalshoved, de for Øiet usynlige Polythalmier, de mindste mikroscopiske Planter, der i enhver Sump føre deres usynlige Liv, som mægtigt virke til Jordens Bygning.

Med studsende Beundring betragte vi de store, med Eeg og Bøg bekrandsede Bjergkjeder, med foragtelig Ligegyldighed gaae vi forbi den med smudsigt- grønt Skum bedækkede Sump, og dog lever i dette foragtede Skum en heel Verden af smaa Væsner, som ere især med at danne Bjerge. Ligesaa er det i Havet, hvor en ustandselig Skabelses-

kraft vedblivende virker og danner nye Klipper, og Bygmestrene ere Dyr af saa ringe Lidenhed, at de ganske unddrage sig Øiet.

Det er ikke længe siden man veed dette, thi det første Syn forraader Intet deraf, og der hører et møisommeligt Studium og vedholdende Opmærksomhed paa Dannelsens og Væxtens hele Tilgang, paa disse Skabningers Forplantning og Levemaade, for at erkjende dem som Dyr. Længe nok har man antaget dem for Planter, og betragtet Corallerne, som man søgte som Smykker, som man bearbeidede, borede, polerede, for Brudstykker af en Plante, som, blød og bøielig under Vandskorpen, først hærdedes i Luften. I denne Betragning blev man endog bestyrket af flittige Naturforskere, som ved Corallerne fandt ikke alene Træets ydre Form, men ogsaa en Marv, en fast, træagtig fra Marven udgaaende Deel og endelig en blød, farvet Bark, ja endogsaa opdagede, at der fra en frisk Corals afbrudte Green flød en mælkeagtig Saft, som Saften af et Figentræ, indtil man endog opdagede Blomster, hvilken fortjenstfuld Opdagelse Grev Marsigli er berettiget til at tilegne sig.

Disse Blomster, som kom frem, naar en frisk Coralgreen blev dyppet i Søevand, som ikke var i Bevægelse men blev bevaret for enhver Rystelse, vare netop Polypperne, som udviklede sig under denne dem behagelige Ro, men strax droge sig tilbage i deres faste Steenhuus, saasnart en Bevægelse i Vandet truede dem med Fare. Selv da denne Opdagelse var gjort, erklærede det geografphiske Selskab i London, at Corallerne under Vandet vare saa bøielige som Vox, hvad enhver Matros havde kunnet gjendrive, og hvilket til Admiralitetets Skræk blev gjendrevet ved Skibe, som strandede paa Coralrev.

Vel lode enkelte Stemmer sig høre om Corallernes dyriske Beskaffenhed, saaledes Italieneren Ferante Imperato, den længst forglemte Conrad Geßner og Hollænderen Rumphius, som havde Leilighed til at studere disse Dyr i sit Hjem paa Amboina, men slige enkelte Stemmer vare som en Røst i Ørkenen, man sluttede sig hellere til en ny Hypothese, end at man skulde have erkjendt del Sande og bestræbt sig for at udgrunde det. Denne nye Hypothese var, at Corallerne (hvis mineralske Bestanddele man dog tilsidst maatte finde) vare formelige Krystaller af Kalk i Form af Træer. Arbor Dianæ og Arbor Saturni, Sølv- og Blytræet gav Anledning til denne Hypothese.

Underkaster man opløst Sølv eller opløst Bly en Proces, hvilket man først Aarhundreder senere lærte at kjende som en galvanisk, da fremkomme slige mineralske Træer. Enhver af vore Læsere kan selv gjøre lignende. Man opløser Blysukker i destilleret Vand, fylder et lille Glas med en viid Aabning med denne Opløsning og stikker igjennem Proppen et Stykke Zink saa langt ned, at det netop berører Overfladen af Vædsken; strax i en Tid af 24 Timer har man da et siirligt Metaltræ, som et heelt Aar conserverer sig i Vædsken; dette er Blytræet eller arbor Saturni. Her var nu et Træ opstaaet af et Mineral, det var ogsaa voxet i en saltagtig Vædske ligesom Corallerne, Overeensstemmelsen mellem Forholdene og de deraf fremkomne Resultater var ikke til at miskjende, og saaledes bleve Corallerne da til Steen og tilførte Mineralriget.

Saaledes var det da kommet dertil, at Corallerne lidt efter lidt havde gjennemgaaet alle Naturriger, det ene efter det andet. Men Botanikernes Phalanx sad rolig paa sin Throne og saae med et medlidende Smiil paa deres Samtidiges Strid; thi det var ikke Umagen værd at gjendrive enkelte Taabers Mening. Mineralogerne havde neppe noget af Vigtighed at opstille for deres Anskuelse, og endnu ubetydeligere var det, Dyrrigets Repræsentanter vidste at sige. Det første tilsyneladende Fremskridt, men som egentligt var det største Tilbageskridt, det første Skridt til en Forandring i de bestaaende Anskuelser blev gjort af Reaumur, der ogsaa med Hensyn til Forskninger i Naturriget ikke tabte den franske Høflighed afsyne; han gjorde Complimenter til alle Sider og sagde: indvendig ere Corallerne af Steen, udvendig ere de Planter, og de beboes af smaa Snyltedyr, som Bladlusen.

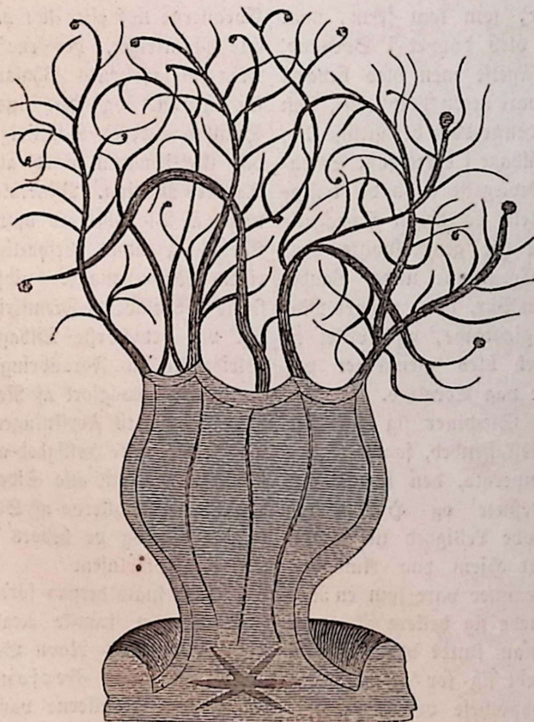
Men snart derpaa forelagde den samme Reaumur det franske Academie en Lærds Forskninger (hvis Navn Beretteren af Agtelse for hans Person fortaug), som paastod, at Corallerne vare Dyr, og hørte

til den Slags, som man kaldte Søenelder, og see, da det dog endelig lønnede sig Umagen selv at aabne Øinene og ikke stedse see med Andres Briller, da maatte man give Manden, som Reaumur ved sin Taushed havde stræbt at bevare for Spot og Haan, den berømte Peyssonel, den egentlige Opdager og Begrunder af Corallernes dyriske Liv, Ret og endelig trods al Modstand tælle dem blandt Dyrene. Blomsterne paa disse Steenhavplanter forvandlede sig til Dyr, Planten selv til disse Dyrs Huus, Bladene og Støvtraadene i de formeentlige Blomster til Fangarme.

Enhver troer at kjende Corallerne, og han er tilfreds med at vide, at det er en rød, stenet Masse, som man henter frem af Havet, sliber og polerer, trækker paa Traade og bærer det som et Halssmykke. Mangen En har vel ogsaa seet en Coralgreen i et Naturaliecabinet, men ogsaa han kjender kun denne ene, den røde træagtige, og dog er sammes Antal og Form høist forskjellig. Alle have ikke den charakteristiske Stamme, men derimod det polypagtige Dyr, et lille overmaade zart, næsten gjennemsigtigt Legeme, en Sæk med en Mundaabning, omkring hvilken meer eller mindre lange Arme (stedse 4 eller 6 eller et Multiplum af et af disse Tal) sidde, som ere i stadig Bevægelse for at fange endnu mindre, for det menneskelige Øie usynlige Dyr, eller hviler tilbagetrukket i en kunstig, i Afdelinger deelt sordetmeste stjerneformet Hule indenfor Kalkstenen, hvilket er dette Dyr's Bolig, det af det byggede Huus.

Intet er underfuldere end Frembringelserne af disse Dyr og den uendelige Mangfoldighed af deres Værktøi. Hvo som eengang har seet det Dyr, som man kalder Sepia, kan idetmindste tilnærmelsesviis gjøre sig et Begreb om disse smaa zarte Skabninger; vanskeligt bliver det at give dem, som ikke have denne Forskole, en Beskrivelse af deres Mekanisme. Desuagtet ville vi forsøge derpaa.

Som alt sagt bestaae de i det Hele og almindeligviis af en Sæk med en Aabning, som en Pengepung med Snore, dog med mange, som f. Ex. de ungarske Bønders. Den her fremstillede Tegning viser et saa-

dant Dyr meer end hundregange forstørret, thi det er neppe saa stort som et Knappenaalshoved. Paa det Punkt, hvormed det sidder fast, er Stjernen indenfor Kalkstammen antydet, hvori ethvert saadant Dyr kan trække sig tilbage med alle sine Fangarme og, da en liden Krands af Kalkmasse omgiver den fordybede Stjerne, skjule sig.

(Fortsættes.)

Historiske Skildringer.

Characteerbilleder af Persernes Historie.

Cyrus. Kambyses. Darius.

II. Kambyses.

Efter Cyrus fulgte Kambyses, og denne syntes med Thronen ogsaa at have arvet Faderens krigeriske Sind. Som denne havde erobret Asien, vilde han undertvinge Afrika. Ægypterne skulde først underkastes, og med en stor Hær brød han op og drog imod dem. Han kom lykkelig igjennem den arabiske Sandørken, som mod Nord danner en Formuur for Ægypten. Ved Staden Pelusium traf han paa den fjendtlige Hær. I Spidsen for denne stod Ægypternes Konge Psammenit. Denne blev slagen og flygtede med Levningerne af sin Hær til den faste Stad Memphis. Kambyses skal have vundet dette Slag paa en ganske besynderlig Maade. Hans forreste Slagorden var nemlig bevæbnet med Katte, som ved Ægypternes Fremrykning bleve løftede op. De bestyrtede Ægyptere vovede ikke at afskyde deres Pile af Frygt for at træffe de hellige Dyr.

Kambyses sendte nu strax et Skib opad Nilen og lod ved Herolder Byen Memphis opfordre til at overgive sig. I deres første Raseri søndersloge Ægypterne Skibet og dræbte hele Mandskabet. Da gik Kambyses løs paa Byen og tog den med Storm; Psammenit og hele hans Familie tilligemed mange fornemme Ægyptere toges tilfange. Den forbittrede Seierherre søgte at gjøre Psammenit hans Ulykke ret følelig. Den Ulykkelige sad i et Huus i Forstaden, bevogtet af persiske Drabanter. Først blev hans Datter tilligemed de fornemste Jomfruer i usle Slaveklæder sendte fra Leiren til Forstaden for at hente Vand. Jomfruerne græd og deres Forældre; kun Psammenit sad taus og taareløs, med Øinene fæstede paa Jorden. Derpaa sendte Kambyses Psammenits eneste Søn i Spidsen for 2000 ædle Ynglinge, med Strikker om Halsen og Bidsler i Munden, forbi Psammenit til Retterstedet. Og endnu engang randt Taarene, endnu engang hævede sig et Jammerskrig; kun fra Psammenits Øie faldt ingen Taare, fra hans Mund kom ingen Lyd. Da Toget af de til Døden dømte Ynglinge var forbi, kom en Olding, engang en riig Mand og den ægyptiske Konges Ven og Bordkammerad, men nu hjelpeløs og bøiet under Aarenes og Armodens Vægt, og gik betlende omkring blandt Krigerne. Da Psammenit fik Øie paa denne Ven, græd han bitterligt og nævnte den ene Gang efter den anden høit hans Navn. Da undrede Kambyses sig over, at han græd ved Synet af den gamle Mand, medens han var forblevet urørt ved Synet af sin Datter og Søn, og spurgte ham om Grunden. Da svarede Psammenit: „For Vennens Ulykke, der er bleven til en Betler, havde mine Øine Taarer, men min egen Ulykke er for stor til at jeg kan græde derover.“ Disse Ord rørte Kambyses, han befalede at lade Sønnen beholde Livet; dog dette var for seent, thi han var først bleven henrettet. Men den fangne Fader beholdt Kambyses hos sig og behandlede ham godt. Men da han senere bemærkede, at han hemmeligt æggede Ægypterne til Opstand mod Perserne, lod han ogsaa ham henrette.

Saaledes blev i Aaret 525 f. Chr. Pharaonernes Throne omstyrtet ved Kambyses og Ægypten en persisk Provinds.

Efter Ægyptens Erobring besluttede Kambyses at underkaste sig det sydligere liggende Ethiopien, om hvis Rigdomme man fortalte Vidundere. Først udsendte han Bud, som skulde udforske Landet og som skulde spørge Ethiopiernes Konge, om han vilde være Kambyses' Ven. Men denne gjennemskuede Listen og gav den persiske Gesandt en

Bue med de Ord: „Naar Perserne kunne spænde denne Bue ligesaa let som vi, da kunne de komme, hvis ikke, maae de takke deres Guder for, at det ikke er faldet Æthioperne ind at drage mod Perserne."

Over dette Svar geraadede Kambyses i Raseri, og uden at forsyne sin Hær med Levnetsmidler, brød han op imod dem. Da han var kommen til Theben, udvalgte han 50,000 Mand af sin Hær og sendte dem mod Ammonierne, for at gjøre dem til Slaver. Med den øvrige Deel af Hæren fortsatte han sit Tog gjennem det hede Sandbælte. Endnu var ikke en Trediedeel af Veien lagt tilbage, da Provianten allerede slap op. Desuagtet tænkte Kambyses endnu ikke paa Tilbagetog, thi han stod i den Formening snart at naae Æthiopernes Land. Perserne slagtede da deres Lastdyr, men kun et Par Dage, og de vare fortærede; da fristede de deres Liv ved Græs og Urter. Men snart kom igjen den skrækkelige Sandflade, og da grebe de til en grusom Udvei. Hver tiende Mand af Hæren blev udskudt og fortæret. Men nu blev Kambyses bange for, at de saaledes skulde blive nødsagede til at fortære hinanden, og nu tiltraadte han, efter at have mistet flere Tusinde af sine Folk, Tilbageveien.

Ogsaa Toget mod Ammonierne tog en ulykkelig Ende. Underveis reiste sig en Morgen en hæftig Søndenvind, der foraarsagede en uhyre Sandflugt, som begravede Perserne.

Disse Uheld forbittrede endnu mere den grusomme Kambyses. Af Vrede udøvede han nu uden Skaansel de meest uhørte Grusomheder. Da han vendte tilbage til Memphis, fandt han hele Folket i Jubel. En ny Apis (en sort Oxe med en firkantet hvid Plet i Panden) var fundet, og denne Gud blev af det jublende Folk ført i festligt Optog til Staden. Kambyses troede, at man glædede sig over hans Uheld, og lod sine Soldater med dragne Sværd hugge ind imellem Folket og Præsterne pidske med Riis. Selv det stakkels Dyr blev ikke forskaanet; Kambyses lod den føre for sig og gjennemborede den med sit Sværd.

For at glemme sin Sorg, hengav han sig fra nu af til Drik. Ingen var mere sikker for hans Luner. Engang kom hans Yndling Prexaspes til ham. Denne spurgte han i sin Ruus om, hvad vel Perserne sagde om ham. „Herre," svarede denne frimodigt, „de give Dig den største Roes. Kun mene de, at Du er formeget hengiven til Drik." „Saa?" — udbrød Kongen — „og altsaa troe de vel, at jeg ikke mere er ved mine fulde Sandser. Velan, vi ville strax see, om de have Ret. Giv Agt! Naar jeg kan træffe din Søn, som staaer dernede i Gaarden, midt i Hjertet med en Piil, saa maae Perserne dog vel have Uret." Med disse Ord tog han Bue og Piil, lagde an og skjød. Neppe var Pilen fra Strengen, saa styrtede Drengen ned. Pilen havde virkeligt truffet Hjertet. „Nu Prexaspes" — raabte Umennesket — „er jeg virkelig drukken? Gives der nogen bedre Skytte?" „Nei," fremstammede den ulykkelige Fader, „selv en Gud havde ikke kunnet gjøre det bedre." Hans egen Broder Smerdis, som han frygtede paa Grund af en Drøm, lod han ombringe, Søsteren, som begræd Smerdis, sparkede han tildøde. I sit slette Lune lod han ofte Mennesker, som Intet havde begaaet, levende begrave.

Disse og andre Handlinger af det galeste Vanvid havde fjernet Gemytterne fra ham. En Meder benyttede sig af denne Misfornøielse og bemægtigede sig under Navnet Smerdis, hvis Død man havde holdt hemmelig, Thronen. Kambyses besluttede at gaae til Sardes for at straffe Bedrageren, da han, idet han vilde stige tilhest, saarede sig i Hoften med sin Sabel. Af dette Saar døde han uden at efterlade sig Børn.

(Fortsættes.)

Bjergenes Blomst.

(En Reiseskizze.)

Siamo sempre sotto la morte!*)

Et Levnetsløb vil jeg skildre Dem, ikke forfortælle nogen Historie! De skulle see Bjer-

*) Italiensk Ordsprog: vi staae stedse i Dødens Haand.

gets friske Væld sprudle frem, ledsage dets muntre Løb gjennem romantiske Dale, følge det i Vildnisset, hvor det fra Klippen styrter ned i Afgrunden, uhyggeligt slynger sig gjennem dunkle Huler, som Taarer triller ned fra den steile Granitvæg — atter samler sig og stille, melankolsk risler gjennem grønne Enge, kun mild, naar Himmelen tilsmiler det — indtil den brede dybe Strøm optager det i sig, som fra ubekjendte Kilder ile mod et ubekjendt Maal!

Et Levnetsløb! Ikke et enkelt, sjeldnere, som det er bleven faa, ved Lykken eller Ulykken Udvalgte, tildeel; men et som Skjæbnen bereder det for Tusinde, saa almindelig, som den Lignelse jeg har benyttet til Motto, og dog saa tiltrækkende som dette, fuld af Ynde, Uhyggelighed og Veemod, liig den Sti, der ledsager Bjergstrømmen fra dens Udspring indtil dens Munding. Lad os da tilsammen vandre ad den!

Naar man seiler over Comosøen, og er landet mod Nord ved Colliga, kommer man igjennem det blomstrende Val-Tellino, hvor det sydlige Landskabs Sommerynde staaer i uadskillelig Forbindelse med Vinterens øde Eensomhed og Skræk. Thi Dalen grønnes i yppig Friskhed; det ægte Kastanietræ breder sine skyggende Grene vidt ud, det frugtbedækkede Nøddetræ opfanger med sin stolte Krones brede Blade de hede Solstraaler, i hvilke Ferskenerne modnes. Dog, over de med Korn, Frugt og Viin bedækkede Bjerge, hæve sig de sneebedækte Høialper og Iismassernes Vandfald styrte sig ned i de dybe Dalkløfter, saaledes omfavnes det yppige Italien ligesom af Nordens Vinterkulde og seer med mørktflammende Blik op til den øde, sneebedækte Klippetinde.

Fjernt mod Nord sænker Dalen sig i matte Dæmring; foran Dem seer De Bjergene hæve sig stedse uhyggeligere, steil og ubegroet; lidt efter lidt taber det maleriske Landskab omkring Dem sin Skjønhed!

Den evige Vinters Porte aabne sig for Vandringsmanden; han kommer fra Italien ind i Norge. I Begyndelsen er det endnu det herlige Norge, hvor det steile Fjeld bærer mørke Graner og Birketræer, hvor herlige Græsplainer fæste sig til Skrænterne. Dog snart forsvinder denne Planterigets sidste friske Kraft, og kun kummerlige Spor deraf, sparsomt Græs og vildt Mos bedække de øde Klipper.

Her ligger det graae og mørke Bormio, høiere oppe dets vidtberømte varme Bade, imellem eensomme Klippekløfter og herfra fører Veien op til det øde Steen- og Sneerige, hvor Vinteren ene hersker. Det er Ponte de Stelvio, der forgrener sig fra Italien ind i Tyrol tæt under det truende Hoved af Sneekjæmpen, Ortles igjennem en stor siberisk Iisørken.

Vi vare tidligt om Morgenen, i August Maaned, brudte op fra Bormio. Et Uveir, som med stor Voldsomhed havde raset Natten over i disse Huler, var rigtignok forbi, dog havde det efterladt sig Storm og Regn. Møisommelig slæbtes Vognen paa de steile og bugtede Stier opad den uoverskuelige, graae Klippemuur tilvenstre Afgrunden, tilhøire truende Skrænter eller lodret opstigende Kegler, over hvilke Elve med larmende Bulder styrte ned, dragende Klippestykker og Steenmasser efter sig ned i Dybet. Vinden førte os den skarpe, isnende Regn lige i Ansigtet. — „Deroppe vil det allerede snee," sagde Postillionen paa Italiensk og pegede paa en Bøining af Veien, tusind Fod over os.' „Der er Vinden ogsaa skarpere!"

Vi kunde neppe troe det, thi allerede nu var det besværligt at holde sig opreist ved Siden af Vognen, og vi gik derfor bagefter samme, for at beskytte os og lette denne Veiens Besværlighed. Stedse stigende og stigende naaede vi hiin Høide hvor Veien bøiede om. — „Forsigtig!" advarede Postillionen, „lad dem ikke overraske. Vi havde virkelig neppe bøiet om Hjørnet, før Stormen i susende Galop foer ind paa os. Vi grebe uvilkaarligt fat i Vognen for at holde os opreiste; selv denne syntes at vakle hid og did, Hestene vare nærved at miste Aandedrættet, udmattede og pustende stræbte de at komme frem, og Postillonen opmuntrede dem med Pidskeslag og Skjældsord, men tog tillige samtidig selv fat i Vognen for des hurtigere at bevirke dens Vending. — „Her er farligt," sagde han koldblodig, som en der er vant dertil. „Her styrte ofte Steen ned!" — Vi saae virkelig ogsaa umiddelbart derefter bagved os i Vildbækkens Steenbassin, som strakte sig dybt ned

fra steile Skrænter, Klippeblokkene satte sig i Bevægelse og med Lynets Hurtighed og frygtelig Larm styrte ned i Afgrunden. „Den stærke Regn har løsnet dem," forklarede Postillonen!" „Seer De, Signori, vi have allerede Iis," vedblev han. Nu først bemærkede vi, at den fine Regn havde forvandlet sig i skarpe Iisstumper, der jagede af Stormen traf os lige i Ansigtet. Vi maatte hylle os ind i vore Kapper for at beskytte os for dem, Stormen tiltog. Hestene formaae neppe at trænge sig frem. „Om ti Minuter ere vi ved Stationen. Der maa vi forblive. Veiret er alt for rædsomt, Dyrene betvinge det ei!"

Neppe at skjelne fra de graae Klippemure laae over os i dunkle Kløfter en Gruppe af Bygninger, liig et lille Fort; saa stærke synes Murene, ved opmærksommere betragten, at være, saa dybe, liig Skydeskaar Vinduerne. Det Hele saae ud, som om det var udhugget i Klippen, hvorpaa det stod. Dog vakte Synet af disse graae Mure, som til andre Tider neppe vilde have vakt andet end Frygt, nu hos os velbehagelige Følelser, da de lovede os Beskyttelse mod Veirets raae Fiendtlighed. Vi kunde allerede temmelig nøie iagttage Gruppens Enkeltheed. Thi Indhegningen laae os nær, dog endnu høit over os, og derfor behøvedes der næsten et Ovarteer inden vi naaede den. Den sidste Veistrækning var lige og beskyttet mod Vinden; Postillionen sprang op paa Bukken, opfordrede os til at stige ind og kjørte i rask Trav mod Maalet.

En Udbygning af Steen tog Vognen i sin Varetægt, vaade og forfrosne stege vi ud. Den flammende Kaminild i Forhallen bar Præg af den oprigtigste Gjæstfrihed. Dog var dette endnu mere Tilfældet med de venlige Ord af en Kone, som i velklingende Italiensk bød os Velkommen, og opfordrede os til at træde ind og varme os. Hun rakte os med Aabenhjertighed sin Haand. Vi traadte hen til Ilden.

„Ikke her, oppe i Cabinettet maa Herrerne tage Plads!" sagde hun med blød og klangfuld Stemme. Først nu betragtede jeg hende ret, belyst af Ildens Gjenskin. Skjønheden i hendes Vært, den milde Majestæt i hendes Ansigtstræk overraskede mig. Hun maatte være over 40 Aar gammel; dog hendes store mørke Øine funklede klart, Panden hævede sig høi og ædel. Hele Ansigtets Form gav det ogsaa nu i en modnere Alder Udtryk af Ynde, som endnu forhøiedes ved et mildt Smiil, der næsten havde noget smerteligt ved sig.

Vi fulgte hende opad en mørk Trappe til et reenligt Værelse med mange Helgenbilleder og Nipssager paa Gesimserne og i Kaminen brændte ligeledes en dygtig Ild.

„Her vil det være bedre passende for Herrerne", sagde hun, og pegede paa to gammeldags Lænestole, som vare stillede tilrette ved Kaminen. „Befaler De en Frokost, et Glas varm Viin?"

Intet kunde være os mere velkommen. Vi satte os til Ilden, og qvægede os ved Flammernes udstraalende Gløb. Efter nogle Minuter stod min Reisekamerat atter op og forlod Værelset, for at opsøge Mineralier mellem Bjergkløfterne; jeg var ene. Ilden blev næsten for stærk; jeg traadte hen til Vinduet. Mit Øie rettede sig mod de majestætiske Bjergtoppe, som hævede sig i umaadelig Høide. Ligefor Huset befandt sig en dyb steil Kløft, som ved Nedstyrtning af Laviner var spærret af høie Træpalisader. „Her maa vel Helgenbilleder hænge paa Væggen, og Beboerne betroe sig til deres Beskyttelse," tænkte jeg, „hvor Mennesket fuldkommen føler sin Svaghed mod Naturkræfternes voldsomme Overmagt!" Og jeg vendte mig om for at betragte de brogede Helgenbilleder, og tillige fra min Side forelægge disse den tause Bøn: „Bevarer dette Huus og dets venlige Beboerinde!" Da faldt mit Blik paa et af Billederne, som aldeles afveeg fra de øvrige. Det var en Blyantstegning af Kunstnerhaand, det fremstillede en ung italiensk Landsbypige af smækker Skikkelse, formet med ædle og fine Ansigtstræk og Haaret faldt i fyldige Lokker ned over Skuldrene. Billedets og dets Gjenstands Ynde overraskede mig, dog endnu mere den øieblikkelig iagttagne Liighed. Tegningen fremstillede aabenbart Værtinden af Huset i hendes unge Alder. Det lader sig vanskelig beskrive, hvilket romantisk Blik, det indre Øie kastede paa den Fremstilledes Livsvei. Bjergene, deres sneebedækte Toppe, den stille Dal laae bagved hende, — et Paradiis hun havde nydt tilligemed Ungdommens Lyksalighed. Dog

denne Tegning fra en ægte Kunstners Haand! Hvilket lod sig formode, hvilket ane — eller maaskee befrygte! En ung Maler, sandsynligviis fra en stor By, som havde valgt den yndige Pige i Bjergene til Gjenstand for sin Kunst!

Medens disse Betragtninger opfyldte mit Sind traadte Værtinden ind med tvende Glas varm Viin, og efter hende en ung henrivende Pige, som let rødmende dækkede Bord.

„Alt mange Reisende have forundret sig over hiint Billede," sagde Moderen i en Tone, der ikke var uden indre Bevægelse, „og spurgt om det skulde være min Datter; dog det er Billedet af mig, Signor! Nu er det imidlertid alt over tyve Aar siden det er tegnet," — tilføiede hun efter en kort Pause. Jeg bemærkede en Taare trænge sig frem af hendes mørke Øine, hun vendte sig hurtigt om og gav sig noget at bestille ved Bordet og spurgte derefter: „Behager det dem, her at indtage deres Frokost, eller skal jeg sætte Vinen derhen?"

„Kun der ved Ilden," gjentog jeg, — „dog, siig mig saa, hvem der har malet dette smukke Billede."

Datteren havde dækket Bordet og forladt Værelset; Moderen traadte nu hen til mig og sagde:

„Tænk ikke ilde om mig, Signore," begyndte hun, „men Maleren var min Forlovede — ikke ved Præsten men dog ved Ord og Forsikkring!" — Hun sukkede, hendes Taarer randt mindre hastige, efter nogle Dieblikke begyndte hun igjen med mere Ro, da Sorgen i Aarenes Løb var bleven hende en Vane. „Seer De, jeg var en Pige fra Bjergene, slet og ret en Landsbypige. Vi boede nede i Dalen, ikke langt fra Colico, nær ved Como-Søen. Da jeg var sytten Aar, kom en Aftenstund den unge Mand, som har malet dette Billed, til vort Huus. Han var vandret tilfods gjennem Bjergene, og bad nu træt og mødig om en Drik. Jeg rakte ham af Mælken, jeg netop, som der paa Billedet, bragte ind i Spanden fra Køerne, ude paa Græsgangen. Saaledes saae jeg ham for første Gang, — og saaledes har han siden afbildet mig! — Dog, jeg snakker frem og tilbage. Som sagt, Signor, jeg rakte ham Drikken, han følte sig meget vederqvæget, var saa taknemlig, saa venlig — først efter Solnedgang vendte han tilbage til Colico! — Dog, næste Morgen tidlig kom han igjen tilbage — han vilde tage Skizzer af vor Dal, vore Bjerge. Han kom derpaa daglig, — jeg kunde ofte neppe vente det — han var mig saa venlig — han hjalp mig ogsaa, han fortalte saa smukt, om han end ikke kunde vort Sprog til Fuldkommenhed, han sang ogsaa med mig, — vi spøgte og loe, — han spadserede med mig i Dalen — endelig greb han en Dag min Haand og sagde — —

Hun holdt inde; hendes Taarer randt atter rigeligere, hun forsøgte at tørre sine Øine i sit Forklæde. Endelig begyndte hun igjen: „For hurtig at komme til Slutningen, Signor, vi forlovede os med et ærligt Haandslag og et hjerteligt Kys, næste Morgen hørte vi tilsammen den hellige Messe i Colico og bragte Guds Moder i Capellet i Landsbyen, Blomster og Guldringe til Vielsesoffer. Dog som Brud og Brudgom gik vi, Arm i Arm, ret af Hjertet lyksalig, from og taknemlig, tilbage til mine Forælbres Huus." — —

Her standsede hun atter i sin Fortælling, stille men heftigt grædende. Jeg sad i ængstlig Spænding thi jeg anede en vemodig Slutning, da Alt beviste mig, at Parret adskilt, idetmindste ikke var bleven lykkelig.

„Vor Lykke varede ikke længe!" begyndte hun igjen, „kun faa Uger. — Carlo, saaledes heb min Brudgom, havde skrevet til sine Slægtninge i Paris. Vi ventede Svar. Det udeblev længe, jeg blev urolig, ogsaa Carlo syntes mig at være alvorlig og bekymret. Dog gik han hver Dag i Bjergene og tegnede, først ved Solnedgang vendte han hjem, — dog — en Aftenstund —" her brøde hede Taarer frem af hendes Øine, ogsaa jeg formaaede neppe at skjule min Bevægelse — „en Aften ventede jeg paa ham — — Solen gik ned — han kom ikke. — Maanen steg op, — han udeblev. Ogsaa den næste Morgen var han endnu ikke vendt tilbage — vi gjennemsøgte med Naboerne hele Bjergegnen, — intet Spor af ham var at finde! Jeg var Døden nær af Angst — tre Gange om Dagen bad jeg min Rosenkrands i den hellige Guds Moders Capel ved Colico — alt forgjæves. Først efter fjorten Dages Forløb fandt en Hyrde hans lette Straahat i en dyb

Afgrund — af ham selv var intet Spor at opdage! Nu saae jeg vel, at han maatte være forulykket!"

„Og er slet intet Svar indtruffet fra Paris?" spurgte jeg med bange Anelse.

„Nei, Signor, — men hør nu! Efter tre Ugers Forløb kom en meget fornem Herre, smykket med mange Ordener, til Colico og spurgte efter ham — da han hørte, hvad der var skeet, vilde han ikke tro det. Han blev vred og truede, og lod sig føre til vor Hytte. Han anklagede os for, at ville bedrage ham, hans Neveu, thi Herren var den rige Onkel, holdtes skjult af os! Jeg formaaede kun at græde og var bleg som Marmor! Han følte sig endelig overbeviist om, at vi talte Sandhed, og forlod vort Huus for at vende tilbage til Colico. Der har han i tre Dage nøiagtig gjennemseet og ordnet sin Neveu's Sager og Papirer, og skal derved have grædt meget. Folk fortalte ogsaa alslags, hvad der skulde have staaet i Papirerne, dog jeg vil ikke sige noget efter, jeg forbliver ved den Tro, at min stakkels Carlo er forulykket. Herren afreiste og vi have siden aldrig hørt noget til ham." —

„Og Maleren — Carlo?" — spurgte jeg tøvende. —

„Ei heller hans Spor er nogensinde bleven fundet! — Det Billede der er den eneste Erindring, jeg har fra ham! — Gud har føiet det saa," sagde hun efter en kort Pause og foldede fromt sine Hænder. „Han har naadigen bevaret og beskyttet os, og været med os paa alle vore Veie!"

Den fromme, stærke Hengivenhed, der udtalte sig i disse Ord, bevægede mig dybt. Jeg trykkede deeltagende hendes Haand, og spurgte efter nogle Øieblikke: „Og siden den Tid, gode Kone! har vel Eders Levnetsløb taget en ganske anden Retning? Hvad kunde drage Eder herhen til denne fjerne Iis- og Sneeørken?"

„Jeg er fulgt min Mand — som nu ogsaa er død," svarede hun med Simpelhed. „Da Carlo var forsvunden, havde jeg, foruden Smerten ved Tabet af ham, mangen Bitterhed at udstaae! Jeg blev syg, jeg kunde ikke mere være saa frisk og munter ved mit Arbeide, — min Fader døde, — min Moder gjorde mig ofte den Bebreidelse, at jeg ikke skulde have stillet mine Tanker høiere end Andre! De, der havde misundt mig, og af dem gaves der Mange, spottede mig nu. Jeg maatte eensomt og i Stilhed gaae til Andagt, thi hvor jeg viste mig blandt Mængden, der hvidskede og tidskede de omkring mig, og —"

Hun standsede, der syntes at være et Ord, som ikke kunde komme over hendes Læber. „Nu," spurgte jeg saa mild og venlig som mulig, thi en uhyggelig Anelse bemægtigede sig mig ved at tænke paa Datteren! Undertrykkende en bitter Hulken sagde hun endelig: „Jeg maatte ogsaa taale Bagvadskelse, — de meente, — de sagde noget Vanærende, — men ved den evige Gud, Signor, Carlo var en redelig Mand, han har handlet fuldkommen ærlig imod mig, der hviler ingen Plet paa ham!"

Hvor gjorde ikke dette Udtryk af den reneste og ædleste qvindelige Dyd min Frygt og Tvivl til Skamme. Hun sagde ikke, jeg var skyldfri, hun sagde, Carlo var redelig. — Mistanken trykkede hende i hendes forsvundne Elskers Navn, hun selv syntes i Dydens uskyldige Bevidsthed slet ikke at berøre ham! — —

„I vilde fortælle mig, hvorledes I er kommet herhen," — bemærkede jeg, for at bringe hende paa andre Tanker.

„Ja, Signor, — det gik uheldigt for os, — Forretningerne vilde ikke mere gaae, vi bleve Trængende. — Min Moder ønskede, jeg skulde gifte mig; hun sagde, det er paa Tiden, at du sørger for dig og for mig, jeg har nu længe nok sørget for dig. Hun havde Ret og min afdøde Mand havde ogsaa dengang allerede friet til mig. Han havde været Soldat og erhvervet sig en lille Eiendom omtrent en Miil fra Landsbyen. Han var en brav Mand. Saa rakte jeg ham Haanden; min Moder solgte Huset og Haven, — det dækkede neppe Gjælden — derefter toge vi til ham. Vi maatte arbeide haardt, for at ernære os; det vilde ogsaa være lykkedes, dersom vi ingen Ulykke havde havt at kæmpe med. Dog, et Aar steg Vandet og bortrev vor Mais-Høst og ødelagde vor Kløvereng. — Neppe havde vi forvundet dette, da styrtede en Lavine ned over vort Viinbjerg, og begravede det mandshøit under

Gruus og Steen, saa at Alt blev ødelagt, og vi et heelt Aar havde nok med at rydde det bort, inden vi atter kunde plante nye Ranker. Da døde min Moder efter langvarig Sygdom. Jeg fødte en Datter under Sorger og Kummer og var ogsaa et halvt Aar syg. Saa geraadede vi endelig i dyb Gjæld, og maatte vandre ud! Vi droge dybt ind i Bjergene, og arbeidede for Dagløn! Ak, Signor, jeg havde tunge Aar, men hvor Mange gaaer det anderledes? Kun undertiden, naar jeg betragtede mit Billede der og tænkte paa Ungdomsdrømmene, paa Carlo, — da blev det mig saa tungt om Hjertet! Det kunde dog have været anderledes med mig her i Livet! Men jeg fattede Mod, naar jeg sluttede min lille Datter i mine Arme. Over hende vil Lykken komme, tænkte og bad jeg, den hellige Jomfru vil give hende, hvad der er bleven mig forsaget! —

Og saaledes hændtes det ogsaa. Udførelsen af denne Vei over Ponte de Stelvio blev foretaget. En af Officererne, som ledede Værket, saae tilfældigviis min Mand, og gjenkjendte i ham en af hans gamle Soldater. Den vakkre Signor blev vor Frelser, han udvirkede at min Mand erholdt Opsyn ved Arbeidet, og da dette var tilende, kom vi her i dette Huus. To Aar derefter blev jeg Enke; og man har ladet mig forblive her for at føre Gjæstgiveriet, og Sorger trykke mig nu ikke mere!" sluttede hun med taknemlige Blikke.

„Og I befinder Eder vel i denne øde, stille Eensomhed?" spurgte jeg.

„O ja, min Herre," svarede hun, idet hun smilende nikkede med Hovedet, „her kan man ofte i hele Uger hengive sig til sine egne Tanker, og det er mig det Kjæreste."

„Eders Mand døde her, — hvorfra kom da Eders Læge?"

„Lægen? Ak, ham bruge vi ikke; er det saa vidt som med min Mand, saa havde han dog ikke kunnet hjælpe!"

„Dog er I ikke bekymret ved mindre Onder som, uden Hjælp i Tide, saa let kunne blive til større?"

„Siamo sempre sotto la morte!" svarede hun smilende, dog med et fromt Udtryk, og pegede gjennem Vinduet mod oven.

Jeg traadte nærmere og saae op mod de truende Klippemasser. Lavinekløsten, rigtignok spærret ved et mægtigt Værn af Pallisader, laae for mig, og hævede sig, steil og uhyggelig, mod Skyerne. „Ja vist staaer Graven her stedse aaben for Eder over Eders Hoved og ved Eders Fødder. For Eder bliver Døden en gammel Bekjendter, en Ledsager paa Vei og Sti, som næppe nok formaaer at fængsle Opmærksomheden eller Frygten. Hvad Magt over Eder har Bekymringen for en mindre Fare, naar I dog seer, at den større stedse svæver over Eder, og kun Guds Haand formaaer at beskytte Eder."

„Dog, hvor gaaer I til Kirke?" spurgte jeg, „hvo bringer Eder hellig Trøst?"

„Vi stige op til Santa Maria, paa Tinden af Ponte de Stelvio, der er et Kapel og en from Præst, som Aar ud og Aar ind boer i dyb Snee, — eller vi gaae ned til Bormio, det er næsten lige langt, vi have to Timer at stige op eller ned, did hen, her tilbage, det kommer ud paa Eet! Efter den himmelske Trøst vandre vi gjerne!" —

„Og saa tænker I, gode Kone, at slutte Eders Liv her oppe?" spurgte jeg med dyb indre Bevægelse.

„Naar Gud og den hellige Jomfru saaledes ville tilstæde det, vil jeg hver Dag takke dem paa mine Knæ," sagde hun fromt; „jeg ønsker mig ikke mere ud i Verden!" —

Vel følte jeg med hende, at for hendes dybe Hjertesorg var denne stille Eensomhed den eneste Lægedom! —

Da aabnedes Døren, og Datteren, hendes ungdommelige Speilbillede, traadte venligt smilende ind! Med forhøiet Interesse betragtede jeg den skjønne Skikkelse og de hulde Træk.

„Men Eders Datter," sagde jeg, „ønskede I ikke for hendes Skyld at drage ned igjen til Eders skjønne Dal ved Colico?" —

„Ak, der!" — undslap Moderen et let Udbrud, som forraadte hendes Længsel efter Hjemmet, og var for mig et varmt og inderligt:

„„Didhen! didhen!

Jeg ile gad med Dig, min Hjertensven!"" — „Min Datter," vedblev hun, „vil forblive her. Hun er alt Brud, Forvalteren af dette Huus har friet til hende. En Landsmand — han ar og Soldat!"

Du Bjergenes anden skjønne Blomst, tænkte jeg og mit Øie heftede sig til den yndige Pige. Saa skal Du blomstre og henvisne her paa øde Klipper mellem Snee og Iis? Saa forborgen, saa ukjendt. Og udfolder du din Ynde paa andre Steder, maaskee en beundret, tilbedt Herlighed, som opfylder Verden med sin Glands! erfaer kun intet om dens Smerte, — men den trænger ind i de dybeste Dale, den baner sig Vei til den skjulteste Vraae, — var du her imellem Snee og Klipper sikker for dens skarpe Piil, jeg vilde prise dig lykkelig. — —

Et Posthorns Toner lod sig fornemme. Fra Bjerget afsides kom i hurtigt Trav en Reisevogn. Den holdt stille for Huset. En Tjener sprang ned fra sit Sæde bag i Vognen, aabnede Vognslaget og var en aldrende Herre indhyllet i Pelts behjælpelig med at stige ud. Han havde kridhvidt Haar, aandrige men skarpe Træk; den tilbagekastede Kappe lod flere Ordener og Baand tilsyne. —

Hvem gjennembævede ikke den Tanke: denne Reisende fører det himmelske Forsyn herhen; Her vil en, længst fortabt anseet Traad af Skjæbnen atter tilknyttes — det er den forsvundne Carlo's Onkel! — — for Datteren vil nu Lykken blomstre, som viste sig saa haard imod Moderen! —

Intet af alt dette, kjære Læser! — det er en Novelle-Digters Tanke. Her har imidlertid kun den fortællende Reisende Ret til at tale. Den Fremmede var en fornem Reisende uden al Forbindelse med Husets Beboerinde. — Min Reisekammerat traadte ind, — vi nøde vor Frokost — og efter et Qvarteerstid beredte vi os til Opbrud.

Den Traad, som af den inderligste Deeltagelses Baand saa hurtig var bleven spundet fra mig til den eensomme Bjergbeboerinde, skulde, som det syntes, ligesaa hurtig blive adskilt. Jeg følte Smerten af denne voldsomme og uundgaaelige Adskillelse, som Livet saa ofte bereder os. Da hidførte Tilfældet mig en mildnende Omstændighed imøde. Min Reisefælle, med hvem jeg ogsaa kun tilfældig var truffet sammen, betragtede ligeledes Carlo's Tegning, paa hvilken jeg havde gjort ham opmærksom. Jeg henkastede fortabt, uden at tænke paa Opfyldelsen af mit Ønske, de Ord: „Naar man idetmindste til Erindring kunde medtage dette Billede!"

„Naar De vil offre det de to Timer, jeg bruger, til at copiere det," svarede min Reisekammerat med megen Venlighed, „jeg helliger dem disse med Glæde! Vi faae endnu Tid nok til at komme over Bjerget!"

Med et taknemligt Hjerte modtog jeg Tilbudet. To Timer senere kjørte vi bort, og jeg havde det skjønne Billede i min Brevtaske.

Dog — maa hun endnu blomstre eller visner hun desværre? Eller er hun maaskee alt brudt af Dødens raae Haand, Bjergenes Blomst? — Siamo sempre sotto la morte! —

Isen i Grønland.

(Efter det Tydske ved **M. Th. Becher**).

Enhver af vore Læsere har vistnok i Tanken ofte bereist de nordlige kolde Egne, har gjerne dvælet ved de Skildringer, dristige Søfarere have meddeelt os om de Farer og Kampe, der true Menneskene i hine ufremkommelige Egne, har søgt at anskueliggjøre sig den eiendommelige Skikkelse, Naturen der er iført. Ved Polerne hører Jordens Liv op; men uagtet sin Eensformighed fremtræder denne Død paa saa forskjellige Maader, viser sig i saa mangfoldige og saa storartede Former, at vi ikke kunne undre os over, om dette hendøende Liv ligesaavel som den tropiske Naturs Fylde vedbliver at udøve en mægtig Tiltrækning paa os.

Vi ville meddele nogle Kjendsgjerninger fra de nordlige kolde Egne, der i den sidste Tid ere blevne omhyggeligere undersøgte end tidligere, hvorved vort Kjendskab til Polarverdenens gaadefulde Naturbegivenheder har gjort et betydeligt Skridt fremad.

Alpernes Gletscher have allerede længe været Gjenstand for omhyggelige Iagttagelser. Uagtet Meget endnu trænger til nøiagtigere Undersøgelser, kjende vi dog i det Væsentlige Betingelserne for deres Oprindelse, de mangfoldige Forhold og Naturlæren, ved hvis Sam-

virken deres forskjellige Skikkelser opstaae, Aarsagen til deres Bevægelse, der især maatte være paafaldende og som bekjendt ogsaa er bleven forklaret paa forskjellige Maader. Det er overordentlig vanskeligt at iagttage Gletscherne og Iisdannelsen indenfor den nordlige Polarkreds i den Udstrækning og med den Nøiagtighed, som den videnskabelige Forskning fordrer. I Almindelighed maa vistnok Iisdannelsen foregaae paa samme Maade overalt paa hele Jorden; men i Polaregnene træde særegne Betingelser til, som indskrænke hiin Overeensstemmelse. Denne Iisdannelse foregaaer i Grønland under eiendommelige Forhold og efter en storartet Maalestok. Her findes endnu mange Gaader, vi ikke kunne løse efter de Erfaringer, der ere indsamlede ved Iagttagelser i den middelvarme Deel af Jorden. Vor Kundskab om Grønland er betydelig udvidet ved Rinks paa vort Modersmaal 1851 udgivne Værk om dette Land; Forfatteren havde opholdt sig der i 4 Aar og i den Tid anstillet saa omfattende Undersøgelser, at hans Arbeide maa betragtes for en af de vigtigste Kilder til Kundskab om de nordlige Polarlande.

Den Deel af Landet, der ligger Nord for den 68de Bredegrad, pleier man at kalde Nordgrønland. Ligesom Vestkysten er den udmærket ved dybe Indsnit af Havet, der dele det Indre af Landet i Øer og Halvøer. Dette Øland indbefatter 600 □ Miil og strækker sig, naar man maaler fra de yderste Pynter og Øer, 10—20 Miil fra Vest til Øst. Det er den eneste tilgængelige Deel af Grønland; det sluttede Fastland derindenfor er begravet under evig Iis ligeover til Østkysten. Saavidt Grønland er os bekjendt, er det et Bjergland; endog ved Kysten ere flade Strækninger sjeldne; dog naae Bjergene i Almindelighed kun en Høide af 2—4000 Fod, og hæve sig aldrig over 6000 Fod.

Den aarlige Middeltemperatur er overalt i Grønland nogle Grader under Frysepunctet, under 69° nordlig Brede omtrent 4½° efter Réaumur, under 71° n. B. 5½° R., paa det nordligste Punct under 73° n. B. 7½° R. I Jakobshavn er Middeltemperaturen af den koldeste Maaned (Februar) — 15° R., af den varmeste (Juli) + 5° R., i de 4 Maaneder, Juni, Juli, August og September er Thermometrets Middelstand over Frysepunctet. Nordgrønlands Clima er i det Væsentlige et Kystclima og ved et Sammenstød af mangfoldige Forhold, der ikke fuldstændig kunne overskues, i høieste Grad foranderligt. Dette fremtræder skarpest i de forskjellige Vinteres Strenghed og i den Middeltemperatur, der er beregnet for Aarets enkelte Maaneder. Iblandt 12 Vintere i Omenak var Middeltemperaturen for Januar 1830 — 5° R., 1835 — 21° R., December 1831 — 6° R., 1832 — 22° R., Marts 1840 — 5° R., 1832 — 21° R. Disse Modsætninger blive endnu større, naar man sammenligner enkelte Dage i samme Maaned. Midt i den strengeste Vinter kan Temperaturen pludselig stige flere Grader over Nulpunctet, hvorved der i samme Maaned kan indtræde en Forskjel af 20°—30°.

Det er ikke saa meget den strenge Kulde som denne Foranderlighed og Ustadighed, der gjør Grønlands Clima saa ubehageligt. Disse Veirforandringer synes at hidrøre fra den varme Øst- eller Sydostvind, der blæser henover det iisbedækte Indland. Denne Vind kan indtræffe hver Maaned i Aaret og paa hele Kysten og bringer bestandig en Forhøielse af Temperaturen med sig; den er sandsynligviis fra det atlantiske Hav og tilveiebringer en Udjevning mellem dettes mildere Temperatur og de koldere Egne i det vestlige Grønland under samme Bredegrad. — Det anføres ikke sjelden, at Sneelinien i Grønland ligger ved Havets Overflade, hvilket kun er rigtigt, naar man ved Sneelinie forstaaer den Høide over Havfladen, hvor der kan falde Snee til hvilkensomhelst Tid af Aaret. Overalt i Grønland kan der paa det flade Land i Havets Nærhed danne sig Iismasser, der blive liggende om Sommeren og kun tøe op i enkelte Aar. Paa mange Steder kan Sneen ophobe sig det ene Aar efter det andet saa meget, at kun flere varme Sommere efter hinanden ere istand til at smelte den bort. Langs med Kysten høre disse Iisdannelser paa flade Strækninger til de sjeldne Undtagelser. I Gjennemsnit vender Plantevæxten saa regelmæssigt tilbage, at deraf kan sluttes, at Jorden maa være fri for Snee en ikke ubetydelig Deel af Aaret. Denne Tid vilde være tilstrækkelig til at smelte tre Gange

saa meget af Vinterens Snee, inden Vinteren indfinder sig for at bidrage til at danne den stedsevarende Iis. Denne Modsætning mellem Kystlandet og det med evig Iis og Snee bedækkede Indland træder især tydelig frem Nord for Jakobshavn, hvor kun en ganske smal Strimmel af Kysten er fri for Iis. Denne danner en lille Dal, hvorigjennem en Strøm fører sit leerholdige Vand fra den nærliggende Iis ud til Havet, og udmærker sig ved sin rige Plantevæxt og fornemlig ved den Mængde Blaabær, som her voxe og modnes. Desuagtet bedækkes de tilgrændsende Landstrækninger af et Lag Iis, der aldrig optøer og er flere hundrede Fod tykt, ikke langt derfra endogsaa et Par tusinde Fod.

I Grønland er derfor ogsaa en vis Høide over Havet nødvendig for at opsamle stedsevarende Snee. Kalder man denne Høide Sneelinien, er Spørgsmaalet allerede mere indviklet; thi denne Opsamling er ikke alene afhængig af den aarlige Temperatur og Sommerens Varme, men ogsaa af den faldne Sneemængde og andre for Optøningen mere eller mindre gunstige Omstændigheder. Erfaringen viser, at paa denne Kyststrækning dannes den stedsevarende Iis med faa Undtagelser først i en Høide af 2000 Fod over Havet. Selv paa denne Høide udfordres, at Overfladen har en vis Udstrækning, samt at den er vandret eller skraaner mod Nord; endelig vexler denne Høide baade i Forhold til den høiere eller lavere Middeltemperatur og til den større eller mindre Sneemængde, de herskende Vinde føre med sig.

Allerede en ringe Høide formaaer altsaa at frembringe Modsætningen mellem stedsevarende Iis og en om end sparsom Plantevæxt. Grunden hertil ligger deels i den med Høiden aftagende Temperatur, deels og det maaskee endnu mere i den større Mængde Snee og Taage, der falder paa Bjergtoppene. Paa Grund af de endnu ufuldstændige Iagttagelser kan det ikke med Bestemthed afgjøres, i hvad Forhold Temperaturen under de tilstedeværende Betingelser aftager med Høiden.

Særdeles lærerig i denne Henseende er en høi Bjergryg langs med Omenakfjordens sydvestlige Side, hvis Høisletter nærme sig en Høide af 6000 Fod og som man kan bestige uden store Vanskeligheder. Fra Forbjerget Kårsok fører en jevn Skraaning med et Par enkelte fremspringende Terrasser op til den med Iis bedækkede Høislette; en Længde af 1¼ Miil er nok for at komme 5000 Fod i Veiret. Den ringe Mængde Snee, der falder paa denne Kyst og den lange Tid, hvor den er fri derfor, bevirker, at Plantevæxten her naaer høiere op end noget andet Sted i Nordgrønland. Den forreste Deel dannes af lave Granitbjerge, der ere bevoxede med de almindelige lave og krybende Buskvæxter; hist og her findes flade, sumpige, med Mos og Græs bevoxede Strækninger. Over en Slette med store Rullesteen, som Karsokstrømmen har skyllet ned, kommer man til en steilere Skraaning, den laveste Deel af de Traplag, som herfra indtage hele den øverste Deel af Bjergmassen. Lidt længere oppe paa denne Terrasse befinder man sig allerede i en Høide af 1000 Fod og paa den yderste Deel af den reiser sig hist og her i de dybe Kløfter et Lag Kul, der er forvandlet til Blyant. Skyerne naae hyppig ned til Terrassens Rand og indhylle dens Overflade i Taage. Dette er næsten altid Tilfældet i August og September, naar det klarer op efter Regn eller Snee, saa at Overfladen lige til denne Rand bedækkes med Snee, der kan blive liggende i flere Dage, medens det paa det flade Land kun har regnet eller Sneen idetmindste strax igjen forsvinder. Ikkedestomindre undergaaer Overfladen ingen kjendelig Forandring indtil 2000 Fods Høide. Bunden dannes af en Blanding af Kies og Rullesteen og er bedækket med en temmelig rig Plantevæxt, der indeholder de samme Planter som det flade Land; kun i en enkelt affidesliggende og skyggefuld lille Kløft kan man finde Iismasser, der synes at være dannede af Snee og at have ligget i flere Aar. Først fra 2000 til 3000 Fods Høide aftager den eensformige Plantevæxt og bliver sparsommere og sparsommere; de Planter, der udgjorde Hovedbestanddelen deraf, afløses af Masser, der endnu i en Høide af 3000 Fod bedække smaa fugtige Pletter og imellem hvilke der findes blomstrende Sneeranunkler. Kommer man 3900 Fod i Veiret, staae Planterne ganske enkelte hist og her og de sumpige Steder ere

aldeles ufrugtbare. Her forsvinder Pølen, og der begynder at vise sig gamle Sneedynger, som efterhaanden ere blevne til haard sammenhængende Iis. Man finder Spor af Rensdyr og gamle afkastede Horn af disse Dyr. Sneemasserne tage til og 4500 Fod over Havfladen begynder Randen af den sammenhængende Iis- og Sneeskorpe, ovenfor hvilken der ikke findes bare Steder.

Efter disse Iagttagelser staaer det fast, at ogsaa i Nordgrønland kan stedsevarende Iis kun dannes i en vis Høide; ved første Øiekast synes det at stride herimod, at man paa samme Kyst finder store Kløfter og hele Dale bestandig fyldte med Iismasser af flere hundrede Fods Tykkelse der paa flere Steder naae lige til Havet, saa at dette beskyller de bratte Iisvægge. Ved nøiere Undersøgelser viser det sig imidlertid, at disse Iismasser ikke opstaae i Dalene selv, men ere Forgreninger af Høilandets Iis. Denne viser i det Hele taget Tilbøielighed til at udbrede sig og at skyde sig frem i Retningen af dens naturlige Afløb, altsaa en Stræben efter at komme ad samme Vei til Havet, som den maatte følge, naar den tøede op og blev til rindende Vand. Denne Bevægelse fremtræder overalt, hvor Landisen hviler paa en skraa Overflade. Forfølger man Isens Forgrening nedad, kommer man til et Punct, hvor Isen ikke voxer ved den ovenpaa opsamlede Snee, men ved de ovenfra nedskridende Iismasser. Her begynder den stærkere Solvarme imidlertid at smelte den, og fra dette Sted i Dalene danner Isen en Masse, der bevæger sig, men ikke voxer ved sig selv. Her have vi altsaa Gletscher, der i det Væsentlige ligne Alpernes og have samme Betydning, nemlig at den Snee, der optaarnes paa de høie Steder, ved dem føres ned til lavere og varmere Egne og tilintetgjøres ved Smeltning. Kun nogle enkelte Steder i Nordgrønland skyder der sig saamegen Iis fra Høilandet ned i en enkelt Dal, at den ikke kan tøe op alsammen og derfor naaer lige ud til Havet. Her maa følgelig al Plantevæxt qvæles under Isen; iøvrigt er det en ugrundet Paastand, at Landet overhovedet skulde staae i Fare for at blive begravet under Isen; den ringe Tilvæxt i Varme paa det flade Land er tvertimod tilstrækkelig til at sætte Grændser for Isens Udbredelse. Jo mere Overensstemmelse der findes imellem det, der viser sig ved Grønlands og ved Alpernes Gletscher, desto mere Grund have vi til at føre disses Bevægelse tilbage til de samme Aarsager, om vi end herved støde paa ikke ubetydelige Vanskeligheder. Rink gjør især opmærksom paa eet Punct, hvorved Grønlands Gletscher adskille sig fra Alpernes. Disse glide frem paa en Jordbund, der er opvarmet over 0°, hvorfor de smelte fra neden af og ikke hvile umiddelbart paa Jorden; med hine er det Modsatte Tilfældet i begge Henseender.

Det hidtil Meddeelte har kun Hensyn til Kyststrækningen; vi ville nu betragte det Indre af Landet, den egentlige Kilde til de Iismasser, der fylde Havnen omkring Grønland. Bestiger man et høit Punct ved Kysten, seer man i Nærheden enkelte Toppe rage op over Iisfladen ligesom Øer i Havet; længere borte viser sig derimod, saalangt Øiet er istand til at række, en fuldkommen jevn Iisflade. Det er ikke muligt nøiere at bestemme dette Indlands Skikkelse; men ligesom de høie Halvøer paa Grønlands Vestkyst i Regelen sænke sig mod Øst og det Indre blive lavere, saaledes synes det Modsatte at være Tilfældet med det Indre af Landet. Efter de ved enkelte Fjorde anstillede Maalninger bedækker Isen Jorden i en Høide af over 2000 Fod. Men ligesaalidt som Gletscherisen er en ubevægelig Masse, ligesaalidt er det Tilfældet med den uhyre Iismasse i det Indre. Den har Tilbøielighed til at skyde sig frem imod Vest ud over Landet eller Havet. Den bevæger sig som en tykflydende Masse, som et Hav, der har oversvømmet Landet. Den faaer bestandig Tilvæxt fra det Indre; derved stiger den og stræber nu i samme Forhold at overskride sine Skranker og afgive sit Overskud til Kystlandet og Havet. Skjøndt denne Bevægelse er tilstede overalt, er den dog ulige fordeelt, og samler sig i den Grad i enkelte til Havet strømmende Arme, at Bevægelsen paa alle andre Steder er for Intet at regne. Dette er paafaldende, da Isens Overflade overalt danner en eensformig Høislette, i hvis Skikkelse man ikke kan opdage nogen Grund til, at Iismasserne allerede fra det Indre af Landet fortrinsviis

blive trængte henimod enkelte Puncter af Yderranden. Aarsagen hertil maa vistnok søges i det Indre af Isen og i det Lands Skikkelse, der er bedækket af og ligger skjult under den. Disse Fordybninger, hvorigjennem Isen fra det Indre skyder sig ned til Fjordene, kalder Rink Iisstrømme. De adskille sig fra Gletscherne derved, at disses Bevægelse har sin Grund i Overfladens Skikkelse og Skraaninger af den Jordbund, de skride frem paa, medens Strømningerne i hiin Iis foregaae indenfor Grændserne af en tilsyneladende eensformig Masse med jevn Overflade. Den største Forskjel viser sig dog i Bevægelsens Styrke og de Iismassers Størrelse, der gjennem disse Strømme uophørlig trænges ud i Havet.

Fra disse Iisstrømme, ja som det synes udelukkende fra dem, hidrøre nemlig de uhyre Iisblokke, der under Navn af Iisbjerge svømme omkring i Polarhavet. Deres overordentlige Omfang og Størrelse har forbauset de Reisende fra de ældste Tider. Den Deel af disse Iisbjerge, som hæver sig over Havet, kan beløbe sig til 200 Fods Høide og naae et Omfang af flere tusinde Alen. Regner man hertil den Deel, som befinder sig under Havets Overflade, kan hele Massen indtage 20—30 Millioners Cubikalen; paa Landet vilde de danne Bjerge paa over 1000 Fod, og dog ere de omtalte Bjerge langtfra at ansee for de største. Iisbjerge paa 1000 Cubikalen høre ingenlunde til Sjeldenhederne langs med Grønlands Kyst. Betænker man, at disse Kolosser kun ere Brudstykker af den faste Landiis, saa indseer man let, hvor uhyre dennes Masse maa være og hvilke mægtige Kræfter der udfordres til paa en kun lidet skraa Overflade at føre dem fra det Indre af Landet ud til Havet. En saadan Flade paa over 1000 Fods Tykkelse skydes igjennem de omtalte Dale langs med Bunden af Fjorden; denne Bevægelse fortsættes i Begyndelsen uforandret langs med Havbunden, indtil den yderste Rand naaer en Dybde, hvor Vandet begynder at hæve den. Endnu vedbliver Massen at staae i Forbindelse med Landisen; baaren af Havet rykker den stedse videre frem, indtil en eller anden Omstændighed river den løs og nu svømmer den frit omkring i Havet. Dette kalder man, at Iisbjergene „kælve," hvorved Havet sættes i Bevægelse i en Omkreds af 4 Miil og derover. Det er saaledes en urigtig Forestilling, at Iisbjergene pludselig styrte fra Høiden ned i Havet; man kan snarere sige, at de hæve sig, da nemlig den yderste Rand trykkes noget ned i Havet, saalænge Iisbjergene endnu staae i Forbindelse med Landisen. Det skeer ogsaa undertiden, at Iismasser løsrive sig fra den Fastlandsiis, der rager frem over Kysten, hvorved dog neppe dannes Iisbjerge, men kun mindre Iiskalve.

Den ovenfor beskrevne Dannelse af Iisbjergene er ikke afhængig af Aarstiden; selv i Vintermaanederne kælve store Iisbjerge ud i Havet. Iisfjordene eller de indre Vande, som føre op til de Steder, hvorfra den kælvende Iis udgaaer, ere i Regelen lukkede af Havisen fra November til Juni; i denne lange Tid ophobes Iisfjeldene i de indre Fjorde. I Juli, men især i August fører Strømmen dem i Mængde ud i Havet; dette varer til sildig ud paa Efteraaret, da de vedholdende Østenvinde endelig ganske rense de indre Farvande med Undtagelse af visse Grunde, paa hvilke Iisbjergene blive staaende fast i lang Tid.

Af de 28 Iisdale, Rink opregner, afgive især fem næsten samtlige Iisbjerge; den Mængde Iis, som aarlig gjennem hver af dem føres ud til Havet, anslaaer Rink til 1000 Cubikalen. Denne uhyre Masse kaster et nyt Lys over de store Iisstrømmes Natur og deres Betydning for det os ubekjendte indre Land. Halvøerne og Øerne have sandsynligviis et fra det Indre afsondret Afløb. Her er der overalt ikke ret langt til Havet, og den største Strøm faaer maaskee kun sin Næring fra en Strækning paa 30 til 40 Miil. Alligevel findes der en saa bred og dyb Strøm, at Grønlænderne kunne befare den med Robaade, forsaavidt Strømningen tillader det. Naar vi imidlertid nærme os Baggrunden af Fjordene, det store Indland, der strækker sig et Par hundrede Mile over til den lidet bekjendte Østkyst, og vi med Rette vente at see Flodmundinger, henimod hundrede Gange større end de største ved Kysten, finde vi her tvertimod slet ingen. De gamle Floder ere forsvundne, og de Dale, hvor de fløde, ere ved den voxende Iis blevne fyldte

op i lige Linie med Bjergtoppene. Her kunne vi være berettigede til at spørge, hvor de Vandmasser blive af, der i Aarets Løb som Regn eller Snee falde ned paa Overfladen af denne udstrakte Iisørken; det er netop Iisstrømmene, der forestille det gamle Indlands forsvundne Flodmundinger. Som fordum det rindende Vand, saaledes søger nu Isen en Vei til Havet, efterat den har bedækket Landet til en vis Høide. Paa denne Maade sættes der altsaa en Grændse for Isens Optaarning og videre Udbredelse over det Indre af Grønland.

Hermed stemmer det ogsaa overeens, at vi ikke med Sikkerhed kjende noget andet Sted, hvor der dannes saa store Iisbjerge som paa denne Kyst, der begrændser det største sammenhængende Fastland omkring ved Nordpolen. Netop det bagved liggende Lands Størrelse er en ligesaa væsentlig Betingelse for Iisbjergenes Dannelse som det strengere Clima. Noget Lignende findes derfor ikke i det sydlige Grønland, hvor Udstrækningen fra Vest til Øst aftager, heller ikke paa Spitsbergen. Om de Iisbjerge, der komme ned langs med Østkysten af Grønland, kunne vi antage, at de hidrøre fra dennes Iisfjorde og kun opstaae under en nordligere Bredegrad.

Der udfordres endnu mange Iagttagelser og Undersøgelser, inden vi kunde rose os af fuldstændig Kundskab til de Aarsager, der bevirke, at Isen fra det Indre føres gjennem Iisstrømmene ud i Havet, uagtet omtrent det Samme er Tilfældet med Gletscherisen.

Arbeide.

Arbeide i Ordets egentlige Betydning er enhver, mod Opnaaelsen af en eller anden Hensigt rettet Kraftyttring af Mennesket. Allerede i den tidligste Naturtilstand gjør Nødvendigheden af Arbeide sig gjældende for Mennesket, idet Trangen tvinger ham, til at udøve det, sammes Tilfredsstillelse gjør mulig. I Begyndelsen var derfor det menneskelige Arbeides Kreds meget begrændset, thi i Naturtilstanden sørgede ethvert Menneske nærmest kun for sine egne, og en Families endnu simple Fornødenheder. I samme Forhold som Trangen formeres og Menneskenes Antal forhøies, som leve i Forening paa et Rum, udvider ogsaa Arbeidets Kreds sig og giver Anledning til en Udvikling af Arbeidsproducterne, hvilket danner det første Grundlag for Samfundet. Har Mennesket forhen indskrænket til sig selv, kun benyttet sine Hænder eller det af ham selv forfærdigede simple Værktøi til Arbeide, saa indtræder der nu en Deling af Arbeidet, idet den Enkelte ikke mere har nødig, selv at sørge for alle sine Fornødenheder, men Enhver kun vælger sig det Arbeidsfag, for hvilket han nærer mest Tilbøielighed eller for hvilket han troer at kunne opnaae de fleste fremmede Arbeider uden disses Frembringelser. Saaledes udviklede Arbeidet sig bestandig i flere og flere Grene, om ogsaa denne Forgrening i Virkeligheden kun gik meget langsomt for sig, og Aartusinder forgik, før den Enkelte blev istand til fuldstændigen at forfærdige eensartede Gjenstande. Med den stigende Cultur gaaer denne Deling af Arbeidet bestandig videre. Ikke blot de enkelte Forretninger, men ogsaa, hvor det lader sig gjøre, vil de forskjellige Manipulationer blive reducerede i simple Haandgreb, derved vindes Tid, en større Mængde Arbeide og bliver herved tillige Arbeidets Priis ringere, Nydelsen billigere og derfor almindeligere. Alt Arbeide inddeles i fire Hovedclasser: 1) i den raae eller den til Frembringelsen af Raastoffer, den beskjæftiger sig med Indsamlingen af Naturproducterne; 2) i den forædlende, til Ombannelsen af Urstofferne, eller som man ogsaa kalder den, i den industrielle; 3) i den formildende og 4) i Arbeidet til Livets Belæring og Forskjønnelse. Naar den første Classe nærmest tilhører Samfundets Urtilstand, saa høre de øvrige Classer udelukkende til den fremskredne og cultiverede Menneskehed; alle bidrage imidlertid paa forskjellig Maade til Menneskenes Civilisation, til Forskjønnelse og Opmuntring af Livet, naar de ere indbyrdes inderligt forenede.

I den raae Naturtilstand synes Arbeidet stedse at være Mennesket et Onde. Derfor den ydmyge og tjenende Stilling af Qvinderne og Børnene i den vilde og patriarchalske

Tilstand, derfor Slaveriet, Kasteindelingen og den Anmasselse af Forrettigheder, som hvor hemmende de end ere paa det nuværende Civilisationstrin, Culturens Udbredning og Fremskridt, dog synes at have været et nødvendigt Middel, til at forskaffe Menneskene det frie og frivillige Arbeides Velsignelser. Ved dem blev Delingen af Arbeidet fremmet, blev Forbedringen af Maskiner og Fremgangsmaader bragte i Stand, bleve Menneskene vante til legemlige Anstrængelser. Enhver Fællesvirksomhed derimod, som ikke beroer paa Arbeidet, som det eneste fornuftig-legitime saavelsom det sikkreste og varigste Middel til Velstand og Rigdom, maa med Oplysningens og Forbedringen af de menneskelige Institutioners Fremadskriden forandre sig og det Haab er vel ingen Chimære, at Arbeidets Princip engang vil beseire og beherske hele Jorden.

Georg Fox, Stifter af Qvækernes Troessamfund.

Georg Fox, Stifter af Qvækernes eller Vennernes Selskab, er født Aar 1624 i Drayton i Grevskabet Leicester. I hans Barndom og en Deel af hans Ungdom var han som Faarehyrde i Huset hos en Mand, der drev Skomagerprofessionen og tillige var Qvæghandler. „Det var en Beskjæftigelse, som passede sig for Georg Fox's Sjæl," siger hans Discipel William Penn. „Uskyldig og eensom synes den at have været et Sindbillede paa hans religiøse Mission." Det er ingen Tvivl underkastet, at jo denne Levemaade meget har styrket Fox's Hang til Meditation og Mysticisme.

Ved dette Tidspunkt var den anglicanske Kirke allerrede grundet; men et stort Antal Individer, som ikke bifaldt denne Cultus, havde udskildt sig fra den for at danne adskillige Secter. Andre forblev i Ubestemthed midt iblandt disse Delinger, og afholdt sig fra enhver udvortes Gudsdyrkelse, men de vare beredte til at følge den første Person, der prækede en Lærdom for dem, der stemte overeens med de meer eller mindre vage religiøse Ideer, der satte dem i Bevægelse. Det var under disse gunstige Omstændigheder at Georg Fox troede sig kaldet til at være Apostel for en ny Tro. Læsningen af de theologiske Stridsskrifter havde bidraget til at opildne hans Indbildningskraft. Han besluttede at fuldende sin Oplysning ved gudfrygtige Personers Prækener og Omgang. I 1643 begyndte han at reise tilfods, næsten uden Penge, standsende paa alle de Steder hvor de religiøse Stridigheder gave ham Leilighed til selv at fremsætte for den dyrkede Forstand eller de glødende Hjerter sine Indvendinger imod de existerende Secter og sine personlige Inspirationer. Efter mange Anglicaners, Presbyterianers, Independenters og Anabaptisters Exempel, tog han Ordet i Kirkerne og i private Huse, eller endog paa Marken. Det Nye og Dristige i hans Ideer, Heftigheden i hans Prækener udsatte ham adskillige Gange for alvorlige Farer. I 1648 opløftede han sin Stemme i en Kirke i Grevskabet Leicester midt i en Strid, og efter en heftig Kritik over det herskende Anarchi imellem Secterne, udraabte han, at „Kirken var Støtten og Grundvolden for Sandheden; men man maatte ikke forstaae ved Ordet Kirke en blandet Mængde, som bekjendte sig til en og samme udvortes Dyrkelse, ei heller et gammelt Huus, bygget af Kalk, Steen og Træ. Kirken, sagde han, kan kun bestaae af levende Stene, levende Medlemmer, kort af en aandig Familie, hvis Chef Kristus er." Ved disse Ord forlod Præsten Prækestolen, Tilhørerne forlode deres Sæder, og Forsamlingen skildtes ad. Men Georg Fox trak en Deel med sig hen paa et Gjæstgiversted, prækede for dem hele Natten, og føiede nye Proselyter til dem, han allerede havde gjort de foregaaende Aaringer. Da han i 1649 en Søndagmorgen drog ind i Byen Notthingham, saae han den store Kirke aaben; han gik ind i samme, og efterat han havde hørt nogle Øieblikke paa Prædikanten, afbrød han ham, for at gjendrive ham. Denne Gang greb man fat paa Georg Fox, og kastede ham i Fængsel. Da han en anden Gang havde selv villet præke i Kirken i Mansfield, blev

han haanet, pryglet, stenet af Folket, og hef-tet til en Slags Gabestok. I Market-Bosworth blev han ogsaa stenet og jaget ud af Byen. I Chesterfield holdt han Taler til Geistligheden og Folket; men man førte ham for Øvrigheden, der beholdt ham Natten over, og derpaa lod ham føre ud af Byen ved Politibetjente og Politisoldater. Næsten hele det følgende Aar var han indespærret i Fængsel i Derby. Da han i 1651 igjen havde erholdt sin Frihed, begyndte han, ophidset ved Forfølgelsen, sine Propaganda-Bestræbelser endnu dristigere end tilforn. Han drog igjennem de mest befolkede Byer, med blottede Fødder, og indbød Mængden til at omvende sig til hans Tro og til at følge ham. Det var i Grevskabet York at han fandt Gemytterne mest oplagte til at antage hans Lærdomme. Naar Antallet af hans Disciple forekom ham betydeligt nok, gjorde han sig Umage for at forene dem og faae dem til at udøve sin Moral. Han aflod ikke med at reise og præke; han gjennemreiste efterhaanden Skotland, Wales, Irland, Vestindien, Amerika, Holland og en Deel af Tydskland. Hans Iver kjølnedes ikke. Men de lange Ophold i usunde Fængsler undergravede hans Sundhed og forkortede hans Liv. Han døde den 13de November 1690.

(See det med forrige Hefte fulgte Lithographi.)

Van Dycks Barndom.

Van Dycks første Legetøi vare Pensler, Paletter og andre Redskaber, som man bruger ved Malerkunstens Udøvelse. Hans Fader, som var født i Bois-le Duc, stod som Maler paa Glas i høit Ry i Antwerpen, hvor han boede fra Enden af det sextende Aarhundrede. Hans Moder, hvis Færdighed i at brodere, en Biograph roser, havde endnu et andet Talent, som medfølgende Lithograhpi viser: hun malede Landskaber og Blomster. Ogsaa deelte hun med sin Mand det Hverv, at indvie den lille Van-Dyck i Kunstens første Hemmeligheder.

Van Dycks Forældre, som opdagede hos deres Søn Anlæg, som gik forud for hans Alder og et afgjort Kald for Kunsten, sendte ham tidlig i Van-Palens Atelier. Van-Palen havde besøgt Italien og studeret de gamle Mestre; han gav Barnet en ypperlig Underviisning, og Van-Dyck profiterede saa godt deraf, at da han var sexten Aar gammel, kunde han ikke lære synderlig mere af sin Lærer, og nød det Held at erholde Adgang til Rubens Skole.

Et mærkværdigt Træk fra Van Dycks Barndom, og som afgiver et characteristisk Tegn paa hans Talent, viser følgende Tildragelse: Rubens havde et Atelier, som han forbeholdt sig selv, og hvori han ikke gjerne tillod at der kom Nogen; saa ofte han gik ud, lod han Nøglen dertil hos en ved Navn Valveken, den Tjener, hvem han havde mest Tillid til. Men Eleverne vare videbegjerlige. Valveken var ikke utilgængelig for Bestikkelse, og saasnart som Rubens var gaaet ud, overlod hans Tillidsmand Helligdommen til Elevernes Nysgjerrighed. Disse benyttede sig af denne hans Utroskab til at studere Mesterens Malerier i alle deres Udarbeidelses Phaser. En Dag, da Valveken havde indladt dem som sædvanligt i det forbeholdte Atelier, klyngede de sig omkring et Maleri, som Rubens havde paa Stafeliet; det var det berømte: „Nedtagelsen fra Korset" (Descente de Croix d'Anvers). Alle vilde see paa en Gang; i det de i deres Overgivenhed gjorde hinanden Pladsen stridig, faldt Diepenbeke, heftig trængt af sine Kamerader, hen paa Lærredet, og udslettede i sit Fald Magdalenes Arm og den hellige Jomfrues Hage og ene Kind. Dette Uheld var af saamegen destomere Betydelighed, da de udslettede Dele vare fuldkommen færdige. Hvad skulde man gjøre? Hvad skulde man gribe til? Hvorledes skulde man bibringe Rubens denne skrækkelige Tildragelse? Hvorledes skulde man skjule den for ham? Imangel af anden Udvei taler man allerede om at løbe sin Vei, for at unddrage sig Mesterens Vrede da Van-Hoek et af de unge Mennesker, siger: „Mine Venner, vi maae, uden at spilde Tid, vove Alt, for Alt. Vi have endnu omtrent tre Timers Dag; lad den dueligste iblandt os tage Paletten, og stræbe

at gjengive det, som er udslettet. Hvad mig angaaer, jeg giver min Stemme til Van-Dyck, den Eneste iblandt os, som er istand til at udføre det." Dette Raad fandt almindeligt Bifald; den skjælvende Van-Dyck forsøgte forgjæves at vise denne farlige Æres-post fra sig. Da han blev omringet og bønfaldt fra alle Sider, maatte han endelig give efter og give sig til Arbeidet. Dagen derpaa førte Rubens sine Elever foran sit: „Nedtagelse af Korset," og i det han med Tilfredshed udpegede Van-Dycks Arbeide, sagde han til dem: „Det der er just ikke det Sletteste, jeg har udført igaar." Imidlertid, ved at betragte det nærmere, blev Rubens vaer, at en fremmed Haand var gaaet over det, og han erfarede Alt, hvad der var skeet Dagen iforveien. Nogle Biographer sige, at han slettede Alt ud; men vi holde mere af at troe med Andre, at han lod sin duelige Elevs Restauration blive som den var.

Rubens erkjendte snart Van-Dycks overlegne Duelighed; han fik ham inderlig kjær, og lod ham arbeide ved sine Lærreder fortrinsviis for alle Andre. Da han altid var overlæsset med Arbeide, fandt han en kostelig Hjælper i denne unge Kunstner, hvis Malerier han snart blot gjorde Udkast til, og retoucherede.

Paa Rubens Anmodning, som gav dette Raad til alle dem af hans Elever, som han satte Priis paa, besluttede Van-Dyck at reise til Italien. Men førend sin Afreise vilde han efterlade sin Mester et Mindetegn paa kjærlig Taknemmelighed, og han forærede ham adskillige Malerier, blandt andre et Ecce Homo og en Christus paa Oliebjerget. Rubens anbragte disse Malerier i sine fornemste Værelser, han roste dem med en oprigtig Nidkjærhed, han viste dem med Stolthed saavelsom et Portrait af sin Kone, som han ligeledes skyldte Van-Dycks Pensel. Til Gjengjeld skjænkede han sin Elev en af de skjønneste Heste i sin Stald.

Da den unge Van-Dyck begav sig til Italien, standsede han i Landsbyen Saventhem, hvor han componerede: „St. Martins Godgjørenhed og den hellige Jomfrues Familie. I St. Martins Godgjørenhed afmalede han sig selv paa den Hest, som Rubens havde foræret ham. Dette Maleri, et af Forfatterens største Compositioner, er forbleven i Kirken i Saventhem. Hvad den hellige Jomfrues Familie angaaer, hvor Van-Dyck havde anbragt sin Faders og sin Moders Portrait, da er det forsvundet, uden at man har kunnet faae at vide, hverken hvor det er blevet af, ei heller hvem der har borttaget det.

I en alforkort Løbebane vidste Van-Dyck at skabe sig et Navn, der vil forblive iblandt Kunstens største Navne. Han var født i Antwerpen den 22de Marts 1599; han døde den 9de December 1641 i London, hvor Kong Carl den Førstes Venskab havde overøst ham med Gunstbeviisninger og Udmærkelsestegn.

Anecdoter.

Et ungt Ægtepar i en af Skotlands Kystbyer benyttede, efter at de neppe havde været nogle Maaneder gifte, Jernbanen til Edinborg, for at bivaane en Festlighed der. Efter at Festen var forbi, besluttede den unge Kone at tilbringe nogle Dage hos sine Veninder i Edinborg; men hendes Ægtefælle maatte vende tilbage hjem, og skulde benytte Dampbaaden den anden Morgen. Da foer den forvovne Tanke igjennem hans Hoved, at prøve hvor dybt hans Kone elskede ham og han sagde til hende: „Baaden synes noget svært lastet, naar den blot ikke synker." „Mener Du det virkelig," spurgte den ømme, hjertelige Kone. „Da var det nok bedst, at Du lod mig beholde Nøglen til Huset."

Rørende Sødskende-Kjærlighed. Hr. von Sch—ck, bekjendt som den mest udmærkede Rytter i den preussiske Armee, men tillige for sine bidende Indfald, sagde engang i ondt Lune, da man spurgte ham om hans Sødskende: „Jeg gav gjerne mine tre Brødre bort, naar jeg kunde blive af med mine to Søstre."

Forverdenens Archiv.

(Fortsat.)

Naar idethele de fleste Polyper af denne Art stemme overeens i denne Form, saa ere Bevægelses- og Fangorganerne desto forskjelligere. En af de simpleste Arme er den, der tilhører plumatella campanulata, et muskuløst slangeagtigt snoet Legeme, forsynet med fine Haar paa Siderne; Armen er meget bøielig og formaaer at omsatte det svage Bytte og føre det til Mundaabningen.

En anden Dannelse har Armen paa en Polyp, der kaldes veretillum cynomorium. Paa den indvendige Side af Armen, der seer ud som et Blad af en Plante, sidde utallige Sugevorter, hvormed det lille Dyr fastholder sit Bytte; desuden formaaer det at slynge Lapperne paa den bladdannede Arm omkring det Faugne, saa at en Undslippen bliver ganske umulig.

En tredie Art af Arme tilhører de Polyper, der kaldes Syncoryne decipiens; disse Arme have, ligesom de paa Hydra aurantiaca, en endnu forunderligere Skikkelse og ere et af de frygteligste Vaaben, hvormed et Dyr nogensinde blev udrustet.

I de smaa ophøiede over Armens Flade fremstaaende kugledannede Skaller, med en mod oven rettet Aabning, befinde sig de trespidsede, med stærke Modhager forsynede, Harpuner, som istedetfor et Landsefkaft have en bevægelig, bøielig, Snor paa den stumpe Ende. Snoren er spiralformigt opvundet, har en eiendommelig Muskelkraft og bliver af Polypen vilkaarligt kastet ud og ligesaa vilkaarligt trukket tilbage. Da nu Antallet af disse Traade, Slynger, Angler er overordentligt stort, saa er et Insusionsdyr, der kommer i Nærheden af en saadan paa Bytte lurende Hydra, omringet af utallige Arme og redningsløs fortabt og ført til Svælget. Der gives intet Dyr paa Jorden — ikke Løve, Grib eller Krokodil, ikke Slange, Hai eller den fabelagtige Hydrarchos — som er udrustet med saa mangfoldige og frygtelige Vaaben, som denne lille neppe synlige Polyp. Dertil kommer en Graadighed og Fordøielseskraft, som ligeledes er uden Exempel. Man har nemlig iagttaget, at disse under Mikroscopet med største Omhyggelighed betragtede Dyr nedsluge deres Bytte og efter faa Minuters Forløb give den ganske ukjendelige Rest, det, som ikke mere kunde tjene til Næring, fra sig; hyppigt slugte de Dyr eller Larver af ganske andre Skabninger, som ere større end Polyperne selv i deres sædvanlige Tilstand; da udvides den sammensnørede Deel, som sidder under Mundaabningen, sig saameget, at det større Bytte desuagtet kan blive slugt, og selv den lille Sæk, som danner Polypens Legeme, udvider sig til mere end tredobbelt Størrelse. Selv om det slugte Dyr ogsaa har været beklædt med et Hornpantser, hvad hyppigt er Tilfældet, saa bliver det desuagtet blødgjordt af Polypens skarpe Mavesafter, opløst og assimileret og anvendt til Bedste for dens Legeme; kun det Ufordøielige bliver udsondret.

Meget mærkværdigt er det, at denne Fordøielseskraft kun strækker sig til fremmede men derimod ikke til Polypernes Legemer. En omhyggelig Iagttager, Trembley, saae herpaa det meest uimodsigelige Beviis. En Polyp havde tilligemed det grebne Bytte slugt en af Fangarmene; efter kort Tids Forløb kom, medens Byttet lidt efter lidt forsvandt i det gjennemsigtige Legeme, Armen ufordøiet igjen frem af Mundaabningen. Et endnu mere paafaldende Exempel paa denne Polypernes Ufordøielighed fortæller Hollænderen Harting. Tvende Polyper stredes om et Bytte, intet af de graadige Dyr lod det engang grebne Rov fare; da slugte den stærkere Polyp den svagere tilligemed Byttet. Intet havde nu været naturligere, end at begge vare blevne fordøiede; men dette skete dog ingenlunde thi efter kort Tids Forløb blev af Seierherren udspyet Levningerne af Maaltidet, og med dette tillige den slugte Polyp, som var ganske ufortæret, og som, efter at have dreiet sig nogle Gange rundt i Vandet, for ligesom at afvaske sig, ganske lystigt begyndte sin tidligere Jagt, fangede og spiste Smaadyr, som om der ikke var hændet den det Mindste.

For at bringe nogen Orden i de utroligt mangfoldige Former, adskiller man i den nyere Tid fire Hovedafdelinger, efter deres indre Bygning, efter deres Fordøielsesorga-

ner, og det er vigtigt at vide Noget derom, fordi det tjener til Oplysning om disse Dyrs Virksomhed med Hensyn til Jordens Omdannelse, en Paastand, som synes paradox, men dog er fuldkommen sand; thi disse smaa Knappenaalshoveder danne hele Bjerge.

I den simpleste Form er Tarmkanalen umiddelbart sammenhængende med Legemets Vægge, hele Dyret er en Sæk, som udvendig er Hud, indvendig Mave, og som tilige kan vendes om, hvorefter det Udvendige, som nu kommer til at sidde indvendigt, ligesaa godt fordøier som før Maven, idet denne nu er bleven til Epidermis, til ydre Hud.

En anden Art af Polyper er den Side 183 afbildede Sertularia, og det af den Slægt, som har Tilnavnet geniculata. Ingen kan undre sig over, naar samme bliver antaget for en Plante; man seer en Stamme, tydelige Blade, høiere oppe Knopper og endelig i Spidsen fuldkommen udviklede Blomster.

Og dog er det ingenlunde saaledes; det Hele er et Dyr; fra neden opad, gjennem alle dens Forgreninger gaae Rør, alle disse staae i Forbindelse med hinanden, den stenede Stamme er det følesløse Beenskelet, den skjønt farvede Skal er den hele Individet beklædende Hud.

En tredie Hovedart adskiller sig fra de forrige ved en tydelig udviklet Tarmkanal, men alle tre Arter have dog det fælles Kjendetegn: kun een Aabning for Optagelsen af Føden og til Udsondring af de overflødige Substantser.

Den fjerde Classe har en fra Mundaabningen affondret Afløbskanal. Boverbankia densa kan godt gjelde som Repræsentant for hele denne Afdeling. Indenfor Rørene strækker sig fra oven og nedad en doppelt Kanal, som begynder midt imellem Armene, gaaer til Stammens nederste Halvdeel, hvor en Art Kro, et Fordøielsesapparat, befinder sig. Dette bestaaer af en Udvidning af Rørene, og som indvendigt er besat med staalhaarde Filetænder og bevæges af to uhyre Muskler. Herfra gaaer Apparatet over i en større Udvidning, til den egentlige Mave, i hvilken den sønderlemmede Føde bliver fordøiet og skikket til Optagelse i Polypens Organisme.

Herfra vender Kanalen sig opad; nedenfor Maven ligger Vendepunktet. Det er simpeltvæk en omdreiet Tarm, og foroven, men udenfor Kredsen af Fangarmene, ligger Udsondringsaabningen.

Den trods Dyrenes Ringhed dog langt høiere Organisation fremgaaer klart af disse Enkeltheder; men saavel disse som de simplere Polyper ere stedse enten kun Dele af et stort Hele, eller de ere Stamfædre til en heel Familie af lignende Slægter, det vil sige: et saadant Dyr, som vi nyligt have betragtet, er enten en „Blomst" paa et Coraltræ, eller en saadan voxer lidt efter lidt frem og derved et Coraltræ med Tusinder, med Millioner af slige Dyr, og alle ere de Efterkommere af et tidligere existerende Individ, og alle leve de med hinanden og ved hinanden.

Forestille vi os en stærkt forgrenet Tjørnebusk, tænke vi os, at hver lille Green, saavelsom hele Stammen var af ligesom krystalliseret Kalk, saa at man ved at afbrække en Green kunde iagttage, ogsaa med det ubevæbnede Øie, den fra Midtpunktet til Barken gaaende Sammenføining, forestille vi os, at Barken har en særdeles prægtig men ganske eens Farve, og at der paa hvert Punkt, hvor før Efteraaret et Blad har siddet, befinder sig en lille stjerneformet Fordybning, saa have vi et omtrentligt Billede af en Coralstok, kun at Polypernes Boliger ere langt talrigere end Bladene paa den bladrigeste Plante, og alle disse Smaastjerner, alle disse smaa Celler have fra deres inderste Baggrund en i Dybden gaaende Kanal, hvorved de alle ere forbundne med hverandre.

Sætter man en Coralgreen i et Kar med Søevand, lader det roligt og imidlertid iagttager det, saa vil man snart see alle Polyper komme frem af deres Huller og udbrede deres Fangarme. Naar man nu bevæger Vandet ved Hjelp af en Kjep, forsvinde øieblikkeligt samtlige Blomster paa Polypstokken. Allerede heraf synes at fremgaae en Sammenhæng mellem disse Polyper indbyrdes, men det synes kun ogsaa saaledes; thi saasnart Bevægelsen i Vandet er stærk nok til at omkredse hele Coralstokken, ville ogsaa alle Polyper til samme Tid føle Bevægelsen og skjule sig.

Men er Stokken ikke meget stor og man paa

et enkelt Sted sætter Vandet i en ringe Bevægelse, saa trække de Polyper, der sidde nærmest ved dette Punkt, sig først tilbage, dernæst de fjernere lidt efter lidt, og i kort Tid forsvinde selv de længst borte værende, ja disse maaskee først til den Tid, naar de første atter komme frem. Heraf fremgaaer, at et Individ efter det andet ogsaa føler det modtagne Indtryk, at paa en vis Maade det ene lader Indtrykket gaae videre og foranlediger Naboen til at trække sig tilbage i sin Fæstning. Den zootomiske Undersøgelse har fuldstændig bekræftet denne ydre Jagttagelse og eftervíist, at alle Dyrene, som danne en Polypmenighed, virkelig udgjøre eet Legeme, eet Legeme med mange Hoveder men kun eet Sind. Dette er Tilfældet ved alle, kun Forbindelsesmaaden er forskjellig. Hos mange Arter hænger det ene Individs Tarmkanal sammen med det andets, saa at der findes en for alle fælles Huling, som forgrener sig i forskjellige Retninger. Føden, som er optagen af den ene Polyp, tjener saaledes ikke alene til dens egen Ernæring, men til hele Familiens. En saadan sammenhængende Tarmkanal findes dog heller ikke hos alle Arter, mange ere kun forbundne ved den ydre Skal, som omgiver Steenstokken. Da er Dyrenes indbyrdes Forbindelse at kjende mellem den læderagtige Skal og Steenbygningen; den bestaaer da i fine Traade, der som et Næt omgive Polypstokken som Basten mellem Barken og Vedet. Man kunde sammenligne disse Traade med Nerver, idetmindste synes det, at Meddelelsen af Indtrykket skeer ved Hjelp af dem.

Et saa almindeligt udbredt Liv over hele Polypstokken gjør nu ogsaa Formerelsesmaaden idetmindste begribelig, om ikke ganske forklarlig; man kan finde det tænkeligt, at der overalt paa Stammen fremstaaer Knopper. Betragter man det Hele som eet Individ, da er det ikke videre end en stor Lighed med Planternes Forgrening, der, som bekjendt, er muelig paa alle Dele af Stammen og Grenene; Knoppen er da ingen særegen Plante, men kun en Deel af det Hele; ved at skilles fra Hovedlegemet kan den selv blive til et Hele, kan den selv blive til en Plante, hvilket enhver Blomsterelsker kjender. Aflæggeren, som i sig forener Betingelserne for et selvstændigt Liv, bliver lidt efter lidt til et Træ.

Men hos Polyperne har Naturen drevet denne Formerelsesmaade til dens yderste Spidse, idet enhver vilkaarlig Deling, Adskillelse, Sønderlemmelse stedse igjen frembringer nye Individer. Ved Siden af denne Forplantningsmaade gaaer den ved Æg eller Føden af levende Unger, og det er vidunderligt at see, hvorledes Æg danne sig i disse graadige Dyrs Maver imellem den fordøiede Spise, og hvoraf fremkomme Unger, og disse krybe da frem af Mund- og Udsondringsaabningen, medens Moderen slet ikke lader sig forstyrre i Henseende til at gjøre Bytte, æde og fordøie.

Til dette almindelige Liv og Fremvæxt slutter sig Noget, som vanskeligere kan forklares: Uddannelsen af Steenmassen, som tjener Polyperne til Støtte.

Skjøndt Formen af dette Steenstillads vexler tusindfold, danner Kugler, Bægre, Tragter o. s. v., kunne vi dog uden Skade for alle de øvrige blive staaende ved Træets Form, thi hvad der gjelder for denne, gjelder ogsaa for alle de andre.

Begyndelsen til en Coralstok bliver gjort af een Polyp. Det uhørt graadige Dyr synes uafbrudt at røve og fordøie, og omendskjøndt det dagligt tager sin egen Vægt tredive til fyrreogtyve Gange til sig, bliver det dog ved sin ringe Størrelse af et Knappenaalshoved, hvori vi kjende det. Vævet i dette vidunderlige Dyrs Legeme synes at være ualmindeligt tyndt; rundt omkring det Sted, hvor det sidder fast, ophober Dyret den af dets Legeme, ikke af Munden, men af Sækkens Cellevæv, udsondrede Substants.

Dyrene, som Polypen fortærer, have for en stor Deel kalkholdige Skaller, Hylstrer. Havvandet, hvori baade Polypen og dens Bytte leve, indeholder opløst Kalk i betydelig Mængde, og Kalk er det, Dyret giver fra sig i Mængde.

Snart har det dannet en lille Knop under sig, paa hvis Spidse det sidder, men Knoppen voxer stadigt fort, thi den er ligesaa godt som Dyrenes Knokler (phosphorsuur Kalk) skikket til Omdannelse og videre Udvikling, og ligesom i dyriske Knokler (ɔ: i et Stykke Kalk, i et Mineral) den organiske

Fremstaaelsesmaade forraader sig ved Limets Tilstedeværelse, saaledes er ogsaa Gallert og qvælstofholdig Substants tilstede i Corallens Skelet indtil næsten 1/10 af det Hele.

Knoppen bliver til en lille Green, til en lille Stamme, af Moderens Mund udvikle sig nye Dyr, af Grenene voxe disse frem som Knopper, Stammen bliver ved de mange den tilhørende Polypers Fordøielse stedse stærkere; dens straalede Sammensætning forraader for den med Mikroscopet beskjæftigede Jagttager Aarerne, ved hvilke Ernæringen af Knokkelskelettet skeer i alle Retninger, han seer, at der ikke foreligger en død Kalkmasse, men at der er Liv overalt. Det er derfor ogsaa ganske utilladeligt kun at betragte Coralbygningen som Bolig for Dyret; tvertimod, denne er selve Dyret og den underste Steenstok har ligesaa godt Liv som den yderste Spidse; brækker man en Green af og sætter den i Søevand, saa udsveder af den underste Deel en Coralmassen tilsvarende farvet Substants, som ikke alene bedækker Saaret, men tillige forbinder den med Bunden, hvorpaa den staaer; Coralgrenen voxer fast paa Spanden, som den vilde være voxet fast paa Havbunden.

Naar man betragter denne Tilgang, har man ligesaamegen Uret i at sige, at Polypen ikke voxer, som man har i at ansee Kalkstokken alene for dens Huus. Polypen voxer vel, dens nederste Deel hærdes stedse mere og hæver den lidt efter lidt til 10, 50 og 100 Fods Høide; kun den øverste Deel Fangarmene og Maven blive, skjøndt deres Substants stedse fornyes som alt Organisk, bløde, bøielige, bevægelige og i uforandret Størrelse.

Undersøgelserne, som man har gjort om denne Gjenstand, bekræfte denne Anskuelse, eller have meget mere fremkaldt den og betegnet de tidligere Anskuelser som forkastelige, og især vilde Coraldannelsen forneden være ganske ubegribelig, naar en Coralvæxt skulde betragtes som bestaaende af en uorganisk, en Steenmasse. Men saasnart man i den tilsyneladende livløse Masse opdager en umiskjendelig Organisation, forsvinder denne Vanskelighed. Næringssaften, ved hvilken denne Afsondring skeer, udbreder sig, om ogsaa kun langsomt, igjennem de utallige med Tarmkanalen forbundne Veie, og saalænge disse Veie staae aabne, maa ogsaa Coraldannelsen finde Sted i alle Retninger. Imidlertid er det tillige tydeligt, at denne Skabningsevne ogsaa maa have en Grændse; thi selv om ogsaa de omtalte Kanaler, der indvendigt ere beklædte med en fiin Hud, fortsætte sig langt ned i Coralbygningen, saa maa dog denne Fortsættelse engang ophøre, fordi Rørene, jo længere de ere fjernede fra Ernæringens Kilde, blive desto finere, og Bevægelsen af de deri indeholdte Safter desto langsommere. Det er netop Stedet, hvor Corallen er dødelig. Saasnart Kanalerne tilstoppes, ophører Forbindelsen mellem de bag hiint Sted liggende Dele og Munden samt Maven, Stenen er der død, thi den har ophørt at tage Deel i hele Polypstokkens Livsfunctioner; Død og Liv grændse her umiddelbart til hinanden. I samme Dieblik, da de forskjellige Individer, de forskjellige Polyper voxe videre mod oven og mod Siden og udbrede og forfolde sig i alle Retninger, uddøe de ældste Dele, som tilhøre dem i Forening, den yngre Slægt bygger sit Huus paa Forældrenes Kirkegaard og stræber saaledes stedse høiere og høiere, indtil Havets Overflade er naaet, og denne sætter en uoverstigelig Skranke for dens videre Væxt opad.

Lykkes det nu ogsaa Bølgen at løsrive en Deel af Bygningen og knuse den til Støv, saa gjør dette dog Intet. Thi den unge, millionfold formerede Efterslægt arbeider rastløs fremad og spotter Bølgen, hvis raa Magt er kraftesløs ligeoverfor den i dem boende Livskraft. Masse slutter sig til Masse, af den enkelte Stamme bliver en Coralklippe, et Rev, bliver en Øe eller en Klippedæmning af 100 Miles Længde, bliver en Bjergkjede.

Utvivlsomt høre Polyperne til Jordens ældste Beboere, da deres Bygninger allerede forekomme i de ældste Formationer; vel mangle de i enkelte Lag, men findes da saameget talrigere i andre f. Ex. i Jurakalken, der for størstedelen er dannet af Coraller, og i England i den saakaldte Bath- og Oxfordgruppe, hvis Steenart paa Grund af de deri talrigt forekommende Coraller bærer Navnet Coralcray. De danne hele Bjergstrøg, som ikke ere andet end tidligere Rev og Banker. Samme Steenart danner en betydelig Deel af Paris'

Jordbund, men i anseeligst Masse forekomme de i den schweitzerske og tydske Jura, i Schwaben og i Franken, hvor denne Formation udbreder sig over et Rum af 150 Miles Længde, dannende en Bjergmasse, som i Form og Sammensætning har den største Lighed med det 200 Mile lange Rev ved Nyholland, som, engang (sikkert først efter Millioner Aar) sat paa det Tørre, heller ikke vil være Andet end et Bjerg af Coralkalk, ligesom ogsaa nøie den samme Stilling og Tegning er blevet paaviist i Jurabjergene og alle dem, der have Benævnelsen af denne mægtige Formation, og det saavel i Skikkelse af bjerglige Dæmninger som i krateragtige Ringe eller Atoller.

Derfor ere disse smaa Skabninger af den største Vigtighed for Naturens Huusholdning, og det turde herved være retfærdiggjort, at vi have indrømmet dem en større Plads, end deres Lidenhed synes at fortjene; men ikke alene de, men endnu Tusinde andre Skikkelser have arbeidet til Bygningen af Jordskorpen, og det vil maaskee ikke være uinterressant at kaste et flygtigt Blik ogsaa paa disse.

(Fortsættes.)

Om Græsarternes Liv.

(Af **Herrmann Wagner.**)

Man er sædvanlig tilbøielig til at ansee Grønsværet for fuldkommen uddødt om Vinteren, og det i den Grad, at man ogsaa pleier at kalde det Alt tildækkende Sneetæppe for Naturens Ligklæde. Og virkeligt er det sandt, Træerne have mistet deres Løv, Blomsterne ere visnede, Grønsværet derimod har under den vinterlige Spadseregjængers Fod beholdt sin Farve. Det bestaaer af Græsse, hvori Livsspiren, tiltrods for den paasiddende Riim, dog ikke er udslukt. Sivene i Grøfterne vugges af den kolde Vind, ogsaa de ere Græsse. Landmanden, der hist gaaer langs med sin Mark, tager Efteraarets fremspirende Sæd i Øie — alle vore Kornarter tilhøre Græssenes Familie.

En Plantes Liv unddrager sig sædvanlig kun af den Grund vort Øie, fordi det gaaer saa stille og langtsomt fremad, fordi Væxten er udstrakt til et saa betydeligt Tidsrum. Lade vi i Phantasiens Speil den paa hele Aar fordeelte Dannelse drage os forbi i faa Minutter, — ligesom Macbeths trende hemmelighedsfulde Søstre i deres magiske Speil lade Generationerne følge paa hinanden — saa erholde vi et lignende Indtryk af et Liv og en Bevægelse, som Dyreverdenen i mange Retninger neppe er istand til at frembringe mere energisk. Imaginationens Tryllespeil viser os Millioner Sædkorn sovende i Agren, Engen, Skoven; de vaagne op, Skallen aabner sig, de gjennembore Jorden; det synes at have været en Hær af Aander, som var indesluttet i det ringe Korn ved Salomons Magtsprog og Segl, som hiin Aand i „Tusind og Een Nat." De syv Segl ere smeltede, uden Ophør gjennembryder Spiren Jorden, hæver endog derpaa liggende Blade, og bære dem et Stykke med sig. Straaet strækker sig, Bladene udbrede sig som Vinger eller jublende Menneskers Arme, Axene bryde frem og blomstre, den modne Sæd regner fra alle Sider ned paa dem og mangfoldiggjør dem i det Uendelige. Een Generations Liv er tilende, en anden følger paa, en evig Stigen og Falden, Opstaaelse og Tilbagegang. Hele Marken synes besjælet af en uendelig Skare af virksomme Væsener, som i Planteverdenen ligesom repræsentere Giganternes Kamp med Gudeverdenen, indtil de bundne vende tilbage til deres Fængsel. Denne uophørlige Fremtrængen maa vel gjøre et langt større Indtryk paa os, end selv det er, naar et Jernbanetog med det ildsprudende Locomotiv bruser forbi os.

Vi ville dvæle lidt længere ved enkelte Perioder af disse Planters Liv.

Hvert enkelt Rug- eller Hvedekorn er et enkelt Barn. Moderplanten frembragte det og forsynede det, som Feefuglen Phønix, med sit eget Blod, og udstyrede det med Alt, hvad der udfordredes til dets videre Væxt. Skallen yder tilstrækkelig Beskyttelse, Melet et fuldkomment Forraad. Midt blandt de arvede Capitaler slumrer Spiren; den viser allerede nu to smaa Spidser, een for oven en anden forneden; den første bliver senere

til Straaet, den sidste til Rod. Begge, i en ringe Størrelse leirede i Kornets ene Ende, bestaae af en stor Mængde Smaablærer, Celler, som kun blive synlige ved en høi Grad af Forstørrelse. I hvilken af alle disse Celler ligger nu Livsspiren? — Vi ville sammenligne dem med hverandre! Enhver af disse Smaablærer dannes af en fiin Hud, som bestaaer af det saakaldte Cellestof. Indvendig er denne Hud beklædt med en qvælstosholdig Masse, hvis Sammensætning har megen Lighed med Æggehvide. Det hele øvrige Rum i Cellen er udfyldt af en Flydenhed, hvori mange Stoffer, enten i flydende eller kornet Tilstand, findes. En stor Deel af disse Smaakorn er det velbekjendte Stivelsemeel. Hver Celle i Spiren viser en saakaldt Nucleus, et Punkt, hvorsra Livsyttringerne først og fremmest begynde at vise sig; i ethvert af disse Punkter ligger den skabende Kraft, ethvert er levende.

Hvedekornet fastholder længe sin Spireevne, især naar det opbevares paa tørre, noget lune Steder, hvor Luften ikke har for let Tilgang. Frøet af Vandplanterne tabe fordetmeste Evnen til at spire, saasnart de overhovedet blive tørre, de maae strax tilbage til deres moderlige Element. Andre Frøkorn ere efter faa Ugers Forløb ikke istand til at spire, Kaffebønner ikke efter 6 Ugers Forløb. Selv om nu ikke alle Fortællinger om Hvedekorn, der, efter at have ligget Aartusinder i Ægyptens Mumiegrave, endnu skulle have spiret, bekræfte sig, saa gives der dog paalidelige og sikkre Efterretninger om, at Hvedekorn efter 100, Rug efter 140 Aar endnu havde beholdt deres Spirekraft. De ovenfor antydede Betingelser for Spireevnen søger man i Sydfrankrig som i enkelte Egne af Nordafrika at opnaae derved, at man lægger Kornet i en 6—8 Fod dyb Grav, hvis Bund er belagt med tørt Sand, og dernæst fyldes Gruben med samme Slags Sands.

Men hvilke Betingelser udfordres nu for at vække det slumrende Liv? Vi ville omtale nogle af de vigtigste.

Først maae vi nævne en bestemt Varmegrad, dernæst Luft og Vædske.

Paafaldende og endnu ikke oplyst er Kornets Evne til at taale en høi Grad af Kulde; alt ved 0°, ved 1—2° Kulde fryser Vand, ved nogle Grader springe fyldte Vandflasker, Klippestykker blive revne fra hinanden, og i England fandt man efter en kold Nat en Jernkanon, som i et Arsenal stod med Mundingen nedgravet i Jorden, tiltrods for 2 Tommer tykt Jern, sprængt ved noget Vand, som havde fundet Indpas. Ved 32°, en Kuldegrad, som kun forekommer i de nærmest Polarbeltet liggende Lande, fryser Qviksølvet til fast Metal. Ved slige Kuldegrader vilde Menneskets Organisme i saa Minutter være forstyrret, naar man ikke ved Peltsværk, Ild og lignende Midler søgte at conservere sig. Det blottede Korn derimod, som neppe naaer Størrelsen af en Vanddraabe, om hvilket man skulde troe, at det vilde stivne ved den første Nordenvind, og at dets Cellevægge maatte sprænges af det tilfrysende flydende Indhold, Sædekornet fryser ikke, selv ved en Kulde, som man kunstigt lader stige til 40 Grader.

Mere følsomt viser det sig derimod ved en høiere Grad af Varme. Den Temperatur, ved hvilken i vore Egne Kornet sædvanligt spirer, er 8—12 Grader. Jo varmere Luften og Jorden er, desto hurtigere gaaer Kornets Udvikling for sig, saaledes at i Sverrig det den 28de April saaede Korn spirede i 16—18 Dage, det den 21de Mai saaede i 8—9 Dage, og det den 4de Juni saaede i 6—7 Dage. Dog lader denne Stigning sig kun drive til en maadelig Grad. Lægger man nemlig vort Frøkorn kun 1/4 Time igjennem i Vand, der holder 40 Grader, en Temperatur, som kun lidet overstiger vort eget Blods Varmegrad, saa mister det Evnen til at spire. Men i fugtig Luft kan det taale en Varme af 60 Grader. I denne Følsomhed mod høi Varmegrad ligger sandsynligviis Grunden til, hvorfor vore Kornarter i mange Egne i Tropelandene ikke kunne voxe, da Jordvarmen her (efter Herschel ved Kap) undertiden stiger til 70 Grader.

Mange Planter spire to Gange om Aaret, f. Ex. Bulmeurt, eengang om Foraaret og anden Gang om Efteraaret, saasnart den samme Temperatur indtræder igjen; mange andre, som Zwiebler, Kummen, Fennikel og overhovedet Skjærmplanter kan selv den due-

ligste Kunstgartner. kun om Foraaret bringe til at spire; til enhver anden Aarstid opnaaer han kun ved sine Bestræbelser, at de forraadne. Saaekornet er derimod til enhversomhelst Aarstid istand til at slaae an, saasnart de øvrige Betingelser ere tilstede.

Udstrøet fra Moderplanten selv falder Frøet paa Jordens Overflade; tørre Blade, Stengler og Straae brede sig over det. Frosten, der ikke formaaede at tilintetgjøre det levende Sædekorn, arbeider med god Virkning paa Opløsningen af de afdøde, af Regn og Dug vædede Plantedele; smaa Paddehatte og en Mængde Insekter hjelpe den ved denne Forretning. Vinde og Regnbyger hidføre Støv og Jord, idetmindste saameget, at det unge Korn i sit Livs tidligste Periode er beskyttet mod de umiddelbare Solstraaler. I de senere Perioder ere de kun til Gavn for Planten.

Ved vor Kornavl sørge vi for, at denne Beskyttelse bliver Sæden tildeel, at det kommer i Jorden. Dybden, hvori det ligger, er ingenlunde ligegyldig. Hvedekorn spire ved 1 til 4 Tommer Dybde jo dybere desto bedre, fra 4—7 Tommers Dybde derimod jo dybere desto daarligere. Ved 7 Tommer formaaede Planten ikke at skyde Ax og ved 8 Tommer spirede Kornet slet ikke. At dette ikke skete, havde sin Grund i Manglen af den til Spiringen nødvendige Livsluft, Suurstoffet i Atmosphæren. I Brint, Qvælstof og Kulsyre, bragte man Frøet slet ikke til at spire, hvor gunstig end det sidste er for Planten i dens senere Stadier. Ogsaa Planten behøver i dens tidligste Barndom ligesom Mennesket en anden Næring end den, der er den tjenlig paa et senere Udviklingstrin.

Saasnart Fugtighed og Luft, under passende Varmeforhold, kan naae til Frøkornet, begynder Spirens Celler deres Liv. De smaa Korn af Stivelsemelet, som udgjør Spiseforraadet, og danner den største Deel af Kornet, blive ganske forandrede ved Optagelsen af Ilt og Vand, og anvendt til Ernæringen af den sig dannende unge Plante.

I et Bygkorn, som man saaede den 15de Mai, fandt man den 1ste Juli alle disse Stivelsekorn ganske forvandlede, saa at der intet Spor af dem var at opdage. Denne Forandring og Opløsning begynder først i de Dele, som ligge nærmest ved Spiren; den lille Bladspids paa Græsset danner Celle ved Celle og strækker sig opad, den lille Rod derimod nedad. Dog tidligt uddøer Hovedroden, som Livets første Drømme og Forhaabninger sædvanligt tilintetgjøres. Planten bliver nødt til at skyde Siderødder, for nu at udvikle sig kraftigere og mere fleersidet. Den fra Moderstokken i Kornet samlede Næring strækker fuldkommen saalænge til, at Rødderne ere kraftige nok til i tilstrækkelig Mængde at skaffe ny Næring af Jordbunden. Den mod oven sig dannende Stengel er forsynet med Knuder, der dele den i Led. Det første Led, det første Forsøg paa Virksomhed af den unge Plante, er neppe saa langt som Kornet selv var, det andet og tredie Led bliver stedse længere, jo dybere Sædkornet ligger i Jorden; de strække sig opad, indtil det tredie Led næsten berører Overfladen af Jorden med sin Knude. Disse nedre Led af Stenglen blive tynde og traadagtige, indtil tæt ved Jordoverfladen, der, hvor det unge Straa træder ind i Livet, det fjerde Led danner sig ligesaa stærkt (omtrent en Linie), som det siden vedbliver at være. Dette Led har en paafaldende Korthed, saa at dens øvre Knude ligger tæt over, dens nedre Knude tæt under Overfladen. Derved vinder det betydeligt i Fasthed og Kraft til at bære det lange Straa. Sin Hovedkraft anvender det til at danne nye Rødder, de saakaldte Kronrødder, der fra nu af paatage sig hele Plantens Ernæring. De tidligere Led, Ungdomsfrembringelserne, uddøe, den tynde Hud paa Enden af Rødderne lader, uden at vise den mindste Aabning, Vandet fri Tilgang; men sædvanlig findes Vandet i Jorden ikke som Draaber, undtagen ved Regnskyl, men Jorden er i det Høieste fugtig. Vanddelene blive temmeligt begjærligt inddrukne af Jorden og fastholdte, saa at der udfordres en Kamp for at frarive den samme. Ogsaa en lille Græsrod maa anstrænge sig suurt for det kjære Brød!

Men hvilken Kraft blev nu skjænket Cellen i Roden til at skille Jorden af med dens Vandbeholdning? En Kalveblære, halvt fyldt med Æggehvide, svulmer op, saasnart den lægges i Vand. Vandet trænger saa mæg-

tigt ind i den, at Blæren selv sprænges deraf. Den stærkere Vædske, Æggehviden, besidder den energiske Stræben efter at optage saameget af den svagere Vædske, Vandet, indtil Ligevægt er frembragt. Man betegner denne Tilgang med Navnet Endosmose. Enhver Celle i Planten, men fremfor alt de, der findes i Rodenden, kunne vi sammenligne med en slig tildeels med Æggehvide fyldt Blære. Deres indre Beklædning besidder jo, som ovenfor er antydet, en Æggehvide lignende Beskaffenhed; den indsuger derfor med Magt Vandet udenfor, og ved den vundne Overflod af Næringsstof dannes nye Celler, hvori Experimentet gjentager sig. Men saasnart Cellerne igjen ere fyldte, maatte denne Indstrømmen naturligt ophøre; men Straaets Spidse voxer videre, paa hver Knude udspringer et Blad, og ethvert Blad bliver omkredset af Luftstrømninger. Disse og Solstraalerne udsuge uophørligt Plantens Saft, Vandet bortdunster og nyt maa strømme til nedenfra. Hver Celle trækker det til sig fra den underliggende, indtil endelig de nederst værende Rodceller paany maae frarive Jordbunden det. Striberne i Bladene og i Straaet betegne den Vei, disse Strømninger af Saften gaae.

Dog hvortil disse Strømninger af Vand? Kornplanten bestaaer jo dog ikke blot af Vand, men af mangehaande Stoffer, som man tydeligt iagttager, saasnart man ved Ildens Magt tilintetgjør deres organiske Forbindelse. Hele Væxten viser sig da sammensat af Kul og Vand saavelsom af enkelte Jordarter. Blandt de sidste er især deles hed den anseelige Mængde Kieseljord, som er tilstede i Græssenes Aske, paafaldende; thi medens der i 1000 Pd. Rugstraae og Korn kun indeholdes 3 Pd. Kalkjord, findes derimod 13 Pd. Kieseljord (Sand) deri. Alle disse Stoffer vare opløste i Vandet og ere kun paa denne Maade blevne optagne i Plantens Organisme. Men da kun overordentlig smaa Dele paa eengang kunne blive opløste og tilførte af en bestemt Qvantitet Vand, saa udfordres der paa den anden Side en betydelig Mængde Vand for at hidskaffe de fornødne Qvantiteter.

Man saaede Havre i et Drikkekar af 1 Qvadratfods Vide, stillede dette, beskyttet for Veirliget, paa en nøie Vægtskaal, beregnede hvormeget i Vægt Vandet daglig tabte i Fordunstning, og udfandt da af dette, saavelsom af flere lignende Forsøg, at der gjennemsnitligt paa en med Planter besaaet Strækning af 40,000 Qvadratfod, under de fire vigtigste Vegatationsmomenter, kunde regnes 3 Millioner Pd. bortdunstet Vand. Sædvanligt ere vi nu tilbøielige til at antage, at den nødvendige Væde for Planteverdenen bliver tilført den i draabeagtig Tilstand ved Snee og Regn; men Beregninger have lært, at af Rhingebetet ¾ til ⅘ af den faldne Vandmængde bliver bortført af denne Strøm, medens den tiloversblevne Fjerdedeel eller Femtedeel dog langfra er tilstrækkelig til Gebetets tilstedeværende Vegetation. Lignende, undertiden endnu mere paafaldende Resultater findes ved andre Flodgebeter, som man nærmere kunde iagttage. Dertil kommer fremdeles, at en anseelig Mængde af den faldne Regn igjen stiger op i Dunstform. Dette har ført til den Jagttagelse, at Jordbunden af den stedse meer eller mindre fugtige Luft formaaer at indsuge Vand. De forskjellige Jordarter besidde denne Evne i meget forskjellige Grader; Havejord, som hovedsagelig er dannet af opløste Plantedele, udmærker sig fordeelagtigt for de andre Jordarter ved sin Evne til at kunne absorbere en betydelig Mængde Fugtighed.

Ved Fugtighed, Lys Luft og Varme trives altsaa Planten til kraftig Væxt, indtil det blomstrende Ax kroner det Hele. Ved Rug, Hvede og Byg dannes det af en stor Mængde i regelmæssige Linier staaende Blomster; hver af samme er igjen sammensat af Avner. Indenfor disse staae dens fine Støvtraade med Støvpungen. Fordetmeste kalde vi disse, saasnart de pippe frem af Avnerne, „Blomster." De frembringe, beskyttede af de ofte piggede Avner, Blomsterstøvet. Desuden staaer midt i hver Blomst endnu en liden Knude med tvende hvide Fjerkroner. Sidstnævnte er bestemt til at opfange Støvkornene og da i Skikkelse af en sig forlængende Sæk tilføre den omtalte Frugtknude dem. Efter at være kommen til dennes Indre, er det disse Blomsterstøvceller, som danne Spiren til de fremtidige Sædekorn. Een eneste lille Blære, kun med Anstrengelse synlig for det blotte Øie, danner Begyndel-

sen til det vordende 6 Fod høie Rugstraa; en lignende lille Blære er ogsaa den første Begyndelse til det 100 Fod høie Ege- og Palmetræ. I dette usle lille Støvgran ligger et Liv, foran hvilket vor Forskning staaer ærbødig og studsende, uden at kunne løse Gaaden. Alt i dette lille Støvgran, som saa temmeligt er eens for alle Planter, ligger Forskjellen imellem de mange tusinde forskjellige Arter, og af den Enes Plantestøv udvikler sig aldrig en Plante af anden Art. Ved at overføre disse Støvblærer paa Planter af beslægtet Art frembringer Kunstgartneren med Flid, og det honningsøgende Insekt tilfældigviis, Bastarder, Mellemformer: Overgange fra en Art til en anden.

Interessant er ved alle Græsarternes Blomsterdele Optrædelsen af Tallet Tre, et Forhold, som kun ved een Deels Forvoxning eller en andens Lemlæstelse synligt forstyrres. Hele Massen af de med Blomster forsynede Planter falder efter de især i Blomsterdelene fremtrædende Tallove, i tvende store Grupper af Tre- eller Femtalsplanter. Til de første høre vore Græsarter. Alle have Spiringen med en Bladspids og Længdestriber paa Blad og Stilk fælles med hinanden.

Tretalsplanterne falde, naar vi mindre tage Hensyn til de mange kunstige Grupper og Familier, som Botanikeren fastistiller, men kun fastholde Hovedomridsene, i to store Afdelinger. Den ene danne Græssene, saavel alle Kornarterne som ogsaa Græsset paa Engen, ligesom de skarpe Siv og Rør i Sumpe og Vandgrøfter. Til den anden Gruppe høre alle Planter, som, meer eller mindre lignende Lillier, ere forsynede med Zwiebler, kjødagtige Blade og pragtfulde Blomster. Det er de paa Grund af deres herlige Blomster saa afholdte og som Modegjenstand saa kostbare Hyacinther og Tulipaner, Maiblomster, Keiserkroner, Narcisser, Sneeklokker, Amaryllis, Gladioler, de nu tildags saa afholdte Orchideer o. s. v. Disse Lilier staae ved deres yppige Farvepragt og fordetmeste stærke Lugt i stærk Modsætning til de yderst fordringsløse Græsarter, og dog — et mærkeligt Forhold — er ikke een eneste af dem istand til at producere et Sædekorn, som kan nydes. Det Lidet, som en eller anden Zwiebelart er istand til at yde som Krydderi, kan ikke sættes i Lighed med, hvad een eneste Kornart leverer af nyttig Sæd. Dette Phænomen erindrer levende om Goethes Ord: „Seer Du nogetsteds i Naturen en Skabning særdeles begunstiget, saa spørg strax, hvad der mangler den. Det var ikke muligt for Moder Natur at skabe Løven hornet, ligesom alle Dyr med Takker mangle de øverste Tænder". — og vi kunne her vedblive: det var ikke muligt at forlene de med nyttig Sæd saa velsignede Græsarter med en farvet, duftende Blomst!

Med deres rige Fylde af ernærende Sæd synes Græsarterne paa Grund af deres fordringsløse Ydre at føre en uforstyrret fredelig Tilværelse. Med samme Ret som et med en levende Phantasie, med sin jordiske Tilværelse misfornøiet, Hjerte drømmer sig op til de af Guld og Rosenduft sammenvirkede Aftenskyer, kunde det være en ligesaa trøstende Tanke — som Tilfældet var med Alderdommens Helte og Heltinder, der forvandledes til Blomster (Adonis, Narcissus etc.) — at forvandle sig til et zart, fordringsløst Græsstraa for ukrænket at leve i den dybeste Fred og efter Døden at fremstaae desto fuldkommere. Men man betænke vel, at hine Rosenskyer ere i Nærheden af den fugtigkolde Taage, og et harmløst Græsstraaes Liv ikke er saa fredeligt som det synes. Neppe har det gjennembrudt Sædkornets Hud og begyndt sit ungdommelige Liv paa Jorden, saa styrter en Skare af grusomme Fjender sig løs paa det. Maddiker og Larver, hvoraf Biller og andre Insekter fremkomme, falde over det spirende Korn og tilintetgjøre ikke sjelden Landmandens Forhaabninger. En enkelt Oldenborre ligger 4 til 500 Æg i den løse Jordbund, hvoraf ligesaamange graabige Orme fremstaae. Calathus latus og en anden nærbeslægtet Art, Zabrus gibba, formaae om Efteraaret i Løbet af en Nat og i Larvetilstand at ødelægge hele Marker, og da de blive i denne Tilstand indtil det tredie Aar, saa tilintetgjøre de ogsaa den anden Saaening, naar Landmanden vover den. Ligesaadan opfører sig Ynglen af Amphimalla ruficornis og af Elater segetus; de sidste ødelægge i flere Aar hele Enge og i England næsten altid de paa forhenværende Engbund anlagte Kjøkkenhaver. Ikke bedre op-

fører sig Larverne af Myg og Tipulidernes Familie. Har Planten endelig efter saamange Farer dannet et fast Halmstraa, og er i Begreb med, paa sit Livs skjønneste Tid, i Blomstertiden, at udfolde Avnerne, da komme i Maaneskinnet hele Sværme af Cecidomyia tritici frem, lægge deres Æg i de endnu ikke udviklede Blomster og sammenlime de spæde Støvtraade. Det befrugtende Støv tjener Madikerne til Spise, Blomsten bliver gold, uden Sædkorn. Men er den ogsaa undgaaet denne Fare og begynder allerede det unge Sædkorn at danne sig til Spire, selv da er der nye Farer. Vingede Biller, som hele Dagen lumskeligen ligge paa Luur under Jordknolde, forlade, saasnart Skumringen — den bedste Tid for sligt Pak — indtræder, deres Smuthuller, svinge sig op til de forhaabningsfulde Ax og forstyrre Frugten selv kort før den bliver moden. Landmanden høster, hvad de graadige Dyr have levnet, tærsker og renser det høstede Korn, glad ved den reddede Velsignelse. Paa et tørt og luftigt Sted opbevarer han det: „Nu, min Sjel kan Du fryde Dig ved dit Forraad!" jubler han glad men for tidligt. Selv til det sikkre Huus forfølge ham de ødelæggende og uhyggelige Magter. Smaa, men netop derfor uudryddelige, trænge de i utallige Skarer gjennem Lugerne og Tagridserne ind. Tusinder af neppe synlige Æg lægge de i den meelrige Sæd, og deraf udvikles en Hær af Ødelæggere, som aldrig hviler, — og naar Skabningens Herre, Mennesket, triumpherende beseer Aarets Velsignelse, som han afnødte Naturen og gjorde Fordring paa for sig selv, saa finder han de tomme Avner, og hans Forhaabninger ere blevne Skal og Meelorme.

Saaledes har ogsaa den jevne, nyttige lille Græsplante mangfoldige Fjender, som angribe den i alle dens Perioder; ligesom af Menneskene Halvdelen døer, forinden den har naaet den modne Alder, saaledes maa ogsaa idetmindste Halvdelen af Kornene bukke under for de mangehaande Farer, førend den naaer saavidt, at der dannes Straa og Blomster.

Botanikerne tælle hundrede forskjellige Græsarter paa vore egne Marker; over 3000 forskjellige skulle indtil nu være fundne over hele Jorden. De fleste af dem voxe i Selskab. Grønsværet har et Udtryk af levende Munterhed, som i Forbindelse med de mange Markblomster gjør Øiet saa godt. Ligesaa interessant, ja i Sandhed prægtig er Tallet af de Blomster (de skulle samtlige være bragte os paa Folkevandringens Tid), som fra det fjerne Asien fulgte vore Kornsorter som tro Følgesvende. Den siirlige Ridderspore, den himmelblaae Cyane og den glimrende Mælkebøtte, saa ubehagelig deres Syn end er for Landmanden, saa fordeelagtigt tjene de til Græsmarkens Kolorit, som ellers paa Grund af den totale Mangel af Blomster let vilde trætte Øiet ved sin Eensformighed.

Græsarternes Familie er, analogt med den Stand, der pleier dem, udbredt over hele Jorden. Fra Norges kolde Marker, der berøre Grændserne for den evige Vinter, indtil Æqvatorialegnenes glohede Sletter, fra det dybtliggende Marskland til en Høide, hvor Alpernes Klippetinder forbinde Jorden med Himlen, (saavidt der overhovedet viser sig organisk Liv i Planteskikkelse) optræde ogsaa Græs og Moosarter.

Som vi i det Foregaaende ved Indbildningskraftens magiske Speil i faa Minutter lod Græssenes Livsproces, til hvis Fuldendelse vore Kornarter behøve Maaneder og de paa høie Bjerge staaende Straa endog fra 2 til 3 Aar, drage os forbi, saaledes ville vi, for ogsaa et Øieblik at kunne mynstre Græsarterne i det Fjerne, behøve et andet Tryllemiddel, de berømte Syvmilesstøvler tillige med de dertil hørende Tøfler.

Nogle Skridt førte os da til Bredderne af den jordbefrugtende Nil; den berømte Papyros rager frem af dens Bølger; det er en Græsart. Af sammes Marv forfærdigede man først Papir. Paa Markerne ved Siden af dyrker man Cyperngræs (Cyperus esculentus), ved hvis Rod befindes spiselige Knolde. Paa en følgende Ager voxer den berømte Hvede, bærende fem Ax paa Spidsen af hvert Straa. Paa andre Agre i Flodens umiddelbare Nærhed vugge sig uendelige Straa af den i hele Afrika meget yndede Hirse. Paa det rolige Vand svømme de fløielsagtige Blade af den kostelige rosenduftende Lotusblomst, de bevæge sig, Papyrosstraaene ryste og skydes tilside — en pantsret Krokodilles lange Snude stikker frem! Takket være

vore Syvmiilsstøvler! Nogle Skridt mod Østen, og vi staae i China.

Med en tynd Pidsk og spids Hue arbeide tvende Indvaanere af det himmelske Rige midt paa deres Mark. Hele Landstrækningen, en Riiskmark, ligger lavt og er godt vandet. Skubkarrer og Spande maa tages tilhjelp, hvor Stedets Beliggenhed ikke tilsteder Anlæg af Vandgrøfter. I en Krog af Ageren saaer man en Masse Riiskorn, da de saaledes trives bedre, tager dem da op med et fladt Jern og planter dem om, idet man kappes efter Trommernes Klang, i Rader i bestemte Afstande. Hele Folkestammer i Indien og China ernære sig udelukkende ved denne Græsfrugt, en Misvæxt truer øieblikkeligt med en Hungersnød, der er saameget skrækkeligere, jo mere Risen udelukkende udgjør deres daglige Næring. Tæt derved i de sumpige Lavstrækninger og Floddeltaer hæve sig „Græsskove:“ Bambusrør af 20 og flere Fods Høide, hvis enkelte Stengler ere saa stærke, at Indianeren benytter dem som Vandbeholdere og Rørledninger og af dem bygger sin Hytte, som Myrene gjøre af vore Græsstraae. Mægtigt vugge sig de bevægelige, slanke Masser, saasnart Stormen pidsker dem, prægtige Gange, fulde af kjølende Skygge, danne de, naar den glødende Sol udmatter Mennesket. Dog, gaae ikke i enhver Gang, der viser sig for dit Blik! Disse Græsskove ere beboede af Rhinocerosser, som gjerne flere Gange daglig løbe frem og tilbage paa en bestemt Vei og derved danne beqvemme Stier i den bløde Bund. Du vilde blive omstødt og nedtrampet af disse udannede Kolosser, dersom Du var uheldig nok til at møde dem. Lader os gaae fremad paa en af de bredere Stier. Duftende Slyngplanter klattre op af Bambusstokkene, fortryllende Blomsterguirlander slynge sig fra Træ til Træ. Dog bemærker Du ogsaa derimellem Tigerens skinnende Øine, som, beredt til Springet, netop maaler Afstanden. Tak atter Dine Syvmilestøvler! Angsten har bevinget Dine Skridt; i Amerika finder Du din Ro igjen.

Store, uoverskuelige Sletter udbrede sig fra det atlantiske Oceans Bredder til Foden af Andeskjeden. Sjeldent viser sig et eensomt Palmetræ eller en buskagtig Plante; et Hav af Græsse bedække hine Flader, Vinden leger med de grønne Bølger. Horizonten overtrækker sig med guulgraae Skyer, brølende jager en Bøffelhjord forbi, Ulve og Tigre, Bjørne og Heste forglemme den store Krig indbyrdes, en fælles Fjende driver dem afsted. Skyerne vælte sig nærmere, oplyste af en rødlig Gløden, et Ildhav oversvømmer den umaadelige Slette — Prairien staaer i Brand! Flammehavet omringer de flygtende Dyr, skrækkelige Dødshyl lade sig høre. Dog lader os forlade et saa sørgeligt Skuespil!

En venlig Bolig efter europæisk Bygningsart ligger foran os. Vi ere nu i en Sukkerrørsplantage, hvor Negre besørge Arbeidet. Nogle ere beskjæftigede med at plante Stiklinger af det søde Rør, Bedene ere omgivne med Vand. De 6 til 8 Tommer lange Stiklinger lægger man i ligesaa dybe Furer og bedække dem med Jord; endnu har det ikke villet lykkes at forplante Røret ved Frø. I Nærheden af de første ere andre Arbeidere beskjæftigede med at høste en Mark, som man beplantede for 1½ Aar siden, og hvis Straae allerede ere 10 til 15 Fod høie, for at bære dem til Sukkerkjedlen. Et Skrig af Dødsskræk afbryder den travle Virksomhed, en af de Sorte blev bidt af en giftig Slange — efter faa Minuters Forløb vil han være død.

Vi vende os nu til Sukkerkogeriet og besee Panderne og Rumdestillationen. Mange Hænder ere beskjæftigede med at pakke det færdige Sukker i Fade, andre bringe det ombord i et Skib, der ligger seilfærdigt til at bringe os og den søde Fragt til vort Hjem. Aftenskumringen kommer, Slaverne faae Hvile. Mørke, bedrøvelige Skikkelser vanke trætte til de lave Hytter, kastende et Blik mod Øst til Havets Bølger og Skibets Vimpel. Ak! der græder Faderen eller den elskede Ægtefælle, der ligger Haven udyrket, og forgjeves kalde Børnene paa deres Fader, som her bløder under de grusomme Hvides Pidsk. Menneskerøvere solgte ham for et Glas af det Ildvand, som han nu selv maa tilberede. Sukkerrøret, dette Græsstraa, forledede den havesyge Planter til at understøtte Slavehandelen, og en heel Menneskestammes Fribed gik ynkeligt tilgrunde.

Det er allerede blevet mørkt, den eensformige Lyd af Frøerne toner melankolsk gjen-

nem Natten. Tusinde Gnister vise sig fra Nørmarkerne; det er talrige Lysbiller, hvis Larver afgnave de unge Skud, tilhørende den samme Slægt, som ødelægger vore Marker.

Saaledes kunne vi gjennemvandre den hele Jord og allesteder vil stadfæstes Antigones Digters Ord: „Aldrig findes Lykken i Livet fri for Sorg og Smerte.“ — Dog netop Græssenes Liv viser os tillige, hvorledes Naturen lidt efter lidt raader Bod paa de tilsyneladende Forstyrrelser og fører Bestræbelsen efter Alles Vel triumpherende til Maalet. Alvorligt bestræber man sig for at udrydde Slavehandlen, denne sorte Plet i Menneskets Historie, den giftige Slange falder under Menneskets Haand, Tigre og Krokodiller trække sig, som banlyste Dæmoner, tilbage til ubeboede Ørkener; Regnskyl slukke det brændende Grønsvær og af den til Gjødning blevne Aske skyde Millioner Spirer paany frem — og trods Fjendernes Hær staae de bugnende Læs hvert Aar i vore Bøndergaarde.

Historiske Skildringer.

Characteerbilleder af Persernes Historie.

Cyrus. Kambyses. Darius.

III. Darius.

Efter Kambyses' Død herskede den falske Smerdis (Pseudo-Smerdis) i 7 Maaneder, og udviste mod alle sine Undersaatter en overordentlig Mildhed, idet han eftergav dem tre Aars Skatter og befriede dem for ethvert Krigstog. Dog opvakte Kongens strenge Tilbageholdenhed, da han aldrig lod sig see, Otanes', en anseet Persers, Mistanke. Denne blev snart til Vished. Cyrus havde engang paa Grund af en Forseelse ladet Ørene skjære af en Mager Smerdis, og dette var ikke Otanes ubekjendt. En af hans Døttre var Smerdis' Gemalinde, og denne bekræftede Faderens Formodning om, at Kongen ikke havde Øren.

Derpaa dannede 7 fornemme Persere, der ikke vilde taale nogen Meder over sig, en Sammensværgelse, trængte en Dag, bevæbnede med Dolke, ind i det kongelige Slot og gjennemborede den falske Smerdis. De vare ubestemte, om de igjen skulde give Folket en Konge eller dele Herredømmet imellem sig. Darius, Hystapis' Søn, stemte for at vælge en Konge, og hans Mening trængte igjennem. Men indbyrdes aftalte de, at den skulde være Konge, hvis Hest den næste Morgen, naar de rede igjennem Staden, først gav sig til at vrindske.

Darius havde en klog Staldmester; om Aftenen førte han Darius' Hest, som var en Hingst, til en Hoppe paa et Sted, hvor de Syv vilde indfinde sig. Da nu Morgenen grydede, stege Perserne tilhest og rede til Staden; da vrindskede Darius' Hest, som erindrede sig Hoppen. Men til samme Tid kom Lyn og Torden fra den klare Himmel. Strax sprang de Andre af Hesten og hilste Darius som Konge.

Kambyses lange Fraværelse og den falske Smerdis' Regjering havde skaffet mange Uordener Indpas i Landet. Først søgte Darius at afhjelpe dette. Dernæst inddeelte han hele Riget i 20 Satrapier eller Statholderskaber og bestemte, hvormeget enhver af disse havde at erlægge i Skat. Men snart kaldte et stort Oprør i Babylon, hvor man vilde afryste Persernes Aag, ham til Vaaben. Darius drog selv i Spidsen af sin Hær derhen og beleirede Staden; dog denne Plads var for fast og spottede ethvert Angreb. Da nu Kongen engang sad mismodig i sit Telt og allerede tænkte paa at opgive sit Forehavende, traadte pludseligt hans Feldtherre Zopyros ind. Hans Næse og Øren vare afskaarne, Hovedet klippet som paa en Slave, Ryggen blodig af Pidskeslag. Forskrækket sprang Kongen op og raabte: „Hvo er den Forvovne, der har handlet saaledes med den troeste af mine Tjenere?“ „Jeg selv“ — svarede hiin ganske roligt — „og det af Kjerlighed til Dig, o Konge; thi saaledes haaber jeg at erobre Staden. Som Du seer mig her, gaaer jeg til Babylon og fortæller, at Du saa grusomt har mishandlet mig, og at jeg nu Intet ønsker mere end at hævne mig paa Dig. De ville sikkert give mig en Befalingspost, og med mit

Mandskab vil jeg gjøre heldige Udfald mod Dig. Paa den tiende Dag maa Du sende 1000 Mand af Dine sletteste Tropper mod mig, som jeg da vil slaae; 7 Dage derefter 2000 og efter 20 Dage 4000 Mand. Har jeg saaledes 3 Gange været heldig, saa ville de ganske sikkert fæste Lid til mig og betroe mig Overbefalingen over hele Hæren, og da er Babylon Din." — Nu iilte han mod Babylons Porte og saae sig ofte underveis tilbage, som var han en virkelig Overløber. Han blev indladt i Staden og spillede her sin Rolle ganske mesterligt. De skuffede Indbaanere overgave ham en Commando, hvormed han nedhuggede de første 1000 Persere, senere paa samme Maade de 2000 og tilsidst de 4000 Mand. Hele Staden priste sig lykkelig ved at have optaget denne Mand, og de gjorde ham til Overfeldtherre. Da blev det ham let at lade Perserne komme ind i Staden og at føre den ham anbetroede Hær til Undergang. Darius gjorde Zopyros til Statholder i Babylon og skjænkede ham store Gaver. Han havde stor Medlidenhed med ham. „Hellere ønskede jeg" — pleiede han at sige — „at Zopyros ikke var blevet lemlæstet, end jeg vilde erobre tyve Stader som Babylon."

Da Roligheden var oprettet i det Indre, besluttede Darius at udvide sit Riges Grændser. Han vilde nu i Spidsen for sine Folkeslag underkaste sig den tredie Verdensdeel, Europa. Men lykkeligviis havde Forsynet paa Europas yderste Grændse sat et vel lille men modigt og frihedselskende Folkefærd som et fast Bolværk mod de vilde Asiater. Det var Grækerne.

Histiæus og Miltiades.

Det første Tog, som Darius foretog sig mod Europa, var rettet mod Scytherne, der boede mellem Tanais (Don) og Ister (Donau) i Egnene af det nuværende Sydrusland. Han havde udrustet en Hær, som talte 700,000 Mand. Med denne gik han over Bosporus (Strædet ved Constantinopel) til Europa, og befalede Jonierne, som førte en Flaade af 600 Skibe, at seile med disse til Isterfloden, derover slaae en Bro og vente ham der. Broen blev lagt to Dagreiser fra Strømmens Udløb, og Perserhæren gik over Floden. Men Darius tog en Rem, slog derpaa 60 Knuder og gav Jonierne, hvem han lod tilbage som Vagt ved Broen, den med de Ord: „Saasnart I see mig drage mod Scytherne skulle I hver Dag løse en Knude. Er jeg ikke vendt tilbage, naar I have løst den sidste Knude, saa drager hjem til Eders Fædreland; men indtil da skulle I bevogte Broen."

Scytherne undveeg enhver Træfning med Perserne og trak sig, idet de ødelagde Landet foran den fremrykkende Fjende, til deres Lands yderste Grændser, og lokkede Perserne til en øde Steppe. Darius sendte Bud til Scythernes Konge, som skulde opfordre ham til enten at indlade sig i et aabent Slag eller sende Jord og Vand som Tegn paa Underkastelse. Men Intet af dette gjorde Schyten; han sendte en Fugl, en Frø, en Muus og 5 Pile, uden videre Svar. Darius udlagde dette som Tegn paa Underkastelse, men Perseren Gobryas kjendte en bedre Forklaring. „Naar I ikke kunne blive Fugle og flyve i Luften, eller Muus og skjule Eder i Jorden, eller Frøer og leve i Sumpe, saa ville I omkomme for vore Pile."

Snart derpaa brød Scythernes Hær frem, og Darius blev slagen paa Flugt. Allerede vare de 60 Dage henrundne, og Jonierne overlagde, om de skulde afbryde Broen; thi allerede viste der sig scythiske Ryttere. Athenienseren Miltiades, en af Broens Bevogtere, sagde; Nu er Tiden kommen, I Grækere, hvor I kunne afryste det persiske Aag. Afbryder Broen og Tyrannens Magt er forbi." Men en anden Græker, Histiæus fra Milet, modsatte sig Miltiades og vilde erhverve sig Darius' Yndest. Saaledes blev Broen staaende, og de flygtende Persere kunde redde sig.

Darius belønnede Histiæus' Troskab ved at give ham et Stykke Land ved Floden (Iskar), hvor den kloge Græker byggede en Stad og snart kom til stor Magt. Da blev Darius mistænksom, thi han frygtede for, at Histæus kunde blive ham selv farlig. Derfor kaldte han ham til Seisa, hvor han som Ven og Raadgiver stedse skulde blive hos ham. Men i Virkeligheden var Histiæus Fange, og da han mærkede det, tænkte han paa Hævn over Darius.

Aristagoras, Histiæus' Svigersøn, var

Statholder i Milet, en af Grækere beboet blomstrende Handelsstad i Lilleasien. Denne vilde Histiæus bevæge til Opstand mod Perserne, thi Grækerne i Lilleasien stræbte allerede længe efter at blive frie. Men hvorledes skulde han meddele Aristagoras sit Forehavende uden at blive opdaget. Han ragede Hovedet paa en Slave, skrev paa Huden de nødvendige Tegn og lod Haarene paany voxe frem. Derpaa sendte han Budet til Aristagoras med den Opfordring, at han skulde afklippe Slavens Haar og besee Hovedet.

For Aristagoras, der var falden i Unaade, kom Opfordringen meget beleilig. Efter at han hemmeligt havde indledet Oprøret hos sine Landsmænd, reiste han til Brødrene i Europa, nemlig til Grækenland, for at sikkre sig deres Hjelp. Først gik han til Sparta. Der vare Borgerne med begge deres Konger samlede paa Pladsen og han foredrog sin Bøn i en lang, smukt sammensat Tale. Spartanerne, som elskede Korthed, bleve utaalmodige. Kong Kleomenes spurgte kort: „Hvor langt er der fra Havet til Susa?" Aristagoras mærkede ikke det listige i Spørgsmaalet, og svarede: „Tre Maaneders Vei!" — „Ven fra Milet" — raabte nu Kongen uvillig — „see til, at Du kommer ud af vor Stad før Solen gaaer ned," og med mørkt Aasyn vendte han Eventyreren Ryggen. Men saa let lod denne sig ikke afvise. Nedslaaet fulgte han Kongen hjem i hans Huus. Her traf han denne alene med sin lille otteaarige Datter og gjentog sin Bøn. Kongen afslog det paany. Aristagoras bød Penge, den ene Sum større end den anden, men Kongen rystede paa Hovedet. Tilsidst bød han ham 50 Talenter, næsten 60,000 Daler. Da raabte den lille Pige: „Fader, gaae bort, ellers bestikker den Fremmede Dig tilsidst." Det virkede; Kleomenes fulgte sin Datters Raad, og Aristagoras maatte reise.

Nu vendte han sig til Athenen og her var han heldigere. Alle Borgere i Staden vare opbragte paa den stolte Perserkonge, der vilde paatvinge dem en Tyran ved Navn Hippias, hvem de havde fordrevet. Af Forbittrelse gave de Aristagoras 20 Skibe. Med disse afreiste han, og da han kom tilbage til Lilleasien, udbrød Joniernes Sammensværgelse offentlig fra alle Sider. De angrebe Sardes og indtoge den. En Soldat antændte af Ondskabsfuldhed et Huus, og Ilden udbredte sig saa hurtigt, at hele Staden blev et Rov for Luerne. Derover forbittredes Perserne. De samlede sig, overfaldt Grækerne, sloge dem tilbage og stak den skjønne Stad Milet i Brand. Jonierne gave Athenienserne Skyld i denne Ulykke, og Athenienserne beskyldte Jonierne for at have tøvet for længe. Deraf opstod Tvedragt, og Athenienserne seilede hjem. Jonierne, som nu vare overladte til dem selv, bleve undertvungne, og Ophavsmændene til Oprøret, Histiæus og Aristagoras henrettede.

Miltiades.

Intet havde i den Grad fornærmet Darius, som at Athenienserne, et Folk, om hvis Tilværelse han næppe havde hørt tale, havde vovet at gjøre ham, Jordens Herre, Modstand. Den fra Athen forjagede Tyran, Hippias, vidste saaledes at nære denne Vrede, at Kongen daglig bad; „I Guder, lader mig tage Hævn over Athenienserne," og at en Tjener ved hvert Maaltid maatte tilraabe ham: „Herre, tænk paa Athen." Dog ikke denne By alene, men hele Grækenland skulde bøde for Fornærmelsen. Endnu engang vilde Darius opfordre Grækerne til frivillig at underkaste sig, og han sendte derfor først Gesandter til de enkelte græske Stater, for at fordre Jord og Vand. Flere Stater sendte disse Tegn paa Underkastelse af Frygt for Persernes skrækindgydende Magt, men de tvende Hovedstæder i Grækenland, Athen og Sparta, gjorde det ikke. I Sparta blev man saa forbittret over den persiske Fordring, at Herolderne i den første Opbrusning bleve nedhuggede, og i Athen kastede man dem med Haan ned i Grave og Brønde, for der at hente hvad de forlangte.

Nu udrustede den forbittrede Darius en Flaade og en Landarmee, men Flaaden blev saa stærkt beskadiget af en Storm, at den maatte vende om, og Landarmeen kom paa Grund af flere Uheld heller ikke til Grækenland.

En anden frygteligere Flaade seilede nu lige løs paa Athen; Landhæren var dennegang ombord paa Skibene. Det var i Virkeligheden en frygtelig Magt, som Intet syntes

at kunne modstaae. Perserne havde forsynet sig med en Mængde Lænker, for dermed at fængsle den store Masse Fanger, de vilde gjøre; ogsaa havde de medbragt det skjønneste hvide Marmor, for paa selve Valpladsen at lade opreise et Mindesmærke for deres Seir. Alle de græske Øer, forbi hvilke Flaaden kom, maatte underkaste sig; intet Folk, med Undtagelse af Spartanerne, vilde understøtte Athenienserne. Hos Spartanerne herskede den Overtro, at man ikke turde begynde nogen Krig, forinden det var Fuldmaane; de kom altsaa ikke. Kun en lille Stad, Platæa, sendte 1000 Mand tilhjelp. Athenienserne stillede 9000 Mand Borgere og i Nøden bevæbnede de ogsaa deres Slaver. Denne Hob var vistnok kun lille, men fast besluttet paa at vove Alt for Frihed og Fædreland. Borgerne vare øvede i allehaande Kamplege, kraftfulde ikke alene paa Grund af deres Styrke, men ogsaa formedelst deres Behændighed. Tillige havde de beqvemmere Vaaben og fastere Rustninger end Perserne. Men disse kunde stille 100,000 Mand mod Grækernes 10,000.

Paa Sletten ved Marathon droge begge Hære imod hinanden; det var i Efteraaret 490 f. Chr. Fødsel. Da Grækerne saae Persernes uhyre Hær i Nærheden, paakom der selv de Tappreste Frygt for den overlegne Mængde; thi den atheniensiske Hær var saare ringe. Nogle begyndte allerede at tale om Tilbagetog, og om det ikke var bedre at afvente Spartanernes Forstærkning. Men een Mand holdt de Forsagte tilbage og indgjød Alle Mod og Tillid, og denne Ene var Miltiades: „Vise vi os ikke strax fra Begyndelsen af som tappre Mænd," — saaledes talte han — „vige vi første Gang skammelig Marken for vor Fjende, da vil denne, gjort dristig ved vor Flugt, forfølge, angribe og slaae os, vor Stad vil blive et Bytte for de vilde Asiater, og den forjagne Tyran Hippias vil gjøre os til Perserkongernes Slaver. Frygter ikke, I Grækere, lader os være enige, enige i at levere et Slag; denne Beslutning vil redde os, redde Grækenlands Frihed." Alle fulgte nu Miltiades til Slaget.

Paa den høire Fløi stode Athenerne, paa den venstre Platæenserne, Slaverne havde man stillet i Midten. Centrum blev gjennembrudt af Perserne, men begge Fløie trængte seirende frem, og snart iilte Miltiades med sine Tappre de tilbagevigende Slaver tilhjelp. Mangen ædel Græker faldt, men Athenienserne seirede og sloge den mægtige Perserhær paa Flugt. Da Perserne flygtede, trængte Grækerne med Jubel efter dem og nedhuggede Alt for Fode. De Slagne tyede til Skibene og efterlode deres Leir med alle dens Kostbarheder, selv Marmorblokkene og Lænkerne, til Seirherren.

Saa ærefuldt var længe ingen Seir tilfægtet, og større Glæde har vel neppe nogen seirende Hær følt, end den atheniensiske ved Marathon. Medens man endnu forfulgte de flygtende Persere, styrtede en Borger fra Athen i fuldt Løb til sin to Mile derfra liggende Fædrenestad, raabte næsten aandeløs gjennem Gaderne og paa Pladserne: „Glæder Eder, Athenienserе, vi have seiret," — og da han havde faaet dette sagt, faldt han død til Jorden. Endnu længe efter feirede Athenienserne denne Seirsdag, de bragte deres Guder Offringer paa Valpladsen og satte Inscriptioner for de Faldne. Men den af Alle feirede Helt var Miltiades, Folket modtog ham med Jubel, og forevigede hans Minde ved et smukt Maleri, som forestillede Feldtherren i det Øieblik han fører sin tappre Hær til Seir.

Da de atheniensiske Seirherrer vendte tilbage til Staden, mødte dem en spartansk Hær, som var rykket frem i Iilmarscher, efter at Fuldmaanen var indtraadt. De kom for seent, men lode sig dog vise Slagpladsen og roste Atheniensernes Tapperhed.

Miltiades' Anseelse steeg stedse høiere blandt hans Medborgere, og den store Mand bestræbte sig ivrigt for at forskaffe Athenienserne nye Fordele. Men snart misundte man ham hans Anseelse og søgte at styrte ham. Engang vilde han med den atheniensiske Flaade erobre Øen Paros og beleirede sammes Hovedstad. Allerede havde han faaet Beleiringsmaskinerne byggede og betrængte Staden haardt, da paa det faste Land af Asien en Skov geraadede i Brand. Begge Partier saae Flammen og holdt det for et Tegn fra den persiske Flaade, der rykkede frem til Pariernes Undsætning. Strax hævede Miltiades Beleiringen, stak sine Værker i Brand

og ilte tilbage til Athen, da han var syg af sine Saar og ikke mere var istand til at fortsætte Krigen.

Paa Grund af dette Tilbagetog anklagede Athenienserne ham for Forræderi og hans Fiender beskyldte ham for, bestukken af persisk Guld, at have ophævet Beleiringen. Da hans Saar forhindrede ham fra at forsvare sig, paatog hans Broder sig at holde hans Forsvarstale. Miltiades blev vel frikjendt, men dømt i en Pengebøde af 50 Talenter, som man havde anvendt paa Flaadens Udrustning. Ikke istand til at betale en saa betydelig Sum, maatte han gaae i Fængsel og døde her, et Offer for sine Medborgeres Utaknemmelighed.

(Fortsættes.)

To Billeder af Livet paa Java.

(Efter det Tydske ved **M. Th. Becher**).

I.

Indsamlingen af spiselige Fuglereder.

Den saakaldte Redehøst begynder og ender paa Java med store Festligheder. Alle Beboerne i den Landsby, der ligger nær ved Klipperne og hvem Indsamlingen af Rederne er overdraget, forsamle sig ved Aabningshøitiden paa Klipperne, slagte Bøfler og more sig hele Natten med at spise, spille og dandse. Uagtet denne Fest egentlig gaaer ud paa at tilfredsstille Sandserne, maa den Omstændighed dog fremhæves, at Javaneseren midt under disse sandselige Glæder føler sig hendraget til Bøn og fromme Øvelser. Han beder som Muselmand, men med en Inderlighed, der tydelig røber Hjertets indre Trang. Indholdet af hans fra Hjertedybet fremførte Bøn er en rig Høst og Afvendelse af ulykkelige Hændelser ved Fangsten, der ingenlunde er uden Fare.

Op til det Bjerg, hvorpaa Fortet Karrang Bolling ligger, støder et andet, der hæver sig lige op af Havet og paa hvis sydlige Side den bestandige Brænding har udskyllet dybe Kløfter. Her, hvor, selv naar Havet er stille, Bølgerne larmende bryde sig mod Kysten og under dumpe Brøl kaste deres skinnende Skum over 100 Fod i Veiret; her, hvor hverken Slanger eller Ildere eller mangfoldige andre af Fuglenes Fiender paa Fastlandet kunne nærme sig den rugende Fugl og dens Unger, her, paa dette rædselsfulde Sted, hvorhen i det Høieste det forvovne Menneske drister sig, bygger Salanganen sin tillokkende Rede. Den har stor Lighed med den almindelige europæiske Huusvale, dog er den større og bygger ikke sin Rede ved Gavle, Vinduer og i Huse, men kun ved de vildeste Strandbredder, i mørke, utilgjængelige Kløfter og Huler.

Om Dagen svæve de i stor Mængde langs med Havets Overflade, for efter Javanesernes Udsagn at søge Fiskeleg til deres Føde. Nydelsen heraf skal efter den almindelige Mening udvikle en rigelig Mængde Sliim, der er aldeles nødvendig til at bygge deres Reder. Om det nu end ikke er ganske sikkert, hvorfra denne Sliim kommer, saa er det vist, at den danner et seigt Stof ligesom Liim, der let tørrer i Luften, hvorved det taber sin Gjennemsigtighed og bliver haardt og skjørt.

Umiddelbart efter den indledende Fest begynder Indsamlingen, som foregaaer paa følgende Maade: Den stærke Brænding gjør det umuligt at komme til Klipperne fra Søsiden; de Personer, hvem Kongen har overdraget dette Arbeide, maae derfor lade sig hidse ned fra Bjergets Top til Steder, hvor Salanganen ligger, et Foretagende, der er saa farligt, at Ingen prøver derpaa, som ikke er vant dertil fra Ungdommen.

Den Javaneser, som har Øvelse deri, tager derfor sin Søn, naar denne er bleven 8—9 Aar gammel, paa Skjødet under den farlige Reise, for at vænne ham til den svimlende Dybde og til at svæve frit i Luften over den skummende og larmende Brænding.

Samleren selv sidder paa en af Bambusrør forfærdiget Stol, der efter Godtbefindende kan hidses ned og hæves i Veiret ved Hjælp af et stærkt Toug. I den ene Haand har han en tændt Fakkel, i den anden en Stok med en Jernkrog paa, over Skulderen hænger en Kurv af Bambusrør; saaledes udrustet lader han sig hidse saa dybt ned, indtil han kommer til et Sted, hvor der er

Reder nok. Nu giver han den, som holder Touget foroven, et Tegn til at stoppe; dette skeer ved at ryste i et andet Toug, hvis Bestemmelse er at trække den fulde Kurv op og lade den tomme gaae ned igjen; ved Hjælp af Krogen trækker han sig ind mod Klipperne, løsner Rederne med en Kniv, saalænge der er nogen, eller han kan naae dem, og tilkjendegiver derpaa ved et nyt Tegn, om han vil sænkes længere ned eller trækkes op til Bjergets Top.

Ere alle de Reder indsamlede, man kan naae, gjentages den samme Festlighed, med hvilken Høsten aabnedes; der opsendes Takkebønner for det vundne Udbytte og for Arbeidernes lykkelige Hjemkomst. Naar Festen er forbi blive Rederne paa det Omhyggeligste rensede, tørrede i Luften i Skyggen, sorterede og i Kister sendte til Kongen af Surakarta.

Herfra blive de bragte paa Markedet i tre Sorter, hvis Værdi er meget forskjellig.

De klareste, reneste, lysegule Reder ansees for de bedste, fordi Svalerne endnu ikke have benyttet dem til Rugning. Disse yndes meget af de rige Chinesere og blive bogstavelig veiede op med Guld. Javaneserne troe, at de fuldkommen klare, mere hvide end gule Reder bygges i Rugetiden af Hannerne, for at de derfra kunne iagttage og beskytte Hunnerne. De Reder, der have været benyttede til at udruge Æg i, adskilles fra de forrige ved en mørkere Farve og derved, at de ere blandede med Fjer og Ureenlighed. De gjælde for de næstbedste og have i Handelen kun halv saa stor Værdi som hine.

De daarligste Reder ere de ældste, der enten ere blevne overseete ved tidligere Indsamlinger eller dengang ikke kunde naaes. De ere ikke længer gule, men brune eller graae, deels fordi de saa ofte have været benyttede til at udruge og opklække Unger i, deels fordi de i længere Tid have været udsatte for Luftens Indvirkning.

De fleste af dem sendes til China, hvor de sjelden mangle ved Keiserens og hans Mandariners Maaltider; men ogsaa de rige Chinesere i de hollandsk-ostindiske Besiddelser ynde dem meget og sætte mange Penge overstyr for at skaffe sig dem.

Saavel her som i China anvendes de almindeligst til Suppe; skaarne i smaa firkantede Stykker kommes de i Hønsesuppe, hvorved denne i og for sig kraftige og nærende Spise bliver endnu kraftigere, mere nærende og mættende.

De tilberedes ogsaa paa en anden Maade, idet de nemlig fyldes med ferskt Kjød, der er skaaret i smaa Tærninger, og derpaa brunes i den Fløde, som afsætter sig paa Kokosmælk; denne Maade anvendes imidlertid kun af Europæere, og ved nogle indenlandske Fyrsters Fester, naar de til disse indbyde Europæere.

Paa Java og i China holdes Nydelsen af spiselige Svalereder for meget nærende og overordentlig gavnlig for Brystsygdomme, Forkjølelse, Halssmerte og Tæring.

II.

Javanesernes Musik og Dands.

Javaneseren er selskabelig og samles gjerne med Beboerne af sin Landsby eller med muntre Naboer. Uagtet de have den Vane at begive sig tidlig til Ro om Aftenen, seer man dem dog ofte i smukke Maanskinsaftener at sidde samlede i fortrolig Underholdning. Ikke sjelden tilbringe de Aftenerne med Musik og Dands, i Byerne endogsaa med at see paa Marionetdukker.

Overhovedet for enhver Landsby pleier derfor i Nærheden af sin Bolig at opføre et Skuur og anskaffe musikalske Instrumenter; visse bestemte Aftener indfinde Musikanterne sig for at underholde Beboerne; om Dagen komme de kun derhen, naar man venter en eller anden fornem Gjæst; i de større Landsbyer derimod ere de altid tilstede, for at lade deres besynderlige Instrumenter lyde ved Indtrædelsen af en berømt Gjæst eller paa Høvdingens Befaling.

De Instrumenter, der findes samlede i et sligt Skuur, kaldes Gamelangspillet; det vigtigste af dem ligner Bunden af en Sopha mdd Gjorder; paa disse sidste hvile to Rækker smaa Metalkjedler, der ere af forskjellig Størrelse og Tykkelse og derfor give forskjellige Toner; man slaaer paa dem med smaa Hammere af Elfenbeen; det spilles af en Mand, der har en saadan Hammer i hver Haand. Ved Siden af dette Instrument hænger paa en Bjelke en stor Metalkjedel, hvorpaa en Mand slaaer med en Trækølle,

der er beviklet med bløde Ting, hvorved den fornødne Bas tilveiebringes.

En tredie Musikker slaaer i bestemt Tact to Metalbækkener mod hinanden; en fjerde sidder foran et større Instrument, der ligner et Trætrug med udpolstrede Sider; paa disse ligge ved Siden af hinanden Stave af meget haardt Træ, som ligeledes sættes i Bevægelse ved smaa Hammere; paa denne Maade frembringer enhver af dem en eiendommelig, mere klapprende end klingende Tone.

Til alle disse Instrumenter føies undertiden andre mindre iøinefaldende; naar de spilles i Forening, frembringe de i Afstand en vis harmonisk Lyd, hvortil en Europæers Øre let vænner sig; men i Nærheden har denne besynderlige Musik megen Lighed med en overordentlig stærk Klokkeringning og gjør et ubehageligt Indtryk paa en Europæers Øre.

Om Aftenen pleie Beboerne af Landsbyerne regelmæssig at indfinde sig foran det til disse musikalske Instrumenter bestemte Skuur, og more sig med Musik og Dands til langt ud paa Natten. Der dandses imidlertid ikke som hos os ved selskabelige Sammenkomster, nemlig af hvem der har Lyst. Dandsen bliver ligesom Musikken udført af særegne dertil bestemte Personer, kun af Fruentimmer, medens denne udelukkende beskjæftiger Mandfolk; disse Fruentimmer hedde Bajaderer.

Dandsene udmærke sig ved deres overordentlige Rigdom paa Afvexling og ledsages ikke sjelden af Sang, der imidlertid ingenlunde kan kaldes smuk og velklingende; den kunde snarere kaldes en modbydelig Skrigen, hvilket har sin Grund i Bajadérernes overordentlige Anstrengelse for ved deres Sang at overdøve den larmende Musik. De besynge sædvanlig en Fyrstes Kjærlighedseventyr, og for at blive forstaaede, skrige de forfærdeligt, saa at de søge at skjule de opsvulmede Aarer paa Halsen og den opspilede Mund for Tilskuernes Blik ved de Vifter, de bære i Hænderne, eller med Enderne af det over Brystet nedhængende Shavl.

Bajadererne svæve ikke som Europas Dandserinder sylphelet hen over Jorden; de udføre heller ikke de Kunststykker, der bestaae i at hvile Legemet paa eet Been eller svinge Benene høit i Veiret eller i vældige Spring og hurtig Omdreining paa den ene Fod. Deres Dandse bestaae mere i yndige Legemsbevægelser, antage efter den til Grund liggende Betydning eller de dertil afsungne Sange snart et mere afmaalt, snart et mere livligt Præg, og gjøre altid et behageligt Indtryk paa Tilskuerne.

I Europa anvende alle Dandsere og Dandserinder al mulig Flid paa at uddanne de nederste Dele af Legemet, og idet de øiensynlig forsømme Legemets Overdeel, udvikle de Been og Fødder til en ganske overordentlig Smidighed. Bajaderen derimod bestræber sig for at meddele alle Legemets Lemmer og Ledemod, fra den øverste Halshvirvel til det yderste Taaled, en næsten mageløs Bevægelighed; hun formaaer f. Ex. at bøie det yderste Led paa hver Finger uden at røre de andre, samt at strække det efter Behag frem og tilbage; hun kan gjøre sin Haand ligesaa flad udadtil som vi indadtil, ja endogsaa krumme den saa langt tilbage, at dens øverste Deel kommer til at hvile paa Forarmen. Deres Tæer have samme Færdighed til at gribe fat som Fingrene; Rygraden kan bøies til alle Sider. Man kan derfor ikke undre sig over, at enhver Bevægelse af deres usnørede Legeme, der ikke er voldsomt indpresset i stive, snevre Livstykker, er yndig at see til og gjør et behageligt Indtryk paa Øiet.

Arme, Hænder, Fingre, Been, Fødder, Tæer, den øverste og nederste Halvdeel af Kroppen, ere under Bajaderens Dands i en yndig, smuk Bevægelse, Øinene og Munden tage levende Deel i Legemets Bevægelser, ikke for at fremkunstle et Smiil eller fordreie Øinene, men kun for at bringe Aand og Liv, Udtryk og Frihed ind i deres henrivende Minespil.

For at opnaae en saa stor Behændighed og Smidighed udfordres naturligviis en langt tidligere og omhyggeligere Uddannelse af Legemet end den, Europas Kunstnere anvende for at naae deres Maal. Medens disse i Reglen begynde deres Øvelser med det 4de eller 5te Aar, tager Uddannelsen af Bajaderens Legeme allerede sin Begyndelse med det 1ste Aar.

Naar Barnet hviler i Moderens Skjød eller faaer sin Næring ved hendes Bryst, gaaer Moderens Iver ud paa at gjøre Lemmerne smidige og bøielige ved at strække dem

til alle Sider. At dette skeer med stor Forsigtighed, fremgaaer deraf, at Børnene, hvis Lemmer tilsyneladende brækkes eller idetmindste forvrides, forholde sig ganske rolige derved, ikke engang give Tegn til, at det er dem ubehageligt, endsige at de skulde skrige af Smerte derover.

Disse utrættelige Forsøg paa i den tidligste Ungdom at gjøre hvert Led saa bøieligt og smidigt som muligt sætte Bajaderen istand til, uden synlig Anstrengelse, at udføre de mærkværdigste Stillinger og Bevægelser af de forskjellige Legemsdele. Hun svinger sit smidige Legeme i alle Retninger uden at støne eller trættes, hun hæver og sænker sine smukt formede Arme, bøier Hovedet, svæver og glider og hvirvler omkring i Dandsen paa den yndigste, i Sandhed henrivende Maade.

Deres vigtigste Klædningsstykke ligner næsten en Sæk, der ved et eiendommeligt Kunstgreb holdes sammen under Brystet uden Baand og Knappenaale; hos Fattigere er det af Kattun, hos de Rigere af Silke med eller uden Guldbroderi; det naaer ned til Anklerne. Et tyndt, 4—5 Alen langt Silkeshavl tilhyller Brystet, der paa den ovennævnte Maade blev ubedækket.

Det fyldige, lange, ravnsorte Haar, stryges tilbage og bindes i Knuder eller Sløifer. Disse sidste holdes sammen ved Guld- og Sølvnaale, der ikke sjelden ere smykkede med Diamanter, og prydes med vellugtende Blomster. Dertil bruges hyppigst Natvioler, hvis Blomster bindes paa Traade og ligesom Perler, der flettes i Haaret.

De fuldkommen blottede Arme saavelsom Hals og Ansigt indgnides med vellugtende Urter. Prydet paa denne Maade og forberedet til at træde frem, ryger Bajaderen, førend hun betræder Dandsepladsen, lidt Opium for at opmuntre sig og for at kunne dandse med Liv og Fyrighed.

Er Bajaderen bleven gammel og uden Beskjæftigelse, paatager hun sig at undervise Børn i Dands, og da man paa Java har stor Forkjærlighed herfor, mangler hun ikke Lærlinger. Hun uddanner ikke blot de Dandserinder, der forberede sig til at optræde offentlig, men ogsaa andre Børn af begge Kjøn; thi paa Java er det Skik, at alle Børn lære disse Dandse.

Hvor stor Betydning Javaneseren tillægger Dandsen, kan man see deraf, at han ikke kan tænke sig nogen Fest eller selskabelig Sammenkomst uden Dands af Bajaderen, ligesom ogsaa deraf, at han i Krigen dandser sin Fjende imøde.

Arabisk Caravane ved en Kilde.

I Østerlandene kan man ikke reise længe, naar man ikke finder Lidt Vand, og her, hvor selv det Forraad, Araberen fører med sig i Læderflasker, ofte bliver bedærvet ved den overdrevne Hede, her bliver en Kilde med Rette anseet for en Himmelens Gave. Mahomed har kun gjengivet med Troskab den almindelige Stemning, der var udbredt iblandt hans Folk, der lider af Solens evindelig brændende Straaler, naar han har forestillet Paradis's Haver vandede af „Floder og Kilder, som udsende et klart, mildt Vand, koldt som smeltet Snee.“

De kjølige og beskyggede arabiske Kilder er Skuepladsen for nogle af de mest maleriske Scener i Østerlændingenes Liv. I Algier blive Beni-Menebs syv Kilder, der udspringe fra Klipperne ved Sidi-Jakubs Kyster, anseet som Samlingsplads for de Genier, der ere Vandenes Aander. Hver Uge seer man Mahomedanere og Jøder, der ere beladte med haardnakkede Sygdomme, offre til dem, for at gjenerholde deres Sundhed, Oxer, Faar, Heste, sorte og hvide Høns. Man seer ogsaa ved Beni-Menebs Kilder exalterede Arabere, der troe sig besatte af Aanderne, og som spillende paa Tambourin overgive sig til en Dands, kaldet Diebdeb, indtil de, berusede ved denne umaadelige og magnetiske Bevægelse, falde i en Slags Afmagt. Negere med hvidt Skjæg, Negerinder, som udmærke sig ved deres høie Statur, ere Offer-Præster og Præstinder ved disse berømte Kilder.

Man gjenfinder ved Ørkenens Kilde det

orientalske Bucolicon, de første Tidsaldres simple Levemaade. Araberen, der endnu idag er Nomade, Kriger, Qvæghyrde og Agerdyrker, saaledes som Jacob var det, opslaaer sit Telt under Oasens Palmetræer og nedsætter sig som Eier og Bevogter af Kilden. Hans Sønner vander Hjordene; hans Døttre, med smidig Taille og yndefulde Former, bærende paa deres Hoved Oldtidens Amphora ligesom Rachel og Dina, komme og øse Vand ved Kilden, i Nærheden af hvilken de nøgne Børn springe omkring som Egernet i Palmetræerne. Paa samme Tid bytter Hovedet for Stammen med Caravanen Faarenes gyldne Vließ, frisk Smør, Kameelmelk, Gjæstfriheden under Skyggen og indtil Kildens Vand imod Lærred, Vaaben, Tobak, Dadler, Hirse og Glasprydelser, som efter deres Formening tjene til at forhøie Fruentimmernes Skjønhed, eller til at bevare dem for Virkningen af onde Øine og Forhexelser.

Det er ligeledes ved Kilden, som ligger udenfor en Byes Porte, at de talrige Reisende give hinanden Stevnemøde, for at samle sig til en Caravane. Araberne bedækkede med deres Burnusser af hvid Uld, som tilbagekaster Solens Straaler forsyne sig med Handelsvarer, for at betale Ørkenens Gjæstfrihed; den europæiske Reisende, der drager igjennem de brændende Zoner, for at studere Orientens Natur, omvexler her sin ubeqvemme europæiske Dragt, og ifører sig et Par Beenklæder af hvidt Lærred og en lang blaa Kittel, som han binder med et Læderbelte. Efterat være forsynet med alt Nødvendigt, bevæger Caravanen sig, den marscherer og gaaer ind i Ørkenen. Først kommer Savanen, som er udyrket men besat med Skov, hvor Turteldruer og Kardinalsfugle henimod Aftenen sværme. Derpaa komme de umaadelige Øder, hvor Øiet følger de graae Agerhøns's Flugt, de vilde Duers og Svalens i Ørkenen, hvor den gigantiske Struds viser sig og den lette Giraf, den springende Gazel og de vandrende Flokke af vilde Høns og af Oxer med lange Horn. Caravanen kommer endelig til de evige Bølger af brændende Sand, som Søndenvinden sætter i Bevægelse og uophørlig fornyer, og hvor den udsletter ethvert Spor af Mennesker. Veiledet af sine Lodser begynder Caravanen Overfarten, og trodser Strabadser, Tørsten i en brændende Atmosphære og Ørkenens røveriske Beduiner. — Lithographiet er efter et Maleri af Chacaton.

Anecdoter.

Efter at Comodore Byron var bleven ansat i Vestindiens Gouvernement, hørte man almindelig Klage over Ammunitionens Slethed. Ikke længe efter havde Fox en Duel med Adam. Den sidstes Skud traf ham, men frembragte intet betydelig Saar, fordi det ikke trængte dybt nok ind. „Seer de!" raabte Fox, „det havde været reent forbi med mig, hvis de ikke havde ladet deres Pistol med Gouvernementskrudt."

I Rusland er det en Overtroe, at der maa en Løgn i Omløb, naar Kanonstøbningen skal lykkes. — For nylig var saaledes hele Petersborg i Bevægelse for at see en Landsbypræst med Kone og Datter, hvilke havde gjort sig skyldige i flere Mord, blive førte omkring fra Kirke til Kirke, med en Tavle paa Brystet, hvorpaa deres Forbrydelse skulde staae skreven. Paa alle Pladser og ved alle Kirker var den største Stimmel af Mennesker for at see dem, men Ingen kunde faae Øine paa Noget og Folk trængte sig imellem hinanden for Ingenting. Endelig opklaredes Sagen: der blev støbt Kanoner paa det keiserlige Kanonværk og hele Rygtet var udspredt, for at Støbningen skulde gaae vel fra Haanden.

Paa et tydsk Theater var det Skik, hver Vinter at give en Beneficeforestilling for de Fattige. Da en saadan skulde opføres, kom en fattig Tjenestepige til sin Madmoder og bad om Tilladelse til at gaae paa Comedie. „Har Du ogsaa Penge dertil?" spurgte denne. — „Jeg behøver ingen," gav Pigen til Svar. „Iaften spiller de for de Fattige."

Forverdenens Archiv.

(Fortsat.)

Vi finde Kridt og Mergel vidt udbredt, dannende store Strækninger af vor Jordbund. Det er kun kort Tid siden man veed, at dette Lag kun dannes af smaa Søedyrs Skaller. Endnu i Aaret 1720 troede Reaumur at berette det franske Academie en overordentlig Nyhed, noget meget Vidunderligt, da han meddeelte samme, at der i Touraine (i en Afstand af 36 Mile fra Havet, hvad der gjaldt for noget ganske Mærkværdigt) fandtes en Flade af 9 Qvadratmile ganske bedækket med Mergel, der næsten udelukkende bestaaer af Muslingskaller. Efter Dybden af Leiet beregnede han Qvantiteten til 130 Millioner Cubikfavne.

Hvad dengang var uhørt og ganske nyt, forbauser nu, paa Grund af den ualmindelig fremskredne Viden, Ingen mere. Man veed, at der gives hele Bjergkjeder af slige Dyrs Skaller, at de forekomme i en Afstand ikke af 30 men af 100 Mile fra Havet, og at de hæve sig indtil 14,000 Fod over Havet (ikke fordi Havet tidligere har staaet saa høit, men fordi den tidligere flade Havbund er bleven hævet til en saadan Høide), og man seer selv den nulevende Generation gjøre Arbeider, som engang kunne blive til Bjerge, som f. Ex. hvorledes der ved Staden Barfleur ved Strædet ved Calais ligger en Østersbanke af 9 Miles Længde og som har en flere Steder udmaalt Tykkelse af 2½ til 3 Fod.

Dog langt mere end disse store Dyr arbeide de smaa for det blotte Øie tildeels eller ganske usynlige Dyr, for Exempel Foraminiferer og Polythalmier, paa Jordens Bygning, og det ved deres uendelige Mængde.

Siden at det er eftervist, at Kridtbjergene forstørstedelen bestaae af deres Skaller, kan man ikke meer betvivle, at ogsaa andre Bjerge end Coraller have en reen organisk Oprindelse. Hvad altsaa Elephanter og Hvalfiske aldrig formaae at naae, selv om deres samlede Kræfter bleve af fornuftbegavede Mennesker ledede mod et bestemt Maal, det fuldføre Jordens mindste Skabninger ved deres Mængde.

I Havsandet finder man ofte meget smaa Musling- og Snegleskaller, og allerede i Begyndelsen af det forrige Aarhundrede paatoge Bianchi og Beccaria, to lærde Italienere, sig den Umage at tælle Muslinger, som fandtes i Adrias Strandsand (navnlig i Nærheden af Bologna) og der viste sig da at være 1120 Ammonshorn i 2 Lod Sand. Beccaria fandt, at hele Høie paa Fastlandet syd for Bologna kun bestode af disse smaa Snekker. Men i hiin Tid, siger Harting meget træffende, i hvilken man var vant til at skrive alle slige Phænomener paa Syndflodens Regning, blev den geologiske Vigtighed af disse Kjendsgjerninger kun mangelfuldt indseet, og omendskjøndt senere Forskere beskreve og omhyggeligt afbildede et stort Antal af disse smaa nydelige Muslinger, saa betragtede man dem egentligt kun som Curiositeter, samlede dem i ziirlige Æsker og betragtede dem med sine Venner gjennem Mikroscopet, eller man bar dem i Signetringe under et til stærkt forstørrende Loupe slebet Glas, for at fryde sig over de smukke Former; men den egentligt videnskabelige Behandling begyndte først ved Begyndelsen af indeværende Aarhundrede, da man lærte dem at kjende ikke alene i Havsandet men i faste Steenlag som Fossilier, da den berømte d'Orbigny og tilsidst den endnu berømtere Ehrenberg viste deres store Udbredelse og meddeelte en Mængde vigtige Eiendommeligheder hos dem.

Snart bleve disse Opdagelser bekræftede og udvidede af andre Naturforskere, saa at de tidligere i Pynteæsker opbevarede Foraminiferer have indtaget den dem tilkommende Rang i deres Agtelse, som forstaae at vudere de store ved smaa Kræfter istandbragte Værker; og vi skulle snart see, at disse Smaadyr have havt en lige saa stor, om ikke større Andeel i Jordskorpens Dannelse som Polyperne (Corallerne), skjøndt de fleste af dem ere endnu mindre og af langt simplere Bygning end de sidstnævnte.

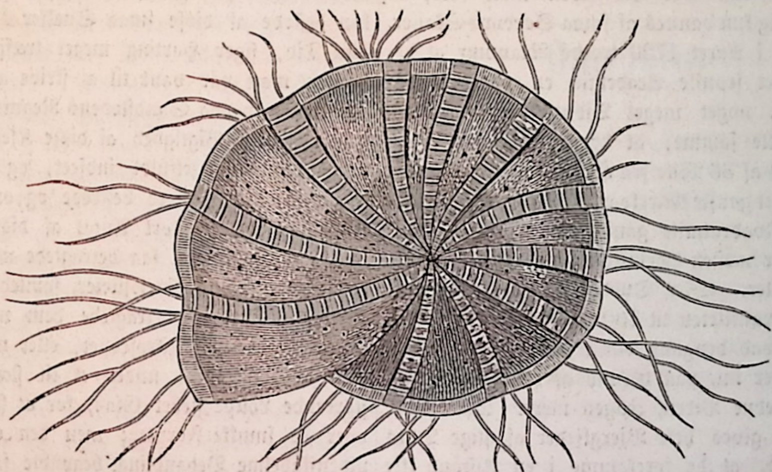
Mærkværdig er den Formens Mangfoldighed, som den skabende Natur har givet disse smaa simple Dyr. Antallet af de bekjendte overstiger allerede nu 1500, og da der findes Millioner af Qvadratmile, hvor de leire sig som Bjerge, men som endnu ikke ere undersøgte (kun de lettest tilgjængelige, tæt ved Havet beliggende Lande har man

bereist og udforsket), saa betegner dette Tal sandsynligviis kun en meget ringe Deel af den uhyre Mængde Species, som tidligere have befolket Havet.

I deres simpleste Form bestaae disse Dyr af en næsten usynlig lille Kugle, som skjules i en ikke meget større Skal af den siirligste Form.

Disse Dyrs Skaller ere af samme Art, men medens det geleeagtige Legeme, taget ud af Skallen, stedse er kugelrundt, finder man de kalkagtige Skaller stedse fladtrykte, og det enten lige udstrakte, eller som Sneglehuset (hvad de virkelig ogsaa ere) bøiede:

De paa nedenstaaende Tegning antydede

Kamre ere opfyldte af smaa Legemer, af hvilke det inderste er det mindste, et hvert paafølgende det større Stykke eller Afsnit af de ligesom paa en Traad trukne Smaakugler. Alle disse Afdelinger have et fælles Liv, men enhver synes dog tillige at have en særegen Evne til at existere for sig selv, idetmindste synes ovenstaaende Figur egnet til at gjøre det troeligt. Den viser os det forstørrede Gjennemsnit af et saadant Dyr. De bredere Afsnit betegne den levende, ligesom kjødagtige Masse, som opfylder Kamrene; de smalle stribede Steder ere Skillevægge. Striberne i disse Skillevægge, som have den største Udstrækning, antyde Rørene, hvorved Kamrene ere forbundne indbyrdes, og hvorved de enkelte Dele af Dyret hænge sammen med hverandre.

Den tynde Skal er gjennemboret paa utallige Steder (hvoraf deres Navn Foraminiserer), og af disse Aabninger rage Dyrets Arme frem; sammenvikles disse Arme til en Knude, saa tillukke de Aabningen som en Prop.

Disse vidunderlige Dyr træffes saavel døde som levende under alle Himmelstrøg; Bjergene i den hede som i de tempererede og de kolde Zoner have dem ligesaa vel forstenede, som Havene i de samme Zoner endnu fremvise levende med dem beslægtede Dyr. Da disse, forsaavidt de ere levende (og man kjender henimod Tusinde forskjellige Arter af dem), have en frivillig Bevægelse, ikke som Polypperne — disse deres Hjemstavns stadige Livegne — klæbe fast ved Jordfladen, skulde man troe, at de vilde være almindeligt udbredte, men dog er dette ingenlunde Tilfældet i den Udstrækning, som man skulde forudsætte, og deres geographiske Udbredelse afhænger saavel af Landets Formation som af Havstrømningerne, hvad man især deleshed iagttager ved Sydamerikas Kyster.

En af de mægtigste Havstrømninger flyder uafbrudt fra Polarhavet mod Continentets Sydspidse og bliver opfanget og deelt, iblandt andet af Cap Horn. En Green af denne Strøm løber vestlig for Sydamerika langs med Kysten af Chile op mod Æqvator, en anden Deel østlig for samme Land mod Nord forbi Patagonien og Brasilien.

Naar nu Strømmen af det kolde Vand ogsaa fører Foraminiferer fra Polaregnene til

de varmere Have, saa deler Cap Horn ikke alene denne Strøm men ogsaa Skaren af de deri svømmende smaa Snekker, hvoraf 50 forskjellige Arter findes i Havene ved Brasilien, medens 30 andre ganske afvigende beboe Vestkysten; kun nogle enkelte Arter ere fælles for begge Have.

Sagen er saa vidunderlig, at man har Grund til at drage dens Paalidelighed i Tvivl, det vil sige, ikke, at her gives saamange og der saamange forskjellige Arter — thi dette er fuldkommen factisk — men vel at de 80 forskjellige Species findes i Polarhavet, fra det føres til Sydamerika og der dele sig saa egensindigt, at 50 af dem vandre mod Øst og 30 mod Vest. Det vilde være interessant at undersøge dette; man maatte da søge at erholde Vand fra Polarhavet i forskjellige Dybder og see, om disse Dyr forekomme deri. Forfatteren af nærværende Værk betvivler en saadan Deling i Strømmen, men troer, at den Omstændighed, at Dyrene saa nøie ere adskilte mod de tvende Himmelegne, beviser ikke, at de tidligere vare samlede, men at de sjeldent eller slet ikke forlade deres Opholdssted og sikkert ikke drage fra Æqvator mod Polen for at forene sig med hinanden; maaskee er den Art, som samtidigt findes i begge Have, den eneste, som beboer Polarhavet og netop derfor med Polarstrømmen føres til Sydamerika og det baade mod Øst og mod Vest.

Udbredelsen af denne Dyreclasse har sandsynligviis været langt større i Fortiden end nu, og de have i flere Hundrede forskjellige Species levet fredeligt indbyrdes. I Wiens Omgivelser træffer man saaledes f. Ex. over 228 Arter som fossile, forstenede og dannende hele Bjergstrækninger. Paa hele Europas Fastland, saavidt det er gjennemforsket af Videnskabsmænd, altsaa i det nordlige Italien, i Tydskland og i Frankrig, i England og i Sverrig, finder man disse Dyr i Forsteninger i utroelig Mængde. I Pariserbækkenets Kalk talte man i det lille Rum af en Cubiktomme 58,000 Stykker af samme, hvilket paa omtrent 10 Cubikfod andrager saamange, som der af Mennesker boe paa hele Jorden, og uden al Overdrivelse kan man paastaae, at hele Paris og de omkringliggende Landskaber lige til de nærmeste Departementer, kun er bygget af disse Dyrs Skaller, hvad der forøvrigt (da man i disse Egne næsten udelukkende bygger med Steen fra Kalkbruddene) aldeles ikke er mere underfuldt, end om man vilde sige, at Montmartre bestaaer af slige Foraminiferer; thi begribeligt er Materialet, som er blevet anvendt til Bygningen af hine Stæder, kun en yderst ringe Deel af den Masse, som der danner et Leie af Hundrede Qvadratmiles Overflade. Af den Steen, der formaaer at udfylde en Cubikmiil, kan man opbygge alle Stæder paa Jorden.

(Fortsættes.)

Historiske Skildringer.

I. Lykurg og Solon.

Lykurg.

1.

I Peloponnes ved Eurotas' herlige Bredder, laa en stor gammel Stad uden Mure og Porte. Dette var Sparta. Den var Hovedstaden i Provindsen Lakonien og blev tilligemed sit Gebeet ogsaa kaldet Lacedæmon. De indvandrede Dorer havde erobret den, og Tvillingbrødrene Prokles og Eurysthenes deelte Herredømmet imellem sig. Siden havde Sparta stedse to Konger, den ene af Prokles', den anden af Eurysthenes' Slægt. De doriske Spartanere betragtede sig som Landets Herrer, de undertvungne Lakonier for deres Undersaatter. Det nye Aag trykkede haardt paa disse, og Indbyggerne i Staden Helos vare de første, der med Vaaben i Haand vilde gjenvinde deres gamle Ret. Men Forsøget mislykkedes. De stolte Spartanere fratog dem ikke alene deres indskrænkede Landbesiddelse, men ogsaa den personlige Frihed. Heloterne bleve Slaver, og deres Skjæbne deelte Alle, som herefter vovede at kjæmpe for deres Frihed mod Spartanerne.

Men snart opstod der Tvedragt mellem

selve de fornemme Borgere, og disse reiste sig mod Kongerne, naar disse, efter deres Mening, regjerede for strengt. I en saadan Opstand hændtes det, at Kong Eunomos, Lykurgs Fader, blev ihjelstukken med en Kniv.

Han efterlod Regjeringen til sin ældste Søn Polydektes; men denne døde snart, og nu troede Enhver, at hans yngre Broder Lykurg var hans Efterfølger. Lykurg overtog Regjeringen, men da erfarede han, at hans Svigerinde, den afdøde Kong Polydektes' Enke, var svanger. Strax erklærede Lykurg Thronen for dette Barns Eiendom, og han forvaltede fremdeles Regjeringen som dettes Formynder. Imidlertid lod Dronningen ham hemmeligt vide, at hun var beredt til at dræbe Barnet, naar han vilde love at ægte hende som Konge. I den Hensigt selv at redde Barnet skjulte Lykurg den dybe Afsky, han følte for et saadant Tilbud, og lod Dronningen anmode om at overlade Barnets Drab til ham.

Da nu Drengen var født, sendte Moderen ham strax til Lykurg. Denne sad netop ved et Maaltid med de høieste Embedsmænd; han tog da Barnet paa sine Arme og tilraabte de Tilstedeværende: „Spartanere, os er født en Konge!" Derefter lagde han Barnet i den kongelige Stol og gav ham Navnet Charilaos ɔ: Folkets Glæde; thi Alle vare gladbevægede over et saadant Beviis paa Ædelmod og Retfærdighed.

Ogsaa hans hele øvrige Opførsel skaffede Lykurg hans Medborgeres høieste Agtelse, og disse bestræbte sig for punktligt at opfylde alle hans Befalinger som Rigsforstander. Men Dronningen og hendes Broder følte sig meget krænkede og søgte at udbrede det Rygte, at Lykurg ventede paa en gunstig Leilighed til at rydde den unge Konge afveien og gjøre sig selv til Hersker. Da denne Bagvadskelse kom ham for Øren, besluttede han at reise saalænge udenlands, indtil hans unge Myndling var opvoxet til Mand.

2.

Først begav Lykurg sig tilsøes til Øen Kreta. Denne Ø var allerede længe berømt for de fortreffelige Love, som en viis Konge, Minos, havde givet sine Undersaatter, og hvorved disse vare blevne mægtige tilsøes og lykkelige i deres Land. Ved sin Viisdom og Retfærdighed havde Minos erhvervet sig en slig Agtelse blandt Menneskene, at der efter hans Død gik det Sagn, at Minos var Dommer i Underverdenen.

Fra Kreta seilede Lykurg over til Lilleasien, og derfra skal han være kommen til Ægypten. Overalt gjorde han sig bekjendt med Landenes Forfatninger og mærkede sig Alt, hvad han af Love fandt fortræffeligt, for da at forplante det til sit Hjem. Paa Kreta havde han beundret Indbyggernes simple og strenge Levemaade; hos Grækerne i Lilleasien fandt han derimod stor Pragtsyge og Yppighed. Naturligviis behagede ham Kretensernes Levemaade langt bedre, hvorimod han hos de sidste stødte paa et uskatteerligt Klenodie, nemlig Homers Sange. Disse herlige Sange syntes ham ligesaa fornøielige og underholdende, som rige paa Livserfaring og Statsklogskab. Derfor anvendte han al Iver paa at samle og afskrive dem for ogsaa at gjøre dem hjemme i Grækenland. Did vare kun enkelte Brudstykker komne, men nu skulde dette Land have hele Digtet, og Lykurg erhvervede sig den store Fortjeneste at medbringe det Hele, hvilket med Begeistring blev modtaget af hele Grækenland og blev et Middel til, at de enkelte græske Folkeslag følte sig som een Nation. Men ved Grækerne ere Homers Sange blevne en Verdensbog for alle dannede Folkeslag paa Jorden.

I Lacedæmon blev Lykurg smerteligt savnet og flere Gange afgik Gesandter til ham, for at opfordre ham til snart at vende tilbage og gjenbefæste den vaklende Orden i Staten ved nye og bedre Love. Han vendte da tilbage, men indsaae strax, at en enkelt Lov ikke vilde frugte; hele Forfatningen maatte ombannes.

Opfyldt af slige Tanker vandrede han dernæst til Delphi, for at raadspørge Oraklet. Han forrettede sit Offer, og strax bilste ham ved Indtrædelsen i Hallen den begeistrede Præstinde Pythias berømte Udsagn:

Lykurgus! Du kommer til mit velsignede Tempel,
Kjær og dyrebar er Du for Zeus og samtlige Guder.

Skal jeg Dig hilse som Gud, saa spørger jeg, eller som Menneske,
Ja, jeg mener en Gud er Du vel før, o Lykurg!

Tillige erholdt han den Erklæring, at Guden Apollo antog sig hans Bøn og bevilligede ham en Forfatning, der skulde blive langt bedre end alle øvrige.

3.

Opmuntret herved, skreed han til Værket. Først betroede han sin Plan kun for sine Venner, drog da stedse flere over paa sin Side og søgte at vinde de fornemste Borgere for sit Forehavende. Da hans Værk nu var modent til Udførelse, maatte 30 af de anseteste Lacedæmonier tidligt om Morgenen vise sig bevæbnede paa Pladsen, for at indgyde Modstanderne Frygt og afskrække Enhver fra at gjøre Modstand. Kong Charilaos flygtede i den Mening, at dette Anslag var rettet imod ham, til Athenes Tempel, men da man ved Eed bekræftede, at han kunde være sikker, lod han sig bevæge til at forlade sit Tilflugtssted og understøttede nu selv Lykurg.

Den første og vigtigste af de nye Indretninger var Indsættelsen af et Senat ɔ: et Raad af Gamle. Dette Senat (ved Navn Gerousia) bestod af 28 uberygtede Mænd, som vare over 60 Aar gamle, og havde lige Stemmeret med Kongerne. Dette var en meget heldbringende Anordning. Thi medens hidtil Konge og Folk havde ligget i Strid om Herredømmet, og Staten saaledes stedse havde vaklet mellem disse Partier, saa tjente nu Senatet, stillet midt imellem de stridende Parter, som Ballasten i et Skib — det vedligeholdt Ligevægten. Vilde Folket fordre formeget, havde det Senatet imod sig, gjorde Kongerne Overgreb, stillede Senatet sig paa Folkets Side. Kun Kongerne og de Ældste turde forebringe et Lovforslag i Folkets Forsamlinger, men Folket havde Ret til at antage eller forkaste denne Lov. Men for at Folket kunde vaage over de høie Statstjenere, valgte det 5 Ephorer af sin Midte, som toge Deel i Regjeringen.

Den anden og dristigste Anordning af Lykurg var Delingen af Grundbesiddelserne. Ulighed i Formue var paa den Tid meget stor i Sparta; medens Rigdommene havde samlet sig i enkelte Huse, faldt en Masse Forarmede Staten til Byrde. Nogle svælgede i Yppighed, Andre døde af Elendighed. For tilbunds at raade Bod paa dette Onde, overtalte Lykurg sine Medborgere til at erklære samtlige Grundbesiddelser for Statseiendom, og da paany fordele det blandt Alle. Af Spartas Markjord blev gjort 9000 Lodder, det øvrige Lakonien deelt i 30,000 Lodder. Hver enkelt Lod havde en saadan Størrelse, at den leverede sin Eier saameget af Byg, Viin og Olie — de uundværligste Levnetsmidler — som var nødvendigt til at holde ham ved Kraft og Sundhed.

Da Lykurg engang vendte tilbage fra en Reise og kom over de nyligt høstede Marker og saae de opstillede Kornneg, der stode ligeoverfor hinanden, sagde han smilende til sine Ledsagere: „Man skulde troe, at hele Lakonien tilhørte mange Brødre, som nyligt have skiftet imellem sig."

Lykurg blev imidlertid ikke staaende herved; ogsaa den bevægelige Eiendom maatte deles, naar Uligheden skulde forsvinde. Men Guld- og Sølvskatte vare lette at skjule, og godvilligt vilde Eiermændene neppe give dem fra sig. Hvad gjorde da nu Lykurg? Han afskaffede alle Guld- og Sølvmønter og indførte Jernpenge, men hvis Stykker vare saa store og svære, at man for at gjemme halvtrediehundrede Daler maatte have et stort Gemak og for at skaffe Summen bort maatte tage en Vogn med to Heste for. Saasnart disse nye Mønter kom i Omløb, forsvandt en Mængde Forbrydelser fra Sparta. Thi hvo havde endnu havt Lyst til Tyveri, Bedrageri eller Bestikkelighed?

Med Guld- og Sølvmønterne forsvandt ogsaa mange unyttige Kunster, uden at Lykurg havde nødig at sætte dem i Ban. Thi de andre Grækere betakkede sig vel for disse Jernpenge, derfor kunde man i Sparta ikke kjøbe noget udenlandsk Flitterstads, intet Handelsskib løb ind i Spartas Havn, ingen Lærer i Veltalenhed, ingen Prophet, ingen Guldarbeider betraadte mere det fattige Land. Saaledes maatte Luxus falde bort af sig selv, og de indfødte Kunstnere anvendte deres Duelighed til de uundværlige Sager, Huusgeraad af Senge, Borde, Stole, Bægre o. s. v.

For endnu kraftigere at bekjæmpe enhver Yppighed, indførte Lykurg fælles Maaltider. Ingen, selv ikke Kongerne, maatte spise hjemme. Til en bestemt Time maatte Enhver forføie sig til Forsamlingspladsen, hvor man spiste i Fællesskab ved store Borde. Ethvert Bordselskab bestod sædvanligt af 14 Personer, og Enhver leverede dertil et bestemt maanedligt Bidrag af Bygmeel, Viin, Ost, Figner og dertil lidt i Penge til Kjøb af Suul. Desuden sendte den, som havde offret, en Gave, og hvo der havde fældet et Stykke Vildt, en Deel af Byttet. En Yndlingsret var den sorte Suppe, en Blanding af Suppe paa Svinekjød, Blod, Eddike og Salt. En fremmed Fyrste, der havde hørt meget tale om denne Suppe, lod en spartansk Kok hente, for at han skulde lave ham denne Ret. Men Suppen vilde ikke smage ham. „Jeg tænkte det nok" — sagde Kokken — „thi vor Suppe smager kun den godt, som har arbeidet og hungret dygtigt."

Ved disse Maaltider for de Voxne indfandt sig ofte Drenge i Spisesalene; man førte dem derhen som i en Viisdommens Skole, hvor de hørte Samtaler over offentlige Anliggender, havde Mønstre paa en værdig Opførsel for Øie og lærte saavel at spøge uden Raahed som ogsaa uden Fortrydelse at taale Spøg. Thi ogsaa det, at forstaae en Spøg, regnede man med til en Lacedæmoniers fortrinlige Egenskaber. Traf det noget for haardt, da bad man blot om at høre op dermed, og strax skete det. Ogsaa øvede man sig i Taushedens Dyd; ved Enhvers Ankomst pegede den Ældste paa Døren med de Ord: „Gjennem denne finder intet Ord Vei."

Naar man nu havde spiist og drukket maadeholdent, gik man hjem uden Fakler; thi det var ikke tilladt ved nogen Udgang at betjene sig af en Lygte, for at man i Nattens Mørke kunde lære Mandhaftighed.

4.

Man kan tænke sig, hvormeget disse Anordninger maatte opvække de Riges Had mod Lykurg. De udstødte Smædeord mod ham, sammenrottede sig for at tage Hævn og fornærmede ham paa alle Maader. Tilsidst kastede man med Stene efter ham, saa at han saae sig nødsaget til iilsomt at forlade Torvet og flygte til et Tempel. Allerede havde han vundet Forspringet for sine Forfølgere, da en lidenskabelig Yngling, Alkandros, naaede ham og slog et Øie ud paa ham med en Stok, da han netop vendte sig om. Lykurg blev staaende og viste Borgerne sit blodige Ansigt og det ødelagte Øie, uden at udstøde en Smertenslyd. Skam og Anger greb dem ved dette Syn og dæmpede deres Ophidselse; de overleverede selv Alkandros i hans Hænder og ledsagede ham under levende Meblidenhedsyttringer til hans Hjem. Lykurg var tilfreds med denne Udsoning, lod Mængden gaae og tog sit Øies Banemand med sig hjem. Sønderknust og zittrende stod denne for den Saarede. Men denne sagde intet haardt Ord, bortfjernede alene sin sædvanlige Tjener og lod nu Alkandros forrette dennes Tjeneste. Ynglingen, som ikke manglede naturlig Godmodighed, fuldbyrdede med taus Lydighed sin Herres Befalinger, og lærte, som et dagligt Vidne til den store Mands Vandel, Sagtmodighed og Rolighed, hans strenge Levemaade og utrættelige Virksomhed, i den Grad at skatte og ære ham, at han med al Kjærlighed hængte ved ham og udbredte hans Roes blandt Alle. Saaledes hævnede Lykurg sig, idet han af en iilfindet og anmassende Yngling dannede en dydig Mand.

Den store Lovgiver har ikke opskrevet sine Love, ligesaalidt som Socrates og Menneskehedens største Lærer, vor Frelser Jesus Christus, have efterladt sig en skriftlig Optegnelse af deres Lære. Lykurg var overbeviist om, at offentlige Indretninger kun da kunde bestaae, naar de havde fæstet Rod i Borgernes Tænke- og Levemaade. Men han vilde opdrage hver enkelt Borger saaledes, at han selv kunde være sin egen Lovgiver. Fremfor Alt søgte han at danne Spartanerne til et haardført Folk af Krigere. Forholdene selv udfordrede dette. Thi Spartanerne vare oprindeligt en Kolonie af Krigere, der med Magt havde nedsat sig paa Peloponnes og som midt blandt fjendtligtsindede Folkeslag ene kunde bestaae ved Magt. Som Skildvagten i Felten maatte de stedse være beredte paa at tage imod Fjenden. Derfor var ogsaa næsten hele deres Liv viet til Krigen. Ingen Spartaner drev Agerdyrkning eller andre fredelige Haandteringer, — alt dette var Heloternes Sag,

som nu ogsaa havde erholdt en haardere Lod, efterat de vare blevne Statens Eiendom. Tidligere skaanede Herrerne deres Slaver paa Grund af egen Interesse, men nu var en Slaves Død ikke mere noget Tab; ja, da Heloterne formerede sig, saae man gjerne, at ret mange af dem bleve opoffrede. Vel laae det ikke i Lykurgs Hensigt, men snart efter hans Død kom det dertil, at unge Spartanere undertiden gjorde Jagt paa Heloterne, og hvo der da havde nedlagt de Fleste, blev meest roest.

5.

Skulde den spartanske Dreng blive en tapper Kriger, da maatte han tidligt hærdes; hele Dagen øvede man ham i Løb, Svømning og Kasten. Disse Øvelser bleve anstillede i en let Underklædning og Øvelsespladserne kaldtes Gymnasier af det græske Ord gymnos, nøgen. I Athen forbandt man med disse Gymnasier ogsaa Øvelser med Hensyn til Aandens Udvikling, hvorfor vore lærde Skoler have erholdt Navn af Gymnasier. Staten skulde kun bestaae af sunde og kraftige Borgere. Derfor blev ethvert nyfødt Barn først besigtiget, og naar det fandtes at være sygeligt eller for svagt, udsat for Hungersdøden, „fordi et gebrækkeligt Menneskes Liv hverken kunde gavne ham selv eller Fædrelandet.“ De lacedæmoniske Ammer pleiede Børnene med megen Kunst og Omhu, og bleve derfor paa Grund af disse Fortrin ogsaa søgte i Udlandet. De opdroge deres Pleiebørn uden Svøb og lode Lemmerne frit udvikle sig. Tillige sørgede de for, at Børnene ikke bleve Kostforagtere og taalte ikke hos dem nogen Uartighed eller Frygt for Mørke eller Eensomhed.

Saasnart Drengene havde naaet det syvende Aar, unddrog Staten dem den faderlige Opdragelse og tog dem under sin egen Opsigt; thi man betragtede Børnene som Statens Fælleseiendom. Fra nu af lod man dem bestandigt leve sammen, spise sammen, lege og lære sammen. Læsning og Skrivning lærte de kun til Nødtørst, Lydighed mod de Øverste, Udholdenhed i Møisommeligheder, Seir i Kamp — alt dette var de første og sidste Dyder. Derfor holdt man dem, altsom de voxede til, stedse strængere, man lod dem til enhver Tid gaae letklædte og barbenede, lege nøgne og taale Hede og Kulde, Hunger og Tørst uden Knurren. Straaet, hvorpaa de sov, maatte de selv samle, og afbryde Rørerne, som voxede ved Floden Eurotas, med den blotte Haand. Selv Pigebørnene hærdedes ved Væddeløb og Bryden, for at de engang kunde blive kraftige Mødre. Ved deres offentlige Lege priste Jomfruerne undertiden Ynglingernes herlige Bedrifter, eller spottede vel ogsaa de Svage og Feige.

Da en god Kriger ogsaa maa være behændig og klog, forledte man Drengene tidligt til List og Forslagenhed. Man gav dem meget knap Kost, for at de skulde lære paa en behændig Maade at stjæle fra Spiiskamrene og Frugthaverne, men bleve de grebne, straffedes de — ikke for Tyveriet — men for Ubehændighed, med at sættes paa Faste. Ofte bleve de ogsaa pidskede tilblods i Dianas Tempel, uden at Ansigtet fortrak sig af Smerten. Hvorvidt deres Selvovervindelse gik, kan man lære deraf, at En, som havde stjaalet en Ræv og havde skjult den under Folderne paa sin Kappe, ikke gav nogen Lyd fra sig, men faldt død om, da Ræven havde oprevet Underlivet paa ham.

Feighed var den største Skam, og Flugt i Krigen gjorde æreløs. Derfor gav en spartansk Moder sin Søn, der drog i Krigen, Skjoldet med de Ord: „Med det eller paa det,“ det skulde sige, enten Seir eller Død. Da en anden Spartanerinde erholdt Efterretning om, at hendes Søn var falden, spurgte hun rask: „Og har han seiret?“ Da man bejaede dette, vedblev hun glad: „Nu, derfor har jeg født ham, for at han kunde vide at døe for sit Fædreland.“ De spartanske Vaaben vare korte, thi — sagde engang en Spartaner — vi holde meget af at komme vor Fjende tillivs. Et Slag var for dem en Fest; smykkede og med munter Fløitespil rykkede de til Kampen.

Deres Tale var kort og treffende, ofte vittig. Et vittigt Svar stod i stor Anseelse, og derfor kalder man endnu stedse en kort, betydningsfuld og vittig Tale lakonisk. En atheniensisk Taler kaldte Lacedæmonierne uvidende Mennesker. „Du har Ret,“ svarede Spartaneren, „thi ene vi af alle Grækere have endnu ikke lært Sletheder af Eder.“

Om Kunster og Videnskaber, som de blomstrede i Athen, var der naturligviis ikke Tale i Sparta.

Da saaledes nu den store Mands Love vare trængte ind i hans Landsmænds hele Liv, og Oraklet i Delphi havde billiget Alt, lod han Borgerne sværge, at de saalænge vilde blive hans Love troe, indtil han var vendt tilbage fra en Reise til Udlandet. Eden blev aflagt, Lykurg tog Afsked, men vendte aldrig tilbage. Man siger, at han frivilligt har nægtet sig Føden og saaledes givet sig Døden, for at hans Medborgere aldrig skulde blive løste fra deres Ed. Hans Endeligt var hemmelighedsfuldt, men det forhøiede kun hans Loves Værd. Sparta var den første og mægtigste Stat i Grækenland, saalænge det troligt fulgte Lykurgs Forskrifter.

(Fortsættes.)

Betragtninger over den danske Charakteer.

Af

H. C. Ørsted.

Det er naturligt, at naar der tales om et Folks Charakteer i Sammenhæng med dets vigtigste Interesser, bliver snart et Træk snart et andet fremhævet, alt efter enhver Skribents Øiemed; men det skeer derimod sjeldent, at man søger at forsone disse modsatte Eensidigheder og lader Folkets Selvbevidsthed tjene, som den efter sin Natur bør, mere til Forening end til Strid. Det er vistnok ikke let at betragte et Folks Charakteer, hvad enten det gjelder vort eget eller et fremmedt, med fuldkommen Upartiskhed; men i alt Fald maa man beklage, at Forsøget gjøres saa sjeldent: gjordes det oftere, vilde man mere nærme sig Sandheden. Man kan vel neppe tvivle om, at Nationernes Selvkundskab ligesaavel er nyttig som de enkelte Menneskers.

Jeg vil da vove at meddele nogle sammenhængende Betragtninger over vor danske Nationalcharakteer, som snart er bleven sat i et falsk Lys ved overdreven Ros, snart har maattet taale ubillig Nedsættelse, ei blot af Fremmede, men undertiden endog af Fædrelandets utilfredse Sønner. Det vil, haaber jeg, heelt igjennem vise sig, at jeg stræber at indføre dette med streng Upartiskhed, og derfor tør jeg vel vente. Overbærelse, dersom jeg skulde have det Uheld i nogen Deel at forfeile min Hensigt.

Man sammenligner med Rette vort Folks Charakteer med vort Lands. Vi omgives af en Natur hvori ingen af de store Kræfter fremtræder med nogen særdeles Overvægt. Vi have ingen høie Bjerge, ingen store Floder, selv det Hav, som omskyller vore Kyster, er kun paa den mindst befolkede Strækning, særdeles voldsomt i sine Bevægelser. Vulkaner true os ikke, Jordskjælv kjende vi kun i de allersvageste Grader, Oversvømmelser hjemsøge kun en liden Strækning af Landet. Store Grader af Vinterkulde, utaalelig Sommerhede, ødelæggende Tørke plager ikke vort Land. Men har der ikke himmelhøie Fjelde og mægtige Floder, saa bølger dets Overflade med yndige Bakker, oplives af klare Søer, bekrandses af løvrige Skove og beklædes med det herligste Grønt. Det ombæltende Hav, som snart med speilblank Flade gjengiver Himmelens Blaa, snart kruset af Vinden, fører Skibene hurtigt til eller fra, snart oprørt af Storme tager et truende Udtryk, giver en rig Afvexling.

Er dette ikke den venlige, rolige og dog virksomme Ligevægts Charakteer? Jeg veed vel, at det synes Mange at heri ikke er Charakteer nok. En vild Fjeldegn vilde i deres Øine have mere Charakteer; men de synes mig her at forvexle det Fremstikkende med det Charakteristiske. Jo mere eensidigt det Eiendommelige i en Ting er, desto lettere opfatter man det, desto mere vænner man sig til det, hvis man lever deri, og savner det, hvor det mangler; men tør man vel frakjende den større Mangfoldighed en ligesaa fuldkommen Eenhed, blot fordi den ikke saa hurtigt opdages! Vi dvæle med Rette ved et mægtigt Vandfald og føle Naturens Storhed deri; men skulde det, ikke være en Mangel i vor egen Opfatning, naar vi ikke gjennemtrænges af Følelse for det Naturliv, som aabenbarer sig i en rig og mangfoldig Frugt-

barhed. Føl, Du danske Mand hvad Du har i dit Lands Natur, saa vil du ligesaa lidet finde den charakteerløs som fattig! men lad denne Paaskjønnelse ikke forføre Dig til at lukke Øiet for fremmed Naturskjønhed, saa viser Du Dig først som en værdig Dansk.

Man er enig om at betragte Beskedenhed, Besindighed, Godmodighed og Munterhed som danske Nationalegenskaber — og dette stemmer godt med hiin Naturcharakteer — men man maa ikke drive Sammenligningen for vidt og glemme, hvad den fri Aand formaaer. Et hvert Lands Naturcharakteer er indskrænket inden snævre Grændser Fjeldlandet kan ikke faae Kornlandets venlige Frugtbarhed eller Kornlandet opnaa Fjeldets vilde Majestæt. Palmelandet kan ikke nære Bøgen, Kystlandet kan ikke have det indre Fastlands stadige Veir og dette har paa sin Side atter ikke den Betryggelse mod de yderste Kulde og Hedegrader, som hiint er saa lykkeligt at nyde.

Folkets Evner ere derimod ikke bundne til saa snævre Grændser. I de forskjelligste Lande har Menneskeslægten blomstret, og Menneskestorhed har ikke været indskrænket til nogle faa begunstigede Klimater. Naar man taler om Nationalcharakterer synes man altformeget at glemme, at det, som alle Mennesker have fælles, har usigeligt meget større Betydning og Vigtighed end de nationale Forskjelligheder, og at desuden alle Charakterer findes udbredte over hele Jorden, saa at enhver Nationalcharakteer findes repræsenteret i enhver Nation, om end overhovedet med Særegenheder, som endnu bevare det Eiendommelige i det Almindelige. Ofte tales der saaledes om Nationalcharaktererne, at man skulde troe, at et heelt Folks Væsen var udtømt i et eller andet Charakteertræk. Man kan ikke let tænke sig en større Letsindighed end den, hvormed der ofte er bleven talt om de Franskes Letsindighed; det er, som om den Franske ikke var andet end Letsindighed. Derfor have ogsaa Mange, som førte et saadant Sprog, undret sig over at Frankrig havde frembragt saa, store Mænd. Men Sagen er slet ikke vanskelig. Vel er Letsindighed et Træk i den franske Charakteer; men ved Siden af alle de menneskelige Evner, som det franske Folk har fælles med hele Slægten, kan den ikke faae det udelukkende Herredømme, som man indbilder sig, og det saameget mindre, som den ikke kan tillægges hvert enkelt Medlem af Nationen, saalidet som overalt dette er Tilfældet med nogen Nationalcharakteer. Naar man vil tale om Nationalcharakteer, maa man altid holde sig den Tanke nærværende, at hver Nation er et Menneskesamfund, hvori den nationale Eiendommelighed er at betragte som en nærmere Bestemmelse af det Almeenmenneskelige, og vogte sig for at tænke sig denne Eiendommelighed altfor fremtrædende og overmægtig.

I det her valgte Exempel see vi endnu en anden stor Feil, som begaaes i at tale om Nationalcharakterer. I det man kun betragter en fremtrædende Egenskab fra een Side, betegner man den enten som god eller ond, uagtet den indeholder Anlæg saavel til det ene som til det andet. Den Letsindighed, man tillæger de Franske, hidrører fra en Letbevægelighed, som indeholder Spiren til mange ædle Yttringer. Den aandelige Letbevægelighed viser sig ikke blot i den spillende Vittighed, som giver saa mange Skrifter i den skjønne Litteratur deres store Tillokkelse og udbredte Virkning, men ogsaa i hurtige og store Overblik i Videnskaberne. Jeg har nu og da seet, at man har villet udlede denne lette Vittighed, disse hurtige Overblik hos de Franske af deres Letsindighed, istedetfor at opfatte begge som Følger af den aandelige Letbevægelighed. Man finder vel atter dem, som tvertimod sætte denne aandelige Letbevægelighed altfor høit og betragte den som den allerhøieste Fortræffelighed; de glemme da, at der ogsaa gives Aander, som ikke udmærke sig ved en stor Bevægelighed; men som ved en varigere Anvendelse af deres Evner opspore Tilværelsens Dybder. Jeg har valgt et Træk af den franske Nationalcharakteer til Exempel, for at vi kunne anstille en Overveielse, hvori vore egne Nationalfølelser ikke skulle indblande sig; men førend jeg forlader dette Exempel, maa jeg minde om den aabenbare Sandhed, at det franske Folk, ligesom ethvert andet, har frembragt Aander med de forskjelligste Retninger, og at den, der kjender den franske Litteratur, kun behøver at tænke sig om for at indsee, at Menneskets forskjelligste Evner deri har

aabenbaret sig, og at dette maa være en Følge af Sagens Natur.

Lader os nu komme tilbage til den danske Nationalcharakteer. Den Beskedenhed, Fredsommelighed og Godmodighed, hvorfor man roser den, berve uden Tvivl paa en vis Ligevægt og Ro. Denne kan udarte til Ubevægelighed, Uvirksomhed og Sløvhed, følgeligen yttre sig ligesaa foragteligt og uelskværdigt som paa den anden Side hærderligt og elskværdigt.

Den ugunstige Side af vort Folks Naturanlæg er ofte bleven stærkt fremhævet baade af Fjender og af Venner, af hine for at nedsætte os, af disse for at anspore os til større Virksomhed. Naar dette sidste skeer med Skjønsomhed, er det sikkert ikke uden Nytte; men lad kun aldrig vor vækkende Iver gaae saa vidt, at vi ønskede, at vort Folk kunde skifte Natur; thi om det end ikke var et magtesløst Ønske vilde dets Opfyldelse neppe være en saa reen Lykke, som Mange synes at troe. Kraft og Begeistring ere ikke udelukkede fra Kjærligheden til Ro; thi her handles jo ikke om det tomme Begreb af Ro; men om tænkende og følende Væsener, hvis Kjærlighed til Ro er Fornuften underordnet. Til at virke for at virke have vi ingen Drift. Vil man sætte den Danske i nogen ny Virksomhed, maa man bibringe ham om Overbeviisning om hvad der bør gjøres, og hvorledes det skal udrettes. Han vil fordre klare og fyldestgjørende Grunde, førend han begynder noget Nyt. Han kan ved denne Tænkemaade maaskee være altfor langsom til at fatte en Overbeviisning, og naar han da ikke følger saa hurtigt med, som en ganske uhildet Fornuft vilde fordre, er det unægteligt en Feil; men derfor er han desto sjeldnere udsat for at handle efter en overilet Mening, hvilket let drager de ulykkeligste Følger efter sig. Dog fortjener det vel at mærkes, at jo mere Dannelse en Nation som vor opnaaer, desto virksommere bliver den; thi med den rigere Tankeudvikling voxer Antallet paa de Gjenstande, hvorom man har en virkelig Overbeviisning, og ved Overbeviisningen bestemmes Handlingerne. Men man vilde kun halvt gjennemskue Sagens Vigtighed, dersom Tanken blev staaende ved de Bevæggrunde, som nærmest udspringe af Kundskaber og Indsigt; i deres fjernere Følger sees Virkningerne tydeligere; thi med den voxende Dannelse følger et større Bekjendtskab til Livets Goder aandelige og legemlige, og dermed større Fordringer til Livet og stærkere Ansporelser til Virksomhed. Hos et Folk, som er langsomt til at fatte Beslutning, voxer Virksomheden med Indsigten, hos et Folk derimod, som har Hang til at fatte uoverveiede Beslutninger, vil Virksomheden underkastes en veldædig Indskrænkning ved Udbredelsen af sand Dannelse. Man kan let udvide denne Tanke til en endnu mere omfattende: jo større Fremskridt Nationerne gjøre i Dannelse, desto mere nedbæmpes deres Naturfeil, desto mere tilegne de sig alt det Gode, desto mere nærme de sig hverandre. Man vil maaskee udraabe at herved vil al Nationalcharakteer forsvinde og al Verden opløses i en kjedsommelig Eenhed; men dette vilde være en ganske falsk Slutning. Man see kun om blandt Menneskecharakterer, som man har iagttaget! Dersom den der af Naturen er herskesyg, har enhvervet sig den Viisdom, at han agter Enhvers Menneskeret ikke blot i Ord, men ogsaa i Gjerning, og dersom en Anden, som af Naturen er altfor bøielig og eftergivende, har tilkæmpet sig den Viisdom, at han hævder sin Værdighed mod enhver ubillig Fordring, mon de da ikke have nærmet sig overmaade meget til hinanden, og ere de dog ikke udmærket forskjellige Nationer! For den overfladiske Iagttager kunne de synes meget lige; men for den grundige Bedømmer ere de ligesaa forskjellige, som de vare, førend de havde tilkæmpet sig dette høiere Selvherredømme. Lad dem have de samme Dyder, hos hver af dem have disse Dyder deres egen Farve.

Jeg behøver vel ikke at oplyse denne Sag ved flere Exempler eller at vise, hvorledes Anvendelsen gjøres paa Nationer; det vilde ikke engang være faldet mig ind at give dette ene, dersom jeg ikke mangengang havde seet Gjenstanden behandle med saamegen Eensidighed. Herhen hører den Klage, at Menneskene i de store Steder synes at være hinanden saa lige, at al Individualitet forsvinder. Hvis Nogen herved kun sigter til en vis Lighed i Skikke, Klæder, Levemaade og saadanne udvortes Ting, saa kan man

vistnok ikke nægte en stedse voxende Tilnærmelse, men uden at tale om de mange Uligheder, som endda blive tilbage, vil den opmærksomme Iagttager ogsaa her sande, at naar To gjøre det Samme, er det derfor ikke det Samme; og gaa vi nu over til den aandelige Udvikling ville vi let see, at man vel efterhaanden har faaet en langt større Masse af Kundskaber fælleds, at man i Indsigter og Dannelse nærmer sig hverandre, og derfor kommer hverandre desto venligere imøde: men dette hindrer ikke Beboerne af enhver Stad fra at have deres Eiendommelighed, som vel ved første Øiekast skjuler sig under de mange Ligheder, men for en mere indtrængende Betragtning vil udfolde en saameget rigere Mangfoldighed, som den indre Udvikling selv er rigere. Man vil af alt dette see, at i samme Grad som Menneskeslægten hæver sig til et høiere Dannelsestrin, vil der udfordres en finere uddannet Sands til at nyde det store Verdensskuespil, hvori Nationalcharaktererne yttre sig.

Den danske Charakteer skyer det Eensidige; Mange have derfor meent, at vor Charakteer ikke skulde være bestemt nok; men de forvexle Eensidighed med Charakteer Denne Vildfarelse er meget almindelig; saaledes bliver Stivsind ofte taget for Charakteerfasthed, saa at den, som ikke giver efter for Fornuftgrunde, de moralske naturligviis med indesluttede, synes Mange at have viist mere Charakteerfasthed end den, der forlader sin Vildfarelse. Mig derimod synes det, at den, som af inderlig Overbeviisning enten modstaaer to stridige Eensidigheder, der hver vil drage ham til sin Side, eller forlader en Vildfarelse giver Prøver paa en kraftig Eiendommelighed, som ikke er ringere, fordi den oftere mindre paaskjønnes. Lad kraftige Eensidigheder, naar de ere forenede med betydelige Evner, have den dem tilkommende Ros, men lad den kraftfulde Upartiskhed ikke savne sin Anerkjendelse.

Den Danskes Sky for det Eensidige er naturligviis tillige en Sky for det yderlige og for det Kunstlede, som altid fjerne sig fra Naturens Ligevægt.

Hvorledes har nu den danske Nationalcharakteer afpræget sig i hele Folkets Liv og Virken? Jeg begynder med Litteraturen. Uagtet denne har modtaget mange Indvirkninger udenfra, og hvilket Lands Litteratur gjør herfra Undtagelse? har den dog vedligholdt Folkets Præg. Vore med en saa stor og vor Folkelighed saa betegnende Kjærlighed bevarende Oltidsminder, og den Maade, hvorpaa den hele nordiske Oltid er bleven optaget og bearbeidet i vor Litteratur og deri uddannet til en heel Digtningsverden, tale for sig selv. Vilde Nogen forsøge at nedsætte os ved den Bemærkning, at vi her kun pryde os med Levninger af en længst forsvunden Tid, staaer det sandrue og naturlige. Svar til Rede, at vor Opfatning og Fremstilling af Oldtiden ere himmelvidt forskjellige fra en mat Ihukommen, men er en virksom Gjenskabelse, hvori Nutidens Aand viser sig i sin levende Sammenhæng med Oldtidens.

Blandt de Træk, hvorved vor Litteratur udmærker sig, er som bekjendt ogsaa vor Skuespildigtning, og i Sammenhæng dermed kunne vi ogsaa gjerne nævne vor Skueplads. Jeg kan her være kort om en omfattende Sag; jeg har Læserens egen Anskuelse med mig.

I Videnskaberne kan denne Eiendommelighed ikke saa skarp afpræge sig; Tænkningen stræber over hele Verden efter det Almeengjældende; men i Stiil og Behandling yttrer Folkets Eiendommelighed sig dog umiskjendeligt. Vi maa derfor indlemme det, som vi herom have at sige, i vore Betragtninger over Sproget. Her tør vi ikke henholde os til nogen særskildt Tidsalder. Hvad deri har antydet vort Folks Væsen, maa have vist sig i alle dets Tidsaldre. De Indvirkninger vort Sprog i en Række af Aarhundreder har modtaget udenfra, have naturligviis samlet sig til en alt større og større Sum; dog er det ikke denne Sum, men Maaden, hvorpaa den er optaget, som her er afgjørende. Ligesom intet Dyr, ingen Plante kan undvære fremmede Stoffer; men vedligeholder sig ved Tilegnelsesmaaden uden at opgive sit Væsen: ligesom det ene Menneske ikke kan undvære at lære af det andet, men dog beholder sit rette Selv ved den Maade, hvorpaa han tilegner sig det Lærte, saaledes kan ingen Nation udvikle sig uden at optage Noget af Andre. Vi have baade i Ordforraad

og i Stiil optaget meget af det Latinske og Græske, af det Franske, af det Engske, af det Italienske og allermest af det Tydske; men Tilegnelsesmaaden har gjort det til Dansk. Saa sandt som vi endnu ere Danske og det ingenlunde udartede, men i fortsat virksom Udvikling os befindende Danske, saa sandt er vort nærværende Sprog ligesaa fuldeligt Dansk som nogen tidligere Periodes og dertil nu et mere udviklet og indholdsrigt Dansk. Hermed nægter jeg aldeles ikke, at vi baade i nyere og i ældre Tider have vanheldet vort Sprog med mangen tankeløs Optagelse af fremmede Ord og Efterligning af fremmede Udtryk: men dette, som og uadskilleligt fra de menneskelige Tings Ufuldkommenhed, maa vi vel af alle Kræfter modarbeide; dog kan det ikke hindre os fra at see, hvorledes den sande nationale Spire har vedligeholdt og udviklet sig i Sproget. Saa stor ogsaa den tydske Litteraturs Indflydelse paa os har været og burde være for det betydningsfulde Slægtskab baade i Sprog og Afstamning, vil man dog see, at de lange og forviklede Perioder i det Tydske ikke have faaet Overmagt i det Danske. Det er sandt, vort Sprog satte sig derimod; men om dette ogsaa havde været den eneste Hindring, var det jo dog vor Eiendommelighed, som unægtelig er indtrykt i Sproget; der behøves ikke megen Opmærksomhed til at see, at man kunde have bragt Udtrykket nærmere til det Tydske, dersom ikke vort øvrige Væsen var derimod. De Tydske have en Stræben efter det Høitstigende og det Dybtgaaende, som ofte har yttret sig i store Opdagelser og herlige Værker; men som ogsaa meget ofte udarter til Svulst, Spidsfindighed, Dunkelhed. Mange af Tydsklands bedste Aander have selv beklaget disse Udskeielser. Naar vi optage det Fortræffelige af deres Litteratur, lade vi ikke disse Feil, som stride mod vort Væsen, følge med. Vel er dette ikke frit for Undtagelser; men disse kunne ikke komme til nogen afgjørende Indflydelse; vor Eiendommelighed har dog hævdet sig. Man læse kun philosophiske Afhandlinger af vore Selvtænkere og sammenligne dem med beslægtede i det Tydske, man vil finde, at hine udmærke sig ved Klarhed og Fremstillingens Eensoldighed. Vilde Nogen mene at dette ikkun hidrørte fra Mangel paa Dybde, maatte jeg foreslaae ham, at sammenligne dem med saadanne tydske Arbeider, som i det Væsentlige staae lavere, og Forskjellen vil dog vise sig. Dersom en Dansk, som ret har hengivet sig til den tydske Philosophies Studium, skriver paa Tydsk, vil han langt mere nærme sig den tydske Behandling, end naar han skriver paa Dansk. Mere end een indsigtsfuld Philosoph har erklæret sig enig med heri. — Et lærerigt Exempel frembyder Steffens Indledning til Philosophien, som udkom 1803 paa Dansk; den hele Behandling er afgjort dansk i Sammenligning med den, som man finder i hans tydske Skrifter. Enhver Eftertænksom vil see, at dette hele Forhold i Stiil ag Behandling er Følge af Folkets Natur, det deraf udviklede Sprog og den ved begge betingede hele aandige Tilstand.

Disse Træk ville allerede tilstrækkeligt vise vor Litteraturs Eiendommelighed, endskjøndt de vistnok ikke danne et fuldstændigt Billede; derimod bør jeg ikke forsømme at gjøre opmærksom paa, at det Punkt, hvortil den danske Litteratur har hævet sig, uagtet Nationen er saa lidet talrig, Bearbeidernes Antal følgeligen ringe i Sammenligning med dem, som staae de store Nationers Litteratur til Tjeneste, er et ikke ringe Beviis paa det danske Folks aandelige Kraft og dets Dannelsesmidlers gode Udvikling.

Men hvis man nu vilde tilstaae mig, at vor danske Charakteer tydeligt har afpræget sig i vor Litteratur, kunde man maaskee dog paastaae, at samme Aand ikke havde afpræget sig i vort praktiske Liv. Hertil kunde det vel allerede være nok at svare at en saadan Mangel paa Sammenhæng mellem et Folks Charakteer og Handlemaade er umulig; men det er vel værd at see Sagen i sin virkelige Fremtræden. En saare vigtig praktisk Yttring af et Folks Charakteer er dets Lovgivning, naar denne virkeligen har sit Udspring af Folkevillien; dette er Tilfældet med den danske. Den er udsprungen af Folkets Retsgrundsætninger, Vedtægter, Foreninger og de i Retterne fældte Domme, som have fundet almindeligt Bifald, medens de fleste andre Nationer have optaget den romerske Ret, som ofte kun lidet passede sig til deres Eiendommelighed. Jeg kan her gjentage de Ord,

som jeg for 20 Aar siden brugte ved Slutningen af et Udtog, jeg som Secretair for Videnskabernes Selskab gav af en Række af Undersøgelser, som Conferentsraad Schlegel havde forelagt det: „Vort Folk har den sjeldne Lykke, at de nugjældende Retsforskrifter i en naturlig Følge ere fremkomne af de alleræld ste, der tabe sig i et os uigjennemtrængeligt Mørke." Vore Love indeholde derfor ikke som saamange andre Landes, en synderlig Blanding af Fremmed og Folkeegent, paa hvilken Kunsten spilder sin Kraft, naar den forsøger deri at finde Eenhed og Harmoni. Ligesom vore Love skylde Folkets Selvegenhed deres Tilværelse, saa have de og paa den anden Side, næst efter Sproget, været det kraftigste Middel til at vedligeholde den usorvansket, og Følelsen af disse Loves inderlige Sammenhæng med Folkets Eiendommelighed har bevaret os for den Syge, at gjøre store Omvæltninger i Lovgivningen, og ført os til at lade os nøie med de sparsomme Forandringer, hvortil Retfærdighed eller Almeenvel syntes at opfordre. Vore Love have, ifølge deres danske Oprindelse, holdt sig frie for den Grusomhed, som hersker i mange fremmede Lovgivninger, og navnligt for den udstrakte Brug af Torturen, som andre Lovgivninger have tilstedet. Vel bragte her vor Lovgivning Tidsalderens Barbarie nogle enkelte Offere; men denne Plet er allerede for lang Tid siden udslettet. — Vi maae heller ikke skjule, at Torturen en Tid lang havde indsneget sig i vor militaire Lovgivning; men denne var kommen til os med vore hvervede Tropper og har maattet vige, om end ikke saa hurtigt som man ønskede, for menneskeligere Grundsætninger. Ogsaa de udtænkte piinlige Straffe ere vor Lovgivning imod. Vel have vi ikke undgaaet at optage enkelte saadanne af fremmede Lovgivninger; men de have været faae og have ikke holdt sig længe. Vore Love ere ogsaa frie for mange Spidsfindigheder, som findes i fremmede Love. Maaskee vil den, der ikke kjender fremmede Lovgivninger, beskylde vor egen for Vidtløftighed; men naar man betænker, hvorledes de menneskelige Forhold i de sidste halvandet Aarhundreder have udviklet sig, vil man neppe klage og endnu mindre, naar man vil sammenligne vor Lovgivning med de fleste fremmede.

I vore Stænderforsamlinger tør jeg sige, at den danske Charakteer har vist sig paa en saare agtværdig Maade. Da jeg her ikke vil beraabe mig paa Noget, hvorom Partiernes Meninger stærkt ere deelte, kan jeg kun fremhæve enkelte Punkter af disses Virksomhed. Tiden maa udvikle det Meget, som staaer tilbage, og gid, at dette maaskee med det sunde Maadehold, der ligesaameget skyer farlig Overilelse som frygtagtig Langsomhed. Jeg troer ikke, at jeg vil finde Modsigelse, naar jeg paastaaer at vore danske Stænderforsamlinger have udmærket sig ved en i Sandhed stor Arbeidsomhed og ved en med Maadehold forenet betydelig Kraft. Det, de herved have opnaaet hos Regjeringen, anslaaes af Mange til overmaade Lidet; jeg vil ikke forstørre det, men kun nævne de opnaaede Ting, om hvis Værd, der ingen Tvivl kan være. Man har opnaaet en langt fuldkomnere Offentliggjørelse af Forhandlingerne, end først var paatænkt, Finantsregnskabernes Offentlighed, en over hele Landet udstrakt Communalforfatning, Afskaffelse af de fleste Naturalpræstationer, en liberal Forandring i Jagtlovgivningen, adskillige Handelen vigtige Forbedringer i Toldlovene, en omfattende forbedret Lovgivning om Tyveri, Bedrageri, Svig o. s. v.

At Meget endvidere er forbedret, vil Ingen nægte. Lad Enhver efter sin Indsigt spaa om det Tilkommende, ja lad det, som endnu oftere vil være Tilfældet, skee efter Parti og Tilbøielighed; Historien hører det endnu ikke til. — Jeg gjentager, at det kun er den virkeligt foregaaede Nationaludvikling, jeg paa dette Sted søger at belyse.

Det danske Folks naturlige Tilbøielighed til Maadehold, navnlig dets Afsky for Grusomhed er bekjendt nok, og har blandt Andet yttret sig i den ublodige Maade hvorpaa Reformationen og den nuværende monarchiske Forfatning bleve indførte. Ved denne sidste Forandring er ogsaa det Maadehold mærkværdigt, som de andre Stænder viste mod Adelen uagtet deres Forbittrelse mod denne. De indskrænkede dem til at fratage den de Forrettigheder hvormed den havde skadet Sta-

ten; men intet Mere. Dog tilstaaer man os gjerne Maadehold, er man derimod desto tilbøieligere til at forkaste os Mangel paa Begeistring — og hvis man vil indskrænke denne Paastand dertil, at vor Nation ikke er en af dem, som lettest begeistres, bør det ikke modsiges — men iøvrigt have vi Exempler nok paa ægte dansk National-Begeistring. Jeg taler her ikke om noget Nyt; men man maa nu og da minde derom, fordi der gives dem, der ville stille den i Skygge. Vor Nations patriotiske Begeistring for sine store Mænd har den flitigt viist, endskjøndt det her er gaaet som i alle Lande, at Ubilligheder mod de Medlevende have indsneget sig. Paa begeistret Deeltagelse i offentlige Foretagender har det ikke manglet, og Medlidenhedens Begeistring ved offentlige Ulykker har næsten altid været meget frugtbringende hos os.

Gaae vi til det i den materielle Verden sig yttrende Præg af vor Nationalcharakteer, bør maaskee den Danskes Færd paa Havet nævnes først. Mod, Udholdenhed, praktisk Dygtighed har man altid tilstaaet den danske Sømand. Den Ligefremhed og Nedelighed, som afpræge sig i hans Færd, have erhvervet ham Tillid over den hele Handelsverden. I Kampen have vore Søkrigere som oftest seiret, næsten aldrig bukket under udenfor Overmagten. Vor Landmagt bestod i nærmeste Aarhundreder førend Rigets lange Fredstid ofte af Leietropper, hyppigst endog under fremmede Anførere, saa at man i vore Landkrige tagne i deres Heelhed, ikke kan see Nationalcharakteren; men at det ogsaa i disse Kriges Historie ikke mangler paa Exempler af dansk Helteaand, veed Enhver som kjender vort Lands Historie. Hvor de danske Landkrigere i den nyere Tid have været under en virkelig militair Anførsel, have de heller ikke gjort deres Fædre Skam.

Vore Sæder og Skikke ere ligesaa Danske som vor Litteratur; det vil sige, vi have ogsaa med Hensyn paa disse vel optaget Meget fra Fremmede; men kun det, som passede til vor Nationalitet: og forsaavidt, som det ikke ganske stemmede dermed, have vi fordansket det. I samme Aand have alle andre Nationer handlet, som ikke ligefrem have været hindrede derfra ved et mægtigt udvortes Tryk. Vi have uden Tvivl i vore Sæder og Skikke mere fælles med Tydskerne end med de sydligere Nationer, dog ikke, fordi vi have foretrukket at efterligne Tydskerne, men for den Ligheds Skyld, som findes mellem dem og vort Folk; imidlertid have vi i mange Henseeuder ogsaa heri afveget fra dem; saaledes har de tydske Universiteters Renomistvæsen ikke kunnet trives hos os: det strider mod dansk Tænkemaade. Tydskerne er dette en Udartning af Egenskaber, som, anvendte i andre Retninger, gjøre dem Ære: hos os vilde det være en ussel Efterligning. Dette Exempel peger hen paa en vigtig nærmere Lighed mellem os og de andre Skandinaver; thi heller ikke ved de andre nordiske Universiteter har det egentlige Renomisteri og dets Affødning, det utidige Duelvæsen, hjemme.

Af alt dette vil man see, at jeg anseer vor danske Nationalcharakteer ligesaa bestemt udpræget som nogen anden selvstændig Nations. Jeg kan derfor ikke billige, at man anfører en formentlig Tilbagestaaen i denne Henseende som Grund til at stræbe efter den skandinaviske Eenhed. Man vil have seet, at jeg ikke holder det for at være grundet i Sandhed: jeg anseer det ligesaa lidet for klogt; thi det viser os fra moralsk Side med en Stodderagtighed, som maatte lade de andre to skandinaviske Folk betragte det som en sær Naade, om de indlode dem med os, hvilket da maatte skee i Haab om vor Bedring. Jeg er langtfra al Tvivl om, at den hæderlige Mand, mod hvis Yttringer dette er nærmest sagt, jo har fremsat dem i den ædleste Mening; men de maae efter min Overbeviisning virke anderledes, end de tilsigtede, og herimod oprører sig min danske Stolthed. I vort Folk viser denne Egenskab sig ikke saameget med en Begjerlighed efter at anerkjendes som meget mere i en alvorlig Modstand, naar man vil nedsætte os.

I hine Yttringer ligger der dog en Sandhed, som det ikke kan falde mig ind at modsige, at nemlig Nationalcharakteren ikke er noget Stillestaaende og Færdigt; medens Grundformen maa bestaae, bør hver Tidsalders Fremskridt medføre en ny og rigere Udfoldning. At den bestandigt inderligere Forbindelse, som for et halvt Aarhundrede siden begyndte at fremspire og nu stedse videre

udvikler sig, vil have sin Indflydelse og det en gavnlig, paa alle de tre skandinaviske Folkecharakterers videre Udvikling, derom tvivler jeg ikke.

Det være mig tilladt her at anføre nogle af de Ord, som jeg sagde over denne Gjenstand i den skandinaviske Naturforskerforening 1840.

Mig er det klart, at den af Tidernes Oplysning udsprungne rigtige Indsigt om Gavnligheden af, at den skandinaviske Litteratur saa meget som muligt danner en Eenhed, i en meget høi Grad vil styrkes og udbredes ved vort Selskab. Jeg gjentager, at jeg ikke sigter til nogen Sammensmeltning. Hvert af de skandinaviske Folk vil naturligviis udvikle sin Litteratur i sin egen eiendommelige Charakteer; men ved en vel overlagt Samvirken ville disse Litteraturer udgjøre een, ved vigtige Eiendommeligheder fra de Øvrige udmærket Litteratur, saa at vi ligeoverfor alle Andre med ædel Selvfølelse kunde træde frem som Skandinaver. Ere vore Litteraturer med deres rige Skatte kun lidet bekjendte udenfor Norden, saa er det, fordi de ere Litteraturer og ikke een Litteratur: forstaaes vore Sprog kun i faa andre Lande, saa er det, fordi man lader de fremmede troe, at Norden har flere Sprog, ikke fremstiller Sagen, som den er, nemlig at vi have et fælles Sprog i to ved Skrifter uddannede Mundarter. Ved en misforstaaet Nationalstolthed have vi skilt os ad og bragt Fremmede til at ansee vore Aandsfrembringelser for ringe, lader os forene os, lad 6 Millioner Skandinaver lægge deres Kraft i een Vægtskaal, og sandelig man skal ikke finde den for let.

Ved samme Leilighed gjorde jeg tillige opmærksom paa Vigtigheden af den Fortrolighed, man stifter med hinandens Talesprog ved den personlige Omgang.

Vistnok har, jeg herved ikke udtrykt alt det, som nu tilsigtes; men jeg har heller ikke villet betegnet Grændsen for vore skandinaviske Bestræbelser; gid de, som jeg haaber, stedse maa drives med dansk Borgertroskab og Besindighed og aldrig udarte til Overdrivelser, som ved at stræbe efter for Meget, kunde lægge Hindringer iveien for de store Goder, som her virkeligt lade sig opnaae. Jeg haaber, at man i denne hele Fremstilling vil see at det ikke er min Hensigt at ophøie vort Folk over andre; men at jeg kun vil vise, at det staaer med sine egne Træk og med sand Eiendommelighed paa en hæderlig Plads mellem andre Nationer. Vilde en falsk Patriotisme bebreide mig, at jeg ikke sætter det over alle andre, og vilde man af min Erkjendelse af de andre Nationers Værd slutte, at jeg ikke elskede mit Folk og mit Land høiere end alle fremmede, saa vilde jeg svare, at ligesom man kan elske sine nærmeste Beslægtede fremfor Andre uden at forfalde til den Forblindelse at holde dem for bedre end alle Øvrige, saaledes og endnu mere gaaer det med Kjærligheden til Fædrelandet. Jeg er ved Fødsel, Minder og Sprog heftet til dette: jeg er fastvoxet deri ved utallige Rødder, det er baade den Jord, hvori jeg trives, og den Atmosphære, hvori jeg aander. Jeg kan ikke Andet end virke for det, hvad jeg formaaer og ønske for det Alt, hvad et hengivent Hjerte kan ønske; der vilde jeg fremfor ethvert andet Sted paa Jorden, at mit Minde skulde bevares og min Slægt blomstre; skal jeg ikke kunne elske dette Fædreland, uden at ringeagte nogen Andens!

Godgjørenhed bærer Renter.

Præsten i en lille Landsby i det nordlige Frankrig vendte en Aften meget træt tilbage til sin beskedne Bolig. Han havde besøgt en fattig Familie, som havde at kjæmpe imod Mangel og Armod, og den værdige gamle Mand havde, efterat have meddeelt Religionens Trøst, endog foræret de fattige Folk et lille Pengebidrag, hvilket han ved stræng Selvfornægtelse havde sammensparet sig af sine tarvelige Indkomster. Han skred støttende sig paa sin Stok, langsomt til sit Hjem, og tænkte bekymret, hvor ringe de Midler vare han besad, for at kunne gjøre Vel og understøtte de Trængede.

Da han gik op ad Trappen til sit Værelse, hørte han en usædvanlig levende Ord-

strid og fandt at hans Huusholderske vægrede sig ved at erlægge den ualmindelig høie Porto for en lille men tung Pakke.

— Pakken var rigtignok overordenttlig tung, forsynet med Poststemplet af St. Francisco i Californien og var fuldkommen rigtigt adresseret til Præsten. Denne betalte de 15 Francs, som udtømte hans Kasse paa nogle Sous nær og affærdigede dermed Budet.

Herpaa aabnede han Pakken, og see, for hans og hans Huusholderskes forbausede Blikke viste der sig nu en Stang af massivt Guld, samt en Seddel med følgende Ord:

„Til Hr. Pastoren i B.

Et ringe Beviis paa evig Taknemmelighed, til Erindring om den 28de August 1848. Charles F. —, tidligere Sergeantmajor i —ste Regiment, nu Guldgraver i Californien."

Sagen forholdt sig saaledes: For tre Aar siden vendte Præsten ligeledes engang tilbage fra sine syge og fattige Sognebørn. Ikke langt fra sit Huus saae han en ung Soldat, som med forstyrrede Miner og vildtrullende, blodunderløbne Øine netop stod i Begreb med at styrte sig i Floden. Den ærværdige Præst raabte ham an og talte venligt til ham.

I Begyndelsen vilde den unge Mand ikke svare og søgte at slippe bort fra Præsten, denne som imidlertid vel saae at Soldaten var beskjæftiget med Tanken paa Selvmord, lod sig ikke bortvise og endelig lykkedes det ham med stor Møie at føre ham med sig ind i sit Huus. Efter en liden Stund tilstod Soldaten, bevæget ved sin Værts venlige Tiltale, at han havde bortspillet en Sum Penge, der af hans Compagni var bleven ham, som Sergeantmajor, anbetroet.

Præsten ventede indtil Soldaten var bleven noget roligere, og talte derefter til ham i milde, tilrettevisende, raadførende Ord, som en kjærlig Fader til sin paa Afveie geraadede Søn. Til Slutningen gav han ham en Pung med 130 Frcs., Beløbet af den Sum, Soldaten havde bortspillet.

„Det er næsten min hele Eiendom," sagde den gamle Mand, „men ved Guds Naade vil I blive et bedre Menneske og maaskee senere engang give mig disse Penge tilbage, hvilke igrunden mere tilhøre de Fattige end mig."

Det var umulig at beskrive den unge Mands Glæde og Forbauselse, han trykkede krampagtigt sin Velgjørers Haand og sagde efter en Pause:

„Hr. Pastor, om tre Maaneder er min Tjenestetid udløbet. Jeg lover høitidelig, at jeg med Guds Bistand efter den Tid vil arbeide flittigt.

Med disse Ord gik han og tog den gode Mands Penge og Velsignelse med sig.

Genie og Talent.

En berømt Forfatter siger med Rette, at Begreberne Genie og Talent frembyde et Thema, saa aabner en viid Mark for Jagttagelser og Eftertanke. Forskjellen mellem Genie og Talent er iøinefaldende, og dog er det en ualmindelig vanskelig Opgave, rigtigen at definere Geniets forunderlige Egenskaber. De skarpsindigste Tænkere er det hidtil ikke lykkedes at give en fuldstændig Definition af dette Begreb; idetmindste har Ingen af dem endnu opstillet nogen saadan, hvormed de øvrige kunne have været enige. Endskjøndt Ingen har været istand til at definere Geniet, saa veed dog Enhver, hvad det er, naar han kommer dermed i Berøring. Han bemærker det i en vis og oprindelig skabende Kraft, som, trods den Oprindelighed, yttrer en mere end almindelig, ja forudsætter en ganske ualminbelig Aandskraft. Geniet forraader sig ved, om vi tør sige saa — en vis Aandstone, en Tone, der, som Enhver saaledes indseer, er medfødt og ikke kan erhverves. For Geniet blegner Glandsen af den omfangsrigeste og meest glimrende Lærdom. Hverken den høieste Dannelse, det behageligste Væsen eller den største Intelligents formaae at erstatte Mangel paa Genie, eller med Held at efterligne dens fortryllende Ynde. Uden Geniets oplivende Aand bliver Virksomheden mekanisk, Formen stiv og Aanden pedantisk, Hvor derimod Geniet her-

sker, der er Alt gjennemtrængt af Friskhed og Kraft og yppig, sprudlende Liv.

Efter vor Mening er Geni forskjellig fra Talent, ikke saavel ved dets Væsen, som meget mere blot ved dets Grad. Ved Talent forstaaer man den fuldkommeste Art af Evne, og naar Nogen erhverver sig Kundskaber, da siger, man at han besidder Talent. Hovedbestandelene, hvoraf denne Evne bestaaer ere Smag, Phantasie, Dømmekraft, Hukommelse, Begrebsevne, Begeistring, Fornemmelse og Skarpsindighed. Talentets Grad, som man tillæger Nogen, retter sig efter Forholdet, hvori disse Egenskaber staae til hinanden. Thi der kan være Nogen i Besiddelse af Talent, uden at have alle disse Egenskaber i en og samme Grad. Vexelvirkningen, hvori de staae til hinanden, kan i ethvert Tilfælde kun være uforholdsmæssig og usikker: men saasnart een deraf mangler, gaaer dermed enhver Fordring paa Talent tabt. Endvidere — saa besynderlig det end maatte synes — kan en eller flere deraf mangle; saasnart derimod en af de øvrige i en ganske overordentlig høi Grad er tilstede, da er denne alene tilstrækkelig til at være Genie.

Dette lyder som en Modsigelse, og vi ville ogsaa gjerne indrømme, at denne Sætning intet har tilfælles med de hidtil fremsatte Definitioner over Genie. Om en ny Sætning indeholder Sandhed eller Nonsens, maa bevises, og vi ville i denne Henseende undersøge, hvori de fremragendende Egenskaber ved anerkjendte Mænd af Genie bestaae.

Betragte man Lessing. Lessing besad en saa fiinfølende Smag, at han gjaldt for en af de bedste Kritikere, Tydskland, nogensinde har frembragt. Som Taler ydede Lessing intet, fordi hans Ideerealisation ikke var hurtig nok og fordi han ikke forstod at tale flydende. Som Digter kan man ligeledes kun indrømme ham anden Rang. Men hvo vil ret benægte, at Lessing var en Mand af Genie? Og dog kan han kun erklæres derfor formedelst hans uforligenlige Smag, og dadelfrie Kritik.

Vende vi os nu til Shakespeare, hvem vi, hvilket vi her blot i Forbigaaende ville bemærke, ikke, som mange Andre, betragter, som det største Genie, der nogensinde har existeret. Shakespeare var et Genie ved sin Phantasi, hvilket rigtignok er et enestaaende Exempel i Digtekunstens Historie. Hvad Smag og Dømmekraft angaae, da besad han ingen af Delene. Hvorledes det stod med hans Hukommelse, veed Verden ikke. Med Hensyn til hans Forstandsdannelse have vi ingen stor Mening om ham; han troede paa Hexe og stod i alle sine Anskuelser paa intet høiere Trin end hans Samtidige; derimod var hans Jagttagelsesevne, navnlig med Hensyn paa det menneskelige Gemyt, ualmindelig skarp og gjennemtrængende.

Lignende Jagttagelser lade sig anstille over Oehlenschläger, Baggesen, Ewald, Göthe, Schiller, Frederik den Store, Napoleon og mange andre anerkjendte Genier, der samtlig kun i visse Retninger kunde betragtes som saadanne, medens deres øvrige Aandsevner ikke havde hævet sig over det hverdaglige Standpunkt; og vi see deraf, at Geniet hos forskjellige Mennesker kan være høist forskjellig, eftersom det ene Genie alt efter dets eiendommelige Væsen, er ligesaa stort som det andet.

Geniets Egenskaber ere umiskjendelige og kunne aldrig forvexles med Talentets. Man kan t. Ex. sige om et Værk, at det er skrevet med større eller mindre Talent, men aldrig, at det er forfattet med større eller mindre Geni. Et Geni, er et Geni, og stedse et stort — smaae gives der ikke, og dets Mægt aabenbarer sig uimodstaaelig eller sletikke. Et genialt Værk kan endog være udarbeidet paa en skjødesløs, uklar og forvirrende Maade og Geniet kan documentere sig i et Produkt hvor Manglerne ere talrigere end Fortrinene; men disse Fortrin vilde da være af en Art, der udvikler ganske eiendommelige og høie Egenskaber, som hos intet andet Menneske ere at finde.

Med Hensyn til Forholdet, hvori Geniet staaer til sine Samtidige ville vi endnu tilføie nogle bemærkninger, som i de fleste Tilfælde ville svare til Virkeligheden. En Mand af sandt Geni taler med sine Medmennesker som med sin Broder. Han er som disse, et Væsen af Kjød og Blod, og gjør heller ingen Fordring paa en Undtagelse af Men-

neskehedens almindelige Lod. Han fortier ikke, at han er et ligesaa svagt og skrøbeligt Menneske saa enhver anden; men han er ophøiet og stor ved den Skikkelse, som den menneskelige Naturs Elementer i ham have vundet. Det som adler ham, fremfor hans Lige, er en større Sjæl. Er han Digter, saa hylder han Mythologien. Han sees i tusinde Symboler af Skabelsen Verdensaltets Aand. Han betræder uden bange Anelser, uden Frygt og Tvivl sin Bane og opstiger som en Sol paa Aandens Firmament, Han oplyser Verden med sine Straaler og fremmaner, lig en Troldmand, af Eftertankens og Følelsens uudmaalelige Dyb, Ideer og Begreber, som først da komme til Menneskehedens Bevidsthed, naar han har iklædt dem sine eiendommelige overbevisende og originale Ord. De Sædekorn, hvoraf Geniets Berømmelse og Storhed fremvoxte, ere udstrøede i en rig og frugtbar Jordbund og hvormeget end deres Vext ved fjendtlige Paavirkninger bliver forhindret og næsten tilintetgjort, saa spire de dog endelig frem. Geniet veed stedse at finde Midler til at virkeliggjøre det, der i gyldne Drømme foresvæver ham. Naturen er hans Herskerinde, — men Lykken hans Slave.

At tage Afsked.

Det er en eiendommelig Ting, at tage Afsked fra dem, der ere blevne os dyrebare. Ak! da blive Hjertet saa blødt, og Adskillelsens Time lokker Taarer frem af Øiet. Her iler Sønnen ud i Verden. Grædende omfavner Moderen ham og Faderen giver ham sin Velsignelse, Venner og Bekjendte ledsage ham til Toldboden, hvor Dampskibet venter ham og, medens den sidste Hilsen vexles bortfjerner det ham fra Alt, hvad der er ham saa kjært. „Her," hedder det ofte efter Aars Forløb, „her tog jeg Afsked fra den og den, her saa vi hinanden for sidste Gang.

En Moder ledsagede sin yngste Datter og dennes Mand til Banegaarden. Begge begave sig til Amerika. Det var en smertelig Afsked, da de stege ud af Droschken og der ved Klokkeringning blev givet Tegn til Togets Afgang, da syntes den ømme Moder at Tonerne lignede Gravklokkens Klang. Locomotivets gjennemtrængende Piben skar hende i Hjertet. Et Kys, et Haandtryk, et Blik og — Toget fløi afsted.

Moderen gik tilbage med Taarefyldte Øine, kastede end nu et Blik paa Vognen hvori de elskede Børn for faa Øieblikke siden sadde. Hun indprægede sig dens Ydre dybt i Hukommelsen.

Uger og Maaneder henrandt. I Forening med hendes Søster og Svigerinde foretoges en lille landlig Udflugt. Man var glad tilmode og frydede sig ved det oplivende Solskin og den frie Natur. Da forlod det lille Selskab ved Bestemmelsesstedet Vognen. Ak! hvilket nedslaaende Syn for Moderen. Al Glæde var borte, Droschken var den samme, hvori hun dengang kjørte til Banegaarden. Taarerne kom hende i Øinene, hun tænkte paa sine Børn.

Og da Efteraarets mørke og regnfulde Dage indfandt sig, da saae man ofte den gode Moder ganske alene kjøre omkring i Droschken. Paa den samme Plads hvor hendes Datter engang havde siddet, sad ogsaa hun og tænkte med bevæget Sind paa hine Timer og hun gav da ofte Kudsken, i Overvældelsen af sine Følelser mere end han pleiede at faae.

Ak! Afskeden i den glade, lykkelige Ungdomstid, er saa skjøn; man har da endnu Haab om Gjensyn. Muntert gaaer det ud i Verden. Dog, hvor mægtig, hvor gribende er ikke Afskeden fra Dødsleiet. En Faders Afsked fra sine Børn. Da bevæger den Almægtiges Haand med rørende Accorder Hjertets Strænge. Hellig, hellig ere Taarerne i en saadan Time, da bliver det svageste Aandepust til Forkynder af Evangeliet, da er den evige Gud tilstede, mere end nogensinde i det jordiske Liv.

Carlsbad i Bøhmen.

(See Lithographiet.)

Byen Carlsbad, som er opkaldt efter Keiser Carl den Fjerde, ligger i Baggrunden af en dyb Dal, der er overtrukken med Skove. Paa dens tvende Skrænter, som Floden Töplitz strømmer igjennem, er der omtrent sex hundrede Huse, nogle store, andre smaa, men alle lige mærkværdige ved deres gode Udseende og Neenlighed. De ere næsten alle byggede ved Foden af Skrænterne, der ere bedækkede med herlige Bøge og Graner og gjennemskaarne af ypperlige Spadseregange. De to Sider af Floden ere forsynede med Kaier, der ere beplantede med Træer og besatte med en Række af Kafféer og Botiker med alle Slags, som giver denne Deel af Byen et smilende og oplivende Udseende. De blandt de Spadserende, som holder mere af rolige Forlystelser end af de maleriske Bjergbestigelser, forsamle sig fortrinsviis her. Det forstaaer sig af sig selv, at Byen har en Mængde Gjæstgiversteder. Der er saa at sige ikke Andet; thi alle dens Huse optage Fremmede, og dens Udvikling er gradeviis bleven iværksat ved Tilstrømningen af disse. I 1775 var der kun 197 Familier; i 1815, 1,300; i 1834, 3,287: eller naar man ogsaa regner de simple Besøgende, 10,000 Individer. Ialmindelighed angiver de sidste Aaringer kun et Middeltal af 5,000 Individer, som gjøre Brug af Vandene. Det er meget for et saa affides Sted.

Et Concertprogram fra Aaret 1782.

„Den her (til Kjøbenhavn) ankomne Musikdirecteur J. F. Kløffler giver med Allerhøieste Tilladelse Mandagen den 16de December Kl. 7 paa det kgl. Hoftheater en Concert i hvilken der vil blive foredraget et ganske overordentligt Tonemaleri (en Instrumental-Bataille) med Trommer, Pauker og Trompeter.

Dette Tonemaleries Indhold er følgende:

1) En Ouverture, som bestaaende af et Allegro, Andante og Presto, udgjør Prologen til Slaget. Derefter følger:
2) Indgangen, eller den alvorlige og høitidelige Musik før Armeens Marsch.
3) Fire forskjellige Marsche, under hvilke nogle Musket- og Kanonskud lade sig høre.
4) Allegro moderato.
   a) Kanontordenen.
   b) Anmarschen.
   c) Infanteriets Peletonild.
   d) Stormen og Tilintetgjørelsen.
   e) Det sidste Angreb under Musketild.
   f) Erobring af Redouten.
5) Et Uveir.
6) Krigsraadet, et ledsagende Recitativ.
7) Signal til Cavalleri-Angreb.
8) Selve Angrebet.
   a) Hestetrav.
   b) Hest-Galop.
   c) Cavalleriets Musketild.
   d) Frygteligt Skrig af Cavalleriet.
   e) Vaabenlarm.
9) Flugten.
10) Signal gives til Retraite.
11) Signal til gjentaget Cavalleri-Angreb.
   a) Hestetrav.
   b) Galop.
   c) Musketilden.
   d) Frygteligt Skrig.
   e) Vaabenlarm og Uorden i Armeen.
12) Signal til Retraite.
13) Begyndelsen til Forbindingen.
14) Fornemmelsen før Forbindingen.
15) De Saaredes Klageskrig under Forbindingen.
16) Et tregange gjentaget livligt Allegro, imellem hvilket en Seierssalve af Artilleriet og Jægerne, udgjør Bataillens Slutning.

Billetter ere til de sædvanlige Theaterpriser at erholde hos Concertgiveren, hos hvem ogsaa nærværende Program à 2 ß kan faaes."

Nu, hvad tænker De om dette Program, kjære Læser. — „Ak, hvad tænke — vi ville jo kun more os.“ — Saa er jo Meddelelsens Hensigt opnaaet.

Anecdoter.

To reisende Virtuoser af et hidsigt Temperament vare blevne enige om, for at forebygge at de mulig opstaaende Trætter ikke skulde afbryde deres gode Forstaaelse, at enhver Strid skulde afgjøres paa den Maade, at den Ene greb i Lommen og optog nogle Smaamynter, og den Anden gjættede Effen eller Ueffen, og gjættede han rigtigt havde han Ret. Ved deres Ankomst hertil Byen kom den Ene ved Aflæsningen til at støde den Andens Instrument noget ulempeligt, hvorover der opstod en heftig Strid, og den Sidste kaldte ham „en dum Esel.“ Dette forøgede Stridens Heftighed; men erindrende sig deres Overeenskomst, greb han i Lommen og optog nogle Smaapenge og spurgte: „Grade oder ungrade.“ „Grade.“ Han talte: „grade, grade, grade.“ „Hast recht, ich bin ein dummer Esel.“

Iblandt de Julegaver, som Tjenestefolkene i et Huus i Hamborg erholdt, var der Billetter og Tilladelse til de følgende Helligdage at besøge Theatret. 2 Qvindespersoner fra Landet gjorde Begyndelsen og saae den første Helligdag „Jomfruen fra Orleans.“ Da de vare komme hjem igjen vilde Fruen i Huset vide hvad Indtryk det havde gjort paa dem, og spurgte derfor hvorledes Stykket havde behaget dem, „Ikke synderligt,“ lød Svaret, „thi Skuespillerne tale høit, og tilmed saa høit, at man altid blev forstyrret, og slet ikke kunde tale noget Ordentligt med hinanden.“

En klog Vært. En Aften kom en Dommer, en Officeer og en Præst til samme Tid til et Gjæstgiversted, og forlangte et Natteleie. Men i hele Huset var der kun endnu en Gjæsteseng tilovers, som nu enhver af Herrerne gjorde Fordring paa. Endelig opfordrede de Værten til at være deres Voldgiftsmand, efter at Enhver havde fremført en Grund for sin Paastand. Officeren meente, at da han havde ligget 15 Aar i Garnison i den lille By; og Dommeren beraabte sig paa, at han i 21 Aar havde siddet paa Retssædet. Men Præsten bemærkede ydmyg, at han i 25 Aar havde staaet i Embede. „Det afgjør Striden,“ raabte endelig Værten. „De Hr. Capitain, har ligget i 15 Aar; De Hr. Kredsdommer har siddet i 21 Aar, medens den gamle Herre her har staaet i 25 Aar. Han har i ethvert Tilfælde den bedste Ret til Sengen.“

En Chemiker erklærede nyligt, da han roste de nyeste Opdagelser i sin Videnskab, at man ogsaa havde opdaget, at der i Sneen indeholdtes en betydelig Grad af Varme. En Irlænder, der var tilstede, bemærkede, at Chemien var en kostelig Videnskab, og spurgte derpaa hurtigt Taleren om, hvormange Sneeboldte der vel behøvedes for at bringe en Theekjedel til at koge.

Gyldne Kys. For at faae Penge til en Krig med Frankrig sad Kong Eduard IV af England daglig flere Timer, for selv at modtage sine Undersaatters Bidrag, der indflød temmelig rigeligt. Blandt Andre bragte ham en rig, men smudsig og gjerrig gammel Kone 20 £, en stor Sum for den Tid. Dette syntes Kongen saa godt om, at han ikke alene takkede hende derfor, men ogsaa tilføiede: „For Eders Gavmildhed skal De have Lov til at kysse en Konge.“ Da dette var skeet, trak den Gamle en anden Pung frem og sagde: „Hillemænd! naar Konger sælge deres Kys saa billigt, saa giv mig eet endnu, og her er andre 20 £ til Eder.“ Kongen smilte, tog hende paa Ordet, og holdt sine Kys for at være godt betalte.

En Kokkepige vilde underrette En af sine Bekjendte om, at hun om Sommeren skulde til Pyrmont. Dette udtrykte hun saaledes: „Jeg reiser til Pyrmont, og mit Herskab ledsager mig derhen.“

Forverdenens Archiv.

(Fortsat.)

Ligesaa vidunderlig som Ophobningen af Foraminiferer i Kalken, er den, der finder Sted i Dünernes Sand og i Kridtet. Omkring Flodmundingen afsætter sig det Stof, som Strømmene føre med sig, de fra Bjergene medbragte Steen, som Klumper, Skiver, Kies, Gran og Sand, stedse mere og mere formindsket, indtil det endelig som Dynd bliver uføleligt mellem Fingrene; der, hvor Dünerne dannes af Havbunden og ere optaarnede langs med Kysten, finder man igjen disse smaa Snekker i største Mængde. I vore Egne har man ikke beregnet Antallet af dem i et lidet Rum, men i Sandet ved Antillerne har man talt dem og i een Unze Sand blev fundet 3,840,000. Overhovedet ere de sydlige, varmere Have langt mere Sædet for dem end de nordlige; af levende Species ere ved d'Orbigny paa Øen Cuba alene 118 forskjellige blevne bekjendte. Men meest paafaldende fremtræder det uhyre, al Fatningsevne overstigende Tal af disse smaa Skabninger i Kridtformationen (som ganske er et Værk af Foraminiferer) skjøndt den har en utrolig Fladeudstrækning og ofte en Dybde af flere tusinde Fod.

Dyrene ere saa smaa, at 1/12 Tomme er fuldkommen tilstrækkelig til at stille 300 ved Siden af hverandre. d'Orbigny har erhvervet sig stor Fortjeneste ved Beskrivelse af disse Dyrs Rester, men Ehrenberg har opfundet en ny Methode at betragte disse Dyr paa, hvilke ere saa smaa, at Pulveriseringen og Rensningen af Kridtet slet ikke berører dem. Denne Methode bestaaer deri, at man befugter noget Kridt, og stryger det paa det plane Glas, som bærer Objectet, derpaa, efter at det er blevet tørt, væder det med en Smule Balsamolie; herved bliver Kridtet gjennemsigtigt, og de endnu sammenhængende Skaller adskille sig ganske tydeligt fra den Deel deraf, som er faldet til Støvatomer; hvor lidet Skallerne af det skrøbeligste Materiale, paa Grund af deres Ringhed, kunne ødelægges, fremgaaer deraf, at Kridtfladen af et med Staalvalse poleret Visitkort seer ud som et Mosaikbillede med Tusinde forskjellige Former. I nedenstaaende Billede er der gjort Forsøg paa at gjengive et saadant Syn; Skikkelsernes Zarthed og Mangfoldighed er imidlertid saa stor, at dette neppe er muligt.

(See Fig. 1 Tab. A. med næste Hefte.)

Det lille Kortstykke maaler i naturlig Størrelse kun 1/4 Qvadratlinie, det vil sige, omtrent halv saa stort som et almindeligt Knappenaalshoved, der er filet fladt, men er derimod forstørret 200 Gange. Man seer derpaa de vidunderligste og ziirligste Skikkelser leirede ved Siden af hverandre. Det rensede Kridt fra Rügen, af hvilket alt det Grove ved Rensningen er udsondret, leverer disse smaa Huse i de mangfoldigste Former. Billedet viser saavel Kiesel- som Kalkpantsre. Den betydelige Masse af Flintesteen, som er leiret i Kridtet, er Udsondringen af Kieselsubstantsen fra Kalksubstantsen, men da Udsondringen ikke gik fuldkommen for sig, finder man endnu Kieselpantsre i Mængde forenede med Kalkpantsre.

Da disse Muslinger og Snekker ere af en saa overordentlig Fiinhed, at selv Stødningen i en Morter og Glatning med Poleerstaalet ikke angriber dem, saa lader det sig ogsaa antage, at Trykket, som de have maattet udholde ved Ophobningen til bjergagtige Masser, endnu mindre har kunnet skade dem; thi da dette Tryk var alsidigt og jevnt, kunde det ikke virke ødelæggende. Nu kunde man imidlertid spørge, hvorfra det skikkelsesløse Kalk kommer, som omgiver Skallerne. Det første Blik derpaa taler vistnok for, at det desuagtet har været sønderknuste Skaller, men da vilde dette Støv ved en Forstørrelse af 250 til 300 Gange, som man er nødsaget til at anvende derpaa, dog vise sig som Brudstykker af Skaller, og skjøndt man meget tydeligt kan gjenkjende hele eller lemlæstede Skaller, saa adskiller sig dog det amorphe (skikkelsesløse) kulsure Kalk ganske tydeligt fra dem; som det Hele for det blotte Øie saaledes bliver det ogsaa for Mikroscopet intet andet end Støv.

De smaae Dyr ere alle Søedyr. Men nu gives der ikke blot Saltvands- men ogsaa Ferskvandskridt. Dette findes blandt andre Steder i Nærheden af Neckner, i Ober-

amtet Ludwigsburg og ved Hochsträß (en gammel tidligere høitliggende Vei fra Romernes Tid, hvoraf hele Egnen har Navnet Hochsträß) ved Pappeln tætved Blaubeuren, paa Veien fra Blauthal til Donaudalen. Der ligger Ferskvandskridt temmelig tykt paa et Underlag af Blaaleer. Det er i Udseende og i dets øvrige Egenskaber fuldkommen ligt med alt Søevandskridt, men undersøger man det i Mikroscopet, finder man intet Spor af hine Foraminiferer, hvorved Kridtet, som dannes af Søedyr, udmærker sig. Altsaa har her dannet sig store Masser af amorph, kulsuurt Kalk, som har beholdt et saa løst Sammenhæng, som Kridtet sædvanligt har, uden at Søedyrenes Muslingskaller deri har havt nogen Andeel. Vi kjende ingen Tilgang, der kan forklare dette, uden at det skulde være et Bundfald af opløste Dele. Har et saadant nu ganske kunnet danne Ferskvandskridtet, saa indseer man ikke ret, hvorfor det amorphe kulsure Kalk i Foraminifer-Kridtet ikke skulde have samme Oprindelse. Man behøver altsaa ikke for at forklare dets Tilstedeværelse ved at antage en Sønderknuusning af de smaa Skaldyr, som turde være vanskelig at paavise.

Endnu en Classe Skabninger af de mindste Arter maae vi betragte, nemlig Diatomeer, Galioneller, Baccilarier 2c. med Skaller af Kiesel og ikke af Kalk. Dette er en væsenlig Forskjel, og var maaskee bedst egnet til at afgjøre Striden mellem Zoologerne og Botanikerne om deres Ret til disse smaa Organismer. Man finder nemlig Skaldyrenes Beklædning kun bestaaende af Kalk, hvorimod Planternes Bark forstørstedelen indeholde Kiesel og det i Straaet ligesaa godt som i Sivet eller Bambusrøret og i Skavgræsset, i hvilket sidste det gaaer saa vidt, at det angriber Staal; med Skavgræs, som Snedkeren benytter til at slibe Træ, kan man gjøre poleert Staal mat, og Æggen paa en skarp Kniv lægger sig ved at skjære dermed i Bambus- eller Spanskrør, ja endogsaa i et af vore egne Siv. Hummer, Østers, Perlemoder, Havtrompeten og hvad de ellers hedde, de største som de mindste Skaldyr, Testaceer og Crustaceer, ere beklædte med Kalk, og Kunstnerens Meisel, der i et Stykke Perlemoder udskjærer et siirligt Landskab, eller dreier Kraveknapper deraf, bliver ikke stump. Men endnu er det ikke fuldkomment afgjort, hvortil disse organiske Levninger høre, om det er til Dyr- eller Planteriget; men om ogsaa dette for os i Dieblikket maa betragtes som ligegyldigt, saa er deres Existents det dog ikke for den Jord, hvorpaa vi leve; thi ikke alene forekomme de endnu levende i Dyndet ved mangen Strandbred, ikke alene forstenede med Kridtet i Skallen om Flintestene, eller i Steensaltet, men de danne uhyre Strækninger af den Jordbund, hvorpaa vi træde. Saaledes bestaaer Grunden ved Staden Richmond og hele Grevskabet af samme Navn i Staten Virginien i Nordamerika af et 20—30 Fod dybt Lag af Diatomee-Kieselskaller, som man finder levende i Ishavet. Omvendt opdagede man i Ferskvandsøer paa Vestsiden af Afrika levende Organismer af samme Art, som i fossil Tilstand forekomme i Norge og Sverrig under Navn af Bjergmeel.

Vi ere vante til at betragte Hertugdømmet Lüneborg som en Sandsteppe; dette er kun Tilfældet paa enkelte Steder og paa Overfladen; den nedre Grund bestaaer i en Udstrækning af flere hundrede Qvadratmile af et Lag af mikroscopiske Diatomeer, som har en Dybde af 40 til 60 Fod, og man troer endog, at Diatomeernes Dannelse, Formering og Uddøen den Dag idag vedvarer, og at Jordbunden paa disse Sletter ved disse Dyr stadigt formeres eller forhøies.

Endnu mægtigere, og det til en Dybde af 120—140 Fod, er Diatomeelaget, hvorpaa Berlin staaer, skjøndt det ikke er saa reent som det ovenomtalte, idet der deri forekomme mange andre Organismer og uorganiske Legemer. Ehrenberg tog af alle disse Kjendsgjerninger Anledning til sit høist interessante Skrift „Die fossilen Infusorien und die lebende Dammerde," udgivet i Aaret 1837, saavelsom til det senere (1843) udkomne Skrift „Verbreitung und Einfluß des mikroscopischen Lebens in Süd- und Nordamerika."

Hvad der forekommer som Bjergmeel, som Poleerskifer i forskjellige Lande, saaledes f. Ex. ved Bilin i Böhmen og paa mange andre Punkter af Jorden, er ikke andet end en Masse mikroscopiske Organismer med Kieselskaller, og de ere saa almindeligt udbredte, at selv Capitain James Roß fandt dem i Sydpolarlandet. Han siger, at Kysterne af

Victorialand, saavelsom Omegnen ved Vulcanen Erebus, ere dannede af Diatomeeskaller, og at Jordbundens Dannelse stadigt fortsættes ved dem og de med samme levende Foraminiferer, ligesom da ogsaa Forbindelsen af Kiesel- og Kalkskaller er noget meget Almindeligt.

Disse organiske Levningers Forekommen med uorganisk Støv, har sin Grund deri, at Floderne føre løsrevne Stene med sig i Havet, som nu blande sig med Organismerne; hvor dette ikke er Tilfældet, forekomme de i reen Tilstand; saaledes blandt andet paa forskjellige Punkter af Øen Java (og det til en Høide af 4000 Fod over Havet) og paa andre Steder, hvor de da endog, som ovenfor bemærket, tjene til Spise, som i Lapland, eller som Humboldt fortæller, i Orinokolandet blandt Guaraunerne og Ottomakerne, eller, hvad der er mere besynderligt, endog som Lækkerbidskener, som netop paa Java, hvor disse Infusorier, dannede til en Deig ved Hjelp af Vand, blive formede i smaa Ruller, tørrede over Ild og under Navn af Ampo eller Tonahampo nydte som en Art Confect.

Vi have allerede anført, at de findes udbredte over alle Jordstrøg fra Pol til Æqvator; medens man ved alle andre Nutidens Organismer iagttager en Sondring efter Zoner og Egne, synes det, at Diatomeerne slet ikke blive berørte af Varme eller Kulde, at de ere sande Cosmopoliter, overalt hjemme, hvor der er godt. Ikke alene de i China og Japan fundne ere erkjendte at være identiske med dem, der leve i Østersøen ved Danzig og Königsberg, endog Beboerne af Nyhollands Kyster, som i alle øvrige organiske Producter adskiller sig fra det gamle Continent, ere udbredte over den kolde Zone i Europa og Asien saavelsom over den varme Zone i Asien og Afrika; lignende, som opdagedes i Carlsbads Kilder, fandt man i begge Polaregne, og dem, der opholde sig i Havets Overflade, hentede et Lod ogsaa op fra en Dybde af 1800 Fod, hvor de maatte leve under et Tryk af 60 Atmosphærer.

Evne til at kunne kraftigere modstaae ydre Indtryk, end andre Skabninger kunne, er Nøglen til Forklaring af vigtige Kjendsgjerninger. Der gives i Jordskorpen Lag af paavîselig meget høi Alder, Lag, som høre til dem, der efter Jordlegemets overfladiske Stivnen først afleirede sig af et maaskee kogende Hav, og deri blive Skaller og Kieselpantsre af Diatomeer (enten det nu har været Planter eller Dyr, ligemeget, det var organiske Skabninger) fundne, som fuldstændigt stemme overeens med de endnu levende. Forverdenens colossale Dyr, de 9 Alen lange Skildpadder, de 7 Alen høie Mammouths, de kjæmpemæssige Krokodiller og flyvende Firbeen, saavel de store som de smaa Muslinger; eller Planter af en Pragt og Eiendommelighed, som neppe anes, ere undergaaede, sporløst forsvundne af de Levendes Rige, og deres Tilværelse bliver kun beviist ved de forstenede Levninger. De smaa, usynlige Diatomeer have overlevet alle de forfærdelige, ved Ild og Vand i en frygtelig Kamp frembragte Revolutioner; deres Efterkommere befolke endnu de Have, som saa fuldstændigt have bortskyllet hine Forverdenens Kjæmper fra Jorden, saa at ingen blev tilbage for at forplante sin Art. Bliver nu en slig Modstandsevne forklarlig ved disse Skabningers ualmindelige Lidenhed, der, som alt sagt, gaaer saavidt, at det frygtelige Tryk af hele Bjerge ligesaalidt som Agatstemplet i Riveskaalen kan indvirke paa dem, saa bliver paa den anden Side deres Vigtighed for Naturens Huusholdning øiensynlig ved deres store Formeringsevne.

Man kan ikke sige, at disse Organismer avle; en Avlen i vor nyere Physiologies Betydning er det ikke, men vel en Formering af Individer ved Deling, som hos Planten ved Aflæggere. Af eet Legeme blive pludseligt to, af hvert af disse kort derefter atter to, og omhyggelige Iagttagelser have lært, at et sligt Væsen under Mikroscopet voxer og formerer sig paa en saadan Maade, at een Diatomee under gunstige Forhold inden 48 Timer kan danne en Million og inden 4 Dage 150 Billioner Individer. Vel turde dette neppe forekomme i Naturen, men utvivlsomt er det, at deres Ophobning i mange Vande er synlig og maalelig. Det i Pillaus Havn afsatte Dynd bestaaer næsten halvt af mikroscopiske Organismer, som udfordre en vedholdende Virksomhed af Muddermaskiner, da den tilvoxende Masse hvert Aar beløber sig til 14,000 Cubikmetres. Lod man

dem have Ro til at sætte sig fast, saa vilde Havnen snart være ufarbar, og i Løbet af et Aarhundrede havde man der et Diatomeelag paa halvanden Million Cubikmetrer (det vil sige omtrent 400,000 Cubikfavne; det rummelige Maal Brænde, som kaldes en Favn, er netop Halvdelen af en Cubikfavn.)

Vore Læsere ville nu ikke mere undre sig over, naar de i disse Blade, som dog skulde omfatte hele Jorden, see saamegen Plads indrømmet saa smaa og ubetydelige Skabninger; den er imidlertid afmaalt efter deres Vigtighed. De ovennævnte 150 Billioner Diatomeer danne netop 2 Cubikfod af Biliner-Poleerskiferet, der kun bestaaer af deres Skaller; udstrakte Lag, af betydelig Dybde, som kun tilhøre dem, finder man paa alle Punkter af Jorden. Naar Ehrenberg taler om en Klippe paa Øen Barbados, som er 1100 Fod høi og forstørstedelen er dannet af mikroscopiske Organismer, saa er dette kun eet bekjendt Exempel af de mange Tusinde, som endnu ikke ere bekjendte. Mægtige Mergellag ere indtil Halvdelen dannede af Diatomeernes Kiselskaller, halvt af Foraminiferernes Kalkskaller; Flintestenene, som i saa stor Mængde forekomme i Kridtet, ere opstaaede af deres Rester, og Vulkanerne udkaste ved deres Udbrud hele Skyer af slige Kiselskaller, som kun lidet forandrede ved den underjordiske Ilds Virkning ved deres Udstrækning over flere Hundrede Mile bevise deres Zarthed, ligesom de ved deres Tilstedeværen i Jordens Dybder antyde en aldeles uanet Udstrækning og Udbredelse til ubekjendte Regioner.

Naar man ikke finder de høiere organiserede Dyr af en lignende Ringhed eller idetmindste ikke af meget større Skikkelse, Polyperne, i de tertiære Formationer i saa stor Mængde som i de tidligere Epochers Lag, saa beviser dette just ikke, at der i hiin os nærmere liggende Tid har været færre, men kun, at de tertiaire Lag, som ere tilgjængelige for os paa Jordoverfladen, mere ere dannede af Ferskvands- end af Saltvandsskabninger; men Ferskvandspolyperne have saa skrøbelige Hylstre, at de ikke let efterlade sig Levninger. Meget muligt er det, at Sedimentlagene i Havet, som indeholde Polyper, endnu hvile paa Bunden, og at en i senere Aartusinder Jorden forestaaende Revolution først bringer disse for Lyset. Forøvrigt mangle Polyperne ikke, de ere kun ikke saa hyppige, som i de ældre Lag, hvor Havskabninger ere de fremherskende.

Langt talrigere ere i denne tredie Hovedepoche Snekker og Muslinger tilstede; afseet fra det utallige Antal Exemplarer ere paa forskjellige Steder allerede over 4000 blevne opdagede, aftegnede og beskrevne. De fleste, ja rigeligt Firesemtedele af samme tilhøre ikke alene Forverdenen men ogsaa Nutiden og blive endnu fundne levende i forskjellige Have, og de faa, som ikke tilhøre Nutiden, tilhøre udelukkende kun den tertiaire Formation og naae ikke tilbage til de tidligere Epocher; kun fem Arter af dem finder man tillige i det øverste Lag af den secondaire Formation, i Kridtet.

Saavidt Conchilierne, som man har fundet i de tertiaire Lag, endnu tilhøre Nutiden, bevise de, at Climaet i den Egn, de tilhørte, har været mildere, end deres Findested for Øieblikket har. Vore Læsere ville maaskee spørge, hvorledes det er muligt at retfærdiggjøre en slig Paastand; ganske simpelt derved, at disse Skabninger nu kun træffes i sydligere Lande og Have. De samme Arter af forstenede Muslinger og Snekker, som man finder i Nordtydskland, leve vel i Middelhavet, men ikke i Østersøen eller Nordsøen.

Jo dybere man kommer nedad i de tertiaire Lag, desto sjeldnere er Uovereensstemmelsen mellem de forstenede Dyr og de endnu levende; Ligheden mellem Fortid og Nutid er derfor større, jo mere Fortiden grændser til Nutiden.

Til de i størst Masse forekommende Snekker høre Cerithiums Arterne. Slægten selv tæller tilligemed de nulevende flere end 300 Arter, og forekommer i de nyere Lag af den tertiaire Epoche i saa uhyre Mængde, at mange fra Kalkbrud tagne Steen kun synes at bestaae af disse Cerithiers Skaller.

Hvad der nu i Conchilie-Cabinetterne findes som en stor Sjeldenhed, Hylæa'ens Huus, der er saa fiint og skrøbeligt, som var det dannet af det tyndeste Glas, det har Kalken i de tertiaire Lag opbevaret i Mængde. Det siirlige lille Dyr eller snarere dets Huus, har den meest paafaldende Lighed med de smaa Vievandsbækkener, som man i katholske Lande finder i enhver Huusholdning.

Til de smukkeste af de nulevende høre Porcellainssnekkerne (Slangehoveder, som man benytter til Besætning af Ridetøier, og som endnu i hele Bagindien benyttes som Skillemynt). Forverdenens Archiv har opbevaret os samme i Mængde (med Undtagelse af Kauris, eller indiske Pengesnekker, der slet ikke træffes fossile); men deres skjønneste Smykke, Emaillen, som opstaaer derved, at den indre perlemoderagtige Substants bøies udad og overtrækker hele Snekken, lader sig rigtignok ikke gjengive i Træsnit eller Lithographi.

(Fortsættes.)

Historiske Skildringer.

I. Lykurg og Solon.

Solon.

1.

I de ældste Tider herskede Konger over Athen, gode og slette, som det kunde træffe sig. Athenienserne havde mange Kampe at bestaae med deres Naboer, men især kom de i Nød, da de rige, krigslystne Dorer (Athenienserne hørte til den blidere joniske Stamme, medens Spartanerne aldrig kunde fornægte deres doriske Oprindelse) brøde ind paa Attikas Gebeet. Det var blevet spaaet, at Dorerne vilde seire, naar Atheniensernes Konge, ved Navn Kodrus, blev ilive. Da besluttede den ædelmodige Konge at døe for sit Fædreland. Han forklædte sig som en atheniensisk Bonde, begav sig til Fiendens Leir og blev der ihjelslagen. Snart rygtedes det, hvem den Dræbte var, Dorerne mistvivlede om Seiren og droge bort.

Da saaledes den sidste atheniensiske Konge havde opoffret sig for Fædrelandet, afskaffede Athenienserne, som ikke mere vilde regjeres af nogen Konge, Monarchiet og indførte Republikken, hvori Folket regjerer. I Spidsen for den nye Republik satte de en Archont eller Statholder, som besad en Konges Magt, der ikke var arvelig. Af Taknemmelighed overdroge de Sønnen af den saa ærefuldt afdøde Konge, nemlig Medon, Archontværdigheden. Denne Forfatning vedligeholdt sig en lang Tid, men endelig syntes en Archonts Levetid at vare de urolige Athenienserе for længe, og hvert 10de Aar valgte de en ny Archont og tilsidst hvert Aar 9 Archonter af de fornemste Familier. Men dette gav snart Anledning til Had og Tvedragt. Istedetfor en Konge regjerede nu de Fornemme, som undertrykkede de lavere Folkeklasser. Som i Sparta saaledes var ogsaa i Athen en stor Deel af Folket gjeldbunden og ganske afhængig af de Rige. Da de Fattiges Underkuelse stedse blev føleligere, udbrød Uroligheder og Opstand. Forgjeves optraadte Archonten Drakon som Lovgiver, der søgte at gjenindføre Ordenen ved ueftergivelig Strenghed. Hans Love vare grusomme, thi paa den mindste Forseelse var sat Dødsstraf. Uordenen blev stedse større, indtil en Mand reddede Staden, idet han gav en Forfatning, hvorved Athen blev blomstrende og mægtig. Denne Mand var Solon.

2.

Solon nedstammede vel ikke fra rige, men ansete Forældre, thi hans Fader hørte til Kodrus' Slægt. Solons Fader var ved sin Menneskekjærlighed og store Velgjørenhed bleven forarmet og kunde ikke give sin Søn nogen glimrende Opdragelse. Dog den unge Solon følte sin egen Kraft og stolede hellere paa sig selv, end han skulde have modtaget nogen Understøttelse af sine Venner. Han besluttede at blive Kjøbmand, thi dengang var Arbeide endnu ingen Skam, og tilmed havde Handlen hos Athenienserne den Roes, at den gjorde det Fremmede hjemligt, foranledigede Venskabspagter med Konger og berigede i Kundskaber.

Af Naturen udrustet med et glad Sind og tilbøielig til Livsnydelse, var Solon tillige en ivrig Beundrer af Viisdommen, især Moralen i Forhold til Statslivet. Han var en fortrolig Ven af Philosophen Thales fra Milet, og Schyten Anacharsis kom ene til Athen for hos Solon at lære Grækernes Viisdom at kjende.

Solon udmærkede sig ogsaa ved sine

Anlæg for Digtekunsten. I Begyndelsen øvede han sig kun deri for sin egen Skyld i sine Fritimer, men senere gjorde han en meget værdig Brug af dette Talent, idet han satte Viisdomssprog og Læreregler i Statskunsten i Vers, som let opfattedes og bevaredes af hans Landsmænd, ligesom Folket endnu den Dag idag holder meget af Ordsprog. Et Exempel paa, hvor dueligt og heldigt Solon anvendte sin Færdighed i Digtekunsten, fortjener her at anføres.

Athenienserne havde ført en besværlig og langvarig Krig med Megarenserne om Øen Salamis, og vare nu blevne saa trætte af Striden, at de under Dødsstraf forbøde Enhver at tale mere om Øens Erobring. Dette forekom Solon skammeligt, tilmed da han vidste, at mange unge Mænd længtes efter en Fornyelse af Kampen. Men Loven vilde han heller ikke overtræde. Da lod han det Rygte udbredes i Staden, at han var bleven afsindig, men hjemme forfattede han et Digt, hvori han med kraftige Ord formanede sine Landsmænd til Øens Erobring, og dette Digt lærte han udenad. Derpaa løb han paa Torvet med en Filthat paa Hovedet, sprang omkring som en Afsindig og declamerede sit Digt. Den forsamlede Mængde hørte opmærksom paa ham og Alle tilklappede hans Ord Bifald. Loven blev ophævet, et nyt Feldttog besluttet, som Solon ledede, og Megarenserne ganske slagne.

Ved dette Held steeg Solons Anseelse betydeligt, men endnu berømtere blev hans Navn, da han hævede sin Stemme til Gunst for det delphiske Orakel. Indvaanerne i Kirrha havde tilegnet sig en Landstrækning, som hørte til det delphiske Orakel, og desuden røvet flere Gaver fra Templet. Da erklærede Solon, at Athen ikke roligt kunde være Tilskuer til denne Udaad mod et for alle Græker helligt Tempel, men at man maatte yde Delphierne Hjelp. Athenienserne sluttede sig da til Forbundshæren og Templets Gebeet blev reddet.

3.

Men hvad der meest beskjæftigede den vise Solon Dag og Nat og skaffede ham meest Sorg, vare de raae Sæder i Athen og Folkets sortrykte Stilling. Ondet kunde kun afhjelpes ved en ganske nye Forfatning. Athenienserne længtes efter nyere og bedre Love ligesaa godt som Spartanerne paa Lykurgs Tid. Men hvo havde bedre kunnet gjøre Udkast til disse end Solon, der stod upartisk midt imellem de Rige og Fattige!

I dette Øiemed blev Solon (594 f. Chr. F.) udnævnt til Archont. Hans Venner raadede ham til at benytte den opnaaede Værdighed til at erholde Eneherredømmet i Athen. Men Solon svarede, at han ikke søgte sin egen Fordeel, men ønskede at gjøre det atheniensiske Folk stort og lykkeligt. Saaledes holdt han sig strengt inden for sit Embeds Grændser.

Hans første Værk var at befrie de Fattige fra deres gjeldbundne Stilling; men han vilde ikke ganske løse Debitorerne fra deres Gjeld, heller ikke berøve Creditorerne deres hele Fordring; derimod indslog han en Middelvei. De høie Renter, som skulde erlægges af en laant Kapital, bleve nedsatte, og til samme Tid blev Pengeværdien forhøiet, idet Solon af 75 Drachmer lod præge 100 Stykker, og denne lettere Mønt maatte Creditorerne modtage som fuld Betaling. Tillige blev fastsat, at ingen Fattig turde gjøres til Slave paa Grund af Insolvents, hvilket før den Tid oftere var skeet.

I Begyndelsen var ingen af Parterne tilfredse med denne „Befrielse;" de Rige smertede deres Tab, og de Fattige havde haabet paa en almindelig Fordeling af Gods, som i den lykurgske Lovgivning. Dog lidt efter lidt erkjendte Folket Velgjerningen i disse Forordninger, og alle Borgere bragte til Tak et fælles Offer, som man kaldte „Befrielsesoffer."

Nu deelte Solon hele Folket i 4 Klasser, som vare adskilte med Hensyn til deres Formue. Borgerne af de tre første Klasser havde Deel i Statsembederne og maatte i Krigen have tunge Rustninger. Borgerne i den anden Klasse dannede Rytteriet. Den 4de Klasse bestod af de ubemidlede Borgere, som i Krig tjente som Letbevæbnede, eller senere, da Athen blev en Søemagt, paa Flaaden. Denne Klasse havde vel Adgang til Folkeforsamlingerne, men ikke til Statsembeder.

Folkeforsamlingen havde mange Rettigheder, som ellers tilstodes Konger og Fyrster.

Den kunde beslutte Krig og Fred, indgaae Forbund, vælge Embedsmænd, ophæve gamle og indføre nye Love. Men for at den store Folkemasses Ret kunde blive indskrænket, stillede Solon de Firehundredes Raad Folkeforsamlingen ved Siden, til hvilket hver af de fire Klasser valgte 100 Medlemmer. Kun hvad der var besluttet i dette Raad, maatte forelægges Folkeforsamlingen, som da antog eller forkastede Loven. Saaledes laa stedse Hovedmagten i Folkets Hænder; den Soloniske Forfatning var demokratisk, medens Lykurgs var aristokratisk ɔ: Herredømmet var i de Fornemmes Hænder.

Fremdeles fornyede Solon Areopagus' Anseelse, en Domstol, der var betragtet som hellig, og allerede havde bestaaet fra ældgammel Tid og holdt sine Møder paa Krigsguden Ares' (Mars') Høi. Disse Møder bleve holdte om Natten uden Lys, forat Dommerne ikke skulde bevæges til Medlidenhed ved den Anklagedes ynkværdige Udseende. Deres Domme opskreve de paa smaa Tavler og kastede dem stiltiende i Urnerne, af hvilke den ene kaldtes Dødsurnen, den anden Forbarmelsesurnen. Vare Stemmerne paa begge Sider lige, blev endnu en Tavle kastet i Forbarmelsesurnen og den Anklagede frikjendt. Denne øverste Domstol havde navnlig Opsyn med Borgernes Sæder og Afgjørelsen i Sager med Hensyn til forsætlig Drab, Brandstiftelse, Giftblanderi o. s. v. Engang dømte Areopagus endog en Dreng, der havde udstukket Øinene paa en Vagtal, tildøde, „fordi et saadant Menneske, naar han voxede til, vilde blive sine Medborgere til Fordærvelse." Solon befæstede Areopagus' Anseelse og Værdighed derved, at han bestemte, at kun de Archonter, som uden Dadel havde forvaltet deres Embede, kunde optages i Dommernes Tal.

Idet Archonterne kun kunde vælges blandt Borgerne af den første Klasse, var den øverste Forvaltning og dømmende Magt i de Fornemstes Hænder, altsaa det demokratiske Grundlag givet en aristokratisk Spidse. Solon vilde være retfærdig mod alle Folkeklasser, og hele hans Lovgivning var gjennemtrængt af ædel Menneskeligheds milde Aand. En Stand som Heloternes kjendte Athenienserne ikke; Solon havde givet Enhver Ret til at fordre Opreisning for en tilføiet Uret. Blev f. Ex. Nogen slagen af en Stærkere eller fornærmet, saa maatte hvem der vilde, anklage og retlig forfølge Fornærmeren; thi Alle skulde føle sig som Lemmer paa eet Legeme, og Solon erklærede den Stat for den bedste og lykkeligste, hvori en Uret blev forfulgt ligesaa ivrigt af Den, der ikke havde lidt derved, som af den Lidende selv.

En Solonisk Lov forordnede tillige, at under borgerlige Uroligheder skulde den, der ikke holdt med noget Parti, straffes med Tabet af sine borgerlige Rettigheder. Denne Forordning var meget viis; thi i Fædrelandets Skjæbne skal Enhver tage Deel.

I Ægteskabssager ophævede Solon ganske Medgiften; Bruden turde kun bringe tre Klædninger og noget Huusraad af ringe Værdi til Mandens Huus. Konen skulde ikke være nogen Vare, som man tog efter den større eller mindre Gevinst, men hun skulde søges af Manden paa Grund af hendes Dyd og Fortjeneste.

Roesværdigt var fremdeles Forbudet mod at tale ilde om de Døde; thi et fromt Sind agter de Bortgangne hellig, og naar det allerede er Uret at tale ilde om Fraværende, som ikke kunne forsvare sig, saa er det saameget større Uret at laste de Afdøde.

Endelig var Solon i Modsætning til Lykurg en priisværdig Pleier af Kunster og Videnskaber. Allerede Attikas klippefulde og ufrugtbare Jordbund henviste Beboerne til ved Opfindsomhed og Duelighed at aabne sig Erhvervskilder. Deres Beliggenhed i Nærheden af Havet begunstigede Handelen, men for at kunne byde de fremmede Kjøbmænd og Handlende Noget, som var værdifuldt, maatte der findes duelige Haandværkere og Kunstnere. I denne Hensigt forordnede Solon, at en Søn, som ikke af sin Fader var bleven holdt til nogen Haandtering, heller ikke var forpligtet til at give ham Underhold paa hans gamle Dage. Tillige havde Areropagus Myndighed til at passe paa Enhvers Beskjæftigelse og ikke taale nogen Lediggjænger.

Dette var Grundsætningerne i den Soloniske Forfatning. Men hvo kan gjøre alle Folk tilpas, selv om han var nok saa viis. Efterat disse Love vare indførte, kom daglig

Folk til Solon, snart med Roes, snart med Dadel, snart med Spørgsmaal, snart med Ønsker om, ogsaa at optage Dette eller Hiint i Lovene. For nu at undvige disse Paatrængende, besluttede Solon at gaae paa Reiser, men først lod han Archonterne sværge, at de de første 10 Aar ubrødeligt vilde overholde hans Love.

4.

Først gik han til Ægypten og omgikkes der med de lærdeste Præster. Derpaa indskibede han sig til Øen Cypern, hvor han vandt den derværende Konge, Polykypros' særdeles Gunst og Venskab, der paa hans Raad og under hans Ledelse anlagde en nye Stad, som til Ære for Solon fik Navnet Soloi. Men meest berømt er Solons Besøg hos den lydiske Konge, Krøsus, af hvem han blev indbudt til at komme til Hovedstaden Sardes. Denne rige og mægtige Konge skulde senere have Solon at takke for sit Liv.

Under Solons Fraværelse var Athen desværre falden tilbage i det gamle Partivæsen. Kystbeboerne i Attika, Folket paa det slette Land og Bjergbeboerne — den Ene reiste sig mod den Anden. Hovedet for det sidste Parti, hvortil endnu et stort Antal af den de Rige fjendligtsindede fjerde Folkeklasse sluttede sig, var Pisistratus, en nær Slægtning af Solon paa mødrene Side. Solons Love gjaldt vel endnu, men man ønskede en Forandring i Forfatningen, for atter at kunne erholde flere Fordele over det andet Parti.

Saalebes stode Sagerne, da Solon kom hjem. Man viste ham vel Ære, men han var allerede nu for gammel til med Kraft at kunne optræde som tidligere. Derfor søgte han ved fredelige Underhandlinger at forsone de stridende Partier. Især delesbed syntes Pisistratus at laane ham et villigt Øre. Denne Mand var meget smidig og havde meget Tiltrækkende i sin Tale og Omgang; han var en Velgjører mod de Fattige, af hvem han havde gjort sig meget afholdt. Han stræbte efter Eneherredømmet, men forstod godt at forstille sig. Solon gjennemskuede ham, men kastede derfor ikke sit Had paa ham, men bestræbte sig for at bringe ham fra sit Forsæt ved venlig Tiltale. Men deri tog Solon høilig feil. Pisistratus var tillige kløgtig, ubøielig og fast i sin Villie. Saasnart han saae, at Øieblikket var gunstigt, bibragte han sig med egen Haand et Saar, foer da tilvogns til Torvet og klagede for Folket, at hans Fjender lumsk havde overfaldet ham, fordi han var en Ven af Folket. Den store Hob var strax beredt til at beskytte sin Yndling; i Folkeforsamlingen blev det besluttet at give Pisistratus en Livvagt af 50 Køllebærere. Solon talte vel ivrigt derimod, men det bekræftede sig her, hvad Schyten Anacharsis havde sagt om de græske Folkeforsamlinger „hos Eder holde vel de Forstandigste Foredraget, men de Eenfoldige gjøre Udslaget." Folket bevilligede Pisistratus Livvagten og snart trængte han ved dennes Hjelp ind i Athens Borg. Hvem der havde den inde, beherskede Byen. Megakles, Hovedet for Kystbeboerne, greb med Sine Flugten, men Solon, skjøndt en gammel Mand, viste sig frygtesløs paa Torvet og holdt en Tale til Borgerne, hvori han dadlede dem for deres Ubetænksomhed og Feighed og besvoer dem ikke at give Slip paa Friheden. Dengang sagde han de berømte Ord: „Tidligere var det Eder lettere at undertrykke Tyraniet, som endnu laae i Spiren; nu er det større og ærefuldere at tilintetgjøre det alt existerende og styrkede."

Men da hans Forestillinger ikke fandt nogen Indgang, gik han hjem, greb sine Vaaben, stillede sig i fuld Rustning paa Gaden og sagde: „Jeg har stedse, saavidt det stod i min Magt, forsvaret Fædrelandet og dets Love."

Fra nu af forholdt han sig rolig, uden dog at afstaae fra sit Sindelag. Forgjeves raadede hans Venner ham til Flugt, og da man spurgte ham, hvorpaa han forlod sig, da han var saa dumdristig, svarede han: „Paa Altret!" Men Pisistratus beviste ham ogsaa fremdeles stor Agtelse og Velvillie og betjente sig af ham som Raadgiver. De Soloniske Love holdt han ved Magt og foregik i deres Efterlevelse med et godt Exempel. Ja, da han engang var anklaget for Areopagus, fremstillede han sig, skjøndt han allerede dengang besad en uindskrænket Magt,

beskedent for Dommerne for at forsvare sig; men hans Anklager udeblev.

Solon viede sit Livs seneste Fritid til Studeringer og til Digtekunsten efter sin Grundsætning:

„Ved uden Ophør at lære
Bliver jeg gammel med Ære."

Dog skal han ikke længe have overlevet sin Fødebyes Frihed og allerede være død i Pisistratus' andet Regjeringsaar. Hans Navn er udødeligt, og med Rette er Solon bleven regnet mellem Alderdommens syv Vise.

(Fortsættes.)

Den hemmelige Agent.

I.

Jeg havde allerede fra Ungdommen af ingen Lykke ved hvad jeg foretog mig. Min Bedstefader, der havde været Geheimekabinetssecretær hos Fyrsten og som med sit fornemme Ansigt malet i Pastel, endnu forestillede vort Huus's Prydelse havde alt i min tidligste Drengealder gjort det Ønske levende hos mig, ligeledes at indtræde i Hs. Durchlautigheds Cabinet, hvilket min Fader — en ganske almindelig Kjøbmand — selvtillidsfuld havde opgivet. Som nu en saadan Idee fortrinsviis er istand til at opfylde hele vor Aand, saa var dette Tilfældet med mig. Jeg væmmedes ved Akademiets Brødstudium, med sin udtværede Tørhed, og min Faders solide Contanter maatte gjøre betydelige Kraftanstrængelser for at hjælpe mig helskindet ud over Examens Ulvegrave, da jeg dog engang maatte passere disse, for at komme mit med Længsel ventede Maal nærmere. Men min Hovedbeskæftigelse bestod i diplomatiske Forskninger og i Erhvervelsen af den Menneskekundskab, der for en Statsmand, som gaaer løs paa det Geheime, er langt nødvendigere, end den tørre Jurisprudents og de endnu kjedsommeligere Kameralvidenskaber. De europæiske Magters Fredsslutninger, AllianCer, Successionsforlig og Forbund af hvilkensomhelst Art kunde jeg tælle paa Fingrene og Biographierne over afsatte eller uafsatte Ministre vidste jeg udenad. Jeg havde forberedt mig, lige fra Akademiet idetmindste til at indtræde i et Ministerium, eller at blive attacheret ved et overordentlig Gesandtskab, dog, naar var Lykken fra Begyndelsen den sande Genius hengiven? Jeg ventede ikke alene forgjæves, men jeg bankede ogsaa forgjæves paa. Slotsforvaltningen, blind for en ærgjerrig Aspirants Fortjenester, døv mod hans presserende Ansøgninger, anviste mig i min Fødeby en Plads blandt Legionen af Penneslikkere, som lig et flyvende Corps snart bleve brugte snart overgivne til Ro, alt eftersom de gjerrige Foresattes Lune fandt for Godt at beskjæftige de Haabefulde eller ikke. Jeg er egentlig aldrig ret bleven klog paa, at det sidste faldt i min Lod. Var Directeuren min Fiende og foragtede min kjække Daadkrafts Opblussen? eller var han min Ven og holdt de subordinerede Arbeider min Aand uværdig? Næsten troer jeg det Sidste, thi efter min første Udarbeidelse sagde han til mig med et godmodigt Smiil: „Kjære Verning! Dette Fag er vel ikke for Dem, og jeg vilde i Deres Sted forsøge at poussere mig anderledes." — Kort sagt, jeg var fuldkommen Herre over min Tid og fri fra den første Januar til den enogtredivte December, undtagen naar en eller anden Høitidelighed fordrede Tilstedeværelsen en masse af hele Collegiets Personale. At jeg ikke trak en Skilling Gage, behøver jeg vel ikke at berøre, og jeg indsaae nu hvilken Lykke det er at have havt en sparsom Fader, som efterlod sin eneste Arving en ikke ubetydelig Formue. Min Stillings Sorgløshed tilstedede mig, atter at foretage min Yndlingsbeskjæftigelse, og for engang at storme Fyrstens Cabinet, som en kjæk Soldat et Batteri, udkastede jeg i mine bedste Timer en omfattende Plan til at cultivere Barbareskerne og bibringe dem Smag for europæisk Politik og Convenients, en Plan, der saa meget mindre vilde møde nogen Hindring i mit Fædreland, som min Landsfader ikke havde noget Skib at udruste og derfor meget upartisk vilde understøtte Sagen. — Ingen anede noget om Tilværelsen af dette gedigne Værk,

thi jeg holdt det meget hemmeligt. Ved Siden heraf fandt jeg dog desuagtet Tid til, ligeledes saa hemmelig som muligt, at forelske mig, — en Ting, som i ethvert Tilfælde meget vel kan staae i Samklang med den alvorligste Diplomatik. —

II.

Qvarteermesterens eneste Datter, Amalie, var alt længe med Velbehag bleven bemærket af mig. En ung og smuk Brunette i Ungdommens Vaar og med anseelig Formue som det hed. Qvarteermesteren førte et stort Huus og intet Museumbal gik forbi, paa hvilket Demoiselle Amalie ikke havde viist sig i en elegant Dragt efter den nyeste Mode. Paa et saadant Bal spirede mit Livs Lykke. Jeg nød det misundelsesværdige Fortrin lig den trojanske Prinds at turde række min Gudinde det gyldne Æble: en Pommerants nemlig, som bekom den af Dandsen Udmattede overordentlig vel og gjorde min Ringhed bekjendt med hende.

Den Elskelige spurgte mig, om jeg ikke dandsede. Jeg benegtede det forlegen, da Dandsekunsten i Sandhed aldrig havde været mig huld, og Amalie opmuntrede mig til at vove en Vals. Havde jeg kunnet modstaae hende? Valsen riskeredes; i første Deel gik det taalelig, i den anden vilde Benene ikke følge med, i Trioen kom Hovedet derfra med Svimmelhed og jeg maatte takke Gud for, at have en sikker Dandserinde, som Amalie, ved min Side, der velbeholden førte mig ud af Vrimmelen og med Engletaalmodighed beklagede sig over mit Uheld og gjorde sig Bebreidelser over at have foranlediget mig til det halsbrækkende Kunststykke. Hvem var lykkeligeligere end jeg, trods Svimmelhed og Beskæmmelse? Maatte nu kun alle Penneslikkerkollegaer lee som lumske Gnomer, — maatte kun alle Officierer hviske hverandre i Ørene og Damerne fortrædeligen vise hinanden de Steder paa deres Dragter, som ved min ubehændige Fremfærd enten vare blevne tilsmudskede eller revne itu; enhver Ubehagelighed forsvandt under Amalies Deeltagelse. Standhaftig holdt hun ud med mig, og da hendes Fader, den rødhaarede, med et ufordeelagtigt Ydre begavede Mand manede hende til Bortgang, tilstod hun mig Tilladelse til at besøge hende i sit Hjem, med en saadan Gracie, at jeg maatte have været en Nar, dersom jeg ikke havde benyttet samme. I Amalies Nærhed fandt jeg Vederqvægelse efter den sure Barbaresk-Reformation, hvilken jeg daglig helligede mine Timer. Snart sang vi ved Claveret de yndigste Sange af de nyeste Vaudeviller, som endelig have givet den musikalske Smag en afgjort og gunstig Retning, — snart underholdt vi os med Lecture, snart spillede vi med Faderen et Partie Piquet. — Og endelig sade vi ofte hele Timer og kjælede for hinanden, og disse Timer var det netop, der fremkaldte det levende Ønske hos mig, at Amalies og mine Timer for bestandigen forenede maatte henslyde i Tidens Ocean. Den hulde Pige syntes ikke ugjerne at høre denne Streng blive anslaaet, som jeg nu og da med Blidhed berørte, — idetmindste var det, som om hendes milde Blik vilde sige: Hvorfor erklærer Du Dig ikke tydeligere min gode Ven? — Enten tvivlede jeg imidlertid selv paa Sandsynligheden af denne Formodning, eller jeg havde dog intet Mod til at blive tydeligere. I ethvert Tilfælde vilde jeg først fuldende mit storartede Project, thi Amalies Ultimatum vilde have udøvet den vigtigste Indflydelse derpaa. Under gunstige Omstændigheder vilde Barbareskerne være slupne igjennem for godt. I ugunstige derimod vilde min Philantropie have lidt et voldsomt Stød, og det stod at befrygte at jeg vilde vende min Haand bort fra den hele afrikanske Kyst.

III.

Imidlertid, da jeg elskede og hemmelighedsfuldt elskede, ligesom jeg ogsaa hemmelighedsfuldt skrev, var et Menneske, som behagede mig bleven mig fatal, og en Anden, der havde været mig fatal, bleven mig kjær. Den Første, min saakaldte Ven, Albert, — en Penneslikker ligesom jeg, — tillige den Eneste, med hvem jeg havde holdt Kameratskab, havde paa den senere Tid antaget en vis Tone imod mig, som snart syntes mig vred og mut, snart for oprigtig. Det Første vilde jeg havde tilgivet ham: Politikken udelukker ikke en vis Art af samvittighedsfuld Malice. Men den til Brutalitet grændsende Oprigtighed, som stedse gik Haand i Haand med

Ondskab, mishagede mig høilig. Det Menneske var t. Ex. i Stand til — naar jeg talte om mine mange Privatbeskjæftigelser, en Stund at lee hen for sig, og endelig kom Tordenen efter Lynet, Injurien bagefter, i det fortærskede Ordsprog: „Bliv ved din Læst min Ven!“ eller i det Raad: ganske at lægge Statstjenesten paa Hylden og leve af mine Penge, som hidtil. Gjorde jeg derved store Oine, saa forsikkrede han mig rolig: at jeg aldrig nogensinde vilde komme videre, undtagen maaskee ad Snigveie, og jeg da vilde forsynde mig, idet jeg tog Brødet fra en Dygtigere og mere Trængende. Det maatte naturligviis ærgre mig at see denne Contoirchefens Arbeidshest betvivle min Duelighed, hvilket jeg selv endnu aldrig havde gjort; men med det misundelige Menneske var der intet at stille op, han blandede sig endog, afvigende fra mit offentlige Liv ovenikjøbet i mine private Forhold. Snart var dette ham ikke rigtigt eller hiint ikke passende, saa mæglede han her og der og overalt, og hans fortrædelige Lune og Trættekjærhed, stillede sig i Særdeleshed min Kjærlighed til Amalie til Maal, — en Hemmelighed, som paa en for mig ubegribelig Maade var kommen ham ihænde. I hans Oine var Amalie en Cokette og jeg — jeg skulde ikke sige det — et Faarehoved. Qvarteermesteren kaldte han et falsk Menneske, som ikke var til at troe, og meente, at Fader og Datter havde andet isinde med mig end et Giftermaal. — Jeg smiilte medlidende over saadanne Taabeligheder, thi mit psychologiske Blik opveiede dog uden Tvivl Styverfængeren Albert's, der ikke som jeg havde skuet ind i Livet, men udelukkende i abstracte Talstørrelser. Jeg saae imidlertid uden Beklagelse at det paatrængende Menneske stedse kom sjeldnere, stedse talte mindre med mig og endelig ganske udeblev. Endelig ankom der et Brev fra ham, hvori han lod mig vide, at han fandt sig, da jeg hverken vilde høre eller see, foranlediget til, for det Første at ophæve vor Omgang, idet han ikke uden Uvillie kunde see hvorledes hans Ven miskjendte ham og ikke forstod hans Oprigtighed. — Pokker hente denne Oprigtighed! — Saa var Adjudanten en ganske anden Mand, hvem jeg nøie lærte at kjende, da han ofte besøgte Qvarteermesterens Huus, saavel i Forretninger, som udenfor disse. Tidligere havde jeg taget meget feil af denne unge Helt. Naar jeg gik over Paradepladsen og bemærkede den stive og stramme Officier i sine Kammeraters Kreds, forekom han mig ubeskrivelig affecteret og arrogant. Enten loe han af de Forbigaaende, eller kastede sine Blikke paa alle Damer, eller han strøg med vigtig Mine sit Overskæg, slog med sin Sabel eller Sporerne Takt til de Nummere, som foredroges af Stabsmusikken, hvis Intendant han havde den Ære at være, eller ogsaa fugtlede han en stakkels Djævel, saa at Haarene reiste sig paa mit Hoved. — Men siden jeg i Qvarteermesterens Huus havde lært den Værdige bedre at kjende, havde jeg bemærket at de nævnte Forretninger kun vare en Vane, taalelige Comentarer til Ordsproget: „Man maa tude med de Hunde man er iblandt;“ idethele havde vor Garnisons Officierscorps Ord for at være af den urokkeligste Soliditet. — I Selskab var Adjudanten en ganske anden dannet Mand. Hvorvidt Ervin paa Valpladsen havde været Kæmpe eller ikke, er mig ubekjendt; men hos Amalie var han et Lam og dertil meget aimabel, hvilket mit tiltagende Venskab for ham noksom beviisliggjorde. I Begyndelsen — jeg nægter det ikke — syntes han mig farlig; — men siden Amalie eengang for Alle havde erklæret, hun kunde — dersom hun blot vilde — have alle Stabs- og Subalternofficerer for sine Fødder, men hun foretrak en beskeden Civilist for al Verdens Epauletbærere; — siden jeg blev det Blik vaer, der ved nævnte Yttring som en tændende Gnist mødte mit Oie; — siden den Tid var jeg aldeles rolig og fuldkommen overbeviist om at Ervins høieste Onske kun var at staae i Venskabsforhold til Amalie. Jeg gjorde altsaa ingen videre Omstændigheder og sluttede ogsaa Venskabspagten med ham. Hans Lune blev nu Dag for Dag bedre: han fortalte gjerne og paa en behagelig Maade; han talte til Qvarteermesteren om Regnskaber, med mig om Politik, Krig og Fred, — med Amalie, hvem jeg rigtignok skulde have nævnt først, om Theater og Musik, og savnedes selv af mig, naar Tjenesten imellemstunder afholdt ham fra at komme præcis ved Theebordet. Hvad der knyttede mig endnu fastere til de tre elskværdige Menne-

sker, var den inderlige Kjærlighed, jeg læste i Amalies Blikke; den Agtelse hendes Fader skjænkede mig og den sande Erkjendelse, som den velunderrettede Adjudant lod vederfares min Stræben og mine Evner. „Jammerskade vilde det være", sagde han ofte til mig, „om Deres udmærkede Talenter skulde forblive skjulte i denne Provindsby! I Residentsen var Deres Plads, og jeg mener deres alvorlige Bestræbelser kunne ikke undgaae et heldigt Resultat. Rigtignok maatte, tilføiede han eengang leende med et Sideblik paa Amalie, — en vis Person kunne beslutte sig til eengang at følge Dem til Hovedstaden." — Amalie rødmede og pillede Violbouketten, i sin Haand, fra hverandre; Faderen tog leende en Priis Tobak og jeg sad som paa Naale, thi for en definitiv Erklæring var jeg altid vegen tilbage med Gysen, og endnu var min Civilisation af Algier, Tunis, Tripolis, Fez og Marocco ufuldendt.

IV.

Det var imidlertid ikke undgaaet mit diplomatiske Forskerblik, at der med Kvarteermesteren i de følgende Dage var foregaaet en Forandring, og han viste sig koldere og alvorligere mod mig end tilforn. Ogsaa Amalies Munterhed syntes at forsvinde, og en Sorg, hvis Aarsag jeg ikke formaaede at udgrunde, leirede sig om den Huldes Pande, hvorpaa hidtil intet Mørkt havde været at skue, undtagen de fyldige, dunkle Lokker. Selv Adjutanten gik med et vist ceremonielt Væsen omkring i Huset, og til ham vendte min Nysgjerrighed sig ved den første gunstige Leilighed. — Ak! sagde han, medens han mismodig foer med Haanden over Panden: Vor fælles Ven, Qvarteermesteren, befinder sig i denne Tid i en meget mislig Stilling; imidlertid om Gud saa vil, bliver det vel godt igjen. — Videre var der intet at faae ud af ham. Amalie besvarede mig samme Spørgsmaal ligesaa utilfredsstillende. Gode Verming, sagde hun, medens hun rakte mig sin lille Haand med den Hengivenhed de Franske kalde épanchement — jeg veed intet bedre betegnende Udtryk i vort Sprog; — Gode Verming! der gives Sorger, der ere saameget smerteligere som man maa skjule dem for Verdens Øine. Ikke Dem, min Ven, gjælder min Forstemthed, men ene og alene min Fader, som i denne Tid har Noget for vor Fremtid vigtigt at afgjøre. Jeg har rigtignok formanet ham til Fortrolighed mod sine Venner; men han mangler Modet dertil. Mere tør jeg ikke sige Dem. — Ak, sukkede jeg: har De ikke alt sagt mig formeget, da De betroede mig, at De ikke er lykkelig? Og fortjener De ikke først og fremmest Lykken paa denne Jord? — Jeg finder min Lykke kun i at vide min kjære Fader lykkelig! svarede den Elskelige med en saadan Inderlighed, at jeg ikke kunde afholde mig fra, med Varme at kysse hendes Haand. Da den fine Haand uden Modstand overlodes mig, saa forblev det ikke ved dette ene Kys, og jeg vilde netop fuldstændiggjøre det halve Dusin, da Amalie hurtigt unddrog mig sin Haand og Qvarteermesterens djærve Høire hvilede paa min Skulder. Jeg gjorde en forlegen Compliment. Amalie forsvandt som en opskræmmet Hind, og i et Nu indtog Faderen hendes Plads og anviste mig Stolen ligefor. — Det var for mig som om der nu aabnedes et piinligt Forhør, thi Papas Miner vare mørke og man saae det paa ham, hvorledes han studerede paa en passende og effectfuld Begyndelse. Dog, den kloge Mand anfaldt mig ikke strax, som Cicero Catilina, men undersøgte som en snild Feltherre først Terrainet ved at tale om ligegyldige Ting. Deres Nærværelse, min bedste Herr Verming, sagde han, har altid gjort mit Huus Ære, og glædet min Datter. De veed, at jeg selv kom Dem imøde paa den hjerteligste Maade, skjøndt man i andre Huse med unge Mennesker af deres Stand ikke gjør saa mange Omstændigheder, og skjøndt jeg handlede i den uegennyttigste Hensigt. Da jeg aldrig nogensinde havde tænkt paa, at der af Dem og Amalie kunde blive et Par, saa maatte jeg finde det paafaldende, da jeg endelig saae, hvorledes Deres og Amalies Hjerter nærmede sig hinanden, og da min Datters Fortrolighed uden Forbeholdenhed tilstod mig, at De ikke var hende ligegyldig. — Her kunde jeg ikke undertrykke en Bevægelse af Glæde. Medens imidlertid den glade Overraskelses Sol steeg op over mit Ansigt, forblev det Nat paa Qvarteermesterens og han vedblev: De maa derfor tilgive mig, at det saa meget mere

syntes mig paafaldende, som min Datter kun var den Eneste af de tvende Parter, som tillidsfuld kom mig imøde. Jeg havde af Dem, Manden, først ventet dette Skridt og maa troe, at De, fordi De hidtil har været taus, ikke nærer lignende Følelser for min Amalie, og at det vilde være bedre, at ophæve dette Forhold. — Jeg blev som forstenet ved dette kolde Forslag. Qvarteermesteren syntes at blive forundret og sagde videre. De maa ikke tage mig dette Forslag ilde op. Dog, De kjender Bysladderen selv bedst: en Pige kommer her let for Riveretten. Derfor tilgiv Omsorgen for en Datter en Mand, der nu befinder sig i critiske Omstændigheder, som turde erholde et saadant Udfald, at jeg ikke ret vel kunde ansee en Forbindelse med Amalie for god, — havde ogsaa Forlovelsen allerede fundet Sted. Jeg tør betro Dem det, thi De er en samvittighedsfuld Mand. Meget anseelige Forskud, som jeg ydede meget betydende Personer af Armeen og hvis Tilbagebetaling jeg, formedelst Forhold endnu længe turde vente paa, bringe mig samt min Kasse, hvis Beholdning og Fonds jeg inden otte Dage har at indlevere til Staden, et betydeligt Deficit, jeg ikke seer mig i Stand til at dække. Der bliver intet andet Middel tilbage, end at erstatte det Manglende, men dertil fattes mig Kræfter. Tabet af Kautionen, som ikke vilde være tilstrækkelig til Saldoen, vilde endnu være det Ringeste, Tabet af Æren det Høieste. Imellem disse to ligger Armod og Mangel, thi jeg er ikke rig. Og min Gage gaaer Nul for Nul altsammen med til Huusvæsenet. Der har De hele min fordømte Situation, som berøver mig min Livslykke, — min Datter en brav Mand af Ære, hvilket De t. Ex. er, og som desuagtet med 12,000 Rdl. — en reen Bagatel — fra Grunden af kunde hæves. Dog, hvor skal man i denne Pengeforlegenhed tage disse Kontanter fra? Kriser af den meest fordærvelige Art have tilintetgjort Krediten, og, om jeg end ikke lod det mangle paa Procenter, og muligst prompte Tilbagebetaling, saa fortvivler jeg dog paa Muligheden af her at finde nogen Ven i Nøden. Qvarteermesteren taug, støttede kummerfuldt sit Hoved paa Haanden og sukkede saa dybt, at jeg, som tænkte paa Amalies Yttring, ikke kunde afholde mig fra at sige: Kjære Herr Armand, hvor kan De blive saa trøstesløs, da dog her en Ven sidder for Dem, som kan og vil hjælpe, fordi han føler sig fuldkommen overbeviist om Deres Redelighed. — Amalies Fader foer op af Glæde, og da jeg havde afgivet en tydeligere Erklæring, traadte Taarerne ham i Øinene, og denne Dag afgjorde saa Meget. Tolvtusind Rigsdaler i gyldige Statspapirer vandrede til Armand, — en Forskrivning af samme blev jeg til Trods for min Modstræben nødsaget til at modtage; om Eftermiddagen Kl. 3 var Qvarteermesteren igjen bleven den Gamle; Kl. 4 skjenkede Amalie mig, som Løn for min Daad, det første Kys; Kl. 5 lovede den rørte Adjutant paa det Varmeste at anbefale mig i Residentsen; Kl. 6 forebragte jeg endelig mit Frieri og Kl. 8, da jeg vendte hjem fra det muntreste og behageligste af alle Theeselskaber, var jeg allerede den henrivende Amalies Forlovede.

V.

Jeg maatte nu ogsaa regne og speculere saa meget jeg vilde, jeg kunde dog bestandig kun bringe det Facit ud deraf, at tolv tusind Daler vare aldeles Nul mod et saa himmelsk Væsen, som Amalie. Jeg var den Lykkeligste blandt Menneskene, og Deyen af Algier, mod hvis Divan i Særdeleshed mit ufuldførte Aandsproduct var møntet, havde al Aarsag til selv at være tilfreds over min salige Tilfredshed. Mindre syntes min saakaldte Ven Albert at ville have Lyst dertil, thi nogle Linier fra hans Haand meldte mig; at jeg havde begaaet en taabelig Streg, over hvilken man alle maatte lee sig halvt ihjel; thi Qvarteermesteren var en Ræv, Amalie en Skjønhed af en meget tvetydig Characteer, og den milde Ervin selv hendes egentlige Ridder. Efterat denne Billet havde foraarsaget mig en fortrædelig halv Time, var jeg igjen munter og smilte over Alberts Ærgrelse. Jeg forkastede den Tanke, at lade Amalie see disse Linier, da de nødvendigviis maatte forurolige hende, og jeg dog var overbeviist om hendes Uskyld, — og sendte denne Bagvaskelse tilbage til dens Foranlediger, med den Bøn, for Fremtiden hverken at uleilige mig med noget Ord eller Bogstav. Mit Bud, som skulde besørge dette, mødte allerede paa Trapperne en Tjener

fra Directeuren, der bragte mig Melding om snarest muligt at møde hos den sidstnævnte. Temmelig vred over at blive forstyrret i mine huuslige Anliggender, ankom jeg hos min Foresatte, hvem jeg allerede i en lang Tid ikke havde seet. Han modtog mig med Godhed og en vis, paa Noget forberedende Værdighed, lod mig tage Plads, talte om Vind og Veir, om Hovedstaden og Provindsen, om de haarde Tider og den Lykke, at besidde en egen sikkret Formue, og pludselig var han kommen paa mit Formælingsproject, hvorom han forsikkrede mig allerede at have hørt Mangfoldigt. De er i Begreb med at udføre et farligt Vovestykke, — sagde han smilende, men fortroligere: Jeg kjender undtagen Dem i det Høieste endnu kun Een der vilde indlade sig paa at ægte Demoiselle Amalie, thi hendes Affectation og Lyst til at gaae prægtig klædt er almindelig bekjendt, og man gjør ikke de strengeste Anskuelser af Moraliteten gjældende, naar man taler om nævnte Dame. Vær derfor forsigtig og see Dem for, Herr Verming. Deres Godmodighed fortjente idetmindste ingen saa bitter Skuffelse. — Den gamle Herre maatte imidlertid dreie og vende sig som han vilde, jeg saae Alberts misundelige Ansigt i ethvert af hans Træk og vidste, hvorfra Stormen hidrørte. Jeg yttrede med Fasthed: den forfængelige Verden lod Ingen uberørt og egen Følelse var den bedste Fører. Da jeg ikke afveg fra min Anskuelse, saa maatte Directeuren give efter og sagde alvorlig: Rigtignok er De Deres egen Herre og Deres Valg er frit; men saa meget desto mere maa det Forslag, jeg har at forebringe Dem, tiltale Dem. Fyrsten er bleven opmærksom paa det dagligt stigende Antal af Volontairer. For at formindske disses Antal, har Hs. Durchl. besluttet, at bortfjerne alle de, som ikke vise noget særdeles og overordentligt Talent for det Fag, de have hengivet sig til, med den naadigste Tilladelse, at turde hellige andre Virkekredse deres Tid og Bestræbelser, hvor da Befordring fra høiere Stæder er at vente. Hvad mener De nu, bedste Herr Verming? De kunde, da De besidder Formue og endnu ovenikjøbet har isinde at tage en ung og rask Kone, ophøre at være Penneslikker. Kolegievæsenet, kan jeg tænke, tiltaler Dem lige saa lidt, som naar De skulde være Penneslikker hjemme i Deres Huus. Hvorledes vilde det være, dersom De ansøgte om Deres Entledigelse? Overvei De Sagen. Indtil den Tid, da alle de, som fast og bestemt ønske at forblive i Statstjenesten, skulle bestaae den ny anordnede og foreskrevne Examen, er der endnu en Maaned og saa .... Da jeg hørte om en ny Examen standsede jeg uvilkaarlig Directeuren i hans Tale og bifaldt uden Betænkning hans Forslag. Jeg kunde ikke afholde mig fra at lade ham mærke, at jeg slet ikke tvivlede paa, i andre Forhold at opnaae den Betydning, man i Collegiet havde forsaget mig, og at der havde været og endnu var mangfoldige Geheimeraader og Kabinetssecretairer, som ikke ad Hierarchiets vidtløftige Stige havde naaet deres høie Stilling. Directeuren syntes meget høflig at give mig Ret og lod mig gaae med det Ønske, at mine Forhaabninger maatte gaae i Opfyldelse. — Saa var jeg da nu befriet for ethvert Baand, Herre over min Tid og mine Handlinger og vacant ved enhver Leilighed, som maatte frembyde sig for at blive noget Udmærket, om mulig noget Geheimt. Under disse Forhaabninger blev det mig let ikke at misunde den trodsige Albert hans snarlige Avancement til Kammersecretair, og smilende overrakte jeg min tilkommende Svigerfader det Decret hvori min Entledigelse i de naadigste Udtryk var bevilget. Min Svigerfader smilte imidlertid ikke, men meente, jeg maatte nu, for dog at forestille Noget, see at erholde en anden Titel, og Amalie syntes ogsaa at lægge Vægt derpaa, ikke slet og ret at hedde Mad. Verming. Min egen Forfængelighed behøvede ikke først at anspores, og jeg havde vel slaaet ind paa den antydede Vei, havde blot min Barbarisk-Palingenese været i Orden og allerede fuldendt, hvis ikke dertil den venlige Ervin havde forsikkret mig, at han, hvad mig angik, havde henvendt sig til gamle og meget formaaende Venner i Hovedstaden, han tvivlede intet Øieblik paa, at et forønsket Resultat vilde krone Værket. Snart skulde jeg ogsaa erfare, hvad sandt Venskab formaaer. Thi efter kun faae Dages Forløb modtog jeg allerede et Brev med lithographeret Overskrift og af følgende Indhold: Ministerium for det Indre. — Reg. — Nr. — Deres Velbyrdighed! Jeg har den Ære at melde, at, ifølge

de fortrinligste Anbefalinger fra en meget anseet og indflydelsesrig Ven, er Hs. Ex. Indenrigsministeren, Greve af Texel tilsinds at meddele Dem, i bemeldte Ministerium, en passende Ansættelse, hvortil De ved Deres Kundskaber og Studier turde være berettiget. Idet jeg paa Grund heraf ansøger Dem om, saavel en Prøve af Deres diplomatiske Kundskaber i en grundig og omfattende Afhandling, som ogsaa det allerhøieste Decret, der tillader Dem, at udtræde af Deres hidtilværende Virkekreds, venter jeg snarest mulig at see Dem selv personligen hos mig, da det har behaget Hs. Ex. at overdrage mig ene og alene og paa det meest hemmeligste at føre Underhandlingerne med Dem om nævnte Gjenstand. Haarhaar, den 12te April 1826. N. Myrthenfeldt, Ministerialsecretair, Solitudeforstaden Nr. 99, paa 2den Sal.

Om jeg længe beholdt dette misundelsesværdige Brev hos mig, der forekom mig at være lig Indgangen til Lysets Rige, som Aurora — her den meget agtede Secretair Myrthenfeldt — med rosenfarvet Finger aabner, om jeg tøvede, at meddele det til Dem, som toge saa hjertelig Deel i min Skjæbne? om jeg lod det være overeensstemmende med Anstanden at omfavne den ædle Ervin, som havde været min sig nærmende Lykkes Smed? Inden et Qvarteers Forløb vidste Svigerfader, Brud og Ven Alt, og maaskee havde hele Byen vidst det, dersom ikke i Skrivelsen udtrykkeligen var bleven bemærket, at Underhandlingerne skulde føres paa det meest hemmeligste — det var Vand paa min Mølle. Hemmelighedsfuld, — en Gaade for mine Bekjendte, — forberedte jeg min Reise til Hovedstaden. Jeg forærede Amalie, som Pant paa min Troskab mit Miniaturportrait, og erholdt af hende til Gjengjæld en Haarlok; den fromme Ervin havde den Godhed at modtage et Par prægtige Pistoler af mig, og jeg modtog Indbydelsen til et lille Afskedsgilde, som den rørte Svigerfader paa en passende og gjæstfri Maade havde arrangeret for os fire tilfredse Mennesker. Kjærlighed, Venskab og Champagner! Hvo kjender vel ikke de mægtige Kræfter af denne Trippelalliance. Jeg var hensunken i Henrykkelse, Veemod og Haab. Til al Overflødighed begyndte endnu Regimentsmusiken — en Galantitet af Adjutanten — nedenfor at lade deres Accorder høre, da det blev Midnat og min Tjener underrettede mig om, at der paa Poststationen allerede blev spændt for Extrabefordringen. Hurtig sprang jeg op, trykkede et ømt Kys paa Amalies Pande og tog Afsked. Jeg tændte med Qvarteermesterens Forskrivning min Pibe og rullede endelig afsted netop som Militair-Orchestret i fuld Fortissimo intonerede en Duet af Mozarts Tryllefløite.

VI.

Intet om Selskabet som i Vognen pjattede med hinanden, deels snorkede, deels benyttede noget gammeldags Præk og Vaas som Stof til Conversationen, og deelsgjorde sig unyttig. Da nu til Dags hele Verden er bleven mobil, saa kjender hele Verden ogsaa disse rastløse Arker, som imidlertid ogsaa allerede betydeligen have modereret deres Jagen og Ilen og ere af Ilvogne bleven til Hvilvogne, — idetmindste var det Tilfældet med den i hvilken jeg havde været saa uheldig at erholde en Plads, som næsten to Timer gjorde Holdt i en miserabel By, hvor jeg i det miserable Posthuus ikke fandt noget Tiltrækkende undtagen den nye Reisefælle, som her skulde bestige Vognen og ved Skjæbnens Tilskikkelse blev min Naboerske. Hendes Toilette var elegant, hendes Sprog vidnede om Dannelse, men hendes smægtende og halvslukte Blik gav hendes Ansigt den sørgmodige Skjønheds tiltalende Ynde. Jeg fortabte mig i Beskuelsen af den henrivende Skikkelse, og det var en Lykke, at jeg bar Amalies Haarlok i en Medaillon paa mit Bryst, thi et Blik derpaa belærede mig eller rigtigere erindrede mig om, at mit Hjerte alt var bortgivet. Min Naboerske — vi sadde alt i Vognen, — thi Ilposten var bleven vakt af sin Lethargi, og den sædvanlige Reiseconversation allerede begyndt, — min Naboerske bemærkede dette Blik hendes Øie fulgte mit, og hendes Læber udtalte sin Beundring over den smukke Naal og dens sindrige Bue. Sikkert en Foræring fra kjærlig Haand? spurgte hun, fra Qvindehaand, thi denne silkebløde Lok er ubeskrivelig qvindelig. — Jeg nikkede med det hemmelighedsfulde, behagelige Smiil, der er meer bekræftende end noget Svar, og desuagtet ikke indeholder noget ubekvemt Ja. — „Ak, sukkede

hun halvhøit, det mangler kun at denne Slange skulde have Skikkelse af en Gjedde for at være Sindbilledet paa den evige Bestandighed." — Da den Elskværdige taug, blev det mig, der nysgjerrig maatte spørge om Aarsagen til denne pludselige Standsning. Plag mig ikke, svarede hun, til at sige Dem noget, der kunde være Dem ubehageligt. Deres forekommende Artighed fortjener ingenlunde en saa slet Løn, thi jeg vilde kun have at tale om Mændenes Affectation. — Et forslidt Thema, bemærkede jeg, skjøndt ubehagelig afficeret. Jeg tør imidlertid forsikkre Dem, Mlle., at paa mig aldrig har hvilet noget Troskabsbrud, eiheller vil jeg nogensinde være istand til at kunne gjøre mig skyldig i et saadant. — Kunde dog alle Mænd tale saaledes! hviskede mit hulde Sidestykke og, da de øvrige Passagerer ikke bleve opmærksomme paa os, vedblev hun, idet hun med større Fortrolighed henvendte sig til mig: mangen Ulykke vilde da ikke være skeet i Verden, mangt et Hjerte vilde ikke være bleven brudt, og jeg t. Ex. min Herre, ikke overladt til med Diet at maale Veiens Længde og forbande den slette Ilvogn, om jeg end i samme har gjort deres agtbare Bekjendtskab. — Jeg bukkede dybt for denne Compliment og sagde med en snild Diplomats Skarpsindighed og Tact: Jeg vilde ønske, mit Bekjendtskab kunde være Dem til Nytte. Det kommer blot an paa, at vide, hvilken Art af Beskjæftigelse det er, der fører Dem til Residentsen. — De ubehageligste, ærede Herre, forsikkrede hun mig; jeg har visse Fordringer at gjøre gjældende, som kun den yderste Nødvendighed kunne paatvinge en dannet Pige. Jeg vover ikke, tilføiede hun, anende min stigende Nysgjerrighed, at meddele Dem Mere, da her ikke er Stedet dertil og vil blot sige Dem, at jeg hedder Euryanthe er en af den berømte Universitetsraad Unkmans Døttre, og har i Ministeriet for det Indre vigtige Forretninger at afgjøre. — For det Indre? gjentog jeg, smigret ved her netop at kunne tilbyde min Indflydelse. Hvor lykkelig er jeg ikke, min Bedste, at jeg tør tilsige Dem, hvorledes det maaaskee kunde være mig muligt i nævnte Ministerium at kunne fremme Deres Ønsker, dersom de vilde gjøre mig bekjendt med samme. — Euryanthe rødmede meget og sagde derpaa: Hvor glæder jeg mig ikke. Maatte Himlen dog i Dem have sendt mig en Redningsmand! Ja, min Gode, De skal erfare Alt saasnart vi ere ankomne. — Jeg erkyndigede mig nu om Hotellet, i hvilket min Naboerske vilde stige af, og da jeg erfarede, at hun havde betænkt at foretrække „den billige Tiger" for „den dyre Løve", saa bestemte jeg mig ligeledes for den Første, skjøndt jeg før for Anseelsens Skyld havde besluttet at tage Qvarteer i den Sidste.

VII.

Om Resten af Reisen intet Ord. Haarhaar har Chausseer saaledes, som de ikke burde være, Egne, saaledes som de netop kunne være, og ved Siden heraf en ikke overdreven Udstrækning. Thi skjøndt Hovedstaden danner det velarrondiserede Lands Centrum, og Ilvognen ikke presserede meget, havde vi fra Grændsestaden tilbagelagt hele den mellemliggende Strækning i 12 Timer. Gardens Trommer sluttede netop Vagtparaden, da vi kjørte ind i Residentsen, og endnu havde ikke alle Taarnuhre bebudet Middagsstunden og allerede sade vi mellem Tigerens Tænder, min Naboerske og jeg. Medens Førstnævnte i et andet Værelse gjorde sit Toilette, vederqvægede mig et beskedent Maaltid, og i en nærliggende Café ventede jeg den Time, Anstanden tillod mig at overraske Hr. Myrthenfeld med mit Besøg. Ikke uden Møie fandt jeg det betegnede Huus, og den eenfoldige Eier af samme, som sikkert kun kjendte lidet til Rangforordningen, idet han kaldte Secretairen simpelthen Cancellist, viste mig i anden Etage til den Omspurgte. Jeg traadte ind i en lille Huusholdning, i hvilket Alt vidnede om Oeconomi forenet med Fiinhed. En ung Mand gik, snakkende med sine Kanariefugle, op og ned i Værelset, og ved Vinduet sad, beskjæftiget med Arbeide og blomstrende som den rosenrøde Hyacinthe, en Dame af sjelden Skjønhed, selv for den, der havde den Lykke at være forlovet med en Amalie. Medens den unge Mand — Hr. Myrthenfeld — hilste mig fornemt og saae mig stivt i Ansigtet, besvarede den hulde Dame mit ærefrygtsfulde Buk med en venlig Compliment, og blev — jeg overseer intet — da jeg nævnte mit Navn, saa ildrød som hendes Broder, der var Myrthenfeld, hvilket jeg

snart erfarede. Jeg havde imponeret ved min præcise Ankomst, det er begribeligt; men en Forretningsmand i et Ministerium kommer snart igjen til Fatning, og Hr. Myrthenfeld rakte mig med det muntreste Ansigt af Verden sin Haand, idet han bød mig velkommen. Jeg fandt mig snart som hjemme der, og Myrthenfeld tøvede ikke med at tale til mig om Forretninger, medens hans Søster Jenny bortfjernede sig for at besørge Forfriskninger.

„I den høieste Forvaltnings Beslutninger", begyndte Myrthenfeld, som forbindligst havde modtaget mit Entledigelsesdecret, saavel som i de corrigerede Røverstater, — hersker en Korthed, som lidt efter lidt udstrækker sig over alle Embedsmænd, — saavel skriftlige som mundtlige, — og som derfor sætter mig istand til, i tvende Ord at sige Dem, hvad Hs. Excellence, paa Deres Vens Anbefaling, har besluttet at gjøre for Dem. Det er bleven erkjendt for nødvendigt, at opstille nogle Embedsmænd, som i al Hemmelighed have at vaage over Sædelighed og Orden i Staten, og som have hensigtsmæssige Forbedringer i alle disse Forretningsfag at foreslaae: en hemmelig Inqvisition, kunde man sige, som i Stilhed opdager alt Forargeligt og anmelder samme for den høieste Forvaltning. Tænk Dem for Guds Skyld derunder ingen Mouchard, men Folkets Reformatorer og Præparatorer, og De begriber, at man i denne Hensigt kun kan bruge Mænd, som ved Siden af udmærkede Kundskaber besidde det praktiske Falkeblik, som kun Øvelsen skjærper, og tydeligt gjengiver det Billede, han opfatter; med eet Ord: Mænd, som De, efter upartiske Venners Skildringer er En af. De bliver hemmelig Agent under den strengeste Tausheds Segl, og vil ugentlig have at afgive Deres Beretninger om, hvad De i Hovedstadens Liv og Virken er blevet vaer, i mine Hænder, da Hs. Exellence et Fjerdingaar vil prøve Deres Anlæg, forinden Høistsamme træder i personlig Underhandling med Dem. I denne Tid er der heller ikke endnu bevilget Dem noget Gehalt, dog staaer det Dem frit for, efterat De er kommen overeens med Ministeren om Grundlaget for Deres fremtidige Existents, at gjøre Paastand og Beregning paa Prøvetiden. Endnu i Aften overrækker jeg Greven Deres uden Tvivl overordentlig fortrinlige Arbeide over Piratrigerne. — Jeg var henrykt over Alt, hvad jeg hørte, thi en saa almindelig og saa hyppigt vexlende, ovenikjøbet aldeles hemmelig Beskjæftigelse, som den foreslaaede, syntes mig henrivende og ønskværdig. Jeg gad imidlertid dog vide — tilføiede jeg — om min Person eller endnu meer, mit Arbeide virkelig vil vinde Hs. Excellences Bifald. — Derom kan De, ja, derom maa De snart overbevises, svarede Myrthenfeldt hurtigt: Hs. Exellence ønsker selv at give Dem et Tegn og Garanti af Høistsammes Approbation. De har derfor intet videre at gjøre, end iovermorgen, paa hvilken Dag Ministeren giver en Fest i Anledning af Hs. Durchlauchtigheds høie Fødselsdag, hvortil enhver anstændig Klædt har Adgang, at deeltage i samme. De maa stille Dem i Veien for Greven, og til Tegn paa Deres Identitet trække et rødt Silkelommetørklæde gjennem Knaphullet. Ministerens yderst skarpe Blik vil kjende Dem, og hilser han Dem venligt, saa er Alt vundet. Gaaer han uden Hilsen forbi Dem, hvorom jeg dog aldeles tvivler, da jeg veed at skatte Deres Ydre, og forud tilkjender Deres voluminøse Afhandling Prisen, saa er det i ethvert Tilfælde bedre, end naar Ministeren mundtlig eller skriftlig udtaler sin Negation. Vogt Dem imidlertid for i dette eller hiint Tilfælde at vove en Tiltale. Greven vil prøve Deres Discretion, og saa begriber De vel, som øvet Diplomat, at der for en saadan Mand gives tusinde Forhold, der tvinge ham til, i Verdens Øine at være ubekjendt for mangt et Menneske, som ofte er hans Fortrolige i det eensomme Kabinet.

Efter denne venskabelige Lection, og efter Nydelsen af en lille Collation, som af Jenny's fine Hænder var bleven tilberedet og præsenteret, vendte jeg som et glad Barn tilbage til den glubende „Tiger," og betænkte mig ikke længe paa at følge Euryanthes Indbydelse, som ved Kjældersvenden lod mig bede om, at indfinde mig et Øieblik hos hende før Aftentaffelet.

VIII.

„Først og fremmest, bedste Hr. Verming," begyndte den elskværdige Euryanthe, efterat jeg havde indfundet mig i det lune Værelse og taget Plads ved hendes Side i Sophaen,

— „først og fremmest maa jeg meddele Dem et Anliggende, som De hverken vil eller kan mistvivle. Et Tilfælde, som det saagar forekommer i Romanerne, er truffet mig. Jeg savnede til min store Skræk min Porte de Monnaie, som jeg sandsynligviis har glemt i Postvognen og er bleven et Rov for Conducteuren, og udsætter mig for den Frygt, at blive et Rov for „Tigeren," da mit Ophold her desværre vil forlænges, og Remissen fra min Fader, efter hvilken jeg imorgen agter at skrive, turde udeblive længere end tjenligt var. De er, min Herre, efter hvad De lod formode, en stor Menneskekjender. Var maaskee mit Physiognomi saa lykkelig at begrunde hos Dem en sig til femten Daler strækkende Credit, saa sparer Deres Delicatesse mig sikkert den Smerte, at fuldende denne fatale Tilstaaelse." — En saa naturlig Utvungenhed var endnu ikke forekommet mig i nogen Piges Mund, og hun vandt derfor hurtigt Seiren. Jeg bestræbte mig for, saa hurtig det lod sig gjøre med min behændige Pege- og Tommelfinger at fiske tre Guldstykker op af min Lomme og lagde dem smilende paa Bordet foran Sophaen. Euryanthe kastede skjødesløs et Lommetørklæde derover, bukkede forbindtligt for mig og sagde videre: Jeg vilde holde det for Skam, ærede Herre, dersom jeg endnu noget Øieblik tøvede med at sige dem Grunden til min Tilstedeværelse her, tilmed da de aabnede mig Udsigt til, at kunne glæde mig over Deres Beskyttelse og Indflydelse. De seer en Pige for Dem, som hørende til Ukenaus mest dannede Cirkler, kun blandt de mest dannede af Deres Kjøn kunde finde den, hvem det var forbeholdt, at betvinge hendes Hjerte. — En elskværdig Studiosus af fornem Familie, som for et halvt Aar siden forlod Academiet, var den farlige. Vore Hjerter fløi hinanden imøde, at see hverandre og elske var et Øiebliks Værk. O, hvilke salige Timer paa dette skjønne, første, uforglemmelige, Øieblik! For stedse at tilhøre hinanden, var vort Ønske, vor Ed! Ak — jeg alene — frygter jeg — nærer kun endnu dette Ønske — jeg alene holder endnu kun denne Ed! Eugen fuldendte sine Studier og tog — idet han reiste til sit Hjem — Doctorhatten og min Sjæl med sig! Han vilde tilskrive mig; næste Foraar — det nuværende, min Herre — skulde, alle Standsfordomme til Trods, see os for Alteret — og siden hiin frygtelige Afsked ingen Linie fra Eugens elskede Haand. Fyrgetyve Breve, som min Utaalmodighed affendte bleve ubesvarede, og dog ærede Ven — dog kunde jeg ikke mere træde tilbage, saa meget ogsaa min qvindelige Følelse fordrer det; — jeg kan ikke, og Deres Mildhed befrier mig fra enhver Definition. — Dette Sidste forstod sig af sig selv, og jeg skjænkte den Arme min inderligste Beklagelse, som hun fortjente det. Min Medfølelse gjorde hende vel, og hun gjenvandt snart sin forrige Naturlighed. For at opsøge den Troløse kom jeg hertil, vedblev hun, thi i Indenrigsministeriet befinder Eugen sig. — Jeg forfærdedes næsten af Respect; jeg tvang mig imidlertid til at smile og svarede: Sikkert er det en variabel Cancellist eller Secretær, som saa utilgivelig forsyndede sig imod Dem, kjære Demoiselle. I dette Tilfælde — Hvad troer De? svarede Euryanthe bebreidende: Troer De mig istand til, at have kunnet skjænke en ubetydelig Embedsmand min Kjærlighed? Min Ærgjerrighed stillede sig et større Maal. — En Divisionschef maaskee? — Høiere op min Ven. — Dog vel ikke Hs. Excellence selv? — Ih, hvorfor ikke det, svarede hun med Uvillie: betænk dog, bedste Verning, at Ministeren er høit i de Halvtreds, og allerede for tredive Aar siden har fuldendt sine Studeringer. Hans Søn, kjære Ven, hans Søn er den elskede Forræder, der som jeg fornam alt for nogle Maaneder siden har forladt Hovedstaden for at blive Attaché ved Gesandtskabet i M. — Den Afskyelige! istemmede jeg: At foretrække et saa behageligt Attachement for et Andet! Der seer man imidlertid, tilføiede jeg ironisk, hvad Lykke og Familie formaaer. Han veed maaskee ikke engang, i hvilket Aar Ryswicker-Freden er bleven sluttet, og dog — jeg betvang mit comparerende Mismod, idet jeg tænkte paa den Furore, min Traktat over Barbareskerne vilde bevirke i hele den collegiale Verden. — Hvilket raader De mig nu? spurgte Euryanthe fremdeles, idet hun fortrolig lagde sin Haand paa min Skulder: Til hvem skal jeg vende mig, en svag Qvinde? — Uden Betænkning til Ministeren selv, svarede jeg, som skal være den ædleste Mand under

Solen. — Men den Utilgjængeligste, sagde Euryanthe. Uden fremmed Hjælp aabner Døren til hans Kabinet sig ikke for en Ansøgende, som jeg, — og saa — Faderens Vrede. — Ih, sagde jeg: denne maa vige for Nedeligheden. De har et Ægteskabsløfte, som jeg tør formode? — Euryanthe svarede bekræftende og tog det i curiøs Stiil affattede Document frem af Brystet. — Dersom De vilde betro mig dette Papir, vedblev jeg, pukkende paa min fremtidige Indflydelse: saa kunde jeg maaskee — dog vil det ikke være mig mulig før i Løbet af tre Dage; Tidsnok for at høre min Skjæbnes Beslutning. — Jeg lovede den Overraskede min Bistand, og begav mig, sulten som en Ulv, til Taffelet og derfra til mit Værelse, hvor jeg skrev en lang Epistel til Amalie og derpaa gik tilsengs, for i Drømme allerede at see mig som Ministerens hemmelige Agent at gjennemstreife Landet, her rosende, hist dadlende, her forbedrende, der befæstende, og endelig af Fyrstens Haand modtage Ordenen pour le merite, som tog sig særdeles vel ud ved Siden af de Æresinsignier, Hs. Høihed af Algier og Tunis havde tilsendt mig som Belønning for mine Bestræbelser for deres Vel.

(Fortsættes.)

De qvindelige Beboere af Mola og Castellone.

(See Lithographiet.)

Under disse Stæders skjønne Himmel kjende Fruentimmerne ikke til Modernes lunefulde Luxus. De have en Maade at flette deres Haar paa, som ikke er eens i Italiens forskjellige Landskaber, men som i ethvert af dem er uforanderlig. Om Søndagen fra Dagens Frembrud, førend den første Messe, seer man Grupper af unge Piger omhyggelig beskjæftigede med at pynte deres Hoveder efter den engang antagne Skik. Den Reisende, der paa denne Tid kommer igjennem en Landsby, har Leilighed til at beundre en Samling af unge Fruentimmer, som Lysten at behage har vaagnet saa tidlig; man forundrer sig slet ikke over hans Nysgjerrighed, og man lønner gjerne hans Beundring ved at smile til ham.

Blandt alle de Maader at opsætte Haaret paa, som ere egne for Italien, er Fruentimmernes i Mola og Castellone, i Omegnen af Gaëta i Kongeriget Neapel, den mærkeligste. For at forøge Omfanget af deres Haarfletninger, slynge de Snore derimellem; de føie hertil Baand, som efter Maaden, de anbringes paa, deres Farve eller Rigdom tjene til at skjelne imellem de unge Piger og gifte Koner. De Første gjøre med disse Baand en tredobbelt Fletning af levende og brogede Farver. De Andre gjøre kun to Fletninger af mere beskedne Farver, men indvirkede med Guld og Sølv; de kalde dem galani. Til at understøtte disse Fletninger betjene Pigerne sig af lange Sølvnaale, hvis Top almindeligviis har Skikkelsen af en flakt Ørn med kronede Hoveder. Disse Naale, som iøvrigt ligne dem, som man har fundet i Ruinerne af Pompeji, have Navn af spadelle (smaa Kaarder). En lærd Neapolitaner seer i Anvendelsen af dem et Symbol: det er Forsvarsvaaben, ligesom den lille Dolk, som man siger, at Spanierinderne bære. De gifte Koner have istedetfor disse to Naale en Slags Halvmaane, smal i Midten og tyk imod Enderne. Man kalder den spadella sana. Vor Lærde seer her et andet Symbol: idet at de to Kaarder forene sig, blive de et Tegn paa den fredelige Ægtestands Eenhed. Haarfletningerne fastgjøres forresten til det øvrige Haar ved en Mængde store Naale af Sølv, hvoriblandt en især udmærker sig med en Ham foroven, som holder i Næbet en Slags Coralgreen. Paa forskjellige Steder og især paa Bagdelen af Hovedet seer man ofte smaa Hænder af Coral med opløftet Finger; det er, som man veed, Talismaner imod la jettatura (onde Øine), en Overtro, som endnu er til paa Landet, og som man undertiden endog træffer paa blandt de mere oplyste Klasser.

Blandinger.

Den menneskelige Bestemmelse.

Det sande Liv er Livets Maal. I det retfærdige, eenfoldige og lyksalige Liv, i al Tilværelse, som hengaaer i Tro, Kjærlighed og Arbeidsomhed, bliver den menneskelige Bestemmelse fuldkommen opnaaet; i ethvert helligt og lykkeligt Dieblik falder Middel og Formaal, Aarsag og Virkning, Tid og Evighed, Her og Hisset, Materie og Aand, Begyndelse og Ende, Menneskeligt og Guddommeligt og alle Livets Modsætninger, som den profane Verdens- og Skoleforstand holder udefra hinanden sammen til Eet. Vi leve, fordi Tilværelsen, fordi det sande Liv og Bevisthed i sig, Skjønhed, Sandhed, Godhed, Hellighed, fordi Livet er det fuldkomneste Under og Helligdom, fordi det i sig selv er Harmoni, Kjærlighed og Lyksalighed, fordi det Uendelige findes i det Endelige, det Evige og Himmelske i det Forgjængelige og Jordiske, fordi der ikke gives noget Høiere, Skjønnere og Sandere end det at være til og at vide og skue, med alle ydre og indre Sandser føle, at man er til, og at Verden er til, og at der gives et Liv, en Menneskeltilværelse, i og med hele Verdens Existents.

Tilberedelse af Segllak.

Segllak bestaaer af Terpentin og Schellack, som bliver sammensmeltet i et Leerkar over en sagte Kulild. Til denne Masse føier man først 5 Lod tørt Zinnober og strax derpaa en af 5 Lod Zinnober og 1½ Qvintin kulsuur Kalkjord med Terpentinolie til en tyk Grød sammenrørt Blanding under en bestandig Omrøring. Blandingen bliver nu rørt i hinanden over Ilden, indtil det sætter Blærer, da tager man det af, omrører det indtil Blærerne forsvinde og helder Massen i færdigtstaaende med Mandelolie overstrøgne Former af fortinnet Jernblik. Sætter man istedetfor Zinnober en anden Farve til, saa erholder man Segllak af forskjellige Farver.

En Englænder, N. Wathon, har for at man bedre kunde bruge Segllakstænger, foreslaaet at forsyne dem med en Vœge. For at indbringe denne, tager man lige Dele af Schellack, Zinnober og venetiansk Terpentin, blander disse Stoffer over en sagte Ild og valser den til en Stang fornødne Mængde paa en varm Kobberplade, hvorpaa man i Stangens Midte danner et Rum, hvori lægges et Straa. Nu bliver Stangen igjen valset paa Kobberpladen og dernæst henlagt for at afkjøles. Straaet underholder ved Lakkets Antændelse naturligviis en lille Flamme, hvorved man spares for den besværlige Gjentagelse af Antænden og paa samme Tid bekvemt og smukt kan fordele Lakket paa Papiret.

Humoristisk.

En Tækker faldt saa blidt ned fra et Taarn, at han indslumrede underveis.

En riig Gnier holdt meget af, trods sin Gjerrighed, at have Fremmede tilbords, men som naturligt sjelden stode mættede fra Bordet. En Dag udbraabte han efter endt Maaltid: „Mine Herre, deres Selskab har meget fornøiet mig, naar spise De atter hos mig?" — „Helst strax!" svarede En af Gjæsterne.

Anecdoter.

En Fremmed kom engang til en berømt fransk Maler og forlangte af ham en Tegning af en Hest til sit Album. Kunstneren henkastede hurtigt en Tegning, og den Fremmede, der var meget tilfreds dermed, spurgte om Prisen. „Tyve Louisdorer" var Svaret. „Tyve . . .? Hvad tænker De paa? De brugte jo neppe tyve Minutter dertil!" „Vistnok, men jeg har arbeidet over tyve Aar, for at kunne tegne Heste." Den Fremmede betalte.

I en hamborgsk Politiberetning endte for kort siden Anmeldelsen, hvori der fortaltes at en Mand var styrtet ned, saaledes: „Han var en født Hamborger og død paa Stedet."

En Handskemager annoncerede engang: „Billige Handsker for Herrer af Bockskind."

Forverdenens Archiv.

(Fortsat.)

Af Leddyrene spille Krebsene i de tertiaire Formationer en vigtig og betydningsfuld Rolle; ogsaa her see vi Fortiden gribe over i Nutiden. Ogsaa her see vi tydeligt Udviklingen til en høiere Fuldkommenhed. Hvilken Forskjel findes ikke mellem de ældste krebslignende Dyr, Terebrateler, og dem, der findes i den tertiaire Formation, som ere Nutidens Krebse saa lignende, at det er vanskeligt, hyppigt endog umuligt, at finde en specifisk Forskjel imellem de forstenede Arter og de nulevende.

Fra Krebsene til Insekterne er der kun et ringe Skridt at gjøre; Krebsene selv talte man i tidligere Tid imellem Insekterne; derfor er det intet Under, naar de udvortes selv nu synes at staae hinanden nær. Skalormene (Tusindbeen) udgjøre dette Overgangsled — skjøndt Zoologen ingenlunde indrømmer dette, men regner Tusindbenene (og det med fuldkommen Ret) imellem Krebsene — til Landkrebsene, ligesom Trilobiterne vare Vandkrebse; begge have ogsaa den største Lighed med hinanden, og ere kun forskjellige indbyrdes i Henseende til Bedækningens Størrelse og Fiinhed.

Af disse Dyr finder man de fortræffeligst vedligehodte Exemplarer i Ravet. Dette fossile Harpix er overhovedet af uskatteerlig Værdi for Kundskaben om Forverdenens Insekter. En flydende noget seig Balsom randt ud af Træet; et Insekt, som blot berørte en slig Draabe med en Fod eller med sin Vingespids, var fanget, thi enhver Bestræbelse efter at befrie sig kunde begribeligviis kun føre til, at det endnu mere blev hildet. Det efterfølgende Harpix omhyllede snart ganske det fangne Dyr, og formedelst sin Egenskab, ikke selv at gaae i Forraadnelse som alle Harpixarter, beskyttede det ogsaa de zarteste og blødeste Dyr for Forraadnelse, saa at vi finde dem fuldstændigt velvedligeholdte i alle deres Dele og det i mange hundrede Species. Dr. Berendt i Danzig, der har en af de smukkeste og righoldigste Samlinger af slige i Rav indsluttede Insekter, erhvervede sig en stor Fortjeneste med Hensyn til denne Deel af Forverdenens Zoologie; thi saa Materialier ere saa egnede til Opbevaring af disse Skabninger, og uden hans med sjeldent Held kronede Bestræbelser vilde man Intet vide om de fleste af dem. Talrigst ere Forverdenens Insekter endnu vedligeholdte i Bundfaldet af Ferskvandet; hvor smaa Indsøer lidt efter lidt udtørredes, finder man i det hærdede Dynd, i Ferskvandsmerglet (dersom Vandet var kalkholdigt) en Mængde forskjellige, især deleshed Vandinsekter, Biller og vingeløse Dyr.

Hos alle disse er, som i de andre Afdelinger af Dyreverdenen, et Fremskridt øiensynligt. Fremskridtet ligger deri, at Metamorphosen er langt stærkere tilstæde end i de tidligere Lag.

Vi ville, for at gjøre os forstaaelige for Alle, blive nødte til at forklare dette Ord. Metamorphose er ikke andet end Forvandling. Om Insekter bliver det anvendt i den Betydning, at man dermed betegner den Formforandring, som de undergaae i deres Liv. Insekterne begynde som Æg, blive til Madiker eller Kaalorme, til Pupper og endeligt til et fuldendt Insekt, hvormed Kredsløbet endes, idet dette atter lægger Æg o. s. f.

Insekternes Metamorphose er Toppunktet for deres physiske Uddannelse; vi see, at de Insekter ere de fuldkomneste, som komme alle disse Trin igjennem, og derimod at de, som mangle et af disse Trin, som for Ex. Fluerne, der kun have tre Forvandlinger (idet Moderen ikke lægger Æg, men med Overspringelsen af dette første Trin strax frembringer levende Madiker), ere mindre udviklede end f. Ex. Sommerfuglene.

Gaae vi, udrustede med disse Kjendsgjerninger, til Studium af Forverdenens Historie, saa finde vi, at Forholdet mellem Insekterne med Forvandling og uden samme er et ganske andet, end vi nu finde det; af vore Insekter undergaae Nitiendedele Metamorphoserne, af de fortidige stedse færre, jo længere vi gaae tilbage. Insekternes Tal er uhyre, de omfatte Fiirfemtedeel af hele den levende Dyreverden; af disse have de med ufuldkommen Forvandling (de ametaboliske) ingen hvilende Puppetilstand og blive heller ikke fødte som Æg men som levende Unger.

Meget mærkværdigt er det nu, at, som af Planterne de blomsterløse, Skavgræs, Bregner og Lycopodier, vare de først fremherskende, saaledes ere blandt Insekterne de med ufuldkommen Forvandling de første: Græshopperne og Blattinerne, og endnu den Dag idag findes ved vore Lycopodiaceer og Skavgræsse kun meget faa Insekter.

Disse tidligste Insekter, som ikke ere deelagtige i den fuldkomne Forvandling, optræde først, og det i Steenkulstiden, derpaa følge nogle Biller, Myrer og Fluer; dette er Alt, og Arternes Antal er overhovedet ringe. Fra alle de tidligere Jordomvæltningsperioder tilsammentagne kjender man ikke mere end 126 Arter; i den tredie Hovedformation, i Tertiairdannelserne, stiger Tallet af de bekjendtblevne langt over Tusinde; alene to Steder, Øeningen ved Rhin og Radoboy i Croatien, have af deres Skifersteen beriget den fortidige Insektbefolkning med næsten 500 forskjellige Arter. Her træder nu det faktiske Fremskridt ret i Øie, thi Antallet af Metabolerne — Insekter med fuldkommen Forvandling — beløber sig til paafaldende mere end i de tidligere Epocher; de omfatte allerede Totrediedele af den hele Masse; men ligesaa synlig er det endnu høiere Fremskridt i Nutiden; thi nu gives der af disse Insekter Nitiendedele, og kun Eentiendedeel har ikke den fuldstændige Metamorphose.

Blandt Insekterne i den tertiaire Formation findes især desværd Termiterne eller de store Myrer, som ikke mere leve i vort Clima, men tilhøre de varme Jordstrøg; fremdeles Cicader, Libeller, Græshopper, Fluer, Bier, Biller, af Myrer alene i de croatiske Skiferlag flere Arter (66), end der nu findes i hele Europa (nemlig kun 40). I det Hele taler iøvrigt ogsaa Insektverdenen saavelsom den øvrige dyriske Befolkning for et varmere Clima, thi næsten alle de fundne forstenede Insekter svare til de ostindiske eller sydamerikanske Arter, som man der finder i varme, sumpige Egne.

Ved Indslutningen i Rav ere utallige af disse fine Dyr blevne os bekjendte, som ellers vanskeligt vare blevne bevarede til Efterverdenen. Det flydende bløde Harpix omgav det spæde Legeme og Vingerne, saa fine som Spindelvæv, og skadede ikke i mindste Maade deres Form; men saasnart Harpixet stivnede, vare de saalænge frie for Beskadigelse, som Stykket, hvori de indesluttedes, ikke blev knuust; saaledes finder man Myg parrede med hinanden, Spindelvæv med Dugdraaber, kort, der gives Intet saa Zart og Skrøbeligt, som Ravet ikke har holdt og opbevaret i mange Aartusinder; de smaa Insekter svæve deri ofte med alle fire Vinger udspredte, som om de vare i Begreb med at flyve.

Det vil ikke forundre Nogen at høre, at ogsaa Rygradsdyrene, og blandt dem Fiskene, findes meget hyppigt i de tertiaire Lag; Jordens Befolkning var i det hele drevet til en høiere Grad, og fortrinsviis Havets. Ogsaa her træder sammes Slægtskab med Nutiden paafaldende i Øie. Bedst have de vedligeholdt sig, som vare bedækkede med stærke Horn= eller Beenskjæl, som vore Stører, men de ere dog ingenlunde de hyppigst forekommende, meget mere finder man de sædvanlige Fisk med Knokkelskelet og flade Skjæl; kun Haifisken er meest fremtrædende blandt dem, og af dette graadige Uhyre ere Levningerne, især desværd de skarpe Tænder, tilstede i uhyre Mængde. Dens Existents i saa stort et Antal maatte vel være en Nødvendighed, idet Fiskenes store Formeringsevne uden et Dyr, der satte en Skranke for deres Udbredelse, tilsidst vilde have fortrængt deres eget Element.

Disse Dyrs Tænder ere ualmindeligt smalle og skarpe, ganske eiendommeligt formede og egnede til med største Letheb at trænge ind i Byttet; de have næsten alle en doppelt Eg, ere bøiede som en Flammetunge og haarde som Diamanter. Da man ikke fandt egentlige Tandrødder, saaledes som vi kjende samme, saa troede man, at det var forstenede Fugle= eller Slangetunger; de første have i hvert Fald Lighed med disse Tænder, men ligesaa lidt som der gives forstenet Hjerne, ligesaa lidt finder man forstenet Kjød. Den sammenlignende Anatomie hjalp imidlertid til den rigtige Erkjendelse; Haien og Rokken have Tænder, som ikke sidde i Kjævebenet men i Gummekjødet, derfor er Roden ikke spids men bred, og følgelig ere de heller ikke afbrudte, men løst fra det forraadnede Kjød og fuldkommen vedligeholdte.

Med disse Tænder finder man ogsaa hyppigt Rokkernes hele Tandapparat, som adskiller sig fra Haifiskenes derved, at disse have Tænderne siddende i mange Rader bag hinanden i Tandkjødet, men Rokkerne i Hornplader, som beklæde Kjæbebenene. De mærkværdige Dyr —, farlige ved den frygtelige, med utallige Modhager besatte Pig (som skal være giftig, skjøndt den ingen Huling har, hvorigjennem Giften kunde gaae, og som vel blot af den Grund ansees for giftig, fordi dens Saar er overordentligt smertefuldt), der befinder sig i Enden af den flere Alen lange Hale, men som blive endnu farligere ved deres eiendommelige flade Legemsdannelse, der tillader dem at svømme selv i Vand af neppe een Fods Dybde, skjøndt de ere 14 Fod lange og 17 til 20 Fod brede og have en Vægt af 3000 Pd., og hvorved de kunne snappe og sluge badende Mennesker, men ikke fortære dem — vare i Fortiden meget hyppige; ja selv den elektriske eller Zitterrokken manglede ikke, og man har fundet samme, som er kjendelig paa dens Finner, der omgive dens Legeme som om de vare paasømmede (hvad der ikke er Tilfældet med nogen anden), i Nærheden af Verona i det for sine mange Forsteninger berømte Bolca-Bjerg (Monte Bolca) i en Størrelse, som langt overgaaer de nuværende i Middelhavet levende Arters.

Kalken i det nævnte Bjerg leverede 77 Slægter med 127 forskjellige Arter af Fisk, og af disse kjender man med Sikkerhed 39 Familier med 81 Arter, som endnu leve; 46 Arter synes uddøde — synes sige vi — thi med Bestemthed lader det sig ikke paastaae, da vi ubentvivl langtfra kjende alle levende Fisk. De tilhøre næsten alle de sydligere Have som Ostracion qvadricornis eller Coccosteus caspidatus; den første udmærker sig ved sine Øines vidunderlige Dannelse, som sidde i formelige Horn. Den anden Fisk hører til Ganoiderne, er bedækket med brede Plader istedetfor Skjæl og har ingen Finner; dens Bevægelsesorgan er alene Halen; den har den største Lighed med Ovappen, men er ikke rund som denne men flad.

Mærkelig som Findested for forstenede Fisk er Aix i Provence. Især optræder der hyppigt en ualmindelig lille Karpeart, Lebias cephalotes (som adskiller sig fra de øvrige Karper ved en med Tænder besat Mund), som endnu kan findes i Ferskvandet i Provence. Smaafiskene, neppe en Tomme lange, ere tilstede i en slig Mængde, at der i et Stykke Skifer, saa stort som en Haand, ofte ligger flere Hundreder af samme. Den berømte Agassiß har afbildet dem i sit fortræffelige Værk over de fossile Fiske.

I de tidligere Lag vare Amphibierne de høist udviklede Rygradsdyr; dette er ikke mere Tilfældet i den tertiaire Formation. I de tidligere Perioder vare de tillige de mægtigste, talrigste og største Dyr; dette er i Tertiairformationen heller ikke mere Tilfældet, Amphibierne træde tilbage. Man finder i det Hele 50 Arter, hvoriblandt alene 16 ere Skildpadder, dertil kommer 8 krokodillignende Fiirbeen, ligesaamange Frøer, 6 andre nøgne Amphibier, Salamanderer og endelig endnu 8 Slanger.

Et Dyr af denne Art har foranlediget den forhen omtalte besynderlige Forvexling af et Salamanderskelet med et Menneskeskelet. Vi ville her strax bemærke, hvad der egentligt skulde udsættes til dette Afsnits Slutning, at der ikke gives forstenede Mennesker. Den lærde Schweitser Scheuchzer optraadte i Begyndelsen af det forrige Aarhundrede med Opdagelsen af sit Homo, diluvii testis, sit Vidne fra Syndfloden. Ved Oeningen ved Rhinen var fundet et forstenet Menneske: Hoved, Rygrad, Arme og Been vare for Datidens Naturforskere umiskjendeligt menneskelige, men — at feile er ogsaa menneskeligt; skjøndt denne Mand fra Forverdenen, denne Præadamit, i lang Tid drev sit Uvæsen, skjøndt dens Existents som en Levning af det dødelige Menneske blev understøttet ved Fundet af virkelig forstenede Mennesker ved Havstranden paa Øen Guadalaupe, kunde den dog ikke holde sig i Respect; thi Forsteningerne paa førnævnte Øe viste sig som Incrustationer, som Overgydning med Kalk fra Havvandet, der beskyllede en siden de vestindiske Øers Erobring der anlagt Begravelsesplads, og derved lod sine mineralske Bestanddele trænge igjennem et tyndt Lag Jord ned til Ligene, og den sammenlignende Anatomie lærte ogsaa at kjende de forefundne Brudstykker (Hoved, Ryghvirvelsøilen og

Ansats til Extremiterne) som tilhørende en Kjæmpesalamander, hvoraf man endelig ogsaa fandt hele Skeletter af 3—5 Fods Længde i Skiferbrudene ved Rhinen og tillige i Japan.

En Skabning, som i Formen har nogen Lighed med Fiirbenene og Salamandrerne, synes ogsaa at høre til denne Periode, skjøndt Andre henvise den, som en Hydrarchos, som et Kjæmpefiirbeen, til den secondaire Formation. — Det er det allerede tidligere under fornævnte Navn omtalte Dyr, som de nyere Forskere dog tage ud af de krokodilagtige Dyrs Række og hensætte blandt de hvalfiskelignende ɔ: blandt Pattedyrene, idet de give det Navn af Zeuglodon. Rester af dette Dyr fandt A. Koch tre Mile Nord for Mobile ved Udmundingen af Tombekbee i Alabamafloden; han fuldstændiggjorde (eller fordærvede) det, der forekom ham mangelfuldt og ikke storartet nok, ved tilsatte Ryg- og Halehvirvler af Gibs, gav det saaledes en Længde af 114 Fod og lod det under Navn af Hydrarchos beundre i Europa, indtil samme blev kjøbt til det zootomiske Museum i Berlin, der befriet for sine overflødige Tilsætninger og saaledes reduceret til 75 Fod.

Det ældre Tertiairlag i Alabama og Syd-Carolina er det egentlige Fædreland for disse ældste Pattedyrs fossile Rester; de ligge mange Steder saa nær ved Overfladen, at man kaster dem op med Spaden eller Plovjernet, og da let kan anstille Eftergravninger, hvorfor man ogsaa kjender Dyret nøie nok. Det hørte utvivlsomt til Hvalfiskene, men var dog meget slankere og havde et betydeligt mindre Hoved end Hvalen og den dermed beslægtede Delphin; thi det maalte ved omtrent 6 Fods Længde neppe en Tolvtedeel af Dyrets Udstrækning, medens Cetaceerne have et Hoved, der udgjør 1/4 eller 1/3 af Kroppens Længde. Uhyret synes ikke at have været saa uskadeligt som vor sædvanlige Hvalfisk (Delphinerne ere det iøvrigt heller ikke); thi dens mægtige skarptakkede Tænder forraade en stor Graadighed, den stærke Ansats til en usædvanlig Muskulatur ved Kjæbebenene viser, at det ikke pleiede at tage smaa Portioner til sig, og hele Dyrets slanke Bygning, hvilket let forfører En til at henregne dets Skelet til en colossal Slanges, antyder en ualmindelig Bevægelighed. At Fablerne om den gamle Søeslange ved Kochs Udpyntning af Skelettet igjen dukkede op og især blev udbredt af de amerikanske Blade, er begribeligt paa Grund af disses store Tilbøielighed til „Humbug."

Langt hyppigere optræde i de tertiaire Formationer de med dette Uhyre beslægtede Delphiner i mangehaande Varieteter; hele Skeletter deraf ere fundne i Tørvemoser i Irland, andre i Appenninerne ved Piacenza, i Overschwaben og flere andre Steder.

Af Landpattedyrene møde vi i de tertiaire Lag først Didelphysarterne (de togange Fødende, som Känguruh og alle dermed beslægtede Dyr paa Nyholland, som bringe Unger til Verden i umoden Tilstand, og da udruge dem i en stor Hud- og Kjødsæk, hvis Indre tillige indeholder Vorterne), de ufuldkomneste blandt Pattedyrene, som nu, med Undtagelse af Pungrotten, ere indskrænkede til Nyholland; men paa denne Tid vare de langt mere udbredte, man fandt dem i Montmartres Gibs, i de nedre Tertiairlag i Suffolk, ved Stonesfield i England og paa mange andre Steder. Men høist mærkeligt og et Beviis for deres oprindelige Opholdssted, er, at man kan paavise alle levende Pungdyrarter, saavelsom mange uddøde i fossil Tilstand ɔ: ikke gjennemtrukne af Kalk, men egentligt forstenede og indesluttede i Steen, paa Nyhollands Continent. Man finder der den lille røveriske Dasyurus saavel som dens langt større Navnefætter, der synes at have havt hjemme i Beenhulerne i Wellingtondalen vestlig for de blaae Bjerge ved Maquairefloden, idet Knoklerne af den drøvtyggende Känguruh saavel af den nulevende (halmatus gigas, det største Pattedyr i Nyholland) som af det uddøde, langt større (halmatus titan) og af mange andre af de nyhollandske Dyr blive fundne, og det udelukkende kun i denne Verdensdeel, i disse Huler. At Naturen forøvrigt ogsaa har skabt større Dyr for Nyholland, fremgaaer af de fossile Knokler, som forekomme sammesteds; de tilhøre et Pungdyr, som har havt en Størrelse som et Rhinoceros, men hørte til de egentlige Gnavere, idet dets Skjæretænder ere rettede foran og maaskee have været dannede til at gjennembore eller gnave store, steenhaarde Frugtkjerner, som Cocosnødder o. a. l.

Alle disse Skabninger vare Pungdyr, hvilket fremgaaer af Knokkelskelettet, og de vise, at Naturen med denne Verdensdeels Befolkning forfulgte en eiendommelig Plan, hvis Afvigelser ere paafaldende og for os uforklarlige.

(Fortsættes.)

Historiske Skildringer.

II. Aristodemus og Aristomenes.

(743 f. Chr. — 686 f. Chr.)

Aristodemus.

1.

Vest for Lakonien laa det frugtbare Landskab Messenien, efter hvis Besiddelse Spartanerne saameget mere stræbte, som deres eget Land stod langt tilbage for dette i Frugtbarhed. Under saadanne Forhold kunde det ikke mangle paa Fiendskab mellem Nabofolkene indtil endelig Messenien efter to blodige Krige blev undertvunget af Lacedæmonierne. Anledningen til Udbruddet af Fiendtlighederne bliver fortalt paa følgende Maade.

Polychares, en Messenier, besad store Hjorde, men ikke saameget Land, at han havde tilstrækkelig Græsning til dem. Han overgav dem derfor til en Spartaner Euephnus under den Betingelse, at han skulde lade dem græsse paa hans Eiendom mod at have Brugsret over Qvæget. Denne Euephnus var en Mand, der agtede ulovlig Vinding høiere end Tro og Love og som desuden forstod at indhylde sig ved smukke Ord. Saaledes solgte han Polychares' Hjorde til fremmede Kjøbmænd, der vare landede i Lakonien, og gik nu selv til Polychares. Til denne sagde han, at Søerøvere vare komne iland, havde brugt Vold imod ham og bortslæbt Qvæg og Hyrder som Bytte. Men medens Euephnus søgte at skuffe Polychares, undløb en af disse Hyrder Kjøbmændene, vendte tilbage til sin Herre og traf her Euephnus, hvem han i Polychares' Nærværelse overbeviste om Usandhed. Overbeviist og ikke i Stand til at nægte, bad han indstændigt Polychares og dennes Søn om Tilgivelse. Derpaa angav han, hvormeget han havde modtaget for Hjorderne, og bad Polychares' Søn at følge med for at modtage Betalingen. Men underveis dræbte Euephnus denne. Da Faderen fik denne Udaad at vide, henvendte han sig til Spartas Konger og Øvrighed for at erholde Fyldestgjørelse, men da denne blev ham nægtet, geraadede han i en saadan Forbittrelse, at han dræbte enhver Lacedæmonier, der faldt i hans Haand. Nu fordrede Lacedæmonierne Polychares udleveret, og da dette blev nægtet, begyndte de Krigen.

I al Stilhed dreve de deres Rustninger og uden Krigserklæring brøde de ind i Messenien, efter at de først ved en høitidelig Ed havde forpligtet sig til ikke at nedlægge Vaabnene førend de havde erobret det messeniske Land. Ved Nattetid overfaldt de Grændsebyen Amphea, hvor de da Staden var uden Vagt, strax trængte ind og dræbte Beboerne deels i deres Senge deels foran Gudernes Altre, hvor de havde søgt Beskyttelse. Messeniernes Konge formanede i en Folkeforsamling Borgerne til ikke at tabe Modet over den Skjæbne, der var overgaaet Amphea, og omhyggeligt øvede han dem i Vaaben. Lacedæmonierne gjennemstrøifede nu Messenien, men ødelagde ikke Landet, da de allerede betragtede det som deres; de fældede hverken Træer eller nedreve Huse; kun Qvæget, som faldt i deres Hænder, dreve de bort, ligesom de ogsaa bemægtigede sig Kornet og andre Frugter, hvorimod deres Forsøg paa at bemægtige sig Byerne, mislykkedes. Men ogsaa Messenierne røvede og plyndrede i Lakonien. Først i det femte Aar, da Messeniens Konge havde forberedt Sine til den afgjørende Kamp, kom det til et morderisk Slag. Tabet var paa begge Sider lige stort, og begge Parter følte sig meget svækkede. Men det manglede Messenierne paa Midler til Krigens Fortsættelse; dertil kom Smitsot og andre Uheld, og Fiendens ødelæggende Streiftog vedvarede. Messenierne undveeg derfor Slag i aaben Mark, og trak sig tilbage til den faste Bjergstad Ithome. Herfra

raadspurgte de det Delphiske Orakel, hvad der var at gjøre for Messeniens Redning, og erholdt det Svar:

„Af Ægyptus' Slægt fordrer Skjæbnen en Jomfru
Guderne offret, og reddes skal da Ithome!"

Lodbet traf Lyciskus' Datter, men Seeren Epebelus forbød at offre hende, da Pigen ikke var Lyciskus' Datter. Da tilbød Aristodemus, der ogsaa nedstammede fra Ægyptus' Slægt og havde udmærket sig ved tappre Krigsbedrifter, frivilligt sin Datter til Offer. Men en Messenier elskede hende og fremkom derfor med Indvendinger, saa at Faderen derover geraadede i Raseri og i Forbittrelse dræbte Datteren. Epebelus forlangte nu, at en Anden skulde hengive sin Datter, thi Aristodemus' Datter hjalp dem nu ikke, da hun var dræbt af Faderen og ikke offret til Guderne. Kun med Møie udvirkede Kongen den Erklæring af Folket, at det ikke ønskede noget andet Offer. Af Frygt for Oraklets Udsagn vovede Lacedæmonierne i 5 Aar intet Angreb, først i det sjette viste de sig paa Sletten for Ithome, hvor det kom til en Træfning, i hvilken Messeniernes Konge blev haardt saaret, saa at han kort derefter døde. I hans Sted blev Aristodemus valgt til Konge. I de første 5 Aar af hans Regjering forefaldt kun smaa Fægtninger, indtil i det sjette Aar begge Hære med deres Bundsforvandte leverede hinanden et afgjørende Slag, hvori Lacedæmonierne lede et svært Nederlag. Desuagtet havde Messenierne kun ringe Forbeel af deres Seir, thi tvetydige Orakelsprog, hvis Betydning man ikke forstod, foruroligede dem og nedsloge deres Mod. I Krigens 20de Aar raadspurgte de paany det delphiske Orakel, og erholdt da det Svar, at den, der først opstillede 100 Trefødder omkring Zeus' Alter i Ithome, skulde gaae af med Seiren.

2.

Dette Svar af Oraklet erfarede Lacedæmonierne, en simpel Borger forfærdigede 100 Trefødder af Leerjord og drog forklædt som en Jæger til Messenien, hvor han blandede sig mellem Landboerne og med dem gik ind i Ithome. Her opstillede han ved Nattens Indbrud Trefødderne i Zeus' Tempel og undkom lykkelig til Sparta. Over denne List geraadede Messenierne i stor Bestyrtelse, og dertil kom endnu andre ulykkespaaende Jertegn, som forkyndte Messeniens Undergang. En Spaamand, der fra Fødslen af havde været blind, fik pludselig sit Syn og mistede det igjen strax derpaa; Artemis' Billedstøtte tabte sit Skjold, Hunde samlede sig paa eet Sted og tudede hele Natten; de til Offer bestemte Vædbere stødte deres Horn med slig Magt mod Alteret, at de døde af Stødet; men fremfor Alt rystede et Drømmesyn Aristodemus selv. Han drømte, at han vilde drage ud til en Træfning og var udrustet; Offerdyrenes Indvolde laae foran ham paa et Bord; da viste hans Datter sig for ham i sort Gevandt og viste ham det opskaarne Bryst, hvorpaa Synet omstødte Bordet, aftog ham hans Rustning og paasatte ham istedetfor en gylden Krands og indhyllede ham i et hvidt Gevandt. I denne Drøm saae Aristodemus en Forkyndelse om sin nære Død, han betænkte, at han forgjæves havde været sit eget Barns Morder, og da han ikke mere nærede Haab om at kunne redde Fædrelandet, dræbte han sig paa sin Datters Grav. I Krigens sidste Aar blev Ithome beleiret og indtaget; de fleste Messeniere vare flygtede til deres Gjæstevenner i de omkringliggende Lande, men de Tilbageblevne bleve behandlede med Haarhed af Spartanerne og maatte aflevere det Halve af deres Markers Frembringelser til Sparta, og være tilstede i Sørgeklæder ved de spartanske Kongers og Øvrighedspersoners Begravelse.

Aristomenes.

1.

Messenierne taalte med Uvillie Spartanernes trykkende Herskab, især deres den yngre Slægt, som Intet havde kjendt til den forrige Krigs Trængsler. Derfor blev et Oprør besluttet. Blandt Ynglingerne, som vare opvoxede i Messenien, udmærkede sig fremfor Alle Aristomenes ved Mod og Tapperhed. Den første Træfning med Lacedæmonierne forblev uafgjørende, men Aristo-

menes havde udrettet saa tappre Bedrifter, at Messenierne vilde vælge ham til Konge. Da han imidlertid afslog denne Ære, valgte de ham til uindskrænket Anfører i Krigen. For strax i Begyndelsen af Krigen at indjage Lacedæmonierne Skræk, gik han om Natten til Sparta og opstillede et Skjold i Minervas Tempel, paa hvilket stod skrevet: „Aristomenes indvier Gudinden dette Skjold som Tegn paa Seir over Spartanerne." Men Lacedæmonierne havde et Orakelsprog fra Delphi, at de skulde hente en atheniensisk Raadgiver. De sendte altsaa Gesandte til Athen og bad dem om at sende en Mand, der kunde raade dem hvad der var at gjøre, og disse sendte dem Tyrtæus, en Børnelærer, der idetmindste synes at have være begavet med en skarp Forstand, og som var lam paa den ene Fod. Tyrtæus vidste saaledes at begeistre Lacedæmonierne ved sine Krigssange, at de betragtede ham som en Gave fra Guderne. Begge Partier rustede sig nu til Slag ved Stenykleros. Aristomenes var omgiven af en udvalgt Skare af 80 Messenier, af hvilke enhver følte sig høitæret ved at blive anseet værdig til at kjæmpe ved Aristomenes' Side. Disse med Aristomenes havde i Begyndelsen et svært Arbeide, da de kjæmpede mod den lacedomoniske Konge og Kjærnen af den fjendtlige Hær, men uden at skye noget Saar, og drivende deres Kamplyst til det Yderste, sloge de den spartanske Konges Skare tilbage. De Flygtende lod Aristomenes forfølge af en anden Afdeling af Messenier, men gik selv mod dem, der gjorde meest Modstand. Da han ogsaa havde kastet disse, vendte han sig atter mod Andre; hurtigt trængte han ogsaa disse tilbage, og uhindret kastede han sig nu over dem, der endnu holdt Stand, indtil han endelig bragte hele Lacedæmoniernes og deres Bundsforvandtes Slagorden i fuldkommen Uorden. Og da de nu uden Skam eller Sky flygtede og den Ene ikke vilde vente paa den Anden, trængte han Bagtravet stærkere, end man skulde have ventet det af een eneste Mand. Ved den fortsatte Forfølgning af Fienden tabte Aristomenes sit Skjold, og denne Omstændighed var Skyld i, at flere Lacedæmonier reddede sig ved Flugten, fordi han spildte Tiden med at søge efter sit Skjold. Lacedæmonierne vare meget nedslaaede efter dette Slag.

Aristomenes fandt atter sit Skjold og overfaldt kort derpaa to spartanske Byer, hvorved han gjorde et betydeligt Bytte.

2.

Engang erfarede han, at i Ægila, en Stad i Lakonien, hvor der fandtes en Helligdom fra Ceres, vilde Qvinderne feire en Fest. Aristomenes brød da op med sine Staldbrødre og forsøgte at bortføre dem. Men Qvinderne satte sig til Modværge; de fleste Messenier bleve saarede af Offerknive og Stegespiddene, men paa Aristomenes sloge de med brændende Fakler og toge ham levende tilfange. Dog, Archidamia, Præstinden, løslod ham og foregav, at han havde gjennembrændt Strikkerne og var flygtet; saaledes reddede Aristomenes sig samme Nat til Messenien.

Dog i det tredie Krigsaar lede Messenierne et svært Nederlag ved Megalotaphos ɔ: den store Grav. Aristokrates, Konge over de med dem forbundne Arkadier, var blevet bestukket af Lacedæmonierne, og trak sig strax i Begyndelsen af Slaget tilbage med Sine, hvorover Messenierne geraadede i en saadan Forvirring, at Lacedæmonierne uden Møie vandt en let Seir og dræbte mange Messenier.

Efter denne Træfning samlede Aristomenes Resten af sin Hær og trak sig med den tilbage til Bjergfæstningen Eira, som nu i 11 Aar blev beleiret af Lacedæmonierne. Herfra foretog Aristomenes sig Streiftog ind i Lakonien; paa et saadant Tog stødte han eengang paa en stærk Afdeling af Lacedæmonier. Han forsvarede sig tappert, erholdt flere Saar, en Steen traf ham i Hovedet og han faldt besvimet om; hoveviis styrtede Lacedæmonierne over ham og toge ham fangen; men ogsaa 50 af hans Staldbrødre bleve fangne, Alle disse besluttede man at styrte ned i Kæaderne, en Grube, hvori man kastede Forbrydere ned. De øvrige Messenier, som styrtedes ned, omkom strax, men Aristomenes skal en Ørn, der fløi under ham, have baaret paa sine Vinger og bragt ham uskadt og uden noget Saar paa Bunden. Da han var kommen til Bunden af Svæl-

get, lagde han sig ned, trak sit Gevandt op over Hovedet og ventede Døden, som han holdt for uundgaaelig. Paa den tredie Dag hørte han en Larm, blottede sit Ansigt og saae en Ræv, der aad af Ligene. I den Forudsætning, at Dyret et eller andet Sted havde en Udgang, ventede han, til Ræven kom ham nær. Da dette skete, greb han den fat, men med den anden Haand holdt han, saa ofte den vendte sig om, sit Gevandt frem og lod den bide deri. Den største Deel løb han afsted med Ræven, paa Steder, hvor det var vanskeligt at komme igjennem, lod han sig slæbe af den; endelig saa han et Hul, som var stort nok til at Ræven kunne komme igjennem, og gjennem dette kunde han see Dagslyset. Ræven iilte, saasnart den blev løsladt, til sin Hule, men Aristomenes udvidede Hullet, som var for lille til at han kunde komme igjennem, med sine Hænder, og undslap saaledes til Sine i Eira.

Af Overløbere blev det strax meldt Lacedæmonierne, at Aristomenes uskadt var kommen tilbage, De ansaae det imidlertid for utroligt, indtil han slog en Skare Korinthier, der droge Lacedæmonierne tilhjælp, og dræbte deres Anfører. Efter denne Daad bragte han Jupiter det Offer, som man kalder Hekatomphonia, og som enhver Messenier, der havde nedlagt 100 Fjender, maatte bringe. Aristomenes havde forrettet det for første Gang; da han havde fægtet ved Stenykleros; ogsaa den tredie Gang skal han senere have bragt dette Offer.

3.

Lacedæmonierne sluttede engang, da de feirede Hyacinthiernes Fæst, en Vaabenstilstand paa 40 Dage med Messenierne. Da nu Aristomenes uden at frygte Noget, havde fjernet sig fra Eira, blev han fanget af kretensiske Bueskyttere, som sværmede om i Messenien, og bundet med de Remme de havde ved deres Koggere. De bragte ham til en Meierigaard i det messeniske Gebeet, hvor en Moder boede med sin Datter; Faderen var død. Denne Pige havde den foregaaende Nat havt en Drøm: Ulve førte til Meierigaarden en fængslet Løve, der ikke havde Kløer; hun løste da Løvens Lænker, fandt Kløerne og gav den dem, og da bleve i Drømmen Ulvene sønderrevne af Løven. Saasnart altsaa Kretenserne førte Aristomenes ind, mærkede hun, at Drømmen skulde til at gaae i Opfyldelse, og hun spurgte da Moderen, hvem den Fangne var. Da hun erfarede hans Navn, fattede hun Mod til at udføre, hvad Drømmen havde befalet hende at gjøre. Hun skjænkede da saameget Viin for Kretenserne, som de blot vilde drikke; og da de vare berusede, tog hun en Kniv fra den, der sov dybest og overskjar de Remme, hvorved Aristomenes var bunden; men denne tog et Sværd og dræbte Kretenserne. Jomfruen gav han, som Belønning for sin Redning, sin Søn til Gemal.

Men i Beleiringens 11de Aar var det af Skjæbnen bestemt, at Eira skulde blive erobret og Messenien falde. Da Aristomenes og Sandsigeren Theoklos efter Nederlaget ved Graven kom til Delphi og raadspurgte Oraklet om Messeniens Frelse, erholdt de af Guden følgende Svar:

„Naar Tragos *) drikker af Nedes rindende Vande
Messene staaer ei til at redde, men brat det sig nærmer sin Ende."

Efter dette Udsagn passede Messenierne paa, at ingen Gedebuk kom til at drikke af Floden Neda. Dog dengang stod ved denne Flod et vildt Figentræ, der ikke var voxet lige i Høiden, men bøiede sig mod Strømmen og berørte Vandet med Spidsen af Bladene. Da Sandsigeren Theoklos saae dette, gjættede han strax, at dette var Meningen af Oraklets Svar, og at Messeniens Skjæbne snart vilde være afgjort. Ogsaa Aristomenes meddeelte han sin Opdagelse.

4.

En lacedæmonisk Overløber besøgte hengang ofte en messenisk Kone, som havde sin Bolig udenfor Fæstningen, i hendes Mands Fraværelse, naar denne nemlig var paa Post. Engang var det en maaneløs stormfuld Nat, og Regnen styrtede i Strømme fra Himlen. Da forlode Messenierne, som i en saadan

*) Ordet Tragos betyder baade en Gedebuk og et vildt Figentræ.

Nat ikke ventede noget Angreb, deres Poster; men Aristomenes laa tilsengs af et for nyligt modtaget Saar og kunde ikke som sædvanligt gjøre Vagtrunden. Saaledes kom da ogsaa hiin Messenier hjem til sin Kone, som, da hun bemærkede sin Mands uventede Hjemkomst, hurtigt skjulte den lacedæmoniske Overløber. Messenieren fortalte, at alle Poster vare forladte paa Grund af det stormfulde Veir. Da Overløberen hørte dette i sit Skjul, listede han sig sagte bort og meldte det til den spartanske Feltherre. Om Natten bestege nu Spartanerne ved Hjelp af Stiger Eiros Mure, og først Hundenes Gjøen vækkede Messenierne af deres Søvn. Skjøndt Aristomenes og Theoklos vidste, at Messeniens Undergang var uundgaaelig, gik de dog omkring til Alle og formanede dem til at være tappre Mænd og kaldte de Tilbageblivende ud af Husene. Om Natten satte Mørket Hindringer for Fjendens videre Fremtrængen men ved Dagens Frembrud reiste sig en fortvivlet Kamp, hvori endog Qvinder toge Deel, idet de kastede Tagsteen og hvad de ellers kunde faae fat paa, paa Fjenden. Men tættere styrtede Regnen ned, blandet med Tordenskrald, og de tætte Lyn blændede Messeniernes Øine, medens Lacedæmonierne, der havde Lynene paa deres høire Haand, ansaae dette som et gunstigt Tegn og følte sig besjælede af et nyt Mod. Tre Dage og tre Nætter varede Kampen; Messenierne vare udmattede af Mangel paa Søvn og af Hunger og Tørst. Da styrtede Theoklos sig mod Fjenden og udaandede efter at have mættet sin Hævntørst i Fjendens Blod, sit Liv. Nu kaldte Aristomenes Messenierne ud af Kampen, tog Qvinder og Børn i Midten, og gik med sænket Spyd, til Tegn paa at han bad om Gjennemgang og havde besluttet at fortrække, mod Fjenden, det aabnede sine Rækker og uforstyrret lod ham passere. De gik til Arkadierne deres Bundsforvandte. Men Aristomenes udvalgte 500 af de tappreste Messenier, med hvilke han havde isinde at gjøre Indfald i Sparta, medens den lacedæmoniske Hær endnu stod i Messene. Men Aristokrates øvede for anden Gang Forræderi, idet han røbede Planen for Lacedæmonierne, hvorved dens Udførelse blev forhindret. Derfor stenede Arcadierne deres Konge og kastede hans Lig over Grændsen. De fleste Messenier droge nu til Nedreitalien, hvor de anlagde den efter dem opkaldte Stad, Messana (Messina). Aristomenes, hvem de vilde have til Fører, afslog det med de Ord; at han, saalænge han levede, vilde føre Krig med Lacedæmonjerne; han vidste for godt, at der stedse vilde komme en Ulykke for ham fra Sparta. Senere gik han til Delphi. Da Herskeren i en Sted paa Øen Rhodus. Damagetos, spurgte Oraklet, hvis Datter han skulde ægte, erholdt han det Svar, at han skulde tage Datteren af den tappreste Mand i Grækenland. Derpaa ægtede han Aristomenes' Datter, hvorefter denne drog til Rhodus, hvor han kort efter døde af en Sygdom. Rhodierne opreiste ham et prægtigt Gravmæle og viste ham udmærket Ære.

(Fortsættes.)

Den hemmelige Agent.

(Sluttet.)

IX.

Serenissimi Fødselsdag var forbi; Hs. Excellence Ministeren havde bemærket mig, den Navnesorte, med det røde Lommetørklæde i Knaphullet, og huldrig besvaret mit dybe Buk. Nørt havde jeg af Myrthenfeld modtaget den oprigtigste Lykønskning og ifølge heraf allerede næste Morgen tiltraadt mit nye Embede, saa hemmelig, at kun en Hexemester i mig vilde have kjendt en fredelig Forbedrer af Sæderne. Som en Ræv listede jeg mig omkring paa Gaderne og Promenaderne i Cafféerne og Kirkerne, og fandt snart i rigelig Mængde Stof til mine Beretninger. Jeg indsaae kortelig, hvormeget Retten er paa deres Side, der klage over Tidens og Sædernes Fordærvelse og hvor nødvendig en hemmelig Kontrol med de menneskelige Handlinger synes. I Residentsen aabnede sig en viid Tumleplads for min Virksomhed. Jeg lod mig heller ikke blot nøie med, at iagttage, thi der blev mig den

Glæde tildeel, hist og her at optræde som beskyttende Engel og tilfredsstille min Sands for Fred og Enighed. Snart frelste jeg her en stakkels Kone ud af den hende mishandlende Mands Kløer, snart befriede jeg der en Trængende ud af Justitsens beslaglæggende Hænder. For et halvt Dousin letfærdige Piger, som i Parkens skyggefulde Gange just ikke syntes at være paa De bedste Veie, prædikede jeg Moral. Rigtignok kostede Udførelsen af disse Forretninger mig mangen Selvfornægtelse og Opoffrelse. Den prygelende Ægtemand maatte jeg give de bedste Ord; for den Exqvirerede maatte jeg betale, og lade mig udlee af Prostibuleren. Gjerne havde jeg med Ministerens Navn og Fuldmagt slaaet enhver Modstand af Marken, dog bevarede min Discretion mig derfor. Medens jeg imidlertid standhaftig forfulgte mit Maal og kun underlagde samme en Privatmands Sædelighedsiver som Grund, kunde min Handlemaade ikke undgaae at vække en vis Opmærksomhed og fremstille mig som en Særling. Gjerne tog jeg imidlertid imod dette Resultat af min Opførsel stiltiende og ringeagtende, var jo dog nu den herligste Bane aabnet for mig, og jeg saae mig allerede i Aanden som hele Landets Censor, eller arbeidende i et hemmeligt Fag, eller som Ambassadeur ved et eller andet Hof, hvor der gaves vigtigere Ting at iagttage, end de her forekommende. Det var intet Under, at jeg indført i min sjeldne Tjenestes Malstrøm, i nogle Dage forglemte min hulde Naboerske i Tigeren og selv ikke tænkte saa ofte som ellers paa min egen elskværdige Amalie forbi den henrivende Jenny daglig presenterede mig min Formiddagskaffe, og hendes Øine med mine udvexlede en Meddelelse, der virkede mere velgjørende paa min Følelse end den orientalske Drik paa min Gane. Jeg vilde have været en slet Physionomiker og kun kjendt lidet til det qvindelige Hjerte, dersom jeg ikke havde gjettet den hurtige Vexel af Følelser i Jennys Bryst. Læseren vil erindre, at denne Piges Skjønhed allerede ved det første Sammentræf ikke var undgaaet mit Blik; ligesaalidet den qvindelige Undseelse, der farvede hendes Kinders Roser med Purpur; ligsaalidet imidlertid, et vist spottende, satirisk Træk omkring Munden som, — mærkelig nok stedse viste sig naar jeg henvendte min Tale til hende, og hun maatte see paa mig. Jeg tør tilstaae, at dette Træk ille behagede mig, skjøndt jeg var mig bevidst, at jeg ikke kunde være Skiven for denne tilsyneladende Spot; thi jeg havde monteret min Garderobe paa Adelsmands Viis, med Klenodier, som det qvindelige Øie fordrer det, havde jeg temmelig rundhaadnet smykket Finger og Cravatte, vædet mit Haar med duftende Olie, og indstuderet ikke mindre eclatante Talemaader, der gik fra Læberne lig Blomsterstøvet fra Blomsterbægeret. Jeg forstod vel at være galant og ikke vise Damerne Forretningsmandens mørke Pande. Rigtignok turde jeg tilskrive denne Adfærd i Almindelighed, at Jenny Dag for Dag blev venligere mod mig, om hun end vidste, jeg var Brudgom. Hvo formaaer vel imidlertid at befale over sit Hjerte? En Pige allermindst. Den fornuftige Jenny forraadte mig fra Tid til anden mere og mere den hjertelige Tilnærmelse imellem os, og jeg kunde ikke vredes over den Skjønne, — naar jeg, i Samtale med hendes muntre og livlige Broder, pludselig saae til Siden og overraskede det milde — jeg vilde sige — veemodige Øieblik hvormed hun fixerede mig, — derpaa Rødmen, som udgjød sig over Panden og de nedslagne Øine og det hulde Aasyn — jeg kunde ikke vredes over den Gode, om jeg end ved Kjærlighedens Lænker var forenet med Amalie. Hendes inderlige Venskab gjorde mig vel, som enhver Mand, den artige Imødekommen af en tilbedelsesværdig Qvinde: men kold som Iis skulde — jeg foresatte mig dette — mit diplomatiske Bryst forblive, om end Jenny tusinde Gange præsenterede mig min Kaffe, skulde jeg end hele Aar igjennem med den forførerike Euryanthe boe under een Tigerklo.

X.

Otte Dage maatte vel omtrent være henrundne siden min hemmelighedsfulde Reception under de Familiaire af Ministeriet, da Myrthenfeld med halv forlegen, halv smilende Mine betroede mig, at Ministeren, skjøndt hans Tilfredshed over min første — alt overrakte — Beretning, ikke ganske fandt sig tilfreds med min Fremgangsmaade, — medens

dette Sidste, — vilde staae i Begreb med at compromittere Hemmeligheden, — denne uadskillelige Betingelse for mit Embede. — Der havde nemlig blandt Publikum fra alle Sider hævet sig Stemmer, som lydeligt formaliserede min Opførsel. Man begreb ikke, hvilken Hensigt en Privatmand kunde have med t. Ex. at critisere den paatænkte Gasbelysning og den nye Vandforsyning, at anbefale Vaisenhuusdirecteuren en Mængde Forbedringer i hans Embedsforretning og flere deslige Sager. Man havde ladet sig det gefalle, at blande mig i den pryglelystne Ægtemands Mishandlinger, paa den Risico selv at slippe uprygl̇et derfra; — man havde intet havt imod, at jeg, paa min Børs' Bekostning befriede en Udpantet af hans Forlegenhed, — om han end var en Dagdriver — og man kaldte den Frigivenhed taabelig men god. Man undte mig den Lyst, at forestille Missionær for Parkens Hitærer, saavelsom den tøilesløse og fordærvede Ungdoms Novicemester; — men med Mishag betragtede man mine videre Operationer, og det Forsøg, jeg havde gjort, selv idag, paa indtrængende Maade at indpræge en Politiembedsmand Høflighed mod en Dame, fra hvilken han, paa aaben Promenade borttog en Skjødehund, der ei var forsynet med det lovbefalede Tegn, havde virket værst; thi Myrthenfeld forsikkrede mig, at jeg i Tigeren vilde forefinde en Indstævning for Politiretten, for at ligitimere mig over min tilsyneladende Indblanding i Politianliggender. — Jeg smilte naturligviis i Følelsen af min Pligt; Myrthenfeld vedblev imidlertid indtrængende: Jeg begriber ret vel Deres Uanfægtethed. De vandrer paa Rettens Vei, og Ministerens Navn er i Nødsfald stedse den Ægide, der vil forstene Politiet fra Chefen ned til Betjenten, og det paa Rettens Vegne. Dog er det Dem som udmærket Statsmand ikke mindre begribeligt, at Hs. Excellence umulig monne geraade i Collision med omtalte Autoritet. Hvad Deres varme Iver for det Gode — tillad mig det Ord — har skadet, vil igjen den værdige Greves Omsorg godtgjøre, uden at stille sig ved Lyset, da det endnu ikke er Tid ved Hjælp af Patent og Segl at documentere Deres Bekjendtgjørelse. De vil allerede derfor efterkomme den indløbne Citation og imorgen paa det Allertidligste afreise til Petersweil, samt forblive der saalænge indtil Hs. Excellence maatte ansee Deres Tilbagekaldelse eller Anerkjendelse for tjenligt. Greven gjør Regning paa Deres Punktlighed og den muligst hurtige Lydighed, og anbefaler Dem, at fortsætte Deres Jagttagelsesoperationer sammested, men at holde Dem til det Almindelige, og ikke praktisk at indgribe i det fortrædelige Detail, for at undgaae lignende Ubehageligheder. — Myrthenfeld var i sine Meddelelser kommen til dette Punkt, da en Beskjæftigelse pludselig gjorde hans Tilstedeværelse i Bureauet nødvendig. Da Ministerialbygningen kun befandt sig faa Skridt derfra, og han haabede, snart at vende tilbage, bad han mig, at oppebie hans Tilbagekomst hos hans Søster. Vel modtog jeg gjerne dette Forslag, men, da den Skjønne var traadt ind, og med hendes Arbeide saa stille og beskeden havde taget Plads ved Vinduet, nu og da skjænkede mig et yderst deeltagende Blik, og jeg for Bevægelse, alvorlige Tanker og en vis Undseelse ikke kunde komme tilorde, — da følte jeg hvor vanskeligt det mangen Gang er, at være Skaber af en Conversation, og overlod foreløbig min smukke Værtinde at sørge derfor.

XI.

Efterat den elskværdige Jenny en god Stund afvexlende havde seet paa sit Arbeide, paa mig og igjennem Vinduet, sagde hun med en meget bestemt Mine — ihvorvel kun halvhøit: Bedste Hr. Verming! Jeg havde vel noget at betroe Dem, dersom De vilde skjænke mig Gehør. — Skjøndt mit Hjerte bankede, — thi jeg havde intet ringere at erfare end Tilstaaelse af en ulykkelig Lidenskab — svarede jeg. Ubetinget, ærede Demoiselle. — Jeg ønskede ikke, sagde hun tøvende, af Dem at blive bedømt eller seet i noget falsk Lys; thi Deres brave Charakter — Ingen Lovtale, afbrød jeg hende pludselig: De vil bestandig synes mig som en Engel, — om end — her var Touren til mig at forstumme; thi Jenny faldt mig i Talen med de Ord: Ak, kjæreste Hr. Verming, det vil vel ikke vare ret længe inden De erfarer alt. Dog, — De skal ikke tro, at jeg, som mener det redeligt med alle Mennesker, — at jeg. — Hun taug atter med et Suk. Tal De, sagde jeg: Tøv

De ikke, at give Deres beklemte Hjerte Luft, og benyt De Øieblikket, thi imorgen reiser jeg til Grændsestaden Petersweil, og hvo veed, hvornaar jeg atter gjenseer Dem! — Ak, netop denne Reise! svarede Jenny: Reis De hellere hjem til Deres Fædrenestad! Der er Deres Tilstedeværelse nødvendigere. — Det troer jeg, sagde jeg smilende: Der venter mig en Brud, Venners aabne Arme og et Huusvæsen at indrette, — men, bedste Demoiselle, Pligten gaaer forud for dette, og det er den, der kalder mig til Petersweil. — O min Gud! sukkede Jenny med en sælsom Angst; forgjæves søgende efter Ord, som mig syntes: De forstaaer mig ikke, netop denne Brud, disse Venners Arme! Min Gud! hvorfor tør jeg da ikke tale tydeligere. Hvorfor vil De ikke forstaae mig? —

Denne Ytring efterlod mig ingen Tvivl om hendes Hjertes og hendes Gemyts sande Tilstand. Med den inderligste Beklagelse, som hendes Bevægelse indgav mig, som er den Tanke, hvorledes kun Tilfældet raader over Menneskets Tilbøieligheder, greb jeg Jenny's Haand og sagde hende trøstende og beroligende Ord: Spar Dem en ubehagelig Tilstaaelse, jeg gjennemskuer Dem med taknemlig Veemod, og beklager, at Skjæbnen ikke før lod mig i Dem finde den Fuldkomneste blandt Deres Kjøn. Imidlertid — for Manden er hans Ord ligeoverfor Qvindens Reenhed helllig, og De føler, at jeg ikke tør træde tilbage. Derfor berolige De Dem — og forglem De! — Jenny saae med hendes store Øine stivt og uden Bevægelse paa mig og rystede derefter paa Hovedet. Meningen af Deres Ord fatter jeg ikke, svarede hun forundret: dog, klart er det, at vi misforstaae hinanden. Jeg maa derfor tale tydeligere. Hvad De siger om en Mands Ordholdenhed er ædelt, er sandt. Dog — her er De ikke den nordholdende Deel. — Deres Brud selv, Hr. Verming, — Deres Venner selv, — det er disse, der bryde Dem Ord og Troskab. — Dette uforduulgte Udfald ærgrede mig. Ih Nei! sagde jeg misbilligende. Jeg tilgiver, at Deres ulykkelige Passion lader Dem see den gode Amalie Armand i et mindre gunstigt Lys; dog, jeg finder det uforeneligt med den oprindelige Charakter, den gode og sædelige, at De haaner Deres Rivalinde. — Rivalinde? udbrød Jenny leende: De vil dog vel ikke tro, at den intriguante Adjutant —? Tilbedelsesværdige, faldt jeg hende i Talen: Hvorledes kommer vor fælleds Ven, den milde Ervin her paa Tapetet? De giver mig imidlertid en god Idee. Hvad om jeg havde den Lykke, at forene Dem med Adjutanten? — Ih, raabte Jenny og havde nær forset sig: Gud bevare os i Naade! Hans Venskab med min Broder, de Rænker, hvortil han forleder denne, den Fortræd, som deraf vil fremgaae — dette er det som gjør mig det falske Menneske utaaleligt! — Medens jeg nu tænkte et Øieblik efter, hvad der var at svare herpaa, neiede Jenny pludselig dybt for en ung Mand i elegant Modedragt, som let og selvtillidsfuldt gik over Gaden, behændigt tog sin Hat af, og blev staaende ved det ligeoverfor beliggende Hjørnested, for at læse Theater=Programmet. Da Jennys Blik forfulgte den Fashionable, gjennemfoer mig, — saa foranderlig er Mennesket, selv den Fornuftigste — foer altsaa en lille Skinsyge fra min Isse ned til min Fodsaal, og jeg kunde ikke afholde mig fra at spørge, om den Hilste maaske var den Tilkommende og i Nutiden alt Lykkelige? — Jenny benægtede det smilende og meente, at den Pige, Monseigneuren engang maatte hjemføre, var misundelsesværdig, og maatte af Skjæbnen være udstyret med større Rang og Formue end hun kunde rose sig af at have. — Saa? spurgte jeg: Og hvem er da den unge Apollo, hvis Brud man allerede nu priser lykkelig, skjøndt hun endnu ikke er valgt? — Den unge Greve Texel, svarede Jenny uforbeholden. — Jeg studsede. Eugen de Texel, Ministerens Søn? spurgte jeg endvidere. — Den samme, svarede Jenny atter. — Den Attacherede ved Ambassaden i W.? — den samme. Dette ligegyldige den samme, tilligemed den smukke, forførte Euryanthes saa haanligt forglemte Bønner og den Tanke, ogsaa den uskyldige Jenny kunde blive et Offer for denne Fruentimmerjæger, lagde sig centnertungt paa mit Hjerte. Hilsenen gjennem Vinduet var allerede skrækkelig. Dette Umenneske af Attaché maatte fordres til Regnskab, thi allerede vendte den unge Greve sig bort fra det læste Program og gik ned ad Gaden. Uden at tage nogen fornuftig Afsked med Jenny, — jeg

turde jo ikke tabe denne Lovelace af Syne, — havde jeg Stokken i Haanden, Hatten paa Hovedet, og var med eet Spring ude paa Gaden, uden at beagte den forfærdede Jennys Raab.

Det synes mig ikke unødvendig at bemærke, at jeg til Middag havde nydt halvanden Flaske Burgunder; halvanden siger jeg, fordi jeg ved den første Halve var saa forbauset over at en saa kostelig Viin var at finde i Tigerens Kjelder, at jeg ikke kunde nægte mig den Fornøielse, at erholde den fuldkomneste Overbeviisning herom, med en Heel derpaa følgende. Beregn nu hvem der vil Vinens og den herlige Kaffes Kraft og læg dertil Samtalen paa et halvt Qvarteer med den yndigste Pige i Residentsen. — Erindringen om Euryanthes Smerte og min Uordholdenhed, — og det vil synes troligt, at jeg allerede efter fem Minuters Forløb naaede den lette Zephyr. Til Lykke for mig havde et uundgaaeligt Net opfanget Sommerfuglen: en Blomsterkurv nemlig, bag hvilken der sad en smuk Sextenaarig, hvis Teint syntes at spotte hendes Hyacinthers Incarnat. Eugen, Haarhaas Don Juan pruttede paa en nydelig Bouquet og spillede den Gjerrige, for at kunne underhandle med Blomsterpigen og derpaa kaste hende det Dobbelte af Fordringen i Forklædet, men hans onde Engel traadte, farende frem som Stormen, ham i min Person paa hans Sporer, saa at han forlegen og uvillig vendte sig om. Er De da blind, Herre? spurgte han barsk og betragtede med Beklagelse den itubrukne Spore: eller er De gal eller er De beruset? — Ingen af Delene, svarede jeg ikke mindre barsk: Deres Sporer tilhøre forlængst Mørkets Magter, men Dem selv, Hr. Greve, truer en Nyhed, som jeg ikke kan skjænke Dem. — Greven saae paa mig med vidtopspilede Øine og sagde tørt: Vil De have den Godhed ikke ved taabelig Snak at forøge Deres Uartighed. Tal De. — Under fire Øine. — Ogsaa det. —

Vi stode i en Sidegade, som var indesluttet paa den ene Side af Stalde, paa den anden Side af Havemure, og ei kunde man opvise noget levende Væsen undtagen os. Jeg nævnte Navnet Euryanthe fra Unkenau. En let Rødme fløi over Ynglingens Ansigt, og dette Spor af Skam og Anger forfulgte jeg dristigt med indtrængende Ord, skildrede ham Pigens Stilling, hendes Reise, hendes forgjæves Bestræbelse, hendes Forhaabninger, hendes Smerte. Jeg opfordrede ham til, ikke at forglemme de Pligter, han havde paataget sig. Da jeg uden Afbrydelse havde bragt min korte Straffeprædiken istand, satte den unge Herre et fortrædeligt Ansigt op og sagde: De erindrer mig om en Forbindelse, jeg i Virkeligheden ikke mere gad tænke paa, fordi den — frit og aabent være det sagt — var under min Værdighed. Men hvorledes denne Studentconnexion var bestemt til senere at indvirke i mit Liv, begriber jeg ikke. Den var tilende forinden min Afreise fra Unkenau og har overhovedet ikke varet mange Maaneder som det i Reglen er Tilfældet iblandt letfærdige berygtede Coqvetter. — Denne Benævnelse paa en Pige, som De elskede? spurgte jeg i en bydende Tone. — En intetsigende Taabe, som jeg foragter, lød Svaret. Utallige Breve har jeg sendt uaabnede tilbage, for hendes Skyld har jeg i nogen Tid forladt Byen, og tænkte mig ved strænge Befalinger til mit Tjenerskab sikkret imod enhver Paatrængenhed. Af hvilken Grund forfølger den Ulyksalige mig endnu stedse? Hvorfor udsætter hun sig for den Skam, at vorde draget til Ansvar for hendes Uforskammethed? Hun, som ingen Fordringer har, ikke de allerringeste? Ingen Fordringer? spurgte jeg atter, og hendes Barn, unge Mand? dette Pant paa Inderlighed, som den Deeltagelsesværdige bære under sit Hjerte? — Eugen slog en Latter op som en Besat. Min Gode, raabte han: Igaar var det netop et Aar, siden jeg tilskrev Euryanthe Afskedsbrevet og aldrig mere saae hende igjen. Spar Dem dog disse Udflugter og svar De mig nu, hvem De egentlig forestiller, idet De paa aaben Gade antaster mig mere insolent end nødvendigt? Er De En, som er undsluppen en Galeanstalt? eller den værdige Dames Cicisbee eller maaskee hendes Broder, Bundtmagersvenden, som, vendt tilbage fra sine Reiser, gjør Forsøg i Karrikaturen af Beaumarchais, for at blive til Ridder hos en taalmodig Clavigo, ovenikjøbet en Greve? Ud med Sproget. — Jeg kjender hverken Beaumarchais eller den Anden; svarede jeg barsk: men jeg er en

Mand, en Ven af den af Dem Forførte, og er i Besiddelse af det Ægteskabsløfte, som De har givet den Ulykkelige, og som jeg vil vide at gjøre gjældende, dersom De ikke vil realisere det. — Den unge Greve maalte mig studsende fra Øverst til Nederst, og jeg lovede mig meget af dette effectfulde Moment, jeg havde hidført. Hvor er Documentet? spurgte den Attacherede med gjennemtrængende Blik. De skal faae det at see idag, endnu iaften, svarede jeg. Atter Stilhed, atter Maaltagen af min Ringhed. Herpaa sagde Greven med en Ringeagt: De er en Løgner min Herre, eller en stor Nar. Jeg vil vente Dem Kl. 9, saasnart Operaen er forbi, i min Faders Hotel. — Jeg bukkede. — Deres Navn? spurgte han, medens han var ifærd med at gaae. — Johan Christian Verming. — Deres Stand? — Her maatte jeg trække paa Skuldrene. Discretionen var mig dyrebar. Eugen trak ligeledes paa Skuldrene, men ret sarcastisk, og ilede derfra, uden at hilse.

XII.

Retfærdighed, om ogsaa Verden derved gik til Grunde! raabte jeg glad og munter, da jeg stormede ind i Euryanthes Værelse: Fat Dem, Trøstesløse! Tiden kunde vel opsætte Deres Triumph, men iaften bringer den samme til Modenhed: Giv mig det rigtige Ægteskabsløfte. Det skal og kan yde mig god Tjeneste. — Var det mulig? spurgte Euryanthe med glædestraalende Ansigt: De havde ikke forglemt mig, vilde handle for mig? Jeg har tvivlet paa Dem: jeg har igjen idag forsøgt ethvert Middel, for at erholde Audience hos Ministeren eller hans Gemalinde; — men forgjæves, og imorgen vilde jeg bort herfra. Naar De imidlertid — Jeg vil, jeg skal, raabte jeg begeistret: Jeg brænder af Begjærlighed. Hid med det meenederske Document! — Euryanthe rakte mig det med skjælvende Hænder. — Gud signe Deres Gang, sagde hun: formaaer Deres Indflydelse kun at udvirke mig een Audience hos Hs. Excellence, saa er jeg lykkelig! — Hvad, Excellence! svarede jeg overmodig: Hvad, Audience! Til den rette Smed gaaer Veien! Nu og da er ogsaa i Politices den lige Vei den bedste. Deres Forfører selv foreholder jeg dette Papir. — Jeg tænkte Euryanthe vilde synke i Jorden og forværrede ikke hendes Skræk. — Han er her, hvidskede hun, kjæmpende med en Afmagt og tumlende om i Sophaen. Han selv? saa er jeg fortabt! — Frygt Intet, trøstede jeg hende, atter beredt til at ile derfra. Jeg gaaer, inden Klokken slaaer halvti er jeg tilbage, — Min Frelser, min Ven! — For Guds Skyld! stammede hun: mit Papir — Ægteskabsløftet — giv De mig det igjen, — jeg bliver ulykkelig! — Det var klart, at Pigen talte af et vist ved den glade Overraskelse frembragt, Delirium; jeg har imidlertid, om jeg end strax indsaae, at hun havde Hjælp nødig, altid været uduelig til Sygevogtertjeneste, og fjernede mig, medens jeg raabte om Bistand, i største Hast derfra. Mit Skrig bevingede nogle corpulente Tjenestetyenders Skridt, samt en ung Arrogants Flugt, som i Tusmørket netop hastede forbi mig, og ligeledes styrede Cursen til Nr. 19. — Hvem er dette Menneske? spurgte jeg Opvarteren, som forsynet med Lys ilede til Gjæsteværelset. — Hm! svarede denne smilende: Det er en Fætter til Damen i Nr. 19; han besøger hende regelmæssig hver Aften paa denne Tid. En Fætter? tænkte jeg ved mig selv, og Tanken om, at den Ulykkelige dog havde fundet her en deeltagende Slægtning, beroligede mig meget. En Fætter? Hvor godt har dette føiet sig! Og hvor godt er det dog, at hun netop har givet mig, den Indflydelsesrige, Fortrin i hendes Fortrolighed fremfor Fætteren, der trænger sig ind i Ministeriet. — Jeg saae netop paa Tigerens Tærskel efter Uhret, da Værten, som blev mig vaer gjennem Spisesalens Glasdør og med disse Menneskers forbindtlige Høflighed sprang hen til mig. Bedste Herre! sagde han med ualminbelig Gracie: Jeg har Noget at sige Dem. For det Første er dette Brev ankommen; for det Andet kom der Indsævning fra Politiet, som dog sikkert er kommet paa et feilt Sted, og for det Tredie har Hr. Cancellist Myrthenfeld allerede to Gange været her, og spurgt efter Dem, og lader Dem bede, dog endelig endnu at skjænke ham et Øieblik — endnu idag. — Da mit Uhr viste den til min Rendezvous sig nærmende Time, stak jeg Brevet, da det ikke var skrevet af Amalies Haand, uden at læse det, i min Lomme, sønderrev med fornem Ligegyl-

dighed Indstævningen, sagde Værten Adieu og ilede bort, lige hen til Ministerens Hotel for hvilket netop den unge Greves, fra Operaen tilbagevendte Eqvipage holdt.

XIII.

Med Fare for at see det skjønne Indtryk, Mercadantes Mesterstykke har efterladt mig, blive tilintetgjort, vil jeg høre Dem, sagde Eugen. Da jeg var fulgt ham til hans Boudoir og han havde givet Kammertjeneren et Vink til at bortfjerne sig. Jeg er nysgjerrig efter at vide, hvorledes saa det hele hænger sammen. Af denne aimable Begyndelse uddrog jeg den Slutning, at Resultatet maatte blive tilfredsstillende, og drog med den Vigtighed, der er nødvendig for en saadan Sag, det bevidste Ægteskabsløfte ud af min Brevtaske, og udbredte det, som den vigtigste Note, for den unge Mand. Dog, den Territion, jeg gjorde Regning paa, udeblev. Greven læste opmærksomt Documentet, og et Smil fløi over hans Ansigt. Ha! tænkte jeg: den onde Samvittigheds mephistopheliske Griin! — men pludseligt var det forsvundet, og jeg har endnu aldrig paa noget Menneskes Aasyn seet en saa dyb Foragt som den der nu viste sig i Eugens Miner, — med hvilke han fixerede mig. — Denne Lap er falsk! sagde han barsk, falsk, og en dobbelt Fornærmelse imod mig, at man turde tro at udgive mig som Fabrikant af dette Makværk. Herre! De er enten det mest uforskammede Menneske under Solen eller selv en bedraget Nar, det Sidste vil jeg snarere tro, da dette Document øiensynligen ei var bestemt til at geraade i mine Hænder, men i Deres, hos hvem der under min Fraværelse turde være et Coup de main at gjøre. — Hr. Greve! — udbrød jeg ude af mig selv af Vrede — De forglemmer at De taler til en honnet Mand, som ogsaa har lært Sit, og ikke fortjener saadanne Injurier. Overbeviis mig, svarede den opirrede unge Mand: Slaae De Visiret op, opgiv De mig Deres Stand og Herkomst. Deres hemmelighedsfulde Væsen har noget Besynderligt ved sig, og jeg ønsker dog gjerne at vide, hvem jeg taler med. — Jeg nævnte altsaa mit Navn, Fødested og min fordums Ansættelse i Collegiet, da jeg imidlertid derefter taug, saa raabte den unge Mand: Charmant! For nærværende Tid er de intet, driver de intet, uden saadanne utaknemmelige Beskjæftigelser for berygtede Damer, som sikkert neppe vilde takke Dem for Deres Bestræbelser. — Hr. Greve, — svarede jeg hurtigt og uden at betænke mig: De fornærmer mig mere og mere, og jeg raader Dem alvorligt, at ophøre med disse Forhaanelser, skal jeg henvende mig til deres Fader, som er nøiere underrettet om mine Forhold, end nogen her i Residentsen. — Min Fader? spurgte Eugen. Meget vel; vi ville altsaa snart være paa det Rene, thi — for at overbevise ham om min Uskyldighed, har jeg netop anmodet ham om at træde ind i dette Cabinet, hvor han selv uden Tvivl hemmelig har været Vidne til hele vor Underhandling. —

Den pludselige Vending af Optrinet laae aldeles udenfor min Beregning, og med Angstens Sved paa Panden, dog end i Bevidsthed om min Ret, saae jeg, hvorledes den unge Greve aabnede Døren til Cabinettet og Ministeren, med den ham egne imponerende Værdighed traadte ind. Hs. Excellence kastede sit gjennemborende Blik paa mig, og jeg stod forfærdet, ventende paa hans Spørgsmaal. „De beraaber Dem paa mig!“ begyndte han endelig, „Jeg maa bede Dem om Forklaring desangaaende, thi saavidt jeg seer, synes De at være mig aldeles fremmed.“ Men, Deres Excellence! udbrød jeg saa beskedent som muligt, og mit fortrolige bedende Blik mødte hans; som imidlertid forblev mørkt og alvorligt som tilforn. — „Saa tal dog“ — vedblev den gamle Greve, „Betænk, at Deres Taushed stiller Dem i et ugunstigere Lys. Har De, forlegen i Dieblikkets Iver sagt en Usandhed, saa tilbagekald den. Siig De kun dristigt og uden Forbehold, at jeg ikke kjender Dem.“ — Naar Deres Excellence befaler saaledes — svarede jeg forlegen — saa vil Discretionen — at jeg tier. — Hvad vil det sige? sagde Ministeren heftigt; De vedbliver med megen Frækhed Deres Paastand, og da det ikke kan være mig ligegyldigt at see mit Navn blive misbrugt af en foragtelig Persons Agent, saa vil jeg overgive Dem samt deres Bedragerske i vedkommende Øvrigheds Hænder. — Denne frygtelige Alvor gik dog over alle Grændser, og et vidunderligt Mod ligeoverfor den Mægtige op-

flammede mig: Nei, raabte jeg, saa vidt skulde diplomatisk Skin ikke gaae! Deres Excellence kalder mig en foragtelig Persons Agent. De vil styrte mig i Fordærvelse og jeg er dog Verming, hvem Myrthenfeld tog i Ed og Tjeneste, Forfatteren til Traktaten over Røverstaterne, Ovarteermesterens Svigersøn og en ærlig Sjel ovenikjøbet. — Men klart er det nutildags — Sæderne vil man reformere, men dog ikke begynde med sine egne. Euryanthe og jeg maa gaa tilgrunde fordi, Hr. Greve, Deres Søn er Forføreren! — Forstaaer Du denne Galimathias? spurgte Ministeren sin Søn. Denne trak paa Skuldrene og lagde Fingeren paa Panden for at antyde hans Formodning om at jeg maatte være fra Forstanden. Ministeren tog imidlertid ingen Notits deraf og svarede: Det troer jeg ikke. Der ligger noget andet skjult bagved dette. Denne unge Mand har nævnt Navnet paa en Person, som sandsynligviis vil kunne sige os mere. — Efterat han havde udbedt sig Euryanthes Adresse, befalede han mig, at vente og begav sig bort tilligemed Eugen. —

XIV.

Hvad min Forstand og min Combinationskraft ikke sagde, da jeg nu alene tænkte efter paa den sælsomme Scene, der var foregaaet; — det sagde mig det Brev, jeg denne Aften havde erholdt, hvilket jeg, søgende efter i min Portefeuille fandt i min Lomme. Alberts Haandskrift mødte mit Blik, og Epistlen var saalydende: „Ulykkelige, bedragne Ven! — Hvo, som ikke vil høre, maa føle; siger det gængse Ordsprog, men det ærgrer mig dog at det er blevet til Sandhed ved Dig, min evig elskte Ven, — som vel miskjendte mig men derfor ikke ophørte, at være mit andet Jeg. Uden Bebreidelse, kun en sand Beretning: Netop i denne Time bliver Din Brud, Ovarteermesterens Datter viet til Adjutanten Ervin. En Ven af den Sidste har betroet mig, at man har ført Dig bag Lyset, og formaaet Dig til at begive Dig til Residentsen, for ikke at befrygte Din Modstand her. De Penge hvormed Du hjalp den gamle Ræv ud af Fælden ere i Virkeligheden, som den Fidibus, Du gjorde af Forskrivningen, gaaede op i Røg, og ikke en Skilling kommer Dig mere tilgode, da Ovarteermesteren endnu ovenikjøbet bringer Retten paa sin Side, idet han paastaaer, at Summen ifølge Overeenskomst med Dig var tilfaldet ham, da Du i Residentsen skal have hengivet Dig til et berygtet Fruentimmer, og efter Forlydende staaer i Begreb med at ægte hende. Pengene ere nu rigtignok en Biting, men at rede Dig ud af denne fordømte Sag, min Pligt. Jeg iler derfor paa Længselens Vinger i Dine Arme. Albert."

Jeg vilde efterat have læst dette skrækkelige Brev, kunnet afgive et godt Sidestykke til Loths Hustru eller til Memnonsstøtterne. Fordømte Ovateermester! Afskyelige Amalie! Trofaste Albert. Disse Ord trængte efterhaanden frem over mine Læber, og Taarer fulgte dem. Saa skrækkelig var efter mine Begreber endnu ingen i Stats- eller Menneskekundskab Erfaren bleven skuffet, og jeg vilde ti Gange hellere have viist mig for Deyen af Algier, end for Ministeren, som snart lod mig kalde. Jeg var Gud skee Tak ikke ene med den Fortørnede og hans Søn, thi Myrthenfeld, bleg og forvirret stod der, som en af Himlen Udstødt. „Det Brev, som De erholdt af dette Menneske!" sagde Hs. Excellence kort og strengt til mig. Jeg overrakte ham samme. — „De har," vedblev Greven idet han vendte sig til Myrthenfeld, — „De har paa en smuk Maade stillet Dem sikker. Dette er ikke Deres Haand, men Deres onde Samvittighed lyser frem af enhver Linie. De har gjort Dem ulykkelig!" „Tilgivelse;" bad Myrthenfeld og kastede sig for Ministerens Fødder. Jeg stod som forstenet, og begreb endelig med Møie, at jeg i Grunden havde været den allerhemmeligste Agent, hvem intet Menneske, — undtagen den af Ervin bearbeidede Myrthenfeld, — havde vidst noget om. Jeg erfarede at Cancellisten — han var ikke Secretær — af egen Magtfuldkommenhed for en Tid havde villet sende mig til Petersweil for at Politidirecteuren ikke paa en eller anden Maade skulde faae noget at vide om denne skumle Sag. Jeg erfarede ligeledes, at Euryanthe, den uskyldige Aarsag til den saa hurtige Løsning af denne Gaade, havde fundet for godt, med sin Fætter saa hurtigt som muligt at forlade „Tigeren," dog det havde været aldeles imod hendes Plan

at komme i Collision med den unge Greve, idet hele hendes Bestræbelse gik ud paa at blive indført hos Ministeren, hvis Deeltagelse for unge smukke Supplicantinder turde gjøre Regning paa en betydelig Bidragssum. Hun havde iøvrigt ikke gjort nogen fast Speculation; hvorom jeg overbeviste mig: thi, skjøndt Hs. Excellence havde besluttet at lade hele sin Vrede falde paa den spøgefulde Cancellist, vise ham bort fra sit Embede, belægge ham med Fængsel, formedelst Misbrug af Ministernavnet, saa formaaede dog den ømme Jenny's Forbønner, da hun opfyldt af bange Anelse, var ilet til Hotellet, at opfange Ministerens Vredeslyn. Selv Eugen bestukket af den smukke Piges Ynde, forenede sine Bønner med hendes, og jeg gode Nar, bad til Slutningen selv for den der vilde gjøre mig latterlig. Ministeren gav efter, men truede med den strengeste Fremfærd, dersom atter for Fremtiden noget Lignende skulde forefalde, og entledigede os mandigt, med Anbefaling af den strængeste Taushed. Denne Taushed angik ethvert Parti og Albert, som havde stor Lyst til at gjøre Spectakel for min Skyld, kom den næste Dag allerede forsilde. Han fandt mig fordybet i Betragtning af den Brystnaal, Amalie havde foræret mig. „Hendes Billede!" sagde han, pegende paa den nydelige Slange, men tillige Din Lægedom, om Du vil, — som Mosesslangen. Erindre Dig derved stedse Qvindens Troløshed og Falskhed, og følg mit Exempel: gift Dig aldrig.

Havde jeg fulgt hans Exempel, saa vilde jeg allerede i det følgende Aar have været gift. Thi, efterat han havde villet knække Halsen paa Myrthenfeld, og — takket være mine og Jenny's Bønner, saavelsom Maleficantens oprigtige Anger — der intet var bleven deraf, saa blev der dog noget af den Forbindelse, Jenny's og Alberts Blikke fandt for godt at knytte. Giftermaalet blev feiret i min Fædreneby, hvortil jeg efter hiin ominøse Tid ikke var vendt tilbage, frygtende Fremmedes Spot og mine Venners Dadbel, saavelsom for at møde det forhadte Par. Nu stode Sagerne imidlertid anderledes, Ritmester Armand var død, hans Regiment bleven forlagt, tilligemed Qvarteermesteren og Amalie; de onde Tunger vare længst forstummede. Jeg vovede derfor at være et Vidne til Alberts lykkelige Formæling, at feire den i mit Huus. Bedstefaderen, Cabinetssecretæren, smilede mildt ned paa Sønnesønnen, — turde denne med kun drive Diplomatikken som Dilettant. Jenny's og Albert's Blikke hvilede taknemmelige paa mig i denne glade Stund. — Jeg var fornøiet og blev det end mere, da ved Desserten Døren aabnedes og Ervin i Majoruniform traadte ind. — „Ingen Harme!" raabte han mig imøde: „den Gjennemreisende beder om Deres Gjæstfrihed. At see Dem er Hensigten med mit Ophold. Jeg har forsyndet mig imod Dem, dog kun halvt. Jeg vilde givte Amalie, — Papa var især med at gaae Fallit; jeg manglede Cautionen. Deres tolv Tusinde Daler hjalp. Af Armand vilde De aldrig have erholdt dem, men en Officiers Ære taaler ingen Plet. Tillad derfor at jeg — Arvingen til en meget rig Broder — herved tilbagebetaler Dem den forstrakte Sum med Renter. Denne Gang var Ervins Ord ligesaalidt falsk, som hans Obligationer, og jeg trykkede hans Haand. Med den venstre Haand skjød jeg imidlertid den længst som fortabt ansete og opgivne Sum, hen under Jenny's Tallerken. „Ven, hvad gjør Du?" spurgte Albert forskrækket, „Din uoverlagte Frigivenhed vil gjøre Dig til en Tigger." — „Saa kommer jeg til Eder," svarede jeg smilende, lad os derfor glemme Fortidens Minder. Den afreisende Major tog min Lykønskning til hans Formæling samt Toasten for hans, mig utro blevne Kones Vel med sig.

„Men Verming!" sagde Albert, „Penge og Brud giver Du bort som et sorgløst Barn, eller lader Dig Dem røve efter Behag. Hvad bliver Dig da til Slutningen endnu tilbage?"

„Eders Venskab!" svarede jeg, „min Traktat over Barbaresstaterne, og den Bevidsthed om end ikke i ethvert Kammer saa dog i ethvert Cabinet at kunne udfylde min Plads. Ministeren maatte, ved min sex Dages Agentur, være bleven opmærksom paa mig, dog — mine Samtidige forstaae mig ikke, og dermed trækker jeg mig tilbage, som Fortjenesten pleier at gjøre det. Men Eder, Brud og Brudgom! advarende Jenny! hjælpende Ven! et Længe leve!"

En Viftes Historie.

Nogle Uger efter Marquise v. M....s dødelige Bortgang — der døde som Enke i en Alder af nogle og firsindstyve Aar uden directe Arvinger, og efterlod sin store Formue til et Dusin langtude Beslægtede, fandt en mærkværdig Auction Sted i et af Forstadens St. Germains smukke Hoteller, som den Afdøde havde beboet.

Arvens Deling gjorde Salget af alle Indretninger, ja selv af nogle Gjenstande, hvortil Familieminder knyttede sig, nødvendig. Hotellet selv var berømt paa Grund af sin Rigdom paa Forziringer fra Fortiden. Der fandtes Møbler af høi Værd, som daterede sig fra to Aarhundreder tilbage og som vare blevne opbevarede med en ærefrygtsfuld Omhu for Traditioner.

Man vidste fremdeles, at Marquise v. M.... havde været i Besiddelse af en beundringsværdig Samling af Sjældenheder, udmærkede Kniplinger og gammeldags, men atter i Mode komne Smykker.

Den elegante Verden i Paris forsamlede sig derfor de til Auctionen forudgaaende Dage i Hotellets Værelser. Fra Kl. 2—4 om Eftermiddagen var der en sand Trængsel af Nysgjerrige, hvoraf Damerne udgjorde den største Deel. De overgik hinanden i Udraab af Beundring over de for deres Øie udbredte Skatte. Enhver udvalgte hvad der faldt i hans Smag og noterede sig de Gjenstande, han vilde kjøbe. Nogle af Damerne indfandt sig selv ved Auctionen, Andre sendte deres Befuldmægtigede. Den anden Auctionsdag, som var een af de kosteligste for Pariserne, kom Madame S.. D..., som havde været forhindret i at overvære Auctionen den første Dag, med Tegn paa levende Uro. Hun kunde dog ikke tilbageholde et lydeligt Udbrud af sin Beklagelse, da hun hørte, at den Gjenstand, hun attraaede, alt var solgt.

Det var den meest fortryllende og kostbareste Vifte i Verden, malet af en stor Kunstner, Boucher, hvis Biographie Hr. Charles Blanc udgav i en net lille Bog, betitlet „de galante Festers Malere." Der gives, siger han, intet Nydeligere end Maleriet paa denne Vifte. Det forestiller 12 Personer, nemlig 6 Damer og 6 Herrer, i en anstændig og feilfri Dandsestilling. Hver Figur er et Portrait af en feteret Person ved Ludvig XIV Hof. Viftens Indfatning var ligeledes et Mesterværk af Elegance, en Original af Rigdom parret med Konst. Og Alt dette blev betalt langt under sin Værdi, nemlig med 60 Louisd'orer.

Madame D... var fortvivlet, thi hun havde forgabet sig i Viften og drømte om den Dag og Nat. „Aldrig vil jeg trøste mig over Tabet af den," yttrede hun flere Gange.

Kun eet Haab stod endnu tilbage. Viften kunde være kjøbt af en Handelsmand eller i det mindste af En, der vilde samtykke i at afstaae den mod nogen Gevinst.

Saasnart denne Tanke er udtalt, skyndte flere Herrer, der kappedes om at behage og trøste den smukke Bedrøvede, sig med at indhente Oplysninger.

Bestyrtede kom de tilbage. Viften var bleven kjøbt af Baronesse O..., og dette en Dame, af hvem man ikke kunde vente sig nogen Føielighed. Fru v. O. var 50 Aar gammel, meget rig, og gjaldt for et uovertræffeligt Mønster i Pragt og Elegance, og bragte hele den unge fornemme Pariserverden til Fortvivlelse ved Smagfuldheden og Kostbarheden i hele sin Optræden. Forresten var hun i sine yngre Aar blevet anført som et Mønster paa Dyd, og i sin modnere Alder, viste hun, stolt af dette Ry, en overordentlig Strenghed i Grundsætninger og et til Fanatisme grændsende Pruderie.

Med Hensyn til letsindige Koner viste hun sig ubønhørlig og en Maitresses Navn, selv fra den gamle Tid, fik hende til at ryste af Uvillie og Skræk.

Damer af denne Charakteer ere i Almindelighed lidet føielige, og at anmode Baronessen om at vise Madame D.... en Tjeneste vilde være det Samme som at udsætte sig for et beskjæmmende Afslag.

Dog besluttede en af de tjenstvillige Herrer, den yngste og dristigste af Alle, sig til at vove Eventyret, som hans Concurrenter allerede havde opgivet. Han udsatte sig jo kun for at blive slet modtaget eller at maatte synke en bitter Pille, Men satte han det igjennem, hvilken Triumph, hvilket Ry for Aand-

righed, List og Behændighed kunde da det uventede Held ikke forskaffe ham.

Vor unge Mand fremstillede sig altsaa modigt og Baronessen, overrasket over at modtage hans Besøg, spurgte om Grunden dertil i en kun lidet opmuntrende Tone.

Han lod sig imidlertid ikke afskrække ved den kolde Modtagelse og overvandt alle Hindringer.

„Naadige Frue," sagde han med den meest insinuante Mine „Aarsagen hvorfor jeg tager mig den Friheð' at fremstille mig for Dem, er den Auction, som i Forgaars fandt Sted i Hotel v. M..... De har, troer jeg, der kjøbt en Vifte, som er malet af Boucher."

„Ja, min Herre Nu?"

„Ja, Madame, sætter De megen Priis paa denne Vifte?"

„Hvorledes? om jeg sætter megen Priis derpaa. Et moersomt Spørgsmaal; havde jeg ellers kjøbt den?"

„Og dersom nu En, af meget vigtige Grunde, satte endnu mere Priis derpaa og bad Dem om at overlade ham samme?"

„Hvad behager!" raable Baronessen med stolt Mine. „Troer De, at jeg driver Handel? Anseer De mig for en Modehandlerinde."

„O! Madame, De gjør mig Uret. Jeg var ikke saa uforskammet at ville foreslaae Dem en Handel. Jeg vilde kun bede Dem om at overlade mig denne Vifte for Kjøbeprisen, der, som jeg veed, er 60 Louisd'orer. For mig er den langt mere værd."

„Jeg kan tænke De vil byde en Coquette den for at erholde hendes Gunst, ikke sandt? Og De troer, at jeg vil række Haanden til et sligt Foretagende?"

„Tillad mig at sige Dem, at De tager fuldstændigt feil."

„Det er maaskee ikke engang til en Dame at De har villet have denne Vifte?"

„Netop. Min Onkel en forhenværende Embedsmand og en gammel Pebersvend er det, som ønsker at besidde den. Jeg er hans præsumptive Arving, men jeg risquerer at gaae Glip af Arven, naar De afslaaer min Bøn."

„Hvilken Fortælling opvarter De mig der med?"

„Med den rene Sandhed. Min Onkel paalagde mig at gaae til Auctionen og kjøbe denne Vifte. Forglemmelse har forhindret mig i at udføre hans Ønske. Han vil aldrig tilgive mig det. Jeg maa sige Dem, at denne uskatteerlige Slægtning er en Ven af Antiqviteter og at han har en Samling af historiske Nariteter. Han har i sit Musæum — De tilgive mig, at jeg besværer Dem med slige Enkeltheder — en Samling af meget besynderlige Gjenstande, som især have tilhørt Hendrik IV Ludvig XIV og Ludvig XV Maitresser."

„Fy Dig!"

„Tilgiv, at Ærefrygten for min Onkel foranlediger mig til at omtale Sligt for Dem; men det er nu engang hans Kjæphest og De kan Selv begribe, hvormeget han maa ønske at besidde en Neliqvie fra Madame Pompadour."

„Hvad siger De? Hvilken Skjændsel! Fra Madame Pompadour?"

Og det veed De ikke? Det er en Kjendsgjerning, der er bekræftet ved troværdige Documenter. Viften er bekjendt, omtalt og beskrevet i flere Cataloger, kort sagt, det er en historisk Vifte."

„Madame Pompadours! Og jeg, som har rørt derved, dog lykkeligviis kun med Handsker paa. O! denne skammelige Gjenstand skal ikke længe besudle mit Huus; jeg vil strax kaste den i Ilden."

„Hvorfor brænde den?" svarede den unge Mand; Hvorfor miste Deres 60 Louisd'orer? Hvorfor berøve mig min Onkels Naade? Er det Dem ikke nok at blive af med den skrækkelige Vifte?

„Lad det være saa." Den er i hiin Æske; tag den selv, jeg vil ikke mere see paa den, sagde Baronessen, idet hun holdt Hænderne for Ansigtet.

Den unge Mand skyndte sig at gribe sit Nov og stikke den i Lommen. Derpaa lagde han 60 Louisd'orer paa Bordet, takkede Baronessen og vendte triumpherende tilbage til Madame D...., som modtog ham med smilende Mine og yndig Taksigelse.

Men Baronessen blev to Gange syg, Førstegang piint af Tanken om at have besiddet, beundret, berørt og gjemt mellem sine øvrige Smykker en Vifte, som havde tilhørt Madame Pompadour, og anden Gang af

Vrede over, at hun var bleven narret, at Visten var skjænket Madame D...., og at den aldrig havde tilhørt Madame Pompadour, men at tvertimod dens tidligere Eierinder gave den forøget Værd. Hun fik at vide, at den først havde tilhørt Dronning Maria Leczinska, dernæst Prindsessen af Lamballe, og endelig Marquise v. M..., at den altsaa havde befundet sig i de reneste Hænder og, som Ludvig XVIII udtrykte sig i et berømt Vers, kun havde fremkaldt Zephyrer paa dydige Ansigter.

Det Huus i Mansourah, hvor Ludvig den Hellige blev holdt fangen.

(See Lithographiet.)

Mansourah, fordum en af de vigtigste Byer i Nedreægypten, ligger ved den østlige Arm af Nilen, 7½ Miil fra Damiette. Nutildags er den kun en lille „smilende Landsby, skjult under Palmetræer," sagde Grev Forbin om den, efterat han havde besøgt den i 1807. Dens Navn, som betegner Seierspladsen, opvækker sørgelige Erindringer. Korsfarernes Armee, under Anførsel af Ludvig den 9de, blev overvunden under dens Mure i Februarmaaned 1250. Grev Robert af Artois, Kongens Broder og et stort Antal Riddere, der havde ladet sig henrive af for stor Iver til at trænge frem til det Indre af Byen, bleve nedhuggede der. En frygtelig Epidemi fulgte paa dette Nederlag, og efter adskillige andre Fægtninger, der ligeledes faldt uheldigt ud, blev Ludvig den 9de gjort til Fange ved Minich, belagt med Lænker og ført til Mansourah. Han blev holdt fangen der, indtil han havde tilbagegivet Damiette og betalt Løsepenge for de øvrige Fanger. Han indskibede sig nu til Palestina.

I Mansourah, havde han først været indespærret i en stor Bazar, der var bygget af raae Muursteen, og fortiden ganske forladt. Siden blev han bragt til en lav og fugtig Sal i et Nabohuus, der tilhørte Overdommeren.

Man synger endnu i Mansourah arabiske Vers til Erindring om Korsfarernes Nederlag. En af disse Sange har til Omqvæd: **Mansourah! el Francias casoura! myriton myritaine!** Det første Vers begynder saaledes: „Kongen af Frankrig var en Mand, som hadede Muselmændene, og som af Uvillie imod dem og deres Sultan, havde svoret at ødelægge hele deres Race. Han befalede over menneskeæderske Soldater, som spiste Menneskekjød, og havde lovet dem Overflødighed deraf. Men efterat de vare komne iland, kunde de ikke faae at smage en eneste Troende, og de forsvandt lig Skyfulder af Græshopper, som, i det de falde over en Dam, styrte sig deri og drukne."

Anecdoter.

En velnæret Fyrste underholdt sig engang med en meget smækker Hofdame, som stod i nogen Afstand fra ham. En Artilleriofficer, der ikke saae godt, gik imellem de Samtalende. Da En gjorde ham opmærksom derpaa, traadte han hen til Fyrsten og bad om Undskyldning, men erholdt til Svar: „Jeg er saa vant til, at mit Artillerie gaaer igjennem Tykt og Tyndt."

Man træffer endnu hyppigt, selv i dannede Kredse Utilbøielighed til at være Tretten tilbords. En, som for nogen Tid siden var i dette Tilfælde, meente, da denne Omstændighed blev bemærket og beklaget, „i eet Tilfælde indrømmer jeg gjerne at det er en Ulykke at være tretten tilbords." — Og hvad er det for et Tilfælde? spurgte man. „Naar Maden kun strækker til 12 Personer."

Forverdenens Archiv.

(Fortsat.)

En Skabning fra Fortiden, for hvilken vi nu heller ikke have Repræsentanter, var Dinotherium (det skrækkelige). Man veed — da sammes Levninger ikke ere meget fuldstændige — endnu ikke ret, om man skal regne det til Land- eller Vanddyr; i sidste Tilfælde vilde det have en Beslægtet i Hvalrossen, hvorved dens ualmindelige Størrelse, de nedad rettede Huggetænder turde tabe meget af deres skrækindgydende Betydning. Hvalrossen har lignende Tænder og betjener sig af samme til at klattre op ad steile Klippekyster. De øvrige stærke Knusetænder antyde en Planteæder; maaskee brugte det sine Huggetænder ligesom Nilhesten til at hæve Vandplanter og nære sig af deres saftfulde Rødder. Da Hovedet er 3½ Fod langt og 2½ Fod bredt, maa Dyret (som maaskee har maalt 25 Fod) have hørt til Jordens store (som Landdyr betragtet — som Havbeboer vilde det overgaaes af en udvoxet Hvalfisk med meer end det Fiirdobbelte). Hovedets Bygning forraader en Snabel, hvorfor man i Reglen afbilder Dyret som en Tapir, og stiller det i Tykhudernes Række (Pachydermata, Elephanten, Rhinoceros, Nilhesten, Svinet). Cuvier er af den Mening, at denne Forverdenens Kjæmpeskabning ikke har levet i Havet, og Tilstedeværelsen af dens Been taler rigtignok derfor; de blive fundne i de tertiaire Landformationer i Sydtydskland og Nordfrankrig, midt i Grækenland og i Indien i Selskab med Benene af Næshornet, Elephanten og Hesten.

Antage vi, at dette Dyr har været en Tykhud, saa slutte sig rækkeviis de øvrige Tykhudede til denne, blandt hvilke det mindste, et Dyr, som er meget nær beslægtet med vort Sviin og som kaldes Hyotherium, meget hyppigt findes i de rhinske Tertiairlag. Huggetænder og andre Knokler af det egentlige Vildsviin finder man rigtignok i de engelske og irske Tørvemoser, men man har maaskee ikke Uret i ikke at ansee dem som hidrørende fra Forverdenen, idetmindste er det tvivlsomt, om vort nuværende Sviin kan føre sin Stamtavle op til Tiden før Adam.

Paleontherium (Forverdens-Dyret) tilhørte den ældste Tertiairtid, og synes, da det aldeles ikke bliver fundet i de yngste Lag, allerede ganske at være uddødt paa Syndflodens Tid. Det havde efter sit Hoveds Beenbygning at dømme den meest paafaldende Lighed med vor Tapir, og maa i Almindelighed have havt Størrelse som en Hest, omendskjøndt mange Arter ere bemærkede at have en ringere Størrelse, og man paa den anden Side, navnlig i Nordamerika, har paaviist andre, som have overtruffet den nævnte Størrelse med det Dobbelte. Det har vel dannet et Mellemled mellem Tapiren og Næshornet, medens de andre mindre Arter stige ned indtil en Hares Størrelse.

Med dette Dyrs Levninger forekomme ogsaa et andet ligeledes forlængst fra Jorden forsvundet, nemlig af Anaplotherium (det værgeløse Dyr); samme har to Tæer (det forhen beskrevne har tre ligestore) som ere beklædte med en Hov og minde om et Raadyr eller Hjort. Det største af dem maa have naaet et Raadyrs Størrelse, det mindste var ikke større end et Marsviin; den kort sammentrængte Bygning og Tændernes Dannelse lade slutte, at dette Dyr har hørt til Tykhuderne; dets overordentlige stærke Hale vilde erindre om de nyhollandske Springdyr, som bruge den til Støtte, naar de staae opret; dog ere Forbenenes Knokler for lange, til at man kan give denne Formodning Rum. En besynderlig Eiendommelighed ved Skelettet er den meget høie Kam over Skulderen, hvorved det næsten bliver troeligt, at dette Dyr har havt en Pukkel som Kamelen.

I Gibslagene omkring Paris ere Knoklerne af begge de sidste Dyr blevne trufne saa hyppigt og skjønne, at de langt overtræffe de kunstigt skeletterede i Skjønhed. Dette gav Cuvier Leilighed til at studere deres Knokkelbygning i de mindste Enkeltheder, og til deraf at slutte ikke alene til hele Legemsdannelsen, men endogsaa til Beklædningen, Skindet, et rigtignok dristigt Forsøg, men af Beenbygningen lader sig idetmindste det med Sikkerhed afgjøre, at der ved Anaplotherium foreligger et Overgangsled fra Tykhuderne til Drøvtyggerne, ligesom

den tospaltede Hov ogsaa allerede findes hos Svinet.

Nilhesten, som allerede de ældste Historieskrivere kjendte, og som nu kun findes i Midten af Africa, fra ovenfor Nilens Cataracter til Verdensdelens Vestkyst, synes, som mange af dens Beslægtede (Tykhuderne) at have været mere udbredt i Fortiden, idetmindste har man fundet Levninger af dette Dyr paa mange Steder. I Naturaliesamlingen i Florents fandt Cuvier en slig Mængde Knokler, at det lykkedes ham deraf at sammensætte et heelt Skelet; ogsaa i Tydskland (dog kun sjeldent) og i England i Grevskabet York forekomme samme.

Nærmest Nilhesten følger blandt de Tykhudede opadstigende Næshornet, og man finder samme, ligesom ogsaa nu, i to forskjellige Hovedafdelinger, med eet og med to Horn. Det mægtige Vaaben, hvormed det leilighedsviis vel oprev Bugen paa en Elephant, som et Vildsviin paa Hunden, er egentligt ligesaalidt et Horn som Hvalfiskebarden en Tand; begge bestaae af sammenvoxede Haar, ikke af Horn- eller Beensubstants. Desuagtet er det ved sin Tykkelse og Brede velskikket til at indjage ogsaa de stærkeste Dyr Skræk, især naar man betænker, at denne mærkelige Skabning er næsten usaarlig, og at Jægerens Kugle ligesaalidt formaaer at trænge igjennem dens Skind som Tigerens Kløer. Dette Dyrs Nester finder man allerede i de nedre tertiaire Lag, men dog langt hyppigere i de øvre og det i Døden som nu i Live i Selskab med Elephanten. Siberien er meget rig paa Rhinoceroskuokler af enhver Art og paa saakaldte Horn, som man finder af en Længde paa 3 Fod. De ere endnu saa vel vedligeholdte, elastiske og spaltbare, at Folkeslagene i hine Egne deraf lave deres Buer. Man har i Diluvialjordbunden ved Lena, i Omegnen af Jakutok, fundet hele Dyr med Hud og Haar og kan ved Tændernes, Knoklernes og Hornenes Eiendommelighed adskille forskjellige Arter. Alene i Tydskland har man fundet 5 forskjellige Species.

I den nyeste Tid blev ved Anlæget af Jernbaner Fundet af Levninger fra Forverdenen betydeligt formeret; saaledes er blandt Andet i Nærheden af Staden Altenburg gjort et sligt Fund. Den Sachsisk-Bayriske Jernbane fører gjennem Herskabet Pobitz. Ved Gjennemgravningen af et Porphyrbrud kom man i et Diluviallag og i den ringe Dybde af 6 Alen til et guulbruunt farvet Sandlag, som laa imellem Leerjord og Havsand. Det brune Lag indeholdt en Mængde Knokler af Rhinoceros og det af den Art, som Cuvier kalder Rh. tichorhinus. Tænderne saavelsom Panden vare fortræffeligt vedligeholdte, men desværre en stor Deel af Knoklerne sønderbrudte ved Arbeidsfolkenes Uforsigtighed; et Skelet befinder sig i Musæet i Altenburg.

Om det Dyr, som efter Guden Sieva, der æres paa dets Findested i Indien, bliver kaldet Sievadyret (Sievatherium), hørte til Rhinocerosslægten er tvivlsomt; men det maa have været et mærkelig frygteligt Dyr. Efter Pandeskallen at dømme havde det en Elephants Størrelse, og det var efter sin Bygning og sine Tænder en Planteæder, sandsynligt endog en Drøvtygger, meer i alt Øvrigt afviger dets Bygning fra alt Bekjendt. Det havde nemlig fire mægtige Horn, af hvilke de to stode over Pandens bageste Deel og to, langt større, over Øienbrynene, som idet de alle fire stode ud fra hinanden, gave Hovedet et høist eiendommeligt Udseende og det alene ved de Beentapper, som vare bestemte til at bære Hornene, men som, naar man tænker sig dem paa en levende Elephants Hoved maae have frembragt et virkeligt skrækindgydende Billede.

De langt fremspringende Næsebeen forraade en Snabel, men da man ellers Intet videre kjender til Dyret end netop dets Hoved, saa vilde det være dristigt at slutte sig til dets øvrige Udstyrelse. Den berømte franske Naturforsker Geoffreys Paastand er derfor næsten aldeles ubegrundet, naar han kalder den Cameleopardalus primogenius ɔ: den ældste Giraffe. Et saa tungt og frygteligt bevæbnet Hoved var vel ikke meget skikket til at bæres af en saa siirlig og slank Hals, som dette smukke Dyr har.

Det største af Forverdenens Landdyr har — ligesom Tilfældet er blandt de nulevende — Elephanten været, som bliver fundet i flere forskjellige Species og idethele større end de største nulevende; thi Forverdenens Elephanter opnaaede en Høide af 19 til 20 Fod, hvilken Størrelse vore nuværende neppe naae halvt saa stor.

Sædvanlig adskiller man den asiatiske Forverdens-Elephant, under Navn af Mammouth, fra det nordamerikanske Mastadenton eller Ohiodyr; men utvivlsomt tilhøre de fundne Rester flere forskjellige Species.

Mammouthdyret er udelukkende særegent for den nordlige Halvkugle, dog ingenlunde for Asien alene, hvor det maaskee sidst blev opdaget, omendskjøndt det forekommer der i uhyre Mængde. Historisk vist er det, at allerede Otto v. Guerricke, Opfinderen af Luftpumpen og Elektriseermaskinen, var Vidne til en Udgravning af Elephantknokler, som man foretog i Omegnen af Qvedlingburg, i hvis Leerjord, der udfyldte de brede Revner i Muslingkalken, allerede oftere var fundet slige Knokler. De uhyre Huggetænder ansaae man for Horn, og den bekjendte Lærde Leibnitz (Opfinderen af Differential- og Integralregningen) sammensatte deraf et phantastisk Uhyre, stillede en Huggetand som Horn midt i Panden, gav hvert Kjævebeen et Dusin fodlange Knusetænder og kaldte dette Uhyre af hans Indbildningskraft Unicornu fossile, forstenet Eenhjørning. Som bekjendt har Elephanten kun een Kindtand i hver Kjæbe, altsaa i det Hele for oven og for neden kun fire; men da disse Tænder opslides, saa er der paa Grund af Dyrets lange Levetid sørget for deres Erstatning derved, at i samme Forhold Tanden afslides, danner der sig bagved en nyere større paa en saadan Maade, at naar det første Doppeltpar næsten er afbenyttet, saa er ogsaa det andet Doppeltpar ganske færdig tilstede og beredt til at træde istedetfor de udfaldende Stumper; naturligviis skeer dette ikke samtidigt med alle fire, men kun i begge Halvdele af eet Kindbeen og stedse efter Dyrets Behov.

Denne vidunderlige Figur, som er beskrevet og aftegnet i hans Værker (Protogaca Tab. XII) holdt sig et halvt Seculum indtil i Aaret 1696 hele Skelettet af et Mammouth blev fundet i Kalklaget, som bedækker Dalen ved Unstruth, hvilket de lærde Herrer i Gotha erklærede for et Naturspil, indtil Hertugen af Sachsen-Coburgs Bibliothekar, Tenzel erkjendte det for at være en Levning af Forverdenens Elephanter.

Findestederne for disse Knokler ere meget talrige og de ere paa mange Steder ophobede i stor Mængde. I Leerlaget ved Canstatt i Würtemberg saae en Soldat i Aaret 1700 nogle Knokler stikkende. Efter sammes Paaviisning blev der paa Hertug Eberhardt Ludwigs Befaling anstillet Eftergravninger, og man fandt da et sandt Magasin af Elephantlevninger; der blev gjort et Bytte af 60 Huggetænder, men de øvrige Knokler bortkastede som værdiløse, idet Tænderne bleve overleverede til Hofapotheket som Elfenbeen, hvilket intet Bedre vidste at gjøre dermed, end deraf at tilberede det saakaldte Beensort. I Aaret 1816 blev ligeledes anstillet Eftergravninger og man fandt strax den første Dag 24 Tænder og den næste 13 over hinanden korsviis lagte Tænder samt ved Siden deraf (som tidligere omtalt) udbrændte Trækul, hvoraf man vil slutte sig til Menneskers Tilstedeværelse. Nogle af disse Tænder ere opstillede i Naturalie-Cabinettet i Stuttgart; om de øvrige Knokler brød man sig ikke meget og forsøgte ikke engang paa deraf at sammensætte et heelt Skelet trods den uhyre Mængde deraf og skjøndt Jäger allerede dengang var en flittig Naturforsker.

Men mærkeligst er Tilstedeværelsen deraf i Siberien, hvor man finder Mammouthknokler i saa uhyre Mængde, at Tænderne udgjøre en bekjendt Handelsartikel. Alt det Elfenbeen, som bliver forarbeidet deels til Plader og Paletter, deels til Kunstværker, er Elfenbeen, som bliver vundet fra Jordens Skjød; thi ingen levende Elephant giver nu en Tand til et Bæger af 7 Tommers Gjennemsnit, som de der findes i Berlin, Gotha, München o. s. v.

Især findes Levninger af disse vidunderlige Dyr i stor Masse ved Flodbredderne, naar Strømmen undergraver Jorden, og denne ved Optøeningen om Sommeren er bleven sprød. Hollænderen Isbrand Ides reiste i Aaret 1692 som Gesandt gjennem Siberien til China; han beskriver denne Reise og siger blandt Andet:

„Paa denne Reise havde jeg en Person med, der hvert Aar havde været ude for at opsøge Elephanttænder. Denne Person har fortalt mig, at han engang med sine Kammerader har fundet Hovedet af et saadant Dyr, som var kommen tilsyne ved en saaledes udfalden frossen Klump Jord. Saasnart

de havde aabnet dette Hoved, fandt de, at Kjødet fordetmeste var forraadnet, men Tænderne, der ligesom Elephantens staae ud fra Munden, bleve kun med Møie udbrukne, som ogsaa nogle andre Been i Hovedet. Endelig vare de komne til et Forbeen, som de havde afhugget og bragt et Led deraf til Staden Trugan, som havde været saa tykt som en almindelig Mand er om Livet. I Halsen havde der endnu været at see noget Rødt som Blod."

„Om dette Dyr bliver der talt meget forskjelligt; de Vantroe, Hedningerne, som Jakuterne, Tunguserne og Ostiakerne, sige at disse Dyr til enhver Tid opholde sig i Jorden og deri gaae frem og tilbage, selv om det fryser nok saa stærk i den haardeste Vinter; de fortæller tillige, at de oftere have seet naar et saadant Dyr gik; at Jorden da var kastet over samme, og da atter faldet ned og blevet forvandlet til et dybt Hul. De mene fremdeles, at naar Dyret kommer saa høit op, at det seer og lugter Luft, saa døer det strax og derfor skeer det, at mange bliver fundne døde ved Flodbredderne, hvor de uforvarende komme frem."

„Dette er de vantroende Hedningers Mening om disse Dyr, som de dog aldrig have seet; derimod fortælle de gamle siberiske Russer, at Mammouth er et lignende Dyr som Elephanten, med Undtagelse af, at Tænderne ere noget krummere og sidde fastere sluttede mod hinanden. Desuden mene de, at Elephanterne have opholdt sig i disse Lande før Syndfloden, at der dengang maa have været en varmere Luft, og at med Syndfloden deres druknede Kroppe, svømmende i og paa Vandet, ere blevne nedsænkede i Jorden og bedækkede af denne. Men efter Syndfloden var Luften, som tidligere havde været varm, bleven forvandlet til en stor Kulde, hvorfor de fra den Tid af ligge haardt tilfrosne i Jorden og bevares fra al Forraadnelse, indtil de, efterat Jorden optøer, komme frem; hvilket da ingen uforstandig Mening er, thi med Undtagelse af at der før Syndfloden ikke har været en varmere Luft der, saa kan det dog nok være, at Kroppene af de druknede Elephanter i Syndflodens Vande, som bedækkede hele Jorden, kunde være drevne nogle hundrede Mile bort fra et andet Sted."

Vi see af denne Fortælling, at i Rusland for 150 Aar tilbage som i Tydskland for 200 Aar siden vare de fossile Elephantknokler bekjendte, ja at de samme Meninger dengang vare udbredte, som endnu dele den lærde Verden i Partier, at de nemlig der have havt Opholdssted eller ere henskyllede.

Men endnu langt tidligere fængslede slige Been Menneskenes Opmærksomhed; allerede Theophrast, en Discipel af Aristoteles, fortæller, at der gaves fossilt Elfenbeen og det saavel af hvid som af sort Farve; at der i Jorden avledes Knokler og at der forekom beenagtige Steen. De første skriftlige Efterretninger om opdagede Elephantknokler i Europa stamme fra Würtemberg, hvor man allerede 1494 skal have fundet slige, og i Michaeliskirken i Hall am Kocher befinder sig endnu den Dag idag en kjæmpemæssig Stødtand ophængt i Jernbaand, med den mærkværdige Indskrift:

„Tausend sechshundert und fünf Jahr
Den dreizehnten Februar ich gefunden war
Bei Neubronn in dem hallischen Land,
Am Behlerfluß zur linken Hand,
Sammt großen Knochen und lang Gebein
Sag, Lieber, weß' Arth ich mag seyn?" *)

Da i Aaret 1577 Stormen omstyrtede en Eeg med Roden ved Klostret Reyden i Canton Luzern, kom store Knokler tilsyne. Felix Plater, Dr. med. i Basel, undersøgte dem i Aaret 1584 og erklærede, at de tilhørte en menneskelig Kjæmpe paa 19 Fods Høide. Tegningen paa denne Gigant befinder sig endnu i Luzern.

Det synes, at det især deelesheds er Former af Kindtænderne og af For- og Bagfødderne, hvorpaa man troede at kunne adskille fem Fingre (ligesom Elephanten virkelig ogsaa har fem Tæer), som har givet Anledning til den Formodning, at de fundne Knokler

*) Verset vil frit oversat omtrent lyde saaledes:
„Aar Tusind sexhundred og fem
Den 13de Februar kom jeg frem
Ved Neubronn i hallisk Land
Ved Behlerflod paa venstre Haand,
Med store Knokler og Been ret slemme
Siig, Kjære! Kan Du min Art bestemme?"
Overs. Anm.

vare Kjæmpebeen. Tandformen passede ikke til noget af de bekjendte Dyr, og et Dyr med 5 Fingre kjendte de daværende Anatomer slet ikke. Hvor stærkt den nævnte Betragtning havde fæstet Rod, seer man tydeligst af Forhandlingerne i det medicinske Facultet i Paris. En Chirurg Mazurier havde nedenfor Lyon paa den venstre Rhonebred fundet Tænder og mange Knokler af et Mestodon. Lignende Dyr gaves der dengang ikke, og en smuk Udpyntning, en ringe Grad af Sandhed og en stor Deel Usandhed leverede det Forlangte. Chirurgen udsagde, at han havde taget Benene af et af ham opdaget Gravmæle, der var bygget af Teglsteen, 30 Fod langt og 15 Fod bredt. Det forstyrrede Gravmæle havde over den tilmurede Indgangsdør Overskriften: Teutobochus rex (saaledes heed Teutonernes Konge, som med Cimbrerne faldt ind i Gallien, kjæmpede mod Marius og i Slaget ved Aqvæ Sextiæ blev slagen og fangen, og maatte pryde Marius' Triumphtog); det var altsaa utvivlsomt, at den fangne Konge her var blevet begravet, som efter de romerske Historieskriveres troværdige Udsagn var saa stor, at han ragede langt over de ved Triumphtoget paa høie Landser baarne Trophæer. Det forefundne Skelet havde 25½ Fods Længde og en Skulderbrede af 10 Fod (trods Størrelsen altsaa dog ikke en høi men tvertimod meget undersætsig Mand) og et Hoved paa fem Fod. Mazurier reiste omkring med dette Skelet i Frankrig og Tydskland, og selv den daregjerende Konge af Frankrig, Ludvig den XIII saae det menneskelige Uhyre og nærede stor Interesse for den hele Sag.

(Fortsættes.)

Historiske Skildringer.

III. Xerxes og Leonidas. Themistokles.

Xerxes' Hærtog til Europa.

Da Efterretningen om Nederlaget ved Marathon kom til Kong Darius, forøgedes hans Forbittrelse mod Athenienserne, og i 4 Aar rustede han sig til et nyt Tog mod Grækenland. Men han døde, førend han kunde udføre hvad han havde isinde, og hans Søn Xerxes overtog tilligemed Thronen Udførelsen af sin Faders Hævnplan. Heri bestyrkede ham saavel Mardonius, der stod i stor Anseelse blandt Perserne, som ogsaa et Drømmesyn. Det syntes ham nemlig, at han var bekrandset med et Olieskud og sammes Grene rækkede over hele Jorden, hvorpaa Krandsen, som havde ligget paa hans Hoved, forsvandt. Dette udlagde Magerne ham saaledes: Den vidtrækkende Krands betød, at han ved det Tog, han havde paatænkt, vilde erholde Herredømmet over hele Jorden. Og Xerxes havde virkelig i Sinde at undertvinge hele Jorden, naar han først havde erobret Grækenland, indtil Himlen skulde være Grændsen for det mægtige Perserrige. Men havde hine Vise villet agte paa, at Krandsen tilsidst svandt hen, saa havde de vel givet Drømmen en rigtigere Udtydning.

Imidlertid troede Xerxes sine Raadgiveres og Drømmetyderes Ord, og efter at han havde fortsat sine Udrustninger i 4 Aar til, rykkede han i Foraaret 480 f. Chr. Fødsel i Marken mod Grækerne med en næsten utallig Folkeskare. Forbjerget Athos, hvor Perserne første Gang lede Skibbrud lod han med uhyre Møie skille fra Fastlandet ved en bred og dyb Grav, hvorigjennem den persiske Flaade nu uhindret seilede. Men for at bringe Landhæren fra Asien over til Europa, lod Xerxes slaae en Bro over Hellespont. Dog en Storm ødelagde den. Da Kongen erfarede dette, lod han Bygmestrene halshugge og det gjenstridige Hav pidske med Riis.

Nu bleve to andre Broer, stærkere end den første, anlagde, og hele Hæren forberedede sig til den høitidelige Overgang. Veien var bestrøet med Myrthegrene og paa Broen dampede Brændeoffre. Det var i Morgendæmringen. I det Øieblik, hvor den andægtigt ventede Sol herligt opsteeg over Hæren, udgjød Xerxes af gylden Skaal et Drikoffer i Havet og bad til Solen, at den maatte belyse en seirrig Bane til Europas Ende. Derefter kastede han Skaalen, et Guldbæger og et persisk Krumsværd i Søen, og da dette

var skeet, satte Hæren sig i Bevægelse og gik fra Asien over til Europa. Toget over Broen varede uafbrudt i 7 Dage og 7 Nætter, og hvo der saae det, betragtede Kongens Magt som en Guds.

Da de nu i Thracien kom til Sletten ved Doriskos, holdt Xerxes Hærskue og foranstaltede en Tælling paa sine Krigere paa følgende Maade. Man stillede 10,000 Mand paa eet Sted tæt ved Siden af hinanden, og trak da et Gjærde om dem; derefter lod man dem gaae ud og drev Andre ind, til Rummet atter var fyldt. Paa denne Maade blev den persiske Hær talt, eller rettere: maalt som Korn. Den samlede Mængde af stridbare Mænd beløb sig derefter til halvtredie Million; Trodset af Tjenere, Kokke, Qvinder o. s. v. udgjorde idetmindste ligesaameget, saa at dette uhyre Tog paa meer end 5 Millioner Mennesker snarere lignede en Folkevandring end et Hærtog. Der var intet Folk mellem det indiske og middellandske Hav uden at det havde afgivet sin Deel til denne Hær. Hvilken broget Vrimmel af de meest forskjellige Skikkelser, Dragter og Vaabenarter! Kjærnen af denne Krigsmagt dannede Perserne. Sammes Beklædning og Udrustning var laant af Mederne, saakaldte Tiarar, Hatte, brogede Livkjortler, belagte med Jernskjæl. Beenklæder, istedetfor Skjold en Fletning, korte Spyd, store Buer i Koggeret, Pile af Rør, og en Dolk i Beltet. Assyrerne havde Kobberhjelme med Fletninger og linnede Pantsere; deres Hovedvaaben var en med Jern beslaaet Kølle. Sakerne, et schytisk Folk, gik med høie Turbanner, som løbe spids opad; i Kampen førte de en Stridsøxe. Indierne bare Klæder of Bomuld, Kaspierne af Peltsværk. Araberne vare omgjordede med vide Overkjortler og førte lange Buer, som man efter Behag kunde spænde til begge Sider. De afrikanske Æthioper havde Panther- og Løvehuder, deres Buer vare forfærdigede af Palmetræets Blomsterstilke, deres Pile af Rør, i hvis Spidse en haard Steen var fastgjort; men Spidsen paa deres Spyd dannede et Antilopehorn, og naar de droge i Slag, farvede de deres Legeme halvt med Kridt, halvt med Mønnie (rødt). De asiatiske Æthiopere havde Hovedet bedækket med afflaaede Pandehuder af Heste, paa hvilke Ørene endnu stode opreiste og Mankerne hængte ned. I Glands udmærkede sig fremfor Alle Perserne, som ogsaa vare de tappreste. Deres Rustninger glimrede af en Masse Guld. Tillige førte det et talrigt, prægtigt klædt Tienerskab med sig paa Vogne. Blandt Rytteriet udmærkede sig især det persiske Hyrdefolk, Sagartierne. Disse havde stillet 8000 Ryttere og førte ingen andre Vaaben hos sig, end en Dolk og en af Remme flettet Slynge, hvormed de i Fægtningen fangede deres Fjende og dræbte ham idet de slæbte ham bagefter sig. Indierne kom deels tilvogns, deels tilhest og deels tilfods; det arabiske Rytteri reed paa raske Kameler og maatte holde sig bagest, da Hestene ere bange for Kamelerne.

Flere end 50 Folkeslag af alle tre Verdensdele vare, paa een eneste Herskers Bud, traadte under Vaaben. Efter at Hæren var talt og ordnet, besteeg Xerxes en Vogn og foer fra det ene Folk til det andet. Han spurgte ethvert efter Navn, efter Tal og hvad der videre kunde være værd at vide; hans Skriver optegnede Alt. Efterat have mønstret Landhæren besaae Kongen Flaaden. Skibene laae nærved Land i en Linie, med Snablen vendt mod Strandbredden, og Besætningen var væbnet, som til Slag. Kongen besteeg sit Skib fra Siden, og sad paa Dækket under et gyldent Telt. Da foer han langs med Skibene, udspurgte Alle og lod Alt optegne. Der var over 3000 Lastskibe, 1200 Krigsskibe, hvoraf 300 phøniciske, 200 ægyptiske, 150 cypriske, 100 cilicisske, ligesaamange pøniske (græske fra Lilleasien) og 50 lyciske. De bedste Seilere tilhørte de ældste Søefarere, Phønicierne. Næst efter dem udmærkede sig de 5 keiserlige Galeier, som Dronning Artemisia førte, den tappreste blandt Kongens Hærførere, og den viseste af hans Raadgivere.

Saa stor var den Hærmagt, som drog ud mod det lille Grækenland.

Leonidas i Passet ved Thermopylæ.

1.

Tungt og langsomt bevægede Perserhæren sig fremad, uden at finde Modstand, ligetil Passet ved Thermopylæ, der fører ind i Hjertet af Grækenland. Her, hvor Havet paa den ene Side og det steile Ortabjerg

paa den anden Side kun har ladet en smal Sti tilbage, stod den spartanske Konge Leonidas med 300 Spartanere og nogle forbundne Tropper. Xerxes loe høit, da han hørte, at denne lille Hob tænkte paa at standse hans Millioner, og at de smykkede sig til Kampen, som til en Fest. Han sendte Bud med den Befaling, at de strax skulde aflevere ham deres Vaaben. „Kom og hent dem" var Svaret. Og da man fortalte Grækerne, at deres Fjender vare saa talrige, at deres Pile vilde formørke Solen, svarede en Spartaner roligt: „Desto bedre, saa ville vi fægte i Skyggen!"

Endnu tøvede Xerxes med Angrebet. Han kunde ikke tænke sig Muligheden af, at denne Haandfuld Mennesker skulde gjøre Modstand, følgelig gav han dem fire Dages Betænkningstid; maaskee — saa meente han — vilde de vende om og fortrække af sig selv. Men derpaa lod han sine Asiater storme løs mod Huulveien; her stode Grækerne, tætsluttede Mand til Mand; i den venstre Haand havde de Skjoldet, der lignede en Kobbermuur langs med Rækken, mod hvilken Barbarernes Pile prællende fløi tilbage; med den høire Haand strækkede de en Skov af Landser frem for sig. Skarer paa Skarer stormede frem og søgte at gjennembryde Skoven, men stedse bleve de kastede tilbage over deres Egnes Lig. Xerxes lod nu de Tappreste i sin Hær, den saakaldte „udødelige Skare", rykke frem. Ogsaa de faldt. Ingen Perser vilde mere vove Angrebet. Ofte anvendte Spartanerne en Krigslist og flygtede; det persiske Rytteri satte da efter dem, men pludseligt gjorde de Tappre omkring og nedstak Mand og Hest. Xerxes sprang ofte op fra sit Sæde, naar han saae sine bedste Krigere falde, han rasede og larmede og lod sine Skarer med Svøben drive ind i Huulveien, hvor deres sikkre Undergang var dem beredt. Her vilde maaskee hele den persiske Magt være strandet ved et Par hundrede Grækers Tapperhed, hvis der ikke havde været en Forræder — Ephialtes var hans Navn — der viste Perserne en skjult Fodsti over Bjerget.

Nu snege Perserne sig i al Stilhed op ad Bjerget, stege over Bjergskraaningen og faldt de forraadte Grækere i Ryggen. Disse saae nu den uundgaaelige Død for Øie, men de vilde ogsaa sælge dem dyrt. Rasende styrtede de sig imod Fjenden, der som Græs under Høstkarlens Lee faldt for deres Slag. Da de tappre Spartaneres Landser vare brækkede, gik de Fjenden tillivs med deres korte Sværd. Da faldt Leonidas i dette Haandgemæng, efter at have kæmpet heltemodigt, og med ham mange dygtige Spartanere. Om hans Lig opstod en stor Trængsel af Perser og Lacedæmonier, indtil det lykkedes Grækerne ved deres Tapperhed at skaffe det bort og tre Gange at slaae Perserne paa Flugt. Men nu trængte Fjenden fra alle Sider ind paa den stedse mere og mere formindskede Grækerhær, og de Tappre maatte bukke under for Overmagten.

2.

Af hine 300 Spartanere døde Alle Heltedøden, med Undtagelse af Een: Aristodemus. Denne befandt sig hos en anden Spartaner, ved Navn Eurytos, der af Leonidas var bortsendt, paa Grund af en farlig Øiensygdom. Da de nu hørte, at Perserne vare gaaede over Bjerget, forlangte Eurytos sin Rustning, tog den paa og befalede sin Tjener at føre ham tilbage til Kamppladsen. Ankommen her, styrtede han sig ind i Slaget og faldt; men Aristodemus reddede sit Liv ved Flugten. Dog i Sparta erklærede alle Borgere ham for æreløs, Ingen talte med ham, Ingen maatte antænde hans Ild. Børnene kaldte ham „Deserteuren Aristodemus". En slig Skjændsel formaaede han ikke at bære; han drog siden i Slaget ved Platæa og opførte sig der saa tappert, at han afvaskede denne Skamplet.

Saaledes var Grækernes Kamp ved Thermopylæ i Juli 480 før Chr. Fødsel. Efter Slaget besaae Xerxes Valpladsen, og da man havde fundet Leonidas' Lig, lod han mod Sædvane og Retfærdighed hans Hoved afhugge og Kroppen nagle til et Kors. Men Grækerne lode siden paa det Sted, hvor Leonidas var falden, opreise en Steenløve, og en Mindestøtte med den Indskrift: „Fremmede, forkynd Lacedæmonierne, at vi hvile her, fordi vi ærede vort Fædrelands Love."

(Fortsættes.)

Et Bidrag til Opfindelsernes Historie.

(Af Theodor Oelkers.)

1.

Hvorledes det hang sammen med de to Londoner-Kjøbmænd Wildhall, og hvorledes de kom ud af det med hinanden.

I London levede i den første Halvdel af forrige Aarhundrede to Mænd, der desværre — som det forøvrigt allevegne hændes mange Mænd — ikke have opnaaet nogen historisk Berømthed, men som alligevel ikke vare ganske uværdige dertil; thi de have, om end uvilkaarligt, givet Anledning til en Opfindelse, som man vel ligesaa godt som saa mange andre, der i Sandhed ere mindre vigtige, kan tillægge en historisk Betydning.

Men ogsaa uden dette, hvorom der senere vil blive Tale, vare disse Mænd allerede mærkværdige nok. De vare meget nære Slægtninge, og dog kunde i Grunden Ingen af dem sige hvorledes de vare beslægtede med hinanden. Men dette hang saaledes sammen.

Den Enes Moder havde netop paa samme Tid, som hendes Datter blev gift med en Kjøbmand ved Navn Hall, selv giftet sig anden Gang med en Læge, der hed Wild. Men ingen af Mændene, hverken Moderens eller Datterens, vare Englændere, men begge hørte hjemme i Hamborg og opholdt sig kun for en Tid i England, hvor de havde Forretninger, den Ene i Handelsaffairer, den Anden som Læge hos en rig Reisende. Men deres Ophold i dette Land var dog efter deres samtidige Bryllup blevet forlænget over et halvt Aar, indtil endelig Begge, efterat have ordnet deres Anliggender, reiste sammen tilbage, for der at indrette Alt til deres Koners Modtagelse, der saasnart som muligt skulde afhentes af Kjøbmanden.

Dette skete da ogsaa, saaledes som det var aftalt, men i et noget betænkeligt Øieblik, hvor man hellere skulde have opsat Reisen nogen Tid endnu. Begge Konerne vare nemlig nær ved at blive Mødre. De frygtede imidlertid ingenlunde den korte Søreise, men tiltraadte den ved godt Mod. Men de skulde opleve en overordentlig heftig Storm, der overraskede Skibet midt paa Reisen og bragte Alt i største Forvirring.

Nu vilde Skjæbnen, at midt i Forstyrrelsen og ovenikjøbet noget tidligere, end man havde kunnet vente det, kom samtidigt for begge Koner den skjæbnesvangre Time, da enhver af dem skulde skjænke en ung Verdensborger Livet. Denne Begivenhed indtraadte for Begge i samme Nat, næsten i samme Minut. En fælles Tjenestepige, der ledsagede dem, var heldigviis en tilstrækkeligt erfaren Person, til at kunne yde dem den nødvendige Bistand. Alt gik ogsaa heldigt nok. Stormen lagde sig efter nogle Timer, og Mødrene turde haabe, i taaleligt Velbefindende at naae deres Bestemmelsessted.

Der indtraf imidlertid en Omstændighed ved den forøvrigt lykkelige Begivenhed, der kunde have de vidunderligste Følger. Paa et Skib og i en Storm kan man ikke med Rimelighed fordre den strengeste Orden i alle Ting, idetmindste ikke i dem, der ikke angaae Kapitainen og Mandskabet. Den fortræffelige Tjenestepige, der havde ydet en saa udmærket Hjælp, havde dog i et Punkt ikke været rigtig forsigtig. Men hun kunde i Grunden ikke gjøre for det; Stormen, Tummelen, Angsten og Uroligheden var alene Skyld i Alt. Begge Børnene, to Drenge, vare nemlig blevne forvexlede, og der manglede nu endog det svageste Tegn til at bestemme, hvilket der tilhørte den ældre og hvilket den yngre Kone.

I Almindelighed antager man, at Naturen, nemlig den moderlige Kjærlighed, maatte i et saadant Tilfælde være den afgjørende. Men Naturen var idetmindste dennegang ikke saa tjenstvillig, hverken paa de uforstandige Børns eller paa Mødrenes Side; maaskee kom det af, at de sidste selv vare for nær beslægtede med hinanden. Den gode Tjenestepige havde været for enfoldig eller for ærlig til at forebygge enhver Strid og Forlegenhed; thi det vilde hun ganske naturligt have kunnet, naar hun havde fortiet Forvexlingen og paa egen Haand havde vovet et Magtsprog til Trods for Skjæbnen. Men hun havde ikke faaet dette snilde Indfald; tvertimod havde hun ikke blot tilstaaet denne beklagelsesværdige Omstændighed for begge Mødrene, men endog aabent udplappret den til

den ene tilstedeværende Fader, Kjøbmanden og til Overflødighed endnu til flere andre Personer.

Den ældre Moder var selv neppe over Midten af Trediverne og lignede Datteren som en ældre Søster. Ogsaa de to Fædre havde en vis Lighed, skjøndt de vare af meget forskjellig Alder, og der blev altsaa intet andet Haab tilbage, end at de to Børn, der lignede hinanden paa et Haar (naar de allerede havde havt noget), i alt Fald med Aarene vilde vise afgjørende Kjendetegn, for at man deraf kunde udfinde, til hvilken Side de hørte.

Det var ret en dum og forstyrrende Forlegenhed. Hvem var nu Neveu, og hvem var Onkel? Kjøbmandens Kone vidste ikke, hvem der var hendes lille Søn, og hvem der var hendes lille Broder. Lægen og hans beklagelsesværdige Kone vare i den mørkeste Uvidenhed om, hvem de skulde kalde Søn og hvem Dattersøn. Ligeledes blev Kjøbmanden, der var paa bedste Vei til at arve en stor Formue, i den ulykkeligste Tvivl, om denne Formue engang skulde bringes ud blandt Folk ved hans Søn eller ved hans slemme Svoger. Kun de ledige Spasmagere fandt hele Sagen morsom og benyttede Slægtskabsforholdet til sindrige Gaader. Rigtignok kunde de sex Medlemmer af denne Familie nu benævne hinanden med mange flere end sex kjærlige Navne. Men for Kjøbmanden var det en meget fatal Sag; thi han vilde gjerne vide, for hvem hans Bøger stode saa godt, og for hvem han korresponderede saa flittigt. Den, der fandt sig roligst i det Hele, var Lægen; thi i hans Øine var for Øieblikket Barn saa godt som Barn, og med Tiden, smigrede han sig med, vilde man meget let blive istand til at erkjende, hvilken af de to Drenge der var en Søn af den lærde og geniale Doctor Wild. Endnu ubehageligere var Sagen, som man kan tænke sig, for Mødrene. Den Ældre fandt sig dog ganske godt i det Uundgaaelige; men den Yngre vilde nu aldeles ikke lade sig trøste. Det var imidlertid heldigt, at ingen af Sønnerne skulde arve en Throne; ellers var det sikkert ikke gaaet af uden Tragedie. Og dog skulde ogsaa disse tvende Slægtninge med Tiden komme i Fare for et tragisk Endeligt.

Gjerne eller ugjerne, maatte Forældrene dog finde sig i det, som de ikke kunde forandre, og de kunde saameget bedre finde sig deri, da begge Familier beboede det samme Huus. De to Drenge skrege og trivedes, voxede rask, sloges og sluttede Forlig, havde begge ens Haar og ens Øine og vare blandt deres Kammerater ikke lidt indbildske af, at hver af dem havde to Fædre og to Mødre. Men hvad Charakteer, Talenter og andre indre eller ydre Egenskaber angaaer, saa vare de eller Naturen saa egensindige, slet ikke at lade see noget afgjørende Kjendetegn, hvoraf man kunde drage nogen bestemt Slutning. Det vilde nu ogsaa være af mindre Betydning.

Begge Børn bleve uden Sødskende, og destoværre skulde de ogsaa blive forældreløse, endnu inden de havde naaet Modenhedens og Selvstændighedens Aar. De vare først tretten Aar, da Lægens Kone døde. Endnu i samme Aar blev ogsaa den unge Kone og strax efter hendes Mand bortreven af en Epidemi, og i det næste Aar fulgte Lægen dem, som man troede, paa Grund af en for stærk Dosis Gift, han havde taget til sig, ingenlunde for at begaae Selvmord, men kun til Øvelse; thi han indbildte sig, at være en anden Mithridates, og troede fuldt og fast, allerede at kunne taale enhver Gift. Det gjør mig hjerteligt ondt, paa engang i saa Linier at maatte melde saamange flinke Folks Død. Men det var altid en Trøst, at deres Nærværelse nu ikke mere var uundgaaeligt nødvendig for de to Arvinger.

Forældrene havde allerede for længe siden maattet bestemme sig til, i Tilfælde af deres Død at kaste deres Formue sammen i en Fællesmasse, som begge Børnene engang skulde dele. Denne Formue var temmelig betydelig, og begge Arvingerne, den unge Neveu og den ikke ældre Onkel, lærte i en fælles Formynders Forretning Handelen, hvortil Begge viste samme Lyst; thi hos Ingen af dem mærkede man det medicinske Talent, og allermindst Tilbøielighed til at spise Gift; — meget mere viste Begge i den modnere Alder en Tilbøielighed til ganske andre Nydelser, nemlig til de Drikke, der ere Verden bekjendte under Navn af Viin og Øl, men som rigtignok ogsaa af visse ildesindede Misanthroper henregnes til Gifterne.

Den eneste Forskjel man havde kunnet

gjøre imellem de to unge Mennesker, laa i Fornavnet. Den Ene hed Johannes, den Anden Poul. Familienavnet maatte de derimod føre i Fællesskab, og da den ene Fader hed Wild, den anden Hall, kaldte Sønnerne sig Wildhall. Imidlertid, hvad Skjæbnen havde fordærvet — skjøndt jeg ikke seer, hvori Ulykken i Grunden bestod — det syntes Naturen igjen at ville gjøre godt. De to Slægtninge (og det træffes sjelden hos Slægtninge, der kjende hinanden nøiere) vare nemlig hinanden oprigtigt hengivne og aldeles uadskillelige, skjøndt en overfladisk Betragter ofte havde kunnet formode det Modsatte; thi undertiden kom de i heftig Strid og skiltes rigtig forbittrede; ogsaa kunde man undertiden høre, hvorledes den Ene, naar han talte om den Anden, betjente sig af Udtrykket „min Neveu, Poul," eller min Neveu, Johannes," i en vis ringeagtende Tone. Men deres Vrede og Strid lignede dog kun en godmodig Hidsigpeers og Spektakelmagers i et Lystspil Efter enhver Adskillelse traf de altid snart sammen igjen; thi Ingen af dem kunde leve uden den Anden, og hvor hidsigt de end kunde fare frem mod hinanden, vilde Enhver dog hellere have berøvet sig selv Livet, end tilføie den Anden noget virkeligt Ondt. Deres Tilbøieligheder og Liebhaverier vare næsten altid de samme, og hvad den Ene foretog sig, gjorde den Anden ogsaa snart til sin Sag. Den sædvanlige Anledning til Strid, især naar de vare ophidsede ved Vinen (og det gjør mig ondt at maatte erklære, at dette ikke hørte til de sjeldne Tilfælde), gav deres dunkle Slægtskabsforhold. Enhver vilde nemlig absolut være Onkel. Det Gode derved var, at det derved blev beviist, at deres Skinsyge ingenlunde fremkaldtes ved Arven: thi Lægen, hvis Søn var den ubekjendte Onkel, havde i Forhold til Kjøbmandens skjønne Formue kun efterladt en meget beskeden Arv. Men saasnart den Ene kaldte den Anden „Neveu," var hver Gang Freden strax forstyrret. Enhver anførte hundrede Grunde, hvorfor han ganske sikkert var Onkelen, saa at den Anden derfor skyldte ham ingen Respekt.

Med Alt dette gik Tiden dog behageligt nok for dem. De bleve myndige, erholdt deres Formue og begyndte hver sin Handel. Det var næsten det Eneste, som de ikke gjorde i Fællesskab, og maaskee havde de fuldkomment Net deri. Men da den Ene fik Lyst til at flytte til London, fik den Anden ogsaa Lyst dertil. Begge udførte denne Plan og bleve Londoner-Borgere og Kjøbmænd. Kjøbmanden er jo overhovedet let hjemme overalt! men disse kunde saameget lettere føle sig hjemme paa engelsk Grund, som deres Mødre havde tilhørt dette Land og de endnu havde nogle Slægtninge der.

Ogsaa i en anden Henseende bar den Ene sig aldeles ad som den Anden: de giftede sig nemlig ikke, og deri var vel i Hovedsagen den Levemaade Skyld, hvortil de nu engang havde vant sig. Om Dagen ved Forretningerne og om Aftenen i det gemytlige Værtshuus; — de kunde ikke være tjente med Alt, hvad der forstyrrede dem i denne Livsorden. Det er imidlertid muligt, og vi ville haabe det, at de senere ere komne til bedre Erkjendelse; men det er i alt Fald usikkert, da idetmindste Traditionen ikke omtaler en saa vigtig Begivenhed i disse hæderlige Mænds Liv.

2.

Hvorledes de to Wildhaller i Værtshuset „Sølvkronen" vælger Viceadmiral Edvard Vernon til Voldgiftsmand.

Enten man nu billiger eller dadler de to Wildhall'ers Levemaade, er det dog en Kjendsgjerning, at de Aar ud og Aar ind paa deres Maade førte et ganske behageligt Liv, skjøndt der kun var ringe Afvexling deri, afseet fra den omtalte Vexlen imellem Fred og Krig. Ligesom de ikke kunde leve uden hinanden, saaledes syntes de heller ikke at kunne leve uden Strid med hinanden. I Reglen besøgte de om Aftenen et Værtshuus, der vel ikke hørte til de fornemste, men sikkert til de bedste og behageligste. Der var der en lille Sidestue, hvor de kom sammen, og hvor ogsaa den ene og den anden af deres gode Bekjendte pleiede at indfinde sig. For denne Sidestues Skyld er det mig næsten kjært, at Ingen af dem var gift; thi slige smaa Sidestuer ere sædvanligt Konerne en sand Torn i Diet, og det af ganske naturlige Grunde; disse Stuer have f. Ex. fordetmeste den slemme Egenskab, at man der hverken kan høre Taarnuhret eller Natvægterens Raab, og at Lommeuhrene, selv naar de blive trukne op, let gaae

istaa, ikke at tale om andre slemme Omstændigheder. Det er som om disse Stuer ere forhexede; thi om der end i dem bliver gjort nok saameget Godt og holdt nok saamange opbyggelige Taler, saa vil dog den gifte Gjæst, især naar hans Uhr bliver staaende af Rørelse over alt det Gode og Skjønne, fordetmeste gaae hjem med tung Samvittighed, Portnøglen vil tynge som et Centner Bly i hans Haand, og naar han „i svævende Pine" lukker Porten op, forekommer det ham, som om Dommedags-Porten oplodes for ham.

Sligt kjendte vore to Venner ikke af egen Erfaring, og de vare blandt deres Kammerater de bedste og gemytligste Selskabsbrødre, saalænge de ikke kom i Strid med hinanden. Men deres Kampsystem havde med Aarene uddannet sig til en vis Regelmæssighed. Naar de i et Par Uger havde levet i uforstyrret Fred, saa gav, om ikke Andet, dog sikkert det ulykkelige Ord „Neveu" eller „Onkel" Anledning til en heftig Ordvexling, der pleiede at ende med, at de i Bitterhed gik fra hinanden. Nu suurmulede Begge saa og saamange Dage, endskjøndt Enhver af dem strax i den første Time angrede Adskillelsen, indtil endelig Sympathien en Aften førte Begge paa samme Tid tilbage til Værtshuset „Sølvkronen." En saadan Tvist og Forsoning foregik i Gjennemsnit engang om Maaneden.

Blandt de øvrige Personer, der leilighedsviis indfandt sig i den temmelig snevre Kreds, der holdt Møde i „Sølvkronen," maae vi ogsaa nævne en meget fremragende, en Mand af stor Berømmelse, nemlig Viceadmiralen Edvard Vernon, der, naar han ikke var tilsøes, havde en særdeles Forkjærlighed for en saadan luun Krog i et gemytligt Værtshuus. Edvard Vernon var dengang et paa alle Have kjendt Navn af god Klang; men slige berømte Mænd have ligesaagodt deres smaa Liebhaverier som de ubetydeligste Mennesker, og til Vernons Liebhaverier hørte et godt Glas og den lille Stue i „Sølvkronen." Men denne Stue var ogsaa en Juvel i denne Krone, hvorved den blev værdifuldere end en gylden. Maaskee hendrog ogsaa en hemmelig Sympathi Vernon til de to Wildhaller, fordi Begge vare fødte paa Søen midt i en Storm. Som Sømænd saae de nu rigtignok ikke ganske ud, men som et Par ægte, fyrgetyveaarige londonske Landkrabber, der alligevel kunde drikke som ægte Sømænd og i deres Fredstid ikke fordærvede nogen Spøg. Vernon havde efterhaanden nøiagtigt erfaret deres Historie, uagtet Fortællingen, fordi man derved maatte komme ind paa det farlige Slægtskabsforhold, ofte var bleven afbrudt ved en Strid. Men for begge Frænderne var Vernon en meget velkommen Gjæst; thi de hørte med særdeles Forkjærlighed om Søeventyr, og af dem havde Vernon oplevet en Mængde, især i Havene mellem Afrika og Ostindien. Hans Kald medførte destoværre, at hans Besøg i „Sølvkronen" ofte blev meget længe afbrudte.

En Aften indfandt han sig der igjen efter en meer end tolv Maaneders Fraværelse. Der var ingen andre Gjæster i Stuen end de to Wildhall'er, med hvem det igjen ikke syntes at være rigtig fat. Det var tvilsomt, om Stormen allerede var forbi, eller om det rigtige Udbrud først truede; dog maatte det Sidste vel være Tilfældet, ellers vilde de neppe have befundet sig i den samme Stue.

Vernons Ankomst var en glædelig Begivenhed for Begge, og lod for dennegang haabe en Tilsidesættelse af al Tvist, især da Viceadmiralen strax intervenerede imellem de krigslystne Magter med et Par bjærve Sømandseder. Saalænge han var Viceadmiral og til Afvexling engang imellem kunde knække Halsen paa en Flaske med de usle Landkrabber, mente han, var det ham overordentlig ligegyldigt, om han forøvrigt skulde være Neveu eller Onkel; der maatte da være en forstandig Grund, tilføiede han, til undtagelsesviis at faae ham til at foretrække det Ene eller det Andet, som f. Ex. naar det kom an paa at hæve en Arv, der rigtignok i dette Øieblik, som han ikke vilde negte, just kunde komme ham meget tilpas.

Ved denne Bemærkning saae de to Wildhall'er paa hinanden med et meget betydningsfuldt Blik, og de tilstode snart for Admiralen, at noget Saadant netop var Tilfældet, og at en Arv nær havde givet Anledning og sikkert ogsaa endnu vilde give Anledning til at gjøre dem uenige.

Der var nemlig død en Slægtning af dem, som havde testamenteret Neveuerne, det vil sige Sønnen af den i Hamborg afdøde

Fru Hall, 1000 Pund, med den Bestemmelse, at denne Sum, i Tilfælde af at Slægtskabsspørgsmaalet ved Testamentets Aabning endnu ikke var løst, skulde deles imellem Begge. Men nu vilde Ingen af dem vide Noget af Delingen; thi Enhver paastod mere haardnakket end nogensinde, at han var Onkel, og at den Anden som Neven maatte overtage de 1000 Pund alene.

„Ei, saa fortjene I skammelige Karle da ogsaa al Ulykke!" raabte Vernon, da man havde meddelt ham denne Omstændighed. „1000 Pund klinger saa smukt rundt og fuldt ja selv 500 Pund lyder ikke ilde; og min Forstand staaer stille ved at tænke paa, at I for saadanne Narrestregers Skyld behandler det som en Bagatel. Da vilde jeg i Sandhed ønske, at hele Eders Arv kun havde bestaaet i Eders agtbare Faders eller Bedstefaders Giftskab! Hvor kan dog et fornuftigt, christent Menneske saa letsindigt forsmaae Guds Gaver!"

Men det var talt hen i Vind og Veir for dem, hvem det virkelig ikke kom an paa 1000 Pund meer eller mindre. Naar man lader ethvert Menneske paa Jorden have sin svage Side ligesaa godt som sin Skygge, hvorfor skulde da de to Wildhall'er ikke ogsaa have deres, især de i det Høieste gjorde sig selv og ingen Anden i Verden nogen Ulykke dermed! Vernon havde allerede tidligere foreslaaet dem alt Muligt for at afgjøre Spørgsmaalet; men de havde forkastet Alt — Lodtrækning og lignende Midler —; thi Enhver af dem erklærede, at han var vis i sin Sag, og ikke vilde lade sig sin gode Ret betage ved det blinde Tilfælde.

„For Pokker!" sagde Paul, „jeg vilde gjerne overlade de 1000 Pund eller min Halvdel deraf til den, der rigtig afgjort kunde overbevise dette halstarrige Menneske om hans Vildfarelse!"

„Det vilde jeg ogsaa uhyre gjerne!" raabte Johannes. „Admiral, bring mig En, der rigtig klart kan overbevise Paul om, at han er min Neveu — jeg kan forøvrigt godt sige min kjære Neveu —, og jeg giver ham hjertelig gjerne de 500 Pund, som jeg skal have, og som ikke tilhøre mig."

Vernon gned tankefuld sin Pande; thi Begges Erklæring forekom ham pludselig som en af de Leiligheder, som en klog Mand ikke maa forsømme at gribe ved Haarene. Han var nemlig i Pengeforlegenhed, og de 1000 Pund, som de to Kjøbmænd for en Grilles Skyld saa letsindigt forsmaaede, vilde for ham have været Manna i Ørkenen.

„Børn!" udbrød han efter en kort Pause, „jeg tager Eder paa Ordet! Naar jeg faaer ordnet Onkelspørgsmaalet for Eder, saa har jeg fortjent de 1000 Pund!"

„Top! det er afgjort!" raabte Begge. „Men det vil falde vanskeligt med Neveuen!"

„Jo, desværre vil det falde vanskeligt, og i dette Øieblik veed jeg i Sandhed endnu ikke, hvorledes jeg skal bære mig ad dermed!" sagde Vernon. „Havde jeg blot endnu mit fortræffelige Høibaadsmand! Jeg skal sige Eder Drenge, jeg havde en Høibaadsmand, der var Guld værd; han vidste Raad for Alt, hvad det end var, og hvordan det end saae ud. Den fiffige Knast kunde Intet bringe i Forlegenhed. Han havde gjennemskuet Eder og langt borte seet, hvad I vare. Han er bleven færdig med ganske andre Folk end saadanne Kræmmersjæle. Men den stakkels Djævel døde forrige Aar. Naa, her hjælper ingen Klynken, og jeg maa see, hvordan jeg kan bære mig ad uden ham!"

Den meget gamle Regel, at det, som man ivrigst ønsker, allermindst tilfredsstiller, naar man virkelig opnaaer det, vilde maaskee aldrig være bleven mere stadfæstet end i det foreliggende Tilfælde. Thi vare Wildhall'erne komne paa det Rene med deres Stridspunkt, saa vilde de sikkert have savnet Noget. Den herskende Tvivl og Striden desangaaende hørte, ligesom den maanedlige Uenighed, med til deres Velbefindende, deres Tilværelses Krydderi, og naar man bragte dem den ønskede Løsning af Spørgsmaalet, viste man dem i Grunden slet ikke nogen Tjeneste. Men Søhelten Vernon, der fremfor Alt gjerne vilde tjene de 1000 Pund, havde ingen saadanne Skrupler. Hans eneste Bekymring var, saa hurtigt som muligt at finde paa et Middel til at udjevne Frændernes Strid; og han kom denne Aften flere Gange tilbage til sin uforlignelige Høibaadsmand, der sikkert vilde have hjulpet ham med en snild Tanke, naar han blot ikke var død.

Udsigten til en hurtig Afgjørelse forhin-

brede dennegang ethvert Udbrud af Strid. Vernon lovede, at han i ethvert Tilfælde den næste Dag vilde opvarte med et saadant, hvor det saa end kom fra. Man kom derfor overens om, at den Aften maatte hverken Onkelen eller Neveuen eller den forventede Voldgiftsmand mangle til den bestemte Time i Sølvkronen."

3.

Hvilket usædvanligt Besøg Viceadmiral Edvard Vernon havde om Natten, medens han tænkte paa et Middel til at tjene de 1000 Pund.

Paa Veien til sin Bolig og efterat han havde naaet denne, tænkte Vernon, skjøndt det allerede var meget seent, dog ret alvorligt paa, at udfinde et Middel til, den næste Aften at kunne præstere det lovede vanskelige Kunststykke. Men han følte dennegang sit ellers aldrig forlegne Hoved saa ufrugtbart som en tom Nød, sukkede atter over Tabet af sin Ven, Høibaadsmanden, der desværre forlængesiden laa i det vaade Element hos de kolde Fisk.

Ofte kommer et godt Indfald i Søvnen. Det er rigtignok farligt, at stole derpaa; især for en Sø- og Krigsmand; men Vernon søgte dog i denne Nat ogsaa at trøste sig med et saa svagt Haab. Han havde tænkt saameget og saa livligt paa den omtalte Høibaadsmand, at han vistnok turde haabe, at see ham i Drømme. Han vilde imidlertid ikke aldeles stole paa Tilfældet, og lykkeligviis havde han et Middel ved Haanden, til at gjøre et saadant Drømmesyn noget sandsynligere. Dette Middel bestod nemlig i en Flaske Rum. Det havde virkelig stedse været tvivlsomt, om den salige Høibaadsmand havde været meest modig og opfindsom eller meest forelsket i Rum; men i begge disse Egenskaber var han sikkert aldrig bleven overtruffen af nogen Sømand.

„Det sikreste Middel til at drømme om den saligt Hensovede," tænkte Vernon, „vil sikkert være, naar jeg tager Proppen af denne Flaske og stiller den ved Siden af min Seng. Naar denne Duft ikke bringer min Ven levende for min Sjæl, saa drømmer jeg sikkert aldrig om ham."

Saaledes gjorde han da. Han tog Proppen af Rumflasken og stillede denne paa Bordet tæt ved Sengen, hvorpaa han lagde sig til Ro.

Gløderne i Kaminen vare endnu ikke ganske udslukkede, et behageligt Halvmørke herskede i Værelset, og Flasken udsendte sin fine, aromatiske Duft. Desuden hvilede man meget godt i Sengen, især deles hed for en Sømand, der først nylig havde forladt Havet og i lang Tid kun havde sovet daarligt imellem Himlen og Bølgerne. Alligevel kunde han ikke saa snart falde i Søvn, maaskee fordi hans Tanker beskjeftigede ham saameget.

Men ved det svage Lys der endnu skinnede fra Kaminen, opdagede Edvard Vernon pludselig, at han ikke var alene i Værelse; thi en Skikkelse skred fra Døren henimod hans Leie, og den Skikkelse kunde han aldrig tage feil af — det var den salig Høibaadsmands.

Med sand Henrykkelse saae Vernon denne troe Kammerat, der mindre havde været hans Undergivne end hans Ven, og kun den Tanke var ham smertelig, at det dog egentlig blot var hans Aand, som han saae; thi han selv, Admiral Vernon, havde jo været tilstede, da man nogle Grader Syd for Ækvator, nedsænkede denne brave Mands Legeme i det trøstesløse Dyb. Det kunde altsaa kun være hans Aand. Man behøver vel ikke at bemærke, at Søhelten Vernon ved denne Tanke hverken følte Skræk eller Gysen; desuden havde Høibaadsmanden aldeles sit sædvanlige Udseende, saa godt man overhovet kunde betragte ham i Tusmørket; og Vernons Følelser indskrænkede sig, som sagt, til en glad Overraskelse; thi — Aand eller Legeme — det var dog altid den kjære gamle Høibaadsmand, med hvem Vernon sikkert havde erobret hele Verden, naar han var bleven i Live.

Ved dette velkomne Syn var Admiralen i Begreb med at fare op fra sit Leie; men Høibaadsmanden stod allerede ved Siden af ham, rystede hans Haand og bad ham blive liggende, medens han selv flyttede en Stol tæt hen til Bordet.

„Lad Eder ikke forstyrre og bliv ikke forundret, Admiral," sagde han; „her er jeg, og dermed er det godt; og jeg har Tid nok til at passiare en halv Times Tid med Eder.

Jeg maatte dog engang see Eder igjen, og det er roesværdigt, at I strax der har Noget staaende til at drikke, skjøndt det er baade Synd og Skam, saa letsindigt at lade den kjære Drik bortdunste.

Medens hans høire Haand endnu holdt Admiralens, havde hans venstre allerede bemægtiget sig Rumflasken, og han tog et dygtigt drag deraf.

„Manden er af den rette Sort!" sagde han, idet han tog et endnu grundigere Drag; „den bortdunster ikke saa let."

„Men veed I ogsaa, at jeg kun har sat Flasken frem for Eders Skyld?" sagde Vernon. „Jeg vilde gjerne drømme om Eder, og saa tænkte jeg, at alt skete snarest, naar jeg havde denne Lugt omkring mig i Søvnen."

„Ikke saa daarligt et Indfald, Admiral," svarede Høibaadsmanden; „og jeg kom endnu i rette Tid, til ikke at lade den kjære Guds Gave bortdunste og fordærves. Men at I endog vilde drømme om mig, det glæder mig i Sandhed! Jeg er ikke let at røre, som I veed, men dog rører I mig!"

„Naa, lad nu det være godt, vi have jo altid været Venner," sagde Vernon. „Men jeg vil dog ligefrem tilstaae Eder, at der dennegang var en Smule Egenkjærlighed med i Spillet, jeg vilde see Eder, for at faae et godt Raad af Eder."

Derpaa meddelte han udførligt Høibaadsmanden sit Anliggende, hvilket syntes at kjede denne Noget. Imidlertid hørte han i Taushed paa ham og nærmede sig betydeligt Bunden af Flasken. Da Vernon var færdig, svarede han:

„Aa, Narrestreger! sig de Landkrabber, at de ere nogle Narre, den Ene ligesaagodt som den Anden. Lad os tale om andre Ting, hvis I har Lyst."

„Men de 1000 Pund, min Dreng! Jeg siger Eder, de 1000 Pund vilde just nu komme mig tilpas; og da det ikke er et Laan, skal jeg jo ikke betale dem tilbage igjen!"

„Naa saaledes!" svarede Høibaadsmanden. „Det gjør mig ondt, at jeg dennegang ikke har Tid til selv at besee de to Pragtexemplarer. Men det bedste Middel er, at de jo før jo hellere faae sig om i den anden Verden; der vil Slægtskabet blive dem klart nok tilligemed deres Dumhed. Men for de 1000 Punds Skyld vil jeg dog give Eder endnu et Raad om, hvorledes de bedst kunne komme dertil; jeg mener til den anden Verden. Sig de Klodrianer, at de skulle gjøre som deres Fader eller Bedstefader, der, som I siger, havde den Lidenskab, at ansee Gift for det sundeste Næringsmiddel."

„Min kjære Dreng," sagde Vernon noget utaalmodig, „jeg veed ikke, hvorledes det idag er fat med Eder? Er I da ikke mere den Gamle? Det lyder jo, Gud forbarme sig, som om al Eders Kløgt havde forladt Eder! Kan I dog ikke give mig noget Raad?"

„Nu, det Raad var dog kraftigt nok, skulde jeg mene; et bedre veed jeg dennegang ikke; især," tilføiede han, idet han tømte Resten af Flasken, „da her just er indtraadt Ebbe. For dennegang maa jeg tage Afsked. Til vi sees igjen, Admiral! de 1000 Pund er Eders, naar I følger mit Raad. Farvel! jeg kommer ved Leilighed igjen!"

Han lod sig ikke opholde, trykkede djærvt Admiralens Haand og var borte. Om igjennem Døren eller Skorstenen, det lader sig ikke sige.

Da Viceadmiral Edvard Vernon vaagnede om Morgenen, var naturligviis hans første Tanke dette natlige Syn. Ligesaa naturligt var han tilbøielig til at ansee det for en Drøm og Intet videre. Dette modsagde kun en eneste Omstændighed, nemlig Flasken, der virkelig stod ved Siden af Sengen, tømt til den sidste Draabe, det var et synligt og ubestrideligt Faktum. De fleste Aandeaabenbaringer lade sig ingenlunde saa klart bevise.

„Havde jeg ikke selv seet ham tømme Flasken," tænkte Vernon, „saa vilde jeg næsten troe, at den stakkels Djævel reent havde forandret Natur i det vaade Fiskeelement. Slet ikke mere den gamle Høibaadsmand! Saaledes at lade mig i Stikken og give mig et dumt Raad, der ikke kan nytte mig og Sagen Noget!"

Men da han igjen overveiede, at Høibaadsmanden i levende Live altid havde været paalidelig og aldrig uden et klogt Raad, og at han maaskee om Natten blot ikke havde forstaaet hans Ord rigtigt, saa tænkte han igjen over Sagen, indtil hans Aand blev klarere og lysere; og endlig udraabte han fornøiet:

„Jo, Du har dog Ret! Nu forstaaer jeg Dig først, og Dit Raad er godt! Min gamle, brave Dreng! hvor kunde jeg være saa kortsynet og et Dieblik tvivle om Dig? — jeg tænker, det vil nok gaae!" —

4.

Hvorledes Viceadmiral Vernon tjente de 1000 Pund og tilfredsstillede de to Wildhall'er.

Om Aftenen havde Viceadmiralen noget tidlig begivet sig til Værtshuset og havde allerede nogen Tid ved godt Mod siddet ved sin Viin i den lille Stue, da Onkel og Neveu indfandt sig kort efter hinanden. Hvem af dem, der kom først, lod sig naturligviis ikke sige; thi det skulde først afgjøres, og det, som de to Modstandere haabede, endnu idag; thi Edvard Vernon saae mere tillidsfuldt ud end nogensinde.

Admiralen havde ladet bringe en temmelig stor Kjedel med Vand og sat den over Ilden i Kaminen.

„I skulle Begge," sagde han, „saafremt det endnu er Eders Alvor med, idag at ville have Spørgsmaalet afgjort, drikke et Glas Vand, og da det er meget koldt Veir, vilde jeg ikke byde Eder koldt Vand." — Men inden han nærmere forklarede dem, paa hvilken Maade deres Sag skulde afgjøres, ventede han, indtil Enhver havde sat sig tilrette paa sin sædvanlige Plads og havde sit fyldte Bæger foran sig. Derpaa vedblev han:

„Ærede Herrer og Venner! I ere fulde af Forventning, om og hvorledes jeg kan tilfredsstille Eder. Jeg har virkelig ogsaa siden igaaraftes uafbrudt tænkt paa at løse Spørgsmaalet paa en bekvem og glædelig Maade; men det synes neppe muligt, og jeg har derfor tilsidst maattet blive staaende ved et Middel, der vel er fuldkomment afgjørende og altsaa tilstrækkeligt, men desto værre tillige er af en noget barbarisk Natur. Jeg havde kunnet anvende dette Middel paa Eder, uden forud at sige Eder dets Beskaffenhed; men det turde jeg ikke tillade mig, thi det er nødvendigt, at I indlade Eder derpaa med fri Villie. Som sagt, I maa hver drikke et Glas Vand af Kjedlen der."

„Det er ubehageligt og ildesmagende," sagde Paul; „men i Grunden seer jeg dog ingen Vanskelighed derved."

„Jeg heller ikke," sagde Johannes, „især naar man bagefter kan tage et Glas Viin til sig. Men hvorledes kan det tjene vore Hensigter?"

„Paa følgende Maade," sagde Vernon roligt og alvorligt. „Jeg har anbragt et Pulver, en Gift, hvoraf jeg vil ryste en ligestor Deel i hvert Glas Vand. Den af Eder, der taaler denne Drik uden ubehagelige Følger — hvortil blandt Andet ogsaa Døden hører, — han er aabenbart Onkel, nemlig Sønnen af Doktor Wild, der forstod at fordøie Gift; jeg kan med hundrede historiske og aldeles paalidelige Exempler paavise Eder, at en saadan Egenskab altid ufeilbarlig nedarves paa Sønnen. Det er mit Middel."

Ingen af de to Wildhall'er turde see lige paa den Anden; thi Enhver frygtede for at forraade den ikke ganske glade Overraskelse, som Admiralens Erklæring beredte dem; de beskjeftigede sig i Taushed med deres Glas.

„For Pokker," sagde Admiralen efter en lille Pause, „det lader ikke til, at det saa ganske behager Eder Herrer, og I see mig begge ud til at være Neveuer. Forekommer mit Middel Eder maaskee altfor afgjørende?"

„Paa ingen Maade!" sagde Paul. „Midlet kunde aldrig være bedre valgt, det er øiensynligt probat. Jeg kan ogsaa trøstig vove det; men tør jeg lade Johannes nyde en saadan Drik, naar jeg veed, at den vil dræbe ham?"

„Aa, jeg veed, at jeg har min Faders Mave!" raabte Johannes. „Men jeg vilde jo begaae et Mord, naar jeg lod ham der drikke det Tøieri!"

„Vær ikke bange!" sagde Vernon. „Man kan maaskee komme til et Resultat ad en mildere Vei. Efter en lille Dosis, som jeg først kunde lade Eder tage, følger ikke Døden, men blot et tydeligt Ildebefindende; dette vilde maaskee allerede være afgjørende for Eder; hvis ikke, saa kan man skride til en større Dosis. Indtræder dette Ildebefindende hos den endnu omtvistede Neveu, saa behøver Onkelen ikke at blive altfor bekymret; thi derovre i Gjæstestuen sidder Skibschirurgen Mercileß, som jeg i Nødsfald strax kan hente. Den Mand har Erfaring i

slige Ting og har altid gode Hjælpemidler ved Haanden."

Under denne Meddelelse havde Wildhall'ernes Ansigter saa temmelig tilbagevundet deres Munterhed. Men Vernon sagde med endnu større Alvor end før:

„Overlæg det endnu vel, I Herrer! Hvor let kunde I ikke i Stridens Hede lade Eder henrive til at nyde en større Dosis! Saa vilde selv Merciless ikke kunne redde det stakkels Offer. Ikke for Alt i Verden vilde jeg see den Overlevendes bittre Anger! Lad os hellere lade Sagen blive ved det Gamle, og jeg gjør Afkald paa de 1000 Pund."

„Nei, nei!" raabte Begge. „Vi ville have en Afgjørelse! frem med Giften!"

Underretningen om den erfarne Skibschirurgs Nærværelse og Tanken om den lille, ikke altfor voldsomme Dosis havde aabenbart virket opmuntrende.

„Nu velan! det er Eders Villie!" sagde Vernon høitideligt.

Foran Enhver af dem stillede han et Glas, som han fyldte med Vand fra Kjedlen. Han tog nu ingenlunde et Papir eller en nydelig lille Æske med Gift op af Lommen; men hentede i Taushed fra et andet Bord en to Fod høi Krukke, der var fyldt med et hvidt Pulver.

„Hellige Himmel! skulle vi endnu idag tage denne Masse Gift til os! raabte Paul med en ingenlunde glad Forbauselse.

„Ah, der mærker man allerede Nevøens Angst!" sagde Johannes, der med ringe Held søgte at fremkunstle en triumpherende Mine; thi hans Øine vare ligeledes blevne meget store ved Synet af Krukken.

„Kvantiteten er egentlig en Bisag," sagde Vernon „Apotekeren forsikkrede mig, at blot en Knivspids fuld af denne Gift virker ødelæggende paa den Mave, der ikke er skabt — dertil. Forøvrigt har jeg været betænkt paa Eders Bekvemmelighed, og denne Masse er kun et Skin; jeg har nemlig for at befrie Eder for Smagen af Giftpulveret, der idetmindste maa være Nevøen ubehagelig, blandet det med Sukker. Deraf kommer denne tilsyneladende Mængde.

Men overlæg det endnu engang! endnu er det Tid! Hvor let kunne I ikke lade Eder henrive til det Yderste. Deel fredeligt Eders 1000 Pund, lad det blive ved det Gamle, og stiller igjen Giften tilside.

Men Begge muntredes maaskee ved det hemmelige Haab, at Afgjørelsen vilde indtræde, inden man skred til det Yderste.

„Nei!" raabte derfor Johannes ivrigt. „Jeg er bestemt. Forøvrigt giver Eders Forslag os et afgjørende Middel ihænde, og selv om vi ikke vilde benytte det, havde I dog vundet de 1000 Pund. Udleveer Summen, Paul."

„Her ere Pengene," sagde Paul, idet han tog en Pakke Banknoter ud af sin kjæmpemæssige Brevtaske og rakte Admiralen dem. „I seer, at vi have holdt dem i Beredskab, og den Forretning er afgjort."

„Men naar I nu dog lode Eder henrive til det Yderste? Hvorledes er det med Eders Testamenter? Inden nogle Timer kan En af Eder ligge stiv og kold." —

„Jeg har ingen anden Arving end min Nevøen der; jeg behøver ikke noget Testament; jeg vil jo desuden, selv i det værste Tilfælde, ikke døe idag," sagde Johannes.

„Med mig er det Samme Tilfældet," sagde Paul. „Mig vil Drikken ikke gjøre Noget, og naar jeg engang døer, saa er der allerede sørget for, at min Nevøen ikke mister Noget."

„Velan, saa drik da!" sagde Vernon, der koldblodig stak Banknoterne i Lommen og derpaa heldte en stor Skefuld af det forgiftede Sukker i hvert Glas Vand, hvor han rørte det om. „Jeg har foreløbig til en Prøve kun givet Eder en ganske lille Dosis," tilføiede han.

Enten det nu var for at hente Mod, eller for i alt Fald at nyde en ordentlig Drik, inden det maaskee blev umuligt: instinktmæssigt tømte de først deres Viinglas, inden de begyndte at nippe til Giftvandet. De ventede derpaa atter en Stund i høitidelig Taushed under Paaskud af, at det endnu var altfor hedt. Men pludselig seirede Frygten for at blotte sig for Modstanderen, og Enhver tog et mægtigt Drag. Uvilkaarligt skjar de derpaa frygtelige Ansigter, skjøndt Vandet dog kun smagte sødt af Sukkeret.

„Mærker Du ikke en besynderlig Smag?" sagde Johannes til Paul.

„Aa," svarede Paul, „ikke af Giften, men kun af det fordømte Vand."

„Det troer jeg nok," sagde Vernon. „Vandet er en ussel Drik. Vandet er ligesom Neveuen, men Giften deri er Onkelen. Men det falder mig ind, at jeg ogsaa i den Henseende kan gjøre Eder det bekvemmere, for at I ikke skulle pine Eder med det fatale Vand."

Han kaldte paa Opvarteren, der paa hans Befaling bragte en Flaske Rum. Deraf fyldte Vernon igjen de en Trediedeel tømte Giftglas.

„Nu, Kourage, og ned med det!" raabte han. „Hvad man har begyndt, maa man ogsaa bringe til Ende!"

Modstanderne begyndte paany det vanskelige Arbeide, men fuldendte det dennegang imod Forventning temmelig hurtigt. Der hengik derefter flere Minuter, og man begyndte at finde det paafaldende, at der hos Ingen af dem vilde indfinde sig Spor af Smerte eller Ildebefindende. De beklagelsesværdige Giftdrikkere syntes just ikke at være meget utilfredse dermed men Vernon mente, at han maatte formodentlig have taget en altfor ringe Dosis, og de maatte finde sig i at tømme endnu et Glas. De fandt sig deri i taus Hengivelse, og Admiralen var saa forsigtig, igjen at sætte en rigelig Trediedeels Rum til det ubehagelige Vand.

Atter drak de, atter vare Glassene tomme, og endnu sank Ingen af Stolen. Ingen af dem følte nogen Virkning af Giften, selv efterat de med en større Dosis havde taget et tredie Glas.

„Det gaaer umuligt rigtig til!" sagde Vernon. „Skulde I Herrer tilsidst maaskee begge være Onkler? Hvem veed, hvilken Hemmelighed. Tjenestepigen, som var tilstede ved Eders Fødsel, har fortiet? Kan det ikke tænkes, at I ere Tvillinger, medens Neveuen kom død til Verden og i hiin Stormnat blev kastet overbord? For Pokker! jeg begynder at holde Eder for Tvillinger, for to Onkler, der trøstig kunne tømme hele Giftkrukken!"

Men de to Wildhall'er rystede paa Hovedet; de vare formeget overbeviste om hiin Tjenestepiges enfoldige Ærlighed, der var død i en høi Alder og med en meget rolig Samvittighed.

Den usædvanlige Drik blev dog ikke ganske uden Virkning paa dem. Allerede ved det tredie Glas vare de satte i en blød og mild Stemning, som man ellers ikke kjendte hos dem. Ja, Admiralen troede endelig at opdage Noget i deres Blik, der forekom ham mistænkeligt, og han fortrød næsten, at han allerede havde sat det fjerde Glas for dem. Han stod op for at høre Skibschirurgen Merciless' Mening.

To Minuter efter kom han tilbage med et forstyrret Blik, blev endnu mere forstyrret, da han saae, at ogsaa det fjerde Glas allerede var tomt.

„Mine Herrer!" sagde han med nølende Stemme. „Marciless underretter mig om, at jeg har begaaet et skrækkeligt Misgreb. Den Dosis, som jeg ansaae for lille, var allerede den stærkeste, og han siger, at det netop er den overdrevent store Kvantitet af Giften, der tilbageholder Virkningen, men at der ikke er at tænke paa Redning for den, der ikke taaler den. I see mig aldeles fortvivlet! hvis der er en Neveu iblandt Eder, saa maa han uigjenkaldeligt døe!"

Dette Rædselsbudskab frembragte ingenlunde den Virkning, som man skulde vente. De syntes i deres bløde Stemning at være aldeles uimodtagelige for Skræk og Gysen.

„Broder!" sagde Paul, idet han rakte den Anden Haanden over Bordet, jeg skal snart miste Dig. Tilgiv mig — jeg er Skyld i Din tidlige Død! I Sandhed, jeg vilde saa gjerne døe for Dig, naar jeg blot kunde forandre det.

„Ak, tænk Dig dog om, min kjære Ven!" svarede Johannes med Taarer i Øinene — „Det er jo desværre Dig, der maa døe, og jeg vil sikkert ikke længe bære Samvittighedsnaget over Din Død — jeg følger Dig snart." —

Og de stode op og omfavnede hinanden, medens de af Rørelse kun kunde frembringe afbrudte Ord. Denne Rørelse meddelte sig endlig ogsaa til Vernon.

„Mine kjære Herrer," sagde han. „Vi maae formilde og forkorte Sorgens Timer. Døden er nu engang i vor Midte. Lad det saa hellere blive en hurtig Død i Fred, end en lang Pine. Drik endnu et Glas, for at fremskynde det Uundgaaelige! Men jeg, en brav Mands letsindige Morder — jeg kan

ikke see paa det — jeg kan ikke overleve — jeg maa drikke med Eder!"

Forgjæves bønfaldt de Andre Admiralen om at opgive den skrækkelige Beslutning og skaane sit kostbare Liv. Han vilde ikke høre dem, men tillavede baade de Andre og sig selv et Bæger Gift.

De tre stakkels Offre sade nu sammen i en meget vemodig Stemning; dog var denne Vemod hverken ængstelig eller trykkende, men havde snarere noget Gemytligt ved sig. Meer end eengang klinkede de med hinanden og Drak af den skjæbnesvangre Vædske paa et glad Gjensyn i den anden Verden. Admiralen syntes dog heller ikke at være meget modtagelig for Giftens Virkninger; og man var snart nødt til, at lade endnu en Flaske Rum hente, for at gjøre Giftvandet, der nu blev nydt i Strømme, drikkeligt. Ja, den eiendommelige Stemning, hvori alle Tre befandt sig, truede endog med at hidføre de skrækkeligste Følger; thi de glemte aldeles at underrette og advare et Par andre Gjæster, der indfandt sig, men lode dem smage derpaa og drikke med. Saaledes kunde det muntre Værtshuus blive til Dødens sørgelige Huus.

Heldigviis kunne vi her strax give den Forsikkring, at der idetmindste den Aften ikke indtraadte nogen saa sørgelig Katastrophe. Ingen døde dengang, hverken de deltagende Gjæster eller Admiralen eller Neveuen og Onklen. For de Sidste var det slemt nok, da derved deres Stridsspørgsmaal endnu stedse blev ubesvaret.

„Saa kjært det er mig," sagde Vernon, „endnu at see Eder muntre, begynder det dog at sætte mig i nogen Forlegenhed. Jeg kan umuligt troe, at den brave Apotheker har bedraget mig, og jeg vilde blive staaende ved, at I Begge ere Onkler, naar jeg blot saae nogen Virkning af Giften paa mig selv og vore Venner her.

De hidtil uindviede Gjæster bleve først ved denne Bemærkning til deres store Misfornøielse underrettede om, i hvilket Selskab de idag morede sig, og i hvilken Fare de svævede. En ikke meget behagelig Følelse gjennemisnede dem. Men Mod er ligesaagodt smitsomt som Frygt, især naar man allerede hor tømt nogle Glas af en saadan Gift; og da de saae, at de tre Andre, der allerede havde drukket meget deraf, vare meget muntre, bleve de besjælede af en lignende Dødsforagt og besluttede, at, skulde de endelig til det, vilde de idetmindste have en munter Død, og saaledes vedbleve de at drikke med de Andre af den behagelige Gift, der syntes at ville vise sig som noget langsom.

„Mit Løfte har jeg dog i ethvert Tilfælde holdt," sagde Vernon. „Hvad kan jeg for, at vi Alle have saa fortvivlet stærke Maver, eller at Apothekeren har givet mig en saa langsom Gift. Men I to Herrer vide dog nu, hvorledes I ufeilbarligt kunne afgjøre Eders Strid, og ønske I at gjøre det paa en hurtigere Maade, saa kunne I jo hvad Dieblik I ville gribe til ublandet Arsenik, og maaskee igjen imorgen foretage Experimentet dermed. Men ere I alligevel utilfredse med mig, saa giver jeg Eder paa Stedet de 1000 Pund tilbage."

Men de vare aabenbart aldeles tilfredse og mente, at han fuldkomment havde fortjent Belønningen, De vare ogsaa bestemte paa, at blive ved den langsomme Gift, der, som de vare overbeviste om, dog engang vilde vise sin Virkning, om end først efter mange Aar. Ja, de erklærede, at de allerede den næste Dag vilde gjentage Forsøget. Det var aabenbart en meget fornuftig Tanke. Tager et Menneske Gift, kan der maaskee endnu falde ham Noget ind, som han ikke gjerne vilde forsømme i denne Verden, han kan endnu have Noget at sige til En eller Anden, og det lader sig meget godt indhente ved en langsomt virkende Gift, medens ved en hurtigt dræbende det Hele snart er forbi.

Den Scene, der denne Aften spilledes i den lille Sidestue i „Sølvkronen," var netop en af dem, hvor Uhrene gaae istaae, og om end et endnu muntert, næsviist Lommeuhr siger Gjæsten, hvad Klokken er, tilraaber Portnøglen ham beroligende: „Bryd Dig ikke derom, jeg er her." Naar man lægger nøie Mærke hertil, kan man see mangen Mand, om hvem to, en ond og god Genius kjæmpe; Stuens gode Genius, der søger at holde ham tilbage, og Atra Cura, der sætter, sig paa Stoleryggen og vedvarende tilhvisker ham; „gaa hen, hvor Dagen ikke mere skinner," nemlig hjem. I „Sølv-

kronen" kom Atra Cura denne Aften ikke til Orde, og en herligere Aften havde man ikke oplevet der. Onkel og Neveu vedbleve vel at være i deres rørte Stemning, omfavnede ofte hinanden og udgjøde endog nogle Taarer; dog syntes dette som en mild Kontrast kun at forhøie de Andres gode Humør.

5.

Hvorledes Viceadmiral Edvard Vernons nye Opfindelse faaer et Navn og beholder dette for Fremtiden.

Den næste Aften og mange paafølgende viste det sig, hvor høit man elskede de to Wildhall'er, og hvormange troe Venner de havde; thi der indfandt sig altid Adskillige i den stille Stue for ved opoffrende Deltagelse at lette de to brave Kammerater den Prøve som de utrætteligt underkastede sig.

De To — Onkler og Neveuer — erklærede sig aldrig rigtig bestemt om Sagen; men det synes dog, at Tanken om at miste hinanden i sin hele Rædsel traadte frem for deres Sjæl, om end kun i en dunkel Ahnelse, da de første Gang drak af Vandglassene; og ligeledes sagde, ikke den klare Bevidsthed, men deres Instinkt dem siden hiint Dieblik, at hele deres Forhold, indbefattet det uafgjorte Stridspunkt, maatte blive det samme, naar de ikke skulde føle sig utilfredse med Verden. De afvege derfor, som sagt, ikke fra deres Beslutning, at blive ved den engang prøvede, langsomme Gift; og de kom fra nu af ikke nogen Aften i Værtshuset, uden efter deres Viin at tage idetmindste et Glas til sig af den farlige Drik. Ja, ofte drak de hele Aftenen slet ikke Andet. De kunde det saameget lettere, som de fandt saamange godmodige Deeltagere deri, og det er afgjort, at de nærede en oprigtig og hjertelig Taknemlighed mod Admiral Edvard Vernon for hans Experiment.

Da denne kort efter indfandt sig i Værtshuset sidste Gang før en ny Søreise, fortalte han, hvorledes egentlig hans salig Høibaadsmand, der havde vist sig for ham om Natten, havde bragt ham paa dette Indfald med Giften, og hvorledes han symbolsk ved den tømte Flaske havde antydet Beskaffenheden af den Gift, der behøvedes, for at Neveuen sikkert om kortere eller længere Tid skulde døe.

„Børn," sagde Admiralen, „det er min uforglemmelige Høibaadsmand, hvem vi skylde denne herlige Opfindelse. Jeg foreslaaer, at give den nye Drik hans Navn, for derved at sætte ham et evigt Minde. Det vil glæde den flinke Sømand i hans vaade Grav. Navnet paa denne brave Karl, som jeg evigt vil beklage, var Grog."

Det behøver neppe at tilføies, at man med Glæde drak den brave Mands Skaal og beredvilligt benævnede Drikken med hans Navn. Saaledes blev den nyopfundne Drik døbt. Enhver veed, hvor sandt det er, naar Digteren siger, at Opfinderens Navn, kun altfor ofte er skjult af Mørket. Her er da et saadant Navn reddet. Opfindelsen har ikke blot vedligeholdt sin Betydning, men vinder endog daglig mere i Anseelse, og det gjør Admiral Vernon, hvem man alene pleier at tilskrive den, Ære, taknemligt at have reddet dens Navn, der først bragte ham derpaa, for Efterverdenen.

Hidtil har jeg forøvrigt forgjæves anstrengt mig for at udforske, om Paul eller Johannes døde først, det er: hvem der var Neveu og hvem Onkel. Skulde det Mørke, der indhyller dette Punkt, klare sig, vil man ikke undlade, samvittighedsfuldt at aflægge Beretning derom.

Taïtisk Dands,

efter en Tegning af afdøde fransk Søcapitain Dupouy.

(See Lithographiet.)

Den for tidlig afdøde Søcapitain Dupouy forenede med sine andre brillante Egenskaber et udmærket Kunsttalent. Paa sin Reise i Sydhavet havde han Leilighed til at besøge Taïti. Iblandt Tegningerne i hans Album fra denne Ø findes en, som forestiller en Dands af de unge Fruentimmer paa Taïti, og som er bekjendt under Navn af Upa-Upa, og hvori de unge Øboeres varme Følelse

udtrykker sig med den største Ynde og Energi. Denne Scene iblandt et lidet Folkefærd, som endnu bestaaer af halv Vilde, synes at have nogen Lighed med Guldalderen.

Dandsen er Taïtiernes fornemste Adspredelse; de have ogsaa heri et udmærket Talent, dog ere deres Stillinger vel frie, og selv nu da Dandserinderne ere iførte hvide Kjoler og kronede med Blomster, er deres Miner og Bevægelser lidt for vilde.

Erindring om Danmark.

(Fremsagt ved en Fest i Norge.)

I denne Stund, da Festens Toner klinge
Om Alt, hvad Norden har af Stort og Smukt,
Og Sommernattens Alfer os omringe
For ligesom at tælle Aandens Flugt,
Her, — hvor vi feire just en nordisk Fest
I Ungdomsstævnet mellem Øst og Vest
Her, — vi maae sande det i al vor Glæde
Treleddet fattes i vor Broderkjæde.

Vi savne Frænden med de Øine klare,
Med Sangens Rigdom og med Talens Magt,
Vi savne ham med hvem vi engang bare
Omskiftningernes Lod i Seclers Pagt. —
Et Aar tilbage — huske I, dengang
Hvor lifligt Sangen lød om Dannevang?
Her lød den! — Tal fra Hjertet Norges Qvinde,
Mon denne Sang, du glemmer nogensinde.

Vist ei, saalidt som Nordens Mand skal glemme
At trende høre med til Skandiens Heelt,
At Tidens Idræt er med Kraft at fremme
Til aandig Eenhed, hvad der før var deelt,
Saalidt som Qvinden nægte vil sin Haand
Til stærkere at knytte Pagtens Baand;
Saalidt, ei sandt, I Mænd og Qvinder,
Den danske Broder os af Tanker rinder.

Det kan ei skee! vi skylde ham formeget,
Husk, at han stod paa Forpost for vort Nord,
Da Tydsken havde Dannevold besteget
Og slog omkring sig — meest med store Ord;
Husk at paa Marskens vide Slettelande
Der sover Dødens Søvn saa mangen Mand,
Som kjæmped til han seirede og segned
For hvad der hele Nordens Sag betegned. —

Nei, glemmes skal ei Danmark! — det skal mindes,
At **der** blev Nordens Aand fra først dog vakt,
At, skal der Krandse for dens Skjalde bindes,
Saa skal den første blive Danmark rakt.
Dog — først og sidst, det gjælder ikke her!
Et gjælder det: At Frænden os er kjær,
At det er Broderfolkets Trang at sige:
Gud skjærme Nordens Formuur, Danmarks Rige! —

Anecdoter.

En ung fransk Officier trængte lige ind i Marschal Villars Hovedqvarteer, og spurgte, uden at see ham, endskjøndt han stod tæt ved ham: **hvor er Villars?** Marschallen synes ikke om denne Fortrolighed, og sagde derfor: De kunde idetmindste sætte Monsieur til mit Navn. Jeg har aldrig, svarede den unge Officier uforfærdet, hørt Nogen sige Monsieur Alexander eller Monsieur Cæsar.

En Cavaleer ved Ludvig den 13des Hof spilte Piquet i et aabent Galleri, og idet han saae af sine Kjøbekort, at han havde kastet galt, udbraabte han: er jeg ikke en rigtig Gousaut? (det var Navnet paa en Præsident, som man just ikke holdt for det lyseste Hoved paa sin Tid.) Præsidenten stod tilfældigviis bagved Spilleren, som ikke havde seet ham: da han holdt det for en Fornærmelse, at blive anført paa den Maade, sagde han til Spilleren: Minherre De er en Nar. Ganske rigtig, svarede denne, det var just det, jeg vilde sige.

Forverdenens Archiv.

(Fortsat.)

Naturforskernes bedre Viden kom i en levende Strid med Datidens Overtroiske; der opstod en levende Pennefeide, hvori det Spørgsmaal meget alvorligt blev afhandlet; om Adam ikke havde været en virkelig Kjæmpe, der naaede til Himlen og, naar han lagde sig ned, fra Solens Opgang til dens Nedgang („Ulykken blive saa fjern fra dette Huus som Morgenstjernen fra Aftenstjernen!" er en almindelig Kjældermandseed; da disse tvende Stjerner nu ere een og den samme (Planeten Venus), saa er Afstanden ikke ret stor, og det Samme er Tilfældet med Solens Op- og Nedgang), og Bøger fremstode paa Bøger, hvori Giganternes Tilværelse uimodsigeligt blev beviist.

Maaskee hænger Sagnet om Achilles' og Ajax' Størrelse sammen med fundne Elephantbeen; i den sidstnævntes Gravhøi skal man paa Perikles' Tid have fundet en Knæskal saa stor som en Tallerken, hvoraf man sluttede sig til Ajax' Størrelse. Det var maaskee en Elephantknokkel, ligesom der i Berlin findes hængende paa et Huus et Skulderblad og et Ribbeen af en Hvalfisk, der af Folk blive holdte for Kjæmpebeen.

Det vilde være overflødigt, naar vi her vilde angive alle Findesteder for fossile Elephantbeen; kun maa fremhæves Siberien og Nordamerika formedelst deres overordentlige Rigdom paa samme. I Siberien har først Saritschef beskrevet en Elephant med Hud og Haar, som Fiskere havde fundet stikkende i Isen ved Bredden af Floden Alaseia; den seneste Opdagelse af en Elephant med Hud og Haar og tvende Slags meget stærke og forskjellige Haar, i hvilken Tilstand det blev fundet af tungusiske Fiskere ved Mundingen af Lena, idet Dyret tøede ud af det bedækkende tilfrosne Dynd, benyttede Adams til Opstillingen af et fuldstændigt Skelet saavelsom til Udstopning af Skindet; thi omendskjøndt ikke alene de vilde Dyr havde ædt deraf, men ogsaa Jakuternes Hunde 7 Somre igjennem (hver Sommer 3 Maaneder) bleve fodrede dermed, saa var dog kun een Side af Kjødet bortgnavet, og hele Hudbeklædningen, det ene Øre og et Dieæble var endnu tilbage. Huden var tyndt besat med ti Tommer lange, stærke og stive Haar, og mellem disse fandtes stærkt Uld af rødlig Farve og temmelig Fiinhed. De stive Børster tjente sandsynligviis til at holde Ulden blød. Det saaledes opstillede Dyr blev solgt i St. Petersborg for 10,000 Sølvrubler og pryder Museet der. Den Side 103 værende Tegning gjengiver samme saaledes, som det formodentligt har seet ud, beklædt med Kjød, og vi erholde derved et omtrentligt Billede af Dyrets Forhold, Tænderne, der fuldkommen ere 6 Fod lange og af det skjønneste Elfenbeen, have en dobbelt Krumning, det vil sige, de ere i een Retning bøiede som en Halvmaane, men lægger man dem paa et Bord, saa ligge de ikke lige og plane derpaa, men staae iveiret med begge Ender. Tænderne havde altsaa i Begyndelsen i Kjævebenet en temmelig parallel Retning, men bøie sig jo længere fra Hovedet desto mere ikke blot opad men tillige udad, ligesom Hornene paa en Tyr.

Dyrene forekomme næsten stedse staaende opret i Flodddynbet ved Bredderne, som vare de sunkne derned, mens det endnu var blødt, qvalte og da i Isen vedligeholdte til vor Tid. For denne Mening taler for det Første det størknede Blod, som man finder i de fineste Blodkar i det Indre af Issen; frembeles den Føde, som Dyrene endnu tildeels have imellem Tænderne, og som bestaaer af Grannaale, og Spor af Fyr- og Cederfrugter, hvilke Planter endnu voxe i hine Egne. Vare disse Forverdenens Kjæmper drevne did fra fjerne Egne, saa vilde de have ført en fremmed Føde med sig, havde ikke været qvalte, og Capillarkarrene havde ikke kunnet være saa fyldte med Blod. Paa Grund af disse Kjendsgjerninger saavelsom formedelst deres fortræffelige Pelts, er man heller ikke mere i Tvivl om, at Siberien har været deres Fædreland; maaskee har Centralasiens Hævning lidt efter lidt hidført deres Undergang, fordi Nordasiens Temperatur derved nødvendigviis blev nedtrykt. Mange paastaae rigtignok, at der maa have fundet en pludselig Indtræden af Kulde Sted, fordi det ellers ikke var tænkeligt, at de kunde fryse ind med Hud og Haar; imid-

lertid er dette ogsaa kun Tilfældet med enkelte Individer og taber ved nogen Eftertanke meget af det Forunderlige.

Sædvanlig optøer Jordbunden der kun 3 Fod, dog gives der Sommere, i hvilken den optøer 6 til 7 Fod dybt, som Tilfældet var i Aaret 1834. Nu er det vel indlysende, at den umiddelbart paafølgende Vinter, naar den ikke er sneeløs, neppe vil tilfryse Jorden 7 Fod dybt; men Fugtigheden af den optøede Jord trænger stedse dybere ned og opbløder den underliggende Masse af Dynd. Følge nu to varme Somre paa hinanden, vil et Mammouthdyr, der tilfældigviis betræder et sligt sumpigt Sted, synke ned i den optøede Sump, indtil Intet mere af den er at see; men da den sædvanlige Temperatur i disse Egne er saadan, at Jorden i en Dybde fra 3 Fod og nedad stedse forbliver frossen, saa maa et Dyr, som engang er sunket derned, forblive indesrosset og opbevaret til den seneste Eftertid, indtil Flodernes forandrede Løb eller andre Omvæltninger i Jordbunden igjen lade dets Sovested blive opdaget.

At det maa være gaaet til paa denne Maade, derfor taler de enkeltvise Fund af velvedligeholdte Dyr, og de uhyre Knokkelbjerge og Øer i Iishavet. Vare nemlig samtlige Dyr gaaede under med eet Slag, saa vilde man finde de første langt hyppigere og de sidste slet ikke; hvad der blev naaet og overrasket af den skjæbnesvangre Katastrophe, vilde da være død og stivnet, altsaa udentvivl hele Befolkningen af Elephanter ɔ: langt flere end der bliver fundet, og paa den anden Side kunne ikke alle de Dyr, hvis Levninger man finder i Iishavet og hvortil Aartusinder af Generationer have bidraget, have levet samtidigt paa samme Sted. Disse Knokler ere sammenhobede i uhyre Mængde og tiltage i Hyppighed og Dybde jo længer man kommer mod Nord; Lachou-Øerne og Ny-Siberien ere bogstaveligt dannede af Iis og Elephanttænder, selv Havet opkaster dem ved hver Storm paa Kysterne, og omendskjøndt Handelsmænd i mere end 100 Aar for Europa og i mere end 500 Aar for China uafbrudt have hentet denne kostbare Artikel, medens om Vinteren endeløse Caravaner af Hundeslæder og om Sommeren talrige Fiskerbaade drage fra Knokkeløerne mod Syd og Øst, er dog til nu ikke den ringeste Aftagen af Elfenbeen bemærkelig. Tænderne veie enkeltviis mellem 3 til 12 Pud ɔ: mellem 120 og 480 Pund.

Man troede i Begyndelsen kun at maatte antage en Species af Forverdenens Elephanter, men ligesom der paa Jorden endnu findes to i forskjellige Verdensdele levende, paafaldende forskjellige Arter, saaledes gaves der i tidligere Tider endnu flere, af hvilke den meest paafaldende og største meget hyppigt forekommer i det opskyllede Land af Leerjord i Nordamerika, hvilket beviser, at dette Dyr fuldstændigt har overlevet den sidste frygtelige Jordomvæltning, som vi kalde Syndfloden, og først senere, maaskee som en Følge af manglende Føde eller forandrede climatiske Forhold er uddødt, ligesom endnu hele Dyrearter uddøe og i den historiske Tid ere uddøde og udryddede, hvad der f. Ex. er paaviseligt at være skeet i det sidste Aarhundrede med en anden lignende Rovfugl Dodo eller Dudu paa de maskarenske Øer, ligesom Elsdyret næsten ganske og Bæveren og Uroxen fuldkommen ere tilintetgjorde i Europa.

Den største Elephant var vel Ohiodyret, som paa Grund af sine Tænders Dannelse har faaet Navnet Mastodon. Denne Elephant blev allerede fundet i Aaret 1705 ved Hudsonfloden ved New-York, men efter 1739 blev i Ohios Urskove opdaget en sumpig Plads, bedækket med gyngende Grønsvær med mange Saltkilder, som var de Indfødte bekjendt under Navn af den store Saltsøe, og hvorhen fra nær og fjern Hjorde af Drøvtyggere kom for at slikke det dem saa tjenlige og velsmagende Salt. Egnen er bedækket med Knokler af alle Slags Dyr; thi disse trykkede i deres Begjærlighed hinanden ned, andre sank levende i Dyndet og gjorde det fast for deres Efterfølgere.

Culturen har forjaget Hjordene, man finder nu kun deres Levninger, men mellem disse, og ingenlunde saa dybt, at man behøver at gaae tilbage til længst henrundne Aarhundreder, finder man ogsaa Knokler, Tænder og Horn af Mastodonter, egentlige Elephanter, Heste, kjæmpestore Hjorte og andre Forverdenens Dyr. Saavel sammes fortræffelige Vedligeholdelse, som et andet interessant Fund, en Mave med halvt fordøiede

Plantelevninger, som Dyret havde nydt, lade slutte til en ikke meget høi Alder. De Vilde kalde det Dyr, fra hvilket Knokkerne stamme, Bøslernes Fader, Naturforskerne Mastodon maximus. Der findes et fortræffeligt, fuldstændigt Skelet deraf i New-York og et andet i Philadelphia. I Aaret 1840 blev i Osage-County fundet et heelt Skelet næsten ufortæret og i saa frisk Tilstand, at Finderen, Koch, derved vovede at opstille den Paastand, at Dyret havde levet sammen med de Vilde, som tidligere befolkede Nordamerika. Dyret maaler fra Næsespidsen til Roden af Halen 30 Fod, hvad der vel synes at være meget, men dog muligviis turde blive overtruffet, da der findes Knokler, som synes at have tilhørt endnu større Dyr. Saaledes besidder Professor Klippstein en Epistropheus af en Elephant ɔ: den anden Halshvirvel (den første hedder Atlas) af næsten 1 Fods Høide og 10 Tommers Brede. Dette berettiger til den Antagelse, at Dyret, hvem den tilhørte, maa have været 30 Fod høit og næsten 60 Fod langt!

Med disse Uhyre kunne vi slutte Beretningen om Fortidens Kjæmpedyr, thi alle de andre have ikke saa colossale Dimensioner, og der gaves dengang endnu saa mange andre, deels vidunderligt-eiendommelige, deels med de nulevende beslægtede Skabninger, at vi for Fuldstændighedens Skyld ogsaa maae kaste et Blik paa disse.

Paa en Tid, hvor der fandtes Elephanter af — vi ville blot sige — 30 Fods Længde, maae Muus have taget sig besynderligt nok ud, Dyr, hvoraf 20 havde tilstrækkelig Plads i det Rum, som blot een eneste Taa af en Mastadon indtog. Tillige findes almindelige Rotter og Vandrotter forstenede i Mængde, Husmusen derimod ikke, fordi hele denne Species sandsynligviis er en afledet Varietet af Markmusen, som ved den afvigende Levemaade har forandret sig saaledes, at den frembyder virkelige Forskjelligheder. I det opskyllede Land fra Middelhavet finder man de smaa Been af en uddød Museslægt i saa uhyre Mængde, som man ellers kun finder Nummuliter, smaa Muslinger, i Kalken.

I Størrelse nærmest disse Gnavere staaer Lagonoya alpinus, et lille Dyr af Størrelse som vort Marsviin, som endnu lever i det nordlige Siberien og der er de eensomme Skovbeboere meget nyttig, idet det besørger deres Høhøst; det lille Dyr bygger sig nemlig et Vinterhuus af afbidte Græsstraa, ophober Dynger af 2 Alens Høide, som forraade sig selv under den dybe Snee og som, da de ere overordentlig talrige, ere tilstrækkelige for den siberiske Bonde til at overvintre sit Qvæg.

Slutter man sig af Elephanternes Tilstedeværelse i Norden til et i tidligere Tider varmere Clima der, saa giver denne Hares (som Cuvier kalder den corsikanske) Forekommen ved hele Middelhavets Kyst fra Gibraltar til Grækenland Rum for den Formodning, at det fordum har været bitterligt koldt paa Corsica, Sardinien, i Spanien og Italien, thi denne Hare søger Kulden, flyer Varmen, boer paa Grændsen af Sneeregionen og forekommer ikke længere i Uralbjergene, som altfor sydlige for dem.

Marsvinene blive i nydelige Exemplarer fra 1½ til 2 Alen Længde kun fundne fossile i de Nulevendes Fædreland, Sydamerika, hvilke sjelden naae en Størrelse af 1¼ Alen.

Ogsaa Bæverne vare Beboere af Forverdenen, og man finder deres Been i Mængde fra Caucasus til det russiske Amerika.

Egernet og Murmeldyret blive ligeledes fundne fossile; men mærkværdige Former levere Dovendyrene, Edentaterne (tandløse), et rigtignok slet valgt Navn, da de vel have Tænder, men som er givet dem, fordi de mangle Skjæretænderne, hvorefter Zoologerne classificere Pattedyrene.

Disse Dyrs Bygning var ganske usædvanlig, de havde længere For- end Bagbeen; vare ualmindelig plumpe og stærke, havde en meget bred og knoklet Hale, der slæbte paa Jorden og tjente det svære Legeme til Støtte ved Klattren. Knokkelbygningen antyder, at de vare lidet skikkede til Gang, idet de kun traadte paa den ydre Rand af Foden, hvilket især deles hed var dem tjenligt til at klattre opad Træerne, da deres indadvendte Fodsaaler godt omfattede Træstammen. Fødderne, forsynede med uhyre Tæer og Kløer, tjente til at forskaffe dem deres vigtigste Næring, Bladene.

Nutiden har kun tvende vanslægtede Arter, det egentlige Dovendyr, som har saa ubehændigt lange Forbeen, at det ved Gan-

gen bevæger sig paa Knæerne, og som, fordi Gangen falder den saa besværlig, har givet Anledning til den Fabel, at det ikke forlader det Træ, hvorpaa det har siddet, før det sidste Blad paa samme er fortæret; og Krøblingdyret, som er en Smule raskere tilfods end det førstnævnte. Men Forverdenen havde flere forskjellige Arter af disse Dyr; man maa forbauses, naar man saae dem, der hovedsageligt vare henviste til at klattre, naae Elephanternes Størrelse, og studsende spørger man, hvad for Træer det var, som formaaede at bære en saadan Byrde.

I Afbildningen Side 105 see vi en **Milodon robustus** isærd med at bestige en Sigillarie. Dyret blev fundet i Sandet ved Rio de la Plata ikke langt fra Buenos-Ayres, og dens fuldstændige Skelet bragt til London, hvor det befinder sig i det chirurgiske Collegium. Det har en Størrelse som en Rhinoceros, en dybtliggende Bagdeel, og Foden staaer i en ret Vinkel med Beenpiben, hvorved, i Forbindelse med den brede, ualmindeligt stærke Hale, det formaaede at indtage en meget fast Stilling ved Opklattringen. Paa Forbenene havde Dyret 5 Tæer, de tre mellemste vare bevæbnede med uhyre Kløer; Bagbenet havde kun 4 Tæer. Trods denne Størrelse og denne forskrækkelige Bevæbning var det dog udentvivl et meget harmløst Dyr, thi dens Gebiß, som manglede alle Skjæretænder, viser, at det kun levede af bløde Plantedele.

Endnu større end det nævnte Dyr var Megatherium, som 14 Fod langt og 9 Fod høit blev fundet i det opskyllede Land ved Rio de la Plata og er opstillet i Madrid. Noget saa plumpt og tungt findes ikke mere i Naturen; man seer ret, at dette Dyr var henviist til Næring, der ikke kunde løbe fra den. En Afbildning af Skelettet vilde dog ikke give noget tydeligt Begreb om dette Dyrs plumpe og brede Skikkelse; vi tilføie blot, at det havde en saa stor Vide i Bækkenet, at det ikke kunde bringe Bagbenene sammen, og at dens Beenknokler havde en Tykkelse af 1 Fod. Kløerne, som ved Roden havde en Udvæxt, hvorved de forhindredes i at kunne trækkes tilbage, gjorde Dyret lige saa skikket til at klattre som til at grave, hvilket har foranlediget flere Zoologer til at regne det til Bæltedyrene, en Antagelse, hvorfra man dog er kommen tilbage, siden det med Bestemthed har viist sig, at de Pantserdele, som man hyppigt træffer i Sydamerikas Pampas, tilhøre et ganske andet Dyr.

Ogsaa i Nordamerika bleve slige Kjæmpeskabninger fundne, navnlig ved de forenede Staters Præsident, Jefferson, i en Hule i Virginien. Dette Dovendyr blev kaldet Megalonix. Senere opdagede man et Skelet af samme i Misisippidalen, som var saa vel vedligeholdt, at Senerne og Ligamenterne endnu sandtes uforraadnede. Disse fortidige Uhyrers Fædreland havde, om det end var indskrænket til Amerika, dog meget vidtstrakte Grændser; man finder deres Levninger mellem den 40° s. B. og 40° n. B. i saa usædvanlig Mængde, at man ikke begriber, hvorfra slige Dyr skulde tage deres Næring, især delesheb naar man kan antage, at de ikke alene berøvede Træerne deres Blade, men nedbrøde dem ved deres Legemers Tyngde, ligesom vi endnu see mange taabelige Mennesker i Afrika og Amerika at fælde Træet for at erholde Kokusnødden.

(En Afbildning af det Pag. 443 omtalte Dyr fra Forverdenen, Dinotherium, findes paa Tavlen A Figur 2, hvortil vi henvise vore Læsere.)

(Fortsættes.)

Historiske Skildringer.

III. Xerxes og Leonidas. Themistokles.

Themistokles.

Al Tapperhed tillands vilde tilsidst have været forgjæves mod Xerxes' talløse Skarer, naar ikke Athenienserne Mod og høimodige Opoffrelse havde forbundet alle Grækere til fælles Kamp paa Søen. Blandt Athenienserne var der een Mand, der med rigtig Indsigt erkjendte, at kun tilsøes kunde der gjøres Perserne en heldig Modstand. Denne Mand tilkommer fremfor Alle den Roes, at

have været Grækenlands Redningsmand. Hans Navn er Themistokles.

Allerede som Dreng var Themistokles begavet med en levende Forstand og dristige Planer. Han forsmaaede at tage Deel i Børnelege, og beskjæstigede sig derimod ivrigt med at udarbeide Netstaler, idet han opdigtede Tilfælde, hvori han anklagede og forsvarede andre Drenge. Derfor sagde hans Lærer engang til ham: „Af Dig, Dreng, vil der engang i Tiden ikke blive noget Ringe, men derimod enten noget ret Godt eller ret Slet." Til de Kunster og Videnskaber, der kun tjene til Fornøielse eller den finere Dannelse, viste han ingen Lyst, navnlig var han ganske ukyndig i Musik. Da han senere engang befandt sig i et Selskab, og man rakte ham en Lyre eller Cither, for at han, som de Andre, skulde foredrage Noget, skjød han Instrumentet tilbage og sagde: „Citherspil har jeg ikke lært, men at gjøre en Stat mægtig og berømt, den Kunst troer ieg at forstaae." Hele hans Digten og Tragten var rettet paa Krigsvæsenet og Statsforvaltningen, og kun hvad der havde Hensyn hertil, drev han med Eftertryk. Begjærlighed efter Roes brændte i Ynglingens Hjerte; da Miltiades' Navn var i Alles Munde, saae man ham vanke omkring, fordybet i Tanker; han skyede sine Venners glade Selskab og saae ganske lidende ud. Da man spurgte ham om Grunden til denne pludselige Forandring, svarede han: Miltiades' Trophæer tillade mig ikke at sove.

Folket troede, at Barbarernes Nederlag ved Marathon var Ende paa Krigen, men Themistokles var af en anden Mening, for ham var denne Athenienfernes Seier kun Begyndelsen til nye Kampe. Med et skarpt Blik erkjendte han, hvor nødvendig en Flaade var for Athen. Athenienserne pleiede at uddele Indkomsterne af et Bjergværk blandt de enkelte Borgere; Themistokles overtalte dem til at anvende disse Indtægter til Bygningen af 300 Roeskibe, idet han tog et Paaskud for dette Forslag i Krigen mod Beboerne af en nærliggende Øe, Aegina. Saaledes blev, paa hans Raad, en Flaade bygget, som reddede Grækenlands Frihed.

Da Xerxes nu drog mod Grækenland med sin mægtige Flaade og talrige Hær, sendte Athenienserne Bud til Delphi for at spørge Guden om Raad. Denne bød dem at forsvare sig bag Træmure. Om Betydningen af dette Ord opstod der stor Strid mellem Athenienserne indbyrdes, men den skarpsindige Themistokles overbeviste sine Medborgere om, at der ved Træmure forstodes Skibe, og at det var Oraklets Villie, at man skulde gjøre Perserne Modstand tilsøes.

Grækerne sendte nu Bud til Stæderne og opfordrede dem til gjensidig Hjelp, dog ikke alle viste sig beredte dertil. Af Had mod Sparta, undsloge Argiverne sig for at tage Deel med. Andre Gesandter reiste til Sicilien for at underhandle med Gelon, Kongen i Syracus. Gelon var beredt til at understøtte Grækerne med en Flaade paa 200 Krigsskibe, med en Hær paa 28,000 Mand og med Korn for hele den forbundne Hær, men alt dette kun under den Betingelse, at Grækerne overdroge ham Overbefalingen mod Perserne. Da en af Gesandterne, en Lacedæmonier, hørte denne Betingelse, kunde han ikke styre sig længere, men sagde: „Hvor vilde det ikke smerte Pelopiden Agamemnon, naar han hørte, at Overbefalingen var bleven frataget Lacedæmonierne ved Gelon og Syracusanerne. Tænk ikke paa det! Naar Du vil hjelpe Grækerne, maa Du staae under Lacedæmoniernes Befaling, men vil Du ikke det, saa behøver Du ikke at hjelpe." Da nedsatte Gelon sin Fordring og forlangte kun Overbefalingen over Flaaden. Men dette modsatte sig den atheniensiske Gesandt: „Ikke for at bede om en Anfører" — sagde han — „var Grækenland sendt os hid, men for at erholde en Hær." Altsaa glippede Underhandlingerne med Gelon og denne afskedigede dem med de Ord: „Som I rede, saa ligge I!"

Gesandterne søgte ogsaa Beboerne af Øen Korcyra (Corfu) om Hjelp. Korcyræerne bemandede vel 60 Skibe og seilede til Peloponnes, men der lagde de sig for Anker paa rum Søe for først at afvente Udfaldet af Kampen, og i Tilfælde af at Perserne seirede, da at forskaffe sig Xerxes' Gunst. Et Orakelsprog forbød at anmode Kretenserne om Bistand.

Saaledes var der, foruden Athen, endnu Aegina, Korinth, Epidaurus, Lacedæmon og nogle andre Stater, som leverede Skibe. Flaaden beløb sig til 271 Skibe, af hvilke Athe-

nienserne alene havde stillet 127 Skibe. Anførselen over Flaaden skulde derfor have tilkommet dem, men da Lacedæmonierne paastode Forrangen for alle Grækere, saa gave Athenienserne, hvem Fædrelandets Redning laae paa Hjerte, efter, og Spartaneren Eurybiades blev Overbefalingsmand paa Flaaden, der først seilede til Forbjerget Artemisium paa Øen Euboea.

Nu nærmede sig den persiske Flaade. Da Grækerne saae Mængden af de fjendtlige Skibe og hvorledes Alt vrimlede af Folk, besluttede de at trække sig tilbage. Da bevægede Euboeenserne, som frygtede for Perserkongens Vrede, Themistokles ved en Gave af 30 Talenter til at holde Stand foran Euboea og der levere et Slag. Af disse Penge gav Themistokles Eurybiades fem og den korinthiske Anfører to Talenter og bevægede derved begge til at holde Stand ved Euboea.

Da Fjenden saae de faa Skibe ved Artemisium, besluttede de et Angreb og tænkte paa ganske og aldeles at tilintetgjøre dem. De afsendte derfor 200 Skibe, der skulde seile rundt om Euboea og afskjære Grækerne Tilbagetoget, medens Persernes Hovedmagt skulde angribe forfra. Dog Grækerne erholdt Efterretning om denne Plan og besluttede mod Midnat at seile de omkringseilende Skibe imøde. Men først gjorde de et Angreb paa den persiske Flaade for at lære dens Maade at kjæmpe paa at kjende. Perserne meente, at Grækerne vare blevne afsindige, da de saae saa faa Skibe komme imod dem. Men de bleve snart af en anden Mening, da de saae, hvor tappert de græske Skibe holdt Stand og uden at blive beseirede vedbleve at kjæmpe, til Mørket faldt paa. Efter Træfningen trak begge Partier sig tilbage til deres tidligere Plads; men de 200 Skibe, der skulde seile omkring Øen, bleve deels drevne ud af deres Cours, deels knuste mod Klipperne, thi om Natten rasede der en heftig Storm.

Slaget ved Salamis, Aar 480 f. Chr. F.

Da Grækerne ved et Bud erfarede at Leonidas med sine Spartanere var falden, opsatte de ikke længer deres Tilbagetog. Men de persiske Skarer oversvømmede Eubøa og det græske Fastland, afbrændte Stæderne og gjorde Indbyggerne til Slaver. Athenienserne indsaae, at de ikke vilde kunne holde sig i deres Stad, tilmed da alle øvrige Grækere forlode dem og trak sig tilbage til den sydligs Halvø Peloponnes, som kun ved en smal Landtunge, Isthmen ved Korinth, hang sammen med det øvrige Grækenland. Denne Isthme befæstede de, droge en stærk Muur tversover den og overlode Athen til dens Skjæbne.

Themistokles bragte det ved sin Veltalenhed dertil, at alle vaabenføre Borgere bestege Skibene, medens de ukampdygtige maatte flytte over til den nærliggende Øe. Folket adløb med tungt Hjerte, thi det troede, at det ikke meer vilde have Lykken med sig, naar det gav Gudernes Helligdomme og Forfædrenes Grave til Priis for Barbarerne. Dog et Tegn opmuntrede dem til at drage afsted. Slangen, som blev underholdt i Minervas Tempel, havde ikke fortæret den Honningkage, som man hver Maaned pleiede at sætte for den. Deraf droge Athenienserne den Slutning, at Gudinden selv havde forladt Staden. Da nu saamange Mennesker sagde deres Fædrenestad Farvel, vakte dette Syn stor Medlidenhed, men tillige høi Beundring; thi Mændene holdt sig tappert mod deres Koners og Børns Omarmelser og Taarer og satte over til Øen Salamis. De troe Huushunde fulgte med ned til Havnen og udstødte jammerfulde Hyl, da de maatte blive tilbage og saae deres Herrer seile bort. En troe Puddel styrtede sig i Havet og fulgte med stor Anstrængelse sin Herres Skib, men den store Afstand oversteeg det troe Dyrs Kræfter, og da det havde naaet Øen Salamis' Strandbred, saae det sig endnu engang om efter sin Herre og døde.

Neppe havde Athenienserne forladt deres Stad, saa fulgte Xerxes efter, bedækkede hele Landet med sine Skarer, plyndrede Staden og antændte den. Fra Salamis saae Athenienserne Røgsøilerne og Ildflammerne. Til samme Tid viste den persiske Flaade sig ved Kysten for Athen. De øvrige Grækere, som allerede før høist ugjerne havde ladet deres Skibe blive hos de atheniensiske, vilde nu flye, da de saae hele Havet bedækket med persiske Seilere, og selv de krigeriske Spartanere, som

havde en feig Anfører, vilde forlade Atheniénserne. Man maatte — saaledes meente næsten Alle — søge Sikkerhed paa Peloponnes. Themistokles talte heftigt mod en saadan Plan og truede Eurybiades med at ville seile med den atheniensiske Flaade til Italien og der søge et nyt Fædreland, naar Spartanerne ikke vilde blive. Dog Alt var forgjæves; man vilde om Natten stille flygte til Peloponnes.

Da fandt Themistokles paa en dristig List. Han sendte en tro Slave til Perserkongen og lod ham sige: „Jeg mener det godt med Dig, o, Konge! I den næste Nat ville Grækerne flygte bort fra Bugten ved Salamis for at redde sig og deres Skibe fra den visse Undergang. Endnu har Du dem alle samlede; omring Bugten og det vil blive Dig let at fange dem allesammen."

Xerxes fulgte dette Raad, indesluttede endnu samme Nat Bugten, og Grækerne, som vilde flygte, saae sig nu tvungne til at fægte. Men Themistokles havde allerede rustet den atheniensiske Flaade til at tage imod Fjenden; disse angrebe tappert, og dette gav de Andre Mod. De persiske Skibe løbe i Nattens Mørke og i Farvande, som de ikke kjendte, paa Klipper; af deres store Antal kunde Perserne ikke gjøre Brug, og i den snevre Bugt kom stedse kun faa i Fægtning. De persiske Skibe vare ogsaa mere tungtbyggede end de græske, og naar et blev trængt tilbage af Grækerne, bragte det to eller tre andre i Forvirring. Grækerne udrettede Vidundere af Tapperhed, og snart var Havet bedækket af Lig, der dreve omkring mellem sønderbrudte Aarer og Skibssnabler. Da gik ogsaa de lilleasiatiske Grækere, der tilsøes havde maattet gjøre Krigstoget med, over til deres Brødre i Europa, og nu gav hele den persiske Flaade sig paa Flugten. Xerxes, der siddende paa en høi Throne, fra Landet havde været Tilskuer til Kampen, flygtede, da han saae sine Skibe flygtende og adspredte, bort med en saadan Hast, at han slet ikke tænkte paa sin Landhær, lod alle sine Skatte tilbage, og hverken undte sig Hvile eller Ro, førend han kom til Hellespont. Hans Skibsbroe var bleven ødelagt af Storm; Angsten for de efterfættende Grækere gjorde ham dristig, han besteeg en lille Fiskerbaad og satte med Livsfare over til Asien. Hans store Hær fulgte ham; men Sygdom og Hungersnød bortrev mange Tusinde, og der blev kun 300,000 Mand tilbage, som bleve staaende ved Grækenlands Grændse mod Nord. Disse brøde det næste Aar atter ind i Grækenland og ødelagde hvad de den forrige Gang havde skaanet. Ogsaa Persernes Krigsflaade havde samlet sig igjen og truede paany Grækerne. Men begge Fjender tillands og tilvands bleve nu saa afgjørende slagne, at den stolte Perserkonge ikke igjen vovede at angribe Grækerne i Grækenland.

Grækenland erkjendte, at det ene havde Athen at takke for sin Redning og blandt Atheniénserne fremfor Alle Themistokles. Spartanerne førte ham i Triumph til deres Hovedstad, gave ham en Olivenkrands som Viisdoms Priis, skjænkede ham den skjønneste Vogn, der var at finde i deres Stad, og lod ham festligt ledsage af 300 Ynglinge til Grændsen. Da derpaa næsten hele Grækenland var samlet ved de olympiske Lege, for efter gammel Skik at afholde Væddekampe i Brydning og Løb, og Themistokles indfandt sig der, vakte han i den Grad alle Folks Opmærksomhed, at alle Tilskuerne forglemte de Kjæmpende og hele Dagen fæstede deres Blik paa ham. Den Ene viste den Anden ham, Navnet „Themistokles" lød fra Alles Læber, og inderlig rørt tilstod Helten for sine Venner, at denne Dag var den skjønneste i hans Liv.

Themistokles' senere Skjæbne.

Ogsaa efter Perserkrigen hengav Themistokles sig ikke til Ro, men han var uafladelig beskjæftiget med at gjøre sin Fødeby Athen til den første Stad i Grækenland. Da han havde indseet, at Athen ved sin Beliggenhed ved Havet var henviist til Herredømmet tilsøes, saa blev paa hans Raad den rummelige Havn Piræus, der dengang endnu ikke var bleven benyttet, udvidet og omgivet med en Muur. Tillige sørgede han stedse for at formere Flaaden. Men endnu større var hans Fortjeneste, da han skyndte paa at gjenopbygge Athens Mure, og bragte dette istand tiltrods for de Hindringer, som Spartanerne lagde iveien derfor. Spartanerne forbøde Atheniénserne reentud at opreise Murene, for at Perserne, som de sagde, ikke ved

et nyt Angreb skulde erholde en fast Plads. Men den sande Grund var, at de vilde undertrykke Athenienserernes opblomstrende Magt, hvorpaa de vare skinsyge. De sendte derfor Gesandter til Athen, som høitideligt protesterede mod Murenes Gjenopbyggelse. Themistokles gav Athenienserne det Raad, at de skulde holde Gesandten saalænge tilbage med Magt, indtil Murene havde naaet en vis Høide; i Mellemtiden reiste han selv som Gesandt til Sparta, og trak her Underhandlingerne saa meget som muligt i Langdrag. Imidlertid maatte i Athen alle Indvaanere uden Forskjel, Mænd, Qvinder og Børn, arbeide paa Bygningen af Murene, hverken skaane egne eller offentlige Bygninger, men slæbe Alt hid, hvad der af Steen og deslige Materiale kunde bruges til Murene: Søiler og Capeller, raa Steen og Mindesmærker, Alt blev i Hast bygget med ind i Stadens Mure. Værket blev fuldendt og Spartanerne turde ikke straffe Themistokles paa Livet, fordi Athenienserne havde de spartanske Gesandter i deres Magt.

En Mand som Themistokles, der saa glimrende udmærkede sig fremfor sine Medborgere, kunde ikke undgaae et Folks Misundelse og Fjendskab, som stedse levede i Frygt for at blive berøvet Friheden. Saaledes blev Themistokles da ogsaa anklaget for at være farlig for Staten, og jaget i Landsflygtighed ved Ostracismus. Han gik til Argos, hvor Grækerne agtede og ærede ham. Dog her var han ikke længe sikker; thi Lacedæmonierne sendte atter Gesandter til Athen, som anklagede ham for at have forraadt Grækenland, og for at staae i formelig Forstaaelse med Perserkongen. Themistokles retfærdiggjorde sig frimodig med de Ord: „At herske har jeg vel stedse efterstræbt, men at lade mig beherske og hengive Grækerne til Barbarerne, dertil er jeg hverken istand eller tilbøielig.“ Desuagtet lode Athenienserne sig overtale af hans Anklagere til at udsende Folk, der skulde gribe ham, hvor de fandt ham. Themistokles, der erholdt Efterretning derom, flygtede til Korcyra, og da han ikke der var sikker, til Admet, Molossernes Konge. Denne var netop ikke hjemme, da traadte Themistokles som Bønfaldende for hans Gemalinde og bad om Beskyttelse. Paa hendes Raad satte Themistokles sig med Admets lille Søn ved Arnestedet. Kongen, som langtfra var en Ven af Themistokles, beholdt ham høimodigt hos sig, og gav ham Beskyttelse, tiltrods for Lacedæmoniernes Forestillinger, der forlangte ham udleveret. Men Grækerne forfulgte deres Velgjører saalænge, indtil han saae sig tvungen til at tage sin Tilflugt til Perserkongen. Admet sendte ham til den macedoniske Stad Pydna, hvor han besteg et Skib. Nær var han af en Storm bleven drevet ind imellem den græske Flaade og var falden i Athenienserernes Hænder, naar han ikke havde aabenbaret sig for Skipperen, og ved Løfte om en Belønning havde formaaet ham til at tilbringe Natten paa rum Søe. Derved blev han reddet og kom lykkelig til Asien; til Kong Artaxerxes, Xerxes' Efterfølger, havde han allerede affendt følgende Brev:

„Jeg, Themistokles, kommer til Dig, jeg, der saalænge jeg var nødt til at forsvare mig mod Din Faders Angreb, meest af alle Grækere har tilføiet Dit Huus størst Skade, men dog ogsaa har beviist det meget Godt, da jeg var i Sikkerhed og han drog sig tilbage under Farer. Thi jeg har underrettet ham om, at man havde isinde at ødelægge Broen over Hellespont. Man er mig derfor Tak skyldig for min Velgjerning, og selv endnu er jeg istand til at yde Dig vigtige Tjenester, da Grækerne forfølge mig paa Grund af mit Venskab for Dig. Efter et Aars Frist vil jeg aabenbare for Dig selv, hvorfor jeg er kommen hid.“

Kongen beundrede Themistokles' Forstand og billigede hans Plan. I Løbet af et Aar gjorde Themistokles sig bekjendt med Persernes Sprog og Sæder, og fremstillede sig da for Kongen. Han opnaaede hos denne stor Anseelse, isærdeleshed fordi han gav ham Haab om at kunne undertvinge Grækenland, og idethele viste sig som en indsigtsfuld Mand. Kongen begavede ham rigeligt, og skjænkede ham tre Stæder til hans Underholdning: Magnesia skulde forskaffe ham Brød, Lampsakus Viin, og Myus Suul. Om hans Død ere Beretningerne forskjellige; de fleste troe, at han har taget Gift, da Perserkongen trængte paa, at han skulde drage i Felten mod sine

Landsmænd. Han blev begravet i Magnesia, men hans Been skulle hemmeligt være blevne bragte til Grækenland og der jordede.

(Fortsættes).

Sagnet om Faust.

Ikke alene det tydske Folk, men ethvert Folkeslag paa Jorden, selv om det end staaer paa det laveste Kulturtrin, har sin Folkepoesi, sine Sange, som, man veed ei hvorledes, opstaae og forplante sig fra Slægt til Slægt. Hos ethvert Menneske findes en Trang til, at give Alt, hvad der rører hans Hjerte og vækker hans Længsel, hvad der opliver eller nedstemmer hans Sind, Luft i Sang og Toner. Saaledes søger han enten efter forhaandenværende Sange, eller, hvad især er hyppigt hos friske Skovnaturer, han skaber sig selv nogle Vers, der ere afpassede efter hans øieblikkelige Trang, hvilke han da igien synger for Andre, der som oftest hurtigt tilegne sig dem og føre dem videre. Paa denne Maade opstode Folkesangene i Jæger-, Kulsvier- og Hyrdesangene paa Bjergene, i Skovene i de ømme Længsels-, Elskovs- og Afskedssange i de stille Landsbyer, hvor Knøsen om Aftenen vender Arm i Arm med sin Pige eller sidder eensomt udenfor Hytten og tænker paa den Elskede, der er fraværende, skilt fra ham. Paa denne Maade opstaae Bjergmandssangene i de dunkle Gruber ved det sparsomme Lys, Soldatersange paa de natlige Vagtposter. Ville vi ikke alene have Europa for Øie, da maae vi især tage Hensyn til de Forhold, hvori hvert enkelt Folk lever, paa de Beskjæstigelser, som ere de Fleste egen. Indianeren besynger sine Jagter, Araberen sin Hest, Tscherkesserne have mange Elskovssange, fordi Qvinderne i deres Land ere saa skjønne og Egnene saa fulde af Poesi. Men ikke Enhver er det givet, at udfinde de Skjønheder, som ere skjulte i den simple Sang. Overalt mangler Kunstens strenge Form, og det simple Rørende vil være betragtet med usordærvet Gemyt, naar det skal blive rigtigt og sandt opfattet. Dog ligesaa lidt er det givet Enhver, at søge og finde Folkepoesiens Underblomst; thi Folkesangen er en sky Sangfugl, vanskeligt at opspore i sin Skovtykning og endnu vanskeligere at fange og indespærre.

Af den samme digteriske Drift i Menneskesjælen udspringer **Folkesagnet**, der ligeledes er et Stykke skjønt Folkepoesi. Og i Sandhed, det har en langt høiere Betydning, end man sædvanlig vil tilstaae det; thi Sagnet oplyser ikke alene ofte den bekjendte Historie, men det giver os tillige en trofast Skildring af det Folks Characteer, hvortil det hører. Det fortæller os en Digtning, hvori Folkets hele Eiendommelighed afspeiler sig. Her gjør et stærkt Mod sig gjældende i guddommelig Tro, hist i menneskelig Kjærlighed; her ere Heltene udrustede med Kraft og Styrke, hist med Videnskaber og hemmelige Kunster; — kort, overalt fremtræde gjerne Folkets Hovedegenskaber. I ethvert Menneskes Bryst slumrer en Spire af Overtro; den Forstandige vil vel ikke lade det skyde op til et Frugttræ, men han føler dog stundom sammes brusende Kraft, hvilken truer med at vugge Sandsen i Søvn og Aanden i Drømme. Og hvor forføriske ere disse Drømme efter Dagenes kolde Virkelighed! Hvor gjerne hengiver man sig i disse, naar det hele digteriske Trylleri atter flygter, saasnart Tanken vender tilbage og Forstanden smiler over de gjøglende Lege. Kilden til mange Sagn ligger uudgrundeligt dybt, og selv disse Kilders Udspring ere ofte vanskeligt at finde. Folket bevarer sine Sagn som hemmelige Skatte, og ret som lønlige Tilstaaelser gaae de fra Mund til Mund, paa det at ingen Fremmeds frække Spot skal besudle dem.

Intet Sagn har imidlertid vundet saamegen Udbredelse blandt Folk som **Sagnet om Faust**; overalt findes Bøger, der tale om hans Gjerninger. Slige Bøger vare meget yndede i Middelalderen, og næsten Alle, baade Fornemme og Ringe, kjendte deres Indhold. Samlede efter Folkesange og Ridderdigte bleve de i det 15de og 16de Aarhundrede optegnede i Prosa, hvortil da føiede sig nye Digtninger i de gamles Stiil, men som oprindelig vare skrevne i Prosa.

Saaledes gik det ogsaa med Sagnet om Doctor Faust. Vakte dette Sagn allerede i ældre Tider Deeltagelse, saa blev det senere i ikke mindre Anseelse. Derfor kan det ikke forundre os, at det bliver fortalt i mere end een Folkebog. — Dog tjente disse Bøger ikke blot til Underholdning; man havde tillige til Hensigt, at afdrage Folket fra den dengang herskende Tro paa Djævelen, Trolddom og Omgang med Aander samt fra Tilbøieligheden til forbudne Kunster, og heri kunde Faust's Skjæbne bedst tjene til Lærdom og Nettelse. Utilfreds med, hvad Livet kunde skjænke ham af aandelige og jordiske Glæder, søgte han Tilfredsstillelse i Aandeverdenen, og Dæmoner kom ham imøde for at føre ham til alle sandselige Lyster, indtil han endelig, kommen i deres Vold, fandt Lønnen for sit fordærvelige Levnet i Helvedes Flammer.

Hvad det Historriske ved dette Sagn angaaer, da er det ingen Tvivl underkastet, at der jo virkelig har existeret en Doctor Faust, der gjorde sig berømt som Mester i den sorte Kunst. Han levede, som det fremgaaer af gamle Skrifter, mod Slutningen af det 15de til ind i Midten af det 16de Aarhundrede. Født i Salzwedel i Altemark (efter Andre i Kundlingen i Schwaben), reiste han om i de forskjellige Lande, og een af hans Samtidige, Begardi, gjør over ham følgende Bemærkninger, som tillige vise Grunden, hvorpaa Sagnet om Faust støtter sig. „Der gives endnu en navnkundig tapper Mand, men hans Navn vil jeg ikke nævne, skjøndt han hverken vil være forborgen eller er ubekjendt. Thi han har for nogle Aar siden (Skriftet udkom 1539) gjennemreist næsten alle Landskaber, Fyrstendømmer og Kongeriger, selv gjort sit Navn bekjendt, og høilig berømmet sig ved sin store Kunst ikke alene i Medicinen, men ogsaa ved Chiromanzi, Nigromanzi, Physjognomi, Visjoner i Krystaller og flere lignende Kunster. Og ikke alene berømmet sig, men ogsaa selv bekjendt og ikke nægtet, at han var og heed Faustus, og tillige, skrevet sig philosophum philosophorum etc. Men hvor Mange, der for mig sig have beklaget, at de vare blevne bedragne af ham, deres Antal var stort. Hans Løfter vare store, ligesom hans Berømmelse, men Opfyldelsen kun meget ringe; dog har han taget deres Penge og ikke forsømt, at velsigne Mange med Hælen."

Her have vi et bestemt og betegnende Vidnesbyrd om Faust. I hans mange Reiser, hans store Kundskaber, hvoraf han berømte sig, i Alt kjende vi Eventyreren. Man kan altsaa ikke tvivle om Faust's Personlighed. Men hvad der forøvrigt fortælles om hans Forældre, om hans Børne- og Ungdomsaar, Sagnet om at hans Fætter i Wittenberg skulde have taget ham til sig som Dreng, opdraget ham og efterladt ham en anseelig Formue, at Faust selv i Ingolstadt erholdt den medicinske Doctorgrad, — Alt dette er formeget indklædt i Fabler, til at man deraf tør uddrage nogen Vished. Ligeledes vil det ikke være til at udgrunde, hvilke Doctor Faust tilskrevne Foretagender og Undergjerninger der virkelig tilhøre ham, eller hvilke, der egentligt tilhøre Andre, der drevne hemmelige Kunster, og kun saaledes ere overførte paa Doctorens Person. Vi anføre kun et Exempel i Hunden, der følger Faust som en trofast Ledsager*); en lignende Hund bliver tilskrevet Cornelius Agrippa af Nettesheim, og ligesaa fortælles om Pave Sylvester den Anden, at han havde stedse en sort Pudelhund om sig, i hvilken Djævelen var forstukket.

De Fag i hvilke Faust især udmærkede sig, var ubestridelig Astrologi og naturlig Magi, der i hiin Tidsalder skattedes meget og dyrkedes af mange Lærde. Betragtede som overnaturlige Mennesker af den store Mængde, bleve slige Videnskabsdyrkere mistænkte for at have Satans Bistand, hvortil Munkene især ivrigt medvirkede, for hos Folket at vedligeholde Troen paa Djævelens Magt over Menneskeheden, og saaledes trække Penge til Klostrene. Dette maatte især være Tilfældet med Faust, der offentligt drev sine magiske Kunster og satte den Uerfarne i Frygt og Skræk; — kort, ved at være beskyldt for Trolddom og Omgang med onde Aander, og engang kommen i dette Ry, maatte han tage Meget paa sin Kappe, hvori han havde ingen Deel.

*) I denne Hund var, ifølge Sagnet, den onde Aand skjult.

Allerede tidligere vare Hexemestrenes Undergjerninger blevne omtalte i mundtlige Fortællinger og i Skrifter, og næsten enhver Tidsalder priste en saadan Mand, der forrettede overnaturlige Ting og Trolddom. I Middelalderens første Dage fremtræder saaledes Legenden om Biskop Theophilus. Ære og Rigdom var det Maal, han forfulgte, og viste Skjæbnen ham ingen Vei dertil, tog han sin Tilflugt til underjordiske Aander. Han besvor disse, lovede Satan sin Sjæl, naar han vilde tilfredsstille hans Ønsker, og saaledes blev nu Forbundet sluttet. Men engang hændte det sig, at Theophilus hørte en Prædiken over Syndernes Omvendelse. Denne traf hans Indre, og forfærdet over sin Tilstand, ønskede han Intet hellere, end at blive løst fra sin Pagt med den Onde Da vaagnede den Tanke hos ham, at anraabe Guds Moder om Hjælp. Men han fandt hende ikke mægtig nok, til at løse ham af Helvedes Lænker, og tog derfor sin Tilflugt til hendes Søn. Saa fortørnet Frelseren ogsaa var paa Theophilus, skjænkede han ham dog endelig Naade og befriede Biskoppens Sjæl fra Djævelens Baand, som Conrad af Wyrzburg fortæller i sit Skrift Guldsmeden.

Jo mere slige Fortællinger sammenhobedes, desto oftere bleve de Personer, som man tillagde dem, forvexlede med hinanden. Flere tilskreves een og samme Daad, og da man i hine Tider, hvor Trylleæventyr mere end alt Andet greb og interesserede Gemytterne, havde den berygtede Faust for Øie, saa kunde det ikke være Andet, end at efterhaanden mange af hine Undergjerninger bleve priste, som udførte af ham. Og saaledes forenede man i hans Person Meget, som allerede var bleven fortalt om mange Andre. Hvad, der skulde være skeet før eller omtrent ved hans Tid tilskrev man ham, og føiede dertil det, som syntes at være ham eiendommeligt; man lod ham optræde i Lande, hvor han aldrig havde været, og opstillede ham som den største Mester i den sorte Kunst, som et Indbegreb af al Magi og Trolddom. Ligesom Middelalderens Digter ophøiede den store dobbelte Spaltning i Mennesket mellem Natur og Kunst, Videnskab og Tro, Jordisk og Guddommeligt, til Gjenstanden for en poetisk Anskuelse og fremstillede den i to forskjellige Individer, saaledes finde vi i Faust begge forenede, og hiin Kamp udvikler sig saaledes i een Person.

Virkelig findes neppe et Factum i Faust's Levnet, som ikke kan sammenlignes med en ældre ligelydende Tradition. Som Faust Keiser Maximilian, saaledes beværtede Albertus Magnus i Aaret 1248 Keiser Wilhelm af Køln i Julenatten, da Alt stivnede af Kulde, i en grøn Have med løvklædte Træer, der alle blomstrede under Nattergalenes Sang. Da ved en anden Leilighed en Fyrste forlangte Østers af den Magiker, bankede han kun paa Vinduet, og strax rakte Nogen ham et Fad, paa hvilket de franske Lillier vare udgraverede. Da man nærmere forespurgte sig om Sagen, var til samme Tid et Sølvfad med Østers forsvundet fra Kongens Kjøkken. Om den fuldaiske Abbed Erlolfus fortælles paa samme Maade, hvorledes han efter Behag kunde tilveiebringe Spiser af enhver Art, og forstod at udtappe alleslags Vine af Træproppen. Fortællingen om de fire Gjøglere i Frankfurt, der lode sig halshugge, er ligeledes et meget gammelt Sagn; det blev allerede fortalt om Simon den Magier og ligeledes ved Aar 1271 om den helberstedtske Domherre Johannes, der i sin Stue halshuggede een af sine beskjænkede Kumpaner, bragte Hovedet paa et Fad ned til de øvrige Gjæster, og da disse nu bestyrtede vare ilede op, havde seet den hovedløse Krop og fundet Stuen fuld af Blod, fandt de ved deres Tilbagekomst den Dræbte meget munter og sund sidde ved Taflet. Ligesaa var 1272 en nederlandsk Gjøgler kommen til Kreuznach; paa det offentlige Torv huggede han Hovedet af sin Knægt, og efter at Kroppen havde ligget en halv Time paa Jorden paasatte han atter Hovedet, og den Dræble viste sig aldeles frisk. Han foer omkring i Luften med sine Hunde og gjorde derved en Larm, som om der anstilledes en Jagt. Denne Luftjagt, som Faust ogsaa foranstaltede for nogle italienske Gesandter, bliver ligeledes omtalt som udført af Scotus i Frankfurt, Zoroaster og Robert Diable af Normandiet. Ogsaa Kappefarten er tidligere fortalt om Magieren Simon og Andre. Den førnævnte

Domherre Johannes havde tre Præbender, i Halberstadt, Mainz og Køln; han skulde paa hvert af disse Steder i Julenatten synge en Christemesse og havde i dette Øiemed en Hestetømme hængende i sin Skriverstue, og naar han sagde til sin Tjener: „Knægt, tag Tømmen, gaae ud i Gaarden og ryst den!" — da kom strax en Hest løbende, Prælaten satte sig op og red afsted. Fortællingen om Adelsmanden fra Dresden, som Faust hentede paa sin Kappe fra Tyrkiet og bragte tilbage til hans Hustru, der netop vilde indgaae Ægteskab med en Anden, er laant af Sagnet om Henrik af Løwen. Ligesom Faust, fremtryllede Fyrst Baian hele Afdelinger af Krigsfolk, da Ridder von Hard forfulgte ham; derhos kunde han paatage sig hvilkensomhelst Skikkelse. Rogor Baco drev, som Faust, Skibe mod Strømmen. Paracelsus forsikkrede sine Venner, at han havde ofte kaldt Djævelen sin Ven og Kammerat, stundom beruust ham, om Midnatten fremmanet hele Sværme af onde Aander og slaget med sin Kaarde imellem dem. Heller ikke Historien med den opædte Værtshuusdreng er Faust egen. Thi da Carl den Fjerde feirede sit Bilager med den bairiske Prindsesse Sophie, bragte Faderen til Brudens Fornøielse en heel Vogn fuld af Hexemestere med til Prag. Men da det ikke feilede paa slige Folk ved det keiserlige Hof, saa maatte de holde en Væddestrid om, hvo der havde drevet det længst i Kunsten. Da, fortæller Krøniken, greb den bøhmiske Troldmand Zytho den bairiske Mester Gonin, spærrede Munden op til begge Ørene og aad sin Modstander med Hud og Haar, paa Skoene nær, som han, da de var snavsede, atter spyede fra sig. Derpaa satte han sig over et stort Kar med Vand, og gav efter et Par Minuter atter den Nedslugte fra sig til Alles Forbauselse.

Af Alt fremlyser imidlertid, at Faust, betragtet som historisk Person, gjælder for et kikkigt snu, sit Aarhundrede imponerende, maaskee ogsaa i aandelig Dannelse og tekniske Færdigheder virkelig overlegent Menneske. Han syntes ligesom at være den almindelige Repræsentant for samtlige sortkunstnerske, trylleagtige Tendentser, der vare naaede ned gjennem alle Aarhundreder og endelig fandt deres fælleds Samlingspunkt i en Mand, der paa sine mange Reiser var kommen i stærk Berøring med alle Folkeklasser og overalt roste sig af sit Forbund med den Onde. Som vi saae, bedrog Folket sig alt i de ældste Tider med lignende Fortællinger om Djævelspagter, som der knytte sig til Faust, og til alle Tider fandtes Mennesker, der troedes i slig Forbindelse, Fyrster og Geistlige, den hellige Fader i Rom selv ikke undtagen. Ligesom man tillagde den krigerske Pave Sylvester den Anden et Forbund med Djævelen, der fulgte ham som en sort Pudelhund og efter Fristens Udløb tog ham bort fra Kirken, saaledes tillagde man endvidere Gregor den Syvende et Tryllespeil, som han erholdt af den lede „Gudværemedos," der afhentede ham i Skikkelsen af en sort Morian. Benedikt den Niende havde syv Aander i et Subberglas; Paul den Første forskrev sig med Blod af Tommelfingeren til Djævelen i Skikkelsen af en lille graa Mand, blev rig som ingen Pave, førte et muntert Liv, og da Tiden var forhaanden, borttog Satanas ham fra hans Concubines Side. Saaledes havde hver Tidsalder i visse Maader sin Faust, og alle disse enkelte samledes endelig i den sidste og sande Faust, der som Hexemester stod i de foregaaendes Spidse. Faust er i denne Henseende altsaa mere Bog end Person; hvad Historien beretter om hans Trolddomskunster, er Aarhundreder tidligere gaaet om blandt Folk som Tradition, og Faust's Billede var ligesom det Segl, man har paatrykt den hele Samling.

En saa berygtet Æventyrer, som Faust, maatte ogsaa gaae ud af Verden paa en paafaldende Maade, Fortællingen derom i Folkebøgerne er gruvækkende. Tidspunktet nærmede sig, som fastsat var i den mellem Faust og Satan sluttede Overeenskomst, da den Sidste turde afhente Æventvreren til de underjordiske Riger; den onde Aand lod sig tilsyne i sin rædsomste Skikkelse, førte Doctoren med sig gjennem Luften og slyngede hans sønderknuste Lemmer ned paa en Gjødningbunke. Hans Tidsalders Forfattere derimod lade ham døe i sin Fødeby Kundlingen, men ogsaa efter disse undgik han ikke Hævnen; han blev nemlig fundet død med omdreiet Hals.

Vi tør her ikke lade ubemærket, at Faust, dog først efter sin Død, ogsaa blev bekjendt som Forfatter. Der findes et magisk System under Titelen: „Faust's Helvedstrang," for hvis Forfatter Doctoren bliver angivet. Men om dette Skrift virkelig hitrører fra ham, hvorvidt han har Deel deri, eller om Andre have benyttet hans Navn, for at skaffe det større Udbredelse, lader sig ikke afgjøre. Et gammelt Exemplar af denne Bog opbevares dog endnu paa Wolfenbütteler Bibliothek.

Naturligviis kan den bekjendte Folkebog om Faust kun ansees som Samling af en Mængde Sagn, hvilke alle dreie sig om det fælleds Punkt, ved en Pagt med Djævelen et erhverve sig Magt over den naturlige og aandelige Verden; Bogen tør altsaa ikke tænkes at være den berygtede Doctors Biographi. Vistnok fremtræder i Sagnet det Onde som Hovedmoment, og staaer her, som altid i Middelalderen, i Forbindelse med det Magiske; men dog er Alt, hvad der i Folkebogen fortælles om Faust, aldeles ikke saa Djævelsk. Hans Æventyr have mere et muntert, skalkagtigt Anstrøg, og tjene til Andres især Studenters og Adelsmænds For-Fornøielse; men modsat denne Munterhed, hvormed han med Glas, Knive, Gafler og Aber opfører en Dands, lader et Fartøi paa Donau trækkes af en Abe, rider paa et Fad fra Auerbachs Viinkjælder o. s. v., staaer Mephistopheles og Djævlepagten mørk og truende. Det Eiendommelige ved Sagnet er det kjække Mod, hvormed Faust indgaaer Overeenskomsten; thi denne Frihed bevirker, at man ikke føler sig beklemt, men meget mere opløftet ved denne kjække Begyndelse. Faust staaer derfor ved Middelalderens Slutning som sin Tidsalders kraftige Individualitet, som i sin Magtfølelse med Bevidsthed sætter sig Egoismen som Livsprincip, og denne Act er netop fremstillet fra en Pagt med Djævelen. Ligeledes er Sagnet consequent og lader Faust fare til Helvede, hvilken Forestilling fremtræder levende i Forsvindelsens Dieblik.

Med alt dette havde den gamle Bog om Folkesagnet dog stedse en alvorlig belærende Characteer, idet den vilde advare mod Troldommens skrækkelige Last. Derimod spiller et naivt Humeur i den gamle Sang om Doctor Faust, men endnu mere i de yngre tydske Dukkespil, som indeholde en friere, sand folkelig Opfattelse af Faust-Sagnet, og endnu i Aaret 1829 bleve opførte i Berlin. Vi finde Faust i Wittenberg eller Mainz, hvor han, efter en fortvivlet Klage over alle Videnskabers Utilstrækkelighed og over sin bestandige Pengemangel, beslutter sig til, for Fremtiden at leve for Magien. Wagner (hans Famulus) beretter derpaa, at der just var ankommen tre Studenter for at overrække ham en vis Tryllebog, hvorover Faust, der hidtil, forgjæves har søgt efter denne Bog, bliver ude af sig selv af Glæde. Med den humoristiske Scene mellem Wagner og Kasperle, der i sin Indskrænkethed er den kosteligste Parodi til Faust's overmodige, aldrig tilfredsstillede Aand, slutter første Act. — Anden Act begynder Faust med en Aandebesværgelse; han spørger dem alle (Aanderne) om deres Hurtighed, og kun med den sidste, Mephistopheles, der er rask som Mennesketanken; bliver han fornøiet. Da Doctoren spørger, om Mephistopheles vil tjene ham i otte og fyrgetyve Aar, erklærer denne, at dertil behøvede han Plutos Bevilling; snart derpaa kommer han tilbage, og det endog, som Faust har forlangt, i Menneskeskikkelse, i en rød Underklædning, lang sort Kappe og et Horn i Panden. Men kun paa 24 Aar tør han betinge Pagten. I Kontracten, som en Ravn bringer, forlanger Faust Nydelsen af alle Verdens Herligheder, Skjønhed, Hæder og sand Besvarelse af alle Spørgsmaal, men maa paa sin Side ikke alene afsværge den christelige Tro og sky Ægteskabet, men og i den hele Tid love, aldrig at vadske eller kjæmme sig, eller klippe Haar og Negle. Da Doctoren vil underskrive med en Hanefjær, som Mephistopheles byder ham, danner det af den ridsede Haand udstrømmende Blod de varslende Ord: „Homo, fuge: (Menneske, fly!)" — I samme Dieblik betages han af en uimodstaaelig Søvn; hans Skytsaand lader sig tilsyne i en barnlig Engelskikkelse og beklager Doctorens Frafald fra Gud, medens Jordaanden flyer. Da Faust atter opvaagner, kalder han den onde Aand til sig og overgiver ham Forskrivningen, som en Ravn

under Haanlatter nedbærer i Helvede. Faust bemærker, at Mephistopheles maa for Fremtiden lade sig see i en anden Klædning, for at han kan følge ham blandt Menneskene, hvorpaa Djævelen svarer, at kun han alene seer ham i Djævledragten, alle Andre bemærkede ham kun i den Skikkelse, som Doctoren ønsker, ligesom ogsaa Faust, skjøndt han aldrig vadsker eller kjæmmer sig, blandt Alle skal gaae for den skjønneste Mand. Derpaa reise Faust og Mephistopheles paa en Kappe til Hertugen af Parmas Hof, hvor der just feires et Bryllup. Acten sluttes af Kasperle, der ligeledes paa en Drage bringes til Parma, hvor han i Begyndelsen af tredie Act, fordi han trods Aandens Befaling har brudt Taushedeu underveis, falder ned fra Skyerne. Faust lader nu flere bibelske Personer optræde for Hertugen og Hertuginden, men afslaaer paa Mephistopheles' Raad Indbydelse til Taflet, fordi den skinsyge Hertug vil forgive ham; ligeledes ere de Geistlige og Folket, som holde ham for en farlig Veirmager og Brøndforgifter, opbragte paa ham. Paa en fyrig Drages Ryg hæve Begge sig for Folkets Øie og flyve til Constantinopel. Kasperle bliver af en anden Aand bragt tilbage til Tydskland, hvor en Natvægterpost netop er ledig. Mellem tredie og fjerde Act ligge et Tidsrum af tolv Aar. Warner, der finder Doctorens Adfærd mistænkelig, tager sin Afsked, og Faust, som hidtil har svælget i tomme Nydelser, bliver greben af Anger hvoraf Mephistopheles søger at udrive ham. Men da Djævelen paa hans Spørgsmaal, om han endnu kan komme til Gud, ikke tør svare, men styrter hylende bort, kaster Faust sig angerfuld ned for et Mariabilled; han troer sig reddet, fordi han atter kan bede atter græde. Dog Mephistopheles vender snart tilbage med den skjønne Helena; Faust falder i Snaren, forglemmer sin Anger og hengiver sig til det Djævelske Spøgelse, som i hans Arme forvandles til en Slange. Og da Doctoren derpaa i sin Fortvivlelse truer Djævelen, svarer denne med Haan, at bedrage er hans Haandværk. Tilsidst viser Mephistopheles ham tillige, at hans Frist var udløben ved Midnat; thi Pagten lød kun paa 24 Aar, hvert beregnet til 365 Dage; han (Djævelen) havde nemlig ikke blot Doctoren om Dagen, men ogsaa om Natten, og saaledes vare de tolv Aar at ligne med fire og tyve. Hvor lidt ogsaa slig Udlæggelse kan bestaae med Rette, saa lader Faust den dog gjælde. At Djævelen ved en Tvetydighed søger at omgaae Kontracten, er aldeles grundet i Folkeanskuelsen. Faust's Ende nærmer sig. Ved den niende Klokketime minder en dump Stemme fra oven ham om hans forestaaende Død, hvorpaa Kasperle, der har forsinket sig, som Natvægter synger sit Vers. Med Angst og Bæven hører Faust Klokken slaae ti; forgjæves kaster han sig ned for Mariabilledet, til hvilket han ikke mere tør løfte Øinene; Stemmen fra oven tilkjendegiver ham, at „hvo der fornægter Gud, har tabt Alt.“ I sin Fortvivlelse vil Faust bytte Klæder med Kasperle, for saaledes at føre Djævelen bag Lyset; men Kasperle mærker Listen og vægrer sig. Med det ellevte Klokkeslag forkynder Stemmen ham, at han er dømt, endelig ved Midnat hans Fordømmelse. Djævelen fatter Doctoren i sine Kløer og slæber ham bort. Det Hele med Kasperles humoristiske Scene, hvilken ved sin skjærende Contrast gjør den sidste Deel af Stykket endnu mere gribende.

En ny, dybt i Folkets Bevidsthed grundfæstet Opfattelse vandt Faustsagnet ved Göthes Behandling. Denne store tydske Digter gik ud fra Dukkespillet, hvilket han i „Wahrheit und Dichtuug“ selv erklærer: „Den betydende Dukkespilsfabel om Faust gjenklang og tonede dybt i min Sjæl. Ogsaa jeg havde lagt mig efter alle Videnskaber og var tidlig nok blevet bekjendt med sammes Intetsigenhed. Jeg havde ogsaa søgt dem paa alle Maader i Livet, og var stedse kommen mere utilfredsstillet og qvalfuld tilbage. Göthe begyndte sit Stykke ganske som Dukkespillet; men den hele Scene med Jordaanden, saavelsom den derpaa følgende Spadseregang med Wagner er Digterens Eiendom. Derimod er Pudelhundens Besværgelse og Forbundsscenen overeensstemmende med Folkebogen, kun har Digteren med rigtigt Blik udeladt enkelte Ting og optaget et Par Træk af Folketroen; men ganske original er Digteren igjen i den herlige Historie med Margrethe. Folkesagnets Djævel kommer i Styk-

ket saa lidt til sin Ret, at Digteren ved Slutningen selv fornægter ham, og kaster sine Frugter som forlængst afsvorne overtroiske Forestillinger i Dødningkammeret. Skulde Faustsagnet i sin Tid alvorligt advare for menneskeligt Overmod, der fører til en Forbindelse med den Onde, saa har Göthe hævet samme til en Ideesfremstilling, at „det gode Menneske i sin dunkle Trang er sig den rette Vei vel bevidst." Men det gode Menneske er, ifølge Göthe, den rastløse efter Erkjendelse og daadskraftig Virksomhed Stræbende, i Modsætning til den blot Nydelsessyge. Stræbsomheden er Menneskets bedste Deel; for naaer denne Stræben end en Tidlang at føre ham bort fra den rette Vei, saa vil den dog tilsidst føre ham tilbage paa samme, paa hvilken den for ham bestemte høieste Uddannelse af hans aandelige Liv vil blive ham til Deel. Det kan i intet Tilfælde nægtes, at denne Betragtning af den ligefremme Yderlighed maa være den Anskuelse, der oprindelig ligger til Grund for Faustsagnet, som en Fremtrædelse af den overalt lurende dæmoniske Verden antager i det menneskelige Liv. Magien selv forestilles i første Deel af Göthes Faust med saadant Liv og Objectivitet, at vi ganske leve i dette Element og ingen Tvivl nære om Muligheden, saa stærkt føle vi os henrevne af Digterens livligt skabende Aand. Mangler anden Deel ogsaa denne Anskuelsens Umiddelbarhed og den dybt rystende Aandevirksomhed, saa er denne i sin Art ikke mindre stor, men vil til alle Tider gjælde for een af de herligste og genialeste Poesier, og kan den ifølge sin Natur aldrig som den første gaae over i Folkets Blod, saa ville dog de Dannede stedse mere frydе sig ved sammes underfulde Skjønhed, jo dybere de indtrænge i Stoffet og i hvert enkelt Træk gjenfinde Digterens klare, bevidste, phantasirige og heldigt skabende Sands.

Den Kunst, at blive riig.

Saa vanskelig ogsaa denne Kunst er, og saa Faa der ere Mestere heri, saa har dog den berømte Franklin og enkelte Andre givet fortræffelige Exempler, som man ikke noksom kan takke Dem for; men andre Tider fordre andre Regler, og med Tænkemaaden forandrer Veien til Rigdom sig. Sparsommelighed er til alle Tider nyttig; den som hensigtsmæssig sparer, han udviser Forstand og Indsigt, men med at spare, naaer man ikke langt i Tiden, hvor Fortjenesten er saa mislig og suur som nu. Man maa arbeide mere, og derved vise mere Duelighed end ellers; den som ikke er flittig, og grundigt forstaaer sit Haandværk, han bliver berøvet sit Arbeide og Brød af Andre, som ere dygtigere og dueligere. Man maa levere sit Arbeide for godt Kjøb, og det maa være ligesaa smagfuldt som hensigtsmæssig, naar man vil lokke Kjøbere til. Billighed foranlediger en hurtig Afsætning og gode Varer fremtryller Kunder, som man ikke let mister igjen. Man undgaae derfor alle unyttige Udgifter, arbeider flittigt, forstandigt og længere, og den erhvervede Stilling bliver hurtigt til en Daler for den, som forstaaer klogt at spare. Sparsommelighed er en Lykke og Anseelse fordrende Dyd, og adstiller sig ligesaameget fra Karrighed, som fra Ødselhed. Een Daler, som er anvendt hensigtsmæssig, vil bringe Velstand og Velsignelse i et Huus.

Med Sparsommelighed, Duelighed og Flid forbinde man Lyst til Orden. Alt gjort til rette Tid og paa rette Sted, fremmer ethvert Arbeide og gjør Venner. Orden forraader Forstand, og herved udfører man næsten ethvert længe og nøie gjennemtænkt Foretagende lykkeligt. Den som elsker Orden, vinder Tid og Tilfredshed.

Man blive paa sin Livsbane; vil Du foretage et hvilketsomhelst Arbeide, saa staae aldrig stille, formeer stedse dine Kundskaber, fuldfør det, og leveer Arbeidet, som baade nærer og ærer. Det er derfor en Daarskab, at indbilde sig, at man i sit Fag naaer det høieste Punkt af Fuldkommenhed. Lad det være en Grundsætning „at gjøre bedre," og den som leverer det Bedste, han faaer den største Gevinst.

Den, som vil være rig, maa aldrig besøge offentlige Steder, hvor Lediggang, Pragt og Nydelser foraarsager svære Udgifter. Man afknappe sig ikke det Nødvendige, men sige

Yppighed og Ødselhed. Man blive hjemme, og arbeide Morgen og Aften en Time længere end sædvanlig, og en rigelig Løn vil afbetale den anvendte Møie. Luxus styrter En i Fordærvelse og blænder kun de Kortsynede. Viis Sparsommelighed erhverver sig Danismandens Agtelse, og i Nødstilfælde rækker denne gjerne den Flittige en hjælpende Haand.

Kjøber Du hvad Du ikke har nødig, maa Du snart være nødt til at sælge det, som er uundværligt for Dig. Mange ere gaaede tilgrunde ved intet Andet, end ved deres godtkjøbs Indkjøb. Forfængelighed er en Tiggerske, som ei alene er ligesaa trængende som Armod, men endog endnu mere uforskammet.

Man vænne sig alt tidlig til den Tanke, at Livet fra Vuggen til Graven er en Opdragelses- og Prøveanstalt, og den som fuldt og fast stoler paa Gud, for den vil ikke Modet i Nøden synke. Besluttet begynder han sit Værk, fortsætter det trøstigt og opfylder samvittighedsfuldt sin Pligt. Mennesket er hverken skabt til Lykke eller Ulykke; han skal hensigtsmæssig uddanne alle sine Legems og Aandskræfter, bruge dem forstandigt og leve dydigt. Den, som altid har dette Maal for Øie, han venter ei af blind Duelighed, det som han kan forskaffe sig ved Flid, Indsigt, Mod og ved Tillid til Gud.

A. C. M.

Templet i Pæstum.

Digtere, Historieskrivere og Reisende have vel kaldt det herlige Land, Italien, den forbigangne Tids Grav, men man maa dog tilstaae, at paa mange Steder er denne Grav saa blomstrende, frisk og levende, som neppe Stæderne i de nyere Riger ere, hvis Cultur og Civilisation er ny, og hvis forbigangne Tid i Sammenligning med de gammelromerske Ruiner kun kan kaldes fra i Gaar. Saaledes frembyde rigtignok i det henrivende Italien de nødlidende Flekker, som ere opbyggede paa Ruinerne af gamle berømte Stæder, kun lidet Glædeligt, og man finder vel ogsaa en smudsig Hytte paa det Sted, hvor der engang stod et herligt Tempel; men derfor møder Øiet ogsaa midt i en Ørken og paa Steder, man mindst formodede det, halvnedsunkne Bygninger, som, selv i deres nuværende Skikkelse, endnu kraftigt og levende henriver til Beundring.

Faa Ruiner i det gamle Romerland vil i Pragt og imponerende Størrelse kunne sammenlignes med hine tre mægtige Bygninger, som findes i Staden Pæstum og ere bekjendte under Navn af Neptuns, Ceres og Basilikas Tempel. Den Reisende betræder, naar han fra Salerno nærmer sig Grændsen af Calabrien, en øde og vild Egn, hvor der Mile vidt neppe er en eneste menneskelig Bolig synlig, og, naar man undtager hine talrige Bøffelhjorde, som uforstyrret vandre her omkring, møder man ikke et levende Væsen. Han naaer Pæstum, som forhen var en riig og mægtig Stad, men som nu neppe fortjener Navnet By, og som kun naar man undtager et slet Værtshuus og en anden moderne Bygning, som er Biskoppens Bolig, der imidlertid ikke residerer der, tæller faa slette Hytter. Men midt imellem disse hæve sig hine tre Pragtbygninger, paa hvilke Øiet kun hviler med dyb Ærefrygt. Man kan neppe kalde disse herlige Bygninger for Ruiner, saa ganske og aldeles have de beholdet Deres gamle Charakter.

Af disse tre Bygninger er Ceres Templet, som først viser sig, naar man kommer fra Neapel, det mindste. Det har 6 Søiler i Fronten, og 13 i Længden, men disse Søiler staae tættere ved hinanden, end man i Almindelighed træffer det hos de græske Templer. Det Andet er Neptunstemplet, det er just ikke det største, men dog det imposanteste og massiveste af dem alle tre. Det har 6 Saler i Fronten og 14 i Dybden, af hvilke den Kantsøile, som vender mod Vest, engang blev truffen af Lynild og for en Deel beskadiget. Den truede allerede med at styrte ned og saaledes at forstyrre den smukke Symetrie i et af de skjønneste, fra Oldtiden opbevarede Bygningsmindesmærker, men man har vidst igjen at befæstede den til Bygningen ved

Hjælp af Metalkramper. I det Indre hæver sig næsten ganske ubeskadiget en smuk Søilegang af slanke Piller, og naar man seerud herfra, synes den underfulde Bygning endnu større, om endskjøndt overalt Stenblokke og Gruus hindrer Beskuerens Fod. En høitidelig Stilhed hersker omkring dette gamle Gudetempel; kun Sværme af Krager og Rovfugle, som bygge deres Rede herpaa, flyve skrigende op, naar Vandrerens Trin forstyrrer dem.

Det tredie allerede nævnte Tempel, Basilika, er det største af dem alle, og i Henseende til den afvigende Bygningsmaade det mærkværdigste. Det har 9 Søiler i Breden og 10 i Dybden, og en Række Piller i Midten, som løbe parallele med Siderne, dele Templet i to lige Dele.

Disse Bygninger ere alle byggede i dorisk Stiil og af samme Materiale, hvad der ogsaa er Tilfældet med de fleste gammelromerske Templer. Det er gjort af en ualmindelig haard, men porøs og sprød Steen af bruun-graa Farve, som findes i Omegnen af Pæstum.

De her beskrevne Bygningers Alder er meget stor, og med god Grund angiver man den til 22 Aarhundreder. Hvilke Storme, hvilke Naturoprør, hvilke Angreb, maaskee selv af Menneskehænder, trodse disse ærværdige Kunstværker. Hvad er der ikke hændet her omkring dem; hvad blomstrede, hvad visnede, hvad stod ikke op og forsvandt igjen sporløst ved disse Ruiner. Men de selv staae fast og urokkelige; og hvor mange Menneskeslægter vilde endnu ikke kunde beundre dem og fortælle Efterkommere om dem.

Matrosens Giftermaal*).

„Er Du gift?" — spurgte Bent sin Ven Tom,
da de sammen i et Værtshuus kom
og om alskens gamle Ting passjared'.
„Har været!" — var Svaret —
„men nu ikke længer!"
— „Nei, jeg seer nok, med Næbet Du hænger!
Er Din Kone da død, Din Stakkel?"
— „Nei, Gu' er hun ei, det Spectakel!
Men, seer Du, hun var lidt løs
paa Traaden, den gamle Tøs,
og rendte med Krabben, mens jeg var tilsøes."
— „Med Krabben?" — „Ja vist! Den Hummerklo!
Jeg seer endnu, hvor smørigt han loe,
dengang da til Betty jeg friede
og fik Lov i Æblet at bide."
— „Naa, see! Du mener Soldaten . . ."
— „Ja, med ham stak hun af, den Satan!
Havde endda det været en Mariner;
men en Soldat med Sinker under Sko —
fy! — og saadan Een kunde Betty troe!
Ja, jeg vil ikke nægte, det mig piner!"
— „Sluk Sorgen i dette Glas Grog, min Ven!
Hvad Pokker, lad Kjællingen rende,
om saa hun har Lyst, til Verdens Ende.
Saa har Du jo Lov at gifte Dig igjen."
— „Sandt nok! Men jeg kan ikke gjøre ved'et,
mine Øine blive vaade paa Stedet,
naar Tanken falder paa den korte Stund,
jeg kasted' Anker i en rolig Havn.
Jeg veed ikke rigtig — jeg føler et Savn;
for seer Du, Bent! — saasandt Tom er mit Navn —
jeg har lidt mere Hjerte end som hun."

— „Aa, Fanden tænke meer paa hende!
Drik ud Din Grog! — Lad hende rende
til Brandenborg med sin Soldat!" —
saa trøsted' Bent sin Kammerat.
— „Ja, Du har Ret, min Bro'er!" —
Matrosen skreg og foer
med Næven sig i Haaret —
„Har Betty ogsaa mig bedaaret,
er det dog rene Børnestreger
at tænke mere over det.
Nei, med min Sorg jeg sover let
og roligt som en Søulk pleier. —
Men siden vi nu Tungen fik
paa Gled om Sagen,
saa skal Du høre, hvor det gik
paa Bryllupsdagen.
Ja, Du kan troe, at det var Knas,
min Gut! og ingen daarlig Spas."

*) Nærværende rimede Fortælling er skreven til en Privat-Forestilling efter et opgivet Motiv.

„Vi Allemand i Portsmouth en Opsang os fik,
og saa for fulde Seil rask til Kirken hun gik."
— „I seiled'?" — „Ja, troer Du, vi vilde
gaae?
Vi tog en Vogn, hvor vi den kunde faae —,
Med Flag og Vimpler vi Karossen smykked,
for uden Flag har Sømand ingen Lykke.
Min var kuns kort, men jeg vil ikke skjælde,
skjøndt gamle Englands Flag, Du svigted' mig.
Nei, jeg vil heller Ondt med Godt gjengjælde,
og kniber hun, saa slaaes jeg glad for Dig.
Men — for at spinde Enden ud, min Fa'er! —
der var kun snæver Plads i Skuden,
for der var fire Pigebørn med Bruden,
og desforuden
en tjæret Gut med mig i Følge var.
Men seer Du, Bent!
Vi klared' den, hvor slet hun var bevendt.
Smaadamerne stuved' vi ind i Ballonen
og lod dem saa selv forliges om Pladsen,
mens Gutten og jeg krøb ovenpaa Kassen;
og — hyp! — skjød hun Fart, Gallionen!
Men Kors, hvor var blandt Folk en Præk og
Snakken,
fordi vi sad der og kneiste med Nakken.
— „Han der, han med Hatten" — gik
Sladdren —
„han der er vist Chef for Eskadren!"
— „Ja, Gu' er jeg saa og hedder Tom
Bommen —
Op, Spillemænd lystig i Vommen!
Lad Folk bare gloe; vi har ikke Stunder —
Fleer Klude til baade over og under,
saa tænker jeg nok, vi vinde Passaten."
Men John (saa heed han, Kammeraten,
den tjærede Gut, der fulgtes med mig)
han havde saameget med Kudsken at snakke,
og snart begyndte da Skuden at sakke.
Det taalte jeg ikke, paa Timen jeg skreg:
„Ingen Sludbren der ved Roret — fleer
Klude til —
hvis ellers I beholde Komandoen vil!"
Den gamle Kudsk blev maliciøs;
men — naa da! — hvor hun saa gik løs!
Han smurte paa
de stakkels Øg, saa det dem sved i Huden;
de steiled', fnøs, og — baus! — med hele
Skuden
vi der i Rendestenen laae.
Naa, der blev Vræl og Støi og Tuden!
Men jeg holdt fast ved Skabelonen
og blæste op for at hjælpe min Ven,
og snart fik vi da Gallionen
paa ret Kjøl igjen.
Men paa Kudskens Arm maatte Doctoren
flikke,
hvorfor vi ham lod paa Apotheket ligge.
Saa kom den lange John paa Bukken
og fik Linerne fat;
men Raden sad saa flau og muggen,
som han havde druknet en Kat,
og glemte ganske at hale ind,
saa vi kunde komme Bi-de-Vind.
Det gik som det kunde, saa ned, saa op,
til vi — Pokker klø hans syndige Krop! —
i en Studs brased' bak
og Klyverbommen gjennem et Vindue stak,
ind til en skimlet Vexeleer,
der sad og talte Guldbukater.
Ja, det var rigtig en Plaiseer!
Men John var ikke stemt til Latter,
han havde slemt forslaaet sit Knæ.
Jeg fik nu Kig paa Kirken i Læ
og tænkte som saa,
det bedst var at gaae
tilfods det andet Stykke Vei.
For — sandt at sige, Bent! — var jeg,
der gjælder for en ægte Hai
og fra Barnsbeen har færdet paa Vandet,
ikke nær bleven søsyg paa Landet
af al denne Slingren, Sveien og Rumlen.
Men hør nu baresteus, nu kommer Humlen!
Vi tjærede Gutter hjalp Damerne ud;
jeg fik under Armen min deilige Brud,
og aldrig jeg var vist saa stolt i Sind,
som da vi spadseerte i Kirken ind,
hvor vi ventedes baade af Degn og Præst.
Først blev der nu sjunget, saa messet og læst,
og saa sagde Præsten da til mig: „Tom!
Vil Du til Kone ha'e denne Pige?" —
„Ja, det veed Gud jeg vil! Derfor jeg kom!" —
jeg svared' ham saalige
og kneiste stolt som Kapitainen
ombord i en Brig.
Men det var galt, for strax af Degnen
et Vink jeg fik.
„Svar blot med Ja!" — han hvidsked' til mig.
— „Naa ja, Hr. Præst! Ha'e Pigen, vil jeg!
Jeg mener det med Betty godt!" —
Og dermed troede jeg os flot.
Men nok et stivt Ovarteer vi maatte vente,
før han sin alenlange Præken endte,

og længer endda vi maatte blive
for vores Navne at underskrive
i Præstens Bog,
som Degnen op paa Pulten slog.
Skrive? — Nei, slige Narrestreger
nu Ingen af os havde lært,
saa det faldt os en Smule svært,
at maatte spille Penneleger.
Dog Tom — det veed Du — er en tjæret Gut
og det udaf den rette Skuffe,
som ikke lader sig forbluffe
og ikke bliver som Karudsen skudt.
Jeg malte et Kryds, der skulde „mig" betyde,
og Gaasefjæren saa jeg Betty fly'de,
at hun kunde skrive paa min Façon.
Men Tøsen har sagtens lidt mere tung
paa Haanden end jeg taget Pennen fat;
for dybt hun den i Blækhornet stak
og, som hun skrev med en Hjortetak,
istedetfor Kryds hun malte en Klat
eller Noget, der kom ud paa Eet.
Men med den Ting var det ligesedt;
for Navn var Navn, hvordan det saa stod,
og derfor var Tøsen jo ligegod.
Det meente Degnen da med, skal jeg troe,
for Ingenting han sa'e, skjøndt lunt han loe,
da Bogen han laae aaben tilside
og skrabende ud lod os vide,
at nu var jeg og Betty gifte
og kunde Gavn i Samqvem stifte.
See, det mener jeg, var tydelige Ord! —
Nu var vi da klar til at vinde ombord.
„Ned Seilene," — skreg jeg — „og saa afsted!"
Saa spurgte jeg Degnen om han vilde med
og drikke en Skaal og desuden
faae sig en Svingom med Bruden.
Men — „Vorherre bevar's for den Galei!" —
han fniste saa smørigt og gik sin Vei.
Naa, ligesedt! Vi var da nok i Følge
og tørnede nu ud — og det i Fart.
Men aldrig saasnart
kom vi hjem, før vi fik os en Skylle
af Grog og reen Genever,
og Bent, saasandt jeg lever,
holdt Sviren ikke ud tre Dag' i Rad.
Naa, det kan hænd' sig, Tom var glad
i denne Lystighed og Støien,
og aldrig fastende sig laae
i Hængekøien,
saalænge det stod paa.
Gudsdød, ja det var Bryllupsdage,
som nok Enhver gad smage!
Tre Uger holdt det ud, og det var længe;
for en Matros kan ikke altid hænge
derhjemme hos Familien.
Og snart saa maatte Tom
da ogsaa see sig om
en Hyre til Brasilien.
Min Lykke hjemme naaede ikke Høiden,
og paa min Reise gik den ganske fløiten.
Jeg gav just Betty mine løse Penge,
for jeg var bange for, hun skulde trænge,
mens jeg var tilsøes.
Men det var galt, for saa slog hun sig løs
og toned' saa herefter falske Flag,
og siden den Dag,
jeg reiste, har jeg hende ikke seet.
Dog skeet er skeet,
og det er dumt at ærgre sig længer.
Men til lidt mere Vaadt vi trænger;
har Nykker end hver Pigelil,
er Groggen dog bestandig mild.
Saa Skaal da, Kammerat, og lad os drikke!
Naar bravt man drikker, ærgrer man sig ikke.
Til Nar for dem Begge jeg rigt'nok er blevet,
men lad dem derfor ikke være for kry;
det ellevte Bud er for Sømanden skrevet,
og saa har jeg sgu Lov at gifte mig paany!

Julian Hugo.

Hjortetak-Pyramiden.

(See Lithographiet.)

Denne Pyramide hæver sig midt i en Eng, som bades af en Flod, der kaster sig i Missouri omtrent en halv Miil fra, hvor denne Flod forener sig med Missisippi. Den vidtudstrakte Eng, som dette Monument pryder, er bekjendt under det franske Navn af „prairie à la corne de cerf" (Hjortetaks Engen). Det er en gammel Skik iblandt de indianske Jægere at føie nye Horn til Pyramiden, saa ofte deres Vei fører dem over Engen. De fæste en overtroisk Idee til denne Offring; det er en Troldom, et hemmeligt

Middel, sige de, til at sikre sig en heldig Jagt. Nogle Bøffelhorn ere blandede med Hjortetakkerne, og de ere alle saaledes slyngede i hverandre, at man ikke kan løsne en enkelt uden megen Vanskelighed.

Blandinger.

Eskimoernes Bjornefangst.

For at fange Bjørne betjene Eskimoerne sig af et sindrigt Middel. Et tykt, stærkt Stykke Fiskebeen, omtrent 2 Fod langt og 4 Tommer bredt, bliver bøiet sammen med Enderne og i denne Tilstand omviklet med nogle Stykker Sælhundefedt; Massen bringes i den aabne, kolde Luft, i hvilken den bliver haard og fast, og nu egner den sig til Brug. De Indfødte bevæbne sig med Bue og Piil, begive sig paa Jagt efter deres Bytte, og medtage den frosne Masse. Saasnart Dyret bliver seet, affskyder Een forsætlig sin Piil paa samme. Bjørnen, opbragt over Fornærmelsen, forfølger Folkene, der iilsomt trække sig tilbage, og naar den kommer til det frosne Sælhundefedt, som man har ladet falde, sluger den dette. Jagten, det heftige Løb og Mavens naturlige Varme smelter meget hurtigt Fedtet; Fiskebenet bliver paa denne Maade befriet fra sit Baand, springer hurtigt tilbage i sin lige Stilling og anretter en saadan Ødelæggelse i Bjørnens Indvolde, at samme maa holde op med Forfølgelsen og snart derpaa døer.

Biestik.

Om Virkningen af Biestik fortæller Gazette des hôpitaux et mærkværdigt Tilfælde. Fem kraftige Heste døde nemlig i 1½—4 Timer efterat de vare stukne af en Mængde Bier. Ved Sectionen fandtes i Huden en utallig Mængde afbrudte Biebraadde, navnlig i Øinenes, Mundens, Næseborenes og andre mindre stærkt behaarede Legemsdeles Omgivelser. Flere af Hestene havde sønderbidt deres Tænder under Smerteanfaldene. I Hjernen var intet Spor af overordentligt Blodtilløb, men Tarmene viste derimod røde Steder af Congestioner, ligesom dem der i Almindelighed pleie at findes ved udbredte Hudsforbrændinger; ligeledes vare Hjertet, Milten og Nyrerne overfyldte af Blod. Den egentlige Dødsaarsag er ikke oplyst ved denne Undersøgelse. — Som Middel imod Biestik anbefales Saften af Gedebladenes (Lonicera caprifolium) Bær, hvilken kan opbevares i Smaaglas, og hvormed de stukne Steder maa bestryges.

Anecdoter.

En Mand, hvis Gjerrighed var almindelig bekjendt, roste sig af at have tabt betydelige Pengesummer i Spil, uden at have ladet falde et eneste Ord derover. Det undrer mig ikke, svarede et vittigt Hoved; den høieste Grad af Smerte er stum.

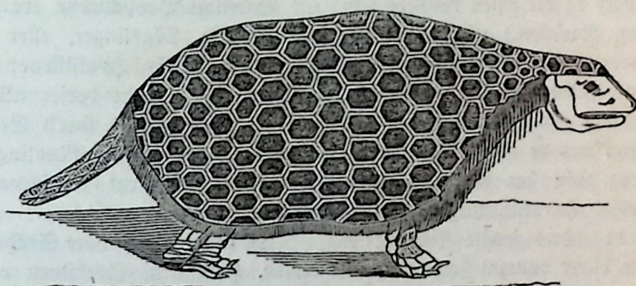
En reisende Englænder spurgte paa sin Reise igjennem Bern Hr. Haller blandt andet i Samtalens Løb, hvad han dømte om Voltaire; Voltaire, svarede han, er Forfatter til hiin berygtede Fortælling, Pucellen, og dette er mig Grund nok til at erklære ham for en slettænkende Mand. Da Englænderen ved Fortsættelsen af sin Reise ogsaa traadte af i Ferney, bad han Voltaire om hans Dom over Ridder Haller. Hallers Skrifter, svarede han, udvise og godtgjøre, at han er en stor Mand, og jeg ærer i ham en Viis, der gjør vor Tidsalder Ære. Den Dom havde jeg ikke ventet af Dem, svarede den Fremmede, da jeg har hørt en ganske anden Mening om Dem af Hallers Mund. Herpaa fortalte han ham Hallers Dom. Saaledes, raabte Voltaire, — maaskee have vi Begge taget feil af hinanden.

Forverdenens Archiv.

(Fortsat.)

Nærmest til disse kjæmpemæssige Dovendyr slutte sig blandt Edentaterne Bæltedyrene, der ligeledes vare Planteædere, men ikke kunde klattre; de leve, saavidt man nu kjender dem, kun i Sydamerika (fra Mexico og mod Syd til Continentets Sydspidse) og udmærke sig ved deres Lemmers store Styrke, deres Bevægelighed og Evne til som Pindsvinet at kunne rulle sig sammen til en Kugle. Uden nogetsomhelst Vaaben, idet de ikke have en eneste Skjæretand, bestaaer deres eneste Værn i et Pantser, som i brede Ringe omgive hele deres Legeme, der kunne skydes ind under hverandre og ganske indeslutte Dyret, naar det ruller sig sammen.

Nedenstaaende Tegning viser et Dyr, som man meget hyppigt finder i Sydamerika; man kalder det Hoploporus, og det er blevet beskrevet af Lund.

Dens Opholdssted synes at have været Brasilien. Da Bæltedyrets Hoved er meget lille i Forhold til Kroppen, saa lader Fundet af et Hoved af Størrelse som en Nilhests slutte til et ganske kjæmpemæssigt Dyr.

Endnu høre til Edentaterne Myreslugerne og Skjældyrene. Ogsaa af disse findes hyppigt Levninger, og de vare langt videre udbredte end nu, thi ikke blot i Amerika og Sydasien, deres nuværende Fædreland, findes deres Rester, men selv i Europa, og Cuvier beskriver ved Hjelp af forefundne Knokler et Skjældyr (Manis gigantea) som er 14 Fod langt, medens Nutidens Elephanter sjelden ere længere end 12 Fod og de nuværende Skjældyr neppe naae en Længde af 1½ Fod.

Til de af Forverdenens Dyr, som ere meget nær overeensstemmende med de nulevende eller næsten ganske lige, høre ogsaa Drøvtyggerne, men de findes ikke i de ældste Lag af Pattedyr-Formationerne, men udvikle sig temmeligt henimod Slutningen umiddelbart foran Tiden før Syndfloden.

Disse Dyrs Hovedcharacteer, en kløvtet Hov, kjender Enhver, der kun eengang har seet et Faar eller en Oxe; men begge disse Arter, der høre til een stor Slægt, betegne alene den store Forskjellighed i Formen, som bliver endnu mere paafaldende, naar man betænker, at Hjort og Raadyr, Steenbuk og Gemse, Antilope og Gazelle, Elsdyr og Rensdyr, Giraffen, Kamelen og Moskusdyret høre dertil.

Det synes, som om det sværeſt byggede af dem, Oxen, er det ældste af samme, idetmindste hvile dens Been først (det vil sige underst) i de mellemste Tertiairlag. Paa mange Steder i Ungarn og Italien har man fundet Horn af en Længde paa 6 til 10 Fod, og disse tilskriver man, da det nuværende Hornqvæg hyppigt har Horn paa 3 til 4 Fods Længde, som ere af samme Beskaffenhed som de fra Fortiden, de nulevendes Stammefædre, men dog sandsynligviis med Uret, thi vi kunde ligesaa godt sige, at vor Hest er Stammefaderen til Pony'en eller Tigeren til Huuskatten. Foruden Størrelsen er der flere andre og afgjørende Kjendetegn paa Forskjel tilstede, at det kan aldeles ikke gaae an at sige, at de store Dyr ere directe Stammefædre til de nuværende mindre.

Drøvtyggerne falde i tre Classer: efter

deres Horn i tvende og i en tredie uden Horn. Den ene af disse Classer har hule Horn af en halv gjennemsigtig Beskaffenhed, og disse mere eller mindre krummede Horn sidde paa Tapper af en Beenmasse, som rage frem fra Pandebenet over Dinene; dertil hører alt Hornqvæg af enhver Art, Faarene og Gederne (Gemse, Steenbuk, Antilope, Gazel etc.). Den anden Classe har ikke hule Horn, som ikke sidde paa en spids fra Panden fremstaaende Horntap, men ere aldeles compacte med en hvid Hornsubstants, udvendigt beklædte med en ujevn, sædvanlig brunnfarvet, Bark og ere enten dannede som Grene (Hjorten, Raadyret,) eller som Skeer (Rensdyr, Elsdyr). Den tredie Afdeling, Kameel, Dromedar, Bisamdyret, har ingen Horn.

Den egentlige Hjort var, saaledes som Hesten, samtidigt med de øvrige Pattedyr før Syndfloden, og man har fundet Been af disse, især deles Hornene, meget hyppigt i Selskab med de andres fossile Knokler; en større Art, der bliver omtrent halvanden Fod høiere, adskiller sig fra Nutidens, men begge ere efter alle Undersøgelser fuldkommen lige med de dem tilsvarende nulevende Dyr, det vil sige med den europæiske Kronhjort og med den kun i Nordamerika levende større saakaldte canadiske Hjort.

Raadyret forekommer næsten slet ikke i Diluvialformationerne, men især deles i Ferskvandsaflagringer. Ogsaa den mindste af alle Drøvtyggere, Dverghjorten, er, skjøndt sjeldent, dog blevet fundet fossil. Vi see deraf, at Pattedyrene, som høre til de nu bekjendte og tildeels have nærmet sig Mennesket saameget, at de ere hans stadige Ledsagere, alle have levet før Syndfloden; ogsaa om Kamelen gjælder det Samme.

Om de meest udviklede blandt Pattedyrene, og som tillige ere Mennesket meest lige, om Aberne allerede have levet før Syndfloden, er ofte blevet paastaaet og bestridt, indtil man i deres Fædreland, i Sydasien og Sydamerika, har fundet fossile Knokler af dem i stor Mængde, som staae de nulevendes saa nær, at der næsten ikke kan findes nogen Forskjel. I Europa har man fundet enkelte Knokler, som med Sikkerhed maae tilskrives Aberne; men det meest paafaldende er, at man har fundet disse Dyrs Rester i en endnu ældre Formation end Syndflodens. Dette beviser temmelig sikkert, at dette Dyr naaer op til Sauriernes Tid, hvilket man neppe turde antage om et Pattedyr, som ikke tilhørte Havet.

Hvad de sidste angaae, da adskille de sig fra Landpattedyrene derved, at deres Hænder eller Fødder ere saaledes overtrukne med en Hud, at de ere meget skikkede til at svømme, men ikke vel til Gang, og fremdeles derved, at deres Bagfødder stedse ere sammenvoxede til en bred Hale, der bruges til at bevæge dem fremad.

Samtlige Havpattedyr ere Rovdyr; de leve af Fiske, Muslinger, eller af Bløddyr, Orme, som f. Ex. Hvalfiskene; med Undtagelse af disse ere de derfor alle bevæbnede med et overordentligt stærkt Gebiß, som er skikket til at sønderknuse Muslinger og Snekker og ved et Tryk at forvandle Fiskene til Mas.

Til denne Classe høre Søehunden, Hvalrossen, Hvalfisken, Søekalven og Søeløven, Delphinen og andre fabelagtige Uhyrer, som Havkongen eller Hydrarchos, og deres Rester blive fundne i forskjellige Formationer. Om de tidligere have været tilstede som Landpattedyr, er vanskeligt at afgjøre, da Salt- og Ferskvandsformationer afvexle med hinanden i de Egne, hvor de findes.

Meget interessant er en Kjendsgjerning om Udryddelsen af et Søedyr ved Mennesker, hvilket Ovenstedt beretter. Rhytina stelleri (Barkdyret), saaledes kaldet, fordi dens Hudoverflade ligner Barken paa et Egetræ, et temmeligt uskyldigt Dyr uden Tænder, istedetfor hvilke Gummerne have Plader, blev fundet af en Reisende, Steller, der paa Behrings anden Reise til Behringsøerne i Nærheden af Kamschatka led Skibbrud der. Det fandtes der i meget stor Mængde og blev fanget af Matroserne og fortæret; dets Kjød var saa velsmagende, at dets Roes ved de tilbagevendende Matroser udbredte sig til det faste Land, og dette fremkaldte en saa stor Jagt efter det, at det fra den Tid, da det ved Stellers mesterlige Beskrivelse blev bekjendt, indtil Aaret 1768, altsaa i 27 Aar blev fuldkommen tilintetgjort. Petersborger Akademiet skal have gjort sig den største Umage for endnu at opdrive en slig Skabning i en

eller anden Krog af Nordasiens Kyster, vel ikke for at skaane det og maaskee lade det formere sig, men for at slaae det og udstoppe dets Hud og opstille dets Skelet; men dets Forehavende lykkedes ikke, og Stellers Beskrivelse og en slet Afbildning af Pallas er det Eneste, der er blevet tilbage af dette 80 Centner svære Dyr og hele dets Slægt. Her kan man ikke sige, at en Jordomvæltning har tilintetgjort det; det har været Mennesket, som har gjort det, og det vil maaskee ogsaa lykkes ham med Hvalfisken, naar denne i Sydpolarhavet bliver forfulgt ligesaa ivrigt af Amerikanerne, som Englænderne jage det i Nordhavet.

At Jagten paa disse saakaldte Fiske overhovedet er mulig, ligger deri, at det netop ikke er nogen Fisk men et Pattedyr, der aander ved Lunger og derfor maa vende tilbage til Overfladen af Vandet, hvor dens Forfølgere vente paa den for at saare den dødeligt. Den egentlige Fisk lever stedse under Vandet og kan saaledes ganske unddrage sig for Menneskenes Forfølgelse.

Det Uhyre, som vi oftere have omtalt under Navn af Hydrarchos, hører ligeledes til disse Havpattedyrs Slægt; men det her nævnte Navn passer aldeles ikke; Dyret maa efter Owen hedde Zeuglodon cetoides, thi dets Tænder have en dobbelt Rod og løbe ud i flere Spidser. Samtidigt med den levede Søedronningen (Halianassa), hvis Been ligeledes findes i Selskab med det førstnævntes, en uddød Art, som paa Grund af sine eiendommeligt dannede Tænder længe, selv af en saa stor Kjender som Cuvier, blev antaget for en Nilhest.

Delphinens coniske Tænder, hele Kjævebeen, deres 6 til 7 Fod lange Snabler og mange andre Knokler blive hyppigt fundne i de yngre Formationer; strandede Hvalfisk af 70 til 90 Fods Længde ere saavel nutildags blevne kastede op paa Kysterne, som de siden Tusinder af Aar ligge paa Norges Klipper og det i en Høide af 2 til 300 Fod; hvilket kommer deraf, at Norge og Sverrig stadigt hæves over Havfladen, hvilket endnu finder Sted i et Forhold, der kan maales. Men de hvalfiskelignende Dyr maae være langt ældre end fra Tiden før Syndfloden; thi man finder sammes Been i de ældste tertiaire Formationer. Saaledes ere Levninger af Dyret Ziphius blevne fundne ved Antwerpen tredive Fod under Overfladen ved et Bassins Udgravning, og det saa utvivlsomt omgivne af Muslinger fra de ældste tertiaire Formationer, at man med Sikkerhed kan antage, at disse Vandpattedyr maae være ældre end de Dyr fra Forverdenen, som findes i Gibslagene om Paris.

Vi komme endelig til en af de betydeligste Classer af Pattedyrene, til dem, som Naturen har tildeelt Grændsevogterembedet over de andre, til Rovdyrene.

Et høist vigtigt Led i Væsenernes Kjede ere Løverne og Hyænerne, Ulvene og Ræveue, Kattene og Væslerne, bestemte til at sætte en Skranke for Landdyrenes Formerelse.

Naar der i en Fiskedam kun sættes Karper, og slet ingen Gjedder, saa formere de første sig saa enormt, at ikke alene Næringen men selv Plads mangle dem. Noget Lignende vilde, kun i et længere Tidsrum, ogsaa skee med Landdyrene, naar ikke kjødædende Dyr fandtes. Naturen er vel grusom; den lærer ikke Løven først at dræbe sit Bytte og da sønderrive det, den tillader, at Falken styder ned paa Agerhønen og udhugger dens Øine i levende Live og da fortærer Brystmusklerne, og saaledes overgiver den til den grusomste Marterdød, naar ikke en medlidende Ræv forbarmer sig over det lemlæstede, sig forblødende Dyr, idet den giver det en Gravplads i sin Mave; men grusom eller ikke, Naturen naaer sit Maal, den sætter Skranke for en overdreven Formerelse.

Var nu den dyriske Verden i Fortiden talrigere end nu, saa lader det sig heraf slutte, at ogsaa de kjødædende Dyrs Antal var stærkere; af Sump- og Havbeboere see vi det virkelig ogsaa: Salamandrer, Fiirbeen, Krokodiller og Saurier ere alle af colossal Størrelse, svarende til hiin Tids mægtige Befolkning, og Levningerne af Landrovdyrene bestyrke ogsaa denne Forudsætning. Fra den største Løve til den mindste Huuskat er der fundet Levninger, blandt hvilke hos os Lossen og i Amerika Unzen endnu i den yngste Tid finde Plads. Andre Rovdyr gaae længere tilbage, og deres Rester vise ved Rhin og i Frankrig hen til Tertiairtiden; som den ældste betragter man Parderen, som er fun-

det i Montmartres Tertiairlag og som Cuvier paa Grund af dens Størrelse stillede høiere, indtil det ved Zootomien viste sig, at det var **Felis pardoides** (pantherlignede Kat).

Rovdyrene udmærke sig ved meget smaa Skjæretænder og skarpt fremtrædende, spidse, kegledannede Hjørnetænder, som ere saameget virksommere til Fangsten og Sønderslidelsen af Byttet, som de rage frit over Skjæretænderne og der ikke findes Tænder strax bag ved dem, men først et Tandhul, hvorfor de ogsaa formaae at trænge dybere ind. Da disse Dyr ere henviste til Kjødnæring, og denne er blød, saa ere deres Kindtænder heller ikke stærkt udviklede, men dog skarpe, ikke saameget for at kunne overskjære Knoklerne som for at kunne gnave dem.

Alle disse Kjendetegn ved Tænderne have ogsaa Forverdenens Carnivora, af hvilke de vigtigste vare Huleløven, et mægtigt Dyr, som langt overtraf Nutidens Løver og Tigre i Størrelse. Navnet (**Felis spelæa**) siger allerede, at man finder det i de nyeste Formationer i opskyllet Land (hvortil Leeret, der har aflagret sig i Huler, hører); hvoraf fremgaaer, at blod- og rovlystne Creaturer beboede Europa paa samme Tid som Hulebjørnen, med hvis Knokler deres Rester ere blandede. For Tiden ere de forsvundne fra hele Europa og formaae kun at opholde sig i de varme Lande, hvor Kongetigren søger sin Tilflugt i Ganges' og Indus' Bambus- og Palme-Vildnisser, Løven i Afrikas Klippeegne, ikke, som man besynderligt nok antager, i Ørkenen, thi denne nærer intet Dyr, følgelig heller ikke Løven, der søger Bytte, og Rytteren eller Caravanen, der drager igjennem Ørkenen, behøver ikke at frygte den menneskeskye Løve, selv ikke om den mod Sædvane skulde have forvildet sig fra Atlasbjergene ind i Ørkenen.

Menneskesky! Saaledes tør man dog vel kalde den, da den er forsvunden fra Atlas' nordlige Skraaning og har trukket sig tilbage til Sydsiden, efter at Franskmændene have besat Algerien, og, hvor disse overskride Bjergkjeden og etablere faste Colonier, ogsaa begynder at formindskes der, idet den deels udryddes deels bliver bortskræmmet til Marocco og Kystbjergene.

Naar man allerede oftere ved Optrædelsen af Levninger af slige Dyr, som tilhøre andre Climater, have draget den Slutning, at Europa tidligere maa have havt et fra det nuværende forskjelligt Clima, saa er denne Slutning netop mindst anvendelig paa Rovdyrene, idet nyere Iagttagelser have viist, at den indiske Kongetiger, hvis Hjem er Indiens Lavland syd for Himalayabjergene, overskrider denne Bjergkjede, ja endogsaa forekommer i de siberiske Skove indtil den 52° n. B., hvor den opholder sig og kaster Unger i en Egn, hvor det er langt koldere end under samme Bredegrad i Tydskland.

Kattens bøielige Natur vænner sig til ethvert Clima, naar den kun finder Dyr med varmt Blod til Næring. Saaledes har der sikkert, ogsaa uden at der behøvedes at have været et varmere Clima — hvilket iøvrigt var meget muligt — været Løver i Tydskland, maaskee endnu i den historiske Tid, og Ovenstedt anfører med Ret nogle historiske Traditioner som Beviis derfor, idet han siger: Vel vil jeg ikke lægge nogen Vægt paa Verset i Niebelungsangen, hvor det hedder om Siegfrieds Jagd i Vogeserne:

„Darnach er viel schiere einen ungefugen
Leuwen fand,
Der Leu lief nach dem Schuße nur dreier
Sprünge lang;"

thi man kan holde dette for en licentia poetica, ligesom det ogsaa i den græske Mythologie var en af Heltenes berømmelige Gjerninger at rense Landet for Løver; Herkules fældede dem i Peloponnes og paa Parnassus. Men Herodot siger meget bestemt, at Persernes Kameler, som bare Provianten, bleve i Macedonien ved Nessus (Karasu) angrebne af Løver; ogsaa taler Aristoteles om tvende Løvearter, een med kruset Haar og af en mere feig Characteer, den anden med længere Haar, stærk Manke, modigere og tillige høimodigere i sin Optræden. Den første Art er nu uddød, man kjender kun een Løve; men naar der i den historiske Tid endnu gaves Løver i Grækenland, saa streifede de vist ogsaa ind i Tydskland, hvor de uforstyrret kunde lure paa deres Bytte. Traaden imellem den nulevende store Kat og Forverdenens Huleløver synes saaledes til ingen Tid at have været afbrudt. Om de sidste imidlertid have været Løver eller Tigre, lader sig paa Grund

af Ligheden i deres Beenbygning vanskeligt afgjøre, men et frygteligt Dyr maa det have været, thi dets Rester tyde paa, at det har havt en Længde af 14 Fod, hvilket langt overgaaer den længste Tyrs af den prægtige Cheviotrace; den, der har seet et saadant græsædende Uhyre i hele sin Skjønhed og Styrke, vil indrømme, at et kjødædende Dyr af lignende Størrelse maa have været en frygtelig Fjende selv for en Elephant fra Fortiden, og talrige vare de i den Grad, at der findes fuldstændige Skeletter i alle Cabinetter, og som ingenlunde høre til Sjeldenhederne.

(Fortsættes.)

Historiske Skildringer.

IV. Aristides og Socrates.

Aristides.

En Samtidig med Themistokles var Aristides, Lysimachus' Søn. Da Xerxes var dragen bort, havde han efterladt sin Svigersøn Mardonius med 300,000 Mand. Disse ødelagde, hvad der endnu var blevet tilbage i Athen og trak sig derpaa tilbage til Bøotiens Sletter og leirede sig ved Platæa. Spartanerne under Anførsel af Pausanias og Athenienserne under Aristides rykkede efter ham og leverede Perserne et blodigt Slag. Mardonius selv faldt, og hans Død var Løsenet til en almindelig Flugt. Hele den persiske Leir med alle dens Kostbarheder blev de triumpherende Seirherrers Bytte. Men Aristides uddeelte sin Andeel af Byttet og blev fattig som før. Spartanerkongen Pausanias modstod ikke Guldets Tillokkelser, som Perserne sendte ham, men Aristides tilbageviste strengt enhver Bestikkelse. Da mistede Lacedæmonierne deres Overherredømme (Hegemonie) og Grækerne overdroge Aristides Overbefalingen. Alle kaldte Aristides den „Retfærdige," og han fortjente Navnet som Faa. Selv mod sin Fjende var han fuld af Uegennyttighed og Retfærd. Engang var han nødt til at anklage en Athenienser for Retten, og da han havde endt sin Anklagetale, vare Dommerne saa overbeviste om hans Sags Retfærdighed, at de strax, uden at ville høre den Anklagede, vilde skride til Domfældelse. Da stillede Aristides sig ved Siden af den Anklagede og understøttede dennes Bøn om at maatte blive hørt, saa at de maatte indrømme ham ogsaa denne Ret.

Desværre bestod der intet Venskab mellem Aristides og Themistokles. Den ærgjerrige Themistokles betragtede med misundeligt Blik den Anseelse, som Aristides nød hos Folket; tillige stod Aristides Themistokles, der ikke var meget samvittighedsfuld i at vælge sine Midler for at naae sit Maal, ofte iveien, fordi han aabent erklærede det Slette for slet og med Fasthed modsatte sig Themistokles. Saaledes kom Themistokles engang i Folkeforsamlingen og sagde, at han havde en Plan, som vilde være meget fordeelagtig for Athenienserne, men han kunde ikke offentligt bekjendtgjøre den. Man skulde udvælge en retskaffen Medborger, for hvem han kunde aabenbare den. Folket valgte Aristides dertil. Themistokles aabenbarede ham nu, at man hemmeligt kunde stikke Lacedæmoniernes Flaade i Brand og saaledes paa eengang tilintetgjøre Spartanernes Søemagt. Derpaa sagde Aristides i Folkeforsamlingen, at Udførelsen af den hemmelige Plan vel var meget fordeelagtig for Athen, men tillige i høieste Grad uretfærdig. I Tillid til Aristides' Retfærdighedsfølelse vilde Athenienserne ikke engang lære Themistokles' Plan at kjende, og saaledes strandede den.

Men da det ikke manglede Aristides paa Fjender, saa bragte Themistokles det endeligt dertil, at han ved Ostracismus blev for 10 Aar forjaget fra Athen. Aristides var selv tilstede i Folkeforsamlingen, hvor denne Beslutning blev tagen. Da nærmede en Landmand sig ham med den Bøn, at han skulde skrive Navnet „Aristides" paa den lille Tavle, hvorpaa Stemmerne afgaves. Aristides tog Tavlen og spurgte: „men hvad Ondt har Aristides da tilføiet Dig, siden Du vil fordømme ham?" Landmanden svarede: „Intet; jeg kjender ikke engang Manden. Kun fortryder det mig, at man stedse kalder ham den

Retfærdige." Derpaa skrev Aristides sit Navn paa Potteskaaret og gav det tilbage til Manden. Da han forlod Staden, hævede han sine Hænder mod Himlen og bad Guderne om, at den Tid aldrig maatte komme, hvor Athenienserne vilde nødes til at erindre sig ham.

Allerede efter faa Aars Forløb blev Aristides kaldt tilbage og ydede Fædrelandet stor Tjeneste. Med største Uegennyttighed ordnede han de Bundsforvandtes Pengebidrag, og nedlagde Forbundskassen i Delos under Beskyttelse af det derværende Tempel. Fra denne besværlige Forretning gik den ædle Mand ligesaa fattig som han var kommen. Han døde saa fattig, at han ikke kunde begraves for sine egne Midler, og hans Datter maatte underholdes og udstyres af Staten.

Sokrates.

Sokrates blev født Aar 469 f. Chr. F. Hans Fader var en Billedhugger i Athen, hans Moder Gjordemoder. Tidligt viste sig Drengens høie og eiendommelige Kald. Et Sagn fortæller, at Faderen strax efter hans Fødsel erholdt et Udsagn fra Oraklet, som befalede ham, at lade Drengen gjøre, hvad han vilde, hverken tvinge ham til Noget eller forbyde ham Noget. Man skulde blot overlade ham til sin Sjæls Indskydelser og ene bede for ham til Zeus og Muserne; thi disse havde beskjæret ham en Veileder, der var bedre end tusinde andre Lærere og Opdragere.

Som ungt Menneske offrede han sig i Begyndelsen til sin Faders Kunst; dog denne Beskjæftigelse tilfredsstillede ikke Trangen i hans Sjæl. Ikke i Steen, Træ eller Elfenbeen, men paa sig selv vilde han overføre den fuldkomne Skjønhed ved et dydigt Levnet, og tillige arbeide til Gavn for den, som betroede sig til hans Lære og Veiledning. Han studerede de Vises Skrifter; og tog Underviisning hos de dueligste Lærere. Da han var fattig, skjænkede Guderne ham en rig Ven, Kliton, der understøttede ham.

Saaledes tiltog han i Viisdom og Forstand, men han vilde ikke blot erkjende Sandheden og føre Disputatser derom, som hine Viisdomskræmmere, Sophisterne, men han øvede sig i Livet og gik overalt med et godt Exempel foran. Fremfor Alt vilde han frigjøre Aanden for Kjødets og de jordiske Goders Herredømme. „Intet at trænge til," sagde han, „er guddommeligt; at trænge til saa lidt som muligt, kommer nærmest det Guddommelige." Grundvolden for Dyd var for ham Maadeholdenhed. Han tog kun saa lidt Føde til sig, som han til Nødtørst behøvede, og da han ved Bevægelse havde fremkaldt Appetit, smagte enhver Kost ham herligt. Besøgte han en Ven, kunde ikke den lækreste Ret lokke ham, og aldrig drak han uden at være tørstig.

Hans Klædedragt var simpel og uanseelig. Han bar ingen Underklædning, men nøiedes med en Kappe og gik næsten til enhver Tid barbenet. Ved denne Levemaade havde han i den Grad hærdet sig, at han med største Lethed bar Kulde og Hede, Hunger og Tørst; dog forsømte han ingenlunde sit Legeme, og han dadlede den, der gjorde det. Da en af hans Disciple, Antisthenes, vilde overgaae sin Lærer i Ligegyldighed for det Ydre, og viste sig i en hullet Kappe, tilraabte Sokrates ham: „Ven, Ven! Gjennem Hullerne paa din Kappe skinner Forfængeligheden igjennem."

Af Natur var Sokrates heftig, men ved stor Agtpaagivenhed og Strenghed mod sig selv havde han naaet en ædel Sindsligevægt, som Intet kunde rokke. Da han engang havde hævet Armen mod en Slave for at tugte ham, lod han den strax synke og straffede ikke — fordi han var i Vrede. Da en hidsig Mand engang gav ham et Ørefigen, sagde han smilende: „Det er dog Skade, at man ikke kan forudsee, hvor godt det er stedse at bære Hjelm." Aldrig saae man ham forstemt eller knarvurren, hans Tale var stedse krydbret med behagelig Skjæmt. Men naar han talte om Dydens Værd og Guddommens Magt, da trængte hans Ord dybt ind i Sjælen. Selv den letsindige Alcibiades, der ikke gjorde Meget af de bedste Talere, sagde: „Af Sokrates' Taler bliver jeg saa grebet, at jeg føler mit Hjerte banke og Taarene trænge sig frem af Øinene."

Flere Gange kjæmpede Sokrates for sit Fædreland, og hans Navn blev nævnt blandt de Tappreste, men beskedent lagde han Skjul paa den offentlige Anerkjendelse af sin Fortjeneste. Ved sin Uforfærdethed reddede han

i et Slag Alcibiades' Liv; den kjække Yngling var saaret faldet til Jorden; da iilte Sokrates til, dækkede ham med sit Skjold og drog ham lykkeligt ud af Faren.

Ligesaa uforfærdet var han ogsaa i det borgerlige Liv, og fordi han frygtede Guddommen, kjendte han ingen Menneskefrygt. Da Athenienserne havde vundet en Seir over Lacedæmoniernes Flaade ved Lesbos, vare to af de ti Befalingsmænd blevne paalagte under Kampen at redde de Skibbrudne og bringe Ligene af de Faldne i Sikkerhed. Et stormfuldt Veir havde gjort dette umuligt. Derfor bleve de ti Befalingsmænd af de vankelmodige Athenienser indstævnede for Retten, og i Lidenskabens Hede forlangte man, at Alle skulde fordømmes. Men Sokrates, som netop den Dag beklædte Forsædet i Forsamlingen, modsatte sig standhaftigt dette Forehavende, fordi det stred mod Loven at fordømme Nogen uhørt. Folket rasede, mange Mægtige truede, men Sokrates blev fast og lod sig ikke skrække af Folkets Skrig eller de Fornemmes Vrede, og hans Villie trængte igjennem. Thi han troede, at Guderne vidste Alt, hvad man talte eller handlede, ja hvad man i Hjertet tænkte.

2.

Sokrates dannede ikke, som Philosopherne efter ham, en særegen Skole eller afsluttet Kreds af unge Mennesker, men søgte meget mere at gavne alle sine Medborgere ved leilighedsvise Samtaler. Som en sand Borgerven og vennesæl Mand omgikkedes han med de forskjelligste Mænd af alle Stænder, enhver Alder og Haandtering, og ligesom En af vore Digtere siger om Frelseren, at han gjorde enhver Plads til et Tempel, saaledes blev ofte ved Sokrates en Sadelmagers eller Vaabensmeds Værksted til en Viisdommens Skole. Den største Deel af Dagen kunde man see ham paa offentlige Steder. Tidligt om Morgenen besøgte han Hallerne og Gymnasierne, hvor den atheniensiske Ungdom drev Legemsøvelser, og hvor tillige mange Voxne indfandt sig for at samtale om Et og Andet. Efter Kl. 9 om Formiddagen var han paa Torvet, og den øvrige Tid af Dagen der, hvor han formodede at træffe fleest Folk. Ved slige Leiligheder talte han flere Gange, og hvo der havde Lyst, kunde høre til. „At fange Mennesker," som han kaldte det, var hans Maal med denne tilsyneladende Ledig-gang. Og derpaa forstod han sig fortræffeligt.

Sokrates ønskede at drage Xenophon, en herlig Yngling med fortræffelige Aandsgaver, til sig. Engang mødte han ham i en snever Gyde og holdt sin Stok for ham. Ynglingen blev staaende. „Siig mig dog," begyndte Sokrates, „hvor kjøber man Meel?" Paa Torvet, var Svaret. „Og Olien?" Sammesteds. „Men hvor gaaer man hen for at blive viis og god?" Ynglingen taug og tænkte paa et Svar. „Følg mig," sagde den Vise, „jeg vil vise Dig det." Senere sluttede de Begge et inderligt Venskab, og Xenophon blev en Mand, der siden ikke blot som Feltherre og Skribent, men ved Dyd og Fromhed satte sig i høi Agtelse hos sine Samtidige og hos Efterverdenen.

Hans Elever hang ved ham og kjendte ingen høiere Nydelse end at være hos ham og høre paa ham. Den tidligere omtalte Antisthenes, der boede udenfor Athen, gik daglig en Miil for Sokrates' Skyld. Euklid fra Megara kom ofte fire Mile fra, for kun at være een Dag samlet med den elskede Lærer. Da Athenienserne ved Udbruddet af Krigen mod Megarenserne forbøde dem Adgangen til deres Stad under Dødsstraf, sneg Euklid sig oftere i Qvindebragt gjennem Porten for at dvæle en Nat og en Dag hos Sokrates. Derpaa gik den troe Elev atter om Natten tilbage til Megara.

„Intet kunde være nyttigere," forsikkrer Xenophon, „end hans Omgang og Underholdning." Selv naar han var fraværende, var Mindet om ham tilstrækkeligt til at styrke Kraften til det Gode hos dem, der havde været samlet med ham. Mangen lastefuld Yngling har afstaaet fra sine Synder og er vendt tilbage til det Gode ved Sokrates. Alle erindrede han om de skjønne Ord hos Hesiodus:

„For Dyden satte de udødelige Guder Sveed; lang og steil er Veien, som fører op dertil, og ujevn i Begyndelsen; dog naar Du er kommen til Toppen, bliver den Dig let og beqvem, hvor besværlig den end tidligere var."

Paa den simpleste og letteste Maade for-

stod den vise Mand at gjøre Sandheden indlysende for sine Disciple. Saaledes belærte han den unge Alcibiades, da denne viste stor Tilbageholdenhed, hvorledes han fremtidigt skulde optræde som Taler, paa følgende Maade:

Vilde Du undsee Dig for at tale for en Søster?

O, nei!

Eller kunde en Kobbersmed gjøre Dig forlegen?

Sikkert ikke.

Men for en Kjøbmand vilde Du vel ængste Dig?

Ligesaalidt.

Nu da, af slige Mænd bestaaer jo det hele atheniensiske Folk. Du er ikke bange for nogen Enkelt, hvorfor vil Du da frygte for dem, naar de ere samlede?

Sin Underviisning gav Sokrates stedse gratis. Den unge Aeschines ønskede meget at blive en Discipel af Sokrates, men undsaae sig for at gaae til ham, da han var fattig. Sokrates, der mærkede hans Ønske, spurgte ham: „Hvorfor skyer Du mig?“ „Fordi jeg Intet har, som jeg kan give Dig.“ „Ei, skatter Du Dig selv saa ringe? Giver Du mig ikke netop Meget, naar Du giver mig Dig selv?“

3. Sokrates' Død.

Det var at forudsee, at Sokrates ved sin udmærkede Viisdom og Dyd maatte hos den store Hob paadrage sig sine allerede længst vanslægtede Medborgeres Had og Misundelse. De bagvadskede ham og søgte paa alle Maader at gjøre ham latterlig. Da dette Intet hjalp, anklagede de ham offentligt. De beskyldte ham for, at han ikke troede paa sit Fædrelands Guder, og at han ved sin Lære fordærvede Ungdommen. Derfor burde han som farlig for Staten straffes med Døden. Sokrates, som allerede da var en Olding paa 70 Aar, fandt det under sin Værdighed at forsvare sig vidtløftigt. Han henviste paa sit offentlige Liv, bevidnede, at Intet havde i de sidste 30 Aar af hans Liv været ham mere magtpaaliggende end at gjøre sine Medborgere dydigere og lykkeligere, og dertil havde et guddommeligt Kald drevet ham. Men et saa frimodigt Forsvar forbittrede hans Dommere; thi de havde ventet, at han, som en almindelig Forbryder, i en lang Tale under Bønner og Taarer skulde have anraabt om Medlidenhed og Benaadning. Derfor satte de ham foreløbigt i Fængsel. Her bragte En af hans Venner, Lysias, ham en meget smukt udarbeidet Forsvarstale, som han skulde holde. Sokrates læste den og fandt den velskreven. „Men — sagde han — havde Du bragt mig bløde og pragtfulde Sandaler, vilde jeg dog ikke tage dem paa, fordi jeg vilde ansee det for umandigt.“ Dermed gav han ham Talen tilbage.

I den næste Forsamling bleve Stemmerne indsamlede. En ringe Majoritet af 3 Stemmer dømte ham til Døden. Sokrates hørte Dødsdommen med den største Rolighed, men ikke hans Disciple. Med Taarer i Øinene trængte de dem frem til Dommerne og bønfaldt, idet de bøde en stor Pengesum for deres Lærers Frihed. Men de bleve afviste. Sokrates tog Afsked med Dommerne, som havde stemt for ham, og tilgav dem, der havde udtalt Fordømmelsesdommen. Med rolig Mine, fast Skridt og en ædel Holdning forlod han derpaa Domhuset og begav sig tilbage til sit Fængsel. Hans Venner fulgte ham. Da han saae nogle af dem græde, sagde han: „Hvad skal det betyde, at I først nu græde? Vidste I ikke allerede længe, at Naturen, som gav mig Livet, til samme Tid dømte mig til at døe?“ Apollodor, der var ham meget hengiven og et godhjertet Menneske, svarede derpaa, „Ak, kjære Sokrates, det gaaer mig for nær til Hjerte, at Du skal døe uskyldig!“ Sokrates klappede ham smilende paa Hovedet og sagde: „Bedste Apollodor, vilde Du da hellere see mig døe skyldig?“

En liden Trøst for Sokrates' Disciple var det imidlertid, at Dagen til Dommens Fuldbyrdelse blev udsat. Thi den samme Dag, som Sokrates blev stillet for Retten, havde Apollos Præster bekrandset det Skib til Afseiling, som Athenienserne hvert Aar sendte til Delos. Saasnart dette var skeet, turde efter en gammel Lov Staden ikke besmittes med nogen Henrettelse, indtil Skibet var vendt tilbage fra sin hellige Reise. Dermed hengik 30 Dage — en kostbar Tid; thi det blev nu Sokrates forundt at indskjærpe sin Læres Viisdom og Kraft med den nære Død for Øie.

Med hver Dag blev han muntrere, ja han begyndte endog at digte, han satte flere af Æsops Fabler i Vers og digtede Takkesange til Guderne. Og naar hans Venner besøgte ham, fandt de stedse hos ham Trøstens Ord og Viisdommens Lære.

Kriton, den ældste og fortroligste af hans Venner, kunde slet ikke finde sig i sin Lærers Skjæbne. Han havde derfor vundet Fangevogteren, og denne lod en Aften Fængselsdøren staae ulukket. For et sikkert Opholdssted og et ærefuldt Liv var der allerede sørget. Thessalien var Maalet for denne Flugt, der ikke frembød nogen Fare. Da Kriton traadte ind til Sokrates og med al sin Veltalenhed opmuntrede ham til Flugt, svarede den Vise: Kjære Kriton, ere vi ikke i ethvert Tilfælde enige i, at man ikke skal gjengjelde Uret med Uret? Have vi erkjendt det for sandt, at den første Borgerpligt bestaaer deri, at vi adlyde Lovene? Jeg har levet saalænge under min Fædrenestads Love, og nydt Godt af dem; hvorfor skulde jeg nu, da nogle Mennesker misbruge dem til min Underdang, unddrage mig for at opfylde dem?

To Dage efter denne Samtale kom de elleve Mænd, som skulde besørge de Dømtes Henrettelse, tidligt om Morgenen til Fænglet, aftoge Sokrates Lænkerne, og forkyndte ham, at han den Dag skulde døe. Kort derpaa traadte hans Venner ind, 15 i Tal, for at tilbringe de sidste Timer med ham. Da tog Kriton Ordet og sagde: Siig os, hvilken Pligt efterlader Du mig og disse dine Venner med Hensyn til dine Børn og dine huuslige Anliggender? Hvorledes kunne vi leve Dig til Behag? „Naar I leve saaledes", gjensvarede Oldingen, „som jeg alt for længe siden har anbefalet Eder. Jeg har intet Nyt at tilføie." „Vi skulle af al vor Kraft", vedblev Disciplen, „stræbe efter at adlyde Dig, men hvorledes skulle vi fare frem med Dig efter din Død?" Som I ville — svarede Sokrates — saafremt I virkeligt have mig og jeg ikke smutter fra Eder. Derpaa saae han smilende paa de Andre og sagde: „Kriton mener endnu stedse, at mit Liig stedse vil vedblive at være den samme Sokrates, der nu taler med ham. Man skal ikke ved min Begravelse sige, at man lægger Sokrates paa Baaren og bærer ham ud, thi jeg er da længst hos de salige Aander."

Nu kom ogsaa hans Kone og hans tre Børn; og da han havde taget Afskeed med dem, nærmede Solen sig sin Nedgang. Og nu traadte Retstjeneren ind med det fulde Giftbæger i Haanden. „Siig mig engang, hvorledes jeg har at forholde mig? spurgte han Tjeneren. Denne svarede: Du maa efter at have drukket gaae op og ned ad Gulvet, indtil en Mathed overfalder Dig, da kan Du lægge Dig ned. Og med opklaret Mine tog Sokrates Bægeret, bad endnu engang til Guderne, satte det til Munden og tømte det i eet Drag. Da begyndte hans Venner at græde lydelig. „Værer dog stille!", sagde Sokrates, „derfor har jeg sendt Qvinderne bort." Nu gik han frem og tilbage og lagde sig da ned. Giften begyndte at virke, hans Fødder bleve kolde og Lemmerne stive. I sørgelig Taushed stode Disciplene omkring ham. Pludselig aabnede han sine Øine, og udbrød: „jeg er helbredt, giv nu Æsculap et Takoffer." Med disse Ord døde han.

Saaledes døde den guddommelige Sokrates uskyldig Aar 399 før Christi Fødsel. Først efter hans Død indsaae Athenienserne deres Uret og fortrøde den. Men Angeren kom for seent.

(Fortsættes.)

Aviisbærerne.

En Skitse.

Den lille Kjøbstad F..... var en opblomstrende og virkelig behagelig lille By. Den havde sine Stormænd og sine Stoddere, som enhver anden Plet i Riget, og Parisermoderne gjaldt lige saa vel der, som i Kjøbenhavn; den havde en Amtmand og en Biskop og en stor Byfoged, men det er jo ingen Sjældenhed i vore Dage, lige saa lidt som en Restauration eller en Musikforening. Men een Ting havde den dog — een Mærkvær-

dighed, som man skal lede længe efter, hvis man vil finde den i nogen anden By, — et Væsen paa to Been — Aviisbæreren Peter Just. Det var sandelig en mærkværdig Mand, en pæn Mand, en god Mand men fremfor alt en **vigtig** Mand.

Hans tidligste Historie er skjult i Mørke; man veed kun, at han er født i Kjøbenhavn (hvoraf han er meget stolt, og han skal aldrig glemme at fortælle det, naarsomhelst han kommer i Berøring med nogen Fremmed) hvor han lærte Skomagerprofessionen og giftede sig med et qvindeligt Væsen, der var født og opdraget i lille Kannikestræde Nr. 24, 3die Bagsal. Han var Skomager, som sagt, men det gik kun daarligt med Bestillingen, — og hvilke Indskydelser eller Tildragelser, der fik ham til just at kaste sit Blik paa Byen F....., som et Sted, der maaskee bedre vilde lønne en Mands Flid, skulle vi ikke kunne afgjøre; men en skjøn Morgen forlod han Kjøbenhavn og drog med sin Familie til F..... Den bestod foruden Manden og Konen af tre Sønner og to Døttre, — uden det mindste Indtagende i deres Ydre: de vare lurvede klædte og næsten alle meget stygge, især den Yngste af Drengene, der med et ildrødt, flammende Haar forbandt et sandt Abephysionomi. De vare saa heldige, strax at faae fri Bolig paa Fattighuset, men saa var den jo ogsaa derefter. Det var en fryg-telig, fugtig, usund Kjælder, uden saa meget, som en Planke eller nogle Muursteне, som kunde have bedækket det sumpige Jordgulv og et lille, usselt Vindue, der kun yderst sparsomt oplyste det sørgelige Opholdsted. Der var ingen Ovn, som kunde have mildnet den frostkolde Atmosphære, men naar de ulykkelige Børn om Vinteren vare halvdøde af Kulde blev der sat en Gryde med Gløder midt paa Gulvet, hvorover de stakkels Smaae gnede deres stive Fingre; men Osen af Gløderne gjorde den allerede næsten qvælende Atmosphære fuldkommen utaalelig, og det er sandelig et Underværk, at de endnu alle ere i Live. De to Senge vare sammenslagne af uhøvlede Brædder og fyldte med et Par Knipper Halm medens en pjaltet, tynd Dyne, der neppe var stor nok til at bedække Halvdelen af Sengen, og nogle gamle Klæder udgjorde Beboernes eneste Beskyttelse imod Nattekulden. Den ene var forbeholdt Forældrene og de to smaae Piger, og de tre andre Børn maatte see til, hvordan de kunde komme ud af det i den anden, og det gik sandelig saa rolig og saa fredeligt, som om de hver havde havt sin Seng, thi de vare gode og kjærlige imod hverandre.

At skifte Klæder kunde der ikke være Tale om, og de gik med deres Pjalter, indtil de faldt af Kroppen; thi Moderen var lidt nonchalant i den Henseende, og hvis der virkelig er noget om Sjælevandringen, saa er den Tanke mig saa rimelig, at hun engang har været en af disse gryntende Skabninger, hvis Navn det ikke her er passende at nævne. Bohavet bestod af et gammelt, ormstukket Bord, nogle lige saa vaklende, gigtsvage Stole og et prægtigt, gammelt Madskab, med en malet Trone paa den øverste Deel hvorunder „1747“ med store røde Bogstaver, medens en gammel Poet havde sat følgende Ønske paa Døren:

„Gid altid dine Hylder maae
Med Brød og Kjødmad fulde staae.“

Blandt andre Sager, som vare medbragte fra Hovedstaden, var en stor graa Kat, hele Familiens afgjorte Yndling; men det var ogsaa en rar Kat, der var saa venlig og moersom og vidste altid ved Narrestreger og Krumspring at fjerne deres daarlige Humeur, naar de engang, skjøndt det var grumme sjældent, beklagede sig over deres Stilling, i hvorvel de havde god Grund dertil.

Familien gjorde stor Opsigt i Byen, og de forskjelligste Rygter, den angaaende, gik fra Huus til Huus: nogle fortalte, at Manden nok ikke var rigtig i Hovedet men derom vare Meningerne dog deelte; andre vilde derimod vide, at Skomager Just var saa umenneskelig, at lade sine Børn staae og sove i Tønder, ja det var endog blevet saa almindelig udbredt, at Sognepræsten, som var Medlem af Fattigbestyrelsen, selv vovede sig ned i Kjælderen, for at faae Visshed i Sagen.

Peter Just sad og flikkede paa en Sko, da Præsten traadte ind med opspilede Øine og et Lommetørklæde for Munden, for at hindre den ubehagelige Atmosphære, som op-

fyldte Rummet, fra at trænge ind til hans Lugteredskaber. Just reiste sig høflig og gjorde et dybt Buk, idet han spurgte om Aarsagen til et saa uventet og fornemt Besøg.

„Seer De, min gode Mand," sagde Præsten, idet han med speidende Blikke gjennemfoer den mørke Hule, „man har villet vide for ganske vist, at De lader Deres Børn staae og sove i Tønder. Er det saa? Det er alt, hvad jeg ønsker at vide."

„Lade mine Børn staae og sove i Tønder," udbrød Just med frygtelig Heftighed. „Lade dem sove i Tønder! Hvad anseer De mig for, Hr. Pastor? Lader De Deres Børn staae og sove i Tønder? Jeg er fra Kjøbenhavn Hr. Pastor," tilføiede Just med Værdighed; „der er jeg født og opdraget i humane Sæder og Skikke; jeg har altid hørt, at man lader Hunde sove i Tønder, men De maa undskylde, Hr. Pastor, jeg holder mine Børn for mere end Hunde. De kan iøvrigt selv see Dem om i Leiligheden, den er snart gjennemsøgt, og De vil let overbevise Dem om, at der ikke kan være skjulte Gjemmer eller Oplagssteder for Tønder." Dette Ord blev udtalt med et frygteligt Eftertryk, og Just var heftig bevæget. „Lade dem sove i Tønder," — gjentog han fra Tid til anden, „Just behandle sine Børn som Hunde!"

„Farvel, min gode Mand," sagde Præsten, efter at have faaet Visbed i Sagen, „det glæder mig, at jeg havde Uret."

Uden at svare et Ord fulgte Just ham bukkende til Trappen og skyndte sig da ind til sit Arbeide igjen, men kunde dog ikke faae det ud af sit Hoved, „lade dem staae og sove i Tønder." Lidt efter lidt svandt hans daarlige Humeur; han tændte sin Pibe og pustede eftertænksomt de blaa Skyer i Veiret, medens han flittigt arbeidede paa sin Sko. Konen, som havde været ude i Byen, kom nu ind med en lille Pige paa den ene Arm og et Brød under den anden.

„Goddag Fatter! hvordan er det med Dig, Du seer mig noget bøs ud."

„Ja, det har jeg min Tro Grund til;" svarede Just. „Præsten var hernede og spurgte mig, om vi lode Børnene staae og sove i Tønder! Tænk Dig, Mutter, staae og sove i Tønder. Er det ikke til at blive gal over? Hvor kan en Mand, som vor Præst, gjøre mig et saadant Spørgsmaal? Jeg har altid før holdt ham for en pæn, honnet Mand, men nu veed jeg min Tro ikke, hvad jeg skal tænke om ham." „Naa, naa, tag Dig det ikke saa nær," sagde Mad. Just; „Folk snakker saa meget, og det er sagtens en eller anden Ugelspil, der har narret Præsten herned; man siger, at han ikke skal være videre kløgtig. Den Snak skader jo hverken os eller Børnene, og naar vi have dem, hvad behøve vi saa mere. Nu kan Præsten jo desuden fortælle at det ikke var saa ganske i sin Rigtighed med at Peter Just lod sine Børn sove i Tønder."

„Du kan have Ret, Moer, i visse Dele, men Du maa indrømme, at det er at fornærme en Mand af Ære, naar man spørger, om han lader sine Børn sove i Hundehuse. Nei, Præsten kan være en meget flink Mand i andre Ting, men dette var min Tro dumt og flaut gjort; — men han fik da ogsaa Svar paa Tiltale. Jeg vil lade hele den Historie være glemt; den er ikke en Skilling værd at ærgre sig over; men der er en anden Ting, som trykker mig; Du veed, det gaaer kun daarligt med Skomageriet, jeg kan saa godt som intet Arbeide faae, og hvad de andre Mestere overlade mig, faaer jeg kun usselt betalt. Der skulde Penge til, for at kunne begynde ordentligt og faae en anden Leilighed, hvor Folk kunde komme ind, uden at brække Halsen paa en fordømt Trappe, og hvor der kunde være lyst nok til at see, at faae Sylen i paa det rigtige Sted. Men Penge, det er just Ulykken af det, hvorfra skulde jeg skaffe dem? Det er en Umulighed. Jeg maa opgive det, og tage det første det bedste, der vil vise sig. Jeg tjener jo desuden en Deel, ved at gaae Ærinder paa Landet og Børnene fortjene jo ogsaa mangen Skilling, men det kan dog ikke strække til. Her blev Samtalen afbrudt, da Christian, den ældste Søn, en Dreng paa 10 Aar, kom ind i Værelset.

„God Dag Fader; veed Du, at Anders, det gamle Aviisbud, er blevet sagt op? Der kunde Du maaskee komme til at fortjene noget."

„Gud give det var saa vel:" sukkede Just, „saa havde man da en sikker, aarlig

Indtægt. Og dog, Mutter, — Hurra! — jeg har en sikker Fornemmelse af, at jeg skal være Aviisbud, og jeg vil strax løbe ned til Bogtrykker Jensen, det er en rimelig Mand at komme tilrette med. Giv mig min Frakke, Moer: det er rigtignok ingen Stadsfrakke; men Herregud! det er jo ikke Frakken, der gjør Manden."

Og ude af Døren var han i en Fart, og Konen og alle Børnene raabte efter ham „god Lykke," og „bring gode Nyheder."

Vi maae først gjøre Læseren bekjendt med Bogtrykker Jensen og hans Familie. Han var en høi, mørkhaaret Mand paa henved fyrgetyve Aar, men meget svagelig, og Venlighed, Godhed og Kjærlighed til sine Medmennesker vare Hovedtrækkene i hans Characteer. Han havde megen Sands for Musik, og spillede selv paa Violin og Guitar; han var begeistret for alt, hvad der heed Oehlenschläger, og havde med Held forsøgt sig i Digtekunsten. Det var et hyggeligt og venligt Hjem, hvor alle, som kom der, følte sig glade og opmuntrede. Det var ikke mange Aar siden, at han havde nedsat sig i Byen og ægtet en kjøbenhavnsk Dame, der i alle Maader stemte med ham og var ligesaa god og kjærlig som han. Hun kunde vel dengang være henved tredive Aar, og var af en livlig og munter Sindsbeskaffenhed.

Det er nu Aften, men der er endnu ikke tændt Lys i den smukke, rummelige Stue, hvor Huusherren sidder i sin Slaabrok med et Tæppe om Benene i den lune Sophakrog, medens hans Kone benytter de sidste Dagsglimt i Vindduet. Den snaksomme Kakkelovnsild kaster et muntert Skin henad Gulvet og danner sælsomme Skikkelser paa Væggen. Katten snurrer paa en Stol ved den varme Ovn, og deres næstældste Barn, en rask Dreng paa otte Aar, leger i Sophaen ved Siden af Faderen. Lad os kige ind gjennem Dørsprækken i Sideværelset; der ligger en fiin, mager Dreng i sin Seng: ved Siden af staaer et Bord med en Lampe, og Dynen frembyder en broget Blanding af de forskjelligste Ting: Bøger, Træklodse, Værktøie, Farvelader, Papiir og andet Legetøi, men hans Opmærksomhed er henvendt paa en deilig, stor Skonnert, som han holder paa sit Skjød. Han firer paa de nydelige smaa Hækjoller, han dreier Rattet og hiver i Spillet og tager Lastlugerne af og sætter dem paa igjen; han lader Skibet gynge stolt henad den bølgende Dyne og ønsker, „gid jeg var der, at jeg kunde reise til fremmede Lande;" men, ak! han føler, at Sengen er hans Fartøi, og at hans længste Reise er fra Sovekammeret ind i Stuen, naar de imellem satte hans Seng hen til Vindduet, for at han kan more sig over de mange Folk, der gaae frem og tilbage. Det er den ældste Søn. I flere Aar havde han ligget saaledes af en stærk engelsk Syge, der havde sat sig i det høire Been; men det var dog tildeels kommet sig saavidt, at han ved Hjælp af Krykker kunde gaae temmelig godt; men det er under et kort Anfald af Sygdommen, at vi her træffe ham. En gammel Tante, Mad. Jensens Søster og en treaars Dreng udgjorde de to sidste Sjettedele af Familien. Den gamle Tante havde lige siden den ældste Søns Fødsel opholdt sig i Huset, og med en mageløs Iver og Kjærlighed pleiet ham i hans Sygdom. Det var en munter, humoristisk Dame, og vilde man nævne to, der ikke kunde undvære hinanden, pleiede man altid at sige „som Jens og Tante Lisbet."

Men ind i Stuen igjen; der er imidlertid tændt Lys og der bankes paa Døren. „Kom ind!" lyder Huusherrens Stemme, og ind i Stuen træder med megen Vigtighed og mange dybe Buk og „Slaaen ud" med Kasketten Skomager Peter Just, talende som følger:

„Hvis det ikke skulde være Hr. Bogtrykkeren til Uleilighed, — thi skulde det Modsatte være Tilfældet maa jeg bede Hr. Nedetøren inte genere sig for at sige det, og jeg skal strax deportere mig, (thi jeg er født i Kjøbenhovn og har lært dannede og humane Manerer!)"

„Bliv kun ved, Just," afbrød Hr. Jensen ham med et godmodigt Smiil om den store Mund, medens hans Kone stod i Vinduesfordybningen og holdt et Lommetørklæde for Munden, for at skjule sin Latter. „Er der maaskee noget, jeg kan gjøre for Dem?"

„Ja, det veed Gud! der er," svarede Just med et dybt Suk og Haanden paa Brystet. „Jeg er ikke lækkersulten, Hr. Nedetør,

og mine Ønsker gaae just ei saa forskrækkeligt høit."

„Aa, jeg forstaaer Dem, gode Just," svarede Hr. Jensen, „De er sulten, ikke sandt! Hør Christiane, skjær Just et Stykke —"

„Vidt feilet, Hr. Redaktør, skudt forbi! — langt forbi!" afbrød Just ham ivrig. Jeg er hverken sulten eller tørstig, Gud skee Lov! vi have dog endnu aldrig lidt Sult! Nei, det, som jeg attraaer, sidder rigtignok lidt høiere."

„Da kan jeg sandelig ikke begribe, hvad De mener, gode Just," sagde Bogtrykkeren lidt nysgjerrig efter at erfare Gjenstanden for Just's hemmelige Ønsker. Tal reent ud af Posen."

„Ja siden Redaktøren tillader mig at tale reent ud, vil jeg ogsaa gjøre det. See det var Tingen, at jeg har hørt, at deres Aviisbud, Anders, er blevet sagt op, og derfor vilde jeg forhøre, om De turde betroe hans Bestilling til mig (som er fra Kjøbenhavn etc.) Det vilde være mig overmaade kjærkomment, da vi for Øieblikket befinde os i en ubehagelig Stilling; — ja jeg undseer mig ikke ved at sige Dem — thi Lykken er blind — at vi befinde os i Byens Fattighuus, Kjælder Nr. 1. Jeg vil ganske overlade det til deres Skjønsomhed, om De vil betroe mig den Bestilling, og skal ikke fremkomme med dumme, intetsigende Anbefalinger."

„Deres Ord er mig Anbefaling nok, gode Just," sagde Hr. Jensen, „og jeg antager Dem som Aviisbud fra Begyndelsen af næste Maaned. Lønnen er 12 Rd. Qvartalet, og hvis jeg, hvorom jeg forresten ikke nærer nogen Tvivl, — kan være tilfreds med Dem, falder der ogsaa noget af ved Incassation af Aviisregninger."

„Tusind Tak, Hr. Redaktør," svarede Just sjæleglad; „Jeg skal bestræbe mig, for at Deres gode Mening om mig ikke skal blive skuffet."

„God Aften, Hr. Just," lød det inde fra den lille Stue hvor Jens laa og legede med sit Skib, „hvordan har Peter og Christian det?"

„God Aften, lille Jens," sagde Peter Just, og gik ind i den lille Stue, „jeg skal hilse fra dem begge; de længes saa meget efter Dig. Du maa skynde Dig at blive rask og komme op at besøge dem; der er jo ingen Mening i at ligge i Sengen og sove den hele Dag."

„Ja, men jeg sover slet ikke; nei, det har jeg rigtignok ikke Tid til. See her; dette smukke Skib har Fader vundet i Lotteriet og foræret mig. Man kan tage alting af baade Seilene og Jollerne og kaste Anker og dreie Roret; jo, da havde jeg rigtignok noget at gjøre, hvis jeg skulde sove og lade det staae alene og kjede sig. Ikke sandt, Tante Lisbet?"

„Jo deri har Du Ret, min Dreng," svarede Tante Lisbet. „Det er ellers et galt Spektakkel, den Knegt, man kan knap holde Styr paa ham."

„Ikke det," sagde Just eftertænksomt og tænkte ved sig selv: han seer dog ikke ud til at kunne gjøre mange Kabrioler. „Farvel, lille Jens, herefter ville vi oftere sees."

„Farvel," sagde Jens, idet han trykkede hans venlige Haand, „og glem endelig ikke at hilse Christian og Peter."

„Det skal jeg nok huske. Farvel Hr. Redaktør og Farvel Madame, og Gud velsigne Dem for den Glæde, De har forskaffet mig idag! Nu maa jeg skynde mig hjem og fortælle Moer min Lykke; hun sidder vist med Livet i Hænderne," og ydende hver enkelt af Familien sit bedste Buk, gik han fornøiet bort.

„Det er dog en konstig Fyr, den Just," sagde Huusherren, da den omtalte Person var borte; „og jeg troer aldrig at have seet et saa besynderligt vigtigt Menneske. Men det er sikkert en grumme skikkelig Fyr, og vistnok mange Procent bedre end den dovne Anders."

„Ja bare det maa gaae godt," udbrød Christiane. Folk sige at han er fjollet, men det kan jo gjerne være noget Snak:"

„Ja det kan Du troe, Christiane," sagde hendes Mand;" han seer ikke fjollet ud, og taler saa ordentlig for sig, saa det er en Lyst."

„Det er saadanne rare Folk, Fader, raabte Jens; „men de boe saa frygteligt daarligt. Jeg var engang nede i Kjælderen, da Du skulde have ham ud til Pastor Berg med en Correctur, men jeg gad ikke gaae igjennem Porten; for der er saadant et grueligt Svineri og saa mange fulde Mennesker, og

saa lod jeg mig glide ned gjennem det lille Vinddue fra Torvet. Der lugtede rigtignok fælt, men det maa man finde sig i, og Christian og Peter ere saa frygtelige moersomme. Og hans Kone er saa venlig, og jeg drak endogsaa Kaffe dernede. Du kan troe, at de ere rigtig glade i Aften. Hør Moder, vil Du gjøre mig en stor Fornøielse?"

„Hvad skulde det være, min egen Dreng?"

„Vil Du sende Justes lidt Æg og Meel i Aften, saa kunne de rigtig høitideligholde denne store Dag; Du skal see, hvor glade Du vil gjøre Dem."

„Ja det skal jeg, min Dreng; jeg vil strax lade Ane gaae hen med det."

„O, Tak, Moder!" svarede Jens fornøiet: „gid jeg selv kunde gaae hen med det, men det maa blive til en anden Gang."

Men vi ville følge Peter Just til hans Bopæl. Glad og let, som en Fugl, der bringer en lækker Regnorm eller et fuldt Ax til sine Unger i Neden, fløi han hen over de ujævne Brostene med sit store, gladelige Budskab, og snart stod han i Kjælderen ved Døren til sin Stue. Han lukkede den langsomt op og traadte ind med et bedrøvet, gnavent Ansigt.

„Naa, Gud hjælpe os! Fatter," udbrød Konen forskrækket. „Jeg kan see hvad Budskab Du bringer. Men derfor behøver Du dog ei at hænge med Hovedet; for en rask Mand som Dig, vil der altid findes Anvendelse."

„Ja vel, Mutter," svarede Just, i den fortredeligste Tone han kunde paatage sig. „Men naar jeg nu siger Dig, at vi maae døe af Sult med alle Ungerne, hvis jeg ikke kan blive Aviisbud, saa vil Du troe mig, naar jeg siger, at vi ikke maa døe af Sult med alle Ungerne, naar jeg kan blive Aviisbud; og jeg siger Dig, Moer, at jeg kan blive Aviisbud og skal være det til første November og er engageret med en aarlig Løn af otteogfyrgetyve Rigsdaler; tænk Dig otteogfyrgetyve Rigsdaler fast Gage aarlig, Hurra! Vi maa ha'e et Glas Punsch i Aften, om vi saa skal sulte i otte Dage!"

Naa — der blev en Glæde og en Støien og en Skrigen og en Hurraraaben, og Christian og Peter stode paa Hovedet i Sengen, og Mutter trak Katten i Halen af bare Glæde. Just dandsede rundt paa Gulvet medens de tre yngste Individer af den lykkelige Familie skrege og klappede i Hænderne, og søgte paa andre Maader at give deres Skjærv til den fælles Glædes-Pose. Vinddnet aabnedes og Bogtrykker Jensens Pige stak en tildækket Tallerken ind der igjennem, som Mad. Just tog og satte paa Bordet.

„Der er meer endnu," raabte Peter, idet han nysgjerrig løftede paa Klædet. „Hurra! Mo'er, her er Meel og Æg og Fidt til Pandekager; see, Christian, sikke rare Ting."

„Det er dog mageløst, saa de Folk veed at fornøie os," udbrød Just, idet han betragtede det deilige Ebleskivemateriale. „Hils Din Frue, Ane, og sig hende tusind Tak for hendes Godhed: Peter skal bringe Tallerkenen hen imorgen. Naa, en lystig Aften skal vi have, ikke sandt Mutter?" og Peter blev sendt i Byen for at kjøbe en Flaske af den „simpleste" Punschextract, og de fik en lystig Aften, derom ere vi overbeviste.

Den første November kom, og Peter Just med den i sin nye Stilling. Han indfandt sig høitidelig med sin Portefeuille under Armen, og sine to Sønner, der skulde være hans Medhjælpere ved Omdelingen af Avisen. I Betragtning af sit høie Kald, havde han anskaffet sig et nyt, stift Halsbind, og en pæn, sort Kaskjet, som han omhyggelig holdt under den anden Arm, havde afløst den Gamle. Hans Been vare indesluttede i et Par enorme Støvler, der naaede ham helt op over Knæerne, og man skulde troe, at han havde beslavet sig paa en ualmindelig Oversvømmelse eller Vandsflod. Saaledes udrustet modtog han de ham „anbetroede" Aviser, forvarede dem omhyggelig i den vigtige Portefeuille og begyndte sin nye Forretning. Der var forløbet nogle Maaneder, og i al denne Tid havde Just ordentlig og accurat besørget enhver Avis paa sit Sted. Han var blevet bekjendt overalt, — i ethvert Huus og i enhver Bod, — som en paalidelig Mand, hvem man kunde betroe alt, hvad det skulde være, og den gamle Snak, at han var fjollet eller Historien om „Tønderne," var for længe siden glemt. Kom der et omreisende Skue-

spillerselskab til Byen, da heed det altid; skaf mig Just, og han maatte da skaffe dem alt, hvad de skulde bruge til deres Forestillinger: men det var ogsaa en let Sag for ham; thi han var saa at sige hjemme i ethvert Huus, og ingen nægtede Just, hvad han bad om. Skulde en Kjøbmand have incasseret nogle Penge, da heed det altid; skaf mig Just; thi hvem gjorde det saa hurtigt og saa accurat, som han? Kort sagt, der var næsten ikke en Ting, uden at man jo maatte bruge Just, og han var saa bekjendt overalt, som om han havde levet halvtredsindstyve Aar i Byen. Børnene vare blevne lige saa bekjendte, som deres Fader, og de vare allerede saa stive i Papirerne, at de engang imellem, naar Just havde nogle andre Forretninger, der „kastede noget af sig," ganske alene besørgede Avisen. Men endnu boede de i den frygtelige Kjælder, og skulde maaskee for stedse have tilbragt deres Liv der, hvis ikke en lykkelig Begivenhed var indtruffet.

Det var en deilig, solklar Morgen i Februar 1848, da Peter Just vendte hjem fra sin sædvanlige Rundtour i Byen, hvilket han ogsaa kaldte „at gaae paa Fiskeri." Paa hans glædestraalende Ansigt og raske fornøielige Gang kunde man see, at der maatte være hændet ham noget usædvanligt Glædeligt. Han var nu tæt ved sit Hjem, men gik en lille Omvei, for at samle sine Tanker. „Imorgen er det Mutters Fødselsdag," mumlede han ved sig selv; hvor alt dog træffer prægtigt sammen." Hun vil rigtignok gjøre store Øine, naar jeg imorgen tidlig, — uden at De veed det mindste deraf — fører hende ind i vor smukke, nye Leilighed. Hvor Herren dog ogsaa har været med mig; først er jeg der saa heldig at blive Aviisbud, og nu sender han mig en Arv paa 500 Rd. Men de kunde have beholdt hver eneste Skilling som Afbetaling for mit Ophold, hvis ikke Bogtrykkeren havde sagt det til mig og taget dem og sat dem fast. Men de fik en lang Næse. Hum — jeg er ellers en redelig Mand, og har aldrig snydt nogen for en Skilling, men her gjør jeg mig ingen Samvittighed af at beholde Pengene, og for det lumpne Hundehul fortjene de min Sjæl! ikke en Døit." Under disse Betragtninger havde han naaet sin Dør? og stod nu i Stuen, hvor Konen dækkede det tarvelige Frokostbord, medens de to smaa Piger endnu sov.

„Hvad det dog er for et velsignet Veir idag, Mutter," udbrød Just munter; „jeg er saa glad, saa inderlig glad, og imorgen er det Din Fødselsdag; — ja, naar Du vidste, hvilken rar Ting, jeg har til Dig, vilde Du vist gaae ud af dit gode Skind."

„Aa, det kan jeg jo sagtens vide," sagde Mad. Just, „det er naturligviis de to smukke Tallerkener med Blomsterne paa, som Du lovede mig engang ifjor."

„Det er da ogsaa kjedeligt, saa Du kan gjætte Alting, Mutter;" nu har jeg jo ikke en Smule at overraske Dig med. Hm! men vi faae at see, hvad der bliver at gjøre; lad mig nu først og fremmest spise lidt, inden jeg skal ned paa Trykkeriet, thi jeg har en ret ønskelig Appetit. Hvor er Christian og Peter?"

„De gik ud for en Times Tid siden," svarede Mad. Just, „og har vel sagtens faaet noget at fortjene, siden de ikke ere komne hjem til Frokost."

(De 500 Rd. brændte Just i Halsen.)

„Mutter; har Du hørt, at der er en fattig Mand heri Byen, som har arvet femhundrede Rigsdaler," vedblev Just med saa alvorligt et Ansigt, som det var ham muligt at paatage sig, — „og har leiet den smukke Stue nede hos Sadbelmager Christoffersen. Hvor det dog maa være deiligt paa engang at blive saa riig, — jeg kan saa tydeligt forestille mig den Mands Lykke, som om det var mig selv der havde arvet Pengene."

„Ja, gid det var Dig, Just," udbrød hans Kone med et Suk, „Nei, Lykken har aldrig været saadan med os, og vi maa være glade naar vi ved Slid og Slæb kunne fortjene fra Haanden og i Munden."

„Naa, naa," siig ikke det, Mutter, „svarede Just fornøiet," vi have dog været meget heldige, og det var da heller ikke umuligt, at vi engang kunde arve lidt Penge. Men, Klokken er allerede ni, og Avisen er vist færdig. Farvel, Mutter, og tænk paa hvad jeg har sagt Dig."

„Farvel, Just, og hvis Du skulde møde Børnene, kan Du gjerne jage dem hjem."

Madame Just's Fødselsdag var en meget høitidelig Dag i Familien, — fire Gange saa høitidelig og frydefuld, som enhver anden Fødselsdag — og det af den Grund, at den kun indtraf hver fjerde Aar. Hun var nemlig født i et Skudaar den 29de Februar, og denne Dag er nu oprunden.

Solen skinnede saa klart paa den frosne Sne paa Tagene, og Spurvene qvidrede saa lystigt. Peter Just havde ganske tidlig om Morgenen, førend nogen anden endnu var vaagnet, været nede i sin nye Leilighed og „arrangeret sine Sager," som han udtrykte sig, og idet kunne vi sige, at hans Arrangement vil overgaae Læserens dristigste Forventning. Da han kom tilbage, var hele Familien oppe, og Konen, iført sine bedste Klæder, havde næsten gjort sig ganske ukjendelig ved et straalende, blaat Baand, paa sin Kappe, hvormed den lille Peter havde overrasket hende. Just glimrede i sit nye Halsbind og i en gammel sort Kjole, der tidligere havde fulgt Bogtrykker Jensen paa Baller og Assembleer.

„God Morgen, Mutter, god Morgen allesammen," udbrød Just, idet han med øiensynlig Tilfredshed betragtede sin Kone, „Gratulerer, gratulerer; men hvor Du er bleven smuk idag, jeg kunde, min Tro! knap kjende Dig. Kom dog og giv mig et Kys, — et rigtigt Fødselsdagskys!"

Og det fik han, og ti og tyve med, og det varede længe, inden han kunde løsrive sig fra Beskuelsen af hendes (i hans Øine) smukke Ansigt. Smukt var det just ikke, men der laa dog en saa inderlig Godmodighed og Kjærlighed udtrykt deri, saa det absolut maatte behage, enhver, som saae det. Tilmed havde det ved denne høitidelige Leilighed undergaaet en Operation, — som man i daglig Tale kalder en Storvadsk, og det omtalte blaa Baand gjorde en fortrinlig Virkning.

„Hør, Mutter," sagde Just, idet han tog det sidste Kys, „det er idag Din Fødselsdag, og da den (desværre!) kun kommer saa sjældent, ville vi rigtig gaae os en lille Morgentour. Denne Mand, som Du veed, arvede de 500 Rd. bad mig desuden igaar om at besøge ham og tage Dig og Ungerne med. Skynd Eder, det er et mageløst Veir."

Og med sin Hustru under Armen spadserede Peter Just gravitetisk ned ad Gaden, medens Christian og Peter fulgte deres smaa Søstre og overlode Ægteparret til dets egne Betragtninger. Saaledes havde de naaet Sadelmager Christoffersens Bolig, men Just gik forsætlig nogle Skridt forbi, idet han pludselig udbrød: „Men, Hillemænd! Mutter, vi ere min Tro! komne forlangt, det var jo her, at vi skulde ind."

„Troer Du ogsaa at det kan gaae an, at besøge Folk saa tidligt?" bemærkede Mad. Just, „Jeg er næsten bange," Snik, Snak, Mutter," svarede Just, „det gaaer min Tro! prægtig an. Skener Dig blot ikke, det er en meget artig Mand, det indestaaer jeg Dig for," og Familien traadte ind i den lille Forstue, og Peter Just tog en ny, blank Nøgle op af sin Lomme og stak den i Laasen med et velbehageligt Smiil.

„Men er Du gaaet fra Forstanden, Just?" udbrød hans Kone forbauset. „Hvad skal dette betyde, at Du har Nøgle til fremmede Folks Dørre?"

„Det skal jeg forklare Dig, Mutter, naar vi komme ind, „svarede Just, her er for koldt til at holde Taler," og dermed lukkede han Døren op paa vid Gab, og traadte stolt ind, efterfulgt af sin forundrede Familie.

„Det var da en nydelig Komode, den Mand har,": sagde Mad. Just, idet hun betragtede en blank, poleret Gjenstand af denne Benævnelse.

„Aa ja," svarede hendes Mand; „ganske net." Men lad os sætte os ned og vente lidt; jeg vil imidlertid ryge en Pibe og Du kan see lidt til Ilden; rask Baal, Mutter, god Tobak, blank Komode, umaadelig stor Kringle, udmærket, tokasset Sølvuhr og andre gode Sager!"

„Men hvad vil Manden dog sige, naar han kommer hjem," sagde Mad. Just urolig efterkommende sin Mands Ønske. „Han maa jo troe at vi ere gale og."

„Han tænker, at det var godt gjort," sagde Just høitidellig, idet han slog med Piben paa Bordet, for at give sine Ord mere Eftertryk," og han siger: det glæder mig, Peter Just, at see Dig sidde fornøiet og røge Din Pibe, og det morer mig, Peter Just, at Din Kone er bange for sin egen Mand. Kort sagt, lille Mutter, for ei at gjøre Dig

Tiden for lang, vil jeg, Peter Just, ligefrem staae op (og han reiste sig virkelig!) og sige: See! jeg er den Mand, der har arvet de fem — hundrede — Rigsdaler, jeg er den lykkelige Mand, som har leiet disse Værelser til Familiens fremtidige Beboelse og Beqvemmelighed og jeg er endeligen den Mand, der har kjøbt denne Komode, hvilken paa Din Fødselsdag overrækkes Dig til Gave og Pynt, af Din kjærlige — Peter Just!"

Jeg tør ikke begynde paa en Beskrivelse af den overordentlige Forbauselse, som greb Mad. Just og de to ældste Børn. Hun stod som fastnaglet til Gulvet, med aaben Mund medens Glædestaarerne trillede ned ad Kinderne og vædede de blaa Baand. Men en kraftig Omfavnelse og et dygtigt Smækkys fra hendes glade Mand bragte hende dog snart til Fornuft igjen, og hun løb fra Manden til Børnene og fra Børnene til Manden og krystede dem og klappede dem og kyssede dem og lo og græd og sang og dandsede, alt paa engang.

„Men see dog engang paa Din Komode, Mutter," sagde Just, „er den ikke ganske net?"

„O Tak, Just, Tak!" svarede hans Kone, „Du slaaer mig sandelig ihjel med alle Dine Overraskelser."

„Luk Skuffen op saa skal Du see hvilken deilig Plads, der er deri," og Mo'er Just lukkede Skuffen op og var paa ny nær besvimet ved Aabenbarelsen af en umaadeligt stor, deilig, duftende Fødselsdagskringle.

„Huus, Komode, Kringle! — Du ødelægger mig, Just; jeg gaaer fra Sands og Samling. Jeg er ligesom Konen i Mudder-grøften, der blev Keiser og Pave. Tak Just, for alle Dine Gaver, og Tak Christian og Peter."

„Endvidere, har jeg anskaffet mig dette Sølvuhr," sagde Peter Just, „da jeg længe har manglet noget at rette mig efter, og skjøndt jeg aldrig er kommet for sildig til mine Forretninger, vil det dog altid være mig meget nyttigt. Naar f. Ex. Rebetøren siger til mig, „Just, kom til mig Kl. 3 og 4 Minutter og lad os opgjøre de Aviisregninger," saa ser jeg paa mit Uhr, og naar det viser paa 2 og 1 Minut gaaer jeg derhen og naar Klokken er 3 og 4 Minutter staaer jeg paa Pletten; saa kan man aldrig tage feil; forstaaer Du det, Mutter? Men hei! Christian og Peter, spring I hen i Kjælderen og hent os Madskabet og de øvrige Ting. Det kan I nok selv gjøre, ikke sandt? Idag vil vi min Tro, være fri, Mutter!"

„Fornøiede kunne vi jo gjerne være, uden derfor at være ledige," svarede Mad. Just, „og naar vi hjælpe med, gaaer det desto hurtigere."

„Nei, Moder," sagde Christian, „det faaer I ikke Lov til. Vi kan snart hente det. Kom Peter, tag Benene med Dig," og med disse Ord vare begge Drengene ude af Stuen. Det varede ikke ret længe, førend de kom tilbage med det store Madskab, hvis Inskriptions velmeente Ønske nu under deres forbedrede Kaar skulde gaae i Opfyldelse; thi sandt at sige havde Hylderne ofte meget ofte været tomme. Det blev anbragt i en Krog og Peter og Christian løb bort igjen, for at hente Resten af deres ubetydelige Bohave.

„Miau! Miau!" lød en klagende Stemme fra Skabet og Just gik hen og lukkede Døren op. Kom ud, Jane, ho, ho, min Tøs, „raabte Just." Her skal Du see Din nye Bopæl, er den ikke ganske net? Hvilken Plads, Du der kan faae ved Kakkelovnen, „og med disse Ord tog han Katten paa sin Arm, og kjælede for den, og Mis tilkjendegav ved sin velbehagelige Snurren, at den aldeles bifaldt Peter Just's nye Arrangement. Men vi ville lade Familien glæde sig lidt alene over dens pludselige Lykke og lade Just fuldende sit Arrangement, medens vi et Øieblik kige ind til Bogtrykkerens. Der staaer alt ved det gamle, men den lille Jens, som vi sidst fandt syg i sin Seng, er atter kommet paa Benene, og vil Du gaa ud til Mølledammen skal Du sikkert finde ham der, farende omkring paa sine Skøiter og med sin ene Krykke, med ligesaa megen Iverighed og Færdighed, som de andre heelbenede Kammerater. Han gaaer i Latinskolen, og Frederik, den næstældste, gjør sine Forberedelser i en anden Skole, til at kunne nyde samme Ære. Tante Lisbet er munter og virksom, som altid, og ligesaa kjærlig og omhyggelig for „sin gamle Dreng," som hun kalder Jens. Hun staaer og stryger i Daglistuen og Bordet er fuldt af Kopper og Kraver, da Jens kommer ind med sine Skøiter.

„Du kom jo ikke, Tante Lisbet" sagde Jens, idet han kastede Skøiterne i Brændekurven. „Det var rigtignok en Skam. Du skulde bare see, hvordan jeg nu kan løbe."

„Ja, det var kjedeligt, min gamle Dreng," svarede Tante Lisbet, „men vi have været paa Visit; kan Du gjætte hvor?" —

„Nei, det kan jeg ikke gjætte; aa, sig mig det?"

„Vi have saamænd: været nede hos Just's og gratuleret hans Kone; det er nemlig hendes Fødselsdag idag, og han har foræret hende en nydelig blank Komode, og har kjøbt sig et Sølvuhr. Ja, det var rigtignok Skade, at Du ikke var med."

„Jens," sagde hans Moder, som kom ind fra det lille Sideværelse; „jeg har tænkt paa at stege en rigtig stor Steg, som Du skal forære dem i Aften; kunde Du have Lyst til det, min Dreng?"

„Ja det kan Du troe, Moder," sagde Jens fornøiet. „Det vil de blive glade for."

Et gammelt Ordsprog siger, „naar man taler om Fanden, er han altid nærmest," og saaledes gik det ogsaa her; thi Jens havde neppe talt ud, da Peter Just i sin Gallabragt traadte ind, med mange Buk og Skrab. „Jeg vilde tillade mig, da det idag er min Kones Fødselsdag, at anmode min unge Ven, — (her pegede han med Kaskjetten paa Jens) om at besøge os i Aften og drikke et Glas Punsch med os, i al Simpelhed, det forstaaer sig."

„Tak, Hr. Just," svarede Jens; „det vil jeg rigtignok gjerne gjøre."

„De er altfor god imod ham, Just," sagde Mad. Jensen, „og jeg er bange for, at han skal gjøre dem Uleilighed med sine Gavtyvestreger."

„Har aldeles ingen Nød, Madame," svarede Just idet han slog ud med Kaskjetten; „troer De vel, Jens."

„Aa, nei! det har ingen Nød."

„Saa regner jeg paa at de kommer i Aften Klokken 7 præcis," sagde Peter Just, idet han trak sit nye Sølvuhr op af Lommen. „Om syv Timer skal jeg have den Fornøielse at see dem," og med mange Buk og Skrab gik han baglænds ud af Døren.

(Fortsættes.)

Gutta-Percha.

Gutta-Percha skulde egentlig kaldes Gutta-Taban, thi det Træ, hvoraf det fortriinsviis vindes er Taban (Jsonandra gutta Hook). Dette, til Sapotaceernes Familie hørende Træ dannede tidligere udstrakte Skove paa Øen Singapore, og er desuden endnu vidt og bredt udbredt paa den malaiske Halvø og flere af de store Sundaøer. For den første Beskrivelse kunne vi takke Dr. Oxlay, der ogsaa omtrent i Aaret 1847 sendte Blade og Blomster deraf til Europa.

Jsonandra gutta ligner i Udseende ganske overordenligt Duriannen (Durio zibethinus L.); den bliver 70 Fod høi, med en Stamme af 3—4 Fods Gjennemsnit, hvis Træ er blødt og værdiløst. Bladene ere langagtig-lancetdannede, heelrandede, læderagtige, paa deres øverste Side af bleggrøn Farve, paa deres underste Side besatte med korte, brune Haar. — Af Blomsterne staae fra 1—3 i hver Axel paa korte Stilke. De have et sex Gange deelt, læderagtigt Bæger, hvilket indeslutter en blegrød, med sex tilspidsede Ender forsynet, eenbladet Blomsterkrone, hvis Aabning er besat med en Række af sædvanligt 12 Støvtraade. Frugten er et haardt, ovalt, sexdeelt Bær, der i Almindelighed indeholder to spiredygtige Frøkorn, idet de øvrige fire slaae feil; og som bliver benyttet af de Indfødte til Tilberedelsen af en Slags Olie. — Den af dette Træ udrundne Mælkesaft danner hiin brunlige Masse, der blødgjøres i varmt Vand, og som i de senere Aar er bleven en saa betydelig Handelsartikel; men hvorfra det Stof kommer, der af Malaierne bliver kaldet „Gutta-Percha," og hyppigt bliver blandet med Gutta-Taban er endnu ubekjendt. For første Gang var dette Gummi sandsynligviis bragt til Europa af Tradescant (paa Dronning Elisabeths Tid); — denne taler nemlig om et flammet Træ, som er funden i Indien, og som har den Egenskab, at det bliver blødt i Varmen, og da modtager en hvilkensomhelst Form. Men dette er jo netop den vigtigste Eiendommelighed for Gutta-Taban, der ogsaa paa Grund af dets stribede Udseende ret vel kunde sammenlignes

med „flammet Træ." Denne Opdagelse af den berømte Reisende sorglemtes imidlertid, og først i Aaret 1822 droge Øxeskafter, der i Sengapore vare forfærdigede af Gutta-Taban — istedetfor, som ellers var sædvanligt, af Bøffelhorn — en Dr. W. Montgomeries Opmærksomhed paa sig. Efter at han af de Indfødte var bleven gjort bekjendt med Maaden hvorpaa dette Stof bearbeides, foreslog han at anvende samme til Skafter paa chirurgiske Instrumenter, istedetfor Caoutchouc — hvilket i de tropiske Lande lider meget af Fugtighed — et Forslag for hvilket han af Society af Arts i London blev belønnet med en Guldmedaille. Dette var den første Anvendelse af Gutta-Taban, der allerede nu ifølge et Catalog fra det londonske „Gutta Percha Company" bliver forarbeidet til 184 forskjellige Artikler. — Udførelsen fra Singapore deraf udgjorde i Aaret 1844 kun een Picul (133¼ engelske Pund*); 1845 allerede 196; 1846 5364, i det næste Aar 9246, og i det følgende omtrent 14000! Desværre er, som en Følge af den ukloge Maade, hvorpaa dette saa værdifulde Stof bliver indhøstet, Isonandra-Gutta-Træet næsten ganske forsvunden fra Singapore, og det findes endnu kun hyppigt i Skovene paa den malaiske Halvøes sydlige Deel, og paa Sydkysten af Borneo, (hvis Beboere vare ubekjendte med dets Nytte indtil den sildigste Tid.) Istedetfor nemlig at vinde Gummiet ved Indsnit i Stammen, (som ved (Ficus elastica) fandt man det beqvemmere at fælde hele Træet, skrabe Barken af, og derpaa indsamle den udflydende Melkesaft i Pisangblade. Saaledes tilintetgjør man for 20—30 Pund Gutta, der omtrent er 2 Rigsdaler værd, Væxten i 70—100 Aar. — Raastoffet, der er af forskjellig Farve, Haardhed og Godhed, eftersom det er mere eller mindre blandet med andre Substantser, saasom Gutta-Gieck, Gutta-Percha, Caoutchouc o. s. v., bliver førend man videre kan bearbeide det, skaaret i Stykker, kogt og æltet med Maskiner, der ligne dem, som bruges ved Gummielasticums Tilberedelse, hvorved den Farve, som Fabrikatet omtrent skal have, bliver tilsat, tørret som Pulver. Gutta Taban opløses i Æther, Naphta, Collodicum o. s. v.; den sidste Opløsning er især af medicinsk Vigtighed. — Det maa beklages, at ikke det rigtige Navn blev udbredt tilligemed den første Indførelse af Gutta-Taban. Enhver taler nu om Gutta-Percha, medens han i Grunden mener Gutta-Taban.

(B. Seemanns Reise um die Welt.)

*) Et engelsk Pund er lidt mindre end et danst Pund.

Caravanen i Ørkenen.

(See Lithographiet.)

Af alle de Scener, som paa en Reise tiltrækker sig Opmærksomheden og sænsler Tanken, kjender jeg ingen der har et mere malerisk Udseende og interessantere Characteer, end Synet af en Caravane i Ørkenen. Naar man seer denne umaadelige Strækning uden Grønt, uden Læ, denne tørre ufrugtbare Slette, over hvilken Solen nedsender sine brændende Straaler, disse øde Strækninger af Sandhøie, der bølge sig som Havets Vande, da rædbes man ved Forestillingen om at vove sig ud i saadanne Egne. Men Mennesket har ved sin Taalmodighed, ved sit Geni erobret dette Landocean. I Syrien, i Ægypten, i Arabien er Ørkenen ikke længere Ørkenen. Caravaner af Kjøbmænd, af Reisende drage igjennem den adskillige Gange hvert Aar; talrige Stammer beboe den, Nomadestammer, der, ligesom fordum Patriarcherne, drage omkring, for at opsøge en Oase, en Græsgang; Stammer af Krigere, Ismaels stolte og vilde Afkom, som ingen Erobrer endnu ganske har kunnet underkue, hvis oprindelige Typus, Sæder og Characteer ingen europæisk Civilisation endnu har kunnet forandre; et Folkeslag, som ikke lader sig udrydde, og som lever adspredte paa Aarhundredernes Ruiner som et levende Monument fra en svunden Tid, omkring Palmyres Støtter, Belbeks Templer, Tyrus's

Mure, ved Jordans Bredder, paa Memphis's Marker og i Medines Enge.

Til at gjennemstrøise disse vidtløftige Strækninger, hvor han opslaaer sin Leir, til at styrte sig imod Fienden eller imod dem, som hans vilde Rovsyge frister, har Araberen sin fyrige og stærke Hest, der er hurtig og let, der udgjør hans Stolthed og er Gjenstanden for hans Kjærlighed.

Forsynet, som har givet Lapperne Rensdyrene, Grønlænderne Sælhundene, har givet Araberen Kamelen, dette taalmodige Dyr, der er saa nøisom, saa utrættelig, dette mageløse Dyr, der fordrer ingen Pleie, nærer sig af tørre Torne, Daddelstene, tilbringer mange Dage uden at drikke en Draabe Vand, og knæler lærvillig, for at modtage sin svære Byrde. Med Kamelerne gjennemvandrer den Reisende lettelig de største Strækninger. Paa den Ene pakker man sin Telt, paa den anden sine Provisioner; man bestiger selv den Hurtigste og Stærkeste. Man lægger en Træsadel over Ryggen af den og ved Hjælp af et Tæppe eller en Kappe indretter man sig der et temmeligt beqvemt Leie. Kamelens jevne og rolige Gang er iøvrigt saa sikker, at man ved at betroe sig til den, aldeles ikke er i Fare for at falde, og man kan ganske i Mageligheb vende sig fra den ene til den anden Side af Sadelen, læse, optegne Bemærkninger i det man vandrer, og tænde sin Pibe.

Man tager afsted om Morgenen ved de første Solstraaler. Til Veiledning i det ubeboede Rum, som de maae gjennemreise, have Araberne hverken Spor eller Compas. Men ligesom Oldtidens Chaldæer, ere de i Besiddelse af en practisk Astronomi, som tjener dem til at maale Tiden og viser dem ad hvad Retning de skulle styre deres Vei.

Man gjør Holdt om Eftermiddagen, og seer at udvælge en Plads, hvor der findes for Kamelerne noget Lyng, eller nogle Tornebuske, de eneste Planter i den sandede Ørken. I lang Afstand finder man nu og da en Skov af Palmetræer, mærkelig Oase, hvor en frisk Kilde vander Jordbunden, og hvilken Lykke at kunne opslaae sin Telt der og forfriske sig under deres kjølige Skygge! Naar de Reisendes Telte ere opreiste, da leire Araberne, (der ere vante til at sove og leve i fri Luft,) sig omkring en Ild, som de have tændt i et Øieblik, ælte af Meel nogle Kager, som de bage i Asken, tage derpaa sat paa deres Piber, og tilbringe hele Timer med at høre Krigshistorier eller Kjærlighedseventyr, som En iblandt dem fortæller.

Anecdoter.

I en nordamerikansk Stad blev der budt en Godseier for hans Stemme ved det næste Valg af Deputerede saa mange Sølvdollers, som kunde bedække Valgsedlen. Han bad om Tid til Overlæg og om Morgenen erklærede han sig rede til at gaae ind paa Forslaget, naar Dollerne bleve stillede paa Kant.

Hofnarren hos Kong Jakob den Første af England havde haardt fornærmet en Cavaleer. Denne truede ham med, at hvis han engang endnu kom ham for nær, vilde han, trods hans Kappe, sende ham ind i den anden Verden. Narren klagede herover for Kongen. Vær ved godt Mod, sagde Kongen saafremt Cavaleren understaaer sig at ombringe Dig, saa vil jeg Dagen derpaa lade ham hænge. Jeg saae hellere, svarede Narren, at De vilde lade ham hænge Dagen iforveien.

Et ungt Menneske, som gjerne vilde være vittig, var i et Viinhuus, og da han havde tømt sin Flaske, raabte han til Kjældersvenden: Her Merkurius, tag dette Kar, der er fuldt af Tomhed, bort. Hører I? sagde En af Selskabet; I skal tage hans Hoved bort.

Philosophen Bias, en af de syv Vise i Grækenland, befandt sig med nogle ryggesløse Mennesker paa Søen. Da der nu reiste sig en heftig Strom, begyndte disse at bede høit. Stille, stille, sagde Bias, tal ikke et Ord, paa det at Guderne ikke erfare at I ere her.

Forverdenens Archiv.

(Fortsat.)

Et Uhyre, nemlig Felis smilodon, blev fundet i Brasilien, som navnlig adskiller sig fra alle Katte og Hunde ved sine usædvanlige lange Hjørnetænder, deraf ere tvende i Overkjæben af en saadan Længde, at man neppe begriber, hvorledes Kjæberne kunde aabnes tilstrækkeligt for at kunne gribe Byttet. Disse Tænder skulle have naaet en Længde af 7 til 10 Tommer, hvilket, naar man tillige tager Hovedets Knokler med i Betragtning, forraader et Rovdyr af de allerstørste Dimensioner og det et saadant, der som bekjendt ikke mere forekommer paa Jorden.

Mellem Hund og Kat, som tydeligt skjelne sig fra hinanden ved deres Bideredskaber og Kløer (idet Kindtænderne hos Hunden ere stærkere udviklede, og Kløerne ikke kunne trækkes ind) finder man en Overgang i Hyænen, som i en vis Henseende forener begges Characteer i sig, idet dens Tænder i den Grad ligne Kattens, at Cuvier bestemt satte den i Classe med Kattene, medens Skelettets Bygning langt mere nærmer sig Hundens end Kattens. Disse sidste knuse f. Ex. ikke Benene af deres Bytte, men hos Hyænen ere Tyggemusklerne i den Grad uddannede, at man deraf seer (som hos Buldoggen) at de fortrinsviis ere henviste dertil; Midten af Hovedet fra Panden og opad er derfor ogsaa skudt saa høit op, at den danner en Art Hanekam. Dette Uhyre, som nu i tvende forskjellige Species kun er udbredt over Afrika, befolkede fordum den største Deel af den gamle Verden og synes at have været tilstede i stor Mængde, maaskee et ligesaa vigtigt Led i den store Kjede som de virkelige Rovdyr, til hvilke Hyænerne kun uegentligt kunne regnes, fordi de mindre ere henviste til levende Dyrs Kjød, end til slige Dyrs Levninger, som have betalt Naturen deres Tribut. Hyænen gaaer efter Cadavere, anfalder kun levende Skabninger, naar det fattes den paa døde; den opgraver Lig, som ere sænkede i Jorden og burde, ligesom Aadselfuglene i Indien, langt snarere skaanes end forfølges, idet den sørger for Bortskaffelsen af forraadnede Stoffer, hvilket i de varme Egne det dovne Menneske forsmaaer at gjøre — naar den ikke ogsaa røvede og myrdede, saasnart Nøden driver den dertil.

De levende Species ere den stribede og den plettede; til den sidste slutter sig Hulehyænen saa fuldstændigt, at Cuvier ingen Forskjel kunde opdage og kaldte Levningerne af den antidiluvianske Species „fossil plettet Hyæne.“ Een Forskjel imellem denne og den nulevende finder imidlertid afgjort Sted, og det er dens betydelige Størrelse; den fossile Hyæne overgaaer langt den nulevende, og man kan ikke drage dette i Tvivl, eftersom disse Dyr blive fundne i saa stor en Mængde, at man efter dem kalder Hulerne: Hyænehuler.

Blandt flere Steder, hvor disse Rester ere fundne, er ogsaa Hulen ved Kirkdale i Yorkshire i England; denne blev opdaget ved et Steenbrud i det hvide Jurakalk og undersøgt af en af de berømteste engelske Geologer, Buckland, som fandt Hulen 250 Fod lang, men dog saa lav, at et Menneske kun faa Steder kunde staae opreist, Hulen var paa mange Steder 80—140 Fod dybt fyldt med fast og tæt Leer, hvori der fandtes en slig Mængde af Hyæneknokler, at man strax kaldte den: Hyænehulen. Buckland troer, at Hyænerne have levet i denne Hule, og at de øvrige Been af Heste, Hornqvæg, Hjorte, ja af Elephanter og Næshorn kun ere komne did, fordi Rovdyrene have slæbt deres Bytte til Hulen og da fortæret det i Ro.

Omendskjøndt nu rigtignok Knoklerne, forsaavidt de ikke tilhøre Hyænerne selv, vise tydelige Spor af at være gnavede, saa er dog sandsynligviis Bucklands Antagelse urigtig. Mange Hyæner kunne umuligt til samme Tid have boet i een Hule; thi om de endog, som Ulvene, slutte sig skareviis sammen til et Rovtog og fuldføre det i Fællesskab, saa boe de dog aldrig sammen i hele Skarer, hvad et Rovdyr aldrig gjør, og vilde man sige, at hele Rækker af Generationer have levet der efter hinanden, saa maatte Knoklerne vise desto tydeligere Spor paa en høiere Alderdom, jo dybere de ligge begravede i Leeret, hvilket ingenlunde er Tilfældet; tvertimod finder man dem alle lige vel vedligeholdte. Man maa her formode den samme Tildragelse, som har fyldt de andre Huler med Knokler: sand-

synligviis have Dyrene paa deres Flugt søgt Beskyttelse i Hulen, ere styrtede ned i sammes Afgrunde og qvalte ved det indtrængende Vand, men da ogsaa strax bedækkede med det medførte Dynd.

Da nemlig disse Knokler ogsaa findes i Baggrunden af disse Huler, som kun er tilgjængelig ved Hjælp af meget lange Stiger, da Hyæne- og Løveknokler ere talrigst i disse de dybeste Afdelinger, hvorfra de ikke vilkaarligt kunde komme ud, saa er det utænkeligt, at det var et Opholdssted for dem, men de ere snarere drevne herind tilligemed de andre Dyr; derfor taler ogsaa, at fordetmeste ere de større Beenpiber paa Hestene og Hornqvæget overbrukne, og desuden lader en Elephant sig ikke bortslæbe af Hyæner.

At forresten det forreste Rum i mange slige Huler dog virkelig har tjent disse Rovdyr til Opholdssted, er utvivlsomt rigtigt; man finder ofte Indgangen ligesom slidt og noget smudsig af den hyppige Ind- og Udgang, og man finder de saakaldte Koprolither i stor Mængde, ja ofte i hele Lag. De skrive sig tydeligt fra kjødædende Dyr, thi man finder endnu deri Levninger af de ufordøiede Knokler og Haar. Altsaa ikke Muligheden, at der her opholdt sig Hyæner, men vel Muligheden af, at alle Knoklerne skulle være slæbte derind og saaledes ophobede, skulde bestrides, og det saameget mere, som det fortrinsviis er Been af Rovdyr. Alene af Gailenreuther-Hulen er der uddraget langt over Tusinde forskjellige Skeletter; 800 deraf tilhøre den store, 80 den lille Hulebjørn, de øvrige 120 til 150 Hyænen, Ulven, Løven og Gulo'en. Saaledes er da den Formodning, at Hyænerne skulde have slæbt Ulve eller Bjørnen de andre Dyr derind som Bytte, ganske sikkert bragt til Taushed.

Stamfaderen til Hunden troer Cuvier at have fundet i Gibsbruddene om Paris; komisk er den Benævnelse, han giver den: canis parisiensis. Da dette Dyr levede, gaves der intet Paris. Samme har, lige til Størrelsen, den meste Lighed med Polarræven. Eftersom den forekommer i de tertiaire Lag, hører den til de faa Pattedyr, som beviisligt have levet længe for Syndfloden. Den egentlige Ræv saavelsom Ulven forekommer hyppigt fossil, ja Blainville, en meget bekjendt Naturforsker, paastaaer endog, at den egentlige Huushund ligesom Ulven og Ræven forekommer i forstenet Tilstand. Blainville mener, at Hunden har overlevet Katastrophen, og at Mennesket har taget sig af den og reddet den fra Undergang; medens de andre, ikke selskabelige Dyr have flygtet for det og saaledes ere bukkede under for de nye Forhold.

Cuvier har fundet Rester af en colossal Hund, som maa have været 8 Fod lang og 5 Fod høi; han kalder den canis giganteus.

Et af de mægtigste Rovdyr fra Forverdenen var Hulebjørnen (ursus spelæus). Man har fuldstændige Skeletter af samme, som ere 9 Fod lange og næsten 6 Fod høie, en Størrelse, der nu kun naaes af Iisbjørnen og den store Bjørn fra Rocky mountains (Steenbjergene) i Nordamerika. Disse Vidner fra Syndfloden forekomme saa hyppigt, at deres Knokler ikke, som Tilfældet er med andre antidiluvianske Dyr, blive samlede som Sjeldenheder (dette skete vel i Begyndelsen, indtil ethvert Naturaliecabinet kunde opvise et saadant Exemplar) men upaaagtede bortkastes læsseviis; om de 800 hidtil fundne Bjørne i Gailenreuther-Hulen have vi allerede talt; i Erpfinger-Hulen samlede under Quenstedts Veiledning to Arbeidere paa en Dag en saadan Last, at den ikke kunde skaffes bort paa een Vogn, og dog tog man kun de bedst vedligeholdte Rester af idetmindste 100 Dyr.

Mærkeligt nok er det, at der netop af Bjørne forekommer en saa usædvanlig Mængde Been, og det fortrinsviis i Tydskland. En Deel deraf ligger i en feed, undertiden sort, bituminøs Leerjord, i hvis Farve sandsynligviis Kjødet og Fedtet af de forraadnede Dyr har en betydelig Andeel, saavelsom i deres Indhold af Kul- og Qvælstof. Her er Eftergravningen meget let, thi Leeret lader sig let gjennemstikke med en fugtig Spade, men sædvanligt ere disse Bjørnehuler, eller rettere Beenhuler, tillige Drypsteenshuler, og det øverste Dække af Jordbunden, hvorpaa man gaaer, er ikke Leer, men en meer eller mindre hærdet Stalactitmasse; at trænge igjennem denne er ikke alene vanskeligt, men tillige møisommeligt netop af den Grund, fordi Benene af de senest begravede Dyr her ligge indesluttede, og fordi denne Masse omslutter dem meget fast og kun med stor Møie og Vaer-

somhed lader sig uden Skade for Knoklerne løsne fra dem. Har man gjennembrudt Skorpen, saa ligger under denne Leeret, tæt gjennemvævet af Benene, saa at hver Spadetag træffer en Knokkel.

I disse Huler finder man Unge og Gamle af begge Kjøn; undertiden ere Knoklerne vel adspredte, men sædvanlig ligge de saaledes, at man i en Omkreds af et Par Fod finder alle dem, der have hørt til Individet. Man vil heraf drage den Slutning, at Dyrene her have levet og boet i mange Generationer efter hinanden, og at Benene ingenlunde ere henskyllede, saameget mindre, som de ere saa lidet beskadigede, at man ikke kan antage, at de have maattet foretage en lang Reise med Vandet igjennem de stedfundne Bjergskreed.

Efter at vi i disse Dyr have betragtet den høieste og fuldkomneste Form for Landdyrene, paaligger det os ogsaa at berette Noget om Fuglene og Insecterne.

Ere allerede Levninger af Landdyr forholdsviis langt sjeldnere end Søedyrene, som ikke kunde forlade deres Element og derfor ligge begravede paa Skuepladsen for deres Bedrifter, i Dyndet, som de engang befolkede, saa ere Levningerne af Fuglene endnu mindre udbredte og de naae overhovedet ikke længere nedad end i den hvide Kridtformation og Montmartres Gibslag. Et noget yngre Lag danner Ferskvandskalken ved Weisenau paa Rhinens venstre Bred, ikke langt fra Mayntz. Stedet støtter sig til steile Kalkklipper, som grændse nær op til Floden. Man udhuggede i disse Klipper Gange, for at udvide dem til Ølkjeldere, Gruset blev kastet i Rhinen, som skyllede Kalken løs fra Knoklerne og lod disse tilbage; ved næste Lavvande bleve de af Børn hentede op af Flodsengen og saaledes kom de i Naturforskernes Hænder, som erkjendte dem for at være Fuglebeen. Desværre har Jernbanen berørt dette Strøg, og medens den ellers lukkede op for underjordiske Skatte, har den tildækket disse, saa at man derfra vel vanskeligt tør imødesee fremtidige Fund.

I de yngre Lag forekomme enkeltstaaende Rester af mange Rovfugle, Sangfugle og Duer, hyppigt kun Vingespidserne med de deri siddende Penneposer og tydelige Aftryk af Fjedre, hvilke dog ikke ere vedligeholdte. Den forholdsviis hyppige Forekommen af netop denne Deel har givet Buckland Anledning til den meget rigtige Bemærkning, at det sandsynligviis var Levninger af Fugle, som ere blevne sønderrevne af Rovdyr, som kun have efterladt Vingespidserne paa Grund af det lidet derpaa værende Kjød og den stærke Fjerbesætning.

En Fugleslægt er i Begreb med at uddøe og er allerede tildeels traadt bort fra Skuepladsen; de Knokler, som man finder af denne, ere fordetmeste ikke fossile, men tilhøre den nyeste Tid. Det er de store Fugle, som ere uduelige til at flyve, for plumpe, og derfor blive forfulgte af Menneskene og lidt efter lidt tilintetgjorte.

Europa har ingen Repræsentanter for dem, hvis man forøvrigt ikke vil regne Trapperne dertil, Afrika har Strudsen, som stedse bliver sjeldnere, Asien Casuaren, Sydamerika har Nandu'en (en stor Løbefugl med tre Tæer, som ligner Strudsen meget, men kun er halv saa stor som den, der kun har 2 Tæer), hvoraf i Beenhulerne i Sydamerika meget hyppigt findes Levninger, og Australien Emu'en. Endnu trende andre høist mærkværdige Dyr ere uddøde eller i Begreb dermed; den ene er Dodo, som Vasco de Gama fandt paa Isle de France, Øst for Madagascar, og som siden den Tid ganske er forsvunden fra Jorden. Det lade Dyr havde kun smaa Vinger og løb ikke for Mennesker; skjøndt stor og stærk og bevæbnet med en mægtig Rovdyrsnabel, lod den sig gribe og fastholde. Dets Kjød har ikke været velsmagende nok til at man af den Grund skulde have efterjaget den, men dog er Dyret forsvundet; man besidder kun endnu en Afbildning i England af den og Hovedet og Fødderne af en, der har været udstoppet, og som endnu 1755 fandtes i Oxforder-Cabinettet, men som senere er bortkommet.

Uddød for maaskee længere Tid tilbage er den nyseelandske Dinornis, af en kjæmpemæssig Størrelse. Beenpiberne af den nederste Deel af Benet, som ere 3 Fod lange, lade slutte til en Fugl, som var saa høi som en maadelig Elephant (men ikke saa tyk og svær) ja, man skal endog have fundet en Fugl paa 16 Fods Høide; i ethvert Tilfælde

ere dens Æg, hvis Skaller findes paa Ny-Seeland paa mange Steder i ikke ringe Tal, langt større end Strudsens.

Hertil slutter sig den høist sjeldne Kiwi eller Kiwikiwi, som er i Begreb med at uddøe; den er den eneste endnu levende Art af disse store Løbefugle. Den har aldeles ingen Vinger, traadagtige Fjer og en lang Snabel som Heiren. Et Exemplar er bragt levende til England i den zoologiske Have i Regentsparken; men Fuglen er idet Hele saa sjelden, at den allerede nu kan betragtes som uddød, og sikkert bliver det inden 100 Aars Forløb.

Da vi nu have seet dette foregaae under vore Øine, da det allerede nu er umuligt at opdrive et fuldstændigt Exemplar af Dodo (Dronten) — var det ogsaa kun et Skelet — saa turde det vel heller ikke undre os, naar Forverdenens Fugle kun lade sig paavise i et ringe Antal. Deres Been, som bleve liggende paa Overfladen, forraadnede og forsvandt og bleve ikke opbevarede i Forverdenens Archiv.

Meget interessant er derfor de amerikanske Fuglespor, som give os Underretning om en Slægt, om hvilken Kundskab næsten ganske mangler os.

(Fortsættes.)

Historiske Skildringer.

V. Perikles og Alcibiades.

Til disse Navne knytter sig Erindringen om Athens Blomstring og Undergang, om Grækenlands frie Storhed og Kraft og dets Adsplittelse og Ødelæggelse.

Perikles

var en af de største Talere og Statsmænd, som nogensinde have levet. Han talte, sagde Athenienserne, som bar han Tordenen paa sin Tunge, som om Overtalelsens Genius tronede paa hans Læber. Hvad han tilraadede Folket, det skete; hvem han forsvarede, den skadede ikke Folkets Forbittrelse. Engang holdt han en Ligtale over de i et Slag faldne Athenienserе. Her viste han sig saa indtagende og rev i den Grad Alle med sig, at Qvinderne, saasnart han steeg ned af Talerstolen, med Heftighed omarmede ham, slyngede deres Armbaand om ham og bekrandsede ham, ja endog paasatte ham en gylden Krone.

Perikles vilde herske ved Folket; derfor brød han de Fornemmes og Riges Magt, derfor styrtede han først af Alt Areopagus, hiin gamle og ærværdige Domstol i Athen. Ved Ephialtes, en Mand, der var ham meget hengiven, satte han igjennem ved Folket, at Opsigten med Borgernes Sæder og over Statsskatterne blev frataget den. Da den vakkre Cimon, Miltiades' Søn, var en Modstander af ham i Statsanliggender, hvilede han ikke, førend denne ogsaa blev jaget i Landsflygtighed ved Ostracismus; da Folket senere ønskede at kalde denne Mand tilbage, var han igjen den første, som stillede Forslag derom i Folkeforsamlingen. Saaledes forstod han at rette sig efter Folkets Ønsker og Luner og bevare sig i dets Yndest. Stedse søgte han at byde Folket Noget, som kunde smigre det. Snart foranstaltede han Fester, snart offentlige Gjæstebud, snart høitidelige Optog igjennem Staden. Perikles vilde, at enhver atheniensisk Borger, selv den fattigste, skulde tage Deel i Statsforvaltningen; derfor indførte han en Betaling for Dommerne, der i Begyndelsen daglig beløb sig til 1 senere til 3 Oboler. Nu kunde ogsaa de fattigere Haandværkere sidde blandt Dommerne, medens tidligere kun de rige og fornemme afsagde Domme. For at den fattigere Folkeklasse paa de store Festdage, hvor der i Athen opførtes Skuespil, kunde have en aandelig Nydelse, lod han dem tilstille Billetter, som betaltes af den offentlige Skat. Forbundsskatten blev fra Øen Delos flyttet til Athen; disse Penge vare oprindeligt bestemte til deraf at bestride Omkostningerne ved Perserkrigene og beskytte de Bundsforvandte. Men da der ikke mere truede nogen Fare fra Perserne, troede Perikles ikke længere at skylde de Bundsforvandte Regnskab for Pengenes Anvendelse, og han benyttede disse Hjelpekilder til derfor at opføre hine herlige Kunstværker, der ere blevne Mønstre for alle senere Tider, og som have gjort

Athen til den meest glimrende og berømte Stad i Grækenland.

2.

Det allerede iforveien kunstforstandige og aandsvakte Athenienserfolk naaede ved Perikles det høieste Trin af Dannelse og det var et heldigt Sammenstød, at de største Billedhuggere og Bygmestre vare Perikles' Samtidige og Venner. En saadan Ven af Perikles var Phidias, Grækenlands berømteste Billedhugger; til Perikles' Hovedværker høre Propylæerne, Parthenon og Odeum.

Propylæerne eller Forgaarden hørte til Borgen i Athen (Akropolis) og vare et Værk af Athenienseren Mnesikles. De bestode i en 5-dobbelt Marmorport med herlige Søiler*), som til begge Sider havde store Fløibygninger. Gjennem disse Propylæer kom man til den egentlige Borg, hvor det store Athenetempel, Parthenon, bygget af det skjønneste Marmor, hævede sig. Herfra havdes den meest fortryllende Udsigt over Staden og Folkevrimlen, og over Havet med sine talrige Skibe og Baade. Her stod Pallas Athenes, Stadens Skytsgudindes, Billedstøtte i overnaturlig Størrelse, udarbeidet af Phidias i Elfenbeen og beklædt med et Gevandt af puurt Guld. Da man raadslog om Stoffet, hvoraf Gudindens Støtte skulde udarbeides, og Phidias foreslog Folket hellere at vælge Marmor end Guld og Elfenbeen, fordi hiint var billigere, udraabte Alle eenstemmigt: Nei, ikke af Marmor, men af Guld og Elfenbeen! Athenienserne vilde ikke vise sig utaknemmelige mod den elskede Gudinde. Paa Borgens høieste Spidse stod en anden Billedstøtte af den samme Gudinde i Erts, støbt af Phidias af Byttet fra Slaget ved Marathon, af en saa uhyre Størrelse, at man saae Gudindens Landse og Hjelmbusk allerede fra Forbjerget Sunion af i en Afstand af 5 Miil.

Odeum var en rund Bygning, bestemt til musikalske og poetiske Foredrag, og prydet med Søiler og Malerier. Det var bygget i Mønster af Xerxes' Telt og forsynet med Marmorsæder; det spidse Tag blev baaret af persiske Skibsmaster.

*) Brandenburgerporten i Berlin er bygget i Mønster af de atheniensiske Propylæer.

I den samme Klippe, hvorpaa Borgen tronede, vare ogsaa Sæder udhugne for Theatret, hvilke som Trapper hævede sig over hinanden og udstrakte sig i en Halvkreds. Fra disse Sæder overskuede man ogsaa Staden, Olivenskovene og Havet. Hver Dag opførtes Skuespil under aaben Himmel, der i Grækenland sædvanlig var klar og skyfri. Paa en Festdag blev der ofte givet 6 Stykker efter hinanden; derpaa blev det offentligt afgjort, hvilket Stykke der var bedst digtet, og hvilket der var blevet bedst udført. Den, der da vandt Prisen, erholdt som Belønning en Krands og hans Navn blev indgravet paa en Søile. Den første af de atheniensiske Sørgespildigtere heed Aeschylus, der selv havde kjæmpet med i Slaget ved Salamis, og hans første Stykke heed „Perserne," hvori Slaget ved Salamis blev forherliget. Andre Stykker handlede om de gamle Helte, som havde levet i Grækenland; i Lystspillene drev man Spøg med og spottede over selv den meest ansete Mand i Athen, og Ingen turde tage det ilde op, naar han blev gjort latterlig paa Scenen. Athenienserne foretrak Theatret for Alt, og et Sørgespil af Digteren Sophokles behagede dem saa godt, at de i det næste Feldttog valgte Digteren til Feldtherre, og Sophokles viste sig ogsaa som tapper Kriger.

Da Athenienserne paa samme Tid de uddannede deres Sønner i Videnskaberne, i Digtekunsten og Talekunsten, ogsaa øvede deres Legeme og holdt dem smidige, — fra det 18de Aar af maatte Enhver føre Vaaben, saa kunde en Mand paa eengang være Digter, Feldtherre og Lovgiver, som Tilfældet var med Solon, og en stor Taler, Statsmand og Feldtherre, som Perikles. Der fandtes mange Skoler for Brydning i Athen og tre Gymnasier. Et sligt Gymnasium laae i en rummelig Have, som var beplantet med Buskvæxter. I Midten af samme stod en stor Bygning, omgivet af en Gaard med Søilerækker. Derhen kom ikke blot Lærerne, men enhver dannet Mand, der følte Lyst dertil, og de Gamle underholdt sig da med de Unge og talte med dem om det Gode, Skjønne og Alt, hvad der kan bidrage til at danne en Drengs Aand. I Salene tog man Bad og ved Siden deraf vare lange Baner til Væddeløb. Saaledes styrkede og øvede Athe-

nienserne paa eengang baade Legemet og Sjælen.

Men det meest besøgte Sted var Torvet; der blev der ikke blot kjøbt og solgt, men Dommerne forsamlede sig der for at haandhæve Retten, og Folkemassen kom did, for at afstemme over nye Love. Tillige kom Borgerne enkeltviis derhen for at tale om Politik og afgjøre deres Forretninger. Betænker man, at Athen paa Perikles' Tider havde den største Folkemængde, at hundrede Skibe dagligt løb ind i Havnen for enten at bringe eller hente Varer, da kan man gjøre sig et svagt Begreb om Livet i denne Stad.

Ogsaa Malerkunsten havde paa Perikles' Tid naaet den høieste Grad af Fuldendthed og med en Phidias kappedes en Xeuxis og Parrhasius. Begge anstillede engang en Væddekamp i deres Kunst. Xeuxis malede en Klasse Viindruer saa naturligt, at Fuglene fløi til for at snappe deraf. Nu bragte ogsaa Parrhasius sit Stykke; det var behængt med et tyndt Stykke Lærred. „Nu, saa tag dog Forhænget bort!" sagde Xeuxis; men Parrhasius smiilte, thi Forhænget var netop Maleriet. Den ene Kunstner havde blot narret Fugle, den anden derimod Mennesker.

3.

Fordi Perikles anvendte saa store Summer paa Kunsten og Kunstnere, anklagede Thucydides ham for at ødelægge de Bundsforvandtes Bidrag. Dog Perikles gik seierrigt ud af Kampen og endelig lykkedes det ham endog at bevirke, at hans Modstander blev jaget i Landflygtighed. Nu havde han slaget alle Fjender af Marken og styrede alene Folket ved sin Tales Magt, og herskede end Folket af Navn, saa var Perikles dog i Virkeligheden Alenehersker. Og han førte Statsroeret med ligesaa viis som kraftig Haand. Uagtet han raadede over saa store Summer, beviste han dog hele sit Liv igjennem en saa stor Uegennyttighed og Ubestikkelighed, at den fra hans Fader arvede Formue ikke forstørredes med en Hvid. Men derfor havde ogsaa Athenienserne ubetinget Tiltro til ham. Dette viste sig ved følgende Leilighed.

Øen Euboea gjorde Opstand mod Athen; neppe havde Perikles betraadt Øen med en Hær, saa indtraf Efterretning om, at ogsaa Megaris var falden fra. Perikles førte strax sin Hær tilbage fra Euboea, men traf paa Fastlandet ikke blot Megarenserne men ogsaa en spartansk Hær under den unge Konge Plistoanax, der hærjende trængte ind i Attika. Med en saa overlegen Magt vovede Perikles ikke at optage Kampen, og han bestak derfor den spartanske Konge, hvorpaa den peloponnesiske Hær trak sig tilbage. Nu gik Perikles atter mod Euboea, underkastede sig Øen og fordeelte Landet mellem de atheniensiske Borgere. Da Perikles aflagde Regnskab for Folket, fandtes der 10 Talenter, som han havde anvendt til Udgifter, „han ikke godt kunde nævne." Athenienserne forlangte ingen nærmere Forklaring; men Perikles havde sendt Plistoanax Pengene.

Efter at Euboea var tugtet, bleve ogsaa Megarenserne haardt straffede; thi Perikles udelukkede dem fra alle atheniensiske Havne og Markedspladser, saa at deres Handel strax gik tilbage. Med lignende Haardhed foer han frem mod de andre Bundsforvandte; derover bleve disse forbittrede og søgte Hjælp hos Sparta. Saaledes opstod da den skrækkelige Borgerkrig, som kaldes den peloponnesiske, der fra Grunden af ødelagde den græske Velstand og Frihed.

En Øe, Korcyra (det nuværende Korfu) havde begyndt en Krig med den rige Handelsstad Korinth, og bad nu Athen om Hjælp. Athen glædede sig ved at kunne ydmyge den anseelige Stad, og ydede meget gjerne Hjelpen. Derfor æggede Korinth igjen mange af de Athen underkastede og haardt trykkede Stæder til Oprør, og med Korinth forenede sig alle øvrige Athen fjendtligtsindede Grækere, for i Sparta at klage over Athens Herskesyge. Foreløbigt sendte de et Gesandtskab til Athen med den Fordring, at give de undertvungne Stæder og Øer frie. Athenienserne havde næsten bevilliget denne Fordring, da Perikles spurgte: „Skal Sparta herske over os, eller vi over Sparta?" Strax skrege Alle: Krig! Krig!

Nu begyndte den for Athen saa fordærvelige Krig, som varede i 27 Aar (431—404 f. Ch. F.). Archidamus, Konge i Sparta, rykkede med en Hær, som bestod af Lacedæmoniere og peloponnesiske Bundsforvandte, ind i Attika og ødelagde Landet til i Nærhe-

den af Athen. Perikles lod alle Landbeboere med al deres Eiendom flytte inden for Athens Mure, hvor der nu samledes en saa uhyre Mængde af Mennesker, at selv Taarnene paa Murene, Templer og Capeller bleve beboede. Skjøndt Athenerne brændte af Kamplyst, holdt Perikles det dog for betænkeligt at rykke i Marken mod en Hær paa 60,000 Mand. Kun med Møie kunde han betvinge Borgernes Utaalmodighed, og for ikke mod sin Villie at blive tvungen til at levere et Slag, afholdt han i hiin Tid ingen Folkeforsamling. Hans Venner bestormede ham med Bønner, hans Fiender dadlede ham og forfattede Smædedigte over ham, men han forblev urokkelig. Hans Plan var at skade Fienden tilsøes; derfor udsendte han en Flaade paa 100 Skibe, og denne ødelagde Kysterne af Peloponnes. Da maatte Peloponneserne, for hvem Levnetsmidlerne desuden slap op, drage bort fra Attika.

Det næste Aar gjentog Fienderne deres ødelæggende Indfald i Attika, og til disse ydre Fiender kom desuden en indre, nemlig hiin skrækkelige Pest, som sandsynligviis var bragt over fra Afrika eller Asien til Europa, og som i Athen bortrev en utallig Mængde Mennesker. Sommerens Hede, Stadens Overfyldning med Landboere, som maatte hjælpe sig med smaa, qvalme Hytter, formerede Sygdommens Rasen. Øine, Tunge og Svælg vare blodigt inflammerede, indvortes Brænden og qvælende Tørst plagede dem skrækkeligt. Bylder i Indvoldene og Edderbylder paa Huden forøgede Smerterne til det Høieste og en dræbende Modløshed gjorde Ondet end værre. Frygtelig var Smitsotens Indflydelse paa Sindet, al Kraft til det Gode blev qvalt. Troen paa Guderne svandt, de Rige hengave sig til alle mulige Lyster og Nydelser og de Slette tabte al Sky for Loven. Sædernes Fordærvelse, der greb om sig værre end en Kræftskade, varede længere end Ondet selv. Og da nu den atheniensiske Befolkning paa Grund af de uhyre Lidelser vendte hele sin Forbittrelse mod Perikles, hvem man ansaae for Ophavsmanden til Ulykken, saa afsatte Folket den høit fortjente Mand fra hans Feldtherreværdighed og paalagde ham desuden en Pengestraf. Saaledes erfarede Perikles i sit Livs Aften det Folks Vankelmod og Ustadighed, som engang havde forgudet ham. Han maatte opleve, hvorledes hans Ven Phidias blev anklaget for at have understukket Guld fra Athenes Billedstøtte, og skjøndt Perikles gjendrev Beskyldningen, blev Phidias dog sat i Fængsel og endte der sit Liv. Hans Lærer Anaxagoras, der af Athenienserne blev beskyldt for Ugudelighed, kunde han kun redde derved, at han blev jaget i Landflygtighed.

Dog, ikke blot den Smerte, at blive lønnet med saa sort Utak, traf Perikles i hans Alderdom: ogsaa huuslige Lidelser nedbøiede den ellers saa stærke Mand. Den frygtelige Pest rasede ogsaa i hans egen Familie. Han mistede sin Søster og sin ene Søn Xantippus. Desuagtet beholdt han hiint Mod og hiin Sjælsstorhed, som hæver sig over Skjæbnens Slag. Men da Døden ogsaa bortrev hans Søn Paralos, da overmandede ham den bittre Sorg og han udbrød i Taarer, hvad han aldrig før i sit Liv havde gjort.

Endelig erkjendte det atheniensiske Folk sin Utaknemmelighed og sin Overilelse; det overbeviste sig om den dybtkrænkede Mands Vigtighed og Uundværlighed, og indsatte ham igjen i hans forrige Stilling og Værdighed. Dog ikke længe skulde Perikles endnu staae i Spidsen for Fædrenelandet; ogsaa ham naaede den ødelæggende Sot. Da han var Døden nær, roste de omkringstaaende Borgere hans Dyds Storhed og Mængden af hans Seire, uden at de troede at blive hørte af Perikles. Men han havde hørt Alt og sagde: „Jeg undrer mig over, at I kun have omtalt det, hvori Lykken har havt ligesaamegen Andeel som jeg, og hvad der alt er hændet saamangen Feldtherre; det Smukkeste og Bedste have I dog forglemt — ingen Athener har for min Skyld anlagt en Sørgedragt!"

(Fortsættes.)

Aviisbærerne.

(Sluttet.)

Det er nu Aften, Scenen flytter sig atter til Just's nye Leilighed. Ilden brænder rasit i Ovnen, og et muntert Selskab sidder om

det gamle Bord. En dampende, Oxesteeg, som Jens havde bragt med sig, indtog Centrum, medens forskjellige andre Retter af underordnet Rang tittede frem rundt omkring den. Mad. Just stod ved den ene Bordende og skar for, medens Huusfaderen med Jens paa den ene og Huuseieren, Sadbelmager Christoffersen, paa den anden Side, optog den anden Bordende. Længere nede ved hans Kone sad Byens Vægter, en middelaldrende, rødmusset Mand med graat Haar og Skjæg, og Peter og Christian. Der herskede en særdeles munter Stemning ved Bordet, og alle vare enige i, at Bogtrykkerens Kone kunde stege en Steg, saa den kunde smage." Peter Just opvartede med en Masse vidunderlige Historier fra det vidunderlige Kjøbenhavn, og udbredte sig vidtløftigt om „Gadebelysningen" og andre interessante Emner.

„Det var en Aften, da jeg gik hjem fra Arbeide;" fortalte Just, „jeg var i et prægtigt Humør, hvorover, husker jeg nu ikke, og jeg fik det Indfald at gjøre lidt Sjov med Vægteren." „Du bliver da ikke vred paa Dine Kammeraters Vegne, Mikkel?"

„Aa, nei!" svarede Mikkel, „naar Du blot lader mig i Fred, kan Du s'gu gjerne gjøre Dig saa lystig, Du vil, med Kjøbenhavnerne. De ere ikke mine Venner!"

„Det var som Pokker, Mikkel," svarede Just ivrig; „er Kjøbenhavnerne ikke Dine Venner, saa er Du min Tro! heller ikke min Ven. For jeg er Kjøbenhavnernes Ven, og jeg er selv en Kjøbenhavner med Liv og Sjæl!"

„Godt Ord igjen, Peter Just," sagde Vægteren. „Det var ikke saaledes meent; jeg kan jo nok være Din Ven, uden derfor saadan almindeligviis at elske Kjøbenhavnerne; for det gjør jeg min Sjæl! ikke. Du maa bare vide, at den sidste Kjøbenhavner, som loserede hos os, han reiste F..... ta'e mig! igaar Morges, uden at betale mig saa meget, som en Skilling af hvad han skyldte mig."

„Hvormeget skyldte han Dig," spurgte Just.

„Min Tro! tre Mark, — en hel Nats Løn, og det er for noget for en Mand i min Stilling."

„Jeg vil sige Dig noget Mikkel," sagde Just ivrig, idet han reiste sig, „Du siger, at Du holder ikke af Kjøbenhavnerne, og det blot fordi en Kjøbenhavner har snydt Dig for tre Mark, ikke sandt?"

„Ja — o!" svarede Mikkel, „det kan nok være."

„Seer Du altsaa, Mikkel, Du holder ikke af Kjøbenhavneren, som snød Dig, men det var min Tro! fordi han snød Dig, og ikke fordi han var en Kjøbenhavner. Havde han været en Jyde eller en Lollænder, havde Du min Sjæl! sagt accurat det samme om dem. Der stod forleden Dag i „Moerskabsbladet," „Du skal bedømme en Mand efter det, han gjør, og ikke efter det, han er," for vi ere min Tro! alle Jyder for vor Herre!"

„Ja Du er nu saa Pokkers klog," sagde Mikkel.

„Klog, klog," udbrød Just, ivrig fægtende med Gaffelerne „det er ikke Viisdom eller Klogskab vi her skal revidere," nei, her tale vi alene om Kjøbenhavnerne, og jeg vil opstille det Spørgsmaal til hele Selskabets Afgjørelse og Bedømmelse; ere alle Kjøbenhavnere Skurke, Slyngler, Kjæltringer eller Røvere, (Sadbelmager Christoffersen skriger „au!") fordi en eneste Kjøbenhavnsk Skomager- eller Skræddersvend snyder Mikkel Vægter for tre Mark? Er det ikke noget Brøvl? Ha, ha, ha."

„Jo vel, det er noget Brøvl," raabte hele Selskabet eenstemmigen.

„Jeg har altsaa Ret, Mikkel," sagde Just triumpherende, „og vi kunne igjen være gode Venner ikke sandt?"

„Jo, det forstaaer sig," svarede Mikkel rolig.

Just havde i Kampens Hede fægtet voldsomt med sin Gaffel og havde endog af og til bibragt Sadbelmageren nogle Smaapuf, og Huuseieren havde paa sin Side forskandset sig, idet han med Bagsiden af Tallerkenen afbødede Talerens Indhug. Men Gaffelen narrede ham, eller rettere sagt, han narrede sig selv; thi da han nemlig vilde smugle sig til at putte et Stykke af den lækkre Oxesteg i Munden og i dette Øiemed tog Tallerkenen bort, — foer den fordømte Gaffel ind i Skulderen gjennem den grønne Frakke og Sadbelmageren skreg au. Just var alt for optaget af det behagelige Emne om „Kjø-

benhavnerne," til at han skulde ændse, hvad der foregik ved Siden af ham, men ved hans Kones og Christians forenede Bestræbelser lykkedes det dog at faae ham til at indsee den Skade han havde anrettet. Hr. Christoffersens Saar viste sig til alles Glæde ei at være farlige, thi da Gaffelens Fart var blevet betydelig hemmet — foruden af den „Grønne" af to tykke islandske Trøier, — saa reducerede Skaden sig til to smaae røde Pletter af Gaffelens Tænder — (thi den var „mangelfuld") og to Flænger i den „Grønne." Just var meget opbragt paa sig selv over sin Ubehændighed, der efter hans Beregning kunde have havt Døden tilfølge, ifald Manøuvren var blevet udført med fire Hestes Kraft, eller hvis Gaffelen havde truffet ham i Hovedet, hvilket lige saa godt kunde have været Tilfældet. Den „Grønne" kom under Spøg og Latter paa igjen, og ifølge Just's høitidelige Løfte om fremtidig Sikkerhed for deslige ubehagelige Angreb, turde Hr. Christoffersen atter med Rolighed give sig i Laug med den herlige Steg, paa hvis Nydelse han havde maattet renoncere under hele Peter Just's Tale. „Men, Mutter," raabte Just. „Du glemmer jo reent Punschen og lader os sidde med tørre Halse. Der maa noget til for rigtig at gjøre os varme om Hjertet og for rigtig at løse Tungebaandet; ikke sandt, mine Venner?" og da dette var besvaret med et eenstemmigt „Ja vel:" hvoraf Vægterens Stemme optog de tre Fjerdele, og da en rygende Bolle af det forlangte Fluidum havde indtaget Oxestegens Plads, reiste Just sig med megen Værdighed og lod Skeen glide frem og tilbage henad Læberne, saaledes at paa en Gang baade hans Smags- og Lugteorganer kunde virke i Forening med Hensyn til Bedømmelsen af Qvaliteten af det gule Hav, som i majestætisk Stille laa udstrakt for hans Blik. Han saa de hvide Klippekyster, der paa alle Sider indesluttede det, og de stolte Seilere, der i Form af Citronskaller og Kaneelstumper gyngede henad den dampende Overflade. I flere Minutter havde han staaet fordybet i disse skjønne Betragtninger, og vi skulle ikke kunne afgjøre, hvor længe han endnu kunde have opholdt sig derved, hvis ikke Mikkel, der fandt at han nu maatte have smagt nok paa Punschen og selv saa inderlig længtes efter at blive deelagtiggjort i samme, kjære Forretning, havde givet et høitideligt Brøl fra sig, der saa aldeles vakte Peter Just af sine Drømme, at han tabte Skeen i Punschen, hvor den hele Flottille sloges voldsomt om af de høie Bølger.

„Hallo!" raabte Just, „god Punsch, Mutter, — extra god!" og der med fyldte han Glassene og Mikkel sørgede for, at han ikke blev den Sidste til dette, sit kjæreste Arbeide.

„Hvis det ærede Selskab vil skjænke mig et Diebliks Opmærksomhed," begyndte Just, idet han med et glædestraalende Ansigt hævede sit Glas til Munden, og tog sig en dygtig Slurk deraf, „havde jeg Lyst til at sige et Par Ord i Anledning af Dagens Betydning. Det er idag 37 Aar siden, at der i Lille Kannikestræde Nr. 24, 3die Bagsal, fødtes et Qvindemenneske, der i Daaben fik de to Navne Sine Kathrine. Man vil maaskee finde det besynderligt med Hensyn til disse to Navne; men den Gamle, — jeg mener hendes Fader, gjorde sig saa mange og store Forhaabninger om hende. Han havde nemlig en meget slem Gigt, der pinte og plagede ham fra Morgen til Aften, og nu glædede han sig til, naar Tøsen blev stor nok dertil, at hun skulde gnide og banke ham. Det var en prægtig Mand, Gudvelsigne ham! og et rigtig Ho'de til at lave Vers og holde Taler. Han sagde altid om Sine:

Sine Kathrine,
Skal lette min Pine'.

Og det gjorde hun min Tro! ogsaa ærlig saa længe, han levede, men tilsidst tog Gigten saadan Overhaand, at hvormeget hun end bankede og gned ham, gik Sjælen dog af ham; og Gigten min Tro! med den. Jeg var Skomagersvend dengang og fortjente godt, og havde været forlovet med Sine i et Aar; og da hun nu hverken havde Fader, Moder eller Slægtninge, fandt vi det rimeligt, at vi giftede os, og vor Herre har, som enhver vil kunne overtyde sig om, velsignet os med raske og gode Børn. See nu ham der, Christian; om han ikke bliver en stor Skomager, vil jeg rage Skjæget af mig og være fordømt til at gaae med Paryk! — og

Peter, — han bliver Skuespiller, det tør jeg døe paa; thi naar han engang har været paa Comoedie og seet disse hersens Lustdandsere og Kaputspringere, eller hvad de nu hedde, saa sla'er han et Reb mellem Sengestolperne, og naar han saa har faaet Mutters Nattrøie og Christians Chaco paa, kan han min Sjæl! gjøre det lige saa pent, som de Natyrlige, og vi har min Tro! godt af det et halvt Aar derefter. Ja, de Knægte bliver der nok noget af. Og nu, mine Venner, en rigtig Skaal for Mutter; gid hun maa leve glad og fornøiet i 37 Aar endnu, og gid hver 29de Februar maa være ligesaa glædelig, som denne. Hurra!" — og ni Gange gjenlød Stuen af glade, hjertelige Hurraraab, og Mutter fik Vand i Dinene og takkede sin Mand med et Kys.

„Om med dem, Bunden i Veiret," raabte Just fornøiet. „Og saa om igjen, og Punsch i og saa en rigtig lystig Vise, hvem, der kan en."

„Det kan jeg," sagde Mikkel Vægter, hvem Punschen havde bragt i Humeur, „naar I andre vil skraale i med. Det er om en gruelig stor Ildebrand i Kjøbenhavn, hvor der brændte saa mange Mennesker; og han sang Visen om" Pjallenborgs Brand, og de andre loe og raabte „Julia! Julia! Hopsasa!"

„Ja, den var min Tro! god, Mikkel," sagde Just, idet han fyldte Glassene, „men meer endnu. Hvem kan?"

„Her er en," sagde Jens, idet han gav Just en trykt Sang, som han i Anledning af Dagens Høitidelighed havde forfattet, men først nu vovede at komme frem med.

„Hillemænd!" raabte Just overrasket, „den er jo ordentlig trykt med forgyldte Bogstaver. See! Mutter, her er Stads til Dig; men lad os see hvad der staaer, og nu sang han, som følger:

(Mel: Vor gamle Caro holdt en Støi, o. s. v.)

Det er idag en festlig Dag,
Lad see! hvo større kjender;
Og under dette ringe Tag
Vor Jubel vi opsender
Til ham, som ved et kjærligt Pust
Gjød Liv og Kraft i Madam Just!
Lad leve!
Lad leve!
Madam Just, Madam Just!
Traleralerara!

Gid altid hun maa være glad
Og derved andre glæde;
Og Skabet være fuldt af Mad
Derom vi altid bede!
At altid hendes gode Mand
Maa have nok for Sjæl og Tand
Vi bede;
Lad leve
Madam Just! Madam Just!
Traleralerara!

„Bravo, Mutter," udbrød Just sjæleglad, „den er min Sjæl! det bedste, jeg nogensinde har hørt. Der ligger saadant noget, — min Tro! noget — ja hvad skal jeg kalde det; — saadant noget Følende deri." Især dette hersens, „han, som ved et kjærligt Pust, kom Liv og Kraft i Mad. Just." Det er natyrlig Dig, Mutter, han mener, som vor Herre kom Veir i, for at Du kunde blive min Kone; for havde han ikke gjort det, var Du min Sjæl! aldrig kommet til at hedde Sine Cathrine, eller omstændeligere, Sine Cathrine Just. Naa, lad os drikke paa den, det er den sgu værd.

„Maa det være mig tilladt," sagde den lille Saddelmager undseelig, idet han reiste sig med sit Glas, „at takke Hr. Just og Madamen for den moersomme Aften, vi have tilbragt hos dem, og jeg haaber at det ikke skal blive den sidste, vi tilbringe sammen. Lad os klinke paa det?"

„Lad gaae:" raabte Mikkel, idet han fyldte sit Glas, „men jeg vil brandstage mig! ogsaa have et Ord med i Lauget. I troer nok, at I skal stikke mig med Eders pene Taler? Nei holdt! vor Herre har ogsaa givet mig en Mund, at snakke med. Giv Agt! — Madam Just, jeg vil ønske, at I maae faae to Snese Børn til, forstaaer sig, ligesaa stikkelige og moersomme, som de fem, der ere arriverede. Lad en blive Skomager, en Vægter, — Skuespiller, Bogtrykker, Skræder, Kjøbmand, Blikkenslager og Skipper, saa kan I min Tro! paa Eders gamle Dage reise over til Amerika og lave saadan en —

Republik. Og Du, Peter Just, kan blive Konge eller Præsident, eller hvad de nu kalde det, og I Mad. Just, I kan min Tro! blive Dronning eller Præsidentsfrue. Drik paa det, Hurra!"

„Ellers Tak, Mikkel," svarede Just, „men hvad de to Snese angaaer, samt Republikken og Præsidentskabet, da maa Du helst beholde det selv. Naa, mine Venner, det sidste Glas skal være for Giveren af alt Godt, han som har velsignet os saa rigeligen, og saa, Tak alle sammen, fordi I kom."

„Og hjem gik de alle sammen og Just og hans Kone og alle Børnene gik i deres nye, varme Seng og takkede Gud for hans Velsignelse og drømte om deres Lykke. Vi ville ikke forstyrre dem, kjære Læser, kom, lad os gaae.

Som Læseren vil erindre var det i Februar 1848, at Madame Justes Fødselsdag, — denne store Dag med al sin Glæde og Lykke, som vi nylig have forsøgt at beskrive, indtraf. Men den er forbi, og Alt seer krigerisk ud. Det vil vist være unødvendigt at minde om, at det er Oprøret i Holsteen, der her tales om. Overalt satte man sig jo til Modværge, og i de fleste Kjøbstæder oprettedes Borgervæbninger, der i paakommende Tilfælde kunde gjøre Fjenden midlertidig Modstand. I det gode F..... stod man naturligviis ikke tilbage i den Henseende, og fra en fredelig lille By blev den snart forvandlet til en krigerisk Exerceerplads, hvor Stadens Borgere gjorde deres Forberedelser, til at modtage Fjenden med Anstand (skjøndt Sandsynligheden af, at han — (Fjenden) nogensinde skulde komme der paa Øen var mindre, end at en Batallion let Infanteri kunde have gjort Indhug fra Maanen.) To Gange om Dagen nød man Synet af en tredssindstyve, tykmavede, trivelige Borgere, der i Geledder, der just ei kunde rose sig af, at være saa overordentlig lige, (hvilken Egenskab man ogsaa bemærkede ved Rækken af de gamle, rustne Flintbøsser, der holdtes over Skuldrene, marscherede gjennem Hovedgaden med klingende Spil og flyvende Faner. Deres Uniform bestod af en blaa Snipkjole med korte Slagterskjøder og høirød Krave, en høi Chaco med en ligesaa høi Fjær, blaa forneden og hvid i Toppen. Beenklæderne varierede imellem de forskjelligste Farver og Størrelser; nogle vare hvide, andre blaa, nogle igjen stribede og tærnede men de hvide og de gule havde dog Fortrinnet.

Paa en fnysende, graa Ganger, tumler sig en før, aldrende Mand i en prægtig Uniform og med et Guldskjærf om Livet, i Spidsen for de tappre Krigere, som han styrer ved sine kraftige Commandoord, og hvergang han vender sig om paa Hesten, sparke de ud med fornyet Iver og Begeistring, som om de skulde storme en Skandse med 100, hundredpundige Kanoner. Men stop! hvad er det for en Mand i den blaa Uniform, med Felthuen kjækt paa Snur og med den store Mappe under Armen, der med en saa mageløs Vigtighed marscherer bagefter den høie Officeer, hvilken er Byens Stadshøvedsmand etc. Brandmajor? See ret paa ham, hvor systematisk han vender Skraaen, og med hvilken Selvfølelse, han dreier paa sin Mappe, og glatter Begyndelsen til det Overskjæg, han ifølge Tidens krigeriske Aand og den Plads, han indtager i Rækken for Fædrelandets Forsvarere, har anlagt, Denne Mand er ingen anden end vor Ven Peter Just; han er blevet ansat, som Adjutant hos Majoren, og vi see ham nu i hans ophøiede Stilling. Tæt bagved ham gaae to unge Personer, der voldsomt behandle deres Instrumenter, — den ene en skingrende Pibe og den anden en umaadelig Tromme. De vise begge en meget stor Færdighed i at balancere med deres Chacoer, der næsten ere ligesaa store, som Trommen. Den unge Tambour er Adjutant Just's ældste Søn, Christian, hvem han har, som han udtrykte sig, „offret paa Fædrelandets Alter." Hvilken smuk Tanke ligger der ikke deri, at en Fader offrer det bedste han eier paa Fædrelandets Alter, og heri staaer Peter Just som en kjær Stjerne og som et lysende Exempel for alle, idet han lader sin kjære Søn opoffre sig for „Tambourfaget," og lader ham følge F....s tappre Krigere paa — Exerceerpladsen.

Derude deler Hæren sig i tvende Afdelinger og Kampen begynder. Kagekonerne og Brændeviinsmændene flygte om bag Grøftvolden, og iagttage Bevægelserne med stor-

mende Bifald. Just stormer frem ved Majorens Side, bestandig holdende den vigtige Mappe under Armen, og snart ere de indhyllede i Krudtdamp. Man hører de høirøstede Commandoord: avanceer! retireer! og snart kommer Majoren atter tilsyne med sin slagne Hær, efterfulgt af den jublende Fjende. En Parlementair — det er Peter Just, — skrider langsomt og med megen Vigtighed, holdende et hvidt Flag i Haanden, hen imod Forfølgerne og forlanger en Vaabenstilstand paa 5 Minutter, da hans Major er blevet saaret af en Ladestok, som en uforsigtig Skytte havde ladet sidde i Løbet, efter at Geværet var ladet. Det er imidlertid ikke farligt, da den heldigvis kun traf den trekantede Hat og tog Fjæren med i Kjøbet.

Vaabenstilstanden bliver bevilget af den fjendtlige General, og hele Hæren kaster sine Geværer og iler ind i de Telte, der ere opslaaede for dens Vederqvægelse, naar de, udmattede af Kampens Anstrængelser, trænge til en lille Hjertestyrkning. Der sidde de nu alle og snakke, drikke og glemme Tiden. Vaabenhvilen har nu allerede varet en stiv Klokketime, og endnu tænker ingen paa at bryde den. De befinde sig alt for vel, hvor de ere, til at, (skjøndt de ere modige Kjernekarle, det maa man sige om dem) ønske nogen Forandring i deres Stilling. Det er imidlertid blevet mørkt: Majoren bestiger sin Hest og commanderer „ret!" og hjem gaaer det nu igjen til Torvet, hvor Compagniet opløses, og enhver gaaer til sit. „Godaften, Mutter," sagde Peter Just, da han tillige med Christian (tilligemed Trommen) traadte ind i sin lune Stue. „Naa, det var en haard Tour, vi havde idag, kan Du troe; Majoren var paa min Ære! nær blevet skudt af en djævleblændet Ladestok, og havde den Trekantede ikke taget saa godt af, havde vi min Sjæl! ingen Major havt nu."

„Det er fælt, Just," udbrød hans Kone forskrækket; „jeg er saa bange for, at Du skal gaae hen og faae en Ladestok i Livet, og hvad skal der saa blive af os!"

„Det er i Statens i Fædrelandets Tjeneste, Mutter," svarede Just høitidelig, idet han slog ud med Hænderne og tumlede om paa en Stol (Erindringen fra Teltene, tomme Rumflasker), saa maa man sætte sit eget Pilleri tilside. Naar hans Gefærlighed, — jeg mener Majoren, vilde sige, „Just, jeg maa absolut i dette Dieblik have $1/4$ Pægel Blod, hvis vi ellers skulle vinde Slaget," da vilde jeg uden Betænkning hugge min største Finger midt over og sige til ham, „som De befaler; hug til, Hr. Major. Ja det vilde jeg min Sjæl! og meer til. Det er ellers løierligt, jeg er saa underlig tung i Hovedet efter Bataillen, og mine Øine, de ville ikke rigtig see."

„Ja, Du har vel ogsaa faaet lidt ovenpaa, Fatter," sagde Mad. Just; „det kan jeg see paa Dig:"

„See paa mig, hvad?" udbrød Just, heftig gesticulerende. „Hvad kan Du see paa mig? at jeg har drukket 4 Glas Punsch og to „gamle," hvad? nei, kom mig ikke med Vrøvl, Mutter; en Adjutant skulde ikke kunne taale 4 Glas varm Punsch og to „gamle," hvad? Henne paa Sengekanten sadde Jens, Christian, Peter og endnu en anden Dreng paa en 12—13 Aar, en Søn af en Procurator Hassel deri Byen, Jens's bedste Ven og Kammerat. De saae opmærksom til, hvorledes Christian slog en Hvirvel paa Trommen, der stod foran dem, og enhver greb efter sin Tour begjærlig Trommestikkerne, for om muligt at gjøre det store Kunststykke efter.

„Det er da et forbistret Spektakkel," udbrød Just, vendende sig imod det larmende Selskab. „Gaa heller ud i Haven, det er jo et yndigt Maaneskin, og der lyder det meget bedre;" og efterkommende hans Befaling vare de snart ude af Døren.

„Lad mig faae lidt Aftensmad, Mutter," sagde Just, jeg er dygtig træt og vil snart iseng: aa ja! man begynder allerede at blive gammel. Du kan dog maaskee have Ret i, hvad Du før sagde, Mutter, at jeg har drukket lidt for meget. Det er noget slemt noget, ja min Tro! er det saa, og jeg skal aldrig drikke mere end to Glas i det Høieste, det lover jeg Dig, Mutter."

„Jeg tager Dig paa Ordet, Just," sagde hans Kone, „og herefter betaler Du mig otte Skilling for hvergang, Du ikke er rigtig ædru."

„Det gjør jeg, Mutter," svarede Just; men naar jeg ingen Penge har —."

„Saa tager jeg Din Madsopken i fire Dage for hver Gang, saa er den Regning betalt."

„Det var stift, Mutter," gabede Just; „hm: ingen Snaps i fire Dage! Gjem Uniformen godt, og lad os see; er Uhret trukket op. Jo det er! Nu, god Nat, Mutter indtil videre!"

„God Nat, Just."

Den næste Morgen Kl. 4 var Peter Just flink Fyr igjen og stod parat til at begive sig ud til sine mangehaande Forretninger. „Lad os see," sagde han, idet han bladede i den store Mappe og betragtede Indholdet gjennem et Par store, vigtige Hornbriller, „hvad jeg har idag. Kl. 6 skal jeg møde hos Majoren og besørge hans Piber; Kl. 7 hos Bogtrykkeren og besørge Avisen til Kl. 9; — fri til Klokken 11; saa skal jeg ud med Bataillonen. Kl. 5 skal jeg incassere nogle Penge for Kjøbmand Hansen; meer veed jeg ikke for idag, men der kommer nok noget, Arbeide mangler jeg Gud skee Lov! aldrig, og vi maa dog sige, Mutter, at vi ere meget lykkelige. Vor Herre giver os det ene raske Barn efter det andet, og hvor mangen riig Mand, maa ikke misunde mig de flinke Knegte: Jeg siger saa tidt til mig selv, naar jeg begynder at blive lidt smaagnaven og synes, at vi dog har det temmeligt haardt, „Hold Mund, Just: Du har det udmærket godt, og er meget lykkeligere end den rige Millionair, der har de to vanartede Knegte," for det er sandt, Mutter, heller ingen Børn end slemme Børn. Og naar jeg kommer træt hjem om Aftenen, saa smager det simple Brød med Drammen til mig dog tusind Gange bedre, end hans fine Retter og Vine smager ham. Nei Mutter, det er lettere at være tilfreds naar man er fattig, end naar man er riig; thi jo mere man faaer, desto mere vil man ha'e, og, som der stod i Bladet forleden Dag, „der skal en bred Ryg til at bære gode Dage." Men, jeg glemmer nok Tiden: Majoren maa snart være vaagen og skal have sin Pibe. Kom, Mutter, og kys mig engang, inden jeg gaaer. Saadan! Farvel!

„Farvel, Just," svarede hans Kone, „og kom nu i rette Tid til Kaalen. — Du skal aldrig have smagt saa god Kaal:"

De vare virkelig meget lykkelige. Vel havde de ikke stort mere end fra Haanden i Munden, men mere forlangte de heller ikke, og den nye Bolig var dog et Paradiis i Sammenligning med Fattighuuskjælderen, og skjøndt den just ikke hvad Atmosphæren og Reenligheden angaaer, tør sættes som Mønster for et hyggeligt Opholdsted, „saa skinnede Kjærlighedens Sol dog altid varm og klar, og spredte alle Taager. Thi, som jeg før har bemærket, og det være sagt uden nogen Forkleinelse af hendes mange Dyder, var den gode Madame Just af et „ligegyldigt Temperament," kort sagt, hun havde ikke stor Sands for Orden og Nætheb. Men under en hvid Hud, skjules ofte en sort Sjæl, og omvendt finder man ofte; ja, jeg tør sige oftere, — under et sort Skind, et godt og kjærligt Sind. Og Just tog ikke feil, da han valgte hendes sorte Skind; thi han vidste, hvad der boede derunder: et godt og kjærligt Hjerte, og det er mere værd, end alle Havets Perler. At see, hvorledes hun altid tog sine Drenge i Forsvar, naar Just var „gal i Hovedet," som han sagde; og det endte da næsten altid med, at hun fik ham stillet tilfreds. Men, som en god og stræng Fader, lod han det ikke saaledes gaae hen, naar de virkelig havde fortjent en alvorlig Revselse, og da hjalp hverken Graad eller Moderens Forbønner; thi „Skrup fik de da min Tro!"

Just var en lykkelig Mand! Hans Børn, hvis Antal aarlig tiltog, vare alle flinke og gode, og Christian har ved Fredens Slutning forandret sin Beslutning med Hensyn til „Tambourfaget," og har derimod opoffret sig for Skomagerfaget, hans Fabers Proffession. — Trommen, — denne Autoritet i Familien, — høres endnu daglig i Gaderne, men det er ikke længer Alarmmarschen eller Tappenstregen, der kalde Borgerne under Vaaben, ei heller er det længer Christian, der med Briller paa Næsen og et Papiir i Haanden forkynder de nysgjerrige Huusmødre, der overalt stikke Hovedet ud af Vinduerne, „at de kunde faae Torsk ved Havnen til 6ß Pundet," eller „at alle de, som endnu restere med deres kongelige Skatter, kunne belave sig paa at blive udpantede med mindre de inden o. s. v. De andre Børn, der foruden de allerede bekjendte, ere tre Drenge

fra 7—11 Aar ved Navn, Hans, Otto og Jens, og to smaa Piger, en paa 6 og den anden paa tre Aar, hjalp alle Faderen i hans Forretninger, med Undtagelse af lille Jens og de to Pigebørn. De vare raske og flinke og besørgede, som oftest, Avisen ganske alene. Alt eftersom de mindre voxede til, naar deres Been havde naaet en saadan Længde, at de til Nød kunde komme over en Rendesteen, blev det dem paa deres Fødselsdag høitideligen erklæret, at fra nu af skulde de tage Deel i Forretningerne, og var det en Aviisdag samme Dag, blev der strax lagt Haand paa Værket; og med et stort Papiir under Armen gik den Lille ved Faderens Side, stolt over det vigtige Hverv, der var blevet ham anbetroet.

Hver Juleaften samledes hele Familien, og ventede til Kl. 9 med deres fornøielige Helligaftens-Maaltid, da Christian først paa den Tid fik fri fra sit Arbeide; og da var der en Glæde og en Støi; naar han kom ind, og alle de Smaae stimlede om ham og kyssede ham og puffede ham og trak i ham. „God Aften, Christian! god Aften, min Dreng: hvor Du dog bliver længe borte; kom nu og lad os spise." Og Mad. Just satte et Fad dampende Julegrød paa Bordet, og de spiste og lo og snakkede og sagde, at Christian nok var blevet „fiin paa det," siden han kom saa fornemt og havde, „stive Flipper;" og Christian trak stolt i Flipperne og sagde, at naar de bleve saadan en stor Mand, som han var, skulde de ogsaa have Flipper. Men naar lille Petrine var blevet saa gammel, som han, kunde han allerede være Mester og have et stort, blaat Skildt med forgyldte Støvler paa, og nedenunder, ogsaa med forgyldte Bogstaver „Chr. Just, Skomagermester; og han kunde da selv avertere i den Avis, som han i saa mange Aar havde løbet omkring med, og hvori han saa ofte havde læst de store Skomageres Annoncer, om „alle mulige Slags Sko og Støvler tilsalgs," og „i Løbet af en Maaned udsælger jeg 800 Par Sko og Støvler."

Og Grøden kom afveien, og Æbleskiverne kom paa Bordet og bleve fortærede under Spøg og Latter, og Punschen afløste igjen dem, og Familien sagde, at den havde spiist fornemt og faaet — tre Retter! De drak og lo og talede om, hvorledes, og hvor godt, de nu havde det og takkede Gud, fordi han havde gjort dem saa lykkelige; og Christian fortalte dem, hvor moersomt det var, at sidde oppe paa det travle Værksted og sye og synge, og alle de smaa Juster fandt saa meget Behag i Christians Fortælling, at de absolut ogsaa vilde være Skomagere og komme op til Christian og lære at sye, for synge knude de i Forveien. Mikkel Vægter raabte netop udenfor, og Just sprang hurtig ud og hentede ham, at han dog ogsaa kunde faae lidt af Juleaftenen.

„Glædelig Juul, allesammen!" sagde Mikkel, idet han traadte ind. „Det er bøst Veir iaften."

„Tak Mikkel" sagde Just, „idet han hjerteligt rystede hans barkede Næve „kom og faae et Glas varm Punsch, det er godt imod Nattefrosten, og den Ting foragter Du ikke, det veed jeg; men Pokker skulde da ogsaa gjøre det."

„Det var et sandt Ord, Just," svarede Vægteren, idet han skyllede et Glas ned. „Ah! det varmer en kold Mave! Der er saa oplyst i hvert et Huus, og det er min Tro! en kjedelig Nat, at være Vægter i; man faaer hverken vaadt eller tørt, naar alle andre spise, og drikke og gjøre sig lystige. Men hvad skal man sige? nu har jeg dog faaet Punsch, det er altid noget. God Nat, Just og I andre, og Tak for det," og dermed gik han atter ud til sin kolde, kjedsommelige Nattevagt.

„Det er haardt at være Vægter, Mutter," sagde Just, da Mikkel var borte, „og bedre at være Aviisbud; der faaer man sin ordentlige Nattesøvn og Lønnen er da tilmed større. Jeg var engang nær ved selv at blive det, da vi laae der paa Kjælderen og intet kunde faae at fortjene, men saa kom jeg netop i den Tid til Avisen og slap saa for det andet. Det vilde vist ogsaa have været for strengt for mig." „Ja det vilde det, Just," svarede hans Kone, „der skal et stærkt Menneske til at holde det ud. Men nu er Du Aviisbud, og vi kunne slaae Vægteren af Hovedet. Klokken er 12, Fatter," tilføiede hun, idet hun reiste sig; „vi ere alle trætte, og imorgen kunne vi sove rigtig ud."

„Jo, det er Sengetid," udbrød Just; „og Christian ligger hos os inat, Skynd Eder i Seng, Børn, men først endnu engang „glædelig Juul!" og tak vor Herre for denne deilige Aften og for al den Lykke og Velsignelse, han har sendt os! Kom nu og Kys mig engang allesammen!" og det gjorde de, den ene efter den anden, og hans Kone lagde sin Arm kjærligt om hans Hals og sagde til ham, „vi ere meget lykkelige!"

Det er Helligtrekongers-Aften, og en munter Forsamling har leiret sig omkring det duftende Kaffebord i Madame Jensens hyggelige Dagligstue. I det venstre Sophahjørne sidder en lille, humoristisk Mand, med mørke, dybtliggende Øine, der lyse af Venlighed og Godhed. Det sorte Skjæg krøller sig moersomt op om Hagen, og han lader ofte Haanden fare hen over Ansigtet og gnider sin, beenløse Næse, medens han læser op af en Bog, som ligger foran ham, og hvergang han finder noget rigtigt godt, kaster han sig tilbage i Sophaen og leer han saa hjerteligt og gnider sin Næse og det hele Ansigt og udbryder, „det er fortrinligt! det er uforligneligt!" og hele Selskabet istemmer hans Latter. Det er Byens Doctor og Husets bedste Ven. Ved hans Side sidder en høi, rask Dame og strikker flittig, medens hun opmærksom hører paa Oplæsningen. I hendes Ansigt ligger et frit djærvt Udtryk, blandet med en besynderlig Venlighed og Mildhed.

Ved hendes Side, udenfor Sophaen vil man bemærke en lille, stakaandet Dame, uhyre pyntelig paaklædt, af hvis friske, blomstrende Udseende og ungdommelige Munterhed, man ikke skulde kunne slutte, at det var det 70de Aarskifte hun oplevede. Hun lo, til hun tabte Veiret over Doctorens Indfald, og denne gjorde øiensynlig alt, hvad der stod i hans Magt, for at faae hende til at lee; og naar han lo, lo hun, naar hun lo, lo hele Selskabet, det var umuligt andet. Denne gamle Dame var Doctorens Tante. Tante Lisbet stod foran Maskinen og lavede Kaffe og lo, saa hun glemte Maskinen og lod Vandet løbe over; og til Venstre for hende sade Hr. Jensen og Christiane, ligeledes i een Latter.

En ny Tordenlatter hæver sig fra Bordet, og den gamle Dame er nær ved at tabe Veiret, da Døren pludselig gaaer op, og Peter Just, i sort Kjole, hvide Handsker og med Hatten under Armen, træder ind. „Godaften! Just," lyder ham imøde fra hele Selskabet; „kom nærmere."

„Jeg vilde blot ønske dem et glædeligt Nytaar," svarede Just med et Buk; „og jeg har nogle Helligtrekonger udenfor Døren."

„Lad dem kun komme ind, Just," sagde Madame Jensen, og Doctoren betragtede længselsfuldt Døren, hvor det mærkelige Syn skulde aabenbare sig, og puffede fornøiet til sin Kone, medens den utrættelige Haand bearbeidede Ansigt og Næse. Og ind kom fire Juster — med Christian i Spidsen, i sin gamle Uniform, og med den store Chaco paa Hovedet, medens den udødelige Tromme skinnede ved hans Side og buldrede en lystig Tappenstreg under de rappe Trommestikker; og han marscherede rundt paa Gulvet, efterfulgt af Peter, Hans og Otto, der forestillende de Helligtrekonger, vare iførte hvide Skjorter med forgyldte Stjerner paa Brystet og trekantede Papiirshatte paa Hovedet, medens Peters og Hans's Ansigter tillige vare overmalede med Kønrøg. Doctoren lo saa voldsomt, at han maatte holde et Lommetørklæde for Munden og hoste, og de andre vare ogsaa nær ved at døe af Latter ved Synet af disse fire, komiske Morianer, og man behøvede blot et Glimt af den lille Hans, hvis ildrøde, flammende, krøllede Haar i Forening med det sorte, runde Ansigt, den lille stumpede Næse og de røde Øine, dannede et besynderligt „Virvar," for næsten, om jeg maa bruge det Udtryk, at „krepere" af Latter. „Just stod og iagttog deres Bevægelser med en umaadelig Tilfredshed og Faderstolthed. „Holdt!" raabte han da de i et helt Qvarteer havde viist deres Kunster. „Nok med det! Jeg veed ikke, om det skulde kunne intreressere Selskabet, at høre Christian sla'e en Hvirvel?"

„Jo, det troer jeg:" sagde Doctoren fornøiet, „lad os endelig faae alting med; Men kan Du ikke gjøre det lidt mere piano, Christian?"

Men Christian, som ikke kjendte noget til „forte" eller „piano" i denne Green af

Kunsten, slog en Hvirvel, saa lang og saa stærk, som der nogensinde har hævet sig fra en Tromme.

„Det gaaer jo udmærket, Christian," sagde Doctoren, efterat Trommen atter var bragt til Rolighed; „hvor har han lært det? Just?"

„Det var da Bataillonen laa her," svarede Just: „saa lærte han det af en af Tambourerne, og han har altid været meget lærenem."

„Men hvem har fundet paa disse Kunster?" spurgte Mad. Jensen leende.

„Det var natyrlig Peter! De har saamænd! gaaet og øvet dem derpaa i hele fjorten Dage; men jeg mener ogsaa, at det er lykkedes dem."

„Ja det maa man lade dem," sagde Doctoren; „kom hen til mig Peter; det er jo Dig, som er Opfinderen af disse Løier, saa bør Du ogsaa have Fortjenesten; der har Du lidt, min Ven, saa kan Du tractere Dine Forældre og Dine Brødre med et Glas Punsch imorgen Aften."

„Saa vil jeg anbefale mig," sagde Peter Just med et dybt Buk og under Tappenstregen fjernede den moersomme Mand sig tillige med sine glade Helligtrekonger, og Samtalen dreiede sig i lang Tid udelukkende om Peter Just, den „prægtige Mand," som den joviale Doctor kaldte ham.

„Vi have nu seet, hvorledes Just fra Fattighuuskjælderen begyndte at tilarbeide sig en Plads iblandt Byens nyttige Borgere, hvorledes han ved sin utrættelige Flid og mageløse Nøiagtighed og Accuratesse i Alt, Stort og Smaat, som blev ham betroet, og den Vigtighed, han tillagde Alt, (sig selv iberegnet!) hvormed han havde noget at bestille, — har erhvervet sig Navn af en nyttig Borger. Vi have seet ham, i hiint frygtelige Opholdssted og beundret det smukke Familieforhold, han trods de sørgelige Omgivelser, vidste at vedligeholde, og da saa Fortuna sendte en varmende og opmuntrende Solstraale til hans mørke Bolig og opfyldte den med Tak og Glæde, var han ikke, som hine Letsindige, der strax forøde hendes Gaver, men han varmede sig først ved den og gjemte den saa hen, at de ikke siden skulde lide Kulde. Han sørgede for, at skaffe sin Familie et menneskeligt Opholdssted, hvor hans Børn kunde voxe op i en friere Luft, hvor de om Vinteren ikke behøvede at fryse og om Sommeren ikke at qvæles af Hede; og vi saae ham indvie sin nye Leilighed ved at høitideligholde sin Kones Fødselsdag, og vi saa, hvorledes Alle vare glade, baade de selv og de Mennesker, de havde samlet om sig. Og Peter Just, et vigtigt og nyttigt Medlem af Samfundet, lige fra det Dieblik af, da han første Gang satte sin Fod i Byen, er bestandig voxet i Vigtighed og Anseelse, og vi kunne næsten sige, at han er Byens Factotum, idetmindste i alle „løbende Forretninger." Han beklæder mange Embeder: han er Aviisbud, — og vilde Du sige til ham; „er Avisen færdig, Just?" da skal Du sikkert erholde til Svar, „Ja eller nei, vi have ikke eller have faaet den færdig!" — han er Adjutant hos Brandmajoren og Brandbud; han „staaer ved Trommen" og har de løbende Forretninger ved ethvert omreisende Skuespillerselskab, der besøger Byen, — og naar Du en skjøn Morgen stikker Hovedet ud af Vindduet, kan Du see Hans og Otto løbe omkring med deres lille, trebenede Stol og en stor Klisterpotte og slaa Plakater op paa ethvert Gadehjørne, og kommer Du paa Comoedie om Aftenen, vil Du der finde Peter Just, som Billetteur; og naar han ved Forestillingens Begyndelse bliver afløst, springer han hurtig hjem og henter, Mutter, da hun er en stor Elsker af Comoedie og andre theatralske Forestillinger.

Peter Just har sikkret sig og sin Familie et anstændigt Udkomme i Fremtiden, og Børnene skyde raskt op og tegne til at blive til noget. Christian er flink til sit Arbeide og har faaet Roes af sin Mester, hvor over Just naturligviis er umaadelig stolt og fornøiet. Peter er kommet i Lære hos Bogtrykker Jensen og er en flittig, ordentlig Dreng, og de andre ere raske og lystige, „og hvad kan man saa forlange mere?" siger Just. Sine Kathrine er kjærlig, som altid imod Just og Børnene, og kun meget faa Gange har Just maattet undvære sin Snaps i fire Dage.

Han er nu ingen ung Mand længer,

og hans Haar og Skjæg er graat; men lige ivrig og ufortrøden tradsker han om i Slud, Regn og Blæst med sine Aviser, Plakater og Regninger; og naar han engang faaer slidt sit sidste Par Støvler og endt sit lange Løb, ville vi sætte paa hans Gravsteen:

†

Den gode Borgers Navn at bære
Var Maalet, som han stræbte til.
Hans Attraa Viisdoms Børn skal ære,
Alfader gav ham Bifalds- Smiil.
Og for sin Strid den Roes han har
„At han en nyttig Borger var."

Luftspeiling af Makidaernes Sö.

„Hvis Du, vise Bramin, aldrig har forladt de brændende Stier og Klipper, hvor den altfor gavmilde Sol danner Hyderabuds Diamanter, kan Du ikke gjøre Dig nogen Forestilling om Naturens oprindelige Skjønhed ved Makidaernes Sø. Dets Vand er blankt som et Speil, og den er omgivet af Palmetræer, hvis grønne Farver ere mere vederqvægende for Øiet end de skjønneste Tøier, der ere vævede i Kachemirs yndige Dale. De vilde Folkestammer, der fra Verdens første Dage have boet ved Bredderne af denne Sø, udgjøre de skjønneste Mænd og Qvinder, man kan finde i de varme Lande. Deres Farve er sort som Ibenholt og deres Hud blød som ungt Elphenbeen. Fruentimmernes Haar er yppigt som hos den bengalske Menneskerace, og deres Træk ere ligesaa yndige og regelmæssige som paa de skjønneste Billedstøtter af vor Gudinde Lachmi.

„Midt i Søen ligger en stor Ø, der er fuld af Sivhytter, alle omgivne af smukke skyggefulde Træer. Det er Makidaernes By og Kongerige; fra alle Sider er dette Folk beskyttet ved det dybe Vand imod Angreb af vilde Dyr og imod Elephanterne fra Skovene ved Sisikarma. Enhver Makida er Konge og regjerer een Dag om Aaret; de Ældste give Kongerne Raad, men tage ikke Deel i Bestyrelsen; man ærer dem som Guder; man giver dem det Bedste af Jagtens og Fiskeriets Udbytte; om Aftenen ordner man sig i Kredse omkring dem og hører paa deres kloge Lærdomme.

„En Bramin, jeg har seet i Solo, og som har reist meget i fjerne Lande, har besøgt Makidaernes Stamme og har fortalt mig dette om dem.

„Imorges har jeg gjennem Diamanten Beabibs Slibning været tilstede ved et Giftermaal hos Makidaerne.

„Det var en ung Pige, skjøn som den Gudinde vi tilbede under Navnet Sursuti. Hendes smukke Haar ....."

Men enhver Beskrivelse, hvor digterisk den end kunde være, vilde aldrig have ladet hende kunne fremtræde for Braminens Øine med alle hendes Yndigheder. Zeb-Sing tog sin Tilflugt til sin Færdighed som Maler, og da han kom til dette Sted i den Fortælling, han meddeelte, oprullede han et tørt Palmeblad, hvorpaa han havde udkastet det henrivende Billede.

Derpaa begyndte han igjen sin Fortælling:

„Tyve unge Makidaer stode opstillede paa begge Sider af den unge Pige og syntes at vente paa en Befaling af hende. Hele Stammen sad paa det bølgende Grønsvær, der som en Krands omgav Makidaernes Sø.

„Et Tegn blev givet; de tyve unge Beilere styrtede sig med et Spring i Søen og svømmede over til den modsatte Kyst. Den først Ankomne plukkede en smuk Blomst, og idet han holdt den ovenover Vandet, svømmede han tilbage til Øen og rakte den til den unge Pige.

„Den anden Øvelse bestod i at springe over en bred Strøm, der midt paa Øen væltede frem af en Klippe, og som kun en Fugl syntes at kunne komme over i eet Sæt. De unge Makidaer prøvede alle paa at efterligne Fuglen, men manglede Vinger; de faldt i uden at naae den anden Bred og deres uheldige Forsøg opvakte en almindelig Latter; den første Seierherre beskrev en stor Bue ligesom en Steen, der udkastes af en Slynge,

og idet han kom over til den anden Side, plukkede han en yndig Klokkeblomst til at smykke den unge Piges Haar med. Denne nye Seier bevirkede, at Giftermaalet blev med Jubel erklæret for at være sluttet; Oldingerne forenede de tvende Ægtefæller, og Kongen forærede Bruden en smuk Prydelse af de skjønne Smaragder, man i Afrika finder mellem Elminas mørke Klipper.

„De blændende Straaler, Solen kastede paa dette Optrin, frembragte endelig en skinnende Taage, der umærkeligt tilslørede Makidaernes Sø, som om et Tæppe, besat med gyldne Ax, gik ned paa et Theater; dette Slør, der blev vævet af Straaler, sønderreves hist og her af klare Glimt og fremviste en Buegang af bengalske Rosentræer langsmed Bredden af en hellig Flod.

„Henrivende som Eva i Paradiset, de sorte Lokker bølgende for Vinden, indhyllet i en Klædning af gjennemsigtigt Stof, istemmede en ung bengalsk Pige en Sang med en Stemme ligesaa vellydende som Fuglens, der hilser Morgensolen fra Palmetræets Top. Denne Kjærlighedssang udtrykte Ovalerne ved at vente.

„Da Lahores fem Floder forjagede Taagen fra deres Leier, da Morgenrødens Smiil vækkede os bengalske Piger, forlod jeg min Maatte, der var flettet til at hvile sig paa i de stille Nætter, og med Hjertet fuldt af een Tanke tog jeg et treradet Koralhalsbaand paa. Jeg iførte mig den Klædning, man beundrer ved Festlighederne, hvor man begiver sig hen for at see mig; Sultaninden i Cachemir græd i hele tre Dage for at faae den; Asiens stolte Dronning bad sin Mand om den; hun beholdt sin Skinsyge og jeg min Klædning; thi den smukke Fyrste af Myscere skal komme her forbi for at see mig; jeg kom for at vente paa ham ved Morgengry og endnu i Aften venter jeg paa ham."

„I sin Lunefuldhed vilde Diamanten ikke tillade mig at see mere gjennem den Slibning, der lignede en Smaragd. Jeg lod da den unge Pige fra Bengalen vente i Skyggen af den Solskjerm, den yngste af hendes Slavinder holdt over hende, og lidt efter lidt tabte hendes Billede sig i opstigende Dunster, ligesom i Tusmørkets Skygge i Nordens kolde Egne; i det sidste Øieblik, ved den sidste Straale saae jeg endnu hendes Halsbaand glimre, derpaa forsvandt Synet; den smukke Fyrste fra Myscere viste sig endnu ikke paa den vestlige Horisont."

Den vise Bramin Kosrou hørte paa denne Fortælling med sorgblandet Glæde; thi Diamanten Beabib tilhørte ham ikke mere, ak, en Anden besad denne herlige Skat. Men Kosrou fandt Trøst i at betragte den nærliggende Pagode hvis anden Etage istandsattes med en Hurtighed, som om de guddommelige Bygmestere af Palladset Mandana vare stegne ned paa Jorden for at hjælpe deres dødelige Kammerater. Den unge Fyrste Zeb-Sing, Eieren af Diamanten Beabib, var, som vi allerede have sagt, meget vel oplært, og i hans Studier af Læren om Lysets Brydning kom disse Kundskaber ham paa en beundringsværdig Maade tilgode, men fornemmelig dog, naar han skulde gjengive de Billeder, der viste sig i Beabibs Slibninger; en Uvidende vilde være bleven nødt til som Hanen i Fablen at bære Beabib til en Juveleer for at foreslaae ham et eller andet Bytte. Skjøndt Zeb-Sing var født indenfor Vendekredsen, vidste han godt, at Jorden kun begunstiges af Solen i visse Egne, og at den bliver fladere mod Polerne, hvor den er indhyllet i Iis, Taage og Riimfrost. Den unge Fyrste kjendte fuldkomment de nordlige Egne, og ved første Øiekast vilde han kunne have kaldt den blege Bjergkjede, der i Skotland hæver sig bagved Edinburg, med dens rigtige Navn, Arthurs-Hill.

Det lod til, at Diamanten Beabib ligesom dens Moder Naturen elskede Modsætningerne; thi Dagen efter at Indusfloden havde viist sig i en af dens herlige Slibninger, udfoldede sig gjennem en anden en mørk Himmel, sneebedækkede Marker, et øde Land. Zeb-Sing fandt denne Modsætning henrivende, og Bjergene, der vare bedækkede med Pyramider af Iis, betragtede han med en Kunstners Nydelse, ligesom en Lækkermund i Sommerens Hede med Øiet smager Behagelighederne ved en kjølende Drik.

Gjennem Straalerne at komme fra Toppen af Vulkanen Mara-Api paa Java til Egne i Skotland er en behagelig Overgang for en Hindu. Den unge Fyrstes brændende Læber bøiede sig hen over Billedet fra Skot-

land ligesom for at forfriske sig, og indaandede en behagelig Friskhed.

See her hvad den unge Fyrste fortalte Braminen, der altid var begjerlig efter at høre de vidunderlige Fortællinger, han hentede fra Diamanten Beabib som fra en uudtømmelig Kilde.

Om Theen.

(Af Seemannds Reise om Jorden.)

Der var en Tid hvori man troede at den sorte Thee var en Frembringelse af **Thea Bohea**, den grønne Thee af **Thea viridis**. Dog begyndte man lidt efter lidt al betvivle denne Mening, indtil endelig de sidste Aar have gjort Plads for den Overbeviisning, at det kun kom an paa Tilberedelsen, om der skulde fremkomme denne eller hiin Sort; at grøn Thee som Raaprodukt sjelden eller aldrig kom til Europa, og at overhovedet Theen, saavel i China selv, som i andre Lande var underkastet mange Forfalskninger. En sammentrængt Fremstilling af vor nuværende Kundskab om en saa vigtig Drik, som Theen er, vil ikke være uvelkommen. — Man kan adskille to Slags Forfalskninger: 1) Forfalskning af virkelig Thee, og 2) Fabrikater som bestaae af fremmede Stoffer, og kun føre Navn af „Thee." — I „**The Manuel of Scientific Inquiry**" spørger Sir William Hooker: om der i Chinas nordlige Provindser bliver brugt Indigo, eller maaskee et andet vegetabilsk Stof til Farving af grøn Thee? — Om den Farvingsmethode, der anvendes i Norden, adskiller sig fra den, der er almindelig i Syden, kan jeg ikke sige; men jeg har erfaret, at i og om Canton, hvorfra store Masser blive udførte, bliver den grønne Thee farvet med Gurgemeie (**Curcuma**), Gips og Indigo, eller ofte med Berlinerblaat. Sir John F. Davis (**the Chinese vol. III. p. 244.**) beskriver denne Proces meget godt, men begaaer denne Feiltagelse at sige, at den hele Begivenhed med Farvningen kun skeer undertiden, for at fyldestgjøre en pludselig tiltagende Efterspørgsel, medens det nu er vel bekjendt, at Cantons grønne Thee kun kan takke kunstige Midler for sin Farve. Jeg havde hørt saa meget om Kobberplader, om Bladenes Plukning, Sankning, Kogning og Oprulning, at jeg var meget begjerlig efter med egne Oine at see Theens Tilberedelse, hvorom forskjellige Værker havde givet mig en forvirret Mening. En af de store chinesiske Kjøbmænd førte mig ikke alene ind i sin egen Fabrik, men ogsaa i de forskjellige andre Eieres. Man syntes ikke at ville holde Noget hemmeligt for mig; Alt blev mig vist og forklaret med den største Høflighed; ja, jeg er — efter Alt hvad jeg saae i dette Land — nærved at helde til den Tro, at enten maae Chineserne have forandret sig meget, eller at deres Onske om at holde Alt hemmeligt og gjøre Alt hemmelighedsfuldt, maa være overdrevet.

Theen bliver bragt utilberedt til Canton. Først bliver den renset af Qvinder og Børn fra de smaa Grene, Frø og andre Ureenligheder, hvormed den er blandet. De eneste Sorter, hvilke man kan kalde naturlige, ere de, der fremkomme ved Samling i de forskjellige Aarstider; alle andre blive kunstigt dannede. Uden at gaae ind paa Beskrivelsen af alle disse Methoder, er det tilstrækkeligt at anføre een, som Exempel. — En Qvantitet af **Bohea souchong** kastede man i en Jernpande, der befandt sig over en svag Ild. Bladene bleve rørte omkring saalænge til de heelt igjennem vare ophedede, og derpaa tilføiedes forskjellige Farvstoffer; paa omtrent 20 Pd. Thee en Spiseskee fuld Gips, ligesaameget Gurgemeie, og to eller tre Skeefulde Indigo. Theen antog strax en blaagrøn Farve, og efterat den endnu var rørt omkring i nogle Minuter, blev den taget af Panden. Bladene havde naturligviis trukket sig sammen paa Grund af Heden, og antaget forskjellige Skikkelser, og af disse bleve de forskjellige Sorter frembragte ved Sigtning. — De smaae langagtige Blade falde igjennem ved første Sigtning, og kaldes **Young Haysan**, medens de der have antaget en rundagtig, kornet Skikkelse falde ved den sidste Sigtning, og bliver kaldt **Choo-ha** eller **Gunpowder**. — Den sorte Thee, især

delesbed Congo og Souchong, er i Gjennemsnit den meest ægte. Af 35 Prøver, der bleve undersøgte, fandt man 23 ægte og 12 forfalskede. De forfalskede Sorter vare den vellugtende Pecco og Caper, Gulan eller Black Gunpowder, saavelsom Efterligninger af samme af Theestøv. — Forfalskningen bestod deri, at man havde forsøgt at forbedre Theens Udseende, idet man havde farvet Bladene med pulveriseret Glimmerskifer, Indigo og Gurgemeie. Theedrikkerne kunde hengive sig til det Haab, at saalænge de blive ved Congo og Souchong, nyde de virkelig Thee, men saasnart de bruge de vellugtende Sorter eller grøn Thee, saa kunde de næsten bestandig frygte for at erholde en forfalsket Drik; thi ulykkeligviis have saavel chinesiske som europæiske Bedragere havt et Held med sig i Forfalskningen, som var en bedre Sag værd.

Pigen paa Klippen.

(See Lithographiet.)

Det var en yndig Efteraarsdag. Havet funklede af Solens Straaler; enhver Vanddraabe tilbagekastede som en Diamantspids et hvidt og reent Lys, som Øiet neppe kunde taale. Fra den øde Landsby begave Mandfolk, Fruentimre og Børn sig i Mængde ud til Dynerne, hvor den vilde Aurikel med sine blaae Blomster, blandet med Thymianen, uddunster sin krydrede Vellugt.

Forsynede med Kurve, lette Garn, Skuffer og lange Stokke med Jernkroge, ventede de indtil Ebben lod de vidtudstrakte Fjere og Klipper blottede, for at indsamle det rige Bytte, som Forsynet havde beredt for dem: Aalen, som glider frem i det fugtige Sand, de graadige Krabber og Hummerne med de store Kløer og Søkrebsen og Perlemuslingen og mange andre Muslingearter.

Henimod Aften, paa den Tid at Floden kommer stigende som en Strøm, der er opsvulmet af Regnen, vendte den glade Trop tilbage til Landsbyen. Men de kom ikke Alle tilbage.

Fordybet i sit Hjertes Drømme havde en ung Pige glemt sig paa en fjern Klippe. Da hun vaagnede af sit Drømmeri havde Floden allerede omslynget Klippen med sine bevægelige Baand, og steg og steg bestandig. Der var Ingen paa Fjerene, ingen Hjælp var mulig.

Hvad foregik der da i Møens Sjæl? Ingen veed det; det er forblevet en Hemmelighed imellem hende og Gud.

Næste Dag fandt Man hendes afsjælede Legeme. Hun havde fastknyttet sit lange sorte Haar til de nedhængende Alger, uden Tvivl for ikke at blive bortskyldt af Brændingen, og for at komme til at hvile i indviet Jord ved Siden af Sine.

Et Trækors betegner paa Kirkegaarden det Sted, hvor hun hviler. Ofte seer man en af de Piger, som ledsagede hende, paa Knæ paa Grønsværen bede for hende, og med Hjertet fuldt af sørgmodige Minder gaae bort med nedbøiet Hoved, aftørrende sine Taarer.

Anecdoter.

Ogsaa en Fordeel. Da Latour Maubourg havde mistet et Been i Slaget og hans Kammertjener Bottin græd derover, trøstede han ham med de Ord: „Nar, Dig kan det jo være kjært; Du har jo i Fremtiden kun een Støvle at pudse!"

„Men Mester," sagde en Skræddersvend, „det er dog ikke ret. Da de nylig skulde gjøre en Kappe til Hr. Greven, har De beholdt 2¼ Alen Klæde. Det skulde De dog gjøre Dem en Samvittighed af." — „En Samvittighed?" raable Mesteren, rystende paa Hovedet, „Du er ikke rigtig klog! Et Par Buxer gjør jeg mig deraf."